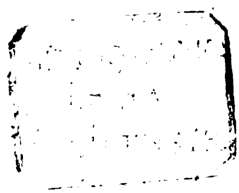

هو المعين

ترجمهٔ صاحب پند الشيخ فريد الدين محمد بن ابراهيم العطار قدس سره بقلم اسعد الفقير

اول تعطير ساز كام اتقان وانوار انداز بزم عرفان حضرتلرينك جوهر وجودى اعمال نيشا بوردن كدكن نام كندده بشيوز اون اوج سنهٔ هجريه سى شعبانده زيور صدفچهٔ عالم شهود اولمشدر وعلى قول همدانيدر * فاتحهٔ حالنده پدرينك روشى اوزره عطار وخواجهٔ بازار يسار ايكن توفيق بارى يارى اولوب ناكاه صورتده ديوانه بلكه طريق تجردده فرزانه برمرد اكاه پيشگاه دكانه كاوب اشك ريزان وتلهف كنان صفحه صفحه نظر وآه جانكاه ايله ذات عطارى ديدهٔ تصرفه مظهر ايدر حضرت عطار اول ديوانهٔ هشيار كردارك حالنى كوردكده اى درويش بو نظر تحسرك سببى ندر صاوش كيت وبزى كار وكسبمزه ترك ايت ديدكده اول آكاه ارشاد پناه اى خواجه بن انجق مالك يك خرقه و پازار برمرد سبكبارم شمدى بو بازاردن كيدرم لكن سن بو قدر احمال واثقال ومال وملال ايله هنكام ارتحالده نه كونه تدبير ايدرسك دوشك طاشك همان قالدرميه باق دوشكده كى طاشك ديدكده حضرت شيخ اول مجذوب الهينك بو سخن جانكدازندن پردرد ومتأثر والتهاب عشق وسوز تنور دلنده پيدا وظاهر اوله رق اشبو قصهٔ پر حصه بادئ كسب عرفانى وبوى فنا رسيدهٔ دماغ جانى اولدقده * بوى ازهار فنا قيلدى دماغم يغما * كندى سرمايهٔ عطار امان نولسون بو * ديه رك رأس المال دكانى برباد دادهٔ يغما وترك كار وكسب ماسوى ايدوب اول عصرده محقق عارفان ومنور چشم روشندلان اولان ركن الدين اكاف حضرتلرينك صومعهٔ ارشادلرينه رومال ودست كرامت پيوستلرندن اخذ انابت ايله صافى البال اولوب چند سال دردانهٔ وجودين تسليك سبحهٔ لابرلر درويشان پير وفانوس دل خلوص مأنوسلرين اشعال فتيلهٔ توجهله تنوير ايدوب بعده زيارت بيت الله الحرامه شد رحال وسفر وحضرده خيلى كاملين صحبتيله اكتساب كمال ايتدكدنصكره يكرمى طقوز سنه نيشابورده

وسكسان

وسكسان اش ييل شهرشاد باخده درگاه ارای جمع خاطر عاطر
وموقد سمع عرفان لمع نوادر وآخر عمرنده صدر عزلتده نشسته
ودر صحبتی روی غیردن بسته اولوب هزاران نکار اسرار حجله گاه
حافظه سنده خلوتساز وشبستان عرفانده عروسان حقایق
ودقایق محرم راز اولدیغی حالده تألیف وعبادته مشغول ونفحات
قدسیه ایله مشمول ایکن آخرفتنهٔ جنکیزیه ظهوری خلالی طوطیٔ
روح مبارکی قفس تنده ملول وشکرستان وصال آرزوسی بال صفا
اشتمالنه لذتبخش حلول اولوب دست غدر مغول ایله التیوز اون
طقوز ویا یکرمی یدی یاخود اوتوز ایکی وعلی قول یکرمی طقوز جمادی
الاخره سنک اونده شوکیفیتله شهیدد یعنی حضرت شیخ برتاتار
غداره اسیر ورقبهٔ رضاسی بند زنجیر قضای رب قدیر اولمغله هر چند
اول بدرفاك ولایتی هالهٔ قیداسیردن بیك التون ایله تخلیصه مشتری
بولنمش ایسه ده بن بوندن زیاده بها دکر بر پیر معتبرم صاقك صاتمه
دیوب اوخلالده برشخص آخر بو پیری برطوربره صمانه بکاصاتر میسك
دیو خریدار اولدقده اشته بهامی بوادم همان ال صات دیجك اول
مغول غضبناك وفی الحال شمشیر جور سمیر یله خون ناحقی اغشتهٔ خاك
وبعض محبانی یدیله نعش رحمت نقشی خارج شهر شاد باخده
بازارکان نام محلده واقع مرقد انوار مرصده رسید اولمشدر * بعد زمان
صدر شعرا وعرفا ووزیر حسین بیقرار میرعلیشیر نوایی تربهٔ حضرت
شیخی تعمیر ومجددا عمارت احیاسیله فقراسنی دلسیر ایتدیکی بعض
تواریخده مسطوردر * مترجم مشارالیه صیت سجال التقدیسات علیه
بحر زخار شریعت وعمان بیکران طریقت مرتبهٔ عرفانی والا ومنهل
العذب مشربی صفا آرا نطق وگفتاری و اردات غیبی اوله رق
تازیانهٔ اهل سلوك وتجرید ومؤلفات عالی طبقاتی نمایندهٔ ره توحیددر
مثنویات شریفه سندن بشقه قرق بیك بیتی مشتمل دیوان شعری
اولوب ازانجمله اون ایکی بیك رباعی بولنمش وکتب طریقتدن
تذکرهٔ اولیا تألیف ایلمشدر اخوان الصفا وغیریلری کبی بعض
رسائل قلم تصنیفلرینه منسوب ومثنویاتندن * اسرارنامه *
الهینامه * مصیبتنامه * جواهرنامه * وصبتنامه * مختارنامه

منطق الطير * بلبل نامه * كل وهرمز * شتر نامه * واشبو پند
منظومه لرى مشهور مآخذ اهل قلوبدر * نظما فرق عدد كتاب
كشيده كلك مستطابلرى اولمش ايسه ده ذكر اولنانلردن
ماعداسى ضيا عكردهٔ دست روزكار اولديغى منقولدر
* خاتمهٔ حالنده ترك اشعار واشبو ايكى رباعى ايله طى طومار
كفتار ايتمشدر * رباعى * هر چيز كه آن براى ماخواهد بود *
انچيز همه بلاى ماخواهد بود * چون تفرقه در بقاى ماخواهد
بود * جمعيت مافناى ماخواهد بود * ديكر * مرغى
بودم پريده از عالم راز * تا بو كه برم زشيب صيدى
بفراز * چون هيچ كسى نيافتم محرم راز *
زان دركه درامدم برون
رفتم باز

ترجمهٔ شيخ اسمعيل حقى قدس سره
نيربكلك شكسته زبان اسعد الفقير

اول ذوالجناحين علوم ظاهره وباطنه ومجمع النهرين معارف بارزه
وكامنه حضرتلرينك پدر خير مظهرلرى استانبولده كائن اقسراى
محله سى سكانندن مصطفى نام برمرد صلاح ارتسام اولوب حريق
كبير وقوعندن ناشى اثاثيله خانه سى سوزان وكاخ انتظامى اساسندن
ويران اولمغله فيض حق طلب وجست وجوى قسمت رب داعيه سيله
متوجه جهت هجرت واجلهٔ رجال جلوتيه دن آت بازارى ديمكله
معروف السيد الشيخ فضلى الهى عثمان افندى قدس سره
حضرتلرينك اول هنكامده جاى ارشادلرى اولان روم ايلى
قصباتندن ايدوسده منزل اراى اقامت اولمشيدى * حضرت حقينك
وجود بدرى الشهودى سنين هجريه على صاحبها افضل الصلاة
والتحيه دن بيك التمش اوج سنه سنك ذى القعده سى اوائلنده
برروز فيروز يكشنبه قصبهٔ مرقومه ده طالع وپرتو مهدى ايله
افق ميلادى انوار لامع اولوب كودك سه ساله ايكن با دلالت پدر
اول شمس سماء عرفانك نظر اكسير اثرلرينه مظهر واقتباس نور
توجهلريله

نوجهلر يله قرص مه استعدادی ضيا كستر وسنلری رسيدهٔ
اس عشرات وعشرايات حسنات اولدقده مرشد مشار اليهك
اقدم خلفا واكرم اقرباسندن عبد الباقی افنديننك محميهٔ ادرنه ده
كائن زاويهٔ تربيه لرنده ارسال محاسنه قدر تعلم قرآن كريم وكتابت
وبعض مقدمات علوم عربيه يی قرائت ايتدكدنصكره اول عصرده
مدينهٔ قلبه دن استانبوله هجرت وآت بازاری سمتنده واقع جامعی
تدريس ومشيختلريله همرنك جنت ايدن مرشد مشار اليه حضرتلرينك
دركاه ارشاد پناهلرينه ماليده روی استرشاد واخذ انابتيله داخل
سلسلهٔ مريدان پاك نهاد اولوب درس ودورينه حاضر واكتساب
مقامات ونوادر ايدرك چوق كچمدن * يكرمی ياشندن متجاوز ايكن
استعداد خدا داد ايله مأذون بالارشاد وامر شيخ ايله محروسهٔ
بروسه ده سجاده نشين نشر طريقت وعلوم شتاده تأليفات رايقه
وتصنيفات فائقه يه بالفيض الالهی وضع قلم كتابت ايدوب بعده
اون سنه قدر مدينهٔ اسكوبده تربيهٔ قلوب وپير شيخ اكبر قدس سرهنك
منفاسی اولان ماغوسه ده زيارت واخذ انواع فيوضات وبركتدنصكره
ينه محروسهٔ مزبوره يه عود تله افادهٔ معنويه ولفظيه يه مداومت
بعده ايكی دفعه اجرای فريضهٔ غزا وايكی كره زيارت بيت خدا
ايتدكدنصكره باشارت معنويه بيكيوز اوتوزسنه سی اهل و
اولاديله دمشق الشامی عزيمت واوچ سنه قدر مكث واقامت ايدوب
بعده ذا مدينهٔ اسكداره كلوب برازمدت كوشه نشين انزوا وخلوت
اولدقدنصكره باسوق معنوی ينه محروسهٔ بروسه جانبنه سائق
مطيهٔ نقل وحركت ودائرهٔ قديمه لرنده مركز نشين ارشاد وعبادت
اولوب بيكيوز اوتوز بشده باتنبيه معنوی خير الوری جامع
محمدی ايله مسمی وحالا مطاف قدسيان وجای اجابت
دعای زائران ومسافران اولان معبد لطيف وخانقاه منيفی بنا
ودرون نور نمونده خاك اكثيرسا ينه جبهه سا اولان مرده دلانی
همت مرشدانه لريله احيا ايدوب تأليف اليف وتصنيف لطيفه له
كذارندهٔ ايام ايكن بيك يوز اوتوز يدی سالی عزم عالم وصال
ايدوب جامع مذكورك محرابی طرفنده واقع خطيره سنده دفين

خاك پاك تربت اولمشلردر * موالئ دوريه دن بروسه لى هادى مرحومك ارتحاللرينه يازدقلرى * حق حق ديوب عزم ايلدى حق افندى جنته * تاريخ متبنى سنك مزار باهر الانوارينه نقش اولنمشدر عزيز سالف التحرير على روحه تقديسات الملك القدير كلام صفتنه مظهر وحق بو كيم نظما ونثرا تحريراتى همرنك درر جامئ روم وجامع شتات علومدر سلسلهٔ جلوتيه سنده رشته بند تحرير اولدقلرى اوزره يوزدن متجاوز مؤلفاته موفق وكتابة دخى نيچه نسخ ومجامع تحريريله مظهر لطف حق اولوب (ازجمله اوج مجلد كبير) روح البيان نام تفسير) وبيضاويتك جزء نباء تفسيرينه حاشيه سى) (وشرح حديث اربعين) (واصول حديثدن نخبة الفكر (وكتاب الخطاب) (وكتاب النجاة) (وكتاب كبير (ونقد الحال) (وكتاب الحق الصريح والكشف الصحيح) (وكتاب النتيجه) (وشرح المحمديه (وشرح المثنوى) (وواردات كبرى) (وشرح الكبائر (وپندعطار اوزره اشبو شرح لطيف) (وتحفهٔ خاصكيه) (وتحفهٔ رجبيه) (وتحفهٔ خليليه وتحفهٔ اسمعيليه) (وشرح تفسير الفاتحه) (وتمام الفيض) (وكتاب الذكر والشرف) (ووسيلة المرام) (وطاشكبرى زاده مرحومك فن آداب مناظره دن رساله سى اوزره شرح) وسائرلرى كبى كه معلوم انام اولديغى اوزره كيمنى لسان عربى ايله تحرير وكيمنى زبان تركى ايله تقرير بيورمشلردر معانئ دقيقهٔ اهل حال ورموزات رقيقهٔ ارباب بالى حاوى نعوت والهيات وسائر اشعار تجليات آياتى اون بيكدن ازيد اولديغى مشهود ومشهور وجابجا تحرير بيورمش اولدقلرى مكتوبات عربيه وتركيه سى حقا كه استادانه اولديغى مسلم جمهوردر كندندن صكره نجل نجيبلرى شيخ بهاء الدين افندى بالاستحقاق جانشين ارشادلرى اولوب لكن چوق كچمه دن وفات يعنى بيكيوز اوتوز سكز سنه سى عزم جنات عاليات ايدوب والدخلند الحامدلرى جنبنه دفن اولنمشدر انلردخى قدسيت وفيوضات استيناس سخنساز وسخنشناس ايدى قدس الله تعالى

سرهم وافاض

علينا برهم

* فهرست پند *

بسم الله الرحمن الرحيم

* حمد بى حد آن خداى پاك را * بى لفظى ادات نفيدر كه جامده داخل اولور بى هنر كبى نتكم نالفظى مشتقه داخل اولور نابينا كبى كه كورميجى بمعنى اعمادر (و بى حد محذوف اولان كه رابطه سيله حمده صفتدر حمد كه بى حداست ديمكدر لسان عربده آندن الحمد الغير المتناهى ايله تعبير اولنور يوخسه حمدك اضافت بيانيه سى دكلدر كه اندن لسان مذكورده الحمد الذى هو غير متناه ايله تعبير اولنور نتكم اصطلاح فرسدن بى خبر اولنلر وهم ايدرلر (زيرا بولسانده مرد جومرد ديرلر مرد كه جومردست ديمكدر ولكن رابطه اولان كه لفظى تخفيفا حذف اولنور (نتكم زيد قائم اصلنده زيد هو قائم ايدى كه هو نسبت حكميه نك رابطه سيدر صكره لفظدن حذف اولنوب قائم تحتنده مستتر قلندى وكه رابطه سنك حذفى فارسيده بسيار در (حتى كتاب بوستان اولنده (بنام خداوند جان افرين) نظمنده جان آفرين دخى خداونده وجه مذكور اوزره صفتدر يوخسه اضافت بيانيه دكلدر (ان او ديمكدر كه هو كبى ضمير غائب مفرد در آنان جمع اولوب آنلر ديمك اولديغى كبى (واين اسم اشارتدر كه بو وشو ديمكدر اينان جمعدر كه بونلر وشونلر معناسنه در

ولكن

ولكن لغات فرسده مسامحه ايدوب آن اول معناسنده اسم اشارتدر
ديدكلري وجيه دكلدرزيرا لغت عربيه ده هوايله ذاتك فرق اولديغي
كبي فارسيده دخي آنايله اين ميانسده فرق ظاهردر (خداي يالله
وياسز هماي وهما وامثالي كبي واجب الوجودك علم خاصي در اصلي
خود آينده در وجودي كندي ذاتندن معناسنه كه غيريدن مستفاد
دكلدر (وجود ممكن كبي زيرا وجود ممكنك مرجعي وجود واجبدر
انكيچون ممكنه هالك و باطل وحقه حي و باقي دنلدي (پس حقدن غيريه
خدا دنلمز مكركه معناي لغويسي جهتيله اولا كه كندي كليجي ديمكدر
ولكن مرجوحدر زيرا اعتبار عرفه در ولي يه نبي اطلاق ايتمك كبي كه
حقدن خبر و يريجي معناسنه در (فاما عرفده نبي وساطت ملك ايله صاحب
الوحيه ديرلر ولي ده ايسه بومعني مفقوددر (و ترك تنكري ديدوكنه
عرب الله واهل فرس خدا وروم أثنيا وارمني اصفاح وافرنج كريطور
وحبش واق ديركه بو الفاظ مختلفه ده مقصود معناي واحد در عنب
وانكور واوزم كبي (چونكه خدا علم خاصدر بو جهتدن آن لفظنك مرجع
ومشار اليهي متعين اولور هو الله ده (هو كبي ومابعدنده اولان اوصاف دخي
ني كل تمييز ايله تمييز ايلر (ازجمله پاك لفظيدر كه عرب اندن طاهر وترك
آري ومصمل ايله تعبير ايدر (وحقك طهارتي عيب ونقصاندن مبرا ووهم
وخيال وعقله كنجايشدن معرا اولديغيدر نتكم سبوح وقدوس لفظلري
مذكوره دالدر ولكن حق تعالي يي اوصاف امكانيه دن تبرئه ايتمك وهم
خلقدن ناشيدر والا حق تعالى قدس ذاتي ايله مقدسدر نتكم كلمهٔ
توحيدده اولان نفي واثبات دخي بويله در والا في نفس الامر شريك
حق ممتنعدر (پس نفي واثبات اعتباري در كه متوهمك توهمنه دائردر
(وخداي لفظي پاكه مضاف دكلدر بلكه بو دخي ماقبلي كبيدر (يعني
پاك خدايه كه رابطه نسبله صفتدر وآخرنده اولان را ادات تخصيص در
نتكيم ديرلر اين شعر فلان راست يعني بو شعر فلان كمسيه مخصوصدر
وكاهيجه ادات مفعول دخي اولور وفا كن مارا كبي (معناي مصراع)
ديمك اولور كه بي حد وغايه حمد وثنا اول عيب وآفت ونقصان ووهم و
خيال وعقل انساندن بري اولان خدايه مخصوصدر يعني محمود انجق اودر
وغيريسي بالكليه حامددر نتكيم قرآنده كلور (وان من شيء الا يسبح

بحمده) و بومقامده ایکی سؤال واردر (اولکیسی بودرکه حمد بی حد ایتمك
مقدور بشر دکلدر زیرا متناهیدن غیر متناهی اولان حمد متصور
اولماز) جواب بودرکه مقصود حق تعالی بی حد حمده مستحقدر
دیمکدر کرك قدرت بشرا کا وفا ایتسون وکرك ایتمسون) وبردخی
وجود تجدد ایتدکجه حمدده مستمردر ووجودك اطوار مختلفه ده ظهورنه
نهایت یوقدر زیرا دنیاده و برزخده مخلد دکل ایسه ده جنتده ابدی در
وهر حالتك آخری حمددر نتکم قرآنده کلور (وآخر دعواهم ان الحمدلله
رب العالمین)) وبردخی جمیع السنه حسبیله حمد بی حسابدر (وبردخی
اکامل ناسه کوره در یعنی هرکسك حمدی اخلاصنه کوره قوت بولوب
بعضیلرینك برکره حمدی نیجه یوزبیکه بدل اولور نتکم تنزیلده کلور
(انما یوفی الصابرون اجرهم بغیر حساب) ومرویدرکه حضرت
داوددن علیه السلام بهر یوم عمل اهل ارض قدر عمل مرفوع اولوردی
(وایکنجی سؤال بودرکه حمدك حقه اختصاصی نوجهله درکه خلق دخی
محمود ومشکوردر نتکم حدیثده کلور (من لم یشکر الناس لم یشکر الله)
(جواب بودرکه خلقك محمود اولدیغی واسطهٔ نعمت اولمق جهتیله در
(پس منعم حق اولیجق فی الحقیقه حمد اکا راجع اولور کرك
بالواسطه وکرك بلا واسطه ولکن حکمتده واسطه یی محافظه لازم
اولمغله ترتیب اسبابه نظر اولندی چونکه نعمت بلا واسطه اوله
بوصورتده اسباب مفقود اولور وحمدك بالذات الله ه رجوعی ظهور
بولور فاعرفه * آن که ایمان داد مشتی خاك را * آن خدا که تقدیرنده در
(ایمان تصدیقدر یعنی مخبرك حکمنی اذعان وقبول ایدوب کرچکدر
دیمکدر (پس ایمان دعوت انبیایه ناظر وتوحید احمدر وایمان اجمالی
شهادتك مفهومی وایمان تفصیلی آمنت بالله الی آخره مضمونی در
یعنی کلیاتدن آلتی عدد مؤمن بهی تصدیقدرکه سائر مبدأ ومعاده متعلق
اولان جزئیات آنده داخلدر واعطاء ایمان وصفنی تقدیم ایلدی زیرا ایمان
اسباب سعاداتك اعظمیدر نتکم معرفة الله باعث درجات عالیه در
وایمان فیض ازلی اولمغله آندن دادایله تعبیر ایتدیکی دادن ویرمکدر
مقصود استعداد ایمان مجعول اولمیوب افاضهٔ الهیه صورت پذیر اولدیغن
بیاندر اکرچه فی الحقیقه امرعامدر (مشتی ده یا وحدت ایچوندر مشت

بو مرق وآوج معنالرنه کلور مشت سنك ال قیاسی دیمکدر نتکم لغت
حلیمی ده مصرحدر (خاك طپراقدر که عناصر اربعه نك بحسب
الصوره اعظمیدر انکچون (خلقکم من تراب) وارد اولدی اگرچه آب
بحسب المعنی عنصر اعظمدر که سبب حیاتدر (وکلمهٔ را بوراده علامت
مفعولدر (معنای مصراع) بودر که اول خدایه حمد بیشمار اولسونکه
عزرائیلك وجه ارضدن قبض ایتدیکی برآوج طپراغه بعد التخمیر
ونفخ الروح ایمان واسلام احسان ایلدی مع هذا ترابله انسان وایمان
میاننده مناسبت بوقدر انکچون دیمشلردر که (ما للتراب ورب الارباب
(بعد ذا بوراده برآوج طپراق دیدیکی بزه نسبتله تمثیل وشاننی تقلیل
وتحقیر طریقیله در ولا فی نفس الامر قبضهٔ عزرائیل قیاسدن خارجدر
انکچون زمینك جملهٔ اجزاسندن اخذ ایدوب الوان ترابده تفاوت
واختلاف اولمغله الوان بنی آدم دخی بو اسلوب اوزرنه ظهور ایلدی که
کیمی سفید وکیمی سیاه وکیمی زرد وکیمی سرخدر وکذلك چه ارضدن
اخذ اولنانلر ملحی وشوره زاردن مأخوذ اولنلر کوسج اولدیلر ونیجه لر

دخی طبیعت ارضه کوره میانه بولندیلر سبحان الله * آن که در آدم
دمید او روح را * بونك دخی تقدیری سابق کبی درز براخدانك وصف
آخری در ونفخ روح وصف اولدن مقدم ایکن سر تاخیر بالاده بلندی در
ظرفیت افاده ایدر عربیده فی کبی وظروفده توسع اولمغله عاملی اولان
دمید اوزرنه تقدیم اولندی مع هذا ضرورت وزن دخی معتبردر (آدم
اسم اعجمیدر فالغ تالخ آزر هاجر وامثالی کبی آدمدن التمش بیك سنه مقدم
مخلوق اولان قومه جان دنلدیکی کبی که انلر بلا دخان اولان لهب ناردن
صورت بولمشلردر ترابدن مخلوق اولان صورت بدیعه یه دخی ابتدادن آدم
وبشر وانسان دیو اسما وضع اولندی وبعض علماء انده اشتقاق اعتبار
ایدوب ادیم ارضدن ویا ادمه دن ویا غبیردن اخذ ایلدی ادیم وجه ارضدر
زیرا تراب آدم وجه ارضدن مأخوذدر ادمه گندم گون درکه عرب سمرت
دخی دیرلر وحلیهٔ نبویه ده اسمر اللون دنلدیکی اوصاف ممدوحه دندر که
بیاضی نوعا سیاهه مائل دیمکدرتا که آیینهٔ الهی اوله فافهم (ولکن کاه اولور
که اشتقاق اعتبار اولنمسه دخی ایکی لغتده توافق بولنور (ادریس ده کثرت
درس بولندیغی کبی وابرهیم اصلنده ابراهام درکه اب رحیم دیمکدر وعلی

هذا (دمید فعل ماضیدر که دمیدن اوفورمکدر عرب اندن نفخله تعبیر ایدرنتکم قرآنده کلور (ونفخت فیه من روحی) ونفخ حق تمثیل طریقیله در مقصود ماهیته وجودك مفارقتی ونفس معنویۀ رحمانینك موجود ده اثرینك ظهوریدر که قدرتنك مقدوره تعلقی ایله در اگرچه که کیفیت تعلقی هیچ برفرد بلممشدر و بو نفخ بالذاتدر ومریمه رضی الله عنها نفخ وساطت جبریل ایله وبطن امده اولان جنینه نفخ غیری ملكوساطتیله در که جمله سندن مقصود صورتده اولان روحی اظهـار در بو خسه خارجدن القاء روح دکلدر (و بوراسی غوامض اوردندر که بطریق الکشف آسان بلنور (اواصلنده اوی در که ضمیر غائب منفصلدر عربیده هو کبی خدای دن واشالدن یاء حذف اولندیغی اوی دن ونظائرندن دخی تخفیفا حذف اولنمق قاعدۀ فرسدر (بوراده اودمیدك تحتنده مستتر اولان فاعلنی تأکید ایچوندر که فاعلی خدادر (وروح راده اولانرا علامت مفعولدرزیرا روح دمیدك مفعولیدر (پس بوندن اخذ اولندی که نافخ الله تعالی ومنفوخ روح ومنفوخ فیه آدمدر وبوراده روحدن مراد روح انسانیدر که محل تعینی دماغدر اگرچه فی الحقیقه تحیز دکلدر بلکه بدنه تدبیر وتصرف طریقیله تعلق ایتمشدر انکیچون وصفنده لا داخل ولاخارج دیرلر و بوروح منفوخك براثری ولدر که اکا روح حیوانی دیرلر که مبدأ حس وحرکتدر وانك مقر ومحل تعینی قلب وکبدر یعنی یورك وجکردر (زیرا دمدر که عروق وساطتیله جمیع اجزاء بدنه ساریدر اگر بودمك بخاری اولمسه بدنده اثرحیات ظاهر اولمازدی ومفلوج اولنلر بو بخارك انقطاعیله مفلوج اولورلر وسست قالورلر انکیچون بو روح ولکن روحله جسد ارا سنده واسطه درنظیری غضروف دیدکلریدر که بعض عظام اوزرنده لحم ملایم کبی نسنه در وافاقده وسائط حق دخی بویله درانبیا واولیا کبی اشته روح حیوانی روح انسانی یه تابعدر و بوایکیدن ماعدا نفس ناطقۀ جزئیه دخی وار در که نفس کلدن مستفاد در که علم وعقل وادراك بونده در و بونکله ارواح انسانیه اوچ اولور (معنـای مصراع) بودر که حددن افزون حمد وثنـا اول خدایه ولسونکه ابو البشر آدمه واولاد آدمه الی قیام الساعة نفخ روح الهی ایدوب انکله زنده ومتحرك قیلدی و بومعنای شریف مقابله سنده حمد کثیره

سزاوار اولدی زیرا سرخلافت بو روحك افاضه سنه منوط وظهور
حقائق اسما بونفس نفیسه مربوطدر تنكیر تنكیر روح عظم شانه دلالت
ایدر اكرچه فی الحقیقه مراد روح معهوددر كه روح یائی در یعنی من روحی
كلمه سنده ذات الهیه یه مضاف اولان روحدر وا كاروح یمك بدنك
انكله حیاتنه نسبتله در والا حق تعـالی ده روح اولماز (پس بونك مآلی
حیات حق اولور * داد از طوفان نجات اونوح را * اوكلمه سی كالاول
فاعل فعلی تأكید در (از من جاره معناسنه در متعلق نجاتدر زیرا تقدیر
كلام داد نوح را نجات از طوفان دیمكدر كه نوح مفعول اول ونجات
مفعول ثانی در وثانی یی اول اوزرینه تقدیم ضرورت وزن ایچوندر و بر دخی
طوفاندن نجات بولمق كلامده عمده كبی اولمغله بیانی مسارعته دائردر
وبوندن معلوم اولدیكه دادلسان عربیده اعطا كلمه سی كبیدر كه ایكی
مفعوله تعدیه ایدر (طوفان اصلنده طوفدندر كه برنسنه نك چوره سنده
دوراتمكدر طواف كعبه كبی وطائف دیدكلری شهر كه مكۀ مكرمه نك
ماوراسنده اوچ مرحله موضعده وضع اولنمشدر اصلنده قرای شامدن
ایدی صكره دعاء ابرهیم ایله علیه السلام اوردان ارض حجازه نقـل
اولندقده مكه یه مرورنده كعبه یی طواف اتمكله طائف دنلدی (ومطر
غالبه طوفان دیرلر زیرا كثرتده متناهی اولمغله محیط جمیع اشیا اولور
وقوم نوحه واقع اولان حادثه ماء اولمغله آنده متعارف اولدی (وطوفان
نوح هبوط آدمدن ایكی بیك ایكی یوز سنه دن زیاده مرورنده واقع
اولمشدر (ونوح آدم ثانی ونجاتی امر عظیم اولمغله افراد بالذكر ایدوب
آنمه مقارن اوصافده ادخال ایلدی (نجـات خلاص معناسنه در
(نوح اسم اعجمیدر كه انصرافی خفتندن اوتوریدر و (نوحك
اصلنده اسمی عبد الغفاردر كه كثرت نوح یعنی رفع صوتله زیاده بكاسندن
نوح دنلدی (ونوحك ولادتی هبوط آدمدن بیك التیوز قرق ایكی
سنه سنده در وعمری بیك سنه دن زیاده در طقوز یوز اللی سنه دیدكلری
نبوتی اعتباریله در نتكم قرآنده كلور (فلبث فیهم الف سنة الا خمسین
عاما) یعنی بعد النبوه قومی اراسنده بو قدر مكث ایدوب بعده طوفان
واقع اولدی ونبوتی قرق سالندن صكره اولوب بعد الطوفان دخی
نججه مدت حیاتده اولدیلر (معنـای مصراع) بودر كه اول خدای

حضرت شارحك ابراهیم
اسمن رسم عثمانی اوزره رادن
صكره الفسز یازمق ملتزمیدركه
خط دستیله اولان نشر آثارنده
دخی كورلمشدر تبركا رسمه
تغییر اولنمدی
للطابع الفقیر
اسعد

قادر كه نوح پيغمبره عليه السلام اوچ اولاديله وسائر مؤمن اولان قوميله
كه سكسان نفره انجق بالغ اولورلر حادثهٔ طوفاندن نجات ويردى
وسفينه سوار اولمغله تخليص ايلدى وكنعان اوغلنى وسائر بى حساب
وجه ارضده اولان كفره يى اغراق ايلدى زيرا طوفان باران جبال
شاهقه نك فرق ذراع فوقنه چقمش ايدى بو سببدن هيچ برفرد وسيلهٔ
خلاص اولاجق برنسنه بولمديلر واوغلى كنعان زجاجدن برظرف
ايچنه كيروب آخر كندى بولنه غرق اولدى ديمشلر (وكنعان مذكور
نوحك صلبى اوغلى اولمديغنه ابن كثيرك (ونادى نوح ابنه) قرأتى دلالت
ايدوب يعنى ابنه يى هانك فتحيله قرأت ايتمشدر كه اصلنده
ابنهادر كه ضمير تأنيث نوحك خاتوننه راجعدر صكره اكتفاء بالفتحه
الف حذف اولنمشدر * آن كه فرمان كرد قهرش بادرا * تاسزايى
دادقوم عادرا * فرمان امر وبويرق معناسنه فرمودندن اخذ
اولنمشدر كه بيورمقدر فرمودهٔ خدا فرائض اعماله ديرلر كه آنى حق
بيورمش وامر ايلمشدر (كرد كاف عربينك فتحيله فعل ماضيدر كردندن
كردن ايلك واشلمكدر حق تعاليه كاف عربينك كسره سيله كرد كار
ديدكلرى فعال معناسنه در (قهرش ده اولان ضمير متصل كه شين در
خدايه راجعدر قهر غلبه وتذليلدر انكچون مقابلهٔ اطفده مستعملدر
زيرا لطفده اعزاز واردر (بوراده قهر كردك فاعليدر وفرمان ايليين
فى الحقيقة خداى قاهردر ولكن قهر سبب فرمان اولمغله قهر امر ايتمكى اكا
نسبت قيلدى (وباد رافرمان كردك مفعوليدر زيرا فرمان كردك مجموعى
ماضى اولان امر معناسنه در كه لسان عربيده اندن امر قهره الريح ديمكله
تعبير اولنور (پس بادر يحدر يعنى اصلنده مطلقا يلدر بوراده مراد ريح
عقيم ديدكلريدر كه عادقومى اوزرنه يدى كيجه وسكز كون اسوب انلرى
اهلاك ايلمشدر تا بوراده ادات تعليل در لام جاره معناسنه آمدم تا ترا بينم سنى
كورمكدن اوتورى كلدم ديمكدر سزا لايق وجزا معناسنه وآخرنده ياء
اولى اصل كلمه دندر كه سزاى در خداى وهماى كبى وياء ثانيه تنكير
افاده ايدر تنوين كبى قوم رجاله مخصوص اسمدر زيرا (الرجال قوامون
على النساء) موجبنجه امور نسائله قائملردر وقوم عاد وقوم فرعون
وامثالنده ذكور واناثه شمولى اناثك انده دخولى طريقيله دكلدر

بلكه

بلکه رجاله تابع اولدقلری جهتیله در احکام الهیه‌ده تابع اولدقلری کبی (عاد هود علیه السلام قومی در که عاد بن عوص بن ارم بن سام بن نوح علیه السلام اولادیدر که بابالرینك اسمیله تسمیه اولنمشلردر (نتکم بنو هاشمه هاشم وبنو تمیمه تمیم دیدیلر (پس عاد شول قبیله‌نك اسمیدر که عاده منتسبه اوله وانلرك اوائلنه عاد الاولی واواخرنه عاد اخیره دیرلر وقومنك منازلی احقاف دیدکلری یرده ایدی که یمن سمتنده در وانلر عظم جثه اوزرنه مخلوق اولوب قامتلری التمشر ویوزر ذراع کلوردی وهر برینك باشلری برقبه کبی ایدی که کوزلرنده وبورنلرینك دلکارنده سباع حیوانات یوا یاپوب یاوریلردی حضرت هودی تکذیب اوزرنه مصر اولدقلرنده حق تعالی ریح صرصر ارسال ایدوب انلری اهلاك ایلدی (وهبوط آدمدن اوچ بیك قرق سنه‌دن صکره عاد اولی طوفان ریحله احقافده هلاك اولدیلر وحضرت هود انلرك استیصالندن صکره یتمش سنه دن زیاده دخی معمر اولوب سال عمری دورت یوز التمش درت سنه‌یه بلوغده دار دنیادن دار اخرته انتقال وارتحال ایلدی (معنای بیت) بودرکه اول خدای قهار که قهری باده امر ایتدی عاد قومنك لایق وعملرنه موافق اولان جزالرنی ویرمك ایچون یعنی باد دخی مأمور اولدیغی اوزره حددن زیاده وجهله برهفته قدر هبوب ایدوب زیر زمینده تستر ایدنلری بله زورایله اخراج وهوایه صاوردی وجمله‌سی قهار ذی الجلالك ید قهر وقدرتنده مقهور ومبدمر اولدیلر وعظم جثه وقوت بدنیه‌لری مفید اولمدی وبوندن ریحك فی نفس الامرنه مرتبه‌ده شدید اولدیغی فهم اولندی وحدیثده کلور که (نصرت بالصبا واهلکت عاد بالدبور) صبا مشرقدن ودبور انك مقابلندن اسن یله دیرلر که مغرب طرفندن وزان اولان بادور وحدیث مذکوردن فهم اولندی که غزوهٔ احزابده کفار قریش وغیریلر اوزرنه هبوب ایدن ریح صبا ایدی نتکم قرآنده کلور (فارسلنا علیهم ریحا) * آن که لطف خویش را اظهار کرد * باخلیلش ناررا کلزار کرد * لطف تحفه وهدیه در که انکله مودته توصل اولنور وشول نفعی ایصال ایتکه دیرلر که انده دقت واردر انکیچون حق تعالی‌یه لطیف دنلدی زیرا

دقائق اموری بیلور وحاسه ایله ادراك اولنماز و عبادی هدایتده رفقله معامله ایدر (خویش خاء معجمه‌نك كسری وواو رسمیله كندی معناسنه خود كبی (واظهار اخفانك مقابلیدر یعنی بصر وبصیرته بارز اولان نسنه‌یه ظاهر وانی ابرازه اظهار دیدیلر اصلنده ظهور ظهر ارضده اواوب خفی اولمقدر نتكیم بطون بطن ارضده اولوب بارز اولمیان نسنه‌نك حالیدر (باالف ایله بوراده ب معناسنه بلا الف كه مجرد تعلق ایچوندر یعنی خلیلی كرد فعلنه متعلق قلمق ایچوندر (كر رسندستم بوصلت) كلامنده وصل ایله رسد كبی واكا باء تعدیه دخی دیرلر فعلی معموله ایصال معناسنه بوخسه فعل لازمی متعدی قلمق معناسنه دكل الحاصل كرد ماضیدر كه فعل معناسنه‌در فعل ایسه باالله تعدیه ایدر فعل به كذا كبی (خلیلدن مراد حضرت ابرهیمدر علیه السلام زیرا خلت ضمله انك وصفیدر كه محبتك جمیع اجزاء وجوده سرایتیدر زلیخا ویوسف و مجنون ولیلی حاللری كبی انكیچون زلیخا ومجنون فصاد ایتدكلرنده دملرندن وجه ارضده یوسف ولیلی منتقش اولدی (آخرنده‌ش ضمیر متصل غائبدر كه خدایه راجعدر وبوشین اسمده مضاف الیه معناسنه اولور وفعلده واوات آخرنده مفعولیت افاده ایدر وشین مذكورك ماقبلنی بعضیلر فتحله و بعضیلر كسرله تلفظ ایدرلر وكاه اولور كه ضرورت وزن ایچون اسكان دخی اولنور (نار اتشدر كه عناصر اربعه‌نك بر یسیدر كرك محسوس وكرك غیر محسوس اولسون اكرچه محسوس جزئی وغیر محسوس كلیدر آخرنده را علامت مفعولدر (كلزار كلك‌در بنفشه زار بنفشه‌لك دیمك اولدیغی كبی زیرا زار اسم جامد اولیجقلق معناسن افاده ایدر ووضع تركیبیدن صكره كل لكه علم خاص اولمغله كل زاره متصل یازلمق قاعده املادر وبعض مواضعده كه زار مشتق اولور مرغ زار كبی كه زار یلق ایدیجی قوش معناسنه‌در بوراده زار مرغه صفتدر كه وضع تركیبیسی اوزرنه قالمش وعلم خاص اولمامشدر بو جهتدن بری برندن منفصل یازیلور (وكل معروف قرمزی چیچكدر وهرچیچكه دخی اطلاق اولنور ولكن اضافتله متعین اولور مثلا زنبق وبادام وشفتالو چیچكلرنه كل زنبق وكل بادام وكل شفتالو دیرلر نتكیم لسان عربیده

ورد

ورد لفظی فیحله هرچیچکه اطلاق اولنور ولکن غلبهٔ استعمالله حو جم یعنی قزل کلده شایعدر وتخصیص مراد اولسه ورد ابیض ووردا صفر ووردفلان دیرلر (وکلزار لفظندن مفهومدرکه کل دیدکلری چیچک قبل النبوه دخی بو عالمده وار ایدی اکرچه لیلهٔ معراجده جناب نبوت صلی الله علیه وسلم تجلیٔ الهیدن عرقریز اولدقده درلرندن دیخی کل بتدیکی معروفدر وکل حقنده وارد اولان حدیثه موضوعدر دیدکلری لفظی حسبیله در والا کمالات نبویه اندن اوفردر (معنای بیت) بودرکه اول خدای لطیفه حمد بسیار اولسونکه کندی لطفنی اظهار ایلیوب ابرهیم خلیله علیه السلام نار نمرودی کلزار ایلدی وآتش سوزانی برد وسلام ایدوب برنه کل بتوردی وبلبل دخی اول حالده ابرهیمه موافقت ایتمکله بیک بر اسمله داستان سرالق احسان اولنوب خلیلک سائر انبیادن تمیزی کبی بلبل دخی ممتاز اولدی زیرا ابرهیمک جناب مصطفادن ماعداسی اوزرنه مفضل اولدیغی متفق علیه‌در ومذهب سنی بودرکه آتش بالذات محرق دکلدر حکیم زعم ایتدیکی کبی (پس نارقدرت الهیه ایله برودت وحرارتدن هر برنه قابلدر یعنی جمره ایله قائم اولان نارک ناریتی زائل اولیجق برد اولوب وشب اسراده جناب رسالتک کرهٔ هوا وکرهٔ اثیردن مروری دخی وجه مذکور اوزره در اکرچه جسم نبویده منافیٔ آخر عارض اولمق دخی محتملدر فاما ابرهیمه محتمل دکلدر نتکم (یا نار کونی بردا وسلاما علی ابرهیم) خطابندن مفهومدرکه منافیٔ احتراق طرف نارده در طرف ابرهیمده دکل (ودیمشلردرکه هبوط آدمدن اوچ بیک اوچیوز یکرمی سنه دن زیاده مرور ایتدکده حضرت ابرهیم شهر بابلده دنیایه قدوم ایدوب اوچ بیک اوچیوز التمش اوچ سنه سنده قرای بابلدن کوثی دیدکلری قریه ده که طوبی وزنی اوزره در قصهٔ نار واقع اولدی پس عرفه که غرفه وزننده‌در نار نمرود اوراده واقع اولدی وحالا آثار منجنیق باقیدر دیدکلری قول جمهوره مخالفدر وبو وقعه دن صکره حضرت ابرهیم ارض عراقده اوتوز سنه دن زیاده مکث ایدوب بعده قدس شریف طرفنده ارض فلسطینه هجرت ایدوب خلیل الرحمن نام موضع که الی الآن

شارح حضرتلری ابراهیم اسمنی رسم عثمانی اوزره رادن صکره یازوب ابرهیم صورتنده یازدقلری خط دستیله ملتزمی اولدیغی سائر آثارنده دخی کورلدیکندن مقیدر

الطابع

آنلره منسوبدر وآسوده اولدقلری قبه دخی اوراده درکه بابی
مطبق اولوب بالادن قناديل ايقاد و آويخته اولنور *آن خداوندی
كه هنكام سحر* كرد قوم لوط را زير وزبر* خداوندی ده ياء
وحدت ايچوندر خداوند مالك و بزركوار در اصلی خود آينده در
خدای كبی واو يادن بدلدر (پس اصلی ايكی كلمه در كه بعض
حروفی حذف اولنوب كلمهٔ مفرده حكمنده قلنديغی و بحسب
التركيب معناسی كندی كليجيدر كه واجب الوجود در تنكم
خداده مرور ايتدی وملوكه خداوند اطلاق اولنديغی معنای
وضعی حسبيله در كه مالك وبزركوار در وبردخی واجب الوجود كبی
وحدت وجودی واردر اكرچه بحسب الاصل ممكندر و وحدتی
شولقدر دركه منازعهٔ مملكت ايدن نصله مقتولدر (هنكام وقت معين
ومحدود در وقت بهار وامثالی كبی انكچون وقت معينده اولان جمعيته
هنكامه ديرلر كه آخرنده هاء اختصاص افاده ايدر (سحر فتحتين
ايله سدس آخردر يعنی فجر صادق وفجر كاذب ميانه ده اولان وقتدر
سحر كسرله اندن مأخوذدر زيرا مابين الفجرين ظلمت ليل ونور نهار
مختلط اولديغی كبی مسحور اولان كسيه دخی برنسنه نك وجود وعدمی
مخيل ومشتبه در بوراده سحردن مراد وقت صبا حدر زيرا سحرك
صباحه اتصالی واردر وقرآنده كلور (ان موعدهم الصبح) وينه
كلور (فاخذتهم الصيحة مشرقين) يعنی ابتداء حلول عذاب وقت
صباحده وتمامی وقت اشراقده اولدی (لوط حضرت ابرهيمك
برادرزاده سيدر كه هاران اوغليدر وابرهيم سكسان ياشنده ايكن
لوط اللی اوچنده ايدی وواقعهٔ نمرود دن صكره ابرهيم ارض عراقده
فلسطينه نزول وهجرت ايتديكی وقتده لوط دخی شام ناحيه لرندن اردن
ديدكلری طرفه نازل اولوب الله تعالی انی اهل سذومه ارسال ايتدی
ذال معجمه ايله وآنلر خبائث اهلی ايدی رسالت لوطی قبول ايتميوب مصر
اولاجق هبوط آدمدن اوچ بيك در يوز يكری ايكی تاريخنده جبرئيل
عليه السلام انلرك شهرلرينی ارضلريله بله قلع ايدوب سمايه رفع
وبعده سرنكون قيلوب صيحهٔ عظيمه ايله صيحه ايتدی واوزرلرنه طاش
ياغوب يرلرندن قاره صولر چقدی كه الی الآن آثار باقيه سی واردر (زيروزبر

معدوم دال ايله لغت ايسه ده صوابی ذال ايله در للطابع

زیر کسر ایله آلتدر تحت کبی آشغه دود آغه لب زیرین دیرلر آغزك آلتنده اولدیغندن اوتوری زبر فتحه ایله اوستدر کوجلو کشی یه زبردست دیرلر ایللردن الی اوستون اولدیغندن اوتوری یوقارو دوداغه اغزك اوستنده اولدیغیچون لب زبرین دیدیلر اینکسنده بله یعنی زیرین وزبرین ده اولان یالر نسبت ونونلار تأکید ایچوندر (ولغت قره حصاری ده کاور که زبر اصلنده زبردر یعنی زای مکسوره درز برلر حرف جر در زبر اوزرندن دیمکدر بعد الترکیب علم اولدیغله حرکتی تغییر اولندی نتکم لغت فارسیه ده نظائری چوقدر (معنای بیت) بودر که اول خداوند یعنی الله عظیم ومتعالی که سحر وصباح وقتنده قوم لوطی آلت واوست یعنی باشی اشاغه ایلدی واهلاك قیلدی و بو فعل کرچه جبریل ملك مباشرتیله درلکن فرمان حقك اولدیغله حقه نسبت اولندی وقرآنده نظائری چوقدر (الله یتوفی الانفس) (قل یتوفاکم ملك الموت) وامثالی کبی * سوی او خصمی که تیر انداخته * پشهٔ کارش کفایت ساخته * سوی یا ایله و یا سر جهت معناسنه در که زلك آندن یکا یله تعبیر ایدر (پس این سو بو یکا وآن سوا و یکا و سوی اوانك جانبنه دیمکدر (که ضمیر منفصل خداونده راجعدر وجائزدر که سوی او وکبسوی دلبر وامثالنده یالر اضافت ایچون اوله زیرا بو مقوله مده لرده کلمه ما بعدنه ایصال واضافت متعذر اولدیغله یا ایله توسل ایدرلر زیرا حرف علتدر که کاه حذف وکاه اثباتیله تصرف اولنور (خصمی ده اولان یاء وحدت ویا تنکیر ایچوندر که تحقیره محمولدر (خصم فتحه ایله مخاصم معناسنه در وخصومت منازعه دیمکدر خصم اصلنده ضمه ایله در که جانب معناسنه در ایکی خصم ومنازع بری برینك خصم وجانبنه تعلق ایدوب دست وکریبان اولدیغله احدهما اخری جذب ایتدکلری حاللرینه مخاصمه دیدیلر (تیر اوقدرندن اولورسه کرك قامشدن وکرك اغاجدن انداخته ماضی دن قسمدر که آتمش دیمکدر واکا ماضی مقید دیرلر یعنی بله مقیدر که ماضی بی حاله تقریب ایچون آخری مفتوح اولوب فتحه یی بیان ایچون هاء رسمی الحاق اولنور الحاصل انداخته اصلنده انداختدر که تاء ساکنه ایله ماضیدر ومصدری انداختن درکه اخرندن نون حذف اولندقده ماضی اولمشدر صکره قرب مذکوره اشارت ایچون تا مفتوح اولوب حرکتنی بیان وحفظ ایچون هاء الحاق اولندی زیرا هانك وجودیله تا ساکن اولمق متعذردر والا هالغو اولور و بو مقوله ماضینك

آخرنه ضمائر دخی لاحق اولور ولکن همزه سی ساقط اولماز انداخته اندوکرده اش کبی که آتمشلر وایتمشلر و انی ایتمش معنالرنه زیرا هاء غیر ملفوظه نك توسطی واتصالی واسقاط همزه یی منافی ومانعدر (پشه باء عجمی نك فتحیله سوری سکك در پشه خانه سوری سکك چوق اولان یرلرده چادر کبی قوردقلری نسنه پشه اصلنده پشه ای در که یاء وحدت ایچوندر حذف اولنوب عین بتراء آکا علامت وضع اولندی زیرا هاء غیر ملفوظه دن صکره یاء مفرده یازلمز (کارش ضمیر متصل خصمه راجعدر (کاز کاف عربیله ایش در کافرمای ایش بیوریجی وکاردان ایش بیلیجی در (کفایت عربی در سد ضرورت وقیام بالامر معناسنه که اندن حسب و بسنده ایله دخی تعبیر اولنور (ساخته دخی ماضی مقید در که دوزمش دیمکدر مضارعنده خاز ایه قلب اولنور مثلا سازد وسازنده وسازند دیرلر انداخته نکده مستقبلنده خایی زایه قلب ایدوب اندازد واندازنده دیرلر زیرا قواعد فرسدن در که تانك ماقبلی خاء معجمه اولسه اول خایی زایه قلب ایدرلر تایی داله قلب ایتدکلری کبی مثلا آموختن کلمه سنك مضارعنده آموزد دیرلر که زا خادن بدلدر (پس اصل اولان اموزدی آموختن دن اخذ ایتمکدر اکرچه بعضیلری فرعه نظر ایدوب آموزیدن دن مشتق طوترلر فاما صحیح اولان اولکی در و بو معنی عربیده اشتقاق کبیر واکبر کبی در مثلا کبیرده ترتیبه نظر اولنمایوب جبذ جذبدندر دیرلر واکبرده مجرد مخرجده تناسب ایله نعق نهق دندر دیرلر (معنای بیت) بودر که برعدو که اول خداوند عظیم طرفندن اوق اتدی برسوری سکك انك ایشنه کفایت دوزدی و بر مخلوق ضعیف یوزندن انك کارن بتوردی ومقهور ومدمر قلدی بعده عدودن مراد نمرود بن کنعاندر فرعون کبی دعوای ربوبیت اتمش وبتون دنیایه مالك اولمش ایدی نتکم مجاهددن منقولدر که دیمشدر درت کمسنه مشارق ومغارب ارضه مالك اولمشدر که ایکسی مؤمنلردر که (بری سلیمان بن داود علیهما السلام (وبری دخی اسکندر یونانی در که ذوالقرنین تعبیر اولنور (وایکسی دخی کافرلردر که بری نمرود وبری بخت نصردر وبعضیلر شداد بن عاد دیمشلر ومذکور نمرود عدو ابرهیم اولوب ابرهیمی منجنیق ایله طرح آتش ایتدکدن صکره بابل ولایتنده برقصر قطلــ

عالی بنا اتدی كه طولی بش بیك ذراع وعرضی ایكی فرسخ برایدی تا كه
انك اوزرنه چیقوب اهل سما ایله مقاتله ایده واله ابرهیمه مطلع اوله
وبعض روایتده بر صندوقهٔ غریبه دوزب واتی كركس قوشلرینك
قنادلرنه بند ایدوب وایچنه كیروب یانده بر عصا حبی ایله هوایه بران
اولدیلر وسحابه دك صعود ایدوب طرف سمایه اوق اتدیلر حق تعالی
حكمتیله اول اوق بحر مسجورده كه بین السماء والارض مكفوفدر
بر بالغه اصابت ایتدی كه یونس بالغیدر وقزل قانله ملطخ
ولوب انلره عودت ایتدكده سماده اولنلری قتل زعمیله ینه زمینه نزول
ایلدیلر و بر ریح شدید هبوب ایدوب قصرمذكورك كله سی دریایه
وماعداسی وجه ارضه خرور ایدوب تحتنده اولان قومی هلاك اولدیلر
(وبعض روایات اوزره نمرود بدكار ابرهیمه چق سنكله جنك ایده لم دیو
صحرایه جذب ایدیجك اشته بنم عسكرم قنی سنك اشكرك دیدكده ابرهیم
شمدی كلور دیو جواب ویروب اول اثناده خداوندقهار عسكر بعوض
یعنی بی حساب سوری سكك كوندرب هر برینك برونلرنه دخول ایدوب
هلاك اولدیلر وپشهٔ نمرود دماغنده قالوب درتیوز سنه قدر دنیاده
انكله معذب اولدقدن صكره بالاخره تسلیم جان خبیث ایتدی
وطوغری دوزخه كتدی (نتكم ناظم منطق الطیر نام كتابنده دیمشدر كه
(نیم پشه بر سر دشمن كماشت (درسر او چار صد سالش بداشت) اشته
ظهور برهاندن صكره عناد ومخالفتك نتیجه سی بویله اولور (و بوندن
مفهوم اولدی كه خصمدن مراد فی الحقیقه خصم ابرهیمدر ولكن ابرهیمه
مخالفت ودعوای ربوبیت ایتدیكی جهتدن حق تعالی یه دخی خصم
اولدی كه جانب آسمانه اوق آتدی (زیرا سوی اودیدوكندن كرچه
بحسب الظاهر حقه اثبات جهت لازم كلور (فاما مقصود طرف
علوی در كه اوراده آثار قدرت عظیم وجسیم و بسیاردر و بردخی ابرهیم
آله السماء دیو وصف اتدوكندن نمرود بحسب الزعم سماده قرارنده ذاهب
اولدی وناظم دخی انك اعتقادنه كوره تعبیر ایتدی و بویله مكان
ایهام ایدر آیات وآثار چوقدر (وعجلت الیك رب لترضی) (ولقد رآه نزلة
اخری عند سدرة المنتهی) (الرحمن علی العرش استوی) ورفع اعمالده

خرور خاك ورانك ضمیله
سقوطكی دوشمك معناسنه‌در
للطابع

حتى الى السماء التي فيها الله) وامثالى كبى ولكن جمله سى مؤالدر و بر دخى فوقيتدن جهت لازم كلمز (وهو القاهر فوق عباده) كبى فافهم جدا (و بو مقامده دخى تفصيل عريض واردر ولكن اطناب و تطويلدن حذر ترك اولندى و بيت مذكورك تقديرى بودر كه (خصمى كه انداخته تير بسوى او ساخته پشه كفايت كارش يعنى خصمى مبتدا و تير انداخته نك مفعول صريحى و بسوى او غير صريحى اولوب بعده الجمله مبتدايه صفتدر كه لفظى بين الموصوف والصفة رابطه در و پشه ساخته نك مفعول اولى و كفايت كار مفعول ثانى سى اولوب بعد الجمله خبر مبتدا اواور وجلهء اولاده فاعل انداخته ضمير خصم وجملهٔ ثانيه ده فاعل ساخته خداوند در (و كارش ده اولان ضمير متصل جملتين ميانى رابط در فاعرف * آن كه اعدار ابد ر يادر كشيد * اعدا عدونك جميدر دشمن معناسنه عدو اصلنده تجاوز ومنافات التيام ديمكدر كه بو معنى اكر قلبله اولور سه عداوت ومعادات و اكر مشيله اولور سه (عد وصحو وزنى اوزرنه واكر بغير علم اخلال عدالت ايله اولورسه عدوان ديرلر وعدو مقام جمعده دخى مستعملدر نتكم رجل عدو وقوم عدو ديرلر و جمعى اعداء كلدكى كبى عدى دخى كلور الى وزنى اوزره وقاموسده عدى اسم جمعدر ديمشدر بورا ده اعدادن مراد فرعون وانك قومى اولان قبطدر نتكم مابعدى قرينه در وآنلر حضرت موسى نبى عليه السلام ومعجزاتنى تكذيب ايتلريله مصره اوچ مرحله اولان قلزمدر ياسنده غريق اولمشلردر (پس در يا ئله مراد بحر قلزمدر بوخسه نهر نيل دكلدر زيرا نهر نيل نهر جنسدر وقلزم وسائر بحار واذا البحار سجرت) وفقيجه آب صورتنده آتشدر بو جهتدن اعدايه مناسب اولان آتش غضبدر يوخسه آب رحمت دكلدر وقرآنده (النار يعرضون عليها غدوا وعشيا) آيتى دخى اكاد آلدر (بدريادە اولان باالى معناسنهدر كه اعدادر كه كشيد ك مفعول صريحى وبدر يا غير صريحى در كه ايكسى دخى ضرورت نظم ايچون عامل اوزرنه تقديم اولنمشلردر اكرچه ظروف حديث بحردندر كه آنلريه وانلره ملحق اولنلرده توسع واردر ودر ياقاره مقابليدر كه عرب بحر و بر وترك دكز وقاره وعجم دريا وخشك وخاك دير ودريايى دركه بحر روم وبحر

صقالبه و بحر جرجان و بحر قلزم و بحر فارس و بحر صين و بحر هنددر و بو
مجموعك مادهسي بحر محيطدر ديدكلري بدر كه بتون ارضي احاطه ايلمشدر واساني
يوناني ده انك اسمي اوقيانوس در فتحله (در كشيد درلفظي مصادر وافعال
اوزرنه داخل تحسين ومفاجاء وظرفيت والبحر ومعنالرن افاده ايدر بو راده
معناى اخير مراددر نتكم هدايه ده درآمد ديرلر ايچرو كلدى معناسنه ودر اوردن
ديرلر ايچرو كتوردمك ادخال معناسنه ودررسدن ايچرو كيرمك دخول معناسنه
وكشيد فعل ماضي دركشيدندن كه چكمك معناسنه درآب كش صو چكيجي
وباركش يوك چكيجي در (معناي مصراع) بودر كه اول خداوند كه اعداسي
اولان فرعوني وجنودني قلزم درياسي ايچرو سنه چكدى واغراق ايلدى يعني
حضرت موسي عليه السلام انلرى مدت طويله توحيد وتصديقه دعوت
ايدوب قبول ايتمدكلرنده موسي دخي اذن حقله انلرك اللرنده ايكيوز سنه دن
زياده اسير اولان بني اسرائيلي بركيجه مصردن چقاروب بحر قلزم طرفنه
متوجه اولنجق فرعون بومعنادن اكاه اولوب جنود كثيره ايله ر وبراه
ساحل قلزمه ايردكده موسي ضرب عصا ايله قلزمي شق ايدوب بني اسرائيل
ايله مرور ايتمش بو لنجق انلردخي من الاول الى الاخر داخل دريا اولدقده
(فغشيهم من اليم ماغشيهم) موجنجه موج هائل سردن آشوب بالكليه
غريق اولديلر وبو واقعه هبوط آدمدن اوچ بيك سكز يوز يكرمي
سكز تاريخنده واقع اولدى * ناقه را ازسنك خار ابركشيد * ناقه
عربيدر كه ديشي دوه در مقصود ثمود قومنه مبعوث اولان حضرت صالحك
عليه السلام معجزه سي اولان ناقة الله دركه زياده تشريفدن جلاليه
مضاف اولمشدر بيت الله واشالي كبي (از من جاره معناسنه دركه ابتداى
غايت ايچون وغيره معاني ايچون دخي كلور بوراده ابتداء غايت مراددر كاه
اولور كه همزه سن حذف ايدوب زايي كسرله تحريك ايدرلر وكاه اوور كه
مجموعي محذوف اولور نتكم دست بدست ديرلر ازدست بدست معناسنه كه
الدن اله ديمكدر (سنك طاش وخارا قتي طاشدر پس تجريد طريقيله
سنكه صفت اولور كه سنك سخت ديمكدر (وبوندن معلوم اولور كه
طاشك طبعنده تفاوت واردر (بوجهتدن غايتده برك اولان طاشه خارا
وخاره ديرلر وانكله وصف اولنور وبونده ناقه بركشيدك مفعول صريحي
وجار ومجرور غير صريحيدر كه براى قافيه عامل اوزرنه تقديم

اولنمشلردر (بر برقاچ معنايه كلور بو راده استعلا ايچوندر عربيده على كبى كه بوقاريلق معناسنه افاده ايدر (معناى مصراع) بودر كه قوم فرعونى صونك ايچروسنده چكديكى كبى قوم صالح كه ثمود ديرلر مطلو بلرى اولان ناقه يى قانى طاش ايچندن بوقارى وطشره چكدى وحلق ايدوب اورادن چقاردى واظهار قدرت ايلدى تا كه صالحه معجزه وقومنه وسيلهٔ ايمان اوله وتفاسيرده كلور كه قوم ثمود كه عاد اولادندن برقبيله در حجرده كسرله ساكن اولورلر دى كه حجازله شام اراسنده محل معروفدر كه حجاج شام ذهابا وايابا اورايه مرور ايدرلر بركون عيدلرنده مجتمع اولمشلر كن حضرت صالح بونلرى ايمانه دعوت ايديجك صالحدن صدقنه معجزه طلب ايتديلر صالح دخى نه مقوله آيت استرسكز ديدكده سيدلرى اولان جندع بن عمرو اوراده برصخرهٔ منفرده يه كه كاثبه ديرلردى اشارت ايليوب شوطاشدن بزه بر واسعة الجوف كثير الو بر اون آيلق بوكلو بردوه چقار ديوجك حضرت صالح دخى نماز ودعادن صكره اول طاش بوكلو خاتون كبى اكليوب ومنشق اولوب اورادن مطلو بلرى اولان ناقه وصف مذكور اوزره بيرون اولدى وبو آيت هائله يى مشاهده ايتدكده جندع مزبور قومندن برقاچ نفركسه ايله كربند ايمان اولوب باقيلر امتناع ايتديلر وبرقاچ زماندن صكره بزم حيوانا تمز بوناقه دن متضرردر ديو قدارنامنه بركسه بركون اول ناقه يى عقر واهلاك ايلدى وآخر جمله سنك صورتلرى متغير اولدقدن صكره صيحهٔ جبريل ايله استيصال اولنديلر نتكم قرآنده وتفاسيرده مشروحدر وبو واقعه هبوط آدمدن اوچ بيك يوز يكرمى دن زياده سنه مرورنده واقع اولدى (پس بونلرك هلاكلرى قوم عاددن صكره دركه هر برى قدرت قاهرهٔ آلهيه يه دلالت ايدر ولكن ناظم قدس سره مطلقا آثار قدرت وحكمتى بيان ونتايج غضب ورحمتى عيان صددنده اولمغله بعض مواضعده مراعات ترتيب ايتمدى *چون عنايت قادر وقيوم كرد* در كف داود آهن موم كرد* (چون بلا اشباع الواو حرف تعليلدر چونكه معناسنه وشرط ايچون دخى كلور چون نمى دانى مكو كبى يعنى اكر بلمز سك سويلمه بوراده مراد اولكيدر (عنايت قصددر وحق تعالى دن ارادت مخصوصه دركه عبدى مطلو بى اولان نسنه نك اسبابنه توفيق ايتمكدر

انكچون

انکیچون اهل عنایت قلیلدر زیرا هر کس هر بو زدن موفق دکلدر
بلکه توفیقك کلیاتی خواصده وجزئیاتی عوامده در وعنایت کردك
مفعولیدر چون قادر وقیوم کرد عنایت تقدیرنده در (وقدرت صفت
الهیه درکه عجزك مقابلیدر (قیوم قائمك مبالغه سیدر قیام
کبی تشدیدله هرنسنه اوزرنه قائم وقوامی انکله اولان نسنه دیمعنی
معناسنه بوایسه صفت الهیه در زیرا هر شیئه اولا روح ویرمش
وثانیا اسباب بقاسنه موفق قلمشدر بوجهتدن دیرلرکه هرشی حقله
قائمدر وانك نوری هرنسنه ده دائمدر که انك سبیله فنابولماز وبولسه
دخی وجوددن طور آخره انتقال ایدر فافهم (کف عربیدر اصلنده
تشدیدله در بوراده ضرورت وزن ایچون تخفیف اولنمشدر قاموسده
یدایله تفسیر اولنمشدر فاما مشهور اولان ال آیه سیدر (داود بن ایشی انبیاء
بنی اسرائیل دندر که قاتل جالوت درهبوط آدمدن درت بیك اوچیوز
اوتوز سنه دن زیاده مرور ایتدکده تشریف عرصهٔ وجود ایتمشدر عمرلری
یتمش سنه در وکتاب زبور که حکم ومواعظی مشتملدر داوده منزلدر
وانك صوت حزینی مشهور واحوال عجیبه سی معروفدر (آهن دموردر
واهنکر دمورجیدر وآهنکار دمور الوب صتاندر (وموم ضمله عربیدر
شمع معناسنه کما فی القاموس (وشمعده ملایمت اولمغله بوراده موم ملایم
معناسنه اخذ اولندی ویاخود بطریق التشبیه در واهن کردك مفعول
اولی وموم ثانیسی وظرف دخی اکا متعلق در (معنای بیت) بودرکه
چونکه قادر وقیوم اولان خداوند زرك عنایت ایلدی واول آدت
خاصه سی ایله صنع عجیبنی کوسترمك مراد ایتدی (حضرت داود علیه
السلام النده وایه سنده دموری موم قلدی ویاخود شمع کبی نرم قلدی
تاکه داود اندن زره دید کلری درعی عمل ایلدی واتشده دموری
تلیین ایتمدن طریق قدرتدن آنی حلقه حلقه ایلدی تاکه مؤمنلر اول
قمیص آهنین ایله جنك وحربده آفتدن توقی وتحصن ایده لر
وانك خصوص اوزرنه تلبس اتدوکی درع (جناب رسالتمه
صلی الله علیه وسلم) انتقال ایتمش ایدی صکره نابدید اولدی

* باسلیمان دادملك وسروری شد مطیع خاتمش دیووپری *
بوراده دخی (بایو قرونده باخلیلش ده اولان با کبی تعلق وتعدیه ایچوندر

اصلی بدر که مفرددر ولکن سلاست وزن ایچون اشباع اولندی
وانك متعلقی داد کلمه سیدر عربیده اعطی لسلیمان دیمك کبیدر
اگرچه اعطی بلاحرف دخی تعدیه ایدر (سلیمان حضرت داودك
اوغلیدرکه اون اوچ یاشنده سریر ملکه جلوس ایتمشدر
ولادتی هبوط آدمدن درت بیك او چیوز طقساندن صکره در
والدماجدی داود کبی علیهما السلام ملك ونبوتی جمع ایتمشدر (ملك
ضمله سلطنت یعنی پادشاهلقدر که برنسنه تحت ید وتصرفنده اولمقدر
کرك استیلا وتسلط ایله وکرك غیری وجهله بومقوله ملکك
صاحبنه مالك وملك وملیك دیرلر (ملك ایسه کسرله بویله دکلدر
بلکه اخصدر که شرعی ویاهبه ویاارث طریقیله تحت الیه والتصرف
اولمقدر استیلا وغلبه ایله دکل وانك صاحبنه مالك دیرلر فقط (ملك
دادك مفعول صریحی در (سروری یامصدریه در سرور مرکبدر
سرایله وردن که سر اصلنده باشدر ولکن بویله یرلرده غلبة استعمالله
ریاست ومتبوعیت معناسنه در (ورلسان عربیده ذو کبی صاحب
معناسنه در پس سرور صاحب ریاست معناسنه اولور (شد ماضی در
اولدی معناسنه مصدری شدن کلور مضمونی انتقاله دالّ در عربیده
صار کبی (مطیع اطاعتدندر که امر وفرمان اوزرینه مترتب اولان
انقیاددر عبادتده ایسه بو معنی معتبر دکلدر ولکن عبادت حقدن
غیریه جائز اولماز اطاعت ایسه اعمدر یعنی مخلوقه اطاعت اولور
نتکیم قرآنده کلور (لاتعبدوا الا ایاه) وینه کلور (اطیعوا الله واطیعوا
الرسول واولی الامر منکم) مطیع شدك مفعولی واشفه ده دیو وپری
فاعلیدر تقدیری شد دیو وپری مطیع خاتمش دیمکدر (مطیع مفعولنه
مضافدر (شین ضمیری سلیمانه راجعدر واطاعت کرچه فی نفس
الامر سلیمانه در ولکن تسخیره سبب خاتم اولمغله سببنه اسناد اولندی
(خاتم تانك فتح وکسریله پرمغه طاقدقلری زینتدر که انکله نسنه
مهرلنور خاتم النبیین انبیانك مجیئیله ختم وتتمیم اولندی معناسنه در
(کشف الاسرارده کلور که ملك سلیمان خاتمنده ایدی یعنی اکا
منوط ایدی وانك نکینی یعنی قاشی کبریت احمر ایدی که نایاب
نسنه در انك سطر اولی (بسم الله الرحمن الرحیم) وسطر ثانیسی (لا اله الا الله)

وسطر

وسطر ثانی (محمد رسول الله) ایدی واول خاتم آدم علیه السلام
جننده ایکن اصبعنده ایدی صکره زلزله واقع اولدقده ارکان
عرشدن بر رکنده وضع اولنوب زمان سلیمان اولدقده (جبریل
علیه السلام فرمان الٰهی ایله اورادن انی آلوب سلیمانه کتوردی
و پرمغنه کچوردی وانک نورانیت وهیبتندن سلیمان اعین ناسدن
غائب اولدی اوراده یا نبی الله مطالعهٔ جمالکله مشرف اولمق استرز
دیدکلرنده سلیمان علیه السلام بیوردی که (اذکروا الله) یعنی
الله تعالی بی ذکر ایدیکوز انلر دخی ذکر ایدیجک سلیمانی مشاهده
ایتدیلر) دیو شیطان علیه ما یستحق (پری جنی و بو عطفدن دیو و پری
پریلرنه مغایر اولمق فهم اولنور نتکم محبوبی پری یه تشبیه ایدرلر
زیرا پرینک ملک کبی حسن رائق وجمال فائق واردر انکچون چشم
آدمیه ظاهر اولمزلر زیرا مشاهده سنه تحمل اولنماز دیو ایسه غایت زشت
هیکل وقبیح صورتدر یعنی شیطان آدمه سجده ایله مأمور اولمزدن
مقدم تعظیماً اسمنه عزازیل دیرلر ایدی وحسن تعبدنه بناء زیاده صورت
حسنه ده ایدیکی ملائکه دن متمیز اولمزدی صکره اباواستکبار اتمکله
اسم وجسمی تغییر و مسخ اولندی حتی جاحظ دیدکلری متکلم
اولقدر قبیح المنظر ایدیکه اکر شیطان بر کره دخی مسخ اولسه
جاحظ قدر اوله مزدی دیو لطیفه ایدرلردی (اشته بورادن فهم اولندیکه
پری دخی کرچه اصلنده جان قومندندر ولکن انلرک متمردلرنه
شیاطین دیرلر که شکل اصلیلری اوزرنه قبیح قالمشلردر وانلرک مؤمنلرنه
جن اطلاق اولنور که ایمانلری سببیله نورانیت صوریه دخی
بولمشلردر و بونلرله ازدواج قابل اولمغله بلقیس سلیمانک والده سی
انسیه وپدری جنی ایدی دیمشلردر نتکم محلنده مبیندر (معنای
بیت) بودر که خداوند قادر وقیوم حضرت سلیمان بن داوده علیهما
السلام سلطنت وریاست عامه ویردی شویله که یدنده اولان خاتم
رحمانی سببیله انسان وشیاطین وجنیان اکا مطیع اولدی واکا منطق
الطیری تعلیم ایلدی وریحی وسائر مخلوقاتی اکا مسخر قیلدی ومن
المشرق الی المغرب حکم ایتدی وتسخیر مذکور سببیله قدسده مسجد
اقصا بی طرز بدیع اوزره بنا ایتدی که هجرتدن بیک سکز یوز سنه

مقدم ایدی وآخر عمری اللی ایکی ساله بلوغده وداع عالم فانی قیلوب باد رفع اتدیکی سر بری بر باد اولدی * ازتن صابر بکرمان قوت داد * تن کوده در باش وال اپاق انك صمساسندن خار جدر عربی ده کی بدن کبی زیرا بدن من المنکب الی الالیه در بوسبدن (امام ابو حنیفه رحمه الله (فالیوم ننجیك بابدانك) قراءت ایلدی وکشاف صیغهٔ جمعی توجیه ایدوب بیدنك کله وافیا باجزائه دیدی تا که اطراف دخی بدنده داخل اوله وبرنسنه تمام طوناق اولسه تنه والابنم تنه دیرلر که بله دك اوله آخرنده کی ها اختصاص ایچوندر (صبربانك سکونیله نفسی کراهت اتدوکی نسنه اوزرنه حبس ایتمکه دیرلر که جزعك نقیضی در انکچون صبر دیدیلر کسر باثله شول آجی اغاجك عصارهسنه که عطارلر صتارلر (صابردن مراد ایوب پیغمبردر علیه السلام که نبی حضرت اسحاقه علیه السلام منتهی اولور صبری بودر که قوردلر بدنی اکل ایدوب همان لسان وقلبی قلمش ایکن جزع ایتدی انکچون حق تعالی انی مدح ایلیوب (نعم العبد) بیوردی ولسانی محفوظ اولدیغی بودر که لسان مصدر ذکرومورد توحیددر وقلبی مصون اولدیغی بودر که موضع معرفت ومعدن نبوت وولایتدر وانك (رب انی مسنی الضر) دیدوکی حقده شکایت طریقیله در خلقه دکل بوایسه عند العارفین ممدوحدر واکر بومعنی حضرت ابرهیمك علیه السلام (حسبی من سؤالی علمه بحالی) مقاله سیله مقابله اولنورسه (جواب بودر که دعاء ایوب علیه السلام انتهاء بلاده داعیهٔ قویه ایله در که اذن الهی در بناء علی هذا بومقام کلام مقامیدر سکوت وقتی دکل (بکرمان کرمك جمعیدر کاف عربینك کسریله قورد معناسنه دوده کبی آخرنده الف ونون ادات جمعدر که انسانده وحیوانده ونباتده استعمال اولنور مرد مان وکاوان ودرختان درلر زیرا درخت کسلمزدن اول جسم نامی اولمقده انسان وحیوانله مشترکدر کسلدکدن صکره درختها دیرلر زیرا الف ایله ها دخی ادات جمعدر وانسانك قاشلرنه ابروان دیرلر زیرانامی اولدیغندن ماعدا ذی روحك اجزاسندندر وکرمانك سر جمعیتی بودر که حضرت ایوبك بدننه مسلط اولان اون ایکی بیك قورد ایدی که عدد تامدر وبودردایله

اشهر

اشهر روایات اوزره اون سکز سنه مبتلی اولدی صکره دود
بدنندن تنائر ایلیوب صحبت بدن ایوب سبیله (الله تعالی اول
ذلیلی عزیز ایدوب اندن شجره صعود ایدن دود القز یعنی ایپك
قوردی وصویه دوشن سولك دیدکلری اولدی که خلق بونلرله
انتفاع ایدرلر (و بعضیلر بال آروسی دخی بونلردندر دیمشلر (اشته
اکا ملناسه مضاف اولان نسنه لرده بویله خاصه لر واردر زیرا
برکت روح مطهر بدنه و برکت بدن نظیف دخی لباسه وسائر
مضافاته ساریدر زیرا حکم جوار واردر (قوت عربیدر مایقوم به
بدن الانسان معناسنه یعنی انسانك بدنی انکله قوام بولاجق قدر
غدا انکچون مشهوردرکه قوت لایموت دیرلر بوراده مطلق غدا
معناسنه در و بومصراعك تقدیری داد قوت ازتن صابر بکرمان
دیمکدرکه دادك فاعلی خداوند تعالی در وقوت مفعول صریحی ومابعدی
غیرصریحی در (واز ابتدای غایت (وب تعلق وتعدیه ایچون اولغله
ایکسنك برفعله تعلقی صحیح اولدی (معنای مصرع) بودرکه خداوند
تعالی ایوبك بدنندن قوردلره غدا ونفقه ویردی یعنی لساندن و برمدی
زیرا لسان سردندر وسرتنده داخل دکلدر نتکم مرور ایتدی وقلبندن
دخی و یرمدی زیرا قلب موردلساندرکه لسان انك ترجمانیدر پس فرع
محفوظ اولیجق اصل بطریق الاولی مصون اولور * هم ز یونس
لقمهٔ باحوت دادا * هم دادلقمهٔ ز یونس باحوت تقدیرنده درکه لقمه
دادك مفعول صریحی ومابعدی غیرصریحی در (وزاز دن مخفف اولوب
انك وبانك فعله تعلقی مصراع اولده اولنلرکبیدر ولکن بوراده زدن
تجرید به معناسنه اولورکو یالقمه اولان یونسك کندی دکلدر بلکه اندن
تجرید اولنمش برنسنه درکه بنه یونسدرکه لقمهٔ واحده کبیدر (هم
موافقت ایچون کلور بله معناسنه نتکم همراه دیرلر بولده مشترکا ولانه که
اخرله کندی اراسنده طریقده جهت اتحاد واردر و برمعنایه دخی
کلورکه ترکیده اندن ده ایله تعبیر اولنور مثلا همجم اوهم نیامد دیرترك
اوده کلمدی دیرنتکم ابن کمال دقائقنده مسطوردر ولکن بوفقیره ظاهر
اولان بودرکه ده لفظی دخی دن مرجحدر (پس هم دخی معناسنه
محمولدر کلام ناظمده ده هم بومعنایه در (یونس بن متی فتح میم

وتشديد نائله كه يونسك بعض رواياتده والده سى اسميدر بوصورتده
عيسى عليه السلام كبى والده سنه اضافتله مشهوردر و يونس عجمه
وتعريفتدن اوتورى غير منصرف در (ويونس عليه السلام اولاد
هروندندر كه موصلده نينوى ديدكارى قريه اهلنه مبعوث ايدى كه هبوط
آدمدن درت بيك بشيوز طقساندن زياده سال مرور ايتمشدى قومى انى
تكذيبه مصر اولجق نزول عذابله تخويف ايلدى (فاما انلر امارات عذابى
حس ايتدكده توبه تضرع ونياز ايديجك اوزرلرندن عذاب منكشف
اولوب يونس بوحالى مشاهده ايتدكده سوزمده يلانجى قالدم ظنيله اندفاع
عذابدن غضب ايدوب اذن الهى اولمدن بحر رومه طوغرى چقوب
كتدى واوراده برسفينه يه سوار اولوب وسط دريايه ايريجك سفينه
حركتدن قالدى اوراده ملاحلر بونده برعاصى و يا برعبد آبق واردر ديو
عادتلرى اوزره اوچ قرعه ايلديلر اوجنده دخى حضرت يونس اوزرينه
كليجك يونس دخى كندنى دريايه طرح ايتدى واوراده برعظيم بالق كلوب
يونسى ابتلاع ايدوب قعر دريايه طالدى (ويونس انك بطننده تسبيح
ايدوب (لااله الاانت سبحانك انى كنت من الظالمين) ديردى كه بعض
احاديثده بودعانك اسم اعظمى اولمسى مرويدر ودرت ساعت ويا اوچ
كون و يايدى كون و ياقرق كون بحار رقاصه يى دور ومنتهاى ارض سابعه يه
وصولدن صكره اذن حق اولوب يونسى ساحله قذف ايتدى و يونسك
وفاتى هبوط ادمدن درت بيك التيوز سكسان اوجده در (لقمه همزه كه
عين يتراء شكلنده يازيلور سابقا مذكور اولديغى اوزره ياء ملفوظه
بدلدر كه فى الحقيقه هاء مرسومدن صكره ياء مفرده يازلمق قاعده
فرس اولمماغله ياء حذف اولنوب همزه ابقا اولندى كه همزه يايه توسل
ايچوندر و بوراده ياء وحدت ايچوندر وهمزه يه دخى بدايت وعلامتيچون
همزه وحدت دينلور والاوحدت ايچون اولان يادر همزه دكل (لقمه
ضمله ابتلاعه مهيا اولان نسنه در يعنى بريودم صويه جرعه ديدكارى كبى
برچينم طعامه دخى لقمه ديرلر ولقمه بلادر ومده معروفدر كوياهر برى
بريودم اولمق ملاحظه سيله وضع اولنمشدر (حوت بالقدر نون كبى
ولكن محل تعريضده حوت ايله تعبير اولندى نتكم قرآنده كلور (ولاتكن
كصاحب الحوت) وموضع تشرفده نون دنلدى نتكم تنزيلده كلور

ر وذالنون اذذهب مغاضبا) (معنای مصرا ع) بودر كه دخی یونس
پیغمبر ك علیه السلام جسدندن بحر ر ومده برسمك عظیمه برلقمه
ویردی یعنی لقمه كبی اغزنه اتدی وسمك دخی انی یوتدی (پس سمكك
ابتلاع ایندوكی جسد یونس در كه برلقمه مثالد ر ولكن بطریق المبالغه
یونسدن برلقمه ویردی دیو تجرید اعتبار ایلدی وجائز در كه حرف
جر تبیین جنس ایچون اولوب یونس لقمهٔ بیان اوله (فاجتنبوا الرجس
من الاوثان) نظمنده اولان رجسی بیان اولدیغی كبی * بندهٔ را اره
برسر می نهد * (بونك تقدیری (می نهد خداوند تعالی اره برسر بندهٔ
را در كه (اره می نهدك مفعول صریحی و برسر غیر صریحیدر (بنده
قولدر مرد وزن وكودك وخانه زاد (اولانه یعنی مولاسنك اونده طوغمش
اولانه شاملدر آخرنده همزه یادن بدل وحدت ایچوندر تنكیر مرورایتدی (اره
همزه نك فتحی ورانك تشدیدله و تخفیفیله لغتدر بچقی معناسنه كه عرب
منشار وترك دستره دیر كه اصلنده دست اره درال بچقیسی معناسنه بر حرفدر
علی معناسنه یعنی استعلاء ایچوندر كه مثلا بركاغد نوشتم دیمك كاغد اوزرنه
یازدم دیمكدر (سر باش درسار كله اولدیغی كبی یعنی سارسردن بعضدر می
نهد معلوم اولا كه مضارع فارسی مضارع عربی كبی بین الحال والاستقبال
مشتركدر بو جهتدن اولنه باء موحده داخل اولسه ومی داخل اولسه
حاله ویاتقریب حاله تخصیص ایدر بورادندر كه دیمشلردر اكر برشاهد
(كواهی میدهم دیرسه شهادتی مقبوله درزیرا حال حاضرده بالفعل شهادت
ایتمش اولور واكر كواهی دهم دیرسه مقبول اولماز زیرا شهادت ایتمكه
وعد در بوراده می نهد مضارع حالی دكلدر بلكه تقریبیدر (نهادن
قومقدر وضع معناسنه مضارعنده الف حذف اولنوب نهد ونهنده دیرلر
قور وقویجی معناسنه كه اسم فاعلدر بعده بوراده بنده دن مراد حضرت
زكریادر علیه السلام كه پیغمبر عالیشان ومهتر احبار بیت المقدس وصاحب
قربان ایدی كه روایت امام فخر الدین رازی اوزره اولاد هر وندر كه
لاوی بن یعقوب بن اسحاقه منتهی اولور وكاشفی روایتی اوزره حضرت
(سلیمان اوغلی رحبعیم اولادندر كه سبط یهوذا بن یعقوبدن دروان دن بنده
ایله تعبیر قرآنه موافقت ایچون تنكیر كاور (كهیعص ذكر رحمة ربك عبده
ذكریا (وخواص ناسك عبودیتی ماسوی الله دن حر و آزاد اولمق

معناسنه در که حق تعالی یه اجلالا تعبد ایدرلر بوخسه غرض ایچوندکل وحضرت زکریا اوغلی حضرت یحیی علیهما السلام ازمیل نام برفاحشه نك تحریکی ایله والی قدس اولان هر دوس نام یهودی النده استشهاد اولدقدن صکره حضرت زکریا دخی فرار ایدوب براغاجه تحصن ایتدکده طائفهٔ یهود واقف اولوب کاوب انی اغاج ایچنده اغاج ایله بله بچدیلر (و بو واقعهٔ هائله هبوط آدمدن بش بیك بشیوز سکساسندن زیاده سال مرور ایتدکده واقع اولدی که اول وقتده زکریانك عمرلری یوزساله قریب ایدی (معنای مصراع) بودر که خداوند تعالی حکمتیله بربنده سنك باشی اوزره بچقی قور وانی ایکی بچر ولکن بوندن دوست ذلیل ودشمن عزیز اولمق لازم کلمز بلکه خواص ناسه واقع اولان ابتلالر رفع درجات ایچوندر نتکم حضرت یحیادن اصلا کناه وهم کناه صادر وواقع اولمامشیکن الله تعالی اکا زیاده محبتندن شها دت نصیب ایلدی و پدری زکریانك دو نیم اولمسی دخی بو بابدندر (وزکریانك شجره تحصنی حضرت لوطك (اوآوی الی رکن شدید) دیمسی کبیدر که اسباب ظاهره یه استناددر اذن آلهی ومظاهرده ظاهری مشاهده دن ناشی اولیجق مفیددر * وان دکررا تاج درسر می نهد * واوعاطفه در (آن دکررا برنه بعض نسخه ده دیکری رادو شمشدر که آخرنده یاوحدت ایچوندر ودیکر یا ایله ودکر یاسز بردخی دیمکدر که اصلده بر دیمك ترکیبدن خارجدر فاما مقامدن تراش اولنور تکرار اولان نسنه نك ایکنجی سندن دیکر ایله تعبیر ایدرلر مثلا کندی نمازنه نماز دیکر دیرلر بردخی نماز معناسنه زیرا معراجدن نزولدن صکره ابتدا جماعتله حرم کعبه ده صلاة ظهر یعنی اویله نمازی قلنوب اکندی اکا بردخی یعنی انك غیری نماز اولدی که ایکنجی نماز در یوم احد و یوم اثنین کبی (آن دکررا اول برغیرینك دیمکدر که حضرت یوسفه وسلیمانه علیهما السلام وسائرنا جدار او لنلره شاملدر و بو مصراعك) تقدیری (ومی نهد تاج درسران دکررا دیمکدر که تاج نهدك مفعول صریحی ومابعدی غیرصریحیدر (تاج عربیدر اکابل دیدکلری نسنه در که جواهرله تزیین ایدوب پادشاهلر باشلرنه کیرلر (وتاج فلك آفتابدر که فلکك باشنده تاج کبیدر وتشبیها هدهده تاج پوش و سلطان و بیك بورکی دیدکلری چیچکه

تاج خروس دیرلر وحدیثده کلور که (العمائم تیجان العرب) یعنی عربك
دستاری عجمك تاجی یرنه در وصدرا سلامده قلنسوه کیرلردی صکره
مهجور اولدی بعد زمان علماء عرب حالا زومده ملبوس اولان کبی قاوق
تلبس ایتدیلر والی الآن مستعمل اولوب قالدی (در ظرفیت افاده ایدر
عربی ده فی کبی (ونهادن که وضع معنا سنه در وضع فی ایله استعمال
اولندیغی کبی نهادن دخی بو یله در یعنی موضوع فیهه کوره والا موضوعه
بلا حرف تعدیه ایدرنتکم دیرلر وضعه فی محله تاجك دخی محلی سراولمغله
تاج در سردیدی و بونکله قافیه ده تکرار لازم کلمز (معنای مصراع)
بودر که واول برغیرك باشنه تاج قور هرکیم اولورسه یعنی کیمنك باشی
اوزرینه اره قویوب قهرله معامله ایتدوکی کبی کیمنك دخی باشنه تاج شاهی
قویوب لطفله معامله ایدر که هر برنده حکمت بدیعه سی واردر واهل
ایمان اراسنده بو مقوله معامله لرده تفاوت اولدیغی کبی سائرلر ارالرنده
دخی واردر ملوك کافره ورعیت فاجره کبی ولکن ناظمك روی کلامی
اهل ایمانه درخواص ناس ذکری قرینه سیله فاعلم ذلك * اوست
سلطان هرچه خواهد آن کند * اوست ایکی کلمه در تقدیری اواست
درکه او ضمیر منفصلدر عربی ده هو کبی مرجعی خداوندر است
ادات خبردر که اکا رابطه دخی دیرلر قاعده سی بودر که ماقبلنده اولان
کلمه نك آخری ساکن ایسه استك الفی لفظا وکتابة وجوبا حذف اولنور
(بومقامده اولدیغی کبی ولکن مده اولیسان یرلرده متصل یازیلور
من است دء منست کبی واکرما قبلنده اولان کلمه نك آخرنده هاء رسمی
وار ایسه الف وجوبا اثبات اولنور آمده است کبی زیرا هاء دالك
فتحه سنی محافظه ایچوندر که حذفی ممکن دکلدر (پس فاصله وار یکن
استی ماقبلنه ایصال ایتمك قابل اولمدیغندن الف ثابت اولور
وبو مقوله نك غیریده یعنی هاء اصلیه اولدیغی کلمه ده هاء حذف
اولنوب استك الفی یایه قلب اولنور چیست نیست کبی که اصللری چه است
نه است درفا حفظ (سلطان غلبه واستیلا معناسنه در بو معنی پادشاهلرده
غالب اولمغله بطریق المبالغه مصدر له تعبیر اولندی (خلیفه ایله
سلطانك فرقی بودر که خلیفه اولدر که انك طریقت وحکومتی
طریقت وحکومت نبویه اوزرینه اوله که آنده اصلا شائبه ظلم وقدر

ائمۀ اثنی عشر کبی سلطـان ایسه احمد وسلاطیندن خلافته قریب اولنلر اقل قلیلدر ملوك شا میه دن نورالدین الشهید زنکی وملك صالح کبی که بونلر زمانلرنده اولیادن عـد اولنورلر دی بوراده سلطان اطلاقه محمولدر زیرا مراد الله تعـالی در که سلطان السلاطین در و اوست مقدم خبر وسلطان مؤخر مبتـدادر که سلطان مطلق اودر دیمکدر وما بعدی انی بیاندر نتکم قرآ نده کلور (له ملك السموات والارض یخلق مایشاء یهب لمن یشـاء اناثا) الی آخر الآیة (هرچه هر تعمیم ایچوندر که کل افرادی معناسنه در هر بار هر کره وهرچند هرنه مقـدار اولورسه وهرکز زمانلردن هیچ برزمانده وهر کس هر برفرد وامثالی کبی (وچه جیم عجمینك کسریله نه معناسنه در نه دیه یم دیه جك یرده عجم چه کویم در وهرچه مبتدادر که مابعدنده خواهد که رابطه سیله ا کا صفـتدر خبری آن کند جمله سـیدر (خواهد فعل مضارعدر خواستن دن دیلمك معناسـنه ارادت کبی مضارعنده سین هایه قلب اولنوب خواهد وخواهنده دنیلور واو رسمی والف ثابته ایله وواوك اصلی بودرکه خاستن بلا واو ایاغ وزرنه طورمق معناسنه در پس خواستن واو له رسم اولندیغی معنای ارادته تخصیص ایچوندر وبعضیلر خواهدی خواهیدندن اخذ ایدرلر ظاهر قلب اعتبـاریله ولکن قاعدۀ فرسه مخالفدر (وخواستن لغت قره حصاریده وخواهیدن لغت نعمة الله ده ضمه ده یازلمشدر وبوندن فهم اولنور که مضارعده دخی خانك حرکتنی ضمیه اماله ایدرلر (آن کند آن بالاده ذکـر اولندی مابعدنده فعله مفعول اولور کـند کاف عربی نك ضمیـله مضارعـدر کردندن که اشلمك وایلمك معناسـنه مضا رعنده را برنه نون کتوروب کند وکننده دیرلر (معنـای مصراع) بودر که سلطان مطلق اول خداوندر انکچون هرنه دلرسه آنی اشلر ومرادی ارادتندن تخلف ایتمز والا عجز لازم کلور تعالی الله عن ذلك وبوندن ملکنده شریکی اولمدیغنه رمز واردر زیرا بالفرض شریکی اولسه (ولعلا بعضهم علی بعض) وفقنجه غالب اولانك مرادی حاصل اولوب مغلوب عاجز اولمق لازم کلور پس صانع عالم فرد واحددر که کسه نك اکا ملکنده مزاحمه سی یوقدر که (فعال لما یرید) اودر انکچون عالم نظام واحد

اوزرنه

اوزرنه‌در و بر منازعك نزاعیله تغیر واختلال قبول ایتمامشدر ومنازعه ایدنلر بالاخره مقهور اولمشلر شداد ونمرود وفرعون وسائر طغاة جبابره کبی * عالمی را دردمی ویران کند * عامی‌ده اولان یا تنکیر ویا وحدت ایچوندر ولکن سوق کلامه مناسب اولان اولکیدر که مراد فی الحقیقة بو عالمدر که عالم کون وفساد در وانك اولی سماء سابعه‌نك مقعری وآخری ثرادر (وعالم مایعلم به الصانع معناسنه‌در اصلنده علم در که ما وضع لشیٔ بعینه‌در جمیع اشیا دخی حق تعالی‌نك اسم علمیدر که اسم مسمایه دلالت ایتدوکی کبی مصنوعات دخی صانعه دالدر انکیچون عند العارفین اسماء لفظیه اسماء مجازیه واشیاء موجوده اسماء حقیقیه‌در وبو مصراعك تقدیری (کند عالمی را ویران دردمی) در که عالم کندك مفعول اولی وویران مفعول ثانیسی وظرف اکا متعلق در (دمی‌ده اولان یاء وحدت ایچوندر (دم فتحله نفس معناسنه‌در فتح فائله ودمور جیلرك آتش ایقاد ایتدکلری کور که دم دیدکلری نفسندن یعنی آندن خارج اولان یلدن اوتور یدر وبران خرابدر (معنای مصراع) بودر که عالمی بر نفسده ویران وخراب ایدر زیرا انك امری لمحی‌در که لمحة البصرده وجود بولور مقصود بودر که کرچه بو عالمی طریق تأنی وتدریجی تعلیم ونیجه حقائقه رمز ایچون آلتی کونده خلق ایتمشدر (فاما مراد ایتسه بر آنده ایجاد وبرنفسده اعدام ایدر نتکم نفخة اولاده جمیع اشیا صورت اصلیه سندن چقوب هلاك اولسه‌لر کرکدر * هست سلطانی مسلم مرورا * هست وار نیست یوق وهستی وارلق ونیستی یوقلق در که یالری مصدریه‌در وهستك اصلی هااست در که هانك واستك الفلری حذف اولنمشدر ودیمشلردر که هانك اصلی دخی هاء در وار معناسنه که است ادات خبردر که در دیمکدر بو صورتده محذوف اوچ اولور (بو راده هست است مقامنده مستعملدر تقدیر کلام سلطانی مسلم است مرورا دیمکدر که سلطانی مبتداء مسلم است خبر ومرورا مسلمك مفعولیدر (سلطانی‌ده اولان یاء مصدریه‌در که سلطانلق دیمکدر یعنی صاحب الملك والسلطنه اولمق (مسلم تسلیمدن اسم مفعولدر تسلیم بو راده تفویض معناسنه‌در سلام ویرمك وسالم قلمق معنالرنه دخی کلور معافی ومسلم‌ده کی تسلیم

کبی که سلامتندر معافی عافیتدن اولدیغی کبی اکرچه عوام یاسنی طی ایدوب معاف ومسلم دیرلر فاحفظ فانه غلط فیه بعض المشاهیر (مرورا میمك وواوك فتحه لریله اصلنده مراوراردر که مر علامت مفعول اولان رایی تأکید ایچوندر یعنی راکه فعلی مفعوله ایصال ایچوندر مردخی بویله در ورا تخصیص ایچون اولدیغی کبی مر دخی لام جاره معناسنه کلور که مرفلان دیمك فلانه وفلانك دیمکدر (واو اصلنده اوی در که ضمیر غائب منفصلدر عربیده هو کبی کاه اولور که الفنی حذف ایدوب واو اوزرینه ضمه ثقیل اولمغله فتحه حرکت ویروب وی دیرلر وکاه اولور که اویك اولندن الفی وآخرندن یایی حذف ایدوب واو ساکن قالوب ساکنله ابتدا متعذر اولمغله اخف حرکاتدن اولان فتحه یی ویروب ورا دیرلر مکر که ماقبلنده کلمهٔ اخری اوله بوصورتده سکونله استعمال اولنور کو کبی که اصلنده که او درها والف حذف وکافی واوه ایصاله کو دینلور (معنای مصراع) بودر که سلطانلق وپادشاهلق اول خداونده مسلم ومفوضدر وهرکس انك سلطنتنه مطیع ومنقاد اولمشلردر کرك شاه وکرك کدا نتکم قرآنده کلور (ان کل من فی السموات والارض الا آتی الرحمن عبدا) زیرا خواص بشر اولان انبیا واولیا وخواص ملائکه اولان ملائکهٔ اربعه وسائر ملائکه عبید اولدقاری صورتده غیریلر بطریق الاولی درکرك جن وکرك ماعداسی * نیست کس را زهرهٔ چون وچرا * نیست اصلنده نی استدر که کسرله نفی وسلب ایچوندر که معناسی یوقدر واست ادات خبردر الف حذف اولنوب متصل قلنمشدر ونیده نون مکسور اولدیغی صورتده یائله یازیلور واکر مفتوح اولورسه هائله یازیلور که نه دینلور واکر نون مذکوره کلمهٔ اخری یه متصل اولسه یاوهادن هیچ بریسی یازلمز نیاموخت کبی زیرا نیاموختده اولان یاآموختنك همزه سندن منقلبدر یوخسه نیده اولان یادکلدر (کس کشی وکمسه دیمکدر کسان ادمیاندر آخرنده را لام جاره معناسنه در (زهره فتحله اود دیدکلری نسنه در که زیاده اجیدر انسانده وحیوانده اولور دوه قوشندن ودوه دن ماعدا عرب اندن مراره ایله تعبیر ایدر جکره متصل برنسنه درزهر که آغو دیدکلرنده اعلام غالبه دن اولمشدر

اوده

اوده زهره دیدکلری اکانسبتله در (آخرنده ها تخصیص ایچوندر
یعنی خصوص اوزرنه اود مراد اولدیغنه علامتدر زهره سی چاك
اولدی دیرلر منشق اولدی دیمکدر که انك انشقاقی یعنی چاتلیوب
اوزلمه سی سبب هلاك کدر پس قوت انسان زهره سنده اولمغله زهرهٔ نی
ایتمك قوت وقدرتی نفی در (زهره اخرنده اولان همزه وسیلهٔ اضافت
ایچوندر نغمهٔ زید وزخمهٔ طنبور کبی (چون بوراده جیم عجمینك ضمی
وواوك اشباعیله در که لسان فارسیده استفسار ایچون در لسان عربیده
کیف کبی ترکیجه سن وعجم چونی وعرب کیف حالك دیر کنهنه
اطلاع اولمیوب حقتندن استفسار جائز اولمدیغندن اوتوری (حق تعالی
حضرتنی بیچون ایله توصیف ایدوب ایزد بیچون دیرلر (چرا جیم
عجمینك فتح وکسریله لکن کسره افصحدر زیرا اصلنده مرکبدر که
وجزئی چه در نه معناسنه ورا جزئی را در که ترکیده ایچون معناسن
افاده ایدر (مثلا الله ایچون دیه جك یرده خدارا دیرلر (پس چرا
نه ایچون دیمك اولور عربیده لم کبی لامك کسری ومیمك فتحیله که حرف
استفهامدر لم ذهبت نه ایچون کتدك سبب وعلتی ندر دیمکدر (بعدذا
بومصراعك لسان عربی اوزره ترجمه سی لیس لاحد قدرة السؤال عن
کنهه تعالی ولا الاعتراض له فی افعاله دیمکدر پس زهره بحسب المعنی
نفیك فاعلی وکس را مفعولی اولور وچون مضاف الیه وچرا انك
اوزرنه معطوفدر ومصراع اولك مضمونه مناسب اولان چرایی تقدیم
ایدی ولکن وزن ایچون تأخیر اولندی فافهم (معنای مصراع) بودر که
کمسه ایچون خداوند متعال حقنده چون وچرا قدرتی یوقدر یعنی
نه انك کنهندن سؤال ایده بلور (زیرا کنهنه اطلاع محالدر انکچون
اعرف الخلقدن (ماعرفناك حق معرفتك) صادر اولمشدر ونه خود
نیچون دیو اعتراض ایتمك ممکندر (زیرا (بیورر که لایسأل عما یفعل)
حتی بغداده تاتار استیلا سنده درت بشیوز قدر اولیا استشهاد
اولندقلرنده بقیة السیف اولنلردن بری مناجاتنده یارب بونی نیچون
بویله ایندك دیدکده خطاب غیبی وارد اولوب سکوت ایله والالسانکی
قطع ایدرم دیو عتاب اولندی * آن یکی را کنج ونعمت می دهد * یك بر
ویکی بری دیمکدر (یعنی یك مبدأ عدد اولان واحدر که بردر (یکی

شول معدوددر که معنای یك ایله موصوفدر آن یکی را میدهدك
مفعول اولی وکنج ونعمت ثانیسی در (کنج کاف عجمینك فتحیله کنز
وخزینه گنجینه کبی (یعنی اموال نفیسه که مجموع ومحرز ومدفون اوله
بو راده مراد مال کثیردر مطلقا (نعمت طبعه ملایم اولان امور
لذیذه در تنعم نعومت ولین ایله موصوف اولان مأکولات وملبوساتی
استعمالدر و نازله تعیش در (می دهد مضارع حالیدر زیرا ب
مضارع اولنه داخل اولوب استقباله تخصیص اندوکی
کبی می داخل اولدقده حاله تخصیص ایدر دهد مضارعدر
دادن دن که ویرمك معناسنه در اعطا کبی مضارعنده الف ها یه
قلب اولنوب دهد ودهنده دیرلر (معنای مصراع) بودرکه خداوند
غنی اول برینه هر کیم اولورسه خزینه ونعمت لذیذه وحالات طیبه
ویروب مالدار ومتنعم ایلر نتکم حضرت یوسفه وداود وسلیمانه
وامثالنه علیهم السلام انعام ایتدی ونمرود وشداد وفرعون وقارون
ونظائرنه دخی بطریق الاستدراج نلرویردی وامت ورعیت اولنلری
دخی تفاوت اوزره قیلوب نیجه لرن ابناء جنسندن سر افراز ونعم الهیه ایله
ممتاز ایلدی (پس بو معنی فاعل مختارك کاریدر که حکمتنه دائر وسلطان
اعظمك حکمیدر که قدرتنه ناظردر * دیکری را رنج ومحنت می دهد*

دیکری راده یا وحدت ایچوندر ورا ادات مفعولدر برغیریه دیمکدر که
مصراع اولده اولانك غیری ومقابلیدر تقدیری میدهد دیکری را رنج
و محنت دیمکدرکه دیکری فعلك مفعول اولی ورنج ومحنت ثانیسی
(دررنج امك وزحمتدر که کدیمین وعرق جبین ایله تحصیل مالدر
بونکله ایسه خزینه اله کیرمز بلکه قوت لایموت وفی الجمله مال حاصل
اولور (محنت امتحاندن اسمدر که امتحان ومحن اختبار وتجربه در
ومحنت انسان اوزرینه شاق اولان امور درکه (الله تعالی انکله عبادی
مبتلی قیلور تاکه بری برلرینه حقیقت حال ظاهر اوله (پس محنت امور
شاقه درکه انسان انکله متألم ومتنغص اولور یوخسه متلذذ ومتنعم
اولماز (پس بو معنی ایله مصراع اوله مقابله درست اولور (معنای مصراع
بودرکه خداوند حکیم برغیریه دخی کنج مقابله سنده رنج ونعمت
مقابله سنده محنت ویروب قهر ایله مبتلی ایلر اولکی یی لطفیله منعم علیه

قلدیکی

قلدیغی کبی (پس بو ایکی نك حاللری بری برینه مغایر اولور وغالب ومغلوب وخادم ومخدوم سری بو مقوله معامله ایله ظهور بولور نتکم بنی اسرائیله تیه ده ایکن عالم قدرتدن من وسلوی نزول ایدردی صکره عالم حکمتك اسبابیله مبتلی اولوب اول حال الی الآن اکثر ناسه میراث کبی قالدی* آن یکی بر تخت باصد عز وناز* تخت خاء معجمه ایله غلبهٔ استعماله سریر سلطانه اعلام غالبه دن اولمشدر شویله که اطلاق اولزنه ذکر اولنسه مراد سریر مذکور در اصلده مطلق سریر در حتی تعریب ایدوب سریر میته یعنی تنشیره تخت دیمشلردر نتکم فصل جنائزده مصحح در عریضا یونلمش اغاجه تخته دیدکلری اغاجدن دوز یلان تخته انتسابی اعتباریله در که آخرنده ها نسبت ایچوندر (با بوراده معیت ومصاحبت ایچوندر (صد یوزدر مائه معناسنه اصلده صاد سین در وسینله دخی استعمال اولنور بوراده صد کثرتدن کنایه در نتکم قرق ایاق دیدکلرینه صدپا وبر نوع کله کل صدبرك دیرلر که صد ایله تعبیر اولندیغی کثرته دائردر (عز عزت دیمکدر که ذلتك مقابلیدر یعنی عزت غالب وقاهر اولمق وذلت مغلوب ومقهور اولمقدر که خوار اولمغی مستلزمدر (ناز معروفدر که نیازك مقابلیدر نازیدن نازلنمقدر (بو مصراعده آن یکی مبتدا و بر تخت خبریدر تقدیری بر تخت است دیمکدر (ولکن مقامدن معلوم اولمغله حذف اولنمشدر لسان فارسیده نظائری چوقدر و باصد عز وناز مبتدادن حالدر (معنای مصراع) بودر که اول بری تخت اوزرنده در نتیجه عزت وناز وفخره صاحب اولدیغی حالدن ملوك حالی کبی بوراده تخت اوزرنده اولمق جالسك اهل عز ونازا ولدیغنی مستلزمدر ولکن واقعی بیان ایچون تصریح ایتدی نتکم بالاده خصوص اوزرنه سلطنت سلیمانی وعموم اوزرنه تاجدار اولنلری بیاندن صکره اوراده تاجی ذکر ایتدوکی کبی بوراده دخی تختی ذکر ایدوب اهل تاج وتخت اولنلرك عزت ونازنه اشارت ایلدی (پس اوصافده تغایر اولیجق کلامده تکرار لازم کلمز *دیکری کرده دهان از فاقه باز* دیکری بیانی مرور ایتدی (کرده ماضیدن بر نوع عدر که اکا ماضئ مقید بالقربی دیرلر که نظیری بوقاروده شرح اولندی کرده ایلمش دیمکدر (دهان آغزدر الفنی حذف ایدوب دهن دخی دیرلر دهن بند عورتلر یاشمغنه دیرلر که انکله اغزلرن بغلرلر

دهانه اغزلق دیدکلریدرکه جاهلر اصطلاحنده دراحرنده‌هاده‌هانی اول معنانی تخصیص ایچوندر (ازفاقه بوراده ازمن اجلیه معناسنه درکه تعلیل ایچوندر فاقه عربیدر فقر واحتیاج معناسنه‌ در نتکم فقر وفاقه دیرلر مشهوردر (باز آچق دیمکدر کشاده کبی بونده دیکری مبتداء ودهان فعلك مفعول اولی و باز ثانیسی وازفاقه فعلی تعلیلدر و فعل بعد الجمله مبتدایه خبردر (معنای مصراع) بودرکه برغیریسی آغزنی آچق ایلمش فقر و فاقه اوجندن یعنی آچلقدن آغزنی اچمش تاملمشدر (پس بومقوله نعمتدن دور وعزت ونازدن مهجور اولان کمسه سریر سلطنتده اوتورب اهل ذوق وصفا اولنلر ایله نیجه برابر اولور هیهات (وبو معنی حکمت الهیه یه و تصرف سلطان ازله دائردر که اندن سؤال اولنمز * آن یکی پوشیده سنجاب وسمور * آن یکی مبتدأ ومابعدی خبردر زیرا پوشیده ماضیدن قسمدرکه تحتنده فاعل ضمیری مبتدایه راجعدر سنجاب پوشیده‌نك مفعولیدر و بعد الجمله خبردر (پوشیده اورتمش و کیمش دیمکدر مصدری پوشیدن درکه اورتمك و کیمکدر (سنجاب فنجان وزننده وسمور تشدیدله تنور وزننده که بوراده ضرورت ایچون تخفیف اولنمشدر ارض ظلماتده ایکی نوع حیواندرکه پوستلرندن کورك اتخاذ اولنور سمور سنجابدن قیمتلودر و بوندن فهم اولنورکه کلام ناظمده سنجاب وسمور یا کلی جزء اوزرینه اطلاق طریقیله‌در ویا حذف مضافله درکه تقدیری پوست سنجاب وسمور در (معنای مصراع) بودرکه اول بری آغرمالی سنجاب وسمور کورکنی کیمش وتلبس ایتمشدرکه انلر ملوك وسائر اغنیادر یعنی لباسلرك ادنی واوسطی دکل بلکه کمال اقتدارلرندن اعلی مرتبه سیله تزین و بین الناس زیاده غبطه اولنان نسنه ایله تجمل ایلمشدر * دیکری خفته برهنه درتنور * خفته پوشیده کبی ماضی مقیددرکه شرحی بالاده کذر ایتمشدر معناسی یاتمش واویومشدرکه مصدری خفتندر یاتمق واویومق معناسنه (برهنه باء موحده‌نك کسریله عربیدرکه ترکی اکا چپلاق ویالنجق دیر (تنور بودخی سمور کبی اصلنده مشدددرکه وزن ایچون تخفیف اولنمشدر وامام قرطبی دیمشدرکه تنور اسم اعجمی درصکره تعریب زیرا اصل بنای تنزدر کلام عربده ایسه رادن اول نون اولور مطلب

کلمه بوقدر تنور حطب قلت اوزرنه اولان دیارده بر ایچنده ایندکلری
اوجاقدر که انده نان پشوررلر بوجهتندرکه تنوره بل ایده جك بلپیزه یه
تنور تاب دیرلر واتش قارشدردقلری کوسکی یه تنورآشوب دیرلر زیرا
تنور معهود بو ایکیسنه دخی محتاجدر و بعض اهل تفسیر (وفارالتنور)
آیتنده دیمشدرکه بورادە تنوردن مراد طاشدن منقور شول اوجاقدرکه
حضرت حوا رضی الله عنهـا انده نان پشوردی صکره توارث ایله
حضرت نوح علیه السلامه انتقال ایلدی که اول طاشك ایچنـدن
فوران آب علامت طوفان اولمغله سفینه سوار اولدیلر (وتنوره که
آخرنده هاء رسمی وار در ستر پوش در عریانلر ودر ویشـلر بیللرنه
طوترلر ظاهر بودرکه تنور خد متنه مباشر اولنلر بیللرنه پیشتمال کبی
نسنه قوشانمق حسبیـله آخرنه هاء اختصاص کتوروب تنوره دیدیلر
صکره تشبیها درویشـلر وعریانلر کیدکلری معهود نسنه یه دخی
اطلاق اولندی اول تستر ایچون کیرلردی صکره تجمل طریقیله تلبس
ایتدیلر بالهتك وامثالی کبی والله الحفیظ الحسیب در (بعدذا دیکری
مبتدا وخفته جملەسی خبر و برهنه خفته تحتنده اولان فاعلدن حال
ودر تنور فعلك ظرفیدر (معنـای مصراع) بودرکه برغیریسی دخی
عریان اولدیغی حالده تنور ایچنده یاتمش وار بوش وتنورله تستر
ایتمشدرکه فقرا وضعفا حالیدر زیرا کیجك واورتنجك نسنه بولمدقلرندن
تنوره دخول ایدرلر و بقدر الامکان انکله دفع ضرورت ایلرلر نتکم
فقراء مهاجریندن رضی الله عنهم بعضیلری رمل یعنی قومی اشوب
بلنه دك انکله تستر ایدرلردی واویس القرنی نك رحمـه الله ازاری
همشیرهسی غسل ایتدوکی وقتده کندی تستر ایچون برصندوقه ایچنه
کیرردی زیرا دیکر لباسی یوغیدی و بوتقریردن مفهوم اولدی که
تنور کلخنانك غیریدر زیرا کلخنان حمام اودنی یاندیغی یردر * آن یکی
بر بستری کمخا ونخ * بستر باء عجمینك کسریله دوشك در آخرنده یا
وحدت و یا نوعیت ایچوندر کمخا رابطه تقدیریله اکا صفتدر تقدیری
آن یکی خفته ونشسته است بر بستری که کمخا است دیمکدر و بونده
برلفظی استعلا ایچوندر متعلق معلوم اولدی و بعض نسخەده یا بوقدر
بلکه بستر کمخایه اضافتله در واکا اضافة العـام الی الخاص دیرلر

بلد بغداد کبی زیرا بلدك بغداده وغیریه شمولی کبی پسترك دخی کخادن ونخدن وغیریدن عمومی وار در (کخا کسرله معروف قاشدر که غلیظ ولور سائر قاشلردن سندسدن استبرق کبی در ترکیده کافك فتحه سیله استعمال اولنور کما فی نعمة الله (نخ فتحیله قالیچه که ایکی یوزلو اوله زیلو فی رومی دخی دیرلر وحریر وابیجه ابریشم معناسنه ده کلور بوراده کخا ونخدن مراد عموم اوزرنه قپتلو دوشکلر و بساطلردر (معنای مصراع) بودر که اول یری دخی کخا ونخ اوزرنه یاتمش وقپتلو بساطلر اوزرنه اوتورمشدر که اکابر ناسدر زیرا دوشك بالکز ترك دلنده معهود اولان نسنه دکلدر بلکه اوتوراجق بساطه دخی شاملدر که مبسوط ومفروشدر پس عمومه محمول اولمق اولادر * دیکری برخاك خواری بسته یخ * خواری خا مفتوح وواو رسمی والف ثابتدر دار وجار وزننده (و یا مصدریه در خوار ذلیلدر که عزیزك ضدیدر (خواری ذلتدر که ضد عزتدر وخاك خواری خاك مذلت دیدکلری کبیدر مقابلی سر بر عزتدر (پس خاك خواری ده اضافت تحقیر وسر بر عزتده تشریف ایچوندر زیرا خاك اوزره اولمق نشان ذلت وسریر اوزره اولمق علامت عزتدر پس بو اضافت حقیقته محمولدر تا که ماقبلنه موافق اوله فافهم (بسته باء عربینك فتحیله ماضی مقیددر بغلمش معناسنه مصدری بستن در که بغلمقدر مضارع عنده سین نونه قلب اولنوب بندد وبندنده دیرلر (یخ یاء مثناة تحتانیه نك فتحیله وخاء معجمه ایله بوزدر که عرب جمد دیر نتکم یخچه طلودر که عرب برد دیر فتحتین ایله پس یخچه آخرنده اولان هاء رسمی اختصاص ایچوندر که طولو بوزك برنوعیدر زیرا سمادن قوت زمهریرله منجمد نزول ایدر بوز ایسه زمینده اولور وطولونك بروقته اختصاصی یوقدر بلکه ایام صیفده دخی اولور (یخ بسته نك مفعولیدر وبسته مجموعی یادیکریدن حالدر که تقدیری خفته ونشسته است برخاك خواری درحالی که بسته یخ (وبومعنانك مصراع اوله مناسبت تامه سی وار در ولکن بحسب الحقیقه انسب اولان بسته یخ که رابطه سی تقدیریله خاکه صفت اولمقدر (اولکی یه کوره معنی دیمك اولورکه یری دخی یاتمش واو یومش درحقارته دلالت ایدن طپراق اوزرنده بوز باغلمش اولدیغی حالده یعنی دوشنه جکی او لمامغله

مطلب

قورو طپراق اوزرنده قالوب برودت هوادن بوز بغلمش وطوكشدر
(ایكنجی یه كوره دیمك اولوركه برغیری دخی بوز طوتمش خاك
بارداوزرنده قالمش و بی بساط وفراش حالی خراب اولمش در (پس
بوندن عدم بساطه وفقدان فراشه دلالت اولدیغندن ماعدا ابلغیته
دخی اشارت واردر زیرا یالكزخاك اوزره اولمقدن بوز باغلمش
خاك اوزرنده اولمق ابلغدر وعلى كل تقدیرمقصود كنغا و ابرشیم
قالیچه دكل بلكه ادنی مرتبه بركهنه كلیم و یا برپوست پاره بولمدیغن

افاده در * آن یكی را زر دوصد همیان دهد * تقدیری دهدخداوند
تعالى آن یكی رادوصدهمیان زر دیمكدركه معناده زرهمیانك مضاف
الیهی در بلد بغداد اضافتی كبی نتكم مروراپلدی بوصورتده دهدك
مفعول ثانیسی دوصد اولور و یاخود آن یكی دهدك مفعول اولی وزر
مفعول ثانیسی اولوب دوصدهمیان زردن حال اولور (زر التوندركه
زانك تشدیدی وتخفیفی جائزدر یالدز التونه زرطلادیرلر زرسیمه
شاملدر دین خطا ایتدی (دو ایكیدر اثنین كبی اصح بودركه واو تلفظ
اولنمیه كاه اولوركه ضرورت وزن ایچون تلفظ اولنور اما آخرنه یاء
مصدری لاحق اولسه دویی كبی كه اثنینیت معناسنه واو البته سلب
وتلیین اولنور دوصد ایكیوز دیمكدر فاما استعمال عجم اوزرنه كثرتدن
عبارتدر عرب سبعه وار بعین وسبعین ایله كثرت مراد ایتدیكی كبی (همیان
هانك فتحیله طغرجق معناسنه بوراده زرقرینه سیله كیسه مراد اولور
زیرا اقچه والتونی طغرجغه قومزلر بلكه انك ایچون مهیا ومخصوص
اولان كیسه یه وضع ایدرلرشوقدر واردركه مال كثیرطغرجق اسلوبنده
سختیان ومیشین كیسه لره قونیلور (معنای مصراع) بودركه اول
برنه دخی ایكیوز كیسه وطغرجق التون ویرر و یاخود التون ویرر
ایكیوز همیان اولدیغی حالده یعنی اسم غنی ایله تجلی ومعامله ایلیوب
مال كثیراحسان ایدركه انكله مرادی اوزره هر بوزدن تنعم
ایدر نتكم اغنیاده مشاهده اولنور اكرچه ناظم كبی عاشق ومجذوب حق
اولان كسه مال ومنالی یغما ایدر رر وعیش وعشرتی آخرنه آلیقور

* دیكری در حسرت نان جان دهد * حسرت عربیدركه حسر
اصلنده كشف معناسنده در یوم قیامته یوم الحسره دنلدی زیرا دنیاده

غافل اولان كسه اوراده نولايدى حقيقة الامر بكا دنياده منكشف
اولمش اولايدى ديو تمنى ايتسه كركدر و ياخود ايتدوكنه نادم اولوب
غم وغصه يه دوشسه كركدر زيرا دنياده جاهل اولديغى متحسر
ومنكشف اولور الحاصل حسرت اودركه قلب انسان غم وهم وحزنده
نهايته بالغ اوله (بو مقامده حسرت ايله مراد آرزودر نتكم نعمة الله حسرتى
آرزو وفرقت ايله تفسير ايتمشدر زيرا آرزو اهلى حسرتدن خالى دكلدر
(نان اتمكدركه عرب خبز دير (نان چين تنور ايچنده اتمك چقار اجق
آلتدركه عرب اكا ملقط دير (نان خورش و اورسميله اتمك قاتغنه ديرلر
نان خداه وناخداه اتمكجى باشيدر اصلى خداى ناندر ثانيده ناندن نون ثانى
حذف اولنمشدر (جان بوراده روح روان معناسنه در زيرا موت روح
روانك بدندن مفارقتيله حاصل اولوركه روح حيوانى اكا تابعدر (دهد
تقديرى ديكرى دهد جان در حسرت نان ديمكدركه دهدك فاعلى تحتنده
اولان ضميردركه مبتدا اولان ديكرى يه راجعدر جان دهدك مفعوليدر
وفعل بعد الجمله خبر مبتدادر (معناى مصراع) بودركه برغيريسى دخى
نان حسرت وآرزوسنده جان ويروب هلاك اولور يعنى ايكيوز كيسه
التونه مالك اولمق دكل بلكه نان پاره يه محتاج اولور وآخر جوع مفرطدن
فنا بولور نتكم مرويدركه مكهٔ مكرمه ده بين الصفا والمروه اوچيوز قدر
انبيا عليهم السلام آچلقدن هلاك اولديلر * طرفة العينى جهان
برهم زند * كس نمى يارد كه انجا دم زند * بعض نسخده طرفة العين
اين جهان دوشمشدر طرفة العينى نسخه سنده كوره ياء وحدت
ايچون اولوب طرفه نك تاسنى تأكيده محمول اولور زيرا طرفه ده
تا مره ايچوندر (طرف ضرب بابندندر (طرفة العين بركره كوز قپاغن
آچوب قپامقدركه آنى در يعنى آن غير منقسمده اولور برنسنه نك زياده
سرعتندن طرفة العين ولمح البصر له تعبير ايدرلر وترك دخى كوز آچوب
يومنجه كلدى كچدى دير عمر ودولت وامثالى كبى الحاصل طرفه بركره
كوز قپاغن تحريكدر ايكى دكل (وعين جارحه در يعنى كوز ديدكلرى مطلب
عضودر وصو كوزنه دخى تشبيها عين ديرلر زيرا هيئتده وسيلان آبده
كوزه بكزر وجاسوسه عين ديرلر زيرا تجسس عينله اولور نتكم مركوبه
ظهر ديرلر فتحله زيرا مقصود اولان ارقه سيدر والتونه عين ديدكلرى

بطريق التشبيهدر زيرا عين افضل الجوارح اولديغى كبى التون دخى افضل الجواهردر و بورادندركه افاضل قومه اعيان ديرلر (اين قريب ايچون اولان اسم اشارتدر عربيده هذا كبى كاه اولور كه آخرنه تصغير ايچون كاف عربى كتوروب اينك ديرلر بو نجفز معناسنه (جهان دنيادركه ابتداء حدى سماء سابعه نك مقعرندن تحت الثرايه دك دركه بوجمله سى عالم كون وفساددندر فاما عرف ناسده دنيا مشرق ومغرب لراسيدر انكيچون پادشاهلره جهاندار ديرلر جهانى ضبط وحفظ ايدبجى معناسنه زيرا ملوك ايجق زمينه مالك اولورلر سمايه مداخله ايده مزلر (برهم براسنه لا (هم شركت ومعيت وجمع معناسن افاده ايدر انكيچون يولداشه همراه معناسنه ايچوندر وقوكشى يه همسايه ديرلر نظائرى بسياردر (زند مضارعدر اورر يضرب كبى مصدرى زدن در اورمق معناسنه ضرب كبى مستقبلا ننده نون زياده ايدوب زندوزننده ديرلر زيرا قواعد فرسده كلوركه مصدر دالى نك ماقبلى حرف صحيح متحرك اولمق درت كلمه ده كلمشدر انجق كه انلرك مضارعلرى سماعى درآمدن آيد وزدن زند وتمزدن تمزند وشدن شود كبى (نمى يارد فعل مضارع منفى در زيرا نون نافيه ومى لفظى مستقبلى عامه تقريب ايچون در نمى يارد قادر اولماز ديمكدر مصدرى ياريدن در ياء مثناة تحتانيه ياردم ايتمك معناسنه ولكن معاوننك قدرت وازمندن اولمغله اكر كندى واكر فعلى توسعا مطلق قدرتده دخى استعمال اولندى (كه بوراده كلامك ما بعدنى ماقبلنه ربط ايچوندر (آنجا آن لسان فارسيده اسم اشارتدر بعيد ايچون عربيده ذلك كبى كما فى الدقائق (جا اصلنده جاى در خداى هماى كبيلرده يا حذف اولنديغى كبى اندن دخى حذف اولنمشدر جاى يردر مكان معناسنه جايكاه اوتوراجق يردر آنجا اصلده مكان حقيقئ حسى ده مستعملدر عربيده حيث وثمه كبى فتح تاء مثلثه ايله ولكن بوراده مجازا مكان اعتبارى ده استعمال اولنمشدر بعض مواضعده حيث وثمه استعمالى اولنديغى كبى پس آنجا مصراع اولك مضموننه اشارتدر نتكم تصوير معناده كلور (دم نفسدر (معناى بيت) بودركه خداوند تعالى كوراچوب بومنجه اولان زمان قليل وسريعده جهانى برى برينه اورر يعنى دنيايى شيشه كبى منكسر و پريشان و برباد ايلر بويله ايتديكى يرده كسنه

مطلب

قادر اولمماز که دم او ره ونیچون بونی بویله ایدرسن دیمکه اقتدار بوله
زیرا فعال لمایریدر وفعلی قدرت ذاتیه سنه مسنددر پس بویله قاهر
وقادره معارضه اولنماز و بو بیتك اعراب جهتندن تقدیری برهم زند
جهانرا درطرفة العین وهیچ کس نمی یارد که دم زند انجا دیمکدر که
جهانرا زندك مفعولی وظرف دخی اکا متعلقدر انجا ایکنجی زنده
متعلق اولد یغی کبی زیرا اودخی درانجا تقدیر نده در (وکس
مبتدا وما بعدی بعد الجمله خبردر زند که رابطه سیله نمی یارده
مفعولدر وکس بوراده نکرهٔ عامه در تمرة خیر من جرادة کبی
بو سببدن ابتدائیته صالح اولمشدر انکیچون هیچ کس ایله تقدیر وتصویر
اولندی فاعلم ذلك * آنکه بامرغ هواء ماهی دهد * بندکانرا دولت

شاهی دهد * آن که آن خدا که تقدیرنده درکه خداوند ماقبلنه کوره
مشار الیه ومابعدنه نسبتله موصوفدر زیرا مابعدی که رابطه سیله
اکا صفتدر تقدیر کلام آن خداوندی که دهد ماهی بامرغ هوادر
وماهی دهدك مفعول صریحی و بامرغ غیرصریحی اولوب بعد الجمله
خداونده صفت وآن خداونده مبتدا واوب خبری مصراع ثانی جملهسی
اولور (بامرغده اولان اصلنده ب اولوب تعلق مجرد ایچوندر که اکا
حرف تعدیه دخی دیرلر مرغ قوشدر مطلقا (هواء مدله جسم لطیف
سیالدر که جهات سته سریع الحرکه درهواء معنای خلوه دلالت ایتمکله
مابین السماء والارضه هواء دیدیلر نتکم قرآنده کلور (وافئدتهم هواء)
یعنی کافرلرك قلبلری کمال حیرت ودهشتدن عقل وفهمدن خالی در
وهوی قصرله نفسك شرعا مذموم اولان نسنه طرفنه میل وانحرافنه
دیرلر بوراده مراد اولکیدر که ممدود در (ماهی بالقدر مطلقا ماهی
خور بالعجیل قوشیدر (بندکان بنده نك جمعیدر قول معناسنه مطلقا
بوراده حرالاصله دخی شاملدر زیرا عبد حقدر آخرنده اولان کان ده
ایکی اعتبار واردر اولکیسی بودر که کان کاف فارسی ایله ادات جمعدر
بوصورتده بنده وکننده وخواجه وفرشته وامثالی جمع قلندقده آخرنده
اولان یالر ثابت اولوب بنده کان وکننده کان وخواجه کان دینلور
ایکنجی اعتبار بودر که کان ده ادات جمع الف ونوندر انجق که آن در
وکاف عجمی مثلا بنده آخرندن هاء غیر ملفوظه حذف اولنوب اکا

بدل

بدل وضع بولنمشدر بوصورتده حال جمعده هاء رسمی طی اولنوب بند کان دینلور زیرا بدل ومبدل منه مجتمع اولماز و بو اعتبار اولکیدن اقوادر زیرا کرچه ادات جمع مرکبدر فاما ادات اولدیغی جهتندن حرف مفرد حکمنده در هاء رسمیدن صکره ایسه حرف مفرد وانك حکمنده نسنه یازلمق قاعدهٔ فرسه مخالف وفی نفس الامر دخی قبیحدر وقرأنده اکا نظیر واردر (واذا کالوهم او وزنوهم) کبی زیرا اکر هم ضمیری مفعولیت ایله منتصب اولورسه واو جمعدن صکره الف یازلمز نصر واءده اولدیغی کبی زیرا ضمیر مفعول ماقبلندن جزء کبیدر اجزاء کلمه اراسنه ایسه اجنبی حرف دخول ایتمز واکر ضمیر منفصل ذیلك تحتنده اولان فاعلی تأکیده محمول اولورسه بوصورتده مؤکد ما قبلندن جزء کبی اولمغله واو جمعدن صکره الف یازیلور بو خود معلومدر که ادات جمع کلمه یه متصلدر بوصورتده کانك مجموعی ادات جمع اولدیغی تقدیری اوزره دخی هاء رسمی فاصل یازلمق لازم کلور مع هذا یازدیلر فاعرف (دولت برالدن براله انتقال و بر قومدن بر قومه تحول ایلین ملك ومالدر زیرا تداول مناوبه ایله بری برندن اخذ ایتمکدر وملك ومال دنیانك بر برنده قراری اولمایوب الدن اله دور ایتمکله بومقوله نسنه یه دولت دیدیلر (شاهی ده اولان یا مصدریه در ویا وحدت ویا تنکیر ایچوندر (هر نسنه نك ایریسنه والوسنه شاه دیرلر مثلا اولو یوله شاهراه وایری دانه یه شاه دانه دیرلر اما بحسب العرف اطلاق اوزرنه استعمال اولنسه شاهدن مراد سلطان اولور (بعدذا مصراع ثانی نك تقدیری دهد بندکانرا دولت شاهی دیمکدر که بندکانرا دهدك مفعول اولی ودولت مفعول ثانیسی در وفعل بعدالجمله مصراع اولده مبتدایه خبردر (معنای بیت) بودر که اول خداوند تعالی که هواده اوچان قوشه بالفیجیل وماردین وغراب وامثالی کبی بطریق الرزق دریاده بالق ویرر بندهلرنه شاهلق ویا برشاه ویاشاه دولتی احسان ایدر یعنی بر عبد مملوکك الن آلوب سریر سلطنته اجلاس ایدر چراکسهٔ مصر وامثالی کبی ویا بر حر الاصل قولنی بنده وار ایکن شاه ایلر اصحمهٔ نجاشی کبی ویاخود ملك ودولت وغناده پادشاه کبی ایلر بعض اعیان کبی پس بومعنی انك قدرت تامه ومزید فضل وکرمنه

دلالت ایدر (ومصراع اول ایله ثانی بی جهده مناسبت یودر که صورت ظاهرەده ایکیسی دخی مستبعد در زیرا ماهی ایله مرغك مناسبتی اولمدیغی کبی شاه ایله گدانك دخی مناسبتی یوقدر * بی پدر فرزند پیدا اوکند * بومصراعك تقدیری اوکند فرزند پیدا بی پدر دیمکدر که (او مبتدادر بوراده خبری اولان فعل اوزرنه تقدیمی قصر ایچوندر هو یفعل کبی فرزند کنندك مفعول اولی و پیدا ثانیسی و بی پدر فرزنددن حالدر وجائزدر که فرزند بی پدر تقدیرنده اولوب فرزنده صفت اوله زیرا اگرچه صورتده صفت موصوف اوزرینه تقدم ایتمز ولکن معنی حسبیله تقدم ایدر که تأخری تقدیرله ظاهر اولور تنکیم تصویر اولندی (بی ادات سلبدر که جامده داخل اولور مثلا بی وفادیرلر وفاسز ووفاسی یوق معناسنه (پدر باء عجمیله اتا معناسنه که عجم بابا دخی دیر تنکیم ترکیده دخی مشهوردر (فرزند اصلنده اوغله وقزه شاملدر عربیده ولد کبی (وحلیمی ده کلور که اکثر بودر که اوغل مراداوله انتهی اوغل معناسنه مخصوص اولان پوردر باء عجمبنك ضمیله (پیدا لغتلرده آشکاره معناسنه درکه ظاهردر ولکن ابن کمال دیمشدر که پیدا غیرك فعلیله اولان ظهوردر یعنی اظهار یله اولان ظهوردر پیدا مظهر دیمك اولور مکرم وزنی اوزرنه ظاهر دیمك اولماز که بواندن اعمدر ولکن بعض مواضعده آشکاره ظاهر معناسندە استعمال اولنور که مقابلی نهان وخفی در بوراده پیدا اظهار معناسنه در (معنای مصراع) بودر که باباسز اوغلی انجق خداوند تعالی پیدا ایلر یعنی خلق ایدوب وجوده وظهوره کتورر غیریسی بومعنایه قادر دکلدر بوندن مراد حضرت عیسی علیه السلام که جبریلك نفخیله حاصل اولمشدر واول نفخه ماء متوهم دیرلر که مریمك رضی الله عنها ماء محققی ایله مجتمع اولوب رحمنده عیسی متکون اولدی زیرا نفخ بولنمدقجه جان بولنماز نطفهٔ مرد اولمدقجه یالکز منی زندن ولد اولمدیغی کبی تنکیم عالم حکمتك حکمی بودر * طفل را درمهد گویا اوکند * بونك تقدیری اوکند طفل را گویا درمهد دیمکدر که طفل کنندك مفعول اولی وگویا ثانیسی (ودرمهد انك ظرفیدر ویاخود طفله صفتدر که بومعنی اظهردر بوصورتده در مهد گویا دن مقدمدر (طفل کسرله عربیدر که بطن مادردن

سقوط

سقوط وقتندن بلوغ زمانه‌دك صبی یه اطلاق اولنور ودیمشلردر كه
حد طفل ابتدای ولادتدن التی سنه انقضاسنه‌دكدر اصلی طفل‌دندر
حركت ایله طفل صباح وقتنده واخشامده سمادن نزول ایدن ضعیف
قطره‌لردر كه رش و وبل دیدكلرندن اضعفدر پس ضعف بنیه
وبشره‌یتندن اوتوری صبی ناعمه طفل دیدیلر (مهد دخی فتحله عربیدر
اوشاقلر ایچون تمهید وتهیئه اولنان بشك دیدكلری نسنه‌دركه عجم
كهواره دیر (كویا صفت مشبهه درسو یلكن معناسنه اصلی كوی دركه مطلب
یونك دخی اصلی كوینده در ترخیم اولنوب كوی قالمشدر صكره آخرنه
مبالغهٔ اتصاف ایچون الف ساكنه زیاده قلنوب كویا دنلدی رخشان
وكریان وامثالنده معنای مذكور ایچون الف ونون زیاده قلندیغی كبی كه
معنالری یلدراغن واغلاغن دیمكدر كه بودخی صفت مشبهه‌نك برنوعیدر
اوضمیر منفصلدر هوكبی (معنای مصراع) بودركه انجق خداوند تعالی
طفلی سو یلكن ایلر بشكده و یابشكده اولان طفلی زیاده سو یلدر
غیرینك حدی دكلدر كه بوانطاقه قادر اوله تنكم قرآنده كلور (انطقنا الله
الذی انطق كل شیء) بعده ذا مصراع اولدن مراد حضرت عیسی اولمغه
مخصوصدر زیرا كرچه آدم علیه السلام دخی بی پدردر ولكن كسه‌نك
فرزندی دكلدر عیسی ایسه مریمك فرزندیدر تنكم عیسی بن مریم
دینلور ولكن مصراع ثانیده اولان طفلك عیسی یه اختصاصی یوقدر
بلكه اندن اعمدر زیرا حد طفلیتده كویا اولنلر برقاچ واردر رسول الله
صلی الله علیه وسلم ونوح وابرهیم وموسی وعیسی ویحیی وشاهد یوسف
وطفل ذی الاخدود ومبارك الیمامه حج وداعده نبوت مصطفایه شهادت
ایدن طفلدر وصاحب جریج الراهب وامثالی كبی تنكم تفسیرمز روح
البیانده مفصلدر ومهد دیدوكی مهده سزا معناسنه‌در پس بالفعل
مهدده اولمق لازم كلمز تنكم وصف عیسی ده كلور (كیف نكلم من كان
فی المهد صبیا) یعنی عیسی علیه السلام تكلم ایتدوكی وقتده والده سی

مریمك حضانه‌سنده ایدی یوخسه بشكده دكل ایدی * مردهٔ صد
ساله را حی میكند * مرده ضمله میتدر كه مردن اولمكدر آخرنده همزه
یاء محذوفه‌دن بدل اولوب یا وحدته و یا تنكیره محمولدر تقدیر مصراع
میكند مردهٔ را كه صد ساله است حی دیمكدر كه مردهٔ میكندك مفعول

اولی وحی مفعول ثانیسی ورا علامت مفعول (وصد ساله محذوف اولان
که رابطه سیله مرده یه صفتدر وصد ساله تکثیره محمولدر (وساله
آخرنده اولان هاء رسمی مقدار زمانی ایچوندرکه ترکیده آندنلق
وللق ایله تعبیر اولنور مثلا یکساله بریلاق و یك روزه برکونلك در
وشاهدی لغتنده کداده ساله اولدقده دیدوکی بوفقیر اون ییلاق یعنی
اون یاشنده اولدیغی وقتده دیمکدر (پس صد ساله یوز ییلاق دیمك
اولور (حی عربیدر که میتك ضدیدر انسانك حیاتی نفخ روح اثریدر
نتکم روح حیوانی دخی ذکر اولنان روح منفوخ الهی نك اثریدر (میکند
فعل مضارعدرکه اولنده اولان می ادات حال و یا استقبالی حاله تقریب
ایچوندر بو یله یرلرده استمرار ایچون اولمق اولادر عربیده مضارع کبی
یعنی بو حالده وجمیع احوالده علی الاستمرار ایلرو ایتمکه قادردر معناسنه
(معنای مصراع) بودرکه خداوند قادر یوز ییلاق اولی یی زنده ایلر
یعنی مدت طویله دن بری هلاك اولان ذی روحه افاضهٔ حیات ایتمکله
کالاول زنده قلمغه قادردر نتکم نیجه لرنی واسطه یوزندن احیا ایلدی
مثلا حضرت عیسی علیه السلام باذن الله تعالی نفخ نفس ایتمکله
درت بیك سنه دن زیاده دن وفات ایدن سام بن نوحی احیا ایلدی
ونیجه لرنی دخی بلا واسطه احیا ایتدی حضرت عزیر علیه السلام
کبی که حق تعالی انی اماته ایدوب یوز سنه دن صکره احیا قیلدی نتکم
قرآنده مصرحدر وجملهٔ ذی روحی دخی نفخهٔ ثانیه ده احیا اینسه
کرکدر پس صد ساله عمومنده عزیر وامثالی داخل اولدی * این بجز حق
دیگری کی میکند * تقدیری این را که میکند دیگری بجز حق دیمکدر
(دیگری فعلك فاعلی واین را مفعول مقدمی و یاخودکی میکند این را
دیمك اولور که مفعول فاعل اوزرنه تقدیم اولنور شاننه اعتنادن اوتوری
(و بجز حق دیگریدن حال اولور استثنادر بوصورتده کی ده نفی تقدیر
اولنور (من ذا الذی یشفع عنده الا باذنه) آیتنده اولدیغی کبی و یاخود
حال اولور اول دیگر حق تعالی یی مجاوز اولدیغی حالده دیمکدر قرآنده
(و یعبدون من دون الله) کبیدر که تقدیری و یعبدون الاله حال کونهم
مجاوزین الله ای عبادة الله دیمکدر (این مصراع اولك مضمونسه
اشارتدر وماقبلنده اولان افعال الهیه نك مجموعنه اشارت اولمق دخی

صحیحدر بو مذکور اولان افعال معناسنه بجز ده بازایده در تحسین
ایچون (جز غیره مناسنه در قواعد فرسده جز کلمه سنی حروف استثنادن
عد ایتمشلر در مثلا مردمان آمدند جز زید دیمك عربیده جاء القوم
الا زیدا کیبدر وکاه اولور که مستثنی منه دن متأخر اولور اکرچه صورتا
متقدمدر (حق اسماء ذاتیهٔ الهیه در ثابت وقائم معناسنه (کی زمان
سنوالدن چقن ونه وقت معناسنه بوراده استفهام انکاریدر ای لایفعله
فی وقت من الاوقات (معنای مصراع) بودرکه صد ساله مرده یی
حقدن غیریسی چقن احیا ایلمز یعنی احیا ایلمز الا واحیا ایدر فقط و یاخود
اول دیکر حق تعالی یی مجاوز اولدیغی حالده چقن ونه وقتده احیا
ایده بیلور یعنی ابدی احیا ایده میوب عاجز قالور الحاصل احیاسی
واقع دکل ومنکردر * صانعی کز طین سلاطین میکنند * صانع
صنعدندر اجادة الفعل دیمکدر یعنی برایشی جودت صفتی اوزرنه اشلمك
وکما ینبغی اکا صورت ویرمکدر انکیچون هر فعل صنع اولماز زیرا بلکه
انده قصور اوله فاما هر صنع فعل اولور پس فعل اعمدر وقرآنده کاور
(صنع الله الذی اتقن کل شیء) یعنی الله تعالی کندی فعلندن صنعله تعبیر
ایلدی زیرا اتقان واحکام اوزرنه درکه صفت کمالدر پس صانعی ده یا
وحدت ایچون وصانع حق تعالی درکه عالمی وصف کمال ایله ایجاد
ایلمشدر نتکم بیورر (ماتری فی خلق الرحمن من تفاوت) کز فتحله اصلنده
که ازدر همزه نك حرکتی کافه نقل اولنوب هاء رسمی وهمزه نك مجموعی
لفظا وکتابة تخفیف ایچون حذف اولنوب کز دنلمشدر نظیری کت درکه
اصلنده که اتدر بو مصراعك تقدیری خداوند تعالی صانعیست که
میکند سلاطین ازطین دیمکدر که صانعی ادات خبر تقدیریله مبتداء
محذوفه خبردر وسلاطین میکندك مفعول صریحی وازطین غیر صریحی
وبعد الجمله که رابطه سیله صانعه صفتدر (طین آبله مختلط اولان
زابدرکه ترکیده بالچق دینلور (سلاطین سلطانك جمعیدر که پادشاه
دیمکدر نتکم مرورابتدی (میکند بوراده ایجاد وخلق ایلر دیمکدر که
فعل مفیددر (معنای مصراع) بودرکه خداوند تعالی بر صانع اکبر
وعظیم وقادردرکه بالچقدن پادشاهلر خلق ایلر زیرا ابو البشر اولان
آدم علیه السلام طیندن تصویر اولندیغی وقتده انبیا ومرسلین

وملوك وسلاطين وسائر اغنيا ومساكين انك ضمننده ايدى پس فى الحقيقه
اعلى وادنى طيندن مخلوق اولمش اولديلر تنكم كلور (خلقكم من طين)
اكرچه صورتا توالد وتناسل ازدواج طريقيله نطفه دن حاصل اولدى
نتكم كلور (الم يك نطفة من منى يمنى) الحاصل ناظم ديمك استركه
سلاطين كه جواهرله مرصع تاجلر ولباسلر كيوب كنديلرينك ولباسلرينك
بر وجهله طينله مناسبتلرى ظاهر دكل ايكن حق تعالى دمدن مسك
خلق ايدوب مسكى دم اوزرنه ترجيح ايتدوكى كبى طينه دخى بو صورت
بديعه يى ويردى (فتبارك الله احسن الخالقين) بونلر خود سلاطين
صوريه در پس ملوك معنويه اولان انبياء واوليانك شانلرى دخى عاليدر
زيرا صورتده احسن تقويم اوزرنه اولدقلرندن ماعدا معناده دخى
صفات كماليه ايله هيئت الهيه اوزرنه كلمشلردر نتكم حديثده كلور
(ان الله خلق آدم على صورته) اى على صورة الحقيقية اذ ليس لله تعالى
صورة وهيئة فاعلم ذلك واسلك خير المسالك * نجم را رجم شياطين
ميكند * نجم ميكندك مفعول اولى ورجم ثانيسى در (نجم كوكب
طالعدر يعنى طلوع ايدن يلدزدر زيرا نجمده ظهور معناسى واردر
نتكم يردن اوت چقوب ظاهر اولسه نجم النبات ديرلر (رجم طاشلمقدر
زيرا رجام طاشدر پس طاش ايله اورمغه رجم ديرلر نتكم زناسى ثابت
اؤلوب متأهل اولنلرى رجم ايدرلر وحديثده كلور (لا ترجموا قبرى)
قبرم اوزرنه رجام وطاش وضع ايتمكوز تا كه نصارايه تشبه لازم كلميه
(ولكن سووه بالارض) ولكن حالا قبر شريف نبوى صلى الله عليه
وعلى روضته وسلم تسليما كثيرا مسنمدر زيرا ملوك مصريه دن اشرف
قايتباى زماننده حريق واقع اولدقده حرم نبوى عمارتنه موكل اولان
كمسه حنفى المذهب اولمغله حصباء مغسول ومطهر ايله تسنيم ايلمشدر
تا كه متعين ومتميز اوله (ورجم طرد معناسنه ده كلور نتكيم ابليسه شيطان
رجيم دينلدى زيرا خيراتدن ومنازل ملائكه دن مطرود در وكلام
ناظمده رجم ما يرجم به اى ما يرمى به معناسنه در كركسه طاشله اولسون
(شياطين شيطانك جمعيدر كه جان قومنك متمردلرنه شياطين ومؤمنلرنه
جن اطلاق اولنور اكرچه ملائكه يه وشياطينه دخى اعين ناسدن مستتر
اولدقلريچون جن دينلور شيطان الله تعالى نك رحمتندن بعيد ديمكدر

واكن

ولكن رحمت ابدنده اولديغندن رحمن اسمنك الفني سرقه ايدوب
كندي اسمنه ضم ايتمشدر كما وقع في بعض الاحاديث (معناى مصراع)
بودركه اول صانع اكبر يلدزي رجم شياطين ايلريعني يلدزدن وكرهٔ
اثيردن حاصل اولان شعلهٔ ناري رمي ايدوب انلري سمواته عروج
واستراق سمع ايتمكدن طرد ومنع ايدر شويله كه اول آتش پاره ايله كيمي
محترق وكيمك اعضاسي فاسد ومختل ومشوش اولوب وجه ارضه
ساقط اولورلر وقرآنده كلور (وجعلناها رجوما للشياطين) بعدذا
مصراعينده تقريب وتبعيد مناسبتي اولمغله سلاطين و شياطيني بيت
واحدده جمع ايلدي مع هذا سلاطين وشياطين ميانده التزام مالايلزم
صنعتي دخي واردرتكم علم بيانده مبيندر * اززمين خشك رويانْد كياه *
زمين يردرارض معناسنه مقابلي آسماندركوك معناسنه كه عرب سماء دير
بروكوك ديجك يرده عجم زمين وآسمان دير (زم صوقلغه ديرلر طپراغه
طبيعتي بارد اولديغندن اوتوري زمين ديمشلردر زمي زمه منسوبدركه
يانسبت ونون تأكيد نسبت ايچوندر زيرا نسبتي تأكيد مراد ايتسه لر
حرف يانن صكره برنون زياده ايدرلر مشكين وعنبرين وامثالي كبي
(خشك قوري درمقابلي تردركه ياشدر خشك زمينك صفتي واز زمين
رويانْدك مفعول غيرصريحي وكياه مفعول صريحيدر وزميني خشك ايله
وصف ايتديكي احترازايچون دكلدر بلكه واقعي بيان وايضاح ايچوندر
اكرچه زمين بعض عوارض ايله تراولور ولكن صفت ذاتيه سي يبوستدر
(رويانْد فعل متعدي در بتوررمعناسنه رويد بتر ديمكدركه لازمدر قاعدهٔ
فرس اوزره اصل مصدري رستن درضمله بتمك لك معناسنه مضارعنده
سين واوه قلب اولنوب وبريادخي زياده قلنوب رويد وز وينده ديرلر
مطلب بتر وبتيجي معناسنه وبومقوله دن امراخذ اولنمق لازم كلسه روي دينلور
وقاعدهٔ تعديه بودركه امرك آخرينه الف ونيد لفظي ضم اولنوب ماضي ده
رويانيد دينلور بتوردي ومضارعنده رويانْد دينلور بتورر معناسنه
الحاصل رست ضمله بتدي ورويد بترورويانْد بتورر ديمك اولور وتعديه
دخي يامطلق مفعوله ويامفعول ثانيه تعديه درمثلا بزاد طوغدي وبزايانيد
طوغردي وطوغرندي ديمكدر (كياه كاف عجمينك كسريله اوتدركه
يرده بتر وكاه اولوركه ترخيم اولنوب آخرندن ها حذف اولنور وكيا دينلور

پادشاهده پادشادینلدوکی کبی بورادندرکه اوتی چوق اولان یره کیارا دیرلر
بعدذا بومصراع ماقبلی ومابعدی که صنع الهی یی بیان طریقیله
استینافدر (معنای مصراع) بودرکه صانع حکیم وقادر حکمت وقدرتیله
قوری یردن تازه اوت بتورر یعنی طبع ارضله طبع نباتك مناسبتی یوغیکن که
بری یبوست وبری رطوبتله متصفدر ینه نباتی ارضدن اخراج ایلرزیرا
ارضده قوت منبته ایداع ایلمشدرکه ادنی رطوبتله نباته حامل قیلور نتکم
قرآننده مواضع متعدده ده مذکوردر وخارج اولان نباتك نفعی حیوانه
وثمراتك فائده سی انسانه درنتکم قرآنده کلور (کلوا وارعوا انعامکم)
* آسمانهارا هم اودارد نکاه * آسمانهاده اولان ها ادات جمعدرکه جماده
داخل اولور آسمانها زمینها کوکلر ویرلر دیمکدر آسمان مرکبدر آس ایله
ماندن مان اسم فاعلدر مانستن دن بکزیجی معناسنه آس دکرمندر
صودکرمننه آسیاب دیرلر اصلی آس آب در دفع ثقلت ایچون همزه یایه
قلب اولنمشدر آسمانك معنای ترکیبی سی دکرمنه بکزر در یعنی حرکت
مطلع ودورده دکرمن کبیدر (هم بالاده مرور ایتدی (اوصانعه راجعدر همو
دخی یازیلور حذف الف وایصاله بومصراعك تقدیری هم اودارد
آسمانهارانکاه دیمکدر هم اومبتدا وآسمانها داردك مفعول اولی ونکاه
ثانیسی وبعد الجمله خبردر دارد مضارعدر داشتن طوتمق معناسنه
زیرا قاعده لری اوزرنه مضارعنده شین معجمه رایه قلب اولنوب دارد
ودارنده دینلور وداشتن صقلمق وحفظ ایلمك معناسنه ده کلور حاطرده
محفوظ) ولان نسنه یه یاد داشت دیرلر (نکاه کسرله وکاف عجمیله باقمق
وحفظ معنالرینه کلور بوراده دارد قرینه سیله محفوظ دیمك اولور نتکم
قرآنده کلور (وحفظناها من کل شیطان رجیم) وینه کلور (وجعلنا السماء
سقفا محفوظا) (معنای مصراع) بودرکه هم اول صانع اکبر کوکلری
محفوظ طوتر یعنی تغیر وتبدلدن وسائر آفاتدن انکچون مرور دهورله
کهنه لك کلمز وارضده اولنلراندن امن اوزره ساکن اولوب بی پروا نعیش
ایدرلر زیرا فی الحقیقه انشقاق واختلال واقع اولایدی تحتنده اولنلر
بحضور اولورلردی کهنه خانه لرده بحضور اولدقلری کبی ولکن
قیامته دك محفوظ طوترتا که خلقك بناسیله خالقك بناسی متمیز اولوب
اهل بصیرت اولنلروجه نظر واستدلال اوله وهرکس سلامت بوله

فاما

فاما اهل اعتبار قلیل اولمغله قرائنده تو بیخات کثیره وارد اولمشدر

* هیچ کس درملك اوانبازنی * هیچ نسنه دکل معناسنه تنکیم نعمة الله ده
مصرحدر ولکن هرکز عموم زمان ایچون کلدیکی کبی هیچ کس دخی
بویله مواضعده عموم افراد معناسنه اولمق کوستررکس کشی و کثنه
دیمکدر ملك ضمله سلطنتدر که ذوی العقولده وغیریده تصرفدر
انباز فتحله وآخرنده زاء هوز ایله اورتاق معناسنه در عربیده شریك کبی
نی کسرله یوق معناسنه درکه عربیده لا کبی حرف نفیدر مثلا برنسنه دن
مطلب
وارمی دیوسؤال اولنسه عجم نی دیر عرب لا دیر ونی اصلنده نادرکه
دکل معناسین افاده ایدر انی حذف ایدوب یرینه هاء غیر ملفوظه
کتورب نه دخی دیرلر وهادن بدل یا کتوروب نی دخی دیرلر کسرله
زیرا یاماقبلنك کسرن اقتضا ایدر وهم کسره ده دفع التباس واردر
الحاصل نه ونا ونی وبی باء موحده ایله جمله سی ادوات سلب وحروف
نفیدر (معنای مصراع) بودرکه افراد دن هیچ برفرد آنك ملك
وسلطنتنده اورتاق دکلدر والوهیت وربوبیتنده شریك ونظیری
یوقدر والا ارض وسما واوستنده وایچنده اولنلره اختلال وفساد
عارض اولوردی تنکم کلور (له ملك السموات والارض) وینه کلور
(لوكان فيهما آلهة الا الله لفسدتا) پس ملکنده شریکی اولمامغله
عبادی اوخلق ایتدوکی کبی افعالنی دخی اوخلق ایدر والا خلق
ایتمکده خلق خالقه شریك اولمق لازم کلور تعالى الله عن ذلك قال
تعالى (افمن يخلق كمن لا يخلق) وبونده دعوای ربوبیت وملك ادعا
ایدنلری فرعون ونمرود وامثالی کبی رد وابطال واردر وریا وسمعه دن

تحذیری دخی مشتملدر فافهم * قول اورا لحن نی وساز نی * قول
اصلنده نطقدن بارز اولان حروف مرکبه در حق تعالینك قولی کلام
دیدکلریدرکه عالم غیبدن برنسنه یی شهادته ابراز درکه کن کلمه سی
اعتباریله اول نسنه یه کلمه واول تجلیء غیبی یه کلام دیرلر قول وکلام
اعمدر نطق انسانه مخصوصدر انکیچون قال الله وکلم الله دینلور
نطق الله دنلمز زیرا نطق معاجۀ لسانله اولورکه الله تعالی اندن منزهدر
بوراده قول مبتدادرکه اورایه مضافدر (را ادات تخصیصدر انك
قولی دیمکدر مابعدی لحن نیست تقدیرنده درکه مبتدایه خبردر (لحن

عربیدر سوزی سر بسته سویلمك وكلامی صوب صوابدن اماله ایلمك
وخطا ایتمك معنالرنه كلور بوراده مراد معنای اخیردر مخطیء اولان
كمسنه یه لاحن دیرلر (ونی دن صكره اولان واو مضموم اوقنور زیرا
معطوف علیه آخری حركته محتمل دكلدر پاوسر وآینده وروند‌ه كبی
زیرا واو اصلده معطوف علیه آخرنده اولان ضمه یه دلالت ایچوندر
بناء علی هذا حرف متحرك اولان یرده مرسوم اولور ولكن تلفظ
اولنماز جان ودل كبی والا ضمه ایله تلفظ اولنور زیرا ضمه یه نشاندر
اوائل تركیده واودن ضمه و یادن كسره ایله اكتفا ایدرلردی نتكم محمدیه
كتابنده نظائری چوقدر غلط ایتمك كركدر صكره كلنلر واو و یاء املا
ایلدیلر خطا وایهامدن مصون اولمق ایچون مثلا ملك ومال دیرلر
واوله تا كه مالك معطوف اولدیغی اظهار اوله وكلدی وكتدی دیرلر
یائله واعتبار متقدمین اوزرینه دركه بروسه ده آسوده اولان شیخ افتاده
قدس سره تربه سنده (كوچد افتاده بورسه نك قطبی) دیبو تاریخ
یازلمشدر یعنی كوچد لفظی بلایادر (بعض نسخه ده لحن نی آوازنی واقع
اولمشدر كه تعداد صورتنده كلمشدر پس واو تكلفنه حاجت قالمز (آواز
اون درت صوت معناسنه ساز دوزن دركار ساز ونغمه سازایش ونغمه
دوزیجی در وغیری معناره دخی كلور (معنای مصراع) بودر كه
حق تعالی نك كلامنك خطاسی یوقدر زیرا خطا ونسیان بشرده
ومخلوقده اولور پس هرنه بیوردی ایسه حقدر وصوابدر وانك قول
وكلامنك صوتی وكلام مخلوق كبی تركیب وتألیف ودوزنی یوقدر
بلكه كلامی آنی دركه صوت ولفظدن بری وترتیب حروف وكلمات ایله
اولمقدن عریدر اكرچه لسان عربی مرتبه سنه نزولده كسوهٔ عربیه ایله
مكتسی اولمشدر فاما بو كسوه بحسب الموطندر یوخسه كلام نفسی
اولدیغی جهتدن بحسب الحقیقه دكلدر انكیچون قرآنه مخلوقدر دین
كافر اولور زیرا ذات واجب وقدیمه مضاف اولان صفت ممكن
وحادث اولماز و بوندن تكثیر قدماء لازم كلمز نتكم محلنده مبیندر وناظم
قدس سره نعت باری یی كلامله ختم ایتدوكنده اصابت ایلدی زیرا
كلام صفات كمالیه نك آخریدر كه ایجاد عوالم اكا منوطدر فاعلم ذلك

۱ ** درنعت سید المرسلین صلی الله تعالی علیه وسلم **

* سيد الكونين ختم المرسلين * آخر آمد بود فخر الاولين * سيد
سيادتندر كه مهتر يعنى اولورق ديمكدر واولغى ايله غيره غالب اولمقدر
انكيچون حديثده كلور (انا سيد الناس يوم القيمة) زيرا مقصود جمله نك
انك شفاعتنه احتياجن بياندر تا كه غيرى بابه كتمبوب طوغرى اورايه كله لر
سيد اصلنده سواده يعنى جماعت كثيره يه متولى وضابط اولانه ديرلر
وسيد القوم ديرلر سيد الثوب ديمزلر چونكه متولئ جماعت اوله نك
شرطندندر كه مهذب النفس اوله لاجرم فى نفسه فاضل اولانه سيد
ديديلر والا وصف مجرد اولوب جبانه اسد وحبشى يه كافور ديمك
اولور و بين الخلق سيد مطلق رسول الله در صلى الله عليه وسلم ولكن
رؤساء قبائل انت سيدنا ومولانا ديو خطاب ايتدكلرندن حديثده كلديكه
(السيد هو الله) يعنى سيادت مطلقه يه سزا وار اولان الله تعالى دركه
خالق العبيد ومتصرف الاموردر انكيچون جناب نبوت كنديني سيادتله
وصفدن صكره (ولافخر) بيوردى تا كه وصف مذكور تعريف مقام
قبيلندن اولوب بطريق الافتخار اولمديغى معلوم اوله وبو اخباردن
نهى لازم كلمز بناء على هذا تصليه ده اللهم صل على سيدنا محمد ديمك
اولادر ومولانا لفظى دخى بويله در زيرا عظم شانى مشعر در و بونده
سيد الكونين مبتدا ومصراع ثانى مضمونى خبردر ولكن كونين معرف
باللام اولمحق قاعدهٔ عربيه اوزرينه مرفوع والامكسوراوقنور جان پدر
وشاه جهان كبى (كونين كونك تثنيه سى در كون امر وجودى دركه
باطلك خلافيدر زيرا باطل مطلق عدم اصليسى اوزرينه قلاندر بوراده
كون مكون معناسنه در اسم مفعول صيغه سى اوزره پس كونين دنيا
وآخرتدركه ايكيسى دخى حالا موجودلردر (وبونده حذف مضاف
واردركه سيد اهل كونين ديمكدر و بو اضافتدن انس وجن وملك
اوزرينه فضل ورجحانى لازم كلور ونسخه لرده كونين اولنده حرف
تعريف يوقدر ولكن اولديغى اولادر زيرا محمد عربى نك وصفيدر
وكثرت حروفده دخى مزيد ثواب واردر سلام عليكم السلام عليكم كبى
ختم المرسلين بوراده واو عاطفه تقدير اولنور واعرابى ماقبلى كبى اولور
ختم آخر ديمكدر خاتمه كبى زيرا برنسنه يى ختم ايتمك آخرنه وصولدر
ختم قرآن كبى و بوراده تقدير ختم الانبياء والمرسلين در زيرا ختم رسل

احصدر انکچون قرآنده اعمه اضافت اولنوب وخاتم النبيين دنلدی
تا که خاتم الانبياء والمرسلين اولديغی ظاهر اوله الحاصل نبوت ولايتدن
ورسالت دخی نبوتدن خصوص مرتبه در ومشهوردر که سلب اخصدن
سلب اعم لازم کلمز انسان وحيوان کبی پس بوندن فهم اولنديکه جناب
نبوتدن صکره نه نبی متابع ونه رسول مشرع يوقدر وبعض اوليانك
نبوتی ادعا ايتمك خرق اجماع قبيلندندر زيرا لغته موافق ايسه ده
عرفه مخالف القدر ورسول تبليغ احکام ايچون مبعوث اولان بشردر
وملکه ده دخی مستعملدر نتکم قرآنده کلور (الله يصطفی من الملائكة
رسلا ومن الناس) وکتب الهيه يوز درت وعدد رسل اوچيوز اون
اوچدر پس رسل صاحب الکتاب اولاندر دين زولده تکرره ذاهب
اولمش اولور آخر اولك مقابليدر (آمد ماضيدر کلدی معناسنه
مصدری آمدندر که کلمك کلك ديمکدر (بود وجود معناسنه اسم مصدر
و بودن لفظندن صيغهٔ ماضيدر که حکايت حال ماضی يه محمولدر
واکثر بودر که ايدی معناسنه رابطه اولور آينده بود کبی و بود نابود
اولدی اولمدی ايدی ودکل ايدی معنالرنه در بوراده ظاهر اولان بود
ماضيدر اکرچه ايدی معناسن ويررلر زيرا ايدی معناسنه رابطه
اولسه قاعدهٔ فرسه مخالف کلور شول جهتدنکه رابطه فصل ضمير
بارزدن مجرد اولديغی يرده اولور مثال مذکور کبی بوراده ايسه فعل
مجرد يوقدر بلکه کان معناسنه بود واردر فافهم فخر بعض خصائل
وفضائل ايله تمدح ايتمکدر (اولين اولك جمعيدر که آخرك مقابليدر
(معنای بيت) بودر که اهل دنيا وآخرتك اولوسی وجميع انبيا ومرسلينك
ختمی صلی الله عليه وسلم حضرتلريکه کرچه جملهٔ انبيادن صکره
وآخر زمانده کلدی ولکن اول کلنلرك مابه الافتخاری ايدی زيرا
اول ما خلق الله روحی موجبنجه ابو الارواح ايدی (وکنت نبيا وآدم
بين الماء والطين) فحواسی اوزره عالم ارواحده بالفعل نبی اولوب جملهٔ
ارواح انبيايه مبعوث ايدی وعامهٔ انبيا انك وجودی وختميتی ايله
مبشرلردی وعهد الهی شوله وجهله مأخوذ ايديکه بالفرض قنغی
نبينك وقتنده کلورسه اول نبی اکا اتباعله مأمور ايدی حتی حديثده
کلور که (لوکان اخی موسی حيا لما وسعه الا اتباعی) پس انك آخريتی

افضليتی

افضليتني منافي اولمدي وجميع اولين وآخرين انكله فخر ايلدي ولكن
ناظم قدس سره ضرورت ايچون اولين اوزرينه اقتصار ايلدي و بردخي
فخر الاخرين اولديغي ظاهردر زيرا آخرينندن مراد بو امت
مرحومه در واثرده كلور كه (آدم ومن دونه تحت لوائي يوم القيمة)
مقصود اولين وآخرينك تحت اللواده اولديغني بياندر و بو مقامك
تفاصيلي چوقدر ولكن بو شرحك اكا تحملي يوقدر * آن كه آمد
نه فلك معراج او * آن سيد الكونين كه ديمكدر مقصود وصف آخره
انتقالدر نه فلك آمدك فاعلي ومعراج او مفعوليدر (نه نونك ضمي وهاء
ملفوظه ايله طقوزدر (فلك فتحتين ايله اصلنده هر مستدير اولان
نسنه در فلكة المغزل اندن مأخوذدر كه آغرشق ديدكلريدر بوراده
فلك مجرى الكواكبدر يعني يلدزلر انك اوزرنده جريان ودوران
ايلديكي جسم كريدر كه فلك ضمله يعني سفينه يه تشبيها فلك ديمشلردر
وفلك سمواتك غيريدر زيرا سموات يرنده ثابته در فلك ايسه قارّ دكلدر
بلكه دائم حركتده در نه فلكدن مراد سبع طباق وكرسي وعرشدر
زيرا لسان شرعده عرشه سما ديمزلر بلكه عرش وفلك اطلس ديرلر
پس سموات يدي طبقه در كه مجموعي عالم كون وفساددندر عرش
وكرسي ايسه عالم ارواحه ملحقدر انكيچون فوق العرش عالم ارواحدر
يوخسه حكما ديدكلري كبي لاخلا ولاملاء عالمي دكلدر (معراج كسرله
آلت عروج وارتقادر كه نردبان وانك امثالي مصاعددر بوراده نه فلكي
نردبانه تشبيه واردر وجائزدر كه معراج عروج يعني محل عروج معناسنه
نتكم تصوير معناده كلور بوراده ناظم قدس سره اول امردن معراج
وصفنه انتقال ايلدي زيرا بدايع اوصافندر نتكم قرآنده وتفاسيرده
خصوصا تفسير مزروح البيانده مفصل ومشروحدر (معناي مصراع)
بودر كه اول سيد الكونين كه نه فلك اكا نردبان كبي يعني طقوز پايه لو
آلت كبي كلديكه اورادن على اعلايه حركت ايتدي اكرچه جناب
حق تعالى تحيز وجهتده اولمقدن منزهدر ولكن مخلوق ايچون تعين
اولمقدن اكا تعين لازم كلمز نتكم فلان اغاچ التنده آيي كوردم ديرلر
مع هذا آي اوراده دكلدر بلكه كورن اوراده در وياخود معنى بودر كه
وجه ارضدن نه فلكه عروج ايلدي تا كه حقك آيات كبراسني مشاهده

ایلیه و بلکه جمالنی سیر ایده زیرا مستوای عرشه دك جسمله عروج ایدوب اورادن سیر بسیط ایله عالم غیبه سیر وسفر ایلدی یعنی سرله حرکت قیلدی زیرا جان وجسد مخلوق اولمغله انکله خالقه وصول متیسر اولماز و بو مقامك اسراری حددن بیرون ودرون اهل دلده مخزوندر * انبیا واولیا محتاج او * انبیا نبینك جمعیدر حقدن خبر ویریجی معناسنه (بو راده انبیا مبتدا ومحتاج خبریدر (اولیا ولی نك جمعیدر نبی وزنی اوزرنه اصلی ولی در واوك ولامك سكونیله كه قرب دیمكدر ولی عرفی ایسه خرق حجابله مشاهدهٔ حقه قریبدر زیرا ذات وصفات وافعال سالكه حجابدر چونكه بو او چ نسنه دن فنا بوله هر یوزدن باب حق مفتوح اولور نتكم اهلنه معلومدر (احتیاج نیازمند یعنی فقیر وضرورتلو اولمق (معنای مصراع) بودركه انبیا واولیا اكر روحانیتده واكر جسمانیتده واكر كمالاتده سید الكونینه محتاجلردر زیرا (انا من الله والمؤمنون من فیض نوری) موجبنجه ارواح انبیا واولیا روح نبوی یه تابع وانك اوزرنه متفرعدر بو جهتدن اولاد وجودده وجود والده محتاج اولدیغی كبی ارواح دخی روح نبوی یه محتاج اولدی وجسمانیتلرنده احتیاج بودركه جناب نبوت علت غائیهٔ عالمدر پس علمده متقدم ووجودده متأخردر ومتأخرك وجودی متقدمك وجودنه موقوفدر بناء علی هذا متأخردن اونوری متقدمك وجودی لازم كلدی فافهم جدا وكمالاتده احتیاج بودركه جناب رسالت صلی الله علیه وسلم مظهر اسم رحمن در بو سببدن نقدر رحمت الهیه واریسه انواع اوزرنه عوالمه اول رحمت مطلقه دن بخش اولنمشدر كرك كتب سماویه وكرك بلاواسطه اولان فیوض رحمانیه ومعنویه یعنی كرك ملك وساطتیله وكرك اولمسون زیرا جمله سی باب رحمتدن صله وشفاعت نبویه ایله هبه در پس جناب نبوت مقدم الكلدر مطلقا * شد وجودش رحمة للعالمین * ماقبلنی بیاندر وجود شدك فاعلی ورحمة للعالمین مفعولیدر كه نظم قرآن اوزرنه وارد اولمشدر پس لسان عربی ایله تقدیری كان وجوده رحمة للعالمین دیمك اولور (شد فعل ماضیدر شدندن اولمق معناسنه اصلنده صیرورت وانتقال ایچوندر كان فقیرا صار غنیا كبی بوراده كان مقامنده مستعملدر كه

تحقق

تحقق وجود افاده ایدر (وجود برنسنه‌نك ذاتنده وعیننده ظهور یدر یعنی ذات اطلاقی ظهوردن قطع نظر و وجود اطلاقی ظهور اعتباریله در (ش ضمیر غائب متصلدر مثلا رو یش دیدم انك یوزنی کوردم دیمکدر (رحمت غضبك ضدیدر یعنی ایصال خیر ودفع شری اراده در بوصورتده صفت ذاتیه در و یاخود خیری ایصال وشری دفعدر بوصورتده صفت فعلیه اولور (عالمین عالمك جمیدر مایعلم به الصانع معناسنه یعنی انکله صانعك وجودنه و وحدتنه وکمالاتنه استدلال وانتقال اولنور اشیانك جمله سنه عالم دیرلر که عوالم بعضیلر قولی اوزره اون سکز بیکدر که بودنیا انلك بر یدر اصلنده علمدر ما وضع لشئ بعینه معناسنه صکره الف اشباعله عالم دنلدی زیرا جمیع اشیا حقك علمی واکادالدر واکا اسماء حقیقیه دیرلر ملفوظ اولدلره اسماء لفظیه دیدکلری کبی (معنای مصراع) بودر که سیدالکونینك وجودی اکر روحا واکر جسما عالملره رحمت اولدی زیرا الله تعالی انك سببیله عالملره رحمت ایدوب خلعت وجود الباس ایلدی ومضائق عدمدن صحراء شهوده اخراج قیلدی انکچون حدیث قدسیده کلور (لولاك لماخلقت الافلاك) یعنی یا محمد اکرسنك وجودك علت غائیه اولمیایدی افلاکی یعنی معظم اجرام اولان سمواتی وسائرلره مضاف وغیرمضاف اولنلری خلق ایتمزدم بوجهتدن سنی اسم رحمانه مظهر قیلدم دیمك اولور وبوندن انبیا واولیانك شانی تحقیر لازم کلمز زیرا خواص اولدقلری جهتدن لولاك خطابنك اشارتنده داخللردر فافهم جدا سؤال اولنور سه که شیطان وسائر اسم مضل تحتنده داخل اولنلره رحمت مذکوره دن نصیب وارمیدر جواب بودر که وجود خارجی جهتندن واردر سائر سعادات یوزندن یوقدر زیرا رحمتی قبول ایتمینه رحمت اولماز پس هرکاه قابلیت لازمدر نظرایله که صفراوی المزاج اولان کسه عسلی قبول ایتمز بوسببدن سوز عسلده دکل بلکه انك مزاجندهدر و بوامتك متمردلری عذاب استیصالدن مصون اولدقلری رحمت نبویه دندر یعنی بالفعل وجودلری بوامت ایچنده اولدیغندندر نتکم قرآنده (وما کان الله لیعذبهم وانت فیهم) امم سالفه ده اولان مسخ واستیصال ایسه وجود روحانی ایله وجود جسمانی بی فرق

ایچوندر * مسجد اوشد همه روی زمین * مسجـد اوشدك مفعولی
وهمه روی زمین فاعلیدر (مسجد سجده ایده جك ونماز قلاجق یردر
(همه دوكلی معنـاسنه جله بی و یردی دیجك یرده عجم همه راداد دیر
هرنه اولورسه بلنه همه‌دان دیرلر آخرنده ها معنای عامدن معنـای
خاص علمی یه نقل علامتیدر (روی یوزدر كه قفا وارقه مقابلیدر كاه
اولور كه یاسن حذف ایدوب ر و دیرلر رو بار ودیدكلری بوندندر كه
یوز یوزه دیمكدر چهره خصوص اوزرنه بكزدر جانب ظاهره ده
مجـازا روی دیرلر مثلا ارضك سطح ظاهرنه عجم روی زمین وعرب
وجه ارض و ترك یر یوزی دیر زمـین بالاده شرح اولنمشـدر
(معنـای مصراع) بودركه جله یریوزی سید الكونینه (وجعلت
لی الارض مسجدا وطهورا) موجبنجه سجده كاه قلندیكه امت اجابت
هرنه پاك موضعده نماز قلسه‌لر قبوله قرین اولور یوخسه امم سالفه كبی
قبولی معبـد مخصوصه مخصوص اولمـاز زیرا انده حرج وار در
حرج ایسـه بو امتدن مرفوعدر بونده استغراق مشاهده یه ترغیب
واردر زیرا صلوة مناجات ومشاهده ایچوندر واهل مسجـد جلیس
حقدر پس هرموضعده بوحضوره ایرمك كركدر قال الله تعالی (فاینما
تولوا فثم وجه الله * آن رسول حق كه خیرالناس بود * عم پاكش حمزه

وعباس بود * رسول مرسل معناسنه‌دركه مبالغه افاده ایدر زیرا فعول
مفعلك مبالغه‌سیدر آن رسول مبتدا وخیرالناس كه رابطه سیله ا كاصفات
وعم پاكش مبتداء ثانی وحمزه وعباس خبردر (حق اسم ذاتدر ثابت
وقائم معناسنه (خیر مرغوب فیه اولان نسنه‌دركه شرك ضدیدر (ناس
انسانك اسم جمعیدركه خلاف جن در یا ظهورنه ویا انسنه ویا نسیاننه
بنـاء تسمیه اولنمشدر قاموسده النـاس یكون من الانس ومن الجن
دیدوكی مشهوره مخالفدر بوراده ناسله مراد فضلاء ناسدركه انلرده
معنای انسانیت بالفعل موجوددر والا من لاخیر فیه مقوله‌سنه اضافتده
فائده ندر بلكه تحقیر لازم كلور (عم بابا قرنداشـیدر كثیر اولمق
ملاحظه‌سیله عم دنلدی زیرا عموم شمول دیمكدر نتكم عامهٔ ناس دیرلر
زیرا شهرده كثرتلری وعمولری واردر وشمول اعتبـاریله دستاره عمامه
دیدیلر وحدیثـده كلور (عم الرجل صنو ابیه) كویا جد بركوك اغاچ

كبیدركه

کبیدر که ایکی شاخی وار در بری پدر و بری دخی انلك برادریدر
بو معنادن عم دیدکلری پدر یرینه درعمه باباهمشیره سی انا یرینه اولدیغی
کبی وخاله انا همشیره سی دخی بویله در ولکن خالی یعنی دایسی پدر
یرینه وضع اولنمامشدر بلکه انلك پایه سی عمدن ادنادر (حمزه وعباس
عبد المطلب اوغللریدر واعمام نبی اون ایکیدر که بری صغرنده وفات
ایتمش وزمان بعثته ایریشنلردن حمزه وعباسدن ماعداسی جاهلیت
اوزرنه کتمشدر انکیچون تخصیص بالذکر اولندی، وعماتی التیدر که
صفیه که ام الزبیردر اسلامی متفق علیه وعاتکه نك مختلف فیه در
ماعداسی جاهلیت اوزرنه کذر ایتمشلردر حمزه احد غزاسنده شهید
اولوب یتمش تکبیرله نمازی قلنمشدر قبرلری دامن جبلده در که زیارتکاه
عالیدر ومقبرهٔ بقیعده قبهٔ عباس دخی مشهور در که امام حسن دخی
تحت القبه در واصح روایات اوزرنه حضرت فاطمهٔ زهرانك دخی
قبرلری اول قبه نك جدارنه متصلدر رضی الله تعالی عنها وعنهم حمزه
وعباس عربی اسملردر که ایکیسی دخی اسد دیمکدر زیرا اسدده شدت
وعبوس صفتلری وار در وحمزه نك اسد الله اولدیغی حدیثده
مصرحدر (معنای بیت) بودر که اول رسول حق که انبیا واولیا وسائر
افاضل ناسك خیرلوسی وافضلی ایدی انك عم پاکی حمزه وعباس ایدی
یعنی بو ایکیسی خصوص اوزره عمی ایدیکه جاهلیتدن پاك اولدقلری کبی
عرضه شین ویرن نسنه لردن دخی طاهر ایدیلر انکیچون آل رسول
واهل بیت رسولدن معدود اولدیلر وقدر وشرفده درجهٔ علیا بولدیلر
قال الله تعالی (لیذهب عنکم الرجس اهل البیت و یطهرکم تطهیرا)

* آن که شد یارش ابو بکر وعمر * آن رسول حق که تقدیرنده در که
موصوف محذوفدر ابو بکر وعمر شدك فاعلی و یارش مفعولیدر وعکس
دخی جائزدر (یار دوست ومصاحب انکیچون اصحاب صفایه یاران دیرلر یارك
معین معناسنه کلدیکی مجازدرز یرا دوستلغه وصحبته اعانت لازمدر ابو بکرك
اسمی عبد الله در ابو بکرله تکنیه اولندیغی عادت عرب اوزره تفؤل
طریقیله والا بکرله مسمی ولدی یوقدر بعضیلر دیمشلردر که ابو بکرله
مکنی اولدیغی خصال حمیده یه ابتکار ومسارعتدن اوتوری در
انکیچون پیرلردن ابتدا ایکرمند اسلام اولان ابو بکردر عمر قرشیدر

عمرله تسمیه دخی بطریق التفؤل درکه طول عمر و بقا مراد در حاصلی
عمر عمارتدندرکه بدنك حیاتله معمور اولماسیدر وعربك حجر وجندل
وصخر وجبل وامثالی اسما وضع ایتدکلری دخی ثبات ومتانت
ملاحظه سیدر (معنای مصراع) بودرکه اول رسول حق که ابو بکر
وعمر انك یار ومصاحبی ایدی زیرا وجه ارضده ایکی وزیر ایدی
وزیردن ایسه صاحب ایله تعبیر اولنور نتکم میکائیل وجبرائیل کوکده
ایکی وزیر ایدی که ابو بکر میکائیل وعمر جبرائیل مقابله سندندر شول
معنادن که میکائیل امین رزق اولدیغی کبی ابو بکر دخی مالنی رسول حقه
صرف ایتدی وجبریل سیفله نزول ایلدیکی کبی حضرت عمرده
صاحب السیف ایدی انکچون فاروق دینلدی که حق و باطل میانی
فصل وفرق ایتدی بعده بوراده ناظم قدس سره حمزه وعباسی تقدیمده
اصابت ایلدی اکرچه بعض نسخه‌ده انلرك ذکرلری تأخیر اولنمشدر
ولکن مرجوحدر زیرا حمزه وعباس نسب جهتندن اقرب وسن بوزندن
دخی اکبردر نتکم ابو بکر وعمر مقدم خلفادر ولسان نبوی ده اکثریا
ذکر اولنلان دخی بوایکیسی در فاعرفه * از سر انکشت او شق شد قمر *
عمر لفظی مناسبتیله برای قافیه بطریق التزام مالایلزم قمره انتقال
ایلدی که انشقاق قمر اشهر معجزاتدندرکه نقل مستفیض ایله منقولدر
حتی (اقتربت الساعة وانشق القمر) آیتنده مفسرین انشقاق قمردن مراد
بطریق المعجزه اولاندر یوخسه قرب قیامتده (اذا السماء انشقت) افاده
ایتدیکی انشقاق دکلدر دیوذاهب اولمشلردر (سر باش در بوراده اوج
مراددر طرف معناسنه انکشت فتح همزه وضم کاف عجمیله پارمق در
سر انکشت پارمق اوجیدر بونك تقدیری شد قمر شق از سر انکشت
اودیمکدرکه قمر شدك فاعلی وشق مفعولی وجار ومجرور اکا متعلقدر
مقصود سر انکشت ایله اشارتدرکه مراد شهادت پارمغی اوجیدر
(شق فتحله عربیدر منشق معناسنه که برنسنه یاریلوب ایکی حصه
اولمقدر زیرا بعض مواضعده مصدر مفعول معناسنه اولور ضرب
ومضروب وحل ومحل کبی (قمر ماهدرکه فلك اولك نیری در معلوم
اولا که نیر اصغر شمسدن اون ایکی درجه مفارقت ایتدکده هلال
واوچنجی کیجه قمر وعند الامتلاء بدر دیرلر قمردندر ضمله که کدورتله

مختلعذا اولان لونه دیرلر (معنای مصراع) بودر که اول رسول حقك پرمغی اوجنك اشارتیله آی یاریلوب ایکی نصف اولدی معلوم اولا که نبوتك طقوزنجی سنه‌سی اولدقده اهل مکه متمردلری رسول الله دن صلی الله علیه وسلم انشقاق قمر آیتن طلب ایتدکلرنده اولدخی لیلهٔ بدرده جبل ابی قبیسه چقوب اصبع شهادت ایله قمره اشارت ایدیجك قمر باذن الله تعالی ایکی پاره اولدی نتکم تفصیلی تفاسیرده در (و بوحال هائلی مشاهده دن صکره ایماندن امتناع ایدوب واقع اولان معجزه یی سحره نسبت ایتدیلر و بوندن بعض مواضعده شهادت پرمغی رفع ایتمك جائز و بلکه مشروع اولدیغی فهم اولندی (نتکم اصحابدن بری ایکی پرمغن رفع ایدوب شهادت کتورردی جناب نبوت آنی اول هیئتده کوردکده احد بیوردیلر وحد معناسنه یعنی اشارت توحید ایتدکده انجق سبابه یی رفع ایله که اکا حالا شهادت پرمغی دیرلر وعرب مسبحه دیر زیرا بو پرمق سائر پرمقلردن اعتدالده زیاده در انك ایچون تلقین ایمانده توحیده اشارته انی تخصیص ایتمشلردر واعتدال مزید حیاتی مشعردر پس شهادت پرمغی مظهر صفت حیات اولمش اولدی کافر ایسه میت ومؤمن ایسه حی در بو معنادن اوتوری حیات معنویه اشارتنه مناسب اولان صفت حیاته مظهر اولان اصبعدر وعند الشافعی صلوتده اشهد ان لا اله الا الله دیدوکی وقتده دخی رفع ابهام ایدرلر یعنی نفیده لا اله رفع واثباتده الا الله وضع ایدرلر تا که نفی واثبات کبی اوله * آن یکی اورا رفیق غار بود * را بوراده تخصیص ایچوندر آنك معناسنه رفیق یولداش دیمکدر زیرا مرافق یعنی همراه اولنلر بری برلرنه رفق وزمله معامله ایدرلر وایشی سهولتله طوترلر (غار طاغده مغاره دیدکاریدر که طاش ایچنده منقور اولمش کوچرك موضعدر اکر بیت کبی واسع اولورسه اکا کهف دیرلر غور چقور یردر بوراده غاردن مراد مکهٔ مکرمه قربنده جبل ثور مشتمل اولدیغی مغاره در که رسول الله صلی الله علیه وسلم هجرتده ابو بکر صدیقله رضی الله عنه اوچ کیجه اوراده پنهان اولمشدر نتکم قرآنده وتفاسیرده مسطور ومشهوردر واکا جبل ثور دیدکلری یا کندی ویاخود ذروه سنده اولان مغارهٔ مذکوره ثور هیئتنده اولمغله در واول مغاره‌نك یره برابر برمنفذ صغیری واردر ابتدا اورادن

دخول ایدوب وقت خروجده جبرائیل علیه السلام اوته طرفنی ضرب
جناحله قپو آچلوب چقمشلردر حالا اثر جناح باقیدر که بو فقیره ایکی کره
زیارتی میسر اولمشدر والحمد لله تعالی (معنای مصراع) بودر که
اول بری یعنی ابو بکر حضرتلری انك یعنی رسول حقك (اذ هما فی الغار)
موجبنجه مغارهٔ جبل ثورده یولداشی ایدی که اوچنجیلری الله تعالی
ایدی نتکم (لا تحزن ان الله معنا) ومغارهٔ مذکوره ده رفیق نبوی اولمق
ابو بکرك خاصهٔ فضائلندن اولمغله تخصیص بالذکر ایلدی زیرا هرکس
اویله حرکت هائله ده انسانه یار اولماز واویله محل ضیقده یانده بله بولنماز
بلکه اکله یار وفادار کرکدر که اول زهری نوش ایلیه نتکم ابو بکر
اوراده زهر ماراله مبتلی اولمش ایکن بنه حلاوت محبت دماغندن کتمیوب
بزم انفته تفرقه ویرمدی و بو مصراعك تقدیری آن یکی بود اورا رفیق
غار دیمکدر که آن یکی مبتدا واورا بود متعلقدر لام تخصیص معناسنه
ورفیق بودك مفعولیدر که بعد الجمله خبر اولور و بو مصراعك عربی ایله
ترجمه سی الواحد منهما کان له رفیق الغار دیمکدر یعنی رفیق غار اولمق
ابو بکره مخصوص ایدی که فضیلت عظما در * وآن دکر لشکرکش
ابرار بود * بونك تقدیری وآن دکر لشکرکش ابرار درکه واو عاطفه وآن
دکر مبتدادر ولکن واو آنه وزن ایچون وصل اولنوب همزه مقصورا ولور
دکر و یائله دیکر دخی آیرق معناسنه بار دکر بردخی ودکرکون بردورلو
دخی دیمکدر وآن دکرله اشارت حضرت عمره درزیرا ابو بکرك غیریدر
ولشکرکش بودك مفعولی ولوب بود بعد الجمله خبر اولور لشکر عسکر
معناسنه درکه ترك چری دیر (لشکر کش وصف ترکیبی درکه اصلنده
کشندهٔ لشکردر لشکر چکیجی وسر عسکر معناسنه نتکم آب کش
وبار کش دیرلر کاف عربی ایله صو چکیجی و یوك چکیجی معناسنه زیرا
کشیدن چکمکدر و وصف ترکیبی ده قاعده بودرکه ایکی جزءك بری   مطلب
مشتق اولور کشنده کبی که اسم فاعلدر صکره نده لفظی حذف اولنوب
اسم جامد مثلا بوراده لشکر مشتق اوزرنه تقدیم اولنوب لشکر کش
دینلور جمیع نظائری بو اسلوب اوزرنه در (ابرار برك جمعیدر فتحله رب
وارباب کبی ویا بارك جمعیدر شاهد واشهاد کبی برخالقه مطیع وخیر
واحسانده توسع اوزرنه اولان کمسه در وتوسع اودرکه انواع برك

جمله سنی

جمله سنی وجوده کتوره پس خصوص اوزرنه آبا وامهات واولاده ایلوك
ایتمك دخی بونده داخل اولور بوراده ابراردن مراد صحابهٔ کزین در
رضی الله عنهم زیرا انلر عموم اوزرنه ابراردر اکرچه ارالرنده خصوص
اوزرنه مقربین دخی واردر پس بر کسراله مرتبهٔ جامعه در صلاح کبی فافهم
معنای مصراع بودرکه) واولیری دخی یعنی حضرت عمر رضی الله عنه
ابرار واصحابك سرعسکری ایدی که غزالرده انلره مقدم اولور وچکر
کونوررلردی خصوصا که ایام خلافتنده واوقات استقلالنده زیرا
صاحب السیف وزیاده جسور ایدی شویله که شیاطین الانس والجن
آندن خوف وفرار ایدرلردی وانك اسلامیله دین قوت بولدی واهل
ایمان شر اعدادن سالم اولدی *صاحبش بودند عثمان و علی* بهر آن
کشتند در عالم ولی* صاحبش بودندك مفعولی وعثمان وعلی فاعلیدر که
ادات جمله فاعل مظهرلك اجتماعی استعمال عجمه کوره ضرر ویرمز
ویاخود عثمان وعلی مبتدا اولوب بودند ضمیری انلره راجع اولور زیرا
لغت فارسیه ده صیغهٔ تثنیه وجمع بردر تکلم کنند دیرلر ایلرلر معناسنه
ایکی اولسون اوچ اولسون بهر آن کشتندی تعلیلدر کشتندك فاعلی
عثمان وعلی ومفعولی ولی در ودر عالم انك ظرفیدر (صاحب مصاحب
دیمکدر اصلنده کثرت ملازمتی اولانه اطلاق اولنور ولکن شرف صحبت
نبویه دن اوتوری جملهٔ صحابیه اطلاق اولندی کرك ملازمتی چوق
اولسون وکرك از اولسون بودند بودك تثنیه سی وجمعیدر ایدیلر معناسنه
وعلامت تثنیه وجمع ند لفظیدر که ایکسی دخی ساکندر انکچون
نونك ماقبلنی مفتوح قیلورلر تا که اوچ ساکن مجتمع اولمیه عثمان عثم دندر که
بر عظم یعنی استخوان مکسور اولوب صکره منجبر اولدقده استواء
اوزرنه اولمایوب اورانه فی الجمله ارتفاع قالمغه دیرلر وعثمان اندن
مشتق دردیو امام بیهقی ازاهیر نام کتابده تصریح ایتمشدر وامام
مطرزی دیمشدر که عثمانیه دیدکاری مسائل جد امیرالمؤمنین حضرت
عثمانه رضی الله عنه منسوبدر وعثمان ولد الحیه درکه حضرت عمر
کوفه یه تولیه ایتدیکی عثمان بن حنیف آنکله مسمادر انتهی بالمعنی ولکن
حضرت عثمانك تسمیه سنه مناسب اولان وجه اولدر زیرا عادت عربدر که
ادنی مناسبتله تسمیه ایدرلر اسماء اناثدن خدیجه کبی بوراده عثمانك نونی

مضموم اوقنور مابعدنده اولان واواول ضمه نك علامتيدر نتكم نظيري
مروراتيدي على علو وارتفاعدندر حين ولادتنده پدري ابوطالب حاضر
اولمديغندن والده سي فاطمة اسديه انك نامني اسد وضع ايتمشيدي صكره
پدري كلدكده على يه تبديل ايلدي . و بو نظمي سويلدي سميته بعلى
كي يدوم له) (عز العلوم وخير العز ادومه) بهر تعليل ايچوندر
براي كبي اندن اوتوري وانك ايچون ديه جك يرده بهرآن و براى آن ديرلر
اولندازز ياده قيلوب از بهرآن دخي ديرلر عرب لاجل ذلك ومن اجل
ذلك ديديكي كبي بهره بوندن مأخوذدر كه كسما ايچون قونيلان پاى در
آخرنده كي ها اختصاص ايچوندر بهران صاحب اولدقلر يچون ديمكدر
آن صاحبش بودندك مضموني اولان صحبته اشارتدر (كشتند كاف
عجمينك فتحيله كشت لفظنك تثنيه سي و جمعيدر كشتن اولمقدر كه
صيرورت معناسن افاده ايدر ولى بوراده ولايت عرفيه مراد در نتكم
مرور ايتدي و بوندن اخذ اولندي كه ختم الانبيادن صكره نبوت يوق
بلكه ولايت وار در پس ولى يه نبي ديمك خرق اجماع قبيلندندر
معناي بيت) بودر كه عثمان و على رضي الله عنهمـا اول رسولك
صاحبلري و مجلسنه ملازملري ايديلر بو سببدن عالمده ولى و بلكه برنه
خليفه اولديلرزيرا خلافت مطلق ولايتدن اخصدر يعني بوراده
خلافت ظاهر و باطنه شاملدر كه خلفاء اربعه هم قطب ظاهر وهم
قطب باطن اولمشلردر هر ولى وقطب باطن ايسه قطب ظاهر اولمار
الحاصل خواصله صحبتك نتيجهٔ جيده سي واردر هرنه يوزدن اولورسه
وقتي كلدكده اثري ظهور ايدر و بونده ولى لفظنك على يه مزيد تعلقي
واردر زيرا ولايتله مشتهر اولان اودر * آن يكى كان حيا وحلم بود *
آن يكى عثمانه اشارتدر و مبتدادر خبري بود جمله سيدر كان بوده
مفعولدر تقديري آن يكى بود كان حيا و حلم ديمكدر (كان كاف عربيله
معدن ومنبت الجواهردر يعني لعل و ياقوت وامثالي قيمتلو نسنه لر حاصل
اولديغي يره عجم كان وعرب معدن بركسر دال ايله (حيا مدله نفسك
برنسنه يي اشلمكدن منقبض او لماسيدر عار و يا عقابندن حذر ايچون
وكرما نيده كلور كه حيانك اشتقاقي حياتدندر زيرا احيا اهلنك حياتي
خوف مذمت سببيله نقصان اوزرنه در و بوفقيره لائح اولان بودر كه حيا

مقصورا وممدودا مطردر که آنکله ارض حیات بولور حیاء انسانی
دخی بویله درکه آنکله نیجه امور دنیویه واخرویه حیات بولور زیرا
اهل حیا فاعل معروف وتارك منکر اوله کلمشدر انکیچون حق تعالی
حیاتله موصوف اولادی زیرا اهل دعانی صفر الید رد ایتمز وحق اولان
نسنه بی اشلرکه برمانع انی منع ایلمز (حلم خلقه) کوره شدت وغضب
وغلیان وقتنده سکون وطمانینت اوزرنه اولمقدر اکرچه انتقامه
قادر در بوصورتده حلم کیفیت نفسانیه اولور وحق تعالی یه کوره عبدی
جریمه ایله مؤاخذه ایتمیوب برزمان حالی اوزرنه ترك ایتمکدرکه مآلنده
عفو غالبدر صبر ایسه بویله دکلدر یعنی صبرده مؤاخذه غالبدر
بعد ذا بونده حیا وحلمی قیمت واعتبارده جواهره تشبیه واردرکه
حیانك محلی عین وحلمك قلبدر و بومقوله صفات الهیه یه جواهر
معنویه دیرلرکه عبد کامل انلرك کانی ومظهریدر (معنای مصراع)
بودرکه اول بری یعنی حضرت عثمان رضی الله عنه جواهر نفیسه کبی
اولان حیا وحلم صفتلرینك کانی ومحلی ایدی حتی برکون جناب نبوت
صلی الله علیه وسلم حضرت ابو بکر وعمر رضی الله عنهما یانلرنده قدم
مبارکه لرندن بطریق الانبساط مد ایتمشلر ایدی ناکاه حضرت عثمان
اوجهله کلیجك حضرت رسالت قدملرن چکدیلر سری سؤال اولندقده
ملائکه استحیا ایتدیکی کسه دن نیجه حیا ایتمیه یم دیو بیوردیلر وحیاسی
غالب اولان غالبا حلیم اولور زیرا کمال حیاسندن مجرمی حالی اوزرنه
ترك ایدر و بلکه عفو ایلر و بلکه مسیء اولانه محسن اولور نتکم عادات

حسنه انبیا واولیادندر * وآن دکر باب مدینهٔ علم بود * بونك دخی
اعرابی اولکی کبیدر (باب مدخل الشیء معناسنه در صکره انکله مقصوده
توصل اولنور نسنه معناسنه اطلاق اولندیکه باب معنویدر (مدینه
شهردر که انده اقامت اولنور یعنی مدن بالمکان اقام معناسنه اولمغله
مدینه اندن اخذ اولنمشدر بومعنایه میم اصلیه اولور (علم جهلك
مقابلیدرکه اعلاسی علم الهیدر یعنی ذات وصفات وافعال حقه متعلق
اولان علمدر که خواص ناسك معظم علومی بودر بوراده مدینه علمه
مضافدر همزه توسل ایله ولکن سلاست وزنیچون کسره سی اختلاس
اولنور و بونده حضرت علی یی بابه وجناب نبوتی مدینه تشبیه واردر

نتكم حديثده كلور (انا مدينة العلم وعلى بابها) ومدينه‌نك علمه اضافتى
تخصيص ايچوندر (معناى مصراع) بودركه واول برى دخى يعنى
حضرت على كرم الله وجهه شهر علمك قپوسى ايديكه شهر علمه
دخوله انكله توسل اولنور و باب بيتدن ومدينه‌دن معدود اولديغى كبى
اوادخى مدينهٔ علمدن عد اولندى نتكم تكبير افتتاح صلوتدن قلندى
معلوم اوله كه جناب نبوتك صلى الله عليه وسلم وجود شريفلرى جميع
اوصافى حاوى و جملهٔ كمالاتى محتوى ايدى بو جهتدن اول آفتاب
كمالك صدقى پرتوى حضرت صديقه وعدلى پرتوى حضرت فاروقه
وحياسى پرتوى حضرت ذى النورينه وعلمى پرتوى حضرت مرتضايه
رضى الله عنهم عكس ايدوب هر برى صفت غالبه ايله ظهور ايلديلر
بومعنادندركه امام على شرايع وحقايقى تبيين وحتى علم كيمياوجفرى
تعيين ايلايوب علوم غريبه‌دن اشارت ايتمدك نسنه قومادى انكچون
جميع نوادرا كا مضافدر اكرچه جملهٔ خلفاء اكمل الاكملين واعرف
العارفيندر فاعلم ذلك جدا * هر دم ازماصد درود وصد سلام *
بررسول وآل واصحابش تمام * بو بيتك تقديرى صد درود وصد سلام
هر دم ازما بررسول الخ ديمكدركه صد درود مبتدا وصد سلام انك
اوزرينه معطوفدر هردم مبتدانك ظرفى وازما مبتدادن حالدر بررسول
وآل واصحاب خبردر تمام رسول وآل واصحابى تأكيد در عربيده
اجمعين كبى (هردم عموم زمان افاده ايدركه هر برنفسده ديمكدر (ما
بز ديمكدركه ضمير متكلم مع الغيردر نحن كبى من بن ديمكدر ضمير متكلم
وحده‌در انا كبى پس نحن انا لفظنك جمعى اولديغى كبى ما دخى من
كلمه‌سنك جمعيدر مارا بزه ديمكدر بورادە ما عربيده نون نعبد كبيدركه
عامهٔ مؤمنينى صلوة وسلامده تشريكدر تاكه قبوله بهانه اوله عبادتده
تشريك واقع اولديغى كبى وجائزدركه لسان وجنانك مجموعنه مصروف
اوله عبادت لطيفهٔ انسانيه‌نك جملهٔ اجزاسنه شامل اولديغى كبى فافهم
(صد بويله مواضعده تكثيره محمولدر نتكم مرور ايتدى (درود ضمله
اسنلك سلام معناسنه ديو تفسير اولنمشدر بوراده ظاهر اولان صلوة
معناسنه محمول اولمقدر تاكه تكرار لازم كليه زيرا سلام تحيتدر وتحيت
تصليه‌يه دخى شاملدر تصليه حق تعالى‌دن رحمت مخصوصه طلب

ایتمکدرکه شان حبیبه صلی الله علیه وسلم لایق اولا سلام تلسیمدر که له
مؤمنلردن اکا راجعدر الحاصل صلاة وسلام دیمك الصلوة والسلام
علیك یارسول الله دیمکدر یعنی سکا صلوة ایلسون وبزدخی سکا سلام
ایدرز پس بوسلام کرچه تحیت معناسنه محمولدر فاما فی الحقیقه جناب
نبوتی تکذ یبدن سالم قلمغه دائر (بررسول باد بررسول دیمکدرکه حرف
استعلا نك متعلقی باددرکه اولسون معنـاسنه دعادر (رسول مرسل
معناسنه اولدیغی کذر ایتـدی (آل رسول اللهك دین وملتی اوزرنه
اولانه دیرلرکرك نسبب اولسون هاشمی کبی وکرك اولمسون غیریلر کبی
زیرا حدیثده کلورکه (آلی کل تقی) یعنی هرمتقی اولانك بکا اختصاصی
واردرهر کسك اهلنك کندنه اختصاصی اولدیغی کبی تنکم آلی ده اولان
اضافت تخصیصیه نك مؤداسی بودر پس ابولهب وابوجهل کبیلر
انك آل واهلندن دکللردر الحاصل آل اولدندر فتحله رجوع معناسنه
وآل الرجل رجلك خاصه سیدرکه انلرك امری اول رجله آئل وراجع
اوله یاقرابت ویاصحبت ویادینده موافقتدن اوتوری وعرف تحقیقده
آل اودرکه میراث علوم ومقام حال اکا انتقـال ایلیه که فی الحقیقه
قریب بودر کرکسه هاشمی اولمسون پس نقدر اولیا وار یسـه انلر
اقارب رسول وآل رسولدر (اصحاب صاحبك جمعیدر صحب کبی تنکم
قاموسده مصرحدر صحبتـه ملازمت کثیره لازم اولدیغی کبی بالاده
ذکر اولندی وتقریر سابقدن مفهوم اولدیکه اصحاب آلده داخلدر
ولکن برآی تعظیم خاص عام اوزرنه معطوف اوله کلمشدر (تنزل الملائکة
والروح) کبی زیرا برنسنه خاصهٔ زائده ایله جنسندن خارج کبی اولور
دم ومسك کبی صحبت رسولده اولان فضلیت عظمی ایسـه ظاهردر
زیرا عالم حسده واقع اولدی انبیایه ایسه عالم مثالده درمکرکه ادریس
وعیسی وخضر اوله علیهم السلام فافهم جدا (اصحابش ده اولان شین
ضمیر متصل غائبدرکه رسوله راجعدر (تمام نقصـانك ضدیدر یعنی
برنسنه برحده منتهی اولمقدرکه بردخی شیء آخره محتـاج اولمیه تنکم
عشره یه عدد تمام دیرلر زیرا عشره اولمقده غیرك انضمامنه محتـاج
دکلدر وتمام که برنسنه تام اولمقدر تام معناسنده کلور بوراده اجمعین
معنـاسنه درتاکه صلوة وسلام جملهٔ افراده شامل اوله وتعمیم صلوة

وسلام كرك انبيايه وكرك آل رسوله حديثله معلوم اولمشدر تتكم دبرلر اللهم صل على سيدنا محمد وعلى آل محمد وسلم وعلى جميع الانبياء والمرسلين وجهى بودركه انبيانك عليهم السلام جمله سى مبعوث اولمقده مشترك اولمغله اصالة تصليه يه مستحق اولورلر اولياء دخى بالتبعيه ذكر اولنورلر زيرا ورثة انبيادر فاعرفه (معناى بيت) بودركه هردمده وهرنفسده چوق صلوة وچوق سلام اولسون رسول الله صلى الله عليه وسلم وانك آل واصحابى اوزرينه جميعا سؤال اولنورسه كه هرنفسده لاينقطع صلوة وسلام متعذردر پس نوجهله تعميم ازمان صحيح اولور جواب برقاچ وجهله در اولكسى استحقاقه دائر در يعنى هر زمانده على الاستمرار صلوة وسلامه مستحقلردر ديمكدر كه بو اعتراف دخى بالفعل صلوة وسلامدن معدوددر ايكنجسى بودركه زبان قال ساكت اولسه بيله زبان حال ناطقدر ومؤمن بطريق لاعتقاد دائما مصليدر نتكم جنتده خلو دى اعتقاده راجعدر اوچنجسى بودركه اهل ايماندن هر نفسده صلوة متواصلدر زيرا مشارق ومغارب ارض هردمده مصليدن خالى دكلدر وجملهٔ اهل ايمان نفس واحده حكمنده اولمغله جمله سندن استمرار همان برندن استمرار كبيدر نتكم ازما دبو تعميمدن مفهومدر دردنجى بودركه مؤمن بنفسه تصليه دن عاجز اولمغله حق توكيل ايتمشدر حق ايسه على الدوام حبيبى اوزرينه تصليه ايدر بشنجى بودركه انسان نسخهٔ عالمدر وخصوص اوزرينه ملائكه وخواص كائنات اندن جزء دراجزاء عالمك ايسه جناب نبوته اتصال وتوجهى دائمدر فاعلم ذلك واحمد الله تعالى وتحرير بو مقامه بالغ اولدقده بر وجه دخى لائح اولديكه مقصود بالذات اولان انسان كاملك صلوة وسلاميدر زيرا خليفة الله در انسان كامل ايسه خوابده اولسه دخى يقظهٔ دائمه اوزرينه درانكچون مدت معلومه يه دك جهات ستى حفظ ايچون تعيين اولنمشدر بناء على هذا امر صلوة مستمردر وناظم قدس سره دخى اكامل ناسدندر حتى امثل المؤلفين وافضل المصنفين سيد شريف جرجانى رحمه الله تعالى ديمشدر كه شيخ علاء الدين عطاره ملاقى اولمدقجه حتى اكلامدم فاعتبر من ذلك وبوندن فهم اولنديكه ناظم قدس سره شروط ظاهره وباطنه سبله اهل

ناظم بوندشيخ فريد الدين محمد بن ابراهيم عطار همدانى اولوب استيلاى جنكيزده دست جور مغول ايله نيشابورده التيوز اون طقوز وعلى رواية دخى صكره جه لرى شهيد اولديغى وسيد شريف سلمه الله قائليه تشرف ايتديكى ملا خواجه محمد علاء الدين عطار بخارى ايسه شاه نقشبند حضرتلرينك دامادى ومستخلفى اولوب انتقالى سكز يوز ايكيده وقوع بولديغى كتب تواريخ ونفحات ورشحات وسائر طبقاتده مصرح ايكن بومقامده تحرك دست بشريته قلم ناسخدن ظاهر اولان سكنه نك اول الناس اول الناسى معذره سنجه عظماى مؤلفيندن ظهورى بعيد اولديغى محمد به صاحبى كي ذات عالى كعبك حسين رضى الله تعالى عنهما افنديلريمز هر بيه سى بخشنده بويله بر سهوى شارح حضرتلرينك تصحيح ايلدكلرندن مستباندر
الطابع الفقير اسعد

سنتدندر زيرا جميع خلفا وجمله آل واصحابي مدح وثنا وصلوة وسلامده درج ايلدي وفرق ضاله كبي بعضينك ذكرني طي ايتـدي وسيد مذكور انك علمندن مستفيـد وجلال الدين مولانا قدس سره الاعلى انك اسرار نامه سندن مستفيض اولوب شريعت وطريقتده عدم قصوري متبين وبلكه درت مرتبه ده كمالي متعين اولدي زيرا ارباب ارادت آراسنده انحراف والحاد اهلي بسيـار ومدعي واهل شطح بيشماردر حفظنا الله واياكم من كل ذلك واسلكنا واياكم خير المسالك

* مناقب ائمهٔ دين رضوان الله تعالى عليهم اجمعين *

معلوم اوله كه ناظمك قدس سره كمال معرفتي وتمام انصافي اولديغي دخي ائمهٔ دينك جمله سني سلك بيان وثنايه نظمندن ظاهر اولور زيرا مذاهب اربعه اهلنك اكثري بري برينه تعصب اوزرنه اولوب حتى نيجه لر صاحب المذهبلرينك مدحي حقنده احاديث وضع ايتمشلر وآخر اوزرنه ترجيح وتفضيلده طريق افراطه كتمشلردر والعياذ بالله تعالى حتى بومعناده بغداد ده حنفي وشافعي ميـانده محاربه دخي واقع اولوب مخاصمه لري شهر رمضانه مصادفه ايتمكله حربه تقوي ايچون افطار ايدوب نهار رمضانك حرمتني موجب شرعي يوغيكن هتك ايلمشلردر

*آن امامانى كه كردند اجتهاد * رحمت حق بر روان جمله باد* بونك تقـديري آن امامانى كه كردند اجتهاد رحمت حق باد بر روان جمله ديمكدر كه آن امامان مبتدا وكردند اجتهاد بعد الجمله كه رابطه سيله اكا صفتدر ورحمت حق مبتداء ثاني و باد جمله سي خبر ثاني واولدر وجمله لفظي خبر جمله سندن مبتداء اوله عائد ضمير برينه در عربيده رحمة الله عليهم ديمكدر (آن امامان بعدنه اشارتدر امامان قاعدهٔ فرس اوزره امامك جمعيدر يوخسه قاعدهٔ عرب اوزره امامك تثنيه سي دكلدر امام مقتدا ديمكدر انسان اولسون كتاب اولسون ولكن انسانك قول وفعلنه وكتابك مضموني اولان احكامه اقتدا اولنور نمازده قرآنه اقتدا ايتمك كبي وامام محق ومبطله شاملدر كه تعييني مقامدن مستفـاددر مثلا (يوم ندعوا كل اناس بامامهم) نظمنده امام محق ومبطله عامدر (اني جاعلك للناس اماما) نظمنده امام محقدر (فقـاتلوا ائمة الكفر ده) مراد امام مبطلدر واصحاب مذاهبه امام ديمك اجتهاد ايتدكلري مسائل شرعا

مولانا حضرتلري حضرت فريد الدين عطارك قدس سرهما نيشابورده صحبتنه ايرشدكلري وشيخ اسرار نامه سن اكا ويردكلري وحضرت مولانانك ارتحالي هجرتك التيوز يتمش ايكيسنده وقوعبولديغي نفحاتده مسطوردر

للطابع

معمول به اولمغـله در و بومقوله‌لره امام ظاهر دیرلرکه سلطان وامام محرابدخی بونده داخلدر زیراظاهر دینه خدمت ایدرلرکه احکامدر وامام باطن قطب وانك تحت اللواسـنده اولان ارباب ارشاددرکه باطن دینه خدمت ایدرلر حکم وحقائقدر بوراده امامانیده اولان یا تنکیر ایچوندرکه تعظیمه محمولدر (کردند ایلدیلر دیمکدرکه تحتنده اولان ضمیر جمیع امامانه راجعدر مصدری کردندر اجتهاد مفعولیدر (اجتهاد جهدندر فتحله وضمله طاقت ومشقت معناسنه لغتده بر امرده بذل مقـدور ایتمکدر واصطلاحده فقیه استفراغ طاقت ایلیوب ادلهٔ شرعیه دن استخراج احکام ایتمکدر یعنی هر مسئله‌ده حکم معین واردرکه حکم الهیدر ولکن تصریح بولنمدیغندن قبل الاجتهاد معلوم دکلدر پس فقیـه اولان چالشورکه اول حکمه اصابت ایده یعنی ظن تحصیل ایلیه زیرا حقیقتی الله تعالی یه معلومدر انکچون اجتهادیاتی انکارله کفر لازم کلمز زیرا کفرقطعیاتی انکارله اولور (رحمت حق مرور ایتدی (روان روح انسانیدر جان روح حیوانی اولدیغی کبی الحاصل روح حیوانی هرذی روحده اولور فاما روان که نفس ناطقه دیدکلریدر انسانه مخصوصدرکه مستحق رحمت اولان بودر زیرا هیاکل طبیعیه یه مجـاورتله آلایش قبول ایدوب مستحق غضب اولور بوجهتدن رحمتله دعا اولنور (باد معلوم اوله که امر غائب برقاچ صورتده کلور فاما دعاده قبل الدال الف زیاده ایدرلر یعنی مضارعی الفله تکسیر اولنوب مثلا کندده کناد دیرلر ایلسون معنـاسنه رحمت کناد کبی اما باد اصلنده بوددرکه واو الفه قلب اولنوب بو سـببدن دخی ضمه فتحه یه مبدل اولوب باد دینلور اولسون معناسنه وبعض مواضعده تفخیم ایچون آخرنه الف اطلاق کتوروب بادا دیرلر فاحفظه (معنـای بیت) بودرکه اول معظم ومحترم امامارکه دینده اجتهـاد ایلدیلر وعلت متحده ایله فرعی اصله قیاس ایتـدیلر ومشکلات انامی منحل قلدیلر جـمله سنك روح روانلرنه حق تعـالینك رحمتی اولسون یعنی دعا ایدرزکه الله تعـالی انلره اجتهاد واستنباطلری مقـابله سنده خیرله مجازات ایلیه ودرجاتن رفع ایده زیرا اجتهـادلری بوزندن ممنونلری بوزکه نشـکرا اوزرمزه دعاء امور واجبـه دندر انکچون جنـاب

مطلب

نبویه

نبوته تصلیه اولنور زیرا واسطهٔ حقدر * بوحنیفه بود امام باصفا *
آن سراج امتان مصطفی * بو ابودن مخففدر که عجم اکا ترخیم دیر زیرا
قاعدهٔ فرس اوزره ترخیم اول کلمه ده وو سطده وآخرنده اولور لسان
عربی ده کی کبی آخره مخصوص اولمازحتی افتاده فتاد واز من ده زمن
وامثالی ترخیم باپندندر وابوحنیفه نعمان بن ثابت الکوفی نك کنیه سیدر
زیرا اب ویا ام ایله مصدر اولانه کنیه دیرلر مدح وذمه متعلق اولانه لقب
دیدکلری کبی وکنیه ده اصل اولان اول اولادنه اضافتدر نتکم رسول الله
صلی الله علیه وسلم ابوالقاسم دینلدی وامامك دخی ابتــدا حنیفه نام
قزی اولمغله اکا اضافت اولندی وحنیف جمیع ادیاندن دین اسلامه
مائل دیمکدر که صفت حضرت ابرهیمدر علیه السـلام وناظمك قدس
سره ابوحنیفه ایله بدء ابتـدیکی دلالت ایدر که حنفی المذهبدر نتکم
شافعی المذهب اولنلر شافعی ایله ابتــدا ایدرلر انکیچون احیاء العلوم
وتهذیب نووی وامثالنده شافعی تقدیم اولنمشدر ابوحنیفه مبتدا وبود
بعدالجمله خبردر آن سراج با آن که تقدیری ایله ابوحنیفه یه صفتدر
ویاخود بلا تقدیر آندن بدلدر بود ایدی معناسنه فعل ماضیدر و بعض
نسخه ده بدو شمشــدر بانك ضمیله بلا واو بودخی بود معناسنه در زیرا
اصلی بوددر که واو ترخیم اولنوب بدقالمشــدر امام کسرله باصفانك
موصوفیدر تقدیری امام که مقــارن ومصاحب است باصفا دیمکدر
و بامعیت ایچوندر وصفا غش وکدورتدن خالی وآری دیمکدر که بوراده
قلبك صفتیــدر کویا امامك ارباب حقا ئقدن اولدیغنه رمزدر زیرا
حقائقه تصفیهٔ قلب اهلی نائل اولور واتفاق عرفانك اوزرنه درکه ائمهٔ
اربعه خلفاء اربعه کبیدر که مراتب اربعه ده یعنی شریعت وطریقت
ومعرفت وحقیقتده کامللردر و بعض مغلوبلرك انلری جرح ایتدکلری
ظاهر حاله بناءدر زیرا اجتهاده اشتغال الله عشقدن بحث ایتمامشلر
وحقائقدن دم اورمشلردرمکرکه قلت اوزرنه اوله وامام ابوحنیفه نك
فارسی الاصل اولدیغی کمالنه منافی دکلدر زیرا رجال اللهك نیجه لری
مجوس ونیجه لری نصاری وبلکه نیجه انبیا عبــدهٔ اصنام صلبندن
کلدوکی معلوم علما وعالمیاندر (سراج عربیدر چراغ معناسنه که فتیل
ودهن ایله شعله دار اولان نسنه در مصباح کبی دهن جبو بادن وسمن

حیوانابتدن اولان اغدر وعجم مطلق باغه ندن اولورسه ر وغن دیر فاحفظنه (امتان امتك جمعیدر امت شول جاعتدر که انلره رسول ارسال اولنه ام فتح وتشدیدله قصد معناسنه در صکره جاعته امت دیدیلر زیرا متفرق اولنلر جاعتی قصد وانلره اقتدا ایدرلر نتکم علیکم بالسواد الاعظم ا کاد الدر پس امت مقصود معناسنه اولور وياخود رسول ودین وطریقت مأموم ومقصود در بوصورتده قصد ایدن جاعتدر وامتانی جمع ایراد ایلدیکی اصناف اعتباریله درکه عرب وعجم وهند وروم وامثالی کبی وياخود هرفردی کالده جاعت مقامنده قائم اولمغله دخی نتکم قرآنده کلور (ان ابرهیم کان امة) ای قائما مقام جاعة فی عبادة الله تعالی وحد یثده کلور (یحشر زید بن عمرو بن نفیل امة وحده) ای یقوم مقام الجماعة بوراده امتدن مراد امت اجابتدر زیرا امت اجابت حی و بصیردر وسراجله منتفع اولمق حیات و بصره موقوفدر امت دعوت ایسه بویله د کلدر انکچون قرآنده (وذکر فان الذکری تنفع المؤمنین) بوراده سراج کسرله امتانه وامتان دخی کسرله مصطفایه مضافدر مصطفی اصلنده رسول اللهك صلی الله علیه وسلم اوصاف شریفه سندندر که الله تعالی انی بنی هاشمدن و بنی هاشمی دخی قریشدن وقریشی دخی کنانه دن وکنانه یی ولد اسمعیلدن علیه السلام اصطفا ایتمشدر یعنی صفوت وزبده سنی اخذ ایتمشدر وکذلك ناسدن رسلی ورسلدن دخی مختار ومصطفاسی اودر صکره احمد ومحمد کبی علم مجراسنه اجرا اولنوب جناب مصطفی جناب احمد ومحمد دیمك کبی اولدی (معنای بیت) بودرکه ائمۀ مجتهدیندن ازجمله امام ابو حنیفه اول سراج امتان مصطفی امام باصفا ایدی وياخود اویله ابو حنیفه که مصطفی امتلرینك سراجی وچراغی ایدی که امت مرحومه انك علم واجتهادی نورندن مستضی اولدیلر شویله که آفاقده شمس وهاج اولدیغی کبی اولدخی وجه ارضده سراج الامه اولدی وسراجك فتیلی دهندن استمداد ایتدیکجه ضیاسی منقطع اولمدیغی کبی انك دخی فیضی منقطع اولمیوب الی قیام الساعه اثری باقی قالدی حتی امام شافعی بیوردی که الناس عیال ابی حنیفة فی الفقه یعنی ناس ابو حنیفه نك فقهده عیالی کبیدرکه انك علمیله منتفع اولورلر (بعد ذا بو تقریردن مفهوم

اولدی که

اولدی که ابو حنیفه یه سراج دیمك علی حسبیله در زیرا هدایتده علم
نور کبیدر بو جهتدندر که سراج الدین دیو تسمیه ایدرلر ورونضة
الاخبارده کلور که قال ابن عباس رضی الله عنه یکون بعد النبی صلی الله
علیه وسلم نور یکنی بابی حنیفة انتهی یعنی جناب نبوتدن صکره بر نور
کلور که انك کنیه‌سی ابو حنیفه در و بو معنی امور مستقبله دن اخبار
متعلق اولمغله ومعقوله مواضعده کلام صحابی حدیث مرفوع حکمنده
اولوب اجتهاده مجال اولدیغی اصول حدیثده مصرحدر و بعض
روایاتده نور یکنی بابی حنیفة دیدکدن صکره هو سراج هذا الامه لفظی
واقع اولمشدر و بورادن اخذ اولنوب عین العلم نام کتابده وردابو حنیفة
سراج امتی یعنی حدیثده بو وجهله وارد اولدی دیمکدر تنکیر اضافت
امتدن مأخوذدر ولکن بعض اهل حدیث انی موضوعاتده درج ایتمشدر
فاما بزم مبلغ علممز بودر که نظمی جهتندن صحتی یوغیسه دخی معناسی
جهتندن صحی اولمغله تنکیر کلام ابن عباس انی تأیید ایدر صورت حدیثده
افراغ اولندی هدایه دال اولان کلامی ایسه اطلاقدن منع اولنمدیغی
امام راغبك کتاب الذی بعه سنده مسطوردر مع هذا شیخ الشافعی وکیع
بن الجراح دیمشدر که احادیث شریفه خلقك ضبط وحفظ ایتدیکی
مرتبه‌دن اکثردر انکیچون ظاهر شرعی مصادمه ایتمین حدیثه

بو موضوعدر و یا باطلدر دیمك کرکدر * بادفضل حق قرین جان او *
شاذ باد ارواح شاکردان او * بادبیت سابقده شرح اولندی فضل حق
بادك فاعلی وقرین جان او مفعولیدر ایکنجی بادك فاعلی ارواح ومفعولی
شاذدر و بو مقوله‌لرك جمله‌سی دعائیه اولور عربیده غفر الله له ورحمه الله
وامثالی کبی فضل زیاده‌در بو یله یرلرده سائرلر اوزرنه زائد اولان لطف
وعطادر الحاصل زیاده عطاء الهی دیمك اولور قرین مقارن معناسنه‌در
جلیس ومجالس وامثالی کبی (جان بوراده روح انسانی در یوخسه مطلق
جان حیوانی دکلدر تنکیر بالاده مرور ایتدی (شاذ فرحناك وشن درکه
اصلی شاذان درکه صفت مشبهه‌نك برنوعیدر قاعدهٔ فرس بودرکه
ماقبلی حرف صحیح ساکن اولان دال مهمله والا یعنی اکر وای حرفلرندن
بری اولورسه ذالدر بو جهتدن شاذی معجمه‌ده درج ایتمشلردر وشو الکه
شاذ روان دیرلر بو شاذ عربیدرکه خلاف قیاس اوزرنه اولانه دیرلر صوده

ایسه قیاس اسفله جریاندر پس اعلایه روان اولدیغی خلاف وضع اوزرنه‌در (ارواح روحك جمعیدرکه بونده دخی روح انسانی مراد در اکرچه حیوانی وانسانی اوزرنه اطلاق اولنور وتخصیص مراد اولسه روح انسان وروح روان دیرلر جان ایسه انجق روح حیوانی یه اطلاق اولنور غیریه اطلاقی مجازدر زیرا روح انسانی روح حیوانی یی مستلزمدر شول معنادن که هیکل ایله روح انسانی میاننده واسطه در (شاکردان کاف عجمیله شاکردك جمعیدرکه استاذدن ایش اوکرنیجی در بوراده صناعت علمیه‌ده شاکرد معناسنه در (معنای بیت) بودرکه فضل حق ومزید لطف الهی اول امام ابوحنیفه‌نك روح روانته قرین اوله یعنی اجتهادی مقابله‌سنده اجور زایده وترقیات عالیه بوله وانك شاکردلرینك ارواحی دخی شاد اوله زیرا انلردخی استاذلری کبی نیجه مسائل فرعیه استنباط ایلمشلر واوقاتی علوم نافعیه صرف قلمشلردر اکر بو مقوله اجتهاد کافی اولمسه ایدی عبادات ومعاملاتده اهل ایمانك حالی مضطرب اولوردی و بعض علماد یمشلردرکه فی الجمله اجتهاد باقیدر ولکن مسائل مجهوله‌ده (فاسئلوا اهل الذکر ان کنتم لاتعلمون) موجبنجه ممالك اسلامیه‌ده اهل ذکر وقرأنه سؤال ایدوب جواب بولمدیغی صورتده اجتهاد کرکدر یوخسه هرمفتی اجتهاد وقیاس ایله عمل ایده‌مز * صاحبش بو یوسف قاضی شده * شاکردلری اطلاق اوزرنه ذکر ودعادن صکره مشهور اولنلری بیانه شروع عدر (صاحبش‌ده شین متصل ضمیر درکه ابوحنیفه‌یه راجعدر بو یوسف ابو یوسفدن تخفیف وترخیم اولنمشدر ابو یوسف ابوحنیفه کبی کنیه در اسمی یعقوب ابن ابرهیم بن حبیب الامام الکوفی‌در و یوسفك سینی تثلیث اولنور دیو قاموسده مصرحدر اسفدن اخذ اولنمشدر که اشد حزن معناسنه‌در واسیف عبددر ولطائف اتفاقیه دندرکه ایکسی دخی حضرت یوسف علیه السلامده مجتمع اولمشدر (قاضی قضادندر حکم وفصل الامر معناسنه واکا الزام الامر علی الغیر لازم کلور که اندن اول لازم دکل ایدی انکچون ایکی خصم قاضی حضورندن رضالله چقمزلر زیرا حکم برینك علیهنه‌در (معلوم اولا که امام ابو یوسف بغداده ساکن اولوردی خلفاء عباسیه‌دن موسی الهادی اکا قضاء بغدادی تقلید ایدوب بعده هارون الرشید خلافتنده دخی

مطلب

مقررقلندی واسلامده ابتدا قاضی القضاة اکا اطلاق ایتمشلردر وابتدا
لباس علمایی تغییر ایدن ومذهب ابی حنیفه اوزرنه اصول فقه وضع ایدن
ابو یوسفدر ودیمشلردرکه اکر ابو یوسف اولمیایدی ابو حنیفه یاد
اولنمزدی زیرا هرکسک صورتی آیینه دن ظاهر اولور انکچون صورت
ومعنی سلسله یه محتاجدر (شده ماضیدن برقسمدرکه اکا ماضی مقید
دیرلر تتکم مرور ایتدی شدن اولمقدر انتقال وصیرورت معناسنه تتکم
بودن کینونت معناسنه اولور وگاه اولورکه بزی برینک مقامنه قائم اولورلر
شده اولمش دیمکدر بوراده شده نک فاعلی ابو یوسف ومفعولی
صاحبش درو قاضی ابو یوسفه صفتدر وجائزدرکه صاحبش مبتدا
اولوب جمله اکا خبر اوله (معنای مصراع) بودرکه انک یعنی ابو حنیفه نک
صاحبی ومجلسنک ملازمی قاضی بغداد اولان ابو یوسف اولمش یعنی
ابو یوسف انک صاحبی وتحصیل فقه ایچون دائره سنک مترددی ایدی
تا که کثرت ملازمتله علم امامی نقد ایلدی واولدخی مستقل مجتهد اولدی
وامام کندی قضا قبول ایتمیوب انک اوزرنه محبوسا دنیادن انتقال ایلدی
ولکن قضا بالحق افضل اعمالدن اولوب خصومات ناسی فصل ایدر
برفقیهه احتیاج ضروری اولمغله اصلاح ناس ملاحظه سیله ابو یوسف
قبول ایلدی وقضا وفتوی وامثالی خلع الهیبه مقوله سندندرکه تدنس
ایتمیجک اهل ظاهره تقلیدی لابأس در لان اهل الباطن لایقبلون ماهو

من قبیل المناصب فافهم جدا * وز محمد ذوالمنن راضی شده * وز لفظی
وازدن ترخیم اولنمشدرکه واو عاطفه وازمن جاره معناسنه درکه راضی یه
متعلقدر راضی دخی شده نک مفعولی وذوالمنن فاعلیدرکه بولسانده
فاعلک فعل اوزرنه تقدمی عربیده کبی ممنوع دکلدر ویاخود تقدیر
وذوالمنن شده راضی از محمد دیمک اوله بو صورتده ذوالمنن مبتدا ومابعدی
خبر اولوب محذور قالماز (محمددن مراد امام محمد بن الحسن الشیبانی درکه
واسط نام شهرده ولادت ایدوب کوفه ده نشو ونما بولمغله امام ابو حنیفه یه
شاکرد اولدی وقرآنی برهفته ده حفظ ایدوب صحبت امامه لیاقت بولدی
وتحصیل کمالات ایدوب آخر اولدخی رتبۀ اجتهاده ایردی وانک فضائل
جمه سی واردرکه تحریرله تمام اولماز ورشحات نام کتابده کلورکه امام
ابو حنیفه ایله امام محمدک قرابت قریبه سی واردرکه ایکسی دخی ملک

بغداد لولان هرمزين نام پادشاهه منتهی اولورلر که امير المؤمنين
حضرت عمر رضي الله عنه ايام خلافتنده ايدی که عمرك دائرهٔ اطاعتنه
داخل اولمشيدی وملاجامی نك نسبی دخی امام محمده بالغدر محمدك
مغناسی اقوال وافعالنده مرة بعد اخری محمود ديمکدر ذو المنن ده
ذو صاحب معناسندر اهل فرس آندن ور لفظی ايله تعبير ايدرلر
سرورده کی کبی سرصاحبی يعنی متبوع ديمکدر من کسر ميمله منتك
جمعيدر منت اصلده شول نعمت ثقيله يه ديرلر که معطی اولان کسه
معطی له دن اجر وعوض طلب ايتميه نتکم اوصاف الهيه ده منان
کلديکی الله تعالی من غير طلب العوض ابتداء معطيدر صکره
امتنان يعنی عد نعمت معناسنه استعمال اولندی وبوندن فهم اولندی که
فعل ايله اولان منت مستحسندر نتکم وصف الهيده کلور (لقد
من الله علی المؤمنين) وينه کلور (بل الله يمن عليکم ان هداکم
للايمان) زيرا بعث رسول وهدايت ايمان منت فعليه در واکر قول ايله
اولورسه فيما بين الناس مستقبحدر انکيچون وارد اولدی که المنة
تهدم الصنيعة مکرکه کفران نعمتده مستحسن اوله نتکم ديمشلردر که
اذا کفرت النعمة حسنت المنة پس جاهل اولانه علی وجه التعليم
تقرير نعمت ايتمکه منت تنبيهيه ديرلر که مذموم دکلدر سائر من واذادن
حذر کرکدر که اکا منت توبيخيه ديرلر منت تنبيهيه نك مثالی بودر که
برکسه آخره جميع مؤناتنه کفايت ايده جك قدر مال ويرمش ايکن
بروقتده اول آخری مثلا ثوبه محتاج کورسه برسزه محتاج اولديغکز
نسنه لرك جمله سنه وفا ايده جك مال اعطا ايتمش ايدك ديوتقرير نعمت
ايتمك جائزدر ولسان عامه ده شايعدر که سکا منتم واردر ديرلر معناسی
بودر که سندن مطلوبم واردر اکر حصوله کتورورسك اولقدر احسان
وانعام ايتمش اولورسون که مقابله سنده بکا امتنان ايدسك وجهی واردر
ديمکدر بوراده ذو المنن دن مراد الله تعالی درکه عباده نعم ظاهره وباطنه
احسان ايتمشدر نتکم (انعمت عليهم) تفسيرنده مشروحدر (راضی
رضادندر که غضبك ضديدر يعنی خلقك عبددن رضاسی اودر که
طاعتنی قبول ايليه واکا انعام واحسان ايدوب هيچ بروجهله معاملهٔ
غضب ايتميه نتکم عبدك حقدن رضاسی بودر که وبرديکی نعم دنيه

ودنيويه

ودنیویه یه حسن تلقی ایده وشکر ایلیه وجریان ایدن قضاده قلبنده
کراهت کلیه (معنای مصراع) بودرکه وانواع منن ونعم صاحبی
اولان الله تعالی امام ابوحنیفه شاکردی اولان امام محمددن خشنود
اوله وهیچ بروجهله غضب یوزنی کوسترمیه که انک اهل جنت وقربت
اولمبی نشانیدر زیرا رضا نهایة الصفاتدرکه اهل جنت جمیع
نعمدن صکره انکله مبشر اولسه‌لر کرکدر ولکن مقربینه اولان رضا ابراره
اولان رضانک فوقنده اولمغله لاجرم درجاتده دخی تفاوت واقع اولدی
فافهم جدا وجنت محل رضا اولمغله خزنهٔ جنتک کبیرنه رضوان دنلدی
و بومقامده ذوالمنن وصفنی ایرادده وجه رضایه اشارت واردر پس
دیمک اولورکه ای واهب العطایا چونکه امام محمدی دنیاده کندی
صفت جلیله‌ک اولان علمله موصوف و بین الناس اجتهادله معروف
قیلدک لاجرم بوخاصهٔ زائده سببیله اندن راضی اول ودرجات عالیه‌یه
واصل قیل تاکه دنیاده درجات معنویه نک ذروه سنده اولدیغی کبی
آخرتده دخی درجات حسیه و معنویه نک اعلاسنده اولاکه رضاء
مطلق علامتیدر * شافعی ادریس ومالک بلازفر * شافعیدن مراد
محمد بن ادریس الشافعی الامامدرکه نسبی جد نبوی اولان عبدالمطلب
بن هاشمک عمی اولان مطلب بن عبد منافه منتهیدر انکچون اکا
امام مطلبی دیرلر (وشافع امام مذکورک اجدادندن برینک اسمیدرکه
اکا نسبت اولنمشدرکندنه شافعی دنلدوکی کبی مذهبی اوزرنه اولانه
دخی شافعی دیرلر تخفیف ایچون فافهم بوراده شافعی محمد یرنه وضع
اولنمشدر تقدیری شافعی ابن ادریس ویا محمد بن ادریس دیمکدرکه
استعمال عجم اوزرنه ابن کلمه‌سی حذف اولنمشدر ابرهیم آزر وابرهیم ادهم
وابوعلی سینا وحسین بیقرا وسیف ذی یزن وامثالی کبی زیرا بونلرک
تقدیرلری ابرهیم بن آزر وابرهیم بن ادهم وابوعلی بن سینا وحسین
بن بیقرا وسیف بن ذی یزن دیمکدر شافع شفعدندرکه کندندن اعلی
اولان کسه‌یی حصول مرادی ایچون رجاده جفت قلمقدرکه اکا شفاعت
دیرلر (ادریس غیر منصرفدر عجمه وعلمیتدن اوتوری پس ادریسدن
مشتق اولمق ممنوعدر شوقدر واردرکه لغت سریانیه‌ده معنای ادریس
معنای درسه قریب ایسه ادریسه علیه السلام کثرت درسندن

اوتوری ادر یس دنلدی دیمك جائز اولور زیرا حضرت ادریسه
اوتوز صحیفه تنزیل اولندیغی تفاسیرده مصرحدر و بونك نظیری
ابرهیم درکه لسان سریانیده معناسی اب رحیم دیمکدر سریانی ایله عربی
ازاسنده ایسه اتفاق و یالفظلنده تقارب واقع اولمق کثیردر (مالك امام
دارالهجره اولان مالك بن انس درکه فضائلی حصردن خارجدر
اصحابدن اولان انس بن مالك ایله قرابتلری یوقدر اگرچه بعضیلر
توهم ایتدیلر مالك شری و یاهبه و یاارثله برنسنه یه متصرف اولانه
دیرلر بوصورتده ملکدن اولور کسرله ومالك قوی وشدید معناسنه دخی
کلور بوصورتده ملکدن اولور فتح میم وسکون لامله که قوت وشدت
دیمکدر انکچون خازن ناره مالك دنلدی زیرا براليله نیجه بیك کافری
دفعة ناره طرح ایدر وامام مالك ده دخی اولقدر شدت دین وارایدیکه
ضابط مدینه نك هواسنه موافق فتوی ویرمدیکچون مضروب اولدی
وصبر ایلیوب کتدکجه عزتی زیاده اولدی وحدیثده کتاب موطائی
امام مالك تألیف ایلمشلردرکه حدیثده ابتدا تألیف بودر (بازفر با
مصاحبت ایچوندر (زفر صرد وزنی اوزرنه اسد وشجاع و بحر معنالرنه
کلور مقصود زفر بن هذیل الکوفی الامام درکه پدری هذیل والیء
بصره ایدی وکندی دخی قاضیء بصره اولدی اصحاب ابی حنیفه نك
اشبهلرندن ایدی بودخی امام ابو یوسف ومحمد کبی فقهده فائق اولوب
آخردرجهء اجتهاده ایردی نتکم مذهب امام اعظم اوزرنه اقوالیله
فتوی ویررلر و بوراده شافعی مبتدا وادر یس محذوف اولان ابنك
مضاف الیهی وابن شافعی یه صفتدر ومالك شافعی اوزرنه معطوف
وزفر ماقبلندن حالدر و بومصراعك معناسی مابعدنه مرهوندر زیرا
خبر مصراع ثانیده در نتکم کلور * یافت زیشان دین احمد زیب وفر *
یافت بولدی دیمکدر که ماضیدر مصدری یافتن درکه بولمقدر
مضارعنده فا باء موحده یه قلب اولنوب یابد و یابنده دینلور زیشان
ازایشاندن مخففدر ایشان ضمیر منفصل اولان اونك جمعیدر شان ایسه
متصل اولان شینك جمعیدر که کلمه آخرنه لاحق اولور جانش کبی (دین
کسرله وضع الهیدر که جمیع متعبدبه اولنلرك اسمیدر اطاعت اولندیغی
جهتدن دین وکتابت اولندیغی جهتدن ملت دیرلر و یوم قیامته

یوم

يوم دين ديرلر بوراده دين جزا معناسنه‌در خيرا وشرا مجازات ايسه
يوم قيامتده اولور قال الله تعالى (مالك يوم الدين) احمد رسول اللهك
صلى الله عليه وسلم اسم روحانيسيدر كه بمعنى الفاعل اولمق اربحه‌در
و بو معنادندر كه كثرت حمد نه بناء يدنه لواء الحمد و يرلدى نتكم محمد اسم
جسمانيلر يدركه مبالغه ايله محمود عالميان وممدوح اهل ملك وملكوتدر
(زيب كسرله فارسيدر بزك وزينت معناسنه زيبا زينتلو و براشقلو
ديمكدر (فر تشديد له بودخى فارسيدر بوراده تخفيف اولنديغى
وزن ايچوندر معناسى قوت ورونق وطراوت وفروغ ديمكدر (معناى بيت
بودركه امام شافعى وامام مالك وامام زفر بونلر له بله اولديغى حالده
بو امامردن دين احمد وملت محمد وشرع مصطفى عليه الصلوة
والسلام زينت وجمال وقوت ورونق وضيا بولدى زيرا سمانك زينتى
كواكب ايله اولديغى كبى ارضك دخى زينتى علمائله‌در وخلق نجومله
مطلقا مهتدى اولديغى قرآنده منصوصدر كه كلور (و بالنجم هم يهتدون
وحديثده كلور (اصحابى كالنجوم بايهم اقتديتم اهتديتم) يعنى نجوم حسيه
ايله مقصده ونجوم معنويه ايله مقصوده وصول حاصل اولور وهر زمانك
ركن قويسى علما در خصوصا اهل اجتهاد اقوى الاركاندر
وحق تعالى‌نك هر رأس مائه‌ده تجديد دين ايتديكى حديثده واقعدر
وبو تقريردن فهم اولنديكه دين احمد يافتك فاعلى وزيب وفر مفعولى
وجمله سى مبتدايه خبردر وجمله ده ضمير ايشاندر و بونك لسان عربى ايله
تقديرى الامام الشافعى والامام مالك والامام زفر وجد الدين الاحدى
منهم ومن اجتهادهم زينة وقوة ديمكدر ودخى حقيقتى وجد الدين
الاحدى من الائمة الثلثة زينة وقوة ديمكدر بعدذا بوراده ائمه اربعه‌دن
اوچنى ذكر ايتديكه ابو حنيفه وشافعى ومالكدر امام احمدى ذكر
ايتمدى كو يا احمد ذكريله بطريق الرمز اكتفا ايلدى وشافعى ايله
احمدك ميانده فرق ايجق اوچ درت مسئله اولمغله ايكيسن برعد
ايلدى ولكن اولى اولان ذكر ايدى زيرا امام احمد بن محمد بن حنبل
فقه وحديثده امام اولوب اجتهاد رتبه سنه واصل ايدى وانك زهد
وتقوى وورعى شويله ايديكه موتى كونى نيجه بيك نصارى ويهود
ومجوس ايمانه كلديلر وامام احمد خضر عليه السلام شهادتيله

صدیقلردن وحضرت عمر رضی الله عنه مشرب اوزرینه کان اقطابدن
ایدی امام شافعی اوتاد اربعه‌دن اولدیغی کبی وحنبلی دیدکلری
جدینه نسبتیله در نتکیم حسین بن المنصور الحلاج پدری اسمیله مشتهر
اولمشدر بعد ذا ائمه نك اکثری معاصرلردر وجمله نك مقدمی
ابو حنیفه درکه هجرتك سکسانده دنیایه کلوب یوز اللیده انتقال
ایلمشلردر که قبری بغدادده زیارتکاه‌در وامام شافعی ابو حنیفه نك
ارتحالی سنه‌سنده غزه‌ده طوغوب ایکیوز تاریخنده مصرده مدفون
اولمشدر قبری مزدحم الزواردر وامام مالك خلفاء بنی امیه‌دن سلیمان
بن عبد الملك خلافتنده رحم مادرده اوچ سنه قراردن صکره وجوده
کلوب یوز یتمش طقوز تاریخنده خلافت رشیدده وداع عالم فانی
ایدوب مدینهٔ منوره‌ده بقیعده آسوده‌در وامام احمد بغدادده قدوم
دنیا ایدوب یتمش ایکی یاشنده ایکن ایکیوز قرق بر تاریخنده عزم عالم بقا
ایدوب ینه بغدادده متواری خاك اولدی وامام ابو یوسف یوز اون
اوچ تاریخنده تشریف عالم وجود ایدوب یوز سکسان ایکیده
بغدادده دفین خاك اولمشدر وامام محمد اللی سکز یاشنده ایکن
یوز سکسان طقوز تاریخنده هرون رشید ایله خراسان طرفنه چقمش
ایدی ری دیدکلری شهره وصولده شراب موت نوش ایدوب اوراده
مقبور اولدی وامام زفر یوز اون تاریخنده جلوه‌کر ساحهٔ ظهور اولوب
قرق سکز یاشنده ایکن یوز اللی سکز تاریخنده بصره‌ده جرعه نوش
اجل اولوب ترابه دوشمشدر سقی الله ثراهم واعطی فی مقام العندیة
قراهم * روحشان در صدر جنت شاد باد * بالاده ذکر اولندیکه
شان ضمیر متصل اولان شینك جمعیدر مثلا روحش انك روحی وروحشان
انلرك روحلری دیمکدر زیرا جمعه اضافتله مفرد عام اولور بو جهتدن
رسمی متصل کرکدر روح وشاد باد شرح اولنمشدر (صدر هر نسنه نك
مقدمنك اعلاسیدر (جنت شول بستانه دیرلر که انده اشجار مثمره اوله
دار الثوابه جنت دیدکلری اشجارله اجتنان واستتارندن اوتوریدر
ومادهٔ جیم ونون قنغی کلمه‌ده بولنورسه ستر معناسنی متضمن اولور
جنین ومجنون وجن وجنه کبی بعدذا بو مصراعك تقدیری باد روحشان
شاذدر صدر جنت دیمکدرکه روحشان بادك فاعلی وشاذ مفعولی

ویدر

ودرصدرا كاظرفدر (معناى مصراع) ديمك اولوركه ائمهٔ مذكوره نك روحارى شاذ وخندان اولسون جنتك اعلى طبقه سنده كه جنت عدن وفردوسدر وبوطبقه ده انبيا وكمل اوليا ساكن اولورلركه انلر مقربيندر مكركه بعض ابرار بطريق الالحاق مناسبت قرابت ايله انلره منضم اولالر * قصردين ازعلمشان آباد باد * بونك تقديرى قصردين آباد باد ازعلمشان ديمكدركه قصردين بادك فاعلى آباد مفعوليدر وقصردين مبتدا اولوب فعل بعدالجمله خبراولمق دخى وجهدر (قصردين مدينة العلم كبى مشبه بهك مشبهه اضافتى قبيلندندر لجين الماء كبى قصر بناء عاليدركه لسان فارسيده كوشك ديرلر قصر برنسنه نك بعضنى بعضنه ضم ايتمكه ديرلر قصر معهود دخى بوندندر ديو امام راغبك مفرداتنده مصرحدر زيرا سراى عالينك بعض اجزاسى بعضنه ضم ورفع اولنمشدركه سائر بناره قياس اولنمز وياخود قصر مقصور ومحصن يردركه سائر بقاعدن افرازاولنمش واصحابى ايچون تخصيص قلنمشدر جوامعده ملوك ايچون ايتدكلرى مقصوره‌لر كبى (آباذ وآباذان مدله وذال معجمه ايله معمور وشن يردر (معناى مصراع) بودركه سراى عالى وقصرمنيف كبى اولان دين رفيع القدر وشرع على الشان اول ائمه نك علمندن معمور وآبادان اولسون يعنى قياسده دك معمول به اولوب معمور بنالر كبى خراب اولمسون قالسون واصول وفروعى استعمال اولنوب كهنه لنمسون ودائم تروتازه اولسون وخانه سى شنلكله طولسون پس بوندن مفهوم اولديكه دين بربناء عالى كبيدركه انك عمارتى علم علماء ايله در نتكم واعنده ناصح ديديلر زيرا خلقك دينده منخرق اولان يرلرنى نصح يعنى ديكوب ملتئم قيلور وعلمى ايله اول يرتلان يرلرى بمار واصلاح ايدر

* * درمناجات قاضى الحاجات * *

* پادشاها جرم مارا دركذار * ماكنهكاريم وتوآمرزكار * معلوم اوله كه ناظم قدس سره مقصوده شروعدن مقدم ترتيبه رعايت ايليوب اولانعت بارى ايله بدء ايلدى وبعده اوصاف نبويه وفضائل آل واصحاب سويلدى ودعاء ائمهٔ دين ايله تثليث قلوب اندن مناجاته شروع ايتدى تاكه مقصوده آغاز ايلمك آسان اوله وقلم طريق تحريرده حسن وسمت اصابته توفيق بوله والله المستعان وعليه التكلان پادشاها آخرنده الف ندا ايچوندر

اى، پادشاه ديمكدر مراد حق تعالى در مابعدى قرينه سيله واكا پادشاه ديمك بحسب العرفدر زيرا عرفده سلطان معناسنه در حق تعالى ايسه سلطان السلاطين در يعنى غالب وقاهر مطلقدر و پاد باء عجميله ابن كمال تحرير ايتديكى اوزره دفع ضرر واصلاح فساد ايدن نسنه يه ديرلر بورادندر كه زهرك مضرتن دفع ايدن طاشه پاد زهر ديرلر وشاه اولودر كه سلطان مراددر وزراء مدبر ومشير ومصلح سلطان اولمغله فصحاء فرس انشالرنده وزرايه پادشاه اطلاق ايدرلردى صكره سلطان معناسنه عرف اولدى وشاه اولو معناسنه كلديكى كبى ويل ونفرين معناسنه دخى كلور ويل يعنى حلول شر وهلاك ونفرين يعنى ايلنج و بيزارى و يكرنمك اثار ظلمدن اولمغله رافع ظلم ومصلح فساد عالم معناسنه بحسب التركيب سلطانه دخى پادشاه ديمك وجهيدر (جرم ضمله ذنب معناسنه در جريمه كبى يعنى شول كسب مكروهدر كه كاسبنك حق تعالى دن قطيعه سنه دلالت ايدر زيرا جرم فتحله اصلنده قطع وكسب معناسنه در (مارا مامن لفظنك جمعيدر كه من انا وما نحن يعنى بن و بز ديمكدر (ورا تخصيص ايچوندر مارا بزم ديمكدر (در كذار در بوراده تحسين لفظ ايچوندر (كذار كاف عجمينك ضمى وذال معجمه ايله امر در كذاشتن دن واز كلمك و بريردن بر يره چكمك معناسنه بوراده مراد اولكيدر مضارعنده شين رايه قلب اولنوب (كذارد وكذارنده ديرلر و بومصراعك تقديرى پادشاها در كذار جرم مارا ديمكدر كه اكر كذاره معناى عفو تضمين اولنورسه جرم مفعول صريحى واكر تجاوز معناسنه اخذ اولنورسه غير صريح اولور زيرا حرف جر محذوف اولوب تقديرى از جرم مارا ديمك اولور (ما كنهكاريم ماسبق ايتدى (كنه كناهدن تخفيف اولنمشدر زيرا قاعدهٔ فرس اوزره وسط كلمه ده واقع اولان الف حذف اولنور شاه وشه وماه ومه وكياه وكيه وامثالى كبى (كنا معر وفدر كه تعريب ايدوب جناح ديرلر اثم معناسنه (عجم كناه ديديكى كبى بزه دخى ديرلر باء موحده نك فتحيله بزه كار كنهكار در كار كاف عربيله ايش معناسنه كار فرما ايش بيوريجى در پس كنهكار ديمك ايشى كناه ديمك اولور و بومقوله يه صفت مشبهه ديرلر لسان فرسده صفت مشبهه ده ايكى جزءلك ايكسى بله جامد اولور كمان ابرو كبى كه جزء ثانى جزء اولك فاعليدر عربيده حسن الوجه كبى كه

اصلى

مطلب

اصلی حسن وجهد تنکیرله پس عربیده جناح فعله وقوس حاجبه
نیجه ایسه فارسیلری دخی اویله در تنکم معنالرندن واضحدر (وکار کاف
فارسی ایله براداتدرکه معنای مبالغه افاده ایدر مثلا ماضی آخرنه لاحق
اولوب پروردکار دیرلر رب معناسنه وآفریده کار دیرلر خلاق معناسنه
وامر آخرنه کلور آمرزکار کبی غفور وغفار معناسنه وآموزکار کبی
کثیر التعلم والتعلیم معناسنه وبعض اسما آخرنه کلور یادکار کبی آکدریجی
معناسنه وخداوندکار کبی صاحب ومالک اولمقده مبالغه معناسنه پس
بو اسلوب اوزرنه کنهکار کناهجی وایشی دائم کناه معناسنه اولور
وکناهکار لفظنی تصحیحده نیجه لر خطا ایدوب کنهکار اولمشلردر حق
وصواب بودرکه ذکر اولندی وکنهکاریم آخرنده اولان ایم کسرله ضمیر
فاعل متصلدرکه نفس متکلم مع الغیر ایچوندر الف لفظا وکتابة تخفیف
ایچون محذوفدر مفردی ام لفظیدرکه نفس متکلم وحده ایچون وضع
اولنمشدر (تو ضم تائله سن دیمکدر انت معناسنه فصیح بودرکه ضرورت
قویه اولمدقچه واو تلفظ اولنماز بوراده خطاب الله تعالی یه در زیرا
الله تعالی نک وحدتنه اعتقادی تصحیح ایچون افراد له خطاب اولنوب
سن دینلور سز دنلمز ولکن الله تعالی کندی نفسندن افراد وجمعک
هر بریله اخبار ایدر جعلت وجعلنا وامثالی کبی ایکسنک دخی مآلی بردر
زیرا نون جمع سنن کبریا اوزرنه جریان ایچوندر وجائزدرکه افراد مجرد
ذات وجمع ذات وصفاتک مجموعی اعتبار یله اوله (آمرزکار غفور معناسنه
اولدیغی کذار ایتدی زیرا آمرزیدن یارلغمق وآمرزکار یارلغیجی در
ولکن یارلغمق کناهدن کچمک معناسنه اولورسه تنکم ماقبلی قرینه در
عفو ومغفرتک هر برینه احتمالی اولور زیرا عفو عن اصل ذنبی محودر
مغفرت ایسه ستردر وستر سیئاتی حسناته تبدیل ایله اولور پس هر عفو
مغفرت اولماز وبلکه میانلرنده مباینت اولور بعد ذا بو مصراعده ما مبتدا
وکنهکاریم خبردرکه جمله سی تعلیلیه در وتو ایله آمرزکار دخی بویله در
وبعد الجمله ماقبلنه معطوف اولور (معنای بیت) دیمک اولورکه
ای سلطان عظیم ومولای کریم بزم جرم وکناهمزی عفو ایله ویا اندن
وانک مؤاخذه سندن کچ زیرا بزم ایشمز دائم کناه وسن یارلغیجی سن
تنکم قرآنده کلور (ان الله لا یغفر ان یشرک به ویغفر ما دون ذلک لمن یشاء)

واعتراف ذنب ایتمك رجوع وندامتدندر پس بی توبه اولان کرچه نحت مشیتده در ولکن تائبه موعوددر (ان الله لا یخلف المیعاد) قال شریح القاضی (یارب لبس فی صحیفتی شرك وقد وعدت ان تغفر مادونه) وکناهده ذنب وجود دخی داخلدر واثك دخی ذنب شریعت کبی حالنه مناسب اولان مغفرت واردر نتکم اهلنه معلومدر *تو نکوکاری ومابد کرده ایم * جرم بی اندازه بی حد کرده ایم * نکو نونك کسریله اصلنده نیکوی در ضرورت حالنده یالرحذف اولنوب نیکو ونکو دیرلر اضافت حالنده یاء ثانیه اظهار اولنوب روی نیکو یش دینلور موی هند ویش کبی نیکو کوکجکدر مقابلی زشتدر که چرکندر ونیکوی ده واو ویا نسبت لازمه بی افاده ایچوندر که خلق در مثلا برکسه هندی الاصل اولسه اکا هندو دیرلر کوکجك لکده کسبی اولمسه اکا نیکو دیرلر کذا فی دقائق ابن الکمال وبعضیلر نیکو یش وهندویشده اولان یالری ابروی توده وامثالنده اولان یالر کبی یاء توسل اعتبار ایدوب زائدعد ایلرلر یعنی بر اسمك آخری حرف مددن الف ویا واو اولسه حال اضافتده آخرنه یاء مکسوره کتورلر پروای او ابروی تو کبی مفتوح الاخر اولدیغی محلده همزه کتورد کلری کبی پروانهٔ شمع کبی اکرچه بو همزه دخی یادن قصر اولنمشدر که اصلی پروانه ی شمعدر ولکن بو مقوله مواضعده یاء مفرده یازلمق قاعده لرنه مخالف اولمغله عین بتراپی اکا بدل وضع ایتمشلردر نتکم بالاده مرور ایتدی وظاهر اولان بودر که توجیه مذکور ابن کمالك توجیهندن اصوبدر یعنی معنای نسبتی افاده ایدن یالکز واودر که آخر کلمه یه لاحق اولمشدر ترکیده لی واو دیرلر عزتلو ومروتلو کبی (نکوکاری آخرنده اولان یا خطاب ایچوندر که تو یی تأکید ایدر نیکوکار ایکی کاف عربیله ایو ایشلو واطف اسی معناسنه پس نکوکار دخی کنهکار کبی صفت مشبهه در بد نیك مقابلیدر که یرامز دیمکدر نیك ایو دیمك اولدیغی کبی بوراده نیکو مقابلیدر (کرده ماضیدن قسم اولدیغی بالاده مذکوردر کرده ونکوکار دلالت ایدر که کنهکارده اولان کار کاف عربیله درفاحفظه (بی اندازه بعض نسخده جرم بی پایان وبی حد دوشمشدر مآل بردر اندازه مشهور اغاجدر که درزیلر وبازرکانلر قماشی انکله اولچرلر

پس بی اندازه دیمك اولچی سز وقیاس سز دیمکدر تعریب ایدوب
هنداز دیرلر کسریله ومهندس دخی بوندندر که زای سبنه مقلوبدر
(پایان آخر وحد وسینوردر که ایکی نسنه اراسنده حاجزدر که انتها
معناسن مستلزمدر بو بیتده تو مبتدا ونکوکار خبر وما دخی مبتدا
وبد کرده ایم ده بد کرده ایم مفعولی اولوب بعد الجمله خبر وعطف الاسمیه
علی الاسمیه اولور جرم بی اندازه ایکنجی کرده ایم مفعولیدر بی حد
بی اندازه‌دن بدلدر (معنای بیت) بودر که ابو وکوچك ایشلو ولطفه
اسی پادشاهسن وبز بدکار یعنی یرامز ایشلو بوزکه دائم یرامز ایش
طوترز جرممز دخی بری بکزر دکل بلکه بی قیاس وبی حد اشلمش ایز
بوندن مراد مبالغه درزیرا بجرمك جرمنه نهایت واردر ولکن
حق تعالی نك دریای عفو وغفرانسه غایت یوقدر ودوام اوزرنه
مرتکب اولمق طاعتده اولان تقصیره کوره‌در والاوقات معصیت
اولدیغی کبی اوقات طاعت دخی واردر ومعنای لفظدن ومقامدن

مفهومدر فافهم وما بعد نده اولان ابیات دخی قرینه در * سالها
درفسق وعصیان کشته ایم * آخراز کرده پشیمان کشته ایم * سال ییل
سنه معناسنه آخرنده ها اداث جمعدر الف ونونله جمع اولسه بربا
زیاده سیله سالیان دیرلر سالان دیمزلر سالیانه دیدکلری اندن
مأخوذدر که آخرنده هاء غیر ملفوظه اختصاص ایچوندر (فسق
طاعتدن خروجدر فسقیه دیدکلری بوندندر که خلاف عادت خروجی
واردر وفاره یه فویسقه دیرلر زیرا دلوکندن خروج ایدوب افساددن
خالی اولماز (عصیان خلاف طاعتدر که امره مخالفتدر (کشته کاف
عجمیله کشتن دن ماضی مقیددر اولمش واولمق معناسنه شده وشدن کبی
(آخر اولك مقابلیدر که بوراده آخرکار دیمکدر (کرده کاف عربیله
اسم مفعولدر ایلمش معناسنه اسم مفعولك معنای مضی یه ده دلالتده
ماضی یه مناسبتی اولمغله ماضیدن مشتق اولمشدر یعنی کرد که ماضیدر
ایلدی معناسنه آخری مفتوح اولوب فتحه یه علامت ایچون آخرنه هاء
غیر ملفوظه الحاق اولنمشدر بسته کبی که بغلنمش دیمکدر (پشیمان نادم
معناسنه (معنای بیت) بودر که چوق ییللر ونیجه سنه‌لر تنکم کثرت
مقامدن مأخوذدر فسق وعصیان ایچنده اولمشوز وفسق وعصیان

بزم هر جا نجزی احاطه ایتمش و بز انده مستقر اولمشوز ظرف مظروفی احاطه ایدرب مظروف انده قرار ایتدیکی کبی آخر کار ایشلدیکمز ایشلردن پشیمان ونادم اولمشوز ناظم قدس سره بونده کندی جوانلغی زماننده اولان حالندن حکایت ایلرز یرا مشهور اولدیغی اوزره عطار دکاننده اوتورب چوق ماله ونیجه بندملره مالك ایدی آخر درویش اسلوبنده رجال الله دن برکسنه نك ارشاد واشارتیله قلبنده وجد وجذبه واقع اولوب قوللرن آزاد ومالن یغما ایتدروب طریق تجرده سالك اولدی ویالکز معاصیدن توبه دکل بلکه جمیع ماسوایه تعلقدن منقطع اولوب نه دولت بولدیسه اندن صکره بولدی * روز وشب اندر معاصی بوده‌ایم * غافل از یؤخذ نواصی بوده‌ایم * روز کوندزکه شمسك طلوعندن وشب کیجه‌درکه انك غروبندن حاصل اولور ومجموعی یکرمی درت ساعتدرکه شمس وقمرك خلقندن اول اکا یوم دیرلردی صکره شمس وقمر مخلوق اولوب یکرمی درت ساعتی تقسیم ایدیجك روز وشب دنلدیکه عرب لیل ونهار دیر (اندر ظرفیت ایچوندر آخرنه واو نسبت ونون تأکید کتوروب اندرون دیرلر سلطانك ایچ اغالرنه اندرون اغالری دیدکلری کبی وکاه اوا ور که اولندن الف ونونی حذف ایدوب درون دیرلر وواو ونونی دخی حذف ایدوب در دیرلر وبو جمله‌ده ظرفیت معناسی ملحوظدر (معاصی معصیتك جمعیدرکه خلاف طاعتدر عصیان کبی (بوده‌ایم بودندن مشتقدر اولمق معناسنه پس اصلی بود ومضارعی بوددر فتحله واوله ماضیدن قسم اولمق اوزره دال ساکنه یه فتحه ویریلوب وفتحه‌یه علامت اولمق اوزره آخرنه هاء رسمی وضع اولنوب بوده دنلدی اولمش معناسنه شده کبی وجائزدرکه بوراده بود سود وزنی اوزره وجود وبوده موجود معناسنه اسم مفعول اولوب تقریره محمول اوله بعض مواضعده کان کلمه‌سی کبی تتکم تصویر معناده کلور بوراده روز وشب بوده نك ظرف زمان حقیقیسی واندر معاصی ظرف مکان مجازیسیدر وایکی جار معنیین مختلفین فعل واحده تعلق ایتمك لابأسدر (غافل غفلتدندرکه مهم اولان نسنه نك خاطردن غائب اولمسی وحقیقة الامری عدم تذکردر وبو معنی غیره شغلك اثریدر یعنی مطلوبه شغل ایتمك یقظه وغیره شغل ایتمك

مطلوبدن

مطلوبدن غفلتدر زیرا ایکی شغل بر برده اولماز (یؤخذ نواصی (یعرف المجرمون بسیماهم فیؤخذ بالنواصی والاقدام) آیتندن اقتباس اولنمشدر ولکن ضرورت وزن ایچون یؤخذ اولندن فا و بالنواصیدن با والف ونون محذوفدر (نواصی ناصیه نك جمعیدر که مقدم الرأسدر بورادە مراد اول محلده نابت اولان ساچدر شعر کبی بورادە جار ومجرور یعنی بالنواصی یؤخذ فعلنك قائم مقام فاعلیدر و یؤخذ بالنواصی جمله سنك مضمونی مراد اولمغله اوزرنه از لفظی ادخال اولنمشدر و بونك تقدیری بوده ایم غافل از مضمون فیؤخذ بالنواصی دیمکدر که غافل بوده نك مفعولی وایم فاعلی وجار ومجرور غافله متعلقدر (معنای بیت) دیمکدر که کوندز وکیجه یعنی جمیع اوقاتده دورلو معصیتلر ایچنده اولمشوز نتکم صیغهٔ جمعدن مستفاددر و یاخود معاصی ایچنده یوز شویله که اهل معصیت اولدیغمز متقرر ومتحققدر زیرا (فیؤخذ بالنواصی والاقدام) مضمونندن غافل وغائب ونا آکاه ایز اکر غافل اولمسق وحضورده ائمده بولنسق بومعصیتلردن امتناع ایدر وطریق طاعته کیدردك پس مصراع ثانی جملهٔ تعلیلیه اولور ومعنای آیت کریمه بودر که روز قیامتده مجرملر سیمالریله بلنورلر یعنی سواد وجوه وآثار حزن وزرقت عیونله سوء حاللری معلوم اولور وصالحلر بونلرك خلافنده کوزل سیمالله معلوم اولدقلری کبی زیرا (کل اناء یترشح بما فیه) موجبنجه هر کسك حال باطنی ظاهره عکس ایدوب صفت غالبه سیله تمثل ایدر پس ملائکهٔ عذاب انلرك آنلری ساچلرندن وایاقلرندن طوتوب جهنمه قذف ایدرلر ویاخود برکره ساچلرندن طوتوب یوزلری اوزرنه و بردفعه دخی ایاقلرندن اخذ ایدوب سوررلر اعاذنا الله وایاکم * دائما

در بند عصیان بوده ایم * هم قرین نفس وشیطان بوده ایم * دائم دوامدندر که برنسنه نك اوزرنه ممتد اولمقدر انکچون دمشلردر که دوام اصلنده سکون معناسنه‌در زیرا سکون ذاتی وباقی وحرکت عارض وزائلدر نتکم دمشلردر غایهٔ کل متحرك سکون ونهایهٔ کل متکون ان لایکون (بند باء عربیله باغ و بوقغو ودوکم وقید معناسنه (هم اصلنده موافقت معناسن افاده ایدر نتکم بالاده ذکر اولندی بویله یرلرده دخی معناسنه اخذ اولنور واو عاطفه کبی نتکم معنادن ظاهردر

(نفس مراد نفس امارەدرکه مأوی الشرور ومنبع الاخلاق الذميمه درکه طبیعت بدنیه یه میل ایلر ولذات وشهوات حسیه ایله امر ایلر وقلبی جهت سفلیه یه چکر و بونفس فی الحقیقه نفس حیوانیه دیدکلریدرکه بربوزی طبیعته و بربوزی دخی روح الهی یه در زیرا روح الهینك اثریدر انکیچون فنا بولماز وانك تنفسی سببیله اولمغله نفس دنلدی سائر نفوس حیوانات ایسه عناصردن اولمغله فنا بولور و بومقامك تفاصیل بدیعەسی واردرکه بوراسی موضعی دکلدر (شیطان ابلیس درعلیه مایستحق وهرکسك قرینی اولان وسواسه دخی شاملدرکه بوقرین انك اعواننددر ابلیس دائم انسانه مقارن دکلدر قرین ایسه مقارندر بوسببدن اعوذ بالله من الشیطان الرجیم‌ده شیطان جنس اولوب جمله سندن حقه استعاذه اولنور بلکه انسك متمردلری دخی داخلدر نتکیم قرآنده کلور (شیاطین الانس والجن) وشیطان شطوندن مأخوذدرکه بعد معناسنەدر و بوبیتده دائما فی کل زمان معناسنه ومابعدی بوده یه ظرفدر قرین ایکنجی بوده یه مفعولدر (معنای بیت) بودرکه بزجمیع زمانده عصیان بندنده وقیدنده اولمشوزکه اول قیددن خلاص اولدیغمز یوقدر ودخی نفس اماره وشیطان رجیمه قرین یعنی مقارن اولمشوز و یاخود بو یله اولدیغمز متقرر ومتحققدر کویا اسنة صار عمل ایتدیکمزدن طاعتی حسابه قومایوب جمیع اوقاتی معاصی یه صرف ایتمش کبی قیلدی و بومعنایی تحقیق ایلدی و بوراده کندینی نفس وشیطانه قرین قیلدی مع هذا قرین اولان انلردر زیرا انسان انلره موافقت ایتمدکجه انلر انساندن دور کیدرکرکسه قرین اولسون ونفس اضلال وازلالده اصلدر زیرا شیطان دخی نفسنه اویماغله ملعون ومطرود اولدی ونفس وشیطان شهوت بطن وشهوت فرج کبیدرکه ایکیسی دخی اصعب اموردندر وشهوت بطن شیطان وشهوت فرج نفس مقابله سندەدر یعنی صعوبت یوزندن فاعرف * بی کنه نکذ شته برما ساعتی * باحضور دل نکرده طاعتی * نکذ شته فعل ماضی منفی در اصلی نه کذشته درکه نون مفتوحه نفی ایچوندر نی ونا ونی کبی آخرنده هاء رسمی فتحه یی بیان ایچوندر اشته منفصل اولدیغی زمان رسمی بودر اکر کلمه اخرایه متصل اولورسه بومحلده اولدیغی کبی

هاء رسمی حذف ونون مفرده فعله وصل اولنور وکذشته ماضیدن
قصددر که مصدری کذشتن در کچمك معناسنه مرور کبی و بوراده
نکذشته سلاست وزنیچون کاف عجمینك ضمه سی اختلاسله اوقنور
(ساعتی) ده یا وحدت ساعتدن مراد ساعت نجومیه وغیری ساعت
عرفیه دکلدر یوم جمعه ده ساعت اولی وساعت ثانیه کبی بلکه
اقصر وقتدر زیرا قلت مدتده مثل اولمشدر و بلکه بطریق المبالغه
ساعت آنیهٔ غیر منقسمه مراد در نتکم مقام اعتراف واعتذار انی
مستلزمدر ساعتی نکذشته نك فاعلی و یا مفعول غیر صریحی و بی کنه
ساعتدن حالدر (حضور غیبتك ضد یدر که حقدن غایب اولمامق
وحقله حاضر اولمقدر (دل یورك وکوکل ایله تفسیر اولنمشدر یورك
دیدیکی مضغهٔ صنوبریه وکوکل اول مضغه نك یعنی لحم پاره نك حاوی
اولدیغی قوتدر که روح الهی الندمدر نفس قالب الندده اولدیغی کبی
انکیچون روحك مرآتی ومحل کمالاتی درکه قطب باطندر زیرا اعلی
واسفلده تصرفی جاریدر وانسان اهل دل اولدقجه کامل اولماز
(نکرده نکذشته کبی در نفیده وفعلیت مخصوصه ده تقدیری
نکرده ایم در ولکن ضرورت وزنیچون ضمیر جمع متصل حذف اولنمشدر
(طاعت امره مقارن اولان انقیاددر نتکم مرور ایتدی و بونك دخی
آخرنده اولان یا وحدت ایچوندر ولکن بحسب المقام عموم مستفاددر
هیچ بر طاعت وهیچ بر ساعت دیمکدر طاعتی نکرده نك مفعولی
و با حضور دل دخی اکا متعلقدر (معنای بیت) بودر که بزم اوزریمزه
هیچ برساعت مرور ایتمامشدر که اول ساعت کناهدن خالی اولدیغی
حالده یعنی هر آنده کناهدن خالی دکلوز نه طریقله اولورسه زیرا
کناهك مواردی چوقدر وحضور دل ایله هیچ بر طاعت اشلمامش ایزدر
بلکه جملهٔ طاعاتمز غفلت وحجابه مقارندر وحضوردلدن مراد
وقت ذکر وعبادت وطاعتده حقله ومشاهده ومراقبه سیله اولمقدر که
سبب قبول وباعث جرجزیلدر وصیغهٔ جمعده اشارت واردر که لطیفهٔ
انسانیه نك هر بر جزئندن بر عبادت مخصوصه مقصود در انکیچون
نون جمله ایلك نعبد دنلدی اکرچه غیری تشریك دخی وجهدر
نتکم قرآنده کلور (کلا لما یقض ما امره) یعنی جنس انسان مأمور اولدیغی

خدمتك كما ينبغى عهده سندن كلمدى مكركه انبيا وكمل اوليا اوله زيرا

بونلر مستثنالردر نتكم اهلنه معلومدر * بردر آمد بندهٔ بكريخته *
آب روى خود بعصيان ريخته * برزايددركه تحسين لفظ وتأكيد
ايچون كلمشدر دردوا وفرا كبى (در آمد قپويه كلدى ديمكدر بدر آمد
كبيدر باء موحده ايله (بكريخته بمفرده مصادر اولنه داخل اولان
باكبيدر كذا كا باء فصاحت دخى ديرلر و بو با مكسوردر مكركه ماضينك مطلب
اولى مضموم ويا با ويا ميم اوله بو صورتلرده ضمه يه وحرف شفوى يه
تبعيت ايله مضموم اولنور بخوردو بپرورد و بمپيد كبى بورادهٔ بامكسوردر
زيرا كريختن كاف عجمينك كسريله قاچمقدر فرار كبى وكريخته ماضئ
مفيد ديدكلر يدر بوراده بنده همزهٔ وحدت ايله آمدك فاعلى و بكريخته
محذوف اولان كه رابطه سيله بنده يه صفتدر تقديرى بندهٔ كه بكريخته
است ديمكدر (آب روى يوزصويى كه حرمتدن كنايه در زيرا محترم اولان
آدم يوزى صولى وتروتازه ورونقلو اولور بى حرمت اولان شخصك
يوزى قورويوب قالوب بى نور وفر اولديغى كبى (خود كندى ديمكدركه
واو رسم اولنور ولكن تلفظ اولنماز بخنك كونلرنده كيدكلرى دمرتقيه
معناسنه اولديغى يرلرده ضمه اشباع وواو تلفظ اولنور (بعصيانده اولان
با سببيه در عصيان مرورايتدى (ريخته دخى ماضيدن قسمدر دوكش
معناسنه صب كبى مصدرى ريختندركه دوكمكدر مستقبلنده خايى زايه
قلب ايدوب ريزد وريزنده ديرلر كريختنده كريزد وكريزنده ديدكلرى
كبى زيرا مصدر ثانى ده تانك ماقبلى حروف اربعه نك برى اولسه
خ س ش ف كبى اول تا داله قلب اولنوب ماقبلى دخى زايه تبديل اولنور
آموختن كبيكه مضارعنده آموزد ديرلر فاحفظه (بعدذا روى ريخته نك
مفعول صريحى و بعصيان غير صريحيدر (معناى بيت) بودركه
حق تعالى نك عفو ومغفرت وعطاسى قپوسنه كلدى برعبد آبق يعنى
نفس وشيطانه اويوب افنديسى خدمتندن فرار ايدن قول كه كندى
آب رويى عصيان ومخالفتى سببيله دوكمش وسوء حالندن كندنه
حرمت قومامشدر زيرا اباق ايدن بنده هرنقدر رجوع ايدوب معفو
اولسه دخى فضاحت وخجالتدن خالى اولماز نتكم شيخ شبلى قدس سره

عرفاتدن جودنده واسوآتاه وان عفوت ديوب كريان اولدى * مغفرت

دارد امید از لطف تو * زانکه خود فرمودهٔ لاتقنطوا * بونك تقدیری
دارد امید مغفرت از لطف تو دیمکدر که دارد ك فاعلی ذکر اولنان
بنده ومفعولی امید ومغفرت وجار ومجرور اکا متعلقدر (مغفرت
ستر ذنوبدر زیرا غفر ستر معناسنه در وبا آلاده مذکور درکه مغفرت
مقام تبدیلدندر که عفودن اعلادر انکیچون قرآنده (واعف عنا
واغفر لنا) دیو مغفرتی تأخیر ایلدی زیرا عفو عام ومغفرت خاصدر
(دارد مضارعدر داشتن دنکه طوتمق معناسنه در مضارعنده شین
رایه قلب اولنوب دارد ودارنده دینلور زیرا لغتده داریدن یوقدر
بلکه بو اعتبار بعد القلب اولان حاله نظر ایله در (امید رجا (لطف
رفقله معامله وهدیه وانعام (تو سن دیمکدر انت معناسنه ولکن
با آلاده مرور ایتدیکه واو بلا ضرورة تلفظ اولنماز بوراده قافیه
ضرورتیچون ضمه اشباع اولنوب واو اوقنور (زانکه اصلنده زانك
کسریله زانکه در ولکن همزهٔ مفتوحه یه وصل حسبیله مفتوح قلنمشدر
و بویله دیمك دخی اولور که اصلنده ازانکه در همزه ایله صکره همزه
حذف اولنوب زای ساکنه یه فتحه ویریلوب وصل اولندی ازانکه زان
سببکه دیمکدر که ماقبلنه تعلیلدر (خود مرور ایتدی خود مبتدا
وفرموده جمله سی خبر ولاتقنطوا فرموده نك مفعولیدر زیرا تقدیر انت
قلت هذا اللفظ دیمکدر (فرمودهٔ ده همزه خطاب ایچوندر که یادن
بدلدر فرموده ماضیدن قسمدر مصدری فرمودندر بیورمق معناسنه
فرمان بیورق فرمان ده بیوریجی فرمان بردار بیورق طوتیجی یعنی مطیع
مضارعنده واو یرینه الف ویاخود یا کلوب فرماید وفرماینده دیرلر
(لاتقنطوا قنوطدن نهیدر که قنوط خیردن مأیوس اولمقدر قرآندن
اقتباسدرکه کلور (لاتقنطوا من رحمة الله (معنای بیت) بودرکه اول
بندهٔ بکر بخته سنك لطف واحسانکدن رجاء مغفرت طوتر اول سببدنکه
قرآنده (لاتقنطوا من رحمة الله) بیورمش سن اول دخی لطف واحسان
ووعدکه اعتماد ایدوب معاصیدن تائب ومستغفر اولدیغی حسبیله
مغفرت امیدنده در زیرا قنوط ورحمتدن ناامید اولمق اکبر کبائردندرکه
کفردر امن کبی یعنی الله تعالی نك غضبندن امن اوزره اولمق حقی
عجزه نسبت ایتمکدرکه حاشا او بکا برنسنه ایتمکه قادر دکلدر دیمك

اولور قنوط دخی لئیم اولنلردن اولور یعنی برکسه لئیم اولسه لؤمی
جهتیله انك خیرندن نا امید اولورلر حق تعالی ایسه کریمدر لئیم دکلدر
پس بو اعتقادده اولمق کفردر * بحر الطاف تو بی پایان بود * نا امید
از رحمت شیطان بود * بو بیتك تقدیری بود بحر الطاف تو بی پایان
بود نا امید از رحمت شیطان دیمکدر که بحر کسرله بودك فاعلیدر زیرا
استعمال فرسده مضافك آخری مکسور اولور بی پایان مفعولیدر
نا امید ایکنجی بودك فاعلی وجار ومجرور امیده متعلق وشیطان مفعولدر
(بحر دریادر یعنی شول مکان واسعدر که ماء کثیری جمع ایتمشدر وسعتنه
بناء علمده توسعی اولنلره متبحر فی العلم دیرلر و بحر اصلنده عذب ایدی
صکره عفونت هوایی دفع ایچون ملح اولوب یدی قسمه تقسیم اولندیکه
هفت دریا دیرلر تتکم شرح اولندی (الطاف لطفك جمعیدر بحرده
توسع اولمق حسبیله جمعه اضافتی مناسب دوشمشدر پس بونده الطافی
بحره تشبیه واردر که مشبه بهك مشبهه اضافتی دیرلر ذهب الاصیل کبی
(نا حرف نفیدر که اسمه داخل اولور مشتق اولسون وغیری اولسون
نادان کبی که بلیجی دکل جاهل معناسنه ونامرد کبی که کشی وآدم دکل
معناسنه (نا امید دیمك امید سز معناسنه در که اصلنده حروف نفیدن
اولان بی معناسیدر ونا کلمه سنك الفی حذف اولنسه آخرنه هاء غیر ملفوظه
کتوروب نه دیرلر یوق معناسنه وکاه اولور که ها یرینه یا کتورب
کسر نونله نی دیرلر ویاخود بعد حذف الالف نون مفرده قالیجق کسره
ویروب اندن یاتولد ایدر (رحمتده ایکنجی تا خطاب ایچوندر اصلی
ات در که بو راده الفی اتصال ایچون حذف اولنمشدر مفردات باقیسه
محلنده مشروحه در (معنای بیت) دیمکدر که یارب سنك دریا کبی اولان
الطافلرك بی پایان اولور یعنی انك آخری یوقدر بلکه دریا ایله تمثیل ایتمك
فی الجمله تفهیم ایچوندر والا دریا کثرت الطاف یاننده برقطره کبیدر
وممکناتدن اولمق حسبیله منتهیدر الطاف ایسه غیر منتهیدر زیرا
واجب الوجوده مضافدر ویارب سنك رحمتکدن نا امید ومأیوس
اولان شیطان صفتنده اولور زیرا شیطان مقطوع الکفر ومذموم
العاقبه اولمق سببیله ظاهرده نا امیددر اکرچه بحسب الزعم رحمت
واسعه یه نظر ایدوب بندخی رحمتده داخلم دیمشدر ورحمت امیدیله اسم

رحمانك

رحمانك الغنی شیطان سرقه ایتمشدر دیو بعض آثارده وارد اولمشدر
فاما الف مبدأ اوله دلالت ایدر و مبدأ اوله اتصالدن رحمت مطلقه
لازم کلور کلام ایسه رحمت مقیده‌ده‌در فافهم جدا * نفس وشیطان
زد کر بما راه من * رحمت باشد شفاعت خواه من * بو بیتك تقدیری
کر بما زد نفس وشیطان راه من باشد رحمت شفاعتخواه من دیمکدر که
نفس وشیطان زدك فاعلی وراه من مفعولیدر نتکم رحمت باشدك فاعلی
وشفاعتخواه مفعولیدر (زد ماضیدر اوردی معناسنه مصدری
زدن درکه اورمقدر ضرب کبی مستقبلا تنده نون زیاده ایدوب زند
وزننده دیرلر بوراده زد مفرد ایراد اولنددیغی ضرورتله‌در والا زدند
کرکدر وجائزدرکه نفس وشیطانك هر بری اعتبار یله اوله راهزن
عربك قاطع الطریق دیدوکیدر زیرا طریقدن مرور ایدنلرك کندیلرن
ضرب ومالارن نهب وغصب ایتمك ناسك اورادن انقطاعنه باعثدر
(کریما الف ندا ایچوندر استعمال عجم اوزرنه کریم لئیمك ضدیدر وکرم
بعد السؤال اولان عطادرکه انده عوض ونفع ملاحظه‌سی اولمیه
ومحلنه دفع اولنه مثلا قاطع الطریقه سیف و یرمك کرم بایندن دکلدر
(راه یول راهر و یولجی راهبر مرشد همراه یولداشدر (من انا معناسنه در
جمعی مادر نحن کبی (باشد مضارعدر مصدری باشیدندر باء عربیله
اولمق معناسنه (شفاعت خواه وصف ترکیبیدر شفاعت دلیجی معناسنه
اصلی خواهنده شفاعتدر صکره تخفیفا اسم فاعلك نده‌سی حذف
ومفعول تقدیم وترکیب اولنمشدر شفاعت کنندن اعلایی حصول
مقصودی ایچون کندنه شفع وضم ایتمکدر (معنای بیت) بودر که ای
کریم الله نفس وشیطاندن هر بری بنم یولمی اوردی وطریق آخرتده
متاع خیر اعمالمی یغما وافساد ایلدی و بنی مفلس قیلدی الحاصل
بو بولده انك سببیله بویله ضال و بدحال اولدم سنك رحمت واسعه‌ك
بنم شفاعتخواه ومعذرت جویم اوله کو یا ناظم قدس سره حصول
مرادی ایچون اسم رحمانه التجا ایلدیکه انك مظهرتامی رسول الله در
صلی الله علیه وسلم ومرویدرکه جمیع شفعادن صکره اسم رحمن دخی
خصوص اوزرنه شفاعت ایدسه کرکدرکه بو شفاعت صفتدن ذاته‌در
یوخسه مخلوقدن خالقه دکلدر * چشم دارم کز کنه پاکم کنی * پیش

ازان که اندر جهان خاکم کنی * چشم اصلنده کوزدر عین معناسنه بوراده امید معناسنده مستعملدر زیرا کسه‌دن امیدی اولان کوشهٔ چشمله انك طرفنه التفات ایدر (دارم مضارع متکلمدر داشتن دن که طوتمقدر اصلی دارام‌در که ام فتح همزه ایله متکلم وحده ضمیریدر اتصالله تخفیفا همزه حذف اولنمشدر (کز فتحله اصلنده که ازدر کسراه و همزه ایله صکره هاء رسمی وهمزه حذف اولنوب کافك کسره‌سی فتحه‌یه تبدیل قلنمشدر پاکم بونك دخی اصلی پاك‌ام‌در که بوراده اسمه متصل اولمغله مضاف الیه دوشمشدر پاکم کنی کلمه سنه مفعول مقدمدر تقدیری دارم چشم که کنی پاکم از کناه دیمکدر که چشم دارمك مفعولی ومابعدی بعد الجمله که رابطه سیله صفتدر از کناه پاکم لفظنه متعلقدر زیرا پاك طاهر معناسنه‌در (کنی امر حاضردر مصدری کردندر مضارعنده را یرینه نون کتوروب کند وکننده دیرلر یالکز کن لفظی ایله سن وکنی ایلرسن دیمك اولور که امر آخرنه حرف خطاب لاحق اولسه معنای مذکوری افاده ایلر (پیش باء عجمیله اوکدر مقابلی پس‌در که آرددر پس ایکسی دخی جهات ستدندر آخرنه هاء اختصاص کتوروب صنعته پیشه دیرلر زیرا صنعتی اولان کسه ایشی اوکنه الوب ایشلر پیشه در و پیشه کر استاذ وماهر اولان صنعت اهلی پیش ازان اندن اوك واول دیمکدر (که اندر اصلنده اندر فتح همزه ایله درکه ظرفیت افاده ایدر بورده وزن ایچون همزه درج وکاف رابطه مفتوح قلنمشدر وکافك فتحه وهمزه نك درجی تلفظه کوره در پس رسم ها وهمزه باقیدر (جهان وخاك مرور ایتدی وخا که متصل اولان میم متکلم پاکم میمی کبیدر وبونك تقدیری کنی پاکم از کناه پیش ازانکه کنی خاکم اندر جهان دیمکدر که پیش ازان اولکی کنی یه ظرفدر عربیده قبل کبی وخاکم ایکنجی کنی یه مفعول و بعد الجمله ما قبلنه صفت اولور (معنای بیت) دیمکدر که امید طوترم یعنی امید ورجاء وتقم واردر که بنی کناهدن پاك وطاهر ایلیه‌سن ووجودمی آب مغفرتله یویه‌سن اندن مقدم که بنی جهانده وقبرده خاك ایلرسن یعنی موتدن و بودم کلمزدن مقدم حالمی تدارك ایله والا اکر بو جهاندن آلایش معاصی ایله کیدرسم حال موتده و برزخده و بعثده وحشرده کارم مشکل اولور سؤال

اولنورسه

اولنورسه که مغفرت یوم قیامتله مقیددر تتکم قرآنده کلور (والذی
اطمع ان یغفرلی خطیئتی یوم الدین) وینه کلور (ربنا اغفرلی ولوالدی
وللمؤمنین یوم یقوم الحساب) پس دنیاده نوجهله مغفرت طلب اولنور
جواب ایکی وجهله در اولکسی بودر که مغفرت دنیاده مطلوبدر
تا که یوم دینده آثار معاصی ظهور ایتمیه پس یوم دینله قید اولندیغی
جزاء اعماله کوره در یعنی دنیاده مغفور ایله وآخرتده آثار اعمال سیئه یی
کوسترمه دیمکدر ایکنجیسی بودر که حقیقتده خلاص اولمق آخر الایام
اولان قیامتده در زیرا دنیاده اولمجزاء اعمال بد مقابله سنده تکفیر ایچون
بعض مجازات واقع اولور حتی ایاغی سورچك ودکن باتمق وامثالی
مکافات قیلنلندر که انکله تخفیف بار حاصل اولور فاعرفه * اندرآن
دم کز بدن جانم بری * از جهان با نور ایمانم بری * بونك تقدیری
اندران دم که بری جانم از بدن بانور ایمان ازجهان دیمکدر که اندران
فی الحقیقه ایکنجی بری نك ظرفیدر جانم اولکی بری نك مفعول
صریحی واز بدن غیر صریحی در (با حرف مصاحبتدر که بری یه
متعلقدر (از جهان دخی بویله در (دم نفسدر بوراده مراد آخر
نفسدر که (انما العبرة بالخواتیم موجبنجه اعتبار اکادر (بدن با کلاده
ذکر اولندیغی اوزره منکبدن الیه به دکدر که اطراف یعنی ال وایاق
وباش وبیون آنده داخل دکلدر جانم بوراده نفس ناطقه در که حال موتده
بدندن مفارقت ایدر جانم فتح نونله در که اصلنده جان ام در همزه نك فتحه سی
صکره اتصالله ساقط اولوب جان میمه مضاف اولمشدر جان من معناسنه
شکم نام نان من دیمکدر (بری امر حاضر در ایلدرسن معناسنه مصدری
بردن در ضم بائله که ایلتمکدر مضارعنده بانك ضمه سی فتحه یه تبدیل
اولنوب برد وبرنده دیرلر وبری ده اولان یاکی ده اولان کبی خطاب
ایچوندر اصلی بردر ایلت معناسنه طریق اشتقاق اوزره مضارعك دالی
حذف وماقبلی اسکان اولنور مکرکه آخرنه یالاحق اوله بو صورتده
مکسور اولور بومقامده اولدیغی کبی وامرك اولنه تأکید طلب ایچون
باء موحده مکسوره کتورمك دخی قاعده در مثلا ببر دیرلر ولکن بانك
مابعدی حرف شفوی اولیجق مضموم اوقنور مابعدی مضموم اولدیغی
کبی ایمان بکن کبی (با نور ایمان با مصاحبت ایچوندر ایمان مرور ابتدی

ایمانه نور اضافت ایلدی زیرا کفر ومعاصی نك ظلمتی اولدیغی کبی ایمان وطاعاتك دخی نوری اولور نتکم قرآنده کلور (نورهم یسعی بین ایدیهم وبایمانهم) حتی دیمشلردر که مؤمن مطیعك دفتر عملی بله آق ونور ایدر غیرینك سیاه وظلمانی اولدیغی کبی نور ظلمتك مقابلیدر نور شمس ونور برق ونور قمر ونور سراج وامثالی کبی که بونلره انوار حسیه دیرلر ونور ایمان ونور ایقان و نور احسان ونور اعمال که بومقوله لره انوار معنویه دیرلر ولکن روز قیامتده آثار حسیه سی ظاهر اولمه کرکدر ونور فی الحقیقه مایدرك به ولایدرك دیمکدر (معنای بیت) بودر که اول نفس اخیرده که جانمی بدندن ایلدرسن یعنی اخذ ایدرسن وعلاقه سنی قطع ایلرسن جهاندن بنی نور ایمان ایله کوچور وشیطان شرندن که فتنة المحیادر محفوظ ایله بوراده دنیادن نقلی حقه نسبت ایتدی مع هذا ملك الموت قبضیله اولور زیرا فرمان وتأثیر حقکدر شویله که اکر تأثیر الهی اولمسه جان بدندن هیچ بروجهله مفارقت ایتمزدی آنکیچون قرآنده کلور (بیده ملکوت کل شیء) یعنی هر نسنه نك روحی حق تعالی النده در که فی الحقیقه قابض الارواح ومتوفی النفوس اودر نتکم قرآنده کلور (الله یتوفی الانفس پس بومعنی (قل یتوفاکم ملك الموت) مضمونینه مخالف اولمازز یرا ملك الموت مظهر قدرتدر ومعالجهٔ قبضی دخی اذن حقله در فاعلم ذلك ناظم قدس سره بومقامده حسن اختتام ایله ختم ایلدی زیرا نعت باری دن بومحله کلنجه کشیدهٔ سطور اولان معانی مقصده شروعك مقدمه سی ایدی پس باء موحده ایله بدء ایلدی که باء بسمله در وآخر حروف اولان یاء مثنا تله ختم ایلیوب صورتی محافظه قیلدیغی کبی معنی طرفنی دخی مراعات ایلدی که حسن خاتمه ایله درکاه وآلای کبریایه دعا ونیاز در بعده پند ونصیحه آغاز ایلدی زیرا بومحله دك اولان کلام بر وادی دن وشمدن صکره ترتیب اولنه جق وادیء آخردندر که مفهوملری بری برینه مغایر اولمغله کویا ایکی کتاب حکمنده اولدی که هر بری بر کونه خاتمه سزا اولدی والله الاول والاخر ومنه العون فی الباطن والظاهر

* ⁂ در نکوهش نفس اماره می کوید ⁂ *

عاقل آن باشد که او شاکر بود) عقل لغتده حبس درشول قوت روحانید که انسان آنکله کسب علوم ایلرا کا عقل دید کلری انسانی قبایحدن حبس

ومنع ایتـدیکی ایچوندر وانك مقری دماغدر روحك محل تعینی قلب
اولدیغی کبی ناظم قدس سره عقل ایله بدء ایتدیکنده اصابت ایلدی
زیرا اول مخلوق عقلدرکه اکا قلم وروح محمدی دخی دیرلر وابو البشر
آدم علیه السلام عقل وایمان وحیا میانـنده مخیر اولیجق آدم دخی
بالهام الله تعـالی عقلی قبول ایدوب ایمان وحیا اکا تابع اولدیلر مقصود
اولان عقل قدسیدرکه اکا عقل معاد دیرلر وبو عقلله درجات عالیه
حاصل اولور یوخسه عقل معاشله دکل وحدیثده کلورکه اکثر اهل الجنة
البله والعقلاء فی علیین) وبو مقامك تفاصیلی مالا نهایه درکه قید
وضبطدن خارجدر شکر قلب ایله نعمتی تصور ولسانله منعمه ثنـا
وجوارحله مکافاتدر مقابلی کفراندرکه نسیان نعمتدر ناظم قدس سره
شکرله بدء ایتدوکنده دخی اصابت ایلدی زیرا ابتدای موجود که عقلدر
مقابله سنده شکر لازمدر انکیچون مقـام روحانیتده جناب نبوته صلی الله
علیه وسلم احمد تسمیه اولنوب انك کثرت حمدندن لواء الحمد خلق اولندی
پس فیض وجود وسائر نعم تابعیه شکر ایتمك واجبدر تاکه حق منعمی
مراعات حاصل اوله بو رداده تقدیر عاقل آن باشـدکه او بود شاکر
دیمکدرکه عاقل مبتدا وآن باشد آنست دیمکدرکه خبردر واو مبتدا
وبود شاکر بعد الجمله ماقبلنه صفت اولور (معنای مصراع) بودرکه
عاقل اول اولور یعنی اولدرکه او وجود وعلم وسائر نعم الهیه یه شکر ایدیجی
اولور والا اکا عاقل دیمزلر بلکه احمق دیرلر وحضرت عیسی علیه السلام
بیورمشدرکه هردورلو مرضه معالجه ایتدم فاما احمق بنی بی تاب ایتدی
پس علم اولمدیغی یرده باری عقل کرکـدر وعقلك مادونی شهوت
وحمقدرکه برایشه یرامز بو معاندندر علما وعقلا ایله مشاوره ایدرلر ار باب

شهوت وهوی وحمق وسفاهت ایله دکل * وانکهی برنفس خود قادر بود
انکهی وانکاهی وانکاه وانکه کاف عجمیله اصلنده اول وقت دیمکدرکه
انکهی وانکاهی نك یاری زائده در اندن صکره معناسنده دخی استعمال
اولندی پس بعده معناسنه بود فعلنه ظرف اولور قادر بودك مفعولی
وبرنفس خود قادره متعلقدر وانکهی واو عاطفه یی وصلله در قدرت
عجزك ضدیدر یعنی بر صفتدرکه حی اولان انك سببیله بر نسنه نك فعل
وترکنه متمکن اولور پس قدرت حیات صفتنی مستلزمدر یعنی میت

قدرتله متصف دکلدر وقدرت ارادته تابعدر یعنی اول حیات صکره ارادت صکره قدرتدر (معنای مصراع) بودرکه واندن صکره یعنی عاقل شاکر اولدقدن صکره کندی نفس اماره سی اوزرنه دخی قادر اوله یعنی هواسنه غالب اوله وانك الندە عاجز اولوب قالمیه زیرا نفس خانهٔ وجود ده زن کبیدر پس مرد اولان عاقل زنه زبون اولمـاز و هوی وشهوت یولن قویوب هدی وعفت جانبنـه میل ایدر زیرا افلاح تزکیهٔ نفسنده‌در *هر که خشم خود فروخورد ای جوان* باشد او از رستکاران جهان* هر تعمیم ایچوندر کل افرادی معناسـنه هرکه هر کسی که تقدیرنده در وکه رابطه سیله مابعدی کسی یه صفتدر خشم فتحـله اصحدر اگرچه کسرله مشهوردر قاقیق معناسنه اسم مصدر در (خشم آلود غضبله قارشمش و پراولمش معناسنه (فروآشفه (وخورد ماضیدر اکل ایتدی معناسنه (فروخورد یودقندی فرو برد یوتدی دیمکدر فرو رفت باتدی معناسنه اولدیغی کبی (ای کسرله حرف نداد رعربیده فتحله اولدیغی کبی (جوان یکت که مقابلی پیر در قوجه معناسنه (رستکاران رستکارك جمیدر قورتلمش خلاص اولمش معناسنه آخرنده الف ونون ادات جمعدر اصلی رستن درقورتلمق معناسنه مضارعنده سین هایه قلب اولنوب رهد ورهنده دیرلر خلاص اولور وخلاص اولیجی معناسـنه (رسته ماضیدن قسمدر آخرنه افادهٔ مبالغه ایچون کار لفظی الحاق اولنمشدر کاف عجمیله تنکم نظیری مرور ایتدی (بعد ذا بیتك تقدیری ای جوان هر کسی که فروخورد خشم خود باشد او دیمکدر که هر کسی مبتدا وخشم خود فرو خوردك مفعولی و بعد الجمله کسی یه صفتدر او باشدك فاعلی و یاخود تحتنده اولان ضمیر فاعلی تأ کید و بعدالجمله خبرمبتدا اولور (معنای بیت) دیمکدر که ای جوان هر کسه که کندی غضبنی یودقندی واظهار ایتمدی اول کسه جهانك اهل نجاتندن اولور وایکی عالمك بلا وعذابندن قورتلور وحدیثده کلور که کشتی کیر یعنی کورشجی اودکلدر که آخری یره اوره بلکه پهلوان اودر که غضب حالنده نفسنه مالك اوله وغضبك حکمنی ویرمیه والا ارسلان اولسه دخی دلکو قدر حالی یوقدر و بونده جوانی نداوخطابه تخصیص ایتدی زیرا صفات ذمیمه ده جوانك حالی پیردن اشددر آنکیچون حق تعالی عند

الملئکه

الملائكه جوان عفيف ايله مباهات ايلر و بردخی انسان پير اولسه ده
ينه تعلم مرتبه سنده جوان كبی اولمق كركدر (نتكم مشهوردركه سو يانور

تعلم يافتی فالجهل عار * آن بود ابله ترين مردمان * كز پی نفس وهوی
باشد دوان * آن مبتدا ومحذوف كسه اشارتدر كه مصراع ثانی مضمونی
انی تبيين ايدر بعض نسخه ده هست آن ابله ترين دوشمشدر هستك
معناسی واردر بوراده است كبی در ابله ترين مردمان بودك مفعوليدر كه
بعد الجمله خبردر از پی دوانه متعلق ودوان باشدك مفعولی و بعد الجمله
مصراع اوله مبتدايه صفتدر تقديری آن كس بود ابله ترين مردمان كه
دوان باشد از پی نفس وهوی ديمكدر ابله بی تميز اولان احمقده شايعدر
اكرچه اوغوز معناسنده ده مستعملدر (نتكم حديثده كلور اكثر اهل الجنة
البله يعنی اكثر اهل جنت اوغوز وسليم الصـــدر وشر وشور دن غافل
اولنلردر (نتكم تاج المصادرده كلور الابله الذی غلب عليه سلامة الصدر
بوراده مراد معنای اولدر وابله بين البلاهه ديمكدر كه علم باندن نعتدر
ترين زادات تفضيلدر كه مدخولنك مدلولنده مزيت وترقی افاده ايدر
يانسبت ونون تأكيد نسبت ايچوندر بهترين وامثالی كبی مردمان مردمك
جمعيدر ميمك فتحی ودالك ضميله آدم اوغلانی وكوز ببكی (نتكم انسان
لفظی لسان عربده يو ايكی معناده مستعملدر (كز اصلنده كه از در كسره
وقطعله نتكم مرور ايتدی (پی باء عجمينك فتحه سيله ايز معناسنه كه عرب
اثردير (نفس نفس اماره در هوی قصرله انك صفتيدر قال الله تعالى (واتبع
هواه يعنی ميل نفس اوزرنه مبنی اولان مرادنه اتباع ايتدی كه اوراده برهان
سماوی ودليل عقلی يوقدر پس شرعا مذموم اولان نسنه يه ميل ايتمك
هوادر دوان فتحله صفت مشبهه در يله كن معناسنه مصدری دويدندر كه
يلمكدر مضارعی دود واسم فاعلی دونده كلور (معنای بيت) بودر كه
اول كمسه اولور آدم اوغلاننك زياده ابله واحمق كه نفس وهوی
آردندن وايزندن يله كن اوله يعنی نفسك مرادنه تابع اوله وتحصيلنه سعی
ايليه شول بركشی كبی كه آخرك ايزنه دوشوب آردنجه كيدر واكا ايريشم
ديو يلر و بو مقوله پی ابله تر عد ايتـدكنك وجهی بودر كه نفس
اعدی الاعدادر وهواسی وجود بولدقجه اولدخی قوت بولور وانسان كه
كندی دشمنك بسليه و مراد نجه اوله اندن احمق اولماز زيرا كندی

قاتلنه سلاحله امداد ایتمش کبی اولور* وانکهی پندار دان تاریك رای*
خواهد امرزیدنش آخر خدای* وانکهی بیت اولده شرح اولنمشدر
پندارد باء عجمینك کسریله مضارعدر صانور معناسنه ظن ایلر کبی
مصدری پنداشتن درکه صانمقدر مستقبلنده شین رایه قلب اولنوب
پندارد و پندارنده دیرلر آن تاریك پنداردك فاعلیدر تاریك رای صفت
مشبهه در وصف ترکیبی دکل (نتکم قاعده سی بالاده شرح اولندی
تارقارومش معناسنه تاریك قره کودر شب تاریك قره کوکیجه دراصلی تاردر
آخرنده یاوکاف معنای تاره برنوع انتسابی اولدیغندن اوتوریدر رای
عربیدر که اصلنده همزه ایله در بوراده قافیه ایچون الفه قلب اولنمشدر
رأی لغتده اعتقاددر صکره نظر واجتهاددن مکتسب اولان اعتقادده
استعمال اولندی کرك متفق علیه وکرك مختلف فیه اولسون اشته رأی
فکرك مؤداسیدر دیدکلری بودر بویله یرلرده مطلق اعتقاد وفکر
معناسنه اطلاق اولنور خواهد مرور ایتدی آمرزیدن مصدردر
یارلغمق واسرکمك معناسنه شین متصلدر ضمیر غائبدرکه تاریك رایه
ویاتابع نفس وهوایه ویا ابلهه که مآل بردر (آخر اکر آخر کار دیمك
اولورسه اولك ضدی اولور ونعمة الله دیمشدرکه آخر فارسی صحیح درکه
تعریض مقامنده مستعملدر (نتکم شیخ سعدی بیورر (عشق بازی
نه من آخر بجهان آوردم) یعنی عشق بازی جهانه بن کتورمدم بونی
دخی بیلورسن شوبلیه دیر (بومصراعك) تقدیری خواهد آمرزیدن
خدایش اخر دیمکدرکه آمرزیدن خواهدك مفعولی آمرزیدن دخی
فاعلنه مضاف وشین مفعولیدر ضرب زید عمرا کبی وخواهد جمله سی
پندارد جمله سندن بدلدر (معنای بیت) بودرکه وبوندن صکره اول
ظلمانی اعتقادلی وفکرلی ظن ایلر یعنی قوری صانو یه دوشمشدرکه آخر
حق انی مغفرت ایلیه یعنی مغفور اولدیغن استر مع هذا احلاق ذمیمه
اهلی ونفس وهوی اسیری وکناه اوزرنه مصر وترکیه طرفندن
معرضدر پس کرچه حق تعالی شرکدن ماعداسن یارلغار فاما بومقوله
امنیهٔ مجرده یه دوشندنه دیملودر وبونده اعتقادی ظلمتله وصف ایتدیکی
ذکر ولنان امنیهٔ مجرده دن اوتوریدر پس اکر ایمان وعمل صالح بابندن
دخول ایتمش ولایدی خانهٔ قلبی منور اولوردی وظلمتدن قورتلوردی

* کرچه درویشی بود سخت ای پسر * هم زدر ویشی نباشد خوبتر *
کرکاف عجمینک فتحیله حرف شرطدر اصلی اکر در چه اصلنده حرف استفهامدر بوراده حرف شرطه انضمامله معناسندن منسلخدر کرچه مآل اعتباریله رائحۂ استفهام واردر (درویشی مبتدا سخت بودک مفعولی وضمیر مستتر فاعلیدر و بعد الجمله فعل شرطدر جزاء شرط مصراع ثانیدر درویشی ده اولان یا مصدریه در درویش فقیردرکه ترک یوخسول دیر درویشی فقیرلقدر (سخت قاتی پسر یاء عجمینک کسریله اوغلان ابن معناسنه صقاللو اولسون امرد اولسون ولکن شعرا امرد معناسنه استعمال ایدرلر (هم موافقت ایچوندرکه بونکله بله دیمکدر (خوبتر ده ترادات تفضیلدرکه خوبرک دیمکدر خوب کوزلدر حسن معناسنه خوبتر نباشدک مفعولی ز درویشی خوبتره متعلقدر معنای بیت) بودرکه ای اوغل اکرچه درویشلک ویخسوللق قاتی ومحنتلو نسنه اولور یعنی اندن شدتلو نسنه وارمیدر یوقدر ولکن بوبله ایکن بنده اهل آخرت یاننده فقیرلقدن زیاده سوکلو وکوزل نسنه یوقدر زیرا فقیرک حسابی یسیر وغنینک حسابی عسیردر وبردخی فقر اکرچه دنیاده خوار وموءخردر ولکن آخرتده معزز ومقدم درکه اغنیادن بشیوز سنه مقدم دق باب جنت ایدرلر ودنیاده دخی حاللری هر یوزدن خفت اوزرنه اولوب کید اعداء ومکر حساددن امن اوزره اولورلر ومصراع ثانی ده درویش حقیقی یه دخی رمز واردرکه مفتقر الی الله معناسنه درکه کندی وجودندن فنا بولمش ونقد تعلقاتی یغما ایتدروب حقیقت اوزرنه مفلس اولمشدر * هرکه اورا نفس شوم شد رام شد ازخردمندان نیکونام شد * هرکه هرکسی که تقدیرنده درکه موصوف محذوفدر (را ادات مفعولدر تقدیری هرکسی که شد اورا نفس شومش رام دیمکدر که هرکسی مبتدا نفس شوم شدک فاعلی اورا مفعول اول ورام ثانیدر وبعد الجمله کسی یه صفتدر ومصراع ثانی خبردر تقدیری شد از خردمندان نیکونام درشوم نفسک صفتیدر اصلی شؤم در همزه ایله ولکن ماقبلی مضموم اولمغله تخفیفا واوه قلب اولنور موحدۃ کبی شوم یمینک ضدیدرکه نامبارک وبی میمنت دیمکدر (رام مطیع معناسنه خردمندان خردمندک جمعیدر خرد کسریله خاله عقلدر (مند ادات

نسبتدر كه لى معناسن افاده ايدر خرد مند عقللى در (نيكو نام نيكو
كوچك در نتكم مرور ايتدى نام آددر نامه هاء اختصاصله مكتوبدر
ايچنده نام يازلدغيچون نامه ديديلر نيكونام صفت مشبهه در وصف
تركيبى دكل نيكونام خرد مندانك صفتيدر (معناى بيت) بودر كه
هركسه كه اكا نفس شكوى مطيع اولدى اول كسه كوچك ادلو اولان
عاقللردن اولدى يعنى دنيا وآخرتده ايلوكله نامى ياد اولدى زيرا تزكيهٔ
نفس ايدن كسنه نك خلق عالم شرندن امن اوزره اولوب خيرله ياد ايدرلر
وروز قيامتده دخى خيرله اكلور وعقلادن اولمغله درجات عاليه بولور
وهر كيمك كه نفسى سركش اولوب مشوم قالدى انك حالى بونك خلافنه
اولدى كه دنيا وآخرتده احمقلردن و بدنامردن اولدى پس هرنه مدحت
ومذمت كلورسه انسانه نفسندن كلور ونفس اكا مطيع اولمق تزكيه
حسبيله در زيرا رعونت نفس زائل اولدقده نفس قلبه و قلب روحه
وروح سره تابع اولوب يكجهت اولور واوراده خلاف ونزاع قالماز
وبعض نسخه ده نفس توسن دوشمشدر تانك ضمى وسينك فتحيله سركش
وكوره معناسنه كه حرون دخى ديرلر ولسان عامه ده توسن ديدكلرى اندن
غلطدر * در رياضت نفس بدرا كوش مال * تانيند ازدرااندر وبال *
رياضت صعب الانقياد اولان نسنه يى تذليل ايتمكه ديرلر رياضت نفس
اودر كه انى امور شرعيه ده استعمال ايده ومجاهدات شاقه ايله اخلاقنى
تهذيب ايليه (نتكم الله تعالى نفسى ابتدا خلق ايتدكده ربوبيت حقه
اعتراف ايتمديك انى درت بيك ييل جوعله مبتلى ايلدى تاكه انت ربى
ديو اقراره كلدى بورادندر كه مجاهد فى سبيل الله اولنلر تقليل غدا
ونحملرى قدر صوم وصال ايدرلر (بدرامزدر مقابلى نيك در كه ايودر
(كوش قولاق مال امردر ماليدن دن كه اصلنده اوم مقدر كه عرب دلك
وفرك ديركوش مال تأديب قولاق بورمقدر بوراده كوش مال وصف تركيبى
قبيلندن دكلدر زيرا وصف تركيبى اسم فاعل ايله اولور امرله اولماز
(پس كوش مفعول مقدم اولور مال لفظنه انكيچون منفصل يازيلور
بونك تقديرى بمال كوش نفس بدرادر رياضت ديمكدر كه كوش نفسه
مضافدر وبونده نفسك رياضتنى مؤدبلرك تأديبنه تشبيه واردر تابوراده
تعليل ايچوندر لام جاره معناسنه (مثلا آمدم تاترا بينم ديرلر كلدم سنى

كورمك

کورمك ایچون معناسـنه یعنی غایت غرض سنی کور مکدر (نبند ازد
اصلنده نه اندازدر که تخفیف ایچون همزه یایه قلب اولنوب نون نافیه
متصل قلنمشدر اندازد مضارعدر مصدری انداختن در اتمق معناسنه
عربیده طرح ورمی کبی مستقبلنده خایی زایه قلب ایدوب اندازد واندازنده
دیرلر (ترا رادات مفعولدر اصلی تورادر که توسن دیمکدر انت معناسنه
واو رسمی ایله صکره حذف وایصال اولندی (وبال شدت وثقلت
معناسنه‌در ومراعات ثقل ایچون ضررندن خوف اولنورنسنه یه وبال
دینلدی قال الله تعالی (فذاقوا وبال امرهم) (معنای بیت) بودرکه
ریاضت ایچنده یرامزنفسك قولاغنی بور وانی تأدیب ایله تا که سنی وباله
آتمیه ودوشورمیه یعنی اکر نفسی کندی حالنه قومایوب هواسنی قمع
وسرکشلکنی مجاهدات ومعاملات صعبه ایله دفع ایدرسك ضرر وزیان
وعذابدن نجات بولورسن والا بالاخره شدت وثقلتی چکرسن وناره داخل
اولورسن واسب سرکش وحرون راکبنی دوشوروب هلاك صور یسنه
سبب اولدیغی کبی نفس بد دخی صاحبنی حد شرعدن اخراج ایدوب
هلاك معنو یسنه باعث اولور بعض نسخه‌ده اندر ضلال دوشمشدر که

اهتدانك ضدیدر * هرکه خواهد تاسلامت ماند او * از جمیع خلق
روکرداند او * بونك تقدیری هرکسی که (خواهد تاماندا وسـلامت
کرداند او ر واز جمیع خلق دیمکدر که هرکسی مبتدا ومابعدی صفت
ومصراع ثانی جمله‌سی خبردر واو ماندك فاعلی وسلامت مفعولیدر
وایکنجی (او کرداندك فاعلی ور و مفعولیدر تابوراده حتی معناسنه‌در
سلامت مصدر بمعنی الفاعل درکه سالم دیمکدر که آفتدن معافات
بولمشدر معناسنه مقابلی مبتلادر (ماند مضارعدر مصدری ماندندر
قالمق معناسنه مضارعنده نونه فتحه حرکت ویریلوب ماندو ماننده دیرلر
جمیع جمله دیمکدرکه مجموع معناسنه‌در مقابلی متفرقدر (خلق مصدر
بمعنی المفعول یعنی مخلوق معناسـنه درکه انس وجن وسائره شاملدر
(روی یوزدرکه قفا مقابلیدر آخرندن یاضرورة حذف اولنمشدر
(کرداند کاف عجمینك فتحیله مضارعدر مصدری کردانیدندر برحالدن
برحاله دوندرمك صیرورت معناسنه لازمی کردیدن در دونمك معناسنه
جمیع ماصدقلرنده استعمال اولنور مثلا بریاننده دونمك و برحالدن

برحاله دونمك و بولده كيدركن دونمك عودت معناسنه وكردان دونكن ديمكدركه فلك كردان ديرلر دوند كيچون و بومعنادن اوتوری فلکه وقتکلي عربه سنه كردون ديرلر فتحله (معناى بيت) بودركه هر كسه كه دليه تا كه جمله آفاتدن سالم قاله ويربلالّه مبتلي او لمیه اول كسه جميع خلقدن يوزني دوندرر وچويرر يعني اكرجملهدن اعراض ايدرسه دار بن ده آفاتدن سلامت بولور والاچوق دورلو بلالّه مبتلي اولور ناظمك قدس سره مرادي كرچه السلامة في الوحده ناسدن عزلته ترغيبدركه ناسله اختلاطده آفات كثيره واردر بوصورتده خلق انسانه تخصيص اولنور وعموم دخي في الجمله اولور ولكن كندي سالك اولديغي جهتدن جميع مخلوقاتدن قطع علاقه يه تحريض ايلرز يراعلاقه ماسوى كرك انسان وكرك غيري باعث آفتدركه حقدن بعد وقطيعتدر بناء على هذا عاقله كركدركه مطلقا علاقاتدن منقطع اوله تاكه ظاهرا وباطنا سلامت بوله * مردمانرا سر بسر درخواب دان * كشت بيدار انكه او رفت ازجهان * بونك تقديري (دان مردمانرا سر بسر درخواب ديمكدر كه مردمانرا وانك مفعولي وسر بسر مردماني تأكيددر انكه كشتك فاعلي وبيدار مفعولي (واورفت ازجهان بعد الجمله موصوف محذوفه صفتدر تقديري آن كسي كه ديمكدر نتكم ننداري مرورايتدي سر بسر ازسر تابسر ديمكدركه سر اوچدرطرف معناسنه تا انتهاي غايت ايچوندر براوجدن براوجه ديرلر مقصود احاطه در بوجهتدن سر بسر مردمانك جمعيتني وشمولني تأكيد ايدر تاكه بعض افرادك عدم دخولي وهم اولنميه خواب واورسمي ايله اويخو نوم معناسنه و واقعه يعني دوش زيرا واقعه منامده كورنمكله واقعه دن دخي خوابله تعبير اولندي (دان امردركه مستقبلدن مأخوذدر مصدري دانستن در بلمك معناسنه مضارعنده سين حذف اولنوب داند ودانند ه ديرلر وامرده قاعده بودركه اولنه تأكيدطلب ايچون باكتورر لرمثلادان ده بدان ديرلر ولكن ضرورت وزنيچون ناظم قدس سره اكثر مواقعنده ترك وطي ايدر كشت كاف عجمينك فتحيله ماضيدر اولدي معناسنه شدكبي (بيدار بانك كسريله اويانق (رفت ماضيدر مصدري رفتن در يوريمك وكيتمك معناسنه مضارعنده فايي واوه وتايي داله قلب ايدوب رود ورونده ديرلر بوراده

جهاندن

جهاندن كيتمك موتدن كنايه‌در (معناى بيت) بودركه آدم اوغلانك
جمله‌سنى خوابده‌ميل اويانق اول كسه اولدى كه بوجهاندن كيتدى يعنى
موت طبيعى ايله ارتحال ايلدى الحاصل اولمدقجه اويانمدى نتكم اثرده كلور
الناس نيام فاذا ماتوا انتبهوا اوتيقظوا يعنى خلق خواب غفلتده‌درواناترك
اويانمسى موته موقوفدرزيراموت هرپرده‌يى كشف ايدرنتكم كلور فكشفنا
عنك غطائك فبصرك اليوم حديد) بوندن مقصود انسانك غفلتى خواب
حالنه تشبيه‌دركه خوابده اولان كسه بيداراولمدقجه امورحسيه‌يه مطلع
اولمديغى كبى غفلتده اولان كسه دخى بوعالمدن انتقال ايتمدكجه حقيقت
حاله واقف اولمازمكركه موتوا قبل ان تموتوا وفقنجه موت اضطرارى ايله
موتدن مقدم موت اختيارى ارادى ايله مرده اوله پس بوصورتده اطلاع
تامه موت طبيعى لازم كلمزوقرآنده كلور (ومن آياته منامكم بالليل والنهار)
وبوندن بطريق الاشارة مراد بودركه سز كوندز بيدارا واسكوزده كيجه
خوابده اولديغكزكبى بنه غفلتده سكوزالحاصل كيجه كوز وكوندز يكوز
غفلتده كچرمكركه بصيرتكزآچله بوصورتده خوابده اواسكوز دخى بيه
بيدارسكز * انكه رنجاندتراعذرش بذير * تايابى مغفرت بروى مكير (بعض
نسخه‌ده وانكه رنجاند تراعذرش تايابى مغفرت مكير بروى دوشمشدر
بونك تقديرى آنكس كه رنجاندترا بذيرعذرش تايابى مغفرت مكير بروى
ديمكدركه (انكس مبتدا وترا رنجاندده مفعول وبعدالجمله مبتدايه صفتدر
وعذر بذيرك مفعولى اولوب بعدالجمله مبتدايه خبردر مغفرت يابى نك
مفعولى اولوب بعدالجمله خبرجمله سنه تعليلدر وياخود ما بعدنه تعليل
اولوب مكير بروى جمله سى بذيرعذرش دن بدل وياخود جمله استينافيه
اولور رنجاند مضارعدر مصدرى رنجانيدندر انجتمك معناسنه لازمى
رنجيدن دركه انجتمك ديمكدر ايكى نونله ومتعدى نك قاعده سى بودركه
امرك آخرنه الف وبعده ماضى سنده نيد لفظى الحاق اولنور
ومضارعنده ياحذف اولنور رنج ورنجانيد ورنجاند كبى ترا مرور ايندى
عذرعربيدر انسان ابتديكى كناهى محو ايده جك نسنه تحرى ايتمكه
عذر ديرلركه اوچ وجهله‌در برى ايشلمدم ديوانكاردر وبرى ايشلدم اما
فلان معنادن اوتورى ايشلدم ديوذنبى ذنب اولمقدن اخراج ايدرنسنه
ذكرايتمكدر وبرى ايشلدم اما بردخى ايشلميه‌ين ديمكدر وبواوچنجى به

توبه دیرلر پس هر توبه عذر اولور فاماهر عذر توبه اولماز پذیر باء عجمی
ایله وذال معجمه ایله امر حاضر در قبول ایله معناسنه مصدری پذیرفتن درکه
قبول ایتمکدر مضارعنده پذیرد و پذیرنده دیرلر که فاداله قلب اولنور
تا تعلیل ایچوندر بیابی اولنده باء مکسوره و آخرنده یاء خطاب ایله
تاسن بولاسن یعنی بولمقدن اوتوری دیمکدر مصدری یافتن در بولمق
معناسنه مضارعنده فاباء موحده یه قلب اولنوب یابد و یابنده دیرلر زیرا
باٸله فانك ایکسی دخی حرف شفوی اولمغله ارالرنده مباد له واقع اولور
زبان وزفان کبی ومضارع اولنه استقباله تخصیص ایچون باداخل اولور
حاله تخصیص ایچون می داخل اولدیغی کبی مغفرت تحت قدرتنده اولان
کسه دن صادر اولان قبیحی ستر ایتمکدر پس قول افندیسنك
عقابندن خوفا عیبنی ستر ایلسه اکا مغفرت دیمزلر بروی بر استعلا
ایچوندر علی معناسنه (وی اصلنده او یدر ضمیر غائب منفصلدر
عربیده هو کبی کاه اولور که الفن حذف ایدوب واو اوزرنه ضمه ثقیل
اولمغله فتحه حرکت ویروب وی دیرلر وکاه اولور که اولندن الفی وآخرندن
یابی حذف ایدوب یالکز واو قالیجق ساکنله ابتدا متعذر اولمغین اخف
حرکات اولان فتحه ایله ورا دیرلر اکا معناسنه مکر که اولنده کلمهٔ اخری
اوله بوصورتده تحریکه حاجت قالمیوب سکونله استعمال اولنور مثلا
کودیرلر که اصلی که او در کذا فی دقایق ابن الکمال (مکیر میم نافیه وکیر
کاف عجمی ایله امر در طوت معناسنه مصدری کرفتن در طوتمق
معناسنه فصیح بوندر که مضارعنده یا زیاده ایدوب کیرد وکیرنده دیرلر
بروی مکیرانك اوزرنه صوچ طوتمه ومؤاخذه قلمه دیمکدر (معنای بیت)
بودر که اول کمسه که سنی انجیدر وسکا اذیت ایدوب الم ویرر سن انك
عذرنی قبول ایله اکر اعتذار ایدرسه تا که سن انی عفو ایتمکله سندخی
حقدن مغفرت بولاسن زیرا قرآنده کاور (الا تحبون ان یغفر الله لکم)
و یاخود مغفرت بولمغیچون انی مؤاخذه ایتمز براسن غیرك جرمن عفو
ایدیجك حق تعالی دخی سکا سنك غیره ایتدکك معامله کبی معامله ایدر
واکر استقصای حق ایدرسك اکا کوره حق دخی سندن حقنی استقصا
ایلر وتشدید اوزره اولان دخی اکا کوره بولور ومدیونته مهلت
ویرمك ویاحقنك برمقدارنی ویاکلنی هبه دخی بویله در * حق ندارد

دوست

دوست خلق آزاررا * نیست این خصلت یکی دیندار را * تقدیری
ندارد حق خلق آزاررا دوست این خصلت نیست یکی دیندار را
دیمکدر که حق مبتدا وخلق آزارندارد مفعول اولی ودوست مفعول
ثانیسی وبعد الجمله خبر مبتدادر این خصلت مبتدا و نیست خبری
ویکی دیندار نیستك بحسب المعنی مفعولیدر زیرا لسان عربی ایله تقدیری
لاتناصب احدا من اهل الدین ولاتصح له دیمکدر وجائزدرکه نهی غائب
معناسنه اوله که اولمسون دیمکدر (حق اسم ذاتدر ثابت وقائم معناسنه
(ندارد اصلنده نه داردر که نه نفی ایچوندر فعله وصلله هاء غیر ملوظه
ساقط اولمشدر (دوست دشمن مقابلیدر (خلق آزار وصف ترکیبیدر
اصلنده آزارنده‌ٔ خلق درکه (ازارنده اسم فاعل وخلق انك مفعولیدر
صکره نه حذف ومفعول تقدیم اولنوب خلق ازار اولدی خلق انجدیجی
معناسنه مصدری آزردن وآزار دندر انجتمك معناسنه مستقبلاتنده
زائله را ارانسنده بر الف زیاده ایدوب آزارد وآزارنده دیرلر (نیست
اصلنده نه است درکه نون مکسور اولیجق یا تولد ایدوب هاوهمزه‌نك
حذفندن صکره ماقبلی مابعدنه وصل اولندی معناسنه یوقدر دیمکدر
(این اسم اشارتدر هذا کبی مابعدنه اشارتدر (خصلت عربیدر که
فضیلتده ورذیلتده مستعملدر اکرچه فضیلتده غالبدر بوراده مراد
رذیلتدر یعنی صفت قبیحه درکه خلق آزار اولمقدر (یکی آخرنده یا
زائده‌در زیرا یك بردر یکی بری‌در بوراده ایسه مناسب اولان اولکیدر
ومقامدن عموم مستفاد اولمغله هیچ یك دیندار دیمك اولور دیندار
وصف ترکیبیدر که اصلی دارنده‌ٔ دیندر نتکم نظائری مرور ایتدی
مصدری داشتن درکه طوتمق وصقلمق ومراعات ایتمکدر مضارعنده
شینی رایه قلب اولنوب دارد ودارنده دیرلر پادشاهلره اهل جهانی
حمایت ورعایت ایتدکلری ایچون جهاندار دیرلر دینی محافظه ایدوب
متدین اولان کسه‌یه دخی دیندار دیرلر (معنای بیت) بودرکه حق تعالی
خلق آزار یعنی خلقی رنجیده قلیجی کسنه‌یی دوست طوتمز بلکه بو صفتده
اولان آدم حقك دشمنی ومبغوض ومغضوبیدر زیرا خلقی انجتمك
خاطر یقمقدر کوکل ایسه کعبه‌دن اشرفدر زیرا بنای حقدر کعبه ایسه
بنای خلقدر که بناء حضرت ابرهیمدر علیه السلام بو خصلت هیچ

بر بنداره بو قدر یعنی دل آزارلق مؤمن متدین اولانه مناسب ولایق
بلکه برو جهله صحیح دکلدر زیرا صفات ذمیمه نك اقبحی در ویاخود
بو خصلت ذمیمه هیچ بر مؤمن متدین ایچون اولسون یعنی حق تعالی
مؤمن متدینی بو مقوله بد صفتدن صقلسون والا متدین اولماز زیرا
دینك کمالی فضائل ایله در یوخسه رذائل ایله دکل بلکه رذائل سبب
نقصان دیندر ودینك شرحی بالاده در * از ستم هر کو دلی را ریش کرد
* آن جراحت بر وجود خویش کرد * تقدیری هر که او کرد دلی را ریش
از ستم کردان جراحت بر وجود خویش دیمکدر که (هر که مبتدا واو
مبتداء ثانی دلی را کردك مفعولی وریش ثانیسی وبعد الجمله خبر اودر
اودخی ماقبلنه صفتدر آن جراحت ایکنجی کردك مفعولیدر وبعد
الجمله هر که یه خبردر (ستم کوچ جور معناسنه ستمکار ظالم یعنی کوچ
ایدیجی (هر کو اصلنده هر کسی که اودر هاء غیر ملفوظه والف حذف
وکافك کسره سی ضمه یه تبدیل وواوه وصل اولنوب کو دنلدی نتکم
بالاده شرح اولنمشدر (دلی ده یا وحدت ایچوندر دل کوکلدر نتکم
مرور ایتدی (ریش رانك کسره سنی فتحه جانبنه اماله ایله که اکا
کسرهٔ مجهوله دیرلر یعنی کسره یه بکزر ولکن کسره دکلدر جراحت
معناسنه واماله سز یعنی کسرهٔ صریحه ایله صقلدر لحیه کبی نتکم شیر که
قلب ریش دکسرهٔ مجهوله ایله اسد وصریحه ایله لبندر (جراحت
کسر جیم ایله یاره در قرح کبی (وجود ذات انساندر ظهور اعتباریله
(خویش خاء معجمه نك کسری وواو رسمیله وکذلك خویشتن کندی
دیمکدر (معنای بیت) بودر که هر اول کسه که ستم وجوری اوجندن
بر کوکلی مجروح ایلدی اول جراحتی کندی وجودی اوزرینه ایلدی
زیرا بنی آدم بری برینك اعضاسی کبیدر وجمیع نفوس نفس واحده
حکمنده در وکذلك اول ستمك وبالی کندی نفسی اوزرینه در نتکم
قرآنده کلور (ومن اساء فعلیها) پس اول قباحتك بالاخره ثقلتی کندی
چکیجك فی الحقیقه کندی کندنه ایتمش اولور نتکم مشهوردر که دیرلر
(هرچه کند بخود کند * اینکه در بند دل ازاری بود * در عقوبت
کار اوزاری بود * بعض نسخه ده هر که دوشمشدر ایکیسنده دخی
موصوف محذوفدر انکسی که وهر کسی که دیمکدر نتکم امثالی مرور

ایتدی وبوندن معلوم اولدیکه انکسی مبتدا (وکه لفظی صفت وموصوف میاننده رابطه درکه مابعدی بعد الجمله اکا صفت ومصراع ثانی جمله سی خبردر (وتقدیر کلام دیمکدرکه انکسی که بود در بند دل آزاری بود کار او زاری در عقوبت بند قید دیمکدر (دل آزار وصف ترکیبیدرکه مرور ایتدی آخرنده یا مصدریه در (عقوبت عمل قبیحک جزا وعذابیدرکه عذاب عملك عقبنده وآخرنده اولمغله عقوبت وعقاب دنلدی زیرا عقب کتف وزنی اوزره مؤخر الرجل درکه ترکیده اکا اوکجه دیرلر وحدیثده کاوردر (ویل للاعقاب من النار (کار کاف عربیله ایش معناسنه (زاریده یا مصدریه در زار ایکیلیجی نالات معناسنه زاری ایکلدی ناله معناسنه زاریدن ایکیلمك نالیدن معناسنه (معنای بیت) بودرکه اول کسنه که دل آزارلق وخاطر ییقمق وکوکل یقمق قیدنده اوله وقول وفعلی ایله کندینی اکا بغلیوب ایش ایدینه انك کاری عقوبت وعذاب ایچنده زاریلق اولور یعنی عاقبت جزاسنی بولوب نالان وکریان اولور وایتدیکی یانسه قالماز تتکم دیرلر (عمل بد کشی نك قفاداریدر وبونده اشارت واردرکه دل آزارلغك عقوبتی سائر معاصی نك عقوباتندن بتردر* ای پسر قصد دل آزاری مکن * ازخدای خویش بیزاری مکن* تقدیری مکن ای پسر قصد دل آزاری مکن بیزاری ازخدای خویش دیمکدرکه (قصد مکن لفظنك مفعولی بیزاری ایکنجی یه مفعول اولدیغی کبی (ای نعمة الله ده فتحه ده وکسره ده یازلمشدرکه حرف ندادر ولکن قواعد فرسه مناسب اولان کسره ایله اولمقدر عربیده فتحه ایله کی وزنی اوزره نداء قریب ایچون اولدیغی قاموسده مصرحدر پس عربیده کسره ایله اولمق مجوز دکلدر (پسر باء عجمینك کسریله اوغلان یعنی ابن معناسنه اولدیغی مرور ایتدی کرك ملتحی وکرك امرد اوله ایکیسنه ده شاملدر اهل هوی تخصیص ایدوب صبیح الوجه وبالغ یوزلوده استعمال ایدرلر (قصد معروفدرکه فارسیده آهنك کردن ایله تفسیر اولنور (مکن نهی حاضردر زیرا میم نافیه در مصدری کردن در ایشلمك وایلمك معناسنه مضارعنده کند دینلور رایی نونه قلبله وامر مضارعدن مشتقدر دالنی حذف ایله تتکم مرور ایتدی (بیزاری بری اولمق وقورتلمق معناسنه (معنای بیت)

بودرکه ای اوغل دل آزارلق قصد نی ایله وا کا آهنك ایتمه کندی
خدا کدن بیزارلق ایله یعنی اکر دل آزارلق قصدن ایدرسك سن
حقدن وحق سندن بری اولوب بردخی آراده ارتباط قالماز نتکم قرآنده
کلور (براءة من الله ورسوله) مقصود انقطاع عصمت وعدم بقاء
علاقه در (براءت و بیزاری اصلنده مجاورتی مکروه اولان نسنه دن
خلاص اولمقدر مثلا دیرلر که برص زحمتندن بره حاصل اولدی وفلان
کسنه دن بری اولدم یعنی اول کسنه وانك محبتی مبغوضی اولمغله براءت
کوستردی وخلقدن بری اولمق حقه اتصالدر نتکم کلور (قل الله
ثم ذرهم) فاما حقدن براءت کفردر وحقك عبددن براءتی دخی عبدك
کفر وامثالی معاصیدن عدم امتناعنك نشانیدر پس بونده رمز
واردرکه دل آزارلق صفتی شرکه برابردرکه سبب براءت حقدر والعیاذ
بالله تعالی من ذلك * خاطرکس را مرنجان ای پسر * ورنه خوردی
زخم برجان ای پسر * بونده مصراع اولك تقدیری مرنجان ای پسر
خاطرکس را دیمکدرکه خاطرکس مرنجانك مفعولیدر زخم خوردینك
مفعولی اولدیغی کبی برجان زخمه متعلقدر (خاطر عربیدرکه خطوردندر
کوکله فکر واندیشه کلمك وقلبده برنسنه حرکت ایتمك معناسنه پس
خاطر قلبه وارد اولیجی وقلبده تحرك ایدیجی نسنه معناسنه درکرربانی
وکرك غیری ولکن اکر قلبده اقامت ایتمیوب تیز کلوب کچرسه خاطر
وهاجس اکر اقامت ایدرسه حدیث نفس دیرلر وکاه اولورکه ذکر حال
واراده محل طریقیله نفس قلب مراد اولور بومقامده کبی (مرنجان
نهی حاضردرکه متعدیدر انجتمه معناسنه تفصیلی بالاده در (ورنه
یوخسه معناسنده مستعملدر اصلی واکرنه درکه واو عاطفه واکر
حرف شرطدر تخفیف اولنوب ورقالمشدر آخرنده نه لفظی نفی ایچوندر
یوق معناسنه و بونفی فی الحقیقه میم نافیه یه راجعدر نفی نفی ایسه
اثباتدر پس مآلی واکر رنجانیدی دیمکدر (خوردی ماضی مخاطبدر
زیرا یا خطاب ضمیریدر کنی ده کبی (خوردن یمکدر اکل کبی بوراده مجازدر
(زخم خاء معجمه ایله یاره و برتق و بره معناسنه (معنای بیت) بودرکه
ای پسر هیچ برکسنه نك خاطرنی وقلبنی انجتمه و بی حضور اولاجق
وضع ایتمه واکر انجتمامك ایتمیوب بلکه انجیدرسك کندی جانك اوزرنه

زخم

زخم يرسن يعني والاكنــدي قلبكي وجانكي زخجناك ايتمش اولورسن
نتكم سري مرورايتدي ناظم قدس سره جاني خاطر يرينه قودي زيرا
روحك محل تعيني قلبدر پس اذيتدن جان وكوكل انجنور ومتكدر
وبي حضوراولور وبوندن فهم اولنور كه جان كرچه عالم لطافتــدن
اولمغله كدورات خارجيه دن اكا يرنسنه مس ايتميه ولكن جسمه مجاورتله
مس ايدر ومشهوردر كه عالم جسمانيده عذاب جسماني وعالم روحانيده
عذاب روحاني ديرلر كه عذاب حسرت وندامت ديدكلريدر پس
جان متأذي اولمق جائز اولمجق بعض روائح كريهه دن ملائكه دخي
متأذي اولمق جائزدر نتكم صوغان وصرمساق رايحه سندن ملائكه
متأذي اولور ديو حديثده وارد اولمشــدر يعني برمصلي ثوم وبصل
اكل ايدوب مسجده داخل اولســه اوراده مجتمع اولان ملائكه يه وبني
آدمه اذيت ايتمش اولور پس اذيت ملائكه يي تأويله حاجت قالمز
نتكم بعضيلر تكلف ايتمشلردر زيرا جاده دن خروجدر * كرهمي خواهي
كه كردي معتبر * نام مردم جز بنيكويي مبر * بو بيت نصيحت آميزده
معتبر كرديدنك مفعولي اولوب بعــد الجمله كه رابطه سيله خواهي يه
مفعول اولور ومصراع ثانينك تقديري مبر نام مردم جز بنيكويي ديمكدر
كه نام مبرك مفعولي وخز بنيكويي استثنا وجمله سي شرطك جزاسي
اولور كه كرهمي خواهيدر (كرحرف شرطدر كه اكرلفظندن مخففدر
(همي خواهي بونده خواهي مضارع مخاطبدر مي مضــارعي حاله
تخصيص ايچون وهاء مفتوحه معناي حالي تأكيــد ايچوندر همي
خواهد اوطلب ايدوب طورر وهمي خواهي سن استيوب طوررسن
ديمكدر وهمي تقرير ايچون كلور بو يله مي معنـاسنه يعني مقررميدر
ديه جك يرده همي ديرلر ولكن عرب بعض كلماتك اولي ايله اكتفـا
ايتديكي كبي بودخي اوقبيلدندر مثلا همي بود بو يله مي ايدي ديمكدر
يعني بو يله اولديغي مقررميدر صكره فصــل حذف اولنوب بحسب
المقام مراد معلوم اولمغله همي دنلدي (كردي كاف عجميله فعــل
مخاطبدر كرديدن صيرورت معنـاسنه در كه برحالدن برحاله تحولدر
كشتن كبي مضارعنــده شين رايه قلب اولنوب كردي دينلور وياخود
كردندن تخفيف اولنور (معتبراسم مفعولدر اعتباردن كه اصلنده برامره

نظردرتا كه انك جنسندن شئ آخر معلوم اولمه ضكره بومقوله مواضعده
نظر والتفاتده استعمال اولندی پس معتبر نظر قبول وتحسين ايله
منظور وملتفت ديمكدر (جز حرف استثنادر غير ومكر ولكن كبی
وبو استثنايه مفرغ ديرلر كه على حسب العامل معربدر زيرا غيرموجب
ومستثنی منه محذوفدر تقديری نام مردم مبر بچيزی ارچيزها الا بنيكويی
(بنيكويی ده اولان ب معيت ومقارنت ايچوندر كه اكا باء مصاحبت
ديرلر نيكوی كوچكدر ايكنجی يا مصدريه در كوچكلك ديمكدر (مبرنهی
حاضردر زيرا ميم نافيه در اصلی بردن در بانك ضميله ايلتمك معناسنه
مضارعنده ضمه فتحه يه ابدال اولنوب برد وبرنده ديرلر ايلدر ايلديجی
معناسنه تا كه قطع معناسنه كلن بريدنك مضارعی برده التباس لازم
كلميه زيرا بو برد بانك ضميله در (معنای بيت) بودر كه اكردلرسك كه
عند الله وعند الناس معتبر ونظر قبولله منظور والتفات تحسينله
ملتفت اولاسن آدم اوغلاننك نامنی بر يردن بر يره ايلتكدن غيری وجهله
ايلتمه يعنی لسانه كتورمه الا ايلكله كتور كلكله دكل زيرا ايلی ايلكله
ياد ايده نی ايلكله وكلكله ياد ايده نی دخی كلكله ياد ايدرلر كه عملنه كوره
جزاء وفاقدر مع هذا (انتم شهداء الله فی الارض) موجبنجه آخر شهادت
شر تأثير ايدوب عند الله اهل شر اولمق لازم كلور بورادندر كه ميت
اوزرنه حاضر اولان جماعته حسن شهادت ايتدررلر تا كه شهادتلری
شفاعت اوله پس خلقك عيبنی ستر ايتملودر فكيف كه عيب اولميان
نسنه يی عيب صورتنــه قويوب افترا ايده كی وزر عظيم اهلی اولمش
اولورلر نتكم اهالئ زمان مبتلادر خصوصا كه ارباب انكاردن اهل
غلو اولنلر اوليايی بلا يوجه علنا سب وشتم ايدرلر * قوت نيكی نداری
بد مكن * بروجود خود ستم بی حد مكن * تقديری نداری قوت نيكی
مكن بد مكن ستم بی حد بروجود خود ديمكدر قوت نداری يه مفعولدر
بد اولكی مكن وستم ايكنجينك مفعولی اولديغی كبی (قوت ضعفك
مقابليدر (نيك ايودر آخرنده يا مصدريه در نيكی ايلكدر نيك مقابلی
بددر كه يرامزدر بودخی ياء مصدريه ايله بدی كرك ايدی تا كه مقابله
تام اوله فاما ضرورت وزن ايچون ترك ايتدی مع هذا باسرز دخی معناسی
درستدر (نداری فعل مضارع مخاطب منفيدر مصدری داشتن در

طوتمق دیمكدر مضارعنده شین رایه قلب اولنور نتکم مرور ایتـدی
باقی مفردات دخی بالاده شرح اولنمشدر (معنای بیت) چونکه ایلك
قوتی طوتمزسن یعنی کسه یه ایلك ایتمکه طاقتك بوقدر باری بدایش
اشلمه و بدلك ایتمه تا که (یضر ولا ینفع) قبیلندن اولمیه سن و کنـدی
نفسك اوزرنه بی حد ستم وجور وظلم ایلمه یعنی اکر بدلك طرفنـده
اولورسك کندی وجود که ظلم ایدرسن زیرا آتدیغك اوق بنه سکا دونر
پس ینفع ولا یضر کرو هندن اوله کور تا که حسن جزائله مجـازات
اولنه سن و بونده ستمی بی حد اولمغـله وصف ایلدیکی بدلك خوی
طبیعی اولمغه ناظردر یعنی برکسه نك خویی علی الاستمرار بدلك اولسه
جزاسی دخی اکا کوره بی حد ولاینقطع اولور زیرا هر بر بدلك ایچون
برجزاء مخصوص ترتیب اولنور* رو زبان ازغیبت مردم ببند* تا نبینی
دست و پای خود به بند* بوتك تقدیری رو ببندز بان ازغیبت مردمدر
مصراع ثانی حالی اوزرنه در (رو ببند ایکی جمله درکه ثانی اولی بیاندر
مصراع ثانی مضمونی ماقبلنه تعلیلدر دست نبینی یه مفعول وبه بنـد
اکا ظرفدر روامر حاضردر مصدری رفتن در یوریمك و کیتمك معناسنه
مضارعنده فایی واوه قلب ایدوب وتایی دال قبلوب رود ورونده دیرلر
مصدری رو یدندر دیمك اصلدن عدول وقواعد فرسه مخـالفدر
(زبان زانك فتحه وضمه سیله لساندر (غیبت کسرله غایب بر وجهله
ذکر ایتمکدر که اکر مسموعی اولسه محزون اولور پس اکر ذکر ایتدیکی
نسنه اول کسه ده وارایسه اکا غیبت والا بهتان دیرلر وغیبت نصله
حرامدر ودیمشلردر که غیبت کسرله اغتیابدن اسمدر وفتح غین غلطدر
زیرا فتحله غیبوبت معناسنه مصدردر (ببند بند امر حاضر در بغله
معنـاسنه مصدری بند بدن درکه بغلمقدر اولنده باء مضمومه معنای
طلبی تأکید ایچوندرکه طلب استقبـال اوزرنه مبنیدر زیرا امر استقبال
ایچوندر انکیچون با تأکیـد مذکور ایچوندر بوخسه حال ایچون دکل
وسبب ضمه بنده اولان بانك شفوی اولدیغیـدر زیرا قاعدهٔ فرس
اوزره بانك مدخولی حرف شفوی و یا مضموم اولسه اتباع ایدرلر (تا
بوراده تعلیل ایچوندر لام جاره معنـاسنه (نبینی فعل مضارع مخاطب
متفیدیر غایی بیند واسمی بینـده کلور و بورادندرکه خود بینه دیرلر

کندینی کوریجی معجب بنفسه معناسنه وبونلرك مصدری خلاف قیاس اوزره دیدنمدر که کورمکدر (دست وپای ال واباقدر واو عاطفه ضم تانك نشانیدر زیرا بولسانده ضمه واو عاطفه یرینه‌در انکچون بویله مواضعده کلام قدماده واو یوقدر صکره متأخرین رسم ایتدیلر واصابت ایلدیلر زیرا واوك رسمنده بعض مواقعه کوره التباسی رفع واردر (به بند بوراده با ظرفیت ایچوندر بند اسمدرقید معناسنه انکچون اولنده با مضموم اولمازومطوع یازیلور زیرا ضمه واتصالی افعاله کوره‌در (معنای بیت) بودرکه بوری وار دلکی بنی آدم غیبت ومساو یسندن بند ایله واول مقوله کلماتله آغزاچه تا که کندی الکی واباغکی بند وقید ایچنده کورمیه سن یعنی اکر سن اول صدده اولور سك عاقبت کندیکی بویله قید ده کورسن زیرا جزاء عملك در شول جهتدنکه اغزکی مهر لمك وسکوتله مقید قلمق ال واباغك اطلاقنه وعکس ایتمك قیدنه باعثدر الحاصل اطلاق کلی حق تعالی نکدرکه نه دلرسه سویلر وایشلر عبد ایسه شرعله مقیددرکه حدنی تجاوز ایتمك جرامدر وبوراده لسانك تجاوزی کلام حرامه رخصت واطلاقدر وبومعنادندرکه دنیاده حقدن خائف اولنلره عقباده لاتخافوا دیرلر والا خوفه دوشمکدن خوف واردر پس بوراده بی قید اولانه دخی قید واردر وقید الده واباقده و پیونده معروفدر ومهر اغزده‌در قال الله تعالى (اليوم نختم على افواهم) اشته بومعنی مراد قیدحسی اولدیغی صورتنده‌در وجائزدرکه قید دست و پامطلق قیددن عبارت اوله یعنی بوراده لسانی اطلاق اوزره اولان کشی آخر برقیده دوشر هرنه اولورسه

* هرکه از غیبت زبانش بسته نیست * آنچنان کس ازعقوبت رسته نیست *

تقدیری هرکسی که زبانش بسته نیست ازغیبت آنچنان کس رسته نیست ازعقوبت دیمکدرکه هرکسی مبتدا وانك خبری مصراع ثانی جمله سیدر وزبانش مبتدا وبسته نیست خبر اولوب جمله سی هرکسی یه صفت اولور آنچنان کس مبتدا ورسته نیست خبریدر (بسته اسم مفعولدر بغلنمش معناسنه ماضیدن مشتقدرکه بستدر طریقی بودرکه ماضینك آخری مفتوح وآخرنه بیان فتحه ایچون هاء یاده قلنور واسم مفعولفر بله مقیداولان ماضی ایله لفظده مشترکدر ولکن قرائن

حالیه

حاليه ویامقالیه معناده فرق اوانورلر وماضیٔ مفیدکه ماضیدن قسم دیدکلری بدر بالاده امثلهٔ کثیره‌سی مرور ایتمشدر و بوراده رسته دخی اول قبیلدندرکه قورتلمش دیمکدر رستن فتحله خلاص ونجات بولمقدر مضارعنده سین هایه قلب اولنوب رهدورهنده دیرلر (آنچنان انجلین وشویله دیمکدرکه آن بعیده اشارتدر عربیده ذلك کبی وچنان ادات تشبیهدرکه اصلی چون آن در زیرا چون تشبیه ایچون وتعلیل ایچون کلور وچون آن دن بعــد الترکیب واو حذف اولنوب اسم اشارت معناسندن منسلخ اولوب مجرد تشبیهه محمول اولمغله اولنه اسم اشارت ادخال ایتدیلر آنچنین دخی بویله در یعنی تشبیه ایچوندرکه بو انجلین دیمکدر اصلی چون این در بوراده ادات تشبیه تحقیرده مبالغه ایچوندر یوخسه حقیقهٔ تشبیه ایچون دکلدر و تحقیر اسم اشارتدن مأخوذدر وانجلا این کس دیمك اول خوارکشی که صفت مذکوره ایله متصفدر دیمکدر و جائزدرکه تشــبیهدن مراد بطریق الکنایه کندی اوله معنای بیت) بودرکه هرکسه که انك دلی غیبت ومساویدن بغلود کلدر اومقوله کسه جقك عقوبتــدن قورتلمش دکلدر زیرا ارتکاب منهی ایتمکله غضب الهی یه مستحق اولور اثر غضب ایسه عقوبت وعذابدر انکیچون دیدیلرکه رضای حق اودرکه حق بنده‌سن امر ایتدیکی یرده کوره وغضب اودرکه نهی ایتدیکی محلده کوره الحاصل برکسه بو مقوله ذنبی ارتکاب ایدوب قبل التوبه وفات ایتسه استحقاقی جهتیله بحسب الغالب معذب ومعاقب اولور نتکم وعید قرآنی اکاد الدر اکرچه ایمانی جهتیله مشیت الهیه‌ده زیرا الله تعالی اوزرنه برنسنه واجب دکلدر و وعیده خلف ایتمك کرمدندر نتکم بعض اکابر علما ذاهب اولمشلردر مکرکه حق عبد اوله غیبت وامثالی کبی بو صورتده هم استغفار وهم استحلال لازمدر و برکسه ابن عباسی رضی الله عنهما غیبت ایدوب صکره کلوب استحلال ایتدکده ابن عباس دخی بن حقك حرام ایتدیکی نسنه‌یی حلال ایدەمم ولکن سنك ایچون استغفار ایده‌یم دیدی فافهم جدا

* در فوائد خاموشی میکوید *

* ای برادر کر تو هستی حق طلب * جز بفرمان خدا مکشای لب *

بونك تقدیری ای برادر اکر میطلبی تو هستیٔ حق مکشای لب جز بفرمان

خدادر كه هستیٔ حق میطلبی نك مفعولی و بعد الجمله فعل شرط ولب
مكشا انك مفعولی و بعد الجمله جزاء شرط در جز بفرمان خدا استثنادر
نتكم نظیری مرورایتدی (برادر كسر بائله ارقرنداش در (هستی ده
یا مصدریه در كه هست وار هستی وارلقدر آخرنده همزهٔ اضافت توسل
ایچوندر كه اصلی یادر وكسره سی اختلاس اولنور یعنی سلاست وزن
ایچون بعض حركت ایله اكتفا اولنور وهستی وار لقدن غیری معناره
دخی كلور وجه وذات كبی نتكم حلبی ده مصرحدر بورادہ مراد بودر كه
رضا معناسنه محمولدر وارلق دكلدر نتكم قرأنده كلور (الا ابتغاء وجه
ربه الاعلی) ای الاطلب رضاء ربه الاعلی وینه كلور (ویبقی وجه ربك)
ای ذاته المقدسة ووجهك رضا معناسنه كلدیكی بودر كه اثر رضا یوزده
ظاهر اولور وذات دخی من حیث هی مطلوب او لماز بلكه بر وصف
اعتبار یله مطلوب اولور اشرف صفات ایسه رضادر (طلب عربیدر
استمك معناسنه مصدرنده طلبیدن ومضارعنده میطلبد وامرنده بطلب
ونهینده مطلب ومخاطبنده میطلبی دیرلر كه بوراده مراد بودر ولكن
ضرورت وزنیچون آخرندن یاء خطاب واولندن می حذف اولنمش
ویادن عوض توكلمه سیله اكتفا قلنمشدر وجائزدر كه هستی ده همزهٔ
اضافت اولمیوب حق طلب وصف تركیبی اوله طلبندهٔ حق معناسنه
(جز غیر معناسنه حرف استثنا (فرمان بیورق (مكشای نهی حاضردر
آنچه دیمكدر مصدری كشادن در كه آچمقدر مضارعنده یا زیاده
ایدوب كشاید وكشاینده دیرلر ونهی حاضر اودر كه امر حاضر اوزرنه
میم مفتوحه زیاده قلنور وامر حاضر دخی مستقبلدن اخذ اولنور
آخرندن دالی حذفله مثلا كشایدك دالی حذف اولنجق كشای قالوب مطلب
امر اولور واوزرنه میم نافیه ایله مكشای اولور (لب طوداقدر و طرف
معناسنه لب جوی كبی كنار جوی دیمكدر وبردنم آتمكه لبی دیرلر ظاهر
بودر كه بتون اتمك اولمیوب بر طرفی اولمق حسبیله در (معنای بیت
بودر كه اكر برادر اكر حقك رضاسن طلب ایلرسك ویاخود طالب
حق اولدكسه فرمان خدادن غیری وجهله دودق دیرتمه واغز آچمه
یعنی اغزكی آچمه الا حقك اذن ویردیكی وشرعك رخصت كوستردیكی
وجهله كشاده قیل یوخسه نهی ایتدیكی ویبور مدیغی نسنه یی لسانه

کتورمه زیرا سن عبد ضعیف وحق ،ولای قوی در چون سندن نامشروع سوز ایشیدیه مؤاخذه‌دن خوف ایله وغضبنی اوزریکه حواله ییل بعدذا ناظم قدس سره بو بنده ده ابتدا اغزی اغز آقندن آچدی زیرا روز قیامتده اولان عقوباتك اکثری حصائد السنه‌در بو جهتدن صدر اولده بعض خلفاء تحت اللسان برحجر پاره قورلر وضرورت قویه اولمدقجه سوز سو یلمزلردی پس آفت لسان آفت عظیمه‌در کرخبر داری زحی لایموت * بر دهان خود بنه مهر سکوت * بونك تقدیری اکرداری خبر ازحی لایموت بنه مهر سکوت بر دهان خود دیمکدر که خبرداری نك مفعولی وجار ومجرور خبره متعلقدر ولایموت حیه صفتدر وجمله سی فعل شرطدر ومهر سکوت بنه مفعولی و بردهان مهره متعلقدر خبر وقوف وعلم که بطریق الاخبار حاصل اوله (داری فعل مضارع مخاطبدر مصدری داشتن در مضارعنده شینی رایه وتایی داله قلب ایدوب دارد ودارنده دیرلر (حی ذواحیاندر حیك حیاتی ذاتیدر بو خسه امر عارض ایله دکلدر آدمك حیاتی نفخله اولدیغی کبی پس حیات روحله اولمغله ذاتندن اولمامك فرقی وار در وحیات ذاتیه سی اولانه موت یوقدر زیرا موت روحك بدندن مفارقتیدر پس لایموت حیك صفت کاشفه سی اولور (دهان ودهن اغزدر (بنه بانك کسره سیله امر حاضردر اولنده بامعنای طلبی تأکید ایچوندر مصدری نهادن در قومق معناسنه وضع کبی مضارعنده الف حذف اولنوب نهد ونهنده دیرلر وامر بالاده ذکر اولندیغی اوزره مستقبلدن مشتقدر که آخر مستقبلدن دال حذف وماقبلی اسکان اولنور و مستقبله باومی داخل اولدیغی کبی امره دخی داخل اولور (مهر ضم میله مشهوردر سکوت کلامه قدرتی وار ایکن ترك ایتمکدر (معنای بیت) بودرکه اکر حی لایموت یعنی حی و باقی اولان الله تعالی دن وامرندن خبرك وار ایسه و یاخود فی نفس الامر ذات وصفات وافعالنی فی الجمله بلدك ایسه کندی اغزك اوزرنه مهرسکوت اور وسو یله زیرا حقدن آکاه اولنلر (من عرف الله کل لسانه) موجبنجه سو یلمزلر خصوصا که سو یلدیکی اسرار اوله و بونده دهانی مهرلیمکه صالح نسنه‌یه وسکوتی مهره وخاتمه تشبیه واردر کو یا مهرلنن نسنه اچلدیغی کبی اغزدخی

اچلمیه مکرز کرونسبجله و یاضرورت قویه وقتنده آچله وشولکه
(من عرف الله طال لسانه) دنلمشدر مأمور اولنلره کوره درکه انلر حقلره
تکلم ایدرلر زیرا معرفت تامه اغراض فاسده ایله کلامه مانعدر

ای پسر پند ونصیحت کوش کن کر نجاتی بایدت خاموش کن *

بونك تقديرى بودركه اى پسركن پند ونصيحت كوش كر بايدت
نجاتى كن خاموش (پس پند ونصيحت كن كلمه سنه مفعول اول وكوش
ثانى وبايدت ده تا مفعول ونجاتى فاعل وبعد الجمله فعل شرط وخاموش
مفعول كن اولوب بعد الجمله جزاء شرط اولور ومجموع شرط وجزا
پند ونصيحتى بياندر (اى پسر مرور ايتدى ندا نوع كلام اولمغله تقديم
ايتدى وپسرله تعبير ايتديكى شفقت ومرحمت طريقيله در نتكم بعض
مواضعده برادرله تعبيرى توقيردن خالى دكلدركه سبب تنفيذ نصيحتدر
(پند باء عجمينك فتحيله تركى اوكوت وعربى نصيحت دير (نصيحت اسمدر
نصحدن ضميله نصح صلاحى متضمن اولان قول وفعلى تحريدر ونصح
فتحيله جامه دككدركه ناصح خياط درو بونده ناصحك فعلى خياطك
عملنه تشبيه واردر يعنى خياط نيجه خلل ثوبى سد ايدرسه ناصح دخى
منصوح له اولان كمسه نك دينى ودنياده خرقنى ديكر وبعضيلر
ديديلركه نصح عسلى شمعدن تصفيه در پس بونده كلامك غل وغشدن
تخليصنى عسلى خلطدن تخليصه تشبيه واردر بو صورتده نصحك نقيضى
غش اولور (كوش كاف عجمينك ضميله قولاق معناسنه ولكن كوش كن
استماع ايله ديمكدركه استماع قولاغك لوازمندندر (كن امردر مصدرى
كردندر اشلمك وايلمك معناسنه مضارعنده را يرينه نون كتورب كند
وكنده ديرلر ايكنجى كن اول معناسنه امردر زيرا برنسنه يى اشلمكه
وايلمكه اولمق لازم كلكله نتكم عربيده مطاوعت ايچون بابلرده اعتبار
اولنور ايله معناسنه اولان كله يى اول معناسنده استعمال ايتديلر مع هذا
برى لازم وبرى متعديدر (نجاتى ده يا تنكير ايچوندر نجات خلاصدركه
هلاكك مقابليدر (بايدت ده تا خطاب ايچوندركه تقديرى بايد ترا
ديمكدر بايد باء عربيله مضارعدر مصدرى بايستن دركرك اولمق
معناسنه مضارعنده سين حذف اولنوب بايد ديرلر عجم كرك ديه جك
يرده بايد وكركز ديه جك محلده نبايد دير (خاموش اسم ديمكدر واوى

حذف

حذف ایدوب خامش دخی دیرلر (معنای بیت) بودر که ای اوغل اوکوت دکله سکا نصیحتم اولدر که اکر سکا دوجهان آفاتندن خلاص کرکسه ایسم اول و بلاضرورة سکوت اختیار ایله مکر که کلامه ضرورت اوله بوصورتده مواقع سکوتدن مستثنادر وخاموش اولمق زیاده مهماتدن وکلام بلاضرورة آفاتدن اولمغله ارشادده تلطف واخلاص نصیحده مبالغه طریقیله مخاطبه پسر اطلاق ایلدی تتکم مقام مناصحهده سن بنم اوغلم کبی بلکه دخی ایلریسن دیرلر و بونده صحبت ناسدن تحذیر وعزلته ترغیب واردر زیرا صحبتده خاموشلق اولماز پس سد ذرائع ایتمك کرکدر زیرا خیره مؤدی اولان خیر وشره منجر اولان شردر فاعل بذلك * هرکرا کفتار بسیارش بود * دل درون سینه بیمارش بود * بونك تقدیری هرکرا که بود کفتار بسیارش بود دل درون سینه بیمارش دیمکدر هرکرا مبتدا وکفتار بودك مفعولی و بعد الجمله محذوف اولان که رابطه سیله مبتدایه صفتدر ودل ایکنجی بودك فاعلی ودرون ظرفی و بیمار مفعولیدر و بعد الجمله خبر مبتدادر (هرکرا هر کیمك دیمکدر که را تعلیل ایچوندر وکه اسمدر (کفتار کاف عجمینك ضمیله هنوز دله کلن سوزدر سخن اسمدر کفتار اصلنده آرندهٔ کفت درکه وصف ترکیبیدر این کال دیمشدر که کفتار سوز دیمکدر ایچو دیوزکبی عرب اکا نظم کلام دیر نظم کلام سوزی کتورمکه باعث اولدیغندن اوتوری کفتار دیدیلر باعث فعله فاعلك اسمنی اطلاق ایتمك هردلده شایعدر (بسیارش ده شین ضمیری که یه راجعدر بسیار کفتاره صفتدر بسیار چوق دیمکدر ظاهر اولان بودرکه اصلی آرندهٔ بسی درکه وصف ترکیبیدر چوق سوز کتور یجی ودیز یجی معناسنه (بود مضارعدر مصدری بودندر اولمق معناسنه مضارعنده واو مفتوح قلنوب بود دینلور امر غائبده باد دیرلر که اصلی بواد درکه کثرت استعماله واو حذف اولنمشدر فاحفظه (درون اصلنده دردرکه ظرفیت ایچوندر واو نسبت ونون تأکید نسبت ایچوندر درون سینه نك معناسی سینه ایچروسنده دیمکدر (سینه کوکس در صدر معناسنه دل که کوکلدر سینه ایچروسنده درکه سینه انك ظرفی وظاهریدر نتکم قرآنده کلور (ولکن تعمی القلوب التی فی الصدور)

(بیمار خسته در که ترك صبرو دیر اصلی آرنده بیم در که وصف ترکیبیدر قورقوکستور یجیدر زیرا بیم قورخودر انسانك مرضی موت قورخوسن کتوردیکی ایچون مریضه بیمار دیدیلر و بعضیلر دیمشلردر که بی حرف نفی ومار یلاندرحیه کبی و یلان بیك سنه ودخی زیاده صحت وحیاتده اولور پس بیمار دیمك بی صحت دیمك اولور بیمار آخرنده اولان ضمیر غائب اولکی کبیدر واولکی ضمیر معناده بوده متصلدر که هرکرا بودش کفتار بسیار دیمکدر وایکنجی سینه یه متصلدر که دل درون سینه اش بیمار بود دیمکدر ودله متصل اولمق دخی وجهدر دلش کبی (معنای بیت) بودر که هرکیمك که کلام کثیری اوله یعنی چوق سو یلیه انك سینه سی ایچنده اولان کوکلی خسته اولور یعنی چوق سو یلمك کوکله مضردر که حقله حضورنه مانعدر مکر که کلامی ذکر وتلاوت قرآن وامثالی اوله و بردخی چوق سو یلمك معصیتدر ومعصیتدن کوکل قرارر وفطرت اصلیه سندن انحراف بولور مریضك طبعی منحرف اولدیغی کبی پس بونده دلك اصل خلقتندن انحرافده حالی مزاجك اعتدالدن انحرافنه تشبیه واردر و بونده اشارت واردر که قلبك بیمار اولدیغی جمیع اجزاء بدنه مضردر زیرا قلب مدار وجوددر نتکم حدیثده کلور (ان فی الجسد لمضغة اذا صلحت صلح الجسد کله واذا فسدت فسد الجسد کله)الحاصل ظاهرك خیر و شرله باطنه و باطنك دخی ظاهره تأثیری واردر و باطنك خیری حسن اعتقاد ونیت وشری خلافیدر * عاقلا نرا پیشه خاموشی بود * پیشهٔ جاهل فراموشی بود * بونك تقدیری بود خاموشی عاقلانرا پیشه بود پیشهٔ جاهل فراموشی دیمکدر که خاموشی بودك فاعلی و پیشه مفعول اولی وعاقلا نرا ثانیسی در پیشهٔ جاهل فاعل وفعل وفراموشی مفعولدر (عاقلان عاقلك جمیدر آخرنده رااعلامت مفعولیدر (پیشه صنعتدر نتکم تفصیلی مرور ایتدی (خاموشی‌ده اولان یا مصدریه در (پیشهٔ جاهلده همزه اضافه توسل ایچوندر زیرا آخرنده اولان هاء غیر ملفوظه اتصاله مانعدر (جاهل عالمك ضدیدر احمق عاقلك مقابلی اولدیغی کبی وجهل ایکی نوعدر بری جهل بسیط در که انك صاحبی قابل علمدر و بری دخی جهل مرکبدر که صاحبی قابل علم دکلدر زیرا

جهـل مركب اودركه صاحبى بلديكن بلمز وبلكه بلمك ادعا ايلر تتكم
جهل بسيطك صاحبى بلديكن بيلور وبلمكه سعى ايدر بلديكن بلمين
ايسه تعلم صددنده اولماز بورادە ناظم قدس سره پيشـهٔ احمق ديسه
مقابله درست اولوردى ولكن احمقه جهل لازم كامكله لازم ايله مقـابله
ايلدى زيرا جهـلده تشنيع زياده در (فرا موشى ده اولان يا دخى
مصدريه در فراموش اونتمق فراموشى اونتقلقدر وحلميده مصرحدركه
فراموش اونتمق معناسنه اسم مصدردر فراموشى اونتقلقدر مصدريت
اسم اعتبـاريله حاصلده همان اسم مصدر قبيلندندر (معناى بيت)
بودركه عاقللره پيشـه خاموشلق اولور يعنى عقل كامل اهلى اولان
ايسم اولور وچوق سويلمز زيرا مقتضاى حكمت سكوتدر نتكم لقمان
حكيمدن واقع اولمشدر فاما پيشـهٔ جاهل ونادان وبى شعور بوپند
ونصيحتى اونيدوب اكثار كلام ايلمك لكدر پس انك كه بو اوكوت
قولاغنه كيرمش وبصيرتله حسنى كورمشدر خلافنه قولاق طوتوب
اغزن اچاز ويا خود پيشهٔ جاهل خاموشلغى اونتمق اولور زيرا اكر
حضورى دائم اولايدى خاموشـلغى اوزرنه مستمر اولوردى ولكن

غافلك حالى نولاجغدر بللودر * خامشى از كذب وغيبت واجبست
* ابلهست آن كو بكفتن راغبست * خامشى مبتـدا وجار ومجرور
اكا متعلقدر ابلهست مقدم خبر آن كه مؤخر مبتدا واومبتدا وراغبست
خبرى وجار ومجرور راغبه متعلقدر وبعد الجمله مبتدايه يعنى آن كه يه
صفتدر زيرا اصلنده آن كسى كه او ديمكدر پس فى الحقيقه مبتـدا
اولان آن كسى در (وكه بين الموصوف والصفـهٔ رابطه در (كذب
صدقك مقـابليدر يعنى خلاف واقع اوزرنه اخبار در (غيبت كسرله
شرح اولنـدى (واجب وجوبدندر كه لزوم وثبوتدر بوراده مراد
واجب شرعيدر كه تاركى ذم وعقابه مستحق اولور (ابله بالاده شرح
اولنـديغى اوزره اوغوز ديدكلريدر كه سليم الصدر در بوراده مراد
احمق دركه حمق صفت مذمومه در (بكفتن ده باء مفتوحه باء تعـديه
ديدكلريدر كه مجرد تعلق ايچوندر يعنى بو بافعلى معموله ايصال ايچوندر
يوخسه بلاصله ديدكلرى دكلدر كه زائده در وكفى بالله ده كى كبى (كفتن
سويلمكدر (راغب رغبتدندر كه برنسنه يى ارادت واوزرنه حريص

اولمق (معناى بيت) بودركه كذب وغيبت وامثالى منكرات قوليه دن سكوت و پرهيز ايتمك شرعا واجبدر شويله كه تاركى ذم وعقابه مستحق اولور زيرا برنسنه نك كه حقنده وعيد قرآن اوله فعلنك قبيحى ونتيجه سى ظاهر درايله واحقدر اول كمسه كه سويلمكه حريصدر زيرا سو يلديكى حرام ايسه حال بللودر وحرام اولميوب شهوت كلامدن ناشى ايسه صورتده حسن ومعناده قبيح اولمش اولور الله تعالى ايسه انسانك باطننه وغرض صحيحنه نظر ايدر صورتنه وعملنه باقمز زيرا صورت قشر ومعنى لب در و بى لب اولان نسنه نك حالى جوز و بادام پوسيده وامثالى كبى باقذف ويا آتشده احراق اولنور بعدذا ناظم قدس سره عموم اوزرنه سكوته ترغيبدن صكره خصوص اوزرنه كذب وغيبتدن سكوته دخى تحريض ايلدى زيرا كذب وغيبت افحش منكرات قوليه دندر* اى برادر جزثناى حق مكو* قول حق را از براى دق مكو* بونك تقديرى اى برادر مكو جزثناى حق مكو قول حق را از براى دق ديمكدركه جزثنا اولكى مكونك مفعوليدر
استثناء مفرغ طريقيله كه على حسب العوامل معربدر اى لاتقلب ثناء من الاثنية الا ثناء الحق پس مستثنى منه حذف اولنوب جز لفظنك مدخولى عامله كوره اعراب اولندى وقول حق ايكنجينك مفعوليدر واز براى دق انى تعليلدر (ثنا تعظيمى مشعر اولان قول وفعلدر حالا بعد حال اعاده اولنمغله ثناء دنلدى زيرا ثنى برنسنه يى ايكى قات ايتمكه ومكرر قلمغه ديرلر (ثناى حق آخرنده اولان ياهمزه دن بدلدر زيرا ثنا ناقصدر مهموز دكل ولكن بومقوله ناقصلر ممدود ومقصور اولمق جائز عطا وغطا ورداء وامثالى كبى وثناى ده يايه بدل همزه رسم وتلفظ اولنمق وجهدر ولكن قواعد فرسه مناسب اولان يادر زيرا آخرى الف وواو اولان كلمه لره اضافت حالنده ياى توسل كتورورلر (مكو نهى حاضردر كاف عجميله مصدرى كفتن در سو يلمك معناسنه مضارعنده فايى واوه قلب ومابعدنده برياز ياده ايدوب كويد وكوينده ديرلر پس مكونك اصلى مكوى دركه مضارعك دالنى حذف ايله امر وميم مفتوحه ادخالى ايله نهى اولور (از براى و بهر وزيرا حروف تعليلدر اصلنده براى در اولنه تأكيد تعليل ايچون از لفظى ادخال اولنوب از براى مطلب

وازبهر دیرلر زیرا از دخی من جاره مضـاسنه تعلیل ایچون کلور نتکم ازانکه دیرلر ازان سبب وعلت که معناسنه (دق عربیـدر برنسنه یی دوکك وکسر ایتمك درکه فارسیده کوفتن ایله تعبیر اولنور و بوندندر طحینه یعنی مطحون ومدقوق دانه یه دقیق وبایعنه دقاق دیرلر یعنی دقله اون اولان نسنه یی صاتیجی معناسنه که اوائلده دق ایدن بیع ایدردی بواعصارده ده خاص اونلرده عربده وروم‌ده جاریدر ودق دیمکه سبب آلت ایله اولدیغنه بناءدر واول آلته که مدق کسرله ومدق دیرلر ضمتین ایله بواعصارده صو وباد وآت دکرمنلریله دق اولنور و بوراده دقله مراد طعن وتشنیعدر (معنـای بیت) بودرکه ای برادر حقك مدح وثنا وذکر وتسبیحندن غیری سویله (زیرالسان کذارکاه قرآن وواسطهٔ وردثناء رحماندر یوخسه آلت کذب وغیبت ومساوی دکلدر وسن قول حقی خلقه طعن وتشنعدن اوتوری سویله باطل سویلیوب حق سویلدیکك صورتده غرض نفسانی ایله سویله والابو دخی باطل اولور زیرادق وطعن حرامدر پس حرامی متضمن اولان دخی حرامدر نتکم برخارجی ناحیهٔ مسجد نبوی‌ده لاحکم الا الله دیو امام علی‌یه کرم الله وجهه طعن وتعریض ایتدکده امام علی دخی بوسوزی کوش ایدیجك جوابنده کلمة حق ارید بهـا باطل دیدی اشـته بو بر اصل صحیحدرکه فروع کثیره‌یی مشتملدر یعنی نقدر صورت حقده ریا وسمعه واغراض نفسانیه‌یی متضمن امور واریسه آنده داخلدر زیرا صورت معنانکدر چونکه معنادن عاری اوله بی فائده در ✱هر که در بند عبارت میشود ✱ هر چه دارد جمله غارت میشود ✱ بونك تقدیری هر کسی که میشود در بند عبارت میشود هر چه دارد جمله غارت دیمکدر و که هر کسی مبتـداء مابعدنده جمله اکا صفتدر هر چه ایکنجی میشودك فاعلی وغارت مفعولی ودارد جمله سی محذوف که رابطـه سیله هر چه‌یه صفتدر وجمله لفظی هر چه‌یی تأکیدر ومیشود بعدالجمله مبتدایه خبردر (عبـارت معانی اوزرینه دلالت ایدن الفـاظدر زیرا اورادن معنـای مقصوده عبور وتجـاوز واقع اولور نتکم موعظه یه عبرت دیدیلر زیرا آنکله جهلدن علمه عبور اولنور و بردخی تفسیر رؤیایه تعبیر دیدکاری کبی الفاظه دخی عبـارت دیدیلر زیرا ضمیرده مستور اولان معنـایی

تفسیر ایدر کذا قیل فاماظاهر اولان بودرکه تعبیر رؤیاده دخی معنای عبور واردر زیرا عالم مثالده تمثل ایدن خیالك بوعالمده حقیقتی واردر مثلا کندنی سود ایچرکورسه علمه دلالت ایدر (پس معبر بو مقوله معنایه واقف اولیجق خیالدن حقیقته عبور ایدوب اول وجهله تفسیر ایدر (هرچه بوراده چه چیز معناسنه‌در که نسنه‌در (دارد داشتن‌دن اولدیغی کذر ایتدی که طوتمق معناسنه‌در بوراده مالك اولمقدر مضارعنده شین رایه قلب اولنوب دارد ودارنده دیرلر (غارت اغارندن اسمدر طاقت اطاقتدن وطاعت اطاعتدن اسم اولدیغی کبی زیرا افعالی اغار واطاق واطاع اولمق مصادر مذکوره‌یه دلالت ایدر غارت واغارت مشیده یعنی یوریمکده عجله وسرعت ایتمکدر ونهب ویغما ایچون عسکر وخیل برقوم اوزرنه سرعتله هجوم ایتمك (معنای بیت) بودرکه هرکسه که عبارات والفاظ قیدنده اولوب اظهار فصاحت ایچون لبلرن بوکوب سویلیه وآوردن طوادوره کلام ایلیه اول کسه هرنیه مالك ایسه عمل وطاعتدن جمله‌سی غارت ویغما اولور (یعنی نفس وشیطان انك اعمالنی افساد وابطاله سبب اولور زیرا (وما انا من المتکلفین) موجبنجه دینده تکلف اولماز انکیچون دعاده سجعدن نهی اولنمشدر (پس الفاظی دوزب آنده تکلف ایتمك آرایش ظاهر وشعرایه تشبهدر قرآن ایسه شعر دکلدر بو جهتدن اهل قرآن دخی شعر کبی مخیل نسنه‌دن حذر ایتملودر

* دل ز پر گفتن بمیرد در بدن * گرچه گفتارش بود در عدن *

بونك تقدیری بمیرد دل در بدن ز پر گفتن اگرچه بود گفتارش در عدن دیمکدرکه دل بمیردك فاعلی وظرف وجار ومجرور اکا متعلقدر وگرچه اگرچه حرف شرطدر ولکن بوراده عربیده ان وصلیه کبیدر که تقدیری اگرچه بود گفتارش در عدن واگرچه نبود دیمکدر که ایکی صورتك میاننی تسویه‌در (پس جزایه حاجت قالماز گفتار بودك فاعلی ودرعدن مفعولیدر (پر باء عجمینك ضمیله طولو معناسنه‌در پرلفتن طولو سویلمکدر که اکثار کلامدن عبارتدر بمیرد مضارعدر مصدری مردندر که اولمکدر مضارعنده فصیح بودر که میمی مکسور ایدوب مابعدنده یا زیاده سیله میرد ومیرنده دیرلر (وگاه اولور که

ضرورت وزن ایچون یاسرزدخی استعمال ایدرلر ومیرد اولنده یاء مضارعی
استقباله تخصیص ایچوندر ومضموم اولقندیغی میم حرف شفوی اولمغله
تناسب ایچوندر زیرا ضمه شفویه در وسائر حروف شفویه دخی میم
کبیدر ومضارعك اولی مضموم اولدیغی محلده دخی کسره دن ضمه یه
خروج لازم کلمسون ایچون مضموم اولنور (اکرچه مرور ایتدی (دل
وکفتن وکفتار وبدن وبوکبی (درضمله ورانك تشدیدی ایله عربیدر
انجو معناسنه (عدن فتحتین ایله یمنده برشهردر عدن ایله تسمیه یه وجه
بودر که تبع دیدکلری پادشاه اهل جرائمی اوراده حبس ایدردی
عدن اینجه اصلنده اقامت معناسنه در انکچون جنات عدنی جنات
اقامتله تفسیر ایدرلر ومعدن دخی کسر داله بوندندر که منبت جواهردر
ودری عدنه اضافت قیلدی زیرا اوسنی یمنده مضاف اولان دریادن
چیقر هرمز انجوسی دیدکلری کبی هرمز دخی برشهردر ودیمشلردر که
بحر هند وبحر یمن اهل توحیدك سفینه سیله اوزرلرنده حملنی قبول
ایندکلری ایچون حق تعالی تشریفا انجوبی انلره تخصیص ایتدی
شویله که اعتبار انلردن اخراج اولنان انجویه در وانجو خلق آدمدن
مقدمدر اکرچه حوانك کوزی یاشندن دخی انجو حاصل اولدی
لیلۀ معراجده عرق نبویدن کل حاصل اولدیغی کبی اکرچه اندن
مقدم عالمده کل موجود ایدی (معنای بیت) بودر که بدن ایچنده سینه
مشتمل اولدیغی دل چوق سویلکدن مرده اولور وقوتی کیدر ونوری
سویتور اکرچه تقدیم ایتدیکی کلام یمنده شهر عدنه مضاف اولان
دریادن چقان انجو کبی معتبر ولطیف اولورسه ده پس بونده فصاحت
وبلاغتی مشتمل اولان کلامی لطافت واعتبارده انجویه تشبیه واردر
وتشبیهدن غرض ترغیبدر وبوندن ناظمك قدس سره مقصودی
اکثار کلامدن تنفیردر یوخسه مجلسنه کوره سویلنن کلام مرغوبی
قدح دکلدر زیرا سامعه فائدۀ زائده سی واردر کلام حسان وسحبان

وامثالی کبی فافهم * ای که سعی اندر فصاحت میکنی * چهرۀ دلرا
جراحت میکنی * بعض نسخه ده انکه سعی اندر فصاحت میکند
دوشمشدر ولکن خطاب مابعدنه مناسبدر بونك تقدیری دیمکدر که
ای کسی که میکنی سعی اندر فصاحت میکنی چهرۀ دلرا جراحت

پس سعی میکنی به مفعول واندر اکا ظرف اولوب بعد الجمله کسی به صفت اولور وچهره ایکنجی میکنی به مفعول اول وجراحت ثانی اولوب مصراع اولدن مأخوذ اولان شرط محذوف جواب وجزا اولور تقدیری اگر تو میکنی سعی اندر فصاحت میکنی چهره دلرا پر جراحت دیمکدر (سعی مشی سریعه دیرلر که یلمك دیدکاری مرتبه دن آشغه در صکره مجازا برامرده جد ایچون دخی استعمال اولندی کرك خیر وکرشر ولکن افعال محموده ده اکثردر (فصاحت لغتده بیاندر وروشن زبان اولمقدرکه سوزنده لکنت وقار یشق دل اولیه اصطلاحده مفردده وکلامده ومتکلمده اولورکه علم بیانده مبیندر (چهره فتحله وکسرله یکزدر باقی مفردات مرور ایتمشدر (معنای بیت) بودرکه ای کسه که کلامنده فصاحته ومزین عبارته سعی ایدرسن وجد ایلرسك که ارایشلی الفاظله خلقه صنعت صتارسن اگرسن بویله ایدرسك کوکل یوزنی یاره ومجروح ایلرسن زیرا سن خارجده تصنع ایتدکجه کویا چهره دلی خراشیده قیلورسن زیرا سوز تراش ایدوب سویلمك معصیت اولمغله اثری کوکل چهره سنده ظاهر اولورکه هر عملك کندنه مناسب اثری واردر پس کلامده تکلف ایتمك مجروح اولیجق اثری دخی جراحت اولور وخلقك یوزنه سویلدیکك سوزك اثری کوکل یوزنه عکس ایدر* روز بانرا دردهان محبوس دار* از خلائق خویش را مأیوس دار* بونك تقدیری رودار زبانرا محبوس دردهان دار خویش را مأیوس از خلائق دیمکدرکه زبان دارك مفعول اولی ومحبوس ثانیسی ودر دهان محبوسه ظرفدر وبعد الجمله رو جمله سنی بیان اولور وکذلك خویش دار ثانینك مفعول اولی ومأیوس ثانیسی وبعد الجمله استئنافیه اولورکه فی الجمله ماقبلنی تعلیلدن خالی اولماز زیرا خلقدن مأیوس اولمق حبس لسان ایتمکه سببدر وشولکه طمع وخلقدن جلب اوزرنه در سویلمکدن لابددر (رو رانك فتحیله امر حاضردر مصدری رفتن در فتحله یوریمك وکتمك معناسنه مضارعنده فاپی واوه وتاپی داله قلب ایدوب رود وروند دیرلر (زبان فتحله وضمله دلدر زبان بند دل باغی ودل بغلیجی در (دهان آغزدر

محبوس اسم مفعولدر مصدری حبسدر که حرکتدن منعدر ایکچون
علی التأبید ناس اوزرنه موقوف اولان نسنه یه حبس فی سبیل الله
دیرلر زیرا موقوف اولان نسنه شرط واقف اوزرنه وقوف ایدر
وتصرفیدن منع اولنور (خلاثق خلیقه نك جمعیدر ناس معناسنه
خلق کبی وبهائم وسائر مخلوقاته دخی اطلاق اولنور (مأیوس
اسم مفعولدر ایاس دن ناامید اولمق وقطع امل ایتمك معناسنه یأس کبی
ولکن اولکی سمع وایکنجی منع بابندندر دار بالاده ذکر اولندیغی
اوزره داشتن دن مأخوذ امردر یعنی داشتن که طوتمقدر مضارعنده
شین را یه قلب اولنوب دارد ودارنده دیرلر ودارد که مضارعدر دالی
حذف اولنجق دار قالور که امردر (معنای بیت) بودر که بو بنی
آغزکده دلکی محبوس طوت وسویله وکندیکی خلقدن ناامید طوت
وانلرك جانبندن طمعه دوشوب آغزك آچمه زیرا طمع بلاسیدر که
آغزیکی آچدرور ومشهوردر که سویلرلر دل برد ر ایکی قولق برسویله
ایکی دکله سؤال اولنورسه که دل آغزده اولور پس دهانی ذکر ایتمکه
حاجت ندر جواب بودر که دهانی ذکر ایتمك تقبیح ایچوندر (یقولون
بافواههم) کبی فم ولسانله اولورکن فم تصریح اولندی کویا دیمکدر که
دهان لسانی حبس ایچوندر زندان خلق اولنمشدر پس آنی اورادن
اطلاق ایله وآغز قلبده اولمیان نسنه بی سویلمك ایچون دکلدر
بلکه صدق ایچوندر پس اومقوله نسنه بی لسانه کتورمك قبیحدر که

دهان ولسانی ماخلق لهك غیر یده استعمال ایتمکدر * هرکه او برعیب خود
بیناشود * روح اورا قوتی پیدا شود * بونك تقدیری هرکسی که
اوشود بینا برعیب خود شود قوتی روح اورا پیدا دیمکدر که هرکسی
مبتدا واو مبتداء ثانی وشودك فاعلی تحتنده اولان ضمیر او ومفعولی
بینا و برعیب بینایه متعلقدر اطلاع معناسنی تضمین ایله زیرا بینا
یا بنفسه ویا بالله تعدیه ایدر برایله دکل ودر نسخه سنه کوره هو
زایده اولورسه وشودو بعدالجمله مبتداء ثانی یه خبر اولوب جمله سی مبتداء
اوله صفت اولور وقوتی ایکنجی شودك فاعلی و پیدا مفعولی وروح اورا
قوته متعلقدر زیرا را تخصیص ایچوندر که لام جاره معناسنده در
ومحل مذکور بعدالجمله مبتداء اولك خبریدر (عیب عربیدر که

شول امر در برنسنه آنکله نقصانه مقراولور زیرا عیب فتحله ظرف
مقوله سید ر (بیناصفت مشبهه نك برنوعیدرکه آخرکلمه دن بدل
الفله اولور معناسی کورمکن در وبو بابك مصدری دید ندر
علی غیر القیاس پس ماضیسی دید ومضارعی بیند واسم فاعلی
بیننده در خود بین کندنی کوریجی در و بیناده بین مضارعده اولان
بین درکه مضارعك آخر حرفنه بدل الف کتور مشلردر کوید ده
کو یا دیدکلری کبی امر اولان بین دخی مضارعك دالنی حذفله در
(روح نفس ناطقه درکه هرکس اندن انا ایله تعبیر ایتدیکی ذاتدر
(قوی ده یانوعیت افاده ایدر قوت ضعفك مقابلیدر یعنی بنیه نك شدت
وصلابتید رکه حیوان افعال شاقه یه انکله متمکن اولور (معنای بیت)
بودرکه هر اول کس که کندی عیبنی کورکن وانك اوزرنه مطلع
وغیرك عیبنی بسو یلمکدن فارغ وکندی نفسنه مشغول اوله انك روح
ونفس ناطقه سی ایچون باشقه برقوت ظاهر اولورکه اول قوت سببیله
اهل ملکوتله مکالمه یه قدرت بولور وهرکسده باطنی اولان هنره اطلاع ایله
کمالی صورتنه کلور نتکم عیسی روح الله علیه السلام حواریین ایله
کیدرکن برخنزیره راست کلوب حواریون آنی تقبیح ایتدکده
حضرت عیسی دخی ما احسن بیاض اسنانه دیو اول خنزیرك دندانلرینك
بیاضلغندن تعجب صورتن کوستردی واشارت ایلدی که هرنسنه نك
عیبندن اغماض عین ایدوب محاسنی طرفنه نظر ایتمك لازمدر

** در عمل خالص مکوید **

هرکه باشد اهل ایمان ای عزیز * پاك دارد چار چیز از چار چیز * بونك
تقدیری ای عزیز هرکسی که باشد اهل ایمان دارد چار چیز پاك از چار چیز
دیمکدر که هرکسی مبتدا واهل ایمان باشدك مفعولی و بعد الجمله مبتدایه
صفت اولور وچار چیز دارك مفعول اولی و پاك ثانیسی وجار ومجرور
پاکه متعلقدر زیرا پاك عربیده طاهر دیمکدر ولغت عربیده تأویل ایله
بعض جوامده جار تعلق ایتدیکی کبی اسد علی کبی شجاع علی
دیمکدر فارسیده دخی جاز یدر ودار در بعد الجمله مبتدایه خبر اولور
(باشد باء عربیله مصدری باشیدن کلور اولمق معناسنه (اهل برنسنه نك
خاصه سید رکه اکا نسبت اولنور اهل الله کبی که خواص حقدر

واهل.

واهل البلد واهل الدار واهل القبيله واهل الحي د يرلر اول بلده يه
وامثالنه منسو بلرد ر واهل الرجل دخي بو يله د ركه ازواج و اولاد
واقارب واصحاب وعبيد واماية شاملدر زيرا جمله سي رجله مضافدر
واهل قرآن واهل حديث واهل ايمان علم قرآن وعلم حديث وتصديق
و اقرار انلري جمع ايلين جماعتد ركه قرآن وحديث وايمانه
منسو بلردر (عزيز عزتدند ركه ذلتك مقابليد ر وعزيز نادر بولنان
نسنه د ر كونش كبي واهل كماله عزيز ديدكلري دخي موقر ونادر
بولنديغندندر (چارد رتد ر چهار لفظندن مخففد ركه چهار جيم
عجمينك فتحيله د ر چهار يار د يرلر خلفاء اربعه يه و چار پا د يرلر
د رت اياق اوزرنه يورين حيواناته (چيز جيم عجميله نسنه معناسنه
نسنه سي يوق ديه جك يرده عجم بي چيزست د ير ونسنه دكل
ديه جك يرده ناچيز د ير (معناي بيت) بود ركه اي عزيز الوجود
ومحترم بهبود هركسنه كه اهل ايمان كامل اولا كه قلبنده تصديق
ولسانده اقرار واركاننده اعمال صالحه بولنه د رت نسنه يي د رت
نسنه د ن پاك وطاهر طوتر ونجاست حسيه د ن پرهيز ايتديكي كبي
قذر معنوي د ن دخي حذر ايد وب تكميل طهارت ايد ر و بو طهارتي
باينده عزيز ايله خطاب ايتدي زيرا عزت نفس وشرف انسان
پاك دامن اولمغله د ر مطلقا وملوث ذليلد ركه اكا حرمت يوقد ر
* ازحسد اول تو دلرا پاك دار * خويشتن را بعد از ان مؤمن شمار *
بونك تقديري دار تو اول دلرا پاك از حسد شمار خويشتن را
مؤمن بعد از ان د يمكد ركه تو دارتحتنده اولان ضمير خطابي تأكيدد ر
اول داره ظرفد ر زيرا اولا وقبل الكل ديمكدر دل مفعول اول
و پاك ثاني واز حسد پاكه متعلقد ر خويشتن شمارك مفعول اولي
ومؤمن ثانيسي و بعد كلمه سي ظرفدر ومصراع اول جمله سي ماقبلني
بيان اولور اكر ماقبلي دخي بو نجه اين امر اولايدي اندن بدل اولوردي
ومصراع ثاني اوله معناده تعليلدر (حسد كشي عدوسنك نعمتنه باقوب
غيظ واضطرابه دوشمكدر و بو غيظ واضطراب نعمتك محسود د ن
زائل وحاسده انتقالنك تمنيسنه سبب اولمغله حسد بو معناده يعني
تمني مذكورده استعمال اولندي و حديثده (لاحسد الا في اثنين)

وارد اولدیغی غبطه نك حسده مؤدی و سبب اولدیغیچوندر پس حدیثده حسد دن مراد غبطه در یعنی ایکی نسنه یه غبطه ایدیکوز بری تصدق مال وبری تعلیم علمدر که بونلر افاضل اعمالدن اولمغله مغبوط فیه اولمغه سزادر و بعضیلر حقیقت حسده حمل ایتدیلر زیرا قدر مال و حرمت علمی بیلمیلر مال وعلمی قدر وحرمت بلنلره انتقال ایتمك مناسب ومتمادر (اول قبل منعاسنه در وزنی افعلدر تکم مؤنثی اولی کلدیکی اکا دالدر ویافوعلی در تکم اتیته اولاده انصرافی آنی مؤیددر (خویشتن کندی دیمکدر خویش کبی واولری رسمیدر تلفظ اولنمز استخوان وخوان وامثالنده کی کبی (بعد صکره درکه قبل مقابلیدر بعدازان اندن صکره دیمکدر (مؤمن کافرك مقابلیدر کویا تکذیبدن امن اوزرنه قلبیی دیمکدر وحقك مؤمن اولدیغی مؤمن خائنی عذابدن امن اوزره قلدیغیدر ودیمشلردرکه مؤمن اهل اعتقاد وشهادت وعملدر وکافر مطلقا ایمانی اولمیاندر اکر اظهار ایمان ایدرسه منافقدر واکر بعد الایمان کافر اولورسه مرتددر واکر ایکی الهه قائل اولورسه مشرکدر واکر بردین ایله تدین ایدرسه کتابی در واکر قدم دهره ذاهب اولوب حوادثی دهره اسناد ایدرسه دهری در واکر دهری اولدیغی اعتراف نبوت واظهار شرعه مقارنتله ایسه زندیقدر (شمار شین معجمه نك ضمیله بوراده امردر وعدد معناسنه دخی کلور یوم حسابه روز شمار دیدکلری کبی شمردن وشماریدن صایمقدر وحلبیده کلورکه شمار شمردن لفظندن صیغهٔ امردر مضارعنده الف زیاده ایدوب شمار وشمارنده دیرلر وجائزدرکه الفسز شمرد و شمرنده دیه لر اکرد یرسنکه شملر وشمارنده شماریدن لفظندن مشتقدر جواب بودرکه شماریدن لفظی مغیر اوزنه بنا اولنان مصدر قبیلندندر انتهی و بعضیلر دیدیلرکه شمرد ماضیدر امری شمر کلور میمك ضمیله نتکم شماریدی دخی ماضیدر امری شمار کلور ومضارعنده شمرد وشمارد دیرلر (معنای بیت) بودرکه اولا سن حسد دیدکلری صفت مذمومه دن قلبکی ونفسکی پاك وطاهر طوت وانك آلایشی ایله ملوث ایلمه اندن صکره کندیکی مؤمن کامل عد ایله یعنی صفت مذکوره نجسه دن نفسکی تزکیه وتطهیر ایتدکجه سکا

مؤمن

مؤمن كامل ديمزلر بلكه عند الحقيقه مطلق مؤمن بله ديمزلر شول
جهتدنكه قسمت حقه قائل اولمدق وكنديكى حقه شريك قيلوب
بحسب العقل بشقه تصرف كوستردك والعياذ بالله تعالى وناظم قدس
سره چار چيزده حسددن بدء ايدوب انى اول قيلديغى زياده قبحنه
دلالت ايدر زيرا صفت شيطانيه دركه نفس انسانيه يه اول لعيندن
ميراثدر * پاك دار از كذب واز غيبت زبان * تاكه ايمانت نيفتد در
زيان * بونك تقديرى دارز بان پاك از كذب واز غيبت تانيفتد ايمانت
درزيان ديمكدركه زبان دارك مفعول اولى و پاك ثانيسى وجار ومجرور
پاكه متعلقدر نتكم نظيرى مرور ايتدى وجمله سى استينافيه در وايمانت
نيفتدك فاعلى ودرزيان ظرف وجمله سى تعليليه در بو بيتك اكثر
مفرداتنك شرحى كذر ايتدى (تا تعليل ايچوندر ايمانت ده اولان تاء
خطاب مضاف اليه درجانت ده كى كبى سنك ايمانك وسنك جانك
معناسنه زيرا مضاف اسمدر اكر فعل آخرنه كلسه مفعول اولور
مثلا ديدت وديدمت وبيندت كوردى سنى وكوردم سنى وكورر سنى
معنالرنه واوزرنه الف ونون زياده قلنسه جمع اولور مثلا رويشان
ديدم بنزلرك يوزن كوردم ديمكدر (نيفتد اصلنده نه افتددركه نون
مفتوحه نافيه در (وافتد فعل مضارعدر مصدرى افتادن وافتيدندر
دوشمك معناسنه مضارعنده الف ويا ساقط اولوب افتد وافتده
ديرلر وكاه اولوركه تخفيفا وضرورة فتد دخى ديرلر نتكم دفع ثقلت
ايچون نه افتدك همزه سى يايه قلب اولنوب نونى وصلله نيفتد دنلمشدر
بواسانده نظائرى چوقدر يا دخى بوبابدندر (زيان زاى عربينك
كسريله سودك مقابليدر نتكم اصى وزيان ديرلر معروفدر (معناى بيت)
بودركه دلكى كذب وغيبتدن پاك وطاهر طوت تاكه ايمانك زيان
وخسارته دوشميه يعنى انسانك ايمانى رأس مال كبيدر وكذب وغيبت
انك آفاتندندر پس هرقنده كه بو سوء معامله اوله لاجرم صاحبى زيان
چكر وخايب وخاسر اولور واثرده كلوركه ايمان وكذب بر يرده مجتمع
اولماز وكذب ناره وصدق جنته جر ايدر وكف لسان شعب ايماندندر
* پاك اكردارى عمل را از رياء * شمع ايمان ترا باشد ضياء * بونك تقديرى
اكر دارى عمل را پاك از ريا باشد ضيا شمع ايمان ترا ديمكدركه (اكر

حرف شرط وداری مضارع مخاطب وعمل مفعول اول و یاك ثانی
و جار و مجرور یا که متعلق و بعد الجمله فعل شرط وضیا باشدك
فاعلیدر یحصل الضیا معناسنه وشمع مفعولی و بعدالجمله جزاء شرط
اولور (عمل فعلدر که قصده مقارن اوله پس مطلق فعلدن اخصدر
زیرا فعل بغیرقصد حیواناتدن دخی صادر اولور وجماداته دخی نسبت
اولنور عمل ایسه نسبت اولنماز وصنع عملدن اخصدر زیرا اجادة
الفعل معناسنه در هر عملده ایسه جودت صفتی اولماز (ریا مفاعله
بابنك مصدر ثانیسی در مرآات معناسنه که برکاری ایل کورمك ایچون
اشلمکدر که باطننده اولان حالك خلافیدر شرعده ریا اودرکه اظهار
عبادت ایلیه خلق انی کورب واکا مدح وثنا ایدوب حسن اعتقاد
ایتمکدن اوتوری حاصلی ماسوی ملاحظه سیله عبادتده اخلاصی
ترك وعبادت واعمال خیربوزندن قلوب ناسده مرتبه طلب ایتمکدر
پس عبادات واعمال دینیدن اولمیان افعاالله قلوب ناسده منزلت دلسه
ریا اولماز کثرت مال وغلمان وحسن ثیاب وحفظ اشعار وعلم طب
وحساب ونجوم ونحو وفقه و بونلرك غیری اعمال واحوال کبی (شمع
میمك سکونیله وحرکتی ایله بال مومنده شایع لفظ مولددر وسائر
موملره دخی اطلاق اولنور سراج بشقه درکه حبوبدن استخراج
اولنان دهندن فتیل ایله ایقاد اولنان چراغدر (ضیاء وضوء اجسام
نیره‌دن منتشر اولان اجزاء نوریه در انکچون لغتده ضیا ونور بردر
و بعضیلر دیدیلرکه ضیا بحکم الوضع والاستعمال نوردن اقوادر
انکچون ضیا شمسه ونور قمره نسبت اولنور وعند الحکما ضیا بالذات
اولانه دیرلر شمسده کی کبی نور بالعرض اولانه دیرلر قمرده کی کبی انکچون
دیرلر نورالقمر مستفاد من الشمس وسعد الدین حاشیهٔ کشافده
دیمشدرکه بوفرق لغتده یوقدر بلکه نور الشمس ونور القمر دیمك
شایعدر (معنای بیت) بودرکه اکر عملکی ریادن پاك طوتسك سنك
شمع ایمانکه نور وضیا اولور یعنی شمع کبی اولان ایمانك نورلنور
وخلوصك سببیله روشنالق بولور والاقرارب قالورزیرا ایمانه نور
وفر ویرن اعمالدر چونکه اعمال صالحه وخالصه اولمیه لاجرم صرصر
ریا انی سوندرر ویاخود ضعفنه سبب اولور حتی بعض اعمال بله

بری برنه قوت ویرر ویرشمع که دامنه ابرسه یربشه بری دخی نصب اولنوب خانهٔ وجود بی نور قالماز فاما ایمانك انطفا وزوالی کفره مؤدی اولور* چون شکم را پاك داری ازحرام* مرد ایمان دار باشی والسلام* بونك تقدیری چون داری شکم را پاك از حرام باشی مرد ایمان دار والسلام دیمکدر که (چون حرف شرطدر اکر معناسنه وشکم داری یه مفعول اول و پاك مفعول ثانی وجار ومجرور پاکه متعلق اولوب فعل بعد الجمله فعل شرط اولور (و باشی مضارع مخاطبدر داری کبی مرد انك مفعولیدر و بعد الجمله جزاء شرط اولور (وایمان دار مرده صفتدر (والسلام آخر کلامده استعمال اولنسان تحیتدر که ختامه نشاندر تقدیری والسلام علیك درکه جملهٔ مستأنفه در (شکم شین معجمه نك کسریله قارندر بطن معناسنه قارن اغریسنه شکم درد دیرلر (حرام ومحرم لغتده ممنوع ومهجور معناسنه در وشرعده حرمتی دلیل قطعی ایله ثابت اولان نسنه درکه انکاری و یا استحلالی و یا حلنی تمنی ایتمك کفردر اکر جمیع ادیانده حرام ایسه قتل نفس وزنی ولواطه وامثالی کبی خمر بویله دکلدر یعنی کرچه حرمتی منصوص ومتفق علیه در فاما جمیع ادیانده حرام دکلدر و بو مقوله نك مباحثی کبی علم کلامده وکیمی فقهده در ومسجد حرام کعبه در وجملهٔ حرمه دخی اطلاق اولنور زیرا محترمدر (مرد ارآدمدر مقابلی زندر واکن حکمده زن دخی داخلدر زیرا حکامده زن مرده تابعدر (ایمان داردیندار کبی وصف ترکیبیدر اصلنده دارندهٔ دین وایماندر دین وایمان طوتیجی وحفظ ایدوب حقوقن مراعات ایدیجی پس بو ترکیب کمال دین وکمال ایمانی اولان اوزرنه اطلاق اولنور مطلقا دکل (معنای بیت) بودرکه اکر قارنکی حرام اولان مأکولات ومشروباتدن پاك وطاهر طوترسك ایمانی قوی ار اولور سن کرکسه عورت اول زیرا غداء حلالدن ایمانه قوت وحرامدن ضعف کلور حاصلی حرامدن عفت وپرهیز و بطنی اندن کف ایتمك شعب ایمانك اقواسندن اولمغله بو معنی حاصل اولان ایمانه ایمان دیمك سزادر که دللو و بداقلو میوه دار اغاج کبی اولور* هرکه دارد این صفت باشد شریف* ونداردداردایمان ضعیف* بونده هرکه هرکسی دیمکدرکه مبتدادر

این صفت داردك مفعولیدر كه بعد الجمله مبتدایه صفتدر باشدك فاعلی تحتنده مبتدایه راجع وشریف مفعول و بعد الجمله خبر اولور (ور واكر دیمكدركه حرف شرطدر (ندارد فعل شرط وایمان داردك مفعولی اولوب بعد الجمله جزاء شرط اولور صفت موصوفله قائم معنادركه محمود ومذمومه شاملدر بوراده این صفت بیت سابقده بطنی حرامدن پاك طوتمغه اشارتدر (شریف صفت مشبهه در شرفدنكه علو معناسنه در واكر آباء واجداد له اوله ویا حسب ومكارم ایله اولورسه مجد دیمك اولور (ضعیف قوینك ضدیدركه بدنده وحالده اولور (معنای بیت) بودركه هركمسه كه بو صفتی طوته واندن بولنه یعنی بطنی حرامدن حفظ ایده دینده ویا اهل دین اراسنده شریف وعالی اولور و بو حسب شریفله مجد وسنا بولور واكر بو صفتی طوتمزسه یعنی ذاتنده بو صفتله دكل ایسه بلكه حرام خور ایسه اول كمسه ایمان ضعیف طوتر قوی دكل ایمان ضعیف ایسه زائل ونوری بالكلیه منطفی اولمق احتمالی غالبدر وبونده وسائر مواضعده هركسیده مرد وزن داخلدر ومرد تخصیص اولنان محلده دخی بویله در تنكم بالاده اشارت اولندی وزن كه اهل هنر وكمال اوله حكما اول زن مردر* هركه باطن ازحرامش پاك نیست* روح اورا ره سوی
افلاك نیست* بونك تقدیری هركسی كه باطنش پاك نیست ازحرام راه نیست روح اورا سوی افلاك دیمكدركه هركسی مبتدا و باطنش مبتداء ثانی و پاك نیست خبر ثانی و بعد الجمله مبتداء اوله صفتدر وراه نیست معنای نفیده اولمغله روح وسویك هر بری اكا متعلق اولوب جمله سی مبتداء اوله خبر اولور ولسان عربیله دیمك اولوركه (كل من باطنه لیس بطاهر عن الحرام لیس لروحه طریق الی جانب الافلاك وبوندن فهم اولنوركه راه نیستنك فاعلی واوراده را لام جاره معناسنه دركه تخصیص افاده ایدر (وسویده حرف جر محذوفدركه بسوی دیمكدر ومتعلق راه در زیرا متعلق مشتقله مولد در مع هذا بو اعتبار عربیده در فارسیده تأویل لازم كلدیكی معلوم دكلدر بلكه جامده دخی تعلق صحیحدر زیرا مقصود اولان جانب معنایی مراعاتدر (باطن ظاهرك مقابلیدر یعنی ظاهر اودركه حاسه ایله ادراك اولنه

وباطن

وباطن اودر كه حاسه‌دن خفى اوله بوراده باطندن مراد بطندركه خلاف ظهردر زيرا باطن بطنى مشتملدر پس باطن بطندن اعمدر (حرامش حرام شرح اولنمشدر شين ضميرى معناده باطنه متصلدركه باطنش ديمكدر زيرا نظم فارسيده شين نره يه اولورسه متصل اولور كركسه حرفه اولسون مثلا اكرش ديرلر ولكن معناده مناسب اولان محله متصلدر اكرت دخى بويله‌در تاء خطابله زيرا حرفه ضمير متصل اولماز (ره راهدن مخففدر يول معناسنه وبوراد ندركه يوله وامثالنه كوندرب استخدام ايتدكلرى بنده يه رهى ديرلر (سوى ضم سينله يائله وياسز سو طرف وجهت معناسنه كه ترك يكا ايله تعبير ايدر بوراده وزن ايچون واو قصر اولنور وسويك افلاكه اضافتى باء توسل ايله دكلدر زيرا بوراده يا اصليه‌در همزه توسل كبى دكلدر جانانهٔ ما كبى (افلاك جمع فلكدركه مجرى الكواكبدر تنكم بالاده شرح اولنمشدى (معناى بيت) بودركه هركسه كه انك باطنى وقارنى حرامدن اولان مأكول ومشروبدن پاك وطاهر دكلدر انك روحى ايچون افلاك جانبنه يعنى عالم علوى يه يول يوقدر زيرا روحك عالم بالايه عروجى كمال لطافت ومزيد خفتله‌در وحرام اولان مأكول ومشروب بدنى تكثيف وتثقيل ايدر كثيف وثقيل بدنه تعلق ايدن روح دخى انك كبى اولوب حركتدن قالور حتى حلال ومباحى اكثار ايدن بله مناجاتدن قالور الحاصل حرامك قليل وكثيرى مضردر حلال ومباح الاصلك ايسه كثيرى مضردر ومباح الاصل اولديغى مشوش اولان دخى حرامه ملحقدر وخواص ناس عندنده مشتبه نسنه يوقدر بلكه هرماده نك حقيقتنى شرعله ونور كشفله فرق ايدرلر وخبيث وطيبى بربرندن تمييز ايلرلر وغورنه ايررلر * چون نباشد پاك اعمال از زيا * هست بى حاصل چونقش بوريا * بونك تقديرى چون نباشد اعمال پاك از زيا بى حاصل هست چونقش بوريا ديمكدركه چون حرف شرط واعمال نباشدك فاعلى وپاك مفعولى وبعد الجمله فعل شرط اولور بى حاصل هست اينها بى حاصلست تقديرنده مبتدا وخبر وبعد الجمله جزاء شرطدر پس بوراده هست است معناسنه رابطه‌دركه معناده حاصله متصلدر حاصل محصول معناسنه بى حاصل بى فائده دز بى لب قشر

وبی دانه صمان وامثالی کبی (چو واو رسمیله چوندن تخفیف اولنمشدر که
ادات تشبیه در (نقش اصلنده مصدر در برنسنه یی ایکی و یا زیاده
لونله تلوین ایتمکدر بوراده منقوش معناسنه در (بوریا مدله عربیدر
کما فی القاموس وائمهٔ لغتدن اصمعی دیمشدر که بوریا فارسیدر عربیسی
بوریدر ولغات معتبره دن مفهوم اولان بودر که بوریا قمشدن طوقنان
وحصیر سازدن اولاندر حتی برکسنه بوریا اوزرنه جلوس ایتمیه م دیو
قسم ایلسه و بوریا اوزرنه حصیر قویوب انک اوزرنه جلوس ایتسه
حانث اولماز (معنای بیت) بودر که اکر عمللر ریادن پاک یعنی خلوصه
مقارن اولمازسه اوعمللر نقش بوریا کبی بی حاصلدر بونده ریاایله اولان
عملک صورت حسنه سنی حصیر بی قیمتک نقشنه تشبیه وار در که
برنسنه نک ماده سی قامش و یاساز اولدقدن صکره انک نقشنه اعتبار
اولنمدیغی کبی ریایی مشتمل وغرض وسمعه یه مبنی اولان عمل دخی بویله در
ومن الله الحفظ بورادندر که الله تعالی صورته واعمال ظاهره یه نظر ایلمز
بلکه قلوبه ونیات صادقه یه نظر ایدر پس اکر خلوص وار ایسه قبوله
قرین اولور والا رد اولنور و بومقوله عمل شول خانه یه بکزر که پرده
دری زربفت وایچروده بساطی حصیر اوله * هرکه را اندر عمل
اخلاص نیست * درجهان از بندکان خاص نیست * بونک تقدیری
هر کسی را که اخلاص نیست اندر عمل نیست از بندکان خاص
درجهان دیمکدر که هرکسی مبتدا ورا لام جاره معناسنه در واخلاص
نیست مبتدا وخبر اولوب بعد الجمله هرکسی یه صفت اولور اندر عمل
اخلاصه ظرفدر نیست اونیست تقدیرنده در که مبتدا وخبر اولوب
بعد الجمله هرکسی یه خبردر وجار ومجرور وظرف نفیه متعلقدر
خاص بندکانه صفتدر اخلاص برنسنه یی شوبدن خالص قلمقدر
تصفیه کبی که صافی قلمقدر وکاه اولور که اصلندن شوبی اولمیانه دخی
خالص دیرلر بوصورتده خالص قلمغه حاجت قالمز بوراده مراد عملی
شوب ریا وسمعه واغراض نفسانیه دن خالص قلمقدر اولندن آخرنه دک
واکر نمازه خالصا لله تعالی افتتاح ایدوب صکره قلبنه ریا دخول ایتسه
افتتاح ایتدیکی اوزره در که ریاسی اصل صلوته مضر دکلدر وریا
اودر که ناسدن خالی اولنسه قلمیه وناسله اولسه قیله واکر ناسله اولدقده

ایو قیلوب یالکز قالدقده او مرتبه ده کوزل قلمزسه اصل صلوتك ثوابنه
نائل اولور انجق ایولمکنه دکل ودیمشلردرکه صومده ریا اولماز
(بندکان بنده نك جمعیدر قول معناسنه مطلقا مذکر اولسون مؤنث
اولسون وسبی اولنمش اولسون وخانه زاد یعنی مولاسی اونده طوغمش
اولسون (کان ده کاف عجمی بنده آخرنده اولان هاء غیرملفوظه دن
بدل (والف ونون ادات جمعدر و بعضیلر کانك مجموعی ادات جمعدر
دیدیلر نتکم بالاده شرحی کذر ایتدی (خاص عامك خلافیدر یعنی
بعض الشیء جمله انده مشارك اولمیان نسنه ایله تفرددر بوراده بندکان
خاصدن مراد کمالات انسانیه ایله عوام ناسدن ممتاز اولان خواصدر
و بو مقوله لره بنده دیمك ماسوی الله دن حر وحقده عبد محض
اولدقلری ایچوندرکه عبادتی اجلالا لله ومراعاة لحقوق الربوبیه اشلرلر
بوخسه کندی جانبلرینه عائد اولور ملاحظه ایله دکل حتی اخلاصلری
شوقدردرکه اخلاصی بله رؤیتدن خالصلردر (معنای بیت) بودرکه
هرکیمك که عملنده اخلاص بوقدر الله تعالینك خاص ومقرب بنده لرندن
دکلدر بلکه عام ومبعد قوللرندندر زیرا اخلاصی اولمادیغی صورتده
عبادتی مردود وکندی رضادن ساقطدر قال الله تعالی (فمن کان
یرجو لقاء ربه فلیعمل عملا صالحا ولا یشرك بعبادة ربه احدا) وجناب
رسالت صلی الله علیه وسلم بیورمشلردرکه (اکر قرآنده بو آیتدن غیری
اولمسه بو آیت کفایت ایدردی الحاصل ریا اهلی باب حقدن خارجدر
وخلوص اهلی کرچه داخلدر فاما خلوصك مراتبی واردرکه اهل
خلوصك درجه ده تفاوتی اکا کوره در وکمالی کندی نفسندن بالکلیه
منسلخ اولمغله درکه بو مقوله نك عملی اکسیر اعظم طرح اولنمش ماده
کبیدر نتکم بعض آثار مزده تفصیل اولنمشدر * هرکه کارش از برای
حق بود * کار او پیوسته بارونق بود * بونك تقدیری هرکسی که بود
کارش از برای حق بود کار او پیوسته بارونق دیمکدرکه هرکسی مبتدا
وکارش بودك فاعلی وجار ومجرور اکا متعلقدرکه بعد الجمله مبتدایه
صفت اولور واینکجی بودك فاعلی وپیوسته اکا ظرفدر دائما معناسنه
وبارونق اکا متعلقدرکه مع معناسنه در برای تعلیل ایچوندرکه
بازکلمه سیله مرکبدر (از برای از بهر دیرلر نتکم مرور ایتدی (پیوسته

اولاشمش واولاشق دیمکدر که اسم مفعولدر موصول کبی پیوستن اولاشمق واولاشدرمق مضارعنده سین حذف اولنوب برینه نون ودال کتورورلر پیوند وپیونده دیرلر (رونق پراشق واطافت (معنای بیت) بودر که هرکسه که انك کاری حقدن اوتوری اوله یعنی اشلدیکی ایشده غرضی حق ورضاء مولی اوله انك کاری دائما ومتصل رونق ایله اولور یعنی هرنه ایش طوترسه لطافتدن خالی اولمز زیرا باطنی صافدر وشول عمل که غرض حق ایچون اولمیه بی نور وفرقالور زیرا (کل اناء یترشح بما فیه)موجبجه منکدر نسنه نك اثری دخی اکا کوره اولور فافهم جدا

* در بیان آنکه پادشاهانرا زیان دارد *

* چار خصلت ای برادر در جهان * پادشاهانرا همی دارد زیان *

بونك تقدیری ای برادر چار خصلت درجهان همی دارد پادشاهانرا زیان دیمکدر ندایی تقدیم ایتسه اولی اولوردی زیراهم وزنه خلل کلمز وهم نوع کلام برن بولوردی چار خصلت مبتدا ودرجهان اکا ظرفدر پادشاهان دارد ك مفعول اولی وزیان ثانیسی وبعد الجمله خبر اولور خصلت بالاده ذکر اولندیغی اوزره فضیلتده ورذیلتده مستعملدر بورده مراد ثانیدر (پادشاهان پادشاهك جمعیدر تفسیری کذر ایتمشدر (همی معلوم اولا که (می لفظی ماضی ومضارع وامره داخل اولور ولکن ماضیده بعده وهاء مفتوحه تأکید معنای بعده محمول اولور ومضارعده حاله دلالت ایدوب ها معنای حالی تأکیده محمول اولور وامرده می معنای طلبی تأکیده محمولدر پس بورده هایه حاجت قالمز باقی مفردات بالاده تحریر اولنمشدر (معنای بیت)بودر که ای برادر درت خصلت دنیاده پادشاهلره البت زیان وخسارت طوتر واول خصلتلرك فائده سن کورمزلر پس اول خصالدن حذر لازمدر که آنلره مضردر اکرچه عامهٔ ناسه ضرر ویرمز وشاننده تنزیل ایتمز

* پادشه چون درملا خندان بود * بی کماندر هیبتش نقصان بود *

بونك تقدیری چون بود پادشه درملاء خندان بود نقصان بی کمان در هیبتش دیمکدر که چون حرف شرطدر پادشه بودك فاعلی در وخندان مفعولی ودرملاء ظرفدر ولکن ظرفده توسع اولمغله مفعول صریح اوزرنه تقدیم اولنور نقصان ایکنجی بودك فاعلیدر بحصل النقصان معناسنه

بی کمان بلاشك معناسنه فعله متعلقدر درهیبتش نقصانه ظرفدر
پادشه پادشاهدن مخففدر مه ماهدن وسپه سپاهدن وکیه کیاهدن
تخفیف اولندیغی کبی ملا اصلنده ملاءدر جبلی وزنی اوزرنه که مهموز
اللامدر بوراده وزن ایچون همزه الفه قلب اولنمشدر ملاء شول
جماعتدرکه بر رأی اوزرنه مجتمع اولوب عیون ونفوسی حسن و بها
وجلالت ایله پر ایدرلر لاخلا ولاملا عندالحکما فوق العرش درکه
اوراسی نه خلو ایله ونه بر مخلوق ایله پر اولمغله موصوف دکلدر وعند
الصوفیه عالم ملادرکه ارواحله طولودر بوراده درملا ناس ارا سنده
وخلق ایچنده دیمك نتکیم شو ایشی علی ملاء الناس اشلدی دیرلرکه
خلقك کوزنه قرشو دیمکدر (خندان صفت مشبههدر کولکن
معناسنه مصدری خندیدندرکه کلمکدر ضحك کبی و بر سبیل
استعاره انساندن غیریده دخی استعمال اولنور مثلا کل خندان
دیرلر آچلمش کلمه و انار چاتلامش اولسه خندان ایله وصف
ایدرلر وخنده اسم مصدردرکه کلمهنك اسمیدر (قبله ضمله او یمهنك
اسمی اولدیغی کبی (کمان کاف عجمینك ضمیله ظن که ترکیده
صانو وسرنمك دیرلر (هیبت اصلنده مخافتدرکه قورقنق در
بوراده مشاهدهٔ جلالدن قلبده حاصل اولان اثردر پس هیبت خالت
قلب اولمغله نعت کونیدرکه تعظیم ایدن کمسهنك حالنه راجعدر
عظمت ایسه نعت الهیدر زیرا مقتضاسی حیادرکه حق تعالی انکله
منعوتدر و بوندن هیبت وعظمت ارا سنده فرق ظاهر اولدی (نقصان
کمالك ضدیدرکه نصبیده خسراندرکه فارسیده اندن کم شدن ایله
تعبیر ایدرلر برنسنه آخره کوره از واکسك اولمق معناسنه (معنای بیت
بودرکه اکر پادشاه خلق ارا سنده وناسك یوزنه وکوزنه قرشو کولکن
اولورسه شبهه سز انك هیبتنه نقصان عارض وحاصل اولور یعنی
خلق انك جلالندن قلبلرنده اثر بولوب تعظیم ایدرلرکن ضحکی سببیله
قلبلرندن ساقط اولوب عامی کبی مبتذل اولور پس کمال هیبت خنده
ایتمیوب لب بسته اولمقدر و بومعنی رسول اللهه صلی الله علیه وسلم ذاتی
وخلق ایدی انکیچون اکثر حالده تبسم ایدرلردی وضحکاری قلت
اوزرنه واقع اولوب قهقهه ایسه اصلا صادر اولمامش ایدی وهیبت

كامله لرچون انلره ملوكدن زياده تعظيم ايدرلردى تتكم وصفلرنده كلور كان مفخما معظما يعنى كندى ذاتلرنده عظيم وصدورناسده دخى معظم ايدى * باز صحبت داشتن باهر فقير * پادشاهانراهمى دارد حقير *

بعض نسخده پادشه راعيب باشدكوش كير و بعضنده همى دارد پرينه همى سازد دوشمشدر باز كرو معناسنه در و بردخى ديمك اولور عربيده وايضا ديرلر ظاهراولان باز اسم اولمقدر زيرا كر و دن غيرى دخى معانيسى واردر (صحبت داشتن مبتدادر يعنى داشتن مبتداو صحبت انك مفعوليدر (بامع معناسنه صحبته متعلقدر پادشاهانراهمى داردك مفعول اولى وحقير ثانيسى و بعدالجمله خبراولور (صحبت معاشرتدر كه ملازمتله حاصل اولور صاحب ملازمدر تفصيلى بالاده در هر كل افرادى معناسنه در (فقير صيغهٔ مبالغه در نصير كبى مفتقر معناسنه كه ذوالاحتياج الكثير ديمكدر اثيم كبى كه كثير الاثم ديمكدر فقر غنانك مقابليدر كه احتياجدر حقير عظيمك مقابليدر صغير كبيرك مقابلى اولديغى كبى حقارت ذلتدر تحقير استخفافدر كه ذلتدن ناشيدر (معناى بيت) بودركه كرو يعنى اول درت خصلتدن برى دخى بودركه هر فقير وادنى ايله صحبت طوتمق پادشاهلرى خوار وحقير طوتر يعنى سرير عزتدن دوشورر وذليل ايدر زيرا هر كسك مقدارى رتبه سى قرينندن بللودر چونكه قرينى ادنى اوله كندى دخى ادنى اولور كه ادنايه مقارنت ايتمك دناءت طبع وسفولت همتدندر ومثلدر كه ديرلر اوزم اوزمه كوره قرارر چونكه سلطان جاهله غيريدن اعلى اوله كركدر كه مصاحبى واخلاقى وهر حالى دخى اكا كوره اوله تاكه علو صورت علو معنايه عنوان وعلو همت شرف طبعه نشان اوله مكر كه صحبت ايتديكى فقراء باب الله دن اولاكه اومقوله عباد صالحين ايله صحبت عين عزتدر بعدذا نسخهٔ ثانيه ده واقع اولان سازد وعيب وسائر مفردات بالاده شرح اولنمشدر فلانعيده

* بازنان بسيار اكر خلوت كند * خويشتن راشاه بى حرمت كند * بعض نسخده شاه بى قيمت دوشمشدر بونك تقديرى اكرخلوت بسيار كند بازنان كند خويشتن راشاه بى حرمت ديمكدر كه اكر حرف شرط وخلوت كندك مفعول مقدمى و بسيار خلوتك صفتى و بازنان خلوته متعلقدر وفعل بعد الجمله فعل شرط اولور وخويشتن ايكنجى كندك

مفعول

مفعول اولى وشاه بى حرمت ثانيسى و بعد الجمله جزاء شرط اولور
زنان زنك جميدر كه مردمقابليدر (بسيار چوق معناسنه درظاهر اولان
بودر كه اصلنده آرنده بسى در چوق كثور يجى معناسنه صكره وصف
تركيبى قلنمشدر تكم نظائرى مرور ايتدى يلنك حركتى تغيير اولنديغى
بعد التركيبدر تكم عربيده تغيير نسب ديرلر خلوت جلوتك مقابليدر
يعنى تنها وخالى اولمقدر كه يانده كمسه اولميه حرمت مهابتدر كما
فى القاموس واحكامدر سنن وفرائض وامثالى كبى كه هتكى حلال دكلدر
يعنى پرده سن يرتمق وعرضنى بوزمق روا اولماز ونسخهٔ اخرايه كوره قيمت
بر نسنه نك مقدارنه موافق ومعادل اولانه ديرلر پس بى قيمت بيمقدار
وبى وزندر (معناى بيت) بودر كه شاه اكر زنان ونسوان ايله چوق
خلوت ايليه وانلرله ملعبه واجراء شهوت ايچون چوق كره تنها قاله
كنديني شاه بى مهابت و بى عرض ايلر و بى مقدار ايلر زيرا انلرك يانده
وقتى قالمديغندن غيرى اشيدنلر دخى حالنى تقبيح ايدوب يوزه كلجك
صورتى قالماز پس سلطان عالى هر كس ايله علونه كوره معامله ايليوب
حرمت مقامى محافظه ايتمك كركدر وخلوتى كثرت ايله تقييددن فهم
اولنوركه خلوت قليله مضر وعرضى مخل دكلدر زيرا ان لنفسك عليك
حقا ولزوجك عليك حقا موجبنجه حق شرعى رعايت ايتمش اولور
وبردخى بودر كه ازدواج شرعى باعث تناسل وسبب ظهور ذريتدر كه
تناكحوا تكثروا موجبنجه سواد اهل دينى تكثير واهل ذكر وتوحيدى
توفير ايتمش اولور وسلسله سندن الى يوم القيام دعاجيلرى قالور ومو تله
عملى منقطع اولماز تكم بعض احاديثده وارد اولمشدر * هر كرا فر
جهاندارى بود * ميل او سوى كم آزارى بود * بونك تقديرى هر كسى كه
اورا بود فر جهاندارى بود ميل او سوى كم آزارى ديمكدر كه هر كسى مبتدا
واورا بودك مفعول اولى وفر ثانيسى و بعد الجمله مبتدايه صفت اولور
ميل او ايكنجى بودك فاعلى وسوى مفعولى و بعد الجمله خبر مبتدادر
(فر تشديد له قوت ورونق ودولت وسياست (جهاندارى ده
يا مصدريه دو جهان دار وصف تركيبى در جهان صقلايجى واهل
جهانى حمايت ورعايت ايديجى معناسنه اصلى دارنده جهاندر
مصدرى داشتندر كه طوتمق وصقلمق در ميل لسان فرسده جسبيدن

ایله تعبیر اولنان معنادر خینك فتحیله نتکم اوقدر جسبان دکل دیرلر یعنی ملایم وخاطر میل ایده جك مرتبه دکل معناسنه (کم آزاری ده یامصدریه در کم آزار بولسانده صفت مشبهه در که آزار کم لفظنك فی الحقیقه فاعلیدر (کم کاف عربی نك فتحیله اکسك که ابتدادن کسك خلق اولنه اکر اکسلمك ایله ناقص اولورسه اکا کاست دیرلر وکم عزیز معناسنه ده کلور که از بولنور دیمکدر بوراده قلت معناسی انسبدر وقلت دخی عدمدن کنایه‌در (آزردن رنجیده اتمکدر آزاردن کبی مستقبلا تنده زائله را اراسنده بر الف زیاده ایدوب آزارد وآزارنده دیرلر آزاردن اشتقاقه کوره زیاده‌یه حاجت قالماز (معنای بیت) بودرکه هرکیمك که سلطنت قوتی اوله ویاخود هرکیمه که رونق وسلطنت مطلوب اوله انك میلی کم آزارلق جانبنه اولور یعنی رعیتی از رنجیده ایدر یعنی هیچ رنجیده اتمز زیرا سلطنته قوت بونکله حاصل اولور والاضعف قبول ایدوب اساسندن منهدم اولور نتکم نیجه‌لرندن منقولدر وبو اعصارده اولنلردن دخی نه عبرتلر مشاهده اولندی پس جور وظلم باعث هلاك وعلت بلاء وسبب عبرت عالمدر وبعض سلاطین دن منقولدرکه دیمشدر لاسلطان الا برجال ولارجال الا بمال ولامال الا بعمارة ولاعمارة الا بعدل وحسن سیاسة فافهم جدا * عدل باید پادشاها نراوداد * تازعدلش عالمی کردند شاد * بونك تقدیری باید پادشاهانرا عدل وداد تا کردند عالمی زعدلش شاد دیمکدرکه عدل بایدك فاعلی وپادشاهان مفعولیدر عالمی کردندك مفعول اولی وشاد ثانیسی وجمله‌سی تعلیلیه‌در عدل میل معناسنه‌درکه حقه اولورسه عدل وباطله اولورسه جوردیرلر وتعدیل وتقویم عالم حقه میل وافراط وتفریط میانسنده توسط واقتصاد ایله اولمغله عدل دینلدی وکاه اولورکه عدل فضل مقابله‌سنده دخی اطلاق اولنور نتکم حدیثده کلور الظالم عدل الله فی ارضه ینتقم به ثم ینتقم منه یعنی ظالمك خلقله معامله‌سی قهر معامله‌سیدرکه بومعنی کندنه نسبتله ظلم ومقهور اولنلره کوره جزاء عملدرکه عدل الهی‌یه دائردر باید باء عربیله مضارع عدد کرك اولور معناسنه مصدری بایستن در کرك اولمق معناسنه مضارعنده سینی حذف ایدوب باید دیرلر (وداد عدل اوزرنه معطوفدر ولکن واو مضموم اوقنور یاوسر کبی زیرا

اکرچه

اكرچه معطوف عليه آخرنك حركتنه تحملي وار در جان ودل كبي
ولكن آراده فصل واقع اولمغله واو وزن ايچون تلفظ اولنور ومضموم
قلنور زيرا اصلنده معطوف عليه آخرنده اولان ضمه نك صورتيدر
(داذ وشاذ ذال معجمه ايله در زيرا مده دن صكره كلمشدر اكرچه عامه
لساننده مهمله ايله شايعدر داذ عدلدر پس عدل اوزرنه عطفي عطف
تفسيري قبيلندندر تا بوراده تعليل ايچوندر عدلش اصلي عدل اش در
اتصال ايچون همزه حذف اولنمشدر (كفتش وامثالي كبي وبو شينه
ضمير غائب مفرد ديرلر كه جمعي شان كلور بوراده عدلشان كرك ايدي
زيرا جمعه راجعدر كه پادشاهان در ولكن وزن ايچون ويا هر بري
اعتبار يله افراد ايلدي وبو مقوله اعتبار عربيده دخي جاريدر عالمي ده
يازائده در كردند عالم را ديمكدر كردند فعل ماضي جمعدر ايلديلر
معناسنه اصلي كرده اند در كه اند ادات جمعدر همزه سي حذف وبري
برينه وصل اولنمشدر بوراده ماضي صيغه سي بطريق التفؤل دركويا
عدل ايلديلر واندن اخبار ايدر رحمه الله كبي (معناى بيت) بودركه
پادشاهلره عدل وداد وانصاف كركدر تا كه عدللرندن اهل عالمي
شادوخندان ايليه لر پس اهلي طي ايتديكي مبالغه طريقيله در واهل
عالمده مورچه لره وارنجه داخلدر زيرا داد كرلرك يعني عادللرك
عدلندن انلر دخي منتفع وظلمندن متضرر اولور زيرا عدل باعث خصب
رخادر كه عالم نباتك بله يوزي اندن كلر وشن وشاذ اولور فكيف ذي
روح ايمدي خلق عالمي شاذ وخندان ايتمدن اوتوري عدل وداد لازمدر
ديو توصيه ايلر وبونده مصالح ناسده سعيك فضيلتي اولديغنه رمز
واردر زيرا كندي نفسي اوزرنه سائري ترجيح ايتمكده نفسدن خلاص
واردر وحضرتك عليه السلام آب حياته وصولي عسكر اسكندره
صو طلبيچون اولدي فاعلم ذلك * كر كند آهنك ظلمي پادشاه
سود نكند مر ورا خيل وسپاه * بعض نسخده كر كند آهنك ظلم آن
پادشاه سودكي دارد باو خيل وسپاه دوشمشدر تقدير بيت بودر كه (كر كند
پادشاه آهنك ظلمي نكند خيل وسپاه مر ورا سود (كر اكر معناسنه حرف
شرط (پادشاه كندك فاعلي وآهنك مفعولي وبعد الجمله فعل شرطدر
خيل وسپاه نكندك فاعلي مر ورا مفعول اولي وسود ثانيسي وبعد الجمله

جزاء شرطدر آهنك مدله قصد وعزم ایلمك معناسنه اسم مصدر در
وخیرآهنك وشرآهنك دیرلر صفت مشبهه در آهنكیدن مصدر در
قصد ایلمك معناسنه وكاه اولوركه آهنك حیله معناسنه ده كلور زیرا
حیله عزمك لازمیدر ظلمی ده یا زائده ویا تعلیل ایچوندر ظلم برنسنه یی
موضعنك غیریه وضع ایتمكدر پس حقدن باطله تعدی ایتمك ظلمدر كه
غیرك ملكنده تصرف وحدی تجاوز ایتمك دخی انده داخلدر الحاصل
حقدن عدول ایتمك كندی نفسنه ویاغیره ظلمدر سود فائده كه زیانك
مقابلیدر ترك اصی دیر سود مند اصلودر (نكند كاف عربینك ضمیله
فعل مضارع منفی در بوراده سلاست وزن ایچون ضمه اختلاس اولنور
یعنی بعض حركته اوقنور مر ورا اصلنده مرا ورا دركه مر تحسین
لفظ ایچوندر مرترا كبی ولام جاره معناسنه دخی كلور او ضمیر منفصلدر
عربیده هو كبی اصلی اوی در الفی حذف اولنوب فتح واوله وی دخی
دیرلر ویالكز واوی دخی استعمال ایدوب ورا دیرلر كه را ادات مفعولدر
بومقامده اولدیغی كبی وهمزه سنی حذف ایدوب ضم را وسكون واوله
مر ورا دخی دیرلر هیولی وزنی اوزرنه (خیل عربیدر كه افراسدر وفرسانه
یعنی راكب اولنلره دخی اطلاق اولنورنتكم حدیثده كلور یا خیل الله اركبی
بوراده ماركبوا دینلدیكی خیلی جماعتله تأویل حسبیله در وخیل خیلادن
اخذ اولنمشدر تكبر معناسنه زیرا هر راكب فرس اولان كمسه نفسنده
بر نخوت وكبر بولور سپاه لشكر دركه عرب عسكر وترك چری دیر
(سپاهی لشكره منسوب یعنی پادشاه عسكرندن معدود زیرا عسكر
سلطانك اصنافی واردركه معلومدر (معنای بیت) بودركه اكر پادشاه
قصد ظلم ایله یا برادنی مرتبه ده جوره عزم ایتسه فكیف كه كثیرا كا
عسكر وسپاهی فائده ایلمز زیرا امر سلطنت ظلم اوزرنه مبنی اولیجق
سپاه كرك آز وكرك چوق اوله چه سود كه اساسی خراب اولان اركان
وبنا كبیدر وظلم ظلمتدر عسكر اعدا كبی پس ظلمات ظلم تله مندفع اولماز
بلكه نورله زائل اولور چونكه نور ایمان وتقوی وعدل بولنمیه وجود
عسكر عدم وكثرتی قلتی یرینه اولور وچونكه نور منه كود پرتواندا ز
اوله (كم من فئة قلیلة غلبت فئة كثیرة باذن الله) موجبجه وقلیل
اذا عدوا كثیر اذا شدوا مقتضاسنجه ادنی بهانه ایله دخی ایش بتروامداد

روحانی وسماوی ایله انجام کارظفر ونصرت اولور اشته بیت مذکورك مضمونندن آکاه اولان پادشاه اکا کوره عمل ایدر وسیر خلفاء راشدین اوزرینه کیدر فاعلم ذلك * چونکه عادل باشد وفرخ لقا * باشد اندر مملکت شه را بقا * بعض نسخده شه چو عادل باشد ومیمون لقا باشد اندر مملکت اورا بقادوشمشدر بونك تقدیری چونکه باشد عادل وفرخ لقا دیمکدر که باشدك فاعلی تحتنده ضمیر درکه شاهه راجعدر عادل مفعولیدر وجمله سی حرف شرط وفعل شرطدر شه ایکنجی باشدك مفعول اولی وبقا ثانیسی وبعد الجمله جزاء شرط اولور پس (چون بورده شرط ایچوندر) وکه لفظی حرف شرط وفعل شرطی بری برینه ربط ایچون کلمشدر (فرخ فاء مفتوحه وراء مضمومه نك تشدیدی وخاء معجمه ایله قوتلو وبختلو ومبارك معناسنه میمون کبی زیرا یمن وبرکت وسعادتدر واصحاب یمین که اصحاب سعادتدر یمندندر (لقا قارشمق وکورمکدر بورده فرخ لقا حسن المنظر دیدکلریدر که ایکسی دخی صفت مشبهه در (مملکت سلطانك تملك ایتدیکی بقعه لردر کرك کندی فتح ایلسون وکرك آباء واجدادندن بطریق الارث انتقال ایلسون پس سلطانك وقفندن وآخره تملیك ایتدیکی یرلردن ماعدا اراضی کندی ملکیدر (بقا استمرار الوجود در یعنی برنسنه حالت اولاسی اوزرینه ثابت وقائم اولمقدر (معنای بیت) بودرکه اکر سلطان عادل وحسن اللقا ونورانی الوجه اولا که اکا ملاقی اولان کمسنه لقاسندن نشاط وانبساط بوله مملکتنده اکا دوام وبقا وثبات اولور یعنی هیچ کمسه انك ملکنی یدندن تغلب ایدوب المماز بلکه حسن حال وجمالی سببیله سریر دولت وسلطنتده استقرار بولور وبعد الموت دخی خیرله یاد اولوب عمر ثانی ایله معمر اولور بونده حسن لقایی دخی درج ایتدی زیرا حدیثده کلمشدرکه (خوبچکری حسان الوجوه اولنلردن طلب ایدیکوز یعنی حسن الوجه اولمق آفتدن سلامت ایله درکه اعتدال مزاجه تابعدر پس صاحبلرندن بحسب الظاهر خیر مأمولدر وجناب نبوی صلی الله علیه وسلم بیورمشلردرکه بکا برایش ایچون آدم کوندردکده حسن الوجه وحسن الاسم اولانی بعث ایدیکوز یعنی بو وصفلرك ارباننده یمن وبرکت اولمق ملاحظه سیله

تفوّلدر صدق الرسول الجليل * چون كند سلطان كرم بالشكرى * بهراو بازند صد جان وسرى * چون حرف شرطدر سلطان كندك فاعلى وكرم مفعولى و بالشكرى كرمه متعلقدر وجملهسى فعل شرطدر بهر بازندى تعايلدركه معلول اوزرنه تقـدمى ضرورت وزن ايچوندر بازند فعل مضارع جمـدر اوينارلر ديمكدر مصدرى بازيدندركه اوينامقدر فاعلى لشكر ضميريدر صد جان مفعول و بعـد الجمله جزاء شرطدر (سلطان اصلنده تسلط واستيلا معنـاسنه مصدردر صكره اسم قلندى (كرم بعد السؤال اولان عطادر بوراده مطلق احسان مراددر (بالشكر يده بازائدهدر سريده كبى (بهر ادات تعليلدر (صدجان وسر كثرتدن كنايه در (معنـاى بيت) ديمكدركه اكر سلطان لشكر وچرى يه كرم ولطف واحسان ايليه لشكر دخى سلطاندن اوتورى وانك يولنه چوق جان وباش اوينارلر واكا فدا ايدرلر واعداسـنه زبون ومغـلوب اولمغه قومزلر زيرا ديمشلردر كه الانسان عبيـد الاحسـان بونده سلطانك كندى ذاتنده عدلنى بيـاندن صكره اوصافندن خصوص اوزرنه كرم واحسانه انتقال ايلدى زيرا اكرچه ايكسى دخى بينـه و بين الناس معاملهدر ولكن عدلده سياست دخى داخلدركه عدل لطف محض دكلدر كـرم ايسـه خالصدر

* * در بيان اخلاق حميده كويد * *

* چارچيز آمد بزركى رادليل * هركه اودارد بود مرد اصيل * چارچيز مبتدا دليل آمدك مفعولى و بزركى را دليله متعلقدر و بعد الجمله خبر مبتدادر را ادات مفعول ولام جاره معناسنه تعليل اولمغه قابلدر هركه هركسى كه تقـديرنده مبتدادر او مبتداء ثانى وداردك تحتنـده اولان فاعلى او ومفعولى محذوفدركه هركسى كه اودارد آن چارچيز ديمكدر و بعد الجمله هركسى يه صفت اولور مرد بودك مفعولى اولوب بعـد الجمله مبتداى اوله خبر اولور (بزركى ده يامصدريه در (بزرك بانك وزانك ضمهسيله ورانك سكونيله اولو ديمكدر عظيم معناسنه مقابلى كوچكدر كيجى معنـاسنه بزرك منش متكبردر بزرجمهر بزرك مهردن معربدر (دليل مرشد وما به الارشاد در مصدرى دلالتدركه يول كوسترمكدر لحاصل برنسنه نك معرفتنه وصوله وسيله اولانه دليل ديرلر الفاظك

معنا يه دلالتى ورموز واشارات وعقود وامثالى كبى (اصيل حسب
وفضيلت وشرف صاحبى انكچون كشى زاده لره اصيل واصلدن
خطا كلمز ديرلر زيرا مكارم اخلاقى ميراث كبى اولمشدر ومختار صحاحده
كلور كه فلان لااصل له ولافصل الاصل الحسب والفصل اللسان
انتهى يعنى فلان كسه نك اصل وفصلى يوقدر ديمك حسب ولسانى
يوقدر معناسنه در زيرا فصل وفرق غالبا لسانله اولور وحسب مفاخر
آباء وماثر اجداد دركه انك سببيله اولاد دخى عامهٔ ناس اراسنده
اهل مناقب وفضائلدن محسوبدر ويا خود حسب كنديسنك وآباء
واجدادنك افعال حسنه سيدر زيرا ديمشلردر كه من فاته حسب
نفسه لم ينفع حسب ابيه وينه ديمشلردر كه وماينفع الاصل من هاشم
اذا كانت النفس من باهلة (معناى بيت) بودركه درت نسنه اولولغه
وعظم قدره دليل ونشان كلدى هر كيم اول درت نسنه يى طوتوب
وآنده بولنورسه حسب وشرف وقدر صاحبى ار اولور وفضائل اهلى
رجال ميانسنده كرچك ار ديمكه لياقت واستحقاق بولور بورادندركه
نيچه زنلر كالله مرد ونيچه مردلر نقصانله زن اولديلر* علم رااعزاز
كردن بى حساب* خلق رادادن جواب باصواب* بونك تقديرى
كردن علم را اعزاز بى حساب دادن خلق را جواب باصواب
ديمكدر كه كردن چار چيزدن بدلدر مابعدنده اولان اوچ خصلتك
انضمامى اعتباريله (زيرا يك چيز چار چيزدن بدل اولماز ومبتداء
محذوفه خبر اولمق دخى جائزدر نخستين او كردن تقديريله نتكم عرب
الاول كذا ديرلر كردنك مفعول اولى علم واعزاز ثانيسى بى حساب
اعزازه متعلقدر كه مقصود اعزازده مبالغه در خلق دادنك مفعول
اولى وجواب ثانيسى وباصواب جوابك صفتيدر زيرا بامع معاسنه دركه
صوابه مقارن اولان جواب ديمكدر زيرا هر جواب صوابه مقارن اولماز
پس صفت تخصيص ايچون اولور (علم نظر عقلى ويا كشف الهيدن
حاصل اولان ادراك جازمدر اكر شبهه بولنسه اكا علم ديمزلر بوراده
علمدن مراد علم نافعدر يعنى علم قران وحديثدر كه احكامه وحكمه
متعلقدر كه اولكى سنه عالم اولانه عالم باحكام الله وايكنجى سنه واقف
اولانه عالم بالله ديرلر وبو ايكى علمدن ماعداسنه وسائل ديرلر وشول

علم كه وسيلهٔ معرفت اولميه مردود ومحقردر (اعزاز اذلالك مقابليدر يعنى عزيز ايلمك ذليل وخوار طوتمامقدر بوراده ايلمك معناسى كردندن مستفاددر پس اعزاز تجريده محمول اولور حساب عد ايتمكدر (ويوم قيامته روز حساب دنلدى زيرا اول كونده اعمال عباد عد اولنور تاكه خيرا وشرا مجازات واقع اوله (خلق مخلوق معناسنه دركه مقام قرينه سيله انسان مراد اولور (جواب جو بدندركه قطع معناسنه در زيرا جوابله كلام خصم منقطع اولور صواب خطانك ضديدر يعنى حقه اصابتدر (معناى بيت) بودركه علم نافعى كه قرأن وحديثدن مستنبطدر بى حساب يعنى زياده سيله ومبالغه ايله حسابدن خارج اعزاز ايلمكدر يعنى علم شريفه تعظيم ايدوب انى عزيز طوتمق اولولغه نشاندر زيرا علم صفت الهيه در وصفت الهيه يه تعظيم ذاته تعظيم در ومقتضاى تعظيم موجبجه عمل واهل علمى دخى اعزاز ودخى خلقك جوابه محتاج اولنلرنه طوغرى جواب ويرمكدر وخطا ويكلش سويلمامكدر والا جناب نبوته عرض اولنوب خطا سيله مفتضح اولور اشته بودردك اوجندن نيجه لر قضا وفتواى ترك ايتديلر ونيجه لر دخى عن اصل قبول ايتمديلر امام اعظم كبى رحمه الله (وهرندن كه انسانه سؤال ايدرلر علمى مرتبه سى راست سويلمكدر والا آفات لسانله مبتلى اولمش اولور (مثلا يولدن سؤال ايدن اعمى وبصيره يولى طوغرى سويليه وضال اولانى ارشاد ايليه والا صفت شيطانيه ايله متصف اولمش اولور كه اضلالدر

* هركه دارد دانش وعقل وتميز * اهل علم وعقل رادار دعزيز *

اولكى مصراعك اعرابى معلومدركه نيجه كره نظائرى شرح اولندى اهل علم ايكنجى داردك مفعول اولى وعزيز ثانيسى در وبو بيتك مضمونى چارچيزك اوچنجى سيدر وبيت آتى مضمونى دردنجى سيدر وساٸر ابيات تماتدندر نتكم اهل تأمله ظاهردر دانش اسم مصدردر بلمق معناسنه دانش كر ودانشمند ودانشور بلولى ديمكدر زيرا بوشين علامت اسم مصدردركه امر مجرد آخرنه لاحق اولور مثلا دانش وبينش وروش ورنجش وامثالى كبى وبوشينك ماقبلى مكسور اوقنور (تميز اصلنده تمييزدر ايكى ياٸله تخفيفا برى حذف اولنمشدر تميز عربيدركه عجم

اندن

آندن هوش وترك اوك ايله تعبير ايدر اوكى گتمش ومغشي ومغمى عليه اولمش يعني بايلمش كسيه بيهوش ديرلر كه هوشك مقابلى اغمادر پس هوش عقل اوزرنه متفرع برحالتدر نفس عقل دكلدر آنكچون عقل اوزرنه عطف ايتدى عطف العام على الخاص زيرا بو يله يرلرده تميز مطلقا ادراكدر كه انسان خير وشرى آنكله فرق ايدر عقل ايله تعقل ايتديكى كبى وتميز حيوانده دخى بولنوركه حلو ومر وضار ونافعى آنكله ادراك ايدر اخص اوكدن غيريدر زيرا اخص عقلدركه مقابلى جنوندر اصلونك مقابلى دلودر هوشيارك مقابلى مستدر الحاصل ناظم قدس سره بوراده دانش يعنى علم وعقل وتميزى جمع ايلدى زيرا برى برلرندن فرقلرى واردر علم معلوماته وعقل معقولاته تعلق ايدر ومعقولات عقل اولدن آشغا سيدر معلومات اسما وصفاته مطالـــــ دخى اطلاق اولنور پس علم عقلدن اعمدر وتميز دخى عقلدن اعمدر زيرا كاه اولوركه تميزى عقل معناسنه دخى استعمال ايدرلر (عزيز ذليل مقابليدركه بالاده اشارت اولندى (معناى بيت) بودركه هركيمك كه علم وعقل وتميزى اوله اهل علم وعقلى عزيز طوتر خوار وذليل طوتمز زيرا علم وعقل وتميزك شرفى نه ايدوكن بيلور واكا كوره اربابنك قدرن فهم ايدوب (انزلوا الناس منازلهم (ولا يعرف ذا الفضل الاذووه) مقتضاسى اوزرنه رعايت وعزت قيلور وديمشلردركه علماايله مشاوره ايله والا عقلايه مراجعت قيل وعقلدن آشغه سى سهودركه انك اهلنه اعتبار يوقدر * اى برادر كر خردداری تمام *
* نرم وشيرين كوى بامردم كلام * بونك تقديرى اى برادر كردارى خرد تمام كوى كلام بامردم نرم وشيرين ديمكدركه خردداری نك مفعولى وتمام تام معناسنه خردك صفتيدر وبعد الجمله فعل شرطدر كوى امرحاضردر كلام مفعول اولى نرم وشيرين ثانيسى بامردم كويه متعلقدركه بايه باتعلق ايدر (خرد خاء معجمه نك كسريله جميع لغاتده عقل ايله تفسير اولنمشدر وابن كمال ديمشدركه خرد عربيده كى كبى بصيرت معناسنه در واول وصفله موصوف اولانه خردمند ديرلر وشول حالت كه عارضى اوله آنده ادات توصيف منددر وسيله چشم بصيرت آچلمق واردر اول اعتبار ايله خردك ادات توصيفى مند

اولمسدر وبنه برمحلده دیمشدرکه عقل خلقی در وهوش اوکدرکه
کسبله متزاید اولور وبنه دیمشدرکه خردك مقابلی بی خرد درکه
ترکیده ابله دیدکلریدر انتهی وبونده نظر وار در زیرا عقل خلقی
اولیحق بصیرت معناسنه خرد دخی خلقی اولور زیرا بصیرت قلبك
قوت مدرکه سیدر که عقلدر یوخسه بشقه نسنه دکلدر وبصیرته
چشم اضافتی بصرك مقابلی اولمق اعتباریله درکه چشم بصر چشم
حس وچشم بصیرت چشم عقلدرکه بری حسیاتی وبری عقلیاتی
ادراك ایدر وخردك مقابلی بی خرد درکه احمقدر ابله دکلدر زیرا
ابله اوغوزدرکه سلیم الصدردر وابله ترکی دکلدر بلکه عربیدر تمام
مصدردر خردك صفتیدر مبالغه طریقیله واصلی خردتام در برنسنه
برحده منتهی اولمقدرکه شیء خارجه محتاج اولمیه عدد تام وعدد
ناقص دیرلر وممدود دن غیریده دخی جاریدر مساحت کبی (نرم
یومشقدرکه مقابلی درشت درکه قاتیدر نرم کوش قولاغك یومشق
برینه دیرلر اصلنده اضافتله در (شیرین طاتلو لذیذ معناسنه عجم آجی
وطاتلوده یه جك یرده تلخ وشیرین دیر شیر سوددر یا نسبت ونون
تأکید نسبت ایچوندر طاتلولرده انسانك اول طتدیغی لذیذ نسنه
سود اولدیغندن اوتوری طاتلو بی اکا نسبت ایتمشلردر وشیرین
خسروك زوجه سیدرکه عشقبازلقلرندن خسرو وشیرین دیو
شهرت بولمشدر مجنون ولیلی ووامق وعذرا وامثالی کبی (کوی کاف
عجمیله امر حاضردر مصدری کفتن در سویلمك معناسنه مضارعنده
فا واوه قلب ومابعدنده بریاز یاده ایدوب کوید وکوینده دیرلر کفتکو
سوز ساودر (کلام مفید اولان سوزه دیرلر تکلم اومقوله سوزی
سویلمکدر (معنای بیت) بودرکه ای برادر اکر عقل تام طوتسك
یعنی عقلك کامل ایسه مردمه یعنی آدم اوغلانه کلامی نرم وشیرین
سویله یعنی کلامکی رفقله ایله وسوزکی طاتلو قیلوب یاغله بال قارشدر
تا که خلقه تأثیر ایلیه وحسن استماعله استماع ایدهلر زیرا ملایم سوزی
هرکس قبول ایدر وطاتلو کلامه قولاق طوتر تکلم لقمان حکیم اوغلنه
وصیت ایدوب آجی اولمه سنی آغزدن آتارلر ویك طاتلو دخی اولمه که
سنی یودرلر دیمشدر پس اکر کلام واکر غیری اعتدال وتوسط اوزرینه

كركدركه اكا استقامت اعتداليه ديرلر اكابل ناسه ميسردر غيره دكل * هركه باشد ترش روى وتلخ كوى * دوستان ازوى بكردانند روى * تقديرى هركسى كه باشد ترش روى وتلخ كوى بكر دانند دوستان ازوى روى ديمكدركه هر كسى مبتدا وترش روى باشدك مفعولى و بعدالجمله مبتدايه صفت اولور دوستان بكر دانندك فاعلى وروى مفعولى و بعدالجمله خبر مبتدا اولور (ترش اكشى اصلى ضمتين ايله استعمالدركاه اولوركه تخفيفا رايى ساكن اوقورلر ترشيدن اكشيمك بوراده را طول كلمه‌دن اوتورى وجوبا ساكندر (ترش روى صفت مشبهه‌در اكشى يوزلو معناسنه وصف تركيبى دكل (تلخ كوى دخى بويله‌دركه آجى سوزلو ديمكدر بوراده كوى كوييدندن مأخوذ اسمدر يعنى سويلەنك وايتمه نك اسميدر (دوستان دوستك جمعيدركه مقابلى دشمندر (ازوى اصلنده از اويدركه ضمير غائب منفصلدر صكره همزه حذف اولنوب واوه اخف حركات اولان فتحه ويرلمشدر (بكردانند كاف عجميله فعل مضارع غائبك جمعيدركه اولنده باء مكسوره استقباله تخصيص ايچوندر وتأكيد وفصاحت ايچون دخى داخل اولور آخرنده ند ادات جمعدركه اصلى اندر كردانيدن متعديدر دوندرمك معناسنه كرديدن لازمدركه دونمك ديمكدر (معناى بيت) بودركه هركسه كه اكشى يوزلو وآجى سوزلو اوله دوستلراندن يوز دوندررلر يعنى اعراض ايدرلر ويوزنه بقمزلر وسوزن دكلمزلر زيرا اقبال والتفات واستماع قلبك قبولنه منوطدر او معقوله وصفله موصوف اولان آدمى ايسه كمسه سومز وقلبى قبول ايتمز حسن معامله خارجيه ايسه داخل وباطنده اولان حسن قبولك ثمره سيدر مكركه حسن معامله سى ضرورى اولا كه اكا مدارا ديرلر نتكم ديمشلردركه كمسه مديكك الى اوپ پس سوء اخلاق سببيله دوستلر واشنالر آدمدن فرار ايديجك اجانب واعدا اولنلره سوز قالدى وقرآنده كلور (ولوكنت فظا غليظ القلب لانفضوا من حولك) چونكه حق تعالى اكابرله يعنى اكابر يوزندن اصاغرى تأديب ايلدى پس عاقله عبرت المق لازم كلدى * هركه ازدشمن نباشد برحذر * عاقبت بيند از ورنج وضرر * بونك تقديرى هركسى كه نباشد از دشمن برحذر بيند

از وعاقبت رنج وضرر دیمکدرکه اعرابی ظاهر ونظائری ماضیده در
(حذر احتراز در یعنی اخافه ایدیجی نسنه‌دن پرهیز در دیمشلردرکه
محذورامنك ومحظور مباحك ضدیدر پس الضرورات تبیح المحظورات
ظاء معجمه ایله در زیرا اباحته مقارندر ذال معجمه ایله اغلاط عامه دندر
(عاقبت آخر معناسنه زیرا عقب مؤخرالرجل یعنی آیق اوکچه سیدر
فلانك عقبنده دیرلر اردنجه معناسنه عقب دیدکلری بائله بطریق
الاشباعدر والا اصلده یا یوقدر وعربیده اشباع طریقهٔ مسلوکه در
دوانق‌ده دوانیق ومخادمده مخادیم وجوالقده جوالیق وامثالی کبی
(رنج زحمت معناسنه اسمدر مصدری رنجیدن کلورکه انجنمکدر
متعدیسی رنجانیدندر (ضرر نفعك مقابلیدرکه عجم اندن کزند ایله
تعبیر ایدرکه ضرر وزیان ورنج دیمکدر (معنای بیت) بودرکه
هرکسه که دشمندن احتراز اوزرنه اولمیه ومکر وکیدنی دفعله مقید
اولمیوب اندن بی پروا وبلکه خصمنی استحقار اوزرنه اوله عاقبت اندن
رنج وضرر وزیان وزحمت کورر وآخر انك دامنه طونلوب خاك مذلته
یوز اورر ودیمشلردرکه دشمن انسانك قفاسنده در فرصت کوزدب
کلور پس غافل اولمامق کرکدر ودفعنه برچاره بولملودر ودشمن سکا
ظفر بولمزدن اول سن اکا غالب اوللودر زیرا صوك پشیمانلق فائده
ویرمز دیرلر مشهوردر * درمیان دوستان مسرور باش * کرخرد
داری زدشمن دور باش * بونك تقدیری باش مسرور درمیان دوستان
اکرخرد داری باش دور زدشمن دیمکدرکه باش امرحاضردر مسرور
انك مفعولیدر وجمله‌سی مستأنفه‌در (اکرحرف شرطدر خرد داریتك
مفعول مقدمی وجمله سی فعل شرطدر دور ایکنجی باشك مفعولی
وجمله‌سی جزاء شرطدر (میان بیل واورته وسط معناسنه فتح سبنله
وارالق بوراده مرادبودر (مسروراسم مفعولدرسروردن صدرده منکتم
ومستبطن اولان لذت وانشراحدر خارجده وظاهر بشره ده اثری
محسوس دکلدر اصلی سرردر زیرا لذت مستبطنه قلبده سردر باش امردر
مصدری باشیدندر اولمق معناسنه دور ایراق بعید معناسنه (معنای بیت)
بودرکه دوستلر اراسنده مسرور اولوب اوتور زیرا دوستلره قریب اولمق
وارالرنده بولنمق باعث انس وحضور وسرور در واکر عقل تاملك

وارایسه

وار ایسه وادراك كامل طوترسك دشمندن ودائره سندن وصحبتندن دور و بعید اول زیرا انلردن دور اولمق سبب راحت دل ونزدیك اولمق موجب كدر متصل در الحاصل دوستان دائره سنده بولنمق باغ و بوستان ایچنده اولمق كبیدر كه آدمك دماغی پربوی انس وقلبی داخل بزم عالم قدس اولور دشمنان میاننده اولمق ایسه خارزار ایچنده قالمق كبیدر كه دامن دل وحاشیهٔ جامهٔ خاطر دریده اولمقدن خالی اولماز وچشم جان روی الم كورمكدن چاره بولماز ودیمشلردر كه دشمنلرله زندكانی ایتمك خطا وافساد عمر واسراف سرمایهٔ وجود در فاعلم ذالك * ای پسر تدبیر راهی توشه كن * پس حدیث این وآن یك كوشه كن * بونك تقدیری ای پسر كن توشه تدبیر راهی پس كن یك كوشه حدیث این وآن دیمكدر كه توشه كن كلمه سنك مفعولی وتدبیر راهی تعلیلدر و یك كوشه ایكنجی كن كلمه سنك ظرفیدر وحدیث این وآن مفعولدر و پس باء عجمی ایله عربیده فاء جزائیه معناسنه در تقدیری فاذا تداركت الزاد فاجعل حدیث فلان وفلان فی طرف وامض حیث اردت من طریق الاخرة تدبیر بر نسنه نك آخر وعاقبتنه نظر ایتمكدر راهی ده یا زائده ویا تعظیم ایچوندر تدبیر راهی تعلیلی متضمندر برای تدبیر وتدارك راهی دیمكدر توشه آزق وزاد معناسنه حدیث لغتده جدید وعرف عامه ده كلام وعرف محدثین ده خبر رسولدر وكلامك قلیل وكثیرنه شاملدر زیرا اشیا فشیا حادث اولور پس حدیث قدیم مقابله سنده اولور بورادندر كه خبر رسوله حدیث دیدیلر زیرا قرآن مقابله سنده در قرآن ایسه قدیمدر زیرا غیر مخلوقدر این وآن فلان وفلانه یعنی زید وعمروه اشارتدر كوشه بوجقدر یك كوشه برطرف دیمكدر كوشه ایكی جزءدن مركبدر بری كوش كاف عجمیله كه قولقدر و بری دخی هاء تخصیصدر كه كوشهٔ قولاغه تشبیهدر و بونده مشابهت جهتندن اولان مناسبتی اظهار واردر نتكم ینبوع آبه عین دیدیلر زیرا هیئتده وسیلانده كوزه بكزر (معنای بیت) بودر كه ای پسر بول ایچون و یاخود راه عظیم اولان راه آخرت تدبیری وتداركی ایچون توشه ایله یعنی زاد وآزق تهیئه وتحصیل ایله پس بونك وانك یعنی زید وعمروك سوزنی بركوشه یه قو و برطرف ایله وایل سوزنی دكلمه وایشوكه مشغول اولوب بولكه

طوغری کت زیرا مضل ومفسد چوق وشیاطین الانس والجن حددن آرتوقدر که رهزنلك ایدرلر وملامت سمتنه کیدرلر وسکا لازم اولان لائملك لومنه وغافلك غفلتنه مقید اولمیوب تدارکده وسلوك طریق حقده اولاسن والا نادم اولورسن معلوم اولا که سالکه لازم اولان ابتدا تعیین مطلب وثانیا اسباب معینه یه تشبث وثالثا بالفعل حرکت وسلوکدر وبو مقامده مطلب متعین اولمغله ناظم قدس سره اولا تدارك زادله توصیه ایدوب بعده استصحاب زادله سلوك طریقه ترغیب ایلدی فاما زاهدك مطلبی درجات جنت وزادی اعمال صالحه وعاشقلرك مطلوبی قربات حضرت وزادی فنا فی الله درکه هر بری بشقه تدارك ایله بویللر بینه کیدرلر فاعلم ذلك

** در بیان چار چیز که در خطرست میکوید **

چار چیزست ای برادر باخطر * تاتوانی باش ازینها برحذر * بونك تقدیری ای برادر چار چیزرا خطرست دیمکدر که ادات خبر خطره متصلدر زیرا چار چیز مبتدا وباخطر خبردر تا مادام معناسنه درکه استمرار مراد اولنور توانی فعل مضارع مخاطبدر جمله سی تأویل مصدرده اولوب باش کلمه سنه ظرفدر باش امر حاضردر ومابعدی اکا متعلقدر وبعد الجمله مستأنفه در خطر فتحتین ایله هلاك اوزرنه اشرافدر توانی تك مصدری توانستن وتوانیدندر که کوج یتمکدر توان کوجدر قدرت معناسنه توانا کوجلودر که صفت مشبهه در شکیب صبر وشکیبا صبرلو اولدیغی کبی اما توان شول کوجدر که خلقی اوله کسبله یعنی ادماتله حاصل اولان کوجه زور دیرلر قضا توان وصف ترکیبیدر که اصلی تواننده قضادر قضا وامضایه قادر اولیجی معناسنه قدر توان دخی بویله در ازینها اصلنده ازاین درها ادات جمعدر اینها چار چیزه اشارتدر (معنای بیت) بودرکه ای برادر درت نسنه خطره مقارندر که هر کیمده اول درت نسنه بولنورسه باظاهرا ویاباطنا هلاکه مشرف اولور مادامکه قادر اولاسن یعنی علی الاستمرار بونلردن احتراز اوزره اول والاهلاك اولورسن زیرا قول ناصح ایله عمل ایتمین آخر نادم اولور وبر معنایی بلن ایله بلمین برابر دکلدر وتجربه ایدن ایله ایتمین مساوی اولماز پس عاقل اولان بویله پندی قیمتدار کوشوار کبی

قولاغنده طوتمق کرکدر *رغبت دنیا وصحبت بازنان* قربت سلطان
والفت بابدان * رغبت کسر تائله ومابعدنده اولان معطوفات ثلثه ایله
چار چیزدن بدلدر قربت اولنده واو ضرورت وزن ایچون حذف
اولنمشدر رغبت برنسنه یی حرصله ارادتدر دنیا عقبی مقابله سنده درکه
دنو وقربی اولدیغیچون دنیا دنلدی وآخرته یوم آخر دنلدیکی دنیادن
طقوز بیك ییل مؤخر خلق اولنمغله در ودنیایه رغبتدن منع متاعندن
واکا تعلقدن منعدر ودنیانك حدی بالاده ذکر اولندیغی اوزره سماء
سابعه نك مقعرندن ثرایه دکدر که عالم کون وفساد در قربت قرب
معناسنه درکه بعدك ضدیدر وقرب وبعد اعتباری درکه انلر ایچون
حد محدود یوقدر (الفت التیامله اولان اجتماعدر اجزاء مخیطك بری
برینه اتصالی کبی وتاج المصادرده کلور که الالفة دوستی کرفتن یعنی
دوستلق طوتمغه الفت دیرلر دوستلق ایسه اجتماع والتیامی مستلزمدر
(بدان بدك جمیدر بد یرامز در مقابلی نیك درکه ایودر (معنای بیت
بودرکه اول درت نسنه که امور مهلکه دندر اولا دنیایه رغبت وانك
متاعنه حریص اولمقدر حب دنیا ایسه جمیع خطایانك رأسیدر ودنیا
ملعونه در مکر که ذکر وتوحید وسائر امور که حق تعالی شرعله انلری
استثنا ایلمشدر بونلر محبوبدر الحاصل علاقهٔ دنیا انسانك قلبنی مرده
ونفسنی زنده قیلور مکر که سلیمان عم اولا که ظاهری دنیاده وباطنی شهود
مولاده اوله زیرا دریا اولان متغیر اولماز وثانیا زنلر له صحبتدر زیرا زنك
دنیایه تعلقی مرددن زیاده در پس صحبت زن انسانی آرایش دنیایه
جذب ایله اهلاك ایلر وثالثا قربت سلطاندر زیرا ملوکك وفاسی
یوقدر وادنی بهانیله آدمه قیارلر پس سلامت انلردن کنارده اولمقدر
ورابعا بدلر ویرامزلر ایله الفت واختلاط ایتمکدر که اوصاف ردیه نك
سریانته سببدر زیرا حکم جوار اشتراکدر

* قرب سلطان آتش سوزان بود * بونك تقدیری بود قرب سلطان آتش سوزان دیمکدر که
قرب سلطان بودلك فاعلی وآتش سوزان مفعولیدر سوزان صفت
مشبهه در یناغی ویقاغی معناسنه بوراده آتشه صفت اولمغله معنای
متعدی مراددر که یاقیجی در مصدری سوزیدن وسوختن درکه یانمق
ویاندرمق معنالرنه کلور که کویمك وکویندرمك ایله دخی تعبیر اولنور

(معناى مصراع) بودر كه قرب سلطان يافيجى آتش اولور يعنى آتش نيجه احراق ايدرسه اولدخى احراق ايدر سؤال اولنورسه كه آتش اصلندن محرقدر پس نوجهله سوزانله وصف اولنور جواب بودر كه مبالغه يه محمولدر كه زياده محرق آتشدر ديمكدر وبومقوله آتشه قريب اولمق اتلاف نفس واهلاك وجود در بوراده ناظم قدس سره لف ونشر مرتب طريقنه سالك اولمدى بلكه اعظم اسباب هلاك اولان قرب سلطانى تقديم ايلدى حتى ديمشلردر كه بركسه طالب علم ايكن تقوى اوزرنه اولمسه الله تعالى انى بالاخره اوچ نسنه نك بريله مبتلى ايدر ياعمرنه طول بيوب جوان ايكن دنيادن كيدر ويا اهل قرى صحبتيله معذب ايلر وياخود صحبت سلطانله مبتلى ايدر كه بواو برلرندن اشددر بابدان الفت هلاك جان بود * بونك تقديرى بود الفت بابدان هلاك جان ديمكدر كه الفت بودك فاعلى بابدان الفته متعلقدر هلاك فعلك مفعوليدر هلاك موتدر كه وجود اوزرنه فنا وعدم طارى اولمقدر وياخود برنسنه استحاله وفساد قبول ايتمكدر بوراده مضاف محذوفدر تقديرى سبب هلاك جان ديمكدر (معناى مصراع) بودر كه يرامزلرله الفت واختلاط ايتمك جانك سبب هلاكى اولور زيرا فسادلرى سارى اولوب مرده حكمنده اولور پس قلبك حياتى صلاحله وايلك ايله در ومماتى فسادله وكذلك ايله در وانسان جار سوء صحبتيله فى نفس الامر يرامز اولمسه دخى بحكم الصحبة يرامزه نازل اولان بلا نازل اولور نتكم قرآنده كلور (واتقوا فتنة لا تصيبن الذين ظلموا منكم خاصة) * زهر دارد دردرون دنيا چومار * كرچه بينى ظاهرش نقش ونكار * بونك تقديرى دارد دنيا در درون زهر چومار ديمكدر كه دنيا داردك فاعلى ودر درون ظرف وزهر مفعوليدر كرچه شرطيه در عربيده ان وصليه كبيدر كه جزادن مستغنيدر ظاهرش بينى نك مفعول اولى ونقش ونكار ثانيسى در بينى فعل مضارع مخاطبدر كورور سن ديمكدر مصدرى على غير القياس ديدن در مضارعى بيند واسم فاعلى بيننده كلور نكارنونك كسرى وكاف عجميله نقش معناسنه اسم مصدر در نكاريدن ونكاشتن نقش ايلمك وصورت يازمق نتكم نكار خانهٔ چين ديرلر مشهوردر ومحبوبلره نكار ديدكلرى حسن نقشندن اوتوريدر مضارعنده واسم فاعلنده نكارد ونكارنده

دیرلر بوراده نقش منقش معناسنه در زیرا نقش اصلنده الوانله تلوین در بوراده ایسه معنای مصدری مناسب دکلدر مفردات باقیه بالاده یازلمشدر (معنای بیت) بودرکه دنیادن وننده یلان کبی زهر واغو طوتر اکرچه ظاهرینی منقش ونکاریده کورر سن یعنی ظاهرده اولان نقشنه الدانمه زیرا باطنی ظاهری کبی دکلدر بلکه باطننده مهلك نسنه طوترکه زهردر و یلانك آغزندن درون ایله تعبیر ایلدی زیرا باطن فی فی الجمله دروندندر یعنی یلانك زهری اغزنده دیشلرنده درکه اصردقده اثری ظهور ایدر یوخسه قارننده دکلدرکه فی طریقیله کلور و یلانك زهرندن غیری بعض احجار ونباتات دخی زهرناکدر الماس کبی که برقیراطی آدمی اهلاك ایلر وسم هلاهل کبی که اوله بر اوتدرکه سند اقلیمنده هلاهل شهرنده بترلزه ایکن یرلر ضرر و یومز اما غیری اقلیمده اولدرر نقل اولنوب صاتلان انك کوکیدر * می نماید خوب وز بیاد و نظر لیکن از زهرش بود جانرا خطر * نمایدك فاعلی دنیا مفعولی خوب در خطر بودك فاعلی وجانك مفعولی واز زهرش خطره متعلقدر می نماید فعل مضارع غائبدرکه اولنده می ارادت حال و یا مستقبلی حاله تقریب ایچون داخل اولور نمایدك مصدری نمودندر کوسترمك وکورنمك معنالرنه مضارعنده واو یرینه الف ویا کتنوب نماید ونمایشده دیرلر کوسترر وکوسترنجی وکورینور وکورنجی معنالرنه و بعض اغاتده نمودن ونمایدن دخی دیمشلردر ولکن ظاهر اولان بودرکه مصدر ثانی نماید نمودندن اخذ اولندقدن صکره اعتبار اولنمشدر اکر مصدر اصلی اولسه مضارعنده الف ویا کتنورمکه حاجت قالماز (زیبا صفت مشبهه درکه زیب بزکدر زینت معناسنه زیبا بزکلو ویراشقلودر مصدری زیبیدن کلور یراشمق معناسنه نظر بر نسنه یی ادراك ایچون تقلیب بصر و بصیرت ایدوب ای کورمکدر بوراده رؤیت بصر مراد در لکن لامك کسریله ویا ثله حرف استدراکدر اصلی لکن درکه عربیدر ولکن استعمال عجم اوزرنه یا ادخال اولنیجق لام مکسور قلندی ترخیم ایدوب لیك دخی دیرلر ولکن لفظندن ولی دخی دیرلر استدراك لغتده شامعك تدارکنی طلبدر واصطلاحده کلام سابقدن تولد ایدن توهمی دفعدر خطر مرور ایتدیکه هلاکه

مشرف اولمقدر (معناى بيت) بودركه اول ماركبي اولان دنيا انسانك نظرنده محبوب ويرا شعلو كور ينور ولكن انك زهرندن جانه خطر وهلاك واردر پس آرايشنه باقيوب زهرندن حذر كركدر وقرآنده كلور (انا جعلنا ما على الارض زينة لها لنبلوهم ايهم احسن عملا) يعني زينت دنيا انساني امتحان ايچوندر وزينت اولديغي هر كسك امنيه سنه كوره چشمنه مستحسن كورندكيدر وزهر اولديغي اكا تعلق وانك يوزندن يا صورة و يا معنى هلاك كدر نتكم دنيايه حريص اولنلرك نتيجه لري ظاهردر كرك ملوكدن وكرك رعيتدن * زهر اين مار منقش قاتلست * باشد ازوى دور هر كو عاقلست * زهر كسر رائله مبتدا ومابعدنه مضافدر منقش مارك صفتيدر قاتلست خبردر اصلي قاتل استدركه است در معناسنه در همزه سي حذف اولنوب قاتله متصل قلنمشدر زيرا قاتل آخرنده وصله مانع يوقدر هاء رسمي وامثالي كبي دور مفعولبدر فاعلي مابعدنده اولان كسيدر زيرا هر كو كاف عربيله اصلنده هر كسي كه اودر نتكم مرور ايتدي او مبتدا عاقلست خبر وجمله سي فاعله صفتدر (منقش اسم مفعولدر تنقيش دنكه يرنسنه يي الوان مختلفه ايله تلوين ورنكامير ايتمكدر (قاتل قتلدندركه جسددن روحي ازاله در موت كبي ولكن مباشرك فعلي اعتباريله قتل وفوت حيات اعتباريله موت ديرلر (عاقل عقلدندركه وسيلهٔ علم اولان قوت مدركه در وانك محل تعيني دماغدر بورادە مراد كمال عقلدركه عقل قدسي وعقل معاددر وعقل اوج قسم اوزرنه در بري عقل اولدركه عقل كلدر وبري عقل اوسطدركه عقول افلاكدر و بري عقل آخردركه عقول جزئيه در وعقل ايله روحك فرقي بودركه كرچه ايكسي دخي جسمدن جزء دكلدر ولكن روحك جسمه تدبير وتصرف ايله تعلق واردر عقلده بومعني يوقدر بلكه نفسي قبائحدن عقل وقيده واسطه در (معناي بيت) بودركه بو منقش يلانك زهري آدمي قاتلدر هر اول كمسه كه كمال عقل ايله موصوفدر اول مار منقشدن دور و بعيد اولور تاكه اكا قريب اولمغله زهرلنوب هلاك اولميه الحاصل انسان مارك زهرندن هلاك اولديغي كبي دنيانك متاعنه تعلق وآرايشنه فريفته اولمقدن دخي هلاك اولوركه اولكي يه هلاك صوري وايكنجي يه

هلاك

هلاك معنوی دیرلر وقالبك موتندن قلبك موتی اشددر زیرا موت
قلبدن كفر لازم كلور كه مقتضاسی خلود فی النار در موت قالب ایسه
بویله دكلدر بلكه مؤمن كامله تحفه در ونتیجه سی درجات قربتدر
* همچو طفلان منكر اندر سرخ وزرد * چون زنان مغرور رنك

وبو مكرد * بونك تقدیری منكر اندر سرخ وزرد همچو طفلان مكرد
مغرور رنك وبو چون زنان دیمكدر كه اعرابی ظاهردر (همچو چو
ادات تشبیهدر كه چوندن تخفیف اولنمشدر هم لفظنی ادخالده فائده
بودر كه هم لفظی موافقت ایچون موضوعدر مثلا هم جنك دیرلر
جنكده برابر معناسنه بونده دخی طفل اولقده واكا تشبیهده برابرلك
دیمك اولور نتكم افواه ناسده دخی بو مقوله لر جاریدر مثلا یا اوشاق
اولمش یااولمش دیرلر ایكیسیده برابر معناسنه (طفلان طفلك جمعیدر
مولوده التی ویدی یاشنه دك طفل دیرلر وبعضیلر دیمشلردر كه
بلوغه دك اطلاق اولنور نتكم مفصلا مرور ایتدی (منكر نهی حاضردر
اصلنده نكردر نونك كسری وكاف عجمینك فتحیله ولكن بوراده
سلاست وزن ایچون نونك كسره سی اختلاس اولنور یعنی بعض
حركت ایله اوقنور نتكم نظائری مرور ایتدی اولنده میم مفتوحه نهی
ایچوندر یعنی امر طلب فعل ایچون ومیمله ترك طلب فعل ایچوندر
مصدری نكرسیندر باقمق ونظر والتفات معناسنه مضارعنده سین
حذف اولنوب نكرد ونكرنده دینلور (سرخ قزل عارضنه ومعروضنه
اطلاق اولنور مثلا رنك سرخ وسرخ رنك دیرلر مرد جومرد كبی
موصوف وصفت وایكنجیسی صفت مشبهه در (زرد صارودر بو دخی
عارض ومعروضنه اطلاق اولنور معروف آشه زرده دیدكلری
صارولغندن اوتوریدر آخرنده ها تخصیص افاده ایدر (مغرور
غروردندر كه الدانمق دیمكدر (رنك بو یا بوی باء عربینك ضمیله
قوقی رایحه معناسنه (مكرد نهی حاضردر كردندن ایلمك وایشلمك
معناسنه مستقبلاتنده راء یرینه نون كتوروب كند وكننده دیرلر بوراده
ناظم قدس سره مكردی مكن یرینه وضع ایتدی زیرا مصدردن امر
اخذ اولنماز بلكه مستقبلاتدن اخذ اولنور پس مكرد خلاف قیاس
اوزرنه مسامحاتندر نتكم بومنظومه ده بعض نسخه ده برمحلده دخی

كلور كرد (كيز وعجب ورسوايى مكرد قدر خود بشناس وخود رايى مكرد زيرا اولكى مكرد كاف عجميله اصلى اوزرنه دركه مصدرى كرديدندر دونمك معناسنه ومضارعى كردد كلور ودال ثانيه نك حذفيله امر اولور ايكنجى مكرد ايسه اصلدن خارجدر زيرا كاف عربيله دركه مصدرى كردندر فاعلم ذلك (معناى بيت) بودر كه اوشاقلر كبى قزل وصارويه يعنى الوانه مطلقا تنفر والتفات ايله وزنلر كبى رنك وبويه مغرور اولمه وياخود غرور ايله كه مفعول بمعنى المصدر اولور بايكم المفتون وامثالى كبى الحاصل كنديكى اطفال ونسايه تشبيه ايله وانلر كبى الوان وآلاجه وبويا وبويه باقه والا الدانور ورنكلنورسن زيرا هرنسنه اصلنده لوندن خاليدر ولون اكا امور عارضه سببيله حاصل اولمشدر بو سببدن عارف اصلنه نظر ايدوب الدانمز ورنكى خيال بيلور جاهل اولان ايسه فرعه بقوب خيالى حقيقت قياس ايدر والدانوب قالور وآخر پشيمان اولور اول عارض اولان رنك معروضنده باقى قالماز بلكه صولار وفنا بولور پس عاقل اولان عاقبت انديش كركدر فافهم * زال دنيا چون عروس آراسته است * هردو روزى شوى ديكر خواسته است * زال دنيا مبتدا وآراسته است خبريدر وچون عروس اراسته قيددر وشوى ديكر مبتدا وخواسته است خبرى وهردو روزى خواسته ظرفدر (زال پير فرتوت يعنى بوناموش وپچمش قوجه اراولسون زن اولسون بوراده مراد زندر زيرا دنيا عجوزه تشبيه اولنمشدر پس بوراده زالك دنيايه اضافتى لجين الماء كبيدر كه مشبه بهك مشبهه اضافتى قبيلندندر ودنيايى پيرلك ايله وصف ايلدى زيرا ابتدا حدوثى الله تعالىدن غيرى هيچ كمسنه بلمز وابو البشر آدم عليه السلام خلق اولندقده دنيا اكا خطاب ايدوب يا آدم بك قوجه لغم زمانده كلدك ديمشدر آدمدن برو خود بوقدر ييلك سنه دخى مرور ايتمشدر كه دور سنبله تمام اولمغه اقل قليل قالمشدر (عروس صحاحده لغت مشتركه در يعنى لسان عربده وعجمده مستعمل كلن وكوييكو اوزرينه اطلاق اولنور كلمه در رجل عروس وامرأة عروس ديرلر ولكن مؤنثك جمعى عرائس ومذكرك عرس كلور ضمتين ايله وعروس دوكون حالنده دينلور (دخولدنك صكره مجازا اطلاق اولنور

بلوغدن

بلوغدن صكره يتيم دنلديكى كبى (آراسنست اصلنده آراسته است در كه است ادات خبردر همزه سى وماقبلنده اولان هاء غير ملفوظه حذف اولنوب برى برينه وصل اولنمشدر ولغاتده كلور كه استك ماقبلنه بر كلمه لاحق اولسه الفى لفظا و كتابة ساقط اولور منست و اوست كبى مكر كه متصل اولان كلمه نك آخرنده هاء علامت اوله اول وقتده افصح اولان الفى ثابت اولمقدر شيوه است كرده است كبى فاماظاهر اولان بودر كه ثبوت وتلفظى ضرورت وزن ايچون در پس اكر ضرورت سقوط وعدم تلفظنى اقتضا ايدرسه بو مقامده اولديغى كبى لفظا وكتابة طى اولنور آراسته فعل ماضيدن قسمدر بزه مش وزنلمش معناسنه مصدرى آراستن وآرستن در بزه مك وز ينتلمك معناسنه مستقبلاتنده سين يايه قلب اولنوب آرايد وآراينده ديرلر (هردوروزى هر ايكى كونده ديمكدر كه يازايده در سوى وسوهر ضمله عورت ارى وجامه شوى ار جامه سيدر عامه غلط ايدوب چاشير در (ديكر بردخى ديمكدر تكرار اولان نسنه نك ايكنجى سندن ديكرله تعبير ايدرلر مثلا ايكندى نمازنه نماز ديكر ديرلر بردخى نماز معناسنه نتكم تفصيلى مرور ايتدى خواسنست دخى اصلنده خواسته است در كه خواسته واو رسميله دلمش يعنى طلب ايلمش معناسنه مصدرى خواستن در كه طلب وارادتدر مضارعنده سين هايه قلب اولنوب خواهد وخواهنده ديرلر واو رسمى والف ثابته ايله بومصدرى كه ديلك معناسنه در خاء مضمومه ده يازرلر وخاستن كه بلا واو اورى طورمق معناسنه در قيام كبى خاء مفتوحه ده يازرلر (معناى بيت) بودر كه دنيا بر قوجه قارى كبى ايكن كنديني كلن كبى زينتلمش ودوزوب قوشمشدر تا كه اهل دنيا وارباب شهوتى افساد ايليه و بلا نكاح تعلق ايله وفعل فاحش ايله مبتلى ايده هر ايكى كونده غيرى ار طلب ايلمش واوينامش ايدنمشدر يعنى عجوز دنيا كرچه بر حيله ايله سكا بو كون كلن اولوب سكا يار اولمق صورتن كوستر فاما ايكنجى كون سنى ترك ايليوب غيرى وآشنا پيدا ايدوب اكا يار اولور پس انك مطرب وچنكى يه بكزر كه هر كون بر خانه ده چالوب چاغروب اوينار و بر خانه ده قرار ايتمز چونكه بيوفادر سندخى انك يوزنه باقمه وصيت وصداسنه قولاق طوتوب اول جانبه

آله وارایشنه فریفته اولمه ومرد اولمغه سعی ایله تتکم زینب شاعره دیمشدر (زینب قومیلی زینت دنیایه زن کبی مردانه وارساده دل اول ترك زیورایت* مقبل آن مردی که شد زین جفت طاق* پشت بروی کرد ودادش سه طلاق * مقبل مبتدا آن مردی خبر وطاق شدك مفعول صریحی وزین غیر صریحی و بعدالجمله خبره صفت اولور وکردك تحتنده فاعل ضمیری مقبله راجعدر پشت مفعولی و بعدالجمله ماقبلنی بیاندر دادش جمله سی دخی انك تتمه سیدر مقبل مدبرك مقابلیدر حقه اقبال ایدیجی واکا یوز طوتیجی وسعادت اهلیدر مردیده یا زائده ویا وحدت ایچوندر ادات خبر محذوفدر که مرد پست دیمکدر (زین اصلنده زاین در که این اسم اشارتدر بوراده همزه سی ضرورت وزن ایچون تلفظا وکتابة ساقط اولمشدر (جفت جیم عربینك ضمی وکسریله زن ومرد یعنی زوج وزوجه وآش یعنی مقارن وحلیمی ده کلور که جفت شول عدددر که کسرتنه صیغه قبول ایلیه عربجه زوج دیرلر فردمقابلیدر ونعمة الله ده کلور که جفت ایکی نسنیه دیرلر که بر یرده بلجه اوله مثلا ار عورت وعورت ارك جفتیدر وایکی اوکوز که بیوندرقده اوله جفت دیرلر اول اجلدندر که فلان جفت سورر دیرلر (وطاق وجفت دیرلر که طاق تکدر فرد معناسنه پس جفتك مقابلی اولور (ومفتاح اللغه ده کلورکه طاق مصدرده درلما صحاح فرسده اسطوانه وقات معنالرنه یك طاق دیه جك برده بر قات دیرلر انتهی بوراده مرد وجفت وطاق وطلاقی ذکر ایتدیکی مناسباتی جمع قیلندندر (پشت باء عجمینك ضمیله ارقه در ظهر معناسنه بورادندر که مأبون اوغلانه پشت دیرلر پشت دوتا ایکی قات اولمش ارقه در پشت بست ارقه حالنك ارقه سنه بسته قیلدیغی یعنی بغلدیغی پالاندر (سه اوچدر ثلثه معناسنه آخرنده کی ها فتحه بی بیان ایچون علامت اولمغله تلفظ اولنماز ولکن سینك فتحه سی کسره جانبنه اماله ایله تلفظ اولنمق کرکدر واکثر یا اشباع اولنوب یاء ایله تلفظ اولنور (سه پای وسه پایه ساج ایاقدر ومسجدلرده ایقاد قنادیلی ایچون اتخاذ ایتدکلری معهود اغاجه دخی سه پا دیرلر (طلاق عربیدر تطلیق معناسنه که تقییدك مقابلیدر یعنی بر نسنه نك قیدنی ازاله ایدوب وثاقندن تخلیه

ایتمکدر بعیرك عقالنی اطلاق وحل کبی صکره شرعده خاتوننی حبالهٔ نکاحدن تخلیه معناسنه استعمال اولندی زیرا نکاح قید کبی برنسنه درکه حل واطلاقی زوجنه مفوضدرکه الفاظ معلومه ایله حاصل ونصابی اوچ عدددرکه اندن صکره حله سز ر جهت حرامدر (معنای بیت) بودرکه مقبل و اهل قبول وسعادت اول مرد و یااول برمرد درکه بو جهتدن یعنی زن دنیادن طاق ویکتا اولدی واکا اش اولمقدن مفارقت قیلدی وارقه سنی انك اوزرنه ایلدی یعنی برنسنه یه یان ویروب وارقه سن دوندرن کبی اعراض ایلدی ویوز ویروب اقبال ایتمدی واکا اوچ طلاق ویروب بالکلیه سررشته یی قطع ایتدی وبوندن فهم اولندی که دنیایه مدبر اولانه حقه مقبل ومقبل اولانه مدبر دنلدی وبو دخی اخذ اولندی شهوت طبیعیه وهوای نفس وماسوایه میل قلب منقطع اولمدقجه طلاق ثلثه حکمنده اولان مفارقت حاصل اولماز * لب به پیش شوی خندان میکند * پس هلاك ازرخم دندان میکند * بونك تقدیری میکند لب به پیش شوی خندان پس میکند هلاك ازرخم دندان دیمکدرکه لب میکندك مفعول اولی وخندان ثانیسی در وبعدالجملة مابعدیله زن دنیانك حالنی بیان اولور وهلاك ایکنجی میکندك مفعولیدر وجار ومجرور دخی اکا متعلقدر به پیش اولکی میکندك ظرفی اولدیغی کبی (به پیش ب مفرده بورادهٔ ظرفیت ایچوندر تکم پیش پس مقابلی اولمق اکا دالدر زیرا ایکسی دخی ظروف مکانیه دندر امام وخلف کبی باء مذکورك آخرنده اولان هاء غیر ملفوظه سه آخرنده اولان ها کبیدرکه فتحه یی بیان ایچون علامتدر فاحفظه (پس باء عجمی ایله بورادهٔ صکره معناسنه بعده کبی (زخم یاره در عرب جراحت دیر (دندان دیش درکه اوتوز ایکی درکه یکرمی سکزی حروف عربیه ودردی حروف عجمیه مقابله سنده در (معنای بیت) بودرکه زن دنیا اری اوکنده دوداغنی خندان ایدر یعنی اکا تعلق ومحبت ایدن کسه نك ابتداده یوزنه کولر وانبساط وبشاشت کوستر صکره اصروب دیشی زخمندن اهلاك ایلر پس انك خنده سنه مغرور اولاجق دکلدر زیرا لطفی اردنجه قهر اولمق دکل بلکه زهر وشکری ممتزجدر نتکم کفره وفجره حیات دنیاده معذبلردر ولکن

مطلب

مغـلوب بشـريت اولد قلرندن احساس عذاب ايتمزلر

* ⁂ در بيان چار چيز كه علامت نيك بختی است ميكويد ⁂ *

* شد دليل نيك بختی چار چيز * هر كه اين چارش بود باشد عزيز *
بونك تقـديری ديمكدر كه شد چار چيز دليل نيك بختی هر كسی كه
بود ش اين چار باشد عزيز يعنی چار چيز شدك فاعلی ومابعـدی
مفعوليدر وهر كسی مبتدا اين چار بودك فاعلی وشين مفعولی وبعد
الجمله مبتدايه صفتدر باشدك تحتنده فاعل ضميری كسه راجعـدر
وعزيز مفعوليدر وبعد الجمله مبتدايه خبردر (نيك بختی ده يا مصدريه در
نيك بخت صفت مشبهه در ايو بختـلو معناسنه بختيار وبختـاور كبی
بخت دولت وطالع معنـاسنه وقاموسده كلور كه البخت الجد معرب
انتهی يعنی بخت اصلنده فارسيدر صكره عربی قلنوب جد فتحـله
يعنی حظ ونصيب معناسنه استعمال اولنـدی (چارش ضميری اصلنده
بوده متصلدر كه وزنيچون محلنك غيريه وضع اولنمشـدر يعنی ش كه
اصلنده اش در ضمير مفعول متصـلدر وبورا ده مضاف اليه واقع
اولديغی ضرورتله در زيرا اضافته صلاحيتی بوقدر جانشده كی كبی كه
انك جانی ديمكدر بوابسه صحيحدر (معنـای بيت) بودر كه درت نسنه
ايو بختلولك دليلی ودولت وسعـادت وطالع نشانی اولدی هر كيمكه
اكا بو درت نسنه حاصل اوله خلق اراسنده عزيز ومحترم اولور زيرا
هر كسك ذلت وعزتی كوكبنه راجعدر * اصل پاك آمد دليل نيكبخت

* نيست بی اصلی سزای تاج وتخت * بونك تقـديری آمد اصل پاك
دليل نيك بختدر كه اصل پاك آمدك فاعلی ودليل مفعوليدر وجائزدر كه
اصل پاك مبتدا وآمد جمله سی خبر اوله نيست لبس معناسنه اولمغـله
بی اصل فاعلی وسزا مفعوليدر (اصل بوراده متفرع عليه معناسنه در كه
آبا واجداد مراد در زيرا ابن اب اوزرنه متفرعدر اغصان بدن شجره
اوزرنه متفرع اولديغی كبی (پاك طاهر ديمكدر بوراده اصل پاك زنا
وعيبدن طاهر حسبلو نسب ديمكدر (بی اصلی ده يا زائده در بقيهٔ
مفردات شرح اولنمشدر (معنای بيت) بودر كه شرعا وعقلا عيوبدن
پاك وسالم اولان اصل ايو بخت نشـانی كلدی يعنی بر كسه نك اصلی
پاك اولمق دليل سعادتدر اكر باشنده دولتی اولمسه اصل پاكدن كلمزدی

پس

پس بو مقوله کسه هر مرتبه یه لایقدر سلطنته وارنجه زیرا (ان الاصل لایخطئ) موجبنجه اصلدن خطا کلمز وهر کاری بحسب الغالب صواب اوزرنه اولور آنکیچون بی اصل تاج شاهی یه وسریر سلطنته جلوسه یعنی اهل جاه اولمغه سزا دکلدر زیرا اصلنده بی بختدر و بی بختدن غالبا اثر سعادت ظاهر اولماز و بو معنادندرکه خضراء دمنی نکاحدن نهی اولنمشدر یعنی دمنه که بعرابلدر انك اوزرنده بتن یشل اوته اعتبار اولنمدیغی کبی که ظاهرده حسن و باطنده قبحدر کذلك منبت سوءده یعنی بدیرده حاصل اولان زن دخی بویله درکه اندن خیر کلمز پس انك حسن وجمالنه رغبت ایتمامك کرکدر زیرا بی اصلدر
* نیك بختان را بود رأی صواب * انکه بدرایست باشد در عذاب *
نیك بختان بودك مفعول اولی ورای ثانیسی وصواب صفتیدر انکسی که مبتدا و بدرایست صفت و باشد جمله سی خبردر (رأی فکر ومادی الیه الفکر ونظر واستدلالدن مکتسب اولان اعتقاددر (بدرایی ده اولان یاء ثانیه زائده و یانسبت ایچوندر (بدرأی صفت مشبهه درکه برامز فکرلو واعتقادلو دیمکدر (عذاب تعذیبدن مشتقدرکه ازالة العذبدر زیرا مزید فیه اشهر واظهر اولسه ثلاثی اندن مشتق اولور وجه مواجهه دن اخذ اولدیغی کبی و یاخود ایجاع شدیده عذاب دنلدیکی بودرکه مؤمن اولان کسه اعداء الله ایله قائم اولان آلام وشدائدی استعذاب ایدر یعنی اکا عذب وطاتلو کلور پس عذب اولدیغی مؤمنه وعذابی ازاله کافره نظرله اولور (معنای بیت) بودرکه نیك بختلر ایچون رأی صواب اولور یعنی هرکیمکه نیك بخت واصیل ونسیب اوله انك رأی وفکری بحسب الغالب صواب اولور خطا اولماز زیرا ملهم من عندالله در اول کسه که بد اصل اولمق حسبیله بد فکر اولور وراه صوابدن چقوب خطا ایتمسیله عذابده اولور یعنی مبتلای عذاب اولوب جهنمده قالور زیرا بدلکك جزاسی بدلك وایولکك جزاسی ایولکدر انکیچون مجازات عمله مکافات دیدیلر زیرا خیرا وشرا عملك کفوی و برابریدر * هرکه ایمن ازعذاب حق بود
* نیست مؤمن کافر مطلق بود * بونك تقدیری هرکسی که بود ایمن ازعذاب حق نیست مؤمن بود کافر مطلق دیمکدرکه هرکسی مبتدا

ومابعدنده اولان جمله سائر نظائری کبی صفت ونیست مؤمن خبردر
زیرا لبس بمؤمن تقدیرنده در ومابعدنده اولان جمله بطریق الالتزام
مفهوم اولان معنانی تصریح وکفرله تسجیل ایچوندر که انده زیاده
تقبیح واردر (ایمن همزه نك کسریله قیغوسز وغصه سز دیمکدر
(کافر لغتده ستر ایدیجیدر کیجه ظلمتیله اشیایی واکنجی پرده تخمی ستر
ایتدیکیچون کافر دنلدی وکفران نعمت اولان دخی اداء شکری ترکله
ستر نعمت ایتدی وکفران نعمت اولمق انکار نعمتی مستلزم اولمغله وحدانیت
ونبوت وشریعتی انکار ایدنه شرعا کافر وایمانسز دنلدی پس کافر
مطلقا ایمانی اولمیانه دیرلر که تحتنده اصناف مختلفه سی واردر تتکم با آلاده
تفصیل اولندی وبویله برلرده کافر مطلق تأویل کوترمز کافر دیمکدر که
من کل الوجوه کافردر مثلا بعض کافر واردر که کفری اضطراریدر
وقلبنده اعتقادی درست ایکن ناچار صنمه سجده ویاانی تقبیل وباشد زنار
ایدرو بومقوله یه نصله کافر مطلق دیمزلر زیرا کفری اختیاری دکل بلکه
اکراهله در ویاخود کمال خوف اوزرنه مبنیدر پس اکا کفر مقید دیرلر
(معنای بیت) بودر که هرکسه که حق تعالی نك عذابندن قیغوسز
وبی قیداوله اول کسه مؤمن دکل بلکه کافر مطلقدر زیرا عذاب
حقدن امن اوزرنه اولمق حق تعالی حقنده عجز اعتقاد ایتمکدر که
او بکا عذاب ایتمکه قادر دکلدر دیمکدر بو اعتقاد وبو نسبت ایسه
کفردر بلکه حق تعالی قادر مطلقدر بعدذا ناظم قدس سره بیت
سابقده سبب عذاب اولان فکر بد وکار ناصوابی بیاندن صکره عذاب
حقنده سوء اعتقاد وانی انکاردن تحذیر ایلدی تا که هر ظالم ومرتکب
ایتدوکم یانمه قالور دیمیه وعذاب آخرته عذاب دنیا ئله استدلال ایده

فاعرفه * عمر دنیا پنج روزی بیش نیست * غافلست انکس که پیش
اندیش نیست * عمر دنیا مبتدا وپنج روزی خبر وبیش نیستك فاعلی
وجمله سی معنای قصر افاده ایدر غافلست مقدم خبر ومابعدی مؤخر
مبتدادر وپیش اندیش نیستك فاعلی وجمله سی آن کسه صفتدر تتکم
نظائری مرور ایتدی (عمر دنیا مدت بقادر که دنیا اول بقائله معمور
اولور حیاتله بدن عمارت بولدیغی کبی انکیچون مدت عمارته عمر دیرلر
وعمر مدت حیاتك قلیل وکثیرنه شاملدر انکیچون عمری آز وعمری چوق

دیرلر (پنج روزی ده یازانده در اصلی پنج روزست درکه بش کوندرکه
مراد تقلیل مدتدر نتکم کلستانده دخی کلور (مکر این پنج روز در پایی
وترك دخی بورادن اخذ ایدوب بش اون کونلك عمردیر ودنیانك عمری
بش کون دکل بلکه برساعتدر نتکم دیمشلردرکه (الدنیا ساعة فاجعلها
طاعة) وبونده دور افلاکك سرعتنه اشارت واردر کویا شمس کبد
سمادن نقطهٔ اخیره یه برساعتده دور ایدر و بلکه بر لمحه ایچنده یازقیش
ودنیا آخرت اولور (بیش باء عربینك کسریله آرتوق دیمکدر زیاده کبی
بیش وکم دیرلر زیاده ونقصان معناسنه بیش اندیش وصف ترکیبی زد
اولك فکر ایدیجی معناسنه زیرا بیش باء عجمی ایله اوکدر واندیشه فکر در
اندیشیدن فکر ایتمکدر پس بیش اندیشك تقدیری اندیشنده بیش در
وبیش اندیش معناده عاقبت اندیش کبیدر زیرا انسانك مستقبلی اوکی
وعاقبتیدر نتکم قرآنده کلور (یعلم مابین ایدیهم وما خلفهم) یعنی امور
مستقبله وماضی یی بلور اکرچه عکس دخی ایتمشلردر فاما اوضح اولان
معنا اولدر (معنای بیت) بودر که مدت دنیا وعمر انسان بش کوندر
زیاده دکلدر یعنی شیٔ قلیلدر که بش کون فی الحال کلوب کچدیکی کبی اول
دخی سریع الانقضادر پس غافل و یاره در اول کمسه که عاقبت اندیش
واوکنی فکر ایدیجی دکلدر یعنی اوکدن صوکنی صایمز وعاقبتی نه اولاجغنی
فکر ایلمز زیرا فکر عاقبت امور مهمه دندر ومهمی ترك ایدوب غیریه
مشغول واندن محجوب اولمغه غفلت دیرلر فافهم * ترك لذات جهان
باید کرفت * دامن صاحب دلان باید کرفت * کرفت بایدك فاعلی
مطلـــــــــ وترك کرفتك مفعولیدر دامن دخی ایکنجی کرفتك مفعولیدر (معلوم اولا که
ماضی اولنه می توان لفظی ضم اولنسه اول ماضی مصدر معناسنه اولور
می توان دانست ومی توان آورد کبی می توان دانستن ومی توان آوردن
دیمك اولور که معنالری بلمك اولور وکتورمك اولور دیمکدر وکذلك
اولنه باید و بباید ومی باید وخواست وخواهد ضم اولنسه بوصورتلرده
دخی ماضی مصدر معناسنه اولور باید دانست کبی که بلمك کرك دیمکدر
شمدیکی حالده ویا کلجك زمانده وبباید دانست کبی که بلمك کرك کلجك
زمانده دیمکدر ومی باید دانست کبی که بلمك کرك شمدیکی حالده دیمکدر
وخواست دانست کبی که بلمك دادی وخواهد دانست کبی که بلسه کرك

دیمکدر پس بوندن فهم اولندیکه بو کلماتدن ایکی فعل مجتمع اولسه ثانی مصدر معناسنه اولور و بو مقامده باید کرفت دخی بویله در باید کرفتن دیمکدر طوتمق کرک معناسنه نتکم حلیمی ده کلور که کرفت صیغهٔ ماضیدر و مصدر معناسنه دخی استعمال اولنور کرفتار طوتساقدر کرفتن طوتمقدر فصیح بودر که مضارعنده یاز یاده ایدوب کیرد و کیرنده دیرلر لذات لذاتك جمعیدر که نقیض المدر وقرأنده کلور لذة للشاربین ای لذیذة الحاصل لذت ادراك ملایمدر حاسهٔ ذوقه کوره طعم حلاوت و بصره کوره نور وقوت وهمیه یه کوره مرجوك حصولی وقوت حافظه یه کوره امور ماضیه نك حضور وتذکری کبی و بعض اشیا واردر که من وجه ملایم ومن وجه منافردر دواء مرکبی که نافع اولدیغی جهتدن ملایم ولذت ومر اولدیغی جهتدن منافر والمدر باید کرك معناسنه ونباید کرکز دیمکدر مصدری بایستندر کرك اولمق معناسنه مضارعنده سین حذف ایدوب باید دیرلر (دامن داماندن تخفیف اولنمشدر اتك معناسنه که عرب ذیل دیر (دلان دلك جمعیدر صاحب دل اهل دل دیدکلریدر که دل بوراده لحم صنوبری دیدکلری دکلدر بلکه انك مشتمل اولدیغی قوت لطیفه در وصاحب دل اودر که احدیت جمیع اسما اولان اسم اعظمه عارف اوله که اول اسم اللهدر پس اصلا عارف بالله اولمیانك و یا بعض اسمایه عارف اولانك قلبنه قلب دیمزلر مکر که مجازا دیه لر اشته اهل دل اولوب حقدن آگاه اولمق بو وجهله اولور که اکا حقیقة اهل دل دیرلر والادعوا ئله و یا بعض اسماء جزئیه بیلمکله کشی عارف بالله اولماز (معنای بیت) بودر که لذات جهانك وامور شهویه نك ترکنی طوتمق کرك طریقندر دیرسك اهل دل اولنلرك دامانن اخذ ایلمك لازمدر که انلر تسلیك ایله بطریق التدریج مشتهیات طبع و هوای نفسانیدن خلاصلك چاره سن بیلورلر و باذن الله تعالی تزکیه یه باعث اولورلر نتکم قرأنده کلور (یتلوعلیهم آیاته ویزکیهم ویعلمهم الکتاب والحکمة) یعنی بو آیتده وغیریده تزکیه جناب رسالته صلی الله علیه و سلم نسبت اولنمشدر بناء علی هذا اهل دل اولنلر دخی بطریق الارث اول معنادن حصه منداولمشلردر و لذات جهان معظم حجاب واول الباب اولمغله ناظم قدس سره آنی تصریح ایتدی

ولذات

ولذات ایجنده سائر تعلقه صالح اولنلری دخی درج ایلدی پس مقصود ماسوادن اعراض وحقه اقبالدر قال الله تعالى (وتبتل اليه تبتيلا اى انقطع اليه انقطاعا كليا البس فوقه انقطاع فاعلم بذلك * در پی لذات نفسانی مباش * دوستدار عالم فانی مباش * در مباشك ظرفیدر دوستدار ایکنجی مباشك مفعولیدر فانی عالمك صفتی و عالم دخی دوستدارك مضاف الیهی در پی باء عجمینك فتحیله ایزمعناسنه در که عرب اثر دیر مباش نهی حاضردر مصدری باشیدن در باء عربیله اولمق معناسنه حاضر باش حاضر ومهیا اول دیمکدر لذات نفسانی لذات روحانیدن احترازدر پس بوراده نفسله مراد نفس حیوانیه در نفس ناطقه دکل آخرنده یا نسبت والف ونون زیاده در وحدانی وصنعانی وحلوانی وامثالنده اولدیغی کبی دوستدار وصف ترکیبی در اصلنده دارند *

دوستد ر مصدری داشتن در طوتمق معناسنه مضارعنده شین رایه قلب اولنوب دارد ودارنده دینلور پس دوستدار دوست طوتیجی دیمکدر فانی باقی مقابلیدر مراد عالم آخرتدر که باقی وقائمدر (معنای بیت) بودرکه لذات نفسانیه ایزنده واثك اردنجه واكا طالب اولمه بلکه لذات روحانیه طلبکاری اول زیرا انسان حقیقینك غداسی بودر لذات نفسانیه ایسه انسان حیوانینك غداسیدر وروح پرورایله تن پرورك فرقی بین السماء والارض درکه بری سفلی وبری علوی در وعالم فانینك دوستداری اولمه یعنی آنی کندیکه دوست ومحبوب طوتمه زیرا بقاسی یوقدر بلکه داربن قیدندن خلاص اولوب یار باقی اولان حق کور ولذات فانیه یی علوم وفیوض

باقیه یه تبدیل ایله تاکه هرموطنده همنشینك اولسون * نیست حاصل رنج دنیا بردنت * عاقبت چون می باید مردنت * رنج دنیا بردنت کلمه سنك مفعولی وتاء خطاب فاعلیدرکه اكا مضافدر وبردنت دخی نیستك فاعلی وحاصل مفعولیدر زیرا بوراده نفی لیس معناسنه در عاقبت بیایدك ظرفیدر مردنت بیایدك فاعلیدر بردن مصدردر ایلتمك معناسنه مضارعنده بانك ضمه سی فتحیه ابدال اولنوب برد وبرنده دیرلر چون بوراده حرف تعلیلدر می باید ده بامضموم در زیرا حرف شفوی یه ملاقیدر ومضارع اولنده باعلامت

اسـتقبال ومی ادات حالدر وحال واستقبالك اجتماعی ممکن اولمامغله
می لفظی تحسین لفظ ایچون اولور زیرا بوراده مضمون فعل استقبال
اقتضـا ایدر ارادت با ترجیح اولنور (مردنت سنك موتك دیمکدر که
مردن تابه مضافدر ولکن بردنت اضافتی کبی فاعلنه دکلدر زیرا
جامددر (معنـای بیت) بودرکـه سنك دنیا زحتنی ایلدوب
چکدیکوکك حاصلی یوقدر یعنی دنیا ایچون امك وزحمت چکمك
بی حاصلدر شول معنادن اوتوری که آخر اولمك کرکدر یعنی اولیسر
وفنا بولیسرسن پس فا نیده فانی ایچون نه چالشور ووجود که زحمت
ویررسن بلکه (الدنیامزرعة الاخرة) وفقنجه دنیاده آخرتك ایچون
سعی ایله که امکك ضـایع اولمسون وآخرتده بر حاصل اوله سن
* ازتنت جان چون برون خواهد شـدن * خاك اندر استخوان
خواهد شدن * بونك تقدیری چون خواهد شدن جان برون ازتنت
چون خواهد شدن خاك اندر استخوانت دیمکدر که شدن بوراده
رفتن معناسـنه در خواهد شدن کیتمك دلر یعنی کیدیسر دیمکدر
بوصورتده جان خواهدك فاعلی وشدن مفعولیـدر ومفعولی تقدیم
ایتمك خواهد شدن ایله بله مستعمل اولدیغنـدندر وبرون شدنك
مفعولیدر وجارومجرور اکا متعلقدر وخاك ایکنجی خواهدك فاعلیدر
وخاکه متصل اولان ضمیرخطاب معناده استخوانه قیددر تنت ده اولان
ضمیری ایسه جانه قیـد ایتمکه حاجت یوقدر زیرا جانت ازتن وجان
ازتنت دیمه نك میانده معناده فرق یوقدر چون بوراده تعلیل اولی
تأکیددر زیرا مآل بردر (برون ضم بائله طشره دیمکدر برون آمدن
طشره چقمـق وبرون رفتن طشره کیتمك وبرون آوردن طشره
چقرمقدر (اندرظرفیت ایچوندر اصلی اندرون درکه ایجرودر واو
ونون حذف اولنوب اندر قالمشدر (استخوان ضمله وواو رسمیله کك در
عظم کبی کرچه کنکرانده زنی اوزره در فاما بوراده لاجل القـافیه
خانك فتحه سی ضمه جانبنـه اماله اولنور (معنای بیت) بودرکه چونکه
جان تن جسمکدن طشره کیدیسر ودنیاسکا قالمیسر دربوسببدن رنج دنیا
چکمك بی حاصلدر چونکه قبرده عظمکه طپراق کیدیسر وطولیسردر
بومعنـادن اوتوری سندخی کاردنیا بی قوالحاصل موت وفنـا

وخاکه

وخاكله يكسان اولمق واستخوانه وكوزه طبراق طولمق مقرزا وليجق كفره
وفجره كبي (يعلمون ظاهرا من الحيوة الدنيا وهم عن الاخرة هم غافلون)
وفقنجه بناء قصور وحفر آبار واجراء انهار وغرس اشجار وامثالي امور
فانيه يه اشتغالله اضاعت عمر ايتمامك كركدر والا عاقبتي خسارت و ندامتدر

* * در بيان اسباب عافيت كويد * *

* عافيت را كر بجوی ای عزيز * می توانی يافتن در چار چيز *
عافيت بجويی ويافتن می توانی نك مفعولريدر عافيت بلا وآفتدن
سلامتدر تشكم دعاده كلور (اسئلك العفو والعافيه) ايي ترك
العقوبة والسلامة (بجويی فعل مضارع مخاطبدر مصدری جستن
وجو يدن در طلب ايتمك معناسنه بجويی ده با جيمك ضمه سنه
اتباعا مضمومدر بكويی كبي آخرنده ياء ثانيه خطاب ايچوندر (مى توان
دخي فعل مضارع مخاطبدر مصدری توانستن و توانيدن در
كوج يتمك معناسنه توان كوچدر قدرت كبي توانا كوچلودر (يافتن
بولمقدر مضارعنده فا يايه قلب اولنوب يابد و يابنده ديرلر و بعض
لغاتده يابيدن دخي يازيلور ولكن استعمال قديم اولكيدر (معناى
بيت) بودركه ای عزيز و محترم كشي اكر عافيت وسلامتي طلب
ايدرسك درت نسنه ده بولمغه قادر اولورسن يعني اكر درت نسنه
بولنورسه سلامت دخي بولنور فاعلم * ايمنی و نعمت اندر خانه دان *
* تندرستي و فراغت بعد ازان * بو بيت چار چيزی مشتملدركه
بری ايمنی و بری نعمت و بری تندرستي و بری فراغتدر و اندر
قرينه دركه بوراده دان دانستندن امردر بلمك معناسنه مضارعي
داند ودانندده كلور وصفت مشبهه ده دانادر لر بلمكن معناسنه بوخسه
اسم جامد دكلدر ظرف مكان معناسنه جامه دان ده وامثالنده
اولديغي كبي پس ايمنی اكا مفعول اولور (ايمنی ده يا مصدريه در ايمن
كسرهمزه ايله قيغوسز وغصه سزدر (نعمت انكله تنعم وتعيش اولنوب
طبعه ملايم اولان امورلذيذه در (خانه اصلنده خاندر كه مطلقا منزلدر
انسانك اولسون سائر حيوانانك اولسون بوجيلر قوندقلری يره خان
ديدكلری كنديلرنه وحيوانلرنه منزل اولمغله در (خانه خصوص
او ز ونه آدم ساكن اولديغي منزلدر كه تركيبده اكا او ديرلر آخرنده

هاا اختصاص ایچوندر یعنی معنای عامدن معنای خاصه نقلك علامتیدر وبو راده خانه دان دن منفصل یا زیلور فاما خاندان كه حرمدن كنایه دروانك امثالی هانك حذفیله متصل رسم اولنمق دخی نظائرنده قاعدهٔ تخفیفه مناسبدر زیرا بوراده دان ظرف مكاندر كه اسم جامددر (تندرستی اصلنده درستیٔ تن در اضافتله دولت خانه كبی اصلنده خانهٔ دولتدر تخفیفا همزه حذف ومضاف الیه تقدیم اولنوب تركیب قلنمشدر وبو تركیب وصف تركیبی نك وصفت مشبهه نك غیری تركیبدر غفلت اولنمیه (درستی ده یا مصدریه در ردرست بتون در كه شكسته نك مقابلیدر تنك بتونلكی صحتله وآفتدن سلامتله در زیرا مرض وآفت بدنی شكسته كبی قیلور انكچون مزاجم ناخوش وشكسته لكم وار در دیرلر پس تندرستی صحت بدن وصاغلق دیدكلریدر (فراغت شغلك ضدیدر كه بین الناس اكا ایشسزلك دیرلر بركار وعملده بولنمیه سن وخلقه قارشمیوب آسوده خاطر اوله سن (بعد ازان یعنی عافیت مذكوره یی مصراع اولده ذكر اولنان ایكی نسنه دن صكره كه بری ایمنی وبری نعمت در بو ایكیده بیل كه بری تندرستی وبری فراغدر (معنای بیت) بودر كه عافیت وسلامتی قیغوسزلقده بیل زیرا مغموم ومهموم اولان غائله دن خلاص اولماز ودخی نعمت خانه ده بیل یعنی اگر منزلكده نعمتك وتعیش ایده جك نسنه لك وار ایسه بلای فقردن قورتلدك واجلق برزخندن نجات بولدك زیرا فقر غائله دن الله تعالی یه استعاذه اولنمشدر ودخی عافیتی تندرسلكده یعنی صحت بدن وصاغلقده بیل زیرا مرض انسانی حقدن عائقدر وصاحبی بی حضور ومتكدردر انكچون خواص بشر طالب موت اولدیلر فاما مرضی استمیلر زیرا موت تحفهٔ مؤمندر كه سبب لقاء الٰهی در مرض ایسه بویله دكلدر ودخی عافیتی فراغده بیل یعنی ظاهر حالده بر نسنه یه شغلك واركله تقیدك اولمیه كه اول ایش سنی بی تاب وپرتعب ایلیه ومقصود اولان كاردن قاله سن نتكم حدیثده كلور كه (شغلكدن اول فراغكی غنیمت بیل) یعنی فارغ وآزاده ایكن كار حق وشغل آخرت طوت والا بر كون بر مغلطه ومشغله وقیوده دوشرسن كه بردخی اول قیوددن خلاص اولمغه مجال بولمزسن پس فراغله مراد فراغ دل دكلدر زیرا

بو معنی

بو معنی ایمنی لفظندن مفهومدر بلکه شغل دنیادر که انده بلانه ایدیکی معلومدر مکر که فراغت غم معنا شدن فراغ دل وایمنی مطلق قیغوسز لغه محمول اوله نتکم آشغه ده بادل فارغ دید یکی بیتدن مستفاددر وجائزدر فراغ دل ایله مراد فراغ ظاهرک مستلزم اولدیغی فراغ دل اوله پس فراغ دل لازم ایله ملزومدن تعبیر اولمش اولورکه بو معنی بزم ذاهب اولدیغمز معنای سابقدر * چونکه بانعمت امانی باشدت * عافیت را زان نشانی باشدت * بونک تقدیری چونکه باشدت بانعمت باشدت زان عافیت رانشانی دیمکدرکه چون حرف شرط بانعمت ده با مصاحبت ایچون وتاء خطاب باشدک مفعول صریحی ونعمت مفعول غیرصریحی وامانی فاعلیدر و بعد الجمله فعل شرطدر عافیت ایکنجی باشدک مفعول ثانیسی وضمیر متصل منصوب مفعول اولی ونشانی فاعلی و بعد الجمله جزاء شرطدر (امانی ده اولان یا زائده در امان وامن خوفک ضدیدر بو زاده اماندن مراد ایمنی در زیرا قیغوسز اولان کسه ده خوف اولماز پس بونک اصلده تقدیری چونکه باشدت ایمنی ونعمت دیمکدرکه چار چیزک ایکنجیسیدر نتکم بیت آتیدن روشندر (و باشد نک تقدیری باشد ترادر لسان عربیله دیمک اولور که اذاحصل لک الامان مع النعمة ای مع حصول النعمة ایضا واجتمعا (نشانی ده یا زائده در نشان علامتدر نشانه کبی واکثر بو درکه نشانه اوق نشاننده مستعملدر نتکم هاء اختصاص انی اقتضا ایدر (معنای بیت) بودرکه چونکه سکا نعمت ایله بله امان وایمنی حاصل اوله یعنی بو ایکیسی سنده موجود و یا بالفعل حصوله کله سکا انک یعنی اول ایکی نسنه نک حصولندن عافیتدن نشان وسلامتکه علامت اولور نتکم تقریری مرور ایتدی * بادل فارغ چو باشی تندرست * دیکر از دنیا نباید هیچ جست * بونک تقدیری چو باشی تندرست بادل فارغ دیکر هیچ نباید جست از دنیا دیمکدرکه تندرست باشی نک مفعول صریحی و بادل فارغ غیر صریحیدر و بعد الجمله فعل شرطدر زیرا چو لفظی چوندن مخفف حرف شرطدر ومصراع ثانی جمله سی جزاء شرطدر جست نبایدک فاعلیدر زیرا نباید دن صکره کلن فعل ماضی مصدر معناسنه اولدیغی بالاده بلندی پس بو راده

جست جستن دیمکدرکه طلب ایتمکدر جویدن کبی وازدنیا جستنه متعلقدر وانك تقدیری هیچ نباید جستن چیزی را ازدنیا دیمکدر که چیزی مفعول وازدنیا انی بیان اولور ودنیادن مراد متاع دنیادر (باشی فعل مضارع مخاطبدر (دیکر بر دخی درنتکم تفصیلی مروراتدی (نباید فعل مضارع منفیدر کرکز معناسنه (هیچ جیم عجمیله اصلا معناسنه درهیچ نکفت اصلا نسنه سویلمدی دیمکدر (معنای بیت) بودرکه چونکه دل فارغ ایله تندرست اوله سن یعنی نشان عافیتدن بو ایکی نسنه دخی سنده بوانه بر دخی دنیادن اصلا بر نسنه استمك کرکمز زیرا عقلی اولان کمسه یه بونلر کافی وحالنه وافیدر الحاصل بی غم اولمق وخانه ده نعمت اولوب نامرده محتاج اولمامق وصحت بدن وشغل دنیادن فراغ نشان سلامتدر وکاه اولورکه نعمت وفراغ وجوانی مفسده یه سبب اولور نتکم شاعر دیمشدر (ان الشباب والفراغ والجدة (مفسدة للمرء ای مفسدة * بر میاور تاتوانی کام نفس * تانیفتی ای پسر دردام نفس * اولکی تا مادام معناسنه میاور ظرفدر وکام میاورك مفعولیدر ایکنجی تا غرض وتعلیل ایچوندر دردام نیفتی یه ظرفدر براصلنده استعلا ایچوندر علی کبی وافعال ومصادر اوائلنده تحسین لفظ ایچون زائد کلور ولکن بوراده علو معناسنه رمزدن خالی دکلدر زیرا میاور نهی حاضردرکه اصل مه آوردر تخفیفا همزه یایه قلب وهاء رسمی حذف ومیم وصل اولنمشدر مصدری آوردندر واوك فتحه سیله کتورمك معناسنه وبرآوردن یعنی برکلمه سنك انضماییله یوقارو کتورمك یعنی قالدرمقدر قالدرمق ایسه اعلادر ومستقبلنده رایه حرکت و یروب آورد وآورنده دیرلر کثرت استعمالنه بناء تخفیفا واوی حذف ایدوب آرد وآرنده دیرلر ومصدرنده آوریدن دخی مستعملدر کام کاف عربیله مرار معناسنه وشول کام که کاف عجمیله در آدم معناسنه در خطوه کبی ولکن طماق معناسنه اولان کامده اختلاف ایدوب بعض اهل لغت کاف عجمیده درج ایتدیلر وبعضیلر کاف عربیله اولمغه ذاهب اولدیلر نتکم مولانا جامینك بو بیتی اولکیه دالدر (بحر عشق توشستم زکام دست امید چرکام سعی بکام نهنك می اید) وبو بیتی دخی ایکنجی یه نشاندر (کسی که کام زین بحر می نهدبی کام) بکام میرسد آخر ولی بکام

نهنك) ظاهر بودركه ايكبسنك دخی جوازنه اشارتدر پس طماق معناسنه اولان كاف عجميله دكلدر ديو دخل ايدن جهلندن دخل ايتدی (نيفتی مضارع مخاطب منفی در دوشمیه سن معناسنه بونك دخی اصلی رن افتی دركه تخفيفا همزه يايه قلب اولنمشدر مصدری افتادن وافتدن وافتيدن وافتن كلور دوشمك معناسنه سقوط كبی مستقبلنده الف و يا دوشوب افتد وافتده دنيلور وكاه اولور فتد دخی ديرلر (دام طوزاق وآغ اسم جنسدر بوراده مراد مكر وحيلهٔ نفسدر استعاره طريقيله (معنای بيت) بودر كه ای پسر مادامكه قادرسن نفسی يوقارو كتورمه وقالدرمه وتحصيل ايدوب شهواتنك حصوليله انی برمراد ايتمه تاكه انك طوزاغنه وآغنه دوشميه سن زيرا سن انی بسليوب مراد نجه اولدقجه قوت بولور وآخر حيله ايله سنی صيد ايدوب زار وزبون قيلور پس اول سنی قتل ايتمزدن اول سن انی مجاهده ورياضتله قتل ايده كور تاكه شرندن خلاص اوله سن * زير پای آور هوای نفس را * كم بدوده بهره های نفس را * هوای نفس آورك مفعولی وزير پای ظرفيدر كم ده كلمه سنك مفعول اولی بهره ثانيسی بد وغير صريحی زير آلت در تحت كبی مقابلی زبردر اوست معناسنه پای ياغله وياسز آياقدر (آور فتح واوله امر حاضردر كتور معناسنه تفصيلی بيت سابقده درهوای ده اولان يا اضافت ايچندر پروای وامثالی كبی هوای قصرله نفسك ميل واشتها واستلذاذ ايلديكی نسنه دركه انده برهان سماوی يعنی داعيهٔ شرع ودليل عقلی اولميه انكيچون بركسه بی ذم اينسه لر هواسنه تابعدر ديرلر وفلان كسه اهل اهوادندر يعنی متعمدا سنتدن زايغ ومنحرفدر ديمكدر (كم كاف عربينك فتحيله ! كسك ناقص معناسنه مقابلی بيش در باء عربينك كسريله كه ارتوقدر زائد كبی نتكم بالاده دخی كذر ايتدی (بدو اصلنده باودرا كا معناسنه بدان كبی كه اصلنده بان در ايكيسنده دخی همزه تخفيفا داله ابدال اولنمشدر (بده دالك كسری وهاء ساكنه ايله امر حاضردر وير معناسنه مصدری دادندر (كه ويرمك در اعطا معناسنه مضارعنده الف هايه قلب اولنوب دهد ودهنده ديرلر بعدذا بعضيلر كه امر حاضر مصدردن مشتقدر دادن لفظندن امرده كلمك سماعی وشاذ در زيرا مصدرنده

دهیدن دخی لغت اولمق قول ضعیفدر و بعضیلر که امر مضارعدن
مأخوذدر دیدیلر انلره کوره دهددن ده اولمق قیاسیدر شوقدر واردر که
امرده دالک کسره سی سماعیدر زیرا قیاس فتحه در (بهره های ده اولان
یا دخی یاء اضافتدر بهره ها بهره نك جمعیدر که ترکیده پای دیرلر آخرنده
ها اختصاص ایچوندر فلان ایچون قوندی دیه جك یرده عجم بهر فلان
نهاده دیر بهره معنای مذکورده بوندن مأخوذدر کما فی الدقائق
(معنای بیت) بودر که هوای نفسی آیغك آلتنه کتور بوخسه الك
اوزرنه یوقارو قالدرمه یعنی نفسی هواسی خصوصنده زبون ومغلوب
ایله یوخسه مساعده ایتمه پس برنسنه یی ایاق آلتنه المق عدم اعتباردن
وخوار ومقهور ایتمکدن کنایه در ونفسکك نصیبنی نفسه اکسك ویر
مقصود قلت اوزرنه ویر دیمکدر زیرا ناقص اولان نسنه زائده کوره
قلتی مستلزمدر ولکن بوراده قلت عدمدن عبارت دکلدر نتکم (نفسك
مطیتك) ودخی (ان لنفسك علیك حقا) کلدی پس دیمك اولور که
نفسی تقلیل غدا ایله ضعیف قیل یوخسه اچلقدن بالکلیه اولدرمه
زیرا راه حقده سنك مطیه کدر وبی جو وبی علف مطیه یول یوریمز
بلکه هلاك اولور واشته نفسی اولدورمك دیدکلری قمع هوی ایچون
بعض اسبابه مباشرتدر بالکلیه بدنی افساد دکلدر نتکم قرآنده کلور
(لا تغلوا فی دینکم) یعنی دینده غلو انواع اوزرنه در که ازجمله افراط
ریاضتده رهبان وامثالنه تشبهدر فاعلم ذلك * نفس وشیطان می
برندازره ترا * تا بیندازند اندر چه ترا * نفس وشیطان مبتدا ترا
برندك مفعولی و بعده الجمله خبردر ایکنجی ترا بیندازندك مفعولی
وجمله سی تعلیلیه در برند فعل مضارع ونون علامت جمع
غائبدر مصدری بردندر ضمله ـــــه ایلمکدر مضارع عنده ضمه
فتحه یه ابدال اولنوب برد وبرند وبرنده دیرلر (ترا اصلنده تورا در
بلا اشباع الواو انت معناسنه در واو ادات مفعولی اولان رایه اتصالله
تخفیفا حذف اولنمشدر (بیندازند اصلنده باندازند در تخفیفا همزه
یایه ابدال اولنمشدر اندازندده نون ثانیه علامت جمعدر مصدری
انداختندر مستقبلنده خایی زایه قلب ایدوب اندازد واندازنده دیرلر
ونون فعلده علامت جمعدر (چه جیم عجمینك فتحی وآخرنده هانك

سكونيله مطلقا قيودر چاه‌دن تخفيف اولنمشدر (ره راه‌دن شه شاهدن وتيه تيــاه‌دن اولديغی كبی (معنـای بيت) بودركه نفس و شيطان سنی يولدن يعنی طريق مستقيمدن كه طريق حقدن ايلتورلر يعنی چقررلر وجاده دن منحرف قيلورلر تاكه سنی جهنم چقورنه آتالر وسجينه براغه‌لر زيرا نفس اماره طاغيه دركه طريق حقــدن عادله در زيرا مقتضاسی هوی وشهوات ولذاتدر جهنم ايســه شهواتله محفوفه در وشيطان مضل اسمنده دركه دائما كاری رهزنلكدر وهدادن ضلاله تحويلدرچونكه بوعلتدن اوتوری سكا مسلط اولورلر پس سن دخی تقوی وطاعت قوتيــله تسلطلرن دفع ايدوب يولكه طوغری كيت ومفسد ومضله اوپه فاعل * نفس راسركوب دائم خواردار * تاتوانی دورش ازمردار دار * سرنفس راكوب ديمكدركه سركوبك مفعوليدر ودائم دار ظرف وخوار مفعوليدر دورش ده شين كه ضمير غائبدر داره قيددر تقــديری دارش دوراز مردار ديمكدر كه شين دارك مفعول اولی ودور ثانيسی در تاتوانی بالاده ذكر اولنديغی اوزره مادام معنــاسنه استمرار افاده ايدر وتوانی تأويل مصدرده اولوب لغت عربيــه ايله تقديری خذها فاجعلها بعيدة عن جيفة الدنيـا مادمت تقدرای علی الدوام وفی كل وقت من الاوقات اوفی كل حال من الاحوال پس داره ظرف اولور (كوب كاف عربيله امردر مصدری كوفتن در دكك معناسنه ضرب كبی مضارعنــده فا بايه قلب اولنوب كوبد وكوبنده ديرلر (خوار واو رسميله ذليلدرافاده خاء مضمومه ده يازلمشدر مع هذا يار وخار قافيه سنده‌در ديمشــلر در (دار امردر مصدری داشتن در طوتمق معناسنه مضارعنده شين رايه قلب اولنوب دارد ودارنده ديرلر (مردار جيفه مردارخور چيلاق دركه دولنكج دخی ديرلر (معنای بيت) بودركه نفسك باشنی دوك وضرب وتأديب ايله زيرا حرونددر ودائم آنی خوار وذليل طوت زيرا دنی الاصلدركه خاكی دروبی اصلدن خطا چوق واقع اولور بومقوله ايسه عزته يرامز وقادر اولدقجه انی مردار داردن دور طوت يعنی جيفهٔ دنيادن وحرام وخبيث اولان نسنه لره ميل ايتدكده تقريب ايتمه زيرا جميع اعضا وقوايه ضرری ساری اولور وحديثده كلوركه (اعدی عدوك نفسك التی بين جنبيك) يعنی اشارت

ایلرکه نفسك صفات ذمیمه سنك اکثریا اثری ایکی پهلو ار اسندن
ظاهر اولور اکل وشرب وشهوت فرج وغیری کبی * نفس بدرا هرکه
سیرش میکنند * درکنه کردن دلیرش میکند * بونك تقدیری
هرکسی که میکندش نفس بدوا سیر میکنندش در کنه کردن دلیر
دیمکدرکه هرکسی مبتدا میکندش ده شین مفعول اول واضمار قبل
الذکر طریقیله نفس بده راجعدر نفس بد شیندن بدلدر سیر مفعول
ثانیدر و بعد الجمله مبتدایه صفتدر دلیر یکنجی میکندك مفعول ثانیسی
و بعد الجمله خبر مبتدا در (سیر اماله ایله طوق معناسنه شبعان کبی
مقصود فتحه جانبنه اماله در تا که سیر مصداق معناسنه اولان سیردن متمیز
اوله زیرا بو سیر سینك کسره سیله در (کنه کاف عجمینك ضمیله کاهدن
مخففدر معربی جناحدر (دلیر کسر دال ایله بهادر در ظاهر بودرکه
اصلنده دلاور در تصرفات عجمیله واو یایه مقلوب ولام مکسور
اولمشدر کویا وکوبی کبی دلیر ودلاوردن مراد قوت قلبدر که آورنده
دلدر دل کتور مکدن مراد قوت دلك اثارن اظهار دوکه بهادر اق
دیدکلریدر تتکم نظیری کفتاردرکه مزبور ایتدی (معنای بیت) بودرکه
هرکیمکه نفس بدی طوق ایلر وآج طوتمز کاه ایلکده انی بهادر
وتوانا ایلر زیرا الله تعالی نفسی اصلنده درت بیك ییل جوعله مبتلی
ایدوب تربیه قلمش واعتراف ذی بو بیت ایتدرمشدر پس هرنه زمان شهواتی
یوزندن طوق اولسه وهواسنه مساعده بولسه معصیت دکل بلکه
کفره بلکه ادعاء ربوبیته داعی اولور تتکم نیجه لرنه واقع اولدی چمشید
ونمرود وفرعون وامثالی کبی بو سببدندر که قرآنده کلور (ولو بسط الله
الرزق لعباده لبغوا فی الارض) ودیمشلردرکه شهوت بطنه مساعده
بولندقجه شهوت فرج ضبط اولنماز و بو ایکی قوتی تضعیف ایچوندرکه
بو قدر ریاضات شاقه چکرلر * حلق خود وا دور دار از هر مزه *
تا نیفتی در بلا ودر بزه * حلق دارك مفعول اولی ودور ثانیسی در حلق
حاء مهمله ایله بوغازدرکه عرب حلقوم دخی دیر (خود واو رسمیله کندی
دیمکدر (مزه میمك فتحی وزاء عربی ایله لذات وداد چاشنی معناسنه
بی مزه داد سزدر مزیدن طاتمق معناسنه مزه دن تصرف اولنمشدر
بلا سبب الم اولان نسنه در امراض وامثالی کبی بلودندرکه امتحاندر

زیرا

زیرا انسان انکله امتحان اولنور و یابلی دندر کسرله که لباس اسکیمک
وچور یمکدر غم وغصه وامثالی ایسه انسانی کهنه ایدر وفانی قیلور
(بزه باء عربینك فتحیله کناه (معنای بیت) بودر که کندی بوغازکی
هرلذتدن دور طوت یعنی هرمشتهای طبعك اولان نسنه یی حلقومکه
قومه تاکه بلا و کناهه دوشمیه سن زیرا اکل ایتدیکك نسنه اکر
حلال ایسه استیفاء لذات ایتدیکك ایچون مسئول اولورسن وافراط
ایدرسن امراضله مبتلی اولورسن ونیجه‌لر تخمه دن هلاك اولمشلردر
واکر حرام ایسه عاصی وعذابه کرفتار اولورسن چونکه بوهرحال
لذاته تهالکده غائله واردر اکر دار بنده باشم و بدنم اسن اولسون
دیر ایسك تناول مطعومات ومشرو باتده اعتدال اوزرنه اول وهر بابده
ارزوی نفسه مساعده ایتمه زیرا قرآنده کلور (اذهبتم طیباتکم فی حیاتکم
الدنیا) وحدیثده کلور که برکسه برمشتهایی نفسندن منع ایتسه
قدرتی وار ایکن بله انك ایچون یوز حسنه یازیله فافهم واعمل بذلك

* زآب ونان تا لب شکم را پرمساز * همچو حیوان بهر خود آخور مساز *

شکم معناده مسازك مفعول اولی وپر ثانیسی در جار ومجرور اکا
متعلقدر وآخور ایکنجی مسازك مفعولی و بهر تعلیل وهمچو تشبیهدر
تا بوراده انتهاء غایت ایچوندر (پر ضم باء فارسیله طولو مملو معناسنه
(مساز نهی حاضر در مصدری ساختن در دوزمك معناسنه مضارعنده
خا زایه قلب اولنوب سازد وسازنده دیرلر (همچو ادات تشبیهدر
مثل معناسنه ولکن هم لفظی موافقته دلالت ایتمکله تشبیهده برابرلك
افاده ایدرکه اکا تشابه دیرلر زیرا ایکی طرفدن دخی اعتبار اولنور نتکم
کلام عربده کلور (رق الزجاج ورقت الخمر) فتشابها وتشاکل الامر)
یعنی انسان حیوانی حیوانه تشبیه اولنورکن حیوان دخی او مقوله
انسانه تشبیه اولنور نتکم دیرلرکه اکر حیوان کورمك استرسك فلان
آدمه نظر ایله زیرا اکل وشرب وخوابده همان حیواندر حیوان حس
وادراکی اولانه دیرلر وفرق ایدوب دیمشلردرکه هرحیوان اولان حی
اولور فاما هرحی اولان حیوان اولمازملك کبی کذا کاحی دیرلر حیوان دیمزلر
زیرا حیثیات حیوانیه دم ایله اولورکه مقتضاسی طبیعت کثیفه در
ملکده ایسه نوردن مطبوع اولمغله طبیعت کثیفه اولماز وحق تعالی

نورالانواراولغله حی دنلدی زیرا حیاتی ذاتیه در خارجدن ر وحله
و یادم ایله دکلدر انسانده وغیریده اولدیغی کبی حیوان حرکتله د ز
یعنی یا مفتوحه درکه حیوانك مسماسنده اولان حرکته دلالت ایچون
حرکت و یرلمشـدر کلام ناظمده قدس سره سکونی لاجل الضروره
ولسان عامه ده اغلاطدندر (بهرادات تعلیلدر (خود بعض نسخده
داالله درکه کندی معناسـنه د ر و بعض نسخده راثله د وشمشدر
ییجك معناسنه در ایکیسی دخی موجه واولکیسی اوجهدر (خورمد له
وواو ملفوظ ایله حیوان یاتوب طوراجق یرکه عرب اصطبل دواب
دیر موقف دواب معناسـنه که لغت شامیـه د ر بوراده یر لفظی ایله
قافیه اولمق ایچون واو تلفظ اولنمز (معنای بیت) بودرکه طوداغکه
کانجـه قارنکی آب وناند ن یرد وزمه وطولدرمه مقصود بوغازکه
کانجه دیمکدر ولکن بطریق المبالغـه لبه دك دیدی وحیوان کبی
کندك ایچون و یا ییجك ایچون یعنی یمکدن اوتوری آخورد وزمه
الحاصل چوق یدیکك صورتده بطنکی حیوان آخوری کبی قلمش
اولورسن بو صورتده سندخی حیوان اولورسن پس بو تشبیهده اکول
اولنلرك حالنی تقبیح واردر واعتدال اودرکه بطننی اوچ حصه ایدوب
برحصه سن طعـام و برحصه سن شراب و برحصه سن نفس الحق
ایچون تهیئه ایده ایشـته عامه ایچوندر والاخواص ناس قلت اکلدن
ضامر البطن اولور فاعمل بذلك * روزکم خورکرچه صائم نیستی *

* پرنخور آخر بهائم نیستی * بونك تقدیری کم خور روز کرچه صائم
نیستی نخور پر آخر بهائم نیستی دیمکـدرکه کم لفظی خورك مفعول
مقدمی وروز ظرفی وصائم نیستینك مفعولیدر کرچه بوراده ان وصلیه
کبیدرکه جزادن مستغنی در پر نخورك مفعولیدر بهائم نیستك مفعولی
اولدیغی کبی روز کوندزدرکه شب مقابلیدر (کم کاف عربینك فتحیله
ناقص معناسنه در (خور امر حاضردر خوردن د ن یمك دیمکدر اکل
کبی لغت حلمی ده واو رسمیله دیمشدر (کرچه اکرچه دیمکدرکه
اصلده حرف شرطدر وچه نسـنه دیمکدر چیز کبی ونه دیمکدرکه
ذوی العقولك غـیریدن سؤالدرکه لفظی ایله ذوی العقولـدن
سؤال اولدیغی کبی بوراده الله اعلم رابطه یرنه استعمال اولنمشـدرکه

کبی

کبی صائم صوم مدندر صوم اصلنده مطلقا فعلدن امساکدر که مطعم وکلام
ومشیه شاملدر صکره شرعده مکلفك طلوع فجردن غروب شمسه دك
نیت ایله اطیبینی یعنی اکل ونکاحی تناول واستمناء واستفادن امساکنده
استعمال اولندی (نیستی ده تا خطاب ایچوندر کرچه صائم نیستی نك
لسان عربیله تقدیری وان لم تکن صائما دیمکدر (نخور نهی حاضردر
زیرا نون حرف نفیدر که کلمه لرك اوللرینه داخل اولوب نفی حکم قصد
اولنور ولکن افعال ومصادر واسماء فواعل ومفاعیلده متصل یازیلور
(ندانست ونداند وندانستن وندانندہ وندانسته کبی واسماء جوامدده
واسماء زمان ومکان ونعوت ومبالغه ده وامثالنده هاء علامتله منفصل
یازیلور (آخر مکر معناسنه تعریض مقامنده استعمال اولنور تتکلم
تفصیلی مرور ایتدی (بهائم بهیمه نك جمعیدر بهیمه تمییز ونطقی اولمیان
حیواناتدر که صورتلرنده ابهام واشکال اولوب مفهوم اولمامغله بهیمه
دنلدی وقاموسده کلورکه بهیمه حیوانات بر وبحردن چارپا اولنلره
شاملدر ومفرداتده کلورکه صکره تعارفده سباعدن ماعداسنه اسم
اولدی بهائمك جمعیتی افراد خورنده اعتبار بیله در فاعرف (معنای
بیت) بودرکه صائم دکل ایسکده کوندز آزا کل ایله یعنی صائم دکلم
دیو کثرت اکلدن حذر ایله وچوق یمه مطلقا کیجه ده وکوندزده
آخرسن حیوان دکلسن یعنی چوق یمك حیوان صفتیدر پس سن
مکر حیوانسنکه چوق یرسن بومعنی تعجب اولنه جق معنادر

دیمکدر * ای که درخوابی همه شب تا بروز * بهرکور خود چراغی
برفروز * ای کسی که تقدیرنده درکه مبتدأ ومابعدی صفتدر چراغی
برفروزك مفعولیدر بهرانی تعلیل وبعدالجمله خبر ومبتدأ وخبر ای کلمه سنك
منادی سیدر خوابی ده یا خطاب ایچوندر خواب واو رسمیله منامدر
ومنامده اولان واقعه معناسنه دخی اطلاق اولنور (همه جمله دوکلی
معناسنه درهرنه اولورسه بلنه همدان دیرلر اصلنده هم درکه موافقت
ایچوندر آخرنده ها اختصاصه دالدرکه معنای عامدن معنای خاص
علمی یه نقل علامتیدر تاانتهاء غایت ایچوندر کور کاف عجمینك ضمیله
قبردرترك سنله دیر (چراغ کسرجیم عجمیله فتیلده نشان اودك اسمیدر
آلت مخصوصه یه چراغ دیدکلری مجازدر برفروزده بر تحسین لفظ

ایچون زایددر (فروز فانك ضمیله اصلنده افروزد رکه امردر مصدری افروختن در یانمق و یاقمق معناسنه لازم ومتعـدی کلور مستقبلنده خا زایه قلب اولنوب افروزد وافروزنده دیرلر (معنـای بیت) بودرکه ای کسه که بتون کیجه صباحه دك اویقوده سن کندی قبرك ایچون برچراغ وموم افروخته قیل یعنی باق و یاقلنـدر تا که ظلمت قبردن خلاص اولاسن الحاصل کوندزه دك اویویوب ظلمات خوابده قالمه بلکه کیجه نك برمقدارنی طاعتله احیا ایله تا که طاعتك نوری قبرکده سـکا چراغ کبی اوله واکر بن طاعتی کوندز ایدرم دیرسـك کونك نوافلندن کیجه نك فضائلی چوقدر زیرا تهـجد مرغوب فیه در و عاشقلر ایالیده مناجات ومعراج ایده کلمشلردر پس عبادتی کوندزه قصر ایتمك دخی برغفلتدر زیرا متابعت نبویه دن و سیرت حسنهٔ صلحادن خروجدر * خواب وخور جز پیشهٔ انعـام نیست * خفتکا نرا بهره زین انعام نیست * تقدیری خواب وخور نیست جز پیشـه انعام بهره زین انعـام خفتکا نرا دیمکدر خواب وخور مبتدا ونیست خبر وجز استثنـادر وجائزدرکه خواب وخور نیستك فاعلی اوله زیرا عربیده لیس معناسـنه در یعنی لیس المنـام والاکل الافعل الانعـام بهره ایله بوایکنجی نیست دخی بوایکی اعتبـار اوزرنه در خفتکا ن ایکنجینك مفعولیدر که را تعلیل وتخصیص ایچوندر (خور ییمکدر
تنکم لغت قره حصـاری ده مصرحدر (جز حرف استثنا در (پیشه صنعت وکاردر تفصیلی مرور ایتمشدر (انعـام فتحله نعمك جمیدر حرکت ایله انعام انواع اربعه درکه ابل وبقر وضأن ومعزدر ذکر وانثی اعتبـاریله ازواج ثمانیه دینلور وجه تسمیه بودرکه ابل عند العرب وسائرلری عند غیرهم اعظم نعمتدر (خفتکان خفته نك جمیدر الف ونون ادات جمع وکاف فارسی خفته آخرنده اولان هاء غیر ملفوظه دن بدلدر و بعضیلر دیدیلرکه کانك مجموعی ادات جمعدر بو صورتده خفته منفصل وصورت اولیده متصل یازیلور تنکم بالاده بلندی (بهره مرور ایتدی (زین اصلنده زاین در همزه سی تخفیفا وکتابة حذف اولنمشدر (انعام کسرله ایصال الاحسان الی الغیر معناسـنه در ولکن موصل الیه ناطق اولمق شرطدر پس فلان کسه فرسی اوزرنه انعـام

ایتدی

ایتدی دنلمز بلکه زید وعمروه انعام ایتدی دینلور (معنای بیت) بودرکه خواب وخور یعنی منام واکل دکلدر الاحیوانك کاری در زیرا حیوان اندن غیری سن بلمز خفته اولانلره یعنی اویویانلره بو انعام واحساندن بهره ونصیب یوقدر یعنی کیجه عبادتندن ونعیم آخرتدن وبلکه حتی دنیادن بله حصه لری یوقدر زیرا چوق اویومق وخصوصا عندالصباح خوابده بولنمق نقصان رزقه سببدر وطاعت نقصان اوزرنه اولدیغی نصیب آخرت دخی اکسلور ولکن نقصان وقلتدن عدم ایله تعبیر ایتدیکی بطریق المبالغه در وجائزدرکه این انعام خصوص انعامه اشارت اولا که عنداهل الخصوص انعام معهود درکه بینهم وبین الله حالات طیبه در * ای پسر بسیار خواهی خفت خیز * کرخبرداری زخود بی کفت خیز * بعض نسخده کرخبرداری زروز رستخیز دوشمشدر بسیار خفته قید در خیز جملهٔ مستأنفه در مصراع ثانی جملهٔ شرطیه در بی کفت خیز ثانی یه قیددر خواهی خفت خواهی خفتن تقدیرنده درکه خواهی واورسمیله مضارع مخاطبدر وخفتن کا مفعولدر زیرا بالاده کذر ایلدیکه خواهی ایله وبعض کلمات معروفه ایله ترکیب اولنان فعل مصدرتا ویلنده در زیرا ایکی فعلك فعلیت اوزرنه اجتماعی صحیح دکلدر) خفتن یاتمق واویومقدر خواهی خفت بسیار چوق اویومق دلرسن اویویسرسن دیمکدر (خیز امر حاضردر مصدری خیزیدندر سوریتوب ایمکلمك وقالقمق معناسنه مضارعی خیزد واسم فاعلی خیزنده کلور (بی کفت سویلمدن ودیمدن دیمکدر بی حرف نفیدرکه جوامده داخل اولور (معنای بیت) بودرکه ای اوغل چوق اویومق وآخرنده راحتده اولمق دلرسن ویاخود چوق اویویسرسن یعنی قبره کیردکده اوراده چوق یاتورسن وقیامتده دلك باشك قالدرمزسك ایمدی خیز یعنی اولدمی یاد ایدوب شمدی کیجه ایچنده فراشندن قالق وسرك یصدقدن قالدر وبرمقدار حقه عبودیتده اول اکر کنند کدن ویاخود روز رستخیز یعنی قیامت کوننده خبرك وارایسه ومیت دکل ایسك نفخ صورله قبرکدن قالق دیمدن واسرافیلك خطابی کوشکه ایرمدن سن اختیارکله شمدی یرندن قالق تاکه قبرندن قیامك آسان اوله

زيرا هر عملك جزاء مناسبى وارد ر ونوم اخ الموت د ر وانسان فراشنده قبرده ميت كبى در پس قبردن قيامى نائمك فراشندن قيامى كبى د ر فافهم جدا * دل درين دنياى دون بستن خطاست * دامن ازوى كر تود ر چينى ر واست * تقديرى بستن دل درين دنياى د ون خطاست كه درچينى دامن از وى رواست ديمكد ركه بستن دل مبتدا ودرين ظرف وخطاست خبرد ر كرحرف شرط وتود رچينى نك فاعلى ودامن مفعولى و بعد الجملة فعل شرط وروا ست جزاء شرطدر (درظرفيت ايچوندر ولكن بستن كه بغلمقد ر باء له تعديه ايد ر پس بوراده درين يرينه بدين كرك ايدى ولكن دلبستهٔ دنيا اولمق اكا دخول وتوغلى مستلزم اولمغله فى معناسنه اولان درايله استعمال اولنمشدى د نياى دونده اولان ياآخرنده حرف مد اولان كلماته متصل اولان ياد ركه حرف توسل ديرلر اضافتده وصفتده كلور پر واى او وابر وى مشكين كبى بوراده موصوف ايله صفت ميانيده كلمشد ر زيرا د ون دنيانك صفتيدر دون ادنى ديمكدر اعلى نك مقابليدر زيرا دنيانك حالى درجهٔ آخرتدن آشغه دركه دنيا فانى وآخرت باقيدر (بستن بغلمقد ر مضارعنده سين نونه قلب اولنوب بندد و بندنده ديرلر (در چينى ده در تحسين لفظ ايچون زايددر برچينى واقع اولان نسخه دخى بردركبى در (چينى فعل مضارع مخاطبدر كه ياخطاب ايچوند ر مصدرى چيدن در ديوشرمك معناسنه مضارعنده نون زياده ايدوب چيند وچينده دير لر (روالايق ودرست وجائز عجم جائز كور ر مبسن ديه جك يرده روادارى دير زيرا جوازده معناى مرور وارد ر روانك معناسى ايسه مرور ايديجى د ر (رواصلنده رفتن دن مشتقدر كافى الدقائق (معناى بيت) بودركه بودنياى دنى يه كوكل بغلمق خطادر زيرا علو همتى اولان كسه ادنا ايله علاقه واشنالق ايتمز بوجهتدن سن اكراندن دامن ديوشروب ال سلكرسك شان عالى كه لايق ومناسبد ر والادنيا وآخرتده دنى اولورسن زيرا دنلمشدركه علو الهمة من الايمان يعنى علو همت ايمانك شعب عاليه سند ندر وحديثده كلوركه (ان الله يحب معالى الامور ويبغض سفسافها) ودنيايه تعلق ايتمك انك حياتى سومك وزخارفنه ميل وتحصيلنده تكلفدر وحديثده كلور (حب الدنيا رأس كل خطيئة)

زیرا دنیا معظم حجابدر که کثیفدر وحجاب مانع مشاهده‌در * ازچه بندی
دل بدنیای دنی * چون نه جاویدست دروی بودنی * دل بندینك
مفعولدر بدنیاده با تعدیه ایچوندر که اهل فرس اصطلاحنده اکا
تعلق مجرد ایچون اولان بادیرلر یوخسه تعدیهٔ اصطلاحیه دکلدر
نه جاویدست مقدم خبر بودنی مؤخر مبتدا در دروی بودنی یه
متعلقدر (ازچه مقام تعلیلده استعمال اولنور ندن دیمکدر (بندی
فعل مضارع مخاطبدر مصدری بستن در بیت سابقده شرح
اولنمشدر و بعض لغاتده بندیدن دخی بغلمق معناسنه مصدر در
بوصورتده بندد و بندیده اولان نون اصلی اولور یوخسه سیندن
مقلوب اولماز فاما اصطلاح عجمه کوره ظاهر بودر که بندیدن مصدر
فرعیدر اصلی دکل (دنی مدغمدر که اصلی دنیء فعیل وزنی اوزرنه
صکره ادغام اولنوب دنی دنلمشدر خسیس و حقیر معناسنه بوراده
تخفیفا وضرورة احدی اليائين حذف اولنمشدر (چون تعلیل ایچوندر
(جاوید ذال معجمه ایله دراید معناسنه زیرا مده‌دن صکره کلمشدر تکم
قاعده‌سنی مرور ایتدی (بودنی‌ده یا زائده در بودن مصدر در اولمق
معناسنه مضارعنده واو مفتوح قلنوب بود دیرلر (معنای بیت)
بودر که دنیای دنی وحقیر و بی قیمته نه سببدن کوکل بغلدك چونکه
انده اولمق وقرار ایتمك ابد دکلدر یعنی سنك ایچون دنیاده بقا
اولمدیغیچون کرك ایدیکه اکا دلبسته اولمیه سن فاما کمال غرور
وغفلتدن (یحسب ان ماله اخلده) موجبنجه کندیکی اوراده باقی
قیاس ایتدك وکوکل ویروب عمارتنه مشغول اولدك مع هذا کوپری
اوزرنده سن که محل بنا دکلدر انکیچون دنلمشدر که (الدنيا قنطرة
فاعبروها ولا تعمروها * ظاهر خودرا میارا ای فقیر * تا چو بدری
باطنت کردد منیر * ظاهر خود میارانك مفعول مقدمی در باطنت
کرددك مفعول اولی و منیر ثانیسی وجمله سی تعلیلیه در زیرا تا بوراده
غرض وتعلیل ایچوندر تشبیه که چو بدر بدر منیره قیددر (میارا نهی
حاضردر که میم مفتوحه نافیه ویا همزه دن بدلدر اصلی آرادر
مصدری آرستن وآراستن کاور بزه مك و زینت ایتمك معناسنه
مستقبلاتده سین یایه قلب اولنوب آراید وآراینده دیرلر و بعض لغاتده

آرا يدن دخی مصادرده درج اولنمشدر بوصورتده قلبه حاجت قالماز
ولكن ظاهر اولان بودركه بيت سابقده مرور ايدن بند يدن كبی
آرايدن دخی مصدر فرعيدر (فقير كثير الاحتياج ديمكدركه مرور
ايتدی (چو ادات تشبيهدركه چوندن مخففدر (بدری ده يا زائده در
ويا تنكير ايچوندركه تعظيمه محمولدر (بدر نورله ممتلی يعنی طولمش قمر
معناسنه كه آيك اون دردنجی واون بشنجی كيجه سنده اولور ماه چهارده
اون درت كيجه لك آی ديمكدر ونورله طولديغی انعكاس طريقيله در
يوخسه سر بالذه دكل اكرچه رای نك كوزنه لذاته نور كورينور
و بدرده طلوع وامتلادن هر بری معتبر در زيرا قمرك طلوعی شمسدن
مقدمدركه طلوعله انی مبادرت ومسارعت ايدر وامتلاسی اعتباريله
بدره بی يعنی طولو كبسه بی اكا تشبيه ايدرلر وجائزدركه عكس اوزره
اولوب امتلاسندن اوتوری قمر بدره يه تشبيه اولنه (كردد كاف عجميله
فعل مضارعدر مصدری كرديدن كلور صيرورت وتحول معناسنه
(منير انارتدندر متعدی ولازم استعمال اولنور روشن قلمق وروشن اولمق
معنالرنه بورادە ايكسی دخی موجهدر (معنای بيت) بودركه ای فقير
كنـدی ظاهركی آراسته ومزين قلمه تا كه باطنك بدركبی روشن اوله
ويا بدر آفاقه روشنـالق ويرديكی كبی باطنك دخی انفسده بو حال
اوزرنه اوله قال الله تعالى (واشرقت الارض بنور ربها) يعنی نور
شمسـله وجه آفاق منور اولديغی كبی نور الهی ايله دخی وجه انفس
منور اولور الحـاصل كشی ظاهرنی تزيين ايتمك انی تنوير ايتمك كبيدر
خصوصا كه تلبس ايتديكی قماش قسمندن اوله فاما ظاهری تزيين
وتنويردن باطنه خسوف واقع اولور كل ايمدی زن كبی ظاهركی اراسته
قلمقدن فارغ اول تا كه بوفراغ وتركك اثری باطنكده ظهور ايدوب
ظاهرك يرينـه باطنك منور اولسون زيرا هر عملك جزاء موافقی واردر
وايكی مرتبه ده عريانلق يعنی هم ظاهرا وهم باطنا بريرده مجتمع اولماز
وقنغی طرف ملبس اولورسه طرف آخر مجرد اولور وفقـير تعبيرنده
نكته بودركه ظاهری ملبس اولمق فی الحقيقه غنايی مستلزم اولماز
بلكه باطنی لباس معرفتدن ونور طاعتدن مجرد اولدقجه بنه اكا فقير
ديـلمو رتكم عكسنده غنی دينلور فافهم جدا * طالب هر صورت

زیبا مباش * درهوای اطلس ودیبا مباش * طالب آخرنك كسریله
مباشك مفعولیدر یعنی ای سالك اطلس ودیبا صورتك صفتیدركه درهوای
ایكنجی مصراعه متعلقدر * قیدر آخرنده یا مصاحبت وتوسل ایچوندر (طلب
برنسنه‌نك وجودندن تفحص وتفتیش ایتمكدر كرك اول نسنه عین
اولسون وكرك معنی اولسون (هركل افراد معناسنه‌در (صورت اعیان
موجوداتك بری برندن انكله ممتاز اولدیغی معنادر پس اگر صورت
شكل ایسه عامه وخاصه انی ادراك ایدر صور محسوسه كبی والا
خاصه ایدر فقط صور معقوله ومعنویه كبی كه بونلره صور حقیقیه
دیرلر بورده صورتله مراد صورت حسیه‌در (زیبا بزكلو ویراشقلودر
اصلی زیب مدر زینت وبزك معناسنه صكره مبالغه ایچون آخرنه الف
كتوردیلر كویا وپویا وبینا وجویا وامثالنده اولدیغی كبی كما فی
الدقایق پس زیبا صیغهٔ مبالغه اولدی كه صفت مشبهه‌نك
برنوعیدر ایكنجی نوعی نونله اولاندر خندان وكریان وحیران
وامثالی كبی وبو فقیره لائح اولان بودركه بو الفده نسبت دیمك
دخی صحیحدر نتكم تركی ایله تعبیرندن ظاهردر یعنی بزكلو ویراشقلوده
لو ولی ادات نسبتدر عزتلو مروتلو وعزتلی مروتلی كبی ونسبتده دخی مطلب
فی الجمله مبالغه مفهومدر (مشكین وغمكین وامثالی كبی (مباش نهی
حاضردر مصدری باشیدندر اولمق معناسنه (اطلس معروف قماشدر
خابسز اولمغله اطلس دیرلر نتكم عرشه فلك اطلس دیرلر زیرا كوكبدن
عاریدر ودرت كسیه سادات طلس دیدیلر زیرا یوزلرنده شعر یعنی
قیل وصقل یوغیدی وانلر عبدالله بن الزبیر وقیس بن سعد بن عباده
واحنف بن قیس وقاضی شریحدر (دیبا معروف قیمتلو قماشدر
(معنای بیت) بودركه هر زینتلو صورته طالب وراغب اولمه مثلا
اطلس ودیبا وامثالی صور حسنه‌یه یاقوب عاشق ومائل اولمه ورنكنه
قالمه زیرا اصلنده بی رنكدر ورنك امر عارضله حاصل اولمشدر مثلا
خرده بین اولان انك اصلنه نظر ایدوب لون عارض وزینت ظاهره‌سنه
الدانمز الحاصل ذاتیدن خبردار اولان صفات حسنه‌یه باقماز بلكه حسن
صفاته باقر زیرا مقصود مطالعهٔ اسما وصفات وانلردن ذاته انتقالدر
یوخسه مجرد سیر آثار دكل اكثریا ناسك نظری امور حسیه‌ده

ده

وخصوصا امور حسيه‌نك مزين ومنقش اولنلرنه‌در زيرا حسله الفنلري
نمالبدر اكر معنى جانبنه التفاتلرى اولايدى دنيانك كوزلى انلره زشت
كورينور دى * ازهوى بكذر خدلرا بنده باش * زنده‌كى مى بايدت
دررنده باش * بونك تقديرى بكذراز هوى باش خدارا بنده مى بايدت
زندكى باش در رنده ديمكدر كه خدارا باشك مفعولى اولى بنده ثانيسى در
مى بايدت ده تا ضمير منصوب متصل زندكى فاعلدر وبو كلام شرطى
متضمندر كه اكر مى بايدت زندكى ديمكدر پس باش در رنده جزاء
شرط اولور (بكذر ده با كافك ضمه سنه اتباعا مضمومدر زيرا كاف
اصلنده مضمومدر بوراده وزن ايچون اسكان اولنمشدر (بكذر امر
حاضردر مصدرى كذاشتن وكذشتن در صالپورمك وكچمك معناسنه
يعنى واز كلمك وبر يردن بر يره كچمك مضارعنده شين رايه قلب
اولنوب كذارد وكذارنده ديرلر زنده كى ده يامصدريه وكاف زنده اخرنده
هاء غير ملفوظه دن بدلدر (زنده زاى عربينك كسريله مرده مقابليدر
حى وميت ديمكدر (رنده زاى عجمينك فتحيله كهنه و پلاس وپاره پاره
اولمش قفتان ومرقع (معناى بيت) بودر كه هواى نفسدن كچ وحقه
قول اول زيرا هوادن مبغوض نسنه يوقدر شول جهتدن كه هوا
برهان سماوى ودليل عقلى اوزرنه مبنى دكلدر بلكه شهوت مجرده‌يه دائردر
شرع مطهر ايسه هوا وشهوتى رفع ايچون موضوعدر وامور
جاهليه‌يى هدم ايچون منصوبدر وبوندندر كه قرآنده كلور (افرايت من
اتخذ الهه هواه) وبومعنى ايچون ناظم قدس سره خدا ايله هوايى
مقابله ايتدى زيرا هوا اكثر ناسك معبوديدر وسكا زنده لك يعنى حيات
حقيقيه باقيه طيبه كركسه زينت دنيايى ترك ايدوب پلاس ايچنده
اول كه فقرا خرقه‌سيدر زيرادرويشلك سرمايه سعادت وسبب حيات
قلبدر نتكم غنا باعث ممات دلدر بوجهتدندر كه اغنيادن موتى ايله
تعبير وصحبتلرندن تحذير اولنمشدر زيرا موتايه مقارن اولان دخى ميتدر
وبورانده ناظم قدس سره زنده ايله رنده‌يى جمعى لطافتدن خالى دكلدر
وناظمك لطافتندندر كه بو نظمنده بعض مواضعده التزام مالا يلزم
وبعض مواقعده تجنيس طريقنه سالك اولمشدر ولكن تطويلدن
حذرا بوفقير خامه سندن بيانى طى اولنمشدر * خرقهٔ پشمينه را

بردوش کن * شربتی ازنا مرادی نوش کن * بونك تقدیری کن خرقهٔ پشمینه را بردوش کن نوش شربتی ازنامرادی دیمکدر که خرقه کن کلمه سنك مفعولی وجار ومجرور اکا متعلقدر ونوش ایکنجی کن لفظنك مفعول اولی وشربت ثانیسی وجار ومجرور شربتدن حالدر خرقه کسرله خرق دندر فتحله که یارمق و ییرتمق در خرقه بز پاره سیدر ومرقعلر بز پارلرندن مرکب ومخیط اولمغله جزئی کل او زرنه اطلاق ایدوب مجموع ثوبه خرقه دیدیلر (پشمینه ده پشم یاء عجمینك فتحیله یوكدر قیون وامثالی یوکی کبی (مرکب لیقه سنه پشم دوات دیرلر یا نسبت ونون تأکید نسبت وهاء اختصاص ایجوندر زیرا پشمه منسوب اولان نسنه چوقدر پس خرقه مراد اولیجق پشمینه دیرلر یعنی اطلاق اوزرنه ذکر اولندقده هائله تخصیص اولنور فاما خرقهٔ پشمین دنلسه بلا ها دخی استعمال اولنور وپشمه نسبتدن مراد منسوبك مادهٔ وجودنی بیاندر (پس پشمینه یوكدن دوزلمش عبا وخرقه دیمکدر لوزینه کبی که لوز بادام ولوزین بادم ایجیله اولان نسنه ولوزینه خصوص اوزرنه شکر بورکدر (دوش اوموز که چکن دخی دیرلر عرب منکب دیر (کن امر حاضر در مصدوی کردن در ایشلمك وایلمك معناسنه مضارعنده را یرینه نون کتوروب کند وکننده دیرلر شربتی ده اولان یا وحدت ایجوندر شربت اصلنده بناء مره در که برکره ایچمك دیمکدر بوراده شراب یعنی مایشرب معناسنه در زیرا یاء وحدتدن مفهوم اولان شراب جنسندن نوع غریبدر یوخسه شربدن دکل قال الله تعالی (وعلی ابصارهم غشاوة) ای نوع من جنس الغشاوة غریب (ناحرف نفیدر که مشتقه داخل اولور نا مرادیده اولان یا مصدریه در نوش ایچمك اسم مصدردر اصل مصدر نوشیدن در (معنای بیت) بودر که یوك خرقه یی یعنی عبایی اوموزکه ایله یعنی آنی وانی تلبس ایله (وبرمراد اولایم دیرسك نامرادلقدن بر نوع غریب شراب ایچ یعنی نامرادلق برنسنه در که سائر امور واحواله کوره انده غرابت واردر که هرکس بو شرابی نوش ایده مز بلکه برمرادلق شربتنه طالبدر ناظم قدس سره دیمك استر که درویشلك وخرقه پوش اولمقلق نامرادلقدر ودنیاده بویله نامراد اولان

آخرنده بر مراد اولور که خرقهٔ پشمینه برینه حلهٔ سندس واستبرق تلبس ایدر وسائر احوال دخی اکا کوره اولور ودیمشلردرکه (المريد من لا ارادة له يعني مريد ارادت مستقله سی یوقدر بلکه انك ارادتی ارادت حقه تابعدر اشته ارادنده فنا بودر
ای که در بر می کشی پشمینه را پاك سازاز کبر اول سینه را* تقدیری
ای کسی که می کشی پشمینه را در برسار اول سینه را پاك از کبر دیمکدر که کسی مبتدا وما بعدی اکا صفت واول سازه ظرف وسینه سازك مفعول اولی وپاك ثانیسی وجار ومجرور پاکه متعلقدر و بعد الجمله مبتدایه خبردر (بر بوراده حرفدر علی معناسنه بر من بنم اوزریمه وبرتو سنك اوزریکه دیمکدر (کشی فعل مضارع مخاطبدر مصدری کشیدندر چکمك معناسنه (ساز ساختن دن امردر دوزمك معناسنه مضارع عنده خازایه قلب اولنوب سازد وسازنده دیرلر ومصدری سازیدن دخی کلور ولکن مصدر فرعیدر بوصورتده قلبه حاجت قالماز نتکم نظائری مرور ایتدی (کبر کاف عربینك کسریله انسان کندینی غیریدن اکبرظن ایتمکدر تکبر انی اظهاردر (سینه کوکس در صدر معناسنه بوراده سینه ایله مراد دلدرکه سینه نك باطنی در یعنی سینه دله ظرف واقع اولمشدر نتکم قرآنده کلور (ولكن تعمى القلوب التي في الصدور (معنای بیت) بودرکه بالکز عبا پوش اولمق کفایت ایلمز بلکه ای کشی که خرقهٔ پشمینه یی اوزریکه چکرسن وکبرسن اول سینه وقلبکی کبر صفتندن پاك دوز وانك لوثندن طاهر قیل بعده صوفی ودرویش اول والا متکبر درویش اولمازناظمك قدس سره مرادی فنا فی الله ایله نفسی خاك ایلمکدر زیرا کبرکه کندینی غیریدن اکبر واعظم واعلی کورمکدر زائل اولدقده کندینی غیریدن اصغر واحقر وادنی کورمکدرکه حقیقت تواضع وسجده بودر وکبراشد اوصاف نفسانیه دن اولمغله ناظم قدس سره انی تصریح ایلدی سؤال اولنورسه که فقراده کبر صفتی تصور اولنورمی بلکه بومعنی اغنیاده ملحوظدر جواب بودرکه کبرك حقیقتی بنلك دیدکلری انانیت هرکسده اینسه حالنه کوره واردر زیرا مقتضای جبلیتدر ونفس انسان تزکیه اولنمقدن وانك امثالندن پاك اولمغله واوصاف قلبیه ایله

قالمغسله در* گر همی خواهی نصیب از آخرت* رو بدرکن جامهای
فاخرت* نصیب خواهی نك مفعولی وجار ومجرور نصیبه متعلقدر
وجمله سی فعل شرطدر و بدرکن کلمه سنه ظرف و جامها مفعول
و جمله سی رودن بدلدر ورو یعنی بدل و مبدل منه جزاء شرطدر
همی خواهی فعل مضارع مخاطبدر همی ده هاء مفتوحه که حاله دال
اولان می اوزرنه داخل اولمشدر معنای حالی تأکید ایچوندر نتکم
ماضی ده معنای بعدی تأکید ایچوندر پس ماضی یه داخل اولان
می لفظی بعده دلالت ایدر (همی کفتم) کبی که زمان قدیمده سویلدم
و سویلدیکم مقرردر دیمکدر ومضارعده (همی دانم) کبی که بو زمان
حاضرده بیلورم و بلدیکم مقرردر دیمکدر زیرا همی تقریر ایچون دخی
کلور مقرر میدر دیه جك یرده بعجم همی دیر (نصیب) حظ منصوب
یعنی معیندر اصلی نصیبدر که وضعدر (آخرت) دار آخرت دیمکدر نتکم
(لیس لهم فی الاخرة الا النار) نظم جلیلنده حذف اولنمشدر وکاه اولور که
دار لفظی آخرته مضاف اولور (ولدار الاخرة) کبی که ولدار الحیوة
الاخرة تقدیرنده در وامام راغب دار آخرتی نشاء ثانیه ودار دنیایی
نشاء اولی ایله تفسیر ایتمشدر فاما مآل اعتبار ایله در والاصح دکلدر
بلکه دار آخرت دار البقادر که سعدایه کوره جنت واشقیایه نسبتله
جهنم در وآخرت دنلدیکی دنیادن طفوز یك ییل مؤخر خلق
اولنمغله در وآخرت عاقبت کبی در که اطلاق اوزرنه ذکر اولنسه جنت
مراد اولور نتکم قرآنده کلور (والعاقبة للمتقین) یعنی عاقبت مطلقه که
جنتدر متقی اولنلر ایچوندر وینه کلور (وان الدار الاخرة لهی الحیوان)
یعنی جنت ونعیم جنت ایچون بقاء ابدی واردر که اهلی حیات حقیقیه
صاحبیدر دنیا واهل دنیا ایچون ایسه بقا یوقدر وجهنم کرچه باقیدر
فاما (لا یموت فیها ولا یحیی) ایله موصوفدر (رو) امر حاضردر مصدری
رفتن در یورمك وکیتمك معناسینه مضارعنده فایی واوه وتایی داله
قلب ایدوب رود وروند دیرلر (در) بو راده قپودر که عرب اکا باب دیر
ولکن در ایله طشره چقمقدن ده کنایت ایدرلر مثلا بدر آمدك معنای
حقیقیسی قپویه کلدی ودر آیدك قپویه کلوردر فاما خروجدن
کنایه در پس بدرکن اخراج ایله دیمك اولور (جامها) جامه نك جمعیدر

آخرنده یا صفت وموصوف میاننده توسل ایچوندر جامه معنای اصلیسی اعتباریله ملبوس ومفروشدن اعمدر ملبوسه تن جامه دیرلر اصلی جامهٔ تندر مفروشه جامه خواب دیرلر اصلنده همزه ایله جامهٔ خوابدر اما جامه کثرت استعمالله ملبوسده اعلام غالبه‌دن اولمشدر اطلاق اوزرنه ذکر اولنسه آرقیه کیجک مراد اولور وجامه اوکی اچق وطونق لباسدن عامدر اوکی اچق قفطانه قبا دیرلر (فاخرت ده تا خطاب ایچوندر اصلی فاخرات‌دورها وهمزه حذف وماقبلی مابعدنه وصل اولنمشدر وجائزدرکه فاخره آخرنده تا اولمیه زیرا فارسیده عربیده‌کی کبی صفت وموصوف اراسنده مطابقت شرط دکلدر فاخر نفیس نسنه‌یه دیرلرکه انکله مفاخرت ومباهاته صالحدر ثوب نفیس کبی زیرا فخر اصلنده مال وجاه وامثالی اشیا ایله مباهاتدر (معنای بیت) بودرکه اکر نعیم آخرتدن نصیب وافر وحظ کامل استرسک بوری جامه‌لری فاخره‌کی طشره ایله یعنی اوزرکدن خلع ایت وبراق تاکه دنیاده زاهد اوله‌سن وآخرتده نعم البدل بوله‌سن وجامه‌یی فاخر ایله توصیف ایلدی زیرا نفسک اکا تعلقی واردر غیریه دکل تجرد ایسه اودرکه علاقه‌دن صوینه‌سن پس تجرد ایتمدیکجه تجرد حاصل اولمز سه بالضرورة صوینوسن ابرهیم ادهم کبی والا اولکی لباسک ایله تستر ایتسک دخی اولوراکرچه اولی اولان زی فقرایه اولمقدر زیرا انده صلحایه تشبه وغیریلره دخی ترغیب واردر

* بی تکلف باش وآرایش مجوی * ترک راحت کیر وآسایش مجوی * ❋

باش ومجوی وکیر امر حاضرلردرکه ماقبللری مفاعیلدر (تکلف برنسنه‌نک کلفت ومشقتنه چکمک وزحمتلی ایش طوتمق زیرا بومقوله‌نک یوزنده کلف یعنی لکه کبی اثر ظاهر اولور سهل اولان کارلرده ایسه بلورمز وتکلفلی اولان نسنه‌لر خلقتک کوننه سارلردن اصلح اولمغله مکلف اولمش دیرلر وعاقل وبالغه مکلف دیدیلر زیرا تکالیف شرعیه ایله مأموردر وطاعاته تکالیف دنلدیکی نفس اوزرنه کلفتلی ومشقتلی اولدیغیچوندر وبعد التزکیه قورق حلوی اولوراشته تکلف دین وبعض خصال محموده ایله تخلق ایچون اولورسه ممدوحدر واکر دنیا واغراض نفسانیه ایچون

اولورسه

اولورسه مذموم در تکلم قرأتده کلور (وماانا من المتکلفین) وحدیثده
کلور (اناوالاتقیاء من امتی برآء من التکلف) بوجهتدن دعاده سجع
وتکلفدن وکلامده لی لسان وتشدقدن نهی اولندی وسائر امور دخی
اکاقیاس اولنه آرایش بزیش دیمك اولور که اسم مصدردر اما بزك
مطلب یعنی تزیینت معناسنه شایعدر معلوم اوله که امر مجردك آخرنه لاحق
اولان شین علامت اسم مصدردر دانش وبینش وروش وامثالی کبی
بوشینك ماقبلی قطعا مکسور اوقنور وضمیر غائب اولان شین جانش
کبی وضمیر مفعول اولان دیدمش کبی بونلرك ماقبللری مفتوح اوقنور
وبعض طائفه کسرله دخی تلفظ ایتمشلردر فاما مختار اولان فتحه در
(راحت) بروجدن در فتحله یعنی آسودکی یعنی دکلنمك و وجدان
حضور وسرور و رائحه نفس الحق (کیر) کاف عجمیله امردر مصدری
کرفتن در طوتمق معناسنه فصیح بودرکه مضارعنده یا زیاده
ایدوب کیرد وکیرنده دیلور آسایش راحت ایتمك ودکلنمك وتنفس ایتمك
معناسنه اسم مصدردر اصلی مصدر آسودن دردکلنمك ودکلندرمك
معناسنه که لازم ومتعدی کلور وآسایدن دکلنمکدر وآسایانیدن
متعدیسیدرکه دکلندرمك درکافی نعمة الله وسائر لغاتده آسودن لازم و
آسایانیدن متعدیدر دیو یازلمشدر آسایدن لفظنك ذکری طی اولنمشدر
(معنای بیت) بودرکه لباس خصوصنده بی تکلف اول وزینت
استمه یعنی زینتلو لباس استمك وکیمك تکلف قبیلندندر پس اکرسن
درویش ایسك بوقیدده اولمه وغداء سرسری ایله قناعت ایتدیکك
کبی ثوب سرسری ایله دخی اکتفا ایله اکرچه اهالی زمانه ده دکل
بلکه درویش نام اولنلرده بیله بوخصلت یوقدر بلکه حرقه ومرقع
نامنه تلبس ایتدکلری هپ تکلفلی مزین نسنه لردر ودخی ترك راحت
طوت وآسوده لك طلب ایتمه زیرا دنیا قهر ولطفله ممتزجدر خصوصا
راه حقده عاشق بچنلرك شب وروز راحتلری یوقدرکه بلااوزرنه
مبنیدر وعیش وعشرت وراحت دار البقاده اولور دار الفناده اولماز
وبو بابده سلطان عالم ایله رعیت برابردر بلکه سلطان آسودکی
✱ رعیت ایچون ترك خواب وراحت ایتمك لازم واوجبدر ✱ در برت
کوکسوت نیکو مباش ✱ زیر پهلو جامه خوابت کو مباش ✱ کسوت

نيكو مباشك مفعولى ودر بيتا كاظرف و جمله سى مقول قولدركه كوىدر مصراع ثانى دخى بعينه بو اسلوب اوزره مصر بدر بيت ده تاخطاب ايچون وبرعلى معناسنه درتنكير مرور ايتدى (كو كاف عجمينك ضميله امر حاضردر مصدرى كفتندر سويلك معناسنه ومصدر فرعيسى كويدندر اولكيه كوره مضارعنده فا يايه وتا داله قلب اولنوب برواو زياده سيله كويد وكوينده ديلور وكولفظى امر ونهى اولنه وآخرنه ايراد اولنوركو بكن و بكن كوكبى كه ايلـدى وسويله معناسنه بوراده نهى اوزرنه داخل اولمشدر كو مباش دى اوله ديمكدر كسوه كسرله وضمله لباس در وفتحله جامه كيدرمكدر قال الله تعالى (فكسونا العظام لحما) ككلره لحم كيدردك يعنى جسد لباسيله ستر اولنديغى كبى لحمله دخى عظامى ستر ايلدك واكتساء جامه بورنمك واورتمكدر وكسوت كرچه عربيدر فاما عجم تاء طويله ايله يازر وتلفظ دخى ايدر عرب تلفظ ايتمز وتاء مربوطه ايله رسم ايدر (نيكو كاف عربيله كوچك معناسنه مقابلى زشتدر كه چركين در نيكو اصلنده نيك در ايو در آخرنده واو نسبت ايچوندر (زير آلتدر تحت كبى آشغه طوداغه لب زيرين ديرلر (پهلو باء عجميله يان وايكو ديمكدر جامه خوابت ده تا خطاب ايچوندر جامه خواب دوشكدر اصلنده جامهٔ خوابدر اضافتله علميته نقل اولنجق علامت اضافت كه همزهٔ مكسوره حذف اولنوب قاعدهٔ تركيب تغيير اولنمشدر وبو قبيلدن بعض تركيب واردر بعد العلميه مضاف اليه تقديم اولنور تن جامه كبى كه اصلنده جامهٔ تندركه تركيب اضافيدر (معناى بيت) بودركه اوزركده كوچك وفاخر ثوب اولمسون دى ويانك وايكوك آلتنده دوشك اولمسون دى يعنى كندى نفسكه بويله سويله وشهرتك ايچون لباس قيدندن كچ وراحتك ايچون دوشك تدارك كنده اولمه زيرا كهنـه لباس ايله وبى فراش اولمق دخى ممكندر كه نيچه لر بو اسلوب اوزره كلوب كتمشلردر وپادشاه ايله كدا آخر برابر اولمشلر و برغايته يتمشلردر تأمل ايله كه پاسبان ايله حرير دوشكيه يتان صاحب خانه صباحه برابر چقرلر وبرينك نعيم وبرينك بؤسى منسى اولور واولماشبه دوزر فاعلم * همچو صوفى در پلاس وصوف باش * با صفتهاى خجسته موصوف باش * بو بيتك اعرابى

ظاهردر (همچو کلمهٔ تشبیه در مثل معناسنه شرحی کذرایتمشدر
(صوفی صوفه منسوبدرکه یوکدر زاهدلر عبا تلبس ایتدکلر ایچون
صوفی دیدیلرتکم پلاس وصوف اکا قرینه در ولکن بوراده صوفی ایله
مراد مطلق زاهد دکلدر بلکه طریق عشقده سالک اولان زاهددر
تکم مصراع ثانی مضمونی اکا دالدر زیرا ظاهر و باطن اخلاق الهیه
وصفات رحانیه ایله تخلق واتصاف کارعاشقدر فقط پلاس
بوکدن طوقنمش شال ولغت حلیمی ده کلورکه بلاس باء عربیله
شال وکهنه لباس باء فارسیله مشهوردر انتهی ونعمة الله ده
کلورکه پلاس اسکی رک جل وشال وکشبشلر قفتانی انتهی وشال
بوراده پلاس وعباد ربوخسه بیونه تعلیق ایتدکلری معهود نسنه
دکلدر باسم معناسنه درکه وصوفه متعلقدر صفتها صفتک جعیدر آخرنده
یاء توسلدرکه بوراده مضاف ایله مضاف الیه میاننده واقع اولمشدر
وکاه اولورکه بین الموصوف والصفه دخی واقع اولور صفت موصوف
ایله قائم اولان معنادر بوراده اوصاف الهیه مراددرکه اسماء حسنادن
مأخوذدر رضی ورحمت وصبر وحلم وعفو وامثالی کبی (معنای بیت)
بودرکه صوفیٔ صافیٔ دل کبی یوکدن طوقنمش لباسده وعباده اول
وثوب کهنه ایله اکتفا ایله زیرا مقصود اولان لباس ظاهر ایله تلبس
دکلدر بلکه صفات الهیه ایله متصف اولکه فی الحقیقه لباس بودر
زیرا زینت باطنه درکه زینت ظاهره دن اعلی واغلیدر یعنی سمو
ورفعتی واردر وهم بهاده زیاده در زیرا حق تعالی اعتبار ایتدیکی
نسنه در وحدیثده کلورکه (تخلقوا باخلاق الله) یعنی تخلق اخلاقله
امرایلدی تلبس البسهٔ فاخره ایله امرایتمدی بلکه اندن نهی وتنفیر
ایتدی وبو بیتدن مفهوم اولدی که صوفینک لباسی عبادر غیرلرک
قبا اولدیغی کبی پس اهل خصوصه اهل عموم ایله مشترک اولمق
دوشمز واهل عبایه قبا براشمز عکسی یراشمدیغی کبی زیرا هرطبقه نک
برلباسی واردر مکرخلفادن اولا که اهل عرفه مخالفت ایلیه فاعلم بذلک

* مرد ره را بوریا قالین بود * زانکه خشتش عاقبت بالین بود *
تقدیری بود بوریا قالین مرد راه را زانکه بودش خشت عاقبت بالین
دیمکدرکه بوریابودک فاعلی قالین مفعول اول ومرد ثانیدر ولکن

را تعليل ايچوندر لام جاره معناسنه پس معناده مفعول غير صريح اولور زانكه ماقبلنه تعليلدر خشت ايكنجى بودك فاعلى وضمير غائب معناده فعله متصلدر عاقبت ظرفدر بالين مفعولدر مرد راه يول ارى ديمكدر مراد سالك راه حقدر بوريا قامشدن اولان حصيردر تفصيلى بالاده در قالين ده قالى معروف نسنه در كه دوشنورلر تركيده حالى ديرلر حائله قاليچه تصغير ايچوندر كه حاليجق يعنى كوچورك حالى در قالين ده نون اصلنده تأكيد نسبت ايچوندر بورادە ياء اصلى ياء نسبت يرينه وضع اولنوب آخرينه نون الحاق اولنمشدر كه بودخى لطائفدن برنوعدر امابالين كه ياصدقدر بونده يانسبت ايچون اولمق قابلدر زيرا قوش قسمندن قنات و بنى آدمده قولدر يصدق قول آلتنه كلور بوجهتدن باله منسوب اولدى (زانكه اصلنده زآن سبب كه ديمكدر (كه تعليل ايچوندر خشت خاء معجمه نك كسريله كرپچ دركه پشمدكده كرمت اولور واكا خشت پخته ديرلر عاقبت آخر معناسنه دركه شرحى مرور ايتمشدر (معناى بيت) بودركه سالك طريق اولان كسبه قامش حصير قاليچه در يعنى انك حالبسى حصيردر وحصير حالىدن بدل اكا كافيدر زيرا طريق فقرايى اختيار ايدنكسه اغنيا كبى لباس زينت كيمزودوشمز شول سببدن كه آخر قبرده باشى آلتنده يصديغى كرپچ اولور بوجهتدن كرپچ يصدق ايله قيتلو حالى نك مناسبتى اولماز پس صوكن صبيان آدم اوكدن اكا كوره ايش طوترنتكيم بوآنه دلك عاقبت انديش اولنلر طريق فقر وفنايه كيتمشلر ودنيانك زخارفن ترك ايتمشلردر پس عاقل اولنلر طريق سلفه سالك واثر صلحايه مقتفى كركدر ديو توصيه در

⁂ در صفت درويشى وحب درويشان مى كويد ⁂

* كرتراعقلست بادانش قرين * باش درويش وبدرويشان نشين *

بونك تقديرى كرعقل هست ترا ديمكدركه عربيده آندن انكان لك عقل ديمكله تعبير اولنور پس بوراده است هست يرينه دركه معناى وجود افاده ايدر واردر يعنى موجوددر ديمكدر است ايسه بالكز در معناسنه در وعقل مبتدا وهست خبر اولوب جمله سى حرف شرط وفعل شرط اولور زيرا معناده اولان شرطيت كافيدر صورتده عربيده كى كبى

مدخول حرف شرط فعل مضارع اولمق لازم دكلدر فاحفظه یا مع
معناسنه در كه جار ومجرور مؤخر قرینه متعلقدر قرین عقلك
صفتیدر درویش باشك مفعولیدر درویشان مؤخر نشینه متعلقدر
زیرا نشین امر حاضردر تكلم كلور وبعد الجمله باش درویش جمله سی
اوزرینه معطوفدر عقل سبق ایتدی كه قوت دراكه در دانش
اسم مصدردر بلو معناسنه دانشور ودانشمند بلكولو دیمك ولكن
بعض مواضعده اسم مصدر نفس مصدر یرینه استعمال اولنور پس
دانش بلمك دیمك اولور علم كبی دانشمند عالم در قرین مقارن دیمكدر
عقلی علمه قرین قیلدی زیرا علم اولمدقجه عقل كفایت ایتمز بلكه عقل
علمك آلتی ووسیله سیدر پس دانشه قرین اولان عقل تام الادراك
اولان عقلدر هر عقل دكل وبوندن فهم اولنسدیكه مقصود بالذات
علمدر درویش لغتده فقیردر كه غنینك مقابلیدر ولكن عرفده
طریق فقر وفنایه سالك اولان اهل تجرددر (نشین امر حاضردر
مصدری نشستن در اوتورمق جلوس معناسنه مضارعنده سین مهمله
یرینه یا ونون كتورب نشیند ونشیننده دیرلر امر حاضر ایسه
مضارعك دالنی حذفله اولور (معنای بیت) بودر كه اكر سنك علمه
مقارن عقلك وار ایسه یعنی ادراكك تام اولوب عاقل وعالم ایسك
درویش وفقیر الی الله اول وبو مقوله درویشلرله اوتوروب صحبت ایله
تا كه قلبكدن حب دنیا بیرون اوله والا دنیا محبتیله مبتلا اولوب رأس
خطایا اولان دامه كرفتار اولورسن نه باشك قالور سرسام اولمدق
نه ایاغك قالور یورلمسق وفی الحدیث (اللهم اغننی بالافتقار الیك یعنی
افتقار الی الله دیدكلری معنانك حصولی همان غنانك حصولیدر زیرا
غنادن مراد استغنادر حقه مفتقر اولان ایسه خلقدن مستغنی در
وخلقه مفتقر اولان غنی ایسه ده فقیردر زیرا فقیرك فقیره احتیاجی

كبیدر فاعمل بذلك * همنشینی جز بدرویشان مكن * تاتوانی غیبت
ایشان مكن * همنشینی مكن لفظنك مفعولیدر تامادام معناسنه ایكنجی
مكن كلمه سنه ظرفدر غیبت كسر غین معجمه ایله اكا مفعولدر همنشینی
آخرنده یا مصدریه در همنشین هم صحبت دیدكلریدر كه اوتورمقده
وصحبتده موافقلر ومشتركلردر زیرا هم لفظی موافقت معناسن افاده

ایدر نتکم همراه دیرلر یولداش اولوب یولده مشترك اولنلره وبله
طوغمش که وقت ولادتده مشارکدر همزاد دیرلر وعلی هذا نظائری
چوقدر سائر مفردات بالاده مکرر یازلمشدر (معنای بیت) بودرکه
درویشلردن غیریه همنشینلك ایله یعنی مصاحبك وبله اوتوروب
طوردیغك حق یولنك درویشلرندن غیری اولمسون مادامکه قادرسن
انلری غیبت ایله زیرا انلرك لحمنی اکل ایتمك دکل بلکه زهرلنوب هلاك
اولورسن زیرا انلره تعرض ایتمك غیریلره تعرض ایتمك کبی دکلدر
بلکه اشددرکه درویشلر الله تعالی نك محبوبلریدر حق ایسه
محبوبلری ایچون غضب ایدر شول غضوب ارسلان یاوریسی ایچون
غضب ایتدیکی کبی وبونده اشارت واردرکه درویشانی غیبت ایلك
آنلره بغض ندر وآنلره بغض اهل دینك کاملرینه عداوتدر وکامله
عدو اولان کامل اولماز بلکه نقصان ایچنده قالور * حب درویشان
کلید جنت است * دشمن ایشان سزای لعنت است * جنت مبتدا
وکلید خبر وکذلك دشمن مبتدا وسزا خبردر ومحبت وعداوت
بری برینه ضد اولمغله ایکی جمله یی بری برندن قطع ایلدی اکرچه
ضدیت مناسبتیله عطف دخی صحیح ایدی لکن وزن ایچون عطف
ترك اولندی حب ومحبت خیر ظن اولنان نسنه یی قلبك ارادتی وانك
جانبنه میلیدر وعلما ودرویشانه محبت ایتمکه محبت فضل دیرلر زیرا
علمانك فضل ظاهری ودرویشانك فضل باطنی واردر واکثر ناسك
بری برینه محبتنه حب طبیعی دیرلر زیرا نیل اغراض ایچوندر (کلید
کاف عربینك کسره سیله انختردر مفتاح معناسنه اکرچه ترکیده
قفلده شایعدر جنت دار البقادر اصلنده شول بستانه دیرلرکه
اشجار یله ارضی ستر ایلیه ودار البقایه جنت دنلدیکی عند العرب معلوم
اولان وجهله تعریفدر والا جنت ایله دنیا بستانلرینك میاننده بون
بعید واردر وهر ماده که جیم ونونی مشتمل اوله ستر واستتار معناسندن
خالی دکلدر جن وجنان وجنین وجنه ومجنون کبی (ایشان ضمیر جمع
غایبدرکه اولورکه همزه سی حذف وماقبلی مابعدینه وصل اولنور
کفتیشان کبی که اصلی کفته ایشاندر وایشانله شانك فرقی بودرکه
ایشان اونك جمعیدرکه ضمیر منفصلدر شان شینك جمعیدرکه ضمیر

متصلدر

متصلدر مثلا جانش ده اولان شين مفرده در (سزا لایق معناسنه در
آخرنده یا اضافت ایچوندر (لعنت ولعن بد عادر و رحمت حقدن ابعاد
وعلى سبيل السخط طرد در قطعی العاقبه اولنلره ابو جهل وابلیس
ودجال وامثالی وکافر وظالم وفاسقلره جائزدر ماعداسندن امساك كركدر
مکرکه حقيقت لعنی مراد ایتميوب مقصودی شتم اوله ونصوصده
اهل ایمانه اولان لعنت درجهٔ ابراردن اسقاط معناسنه محمولدر
من احتکر فهو ملعون کبی (معنای بیت) بودرکه درویشان حقیقیه
وفقرآء باب اللهه محبت ایتمك مفتاح جنتدر وانلره دوشمن اولان لایق
لعنتدر کرك لعنت حق وکرك غیری زیرا الله تعالی لعنت ایتدیکنه ملائکه
واهل ایمان دخی لعنت ایدر و بوراده ایکی مبحث واردر اولکسی بودرکه
مفتاح جنت نصله کلمهٔ شهادتدر بوخسه حب درویشان دکلدر
جواب بودرکه حب درویشان اعظم دندان مفتاح اولمغله مفتاح
يرينه وضع اولندی معهذا مؤمنی ایماندن اوتوری سومك محض ایمان
ونه ایماندن اوتوری بغض وعداوت ایتمك محض کفردر خصوصا که
بغض اولنان مؤمن کامل اوله درویش حقیقی کبی بالکلیه تارك دنیا
ومقبل على المولى در وایکنجی مبحث بودرکه سزای لعنت اولمقدن
نفس لعنت لازم کلمز جواب بودرکه کرچه جوازله فعلك میاننده فرق
واردر ولکن بالکلیه ترکی مستلزم دکلدر بوراده ندرکه بعضیلر ابلیسه
لعن ایتمدیلر لسانمزی انك ذکریله تلویث ایتمیه لم دیو واکثر اهل ایمان
شارعه اقتدا ایدوب اکا وامثالنه لعن ایتدیلر زیرا یزیده لعنت اولنمجق
ظلم وفسق ظاهرینه بناء معهذا مجهول العاقبه در قطعی العاقبه اولنلره
قطعا لعنت اولنور واومقوله لعنده ثواب دخی بولنور زیرا حقك
اعداسنه معاداتك اثری رنشکمن درویشانه خیردعا ایتمك حقك احبابنه
موالاتك ثمره سیدر * پوشش درویش غیر ازدلق نیست * درپی کام
وهوای حلق نیست * پوشش مبتدا نیست خبر غیر استثنادر درپی
ایکنجی نیسته ظرفدر پوشش شین اولی نك کسریله اصلده
اسم مصدردر اورتش واورتلش معناسنه ولکن کثرت استعمالله اورتی
وکیجك معناسنده حقیقت مرتبه سنده وارمشدر پوشیدن اورتمك
وکیمك دیمکدر دلق درویشلر خرقه سی (کام کاف عربیله طماق معناسنه

وبعض لغاتده كاف عجميه ايله اولمق دخی تجويز اولنمشدر نتكم تفصيلی مرور ايتدی حلق حاء مهمله ايله بوغاز معناسنه حلقوم كبی بوصورتده مصراع ثانينك اوله تعلقی اولماز بلكه هر بری بر مضمونی مفيد اولور نتكم اكثريا عادت ناظم بودر وجائزدركه خلق خاء معجمه ايله مخلوق معناسنه اوله بوصورتده كام مراد ديمك اولور طماق دكل وثانی اوله مرتبط اولور نتكم تصوير معناده كلور (معنای بيت) بودركه درويشلرك اورتسی ولباسی خرقه وعبادن غيری دكلدر زيرا طريق فقر وفنايه سلوكك مقتضاسی بودر مكركه يلانجی درويش اوله وكذلك درويش طماغنك ايزنده ولذت وچاشنی سی آردنجه وبوغازی هوی ومشتهياتنده دكلدر بلكه غداء سرسری ايله قناعت ايلر ونعم لذيذه بولسه دخی التفات ايتمز ونعيم وطيبات آخرتی كوزلر بلكه جمله دن فانی اولور وياخود درويش اودركه پلاس ايله اكتفا ايليوب خلق عالمك مراد وهواسی آردنجه اولماز يعنی انلر بنم خرقه پوش اولديغمه طعن وتشنيع ايدرلر ديو آنلرك مرادلرنه تابع اولماز وكيدكلرن كيمز بلكه لباسده وغداده فقراء سلفه اقتدا ايلر وانلره تشبيه ايله فائده جليله بولور وعيش وعشرت وزينتی آخرته آليقور

* مرد تا ننهد بفرق نفس پای * ره كجا يابد بدركاه خدای * مرد مبتدا تا مادام معناسنه مابعدنه ظرف وپای ننهدك مفعوليدر ره يابدك مفعولی كجا اكا ظرف وبعد الجمله خبردر ننهدده نون اولی نافيه ونون ثانيه لاجل الوزن ساكنه در مصدری نهادن دركه قومقدر وضع معناسنه مضارعنده الف حذف اولنوب نهد ونهنده ديرلر (فرق) عربيدر بولمك وآيرمق معناسنه وسط رأسه يعنی دپه يه فرق ديديلر زيرا ساچك بولنديغی يردر بوراده مراد بودر ورأسك جانب اعلاسنه قرن ديرلر من القرن الی القدم ديدكلری بودركه باشدن اياغه ودپه دن طرنغه دك ديمكدر (كجا) كاف عربينك ضميله قنده ديمكدردكه حرف استفهام معناسنی متضمن اولان اسمادندر (بكجا) يی قنده سن ديمكدر (بدركاه) ده باتعلق مجرد ايچوندركه عاملی معموله ايصال ايلر دركاه لغتده قپو يريدر زيرا درقپو وكاه كاف عجميله زمانله مكان يننده مشتركدر بوراده مراد مكاندر وقپو يرندن مراد

قپونك كنديدر واشك يعنى آستانه ايله دخى تعبير ايدرلر وبو تعبيرلر لاجل التفهيم بطريق التمثيل در والاحق تعاليك قپوسى واشيكى اولماز (معناى بيت) بودركه مادامكه اراولوب نفسنك دپه سنه اياق قومديه يعنى مغلوب ومقهور قيلمديه حق قپوسنه واشكنه قنده يول بولور يعنى نفس حيوانيه ارادن چقوب تعلقاتى فنا وزوال بولمدقجه حقه وصول ودرگاهنه دخول ميسر اولماز نتكم ابو يزيد بسطامى يه خطاب غيبى وارد اولوب دنلديكه (دع نفسك ثم تعال يعنى عالم قدسه دخول ايتمك لوث نفسله اولماز بلكه انى ادناس وارجاس تعلقاتدن تزكيه وتطهير ايله اولور وبو مرتبه ايسه اقل قليله حاصلدر زيرا نفسى مألوفاتندن قطع زياده دشواردر * هركه اوترك تن آسانى كند * پس خلاف نفس سلطانى كند * بو بيت غيرى نسخه لرده بو قدر بزم يدمزده اولان برنسخهٔ عتيقه ده بولندى ترك كندك مفعولى وما بعدنه مضافدر وسلطانى ايكنجى كندك مفعولى اولوب بعد الجمله هركه يه خبر اولور زيرا هركسى كه تقديرنده در نتكم نظائرى مرور ايتدى پس فاء جزائيه معناسنه دركه مبتدا شرط معناسنى متضمن اولسه خبرنه داخل اولور بو محلده كى كبى زيرا اومبتدا وكند جمله سى اكا خبر اولوب مجموعى هركسى يه صفت اولور عربيده مثالى كل رجل يأتينى فله درهم در (خلاف نفس على خلاف النفس ديمكدر (آسانى ده يا مصدريه در اصلى آسانىٔ تندر اضافتله آسان ككز وقولايدر آسايى ديدكلرى آسودندن دكلمك زيرا مابعديله قافيه اولماز (سلطانى ده اولان يا دخى مصدريه در (معناى بيت) بودركه هركسه كه بدننك قولايى ترك ايليه يعنى مقتضاسى اوزره كيتميه واكا راحت ويرميه واكل وشرب ومنامده حيوانله مشترك اولميه پس اول كسه خلاف نفس اوزره سلطانلق ايدر زيرا مقتضاى نفس وهيكل اوزرنه كيدر سنه زمام امر نفس الندن اولوب اكا حكومت ايتدرمز وسرير قلبه چقوب اوتورر وقرال اسلام قلعه سن الش وسلطان اوزرنه مستولى اولش كبى اولور ايمدى اكراقليم وجودده سلطان اولوب تخت دلى ضبط ايتمك استرسك خلاف نفس وطبع اوزرنه اول وهوى وشهواتى ازاله ايله وارض انفسى مخالفلردن تخليه قبل فاعمل بذلك * مرد ره در بند

قصر و باغ نیست * دردل اوغیر درد وداغ نیست * مرد مبتدا در
نیسته ظرفدر نیست خبردر غیر ایکنجی نیستك مبتداسیدر یا فاعلیدر
در اکا قید در (قصر کوشك در تفصیلی مرور ایتمشدر (باغ بغچه
وتفرجگاه واهل روم باغی عنب حاصل یرده استعمال ایدر ولکن
ظاهر اولان بو در که بطریق التغلیب در زیرا اکثر بلاد ده اوزم
اولان یرده اشجارده واردر (درد اغری وصزی که عرب وجع دیر
بورادہ مراد درد حق ودرد عشق ومحبتدر (داغ اعضاده یاقمله
اولان نشان کرك انسانده وکرك حیوانده یعنی انسانه دفع مرض
وحیوانه یا دفع مرض ویا نشان ایچون ایتدکلری تمغادر بوراده مراد
حرارت عشقدن دلده حاصل اولان اثر در لاله نك بغرنده اولان
داغ کبی (معنای بیت) بودر که سالك راه خدا اولان کمسه قصر
وباغ قیدنده دکلدر زیرا یول اری اولانه سیر و تفرج وشغل دنیا
قیوسی اولماز زیرا یولدن انی الیقور بلکه انك تفرجگاهی مشهد
حسن اولان آثار الهیه واسماء حسنادر مطلقا پس باغ سالکك اياغنه
بند وباغ اولور وسنك قصر وباغ وامثالی دیدیکك انك جمله سی
تسبیحلریله حقه مشغوللردر پس سنده انك کبی حقه مشغول اول
وحقه مشغول اولانه مشغول اولمغله حقدن غافل اولمه وسالکك
قلبنده درد عشق وحرارت محبتدن غیری بوقدر یعنی بونلره مغایر
ومخالف نسنه اولماز سودای ماسوی وتعلقات دنیای دنیه کبی
* کر عمارت را بری برآسمان * عاقبت زیر زمین کردی نهان * عمارت
بری نك مفعولی وبعد الجمله فعل شرط اولور نهان کردینك مفعولی
وعاقبت وزیر زمین اکا ظرفلردر و بعد الجمله جزاء شرطدر (عمارت
کسریله اصلده مصدردر معمور وآبادان ایلك وآبادان اولمق معناسنه
ضدی تخریبدر که ویران ایتمکدر وخراب در که ویران اولمقدر اکرچه
ضد معمور معناسنه دخی مستعملدر بوراده عمارت بمعنی المفعولدر که
معموردر (بری فتحله مضارع مخاطبدر مصدری بردن در ضمله
مضارعنده ضمه فتحه یه ابدال اولنوب برد و برنده دیرلر (آسمان کوکدر که
زمینك مقابلیدر که بردیر اصلنده مانندهٔ آس در که آس دکرمندر صو
دکرمنه آسیاب دیرلر که اصلی آس آب در پس مان ماننده دن ترخیم

اولنمشدر

اولنمشدر که اسم فاعلدر بکزر یعنی معناسنه مصدری مانستن درکه
بکزمکدر مانیدن دخی کلور مضارعنده سین حذف اولنوب ونونه
فتحه حرکت ویریلوب ماند ومانند دیرلر پس آسمانک معناسی دکرمنه
بکزر دیمکدر زیرا دکرمن کبی دونر وبوندن فهم اولنور که آسمان
افلاکدرکه دوّاردر سموات دکلدر که ثابتات در (زمین بالاده مرور
ایلدی (کردی کاف عجمی ایله مشهوردر وفارسی الاصل اولنلره
سؤال اولندقده بووجهله جواب ویرمشلردرکه مصدری کردیدندرکه
دونمکدر کردانیدننک لازمیدرکه دوندر مکدر یعنی برحالدن برحاله
تحول که شدن معناسیدر کردی شدیدر ولکن ظاهراولان کردیدی
ایدی اوله سن معناسنه تخفیفا بعض حروفی حذف اولندی
(معنای بیت) بودرکه اکر عمارتی آسمان اوزرنه ایلده سن نمرودک
صرحی کبی وفی المثل باشک کوکلره ایره بنه عاقبت یرآلتنده نهان وخفی
اولورسن یعنی بروج مشیده اهلی اولمغله میتکی سمواته رفع ایتمزلر
وآخر یرآلتنده مدفون اولورسن وعلوی دن سفلی یه دوشرسن پس
بویله خاکله یکسان اولماکه رفع بنا ایتدیکک دکز هملن نفسکه
اویوب اسراف مال ایدرسن وآخر محل محاسبیه کلورسن کل ایمدی
قبل الموت هر وجهله الحقلرده والحقلقده اول تاکه (من تواضع
رفعه الله) موجبنجه خاک سفلیده قالمیوب مرتبه‌ک عالی ودرجه‌ک

متعالی اوله * کر چورستم شوکت وزورت بود * جای چون بهرامدر
کورت بود * شوکت بودک فاعلبدر جای ایکنجی بودک فاعلیدر
کورت ده تاجایه قیددر جایت دیمکدر در بوده ظرفدر (رستم بن زال
ملوک فرسدن کیقبادک جهان پهلوانی یعنی امیرالامراسی ایدی
صکره کیکاوس بن کیقباد رستمه خواهری مهرنازی عقد ایدوب
رستم پهلوانی وامارت مرتبه سندن پادشاهلق درجه سنه ایرشدی
ورستم داستانک برکیمی وار ایدی جنک کوننده کیردی واکا ببریبان
دیرلر ایدی ودیمشلردرکه اول کیمی جنّدن کتورمشلردی که قپلان
پوستی صورتنده بنک بنک ایدی وتواریخده هبوط آدمدن علیه السلام
درت بیک طقوز یوز فرق یدی سنه سنده رستم مذکور زاوستان
مملکتنده اسفندیار بن کشتاسب ایله جنک ایدوب ایکی چتال اوق

ايله اسفنديارك كوزلرنه اوروب اهلاك ايتمشدر زيرا اسفنديارك جسدي بالق پولي كبي ايدي كه سلاح كار ايتمزدي ورستم آخر قرنداشي شغاد النده برحيله ايله هلاك اولدي (شوكت عربيدر دقيق وصلب الرأس اولان اوندركه دكن ديرلر سلاح مقوله لرينك اوجلري سوري وكسكين اولمغله سلاحدن شوكت ايله تعبير اولنور وشوكتلو بومقوله سلاح واسباب ولوازمه قادر اولاندركه سلاطين وملوكك القابندندر (زور ادماننه حاصل اولان كوج وقوتدر كه كسبيدر بومقوله نك ادات توصيفي منددر زورمند كبي كه زورلودر (توان خلقي اولان قدرتدر بونك ادات توصيفي الفدر توانا كركه كوجلودر (بهرام ملوك فرسدن برمشهور پادشاه اسميدر بو بهرامدركه فارسية دريه بونك درنه يعني قپوسنه منسوبدركه اول زمانده فرمانلري وسائر انشالري فارسية صحيحه ايله تحرير ايدرلردي وبو بهرامدركه صيد كوره زياده حريص ايدي كور كاف عجمينك ضميله بيان اشكي ديدكلريدركه عرب حمار وحش دير بوملابسه ايله اضافت ايدوب بهرام كورديديلر ولكن كورك برمعناسي دخي قبردركه بو بيتده مراد بودر پس ناظمك قدس سره كلامي لطافتدن خالي دكلدر كما لايخفى (معناى بيت) بودركه اكر سنك رستم داستان كبي شوكت وزور وقوتك اوله عاقبت بهرام كور كبي يرك كورده اولوب دللرده داستان اولورسن زيرا قضاء الهي كلدكده زور وزور وشوكتكه بانقيوب صيد كور ايدركن سني صيد ايدوب كوره يعني قبره ادخال ايدر ورستم وبهرام اولمق فايده ويرمز بناء على هذا غرور وغفلتي قويوب عجز وافتقارله حقه متوجه واعمال صالحه ايله قبره منهيء اولمق كركدر * كرچو كيخسرو بماني پايدار * آخرت بايد شدن در بطن غار * پايدار بمانينك مفعوليدر و بعدالجمله فعل شرطدر شدن بايدك فاعلي وآخرت ودر ظرفلريدر و بعدالجمله جزاء شرطدر كيخسروده كي اولو ديمكدر خسرو ملك يعني پادشاهدر پس كيخسرو اولو پادشاه ديمكدر بوراده كيخسرو سياوش بن كيكاوس اوغليدر كه كيان سلاطين قديمه دن برجماعتدر اولي كيومرت وآخري مذكور كيخسرودركه جمشيد كبي صاحب شوكت وعظيم الشان پادشاه ايدي وحكمادن

فیثاغورث انك معاصری اولمق اوزره مرویدر دنیـا ابی عدالله معمور
وآبادان ایدوب آخرمدت طویله سلطنتدن صکره سلطنتدن فارغ
وبرکیجه پلاسلر کیوب غایب اولدی ورسم واثری بلنمدی وبلورمدی
(بمانی بانك ضمیله فعل مضـارع مخاطبدر مصدری ماندندر قالمق
معناسنه مضارعنده نونه فتحه حرکت ویروب ماند دیرلر (پایدار وصف
ترکیبی در اصلی دارنده پای در ایاق طوتیجی وثابت قدم اولیجی معناسنه
مصدری داشـتن در طوتمق معنـاسنه مضـارعنده شین رایه قلب
اولنوب دارد ودارنده دینلور (آخرت‌ده آخر اول مقابلی وتاء خطاب
بایده قیدر که آخر بایدت دیمکدر (شدن بوراده اولمق وکیتمك معنالرنه
متحملدر مضارعنده واو زیاده ایدوب شود وشونده دیرلر (بطن غار
مغاره قارنی دیمکدر که بالاده مشروحدر بوراده بطن تشبیه طریقیله در
زیرا بطن اصلده جارحه‌در (معنای بیت) بودرکه اکر کیخسرو کبی
پای‌دار قلاسن یعنی چوق زمان سـلطنت سوروب دنیـا ظهرنده
طوره سن آخر سکا مغاره کبی اولان قبرك قارنده اولمق ویاخود اورایه
کیتمك کرکدر پس ظهر ارضـده ایکن عاقبت بطن ارضی قرارکاه
ایدرسن وموت ایریشوب برزخه طوغری کیدرسن نتکم دیرلر چوق
یاشـه ازباشه صوکی اولمدر وبوراده بطن غار بر قصه‌یه تلمیح اولمق
احتمالی دخی واردر ولکن بزده اولان کتبده بولنمدی وبو بیت دخی

اکثر نسخه‌ده یوقدر * ای پسر از آخرت غافل مباش * بامتاع این
جهان خوش دل مباش * غافل مباشك مفعولی وجار ومجرور غافله
متعلقدر تقـدیری مباش غافل از آخرت دیمکدر خوش دل ایکنجی
مباشك مفعولیدر وبا مع معناسنه اکا متعلقدر (آخرت دنیا مقابلیدر
(غافل دنیـایه مشغول اولاندر زیرا آخرتدن غافل اولمق دنیـایه
مطلب — اشتغالله‌در (متاع انکله تمتع وانتفاع اولنور نسنه‌در وصاحب بن عباد
دیمشدر که قبائل عربی دور ایلدم بلد مکه متـاع چناق بزیدر یعنی
انکله مسح قصعه ایتدکلری نسنه‌در که مبتدادر پس دنیا ومتاع دنیا
چناق بزی کبی مالایعتد به مقوله سیدر (خوش دل صفت مشبهه‌در
خوش دللو معنـاسنه حسن الوجه کوزل یوزلو دیمك اولدیغی کبی
(معنای بیت) بودرکه یعنی ای پسر آخرتدن غافل اوله یعنی دنیـایه

مشغول اولوب آخرتی اونتمه بو جهانك متاعیله خوش دل اولمه یعنی
متاع دنیایه سکون ایدوب انکله خاطرك خوش اولمسون زیرا خاطر
مطمئن اولاجق نسنه دکلدر بلکه (الا بذکر الله تطمئن القلوب)
وفقنجه سعی ایله که قلبك ذکر حقله مطمئن اولسون الحاصل ذکر
خدا ایله انس بالله تحصیل ایده کورکه بو معنی ماسوادن توحش ایله
وجوده کلور تا که حسن عاقبت ایله مختوم اولاسن واکر انس بغیر الله
پیدا ایدوب حقدن متوحش اولورسك سوء عاقبتله انتقال ایده جکك
امر ظاهردر ومعنای مقرردر* در بلیات جهان صبار باش* کاه نعمت
شاکر جبار باش* بعض نسخه‌ده مصراع ثانی اولدر ولکن قرآنه
موافق اولان اولکیدر نتکم کلور (ان فی ذلك لایات لکل صبار
شکور (در صباره ظرف وصبار دخی باشه مفعولدر نتکم کاه شاکره
ظرف وشاکر دخی باشه مفعولدر (بلیات بلیه نك جمعیدر بلیه دخی
بلانك اسمیدر بلاء شول امور واحوالدر که حق تعالی انکله انسانی
ابتلا واختبار ایدر واکثری طبعا امور مره ومکروهه اولمغله عموم
وهمومله انسانی اریدر وچوریدر صبار صابرك مبالغه سیدر صبور کبی
مبالغه متعلقات صبره راجعدر یعنی هر امر مکروهه صبر ایتمك صبرده
نهایته بلوغدر (صبر نفسی کراهت ایتدیکی نسنه اوزرینه حبس ایتمکدر
پس صابراق مبتدیلر وصبار بت منتهیلر وصفیدر (کاه کاف عجمی ایله
زمان معناسنه‌در صبحکاه صباح وقتی دیمکدر (نعمت بالاده شرح
اولنمشدر (شاکر شکردندر که قلبله تصور نعمت ولسانله ثناء علی النعمه
وجوارحله مکافات نعمتدر پس شکر معنای اظهاری مشتمل اولدی
ذکری مقتضی اولدیغی کبی شکرك ضدی کفراندر که نسیان وستر
نعمتدر بوراده صباره کوره شکور کرك ایدی ولکن (وقلیل من عبادی
الشکور) موجبنجه مبالغه یی ترك ایلدی والاهم شکور نعمت جبار
باش دیسه دخی موزون اولور (جبار اسماء الهیه دندر جبر کسنرك
ضد یدر زیرا الله تعالی نعم فایضه سی ایله عبادك کسوریی جبر
واصلاح ایدر بو صورتده شاکری جباره اضافت ایتمك مناسبتدن
خالی اولماز وشکرده وجه مبالغه دخی ظاهر اولور زیرا هر جبره بر شکر
لازم کلوب عهده سندن خارج اولان شکور اولمش اولور وکذلك

جبر

جبر برنسنه يى نوع قهرله اصلاحدر پس جبر قهردر زيرا الله تعالى
عبادى كندى مرادى اوزرنه جبر وقهر ايدر مرض وموت و بعث
كبى كه انسان بومقوله معانيده مقهوردر زيرا مر اولمغـله منفوردر
پس مقتضـاى حكمت اوزرنه قهر ايتمكده جبر معهود بوقدر وكلام
على ده كلور رضى الله عنه (يابارئ المسموكات وجبـار القلوب على
فطرتها سعيدها وشقيها) وقاموسده كلوركه جبار متكبردر زيرا تجبر
تكبردر پس جبـار (وله الكبرياء فى السموات والارض) معنـاسن
افاده ايدر وحقيقتى امام راغبك بوكلامندن مفهومدركه ديمشـدر
والجبـار فى صفة الانسان يقـال لمن يجبر نقيصته باد عاء منزلة من
التعالى لايستحقها وهذا لايقال الا على طريقة الذم كقوله تعـالى
(وخاب كل جبار عنيد) الحاصل تعالى وتكبر حقه كوره مدح
وحقيقت وخلقه كوره ذم ومجازدر (معنـاى بيت) بودركه جهانده
واقع اولان بلالره زياده صبر اوزرنه اول وهر بلا كه توجه ايدرصبرله
مقابله ايله وجزع ايتمه وشكايتك وار يسه الله تعالى يه ايله واخوانك
اراسنده حكايه ايله اكتفا قيل زيرا مبلى الله تعـالى در واكر بلاده
مبلى يى مطـالعه ايده بيلورسك بار دردى چكمك سكا آسان اولور
وكذلك نعمت وقتنده يعنى طبعا حلو اولان نسنه لر ظهورنده مفيض
الخير والجود اولان الله تعـالى يه شكر بليغ ايله بلكه فضل ونعمتده
مفضل ومنعمى مشـاهده ايله وهر صورت سكا پرسره ننذر آيينه
اولسون وبوندن ظاهر اولوركه مقتضـاى بلا حـمـد وموجب
نعمت شكردر پس بلاده شكر اولمـاز والا (لئن شكرتم لازيدنكم)
وفقنجـه مزيد بلا يه سبب اولور حمد ايسـه بويله دكلدر نتكم
الحمد لله رب العـالمين دن مفهومدر فافهم جـدا فاعمـل بذلك

* ⁂ درصفت بدبختى ميكويد ⁂ *

* چارچيز آثار بدبختى بود * جاهلى وكاهلى سختى بود * چارچيز
مبتدا آثار بدبختى بودك مفعولى وبعد الجمله خبردر وكاهلى مبتـدا
سختى ما بعدنده بودك مفعولى و بعد الجمله خبر وچارچيزك ايكيسنى
بياندر بدبختى ده يا مصدريه در (بدبختى يرامز طالعلو والحق ونحس
يلدزلو اولمقدر بدبخت اسلنده صفت مشبهه دربدخوى كبى (جاهلى

وكاهلى يازى دخى مصدر يه‌در (جاهل عالمك مقابليدركه علم حالدن عاطلدر زيرا هر علمى بلمك لازم دكلدر وعلم حال مبدأ ومعاد وعبادات ومعاملاته علمه شاملدر ولكن كندى اوزرنه توجه ايدن مرتبه ايله مقيددر (كاهل جاهل وزنى اوزرنه سست كسه‌دركه عملده بطالت وكسل اهليدر كاهللك سستلك وپرفتور اولمقدركه جد ونشاط وانبعاثك مقابليدر (سختى ده يا مصدريه ويازائده‌در دقائقده كلوركه سخت محكم دركه مقابلى سست دركه ككنسكدر سختك تركيده معناسى برك دربرك بوزلو ديجك يرده مجم سخت روى دير برك لكه قايلق لازم اولديغندن اوتورى مجازافتى يه سخت ديرلر قاتى ككشك ديجك يرده مجم سخت سست دير قاتلغه سختى ديرلر (معناى بيت) بودركه درت نسنه بد بختلق آثارى اولور يعنى بى ستاره لكه ونحوسته اثر ونشاندر جاهللك وسستلك قاتلق وياقاتى اولور حاصلى اول درت نسنه نك برى معلومات ضروريه يه كوره جهل وبرى دخى مقدورات عمليه يه كوره سستلك تنبلك دركه قاتى اولور يعنى بوايكيسى مشكل درد وبلاى عظيمدركه بونلرله مبتلى اولان كسه نك رفعته متعلق كوكبى بوقدر بلكه خلقك نازل وبى حاصلى در وبوصفتلو اشخاصى كورن آدم حقه استعاذه ايتملودر * بى كسى وناكسى هرچارشد * بخت بد را اين همه آثارشد * بى مبتدا چارشدك مفعولى وبعد الجمله خبردر ما قبلنده جاهلى وكاهلى اعتباريله وجائزدركه جاهلى وكاهلى وبى كسى وناكسى مجموعى چارچيزدن بدل وسختى بودجله مستأنفه وهرچارشد وهريكى از يشان بحسب الجمله چارشد تقديرنه مبتدا وخبر اوله نتكم مابعدى اكا نشاندر (اين همه مبتدا آثار شدك مفعولى وبخت بد آثاره صفت نتكم لام جاره معناسنه اولان اكا دالدر وبعد الجمله خبردر (بى كسى ده اولان يا مصدريه‌در ناكسى ده كى كبى بى حرف نفيدركه جوامده داخل اولور معناسى يوقدر عربيده لا كبى در ودلسز ديجك يرده مجم بى زبان دير (نا مشتقاته داخل اولور ذكل معناسنه عربيده لبس كبى نادان ديرلر بى دان ديمزلر بى دل ديرلر نادل ديمزلر بعض يرده ايكيسنك دخى استعمالى صحيحدر بى كس وناكس كبى اما معناده مختلفدركه بى كس كسه سزدر ناكس كسه

دكلدر (هر كل افرادي معناسنه در هر بری جعا درت اولدی دیمكدر
(این همه بو دوكلی یعنی درت نسنه وهمه بالاده مشعر وحدر
(معنای بیت) بودركه بی كس لك وناكس لك هر بری بر یره كلوب
جمادرت اولدی یعنی بودرت نسنه كه ذكر اولندی هر بری بخت بده
برنشاندر زیرا بی كس لك یعنی فرید وحیداولمق وغریب كبی زنده لك
عندالناس سعادات عرفیه دن دكلدر پس بو یله اولمق یلدزسزلقدندر
وكذلك ناكس یعنی خوار وبیقدار اولوب آدم پایه سنده وضع
اولنمامق دخی نحوستدندر وعرف عامه ده ناكس بخیل وخسیسه
شایعدر بونك خود نحوستی اولكیدن اشددر والعیاذ بالله تعالی
* هركه در بند عبارت میشود * بی شك از اهل خسارت میشود *
بعض نسخده عبارت برینه عمارت دوشمشدر بومصراع بالاده مرور
ایتمشدرو بوبیتك اعرابی ظاهردر (شك اعتدال النقیضین عند الانسان
معناسنه یعنی ایكی نقیض متساوی اولوب احدهما آخر اوزرنه راجح
اولمامق (خسارت زیاندر كه رأس مالده انتقاصدر امور دنیویه ده
مستعمل اولدیغی كبی اخرویه ده دخی مستعملدر قرآنده ذكر اولنان
خسارتلر كبی قال الله تعالی (الذین خسروا انفسهم) وقال ذلك
(هوالخسران المبین) (معنای بیت) بودركه هركسه كه معنی وفصیح
عبارتلرله آرایش كلام ویاعمارت دنیا قیدنده اوله بی شك وشبهه
اهل زیاندن اولور زیرا تكلف منهیدر وشولكه حد بنده كلور (جمال
الرجل فصاحة لسانه) بوندن مراد خلقی اولان حسن تكلم وصواب
مقاللر وبردخی فصاحتدن مراد حروفی تبیین وكلماتی تصحیح ولحندن
حذردر واهل لحن اولنلر اصلاح لسانله مأمورلردر تكلم بعض احادیثده
مذكوردر ایمدی لسان لحن وخطادن محفوظ اولمق متكلمه ایراث
حسن وجمال ایدر * برهوای خود قدم هركو نهاد * می تواند كرد
بانفسك جهاد * بونك تقدیری هركه اونهاد قدم برهوای خود
می تواند كرد جهاد بانفسك دیمكدر كه هركه هركسی كه تقدیرنده در كه
مبتدا واو مبتداء ثانی وقدم نهادك مفعولی و بعد الجمله مبتداء ثانی
خبر وجمله سی مبتداء اوله صفتدر كرد می تواندك مفعولیدر زیرا كردن
معناسنه دركه مصدردر تكلم بالاده كذر ایتدی جهاد كردنك مفعولی

وبا اکا متعلقدر زیرا مصاحبت ایچو ندر (قدم ایقدر که انکله بصر ومشی ایدر تقدم وتأخر اعتبار یله قدم دنلدی (رجل کسریله او یلق باشندن برمقلر اوجنه کلنجه در (نهاد کسر نونله ماضیدر مضارعنده الف حذف اولنوب فتحـله نهد دیرلر (نفسك ده اولان کاف عربی تصغیر ایچو ندر وتصغیر تحقـیره محمولدر ظاهر حسبیله والا اعدی الاعدا اولدیغی جهتدن شری عظیمدر (جهاد دشمنی مدافعـه ده استفراغ وسعـدر کرك عدو ظاهر اولسون وکرك نفس وشیطـان اولسون نتکم حدیثده کلور (جاهدوا اهواءکم کما تجاهدون اعداءکم) (معنای بیت) بودرکه هرکسه که اوکندی هواسی اوزرنه قدم قودی وهواسنی مغلوب ومقهور قیلدی اول کسه قادر اولور نفس حقـیرله جهاد ایتمکه که اکا جهاد اکبر دیرلر حاصلی جهـاد اکبر دیدکلری اعدی الاعدا اولان نفسله محاربه در وانکله محاربه هواسیله مقاتله در وانك هواسی دیدکلری داعیهٔ شرع یعنی برهان سماوی ودلیل عقلی اولمیان امور شهویه یه میل ایتمکدر اشته انسان بومقوله اموره وجود ویرمسه هواسن اباغی التنه الوب نفسی خوار وحقـیر ایتمش اولور ومقـام قلب روحه ترقی اید و ب مرتبهٔ عالیه بولور وهوای نفسـه مساعده ایده نك حالنی دخی اکا کوره فهم ایله فافهم جدا فاعمل بذلك

* هرکه باشد در جهان باخواب وخور * درقیامت نبودش زانش کذر *

بعض نسخده باشد برینه سازد دوشمشـدر دوزیله وقوشیله معناسنه هرکسی که دیمکدر هرکسی مبتدا ومابعـدی که رابطه سیله اکا صفتدر کذر نبودك فاعلی و بعد الجمله خبر مبتدادر باقیلر بنـك اعرابی ظاهردر (خور یمکدر کذره موافقت ایچون ضمه سی فتحـه جانبنـه اماله ایله اوقنور (قیامت قیام ساعتـدن عبارتدر اول کونه یوم قیـامت دیدیلر زیرا ناس قبورندن قیام ایدرلر وقیـام دخی رب العـالمینه در زیرا اول کونده فصل وقضا ایچون (هل ینظرون الا ان یأتیهم الله فی ظلل من الغمام) موجبنجه محشره امری کلسـه کرکدر (کذر وکذار ذال معجمه ایله کچمك معناسنه کذر نامه شول مکتوب جوازدرکه یوللرده انی کوستروب کچرلر (معنای بیت) بودرکه دنیاده او یومغه و یمکه وایچمکه مصاحب ومقـارن اولان یعنی ایشی

اواوله

اواوله قيامتده اكا آتشدن كذر اولماز يعني صراطي مرور ايده مز بلكه آتشه دوشر زيرا دنياده معده سنك غدايه حرارتي وحرارتك دخي صو ايچمكه ضرورتي وارايدي وبورادە نار طبع وحرارت شهوتي ازاله ايتمين البت اورادە نار دوزخه مبتلي اولور پس معذب اولديغي نارينه عناصرك صورتيدر (خواب دخي ثقلت طعام وحرارت طبعدندر وصفت حيوانيه در حيوان ايسه جثهٔ ثقيله در كه روح حيوانيهٔ عفوناتدن حاصل اولمشدر صراطي عبور ايسه لطافت روح وجسدله اولور كه اكامل اهل ايمانه مخصوصدر* روى كردان از مراد وآرزو* *پس بدر كاه خدا آور تورو* روى كردانك مفعو ليدر تو آورك تحتنده اولان ضمير مخاطبي تأكيددر وآورك مفعوليدر كردان كاف عجميله امر در مصدرى كردانيدندر دوندرمك معناسنه) ارزو كوكل دلكي كه عرب امنيه دير پس صوك وآرد بو يله مواضعده اندنصكره معناسنه مستعملدر (دركاه قپو يرى يعني باب وآستانه (آور واوك فتحيله امر حاضر در مصدرى آوردن در كه كتورمك معناسنه مستقبلاتنده رايه فتحه حركت ويروب آورد وآورنده دير (معنـاى بيت) بودر كه يوز دوندر مراد دلكدن بعده دركاه خدايه يوز كتور يعني توجه ايله الحاصل (خطوتان وقد وصلت) موجبنجه اول دنيادن ادبار وقلبكي تعلقاتدن تخليه ايله بعده حقه اقبال وباطنكي انوار الهيه وتجليات رحمانيه ايله تحليه قيل اشته بشـار بين نورين ديدكلرى دخي بودر كه نورين نور ادبار ونور اقبال وناردن مراد نار عشقدر زيرا بومعنى واسطه اولمسه ادبار واقبالك حقايقي ظهور ايتمز وسالك يول الوب منزله طوغري كيتمز* كامرانى سر بنا كامى كشد * مردره خط درنكونامى كشد* كامرانى مبتدا وسر كشدك مفعولي و بعدالجمله خبردر وكذلك مردره مبتدا خط مابعدنده كشدك مفعولي و بعدالجمله خبردر كامرانى ده يامصدريه وكام كاف عربيله مراد معناسنه كامران وصف تركيبي در كه اصلنده رانندهٔ كام در مرادين سوريجي يعني مرادنجه اوليجي معناسنه زيراراندن سورمك معناسنه در (ناكامى ده يامصدريه ونا حرف نفيدر كه بورادە نفي معناسنه دركه سزدر (خط قلم وغيرى ايله يازمقدر اصلنده طولي اولان نسنبه ديرلر خطك بعض حروفنده

وسطورنده طول اولمغله خط دیدیلر نکو نامی ده یامصدریه در ونکو
نونك كسریله وكاف عربینك ضمیله كوچك در اصلی نیکو در که
نیکه یعنی ایویه منسوبدر زیرا واو نسبت ایچوندر صکره تخفیف ایچون
یاحذف اولنمشدر (نکونام صفت مشبهه در کوزل آدلو دیمکدر
(معنای بیت) بودرکه دنیاده کامرانلق ومرادنجه اولوب هرمراده نائل
اولمقلق انسنك باشنی آخرتده کام سزلغه ومحروم اولمغه چکر زیرا
ایکی مراد بر یرده اولماز انکچون زاهدلر آخرتی وعاشقلر الله تعالی یی
اختیار ایلدیلر وسالك راه اولان کیسه کوزل آدلو وممدوح وشهرتلو
اولمغه خط چکدیلر یعنی اوزرینه قلم فنا وبی نامی قویوب چزدیلر
وابطال ایتدیلر زیرا شهرت آفتدر وبو امتك خیرلیسی اخفیا اولنلردر
زیرا مرتبهٔ نبوت ظهور اقتضا ایتدیکی کبی مرتبهٔ ولایت دخی خفا
اقتضا ایلمشدر انکچون جناب نبوت صلی الله علیه وسلم معارف
وحقائق یابنده بحسب الغالب زمرله اکتفا ایلمشلر در ودیمشلر درکه
بو طریقده برکسه یه بد دعا اینسه لر اذاقك الله طعم نفسك دیرلر
طعم نفس اودرکه خلقك اکا عین تعظیمله نظرندن التذاذ ایلیه اکر
مرادی شهرت اولمایه ایدی خلقك انی تعظیم وتحقیری یاننده برابر
اولوردی * امر ونهی حق چوداری ای وحید * پس مرو در وایهٔ
نفس پلید * امرداری نك مفعولی (چو حرف شرطدرکه پس فاء
جزائیه معناسنه در (امر قائلك کندندن آشغه اولانه افعل دیمسی در
(نهی ضد امردرکه کندندن دون اولانه لاتفعل دیمسیدر امره امتثاله
ائتمار ونهیدن اجتنابه انتهاء دیرلر (حق اسم ذاتدر (وحید صفت
مشبهه درکه اصلی واحددر منفرد معناسنه یعنی یالکزکه غیریسی
انکله مختلط دکلدر صکره علم دهناس اراسنده متقدم معناسنه استعمال
اولندی زیرا اهالینك متوحدی وبردانه سیدر بوراده تفؤل
طریقیله در (مر ونهی حاضردر مصدری رفتن در یورمك وکیتمك
معناسنه مضارعنده فانی واوه وتانی داله قلب ایدوب رود ورونده
دیرلر (وایه حظ وذوق ولذت معناسنه (پلید باء عجمیله مردار وخبیث
دیمکدر (معنای بیت) بودرکه ای فرید روزکار ووحید دیار اولمق
شانیدن اولان کسه اکر امر ونهی حق طوترسك وعاصی اولمیاین دیرسك

نفس مردارك حظ ولذتنه كيتمه وشهواتنه مساعده ايتمه زيرا اكر انك
مرادنجه اولورسك طاعت حقدن قالورسك وعصيان سببيله آخر
جزاء بد بولورسن ونفس كبي خوار وذليل اولورسن پس بوندن
مفهوم اولديكه هواى نفسله شرع بريرده مجتمع اولماز چونكه
شرعى وشرعله حقه وصول استرسن ارزوى نفسدن كچ وهواسنى
خاكله برابر ايله وتعلقات ماسوادن فنا بول * هركه ترك كامرانى
ميكند * برخلافش زندكانى ميكند * هركه مبتدا ترك ميكندك
مفعولى و بعد الجمله مبتدايه صفتدر برخلافش زندكانى نك صفتيدر
زيرا تقديرده مؤخردر شين ضميرى نفسه راجعدر زندكانى مابعدنده
ميكنندك مفعولى و بعد الجمله مبتدايه خبردر (خلاف وفاقك مطلب
ضديدر (زندكانى ده يا نسبيه در زنده در يدر حى معنا سنه
وزندكانى ديرلكدر معيشت وحيات معناسنه دخى كلور . زندكانى ده
كاف زنده آخرنده اولان هاء غير ملفوظه دن بدلدر بو صورتده
زنده آخرنده ها يازلمز و بعضيلر عندنده كاف زائده در بو صورتده
آخرنده ها يازيلور زيرا هاء غير ملفوظه دن صكره ياء مفرده يازيلوب
زنده ى دنلديكى كبى شول جهتدن كه ها فاصلدر و بردخى هانك وضع
اصليسى ماقبلنده دالك فتحه سنى بيان ومحافظه ايچوندر ياء نسبت ايسه
ماقبلنك كسره سنى اقتضا ايدر كذلك بلا كاف نسبت ميسر اولماز والا
زندكانى ده زنده آنى ديمك لازم كلور ها ايسه فاصلدر كه بو وصلى قبول
ايتمز واكر ها حذف اولنسه التباس لازم كلور زندكانى كبى اشته كاف
زياده اولديغنك سرى بودر كه بو فقيره بووجهله ظاهر اولمشدر
ولكن جوابده لائح اولان بودر كه كافك زياده لكندن بدليتى اولادر
شول معنادن كه هانك فائده سنى كاف دخى افاده ايدر كه اول فائده
ماقبلنك حركتنى بيان ومحافظه در نتكم زندكى و بندكى كبيلرده
ماقبلنك كسره سنه مساغ يوقدر پس هائله كافى جمعه حاجت قالماز
وزندكانيده الف ونون تأكيد نسبت ايچوندر ودستورده كلور كه
بو كاف نسبتلرده زياده اولنه كلمشدر پس كاه اولور كه يائله كافى جمع
ايتمزلر زندكى و بندكى كبى وجدا كانه ديرلر جدايه نسبتده يعنى الف
ونوندن صكره هاء نسبت ايراد اولنسان يرده كاف دخى زياده قلنور

اکرچه بویله یرلرده اصلی یاء نسبت اولوب کافه قلب اولنمق دخی جائزدر بازارکان کبی اصلی بازاریان دریاء نسبتدر والف ونون تأکید نسبت ایچوندر ودقائقده کلور که زندکی دیری لکدر که لسان عربیده اکا حیات دیرلر آخرنده یا نسبت وکاف هادن اوتوری زیاده در زندکانی دیرلك در حیاتدن تمتع معناسنه دیرلك دیری لکه متفرع ومختص در وکاف ویا زندکی ده‌کی کبی کاف ویادر که الف ونون نسبتده مبالغه ایچون قلنمشدر وزندکی وزندکانینك معنالری وفرقلری تعبیرلرندن ظاهردر نتکم کلور (کر بجان زندکیست حیوانرا زندکانی تومیدهی جانرا) یعنی اکرچه حیوانك دیری لکی جانله در اما جانه دیرلکی ومعاش وتمتعی سن ویررسن یعنی حیوانك بقاسی وحیاتی جانله وجانك دخی سنکاه در (معنای بیت) بودر که هرکسه که کامرانلغی ترك ایده ونفسنك مرادنجه اولمیه نفسنك خلافی اوزرنه دیرلك ایلر یعنی نفسه مخالفت ایتمك ارزولرنی ترکله در وبویله اهل ترك اولمدقجه حقیقی دیرلك اولماز پس فی الحقیقه دیرلك دیدکلری مخالفت ومجاهدهٔ نفسله اولان دیرلکدر که اهل آخرت واهل الله دیرلکی در بوخسه نفسه موافقت اید وب هواسنه تبعیت ایله اولان دیرلك دکلدر که اهل دنیا دیرلکی در زیرا حیاتدن مقصود معرفتدر ومعرفتك دخی طریقی عبادتدر وشروط وقیودنه مقارن اولمیان عبادت مورث معرفت اولمدیغی ظاهردر کامرانلق ایله عبادت بریرده اولماز پس کامران اولان کمسه دنیادن حیوان کبی انتقال ایدر که حیاتك نتیجه‌سی اولماز

* درصفت ریاضت میکوید *

* کرهمی خواهی که کردی سر بلند * ای پسر برخود در راحت نه بند * سر بلند کر دینك مفعولی وبعد الجمله خواهی یه مفعول وخواهی بعد الجمله فعل شرط بربنده متعلق ودر بندك مفعولی وبعد الجمله جزاء شرطدر (خواهی فعل مضارع مخاطبدر مصدری خواستن در واورسمی والف ثابته ایله دیلمك ارادت معناسنه مضارعنده سین خایه قلب اولنوب خواهد وخواهنده دیرلر (کردی کاف عجمی ایله فعل ماضی مخاطبدر شدی معناسنه در که شدن اولمقدر زیرا کردن که کاف عربی ایله ایلمك واشلمك در بومقامه مناسب دکلدر

وماضی دخی مضارعه یعنی مبسوی یه محمولدر ولکن تفؤل طریقیله ماضی ایراد ایلدی (سر بلند اصلنده بلند سردر که صفت مشبهه‌در بوجه باشلو معناسنه یعنی رفعتلو وعالی القدر وسامی الدرجه معناسنه نتکم فلانك باشی کوکه ایرمشدر دیرلر یعنی کوك کبی رفعت وعلو درجه بولمشدر صکره سرکه فاعلدر بلند اوزرنه تقدیم اولنمشدر زیرا لسان عجم تخفیفه مایلدر وسرخوش لفظی دخی بویله‌در که اصلی خوش سردر ابن کمال خوشی سره صفت طوتدیغی یعنی فی الاصل رانك کسره سیله قاعدهٔ فرسه مخالفدر (به بندده باء اولی مضمومه در زیرا بند امردر وفعل اولنه داخل اولان بافعلك یاحرکتنه ویامخرجنه پس بورادهٔ باشفویه اولمغله اول امره تأکید طلب ایچون داخل اولان بامضموم اوقنور آخرنده ها رسمیدر بندك مصدری بستندر که بغلمق معناسنه‌در مضارعنده سین نونه قلب اولنوب بندد وبندنده دیرلر (معنای بیت) بودر که ای پسر اگر بوحالده دلرسك که کلعك زمانده رفیع القدر اوله سن وعلو درجه بوله سن وسروسهی آسا باشك فلك اعلایه ایریشه کندی اوزریکه راحت وآسوده لك قپوسن بغله وقپایوب آچمه زیرا انسانك قدر وشرفی ودرجات عالیه بولدیغی ترك راحت ایله‌در یعنی آدمك وجه ارضه هبوطی بومعنایه مبنی‌در اگر مقصود اصلی راحت وحضور واسایش اولایدی مقتضای حکمت جنتده بقاایدی وترك راحت مجاهدات ولیل ونهار عبادات وطاعاته اشتغال ایله‌در زیرا نفس تنبلدر که خواب وخور وراحته مایلدر وبطالت انك صفت ذاتیه سیدر پس منزل استین طریق حقده انی اعمال ایدر وکندی حانبه قومیوب مسارعت ایتمزسه باری آهسته آهسته اولسون کیدر * هرکه بربست اودر راحت تمام * باز شد بروی در دار السلام * بعض نسخده باز شد بر روی او دار السلام دوشمشدر اولنکی اولادر او بستك فاعلی ودر مفعولی وتمام بالکلیه معناسنه بسته قیددر بازلفظی شدك مفعولی وایکنجی در فاعلی وبعد الجمله هرکه یه خبر اولور (بربست ده بر تحسین لفظ ایچون زائد در اوائل افعالده کلدیکی کبی مصادر اوللرنده دخی کلور (بست ماضیدر بغلدی معناسنه مصدری بستندر که بغلمق دیمکدر مضارعنده

سین نونه قلب اولنوب بند و بندنده دیرلر نتکم قریبا مرور ایتـدی (باز آچق معناسنه بازشد آچلدی دیمکدر عرب انکشف وانفتح دیر دارالسلام جنـد رکه سلامت حقیقیه آنده در زیرا بقاسی بلافنا وغناسی بلافقر وعزی بلاذل وصحتی بلاسقمدر وجائزدر که سلام اسماءاللهدن اوله بوصورتده جنته دارالسلام یعنی داری حقه اضافت دارالله ودار حق دیمك بطریق التشریف اولور بیت الله وناقة الله کبی و بومقوله یه مخلوقك خالقه اضافتی دیرلر که مضاف آنکله غیریدن ممتـاز اولور وجائزدر که دارالسلام مطلقا سلامت اوی اوله زیرا ترك راحت وخصوصا تقلیل غدا وامثالنده انسانك بدن ودین ودنیا وآخرتنه سلامت مطلقه وارددر (معنـای بیت) بودر که هرکسه که راحت قپوسنی بالتمام وبالکلیه باغلـدی وآچدی آنك اوزرینه دارالسلام قپوسی آچلدی یعنی دنیاده راحت قپوسی بسته اولمدقجه آخرتده جنت قپوسی باز اولماز زیرا جنت راحت اوی در دنیا زحمت ومحنت اوی اولـد یغی کبی پس دنیانك دار محنت اولدیغی بلنوب طالب راحت اولان کسنیه اوراده باب راحت مفتوح اولماز زیرا راحت سبب راحت اولماز بلکه بی راحت اولمق اولور بوجهتـدن کرکدرکه انسان نفسـنه راحت ویرمیوب دائما خدمت عبودیتده اوله تا که جنتده جسما وروحا مستریح اوله جسما استراحتی نعیم جنـان وروحا استراحتی رضاء رحمن ولقاء منانله در فاعمل بذلك * غیرحق را هرکه خواند ای پسر * کیست در عالم ازو کمراه تر * بعض نسخده خواند یرینه خواهد دوشمشـدر مآل بردر زیرا بربنی مستلزمدر غیرحق خواندك مفعولیدر وبعـد الجمله مبتدایه صفتدر که هرکه درکیست مقدم خبر وکمراه تر مؤخر مبتدا وبعدالجمله مبتدای اوله خبردر ودر عالم کمراهه قیـد وجار ومجرور اکا متعلقدر کمراه تر ازو افعل من کبی در خواند واوره جمله فعل مضارعدر مصدری خواندن دراوقق ودعوت ایلمك معناسنه مضارعنـده نونه فتحه ویررلر خواند وخواننده دیرلر اوقور واوقیجی معنـالرینه (کیست اصلنده که است در که لفظ که کسرله ذوی العقولدن سؤالدر کیم معناسنه آخرنده هاعلامتدر تلفظ اولنماز صکره که استه وصل اولنوب هاء رسمی ساقط وهمزه یایه منقلب اولوب

كبست دنلدي كيمدر معناسنه (كمراه تركم كاف عجمينك ضميله نابديد يعني بلورسز وبتوك كه عرب ضاله ديركم شده ياوقلمشدر كمراه يولي آزمشدر كه اصلنده صفت مشبهه در (ترادات تفضيلدر بهتر بكرك ديمكدر دقائقده كلوركه فارسيده افعل تفضيل صيغه سي يوقدر اول معنايي تركيب ايله ادا ايدرلر مثلا اكسكلكده وارتقلقده برنسنه نك فضلن بيان ايدسه لركتر وافزونتر ديرلر (معناي بيت) بودركه اي پسر هركسه كه حقك غيري اوقيه وماسوايي چاغروب اكا دعا ايليه نتكيم كفار وبت پرست اولنلر ياالله يرينه صنملرن چاغررلر ومهماتده آنلردن استمداد ايدرلر مع هذا لا يضر ولا ينفع مقوله سيدر پس عالمده آندن زياده يول آزمش وطريق حقدن چقمش وضال بعيد له ضال اولمش كيم واردر يعني كسه يوقدر بلكه اوجمله ضال اولنلردن اضل دركه انك فوقنده ضال يوقدر زيرا خالق قادري نسيان ايدوب مخلوق عاجزدن طلبكار مدد اولمق اصل وفرعي فهم ايتامكدن ناشيدر وبرنسنه في الجمله اسم معينه مظهر اولسه دخي معين مطلق الله تعالى در پس ياالله ياكافي المهمات ديمك كركدركه مطلوب ومدعو الله تعالى در *اي برادر ترك عز وجاه كن* خويش را شايسته دركاه كن* ترك كن كلمه سنك مفعوليدر خويش ايكنجي كن لفظنك مفعول اولي شايسته ثانيسي وبعد الجمله ماقبلنه نتيجه وبيان كبيدر (برادر بانك كسريله ار قرنداشدر همشيره قز قرنداش اولديغي كبي بوراده برادر تعبيريله مخاطبي استمالت واردر پسر تعبيريله اولديغي كبي مع هذا كل مؤمن اخوة موجبنجه كمال ونقصاندن قطع نظر اهل ايمان بري برينه اخوان در زيرا باباري آدم وانالري حوادركه برظهر وبررحمدن تولد ايتمشلردر وسنا اصغر اولنلر سنا اكبر اولنلره پسر كبي اولدقلري كبي بعض سنا اكبر اولنلر دخي سنا اصغر اولنلره پسر كبيدر اكر اصغرك علم وكمالله حرمت عظيمه سي واريسه انكچون شاب عالم شيخ جاهل اوزرنه تقديم اولنور ابك فرزند اوزرنه تقديمي كبي (عز ذلك مقابليدر يعني عزيز ومحترم وذليل وخواردر جاه قدر ومنزلت وقبول عند الناس معناسنه در وجهدن مقلوبدركه يوزدر زيرا اهل جاه عند الناس يوزلو وحرمتلودر كه سوزي نافذدر كرك

اهل منصب اولسون وكرك اولمسون فاما عرف عامه ده ارباب مناصبده
شايعدر زيرا ارباب مناصبك حرمتی غيريدن زياده در (خويش
خاء معجمه نك كسری وواو رسميله كندی ديمكدر خودكبی شايسته
يارار ويراشق شايان صيغهٔ مبالغهٔ فاعلدر مصدری شايستن در يرامق
معناسنه مضارعنده سين حذف اولنوب شايد وشاينده ديرلر دقائقده
كلور كه عرب لايق ديديكی يرده ترك يراشور عجم شايد دير احتمال
واردر ديجك يرده مجمزا لسان تركيده يرار ديدكلری كبی لسان فارسيده
شايد ديرلر (معنای بيت) بودركه ای برادرم مرتبه سی شقيق جانم
عزت وجاهی ترك ايله ابرهيم ادهم ترك ايلديكی كبی اكر ارباب عز وجاه
ومناصبدن ايسك وبويله اهل ترك اولمغله كنديكی لايق دركاه حق ايله
زيرا انسان اهل ترك اولمدقچه داخل دركاه وصول وواصل مجلس
قبول اولماز الحاصل وارلقله يوقلق بريرده اولماز واحتشامله
درويشلك برمحلده بولنماز پس حقك وارلغنه طالب اولان كندينی
بيلمكدن بوشالدر ودرويشلك ايستين سبب بعد وغرور اولان
مناصبه رغبت ايتمز بناء على هذا ديمشلردركه مشايخ قاضی ومفتی اولماز
عبادن صكره قبا كيمك كبيدركه مذمومدر فاما قاضی ومفتی شيخ
اولور زيرا قبادن صكره عبا تلبسی ممدوحدركه بومقوله تجرده له
الى هذا الان خيرله ياد اولورلر جمله دن بری ناظم پندذر قدس الله سره
وعمم بره * خوار كردد هركه كردد جاه جوی * ای برادر قرب اين
دركاه جوی * اولكی كردد دك فاعلی هركه ومفعولی خوار جاه جوی
ايكنجی كردد دك مفعوليدر تقديری هركسی كه كردد جاه جوی كردد
خوار ديمكدر فافهم قرب ايكنجی جويك مفعوليدر خوار واو رسمی ايله
ذليل معناسنه كه نظردن ساقط در (كردد كاف عجمی ايله فعل مضارع
غايبدر مصدری كرديدن در دونمك يعنی تحول معناسنه كه شدن
كلمه سی معناسنه در پس كردد ميشود ديمكدر بومصدر اوزرنه
كرديدندن كردد قياسدر واما كشتن دن اخذ اولنورسه بودخی
دونمك وشدن معناسنه در بوصورتده كردد خلاف قياسدر زيرا
شين رايه وتا داله قلب اولنجق مضارعی دال واحده ايله كرد كرك
ايدی اشته كشتن مخاطب كردی كلمك كشتن لفظی اوزرنه در اكر

❋

مطلب

كردد

کردد وکرد یدن اوزرنه اولسه کرد یدی کرك ایدی فاعرفه (جاه جوی وصف ترکیبی درکه اصلنده جویندهٔ جاه درجاه طلب ایدیجی معناسنه مصدری جستن وجوییدن کلور مصدر اوله کوره مضارعنده سین واوه ویایه قلب اولنوب جوید وجوینده دیرلر کافی لغت حلیمی ولکن قواعد فرسده کلورکه سین یایه قلب اولنوب ماقبلی مضموم ایسه ضمه اشباع اولنوب واو تولد ایدر آنکچون جستن ده جوید ورستن ده روید وشستن ده شوید دیرلر جوی ثانی امردرکه مضارعی جویدن اخذ اولنمشدر (معنای بیت) بودرکه هرکسه که جاه جوی اوله یعنی عز وجاه وعندالناس قدر ومنزلت طلبنده اوله خوار وذلیل اولور زیرا اهل دنیانك اهل آخرت یاننده مقداری یوقدر اهل آخرتك اهل الله عندنده مقداری اولمدیغی کبی زیرا طالب فانی طالب باقی یه برابر دکلدر وطالب مخلوق دخی طالب خالقه مساوی اولماز آنکچون دیرکه ای برادر درکاه حقك قربنی طلب ایله یعنی حقه قریب اولمغه چالش یوخسه خلقه دکل پس اکر دنیاده جاه دلرسن وعملك مقابله سنده نعیم جنت استرسك طالب مخلوق وراغب صحبت ماسوی اولمش اولدك بوصورتده حقدن ادبارك مقرر اولدی حقدن مدبر اولان ایسه حق یاننده وحقه مضاف اولنلر قاتنده ذلیلدر بناء علی هذا واجبدرکه عزیزه اضافتله عزیز اوله سن والاذلیله اضافتله ذلیل اولورسن بومعنادندرکه دنیاده تحت الاطمار ملوك وملوك صورتنده صعلوك واردر زیرا صورته نظر اولنماز فاعرفه * عز وجاهت سوی پستی میکشد * مرترا برتن پرستی میکشد * عز وجاه مبتدا
سوی پستی میکشدك مفعولی وبعد الجمله خبردر مرترا ایکنجی کشدك مفعولی جار ومجرور دخی اکا متعلقدر جاهت ده اولان تا میکشده قیددرکه میکشدت دیمکدر یعنی صورتا جاهه مضاف الیه ومعناده میکشده مفعولدر پستی ده یا مصدریه در پست الحقدرکه مقابلی بلنددرکه بوجه وبوکسکدر (مرترا مر تحسین لفظ ایچون زایده در اصلنده تراتوراردرکه تخفیفا واو حذف اولنمشدر (تن پرستی ده یا مصدریه در تن پرست ترکیب وصفیدرکه اصلنده پرستندهٔ تن در تن وبدنه طاپیجی معناسنه مصدری پرستیدندرکه طاپمقدر مضارعنده

ياحذف اولنوب پرست ديرلر (معناى بيت) بودركه عز وجاه سنى صورتا
بلندلك ومعناده پستلك جانبنه چكر وسنى تن پرستلك اوزرنه چكر
يعنى عز وجاه ايله دنيا بولور واهل غنا اولورسن وتنكى اغديه
لذيذه ايله بسلمكه باشلرسن تن پرورلك ايسه صفت حيوانيه در
اشته بو يوزدن ذليل اولورسن كويا بيت سابقده اولان ذللنك وجهنى
بياندر اكرچه معانى واطائفده مزاحه يوقدر * نفس در ترك هوى
مسكين بود * كوشمال نفس نادان اين بود * نفس بودك فاعلى ومسكين
مفعولى ودرا كا ظرفدر كوشمال ايكنجى بودك فاعلى اين مفعوليدر
وقواعد عربيه يه موافق اولان بودركه نفس مبتدا ومابعدنده جمله
خبر وكوشمال دخى مبتدا ومابعدى خبردر مسكين عربى در ذليل
وضعيف معناسنه كويا فقرانى اسكان ايتمش يعنى ساكن قلمش وحركتنى
تقليل ايلمشدر (كوشمال اصلنده وصف تركيبى در مالندهٔ كوش معناسنه
مصدرى ماليدن دركه اومق دردلك وفرك معناسنه اوغمق
و بورمقدركه تأديبدن كنايه در (نادان صفت مشبهه در بى دانش وبى
تميز معناسنه (معناى بيت) بودركه نفس اماره ترك هوى ايتمكده
مسكين اولور يعنى هواسنه مساعده ايتمزسك مسكنت وتواضع بولور
وحقه منقاد اولور وزمامه كلور اشته نفس نادانى كوشمال وتأديب
ايتمك بو اولوركه هواسى ترك وشهواتنه مخالفتدر والاغيرى وجهله
تأديب كورمز واديبله اوتورمز پس آنى تأديب ايدهيم ويوله كتوره يم
دينكده ايشى بولندن طوتار * چون دلت بر ياد حق ايمن بود *
* نفسك اماره هم ساكن بود * چون حرف شرط ومابعدى فعل
شرط ومصراع ثانى مضمونى جزاء شرطدر تقديرى چون بود دلت
ايمن بر ياد حق بود نفسك اماره هم ساكن ديمكدر وبوتقديردن
اعراب بيت ظاهر اولدى (ياد ذكردر ايمن كه بر له قيغوسزدر بوراده
مراد طمانينت دل وزوال خوفدر (نفسك ده كاف عربى تصغير
وتصغير دخى تحقيره محمول اولديغى بالاده بلندى (اماره مبالغه ايله
امر ايدیجى در نفسده امر اولماز ولكن تزيين وتسويل ايتمسى
مربرينه تنزيل ولنمشدر خصوصا كه انسان هواى نفسه ميال اولمغله
مأمور آمره ومطيع مطاعه اتباع ومطاوعت ايدركبى اكا انقياد كوسترر

كو يا كه نفسك مملوكيدر كه انك فرماننده طشره چقمز بوجهندن قرأنده
كلور (الشيطان يعدكم الفقر و يأمركم بالفحشاء) و ينه كلور (ان النفس
لامارة بالسوء) پس نفس وشيطان سوء و فحشايى تزيين وتسويلده
برابردر اكرچه نفسك قوتى زياده دركه تسويلى داخلدندر شيطانك
اغواسى ايسه خارجدندر وشيطانى دخى نفسى ازلال واضلال ايتمشدر
(ساكن متحركك مقابليدر يعنى سكون ايكى آنده برمكانده وحركت
ايكى آنده ايكى مكانده اولمقدر الحاصل حركت وسكون صفات
جسمدندر كه سكون حركتدن صكره ثبوت وحركت برمكاندن برمكانه
انتقالدر وحق تعالى حركت وسكونله متصف دكلدر اتصافه قائل
اولمق كفردر حكما كبى بوراده ساكن كافك فتحه سيله او قنور قافيه
ايچون نتكم كافر كسر فائله كافر او قنور فتحله استعمال عجم اوزره
معناى بيت) بودركه اكرسنك قلبك ذكر حق اوزرنه ايمن ومطمئن
اولورسه نفس حقير امارهك دخى امارهلكن ترك ايدوب حركت هوادن
قاعد وساكن پس بونده (الا بذكر الله تطمئن القلوب) مضمونه اشارت
واردر الحاصل كثرت ذكرله قلبه اطمئنان كلوب ظلمات شك وشبهه
ساحهٔ درونندن دور اولنجق داعيهٔ نفس اماره دخى مهجور اولوب
انك حركتى قلبك حركتنه وقلب دخى روحه وروح دخى سره اتباعله
برى برينه اتصال بولور وفساد ارض وجود صلاحه مبدل اولور
قال الله تعالى (ولا تفسدوا فى الارض بعد اصلاحها) والله الحفيظ
و بونده رمز واردركه نفسك مطمئنه مرتبه سنه وصولنه وسيله ذكردر
واطمئنان كمال بولسه بردخى مرتبهٔ طبعه رجوع ايتمك اولماز نتكم
ديمشلردر لو وصلوا ما رجعوا فافهم * هركه اورا تكيه برصانع بود
در جهان بالقمهٔ قانع بود * تكيه بودك فاعلى واورا مفعولى وجار
ومجرور تكيه يه متعلقدر قانع ما بعدنده بودك مفعولى بالقمه قانعه متعلقدر
(تكيه سو يكنمك وطيانمق اعتماد واسناد كبى وسو يكنجك ير بو صورتده
اصلى تكيه كاه اولوركه اختصارا ظرف مكان حذف اولنوب تكيه
دنلمشدر نتكم خرمنى خرمنكاه يرنده استعمال ايدرلر مع هذا خرمن
غله در وخرمنكاه اول غله نك محليدر و تكيه وزاويه وخانقاه صوفيه
سكناسنده شايعدر زيراسو يكنجك ومراقبه وتوجه ايده جك كوشه در

مطلب

✲

(صانع الله تعالى درصنع انك فعليدر كه اجاده طريقيله در زيرا جودتله متصف اولميانه صنع ديمزلر بلكه مطلق فعل ديرلر پس هر فعل صنع اولماز بلكه صنع اخصدر (لقمه ده اولان همزه وحدت ايچوندر كه ياء مفرده دن بدلدر لقمه ضمله وفتحله ابتلاع ايچون تهيئه اولنان نسنه در پس برلقمه بر يودم غدادر جرعه بر ايچيم صو اولديغى كبى (قانع قناعت لغتده قسمته رضادر و قانع اودر كه النده موجود اولان مرتبه دن زياده سنى استمبه و محتاج اليه اولان نسنه دن قليل ايله اكتفا ايده واصطلاح اهل حقيقتده قناعت مألوفات اولمديغى يرده سكوندر يعنى قلبى مضطرب اولميوب تمكين اوزرنه اولمقدر (معناى بيت) بودر كه هر كيمك كه صانع عالم اوزرنه توكل واعتمادى اوله جهانده برلقمه يه قناعت ايديجى در زيرا خلاق رزاق در كه مخلوقى رزقيله خلق ايلمشدر وادنى الرزق برلقمه در و بسط وقبض حكمته دائردر چونكه انسان صنايع حق ايچنده صنع بديعدر پس اكا التفات سائرلردن زياده در والتفاتك حقيقتى صورى اولان مرتبه دكلدر والا هر كس رزق واسع اهلى اولوردى بلكه معنايه ناظر نسنه در واجد معنى ايسه صورتك قليلنه قناعت ايدر ورزقك قليلى مفيددر و مفيد اولديغن بلن قلبنى حقه ربط ايدر وآز وچوق ديميوب سكون بولور واكا طبا نور قال الله تعالى (ومن يتوكل على الله فهو حسبه) * اكتفا بررزى كن هر روزه كن
كرندارى از خدا در يوزه كن * اكتفا كن كلمه سنك مفعوليدر وجار ومجرورا كتفايه متعلقدر كر حرف شرط ونداری فعل شرط در نداری نك مفعولی محذوفدر كه روزى در ودر يوزه مابعدنك مفعوليدر وجار و مجرور دريوزه يه متعلقدر اكتفا كفايت مقداريله قناعتدر كفايت سد فقر ايده جك قدر نسنه در (روزى ده اولان همزه اضافت وتوسل ايچوندر (روزى يائله كون بكون تقدير اولنان وظيفه در ترك كونلك وآيلق ديديكى يرده عجم روزى وماهى وعرب يومى وشهرى دير روزكه كوندر اكا نسبتدن اوتورى كونلك ديمشلر در پس آخرنده كى يا نسبت ايچوندر شهرى ده كى كبى نعمة اللهك روزى ده يا نفس كلمه دندر نسبتدن صكره رزق معناسنه اولمغله در زيرا تعميم ايدوب مطلق رزق مقدره اطلاق ايتمشلردر بلكه كاه اولوركه تقدير معناسن دخى اسقاط

ايدوب

ایدوب مطلقا رزقه روزی دیدیلر (روزی ده رزق ویریجیدر که
الله تعالی در روزه اورجدر که عرب صوم دیر روزه دار صائمدر صومه
روزه دیدکلری روزکه کوندزا کا اختصاصی اولدیغندن اوتوری در
انکیچون آخرنه هاء اختصاص وضع اولنمشدر قال الله تعالی (ثم اتموا
الصیام الی اللیل) یعنی نهار شرعی طلوع فجر صادقدن غروب شمسه
دکدر وکون وصوم بومدتدن عبارت اولمغله ناظم قدس سره کوندن
روزه یعنی صومله تعبیر ایلدی مقصود بهر یوم افطار ایده جك قدر
نسنه ایله اکتفایه تحریضدر وجائزدرکه روزدریوزه مقابله سنده
واقع اولمغله لاجل الضروره ها ملحق اوله نتکم لطیفی دیمشدر (ای
شاه ستمکاره وی دلبر عیاره (تاکه دل بیچاره کشته بفراقت خون)
زیرا ستمکاره وعیاره اخرلرنده اولان هالر بیچاره مقابله سنده واقع
اولمغله درولکن بومقوله ها الف ایله ها بیننده تلفظ اولنمق
کرکدر (نداری فعل مضارع منفی مخاطبدر مصدری داشتن در
طوتمق معناسنه مضارعنده شین رایه وتا داله قلب اولنوب دارد
ودارنده دیرلر صکره اولنه نون نافیه مفتوحه زیاده قلنوب ندارد
دنلدی پس مستقبل نون نافیه ایله فعلك زمان آتی ده عدم
وقوعنی اخباره دلالت ایدر امر اولنده میم مفتوحه نهیه دلالت
ایتدیکی کبی (دریوزه دلنمك جر ایتمك معناسنه اصلنده یوز استمکدر
خواستن کبی صکره اولنه در وآخرنه خاء تخصیص کتوروب دلنمك
ایچون وضع اولندی (معنای بیت) بودرکه هرکون ایچون مقدر اولان
رزق مقسوم اوزرنه اکتفا ایله وسکا افطار ایده جك قدر نسنه
کفایت ایلسون زیاده سن استمه اکر کفایت قدر رزق یعنی قوت
یومی طوتمزسك خلقه ال اچه بلکه حقدن دریوزه ایله وآندن سؤال
ایت تاکه سکا کفایتکی احسان ایلیه نتکم نیجه لرنه افطار ایچون
ضرورت قویه واقع اولدقده (ام من یجیب المضطر اذا دعاه) وفقنجه
رجا ودعالرنه علی الفور اجابت واقع اولدی ومخمصه ایله هلاکدن
نجات بولدیلر الحاصل حقدن استین محروم قالماز وبولدیغی نسنه ده
برکت دخی بولور خلقدن سؤال ایدن ایسه بونك خلافی اوزرنه اولور

* ⁑ در بیان مجاهدهٔ نفس کوید ⁑ *

* نفس نتوان کشت الا چار چیز * چون بکویم یاد دارش ای عزیز *
بونك تقدیری نتوان کشتن نفس را الا چار چیز دیمکدر که چلر نتوانك
فاعلی وکشتن مفعولی و نفس کشتنك مفعولیدر بعض نسخده
چار چیز برینه باسه چیز دوشمشدر غلط در زیرا مابعدنده مسطور
اولان چار چیز در یوخسه سه چیز دکل چون بکویم شرطدر یاد
دارش مفعول ثانیسی وشین اولیدر و بعد الجمله جزاء شرطدر
نتوان ده نون نافیه در تا وزن ایچون اسکان اولنور (توان اصلنده
تواند درکه مضارعدرکه اکثرداللك حذفیله استعمال ومابعدنده ایراد
اولنان فعل ماضی مصدر معناسنه اولور بوراده کشت کبی که کاف
عربینك ضمیله کشتن معناسنه درکه قتل ایتمکدر توان کوچدر قدرت
معناسنه توانا کوچلودرنتکم باده مرورایتمشدر (الاحرف استثنادر که
عربیدر (بکویم بانك ضمه سیله کافه اتباعا فعل مضارع نفس متکلم
وحده درزیرا میم اکا علامتدر یعنی نفس متکلم ایچون ضمیر فاعل
متصلدراصلنده ام در فتحله اتصال الله همزه یایه قلب اولنمشدر (یاد
ذکر(دارامر در داشتن دن که طوتمقدر مضارعنده شین رایه وتا داله
قلب اولنوب دارد ودارنده دیرلر یاد دار خاطرکده طوت ونسیان ایتمه
دیمکدر (عزیز ذلیلك مقابلیدر بوراده عزیزله نداسنده لطافت واردر
زیرا قتل نفس ایدن هر وجهله عزیز اولور (معنای بیت) بودرکه
نفس اماره یی اولدره بلمز الادرت نسنه اولدرر ای عزیز چونکه
اول درت نسنه یی سکاسویلیم خاطرکده ضبط ایله و یادکدن کیدرمه
یعنی عمل ایله زیرا حفظدن مراد عملدر زیرا اکر حفظ ایدوب ومقتضاسیله
عمل ایتمزسك نفسکه زبون ومغلوب اولورسن وآخر نفسك سنی قتل
ایدر پس نفس سنی قتل ایتمزدن اول سن نفسی قتل ایله تا که شرندن
خلاص اوله سن * خنجر خاموشی وشمشیر جوع * نیزهٔ تنهایی
وترك هجوع * چار چیزدن بدلدر خنجر خانك فتحیله جعفر وزنی
اوزرنه بیوك بچاق معناسنه کرك آلت معروفه اولسون وکرك غیری
اولسون خاموشیده یا مصدریه در خاموش ایسم در ساکت معناسنه
وشمشیر استعمال عجم اوزرنه واو عاطفه نك ضمیله تلفظ اولنور شمشیر
فتحله وکسرله قلیجدر و برنوع آغاچدرکه غایتده برك ومحکم اولور

جوع آجلقدر که معده طعامدن خالی اولدقده حیوانه حاصل اولور
شبعك ضدیدر که طوقلقدر مجاعه زمان جدیدن عبارتدر عام مجاعه
قحط اولان سنه یه دیرلر نیزه تنهایی همزه اضافت ایچون وتنهایی آخرنده
یاء ثانیه مصدریه در نیزه سکو دیدکلرید رکه حربه دن اوزوندر
انکچون قصاجق سکویه وحربه نیزك دیرلر کاف تصغیرله نیزه
کسرله تعریب اولنوب نیزك دیرلر فتحله وکاف عربی ایله جمعی
نیازك کلور مصدر ومصادر کبی که فصحاء عرب آنکله تکلم ایتمشلر در
تکلم جوهری ده وغیریده مصرحدر و بوکلمه معربه نك لطائفندندر که
کاف مذکور کرچه نیزه آخرنده اولان هاء رسمیدن بدلدر ولکن
معنای تصغیری دخی ایهام ایدر زیرا لغت فارسیه ده کاف عربی
تصغیر ایچون کلور پسرك ودخترك کبی که اوغلنجق وقزجغز کبی
معرب اولان نیزك دخی رمح قصیر معناسنه اولمغله کاف تصغیرك
افاده ایتدیکی معنایی افاده دن خالی دکلدر اکرچه کاف هادن بدلدر
بو خسه فارسیده کی کبی تصغیر ایچون دکلدر بعد ذا خنجرك
خاموشی یه وشمشیرك جوعه ونیزه نك تنهایی یه اضافتلری
مشبه بهك مشبهه اضافتی قبیلندندر و بیان ایچون دخی اولور حبل
الورید کبی (هجوع کیجه ده اولان نومدر قال الله تعالی (کانوا قلیلا
من اللیل مایهجعون) یعنی اوقات لیلدن هجوعلری قلیل ایدی که
اکثرنی احیا ایدرلردی (معنای بیت) بودرکه قتل نفس اماره نك اسباب
قویه سندن بری خاموشلق یعنی صمت وسکوت خنجریدر که اپسم
اوتورمق نفسی خنجر کبی کسر وطرغر زیرا هواسنه مخالفدر وبری
دخی آجلق قلیجی درکه آجلق انی سیف صارم کبی ایکی بچر وحدنی
بلدرر واعترافه کتورر انکچون آجلق زندانده درت بیك ییل
حبس اولندی تاکه انت ربی دیو اقراره کلدی وبری دخی تنهالق
وخلوت رمحیدر که وحدتده اولمق رمحله آنی طعن کبیدر که مجروح
ایلر زیرا بودخی هواسنه زیاده مخالفدر که الفتی دائما کثرت
حسابنه در وبری ترك هجوع ونومدر یعنی کیجه بی خواب
وبی راحت اولمقدر زیرا صفت حیوانیه سی مقتضاسیله غالب المنام
ومائل الراحه در اشته ارباب ریاضت ومجاهده بودرت نسنه یی قتل

هوای نفسه سبب بولمشلر وشهوتی ازالـه یه مدارا یلمشلر وآنك اوزرنه
عمل ایلمشلر ومیان بنـد اولمشلردر که جوع وترك هجوع ریاضت
طریقیله وخاموشی وتنهایی مجاهده اسلوبی اوزرنه در وترك هجوع
ریاضتدن عد اولندی زیرا بونك غلبـه سی شبعدن وبخارات
دماغیـه دن کلور بناء علی هذا تقلیل غـداده نوم دخی قلت اوزرنه
اولور وتکثیرنده دخی کـثرت خواب وار در فافهم جدا * هر که را
نبود مرتب این سلاح * نفس او هرکز نمی یابد فلاح * بعض نسخه ده
نفس او هرکز نیـابد با صلاح دوشمشدر اولکسی معتبدار در بونك
تقدیری هرکسی که نبود اورا مرتب این سلاح (سلاح نبودك فاعلی
واورا مفعول اولی ومرتب ثانیسی وبعد الجمله مبتدایه صفتـدر نفس او
مبتـدا وفلاح یابدك مفعولی وبعد الجمله خبر مبتـداء ثانی وبو دخی
بعد الجمله مبتداء اوله خبردر (مرتب اسم مفعولدر ترتیبدن که هر نسنه یی
مرتبـه سـنده وبری بری آردنجه قملقدر بوراده مراد تهیهٔ در زیرا
اکر مراد ترتیب طبیعی اولسه ابتدا جوع واندن ترك هجوع وبعده
خلوت وصکره خاموشلقدر این سلاح مذکوره اشارتدر که چار چیزدر
(سلاح انکله مقاتله اولنان آلاتدر سیف وسهم ورمح وامثـالی کبی
وقاموسده کلور که سـلاح آلت حربدر ویاد مردن اولاندر وبوندن
فهم اولنور که عصا مطلق آلت حربده داخلدر (هرکز تعمیم اوقات
ایچوندر (یابد فعل مضارعدر مصدری یافتن در فا یایه قلب اولنوب یابد
ویابنده دیرلر نمی یابد منفیدر نون نافیه نك می اوزرنه تقدیمیله ومی نیابد
دخی دیلور نونی فعل اوزرنه ادخال ایله اشته بو نیابد نسخه سنه کوره
در که یاء مثناتك تقدیمی وباء موحده نك تأخیری ایله نسخهٔ اخرایه
کوره نیابد ایکی یاء مثناته در که اصلی نه آیددر تخفیف ایچون همزه
یایه قلب اولنمشدر بونك مصدری آمدندر کلمك معناسنه مستقبلنده
میم یایه تبدیل اولنوب آید وآینده دیرلر (صلاح برنسنه نك حالت مستقیمهٔ
نافعه اوزرنه اولمسی در ضدی فساددر که برنسنـه نك حال استقامتدن
ومنتفع به اولمقـدن خروجیدر (فلاح ظفر ومطلوبه وصولـدر
معنای بیت) بودر که هرکسه که اکا بودرت عدد سلاح مرتب ومهیا
اولمیه انك نفسی هرکز فلاح بولماز واوقاتدن بروقتده اهل نجات اولماز

وصلاح

وصلاح قبول ايتميوب فساد ذاتيسي اوزرنه قالور كل ايمدی اول
سلاحی تقلد ايله تاكه نفسی قتل ايدسن وميدان وجود وقلعهٔ دل سنك
اوله واول سلاحك هرنقدر ثقلتی وار ايسه تحمل ايت زيرا بالكز
برعصا ايله عصيانی قوی اولانك حقندن كلمز والله المعين * چونكه
دل بی ياد اللهت بود * ديو ملعون يار وهمراهت بود * اللهت ده تا
دله قيد دردات ديمكدر دل بودك فاعلی وجمله سی شرطدر ديو
ايكنجی بودك فاعلی وملعون ديوك صفتی ويار مفعول بود وبعد الجمله
جزاء شرطدر (بی ياد بی ذكردر (ديو شيطاندر (ملعون رحمت حقدن
مطرود وغضبه مقروندر (يار معنای اصليه سی حسبيله مصاحبدر
اصحاب صفايه ياران ديرلر ياردخی معناسنه اولديغی مجاز در اول
معناده حقيقت اولان لفظ ياوردر (همراه بولداشدركه بولده
مشتركلردر زيرا هم لفظی موافقت ايچوندر (معنای بيت) بودركه
چونكه سنك قلبك بی ياد اوله وحقی ذكر ايتميه بوصورتده ملعون
ومطرود اولان شيطان سنك يار وبولداشك اولور يعنی شيطان
ووسوسه سندن خلاص اولمغه قلب انسان حقی ذاكر وحقله
حاضر كركدر زيرا حق ذكر اولان يرده شيطان اكلمز انكيچون
خناس دنلدی زيرا قلب ذاكر اولدقجه شيطان خنوس وتأخر ايدر
چونكه غفلت ونسيان غالب اوله وحضور قلب بولنميه شيطان اوراده
حاضردر بوراده ناظم قدس سره يادی دله نسبت ايتدی زيرا لسان ايله
اولان ذكر مجردك دفع ديو ايتمكده تأثيری يوقدر بلكه حضور قلبله
اولورسه مقبولدر وساير اذكار لفظيه دخی بويله در * اهل دنيارا
چوديو يار آيدش * لقمهای چرب وشيرين بايدش * بونك تقديری
چوآيدش ديو اهل دنيا رايار بايدش لقمهای چرب وشيرين ديمكدركه
ديو آيدك فاعلی وشين مفعول اولی ويار ثانيسی وجمله سی فعل شرطدر
شين ضميری اضمار علی شريطة التفسير طريقيله مابعدنده اهل
دنيايه كيدر اهل دنيا شيندن بدلدر بايدش ضميری دخی اهل دنيايه
راجعدر لقمها بايدك فاعلی وبعد الجمله جزاء شرطدر (اهل دنيا
اودركه دنيايه اختصاصی اوله وآخرت ومولادن فارغ وغافل اولوب
آنجق اكا اشتغال كوستره نعوذ بالله تعالی (لقمها لقمه نك جمعيدر

آخرنده یاتوسلدرکه صفت وموصوف میاننده واقع اولمشدر (چرب
جیم عجمیله و باء عربیله فربه معناسنه یعنی سمز و یاغلو واوزلو (شیرین
بالاده ذکر اولندیغی اوزره طاتلودر لذیذ معناسنه مقابلی تلخدرکه آجی
درشیرسود و یانسبت ونون تأکید نسبت ایچوندر طاتلولرده انسانک
اول طتدیغی لذیذ سد او لمغله طاتلوبی اکا نسبت ایتمشلردر
(معنای بیت) بودرکه چونکه اهل دنیایه دیو یلرکله یعنی نسیان
ذکرالهی ایتدکلر ایچون شیطان انلره مصاحب اوله اومغولیه یاغلو
واوزلو وسمز طاتلو لقمه لر کرک اولور زیرا حق قیدنده وآخرت
تدارکنده دکلدرکه پرهیز ایلیه وزاد قلیل ایله اکتفا ایده بلکه
شیطان انی هوای وشهواتی طرفنه جذب ایدوب تن پرورلک اسبابنه
تشبث ایتدرر وکثرت طعامله آخر لقمه عقارب وحیات دوزخ اولور
* هرکه اودر بندسیم وزر شود * در عقوبت عاقبت مضطر شود *
اومبتدا شود جمله سی خبر وهرکسی که مبتدادر اکا صفتدر مضطر
شودک مفعولی وعاقبت ظرفی ودر مضطرک ظرفیدر و بعد الجمله
هرکسی یه خبردر (سیم کش وزر آلتوندر زر طلا یالدز التون بیدر زر
کنه دخی شاملدر دین خطا ایتدی قراضه زر دیدکلری یرده مقصود
کش اولسه بطریق التغلیب در یوخسه زرک فی الحقیقه سیم اوزرنه
اطلاقی حقیقت اولمقدن دکلدر (عقوبت ذنب مقابله سنده اولان
عذابدر ذنبی تعقب ایتمکله عقوبت دنلدی زیرا عقب مؤخر القدمدر
یورادندرکه برنسنه نک آخرنه عاقبت دیدیلر (مضطر اضطراردن درکه
اختیارک مقابلیدر یعنی انسانی مضرومکروه ولان نسنه اوزرنه حمل وجبردر
قال الله تعالی (ثم اضطره الی عذاب النار (معنای بیت) بودرکه هرکسه که
اقچه والتون قیدنده اوله وتعلق قوی ایله تحصیلنده بذل مقدور ایده
ومحبت ایدوب حفظ ایلیه عاقبت وآخر قیامتده عقوبتده مضطر
اولور زیرا حب دنیا جمیع خطایانک باشیدر وامور دنیه ویه دن
خصوص اوزره حب مال باشدن باشدر زیرا جمیع مفاسدک
واسطه سیدرکه نفس وشیطان انک وساطتیله شرب خمره وزنی
ولواطه وقتل نفس ورفع ابنیه وتفاخر وتکاثره حمل ایدر بوجمله ایسه
اسباب عذابدر واسبابک حصولی مسببک حصولنی مستلزم اولور

بو جهتدن اهل دنیا محشرده قهرا مأخوذ ومضطرا دوزخه طرح اولنور و بو اسباب اولمیوب یالکز محبتی دخی حقدن بعد وفراقنه کافی وعدم تزکیه یه کوره اطرافنــه کی اولمغه وافیدر فافهم * آنکه بهر آخرت کارش بود * ازخدا تشریف بسیارش بود * بونك تقدیری آن کسی که بود کارش بهر آخرت بود ازخدا تشریف بسیار دیمکدر که کار بودك فاعلی و بعد الجمله کسی یه صفتدر وتشریف ایکنجی بودك فاعلیدر و بعد الجمله آن کسی نك خبریدر (تشریف اصلنده شریف وعالی القدر قلمقدر بوراده مراد انعام واحساندر نتکم خلعت تشریف دیرلر زیرا اول خلعت ایله مخلوع علیــه اولانه شرف عظیم حاصل اولور (بسیــار کثیر معناسنه در اصلنــده آزنده بسی درکه وصف ترکیبیدر نتکم مرور ایتدی (معنــای بیت) بودر که اول کمســه نك که آخرت ایچون کاری اوله یعنی اعمــال صالحه اشلیه اکرفرائض وا کر سنن ومستحبات اول کمسه یه حقدن احسان کثیر اولور یعنی خلوص نیت وصدق طویتنه کوره چوق اجر بولور زیرا اهل ایمان واعمــال صالحه یه جنات فردوس ومقامات عالیه وعد اولنمشدر وعدده ایسه خلف اولماز زیرا کرمه متعلق وحق العبد علی الله در وعید ایســه بویله دکلدر زیرا حق الله علی العبددر پس دلرسه اخذ ایدر ودلرسه عفو ایدر * مال دنیا خاکسارانرا دهند * آخرت پرهیزکارانرا دهند * مال دنیا دهندك مفعول اولی وخاکساران ثانیسیدر وفاعلی فی الحقیقه الله تعالی و بو اعتبارله دهد کرك ایدی ولکن حقك ذات وصفاتی اعتبــاریله جمع ایراد اولندی (وما خلقنا السماء والارض وجعلنــا) وامثالی کبی و یاخود افاضهٔ ماله وسائل اولان ملائکه اعتبــاریله در و یاخود دهندك جمعیتی خاکسارانك جمعیتنــه ناظردر یعنی فاعل کرچه بردر ولکن هرخاکساره کوره معطی حق اولمغله جمع قلندی (وما انا بظلام للعبید) کبی که ظلامده اولان مبالغه عبیدك جمعیتنه ناظردر وما انا بظالم للعــبد دیمکدر و کذلك آخرت ایکنجی دهندك مفعول اولی و پرهیزکار ثانیسیدر (خاکساران خاکسارك جمعیدر خاکســار خاکه قارشمش نسنه در و طپراق معناســنه زیرا سار پرفسنه نك کثرتنــه دلالت ایدر بوراده خاکسار شرمسار

کبیدر یعنی خاکسار طپراقلو وشرمسار اودلودر وطپراقلو اولمغله
خواراولمق لازم کلورانلچون تیمده باشه مسح اولماز زیرا خلق فراق
ومصیبت وقتنده باشلرنه طپراق صاچرلر نماز ایسه وصلت ایچوندر
(دهند فعل مضارع جمع غائبدر مصدری دادن در اعطا معنا سنه
مضارعنده الف هایه قلب اولنوب دهد ودهنده دیرلر (پرهیز کاران
پرهیزکارك جمعیدر پرهیز صاقنمق واجتناب ایتمکدر پرهیز کار
کاف عربی ایله صفت مشبهه در کنهکار وامثالی کبی نتکم مرور
ایتمشدر (معنای بیت) بودرکه مال دنیایی بحسب الغالب عند الله
خوار وذلیل اولنلره وپررلر آخرتی ایسه دنیادن ومال دنیادن پرهیز
ایدنلره ویررلر الحاصل ماله مائل اولنلر ودنیایی چوق بولنلر اهل دنیا
وقلت وپرهیز اهلی اهل آخرت اولورلر پس بونی استر ایسك اندن
کچ زیرا اهل آخرتك دنیاسی واهل دنیانك آخرتی اولماز ودنیا
واخرت ایکی ضره کبیدرکه بریره کلمز ومشرق ومغرب مثالدرکه
سرلری برمحله بغلنمز همان ادنی اوزرنه اعلایی اختیار ایده کوز
* هست شیطان ای برا در دشمنت * غل آتش خواهد اندر
کردنت * شیطان هستك فاعلیدر زیرا هست که واردر دیمکدر
بودکبی وجود معناسی افاده ایدرعربیده کان کبی نتکم سیبویه ذاهب
اولمش وارباب تحقیق اول معنایی مقرر قلمشدر دشمنت هستك
مفعولیدر غل خواهدك مفعولی واندر غلك ظرفیدر (غل غین معجمه نك
ضمیله عربیدر شول دمر طوق در یعنی بوغمقدر که یدنی وعنقنی بریره
جمع ایدوب باشنی حرکتدن منع ایدرکه تعذیب وتشدید ایچون ایدرلر
وبعضیلر حدید دن وغیر یدن ولانه تعمیم ایتمشلردر قال الله تعالی
(انا جعلنا فی اعناقهم اغلالا فهی الی الاذقان فهم مقمحون) اقماح
رفع رأس واغماض عین ایتمکه دیرلر (کردن فتح کاف عجمی ایله بیون
رقبه معناسنه (معنای بیت) بودرکه ای برادر شیطان سنك دشمنك
اولدی یعنی سکا دشمنلکی مقرر ومحققدر که سنك بیونکه آتشدن
بوغمق شد ایتمك استر نتکم دنیاده مجرملره تعذیب ایچون ایدرلر پس
شیطانه تابع اولوب کردنکشلك ایله والا جزاء وفاق بولوب آخر
کردنك غل ایله مشدود اولور وباشك صالوب کزرکن بردخی تحریك

رأسه قادر اولماز زيرا غل آهنين اولد يغي صورتده حال يمان ايكن
آتشين اولديغي زمان حال نتيجه اولور پس بونده شيطان وغل ذكرندن

مفهوم اولديكه كبر وكردنكشلك صفت شيطانيه در * مدبري كوز
وبدنيا آورد * بهره كي ازعالم عقبي برد * بونك تقديري مدبري كه
اوآوردر و بدنيا كي برد بهره از عالم عقبي ديمكدر كه مدبري مبتدا واو
مبتداء ثاني ورو آوردك مفعولي بدنيا اكا متعلقدر و بعد الجمله مبتداء
ثاني يه خبر اولوب جملۀ خبريه دخي مبتداء اوله صفت اولور بهره كي
بردك مفعولي وجار ومجرور بهره يه صفتدر و بعد الجمله مبتداء اوله
خبردر (مدبري ده يا وحدت ايچوندر مدبر مقبل وزني اوزرنه بري برينك
ضديدر تتكم مر ور ايتدي الحاصل ادبار اعراض ايتمك ودبرن يعني
اردن دونمكدر اقبال متوجه اولمق ويوزن دونمكدر بوراده مراد
اولان معنويدر حسي دكل اكرچه يادحق وذكر آخرت اولدقده قلبي ايله
قبولدن اعراض ايتديكي كبي قالبي ايله دخي دونمك واقع اولور (آورد
واولك ورانك فتحيله مضارعدر مصدري آوردن وآوريدن دخي كلور
كتورمك معناسنه (بهره نصيبدر تفصيلي كذر ايتمشدر (كي چون دركه
استفهامي متضمن اولان اسمادندر كدام وكجا وامثالي كبي (برد بانك ورانك
فتحه لريله مضارعدر مصدري بردندر بانك ضمي ورانك سكونيله ايلتمك
معناسنه (معناي بيت) بودركه برمدبركه يوزني دنيا كتوره وچويره
يعني دنيايه اقبال وآخرتدن اعراض ايليه عالم عقبادن نچون نصيب
ايلدر يعني حظ الور وحصه بولور يعني بولمز زيرا استفهام انكاريدر
الحاصل هركسك يوزي نه طرفه ايسه نصيبي او طرفدندر پس
اهل دنيانك نصيبي دنيادندركه آخرت انلره حرام وممنوعدر واهل
آخرتك حظي آخرتدندركه دنيا انلره حرام وممنوعدر واهل الله اولنلره
ايكيسي دخي حرامدر يعني انلر دنيا وعقبادن منع اولنمشلر وحق ايچون
اصطفا قلنمشلردر قال الله تعالى (واصطنعتك لنفسي) واهل دنيانك
دنياسي نقدر چوق اولسه ينه اهل آخرتك نصيبي يانده شيء قليلدر
واهل آخرتك دخي بهره سي نقدر كثير اولسه ينه اهل اللهك بهره سي
اندن اكثردر زيرا نعيم صوري ومعنوي يي جامعدر خصوصا كه نعيم

معنوي بحر زخار بي پاياندر * اي پسر با ياد حق مشغول باش *

ازخلائق دورهمچون غول باش* باياد مشغوله متعلق ومشغول دخى باشه مفعولدر ودخى ازدوره متعلق ودور دخى ايكنجى باشه مفعولدر (خلائق خليقه نك جمعيدركه ناسدر خلق كبى وبهائمه دخى اطلاق اولنور (غول غين معجمه نك ضميله بعضيلر قاتنده موجود الاسم ومعدوم الجسم قبيلندندر عنقا وجودى كبى وبعضيلر ديديلركه غول جندن برنوع مخلوقدركه بريه لرده الوان مختلفه ده كورينورلر وابناء سبيلى طريقدن اخراج واهلاك ايدرلر وبواعتقادى عربك نفى اولنوب حديث شده كلور (لاعدوى ولاطيرة ولاغول) سؤال اولنورسه كه اذا تغيلت الغيلان فعليكم بالاذان يعنى غوللر كورنمز يردن سزى صددن چقرسه وهلاك محلنه كتورسه پس بوندن وجود غول ثابت اولمق لازم كلور جواب بودركه بوندن مقصود بريه لرده كراه اولنلره اذانى تعليمدرتاكه اذانله فى الجمله تصرف شياطين مندفع اوله وصيت وصدا كسله مع هذا كرچه غول نفى اولنمش ولكن سعالى كه سعلاتك جمعيدر كسرله اثبات اولنمشدركه سعلات سحرهٔ جن در تخيل وتشكل ايدرلر وفى الجمله غولك وجودى اولمغله كه سعلاة غول جنسنك اخبثى در ديمشلردر وبعض اكابر كلامنده دخى درج اولنمشدر نتكم مثنويده دخى كلور (ذكرحق كن بانك غولانرا بسوز) يعنى ذكر حقله صداى غولى ياق ونابديد ايله زيرا غول وشيطان ذكر رحمان اولان محلده اكلمز وآتش ذكر انى احراق ايلر شهاب فلك كبى (معناى بيت) بودركه اى پسر ذكر حقه مشغول اول چونكه ذكرك مقتضاسى خلوت وترك الفتدر سندخى خلائقدن دور وبعيد اول غول بريه كبى پس غوله تشبيهدن مقصود بومعنادر يوخسه غول كبى اولمق دكلدر مطلقا نتكم اكابر اوليادن نيجه لر بريه لرده سياحت ايدوب كزديلر وكمسه ايله مخالطه ايتمديلر ونيجه لردخى مغاره لرده وحدت اختيار ايتديلر وعلى هذا هركس حالنجه عزلت اختيار ايلدى مكركه ارشاد ايله مأمور اولا كه اكا قطب ارشاد ديرلر قطب الاقطاب بوطائفه نك رأسيدر زيرا سلطانه اختفا ايتمك يوقدر مطلقا الحاصل ذاكر حق اولان سالك بيابان آدمبسى ديدكلرى كبى خلقدن توحش وتباعد ايتمك كركدر وبيابان آدمبسى نسناس ديدكلريدركه اوصاف

مختلفه

مختلفه ایله موصوفدر ومثل ایدوب دیمشلردرکه ذهب الناس وبقی النسناس بوتقریردن غوله معنای آخردخی ظاهر اولدی

* درنیان صبر بر فقر میکوید *

* فقر میدانی چه باشد ای پسر * با توکویم کر نداری زان خبر *

بونك تقدیری میدانی چه باشد فقرا کر نداری زان خبر کویم باتو دیمکدرکه چه استفهام اولمغله مبتدا وفقر باشدك فاعلی وبعدالجمله خبر وجمله خبریه دخی میدانی یه مفعول اولور ما شرط وجزادر (میدانی فعل مضارع مخاطبدر مصدری دانستن در بلمك معناسنه مضارعنده سین حذف اولنوب داند ودانده دیرلر (کویم فعل مضارع متکلم وحده در مصدری کفتن در سویلمك معناسنه مضارعنده فایی واوه قلب ایدوب مابعدنده برباء زائده ایله کوید وکوینده دیرلر (نداری فعل مضارع منفی مخاطبدر مصدری داشتن در طوتمق معناسنه مضارعنده شین رایه قلب اولنوب داود ودارنده دینلور انباشتن ده انبارد دنلدیکی کبی (خبر اخبارله اولان علمدر (معنای بیت) بودرکه ای پسر فقر دیدکلری معنی نه اولورلر وحقیقتی ندر بیلورمیسن اکر اندن خبر طوتمز سك یعنی بلمزسك سویلیه یم زیرا بو اخبارات جاهله کوره در یوخسه عالمه کوره دکل اکرچه دیمشلردرکه علمان خیرمن علم واحد یعنی کرچه عالمه تعلیم ایتمك ظاهرده حاصلی تحصیل کبی کوزینور ولکن فائده جدیده دن خالی دکلدر وادنی الامر تأکید افاده ایدر تأکیدده ایسه ایراث اطمئنان واردر مثلا برکسه برمسألیه اجتهادله واقف ویاخود کشفله نائل اولسه نقلنی کوریجك قوت قلب ومزید وضوح وکمال اطمئنان حاصل اولور

* کرچه باشد بی نوادر زیر دلق * خویش رامنعم نماید پیش خلق *

مصراع اول فعل شرط وثانی خزاء شرطدر باشدك فاعل ضمیری اهل فقره راجعدر زیرا بیت اولدن مفهومدر بی نوا باشدك مفعولیدر زیر باشدك ظرفیدر خویش نمایدك مفعول اولی ومنعم ثانیسی وپیش ظرفدر (بی نوانونك فتحی وضمیله بی نعمت وبی بهره وبی غنا (دلق بدرویشلر خرقه سیدر ندن اولورسه (منعم اسم فاعل صیغه سی اوزرنه انعامدندرکه ایلك ایلمك وکمسه یه نعمت ویرمك معناسنه اشته منعمك

اصل وضعی بودر صکره غنی ودولتلو معناسنه استعمال اولندی کرك
انعام واحسانی اولسون وکرك اولمسون زیرا انعام ایتمك شانندندر
ومنعم دیمکده دخی تقوّل واردر (نماید نون مضمومهٔ اصلیه ایله فعل
مضارع معلومدر مصدری نمودن درکه کوسترمکدر مضارع عنده
واو یرینه الف و یا کتوریب نماید ونماینده دیرلر (معنای بیت) بودرکه
کرچه اهل فقر اولانکسه درویشلر خرقه سی التنده بی بهره در
یعنی خرقهٔ درویشان تلبس ایتمدیکندن اهل فقر اولمق ظاهردر
ولکن بن اهل فقرم دیوکسه یه ال اچماز بلکه عفیف اولوب کندینی
خلق اوکنده منعم وبی احتیاج کوسترر والا خرقه ومرقع کیمکدن
فائده ایتمز زیرا فقیر مذموم در یوخسه ممدوح دکل اشته بوندن
در یوزه ایدنلرك ذلی وسائل اولنلرك قبح حالی معلوم اولدیکه اونلره
درویش واهل فقر دیمزلر زیرا فقر عند الصلحا منصب عالیدر که
هرکسه یه نصیب اولماز بلکه او بی نصیبك نصیبی واهل پرهیزك
مقامیدر* کرسنه باشد دم از سیری زند* دوستی با دشمن خود کی کند*
کرسنه باشد مفعولی ودم زندك مفعولی واز دمه متعلقدر ودوستی
مبتدا و با اکا متعلق وکی کند جمله سی خبردر (کرسنه کافك ضمه سی
ورانك کسریله وسکونیله وسینك کسره سیله دخی لغتدر بو مقامده
واقع اولدیغی کبی آچ جایع معناسنه کرسنکی اچلقدر (سیری طوقلقدر
زیرا سیر طوق ویا مصدریه در (دوستی ده یا دخی مصدریه در (خود
خویش کبی کندی دیمکدر (کی اسماء استفهامدندر تکم مرور ایتدی
(کند مضارعدر زند کبی مصدری کردندر زندك زدن اولدیغی کبی
ماضیلری کرد وزددر (معنای بیت) بودرکه اهل فقر حقیقی اودرکه
آچ اولور وطوقلقدن دم ونفس اورر یعنی اچ ایکن طوقلق صورتی
کوسترر وقولی وفعلندن اچلق نشانی کوسترمز بلکه اهل صفه کبی
مقام صبرده واستغناده زیرا حق انك حالنه عالم اولدیغی بسدر پس
حالنی خلقه تعریضله مذلتدن نه حاصل اولور وکندی دشمننه
دوستلغی نجون ایلر یعنی (فانهم عدولی الا رب العالمین) موجبنجه جمیع
عالم اکا عدو ایکن نوجهله عدوسنه دوست معامله سی ایدوب حالنی
عرض ایلر و یاخود نفسی اکا اعدی الاعدا ایکن انکچون جر رزق

ایدر

ایدر و مساعده سیچون ذل سؤال ارتکاب ایلر پس اکا واجبدر که
حالنی خالق رازقه عرض و یا توکل تام اوزرنه ثابت اوله و یا کسب ایده

فافهم * کرچه باشد لاغر و زار وضعیف * وقت طاعت کم نباشد
ازحریف * لاغر باشدك مفعولی و بعد الجمله شرطدر وقت نباشده
ظرف وکم مفعول واز که متعلق و بعد الجمله جزاء شرطدر (کرچه ده
کر اکر معناسنه حرف شرطدر چه لفظنك بو یله یرده مناسبتی یوغیکن
زیرا لغته مخالفدر ولکن الحاق ایدوب استعمال ایدرلر (لاغر آرق انسز
و یاغسز که عرب اعجف ومهزول دیر (زار نالان یعنی اکلیجی (ضعیف
قوی مقابلیدر که بناء وجودنده شدت وصلابت اولمیه (وقت دهردن
برمقدار زمانه دیرلر که برنسنه انده واقع اوله کرك اول وقتده اول شیئك
وقوعنی بر تقدیر ایدیجی تقدیر اینسون وکرك ایتمسون میقات ایسه مطلـــــ
برعمل انده واقع اولمق ایچون تقدیر اولنان وقتدر میقات موسی کبی که
قرق کوندر که انده کلام الهی واعطاء تورات وعد اولنمشدر (طاعت
امر الهی یه مقارن عملدر که حق مطاع وعبد مطیع وفعلی اطاعتدر
عبادت ایسه اعمدر (پس طاعت اصلنده اطاعتدر که اطاع دن
مصدردر طاقتده بویله درکه اصلی اطاقتدر که اطاق دن مصدر در
(کم اکسکدر نتکیم یا آلاده شرح اولنــدی قلنده دخی استعمال اولنور
زیرا ناقصــك زائده کوره اجزاسی قلیلدر (حریف یار ودوست
ومصاحب وباده مصاحبی وحرفتده آلیشفك اولان کسه (معنای بیت)
بودرکه اکرچه اهل فقر بدن جهتندن آرق وضعیف وخسته کبی
اکلیجی اوله ینه طاعت وقتنده مصاحبندن و یولداشندن قالماز زیرا
بدنی او یله اولسه ده قلبی صاغ وقوتلو وغیرتلو وهمتلودر وهرنسنه نك
قوتی تملنده در و بدن کند وسست وکسلناك اولمق صفت اهل نفاقدر
زیرا درونلرنده توجه واقبال یوقدر انکیچون قرآنده کلور (واذا قاموا
الی الصلوة قاموا کسالی) ومؤمنده فی الجمله فتور بولنمق مقتضای
طبعدر که ایمانینه خلل و یرمز فاما اهل تزکیه نك بو یله دکلدر بلکه
انلر نشاط دائم اوزرنه درمکر که انحراف مزاج اوزرنه اوله لر زیرا انلر
حظ شیطان ومغمز دیو اولان علقه یی تطهیر وتزکیه ایتمشلردر
بو جهتدن طاعت انلره اطعمۀ لذیذه کبی کلور بلورلر که غداء روحدر

* فقر خود را پیش کس پیدا مکن * محنت امروزرا فردا مکن *
تقدیری مکن فقر خود را پیدا پیش کس مکن محنت امروز فردا
دیمکدر که فقر مکن کلمه سنك مفعول اولی و پیدا ثانیسی و پیش پیدانك
ظرفیدر محنت مابعدنده مکن لفظنك مفعول اولی وفردا ثانیسی در
فردا اکرچه پیش کبی ظرفدر ولکن بعض علما ظروفك مفعولیت
اوزرنه معمولیتنی تجویز ایتمشلردر (واذ قال ربك) وامثالنده ایتدکلری کبی
زیرا تقدیری یا محمد واذکر لقومك وقت قول ربك دیمکدر و یا واذکر
الحال الواقع وقت قول ربك در فاعرف (پیدا اظهاردر یعنی براظهار
ایدیجینك اظهار ایله اولانه پیدا وکندندن ظاهر اولانه آشکارا دیوب
بنفسه و بغیره اولانك میانتی فرق ایدرلر اکرچه مقامنه کوره بری برینك
مقامنده دخی استعمال اولنورلر (محنت امتحاندن اسمدرکه قلبه الم
ویره جك نسنه‌لردر (امروز اصلنده این روز در نونك میمه قرب مخرجی
اولمغله میمه تبدیل ورمیمدن یادخی حذف اولنوب تخفیفا ام دیمشلردر
دقایقده ام این معناسنه در دیدیکنده نظرواردر زیرا ام ایندن غیری
بشقه برکلمه دکلدر والا لغت اهل مستقل یازرلردی بلکه جملهٔ لغاتده
امروز بوکون معناسنه متصل یازرلر یعنی ام ایله روزی بر یرده درج ایدرلر
وام ایله مصدر اولان کلمات درتدر که امروز وامشب وام ساعت وام سالدر
واضع لغاتك تخصیصاتندر انکچون امماه وام هفته وام دم دیمزلر والا
من جهة المعنی اختصاص اقتضا ایدر نسنه یوقدر و بونك کبیلر لغت
عربیده دخی واردر کافی الدقائق (فردا یارندر که بورادہ مراد یوم
قیامتدر زیرا دنیا وآخرت یوم وغد کبی در نتکم قرآنده کلور (ولتنظر
نفس ماقدمت لغد) واول کونه فردا دیدکلری هرکس یالکز کلدیکندن
اوتوریدر قال الله تعالی (ولقد جئتمونا فرادی) یعنی سز بزه قیامت کوننده
فردا فردا کلورسکز پس فردانك اصلی فرد آی اولور یعنی فرد کل
معناسنه یعنی آی امردر آمدن دن یا حذف اولنوب آ قالمشدر فرد
کلمکدن مقصود ترك وتجرد وقطع تعلقدر (معنای بیت) بودرکه
کندی فقرکی کمسه‌نك اوکنده اظهار ایله وحالم شودر دیمه بلکه
کندیکی ستر ایله وحالکی درکاهه عرض ایت که قاسم الارزاق ورازق
الانفس والافاق اودر واکر یندی طویمز ومقتضاسیله عمل ایتمزسك

مطلب

بوکونك

بوكونك محنتی يار ينه آيقومش اولورسن كل بو يله ايله يعنی بوكون اكر محنت فقری چكوب صبر اوزرنه اولورسك يارين سنك ايچون محنت و بلا يوقدر بلكه يوم قيامت صابرلره اجر بی حساب كونيدر كما قال الله تعالی (انما يوفی الصابرون اجرهم بغير حساب) والا بوكون راحتده يارين محنتده سن محنت دنيا ايسه محنت آخرتدن اهوندر پس كوچلكی چك تا كه سهولت بوله سن بوخسنه خلاقی اوزرنه اولمه * مرترا انكس كه فردا جان دهد * غم مخور آخر ترا يك نان دهد * بونك تقديری انكس كه دهد فردا ترا جان غم مخور آخر دهد ترا يك نان ديمكدر كه انكس مبتدا ودهدك ضمير فاعلی مبتدايه راجع وفردا دهده ظرف ومرترا مفعول اول وجان ثانی و بعد الجمله مبتدايه صفتدر غم مخورك مفعولی و بعد الجمله مبتدايه خبردر ومابعدی جملهٔ تعليليه در عربيسه تقديری بودر كه الله الذی يحييك يوم القيمة لا تغتم فانه يعطيك خبزا (مرترا ده مر تحسين ايچون زائددر (غم ماضی يه وهم مستقبله كوره در غمدن سهر حاصل اولور كه بی خوابلقدر وهمدن نوم عارض اولور (غم اصلنده ستر معناسنه در انكچون سحابه غمام ديديلر زيرا ضوء شمس ستر ايدر ونفس انسانی اخذ ايدن ضيق وشدته غم ديديلر زيرا قلب انكله پرده لنور وجلاسی كيدر آخر بالاده در (يك نان براتمك كه مقصود قوتدر يعنی بدن انسان قوام بولاجق قدر نسنه در انكچون تقليل ايتدی (معنای بيت بودر كه اول الله تعالی كه يوم قيامتده سكا جان ويرر و يكيدن احيا قيلور غم يمه زيرا آكا قادر اولان بوكا دخی قادردر پس حال آخرت ايله حال دنيايی تعليل وتمثيل ايلدی اكا ايمان بوكا دخی ايمانی مستلزمدر زيرا قدرتك مقدوراته تعلقی برابردر وخالق ومخلوق ديمك فی الحقيقه مالك ومملوك ديمكدر مالك ايسه مملوكنی مراعات ومحافظه ايده كلمشدر بوجهتدن جوع ايچون غمناك اولمامق كركدر والا ضعف يقينه دال اولور ورزاقنده شاك اولان خلاقنده دخی شاك اولوب بالآخره ايماندن جدا اولور * تابكی چون مور باشی دانه كش * كر تو مردی فاقه را مردانه كش * تابكی باشی يه متعلقدر دانه كش باشی نك مفعوليدر چون موردانه كشه قيدر كر حرف شرط تو مبتدا مردی خبر و بعد الجمله فعل شرطدر فاقه كشك مفعولی ومردانه دخی معنی حسبيله اكا متعلقدر

تا انتهاء غايت ايچوندر دك معناسنه تابكى قچنه دك ديمكدر مور قرنجه
مور چه قرنجه جقدر (باشى مضارع مخاطبدر مصدرى باشيدن در
اولمق معناسنه (دانه كش وصف تركيبى در اصلنده كشندهٔ دانه در
دانه چكيجى معناسنه (مردى ده ياخطاب ايچوندر مرد كامله مصر و فدر
تنكم لسان عامه ده دخى اكر آدم وار ايسك ديرلر مع هذا آد ميتى
ورجوليتى ثابتدر (فاقه فقر وحاجتدر (مردانه ده هاء غير ملفوظه
معناى نسبت ولياقت افاده ايدركافى نعمة الله ودقا نقده كاور كه كاه
هاء نسبتله تشبيه قصد ايدرلر مثلا بيكاره كوزه بكزد كيچون چشمه
ديرلر وكاه اولوركه تشبيهده مبالغه قصد ايدرلر ومذكورهاثله الف
ونون زياده قيلورلر ياء نسبتده زياده قلدقلرى كبى مثلا ديوه تشبيهده مطلب
ديوانه وجانه تشبيهده جانانه ديرلرانتهى بالاجمال (فانظر ماذا ترى
واهل الاول احق بالاعتبار واحرى (معناى بيت) بودركه قچانه دك
قرنجه كبى حرصله دانه چكيجى اولورسن ونفس حيوانيه كى تربيه ايچون
ذخائرادخار ايلرسن آكرسن مرد وكرچك ار ايسك مردلره لايق وانلره
منسوب اولان وجهله فقر وفاقه يى چك تاكه قرنجه صفتندن خلاص
اولاسن وانسانيت حالن بولاسن والايوم قيامنده حشرك قرنجه كبى
اولورهر كسك صفت غالبه سى نه ايسه حشرده صورتى اكا مناسب اولان
وجهله در پس صورت انسانيه ده محشور اولمق قنده صورت حيوانيه
ايله متشكل اولمق قنده قال الله تعالى (يوم ينفخ فى الصور فتأتون افواجا
فافهم * برتوكل كر بود فيروزيت * حق دهد مانند مرغان روزيت *
فيروزيت بودك فاعلى وجار ومجرور اكا متعلق وبعد الجمله فعل
شرطدر حق مبتدادر روزيت دهدك مفعولى ومانند دخى اكا متعلقدر
معنى حسبيله زيرا تشبيه در وبعد الجمله مبتدايه خبر واندن جزاء
شرط اولور (توكل حقه اعتماد وامرى اكا تفويضدر تاكه حق
سنك نائبك اوله وكارك انك يوزندن حصوله كله تنكم قرآنده كاور
فاتخذه وكيلا) وينه كاور (وعلى الله فتوكلوا) اى اعتمدوا (فيروز
وپيروز) فانك وباء عجمينك كسره لريله غالب ومظفر معناسنه
آخرنده ياء مصدريه در ومفتاح اللغه ده كاوركه فيروز وپيروز ظفردر
وبوندن فهم اولنوركه لسان فرسده فائله باء اراسنده مبادله واردر

زبان

زبان وزفان کبی (مانند شبیه ونظیر معناسنه در که مانستن دن مأخوذ بکزمك در پس مانند اداتِ تشبیه دن وش ووار وچون وآسا وبسان وهام کبی (مرغان مرغلك جمعیدر قوش معناسنه مطلقا) روزی رزقدر تنکیر مرور ایتدی (معنای بیت) بودرکه اکرسنك توکل اوزرنه فیروزلغك وظفر وغلبه‌ك اولور یسه یعنی توکلك غالب اولسه وسنده قوت یقین واعتماد بولنسه حق سکا رزقی قوشلره ویردیکی کبی ویررکه قوشلر صباح وقتنده آشیانه لرندن آچ کیدرلر واخشام وقتنده طوق کلورلر مع هذا کسبلری ورزق معلوملری یوقدر تنکیر حدیثده کلور (لو انکم تتوکلون علی الله حق توکله لرزقکم کما یرزق الطیر تغدو خماصا وترجع بطانا) ای تذهب اول النهار ضامرة البطون وترجع آخر النهار ممتلئة البطون وبونده ارباب توکلی مرغانه تشبیه ایتدی زیرا طیور حیوانات ارضیه یه کوره روحانی وعلوی در یعنی اجسامدن ارواح وارضدن سما منزله سنه در کویا دیمك اولدیکه مرغان کبی روحانی وعالی همت اولوکزتا که (الله تعالی اجسا مکزی بلا تعب پرورده قیله) * ازخدا شاکر بود مرد فقیر * کرد هدقوتش لب نان فطیر *
مرد فقیر بودك فاعلی وشاکر مفعولی وجار ومجرور شاکره متعلقدر قوت دهدك مفعول اولی ونان ثانیسی و فطیر لب نانك صفتی در و بورادہ کرانه وصلیه کیدرکه جزا استه مرز قوت حوت وزنی اوزرنه مایقوم به بدن الانسان معناسنه در یعنی انسانك بدنی انکله قوام بولاجق قدر غدایه قوت دیرلر تنکیر زمخشری بلاغتنده کلور (اذا حصلتك یاقوت هان علی الدر والیاقوت) لب نان ایتمك دنمیدر بردنمی لبه تشبیه طریقیله (فطیر فانك فتحیله خبز وزنی اوزرنه عربیدر شول عجینه دیرلر مایه ایله طوتلمیه همان علی الفور یوغریله وخبز اوله بلاد عرب وعجمده بحسب الغالب تعجیل طریقیله بویله اختیار اولنمغله ناظم قدس سره دخی عادت ناس اوزرنه جاری اولدی وبردخی کرچه بی مایه عجینك خبزی اول امردن لذیذدر فاما زمان قلیلده یبوست غلبه ایدوب بردورلو دخی اولورکه فقرا غداسی اولور انکیچون اکابر ناس اکثریا مایه لو خبز اتمکی اکل ایدرلر (فطر فتحله اصلنده شق معناسنه در (وفطر کسرله ترك صومدر زیرا صائم وجائع اولان کسه اکل

کبیدر یعنی خاکسار طپراقلو وشرمسار اودلودر وطپراقلو اولمغله خوار اولمق لازم کلور انلچون تیممده باشه مسح اولماز زیرا خلق فراق ومصیبت وقتنده باشلرنه طپراق صاچرلر نماز ایسه وصلت ایچوندر (دهند فعل مضارع جمع غائبدر مصدری دادن در اعطا معنا سنه مضارعنده الف هایه قلب اولنوب دهد ودهنده دیرلر (پرهیزکاران پرهیزکارك جمعیدر پرهیز صاقنمق واجتناب ایتمكدر پرهیزکار کاف عربی ایله صفت مشبهه در کنهکار وامثالی کبی نتکم مرور ایتمشدر (معنای بیت) بودرکه مال دنیایی بحسب الغالب عند الله خوار وذلیل اولنلره ویررلر آخرتی ایسه دنیادن ومال دنیادن پرهیز ایدنلره ویررلر الحاصل ماله مائل اولنلر ودنیایی چوق بولنلر اهل دنیا وقلت وپرهیز اهلی اهل آخرت اولورلر پس بونی استر ایسك اندن کچ زیرا اهل آخرتك دنیاسی واهل دنیانك آخرتی اولماز ودنیا وآخرت ایکی ضره کبی درکه بربره کلمز ومشرق ومغرب مثالدرکه سرلری برمحله بغلنمز همان ادنی اوزرنه اعلایی اختیار ایده کور

* هست شیطان ای برادر دشمنت * غل آتش خواهد اندر کردنت *

شیطان هستك فاعلیدر زیرا هستکه واردر دیمکدر بودکبی وجود معناسی افاده ایدر عربیده کان کبی نتکم سیبویه ذاهب اولمش وارباب تحقیق اول معنایی مقرر قلمشدر دشمنت هستك مفعولیدر غل خواهدك مفعولی واندر غلك ظرفیدر (غل غین معجمه نك ضمیله عربیدر شول دمرطوق در یعنی بوغمقدرکه یدنی وعنقنی بربره جمع ایدوب باشنی حرکتدن منع ایدرکه تعذیب وتشدید ایچون ایدرلر وبعضیلر حدیددن وغیریدن ولانه تعمیم ایتمشلردر قال الله تعالی (انا جعلنا فی اعناقهم اغلالا فهی الی الاذقان فهم مقمحون) اقماح رفع رأس واغماض عین ایتمکه دیرلر (کردن فتح کاف عجمی ایله بیون رقبه معناسنه (معنای بیت) بودرکه ای برادر شیطان سنك دشمنك اولدی یعنی سکا دشمنلکی مقرر ومحققدرکه سنك بیونکه آتشدن بوغمق شد ایتمك استر نتکم دنیاده مجرملره تعذیب ایچون ایدرلر پس شیطانه تابع اولوب کردنکشلك ایله والا جزاء وفاق بولوب آخر کردنك غل ایله مشدود اولور وباشك صالوب کزرکن بردخی تحریك

رأسه قادر اولمـاز زيرا غل آهنين اولد يعني صورتده حال يمان ايكن آتشين اولديغي زمان حال نتيجه اولور پس بونده شيطان وغل ذكرندن مفهوم اولديكه كبر وكردنكشلك صفت شيطانيـه در * مدبري كوز

وبدنيـا آورد * بهرهٔ كي ازعالم عقبي برد * بونك تقـديري مدبري كه او آوردر و بدنيا كي برد بهره از عالم عقبي ديمكدر كه مدبري مبتدا واو مبتداء ثاني ورو آوردك مفعولي بدنيـا اكا متعلقدر و بعد الجمله مبتداء ثاني يه خبر اولوب جملهٔ خبريه دخي مبتـداء اوله صفت اولور بهرهٔ كي بردك مفعولي وجار ومجرور بهره يه صفتـدر و بعد الجمله مبتـداء اوله خبردر (مدبري ده يا وحدت ايچوندر مدبر مقبل وزني اوزرنه بري برينك ضديدر تتكلم مي ورا يتدي الحاصل ادبار اعراض ايتمك ودبرن يعني اردن دونمكدر اقبـال متوجه اولمق وبوزن دونمكدر بوراده مراد اولان معنو يدر حسي دكل اكرچه يادحق وذكر آخرت اولدقده قلبي ايله قبولدن اعراض ايتديكي كبي قالبي ايله دخي دونمك واقع اولور (آورد واولك وراننك فتحيله مضارعدر مصدري آوردن وآوريدن دخي كلور كتورمك معنـاسنه (بهره نصيبدر تفصيلي كذر ايتمشدر (كي چن دركه استفهامي متضمن اولان اسماندر كدام وكجا وامثالي كبي (برد بانك ورانك فتحه لريله مضارعدر مصدري بردندر بانك ضمي ورانك سكونيله ايلتمك معناسنه (معنـاي بيت) بودركه برمدبركه يوزني دنيـا كتوره وچويره يعني دنيـايه اقبال وآخرتدن اعراض ايايه عالم عقبـادن نچن نصيب ايلدر يعني حظ الور وحصه بولور يعني بولمز زيرا استفهام انكار يدر الحاصل هركسك يوزي نه طرفه ايسـه نصيبي او طرفدندر پس اهل دنيانك نصيبي دنيـادندركه آخرت انلره حرام وممنوعدر واهل آخرتك حظي آخرتدندركه دنيا انلره حرام وممنوعدر واهل الله اولنلره ايكيسي دخي حرامدر يعني انلر دنيا وعقبادن منع اولنمشلر وحق ايچون اصطفا قلنمشلردر قال الله تعالى (واصطنعتك لنفسي) واهل دنيانك دنياسي نقدر چوق اولسه ينه اهل آخرتك نصيبي يانده شئ قليلدر واهل آخرتك دخي بهره سي نقدر كثير اولسه ينه اهل اللهك بهره سي اندن اكثردر زيرا نعيم صوري ومعنوي يي جامعدر خصوصا كه نعيم معنوي بحرز خار بي پاياندر * اي پسر با ياد حق مشـغول باش *

ازخلائق دورهمچون غول باش* باباد مشغوله متعلق ومشغول دخی باشه مفعولدر ودخی ازدوره متعلق ودور دخی ایکنجی باشه مفعولدر (خلائق خلیقه نك جمعیدر که ناسدر خلق کبی وبهائمه دخی اطلاق اولنور (غول غین معجمه نك ضمیله بعضیلر قاتنده موجودالاسم ومعدوم الجسم قبیلندندر عنقا وجودی کبی وبعضیلر دیدیلر که غول جندن برنوع مخلوقدر که بریه لرده الوان مختلفه ده کورینورلر وابناء سبیلی طریقدن اخراج واهلاك ایدرلر وبو اعتقادی عربك نفی اولنوب حدیثده کلور (لاعدوی ولاطیرة ولاغول) سؤال اولنورسه که اذاتغیلت الغیلان فعلیکم بالاذان یعنی غوللر کورنمز یردن سزی صددندن چقرسه وهلاك محلنه کتورسه پس بوندن وجود غول ثابت اولمق لازم کلور جواب بودر که بوندن مقصود بریه لرده کراه اولنلره اذانی تعلیمدر تا که اذانله فی الجمله تصرف شیاطین مندفع اوله وصیت وصدا کسله مع هذا کرچه غول نفی اولنمش ولکن سعالی که سعلاتك جمعیدر کسرله اثبات اولنمشدر که سعلات سحرهٔ جن در تخیل وتشکل ایدرلر وفی الجمله غولك وجودی اولمغله که سعلاة غول جنسنك اخبثی در دیمشلردر وبعض اکابر کلامنده دخی درج اولنمشدر نتکم مثنویده دخی کلور (ذکر حق کن بانك غولانرا بسوز) یعنی ذکر حقله صدای غولی یاق ونابدید ایله زیرا غول وشیطان ذکر رحمان اولان محلده اکلمز وآنش ذکر انی احراق ایلر شهاب فلك کبی (معنای بیت) بودر که ای پسر ذکر حقده مشغول اول چونکه ذکرك مقتضاسی خلوت وترك الفندر سندخی خلائقدن دور وبعید اول غول بریه کبی پس غوله تشبیهدن مقصود بومعنادر بوخسه غول کبی اولمق دکلدر مطلقا نتکم اکابر اولیادن نیجه لر بریه لرده سیاحت ایدوب کزدیلر وکیسه ایله مخالطه ایتمدیلر ونیجه لر دخی مغاره لرده وحدت اختیار ایتدیلر وعلی هذا هرکس حالنجه عزلت اختیار ایلدی مکرکه ارشاد انامله مأمور اولا که اکاقطب ارشاد دیرلر قطب الاقطاب بوطائفه نك رأسیدر زیرا سلطانه اختفا ایتمك یوقدر مطلقا الحاصل ذاکرحق اولان سالك بیابان آدم مبسی دیدکلری کبی خلقدن توحش وتباعد ایتمك کرکدر وبیان آدمبسی نسناس دیدکلریدر که اوصاف

مختلفه ایله موصوفدر ومثل اید وب دیمشلردرکه ذهب الناس
و بقی النسناس بوتقریردن غوله معنای آخر دخی ظاهر اولدی

* * دربیان صبر بر فقر میکوید * *

*فقر میدانی چه باشد ای پسر * با تو کویم کر نداری زان خبر*
بونك تقدیری میدانی چه باشد فقر اکر نداری زان خبر کویم باتو
دیمکدرکه چه استفهام اولمغله مبتدا وفقر باشدك فاعلی و بعد الجمله
خبر وجمله خبریه دخی میدانی یه مفعول اولور ما شرط وجزادر
(میدانی فعل مضارع مخاطبدر مصدری دانستن در بلمك معناسنه
مضارعنده سین حذف اولنوب داند ودانند دیرلر (کویم فعل
مضارع متکلم وحده در مصدری کفتن در سویلمك معناسنه
مضارعنده فایی واوه قلب ایدوب مابعدنده بر یاء زائده ایله کوید
وکویند دیرلر (نداری فعل مضارع منفی مخاطبدر مصدری
داشتن در طوتمق معناسنه مضارعنده شین رایه قلب اولنوب دارد
ودارند دینلور انباشتن ده انبارد دنلدیکی کبی (خبر اخبار ایله اولان
علمدر (معنای بیت) بودرکه ای پسر فقر دید کلری معنی نه اولور
وحقیقتی ندر بیلورمیسن اکر اندن خبر طوتمز سك یعنی بلمز سك
سویلیه یم زیرا بو اخبارات جاهله کوره در یوخسه عالمه کوره دکل
اکرچه دیمشلردرکه علمان خیر من علم واحد یعنی کرچه عالمه تعلیم ایتمك
ظاهرده حاصلی تحصیل کبی کوزینور ولکن فائدهٔ جدیده دن خالی
دکلدر وادنی الامر تأکید افاده ایدر تأکیدده ایسه ایراث اطمئنان
واردر مثلا برکسه برمسألیه اجتهاد ایله واقف ویاخود کشف ایله نائل اولسه
نقلنی کوردیجك قوت قلب ومزید وضوح وکمال اطمئنان حاصل اولور
*کرچه باشد بی نوا در زیر دلق * خویش را منعم نماید پیش خلق*
مصراع اول فعل شرط وثانی جزاء شرط در باشدك فاعل ضمیری
اهل فقره راجعدر زیرا بیت اولدن مفهومدر بی نوا باشدك مفعولیدر
زیر باشدك ظرفیدر خویش نمایدك مفعول اولی ومنعم ثانیسی و پیش
ظرفیدر (بی نوانوك فتحی وضمیله بی نعمت و بی بهره و بی غنا (دلق
درویشلر خرقه سیدر ندن اولورسه (منعم اسم فاعل صیغه سی اوزرنه
انعامدندرکه ایلاك ایلمك وکسنه یه نعمت ویرمك معناسنه اشته منعمك

اصل وضعی بودر صکره غنی ودولتلو معناسنه استعمال اولندی کرک
انعام واحسانی اولسون وکرک اولمسون زیرا انعام ایتمك شانندندر
ومنعم دیمکده دخی تفوّل واردر (نماید نون مضمومهٔ اصلیه ایله فعل
مضارع معلومدر مصدری نمودن درکه کوستر مکدر مضارعنده
واو یرینه الف ویا کتوربنماید ونماینده دیرلر (معنای بیت) بودرکه
کرچه اهل فقر اولان کسه درویشلر خرقه‌سی التنده بی بهره در
یعنی خرقهٔ درویشان تلبس ایتمدیکندن اهل فقر اولمق ظاهر در
ولکن بن اهل فقرم دیوکسه یه ال اچماز بلکه عفیف اولوب کندینی
خلق اوکنده منعم وبی احتیاج کوستر والا خرقه ومرقع کیمکدن
فائده ایتمز زیرا فقیر مذموم در یوخسه ممدوح دکل اشته بوندن
دریوزه ایدنلرك ذلی وسائل اولنلرك قبح حالی معلوم اولدیکه او مقوله‌لره
درویش واهل فقر دیمزلر زیرا فقر عند الصلحا منصب عالیدر که
هرکسه یه نصیب اولماز بلکه اوبی نصیبك نصیبی واهل پرهیزك
مقامیدر * کرسنه باشد دم ازسیری زند * دوستی بادشمن خودکی کند *
کرسنه باشدك مفعولی ودم زندك مفعولی وازدمه متعلقدر ودوستی
مبتدا ویا اکا متعلق وکی کند جمله‌سی خبردر (کرسنه کافك ضمه‌سی
ورانك کسریله وسکونیله وسینك کسره سیله دخی لغتدر بومقامده
واقع اولدیغی کبی آچ جایع معناسنه کرسنکی اچلقدر (سیری طوقلقدر
زیرا سیرطوق ویا مصدریه در (دوستی‌ده یا دخی مصدریه در (خود
خویش کبی کندی دیمکدر (کی اسماء استفهامدندر تنکیر مروراتیدی
(کند مضارعدر زند کبی مصدری کردندر زندك زدن اولدیغی کبی
ماضیلری کرد وزددر (معنای بیت) بودرکه اهل فقر حقیقی اردرکه
آچ اولور وطوقلقدن دم ونفس اورر یعنی اچ ایکن طوقلق صورتی
کوستر وقول وفعلندن اچلق نشانی کوسترمز بلکه اهل صفه کبی
مقام صبرده واستغناده زیرا حق انك حالنه عالم اولدیغی بسدر پس
حالنی خلقه تعریضله مذلتدن نه حاصل اولور وکندی دشمننه
دوستلغی نجن ایلر یعنی (فانهم عدولی الا رب العالمین) موجبنجه جمیع
عالم اکا عدو ایکن نوجهله عدوسنه دوست معامله‌سی ایدوب حالنی
عرض ایلر ویاخود نفسی اکا اعدی الاعدا ایکن انکیچون جر رزق

ایدر ومساعده سیچون ذل سؤال ارتکاب ایلرپس اکا واجبدرکه
حالنی خالق رازقه عرض ویا توکل تام اوزرنه ثابت اوله ویا کسب ایده
فافهم * کرچه باشد لاغر و زار وضعیف * وقت طاعت کم نباشد
ازحریف * لاغر باشدك مفعولی و بعد الجمله شرطدر وقت نباشده
ظرف وکم مفعول وازکه متعلق و بعد الجمله جزاء شرطدر (کرچه ده
کر اکرمعناسنه حرف شرطدر چه لفظنك بویله یرده مناسبتی یوغیکن
زیرا لغته مخالفدر ولکن الحاق ایدوب استعمال ایدرلر (لاغر آرق انسز
وباغسزکه عرب اعجف ومهزول دیر (زار نالان یعنی اکلیجی (ضعیف
قوی مقابلیدرکه بناء وجودنده شدت وصلابت اولمیه (وقت دهردن
برمقدار زمانه دیرلرکه برنسنه انده واقع اوله کرك اول وقتده اول شیئك
وقوعنی بر تقدیر ایدیجی تقدیر اینسون وکرك ایتسون میقات ایسه
برعمل انده واقع اولمق ایچون تقدیر اولنسان وقتدر میقات موسی کبی که
قرق کوندرکه انده کلام الهی واعطاء تورات وعد اولنمشدر (طاعت
امر الهی یه مقارن عملدرکه حق مطاع وعبد مطیع وفعلی اطاعتدر
عبادت ایسه اعمدر (پس طاعت اصلنده اطاعتدرکه اطاع دن
مصدردر طاقتده بویله درکه اصلی اطاقتدرکه اطاق دن مصدردر
(کم اکسکدرنتکم باآلاده شرح اولنــدی قلنده دخی استعمال اولنور
زیرا ناقصــك زائده کوره اجزاسی قلیلدر (حریف یار ودوست
ومصاحب وباده مصاحبی وحرفتده آلیشغك اولان کسه (معنای بیت)
بودرکه اکرچه اهل فقربدن جهتندن آرق وضعیف وخسته کبی
اکلیجی اوله ینه طاعت وقتنده مصاحبندن ویولداشندن قالماز زیرا
بدنی اویله اولسهده قلبی صاغ وقوتلو وغیرتلو وهمتلودر وهرنسنه نك
قوتی تملندهدر وبدن کنند وسست وکسلنلك اولمق صفت اهل نفاقدر
زیرا درونلرنده توجه واقبال یوقدر انکچون قرآنده کلور (واذاقاموا
الی الصلوة قاموا کسالی) ومؤمنده فی الجمله فتور بولنمق مقتضای
طبعدرکه ایمانه خلل ویرمز فاما اهل تزکیه نك بویله دکلدر بلکه
انلر نشاط دائم اوزرنه درمکرکه انحراف مزاج اوزرنه اوله لر زیرا انلر
حظ شیطان ومغمز دیو او لان علقه یی تطهیر وتزکیه ایتشلردر
بوجهتدن طاعت انلره اطعمهٔ لذیذه کبی کلور بلورلرکه غداء روحدر

* فقر خود را پیش کس پیدا مکن * محنت امروزرا فردا مکن *
تقدیری مکن فقر خود را پیدا پیش کس مکن محنت امروز فردا
دیمکدر که فقر مکن کلمه سنك مفعول اولی و پیدا ثانیسی و پیش پیدانك
ظرفیدر محنت ما بعدنده مکن لفظنك مفعول اولی وفردا ثانیسی در
فردا اکرچه پیش کبی ظرفدر ولکن بعض علما ظروفك مفعولیت
اوزرنه معمولیتنی تجویز ایتمشلردر (واذ قال ربك) وامثالنده ایتدکلری کبی
زیرا تقدیری یا محمد واذکر لقومك وقت قول ربك دیمکدر و یا واذکر
الحال الواقع وقت قول ربك در فاعرف (پیدا اظهاردر یعنی براظهار
ایدیجینك اظهار ایله اولانه پیدا وکندندن ظاهر اولانه آشکارا د یوب
بنفسه و بغیره اولانك مباینی فرق ایدرلر اکرچه مقامنه کوره بری برینك
مقامنده دخی استعمال اولنورلر (محنت امتحاندن اسمدر که قلبه الم
ویره جك نسنه لردر (امروز اصلنده این روز در نونك میمه قرب مخرجی
اولمغله میمه تبدیل ورسمدن یادخی حذف اولنوب تخفیفا ام دیمشلردر
دقایقده ام این معناسنه در دیدیکنده نظروار در زیرا ام ایندن غیری
بشقه برکلمه دکلدر والا لغت اهل مستقل یازرلردی بلکه جملهٔ لغاتده
امروز بوکون معناسنه متصل یازرلر یعنی ام ایله روزی بر یرده درج ایدرلر
وام ایله مصدر اولان کلمات درتدر که امروز وامشب وام ساعت وام سالدر
واضع لغاتك تخصیصاتندندر انکچون امماه وام هفته وام دم دیمزلر والا
من جهة المعنی اختصاص اقتضا ایدر نسنه یوقدر و بونك کبیلر لغت
عربیده دخی واردر کافی الدقائق (فردا یاربندر که بورادہ مراد یوم
قیامتدر زیرا دنیا وآخرت یومله غد کبی درتنکم قرأنده کلور (ولتنظر
نفس ما قدمت لغد) واول کونه فردا دیدکلری هرکس یالکز کلدیکندن
اوتوریدر قال الله تعالی (ولقد جئتمونا فرادی) یعنی سز بزه قیامت کوننده
فردا فردا کلورسکز پس فردانك اصلی فرد آی اولور یعنی فرد کل
معناسنه یعنی آی امردر آمدن دن یا حذف اولنوب آقالمشدر فرد
کلمکدن مقصود ترك وتجرد وقطع تعلقدر (معنای بیت) بودر که
کندی فقرکی کمسه نك اوکنده اظهار ایله وحالم شودر دیمه بلکه
کندیکی سز ایله وحالکی درکاهه عرض ایت که قاسم الارزاق ورازق
الانفس والافاق اودر واکر بندی طوتمز ومقتضاسیله عمل ایتمزسك

مطلب

بو کونك محنتی یاربنه آیقومش اولورسن کل بو یله ایلمه یعنی بو کون اکر
محنت فقری چکوب صبر اوزرنه اولورسك یارین سنك ایچون محنت
و بلا یوقدر بلکه یوم قیامت صابرلره اجر بی حساب کونیدر کما قال الله
تعالی (انما یوفی الصابرون اجرهم بغیر حساب) والا بو کون راحتده
یارین محنتده سن محنت دنیا ایسه محنت آخرتدن اهوندر پس کوچلکی

چك تا که سهولت بوله سن یوخسه خلاقی اوزرنه اولمه * مرترا انکس که
فردا جان دهد * غم مخور آخر ترا یك نان دهد * بونك تقدیری انکس که
دهد فردا ترا جان غم مخور آخر دهد ترا یك نان دیمکدر که انکس مبتدا
و دهدك ضمیر فاعلی مبتدایه راجع و فردا دهده ظرف و مرترا مفعول اول
و جان ثانی و بعد الجمله مبتدایه صفتدر غم مخورك مفعولی و بعد الجمله
مبتدایه خبردر و ما بعدی جمله تعلیلیه در عربیسله تقدیری بودر که
الله الذی یحییك یوم القیمة لا تغتم فانه یعطیك خبزا (مرزاده مرتحسین
ایچون زائددر (غم ماضی یه وهم مستقبله کوره در غمدن سهر حاصل
اولور که بی خوابلق در وهمدن نوم عارض اولور (غم اصلنده ستر
معناسنه در انکیچون سحابه غمام دیدیلر زیرا ضوء شمس ستر ایدر و نفس
انسانی اخذ ایدن ضیق و شدته غم دیدیلر زیرا قلب انکله پرده لنور
و جلاسی کیدر آخر بالاده در (یك نان براکمك که مقصود قوتدر یعنی بدن
انسان قوام بولاجق قدر نسنه در انکیچون تقلیل ایتدی (معنای بیت
بودر که اول الله تعالی که یوم قیامنده سکا جان و یررو یکیدن احیا
قیلور غم یمه زیرا اکا قادر اولان بوکا دخی قادردر پس حال آخرت ایله
حال دنیایی تعلیل و تمثیل ایلدی اکا ایمان بوکا دخی ایمانی مستلزمدر
زیرا قدرتك مقدوراته تعلقی برابردر و خالق و مخلوق دیمك فی الحقیقه
مالك و مملوك دیمکدر مالك ایسه مملوکنی مراعات و محافظه ایده کلمشدر
بو جهتدن جوع ایچون غمناك اولمامق کرکدر والا ضعف یقینه دال
اولور وروزاقنده شاك اولان خلاقنده دخی شاك اولوب بالاخره ایماندن

جدا اولور * تابکی چون مور باشی دانه کش * کر تو مردی فاقه را
مردانه کش * تابکی باشی یه متعلقدر دانه کش باشی نك مفعولیدر چون
مور دانه کشه قیددر کر حرف شرط تو مبتدا مردی خبر و بعد الجمله فعل
شرطدر فاقه کشك مفعولی و مردانه دخی معنی حسبیله اکا متعلقدر

تا انتهاء غايت ايچوندر دك معناسنه تابكى قچنه دك ديمكدر مور قرنجه
مور چه قرنجه جقدر (باشى مضارع مخاطبدر مصدرى باشيدن در
اولمق معناسنه (دانه كش وصف تركيبى در اصلنده كشنده دانه در
دانه چكيجى معناسنه (مردى ده ياخطاب ايچوندر مرد كامله مصر و قدر
تنكم لسان عامه ده دخى اكر آدم وار ايسك ديرلر مع هذا آدمينى
ورجوليتى ثابتدر (فاقه فقر وحاجتدر (مردانه ده هاء غير ملفوظه
معناى نسبت ولياقت افاده ايدر كما فى نعمة الله ودقا نقده كلور كه كاه
هاء نسبتله تشبيه قصد ايدرلر مثلا بيكاره كوزه بكزد كيچون چشمه
ديرلر وكاه اولوركه تشبيهده مبالغه قصد ايدرلر ومذكور هائله الف
ونون زياده قيلورلر ياء نسبتده زياده قلدقلرى كبى مثلا ديوه تشبيهده مطلب
ديوانه وجانه تشبيهده جانانه ديرلر انتهى بالاجمال (فانظر ماذا ترى
واهل الاول احق بالاعتبار واحرى (معناى بيت) بودركه قچانه دك
قرنجه كبى حرصله دانه چكيجى اولورسن ونفس حيوانيه كى تربيه ايچون
ذخائر ادخار ايلرسن آكرسن مرد وكرچك ار ايسك مردلره لايق وانلره
منسوب اولان وجهله فقر وفاقه يى چك تاكه قرنجه صفتندن خلاص
اولاسن وانسانيت حالن بولاسن والايوم قيامتده حشرك قرنجه كبى
اولور هر كسك صفت غالبه سى نه ايسه حشرده صورتى اكا مناسب اولان
وجهله در پس صورت انسانيه ده محشور اولمق قنده صورت حيوانيه
ايله متشكل اولمق قنده قال الله تعالى (يوم ينفخ فى الصور فتأتون افواجا
فافهم * برتوكل كر بود فيروزيت * حق دهد مانند مرغان روزيت *
فيروزيت بودك فاعلى وجار ومجرور اكا متعلق وبعد الجمله فعل
شرطدر حق مبتدادر وروزيت دهدك مفعولى ومانند دخى اكا متعلقدر
معنى حسبيله زيرا تشبيه در وبعد الجمله مبتدايه خبر واندن جزاء
شرط اولور (توكل حقه اعتماد وامرى اكا تفويض ايتمكدر تاكه حق
سنك نائبك اوله وكارك انك يوزندن حصوله كله تنكم قرآنده كلور
فاتخذه وكيلا) وينه كلور (وعلى الله فتوكلوا) اى اعتمدوا (فيروز
وپيروز) فانك وباء عجمينك كسره لريله غالب ومظفر معناسنه
آخرنده يامصدريه در ومفتاح اللغه ده كلوركه فيروز وپيروز ظفر كدر
وبوندن فهم اولنوركه لسان فرسده فائله با اراسنده مبادله واردر

زبان وزفان کبی (مانندشبیه ونظیر معناسنه در که مانستن دن مأخوذ
بکزمك در پس مانند اداتِ تشبیه در وش ووار وچون وآسا و بسان
وفام کبی (مرغان مرغك جمعیدر قوش معناسنه مطلقا(روزی رزقدر
تنکم مرور ایتدی (معنای بیت) بودرکه اکرسنك توکل اوزرنه فیروزلغك
وظفر وغلبه‌ك اولور یسه یعنی توکلك غالب اولسه وسنده قوت یقین
واعتماد بولنسه حق سکا رزقی قوشلره ویردیکی کبی ویرر که قوشلر
صباح وقتنده آشیانه لرندن آچ کیدرلر واخشام وقتنده طوق کلورلر
مع هذا کسبلری ورزق معلوملری یوقدر تنکم حدیثده کلور (لوانکم
تتوکلون علی الله حق توکله لرزقکم کما یرزق الطیر تغدو خماصا وترجع
بطانا) ای تذهب اول النهار ضامرة البطون وترجع آخر النهار
ممتلئة البطون و بونده ارباب توکلی مرغانه تشبیه ایتدی زیرا طیور
حیوانات ارضیه یه کوره روحانی وعلوی در یعنی اجسامدن ارواح
وارضدن سما منزله سنه‌در کویا دیمك اولدیکه مرغان کبی روحانی
وعالی همت اولو کز تا که (الله تعالی اجسامکزی بلا تعب پرورده
قیله * ازخدا شاکر بود مرد فقیر * کرد هد قوتش لب نان فطیر *
مرد فقیر بودك فاعلی وشاکر مفعولی وجار ومجرور شاکره متعلقدر
قوت دهدك مفعول اولی ونان ثانیسی و فطیر لب نانك صفتی در
و بورادە کران وصلبه کیدر که جزا استه مزز قوت حوت وزنی اوزرنه
مایقوم به بدن الانسان معناسنه‌در یعنی انسانك بدنی انکله قوام بولاجق
قدر غدایه قوت دیرلر تنکم زمخشری بلاغتنده کلور (اذا حصلتك
یاقوت هان علی الدر والیاقوت(لب نان ایتمك دنمیدر بردنمی لبه تشبیه
طریقیله (فطیر فانك فتحیله خمیر وزنی اوزرنه عربیدر شول مجینه
دیرلر مایه ایله طوتلیه همان علی الفور یوغریله وخبز اوله بلاد عرب
وعجمده بحسب الغالب تعجیل طریقیله بویله اختبار اولنمغله ناظم
قدس سره دخی عادت ناس اوزرنه جاری اولدی و بر دخی کرچه بی مایه
عجینك خبزی اول امردن لذیذدر فاما زمان قلیلده بیوست غلبه ایدوب
بردورلو دخی اولورکه فقرا غداسی اولور انکیچون اکابر ناس اکثریا
مایه لو خبز اتمکی اکل ایدرلر (فطر فتحله اصلنده شق معناسنه‌در
(وفطر کسرله ترك صومدر زیرا صائم وجائع اولان کسه اکل

وشربله امعاسنی شق ایدر (معنای بیت) بودرکه مرد فقیر حقدن شاکر اولور اکرچه الله تعالی انك قوت وکفافنی مایه سنز اتمك دنمی وبررسه ده یعنی وبردیکی بردنم قوری نان اولورسه ده بنه عطاء الهی یه شکرایدر و بردنم خبزنایسدن نولاجق دیوتحقیر نعمت ایتمز وکفران اوزرنه اولماز بلکه تعظیم ایدر وقانع اولور اشته بوصفت فقیر حقیقی اولان مردك حالیدر و قانع وصابرك شانیدر وحدیثده کلور (اکرموا الخبز فان الله اکرمه وسخرله برکات السماء والارض) مقصود بودرکه خبز آدم مکرمه ابتداء غدا اولمغله مکرمدر انکیچون صدقهٔ فطرده ابتدا معین اودر وانك حصولنك سموات وارضده اسباب کثیره سی اولمغله برکات کثیره یی جامعدر * نم مشو پیش توانکر همچوطاق * تا نکردی یار با اهل نفاق * نم مشو کلمه سنك مفعولیدر پیش انك ظرفیدر همچو دخی معنی جهتیله اکا متعلقدر یار نکردی نك مفعولی و با یاره متعلقدر زیرا مصاحب معناسنه در مع هذا لغت فرسده استعمال معنایه ناظردر لفظی کرك مشتق اولسون و کرك اولمسون وعربیده دخی مشتق ایله مؤل جوامد چوقدر (نم فتحله اکری در خیده اکلمشدر منحنی کبی خیدن اکلمکدر انحنا کبی (مشو نهی حاضردر مصدری شدن در اولمق معناسنه مضارعنده واو زیاده ایدوب شود وشونده دیرلر (پیش اوکدر که جهات ستدندر (توانکرده توان کوجدر قدرت معناسنه توانکر قدرتی وکوجی یترکسه زیرا کر لفظی کاف عجمیله ادات فاعلدرکه اسمك آخرینه لاحق اولوب فاعلنه دلالت ایدر حاصلی جی معناسنه در مثلا زرکر قیومجی وکوزه کر برد جقجی وتوانکر کوج جی یعنی قادر وغناده قدرت تامه او لمغله غنی یه توانکر دیدیلر (طاق کمردر (تا بوراده غرض وتعلیل ایچوندر (نکردی کاف عجمیله ماضی مخاطبدر مصدری کردیدن در دونمك معناسنه در بوراده اولمق دیمکدر شدن کبی وجائزدر که مصدری کشتن اوله بوصورتده شین رایه وتا داله قلب اولنوب کردن اولور پس بوراده نکردی نکشتی یرینه ونکشتی ده نشوی مقامنده اولور و بومقامك برمقدار تفصیلی مرور ابتدی حاصلی بوکلمه نك مثبت ومنفیسی استعماله موافق ولغته مخالفدر (یار مصاحب (نفاق ابطان کفر واظهار ایماندرکه شرعه برقپودن

دخول

دخول و برقپودن خروجدر پس نفاق نافقاء بربوعدن اخذ اولنمشدر
زیرا عرب طوشانی دیدکلری حیوانك ایکی سوراخی واردر که برینه
مطلب نافقاء و برینه قاصعاء دیرلر و یربوع حیله ایدوب قاصعاء طرفنی
اظهار ونافقاء طرفنی ستر واخفا ایدر پس انی قاصعاء طرفندن صیده
کادکلرنده نافقاء طرفندن باش اوروب طشره چقر و فرار ایدر
وذکر اولنان اظهار وابطانه نفاق شرعی دیرلر و برنفاق دخی واردرکه
اکا نفاق عرفی وعملی دیرلرکه سری علانیتنك خلافی اوزرنه اولمقدر
معنای بیت) بودرکه اغنیا وذی قدرت اوکنده کرکبی اکری اولمه
یعنی غنالردن اونوری انلره طاپوقیله تا که اهل نفاقه یار اولمیه سن
یعنی غرض دنیا ایچون دولتلولره منحنی اولمیك منافق اولورسن زیرا
بریوزك ایمانله حقه و بریوزك دخی عرض حاجتله خلقه اولور
حکم سجده ایسه بودکلدر بلکه ظاهرا و باطنا حقه انقیاددر
وبعضلر درکه سلامده وغیریده رکوع کبی اکلمك مکروهدر
پس ضرورت قویه اولمدقجه خلقدن سؤالده مذلت اولدیغی
کبی انحناده دخی کراهت واردر وایکیسی مجتمع اولمق مذلت
* اوزرنه مذلتدر * مرد رهرا نام وننك از خلق نیست * نفرتش
از جامهای دلق نیست * نیست معنای فعلی متضمن اولمغله
نام انك فاعلی ومرد رهرا کا متعلقدر زیرا رالام جاره معناسنه در از نام
وننکه متعلقدر نفرت دخی ایکنجی نیستك فاعلیدر وجار ومجرور نفرته
متعلقدر (مرد رهرا سالك راه حق دیمکدر که راه فنادر نتکم مابعدی اکا
قرینه در (نام آددر بوراده مراد شهرتدر (ننك ایکی نونله عاردر والعار
کل شیء لزم به عیب کما فی القاموس (نفرت رمیدن یعنی اورکك وانزعاج
وتنفرق (جامها جامه نك جمیدر ملبوس یعنی آرقیه کیجك معناسنه
نتکم تفصیلی با آلاده در آخرنده یا بین الموصوف والصفه توسل
ایچوندر (دلق درویشلر خرقه سیدر (معنای بیت) بودرکه سالك
راه خدا اولان کمسه ایچون خلقدن نام وعار یوقدر یعنی نام وشهرت
اکا سد راه اولماز نتکم قرآنده کاور (ولایخافون لومة لائم) بلکه
قومنه دیرلرسه دیمونلر طونه کوریار انکن مضمونیله عمل ایدر وآنك
درویشلر خرقه سی نامنه اولان جامه لردن نفرت وفرازی یوقدر

يعني عيبا وكهنه نسنه كيكدن عار ونفرت ايتمز پس بوراده عاري
جامهٔ دلقه تخصيص كبي كلور ولكن مراد مصراع اولدن مفهوم
اولان عمومدر تعميدن صكره دلقي تخصيص ايتسه‌ديكي عار اولان
امورك اشدي اولمغله‌ در زيرا عوام لباسه نظري زياده در الحاصل
سالكده مطلقا عار اولماز كرك لباسده وكرك غيريده زيرا عار ايتمك
جانب خلقي مراعاتندر مثلا حظهٔ خلق ايله ايسه مطالعهٔ حق بريرده
مجتمع اولماز بناء على هذا اعتبار ناسي نظردن اسقاط ايتمك كركدر تاكه
حقه منظور اولمق ميسر اوله وبو مقامدن بي مايه اولانلر ورطهٔ قيودده
قالمشلردر انكيچون ديمشلردركه مال وحال وآلتي سونلر مفتون
ومجنون ومغبونلردر * هركراذوق نكو نامي بود * خاص مشمارش كه
اوعامي بود * بونك تقديري هركسي كه بود اورا ذوق نكو نامي
مشمارش خاص كه او بود عامي ديمكدركه اعرابي ظاهر ونظائر
كثيره سي دخي سابقدر (ذوق طاتمق يعني برنسنه نك طعمني آغزده
بولمقدر قلتده مستعملدر اكل كثرتده مستعمل اولديغي كبي ولفظ ذوق
قرآنده عذابده استعمال اولنديغي قلت عذابدن دكلدر بلكه اوراده
ذوق لمسله ادراك معناسنه درمثلا (فذوقوا العذاب) عذابي وجود كزده
احساس وادراك ايديكوز ديمكدر (نكو ناميده يامصدريه درنكو نام
صفت مشبهه در نونك كسري وكاف عربينك ضميله معناسي كوچك
آدلودر نكو نامي كوچك آدلولقدر خاص وعام ايكيسي دخي اصلده
تشديد ايله بري برينك مقابليدر عامك شهرايچنده عموم وشمولي اولمغله
عام دنلدي خاص ايسه بويله دكلدر زيرا خواص ناس قلت اوزرنه در
بوراده خاص وعام ضرورت ايچون تخفيف اولنمشلردر (عامي عامه
منسوبدركه يانسبت ايچوندر (مشمارش ده شين اولينك ضمه سي سلاسة
وزن ايچون اختلاس اولنور مشمارنهي حاضردر مصدري شماريدندركه
صايمقدر (معناي بيت) بودركه هركسه كه آنك كوچك آداولق
ذوق ولذتي اوله يعني خلق اراسنده شهرت شايعه سي اولوب ايلوكله
سويلنديكندن حظ ايده سن اومقوله آدمي آلتون برينه قويوب
خاص صايمه بلكه نحاس برينه قوكه اوخاص صورتنده ايسه‌ده
ينه عامه منسوبدركه اعتباردن ساقط درزيرا خاص اودركه مدح

وذم نقشندن لوحنی ساده ایلیه ونام وشهرت قیدنده اولمیه وذم واستهزا
ایتسلر آنی مصلحت بله واذی وجفا ئله متأذی اولمیوب قلبنده عین
صفا بوله زیرا حبیبه اولان معامله خلیله دخی اولور وخلقك برکسیه
نظر نعظیمله نظلر ایتملری برزخ عظیم ومکر جسیمدر شوقدر واردر که
بومقوله معانی بدایات اهلنه کوره در والا مقام ارشادده اولنلر
صدور وعیون ناسده مهیب ومعظم اولدقلرن استرلر زیرا بویله
اولدقلری دعوتلرینك قبولنه داعی در * کرترا دل فارغ از زینت
بود * کی هوای مرکب وزینت بود * بونك تقدیری کر بود ترا دل
فارغ از زینت کی بودت هوای مرکب وزین دیمکدرکه ترا ده را
لام جاره معناسنه بوده متعلقدر دل بودك فاعلی وفارغ ز جار ومجرور
فارغه متعلقدر وبعد الجمله فعل شرط در هوا ایکنجی بودك فاعلی
وتا مفعولی وجمله سی جزاء شرطدر (فارغ مشغولك ضدیدر
(زینت آنکله تزین وتجمل اولنور نسنه درکرك بدننده وکرك فرسنده
وکرك خانه سنده وغیریده که بومقوله زینتلره زینت حسیهٔ ظاهره
دیرلر نتکم علوم واعتقادات حسنه ونیات خالصه واخلاق وملکات
حمیده زینت عقلیهٔ باطنه در مرکب آت وقاطر وامثالی که اوزرنه
رکوب ایدرلر زین کسرله اکرکه آت آرقه سنه اوررلر سرج معناسنه
زین پوش غاشیه که اکر اورتوسیدر حاشیه دیدکلری بوندن
غلطدر زین کوه وزین کوهه اکرقاشیدر قربوس معناسنه زین کر
ایرجی در سراج معناسنه وبو تقریردن فهم اولندیکه ایکنجی زینت
لفظی تجنیس صورتنده کلمشدرکه تاسی اولکینك کبی اصلیه دکلدر
بلکه تاء خطاب درکه معتاده بوده قیددر وزین بشقه کلمه در
(معنای بیت) بودرکه کرسنك ایچون دل زینتدن فارغ اوله یعنی
قلبك فکر زینته مشغول اولمیه وجان دماغنده اوسودا قالمیه سنك
سکا هوای مرکب وزین اولور یعنی اولماز فاما قلبکده زینت دنیایه
محبت اولمغله زینتلو فرسه بنرسن وبلکه زرین سرج اوزرنه
اوتورورسن وسیمین رکابه بصرسن واحتشامله دورابواب ایدرسن
نتکم قرآنده بطریق الاشاره کلور (ومنهم من یمشی علی اربع) یعنی
چارپا حیوانه رکوب اید وبآمد وشددن خالی اولماز وزینتلر ایچنده

لباس فاخردن صکره کنځیلان آنه بتمك وزیب و زینت وخدم ایله یوریمك هوای نفسك معظماتندن اولمغله ناظم آنی تخصیص بالذکر ایتدی

* روی دل چون ازهوی برتافتی * بعدازان میدان که حق را یافتی *

تقدیری چون برتافتی روی دل ازهوی میدان که یافتی حق را بعد ازان دیمکدرکه مصراع اول شرط وثانی جزادر یافتی حق جمله سی میدانه مفعولدر پس که لفظی فعل ومفعول اراسنده واسطه ورابطه در تافتی ماضی مخاطبدر مصدری تافتن در بوکمك معناسنه مضارعنده فایی بایه قلب ایدوب تابد وتابنده دیرلر ومصدر فرعیسی تابیدن در ودقائقده کلورکه تاب اسمدر تابیدندن که قورمقدر بوکمکدن خاص معنادر مثلا برنسنه‌یی ایکی قات ایتسلر بوکلدی دیرلر قورلدی دیمزلر ترك ییلم بوکلدی دیر قورلدی دیمز ایچی بروضع مخصوص اوزرنه قویوب بوکنه رسن تاب دیرلر معناسی ایب بوکیجی در موتابده بوندندر وبنه کتاب مذکورده کلورکه خم بوکلمدر بوکلم بوکلم اولان نسنه‌یه پرخم دیرلر تاب قورمدر قورم قورم اولان نسنه‌یه پرتاب دیرلر تمام قورلمش اولمسه نیم تاب دیرلر انتهی (میدان کسرله امرحاضردر که اولنده می تأکید طلب ایچوندر مصدری دانستن در بلمك معناسنه مضارعنده سین حذف اولنوب داند ودانند دیرلر (یافتی ماضی مخاطبدر مصدری یافتن در بولمق معناسنه مضارعنده فایایه قلب اولنوب یابد ویابنده دیرلر بولنمزین نسنه‌یه نایاب دیرلر (معنای بیت) بودرکه چونکه روی دلی هوادن بوکدك واندن اعراض ایلدك اندن صکره بیل که حقی بولدك یعنی اکرهوادن روکردان اولورسك حقی بولورسن والا بولمزسن زیرا هوی نفسك معبودی درکه نفسك یوزی خلقه درنتکم حق جانك معبودی درکه جانك یوزی حقه‌در شول جهتدن که جان یعنی روح روان نفس رحمانی نك اثریدر واول جانبه تعلق قویسی واردر نفسك ایسه میلی عناصر وطبائعك احکامنه‌در پس هرنسنه که هواسنه موافقدرا کا سجده ایدر قال الله تعالی (افرأیت من اتخذ الهه هواه) الحاصل معبود بالباطل ترك اولنمدقجه معبود بالحق اله کیرمز و کلمهٔ توحیدکه لا اله الا الله درانکه منکردن مراد معبود بالحق در ای لا معبود

بالحق الا الله فاعرف * هرکه اوازحرص دنیا ارشد * بی کمان ازوی

خدا بیزار شد * تقدیری هر کسی که اوشد دنیادار از حرص شد خدا
بیزار ازوی بی گمان دیمکدر بو بیتك اعرابی دخی مرور ایدن نظائری
کبیدر (حرص مشتهیاسنه اصابت ایچون اجتهاد ایله طلبدر پس حرص
برنسنه یی اشد طلب ایله طلبدر ودیمشلردر که حرص بر جوعدر که
بتون دنیا ایله طویماز و بر مرضدر که ترابدن غیری علاجی اولماز انکیچون
دیرلر که حریصك کوزینی طبراق طویرر (دنیادار وصف ترکیبیدر که
اصلنده دارندهٔ دنیا درکه دنیا ومال طوتیجی دیمکدر (کمان کاف
عجمیك ضمیله ظن معناسنه در که ترکیده صانو دیرلر (بیزار زای
هوز ایله نفرت یعنی اورکمك وقاچمقدر (معنای بیت) بودر که هر کسه که
اهل حرص اولدی وحرصندن دنیا جمع ایلدی وجمع ایلدیکی مالك
حقوقنی رعایت ایتمدی بی شبهه حق تعالی اندن بیزار وبری اولدی
زیرا حرص صفات ذمیمه دندر وجمع مال ایتمك اهل دنیا حالیدر وحقوقنی
مراعات ایتمیوب حفظیله مقید اولمق حد شرعیدن تجاوز در ومعادی
انکاردر پس حریص اولورسك علمه حریص اول نشر ایچون وکذلك
حریص اولورسك مال حلال طیبه حریص اول خیر ایچون والا حرص
ومحبت ماسوی آخر سنی مولادن جدا ایدر وحجاب غلیظده ایچنده
قالورسن وحق سندن بیزار اولیجق جمیع خلق سکا تقرب ایلسه مفید
اولماز ولکن اکر خلق سندن بیزار اولوب یالکز حق سکا تقرب اولسه
دولت عظمایه ایررسن کل ایمدی مال ووجودی ناظم کبی بالکلیه حقه ویر

تا که حق سنك اوله فافهم جدا * چون بشتر مرغی شناس این نفس را
نه کشد بار ونه برد بر هوا * این نفس شناسك مفعولیدر چون شناسه
ناظر تشبیهدر نه حرف نفیدر کشدك تحتنده فاعلی نفس وبارانك
مفعولیدر بشتر مرغی ده یارانده در) شتر دوه در شتربان دوه جیدر شتر مرغ
شترده رانك سکونیله دوه قوشیدر اصلنده مرغ شتر در دوه یه بکزر
قوش معناسنه صکره ترکیب تغییر اولنوب جزء ثانی تقدیم واسکان قلنوب
دوه قوشنه علم اولدی دولت خانه کبی که اصلنده خانهٔ دولتدر و پادشاه
عالم پناه کبی که اصلنده پادشاه پناه عالمدر زیرا بویله مرکبلر علم اولیجق
مضاف الیه تقدیم اولنمق قاعده لریدر مطرد دکل ایسه ده (شناس
امر حاضردر مصدری شناختن در اکلمق معناسنه مضارعنده خاسنه

مط

قلب اولنوب شناسد وشناسنده دیرلر (بار باء موحده ایله یوك قدر حمل معناسنه بار برحالدر بار کبر فرسدر (پرد مضارعدر مصدری پریدن باء عجمی ایله اوچق معناسنه رانك تشدید وتخفیفی ایله لغتدر (هوا مدله جسم لطیف خفیف سیال شفافدرکه جهات ستة سریع الحرکه‌در اصلنده خلوه دلالت ایدر بو سببدن مابین السماء والارضه هوادیدیلر زیرا اجسامدن خالی وار واحله مملودر اشته بو هوا مدله درشول هوی که نفسه مضافدر مقصور ورسمی یا ئله‌در وهواء محترق دیدکلری برهوادرکه قوی الحراره وغیر مشتعلدر ایالیٔ صیفده بعض افاقده ظاهر اولور (معنای بیت) بودرکه بونفس حیوانیه بی دوه قوشی کبی آگاه واویله بیل یا نو جهله اکا بکزرد پرسك وجهی بودرکه نه یوك چکر دوه کبی ونه خود قوش کبی هوا اوزرنده اوچر اکرچه ایکی صورتی جمع ایلمشدرکه دوه صورتی وقوش صورتیدر ولکن ایکیسنك دخی معناسندن خالیدر انکیچون ایضاح ایدوب دیر کر بیرکویش کوید اشترم * ورنهی بارش بکوید طائرم * تقدیری کر کویش بیر کوید من اشترم دیمکدرکه بیر جمله‌سی مقول قولدر زیرا کر کوبی لسان عربیده ان قلت کبیدر واشترم دخی مبتداء محذوفه خبر اولوب بعد الجمله کویدك مقولی اولوب کوید جمله‌سی دخی شرط جزا اولور ومصراع ثانینك اعرابی ظاهردر بیرکلمه سنده امراوزرنه داخل اولان بادر ولکن برلفظنده اولان باشفوی اولمغله اکا اتباعا مضموم اوقنور (پرباء عجمینك فتحیله امر حاضردر مصدری پریدندر اوچق معناسنه نتکیم پرده سبق ایتدی (کویش ایکی یائله‌در زیرا کوبی مضارع مخاطبدرکه اولکی یا اصلیه وایکنجی خطاب ایچوندر وشین ضمیر غایبدرکه کوبی‌یه مفعولدر و بومقوله شینك ماقبلی عند الاکثر مفتوحدر بوراده ضرورت وزنیچون اسکان اولنمشدر (ور حرف شرطدرکه واکردن تخفیف اولنمشدر (نهی نونك کسریله مضارع مخاطبدر مصدری نهادن در قومق معناسنه وضع کبی مضارعنده الف حذف اولنوب نهد ونهنده دیرلر بوراده بارش ده شینی نهی‌یه قیددر (طائر اصلنده یائی درکه حق رسم یائله اولمقدر ولکن مصحف عثمانه تبعیت ایله همزه ایله مرسوم اوله کلمشدر

معنای

(معنای بیت بودرکه) اکر سن دوه قوشنه اوچ دیسك لوجغه قادر اولمیوب بن دوه یم دیر واکر اوزرنه یوك قویه سن بن قوشم دیر الحاصل اوجغه کلنجه دوه نه بیلور اوجغی که جسم ثقیل در دیر وحمله کلنجه قوشه یوك یوکلتمه نك مناسبتی وارمیدر استبعاد ایدر یعنی علی کل حال تعللدن خالی دکلدر زیرا مجاهده یی سومز بلکه کندی قولاینه کیتمك استر فهم جدا* چون کیاه زهر رنکش دلکش است* لیك طعمش تلخ وبویش ناخوش است* رنکش مبتدا دلکش است خبردر چون رنکی تشبیه واکافیددر لیك حرف استدراکدر لکن معناسنه ولکن حرف استثنا دیو تعبیر ایدرلر زیرا استدراککه استثنانك مؤداسی برد تکم(انشاالله کلمه سنه استثنا دیدیلر مع هذا شرطدر زیرا لاجرن انشاالله ولاخرج الا ان یشاالله معنای واحد اوزرنه در طعمش مبتدا ومابعدی خبردر کیاه کاف عجمینك کسریله

مطلب قوزی اوتدر تازه چمنه سبزه دیرلر کاه اولورهایی حذف ایدرلر خفاسندن اوتوری وکیا دیرلر کیاه زهر دیدیکی زهراوتیدر رسم هلاهل کبی که سند اقلیمنده هلاهل شهرنده بتر زهرناك اوتدر ودیمشلرکه (آدم علیه السلام جنتده دانهٔ کندمی اکل ایتدکدن صکره وجه ارضه هبوط واقع اولدقده قیٔ ایدوب انك قیئندن زهر اغاجی واوتی بتمشدر (دلکش وصف ترکیبی درکه اصلنده کشندهٔ دلدر کوکل چکیجی وجذب ایدیجی معناسنه پس کوکل میل ایتدیکی وخاطر منجذب اولدیغی مستحسن نسنه یه دلکش دیرلر (طعم فتحله طاتمق ویمك وآکول اولان نسنه نك کندنه دخی دیرلر بورده مراد داد در تلخ آجیدر (معنای بیت) بودرکه نفسك رنکی زهر اوتنك رنکی کبی دلکش ورعنادرکه صورتیله خاطری جذب ایدر وکندی هوی ومشتهیاتنه میل ایتدرر ولکن دادی ورایحه سی دخی ناخوش وبددر پس هرکیم انك نمایشنه فریفته اولوب مشتهاسنی تناول ویا استشمام ایدرسه آخر زهرلنور ودماغنه خلل کلور بونده بویی دخی درج ایتدیکی ادنانك وقوعنی استبعاد ایچوندر یعنی زهری یمك شویله طورسون بلکه رایحه سنی شم ایتمك بله مضردر بو جهتدن طالب حقه کرکدرکه هوای نفسه اصلا مساعده ایتمیه وشهواتنی یوانه کیتمیه

والا هلاك اولور * كر بطاعت خوانيش سستى كند * ليك اندر
معصيت چستى كند * بونك تقديرى اكر خوانيش بطاعت كند
سستى وكند اندر معصيت چستى ديمكدر كه مصراع اول شرط
وجزادر واعراب ثانى ظاهردر (خوانى مضارع مخاطبدر شين ضمير
مفعول متصلدر كه نفسه راجعدر مصدرى خواندن در واو رسمى ايله
اوقق ودعوت ايلك معناسنه سستى ده يامصدريه در سست ككشك
ديدكلريدر كه مقابلى بيحشدر معصيت طاعتك مقابليدر كه امره
مخالفدر (چستى ده يامصدريه در چست جيم عجمينك ضميله چابك
وچالاكدر (معناى بيت) بودركه اكرسن نفسى طاعت حقه اوقوسك
ودعوت قلسك سستلك ايلر وكسل وفتوركوسترر وفرمان الهى يه
انقياد ده منافق كبى كوشك اولور ولكن معصيت ومخالفت بابنده
چابك وچالاك اولور زيرا اطاعت خلاف جبلتى اولمغله مسجد
قپوسنه كلدكده پير ناتوان كبى اشيكن اتلايه مز ومعصيت مقتضاى
ذاتى اولمغله ميخانه نزد بانه پهلوان وجوان كبى چقار پس هركسك
ميلى نه طرفه ايسه نشاطى دخى اكا كوره در * نفس را آن به كه
درزندان كنى * هرچه فرمايد خلاف آن كنى * تقديرى آن به كه كنى
نفس را درزندان وهرچه فرمايد كنى خلاف آن ديمكدر كه آن مبتدا
وبه خبرى وكنى جمله سى كه رابطه سيله انى بياندر وهرچه مبتدا
وفرمايد جمله سى صفت وكنى جمله سى خبردر زيرا عربى ايله تعبيرى
بودر كه كل شئ يأمر به النفس يجب عليك ان تفعل خلافه (به باء
موحده نك كسرى وهاء ساكنه ايله يك معناسنه بن سندن يك بيلورم
ديه جك يرده عجم من ازتو به دانم دير بهتر يكركدر زيرا ترادات تفضيلدر
بوراده فعلك تركدن اولويتى منع تركله اولان فعلدر يوخسه مطلق
دكلدر پس فعل واجب اولمش اولور فاحفظه (زندان حبس اولاجق
يركه عرب سجن دير زندان بان زندانجى زندانيان اهل زندان (هرچه
هرنه كه ديمكدركه هركل افرادى معناسنه (فرمايد مضارع غائبدر
مصدرى فرمودن در بيورمق معناسنه مضارعنده واو يريشه الف
وياكتورب فرمايد وفرماينده ديرلر بوراده بيورمق ايله تعبير ايتديكى
(ان النفس لامارة بالسوء) مضمونى اوزرنه در يعنى كرچه فى نفس الامر

نفسده امر يوق بلكه تزيين وتسويل واردر ولكن اهل هوى اكا
مأمور ومطيع كبي اولمغله اول معنادن بيورمق ايله تعبير ايلدى
(خلاف وفاقك ضديدر (معناى بيت) بودركه اول بكدر بلكه
واجبدركه نفسي مخالفت زندانبنده حبس ايليه سن وهرنه امر ايدرسه
انك خلافني اوزرنه اوله سن زيرا برر ذيلك حكمنه محكوم اولمق سنك
سلطانلغكه دوشمز بوجهتدن اكر طرق اولمق استرسه سن اني اچلق
زندانسنده حبس ايله وانواع شهواتي حلال طيبه وهواسني هدايه
تحويل ايله بلكه مشتهياتدن بالكليه فارغ اولوب نان پاره وخبز
يابس ايله قناعت ايله كه جهاد اكبر ايتمش اولورسن زيرا نفس دشمن
حقدر ودشمن حق قتل ايتمك كركدر تا كه دوستان آسوده اولالركه
قواى روحانيه در وعالم انفس انك شرندن امين اولنجق عالم افاق دخي
خلاص اولور وارسلان زنجيرده اولمسه افساد في الارض ايدر پس
انك مقيد ومغلول اولديغي عين صلاحدر* نيست درمانش بجز جوع
وعطش* تا كه سازى رام اندر طاعتش* درمان بحسب المعنى نيسته
فاعلدر زيرا لسان عربيله ابس للنفس. دواء ديمكدر بجز نفيه متعلقدر
تا غرض وتعليل ايچوندر رام سازينك مفعوليدر طاعتش ده اولان
شين معناده سازي يه قيددر تا كه ساز يش ديمكدر (درمان چاره وعلاج
(جوع اچلقدركه معده نك طعامدن خلو يدر (عطش تشنه
اولمقدركه صوسزلقدر (سازى مضارع مخاطبدر مصدرى ساختن در
دوزملك معناسنه مضارعنده خا زايه قلب اولنوب سازد وسازنده ديرلر
ونعمة الله ده كلوركه ساختن دوزملك وسازيدن دوزملك ويراقلق
(رام مطيع ومنقاد (معناى بيت) بودركه نفسي اصلاح ايتمكه اچلغك
وصوسزلغك غيرى وجهله چاره وعلاج يوقدر تا كه اني طاعت
حقه مطيع دوزهسن وامرنه انقياده تهيئه ايدهسن يعني اعظم اسباب
تزكيه جوع وعطش در زيرا اصلنده جوعله اعتراف ربوبيت
ايتمشدر پس بو عالمده دخي صلاحي اكا منوط در والا اول دردده
دكه نسنه درمان اولماز واولي بر بدخويدركه دكه تربيه ايله طاعت
وعبادته دوزلنوب قوشلمز سير ايله اكل وشرب اهلي اولنلرى كه
نه مرتبه ده سركشلر وانقيادتدن خارجلر در و بالفرض انقيادلرى

اولسه دخی جان وکوکلدن نشاطله دکل بلکه کراهت واستثقالله در والله المعین علی تزکیتها * چون شتر دره در آی و بارکش * بارطاعت بردرجبارکش * دره درآیه ظرفدر وچون اول مضمونی تشبیهدر و بار مابعدنده امرك مفعولیدر و بارطاعت ایکنجی کشك مفعولیدر بردر دخی اکا متعلقدر (بر بورادہ یا معناسنه‌در ویا تأویل ایله استعلاء معناسنه‌در زیرا کشیده اولان بارك تنزیلی قپواوزرنده وانك حکمنده اولان پرده اولور (درآی ده درابجر و معناسنه آی امردر مصدری آمدن درکلمك معناسنه مضارعنده میم یایه قلب تبدیل اولنوب آید وآینده دیرلر آمد شد کردن کلش کیدش ایلمك (کش امردر مصدری کشیدندرچکمك معناسنه مضارعنده یا حذف اولنوب کشد وکشنده دیرلر (جبار بالاده تفصیل اولنمشدر (معنای بیت) بودرکه دوه‌کبی یول ابجروسنه کل و یوك چك یعنی طاعت وتقوی یوکنی درکاه جباره چکوب کوتر زیرا تکالیف شرعیه نفسك اوزرنده بارکبی در یول صراط مستقیمدر ومحل نزولك بارکاه حقدر پس دوه‌کبی آهسته آهسته بارکاه بارخدانك رضاسی منزلنه کیت ونوجهله دعوت ایتدیسه اول وجهله اجابت ایله وطریقدن انحراف کوسترمه حذر ایت والا یولك کعبه‌یه چقمز بلکه ترکستانه چقر بعد ذا بومعنی نقله زاهد حالنه کوره در والا روحله عارفه کوره درکاه حقه کیدن فنا فی الله‌در زیرا اودرکاهده زیاده مقبول اولان فقر وعجز وذلت وامثالی صفاندر * چون شترمرغ انکه از بارش کریخت * ازکلستان حیاتش برك ریخت * تقدیری آنکس که کریخت ازبارش چون شترمرغ ریخت برك ازکلستان حیاتش دیمکدرکه اعرابده نظائری مرور ایتدی حاصلی مصراع اول مبتدا وثانی خبردر وکه لفظنك مدخولی اولان جمله مبتدایه صفتدر بارش ده ضمیر مبتدایه راجعدر انکس که ازبارخود دیمکدر (کریخت کاف عجمینك کسریله فعل ماضیدر مصدری کریختن در قاچمق فرار معناسنه مضارعنده خا زایه قلب اولنوب کریزد وکریزنده دینلور وبعض لغاتده کریزیدن دخی درج اولنمشدر ولکن اصل مصدر اولکیدر (کلستان کاف عجمینك ضمی ولامك کسره سیله وکذلك لامك سکونی وسینك کسره سیله ایکیسی دخی جائزدر وزنه تابعدر

هر قنغی وزن اوزرنه مستقیم ایسه استعمال اولنور اصلی اولان بانید ؟
زیرا ستان کسرله ظرف مکاندر اکرچه هر یره اطلاق اولنماز بلکه
شول یره دیرلر که منشاء اوله پس کلستان کللکدر یعنی چوق کل بتن
یردر بریره وافر کل کتوروب دوکسه لر اول یره کلستان دیمزلر (برك بیراق
و یراق ودقایقنده کلور که برك یپراقدر کل یپراغنه برك کل دیرلر اما
مجاز در معنای حقیقیسی یراقدر یول یراغنه برك راه دیرلر اغاجك
اولسون و چیچکك اولسون لوازم ومهماتندن اولمغله یپراغه برك
دیدیلر (ریخت فعل ماضیدر مصدری ریختن در دوکمك وصب
معناسنه ریزیدن دوکلمك انصباب کبی مضارعنده خانی زایه قلب
ایدوب ریزد ور یزنده دیرلر بوصورتده حیاتش ضمیری برکه قید
اولوب برك دخی ریختنك مفعولی اولور ازکلستان حیات ریخت برکش
تقدیرنه (معنای بیت) بودر که اول کس که دوه قوشی کبی کندی
یوکندن فرار ایلدی و بار طاعت چکمدی کلستان حیاتدن عمری
یپراغنی دوکدی و بهارینی صولدردی وکندینی اهلاك ایتدی زیرا
طریقده بارکش اولمیان حیوانی طاغده قورد یر وکذلك حیات قلب
ونماء روح فیض طاعتله در پس بومعنی اولمیجق وجودنه یبوست غلبه
ایدوب بالاخره کندینی صولدرر وعمرنده دخی برکت بولمیوب کندینی

تیر اولدرر * باراین دررا بجان باید کنید * ورنه همچون سك زبان
باید کشید * تقدیری باراین دررا باید کشید بجان ودنه باید کشید همچون
سك دیمکدر که بار کشیدك مفعولی و کشید بایدك فاعلیدر که ایکی
فعلك اجتماعی و ثانی نك مصدر به تاویلی اقتضا ایدر پس کشید بوراده
کشیدن معناسنه در ورنه واکرنه کشید دیمکدر زبان ایکنجی کشیدك
مفعولیدر سك کاف عجمی ایله کلبدر (معنای بیت) بودر که بوقپونك یعنی
باب حقك یوکنی جانله چکمك کرکدر یعنی ازدل وجان خدمتده بولنملودر
وکسل وفتور کوسترمیوب نشاط وانبساطله طاعتده قائم اولملودر
واکر بووجه اوزره بارکش اولمزسه کلب کبی لسانی چکمك کرکدر یعنی
سکوت ایتملودر زیرا بومعنی لاف وکذاف و قیل وقال ایله تمز بلکه
خدمتله وجوده کلور بونده مدعی بی کلبه تشبیه واردر تتکم تأمل ایله

ظاهر اولور فافهم * هرکه او کردن کشد این بارها * باشد از نفرین

بروانبارها * کردن کشدن مفعولی و بعد الجمله اویه خبرو بعد الجمله مبتداء
اوله صفتدر که هر که در انبارها باشدك فاعلیدر وازانباری بیاندر و بعد
الجمله هر که یه خبردر کردن کاف عجمی ایله بوندر عنق کبی زین اصلنده
زاین در همزه سی درجده رسما دخی حذف اولنمشدر بارها بارك
جمعیدر زیرا جادلك ادات جمعی الف وهادر نفرین ایلنج ولعنت ایتمك
قارشی وبردی دیجك برده نفرین داددپرلر اصلی ناآفرین درکه لسان
فارسیده نانفی ایچوندر نفرینك مقابلی تحسینده مستعمل اولان آفرین در
کافی الدقائق (برواصلنده براودر که براستعلا ایچون واوضمیر منفصلدر
صکره الف حذف ورایه ضمه حرکتله وصل اولنمشدر انبارها انبارك
جمعیدر ایچنه غله قویدقلری اوه وکیلاره دیرلر و بعض لغاتده انبار
نبرك جمعیدر که سرله که عربیدر دیمشدر فاما بو معنایه قاموسده انبار
ونبر یوقدر وحلبی ده کلور که انبار انباشتن وانباریدن لفظندن
مشتقدر دیمشدر که طولدرمق معناسنه در بوصورتده عربی اولمدیغی
ظاهر اولور الحاصل انبار انصار وزنی اوزرنه کلمهٔ مفردهٔ فارسیه در
عربیه وجمع دکلدر عرب براوستنده اولان انباره بیت الغله وبرالتنده
اولان چقوره مطموره دیر (معنای بیت) بودر که هر کسه کــه
ذکر اولنسان طاعت یوکلرندن یعنی انواع طاعاتدن کوردنکش اوله
واعراض واباء ایلیه انك اوزرنه انبارلر طولیسی ایلیجلر و بددعا لعنتلر
اولور یعنی الله تعالینك وملائکه نك وناسك لعنتی آنك اوزرنه اولور
نتکم قرآنده کلور (اولئك علیهم لعنة الله والملائکة والناس اجمعین)
پس بوراده انبار ذکری کثرت لعنتی تمثیل ایچوندر نتکم اکول اولانه
فلانك قارنی انباره بکزر دیرلر مراد کثرت اکلی وسعت بطننی تمثیلدر
وکبیر البطن اولانه دخی دیرلر انبارکبی قارنلو معناسنه وبوندن اخذ
اولندیکه خدمتده بولنمق و بارکش اولمق رحمت الهیه یه وخیر دعا یه
واخذ نفسه وسیله در فافهم * کردهٔ بارامانت را قبول * از کشیدن

پس نباید شد ملول * بار کرده نك مفعول اولی وقبول ثانیسیدر
مصراع ثانینك تقدیری پس نباید شدن ملول از کشیدن دیمکدر که
پس فاء جزائیه معناسنه در شد مصدرله مؤولدر که نبایدك فاعلیدر
ملول شدنك مفعولی وجار ومجرور ملوله متعلقدر کردهٔ ماضی مقید

وهمزه

وهمزه خطاب ایچوندر معناسی ایتمش سن سن کچمش زمانده دیمکدر
رسم اصلیسی کرده ای درکه الف ماقبلنده هایی وفتح دالی محافظه
ویا خطاب ایچوندر یاء خطاب حذف والف عین بتراء صورتنده
رسم اولنوب یاء خطابدن بدل قلندی اشته همزه نك خطاب ایچون
اولدیغی بدلیت ایله در والا خطاب ایچون اولان یادر بعض مواضعده
که کردی کلور ایلدك سن معناسنه بوصورتده ماضیء مقید قسمندن
اولماز امانت خیانتك ضدیدر اصلنده مصدردر صکره انسان انك
اوزرنه مأمون اولدیغی نسنیه اسم قلندی پس امانت اداسی لازم
کلان حقدر قال الله تعالی (اناعرضنا الامانة) مقصود ظاهرده وضع
الهیه درکه شرائع واحکامدر وحقیقتده بلاواسطه فیض ربانی
وسر رحمانیدر (قبول ردك مقابلیدرکه فارسیده پذیرفتن ایله تعبیر
اولنور مصادر شاذه دندر ولکن ابن اعرابی قافك ضمه سن دخی
حکایه ایتمشدر دخول وزنی اوزرنه (ملول ملالتدندر سئامت معناسنه
یعنی برنسنه دن اوصانوب سیراولمق (معنای بیت) بودرکه سن
بار اماتنی وحملها الانسان موجبجه قبول ایتمش سن پس اول باری
چکمکدن ملول اولمق کرکز بلکه جد ونشاط اوزرنه الی آخر العمر
خدمتنده بولنوب باب حقه تردد ایتملودر وظاهرك احکام شرعیه ایله
تعبده مشغول اولوب باطنك دخی استفاده ایچون حقه مقبل کرکدر
وامور تعبدیه ده ریا صغمیوب اظهار دخی لازم کلدیکی کبی اسرار حق
دخی تکلفدن مصون وستر واخفایه مقرون اولملودر والا ظاهراو باطنا
خیانت لازم کلور وصاحبی ظلوم وجهول اولور * روز اول خود
فضولیء کردهٔ * دآن فضولی از جهول کردهٔ * فضولی کردهٔ نك
مفعولی ور وز آنك ظرفیدر دان فضولی مبتدا وجهولی مابعد نك
مفعولی وبعد الجمله خبر وماقبلنه معطوفدر بوصورتده عطف الاسمیة
علی الفعلیه اولور وجائزدر که آن کردهٔ یه مفعول اولوب عطف الفعلیة
علی الفعلیه اولا که بلاغته مناسب اولان بودر روز اولدن مراد
یوم میثاقدرکه اول کونده آدمك علیه السلام ذریتی ارواحندن عهد
آلنمش وایمان وعلم عرفان وعمل اوزرنه روح وقلب وجسد عقد
اولنمشدر واول امانتك صورتی اولان برجری آدم اوموزنه آلوب

اوراده قالمشدر واندن اولادنك اوزرنه رکوب ظاهر وباطن بو بار کرانی
الی هذا الان والی قیام الساعه حامل اولمشلردر (خود لغت حلیمی ده
کلورکه کندی دیمکدر واورسمیدر واداتدرکه براسمك آخرنه اولاشور
حکم مرتبه ده خصوص حالته دلالت ایدر فضولی ولی ووکیل واصل
اولوب مالایعنی یه مشتغل اولانه دیرلر (فضول اصلنده فضلك جمعیدر
که نقصك ضدیدر (وامام راغب دیمشدر که فضلك اکثر استعمالی
ممدوحده وفضولك مذمومده در بوراده فضولی ده یاء مصدریه در
(وان اصلنده وآن مداله صکره وزنیچون درج اولنمشدر (جهولی ده
یادخی مصدریه در جهول صیغهٔ مبالغه در صبور وزنی اوزرنه زیاده
جاهل معناسنه (معنای بیت) بودرکه روز ازل واولده که یوم
میثاقدر خود فضوللق ایتمش سن واول فضوللغی دخی زیاده جهلکدن
ایلمش سن یعنی ایتدیکك عهدك عاقبتن بلیوب درعهده ایتمکله
فضوللق ایلدك زیرا سموات وارض وجبال حمل امانتدن اباء ایتدیکی
وقتده سنك اوزریکه التزام ایچون قلیج وجبر وقهر یوغیدی بلکه
سن همان کندی یانکدن بن بونك عهده سندن کلورن دیو التزام
مالایلزم ایلدك ولکن (انه کان ظلوما جهولا) موجبنجه ظلم نفس ایتدك
وامانتی موضعنه وضع ایتمیوب خیانت ایتدك وعاقبت خیانتك سببیله
مؤاخذه اولنه جغکی بلمدك وبر امر سهل صاندك وآخر صعب چقدی
فاما عارفلر بوراده ظلومیت وجهولیتی خلافنه دخی حمل ایتمشلردر
(پس اکثر انسان کرچه ظالم لنفسه در فاما مقصود اولان انسان
کاملك ظهوریدرکه حامل امانت ظاهره وباطنه فی الحقیقه اودر وانك
وجودی واحد کالف در و (علیکم بالسواد الاعظم) ده سواد اعظم
واحد علی الحق در (پس ناظمك قدس سره تقبیح وتشنیعی ناقصلره
کوره در وبو عالم زمان مهدی یه دك سواد اعظم دن خالی دکلدر
(والحمد لله تعالی وبو محل کرچه زیاده تفصیل اقتضا ایدر ولکن تطویله

مؤدی اولور پس تفاسیر وسائر مواضعدن طلب اولنه * جنبشی کن ای
پسر کاهل مباش * چون بلی کفتی بتن تنبل مباش * جنبشی کن کلمه سنك
وکامل دخی مباشك مفعوللریدر بلی کفتی نك مفعولیدر تنبل مابعدنده
مباشك مفعولی (وبتن تنبلك صفتیدر (جنبش اسم مصدردر یاء وحدت

ایچوندر که نوعیته محمولدر مصدری جنبیدن کلورد پرنمك تحرك معناسنه
تعدیه سنده جنبانیدن دیرلر که تحریك دیمکدر (کاهل سست در تنبل کبی
تنبل ایله مقابله‌دن ها مفتوح اولمق وجائزدر که ها اصلنده مکسور اولوب
بوراده قافیه ایچون مفتوح اوقنه (بلی لامك فتحیله عربیدر اگرچه عجم
کسرله اوقور بلی منفی یی اثبات و کلامی جحددن تحقیقه رد در که
بل منزله سنده در حتی بعضیلر دیمشلردر که بلی اصلنده بل ایدی صکره
الف زیاده قلندی تاکه اوزرنه سکوت حسن اوله پس الست بربکم
استفهامنده بلی ایله جواب ویردکاری الله تعالینك مخاطبلرك
پروردکاری اولمامغی نفی اولدیغن بیاندر زیرا نفیی نفی ایتمك عین اثباتدر مطلب
اشته بو کلمه اقرار وایمانه دالدر اگر انك یرینه نعم دیسلردی انکار وکفر
لازم کلوردی زیرا نعم نفیی تحقیق وجحدی تصدیق ایچوندر که لست
ربنا دیمکدر (کفتی ماضی مخاطبدر مصدری کفتن در سویلمك معناسنه
مضارعنده فایی واوه قلب ایدوب بریا زیاده سیله کوید وکوینده
دیرلر مخاطبی کویی کلور (معنای بیت) بودر که ای پیمبر مقام خدمت
حقده برجنبش ایله وبر نوع عظیم حرکت کوستر سست اولمه چونکه
روز میثاقده الست بربکم خطابنه جواب ویروب بلی دیدك واعتراف
ربوبیت ایلدك وبو مرتبه ایله عالم ارواحده اقرار وایمان فطری ثابت
ومتحقق اولدی پس عالم اجسامده دخی تنکاهل تنبل اولمه واقرار وایمان
ازلی عمل صالح ابد ایله تأکید وتقویت ایدوب ارکانکی شرائع
واحکامده اعمال واستخدام ایله تا که اقرارکه نشان اوله وقلب وقالبك
شداد واستقامت بوله ودخی (اعملوا فکل میسر لما خلق له) سری ✱
ظهوره کله اشته بعث رسولدن مراد بو ایمانی تذکیر وامر اماتی
تحدیث وعهد قدیمی تجدید در زیرا غواشئ بشریه وحجب ظلمانیه
ووسائط کثیره وعوائق وفیره نسیان وخیانت ونقض ایراث ایدر
والله الحفیظ ✱ هرکه اندر طاعتش کسلان بود ✱ حاصلش کمراهی
وخذلان بود ✱ هرکسی که تقدیرنده درکه هر مبتدا اندر کسلانه ظرف
وکسلان بوده مفعول اولوب بعد الجمله مبتدایه صفت اولور حاصلش
مبتداء ثانی وکمراهی بودنك مفعولی وبعد الجمله مبتداء ثانی یه خبر
وبودخی بعد الجمله مبتداء اوله خبردر کسلانك عطشان وزنی اوزرنه

صفت مشبهه درکسل برنسنه ده تثاقل وفتوردر که آنده تکاسل لایق
دکل بلکه تحصیلی ایچون قیام وجد واهتمام لازمدر انکیچون کسل
مذموم اولدی وصفت نفاق قلندی حاصل بوراده محصول ونتیجه
دیمکدر (کمراهی ده یا مصدر ریه در کمراه ضال معناسنه درکه صفت
مذمومه در وبو اعصارده عوام ناس غلط ایدوب مدحده استعمال
ایدرلر وفلانك کمراهلغی واردر دیرلر یعنی بولنده وصوینده ومعموردر
دیمك استرلر بوایسه لغتدن خارج برغلط فاحشدر وبالاده کذر
ایتمشدر که کمراه اصلنده صفت مشبهه در کنهکار وسیاه کاسه
وکمان ابرو وامثالی کبی خذلان کسرله ترك نصرتدر یعنی برکسیه
نصرت اولنمیوب حالی اوزرنه ترك خذلان دیرلر پس مخذول
منصورك مقابلیدر انکیچون دعاده دیرلر) اللهم انصر من نصر الدین
واخذل من خذل المسلمین (معنای بیت) بودرکه هرکسه که حقك
طاعتنده کسلناك واهل فتور اوله زیرا طاعتی شینه اضافت ایتمك
مطاع اولان حق اولدیغی اشعار ایدر مع هذا ابیات سابقه دخی مرجعه
قرینه در پس او مقوله کسه نك محصول ونتیجه سی ومال حالی
ضال ومخذول اولمق اولور زیرا مهتدی اولان طریق عبادتده بولنور
ونصرت دین ایدن دخی حقدن منصور اولور نتکم قرآنده کلور
(ان تنصروا الله ینصرکم) پس طریق شرعدن خارج اولانه کمراه
ونصرت دین ایتمینه خذلان دیرلر والعیاذ بالله تعالی * وقت طاعت

تیز روچون باد باش * وزهمه کار جهان ازاد باش * بونك تقدیری
روتیز وقت طاعت باش چون باد و باش ازاد ازهمه کار جهان دیمکدر که
تیز لفظی روك تحتنده فاعلندن حالدر زیرا مسرعا معناسنه در وقت
روه ظرفدر باش چون باد ماقبلنده اولان تیزی یعنی سرعتی بیان
وآنی تشبیهدر وازاد ایکنجی باشك مفعولی وازهمه ازاده متعلقدر
(تیز تانك کسره سنك اماله سیله کسکن وعجله ایتمك معناسنه (رو امر
حاضردر مصدری رفتن درکیتمك ویوریمك معناسنه مضارعنده
فابی واوه وثانی داله قلب ایدوب رودو رونده دیرلر (وزاصلنده وازدرکه
واو فی الحقیقه باش اوزرنه داخلدر که بوراده جملهٔ فعلیه یی جنسی
وزرنه عطف ایچوندر (همه جمله ودوکلی اصلی هم درصکره معنای

عامدن معنای خاص علمی یه نقل علامتیچون آخرنه هاالحاق اولندی (آزاد حر الاصل و معتق و سرو اغاجنه دخی آزاد دیرلر روایت اولنورکه مجنون برکون بر باغبانی کوردیکه برسرو اغاجن کسمك دیلر قد یاره بکزر بونی کسمه دیو شفیع اولوب بهاسن ویروب آزاد ایتدی خصوصله اول سروه آزاد دیدیلر بعده شایع اولوب هر سروه آزاد دنلدی و بر سروك قدی غایت موزون اولنسه خصوصله اکا آزاد دیرلر (معنای بیت) بودرکه طاعت وقتنده سرعت وعجله ایدیجی اولدیغك حالده یوری وسرعتده باد کبی اول زیرا طاعته مسارعتله مأمورسن نتکم قرأنده کلور (وسارعوا الی مغفرة من ربکم) الآیه زیرا مقصود اسباب طاعته مسارعتدرکه جنتده رؤیت حق ایچون مقام کثیبه مسارعت بوراده طاعته مسارعت قدردر وکار جهانك جمله سندن یعنی تعلقندن منقطع وآزاد اول الحاصل وقت طاعتده کار دنیایه شغلك وار یسه اندن کسل زیرا مقبول کار کار آخرتدر بوخسه کار دنیا دکل و یالکز برکار دکل بلکه جملهٔ علائقدن انقطاع وتجرد تام ایدوب اهل تفرید زمرهسندن اول که حقدن کلدك ینه حقه کیدرسن پس تجرد ده مجیٔ وذهابی بری برینه تطبیق ایله

* منزلت دورست وبارت بس کران * کوششی کن پس نمان ازدیکران *

منزلت دورست مبتدا وخبر وبارت کران دخی بویله در کوشش کن کلمهسنك مفعولی وازنمانه متعلقدر (منزلتده تا خطاب ایچوندرکه منزل اکا مضافدر (منزل نزول ایده جك مکان حسی در بوراده مقام معنویدرکه مقام وصولدر (دور ایراقدر مقابلی نزد یکدرکه قریبدر (بارت ده دخی تا خطاب ایچوندرکه بار اکا مضافدر (بس باء عربیله زیاده معناسنه در (کران کاف فارسینك کسریله آغر معناسنه در ثقیل کبی (کوششی ده یا وحدت ایچوندرکه نوعیتده محمولدر کوشش کاف عربینك ضمیله کوشیدن لفظندن اسم مصدردر دوریشش معناسنه بوراده همان مصدر معناسنه درکه دورشمق واجتهاد ایدوب چالشمقدر (پس بوپس باء عجمی ایله درقاء جزائیه معناسنه (نمان نهی حاضردرکه اصلی نه ماندر یعنی نون مفتوحه نافیه درمان امردر مصدری ماندن قالمق معناسنه مضارعنده نونه

فتحـه حرکت ویروب ماند وماننـده دیرلر مانستن که بکزمکدر مضارعنده سین حذف اولنوب انده دخی ماند وماننده دیرلر ولکن التباس مقـام وقرینه دن مندفع اولور (دیکران دیکرك جمعیـدر که دخی وغیری معناسنه نتکم تفصیلی بالاده کذر ایتدی (معنـای بیت) بو د که سـنك منزلك ایراق ویوکك زیاده آغر در پس چالش غیریلردن کری قالمیه سن زیرا انلر واصل اولوب سن فراقده قالورسن بوندن مقصود بار علاقه یی تخفیفله بلکه اصلندن اسقاط وازاله ایله توصیه در نتکم حدیثـده کلور (وخفف الحمل فان العقبة کؤد) یعنی اخرت عقبه ویوقشی صرپدر که یوکلی آدم اول عقبـه یی مرور ایده مز پس سعی ایدوب بار وجود وعلاقه یی اوزرندن رفع ایتمـك کرکدر اهل تجرد اولنلر ایتدکلری کبی والا کار مشکل اولوب برزخده قالمق اقتضا ایدر اهل برزخ ایسه جقدن محجوبدر وآی اکا که یاردن جدا اوله منزل وصله ایرمیه وجمـال حقی کورمیه وقد وصل الاحبة وانقطعنا* راه پرخوفست ودزدان درکمین* رهبری برتاتمانی برزمین*

راه مبتدا وپرخوف خبری ودزدان دخی مبتـدا ودرکمین خبری در رهبری بره مفعولدر تا غرض ایچوندر (پر ضم باء فارسی ایله طولو مملو معناسنه (خوف امنك ضدیدر که توقع مکروهدر یعنی امارت مظنونه ویا معلومه دن زمان مستقبلده توقع وانتظار اولنان امر مکروهدن لاحق وعارض اولان غمدر (دز دان دزدك جمعیـدر که اوغری دیدکلریدر دزدیدن اوغرلمقدر که عرب سرقه دیر (کمین کاف عربینك فتحیـله پوسی یکین کاه پوسی یری یعنی استخفـا ایده جك یر که عرب مکمن دیر کمونده نکه پنهان اولمق معنـاسنه (رهبر ورهنما قولاغوز که عرب دلیـل دیر یول کوستریجی وایلدیجی معنـاسنه اصلنده وصف ترکیبیدر که برندهٔ راه دز رهبری ده یا وحدت ایچوندر (بر باء عربینك فتحیله امر حاضردر مصدری بردن درضمله ایلتمك معناسنه مضارعنده بانك ضمه سی فتحه یه ابدال اولنوب برد وبرنده دیرلر (تمانی فعل مضارع مخـاطبدر اصلنده رسیمی به مانی درکه نه حرف نفیدر صکره آخرنده هاء بیلن حرف ونون مانی یه متصل قلنمشدر (معنـای بیت) بودرکه راه حق خوفله طولیدر یعنی زیاده خطرناکدر وخوفلودر واوغریلرده

بوسیده در

پوسیده‌در یعنی اول یولده پوسیده اوغریلر وحرامیلر اولمغله ابنا سبیله زیاده خوف واردر واول حرامیلری نفس اماره وهوی وشیطان وشهوات وافکار فاسده وظنون وشکوك وشبهاتدر بو جهتدن یانکجه سلاح کوتر توحید وذکر وقوت یقین وعفت وصلاح وتقوی وموافقات شرعدن تاکه اول مخالفلره زبون اولمیه‌سن وسلامتله کذر ایدوب کیده‌سن ولکن بر رهبر ورهنما ایلت یعنی اول یولده یالکز سلاح کفایت ایتمز بلکه سکا بر قولاغوز ومرشد دخی کرکدر ایمدی بویله برکسه بولوب بو طریق مخوفده اکا تابع اول تاکه یراوزرنده وقفه ایدوب قالمیه‌سن بلکه طوغری یولدن منزله ایره‌سن اشته بوندن سالکه بر مرشد کامل لازم اولدیغی ظاهر اولدی زیرا خود بخود سلوك اولمدیغی مقرردر قال الله تعالى (اهدنا الصراط المستقیم) یعنی هادی ومرشد اولا وبالذات الله تعالی‌در واندن خلیفه سیدر که انك صفاتیله قائم ومتخلقدر * هرکه دره از کران باران بود * هردمش از دیده خون باران بود * مصراع اول مبتدا وثانی خبردر هردمش‌ده شین معناده دیده‌یه قیددر هردم از دیده‌اش دیمکدر خون بودك فاعلی وباران مفعولیدر از دیده بارانه متعلقدر هردم دخی اکا ظرفدر (کران باران صفت مشبهه‌در آغر یوکلیلر دیمکدر پس باران بارك جمعی بولك معناسنه (دیده دقائقده کلور که دیده کوز ایچنده قپاق التنده اولان یردر چشم کوزدر که قپاق وکرپك انده داخلدر دیده‌ده داخل کرکدر اما سواد وبیاض دیده‌ده داخلدر دیده مرکبدر بر جزئی دیددر که اسم مصدردر دیدن دنکه کورمکدر کفت کفتن دن اسم مصدر اولدیغی کبی کوزه دیده دید کاری مذکور اسم مصدرلك معناسنه انتساب خاصی اولدیغندن اوتوریدر پس جزء ثانی که هادر نسبت ایچوندر نتکم ال دوکجکنه دسته دیدکلری دست که الدر اکا انتسابی اولدیغندن اوتوریدر وکتابه مذکورده بر محلده دخی کلور که دیده‌ده ها معناسی عامدن اسم خاصه نقل علامتیدر وبو تقریردن فهم اولنور که یانك مدلولی نسبت ایچون اولدیغی کبی هانك مدلولی دخی نسبت ایچون اولور نتکم دستورده کلور که الف ونوندن صکره یادن بدل برهاء نسبت زیاده ایدرلر مثلا ملوکانه عاقلانه عارفانه دیرلر زیرا

بوهار لياقت ونسبت افاده ايدر (خون قاندركه عرب دم دير (باران
صفت مشبهه در يغاغن معناسنه كريان اغلاغن ونالان اكلكن
ديمك اولديغى كبى مصدرى باريدن دركه ياغمقدر وبوجهتدن يغموره
باران ديرلر ويغمورلغنه بارانى ديرلر ويغموردن قاچوب تحصن
ايده جك آلاچغه يعنى قاره اوه كه اهل غنم چادركبى قوررلر باران كريز
ديرلر وبوراده ايكى باران اراسنده تجنيس تام واردر مع هذا برى جميع
وبرى صفتدر (معناى بيت) بودركه هركمكه راه حقده آغر يوكليلردن
اوله هردم انك كوزندن قان ياغيجى اولور يعنى ثقيل الحمل اولان كشى
يوكن چكمكدن عاجز اولوب قان اغلر وهردمى بومحنله بويله چكر
زيرا عقبه صعب وطويل المسافه در وانك برصورتى صراط وبرصورتى
دخى (سارهقه صعودا) ده صعوددر وصعود آتشدن برطاغدركه
صعود ونزولى يتمش سنه ده حاصل اولوركه مالا يوصف برنوع
عذابدر الحاصل انسان طريق آخرتده هرنقدر سبكبار اولورسه
اولقدر مستريح اولوب سهولتله كيدر وعقبات مشقتنى چكمز والا
شدائدله مبتلى اولور واول بار انسانك وجودى واحكام طبايع
وعناصرى وتعلقاتيدر وبومقامه متعلق حديث شريف واردركه
كتاب محمديه اوزرنه اولان شرحمزده ايراد اولنمشدر وعلى التفصيل
فوائدى تحرير قلنمشدر پس اورادن مطالعه اولنه * لاشهٔ دارى
سبك كن بارخويش * ورنه در ره سخت بينى كارخويش * لاشه
دارى نك مفعولى وسبك كن كلمه سنك مفعول اولى وبار ثانيسى در
ورنه واكرنكنى سبك ديمكدركه شرط وسخت بينى نك مفعول اولى
وكار ثانيسى ودراكا ظرف وبعد الجمله جزادر (لاشه جيفه دركه
مردار در آخرنده يادن بدل اولان همزه يازلمده ويا تنكير ايچوندر
(دارى فعل مضارع مخاطبدر مصدرى داشتن دركه طوتمقدر
مضارعنده شين رايه قلب اولنوب دارد ودارنده ديرلر (سبك سينك
فتحى وباء موحده نك ضميله يعنى خفيف معناسنه (سبكبار يعنى يوكلودر
(بينى مضارع مخاطبدر مصدرى ديدندر كسردالله كه كورمكدر
مضارعنده على خلاف القياس دال بايه قلب اولنوب بيند وبيننده
ديرلر (معناى بيت) بودركه اوزركه جيفهٔ دنيا طوترسن كندى

مط

بوككى

يوكلكي خفيف ايله يعني اول جيفه يي بالكليه ترك ايله پس تخفيف له
ترك مراد اولور قلت ايله عدم مراد اولديغي كبي والا راه آخرنده
كندي كاركي سخت يعني قاتي وشديد كوررسن وايشك يمان ومشكل
اولور زيرا مواقف واسؤله چوقدركه هر موقفده بر سؤال واردركه
جوابه قادر اولميان اورادة بيك سنه عرق ايچنده قالور بوراده دنيايي
لاشه يه تشبيهدن اهل دنيايي كلابه تشبيه لازم كلوركه كلاب كبي
جيفهٔ دنيايي اجتذاب ايدرلر وآخرسير اولمازلر وجيفه دن مرادي
دنيا اولديغن تصريح ايدوب ديركه * چيست بارت جيفهٔ دنياي
دون * كزپي او كردهٔ خودرا زبون * بارت مبتدا وچيست خبر
مقدم مدر جيفه مبتداي محذوفه خبردركه تقديري آن جيفهٔ دنياي
دونست ديمكدركه جمله سي باري بياندر خودرا كرده نك مفعول
اولي وزبون ثانيسي وكزپي اوآني تعليلدر وبعض نسخده
كزپي آن كشتهٔ خوار وزبون دشمندر (چيست اصلنده چه است
دركه چه كسرله ذوي العقولك غيريدن استفهامدر (بارت ده
تا خطاب ايچوندركه بارا كا مضافدر (جيفه كسرله قوقش ميت
جثه سيدر (كزپي او اصلنده كه ازپي اودر ها والف حذف اولنوب
كاف زايه وصل اولنمشدر (پي باء عجمينك فتحيله ايزمعناسنه بوراده
ازپي او بهره معناسنه دركه تعليلدر اندن اوتوري ديمكدر ازپي
تو سندن اوتوري ديمك اولديغي كبي (كردهٔ كرده فعل ماضئ مفيددر
وهمزه خطاب ايچوندرنتكم مرور ايتدي (معناي بيت) بودركه
سنك بارك ندر دنياي دنيه نك جيفه سيدر يعني جيفه يه بكزه ين
قوقش دنيادر پس جيفه نك اضافتي لجين الماء كبي در شول دنياي
دون دركه آندن اوتوري كنديكي خوار وذليل وزبون ايلدك يعني
تحصيل دنيا اردنه دوشوب اهل دنيا اراسنده عزيز اولدكسه ده
آخرتده اهل آخرت اراسنده ذليل اولدك زيرا دنيانك عندالله
وعند العرفاء والزهاد جناح بعوضه قدر وزني يوقدر پس بويله
بي مقدار آردنه دوشن كمسه نك ندكلو عزتي اولسه كركدر كل ايمدي
اول باري ظهركدن كيدر تا كه عقبهٔ آخرتده خفيف الحمل اوله سن
واول جيفه نك چورسنه دولاشمه تا كه عزت دارين بوله سن وآخرتده

عزیزلره کلدیسن * کرچه این جاهست در ره خفتنت * هیچ رحمت
نیست بر جان وتنت * بو بیت اکثر نسخه‌ده بوقدر واولان برده دخی
اختلاف فاحش ایله یازلمشدر که بی معنی در ناچار نسخه مزتهی اولمامق
ایچون بری اختیار اولندی (خفتن یاتوب اویومق خفته یاتمش
واویومش در خفتنت آخرنده تا خطاب ایچوندر (رحمت‌ده تا دخی
خطاب ایچوندر (هیچ نسنه دکل معناسنه بو یله مواضعده اصلا وقطعا
معناسنه استعمال اولنور (معنای بیت) بودر که کرچه بوراده راه
آخرتده خوابك وغفلتك واردر فاما جان وتنکده هیچ رحمك یعنی
مرحمتك یوقدر زیرا یول اوزرنده اویومق اولماز وطالب راحت
اولان یولدن قالور ورفقادن جدا اولور پس انك که کندی
جان وتننه مرحمتی واردر جان وتننك راحتی قیدنه دوشمز ومنزله
ایرمدکجه خوابه وارمز والا چوق نادم اولور

* در بیان ترك زینت کوید *

* سر چه آرایی بدستار ای پسر * تا تونی دل بدست آرای پسر *
سر آرایی‌نك مفعولیدر تا مادام معناسنه آرام‌ینه ظرفدر دل دخی اکا
مفعولدر چه استفهامدر (آرایی مضارع مخاطبدر مصدری آراستن
وآرستن در بزه‌مك وزینت ایتمك معناسنه مضارعنده سین یایه قلب
اولنوب آراید وارایند دیرلر (دستار دلبندکه باشه صررلر ال ایله
صرلمغله دستار دنلدی اصلنده وصف ترکیبی در که آرنده دست درعقد
دلبند ایله معالجه باعث اولمغله دستار دیدیلر پس آرا اسم فاعلدر که
تنوریچی درمصدری آوردن دیر واوك فتحیله کتورمك معناسنه
مضارعنده آورد دیرلر اصل اوزرنه وکثرت استعمالنه بناء واوی
حذف ایدوب آرد دخی دیرلر آرمدلنه بوندن امردر (معنای بیت)
بودرکه ای پسر نه ایچون دستار ودلبند ایله باشکه زینت ویررسن
مادامکه قادرسن برکوکل اله کتور وخاطر یاب که سکا بواندن یکدر
الحاصل ظاهری کوزتمه بلکه باطن ایله مقید اول زیرا الله تعالی قولك
ظاهرنه التفات ایتمز بلکه باطننه نظر ایدر وخصوص اوزرنه باطن
غیری دخی اصلاحنه مقید اولملودر زیرا کوکل کعبه در پس انی بنا
ایتمك کی وهدمی دخی اکا کوره در وخصوص اوزرنه قلوب اولیایی

مراعات ومحافظه لازمدركه نظرگاه حقدر لاجرم تعلق ومحبت

ایتدكلری كسه مقبول مولادر * تا نگیری ترك عز ومال و جاه * ازهمه
برسر نیابی چون كلاه * ترك نگیرینك مفعولیدر وبعد الجمله نیابی یه
ظرفدر زیرا تامادام معناسنه در بقیهٔ تركیب دخی نیابی قید ومتعلقدر
نگیرینك اصلی نه ایگیری در كه نون مفتوحه نافیه در صكره ها
حذف ونون وصل اولندی گیری مضارع مخاطبدر مصدری گرفتن در
طوتمق معناسنه مضارعنده یا زیاده ایدوب گیردو گیرنده دیرلر (نیابی ده
نون دخی بویله در اصلی نه آبی در كه همزه تخفیفا یایه قلب اولنمشدر (آبی
مدله مضارع مخاطبدر مصدری آمدن در كلمك معناسنه مضارعنده
میم یایه تبدیل اولنوب آید وآینده دینلور (كلاه كاف عربینك ضمیله
بوركدر سلطان بوركی دیدكلری چیچك تاج سلطانه تشبیه طریقیله در
پس بوندن معلوم اولدی كه عرب تاج دیدیكنه عجم كلاه و ترك
بورك دیر صكره كلاه بوركده وطاقیه ده ومطلقا باشه كیجك نسنه ده
استعمال اولندی كركسه كلاه پوش دیدكلری اولسون كلاه قاضی
برنوع طاقیه در كلاه تتری كلاه امیرانه در وكلاه زر التون اسكفدر
(معنای بیت) بودركه مادامكه عزت ومال وقدر ومنزلت تركنی
طوتمیه سن وذلت وفقر وبی مقدار اولمغی اختیار ایتمیه سن جمله خلق
ایراسندن طاقیه وتاج كبی باش اوزرنه كلمزسن یعنی باشلر تاجی وعندالله
مقبول ومعتبر اولمزسن پس اعتبار بولمغه ترك اعتبار لازمدر زیرا
خلق قیدنده اولان خالقه تقرب ایتمز بلكه بو معنانك وسیله سی رفع

قیود وترك وتجرد در احوال انبیا واولیا كبی فاعرف * نیست مردی
خویشتن آراستن * قصد جان كرد هركه اوآراست تن *
خویشتن آراستنك مفعولی وآراستن دخی نیستنك بحسب المعنی
فاعلی ومردی مفعولیدر قصد جان كردك مفعولی وهركه
فاعلیدر زیرا هركسی كه تقدیرنده در او مبتدا وتن آراستك
فاعلی وبعد الجمله مبتدایه خبردر بو دخی بعد الجمله هركسی یه
صفت اولور (مردی ده یا مصدریه در مردلك ایرلك وانسانیت
دیدكلریدر (خویشتن واورسمیله وخویش وخود كندی دیمكدر
خویشتن دارتفاقده وغیریده كندن اعتدال اوزره طوتیجی وحفظ

ایدیجیدر (آراستن مصدردر زینت ایتمك معناسنه که ترك بزه مك دیر اراست فعل ماضیدر بزه دی معناسنه تن لفظی ایله ماقبلنه تجنیس تام اولور زیرا بوراده تن بدن معناسنه در آراستن ایسه مصدر تای در (معنای بیت) بودرکه کندینی لباس فاخر ایله تزیین ایتمك حقیقتده ارلك وانسانیت دکلدر بلکه ارلك ارنلرکبی خرقه پوش اولمقده درکه بومعنی انلرك اوزرلرنده حرب اعدا ایچون زره دیدکلری درع کبیدر کویا مرقعه نك پاره لری زره حلقه لریدر لباس زینت ایسه قوری شهرت وصورتدر قصد هلاك جان ایلدی هر کیمکه بدنی بزه دی زیرا حریردن قمیص زرهه بدل اولماز الحاصل جسدنی وعالم صورتی احیا وتقویم ایلین کمسه جانی وعالم معناسنی اهلاك وهدم ایتدی زیرا ایکی آرایش بربرده اولماز وهرنه مقوله معنی که صورتده ضعف قبول ایدر آنك قوتی معناسنه کیدر وخلافی دخی بویله در فافهم جدا وبوندن فهم اولنسدیکه اهل ارادت وتصوفه لباس زینت تلبس ایتمك حرام کبیدر وکندی کسوه مخصوصه سندن عریان اولمق مقتضای حاله جهلدر وجاهل علم بالله دعواسن ایتمك امر قبیحدر والعیاذ بالله من الجهل والدعوی * نیست درتن بهتر از تقوی لباس * درتکلف مرد را نبود اساس * لباس نیستنك بحسب المعنی فاعلیدر از بهتره متعلقدر اساس نبودك فاعلی ومرد مفعولیدر (بهتر یکرك دیمکدر زیرا تر ادات تفضیلدر کهتر کیجی رك دیمك اولدیغی کبی (تقوی شرك جلی وخفی وتعلق ماسوادن توقی واحترازدر تقوی نك اصلی وقیی در واو تایه ویادخی واوه قلب اولنوب تقوی دنلدی (لباس مایلبس معناسنه در یعنی بمعنی الملبوسدر (تکلف برفعلده کلفت ومشقت کوسترمك وزحمتله اشلمك که کلفی یعنی اثری یوزنده ظاهر اولمقدر تکلم مقاسات
اعمال شاقه ایدنلرك چهره لرنده نمایاندر (نبود وزنیچون بانك سکونیله اوقنور اصلنده بود دز بانك ضمیله واولنده نون مفتوحه نافیه درا بود مضارعدر مصدری بودندر اولمق معناسنه (اساس عربیدر تملی معناسنه در قاعده کبی که بنانك اوزرنه وضع اولنور (معنای بیت) بودرکه انسانك بدننده تقوی لباسندن اوی که لباس یوقدر نتکیم قرآنده کلور (ولباس التقوی ذلك خیر) زیرا لباس ظاهر وجودی وتقوی

باطن

باطنی تزیین ایدر باطن ایسه ظاهردن خیرلودر زیرا نظرگاه حقدر پس ظاهرده لباسده تکلف ایتمامك گرکدر زیرا تکلفك عملی بوقدر که غرض نفس وحب زینت وشهرت اوزرنه مبنیدر بلکه تکلف لباس باطنه گرکدر که لباس اسمادر زیرا باطنی اخلاق الهیه ایله متحلی اولیجق ظاهرده اعضا وجوارحدن هر بری دخی محفوظ وماخلق له ده استخدام واستعمال اولنور * هر که او در بند آرایش بود * در جهان فرزنده آرایش بود * تقدیری هرکس که بود در بند آرایش بود در جهان فرزند اسایش دیمکدر وبودن اعرابی ظاهر اولور خصوصا که نظائر کثیره سی سبق ایتدی (آرایش) زینتدر وآسایش آسوده اولمقدر که دکلنمکدر (فرزند) اسلنده اوغل وقزدر ولد معناسنه ولکن اکثریا اوغل مراددر (معنای بیت) بودر که هر اول کمسه که زینت قیدنده اوله ولباسده تکلفدن خالی اولمیه اول صفتله متصف اولان کمسه بو دنیاده این راحت اولور یعنی راحتنه تابع اولوب کندی هواسن وذوقن آرر بوخسه نفسیله مجاهده قیدنده دکلدر زیرا اهل مجاهده اولان جوع وعطش وعرایه باقمز ونان پاره یه وجرعه یه وخرقه یه قائل اولور وشولکه جنتك سندس واستبرقن دلر وحقدن لباس اسما وصفات طلبکاریدر اکا نه زیب وزینت قیوسیدر

* عاقبت جز نامرادی نبودش * بهرۀ از عیش وشادی نبودش *

عاقبت نبود شك ظرفیدر جز حرف استثنادر نبودك شین مفعولی وفاعلی محذوفدر تقدیری نبودش چیزی از چیزها الا نامرادی بهرۀ ایکنجی نبوده فاعلدر از بهره یه متعلقدر بهرۀ ده همزه وحدت ایچوندر بهره نصیبدر تفصیلی بالاده در (عیش) فتحله حیاتدر که حیات تامه مراددر ومایعاش به معناسنه دخی کلور واکا معیشت دخی دیرلر وحدیثده کلور (لاعیش الاعیش الاخرة) وشولکه عیش وعشرت دیرلر کسرله غلط مشهور قبیلندندر که اصلی عیشت در زندکانی معناسنه یعنی دیرلك که حیاتدن تمتع در (شادی) ده یا مصدریه در (معنای بیت) بودر که قید زینتده اولانه آخر نامرادلقدن غیری برنسنه اولماز دنیاده لباس وغیری جهتندن مراده ایردیسه دخی آخرتده نامراد قالور زیرا دنیا وآخرت بر یرده اولماز انکیچون دیرکه

حیات وسرور آخرتدن ویاخود عیش وعشرت جنتدن اکا ر نصیب اولماز زیرا نصیبنی دنیاده استیفا ایلدی قال الله تعالی (وماله فی الآخره من خلاق) یعنی شول کمسه که دعا ایدوب یارب بنم نصیبمی زیاده ویوریر انکچون آخرتده نصیبه اولماز پس ناظمک کلامی یا کفاره کوره ویا مبالغه وتغلیظ طریقیله مؤمن ناقصه نسبتله در زیرا دنیادن نصیب نقدر زیاده اولورسه حال آخرت اکا کوره نقصان اوزرنه اولور وناقص لاشی حکمنده در * خود ستایی پیشهٔ شیطان بود * هر که خود را کم زدن سلطان بود * خود ستایی بودک فاعلی وپیشه مفعولیدر ویا خوستایی مبتدا وبود جملهسی خبردر خودرا زندک مفعول اولی وکم ثانیسی وجملهسی هر کسی صفتیدر که هر که هر کسی تقدیریله مبتدا در سلطان بودک مفعولی اولوب بعد الجمله خبردر خودستایی ده یاء ثانیه مصدریه در (خودستای وصف ترکیبی درکه اصلنده ستاینده خوددر مصدری ستودن در اوکمک مدح معناسنه (ستایش اوکمش درکه ستودندن اسم مصدردر مضارعنده واو برینه الف ویاز یاده قلنوب ستاید وستاینده دیرلر پس ستایندهٔ خود کندن اوکیجی ومدح ایدیجی دیمک اولور (پیشه کار وصنعتدر تفصیلی اوائل کتابده مرور ایتمشدر شیطان وابلیس عزازیلک بعد اللعن اولان اسماسیدر که رجمدن بعدنه وایاسنه دلالت ایدر (کم کاف عربینک فتحیله اکسک معناسنده در بندهٔ کمینه دیرلر اکسک وقول معناسنه (زنده فعل مضارعدر مصدری زدن در اورمق ضرب معناسنه مضارعنده نون زیاده ایدوب زند وزننده دیرلر (معنای بیت) بودرکه کشی کندینی اوکمکلک ومدح وثنا ایتمکلک شیطان کاریدر زیرا شیطان کندینی آتش علوی اولمغله مدح ایدوب بو معنی انک سجدهٔ آدمدن اباء واستکبارنه سبب اولمشدر (وهر کمسه که کندینی کم اوره وناقص کتوره سلطان اولور یعنی سلطانک درجهٔ علو وکمال بولمشدر کویا ناظم قدس سره دیمک استر که (آدم علیه السلام خاکدن مخلوق اولمغله اکسکلکنی بلدی وآخر خلیفهٔ حق مرتبهٔ عالیه بولدی انکچون شیاطین سلیمانه علیه السلام مسخر اولدی فاما شیطان دعواسیله خوار اولدی وانسانا کامسخر اولمدی بلکه نفوس متمرده یه اغوا وتزیین ایله وراء پرده دن مسلط اولوب نفوس

فاصله یه بر وجهله ظفر بولامدی* کفت شیطان من از آدم بهترم * تاقیامت کشت ملعون لاجرم* شیطان لفظی کفتك فاعلی ومن مبتدا واز بهتره متعلق و بهتر خبر و بعد الجمله مقول قولدر (ملعون لفظی کشتنك مفعولی وتاانتهاء غایت ایچوندر که کشته قیددر (لاجرم قسم معناسنه در (من انا دیمکدر که بهترم آخرنده اولان میم کبی متکلم وحده ایچوندر واول میم اصلنده ام در نامنان من دیمکدر کشت کاف عجمینك فتحیله فعل ماضیدر مصدری کشتن در شدن معناسنه که اولقدر مضارعنده شین رایه قلب اولنوب کردد دنیلور که علی خلاف القیاس در زیرا قیاس دال واحده ایله کرد ایدی و بعضیلر دیمشلردر که کردیدن دخی لغتدر بلکه کثیر الاستعمال در بو صورتده کردد یعنی ایکی دالله قیاس اوزرنه وارد اولمش اولور (ملعون مطرود من رحمة الله معناسنه در (لاجرم لابد ولامحالة معناسنه در صکره حقا معناسنه استعمال وقسم مجراسنه اجرا اولندی پس مؤداسی تحقیق وتأکید در حقا کبی و بونده اقوال مختلفه وار در سورهٔ هودده (لاجرم انهم فی الآخرة هم الاخسرون) آیتنده تفاسیره نظر اولنه (بعد ذا الله تعالی ابلیسه لعنتی یوم دین ایله توقیت ایلدی تکم کلور (وان علیك اللعنة الی یوم الدین) زیرا لعنت ابلیس من حیث هو دکلدر بلکه آدمه سجده دن ابا ایتدیکیچوندر پس من حیث انت ملعون اولمش اولدی انسانك ایسه انکله ابتلاسی یوم دین ایله منتهی در بو معنادن اوتوری انسان ایچون الی یوم الدین ملعون اولوب بعده لعنت ابدیهٔ اصلیه ایچنده قالور فاعرف جدا (معنای بیت) بودر که شیطان بن آدمدن بهتر یعنی یکرکم دیو انانیت دعوی ایلدی تکم کلور (قال انا خیر منه خلقتنی من نار وخلقته من طین) لاجرم ولابد وتحقیق نص کریمله قیامته دك ملعون ومطرود اولدی و بلکه لعنت ابدیه بولدی بو جهتدن دیدیلر که قیاس دیدکاری معنی ابتدا ابلیسدن قالدی پس نص واریکن قیاسه حاجت یوقدر حقك سجده ایله امری نص قاطع ایکن ابلیسك خاکه نسبتله جوهر علویٔ نورانی اولدیغیله کندی فضلنی اظهار وحالنی ترجیح ایتدیکی لغو اولدی (فافهم قطعا وعلیك بالکتاب والسنة فانهما من اعظم المنة * از تواضع خاك

مطلب

مردم میشود * نورنارازسرکشی کم میشود * خاك میشودك فاعلی ومردم مفعولی واز بطریق التعلیل اکا متعلقدر نور ایکنجی میشودك فاعلی وکم مفعولی وازدخی بطریق التعلیل اکامتعلقدر وخاك ونوردن هر بری مبتدا اولوب مابعدنده کشی اولان جمله فعلیه خبراولمق دخی جائزدر (تواضع وضعدندرکه کندی نفسنك ذات وعبودیتنی بیلوب آشغه قومقدر ضدی ریاست وکبردر تملق بویله دکلدر بلکه هرکس مطلوبی ومطلوب منه مقداری سرفرو ایتمکدرکه عوام ناس اراسنده جاری‌در حقیقت تواضع اهل تزکیه‌یه مخصوصدر انکیچون انلرده طلب ریاست ورئیس القوم اولمق یوقدر مکرکه خلیفه اوله ائمهٔ اثنی عشر کبی (مردم آدم اوغلانی بوراده نوع انسان مراد درکه آدم واولادیدر (نورنار اضافتله مراد آتشدن مشتعل ومرتفع اولان لهب‌در من وجه صورت نورده اولمغله نورله تعبیر ایلدی والا نارده شدت ضوء واردر نور ایسه اندن اخف‌در سرکشی‌ده یامصدریه‌در (سرکش وصف ترکیبی‌در که اصلنده کشندهٔ سردر باش چکیجی ومطیع ومنقاد اولمیوب باشن هوایه طونیجی (کم کاف عجمینك ضمیله نابدید معناسنه (معنای بیت) بودرکه خاك تواضعندن اونوری آدم وانسان اولور وآتش شعله‌سی سرکشلکندن اونوری نابدید اولور یعنی زمین راه حقده خاك اولوب تواضع کوسترمکله الله تعالی اندن تخمیر ایتدیکی برقبضه ترابدن کندی ذاتنه خلیفه اولمغه لایق آدم خلق ایلدی واکا نفخ ایلدیکی روح علوینك نورنی عرشه دك چیقردی وعالملری اول نورله پرقیلدی شعلهٔ آتش ایسه خفتندن نابود اولادی یعنی شیطان که لهب ناردن مخلوقدر آدمه کوره بیمقدار در زیرا نظر ایله که شلهٔ نارهوایه برخوش تصاعد ایتدین منطفی اولور ووجودی عدم پرده سن بولور راشنه ارباب کبرواهل ترفعك حالی بودر * رانده شد ابلیس ازمستکبری * کشت مقبول آدم ازمستغفری *

ابلیس لفظی شدك فاعلی رانده مفعولی واز علت فعلدر آدم کشتنك فاعلی ومقبول مفعولی واز تعلیلی در (رانده اسم مفعولدر سورلمش معناسنه مصدری راندن سورمك معناسنه واسم مفعول ماضی‌دن مشتقدر یعنی ماضی‌که راندرسورلدی معناسنه آخری مفتوح وفتحه‌سی

بیانه

بيان ايچون ها زياده قلنيجق اسم مفعول اولور وماضئ مفيد دخي كرچه اسم مفعول هيئتنده در ولكن مقامدن وسوق كلامدن فرق اولنور مثلا كرده ايتمش وايدلمش وخواسته دلمش ودلنمش در وكرده شد ايلدي وكرده شد نده ايلنديلر ديمكدر (ابليس ابلاسدن مشتقدركه شدت يأسدن عارض اولان حزندر و بعضيلر ديديلر كه ابليس اسم اعجميدركه انده اشتقاق اولماز آدم وامثالي كبي (از مستكبري ده از تعليل ايچون وياء مصدريه در استكبار كبر باطل اظهار ايتمكدر تكم ابليس حقنده كلور (ابى واستكبر) وكبر كنديني غيريدن اكبر كورمكدر وتكبر دخي استكبار كبي اظهار كبردر ولكن كبر حق وكبر باطلي اظهاردن اعمدر كبر حق اسماء الهيدن كلن متكبردن مأخوذ در وكبر باطل (ساصرف عن آياتي الذين يتكبرون في الارض بغير الحق) آيتنده اولان تكبردن مستفاد در (از مستغفري ده دخي از تعليل ايچون وياء مصدريه در استغفار ذنوبي مغفرت وستر طلب ايتمكدر كه مآلي تبديله راجع اوله (معناي بيت) بودر كه ابليس متكبرلكندن اوتوري دركاه قربدن سورلدي تكم قرآنده كلور (قال اخرج منها مذؤما مدحورا) يعني يا ابليس چق جنتدن مذموم ومطرود اولديغك حالده زيرا مستكبرلك حالي رسواي وذليل اولمقدر وآدم مستغفرلكندن اوتوري مقبول اولدي تكم كلور (فتلقى آدم من ربه كلمات فتاب عليه) واول كلمات (ربنا ظلمنا انفسنا وان لم تغفر لنا وترحمنا لنكونن من الخاسرين) در يعني آدم اعتراف ذنب ايدوب خاك ذلته جبهه سوده قلمغله في المثل يره اولان يوز باصلمز موجنجه الله تعالى اني خاكدن رفع ومقام عالئ قربده نصب ايلدي ومقبول اعلى الاعالي اولدي وابليس سرين هوايه رفعله سرنكونلق رتبه سن بولدي وخاك مذلتده قالدي عليه ما يستحق

* شد عزيز آدم چو استغفار كرد * خوار شد شيطان چو استكبار كرد *

آدم شدك فاعلي وعزيز مفعولي چو تعليليه در استغفار كردك مفعولي وفاعلي ضمير آدم در شيطان شدك فاعلي وخوار مفعولي ومابعدي ماقبلي كبيدر بو بيتك مفرداتي مرارا شرح اولندي (معناي بيت) بودر كه آدم استغفاري سببيله عزيز وشيطان استكبارندن اوتوري ذليل اولدي پس بوندن اعتذاره اصرارك نتيجه سي بلندي زيرا

استغفار اعتذاردر واستكبار اصرارنوعندندر و بونده رمز واردر كه كشى قضائله برحالدن برحاله تحول ايدرمثلا عزيز ايكن ذليل اولور ابليس كبى زيرا حقنده سعادت ازليه يوقدر بوجهتدن سعادتى عارضه اولور وذليل ايكن عزيز اولور آدم كبى زيرا حقنده سعادت ازليه واردر بوجهتدن شقاوتى عارضه در قال الله تعالى (يمحوا الله مايشاء ويثبت وعنده ام الكتاب) يعنى علمنده محو واثبات يوقدر بلكه لوح محفوظده واردر بوتغير ايسه لوح علمك نقشنى سلمز فافهم جدا * دانه پست افتد زبردستش كنند * خوشه چون سر بركشد پستش كنند * دانه افتدك فاعلى و پست مفعوليدر زبردست كنندك مفعوليدر وفاعلى معلوم اولمغله محذوفدركه خاكدن رفع ايتمك شانندن اولنلردر خوشه بركشدك فاعلى وسرمفعولى وجمله سى فعل شرطدر زيرا تقديرنده چون بركشد خوشه سرديمكدر پست كنندك مفعوليدر فاعلى محذوفدركه اوراغه مباشرت ايدنلردر و بعد الجمله جزاء شرطدر (زبردستش و پستش ده اولان ضميرلر كنده قيد در كنندش زبردست و كنندش پست ديمكدر (دانه حبه در ودانهٔ دل حبة القلب دركه مضغهٔ صنوبريه در (پست باء عجمى ايله الچقدر (افتد فعل مضارعدر مصدرى افتادندر كه دوشمكدر مضارعنده الف ساقط اولوب افتد وافتده ديرلر وگاه اولوركه تخفيف ايدوب فتد دخى ديرلر ومصدرى افتيدن دخى كلور بوصورتده مضارعنده يا دوشر (زبردست اصلنده صفت مشبهه در اوست اللو وقوى وكر بز معناسنه پس فى الاصل رانك سكونيله در و بوراده اصلده رانك كسره سيله واضافتله در ال اوستى معناسنه وزن ايچون اسكان اولنمشدر (خوشه بغداى واريه وساترا كن باشيدركه بشق ديرلر اصلنده خوش درخشك معناسنه صكره علميته نقل اولنوب آخرنه علامت نقل ايچون ها وضع اولندى (معناى بيت) بودركه دانه الحفه دوشسه انى ال اوستنده ايلرلر تكم خرمنكاهده دوشر واكا (من تواضع رفعه الله) سريله معامله قيلورلر چونكه بشق باش چكه وكردن فرازلق ايليه انى پست ايدرلر واوراغيلر انى بچوب دسته دسته يره براغورلر اشته كردن كش اولانك حالى خاكه دوشمكدر

ویره دوشه نك حالی بو قاروزفع اولنمقده در خرمن دانه لری کبی

* ❊ در بیان نشان ابلهان کوید ❊ *

*چار چیز آمد نشان ابلهی * باتو کویم تا یابی آکهی * چار چیز
مبتدادر آمدك ضمیر فاعلی اکا راجعدر نشان مفعولیدر و بعده الجمله
خبردر باتو کویمه متعلقدر آکهی یابی نك مفعولی و جمله سی
تعلیلیه در ابلهی ده یا مصدریه در ابله اوغوز دیدکلریدر که سلیم
الصدردر احمق دیدکلری دکلدر زیرا اوغوز عاقلدر احمق ایسه
عاقل مقابلیدر بوراده ناظم قدس سره ابلهی معنای اصلیسی
اوزره استعمال ایتمامشدر بلکه ذم اوزرنه اجرا ایتمشدر نتکم ابیات
آتیه دن معلوم اولور (یبابی اولنده باء مکسوره علامت استقبالدر
یابی یاء مثناة و بعده باء موحده ایله مضارع مخاطبدر مصدری یافتن در
بولمق معناسنه مضارعنده فا بایه قلب اولنوب یابد و یابنده دیرلر (اکهی
مدله اصلنده اکاهی در که یا مصدریه درا کاه خبردار درا کاهیدن اکاه
اولمقدر که تنبه دروا کاه ایتمك که تنبیه واخبار واعلامدر (معنای بیت)
بو در که درت نسنه ابله لك و بی رشد اولمق نشانی کلدی اول درت
نسنه یی سکا سویلیه یم تا که اکاهلق بوله سن یعنی خبردار اولوب اکا
کوره حرکت ایده سن واول درت نشانلردن حذر اوزرنه اولاسن
والا سن دخی ابله اولوب بدکام و بدنام اولورسن * عیب خود ابله
نه بیند در جهان * باشد اندر جستن عیب کسان * ابله نه بیندك فاعلی
و عیب مفعولیدر ودر اکا ظرفدر باشدك فاعلی ضمیر ابله در جستن
عیبه وعیب کسانه مضافدر عیب شول امردر که برنسنه انکله عیبه یعنی
نقصانه مقر اولور عیبه سختیاندن زنبیل و ایچنه ثیاب وضع ایتدکلری
صندوق وسپت وامثالیدر وحدیثده کلور که (الانصار کرشی وعیبتی)
ای موضع سری (نه بیند فعل مضارع منفی در مصدری دیدن در کورمك
معناسنه مضارعنده علی غیر قیاس دالی بایه قلب ایدوب بیند و بیننده
دیرلر اندر ظرفیت ایچوندر (جستن جیم عربی نك ضمیله استمکدر
مضارعنده سین واوه و بایه قلب اولنوب جوید وجوینده دیرلر ودائماً نقده
کلور که جستن وجوییدنك معنالری بربرینه قریبدر که جستنك استمك
وجوییدنك ارامقدر بو سببدن اندن اخذ اولنه جغی بوندن اخذ ایدرلر

شستن وشو يدن كبي كه برى يومق و برى آرتمقدر جستن وشستن دن نه فاعل كلور ونه امر كلور ايكيسيده جو يدن ايله شو يدن دن كلور بوده برنوع توسعدر كه لسان فارسى يه مخصوصدر عر بى ده يوقدر (كسان كسك جعيدر كشى وكسه معناسنه (معناى بيت) بودر كه ايله دنياده كندى عيبنى وعار اولاجق نسنه يى كورمز غير يلرك عيبنى طلبده اولور بو ايسه قباحت عظيمه وحماقت ظاهره در اكر عقلى اولايدى كندى حالنى كورر دى وغير يدن اغماض عين ايدر دى زيرا مؤمنك شانى غيرك عيبنى ستر وكندى عيبنى كشفدر والا (وقدخاب من دساها) داخل اولور وديمشلردر كه فضوح الدنيا اهون من فضوح الآخرة وحديثده كلوركه (سزدن بريكوز قرنداشنك كوزنده چور وچو پى كورر كندى كوزنده اغاجى كورمز) وعند الملائكه سترعيوب وذنوب افضل اعمال بنى آدمدن در فاعمل* تخم بخل اندردل خود كاشتن* انكه اميد سخاوت داشتن* تخم كاشتنك مفعولى واندر اكا ظرفدر انكه داشتنه ظرف واميد اكا مفعولدر تخم تاء مثناتك ضمى وخاء معجمه ايله معروفدر هر نسنه نك اصلنه ومادهسنه تخم ديرلر حبوباتده وميوه ده وغير يده استعمال اولنور تخم مرغ يمرطيه ديرلر كه مرغك ماده سيدر (بخل باء موحده نك ضمى وخاء معجمه ايله عر بيدر كه كرمك ضديدر ومفرداتده كلوركه بخل مكسوب ومدخر اولان نسنه يى حبسى لايق اولميان محلدن امساكدر ومقابلى جود در وشرح مناو يده كلور كه بخل سائل محتاجى حاجتدن فضله اولان نسنه دن منعدر (كاشتن كاف عر بيله اكك حراست معناسنه مضارعنده شين معجمه راء مهمليه قلب اولنوب كارد وكارنده دينلور وكاشتن كبي كار يدن دخى مستعملدر (سخاوت وسخا كريم وجومرد اولمق (انكه انكه دن مخففدر كه لغتده اول وقتده ديمكدر ولكن اندن صكره معناسنه استعمال اولنور وديمشلر كه سخا اول عطادر كه بحسب رأى المعطى حاجت مقدارى اوله زيرا مصلحتدن زياده اولسه بلكه معطى لهك هلاكنه سبب اوله (داشتن طوتمقدر مضارعنده شين رايه قلب اولنوب دارد ودارنده ديرلر (معناى بيت) بودر كه بخل وامساك تخمنى كندى قلبنده اككك اندن صكره جومرد لك اميد ور جاسنى طوتمق يعنى قلبى مزعه سنه

تخم امساكى اكوب انك حاصلى اثر بخل ايكن بنسه حالنده اولیوب دعوای سخاوت ایدر (وكل اناء يترشح بما فيه سرنى بلمز پس اسخيا دفترنده اولمنه ظاهرده نقش سخاوت استر والا كدا سلطان صفتنى امدا ايتمكله اولمز بلكه خزائن و بذل وانفاق دخى لازمدر الحاصل بخيلك اميد سخاوت ايتمسى دلوجه ديدكلرى تخمى اكوب دخى خاص بغداى اميد ايتمك كبى اولور هر نسنه نك ايسه تخم مخصوصى واردر قال الله تعالى (والله خلق كل دابة من ماء) اى من نوع من انواع المياه

* هر كه خلق ازخلق او خشنود نيست * هيچ قدرش در درمعبود نيست * بونك تقديرى هر كسى كه خلق نيست خشنود ازخلق او هيچ قدرش نيست در درمعبود ديمكدر كه هر كسى مبتدا وخلق مبتداء ثانى وخشنود نيستك بحسب المعنى مفعولى اولوب بعد الجمله مبتداء ثانى يه خبر وبو دخى مبتداء اوله صفتدر از خشنوده متعلقدر قدرش مبتدا ونيست خبر وبعد الجمله مبتداء اوله يعنى هر كسى يه خبر اولور در قدره ظرفدر نسخه لرده در برينه بر واقع اولمشدر ولكن استعماله مناسب اولان در در فى معناسنه وعربى ايله تعبيرى ليس له قدر فى باب المعبود ديمكدر (بو صورتده قدر نيستنه فاعل اولمق دخى وجهدر خلق اول خاء معجمه نك فتحيله مخلوق معناسنه دركه مصدر بمعنى المفعولدر وخلق ثانى خاء معجمه نك ضمى ولامك سكونيله وضمه سيله دخى جائزدر طبيعت ديدكلريدركه فارسيده خوى ديرلر (تفصيلى بودركه خلق نفسك هيئت راسخه سيدر كه بلا فكرة ولا رؤية سهولت ويسرله آندن افعال صادر اولور اكر صادر اولان عقلا وشرعا افعال جميله ايسه اول هيئته خلق حسن واكر افعال قبيحه ايسه خلق سيئ ديرلر وشول بردركه رسوخ اولمسه اكا خلق ديمزلر بعض احوال عارضه سببيله بذل مال ايتمك كبى كه اكا سخاء نلمز زيرا نفسنده ثابت اولمش خوى دكلدر وكذلك عند الغضب بطريق التكلف سكوت ايتسه شونك خوى وخلق حلمدر دنلمز وخلق فعلدن عبارت دكلدر زيرا كاه اولوركه بركسه نك خلقى سخا اولور ولكن خارجده يا فقد مال ويا برمانع سببيله بذل بولنماز وكاه اولوركه بركسه نك خلقى بخل اولور ولكن بر باعث ويا ريا

ايچون بذل ايدر پس اولكنه بخيل وايكنجى يه بنجى دنلمز و بوتقريردن معلوم اولديكه خوبى عادت وتوره ايله تفسير ايتمك خطادر نتكم بعض لغات فارسيه ده واقع اولمشدر زيرا ترك توره ديدكلرى رسم وقانوندر (وعادت عودتندندركه برفعلى ويا انفعالى تكرير ايتمكدر تاكه كند نه طبع كبى اوله يعنى تعاطيسى قولاى كلـه انكچون عادته طبيعت ثانيه ديمشـلر پس عادت نفسده اولان خوى وخلقك غيريدركه طبيعت اصليه دكلدر (خشنود راضى معناسنه در واوك حذفيله خشند دخى ديرلر خشنودى قانعلك ديمكدر(قدر مقـدار و وزن (معبود الله تعـالدركه مرتبهٔ الوهيتده اطلاق اولنور زيرا عابد مقابله سنده دركه امور اضافيه دندر يعنى عابدك عبوديتى اللهك الوهيتى حذاسنده دركه اللهه ارتباط عبوديتله در وكلهٔ توحيـدك معناى صورى يسى لامعبود الاالله ديمكدر وحقيقيسى لاموجود الاالله در (معنـاى بيت) بودركه هركشى كه خلق عالمك خوييدن خوشنود وراضى دكلدر الله تعـالى قپوسنده ودركاهنده انك اصلاقدر و وزنى يوقدر زيرا بد خوى اولان كشى كسر خاطر ايتمكدن خالى دكلدر كسر قلب ايسه هدم بيت الله در تخريب كعبـه ايده نك ايسه الله تعـالى عندنده اعتبارى يوقدر زيرا كعبه معظم وقلب انسان اندن اعظمدركه كعبـه بناء ابرهيم وقلب بناء رب ابرهيمدر وخالق ومخلوق ميانلنده تفاوت بين السماء والارض در بلكه حادثك قديم يانلنده اسمى يادا اولماز پس چه مناسبت * هركه اورا پيشه بد خوبى بود * كار او پيوسته بد رويى بود * بد خوبى بودك فاعلى واورا مفعول اولى وپيشه ثانيسى و بعـد الجمله هركه يه صفت اولور زيرا هركسى تقديرنده دركه مبتدادر كار او ايكنجى بودك فاعلى وبد رويى مفعولى و پيوسـته كاره ظرفدر (بد خويى ده ياء ثانيه مصدريه در و ياء اولى اصليه در اكرچه بلاياخو دخى استعمال اولنور (خوى خلق وطبيعتدركه مرور ايتدى (پيوسته متصل ديمكدركه دوام مراد در اصلنده ماضئ مقيددر مصدرى پيوستن در اولاشمق واولاشدرمق معناسنه مضـارعنده سين حذف اولنوب يرينه دال ونون كتوررلر پيوند و پيوندده ديرلر (بد رويى ده ياء اولى وثانيـه بد خويى ده كى كبيدر بعض نسخده بى رويى دوشمشدر يوزسزلك

معنـا سنه (معنای بیت) بودر که هرکشی که بد خویلق اکا پیشه
وصنعت اوله انك دائما کاری بد یوزاولك ویاخود یوزسزلك اولور
یعنی بد خوی اولان کسـه بد چهره ومنقبض یوزلو اولور نتکم
بدخوی اولنلرده مشاهد در ویاخود یوزسز یعنی بی حیا وبی ادب
اولور وفی المثل کلب کبی هرکسك یوزنه یاپشور وبی حضور ومشوش
دل اید ر بو معنی ایسه سیماء صالحینه مخالف وآداب وارکان اهل حیا
وتقوایه ناملایم در * خوی بد برتن بلای جان بود * مردم بد خو
نه از انسان بود * خوی بد بودك فاعلی وبلا مفعولی وبر بد خویه
متعلقـدر بد خویك صفتی در بد خو مردمك صفتی اولدیغی کبی
مردم مبتدادر نه بوده قیـد در نبود دیمکدر (ولکن فاصله اولمغله
اصلی اوزرنه هاء رسمی ایله یازلدی ونبودك تحتنـده فاعل ضمیری
مردمه راجعدر وبعـد الجمله مبتدایه خبر اولور وبو بیتك مفرداتی
شرح اولنمشدر (معنـای بیت) بودرکه تن اوزرنده برامز خوی بلا
ومحنت جان عزیز اولور یعنی جان ثقلت چکر انسانك ظاهرنده اولان
بد خو بندن زیرا بد اولان خوی صفت نفسانیه در یوخسه روحانیه
دکل وبد خوی اولان کسه انساندن اولماز بلکه حیوانات ایچنـده
سباع قسمندن اولور ویوم قیامتده دخی صفت غالبه سی اوزرنه کلور
یعنی اول وجهله صورت بولور زیرا دنیاده سیرت انسانیه دن بیرون
اوراده دخی صورت انسـانیه دن خارج اولور زیرا دنیاده ظاهری
انسان وباطنی حیوان ایدی پس نشر وحشری دخی اکا کوره اولور
* بخل شاخی ازدرخت دوزخست * آن بخیلك ازسکان مسلخست *
بخل مبتدا شاخی خبردر دوزخستده اولان است شاخه قیـددر که
شاخیست دیمکدر ازدرخت شاخه صفتدر آن بخیلك مبتدا ازسکان
خبردر شاخی ده یا زایده ویا تنکیر ایچون شاخ بوداق وشاخسار
بوداقلقدرکه سار انك کثرتندن عبارتدر ودقائقده کلورکه شاخسار
بداق دیه سیدر زیرا سار دیه در درخت اغاجدر مطلقا که هنوز
کسلمامش اوله یاش اغاجه وقوری یه ویمش اغاجنه وغیریه شاملدر
(دوزخ جهنم که ترك طامودر) بخیلك ده بخیل باخلك مبالغه سیدر که
کثیر البخل اولانه دیرلر (رخیم راحمك مبالغه سی اولدیغی کبی

کثیرالرجه‌دن آخرنده کاف تصغیر ایچوندر که تحقیره محمولدر نفسك ده اولدیغی کبی (سگان کاف فارسیله جمع سگدر کلاب معناسنه (مسلخ سلخ‌خانه دیدکلریدر یعنی حیوان بوغازلیوب دریسنی یوزدکلری یر زیرا سلخ خاء معجمه ایله جلد حیوانی نزع ایتمکدر سلخ شهر آی آخریدر سلخ نهار غروب شمسدر (معنای بیت) بودرکه بخل وامساك وادخار جهنم اغاجندن بر بداقدرکه بخیلك قلبنه اورادن تدلی ایتمشدر جود وسخا جنت اغاجندن بر بداق اولوب کریمك قلبنه تدلی ایتدیکی کبی سؤال اولنورسه که جنتده اشجار اولور زیرا انهاری مشتملدر فاما جهنمده نوجهله درخت اولورکه نار محرقدر منبت دکلدر جواب بودرکه درخت دوزخ ینه کندی جنسندندرکه آتشین در وقرآنده ذکر اولنان شجرهٔ زقوم اشجار جهنمدر پس درخت دوزخك تربیه‌سی آتش ایله در صو ایله دکل نتکم آتشدن متلذذ اولان مرغ سمندرك ریشندن مندیل اتخاذ ایدوب متسخ اولدقده یعنی وسخ ودنس قبول ایتدکده اول مندیلی آتشه طرح ایدر وآتش انك وسخنی اکل وازاله ایدر وکالاول صابونله غسل اولنمش ثوب کبی اولور وآتشده یانمز چقاروب استعمال ایدرلر ومصراع ثانینك معناسی بودرکه اول بخیللر جك یعنی حقیر ومهین سلخ‌خانه کلبلرندندرکه جیفهٔ دنیایه حرص قوی ومزید طبعی اولمغله خوار وذلیل اولمشدرر ویلادیغی قاندرکه دم حیوانی دردم ایسه نصله حرامدر * روی جنت را کجا بیند بخیل * پشهٔ افتاده اندر پای پیل * بخیل بیندك فاعلی وروی مفعولیدر پشهٔ مبتداء محذوفه خبردر تقدیری بخیل پشهٔ است دیمکدر (افتاده پشه‌نك صفتیدر اندر افتاده‌یه ظرفدر بعض نسخده افتاده زیر پای پیل دوشمشدر زیر دخی ظرفدر زیرا تحت معناسنه‌در که فوقك مقابلیدر (کجا استفهامدر قنده معناسنه بیندك مصدری دیدندر نتکم مرور ایتدی (پشهٔ ده همزه وحدت ایچوندر (پشه باء عجمینك فتحیله سوری سکك درکه عرب بعوض دیر زیرا جثه ده ذبابك بعضی کبیدر (پیل باء عجمینك کسریله عرب فیل دیدیکی حیوان عظیمدرکه هندستانده اولور وانك اوصاف کثیره‌سی واردرکه حیوة الحیوان نام کتابده مسطوردر (معنای بیت) بودرکه بخیل

اولان

اولان کمسه جنت یوزنی قنده کوره زیراباب جنت بخیله مسدود وسخی یه مفتوحدر حتی مشهوردر که دیرلر خنتك قپوسنی جومرد آچر بخیل فیل اياغنه و یا اياغی التنه د وشمش بر سوری سکك کبیدر که ضعف بصری اولدیغندن ماعدا اياقلر التنده ازیلور ب خرد ومرد اولور و یاخود فیل کبی توانا اولان نفس اماره نك اياغی التنده قالمش پشه کبی در یعنی انك زار وزبونی در نفس ایسه جثه کیره ز زیرا اصلی ناردندر پس صفت نفسانیه اهلی دخی بویله در وبخیلی پشه ایله تمثیلنده وجه بودرکه پشه نك وذبابك کوزی قپاقلری یوقدر انکیچون اياقلریله دائما کوزلرینه مسح ایدوب جلا ویررلر زیرا مغبر اولمقدن خالی دکلدر * باش از بخل بخیلان برکران * تانباشی از شمار ابلهان * ازکرانه وبر باشه متعلقدر باش امردر مصدری باشیدن در اولمق معناسنه بخیلان بخیلك جمعیدر (کران وکرانه کاف عربینك فتحیله کنار معناسنه درکه ترك قرلك دیر (شمار صاغش عدد معناسنه قیامت کوننه روز شمار دیرلر یوم الحساب معناسنه شماریدن صایمقدر زیرا اول کونده خیر اوشر امقابله ومکافات ایچون عملر عد اولنور شمارکاه عرصات درکه صوری وحساب یریدر (ابلهان ابلهك جمعیدر که معناسی عنوان کلامده تبیین اولندی بعد ذا ناظم قدس سره کرچه چارچیز دیدی فاما ظاهرا اوچ نسنه عدایتدی که بری عیب جو وبری بخیل وبری بد خوی اولمقدر مکرکه بد خوی اولمغله خلق رنجیده قلمق میانده فرق اوله فافهم (معنای بیت) بودرکه بخیلارك بخلی صفتندن کنار اوزره اول واول دریایه دوشمه کری چکل تاکه ابلهلر عدادندن وزمره سندن اولمیه سن یعنی اختیار کنار ایتدیکك ابلهلردن عد اولنمامق ایچوندر زیرا بیت مذکورده تاغرض وغایت ایچوندر نتکم مرارا شرح اولندی فاعمل

* ❊ در بیان عاقبت کوید ❊ *

* از بلا نارسته باشی ای عزیز * باز باید داشتن دست ازسه چیز * رسته باشی نك مفعولیدر از رسته یه متعلقدر وجمله سی مصراع ثانی نك مضمونی تعلیلدر داشتن بایدك فاعلی دست داشتنك مفعولی از داشته متعلقدر باز معناده داشتنه داخلدر باید بازداشتن دیمکدر (بلا شول

امر شاقدر که انکلـه امتحان الهی واقع اولور بو صورتده بلودن
اولور و یاخود بلی دندر که کمر یله سکیپك وفنا بولمقدر زیرا طبعا
مکروه اولان نسـنه اصابتیله انسان غم وغصه یه دوشوب اول سببدن
چوریوب فنا بولور (تا تعلیل ایچوندر (رسته رانك فتحیله اسم مفعولدر
قورتلمش معناسنه مصدری رستن در قورتلمقدر که خلاص ونجاتدر
مضارعنـده سین هایه قلب اولنوب رهد و رهنده دیرلر (باز کیر و
دیمکدر (باید مضارعدر مصدری بایستن درکرك اولمق معنـاسنه
مضارعنـده سین حذف اولنوب باید دینلور داشتن طوتمقدر
مضارعنده شین رایه قلب اولنوب دارد ودارنده دیرلر (دست الدر که
عرب ید دیرحدی رؤس اصابعدن قولتغه وارنجه در پنجه دسته
داخلدر که منتهای کف اولان رسغدن یعنی بلکدن اعتبار اولنور
(سه فتحله وهاء غیر ملفوظه ایله که فتحه یی بیان ایچوندر که اوچدر
ثلثه معناسـنه ولکن سین فتحهٔ صریحه ایله اوقنیوب اماله اولنور
(معنای بیت) بودر که ای عزیز بلادن قورتلوب عافیت بولمقـدن
اوتوری اوچ نسنه دن الی کیر و طوتمق یعنی ال چکمك کرکدر که اول
اوچ نسـنه اسباب عافیتدندر بعض نسخده سه چیز یرینه دو چیز
واقع اولمشدر ولکن صحیح دکلدر زیرا ابیات آتیه ده مذکور اولان اوچ
نسـنه در ایکی دکل وبوکا بك بو مقوله تحریفاتی کثیردر تقـدیم
وتأخیر ابیات شویله طورسون سامح الله الناسخ لانه لیس براسخ

* رو تو دست از نفس ودنیا باز دار * تا بلاها را نباشـد با تو کار *

تورو تحتـنده اولان ضمیر خطابی تأکیددر دست باز دارك
مفعولیـدر واز اکا متعلقدر وجمله سی بیـانیه در کار نباشدك
فاعلی وبلاها مفعولی وبا دخی اکا متعلقدر رو فتحله امر حاضردر
مصدری رفتن در یوریمك وکیتمك معناسـنه مضارعنده فا واوه وتا
داله مقلوب اولوب رود ورونده دیرلر (دار امردر مصدری داشتن در
تتکمه مرور ایتدی (بلاها بلانك جمعیدر تا غرض ایچون وبا معیت
ومصاحبت ایچوندر (معنای بیت) بودر که یوری سن نفس ودنیادن
الی کر وطوت یعنی بو ایکیسـندن ال چك وانلره مشغول اولمقدن
فارغ اول تا که بلالر ایچون سنکله کار اولمیه وسکا ظفر بولمیه زیرا

هوای

هوای نفسه تابع ودنیایه مشغول اولان کسه نك باشندن بلا اکسك اولماز
شول جهتدن که نفس مبدأ فساد ودنیا مصدر نزاع وجدل وعناددر
پس دنیایی اهل دنیا اوزرنه طرح ایدوب حبلك علی غاربك دیمك
کرکدر * ور بحرص وآز کردی مبتلا * باتوروی آردزهرسوصدبلا *
مبتلا کردی نك مفعولیدر بحرص مبتلایه متعلقدر وجمله سی فعل
شرطدر زیرا ور واکر معناسنه در حرف شرطدر که معناده فعله
داخلدر تقدیری واکر کردی مبتلا بحرص وآز دیمکدر صد بلا آردك
فاعلی وروی مفعولی وبادخی اکا متعلقدر وبعد الجمله جزاء شرطدر
وبعض نسخه ده زهرسویی بلادوشمشدر باء ثانیه زائده در ومآل کرچه
بردرکه وصول بلادر ولکن نسخه اولی ابلغدر فتفطن (حرص عربی
وآز مدله فارسیدر که ایکیسی برمعنایه در یعنی برنسنه یه فرط ارادت
واجتهادله طلب وحصولنی آرزو در تنکیم مرور ایتدی (کردی کاف
عجمی ایله کشتی وشدی دیمکدر مصدری کشتن درکه اولمقدر یعنی
تحول معناسن افاده ایدر ولکن مضارعی کرد دکلك خلاف قیاسدر
وکرددك مصدری کردیدن اولدیغی صورتده دخی مخاطبی کردی کلمك
تخفیفه محمولدر مبتلی ابتلادندر اختبار وامتحان معناسنه (آرد مدله
مضارعدر مصدری آوردن در واوك فتحیله کتورمك معناسنه
مضارعنده رایه فتحه حرکت ویروب اورد واورنده دیرلر وکاه اولورکه
کثرت استعمالندن اوتوری تخفیف قصد ایدوب واوی حذف ایدرلر
آردو آرنده دیرلر یوز کتورمك توجه واقبالدن عبارتدر (سو وسوی
جهت معناسنه درکه ترکی یکادیر مثلا بو یکادیمك محلنده بعجم این سودیر
(صدبلا کثرتدن کنایه در لغت عربیه ده دخی جاریدر مثلا سبعه واربعین
ومائه دیرلر وعدد مخصوص مراد ایتمیوب کثرتدن کنایه در زیرا صد
عشرات مرتبه سنده اولان کثرتك منتهاسیدر (معنای بیت) بودرکه
اکرحرص وطمع وآرزویه مبتلی اولدکسه که بلای سی مفعوله سیدر
هرجانبدن سکا یوز یعنی چوق بلا توجه واقبال ایدر وانلردن خلاصه
مجال بولمزسن زیرا مایه سی یانکجه در پس صفت حرصدن نفسکی
تزکیه ایدوب بعده بلاوقضادن نجات بول ودیمشلردرکه حرص صفت
غائبه مورددر انکیچون ایاقلرالتنده پایمال اولور * آنکه نبود هیچ نقدش

درمیان * هرکجا باشد بود اندر امان * هیچ نقدش نبودك فاعلی ودرآکا ظرفدر و بعد الجمله انکه یه صفت اولور که انك تقدیری آن کسی که دیمکدر که مبتدادر بکجا باشده ظرفدر و بعد الجمله مبتداء محذوفدن حال اولور که عربیله تقدیری هو کائنا فی ای مکان یکون دیمکدر بود جمله سی محذوف مذکوره خبر اولوب بعد الجمله آن کسی یه خبر اولور (نقدشده ضمیر غائب یا نبوده ویامیانه قیددر انکه نبودش و یا درمیانش دیمك اولور (نقد خلاف النسئه یعنی ویرەسی دیدکلرینك خلافیدر که تاجز وحاضردر ودراهم وامثالنی تمییز ایتمکدر یعنی زیوف ونبهرجنی جیدندن ایرمقدر و بو معناده ماهر اولانه نقاد دیرلر بوراده نقدله مراد منقوددر یعنی دراهم ودنانیردر که مصدر بمعنی المفعولدر (وسط میان درکه اورته دیرلر انسانك وسطی بلی اولمغله بله میان دیدیلر میان بند قشاق واو چقوردر امان خوف زائل اولوب طمانینت نفس حاصل اولمق امن کبی پس امن وامان خوفك ضدیدر (معنای بیت) بودرکه اول کسه که انك بلنده بغلو اولان کرنده اصلا نقده متعلق نسنه سی اولمسه اول کسه هر قنغی مکانده اولورسه امن وامانده اولور انکچون دیرلرکه مال آدمه دشمندر یعنی مالی اولان ادمك ماندن اوتوری دشمنی اولور انکچون قوافل قطع وخانه لردن سرقه اولنور ونیچه سی دخی مالی اوجندن قتل اولنور علم ایسه بویله دکلدر بلکه علم صاحبنی حارسدر ومنظور وملتفت اولماسنه باعثدر الحاصل اسباب عافیتدن بری دخی خصوص اوزرینه استصحاب مال ایتممکدر زیرا درویشه هر قنده اولورسه زیان اولمز زیرا بوقلغه کسه طولاشمز وارلق ایسه اکر ظاهر واکر باطن بویله دکلدر * نفس ودنیارا رها کن ای پسر * باز رستی از بلا وازخطر * نفس ودنیا رها کن لفظنك مفعولیدر رستی ماضی مخاطبدر مابعدی اکا متعلقدر بوراده شرط معناسی وار در تقدیری اکر رها کردی باز رستی دیمکدر رها کن امر حاضردر مصدری رها کردن درکه صالی ویرمکدر رهایدن ورهاندن دخی بویله در باز بوراده تحسین ایچون زائده در خطر هلاك اوزرینه اشرافدر (معنای بیت) بودرکه ای پسر نفس ودنیایی صالی ویر یعنی صفات نفسانیه واشتغال دنیایی ترك ایله ورذائل وعرض دین اولمیان نسنه لری براق

اكر بو يله ايدرسك بلاوخوف وهلاكدن سالم اولورسن والا عافيت بولمازسن * اى بسا كس كز براى نفس زار * در بلا افتاد وكشت ازغم نزار * بساكس مبتدا وافتاد جمله سى خبردر كز افتادى تعليل ودردخى اكا ظرف قدر كشتك فاعلى بساكس ضميرى ونزار مفعولى وبعد الجمله افتاد اوزرينه معطوف قدر اى كسرله فارسيده وفتحله عربيده حرف ندادر بوراده منادى محذوف قدر اى پسر وامثالى كبى (بسا وبسى نيجه معناسنه استعمال اولنور الف ويا نسبت افاده ايدر وبعضيلر ديديلركه بسا وبسى اصلنده بس در نيجه معناسنه صكره مبالغه ايچون الف ويا زياده قلنوب نيجه نيجه يعنى زياده چوق معناسنه استعمال اولندى وبو فقير عندنده ظاهر اولان بودركه بوكلمه لر عربيده كم خبريه معناسنه دركه تكثير ايچوندر مثلا (وكم من قرية) وكثير من القرى ديمكدركه مواضع استعمالاتندن مطلق كثرت مفهومدر مبالغه دكل پس قول اول اولى كورينور (براى بهركبى تعليل ايچوندر (زار نالان كه اكليجى در بوراده مرادهوى ومشتهياتى ايچون اكليجى دركه انك تحصيلى دردندن مريض كبى اولور (افتاد فعل ماضيدر مصدرى افتادندر دوشمك معناسنه (كشت كاف عجمينك فتحيله ماضيدر شد معناسنه (غم اصلنده ستر معناسنه در اندوهه غم ديديلرزيرا غمامه شمسك يوزنى ستراتديكى كبى اول دخى وجه قلبى تغطيه وصفاسنى مكدر ايلر وغم ماضى يه كوره در واندن نوم عارض اولور وبعضيلر ديديلركه سهر يعنى بى خوابلق عارض اولور ولكن اولكيسى اصحدر (نزار كسرنونله آرق كه عرب اعجف ومهزول دير (معناى بيت) بودركه اى پسر چوق كمسنه واردركه نفس نالاندن اوتورى بلا ومحنته دوشدى وانك غم وغصه سن چكمكدن آرقلدى وضعيف اولدى اشته بو قدر تجارات ومزاولهٔ اعمال شاقه وبلكه علما وارباب جهاتك تدريس ووعظ وامامت وخطابت وتأذين وتعليم وسائر خدماتى هب نفسك مراديچون خدمتدر تاكه اكل وشرب ايده لر وتفانس ايله تنعم ايليه لر ولباس فاخره كيه لر ومساكن عاليه وفرش غاليه ده اوتوره لر وهرنوعدن حاجاتى بتوره لر والعياذ بالله تعالى * از براى نفس مرغ نامراد *

آمد ودر دام صیاد اوفتاد * مرغ آمدك فاعلی وازانی تعلیلدر
وجائزدرکه مرغ مبتدا وآمد جمله سی خبر اوله ودر اوفتاده ظرفدر
وبعد الجمله جملهٔ آمد اوزرینه معطوفدر (دام طوزاقدرکه جنس در
یعنی هردورلو طوزاغه دام دیرلرکه برنوعه اختصاصی یوقدر (صیاد
شکار ایدیجی که ترك آوجی دیرصید بنفسه ممتنع وکسه یه مملوك اولمیان
حیوانی شکار ایتمکدر یعنی ظفر بولوب تناولدر (اوفتاد وافتاد بردرکه
مصدرلری اوفتادن وافتادن کلور دوشمك معناسنه وظاهر اولان
بودرکه واو همزه نك ضمه سندن تولد ایدرکه اکا طریق اشباع دیرلر
خصوصا که ضرورت وزن اولان مواضعده بومقوله توسعات اوله
کلمشدر (معنای بیت) بودرکه مرغ نامراد نفس حیوانیه سندن
اوتوری کلدی وصیادك دامنه دوشدی وطوتلوب اله کلدی مرغی
نامرادلق ایله وصف ایلدی زیرا آج اولان نامراد اولور ومرغك
مرادی دانه در ولکن چونکه نفسنه اویدی وآرزوسی اوزرینه
دوشدی نفس انك هلاکنه سبب اولدی شویله که اکر نفسه تابع
اولمیایدی نجات بولوردی اشته نفس انسانی بویله ورطیه القا ایدر
* تادلت ارام یابد ای پسر * بود ونابود جهان یکسان شمر * دلت
یابدك فاعلی وارام مفعولیدر بود مبتدا ویکسان شمرك مفعولی وبعد
الجمله خبر در ومصراع اول ثانی یه تعلیلدر (یابد باء مثناتك تقدیمی
وباء موحده نك تأخیری ایله مضارعدر مصدری یافتن در بولمق
معناسنه مضارعنده فا بایه قلب اولنوب یابد ویابنده دیرلر (بود وجود
ونابود عدمدر (یکسانده یك بردرسان اسلوبدر ترك بردوزه یه دیدوکی
برده عجم یکسان دیر (شمر شینمعجمه نك ضمی ومیمك فتحیله امرحاضردر
مصدری شمردندر صایمق معناسنه شینك ومیمك ضمه لریله ماضیسی
کبی که شمر کلور ضمتین ایله ومضارعی شمرد کلور شینك ضمی ومیمك
فتحیله امرکبی زیرا امر مضارعدن مأخوذدر دالك حذفیله بوصورتده
اسم فاعلی شمرنده کلور وجائزدرکه مضارعی الف زیاده سیله شمارد
وشمارنده اوله پس شماردن امر شمار کلور ولکن شمارك اصلی شمردندر
شمار یدندن دکلدر یعنی امرنده شمارد نلك شمار یدندن اخذینی اقتضا
ایتمز زیرا شمار یدن لفظ مغیر اوزرینه بنا اولنان مصدر قبیلندندر

مغیراولان شمارده ایسه اعتبار بلکه اصل اولان شمرده وشمردن معتبردر
فاحفظه (معنای بیت) بودر که ای پسر تا سنك قلبك ارام واستراحت
بوله یعنی قلبكك سكونی وتحصیل اطمئنانی ایچون جهانك وجود
وعدمنی برابر صای واویله عد ایله زیرا وازلق وبوقلق یانكده یكسان
اولمدقجه نفسك اضطرابدن خالی اولمزوسنی وجود جانبنه جذب ایدر
ومرادنی تحصیل ایتدکجه ارام ایتمز اهل فنا ایسه بویله دكلدر فافهم
جدا * ازعذاب وقهرحق ایمن مباش * از پی آزار هرمؤمن مباش *
ایمن مباشك مفعولی واز ایمنه متعلقدر وایكنجی از مباشه متعلقدر (ایمن
همزه نك ومیمك كسره ریله قیغوسز معناسنه (از پی تعلیل افاده ایدر
تنكیر مروراتیدی (آزار مد له اسم مصدردر ازارلمق وسوكك ورنجیده
قلمق معناسنه مصدری آزردن وآزاردن وازاركردندر انجتمك معناسنه
(معنای بیت) بودر كه حق تعالی نك عذاب وقهرندن قیغوسز
ولاابالی اولمه زیراكفردركه امن عاجزدن اولور الله تعالی حقنده ایسه
عجز اعتقاد ایتمك كفردر پس اسباب عذاب وقهردن اجتناب
وموجبات ثواب ولطفی اكتساب لازمدر وهرمؤمنی انجتمكدن اوتوری
اولمه یعنی هیچ برمؤمنی رنجیده قلمق ایزنه وآردنه دوشمه زیرا سن
ملت ابرهیم اوزرینه سن كه كعبه یی بنا ایچون خلق اولندك یوخسه
هدم ایچون دكل وبونده مؤمنی تخصیص بالذكر ایتدوكی شرفندن
اوتوریدر والا هیچ برذی روحه اذیت وبخش جائز دكلدر كركسه
كافر اولسون مكر كه اورادہ ضرورت قویه وبرهان اوله یاعقلا
ویا شرعا * دربلا یاری مخواه از هیچ كس * زانكه نبود جز خدا
فریادرس * یاری مخواهك مفعولی واز اكامتعلق ودر یاری یه ویا نهیه
ظرفدر زانكه ماقبلنه تعلیلدر جز استثناء مفرغدر كه علی حسب
العوامل معربدر مستثنی منه محذوفدر تقدیری نبود كس فریادرس
الا خدا دیمكدر (یاری ده یامصدریه در معاونت دیمكدر یارمعین در
(زانكه زان سبب كه دیمكدر (نبودده با وزنیچون اسكان اولنور اصلی
مضمومدر (فریادرس وصف تركیبیدر اصلنده رسنده فریاد در
فریاده ایریشیجی ومدده كلیجی معناسنه زیرا فریاد مدد دیو اغلمق
وچاغرمقدر رسیدن ایرشمكدر ورساندن ورسانیدن ایرشدرمكدر

(معنای بیت) بودرکه بلا حالنده ومصیبت ومحنت نزول ایتدوکی وقتده هیچ برکسه دن معاونت وامداد طلب ایتمه زیرا الله تعالی دن غیری فریاده ایریشجی ومدده کلیجی یوقدر انکیچون حضرت ابرهیم علیه السلام آتش نمروده طرح اولندقده اول اثناده جبریل علیه السلام کلوب الیس لك حاجة یا ابرهیم دیوجك ابرهیم دخی اما الیك فلا دیو جواب ویردی یعنی یاجبریل سکا عرض حاجت ایلم وسندن مدد خواه اولم بلکه لسان حالم ایله حاجتم معین وظهیر اولان اللهه معروضدر وایوب علیه السلام دخی (رب انی مسنی الضر) دیو حالنی حقه عرض ایتدی وبوراده ناظمك قدس سره مرادی عالم حقیقتنه ویاحق نسیانه کوره منع استمداددر والا اذا تحیرتم فی الامور فاستعینوا من اهل القبور مطالعه اولنه * هرکه رنجا نیدهٔ عذرش بخواه *
تانباشد خصم تودر عرصه گاه * هرکه نك تقدیری هرکسی که دیمکدرکه مبتدادر رنجا نیدهٔ فعل مخاطبدرکه ماضیدن برقسمدرکه اکا ماضیٔ مقید دیرلر مفعولی محذوفدرکه اورادر معناسی سن انی انجتمش سن دیمکدر بعد الجمله مبتدایه صفت اولور عذر بخواهك مفعولیدر وبعد الجمله خبردر تا تعلیل ایچوندر نباشدك تحتنده فاعل ضمیری هرکسه راجعدر (رنجانیدهٔ) ده همزه خطاب ایچوندر رنجانیده ذکر اولندیغی اوزره ماضیٔ مقیددر اکر رنجانیدی دنلسه ماضیٔ مطلق اولوردی مصدری رنجانیدن درکه انجتمك ورنجیده قلمقدر مضارعی رنجاند ورنجاننده کلور رنجانیدن رنجیدنك متعدیسیدر رنجیدن لازمدرکه انجنمك وآزرده دل اولمقدر (عذر) عربیدرکه محو ذنب ایده جك بهانه تحری ایتمکدر شو ایشی بن ایشلمدم دیو انکار ایتمك ویا اشلدم اما مرادم شوایدی دیمك ویا ایتدم اما بردخی ایتمیه یم دیمك کبی (بخواه) ده با تأکید طلب ایچوندر زیرا خواه امردر مصدری خواستن درکه طلب ایتمکدر مضارعنده سین هایه قلب اولنوب خواهد وخواهنده دیرلر (خصم) فتحله خصومتدندرکه منازعه در مخاصم اولانه خصم دنلدی زیرا هربری آخرك خصمنه تعلق ایدر خصم ضمله جانبدر تنکم عجم دست وکریبان شد نه دیر وترك یاقه یاقه اولدیلر دیو تعبیر ایلر (عرصه گاه) ده عرصه عربیدر بنادن خالی اولان

بقعهٔ واسعه یه دیرلر (کاه کاف فارسیله ظرف مکاندر عرصه کاه محشر در یعنی خلقك حشر وجمع اولاجق بر یدر که میدان واسعدر زیرا ارض اول وقتده یکرمی بر جزء دن طقسان طقوز جزء ه دك مد وتوسیع اولنسه کرکدر پس عرصه کاه شول یردر که حشرك بقعه ومیدانیدر (معنای بیت) بودر که هرکسه که انی سن انجتمش وآزرده خاطر ایتمش سن انك عذرنی دله وحلاللق طلب ایله تا که محشرده سکا خصم ومنازع اولمیه والا اوزرنده حقم وار دربو سنکله دست وکریبان اولور وفضاحته دوشرسن وبلکه استیفاء حقوق واقع اولورسه یاحظ آخرتك منقص اولور ویامفلس قالورسن زیرا یوم عدلده مسامحه اولمازهمان بوموطنده ایکن قبل المحاسبه محاسبهٔ نفس ایده کور وحقوق حق وحقوق عبادی ادا وقضا ایله والله الموفق

* کرغنا خواهد کسی از ذوالمنن * درقناعت می توانش یافتن *

کسی خواهدك فاعلی وغنا مفعولی واز اکا متعلق وبعد الجمله فعل شرطدر دریافتنه ظرف ویافتن توانه مفعولدر فاعلی کسی یه راجع ضمیردر زیرا توان بوراده تواند دیمکدر وبعد الجمله جزاء شرطدر وتوانش ضمیری معناده یافتنه قید در می تواند یافتنش دیمکدر که مصدری مفعولنه مضافدر (غنا فقرك مقابلیدر که عدم احتیاج وبلکه کثرت اموالدر (ذوالمنن ده ذو صاحب معناسنه منن کسر میمله منتك جمعیدر که نعمت ثقیله وعطاء بی عوضدر وانك تفصیلی بالاده در قناعت قسمته رضا وموجود اوزرینه زیاده طلب ایتمامکدر نتکم بیانی مرور ایتدی توان قدرت در مصدری توانستن در مضارعنده سین حذف اولنوب تواند دینلور دانستن دن حذف اولنوب داند دنلدوکی کبی (یافتن یاء مثناتله بولمقدر مضارعنده فا باء موحده یه قلب اولنوب یابد ویابنده دینلور (معنای بیت) بودر که اکر برکسه ذوالمنن وذوالعطایا اولان الله تعالی دن غنا ودولت طلب ایدرسه اول دولتی قناعت وقسمته رضا ایچنده بولمغه قادر اولور زیرا قناعت کنز لایفنی در پس هرکیمکه بوکنزه واصل وبود فینه یه نائل اوله فقر یوزنی کورمز وانك دولتنه زوال ایرمز والا حریص اولان کسه غنی اولسه دخی غنای نفس اولمیجق ینه فقیردر وبونده اشارت واردر که قوت وکفاف

وكفايت اوليحق طلبكار غنا اولمامق كركدر زيرا مقصود اولان تعيشدر وحقك متكفل اولديغي رزق واصل اوليحق مزيده حاجت قالماز مع هذا مزيدك محاسبه سي واردر وسوء حسابدن خوف ايتملودر

* در بيان علامات عقل ودانش نصيحت كويد *

* هركرا عقلست ودانش اي عزيز * دور بايد بودنش ازچارچيز *

بونك تقديري هركسي كه عقل ودانش هست اورا ديمكدركه هركسي مبتدا عقل ودانش مبتداء ثاني وهست مبتداء ثاني يه خبردر زيرا بوراده است هست معناسنه وبعد الجمله كه رابطه سيله مبتداء اوله صفتدر اورا هستي تعليلدر زيرا را لام جاره معناسنه در بودن بايدن فاعلي وشين مضاف اليه يعني بودن فاعلنه مضاف ودورانك مفعولي واز دوره متعلقدر بو بيتك مفرداتي مرارا شرح اولنمشدر (معناي بيت) بودركه هركس كه انك ايچون عقل ودانش وادراك وار در اول كمسه درت نسنه دن دور وبعيد اولمق كركدركه اكر بو درت نسنه دن دوز اولورسه اهل علم نافع واهل عقل معاد اولديغي بللو اولور واكر بونشاندن خالي اولورسه جاهل واحمق قالور

* كار خود با ناسزا نكندرها * مردمي نكند بجاي ناسزا *

نكند فاعلي عاقل واهل دانشدركه بيت اولدن مفهومدر كار مفعول اول ورها ثانيسي وبارهايه متعلقدر مردمي ايكنجي نكندك مفعولي در بجاي اكا متعلقدر ناسزا نالايق ديمكدر سزيدن فتحله لايق اولمقدر رهاصالي ويرمكدركه رهاكردن ويا رهانيدن ويا رهاندندن تخفيف اولنمشدر (مردمي انسانيت ديمكدركه يا مصدريه در (بجاي ناسزا عرفلرنده ناسزانك حقنده ديمك معناسنده مستعملدر (بجاي اوانك حقنده ديمكدر نتكم شيخ سعدي ديمشدر (توبجاي پدرچه چه كردي خير (كه همان چشم داري ازپسرت) يعني سن پدرك حقنده نه خير ايتدك كه اوغلكدن همان اميد طوترسن (معناي بيت) بودركه كندي كاركي ناسزايه صالي ويرمه ومحل اولميانه ايش اصمرلمه زيرا هركارك بر رجلي واردر وكذلك ناسزا حقنده انسانيت ايتمه زيرا ضايع اولور نتكم ديمشلردركه معروفي احسان اهلنه اصطناع ايتمك كركدر والا حرامي يدنه سيف قاطع ويرمك وسباع حيواناتي تربيه ايتمك كبي

اولور

اولور * عقل داری میل بد کاری مکن * زین چو بکذشتی سبکساری مکن * عقل دار ینك مفعول مقدمیدر و بعد الجمله فعل شرطدر زیرا بو کلام شرطی متضمندر که تقدیری اکر عقل داری دیمکدر میل مکنه مفعولدر و بعد الجمله جزاء شرطدر مصراع ثانی دخی بو اسلوب اوزرینه شرط وجزادر تقدیری چو بکذشتی زین سبکساری دیمکدر یعنی چو حرف شرطدر که اکر معناسنه در عقل بورادە مراد عقل کاملدر عقل معاد وقدسی در (داری مضارع مخاطبدر مصدری داشتن در طوتمق معناسنه مضارعنده شین رایه قلب اولنوب دارد ودارنده دینلور بدکاری ده یا مصدریه در (بدکار صفت مشبهه در بد اشلو معناسنه وبدکاری بد اشلولكدر (زین اصلنده زاین درکه حالت درجده الف تلفظا ورسما ساقط اولمشدر (بکذشتی بانك ضمه سی وکاف عجمینك لاجل الضروره سکونیله ماضی مخاطبدر مصدری کذشتن در کچمك معناسنه مضارعنده شین رایه قلب اولنوب کذرد وکذارنده دیرلر (. سبکساری ده یا مصدریه در سبکسار دخی صفت مشبهه در یینی باشلو یعنی خفیف العقل سبك سرکبی زیرا سار کلەدرکه سردن جزء در مجازا سرا اوزرینه اطلاق اولنمشدر کله پوشه ساره دیرلر دیه یه اختصاصی اولدیغندن او توری سبکساری یینی باشلولقدر (معنای بیت) بودرکه اکر عقل کامل وعلم شامل طوترسك یعنی بو معنی وبو صفت سنده وار ایسه بد و برامز ایش اشلمه کرك عقلا قبیح اولسون وکرك شرعا زیرا خاق اراسنده تشنیع اولندیغندن غیری من یعمل سوء یجز به مضمونجه عمل بده جزاء بدایله مقابله اولنور نتکم مقتضای عدل بودر وبونی کچدکدن صکره یینیلك ایتمه که خفیف العقل اولمقدر یعنی بو خصلتی کچرسك سکا بر پند دخی بودرکه عقلا کبی آغر باشلو اول وخفت وطیشدن حذر ایت والا بین الناس رذیل ومبتذل اولورسن وعند الله دخی وزن ومقدارك قالماز وصراف معنی سنی بر پوله الماز

* هرکرا حلم ودل روشن بود * در زمانه باصلاح تن بود * هرکسی که اورا دیمکدر که هرکسی مبتدا واورا بوده مفعول وحلم فاعل وبعد الجمله مبتدایه صفتدر ایکنجی بودك فاعلی هرکس ودر اکا ظرف وبا اکا متعلقدر وبعد الجمله مبتدایه خبردر حلم کسر حا ئله مجرمی جزمیله

مؤاخذه ده عجله ایتمامك قدرت وارتفاع مانع وار ایکن بله پس خالقه کوره ترك مؤاخذه ومخلوقه کوره کیفیت نفسانیه‌در که ترك مذکوری مستلزمدر وحلم کسرله عقل معناسنه دخی کلور قال الله تعالی (تأمرهم احلامهم بهذا) ای عقولهم کما فی القاموس والمفردات ولکن مفرداتده دیمشدرکه حلم حقیقتده عقل دکلدر ولکن عقلله تفسیر ایتدکاری عقلك مسببا تندن اولمغله والا حلم نفس وطبعی هیجان غضبدن ضبط ایتمکدر پس اکر ناظمك قدس سره حلم ایله مرادی عقل ایسه عقل یرینه حلم دیدیکی بطریق التفنن در (دل روشن کدورتدن صافی اولمش کوکل پس روشن که آیدین در صفا وجلا مراد اولور زمانه آخرنده ها تخصیص ایچوندر زیرا هر وقتده من الاول الی الاخر زمان دیرلر زمان مخصوصه ایسه زمانه دیرلر مثلا هر کسك زمانی کبی صلاح فسادك ضدی اولدیغی ومعنالری مرور ایتمشدر (معنای بیت) بودرکه هرکسه که انك حلم ویا عقل صفتی ودل صافیسی اوله زمانه‌ده صلاح تن ایله اولور یعنی بدن وجسمی فساددن خلاص وآسوده اولور شول جهتدن که حدیثده کلور (اعوذبك من ان اجهل او یجهل علیّ) یعنی نادان اولمقدن ونادانلربکا نادانلق معامله سن ایتمکدن سنی پناه کاه ایده دین پس شول کسه ده عقل وقلب حالی کمال بولمیه البت ناسزا ایش طوتمقدن خالی اولمز واخرا جانب الندن مبتلی اولور وبر دخی بودرکه سوء اخلاقی اولان کسه نك اضطراب قلبی بدننه دخی ساری اولوب ظاهرا وباطنا راحت بولمز وساکن اولمز

* تاشوی پیش ازهمه در روزکار * دست برنان ونمك بکشاده دار *

پیش شوی نك مفعولی واز پیشه متعلقدر وجمله‌سی تعلیلیه اولور دست دارك مفعول اولی وبکشاده ثانیسی وبر بکشاده یه متعلقدر تا تعلیل ایچوندر (شوی فعل مضارع مخاطبدر مصدری شدن در اولمق معناسنه مضارعنده واوزیاده ایدوب شود وشونده دیرلر پیش باء عجمینك کسریله اولك که جهات ستدندر امام معناسنه فتحله روز کار اصلنده شدتلی کوندر زیرا کار کاف عجمیله مبالغه افاده ایدر صکره مطلق زمانه محمول اولدی وشدت معناسنی متضمن اولدیغنه قرینه‌درکه وقت محنتده بویله اولور روزکار در بودیرلر یعنی

زمان محنتدن خالی دکلدر که انده بویله شدتلی کونلر اولور
وروزکار جهان معناسنه کلدیکی نعمة الله ده مصرحدر ولکن
روز لفظی معنای اولی ترجیح ایدر اکرچه بو مقامده ایکی معنی دخی
درستدر نمك طوز دره ملح معناسنه نمکدان طوزلقدر بوراده نمك ایله مراد
ادام در کسر ایله قاتق دیدکلری یدر زیرا بحسب الغالب طوزدن خالی اولمز
وحقیقتی مراد اولمق دخی جائزدر زیرا طعامده نمك ایله بدأ ایتمك
مسنوندر بو صورتده قوام طعام اولان ملحله اکتفا وماعدا بطریق
الاستتباع مراد اولور ونان اصل الکل اولمغله تقدیم اولندی انکیچون
حدیثده کلور (اکرموا الخبز) بکشاده بانك ضمه سی ولاجل الضروره
کافك سکونیله اسم مفعولدر آچلمش معناسنه مصدری کشادندر که
آچمقدر مضارعنده یا زیاده اید وب کشاید وکشاینده دیرلر
واسم مفعول ماضیدن مشتقدر زیرا مضی یه دلالتده مناسبتلری
واردر پس ماضینك آخری مفتوح قلنوب فتحه یی بیان ایچون هاء
علامت وضع اولنور دار امردر مصدری داشتن در طوتمق معناسنه
(معنای بیت) بودرکه زمانده ویا جهانده جمله دن مقدم اولمق
ایچون دستی نان ونمك اوزرینه آچلمش طوت یعنی مقبوض الید اولوب
طعامکی مسافردن ومجاوردن امساك ایتمه بلکه اطعامله مبسوط الید
اول چونکه کشاده دست اولاسن اهالی زمانه یی عملده سبق ایدرسن
وجمله یه اوك اولورسن وایلرو کیدرسن زیرا سخاوت ملکانك
اکلی واطعام صالحاتك اکلی درحتی بین الملائکه بو عمل مضبوطدر زیرا
انلر اطعام طعام وسقی ماء عملندن محروملردر که بو عمل بشره مخصوصدر

تا تو باشی در زمانه دادکر زیردستا نرا نکودار ای پسر* تو لفظی
باشی تحتنده اولان ضمیر فاعلی تأکید در دادکر باشینك مفعولیدر
وبعد الجمله تعلیلدر زیرا دارك مفعول اولی ونکو ثانیسیدر دادکر داد
عدل وداد کر عادل وستمکر ظالم درو داد خواه شکایتجیدرکر کاف عجمی
ایله ادات فاعلدر جی معناسنه مثلا زرکر قیومجی وآهنکر دمرجی در
زیرادستان ال التنده اولنلردر مطلقا پس دستانك جمعیتی زیردست
ومحکوم اولنلره راجعدر آن ادات جمعدر جسم نامی ده یعنی انسانده
وحیوانده ونباتده مستعملدر مثلا مردمان واسبان ودرختان دیرلر

نکو نونک کسریله ونیکو کو کجك در مقابلی زشتدرکه چرکندر
(معنای بیت) بودرکه تاسن زمانه ده عادل اوله سن یعنی عدل صفتیله
متصف اولمالک ایچون الك التنده وزیر حکومتنده اولان اهل واولاد
وخدامی کوکجك وخوش طوت وهره وکلبه وارنجه حقوق عباد
وحیوانی رعایت ایله تاکه صفت الٰهیه ایله متصف اولاسن وشرف
ودرجات عالیه بولاسن والاراذیل وساقط اولورسن ودرکاته نزول
ایدرسن زیرا ظالم ملعوندر وملعونك مقری نارددر وحدیثده کلور
(کلکم راع وکلکم مسئول عن رعیته) وآخر وصایای نبوی ده کلور

(الصلوة وما ملکت ایمانکم * هرکه در پند خود آمد استوار *
* پند اورا دیکران پندند کار * تقدیری هرکسی که دیمکدر در استواره
ظرف واستوار آمده مفعولدر و بعدالجمله مبتدایه صفت اولورکه
هرکسی در دیکران پندندك فاعلی و پند مفعول اولی وکار ثانیسی در
و بعد الجمله مبتدایه خبردر پند باء عجمینك فتحه سیله نصیحت
ووعظدرکه ترك اوکوت دیر استوار محکم معناسنه در دیکران دیکرك
جمعیدر غیر معناسنه ترك بردخی دیر تکم مفصلا مرور ایلدی بندند
باء عربیله فعل مضارع جمعدر مصدری بستن در بغلمق معناسنه
مضارعنده سین نونه قلب اولنوب بند د و بندنده دیرلر (معنای بیت
بودرکه هرکسه که کندنه وعظ ونصیحت ایتمکده محکم کلدی یعنی
عظ نفسك ثم عظ الناس موجبنجه اول نصیحت ایدوب عمل ایلدی
غیریلر دخی انك نصیحتنی کار بغلدیلر وایش طوتدیلر یعنی انلره دخی
تأثیر ایدوب عمل قلدیلر ونصحنك نفوذی اولدی زیرا خلقك اسان
عذری قطع اولندی وترددده مجاللری قالمدی اشته عامل ایله غیر عاملك

فرقی بودر * هرکه او کفتار خود باشد ملول * قول اورا دیکران
نکنند قبول * ملول باشدك مفعولیدر فاعلی هرکه متضمن اولدیغی
کسك ضمیریدر دیکران نکنندك فاعلی وقول مفعول اولی وقبول
ثانیسیدر و بو مقوله تراکیبك نظائر کثیره سی مرور ایتمشدر اعرابی
انلره قیاس اولنه و بو بیتك جمیع مفرداتی بالاده شرح اولنمشدر
خصوصا کفتار لفظی محلندن مطالعه اولنه (معنای بیت) بودرکه
هرکسه که کندی سوزندن پرملال وکسلناك اوله یعنی مقتضاسیله

عمله حركت ايتميه وقول مجرديله قاله غيريلر انك سوزنى قبول ايتمزلر زيرا متكلم ومخاطب وناصح ومنصوح له اراسنده جهت جامعه كركدركه چاقق ايله قاو اراسنده اولان مناسبت كبى تاكه ارتباط حاصل اوله ومتكلم وناصحدن كلام مخاطب ومنصوح اليهه نافذ وواصل اوله وبومعنى مرتبهٔ اقوايى بياندر والا انسباننده استعداد واقبال اولميجق خط ديواردن دخى اخذ ايدر ودنلمشدركه (الحكمة ضالة المؤمن اينما وجدها اخذها) چونكه ادبار اوله انسان عاملدن دخى مستفيد اولماز نتكيم حديثده كلور (يجئ النبي وليس معه احد (فافهم جدا * هرچه باشد در شريعت ناپسند * كرد او هرگز مكرد اى هوشمند * ناپسند باشدك مفعوليدر وبعد الجمله هرچه يه صفت اولوركه هركسى چه يعنى كه تقديرنده دركه مبتدا دركرد مكردك مفعولى وبعد الجمله خبر اولور (هرچه ده هر كل افرادى معناسنه در وچه كه برينه مستعملدر اكرچه لفظنده اولديغى كبى وجائزدركه اصلى اوزرينه نه معناسنه اوله نتكيم تصويره معناده كلور (شريعت الله تعالى نك عبادى ايچون مشرع يعنى دين ده طريقت قلديغى نسنه دركه انك اوزرينه سلوك ايدوب كيدرلر واول شريعته وضع الهى ديرلركه رسول الله صلى الله عليه وسلم كتورمش وانك وساطتيله متعين اولمشدر پس شول نسنه كه كتاب وسنتدر ايكسى دخى شرعدر زيرا سنت دخى (وما آتاكم الرسول فخذوه) مضموننده داخلدر وشولكه كتاب وسنتدن على سبيل الاجتهاد استنباط اولنمشدر (احكام فقهيه كبى وياخود اجماع علماء انك اوزرينه منعقد اولمشدر بوايكسى كتاب وسنت اوزرينه متفرعدر وكتاب وسنت واجماعى انكار ايدن كافر اولور اجتهادياتى انكار ايدن كافر اولماز زيرا ظنيتدر بلكه تضليل اولنور وشول سنتلركه الله تعالى يه قربت طريقى اوزرينه ابتداع اولنمشدر انلر دخى سنت طاهرهٔ نبويه ده داخللردر تراويح وامثالى كبى زيرا سنت مطلقيه مصادمه سى اولميان امور محدثه ضلالتدن خارجدر وبونك خلافى اوزرينه اولان كمسه عقل وعلمدن بالكليه خالى وحليهٔ ادراكدن عاطلدر ناپسند اصلنده ناپسنديده در بكنلمامش معناسنه مصدرى پسند يادندركه بكنمك ديمكدر دكه نسنه بى بكنمنه

مشكل پسندد يرلر (كرد كسر كاف عجميله برقاچ معنا يه كلور بوراده چوره ديمكدر كرد اكرد جب چوره در (مكرد كاف عجمينك فتحيله نهى حاضردر مصدرى كرديدندر دونمك معناسنه برحالدن برحاله وبريانندن بريانه وكيدركن دونمك كبى مضارعى كردد كلور (هوشمند اوصلى وعقلى باشنده كسه كما فى نعمة الله زيرا مند ادات توصيفدركه لى معناسنه درودقايقده كلوركه هوش اوك ديدكلرى حالتدركه عقل صحيحك اثريدركه عرب اندن تميزله تعبيرايدركه آدمى خير وشر ونفع وضررى انكله فرق ايدر يوخسه نفس عقل دكلدر اوكى كيتمشه بيهوش واوكلو يه هوشمند ديرلر هوشك منافيسى لسان عربده اغما ديدكلريدر اوصلو دلو مقابليدر اكرهوش اوص اولايدى بيهوش ديوانه اولوردى انتهى بالتهذيب كتاب مذكورده هوشك عقل اوزرينه متفرع ايدوكنه بو بيتله استشهاد ايدركه (بعقل ار چند مردم هوشمند ست نداند موى ريش خود كه چندست يعنى مردم هرچندكه عقليله مميز اولسه ده كندى صقالنك قيلى قاچ اولديغن بلمز ولكن كشف الاسرار نام تفسيرده كلوركه زهرى كه بياد تو خوردم نوش آيد ديوانه ترا بيند و باحوش آيد پس بو بيتده باهوشك ديوانه يه مقابله سى هوش اوص معناسنه اولمق اشعار ايدر ودقايق بيتده اولان هوش كاله مقصر و قدركه انسان قوت مدركه سيله نقدر كامل اولسه ديمكدر ودقايقك بو محلده بوندن غيرى قصورى دخى واردركه تطويلدن حذرا بيان وجوابى طى اولندى فاعرف (معناى بيت) بودركه هركسه كه شريعتده ناپسند ونامقبول اوله اى عاقلو انك چوره سنده اوقاتدن هيچ بروقتده دونمه وطولاشمه زيرا شرعله عامل اولميانه رغبت ومجلسنه حركت بوقدر وكذلك بركسه ده حال اوله ولكن ادب شرع اولميه اولدخى اهل قال بى ادب كبيدركه اقتدايه صالح دكلدر شوقدر واردركه مجذوب الهى اولانه اقتدا اولنمز سه ده تعظيم واحترام اولنور فاحفظه

* تا صواب كار بينى سر بسر * بامراد خود مكن كار اى پسر *

صواب بينى يه مفعولدر سر بسر معنى جهتيله بينى يه متعلقدر زيرا تقديرى از تا سر بسر ديمكدر وبعد الجمله مصراع ثانى مضموننه تعليل اولور كار مكن كلمه سنك مفعولى وبا اكا متعلقدر زيرا معيت

ومصا

ومصاحبت ایچوندر (صواب خطا مقابلیدر (بینی مضارع مخاطبدر مصدری دیدن درکورمك معناسنه على غير القياس دال بایه قلب اولنوب بیند و بیننده دیرلر (سر بسر ازسر تابسر دیمکدر یعنی اوجدن اوجه وباشدن باشه بالکلیه مراد در تخفیف اولنوب سر بسر دنلمشدر نتکم سرتسرا کاقرینه در زیرا بودخی ازسر تابسر دیمکدرکه تاانتهاء غایت ایچوندر وانتهایه ابتدا لازم اولمغله از تقدیرا ولنمغه باعث بودر زیرا از ابتداء غایت ایچوندر وسرا سر وتکاپو ودنکا دنك وامثالنده اولان الفات واودن بدلدرکه اصلنده سر وسرو تك و پو ودنك ودنکدرکه تخفیف مراد ایتدکلری یرده بونی ایدرلر ودر بدر دخی سر بسرکبیدرکه از تابدر دیمکدر یعنی قپودن قپویه دریوزه ایدر انتهایه دك دیمکدر معناسه در بدر دیدکلری بو مقوله دریوزه شاننددن اولمغله در وسر بسر باش باشه ودر بدر قپو قپویه ورو برو یوز یوزه دیو مقابله معناسی دخی صحیحدر ولکن هر استعمال مواقعنده کوره در بوراده مراد اولدر (مکن نهی حاضردر مصدری کردندر ایلمك وایشلمك معناسنه مضارعنده را یرینه نون کتوروب کند وکنده دیرلر (معنای بیت) بودرکه ای پسرا کرکاریکی بالکلیه صواب اولمق استرسك وهر ایشم خیرا اوسون دیرسن کندی مرادکله ایش ایشلمه ونفسکی آرادن طرح ایدوب هوی وشهوتی براق وشرعله ومرشد سوزیله وحقله ایش طوت تاکه اغراض نفسانیه وشهوات طبیعیه دن خلاص اولوب خاص آلتون اولهسن ونحاسك زر ابریزه منقلب اوله ولکن بو معنی خواص ناسه مخصوصدرکه انلر کاردان وحق بین وحق شناس وفانی اراتدر

* در بیان رستکاری کوید *

* هست بی شك رستکاری در سه چیز * باتوکویم یادکیرش ای عزیز *

هست مقدم خبر ورستکاری مؤخر مبتدادر وبی خبره متعلق ودر اکا ظرفدر باتو مابعدنه متعلقدر کیرش ده شین مفعول اول ویاد اکا ثانیدر وجمله سی استیناف بیانیدر هست واردر دیمکدر رستکاری ده یامصدریه در رسته راتك فتحیله اسم مفعولدر مصدری رستن درکه قورتلمقدر خلاص ونجات معناسنه مضارعنده سین هایه قلب اولنوب رهد ورهنده دنلور خواستن دن خواهد دنلدوکی کبی و بعضیلر

رهیدن رسته کوره وخواهیدن خواسته کوره دخی لغتدر دیمشلردر ورستکاردخی رسته کبی قورتلمشدر زیرا کاف عجمیله ادات مبالغه درکه بعض افعال واسماء آخرنه لاحق اولور مواد کثیره سی واردر (یاد کردر (کیر کاف عجمینك کسریله امر حاضردر مصدری کرفتن در طوتمق معناسنه مضارعنده یاز یاده ایدوب کیرد وکیرنده دیرلر یاد کیر خاطرکده طوت وذکر وحفظ کدن کیسون دیمکدر (یاد داشت خاطرده محفوظ اولان نسنه یه دیرلر (معنای بیت) بودرکه دنیا وآخرتده خلاصلق بی شك وشبهه اوج نسنه ده در ای عزیز سکا اول اوج نسنه یی سویلیم سن انی خاطرکده طوت وعمل ایله تا که بلا ومحنتدن نجات بوله سن ودرد وغمدن خلاص اوله سن * زان یکی ترسید نست

از ذوالجلال * دوم آمد جستن قوت حلال * یکی مبتدا وترسید نست خبردر زان یکی دن یاحال ویا اکا صفتدر از ترسیدنه متعلقدر دوم مبتدا جستن آمد ضمیرندن حالدر عربی ایله تقدیری الثانی جاء کائنا هذا المعنی دیمکدر آمد بعد الجمله خبر اولور جستن مصدردرکه مفعولنه مضافدر حلال قوتك صفتیدر (یکی بری دیمکدرکه آخرنده یا نسبت ایچوندریك بردر (ترسیدن فتحیله قورقمق خوف معناسنه (ذوالجلال الله تعالی درکه جلالت وعظمت وهیبت صاحبیدر پس جلال نعت الهیدرکه قلوبه هیبت وتعظیم اعطا ایدر وبو جلالدن اسم جلیل ظاهر اولمشدر وحکم جلالدرکه تنزیه وتشبیه دینلور یعنی جلال ضدین اوزرینه اطلاق اولنور (لیس کمثله شیء) ومرضت فلم تعدنی کبی (دوم ضمتین ایله ایکنجی دومین ایکنجیسی دیمکدرکه ایکی یه منسوبدر یکی بره منسوب اولدیغی کبی (آمد فعل ماضیدر مصدری آمدن درکلمك معناسنه مضارعنده میم یا یه تبدیل اولنوب آید وآینده دیرلر (جستن جیم عربینك ضمه سیله استمکدر مضارعنده سین واو ویایه قلب اولنوب جوید وجوینده دیرلر (قوت حوت وزنی اوزرینه عربیدر مایقوم به بدن الانسان معناسنه یعنی انسانك بدنی انکله قوام بولاجق قدر غدادر (حلال عقدهٔ حرمت اندن حل اولنان نسنه درکه استعمالنده عقاب یوقدر طیب استلذاذ اولنان نسنه در پس هر حلال طیب اولماز (معنای بیت) بودرکه اسباب

نجات اولان اوج نسنه دن بری ذوالعظمة والكبرياء اولان الله تعاليدن
خوفدر يعنی عقابندن واكا باعث اولان اموردن پرهيز وحذر در
بوراده مقام خوفده ذوالجلال وصفنك مناسبت ولطافتی خفی دکلدر
ايكنجی قوت حلال طلب ايتمك كادی يعنی نفقه سنی حلالدن ايليه
ومحرمات ومشتبهات تناولندن حذر ايده والا آتش اكل ايدر وعذابه
مستحق اولور وفرض ونافله سی قبول اولنماز وآخرتده صورتی مسخ
اولور * سيومين رفتن بود بر راه راست * رستكار رست انكه اين
خصلت وراست * سيومين مبتدا رفتن بودك مفعولی بر رفتنه
متعلقدر وبعد الجمله خبردر رستكار رست مقدم خبر انكه مؤخر مبتدا
واين خصلت دخی مبتدا وراست خبردر زيرا تقديری حاصل است
اورا ديمكدر وبعد الجمله انكه يه صفتدر زيرا ان كسی كه تقديرنده در
(سيومين اوچنجی سوم اوچنجی دريا اشباع طريقيله در اصلی
سه دركه اوچدر سينك فتحه سی كسره جانبنه اماله ايله اوقنور
سيومين ده يا نسبت ونون تأكيد نسبت ايچوندر (راه راست صراط
مستقيم دركه دين مشروعدر (رستكار مرور ايتدی (خصلت
فضيلتده غالبدر اكرچه رذيلتده دخی مستعملدر (ورا اصلنده
اورادركه واو حرف آخره اتصالله همزه ساقط وواوه اخف حركات
اولان فتحه ويرلمشدر (وراكلمه سی اداة مفعولدر ولام جاره معناسنه
كلوركه بوراده مراد بودر (معنای بيت) بودركه اسباب خلاصك
اوچنجيسی صراط مستقيم اولان شرع نبوی اوزرينه يوريوب
كتمكدر قورتلمشدر اول كسه كه بو خصلت يعنی سلوك جادهٔ دين
انك ايچون حاصلدر زيرا شرع مطهردن خارج اولان كافردر
كافر ايسه نجات يوقدر بلكه نجات مؤمنه در وخصلت مذكوره ده
امر ونهی داخلدر زيرا فرائضی اكتساب مناهيدن اجتنابله تام
اولور پس انده كه امر اوله ولكن نهی اولميه وبالعكس اول كسه
نجات بولماززيرا احدهما آخره مربوط وبری برينه منوطدر نتكم
قرآنك وعيدندن مفهوم مدر شوقدر واردركه ايمانله انتقال ايدن
عاصی نك حسابی حقه مفوضدر حق عبد اولمغه عفو ايتمك جائزدر
* كر تواضع پيشه كيری ای جوان * دوست دارندت همه خلق جهان *

تواضع كبرى نك مفعول اولى وپيشه ثانيسى وبعد الجمله فعل شرطدر وهمه دارندك فاعلى وتا مفعول اولى ودوست ثانيسى وبعد الجمله جزاء شرطدر (كيرى، مضارع مخاطبدر مصدرى كرفتن در طوتمق معناسنه مضارعنده يازياده ايدوب كيرد وكيرنده ديرلر وبعض نسخده كردى دوشمشدر كه ماضى مخاطبدر (جوان يكت دركه پير مقابليدر جوان مرد يكت كشى وسخى زيرا جوان قوت معناسنى متضمندر سخا ايسه قوت روحانيه ايله نفسى زبون ومغلوب ايتمكدن كلور (دارند فعل مضارع جمعدر مصدرى داشتن در طوتمق معناسنه مضارعنده شين رايه قلب اولنوب دارد ودارنده ديرلر (خلق جهاندن مراد انساندركه افرادى برى برلرينه دوست اولورلر زيرا مراد تواضع مقابله سنده اولان دوستلقدر سائر مخلوقات ايسه بو وصفله موصوف دكللردر اكرچه حقه مسخر ومنقادلردر وانسان كامله بعضى نك محبتى واردر (احد يحبنا ونحبه) وبعضى نك بغضى واردر سام ابرص ديدكلرى كلركه آتش ابرهيم عليه السلام نفخ ايتدى انكچون شارع انك قتلى ايله امر ايتدى (معناى بيت) بودركه اى جوان اكر تواضعى پيشه وكار طوتارسك ويا ايلدكسه سنى خلق عالم دوست ومحبوب طوتارلر زيرا يرده اولان يوزى كسه بعجز وخاكله يكسان اولنلرى خاكدن رفع ايدوب دستكير اولور وطبع انسان انك اوزرينه دركه سركشه سرفرو ايتمز بلكه فى المثل الى كوكسنده اولانه انقياد ومحبت ايدر پس محبوب القلوب اولمغه بى وجود اولمق لازمدر وبونده جوانه خطابك سرى بودركه جوانلق ايام غرور وسركشى دركه دكه حالله كسه به باش اكز بو جهتدن تواضع وترك كبر احسن اخلاقدندر* سرمكن در پيش دنيا دار پست* وركنى بى شك رود دينت زدست* سر لفظى مكن كلمه سنك مفعول اولى و پست ثانيسى در در اكا ظرفدر وركنى واكركنى ديمكدركه شرطدر بى شك روده متعلقدر دين رودك فاعليدر وتايه مضافدر زدست دخى اكا متعلقدر دنيا دار وصف تركيبى در اصلنده دارنده دنيادر دنيا طوتيجى معناسنه كه غنى ومتمول مراددر (دين معلوم اوله كه شريعت وداشت ودين وضع آلهى اولديغى جهتدن امر واحدر ولكن اطاعت اولنديغى

جهتندن دين وكتابت اولنديغى يوزدن ملت دينلور پس وضع الهى
انى اقامت وانكله عامل اولانه كوره دين وانى الله تعالى دن تأديه ايدنه
نسبتله ملت ديرلر وامام راغب ديمشدر كه ملت الله تعالى يه و آحاد
امته مضاف اولماز بلكه نبى يه مضاف اولور ملت ابرهيم كبى و كذلك
جملة الشرائعده مستعمل در آحادده دكل دين ايسه بويله دكلدر نتكيم
دين الله وشرع الله ديرلر و نماز دين دن در دينلور ملتدر دنلمز
(معناى بيت) بودركه غنى واهل دنيا اوكنده باشكى آشغه ايتمه يعنى
سرفرو ايدوب منحنى اولمه واكر بو وضعى ايلرسك بى شبهه دينك
الدن كيدر يعنى بى دين قالورسن زيرا غنى يه غناسندن اوتورى ركوع
ايتمك الله دن غيريه سجده در بو ايسه كفردر وحديثده كلور كه
(من تواضع لغنى لغناه ذهب ثلثا دينه) يعنى لسان وبدنى مرتبه سنده
دينى كيدر انجق قلبى مرتبه سنده قالور واكر بعد اللسان والبدن قلبى
ايله دخى اعتقاد ايده جك اولورسه كل دينى ذاهب اولور واكر غنى يه
غناسندن اوتورى عبادت قصد ايتميوب بلكه تعظيما تحيت قصد
ايدوب سرفرو ايدرسه مكروهدر ومشايخ وبكلر اوكنده تقبيل ارض
وانحنا بومعنا يه محمولدر * بهرزر مستاى دنيا دار را * تاچه خواهى
كردابن مردار را * دنيا دار مستايك مفعولى بهرانك تعليلى در كرد
خواهى نك مفعولى وابن دخى كردك مفعوليدر مستاى سينك لاجل
الضروره سكونيله نهى حاضردر زيرا ميم مفتوحه نهى ايچوندر كه امر
طلب فعله دلالت ايتدوكى كبى نهى دخى ترك طلبه دلالت ايدر ستاى
كسرله مصدرى ستودن در اوكمك مدح معناسنه مضارعنده واو
يرينه الف ويا زياده قلنوب ستايد وستاينده دينلور دنيا دار بيت
سابقده در كرد بوراده مصدر معناسنه دركه كردندر زيرا ايكى فعلك
اجتماعندن فايده اولمديغندن ثانى مصدره محمول اولور چه خواهى
كردنه ايلك ديلرسن ونه ايديسرسن ديمكدر ابن مردار جيفهٔ دنيايه
اشارتدر هرنه اولورسه كرك عروض وكرك نقود (معناى بيت) بودركه
دنيا دارى يعنى غنى ومتمول سيم وزرندن يعنى مطلق مالندن اوتورى
مدح وستايش ايتمه ولكن زر كه آلتوندر اعلى المعادن وانفس الاثمان
والنقود اولمغله انكله اكتفا ايلدى تا بو دنيا جيفه سنى نه ايلك

استرسن ونه ایدیسرسن که اندن اوتوری اهل دنیایه سرفرو ومدح
وثنا قیلورسن شعرا اغنیایه قصائد عرض ایتدکلری کبی زیرا بورادە
لسان وکتابت بردر که غرض دنیا ایچون سویلمك ویازمق مذمومدر
واکا میت دیرلر که بی روحدر زیرا بزکارك روحی ذکرالله درچونکه
اورادە یاد حق اولمیه میته در خصوصا که حضور حقدە کذب
ایذوب خلقی مدح ایتمك نه شناعتدر اشته موتی اوزرنه اوصاف
سویلمك تنکم اهل شام مبتلا درکه اکا متصدی اولانه مداح دیرلر

قبحدر فافهم جدا * مرد کانند اغنیای روزکار * ای پسر بامرد
کان صحبت مدار * اغنیا مبتدا ومردکانند خبر مقدم در وصحبت
مدارك مفعولی وبا دخی اکا متعلقدر مرد کانند اصلندە مردە کان
اندرکه کان لفظی کاف عجمیله ادات جمعدر وعندالبعض کاف اخری
هاء غیر ملفوظه اولان کلماتك هالرندن بدلدر وادات جمع آندر کان
دکلدر بوصورتده مثلا مردە اوکنده هایا زلمز زیرا بدل ومبدل منهك
اجتماعی لازم کلور اولکی صورتده دکل ولکن تخفیفات لغت عجمه
مناسب اولان صورت ثانیه در واند ضمیر جمع غایبدر یعنی است که
رابطه در اند لفظی انك جمیدرالفی تخفیفا حذف اولنمشدر راست دن
بعض مواضعده حذف اولندیغی کبی وکاه اولور که است واند مجتمع
اولورلر حریدستند کبی که اشترا ایتمشلردر دیمکدر پس مرد کان
مردەنك جمعیدر واخرنده انداست کبی رابطه در معناسی مردەلر درلر
دیمکدر که لر ادات جمع اولان آندن ودرلر اندندن مستفاد در اغنیای
اصلنده اغنیاء در همزه ایله که غنی نك جمعیدر ولکن استعمال عجم
اوزرنه همزه دن بدل یاء توسل واضافت کتوررلر غنی وبقیهٔ مفردات
بالادە در (معنای بیت) بودرکه اغنیا زمانه مردەلر یعنی میت کبیلر
درکه قلبلری حب دنیا وحرص متاع فانی ایله اولمش ونفسلری
دیرلمشدر (ای پسر بومقوله مردەلرله صحبت طوتمه والفت واختلاط
ایتمه والا الصحبة مؤثرة بخواسنجه انلرك صفات ذمیمه سی سکا
دخی ساری واثر صحبت اوزر که جاری اولوب سند نخی انلرك کبی

اولورسن واخز اولورسن * مال وزر بی حد بدست آوردە کیر *
* بعدازان در کور حسرت بردە کیر * آوردە کیرك مفعولی ومالی

دخی آورده نك مفعولی وبد ست اکا متعلقدر بی حد مال وزرك
صفتیدر برده دخی ایکنجی کبرك مفعولی ودر برده یه ظرفدر بعد دخی
بو یله‌در (مال رغبت وتصرف جاری اولان نسنه در دراهم ودنانیر
کبی پس تراب ونار ومردم کبیلر مال قسمندن خارجدر زیرا طپراغه
وآتشه رغبت یوقدر وحر اولان کسه‌نك تصرف وتملکی جائز دکلدر
وبوندن فهم اولندیکه زری مال اوزرنه عطف ایتمك تخصیص
قبیلندندر زیرا عموم نفعی اولمغله سائر اموالدن مرغوب ومستثنادر
ومال دنلدوکی بودرکه قلوبك اکا میل تامی واردر شول جهتدن که
انسان فقیر بالذات ومال دخی قاضی الحاجات در (آورده واوك
فتحیله ماضیدن قسمدر که کتورمش دیمکدر مصدری آوردن
وآوریدن درکه کتورمکدر (کیر کاف عجمیله امر حاضر در
مصدری کرفتن درکه طوتمقدر (بعد ازان آورده نك مصدرنه
اشارتدر (کور کاف عجمینك ضمیله قبر در کورك حسرته اضافتی
ادنا ملابسه ایله‌در (حسرت غم وفرقت وندامتدر تفصیلی بالاده در
(برده دخی ماضیدن قسمدر مصدری بردن درکه ایلتمك در (معنای بیت)
بودرکه بی حد وبی پایان یعنی غایتده چوق مال وخصوصا سیم وزر
ایله کتورمش یعنی طوتالم که بی حساب ملك ومالك اولمش من
اندن صکره حسرت قبرنه ایلتمش طوت یعنی انك صوکی اول مالی
دنیاده آلیقویوب کندك غم وفرقت والم وندامتله قبره کیرمکدر زیرا
وفاسی یوق وسندن مفارق اولور دوستدر پس سندن آیرلماز دوست
تحصیل ایده‌کورکه عمل صالح وبلکه مولادر جل جلاله وحدیثده
کلور (نعما بالمال الصالح للرجل الصالح) یعنی مال قسمی حلالدن
وخیره مصروف اولیجق سائر اموال کبی اولمز بلکه ممدوح اولور

* در صفت ذکرالله میکوید *

* باش دائم ای پسر باباد حق * کرخبر داری زعدل وداذ حق *
دائم باشه ظرفدر بادحق اکا متعلقدر بعد الجمله جزاء مقدم درمصراع
ثانی شرط مؤخردر باعث تقدیم ذکرله توصیه بی تعجیل در خبرما بعدنه
مفعولدر خبراعلام واخبار له اولان علمدر داد عدلك عطف
تفسیری درعدل بالاده در (معنای بیت) بودرکه ای پسرهردمده

ذكرحقده مقارن ومصاحب اول واندن مفارقت ايتمه اكرحقك عدل وداددن خبر وعلم طوترسك يعني شول كسه نك كه يوم حشرده حقك كمال عدلنسدن وغافللري مؤاخذه سندن خبري اوله (اذكروا الله ذكرا كثيرا) موجبنجه استيعاب اوقات واستغراق حالات اوزرنه ذكرالله دن خالي اولماز زيرا غفلت منهي در قال الله تعالى (ولا تكن من الغافلين) ذكر ايچون وقت مخصوص وحالت مخصوصه اولماز قال الله تعالى (الذين يذكرون الله قياما وقعودا وعلى جنوبهم * زنده دار از ذكر
صبح وشام را * درتغافل مكذرآن ايام را * زنده مفعول مقدم در اززنده يه متعلقدر صبح دارك مفعول ثانيسي درآن ايام مكذره مفعولدر دراكا ظرفدر ذكر نسيانك ضدبدر قال الله تعالى (واذكر ربك اذانسيت) بونده كلمهٔ اذادلالتيله نسيانك تحققنه اشارت واردر ولكن في الجمله نسيان ذكردائمي منافي دكلدر واوصاف نبويه ده كلور (كان يذكرالله على كل حالاته) ودعاده كلور (ذكرنا مانسينا وعلمنا ماجهلنا) يعني بونده في الجمله نسياني اثبات واردر اكرچه متعلق قرآندر ولكن اذانسيت ده متعلق حقدر وسهوات نبويه دخي بويله در اكرچه انك سهو ونسياني افراد امتك سهو ونسياني كبي دكلدر (صبح وصباح حاجب شمسله افقك قزرديغي وقتدركه اول نهار عرفي در وفجر معناسنه دخي كلوركه اول نهار شرعيدر انكچون صبح صادق ديرلر (شام اخشام وقتي كه غروبدن اعتبار اولنور (تغافل بي غفلت ايكن غفلت كوسترمكدر بوراده مراد حقيقت غفلتدر نتكم شعرده كلور (كيدرخاب تغافل ديده لردن دوراولور بركون) مكذركاف عجمينك لاجل الضروره سكونيله نهي حاضردر مصدري كذشتن در واز كلمك وبريودن بريره كچمك معناسنه مضارعنده شين رايه قلب اولنوب كذرد وكذارنده ديرلر (وبعض لغاتده كلوركه كذاشتن قومقدر مضارعي ميكذارد كلور (وبومقامه مناسب اولان معني بودر (آن ايامدن مراد ايام عمردركه اسم اشارت تعظيمي مشعردركه ايام فاضله واوقات شريفه ديمكدر ايام يونك جميدركه طلوع شمسدن غروبه دك اولان وقتدر اصلنده اون ايكي ساعتدر صكره اختلاف مشارق ومغارب ايله زايد وناقص اولدي (معناي بيت) بودركه صباح

واخشامي

واخشامی ذکرالله دن زنده طوت واحیا ایله زیرا زمان ومکان میت کبیدرکه انلری حی کبی فلان ذکردر وکذلك نفس ذکر دخی اهمال اولندیغی جهتدن میت حکمنده در وآنی احیاایدن ذاکردر انکچون احیاء ذکر واحیاء اصول دیرلر (بعده ناظم قدس سره دیرکه غفلتده قومه وترك ایتمه وبچورمه اول ایام شریفه یی که ایام عمر عزیزدر ودیمشلردرکه (الوقت سیف قاطع) یعنی وقت انسان سیف قاطع کبی نافذ وماضیدرکه تیز کلور بچر پس مرور ایتمزدن اول تدارك حال لازمدر وانسان دارالاحزان اولان دنیادن خروجنه اغلمز آخر غفلتله بچن دملرنه اغلر وتأسف ایدر زیرا عمر سرمایه در وغفلتا کازیاندر

* یاد حق آمد غذای روح را * مرهم آمد این دل مجروح را *

یاد آمدك فاعلی وغذا مفعولیدر مرهم ایکنجی آمدك تمتنده فاعلندن حالدر غذا کسرله ما یؤکل در (یعنی ییجك نسنه در غدو وغدة اول نهاردر واول وقتده اکل اولنان طعامه غداء دیرلر فتحله اخشام اکل اولنانه عشاء دیدکلری کبی فتحله صکره هر طعامه غداء دنلدی تغلیب طریقیله (روحدن مراد روح رواندر زیرا روح حیوانینك غداسی اطعمه واشربه در را تخصیص ایچوندر روحك غداسی معناسنه و بعض نسخده غدا این روح را دوشمشدر بوصورتده غدا آمدك فاعلندن حال ورا علامت مفعول اولور بوروحه معناسنه (مرهم عربیدرکه جراحت اوزرینه اوردقلری ملایم نسنه در تحریف ایدوب ملهم دیرلر (اصلی رهمتدر کسرله مطر ضعیف دائم معناسنه پس مرهم دهمطر مذکور کبی لین اولمغله مرهمی رهمتدن مشتق قلدیلر (مجروح جراحتلنمش یعنی بر النمش زیرا جراحت کسرله یاره در (معنای بیت) بودرکه ذکر حق روح انسانینك غداسی کلدی یعنی جسد مطعومات ومشروبات حسیه ایله تغدی وتربی ایدوکی کبی روح دخی ذکر وتسبیحله غدا لنور وآنکله نشو ونما بولور زیرا هر نسنه نك غداسی کندی مناسب وجهله در وحد بشده کلورکه (ایکم مثلی انی ابیت عند ربی یطعمنی و یسقینی) زیرا ارباب معرفت بو اطعام وسقیی معنوی اولمغه حمل ایتمشلردرکه علوم ومعارف وحکم ذوقیه در وذکر حق بودل مجروحه مرهم کبی کلدی یعنی کوکل که خنجر فراق وسکین

عشق واحتراق ایله مجروح اولمشدر انك مرهم ودواسی ذکر حقدر (مرض قلبه شفادر توحید) قال الله تعالی (الا بذکر الله تطمئن القلوب) یعنی اضطراب دل که مجروحك اضطرابنه بکزر انك سکونی ذکر الله‌در

* یاد حق کر مونس جانت بود * کی هوای کاخ وایوانت بود *

یاد بودك فاعلی ومونس مفعولی و بعد الجمله فعل شرطدر وحرف شرط که کردر معناده بود اوزرنه داخلدر هوی ایکنجی بودك فاعلی وتامفعولیدرکه معناده اکا متصلدر تقدیری کی بودت یعنی بود ترا هوای کاخ وایوان و بعد الجمله جزاء شرطدر (مونس ایناسدن درکه انس ویرمکدر ضمله ایجاشك ضدیدرکه وحشت ویرمکدر پس انس ووحشت ضداندر (کی فتحله اسم استفهامدر چون معناسنه (هوی آرزو واشتهادر تفصیلی با لاده درهوای آخرنده یا اضافت ایچوندر الف هوی نك یاسندن منقلبدر (کاخ کاف عربی وخاء معجمه ایله کوشك وچارطاق وتماشا کاه که باغده یاپلمش اوله (ایوان فتحله طاق بلند ونشتکاه پادشاهان ورواق که او اوکنك سقفی در وقاموسده کلورکه ایوان کسرله صفهٔ عظیمه در پس بوندن معلوم اولدیکه ایوانك فارسیده استعمالی فتحله وعربیده کسرله‌در (معنای بیت) بودرکه یاد حق وذکر ذات مطلق سنك مونس جانك اولورسه وسکا انس وحضور ویروب دفع وحشت وغفلت ایدرسه چون سکا قصر وسرای ورواق وطاق وطمطراق قبوسی وآرزو وهوس وعلاقه سی اولور یعنی اولماز زیرا باقی ایله مستأنس اولان فانیدن علاقه یی قطع ایدر وابرهیم ادهم کبی تاج وتخت سلطنت صاحبی اولورسه ده ترك وتجرد طریقنه کیدر وحدیثده کلمشدرکه اکر امیر ذکر الله‌ده اولان فضیلتی بلیدی امارتی کسرله یعنی بکلککی ترك اید وب درویش اولوردی واکر تاجر دخی اول معنادن آکاه اولیدی تجارتی ترك ایدوب ذکره اشتغال کوستردی واکر بر تسبیحه نك ثوابی اهل ارضه تقسیم اولنسه ایدی هرفرده اضعاف دنیا اجر دکردی (والله یضاعف لمن یشاء

* کر زمانی غافل از رحمان شوی * اندران دم همدم شیطان شوی * تقدیری کر شوی غافل زمانی از رحمان دیمکدرکه غافل شوی نك مفعولی وزمان غافله ظرف واز اکا متعلقدر اندر ایکنجی

شونك

شوی نك ظرفی وهمدم مفعولیدر و بعد الجمله مصراع اوله جزادر (زمانی ده یا وحدت ایچوندر زمان عندالعرب لیل ونهاردرکه یکرمی درت ساعتدر و بونك تفاصیل کثیره سی واردر محلندن مطالعه اولنه (رحمن الله تعالی درکه رحمت واسعه وانعام وافضالی جمیع اشیایه شاملدر و بواسم شریف شمول وعمومده اسم الله ایله برابردر شوقدر واردرکه جلاله نك مرتبه دخی دلالتی واردرکه الوهیت جمیع مراتب اسمایی جامعدر سلطنت کبی اسم رحمانده ایسه دلالت مذکوره یوقدر (شوی فعل مضارع مخاطبدر مصدری شدن در اولمق معناسنه مضارعنده واو زیاده ایدوب شود وشونده دیرلر (دم نفس حرکت ایله که آغزدن و بروندن بدنه داخل وخارج اولان ریح درکه نفس انسانیه به غدا کبیدر انکچون انقطاع وانحباس ایله حیات منقطع وجسد متلاشی ونفس مرده اولور (اندران دم زمان غفلته اشارتدر (همدم مصاحب یعنی اش و یولداش ونفس داش زیرا هم مقارنته دلالت ایدر پس ایکی کشی نفس المقده برابر اولسه لر همدم دیرلر (معنای بیت) بودرکه اکر بر زمان قلیل رحماندن وذکرندن غافل اولوب غیره مشغول اولورسك اول غفلتك دمنده شیطانه مصاحب اولورسك زیرا حقدن مفارقت ایدن شیطانه متصل اولور شول جهتدنکه انسان یارحمانده و یا ماسوادده در چونکه ذکر رحمانه مشغول وتوجهی اکا موصول اولمیه ماسوائله مألوف ومستأنس اولور بو ایسه نفس وشیطانك تزیین واغواسنه دائردر پس برنفسی اضاعت ایلین شیطانه مقارن اولوب اول نفس شیطانله کذر ایدیجك بوقدر انفاسی اضاعت ایده نك حالی نیجه اولور انکچون دیدیلرکه محافظهٔ نفس لازمدر زیرا جائزدرکه برنفسده بردولته نائل اوله که سائر انفاسده اول دولت مقدر اولمیه و بونده اشارت واردرکه عمر انسان دیدکلری فی الحقیقه انفاسدر یوخسه ایام ولیالی واسابیع

وشهور وسنون دکلدر فافهم جدا * مؤمنا ذکر خدا بسیار کوی * تا بیابی دردوعالم آب روی * مؤمنا ای مؤمن معناسنه ندادر زیرا آخر اسمده اولان الف ندا کنه که اولور که ندا علامتی اولور یارا کبی که ای یار دیمکدر ذکر کویك مفعولیدر بسیار اکا مفعول مطلقدر

(اذكروا الله ذكرا كثيرا) كبي آب روى يابى نك مفعوليدر در دخى
اكا ظرفدر (بسيار كثير معناسنه در شرحى مرور ايتمشدر (كوى كاف
عجمى ايله امر حاضر درمصدرى كفتن در سويلمك معناسنه مضارعنده
فا واوه قلب اولنوب بر ياء زياده سيله كويد وكوينده ديرلر ونعمة اللهده
كويدن دخى كفتن كبي مصدر اولمق اوزره ايراد اولنمشدر بوصورتده
قلب مذكوره حاجت قالماز ولكن فعل مغيرك مصدرى معتد به دكلدر
يعنى انك اوزرنه برنسنه بنا اولنماز زيرا قاعدهٔ عجمه مخالفدر و بعض — مطا
فضوللر هر فعلك مطلقا لفظندن مصدر اخذ ايدرلر وشولكه
بعض لغاتده مندرجدر كويدن كبي كثرت استعمال وشهرتنه بناء در
(يابى مضارع مخاطبدر مصدرى يافتن در بولمق معناسنه يابيدن
دكلدر اكرچه نعمة اللهده درج اولنمشدر فاما كويدنه كبي مصدر
فرعيدر اصلى دكلدر پس اصله كوره فا باء موحده يه قلب اولنوب
مضارعنده يابد ويابنده ديرلر (آب روى يوزصويى يعنى حرمتلو زيرا
حرمتلو آدم يوزى صولى ورونقلو اولور كل سيراب وشاداب ديدكارى
كبي وبرنسنه يى مدح ايتسلر صو يندمدر ديدكلرى معناى مذكوره
راجعدر (معناى بيت) بودر كه اى مؤمن حقك ذكرنى چوق ايله
يعنى حق ذكر كثير ايله ذكر ايله نتكم قرآنده مواضع متعدده ده منصوصدر
تا كه ايكى عالمده يعنى دنيا وعقباده حرمت وعزت بوله سن دنياده
حرمت بودر كه اهل ذكر يوزى نورلو ومحبوب القلوبدر وعقباده
حرمت بودر كه درجاتى عاليه در نتكم قرآنده بو دخى مصرحدر و بوندن
فهم اولنديكه اهل غفلت ونسيان اولنلر ظلمت نفسك غلبه سيله
بى نور وفرقالمشلر وذلت بولمشلردر فافهم جدا * ذكر را اخلاص ⁕
مى بايد نخست * ذكر بى اخلاص كى باشد درست * اخلاص بايدك
فاعلى وذكر مفعولى ونخست اكا ظرفدر ذكر بى اخلاص مبتدا
درست باشدك مفعولى و بعد الجمله خبردر (اخلاص خالص قلمقدر كه
شوبندن صافى ايتمكدر وكاه اولور كه شو بى اولميانه دخى خالص ديرلر
اخلاص ترك ريا ونفاق وقلبى شائبهٔ نفسانيتدن حتى ملاحظهٔ
اخلاصدن بيله تخصيلدر (مى بايد باء موحده نك تقديمى ايله فعل
مضارع غائبدر مصدرى بايستن در كرك اولمق معناسنه مضارعنده

سين حذف اولنوب باید دینلور (نخست نون وخاء معجمه نك ضمه لریله اول ونخستین اولکی در(باشدك مصدری باشیدن در اولمق معناسنه (درست بتوندر كه مقابلی شكست در (معنای بیت) بودركه حق ذكر ایتمكه اول اخلاص كركدركه انده حظ نفس وغرض وریا ونفاق اولمیه زیرا بی اخلاص اولان ذكر حقن درست وصحیح اولور یعنی اولماز واعتبار بولماز بلكه سائر اعمال باطله كبی صاحبنك یوزنه ضرب اولنور اشته ذكر خالص حضورله وحقله اولان ذكردر غفلتله وخلقله اولان دكلدر یعنی ذكرده ملاحظهٔ خلق شركدركه صفات نفسانیه نك بقاسندندر چونكه صفات نفسانیه محو اوله ذاكر ومذكور حق اولور وبوندن فهم اولندیكه ذكر حق حقله اولان ذكرك فوقنده در زیرا حقله اولان ذكرده فی الجمله اثنینیت واردر ذكر حقده ایسه بومعنی مفقود در زیرا بو درجه ده عبد فناء مطلقدر * ذكر باشد برسه وجهی بی خلاف * تاندانی این سخن را از كزاف * ذكر فاعلدر باشده وبروبی اكا متعلقدر این ندانی به مفعولدر ازدخی اكا متعلقدر (وجه وجهت بردروطریق معناسنه دخی استعمال اولنور آخرنده یازانده در (خلاف وفاقك ضدیدر (تا بوراده تحذیر ایچوندر زنهار معناسنه عربیده ایاك واتق كبی نتكم دیرلر ایاك والاسد زیرا ابتدا وانتها وتعلیل ودوام وكه معنالرینك بو مقامه مناسبتلری یوقدر بعض نسخه ده تا برینه تو دوشمشدر فاما اولكسی انسبدر وبوستانده كلور (الا تا نكرید كه عرش عظیم)(بلرزد همی چون بكرید یتیم) یعنی ظاهر اولان بودركه بو بیتده تامعنای مذكور ایچوندر (كزاف كاف عجمینك ضمی وزاء هوز ایله قولاینه و بیهوده ولاف دیمكدركه تعریب ایدوب جزاف دیرلر بیع جزاف كبی (معنای بیت) بودركه ذكر اوچ وجه وقسم اوزرینه اولور یعنی اوچ قسم اولد یغی بین العلماء اتفاقی در آكاه اول وصاقن كه سن بوسوزی لاف وچكه چالمقدن وكوزی یلیه سن كه انك وزنی واندازه سی اولمیه بلكه ذكر حقنده واقسامی خصوصنده سوزم علم الیقین دن واتفاق علماء بالله دندر كه انده شك وشبهه یوقدر ناظمك قدس سره بو كلامدن مرادی استماعله توصیه وتقریرنی تقویتدر زیرا بعض اهل رسوم كه

جهلاء حكمنده در اذكاره متعلق اولان مباحثده منازعه وانكار
وسوء اعتقاددن خالی دكللردر ازاحهم الله عن وجه الارض وضيق
عليهم كل طول وعرض * عام را نبود بجز ذكر زبان * ذكر خاصان
باشد ازدل بی كمان * عام نبودك مفعوليدر فاعلی جزلفظنك مدخولی
اولان ذكردر زيرا جز حرف استثنادر وبو استثنايه استثناء مفرغ
ديرلر كه علی حسب العوامل معربدر عربی ايله تقديری لايكون له ذكر
من الاذكار الا ذكر اللسان ديمكدر كه مستثنی منه حذف اولنوب عامل
مستثنی ايچون تفريغ اولنمشدر (بجزده باء زائده‌در (زبان فتحله وضمله
لساندر (خاصان خاصك جمعيدر خاص وعام بربرينك مقابليدر
معنالری باآلاده‌در (كمان كاف عجمينك ضميله ظن معناسنه دركه ترك
صانوديدر (معنای بيت) بودركه عوام ناس ايچون اقسام ذكردن
اولملز الا ذكر لسانی اولوركه اكا ذكر مجازی ديرلر زيرا قلبلری غافلدر
وخاصلرك ذكری بی شبهه كوكلدن يعنی ذكر قلبی اولور زيرا قلبلری
مذكورله حاضردركه اكا ذكر حقيقی ديرلر وصورت معناددن لبدن
قشر كبيدر واهل نفاق عوامله ذكر لسانيده مشتركدر فاما خواصله
ذكر قلبيده مشترك دكلدر زيرا نفاق وغفلت خلوص وحضوره
مانعدر * ذكر بی تعظيم كفتن بدعتست * واندران يك شرط ديكر
حرمتست * كفتن مبتدا ذكرانك مفعولی وبی تعظيم ذكرك صفتی
وبدعت خبردر ويك شرط مبتدا وديكر صفت واندران مبتدادن
حال وحرمت خبر وبعدالجمله ماقبلنه معطوفدر (تعظيم عظيم يعنی
اولو طوتمقدر كه فارسيده بزرك داشتن ايله تعبير اولنور (بدعت كسرله
ابتداعدن اسمدر رفعت ارتفاعدن وخلعت اختلافدن اسم
اولدقلری كبی صكره دينده زياده‌ده ونقصانده استعمال اولندی
زياده دخی اكر كتاب وسنته مصادمه طريقيله اولورسه بدعت
قبيحه‌دركه مردود در ودينده حدث ديدكلری بودر اكر شرعده مطلب
اصل صحيحی اولوب علی طريق التقرب ابتداع اولنديسه بدعت حسنه
ديدكلری بودركه مقبولدر واكا حدث ديمزلر بلكه سنت ديرلر زيرا سنن
علمادندر بو اعصارده اكثر علماء ظاهر بدعت نه ايدوكن بيلميوب شويله
مجهول قالمشدر انكيچون خلق اراسنده اختلاف فاحش واردر كلام

ناظمده

ناظمده قدس سره اولان بدعت ایله مراد بدعت قبیحه به لازم کلن بطلاندر (اندر آن ده اندر ظرفدر آن اسم اشارتدر مشار الیهی ذکردر شرط اصلده رانك فتحه سیله درعلامت معناسنه صکره برشیء برشیئه تعلیق ایتمکه که معلق به اولان شیئك وقوعیله معلق دخی واقع اوله شرط دیدیلر رانك سکونیله زیرا معلق به اولان نسنه نك حصولی معلقك وجودنه علامت کبیدر مثلا ان کانت الشمس طالعة فالنهار موجود کبی که نهارك وجودی شمسك طلوعنه تعلیق اولنوب طلوع شمس انك وجودنه علامت قلنمشدر (دبکر یا ثله و یاسز بردخی درکه غیر معناسنه در (حرمت ضم وسکونله روا اولمامق و پرده سی یرتلمامق بومعنایه ایسه احترام وتوقیر لازم کلور یعنی اول پرده سی مخرق اولمق جائز اولمیان نسنه یی هیبتلو وحشمتلو طوتوب اکا کوره حقنی مراعات وشانی تعظیم ایدر بونده ناظم قدس سره تعظیم ایله ظاهرده اسمی تعظیم وحرمت ایله باطنده مسماسنی توقیر مراد ایدرنتکیم اسمی تعظیمده کلور (سبح اسم ربك الاعلی) ومسماسنی تعظیمده کلور (سبحان ربك رب العزت عما یصفون (معنای بیت) بودرکه بی تعظیم ذکر ایلمك وحقك اسم پاکنی یاد ایلمك بدعت وباطلدر زیرا قرون ثلثه تعظیمله یاد ایدرلردی بی ادبلك صکره کلن احداثده حادث اولدی پس اسم شریفی تحریفدن مصون طوته واستهزاء وهزل کبی سو یلمیه وعند التأدب وعند مضغ الطعام وحال غائطده ومزابلده ومواضع مستقذره ده وملاهی واغانی اوزرنه سو یلمیه وقسمنی من غیر مبالاة اکثار ایتمیه وخبائث وروائح کریهه دن پاك اولمش دهان ولسانله ذکر ایلیه وغلبۀ خوابده واختلاط اصواتده ومشغول اولان قوم یاننده دمیه وغفلتله ومعنی وحقیقتنه عدم وقوفله ذکردن تحرز ایلیه وکلام حق کلام ناس یرینه قومیه واسم الهی یاد اولسه جل جلاله و بونك امثالی نسنه ایله مقابله ایلیه واسم اللهی ارضدن رفع ایلیه ودیوار آرالغنه صوقمیه وعلی هذا اسم شریفی ابتذالدن وجهر واخفادن لحندن حذر وذکرده برغیری شرط دخی حرمتدر یعنی مسماسنی قلبنده مهابتلو طوتمقدر بوکا حضور دل لازمدر والله تعالی ذاتنده عظیم وصدور وقلوبده معظمدر پس اکا کوره ذکر ایتملودر

* ذکرخاص الخاص ذکرسر بود * هرکه ذاکرنیست اوخاسر بود *
ذکر رانك کسره سیله استعمال عجم اوزرنه مبتدادر ذکر ثانی بودك
مفعولی و بعد الجمله خبردر هرکه هرکسی که تقدیریله مبتدادر ذاکر
بحسب المعنی نیستك مفعولیدر و بعدالجمله مبتدایه صفتدر او مبتدا
وخاسر بودك مفعولی و بعدالجمله خبر وبودخی بعدالجمله هرکسی یه
خبردر خاص الخاص اخص الناس درعادتك مقابلی اولان خاصك
درجه ده فوقنده در سر انسان قلبده ایداع اولنمش بر لطیفه در که
بدنده روح کبیدر پس روح محل محبت وقلب محل معرفت وسر محل
مشاهده در زیرا بوسر الهیدر که اکا تجلیٔ وجه خاص دیرلر
بووجهله عبدله حق ارasنده واسطه یوقدر واول وجه انك تجلیٔ
جمعیدن حصه سیدر بوجهتدن مشاهده لازم کلسه چشم سر له
مشاهده اولنور حق حقله شهود دیدکلری بودر زیرا خلقله حق
مشهود اولماز انکچون بوذکره ذکرخاص الخاص دیدی زیرا ذکر
قلبی نك باطنیدر که ذکرحقدر وذکرقلبی ده معنای حضور واردر که
اثنینیتی مشعردر ذکرحق ده ایسه ذاکر ومذکور بردر فافهم جدا
(خاسر خاء معجمه ایله خسارتدندر زیان معناسنه پس خاسر اهل زیاندر
(معنای بیت) بودرکه اخص الخواصك ذکری ذکرسریدر که ذکر
قلبی نك فوقنده در ومشاهدهٔ حق اول مرتبه نك دیده سیله حاصل
اولور زیرا حق واجب الوجود در لسان وقلب وروح ایسه مخلوقدر
مخلوق ایسه جانب خلقیتندن حقی کورمز زیرا میانده جهت جامعه
یوقدر بلکه جانب حقیتندن کورر که سر الهیدر وحدیث قدسیده
کلور (سر الانسان سری وسری سره) یعنی انسانك سری بنم سرمك
ظاهری و بنم سرم انك سرینك باطنیدر وهرکس که حق تعالی یی
هر نوجهله اولورسه ذاکر اولمیه تجارت عمرده زیانکار ووقتنی اسراف
ایدر واکا غافل دیرلر پس ابتداء یقظه ذکر لسانی و بعده قلبی

وبعده سری ایله اولور که یقظهٔ تامه در * هست مر هرعضو را
ذکری دکر * هفت اعضا هست ذاکرای پسر * هرعضو بحسب
المعنی هستك مفعولی وذکر فاعلیدر دکر ذکری نك صفتیدر او رتاده
یاء وحدت که نوعیته دلالت ایدر وصفیته مانع دکلدر واصل استعمال

مطلب

عجم

عجم بومقوله مواضعده وجه مذکورله یائله در (بحری دیگر کبی هفت اعضا مبتدا وهست ذاکر خبردر زیرا تقدیری ذاکرست دیمکدر که بوراده هست است یرینه در تنکم کاهیجه عکس اوزرینه درمر فتحله تحسین لفظ ایچون اول کلمه یه داخل اولور مرترا کبی وچون دیمك اولور ولام جاره معناسنه کلور مرفلان فلانه وفلانك دیمکدر (عضو ضمله وکسرله عظمیله بله اولان لحم وافره دیرلر جمعی اعضا کلور اعضاء سبعه‌دن مراد جبهه ویدین ورکبتین واطراف قدمین در انف جبهه ده داخلدر زیرا عظملری بردر واعضاء مذکوره یه مساجد دیرلر که بدن انساندن مواضع سجوددر بوراده مساجد مسجدك جمعیدر فتحله لاغیر کما فی المغرب بعد ذا ناظمك قدس سره اعضایی تعمیمدن صکره اعضای سبعه یی تخصیصی شرفندن اوتوریدر زیرا سجده ارکان صلاتك اعظمیدر که حال اقتراب ومشاهده در پس جمیع اعضا واجزاء لطیفهٔ انسانیه ایچون ما خلق له وارد ر اول اعضا کندی ذاتلرنده مسبح اولدقلرندن ماعدا انسان انلری وجه شرع اوزرنه استخدام لازمدر که اولکسی عبادت ذاتیه وایکنجسی عبادت تکلیفیه در انکچون ایاك نعبد نون جمعله ایراد اولندی تاکه جملهٔ اجزایه شامل اوله فاعرفه (معنای بیت) بودر که اعضاء انسانیه‌دن هر عضو ایچون بشقه بر ذکر واردر یعنی اعضانك نوعی کبی ذکرلری دخی انواعدر که هر برینك ذکری حالنه مناسب اولان وجه اوزرنه در وجمیع اشیا دخی بو اسلوب اوزرنه در انکچون بر سالك اشیایی کندی تسبیحی کبی تسبیح ایدر استماع ایتسه انك کشفی خیالی در حقیقی دکلدر زیرا هر برینك ذکر مخصوصی واردر که مکاشف اولان ذکر وتسبیحنه مغایردر اشته الطرق الی الله بعدد انفاس الخلایق سری بودر ای بسر خصوص اوزرنه یدی اعضاء سجده دخی ذکرده‌در پس اهل ذکری تعظیم ایدوب ما خلق لهنده استخدام ایتمك لازمدر زیرا سکالصوق اولان نسنه‌نك غیریدن حق اقوادر فافهم جدا * یاری هر عاجز آمد ذکردست * ذکر پا خویشان زیارت کردنست * یاری مبتدا وهمزه توسل ایله ما بعدنه مضافدر ذکردست آمدك تحتنده یاری ضمیرندن حالدر وبعد الجمله خبردر ذکر پا مبتدا وخویشان زیارتك وزیارت

دخی کردینك مفعولی وکردن مبتدایه خبردر (یاری اعانتدر عاجز قادرك ضدیدر عجز فتح عین وضم جیمله برنسنه نك مؤخریدر بردالعجز کبی که قیش آخرنده کلور عجز که قدرت مقابلیدر اندن مأخوذ در زیرا تأخرامورده مؤدیدر (خویشان خاء معجمه نك کسری وواورسمیله خویشك جمعیدر خصم قوم معناسنه (زیارت زوردندر فتح واوله میل معناسنه زیرا زائر اقربا واصدقاسنك ملاقاتنه میل ایدر وبا زوردندر جوروزنی اوزرنه که وسط صدردر زیرا زائر مزورك مواجهه سنی قصد ایدر (معنای بیت) بودرکه دستك ذکری خلقك عاجزنه اعانت کلدی یعنی دستله بتن ایشلرده عاجزلره ال یاردمی ایدرسك الکی ماخلق لهنده استعمال ایتمش اولورسن والك دخی ذکرایتمش اولور وپای یعنی ایاغك ذکری اقربا واصدقایی زیارت ایتمکدر زیرا حرکتله زیارت وحرکت دخی ایاقله اولور پس ایاغك ماخلق لهی بودر اکر بی دست وپا وزیاده اعرج اولورسه معذوره حرج اولمامغله اعانت وزیارت ساقط اولور وزیارتی اقربایه تخصیص ایتدوکی شرفندن وصله رحمدن اوتوری در والاعلماء بالله واخوان فی الله دخی زیارت اولنور * ذکر چشم از خوف حق بکریستن * بازدر آلاء اونکریستن * ذکرچشم مبتدا وبکریستن خبر وازاکامتعلقدر باز کیر ومعناسنه در یعنی وبردخی دیمکدر درنکریستنه ظرفدر اوحقه اشارتدر چشم کوزدرکه قپاق وکرپك آنده داخلدر خوف توقع مکروهدرکه اوراده یا علامت مظنونه ویامعلومه اوله بوراده مراد عذاب حقدن خوف ویاجلال وهیبتندن خشیتدر (کریستن کاف عجمینك کسریله اغلمقدر بوراده وزن ایچون اسکان اولنور مضارعنده سین حذف وباء اسکان اولنوب کرید وکرینده دینلور اولنده باء عربیهٔ مکسوره ادات توسلدرکه افعال ومصادر اولنه داخل اولورکه علامت اشتقاقدر (آلاء الیك جمعیدر همزه نك فتحی ولامك سکونیله نعمت معناسنه ودخی غیری وجهه اوزرنه جمع اولور وبعضیلر دیدیلرکه آلاء نعم ظاهره ونعماء نعم باطنه در مثلا یدین ورجلین وامثالی آلاءدن وقوتلری نعماءدندر واغدیه جسمانیه آلاء وعلوم واذواق نعمادر وحدیثده کلور (تفکروا فی آلاء الله

ولا

ولا تفكروا فی ذات الله) یعنی آثار ظاهره یه نظر ایدوب اثردن مؤثره استدلال ایدیکوز وحقائق اسمایه مطلع اولوکز فاما ذات الهیه‌ده تفکر ایتمکوز زیرا نظر عقلی ایله ادراك اولنور مقوله‌سی دکلدر (نکریستن نونك کسره‌سی وکاف عجمینك لاجل الضروره سکونیله باقمق نظر والتفات معناسنه نگاه کردن کبی مضارعنده سین حذف اولنوب نکرد ونکرند دینلور وبوندن فهم اولنورکه نکریستن ده یا اشباع طریقیله در اصلی نکریستن در (معنای بیت) بودرکه کوزك ذکری الله تعالی‌نك عذاب وعقابی خوفندن وجلال وهیبتندن اغلمقدر نتکم تائبلر وعارفلر کریان اولورلر کرو یعنی آلاء حقه دیده عبرتله نظر ایلمکدر نتکم قرآنده کلور (فانظروا الی آثار رحمة الله) وبنه کلور (فاعتبروا یا اولی الابصار) وبنه کلور (سنریهم آیاتنا فی الافاق وفی انفسهم) پس مقتضای نظر مشاهدهٔ مجرده دکلدر بلکه اعتبار واطلاع حقا نقدر وعلم نجومك فی الجمله مرخص اولدیغی (ویتفکرون فی خلق السموات والارض) مضموننده داخل اولمغله در الحاصل تفکر ایتمك خلقه کوره در حقه کوره دکلدر انکچون خلقله تقیید ایتدی زیرا فکر طبیعی خیاله مصاحبدر خیال دخی محسوساتدن اخذ ایدر وعقل فکر طبیعی‌نك فوقنده‌در پس مادهٔ حسدن اخذ ایتمسه دخی عقلیات ور وحانیاتی ادراك ایتمك شانندندر ولکن معتبر ولان عقل قدسیٔ کلیدر یوخسه عقول جزئیه دکلدر وفوق العقل اکشف مرتبه‌سی واردر امور معنویه آنکله ادراك اولنور *استماع قول قرأن ذکر کوش * تاتوانی روز شب در ذکر کوش * استماع مبتدا ذکر خبریدر تا مادام معناسنه مصراع ثانی اخرنده کوشه ظرفدر توانی مضارع مخاطبدر مصدری توانستن در قادر اولمق معناسنه مضارعنده سین حذف اولنوب تواند دینلور تانك دخوایله مصدریته تحول ایدر عریده مدة قدرتك دیمکدر روز ودر کوشه ظرفلردر استماع قصدله سماعدر یعنی قولاق طوتوب دکلمکدر (سماع اعمدر قول قرأندن مراد تلاوت قرأندر کوش اول کاف عجمی‌نك ضمیله قولاقدر وکوش ثانی کاف عربی‌نك ضمیله امر حاضردر مصدری کوشیدن در دورشمق وچالشمق معناسنه (معنای بیت) بودرکه تلاوت قرأنه قولاق

طاوتوب دکلسك قولاغك ذکری در زیرا قرأن فلك جمع ذاتی دن
فلك سمع صفاتی یه نزول ایتمشدر پس لسان تلاوت ایچون
اولد یغی کبی سمع دخی استماع ایچوندر وحدیث وکلمات کبار
دخی لازم الاستماع اولمقده قرأنه منضم وملحقدر ایمدی
مادام که قادرسن کیجه وکوندز ذکره چالش واعضا
وجوارحکی دخی اعمال ایله * اشتیاق حق بود ذکردلت * کوش
تا این ذکرکردد حاصلت * اشتیاق بودك فاعلی وذکر مفعولیدر
کوش کاف عربیله امر حاضردر تنکم مرور ایتدی تاتعلیل ایچوندر
انتهاء غایت ایچون اولمغه تحملی وار در این ذکر کردد دك فاعلی
حاصل مفعولیدر حاصل تاء خطابه مضافدر وجائزدر که تاء خطاب
بحسب المعنی کردد کلمه سنه لاحق اوله (اشتیاق هوی ومحبتك قلبده
حرکت وهبوب وانبعاثیدر شوق کبی ولکن فرق بودرکه شوقده غایب
حاضر اولیجق قلب ساکن اولور اشتیاقده ایسه ساکن اولماز بلکه
محب محبوبه ملاقاتله فرح وسرور مزید اولور ومطالعهٔ جمال ایتدکجه
محاسن افزون اولور ودیداره طویمق اولماز (کردد کاف عجمی ایله
فعل مضارعدر مصدری کشتن در شدن معناسنه کردیدن دخی لغتدر
دونمك معناسنه که لازمی تحولدر یعنی بر حالدن بر حاله دونمك که
صیرورتدر (معنای بیت) بودرکه اشتیاق حق سنك قلبکك ذکری
اولور یعنی شول کسه که جمال حقه مشتاق دکلدر انك قلبی غافلدر
ذاکر دکل پس چالش بو ذکر قلبنی سنك حاصلك ویا سکا حاصل
اولمقدن اوتوری ویاخود بو مرتبه منتهی اولنجه دك اجتهاد ایله
زیرا عاشق ومشتاق حق اولمیان انسان حیوانی اولور حقیقی دکل
نفس حیوانیه یه ایسه عذاب اولور فاما اهل عشق وشوقه عذاب
اولماز وحقه وصوله طریق عشق در غیری یول یوقدر وسر خلافت
اکا منوطدر فافهم جدا * آنکه از جهلست دائم درکنار * کی حلاوت
یابد از ذکر آله * آنکه انکسی تقدیریله مبتدادر جهلست ده تا کناهه
قیددر تقدیری درکناهست دائما از جهل دیمکدرکه در محذوفه متعلق
اولوب عربیده کی ظروف کبی ماقبلنه صفت ویاصله اولور از ظرفده
اولان استقراری تعلیلدر حلاوت یابدك مفعولی واز حلاوته متعلقدر

و بعدالجمله مبتدايه خبردر جهل نفسك علمدن خلو يدركاه اولوركه
لا على سبيل الذم ذكراولنور (يحسبهم الجاهل اغنياء من التعفف) كبى
زيرا بوراده جاهل ايله مراد انلرك حاللرنه واقف اولميان ديمكدر كلام
ناظمده قدس سره جهل ايله مراد جهل مذمومدركه حقوق الله
وحقوق عباد بلمامك و ياسوء اعتقاد اوزرنه اولمقدر (حلاوت حلوك
لذتيدر حلو مرك ضديدركه طتلو وآجى ديمكدر (يا بد مضارعدر
مصدرى يافتن در بولمق معناسنه نتكم مرور ايتدى (اله الله تعالى در
ولكن معرف الله تعالى دن غيرى اوزرنه اطلاق اولنماز نتكم قرأنده
كلور (هل تعلم له سميا) اله منكر ايسه اطلاق اولنور هل من اله غير
الله وامثالى كبى لااله الا الله ده اولان منكر معبود بالحق معناسنه دركه
اصلى الله الاله در (معناى بيت) بودركه اول كسه كه جهلى سببيله
دائما كاه ايچنده مستقر وراسخدر اله حقك ذكرندن لحن حلاوت
واذت بولور يعنى بولماز زيرا استفهام انكاريدر و بوندن معلوم
اولديكه جهل بالاحكام و بالله باعث كاهدر وكاه حجابدر وحجاب
غفلتدر وغفلت مانع ذوق ذكردر زيرا غفلتله ذكر مجتمع اولماز ذوق
نره ده قالدى اشته بوسببدن عوام ناسده ذكر اولماز واواسه دخى
حلاوت بولماز و بوسره اشارت ايچون قرأنده كلور (واذا ذكر الله
وحده اشمأزت قلوب الذين لايؤمنون بالاخرة واذا ذكر الذين من دونه
اذاهم يستبشرون) والعياذ بالله من ان يكون ذوقنا وفرحنا ماسواه
*خواندن قران بود ذكرلسان*هركرا اين نيست هست ازمفلسان*
خواندن بودك فاعلى وذكر مفعوليدر هركرانك تقديرى هركسى كه
اوراديمكدركه هركسى مبتدا واين مبتداء ثانى ونيست خبر و بعدالجمله
مبتداء اوله صفتدر اوراده را لام جاره معناسنه نفيه متعلقدر وهست
هركسى يه خبردر واز اكا متعلقدر (خواندن خاء معجمه نك ضمى وواو
رسميله الف ثابتدر اوقومق فارسيسى تركيسى كبى مشتركدر ودعوت
معناسنه كلور (لسان جارحه وقوت جارحه در نتكم قرأنده كلور
(واحلل عقدة من لسانى) مقصود لسانمك قوتندن عقده يى حل ايله
ديمكدر زيرا عقده نفس لسانده دكل بلكه قوتنده ايديكه نطق انكله
حاصل اولور (هست بوراده است يرينه در بحسب المعنى تقديرى

ازمفلسانست دیمکدر (مفلسان مفلسك جمعیـدر فلس سکون لامله منفر دید کلر یدر ماضیسی افلس کلور مالی قالمیوب دراهمی فلوس اولدیغی وقتـده ویاخود برحالله اولسه که یاننده فلس بله بولنمسـه وقاضی فلان کمسه یی تفلیس ایتدی دیرلر افلاسنه حکم ایتدی معناسنه افلاس مفلس اولمقدر (معنـای بیت) بودرکه قرأن اوقومق لسانك ذکری اولور جمیع اذکار واسماء دخی قرأنده مندرجدر هرکس که انك ایچون تلاوت قرآن معناسنه ذکر بوقدر اول کمسه قیامت مفلسلرندندر زیرا قرأن اوقومق مؤمنـلرك سرمایه سیدرکه تجـارت آخرت انك نظمنی ذکر ومعناسیله عمل ایتمکله اولور پس بوتجـارتدن محروم اولان مفلس و بی مایه قالور وخسارت عظیمـه بواور * شکر نعمتهای حق میکن مدام * تا کنـد حق باتو نعمت رامدام * شکر میکن کلمه سنك مفعولیدر مدام اکا ظرفدر زیرا مدام اصلنـده مظر دائم در بو راده مطلق دوام مراد در حق کنـدك فاعلی وباتو اکا متعلق ونعمت مفعول اول وتمام ثانی و بعد الجمله تعلیلدر تمـام اصلنده اتمام درکه مصدردر زوایدی حذف اولنمشدر وقرأنده کلور (ثم آتینا موسی الکتاب تماما) ای اتمـاما للکرامة والنعمة کما فی الارشاد بقیة مفردات بالاده شرح اولنمشـدر (معنای بیت) بودرکه حقك نعمتلرنه دوام اوزرنه شکر ایله تا که حق دخی سکا (لئن شکرتم لازیدنکم) نعمتی مزید واتمام ایلیه بوراده نعمتها دیو نعمتی جمع ایراد ایلدی زیرا نعم الهیه (وان تعدوا نعمة الله لاتحصوها) وفقنجه غیر محصوردر وشاکره لازمدر شکری بعض نعمه تخصیص ایتمیه بلکه ظاهر و باطن انواع نعمه تعمیم ایلیـه تا که هر بری ایچون مزید حاصل اولوب نعم کبی شکر دخی تام اوله قال الله تعالی (واسبغ علیکم نعمه ظاهرة وباطنة) وقال (وقلیـل من عبـادی الشکور * حمد خالق بر زبان دارای پسر * عمرتابر باد ندهی سر بسر * حمد دارك مفعولی و برا کا متعلقدر عمر دخی ندهی نك مفعولی و بردخی اکا متعلقدر سرازسر تقدیریله‌در تنکیر مرور ایتـدی حمدك متعلقی اعمدرکه نعمتـه وغیریه شاملدر وموردی خاصدرکه لساندر (خالق خلقدندرکه ترکیب اجزا وتسویهٔ اجسامدن عبارتدر وعند الصوفیه وجودك ماهیاته اقترانیدر (دار امر در داشتن دن که .

صاقلمق

صاقلمق وحفظ ایتمك معناسنه در (ندهی مضارع مخاطب منفی در داللك سكونی لاجل الوزن در مصدری دادن در مضارعنده الف هایه قلب اولنوب دهدودهنده دینلور (ده كسریله امر در (سر بسر ازسر تابسر تقدیر یله باشدن باشه واوچدن اوچه دیمكدر تتكم مرور ایتدی (معنای بیت) بودر كه ای پسر سنی خلق ایلین مولانك حمد وشكرنی ز بانك اوزرنه طوت وانكله رطب اللسان اول وجملهٔ اوقاتده انی حفظ وضبط ایله تا كه بالكلیه عمركی بر باد ایتمیه سن وهوایه صاورمیه سن زیرا عمركه بی ذكر و بی حمد وثنا كذر ایده هوادر یعنی فائده دن خالی در وذكر وحمدك فائده سی حقه ارتباط ونعمت وجوده حمد له مقام محمودیته وصولدر زیرا حامد حقك محمودیدر ذاكر مذكوری اولدیغی كبی * حمد حق را برز بان بسیار دار * تاشوی
ازنار حرمان رستكار * حمد دارك مفعولیدر برحده متعلقدر بسیار بحسب المعنی دارك مفعول مطلقی در رستكار شوی نك مفعولی واز رستكاره متعلقدر و جمله سی تعلیلیه در (حرمان منع معناسنه در محروم ممنوعدر رزقده وسعی اولمیان وخیردن ممنوع اولان حقنده استعمالی كثیردر بوراده مراد اجر وثوابدن محرومیتدر كه آتشه بكرر زیرا مرزوقیت جنتده ومحرومیت جهنمده اولور (رستكار قورتلمش خلاص اولمش معناسنه تتكم انك و بقیهٔ مفرداتك شرحی بالاده در (معنای بیت) بودر كه حمد حقی ز بانك اوزرنه چوق طوت یعنی حمد كثیرله حقه حمد ایله تا كه محروملق آتشندن خلاص اوله سن یعنی نعم الهیه یه علی الدوام حمد ایدرسك جنات عالیه ده اجر جزیل وثواب كثیر بولورسن وسرا وضراده حامدوندن اولوب محاسبه دن قورتلورسن والا آتش حرمانده معذب اولورسن وضیقده قالورسن ودیمشلردر كه فرائض وجود واجب ونوافل وجود ممكن مقابله سنده شكردر پس بو ایكی وجودك سرنه واقف اولان عارف لسانی مورد شكر ایتدوكی كبی اركانی دخی مصدر اعمال ایدوب فرائض ونوافل ایله حقه تقربدن خالی اولماز واكر بو اسلوب اوزرنه شكردن دور اولورسه حقدن بعید اولور وقرب ومنزلت بولماز ومنزلی نار حرمان و بعد اولور * لب بجنبان جز بذكر كرد كار * زانكه پاكانرا همین بودست كار

* لب مجنبانك مفعوليدر جز استثناء مفرغدر تقديري مجنبان لب بچيزی الابذ كرديمكدر همين ادات قصردر انجق معناسنه بودست مقدم خبر وكار مؤخر مبتدادر پاكارا كاری تعليلدر زيرا را لام جاره معناسنه در (مجنبان نهی حاضر در مصدری جنبانيدن در دپرتمك تحريك معناسنه لازمی جنبيدندر تحرك معناسنه كه دپرنمكدر (كردكار فعال معناسنه در زيرا كرد كاف عربی نك كسريله ايشدر تكم دقايقده مسطوردر (وكار كاف عجمی ايله ادات مبالغه در كه مشتقات و بعض اسما اوآخرنه لاحق اولور پس كردكار حق تعالی در كه فعال لمايريددر سؤال اولنوزسه كه اولان كرد در فتحله زيرا كردن ايلمك واشلمكدر كرد انك ماضيسی در كه اشلدی ديمكدر جواب بودر كه بعض افعال واسما واردر كه علميته نقل ويا تركيب اولند قده تغيير اولنمشدر بو جهتدن افاده كرد كاری كسره باينده درج ايتمشلردر مثلا فرا ديرلر فتحله اصلی فرادر كسرله وكردون ديرلر فتحله اصلی كردون كاف عجميله كه ذكرمی ديمكدر پس كاه فتحه دن كسره يه وكاه عكس ايتمك قاعدهٔ عجمدر ولسان عربده دخی تغييرات نسب ديرلر مشهوردر وبو معنادن غافل اولان جاهل كرد كاری فتحله تصحيح ايدوب جمهوره مخالفت ايتمش وقصور عقلی سببيله خطا يولنه كيتمشدر (پاكان پاكك جمعيدر دنس معاصی وتعلقاتدن طاهر ديمكدر (بودست اصلنده بوده است در كه بوده اسم مفعولدر آخرندن هاء علامت واستك اولندن حذف وبری برينه وصل اولنمشدر (كار كاف عربيله ايش معناسنه در (معنای بيت) بودر كه دوداق دپرتمه اشيادن برنسنه ايله الافعال لمايريد اولان الله تعالی نك ذكريله تحريك ايله شول سببدنكه معاصی وتعلقات فانيه چركندن طهارت بولنلره كار انجق بو اولمشدر يعنی انلرك ايشلری دائما اغزلرنی خيره وذكره اچمقدر فضول كلامه دكل زيرا فضول مسئولدر پس اكر پاكلردن ايسك افزكه پاك اولان ذكر وتلاوت وكلمات خيری ال مساوی وما لا يعنی بی بالكليه ترك ايله

* برهمه كس نيك باشد چار چيز * باتو كويم ياد كيرش ای عزيز *

چار چيز باشدك فاعلی ونيك مفعولی وبرا كا متعلقدر همه كسه مضافدر كل ناس معناسنه باتو ما بعدنده فعل مضارع متكلم

خطا

وحده يه

وحده يه متعلقدر كيرش ده شين مفعول اول ويا ثانيدر كبر كاف عجميله امردر مصدری كرفتن كلور مضارعنده ياز ياده سيله كيرد وكيرنده ديرلر بقيۀ مفردات ظاهر وسابقدر فاعرفه (معنای بيت) بودركه درت نسنه جملۀ ناس وجميع مؤمنين اوزرنه كوزل اولور وخوب كلور سكا ای عزيز وشريف اول درت نسنه يی سويليه يم آنی يادايله وخاطركده طوت وعمل ايله تاكه اهل دين ايچنده خوب ومحبوب اولاسن وعند الله وعند الناس رغبت واعتبار بولاسن

اول آن باشدكه باشی دادكر هم زعقل خويش باشی باخبر*

اول مبتدا آن باشدك مفعولی وبعد الجمله خبردر دادكر باشی نك مفعولی وبعد الجمله ما قبلنه صفتدر وكه لفظی موصوف وصفت مياننده رابطه در هم معيت افاده ايدر ولكن مألی واو عاطفه معناسيدر زازدن مخفف حرف جردر متعلقی ايكنجی باشيدر باء خبر دخی اكا متعلقدر دادكر عادلدر زيرا داد عدلدر وكر كاف عجمينك فتحيله ادات فاعلدر جی معناسنه خبر اخبار واعلامدن حاصل اولان علمدر (معنای بيت) بودركه اول درت نسنه نك اولی اول اولوركه عادل اولاسن يعنی خلقك اجانب واقاربی ايله عدل ايله زندكانی ايده سن وهيچ بر مخلوقه ظلم ايتميه سن بلكه كندی وجودنده دخی اعضا وقواكی تعديل وتقويم ايده سن وهر برنی ما خلق لهنده استعمال ايليه سن والا نفسكه واجزاء وجودكه ظلم ايتمش اولورسن راعی ايسه رعيتندن مسئولدر هم كندی عقلندن خبر ايله اولاسن يعنی اول چار چيزك بری دخی بودركه عقلك باشكده اوله تاكه ديوانه معامله سی وبدكارلق ايتميه سن زيرا خفت عقله ناسزا كار بسيار اولور

* باشكيبايی تقرب كردنست * حرمت مردم بجای آوردنست*

تقرب كردنك مفعولی وباتقربه متعلقدر وكردنست مبتداء محذوفه خبردركه سوم ويا ثالثدر اول قرينه سيله آوردنست دخی بويله دركه ويا چارم ويا رابع تقدير اولنور حرمت آوردنك مفعولی وبجای دخی اكا متعلقدر بعض نسخده حرمت برينه خدمت دوشمشدر شكيبايی ده شين معجمه نك كسريله شكيبيدن لفظندن صيغۀ مبالغه در زياده صبر ايدجی معناسنه عربيده صبور كبی اخرنده

یاء اولی اصلیه وثانیه مصدریه در شکیبالق صبر ایتمکدر و دقایقده کلورکه حرف یا معنای مصدریت افاده ایتمز زیرا اسماء جامده ده اول معنی بولنمز لغت فارسی ده اول معنایی افاده ایدن نون ساکنه درکه اخر فعل ماضی یه لاحق اولور کردن کبی زبر السان فارسیده فعل ماضی اصل ومصدر اکا تابعدر وبونون مصدریه نك مدلولنك یاء وصفیه ونسبتك مدلولنه بعض موادده قریبی اولمغین حرف اولینك مدلولنی حرف ثانیه نك مدلولی صانورلر مثلا شکیبیدن ده اولان معنای مصدری شکیبایی ده اولان معنای وصفیته مشتبه در ارالرنده فرق دقیق درکه تصاریفندن ظاهر اولور مثلا شکیب اول حالتك اسمیدرکه لغت عربیده اکا صبر دیرلر (شکیبا صبرلو در شکیبایی صبرلو لقدر شکیبیدن صبر ایتمك اکدر شکیبنده صبر ایدیجی در شکیبیده کی صبر ایدیجی اکدر انتهی بو فقیره ظاهر اولان بودرکه عبارتده فی الجمله فرق بولنمق معنی ومآلده اتحادی منافی دکلدر وجامد دخی مشتق ایله مؤول اولیجق مشتق حکمنده اولور مثلا مردی ارلکدر سردی صوقلقدر بدی کلمه سنده یایی کرك نسبت ووصفیت ایچون اخذ ایله وکرك مصدریه طوت مراد اسانندر (تقرب قریب اولمق وقرب طلب ایتمکدر مقصود اسباب سعادتله عبدك حقه قریبدر ونتیجه سی انکشاف حجابدرکه قاب قوسین مرتبه سنه ناظردر پس قرب دیدکلری قوسینك خطی کبیدر حرمت احترام وتعظیمدر نتکم مرور ایتدی (معنای بیت) بودرکه اوچنجسی زیاده صبرلو اولمق ایله حقه تقرب ریعنی کرچه حقه امور مقربه چوقدر ولکن صفت صبر ایله اتصاف کبی بوقدر زیرا صبرك اولی وآخری سلامتدر اخری سلامت اولدیغی ظاهردر نتکم صبر ایله قورق حلوا اولور دیرلر مشهوردر واولنك سلامتی بودرکه صبر ایله انفس وآفاقده آفاتدن خلاص اولور یعنی نفسنك شرندن خلاص اولدیغی کبی صبرسزلق ایله خلقك جانبندن متوجه اولاجق بلادن دخی مصون اولور دردنجسی آدم او غلنك حرمتی یرینه کتورمکدر وهرکسه مقامنه کوره تعظیم ایدوب خوش کورمکدر مکرکه اهانتی موجب برمعنای شرعی اوله ویاخود خدمت ایدوب مصالح عبادده بولنمقدرکه اعمال فاضله نك بری دخی خدمتدر * چار چیز دیکرای نیکو سرشت *

هست

* هست ازجمله خلائق نیك زشت * چارچیز مبتدا ودیگر صفتیدر نیکو سرشت صفت مشبهه درکه سرشت نیکونك معناده فاعلیدر هست معناده ماضی درعربیده کان کبی زیرا ایکسی دخی وجوده دلالت ایدر نیك زشت انك مفعولیدر وبعد الجمله خبردر نیکوکوکجدر (سرشت مزاج وطبیعت وخوی در واسم مصدردر یوغرش معناسنه زیرا سرشتن یوغرمقدر مضارعنده یا زیاده اید وب سر یشد وسر یشنده دیرلر نیك ایودر مقابلی بد درکه یرامزدر زشت چرکین در مقابلی نیکو در بوراده نیك قاتی معناسنه در (سخت زشت کبی نتکم ترکیبده دخی مستعملدرکه ایو چرکین وایو بد نسنه در دیرلر قاتی چرکین وبد معناسنه ولکن ناظمك قدس سره سخت یرینه نیك ایراد ایتدیکی زشته مقارنتندن اوتوری درکه ضدینی جمع کبی در پس نیك ایله زشت اراسنده واو عاطفه یوقدر (معنای بیت) بودر که ای کوکچك نهاد اوکه طبیعتی ایلو کلـه تخمیر اولنمشدر بشقه درت نسنه دخی واردرکه جمله ناسدن ایو قبیح کلمشدر یعنی قاتی وزیاده چرکین درکه هر کیده که اول درت خصلت ذمیمه بولنورسه کـ ـی دخی خلق اراسنده مذموم وعندالله مغضوب اولور زیرا ذ ـا ئم خصـال سبب غضب رب ملك متعالدر

* زان چهار اول حسد کینی بود * زان کذشتی عیب خود بینی بود *

زان چهار مابعدندن حالدر زیرا عربی ایله تقدیری الاول منها دیمکدر پس اول مبتدا در حسد کینی بودك مفعولیدر وبعد الجمله خبردر زان مابعدنه متعلقدر زان کذشتی معناده والثانی یرینه در ویاوبعده دیمکدر ویاخود شرط وجزا تقدیرنده درکه فاذا تجاوزت عنه فالثانی یکون هو العجب دیمکدر عجب بودك مفعولیدر خود بینی عجبك صفت کاشفه سیدر تقدیری عجب که خود بینی است دیمکدر زان اصلنده ازان در انك الفنك مدیله وزنیچون تخفیف ودرج اولنمشدر چهار جیمك فتحیله درتدر چهارشنبه یوم احدك دردنجی کونیدر انکیچون عرب یوم احد ویوم اثنین ویوم ثلثاء ویوم اربعا دیر زیرا بری بری اردنجه خلق اولنمشدر وعجم یکشنبه ودوشنبه وسه شنبه وچهارشنبه دیر کویا شنبه که جمعه ایرتسیدر اندن صکره

متعاقبۀ ومرتبۀ اولان ایام درکه آخری پنجشنبه درکه پنج بش در
عرب یوم خمس دیرکه خمس دخی بشدر حسدکینی ده یامصدریه در
حسدکینی اصلنده حسد آکین در الفك مدی وکاف عجمینك کسریله
عندالترکیب الف حذف اولنمشدر آکین یصدق ومندز و یورغان
کبیلرك ایچنه طولدردقلری نسنه درکه عرب حشو دیر (غمکین غم
طولمش ونمکین یاش طولمشدر حسد اکین حسد طولمشدر حسد اکینی
حسد طولولقدر یعنی قلبی حسدله طولمقدر و بعضیلر کین لفظنك
مخفف اولدیغن بلمیوب (کین ادات نسبتدر دیمشلر فاما صحیح دکلدر
بلکه ادات نسبت اولان ین در (مثلا زرین دیرلر التونه نسبتنده زیرا
یانسبت ونون تأکید نسبت ایچوندر (کذشتی ماضی مخاطبدر مصدری
کذشتن وکذاشتن در وآزکلك وصالی ویرمك وبر یردن بر یره کچمك
معنالرنه مضارع عنده شین رایه قلب اولنوب کذرد وکذارد وکذرنده
وکذارنده دیرلر (عجب عینك ضمی و جیمك سکونیله کندینی ورأیی
استعظام ایلیوب منعمی وتوفیقی نسیاندر (خودبینی ده یا مصدریه در
خود بین وصف ترکیبدر اصلنده بیننده خودیدز کندینی کوریجی
معناسنه خود بینی کندینی کوریجی لکدر (معنای بیت) بودرکه اول
دردندن اولکسی حسدله پر اولمقلق اولور یعنی دشمنی اولان کسنه نك
نعمتی زائل اولوب کندنه اولدیغن استمکدر بو ایسه فی الحقیقه
کفر در زیرا الله تعالی نك حکمتنی جهلدن وحکمنه اعتراضدندر
وبو حسدی کچدکدن صکره اول درت خصلتك ایکنجیسی عجب
دیدکلری عجم اندن خود بین لك وترك کندن کوریجیلك ایله تعبیر
ایدر وکندن کورمك حق نسیاندن توفیقی عدم ملاحظه دندر
وبونده شبهۀ اعتزال وار در یعنی طائفۀ معتزله عبد افعالنی کندی
خلق ایدر دیوب خلاقی نسیان ایتدکاری کبی معجب بنفسه ورأیه
دخی افعالنی کندنه اضافت ایتمش اولور توفیق وترتیب اسباب ایسه
حقدندر پس تأثیر وخلق حقدن اولیجق غیره نظر ایتمك کرك
کندی نفسنه وکرك آخره باطلدر* خشم را دیکر فرونا خوردنست
* خصلت چارم بخیلی کردنست* خشم فرونا خوردنك مفعولی
ودیکر مبتدا وفروناخوردن خبردر خصلت مبتدا وچارم انك صفتی

وبخیلی

وبخیلی کردنك مفعولی وکردن خبر مبتدادر خشم فتح خاء معجمه ایله
اصحدر اکرچه کسرله مشهور در اسم مصدر در قاقیمق معناسنه که
عرب غضب دیر خشم آلو وغضبله طولمش کسه (دیکر غیری وبردخی
(فرو اشغه فروخوردن برصوبی یوتمق فرو بردن وفرو آوردن کبی
فرونا خوردن برصوبی یوتمامق واشغه بطننه المامق بوراده مراد
غضبی یوتمق یعنی کری رد ایتمك وحبس ایتمك معناسنه درکه عرب
کظم غیظ دیر (خصلت فضیلتده غالبدر کاه اولور که رذیلتده
دخی استعمال اولنور بومقامده اولدیغی کبی (چارم رانك ضمه سیله
دردنجی بخیلی ده یا مصدریه در بخیل سبق ایتدی (معنای بیت بودرکه
اول درت خصلت ذمیمه نك بری دخی غضبی یوتمامقدر یعنی
یورکنك قانی قینادیغی زمان طشره دوکلك واغزنه کله نی سویلیوب
والندن کلهنی اشلکدر که شیطانك تحریك وتسلطندندر انکچون
غضوبك کوزلری وچهره سی قزارر ووجودنده ناریت ظهور ایدر
دردنجی خصلت ذمیمه بخیلق ایتمکدر یعنی مالنی امساك ایدوب
مستحقدن منعدر وکتم کتب دخی منع مال کبیدر اکر کسنده نه
ضروری دکل ویا مکرر ایسه وحدیثده کلورکه مستحقدن کتم علم
ایده نك اغزنه آتشدن لجام اوریلور * ای پسر کم کرد کرد این
خصال * از برای انکه زشتست این فعال * کم مابعدنه مفعول
مطلقدر ایکنجی کرد اولکنك ظرفیدر کرد این کلمه سنه مضاف
وخصال اینك صفتیدر زشت مقدم خبر واین فعال مؤخر مبتدا در
وبعد الجمله مابعدنه صفتدر زیرا تقدیری از برای آن سبب که دیمکدر
کم کاف عربینك فتحیله اکسکدر کینه اکسکلودر ناقصه قلت لازم
کلمکله قلیلده دخی استعمال اولنور بومقامده اولدیغی کبی که قلتدن
مراد عدمدر کرد کاف عجمینك فتحیله امردر مصدری کردیدن در
دونمك وطولاشمق معناسنه وامر مستقبلدن مشتقدر کردك مستقبلی
ایسه کردد در کرد دکلدر پس دال ثانیه نك حذفیله امر اولور وکشتن
دن کردد اخذ اولنمق خلاف قیاسدر زیرا مضارع دال واحده ایله
کرد کلمسك کرك ایدی شینی رایه قلب ایله کرد کاف عجمینك کسریله
چوره معناسنه کرد اکرد چپ چوره دیمکدر از برای تعلیلدر بهر کبی

فعال كسرله فعلك جمعيدر كه قصدله ايشلنن عملدر كما فى القاموس ومفرداتده كلور كه قصدله اشلنن ايشـه عمل ديرلر فعل ديمزلر زيرا فعل بغير قصد حيواناتدن دخى صادر اولور پس صنع بطريق الاجادة وعمل بطريق القصد وفعل عامدر (معناى بيت) بودركه ذكر اولنان خصال ذميمه‌نك چوره سنده ازدون يعنى دور قليل ايله دور ايله وطولاش يعنى هيچ دونمه وطولاشمه اول سببدن كه بو فعللر قبيحدر پس قبيحى ارتكاب ايدن دخى قبيحدر حسنى اختيار واكتساب ايدن حسن اولديغى كبى اشـبه قلت عدمه محمول اولديغى بوندن ظاهر اولور زيرا برنسنه كه قبيح اوله كرك قبح عقلى وكرك قبح شرعى ايله انك چوره سنده هيچ بر وقتده طولاشمق مرخص دكلدر * غل وغش بكذار چون زر پاك شو * پيش ازانكه خاك كردى خاك شو * غل وغش بكذارك مفعولى و پاك شوك مفعولى وچون پاكى تشبيهدر پيش ايكنجى شوك ظرفيدر خاك انك مفعول مقدميدر اولكى خاك كردى‌نك مفعوليدر و بعد الجمله ازانكه‌يه صفتدر زيرا تقديرى پيش ازان وقت كه ديمكدر (غل وغش نعمة الله ده ايكسى‌ده كسره بايله بازيلوب خيانت معناسنه اخذ اولنمش ولكن قاموسده غل كسرله حقد در ديمشدر يعنى كوكلده كين طوتمق وغش كسرله خيانتدر يعنى المحاض نصح ايتمامك و ياخود اضمار ايتديكى نسنه‌نك خلافنى اظهار ايتمك (بكذار بانك ضمى ولاجل الضروره كاف عجمينك سكونيله امردر مصدرى كذاشتن دركچمك وترك ايلمك معناسنه (زر التوندر سيمـه شمولى يوقدر نتكم بعضيلر زعم ايتمشلردر وعدم شمولى بومقامده تشبيهدن مأخوذدر زيرا مهذب اولان نسنه‌يى ذهبه تشبيه ايدرلر فضه‌يه دكل خاك اولكى خاكدن مراد ترابدر زيرا بدن انسان موت طبيعى ايله منحل وترابه منقلب اولور مكر كه بدن انسان كامل اوله و ايكنجى خاك فنا فى الله معناسنه در زيرا نفسندن فانى اولان ذلت وتواضعده اصل عناصرى اولان تراب مرتبه سنه نزول ايدر انكچون ساكن وساكتدر (كردى كاف عجمينك فتحيله مضارع مخاطبدر اولورسن معناسنه نتكم مرور ايتمشدر (معناى بيت) بودركه كين وكبر وخيانت وامثالى صفات رذيله دن كچ وانى ترك ونفسكى

اندن

ايدن تزكيه ايدوب زر خالص كبى پاك وطاهر اول يعنى التون قال
اولديغى كبى سندخى قال اولوب حال وقبول كامل بول وسن موت
طبيعى ايله مرده اولوب قبرده خاك ايله يكسان اولمزدن اول ماسوى
اللهدن وتعلقات اغياردن جدا وبا باقى اولان خدايه متصل اول
* حرص بگذار وقناعت پيشه كن * اخوان مردن يكى انديشه كن *
حرص بگذارك مفعولى وقناعت كن كلمه سنك مفعول اولى وپيشه
ثانيسى در يكى معناده انديشه نك صفتيدر وانديشه كنك مفعوليدر
واز انديشه يه متعلقدر تقديرى كن انديشهٔ يكى از مردن واخر مكر
ديمكدر كه مقام تعريضده مستعملدر نته كيم تصوير معناده ظاهر اولور
(يكى ده يازايده در يك ديمكدر بقيهٔ مفرداتك شرحى مرور ايتمشدر
(معناى بيت) بودر كه دنيايى رغبت وكمال ارادتله طلب ايتمكى قو
وموجودله اكتفا ايليوب قسمته راضى اول وزياده اردنه دوشمه زيرا
مطلوب حقيقى خدا وحب دنيا رأس كل خطا در آخر موتدن بر
انديشه وفكر ايله يعنى نيچون بويله طول امله وحرصه هوشمرسن سن
خود مرده اولجغكى بيلورسن پس بويله غفلت سندن عجبدر كوياكه
موته واقف دكل سنكه بومعامله يى ايدرسن وغافللر طريقنه كيدرسن
نتكم قرأنده كلور (اولم تكونوا اقسمتم من قبل مالكم من زوال) يعنى
كمال غرور وغفلتلرندن بزه موت يوقدر ديو دنياده خلود دعواسن
ايدرلر وانك اوزرينه قسم ايلرلردى وبالظاهر حاللرندن دعواى خلود
فهم اولنوردى (هل من محيص) يعنى موتدن مفر وفنا وهلاكدن
گريزگاه وپناه كاه يوقدر وموت مذل الجبابره در فلذهم * با محبان باش
دائم همنشين * تاتوانى روى اعدارا مبين * با محبان همنشينه متعلقدر
همنشين باشك مفعولى ودائم انك ظرفيدر روى مبينك مفعولى تاتوانى
كاظرفيدر زيرا مادام معناسنه در يعنى مادامده مامصدريه اولوب
مابعدنى تأويل مصدرده قلديغى كبى تادخى مدخولنى بويله قلور
فعل مضارع اوزرينه داخل اولان ان ناصبه كبى وقبل المصادر زمان
تقدير اولنمق كثيردر پس تاتوانى نك تقديرى مدة قدرتك ديمكدر
(محبلن محبك جمعيدر يار وصادق معناسنه محبت بالاده تعريف
اولنمشدر همنشين همصحبت ومجالسه در زيرا هم موافقته دلالت ايدر

ونشين اصلنده نشبنده دركه مصدرى نشستن در اوتورمق جلوس معناسنه مضارعنده سين مهمله يرينه يا ونون كلوب نشبند ونشبنده ديرلر (اعدا عدونك جميدر دشمن معناسنه كه دوستك مقابليدر مبين ميم مفتوحه ايله نهى حاضردر مصدرى ديدن در كورمك معناسنه على غير القياس دال بايه قلب اولنوب بيند و بيننده ديلور (معناى بيت) بودركه دائما يعنى ممكن اولدقجه محبلر وحقيقى دوستلر ايله مجالسه وصحبت ايله تا كه قادرسن دين دشمنلرينك يوزلرن كورمه كرك كفار وكرك فجار ورؤيتدن نهى صحبتدن نهيدر زيرا صحبت رؤيتى مستلزمدر بدون العكس پس بعض مواضعده اعدايى رؤيت ضرورى در ولكن صحبته ضرورت يوقدر مكر كه نادر اوله وجه نهى بودركه (كوريجك دشمنى ويسى اونيدرسن كندك (روى بى روح عدو آدمه نسيان ويرر) موجبنجه عدو بى روح كيدر وميته نظرده ندر فايده وسوء حال بحكم الجوار قرينه سارى در واو مقوله ايله صحبت دخى دين ده تهمتدر و باعث كدورت دلدر ودمشلردركه اضيق السجون معاشرة الاضداد يعنى دوستله سم الخياط صحرا ودشمنله عكس اولور فافهم

* در صفت مدبرى ميكويد *

* چار چيز آمد نشان مدبرى * ياد كيرش كر توروشن خاطرى *

چار چيز مبتدا نشان آمدك ضميرندن حال وبعد الجمله خبردر شين كيرك مفعول اولى وياد ثانيسى و بعد الجمله جزاء مقدم ومابعدى شرط مؤخردر تو مبتدا وروشن خاطر صفت مشبهه دركه خبردر (مدبرى ده يا مصدريه درمدبر مقبلك ضديدر نتكم بالاده شرح اولندى (خاطرى ده يازايده در ويانوبى تأكيد ايچون خطابدر خاطر اصلنده قلب اوزرنه مرورايدوب مكث ايتمين نسنه در نتكم خطر بباله ديرلر بويله مواضعده ذكر حال اراده محل طريقيله نفس بال مراد اولنور (معناى بيت) بودركه درت خصلت مدبرلك اوكمه قلق نشان وعلامتى كلدى اكرسن روشن ضمير ومجلى قلب ايسك انى ياد طوت يعنى خاطرندن چقارمه وحفظ ايلهوب عمل قيلى بوراده روشن خاطر ديدى زيرا افكار دنيا وتعلقات ماسوا زنكاريله آيينهٔ قلبى

مكدر

مكدراولان كسه نك قلبنده صورت پند نقش بند اولماز بلكه استماع نصح ايتمكه (اوالقى السمع وهو شهيد) مقوله سندن اولمغه محتاجدر
* مدبرى باشد بابله مشورت * هم بجاهل دادن سيم زرت *
مشورت باشدك فاعلى ومدبرى مفعولى وبابله مشورته متعلقدر بجاهل دادنه متعلقدر زرت ده تا خطاب معناده دادنه قيددركه دادنت ديمكدركه تا دادنك فاعلبدر اكرچه مضاف اليه در پس دادنك سيمه اضافتى مصدرك مفعولنه اضافتى قبيلندندر (ابله اوغوزدركه سليم الصدردر ناظم قدس سره ابلهى عامه لسانده شايع اولديغى اوزره احمق معناسنه استعمال ايلدى فاما احمق بشقه در وحديثده كلور (اكثراهل الجنة البله والعقلاء فى عليين) بوندن ابله غافل مقابله سنده اولمق مقابله سنده ظن اولنور ولكن بورادده ابله محجوبدن وعاقل مكاشفدن كنايه در مشورت استخراج الرأى معناسنه در يعنى برقاچ كسه نك مجتمع اولوب مشاوره لرى برى برلرينك رأيلرنى ومؤداى فكرلرنى استخراجدر تا كه اقوى واصلح ايله عمل اولنه وقرآنده كلور (وشاورهم فى الامر) يعنى وحى صريح اولميان ماده ده مشاوره ايله امردر زيرا جانب رسالت مشاوره كوتورمز بلكه مشاوره مقام خلافته ناظردر (هم اصلنده موافقت ايچوندر بويله مواضعده پس وبردخى ديمك اولور (معناى بيت) بودركه مدبرلك اولور ابله ايله مشاوره ايلمك زيرا احمقده نه رأى اولاجق كه انكله عمل ايدن كارنده اقبال وترقى بوله زنان ايله مشاوره كبى انكيچون وارد اولديكه (شاوروهن وخالفوهن) يعنى آنلرك رأيلريله عمل اولنمامق ناقصات العقل اولدقلرندندر پس هر احمق وناقص العقل زن حكمنده اولمش اولور وانك رأيى معمول به دكلدر والا صوكى ندامتدر وهم يعنى بوندن صكره علامت ادبار ونحوست سيم وزرى قدرنى بلمين كمسه يه ويرمكدر نتكم قرآنده كلور (ولاتؤتوا السفهاء اموالكم) زيرا سفه جهل ويانقيض العقلدر وبورادندركه جوهرى نادان اليسنه ويرمه ديرلر زيرا ضايع اولور ونقد دخى تلف وسرف بولور * هركه پند دوستان نكند قبول * درحقيقت مدبرست ان بوالفضول * پند نكندك مفعول اولى وقبول ثانيسى وبعد الجمله هركه يه صفتدركه هركسى تقديرنده در

وهركسى مبتدا ومدبرست خبردر ودرمدبره ظرفدر آن مدبرك
فاعليدر بوالفضول آن كلمه سنك مشار اليهى در حقيقت نفس الامر
وبى تأويل وبلا مجاز بوالفضول اصلنده ابوالفضولدر بوالعجب
وبوالهوس وامثالى دخى بويله در فضول بالاده ذكر اولنمشدر حاصلى
فضل مدحده وفضول ذمده مستعملدر انكچون فلان فضول آدمدر
ديو ذم ايدرلر فضولدن غلط در ابولفظى فضوله اضافتـدن مبالغه
فهم اولنور كويا فضول اندن تولد ايتمشدر (معناى بيت) بودركه
هركسه كه دوستلرك وناصح بالخيرك پند ونصحنى قبول ايتميه وهواسنه
تابع اولوب ردايده اول ابوالفضول حقيقتـده وكندى ذاتنده وبلا
تأويل مدبر ومنحوس واوكدر زيرا عاقل اولان كلام حقى استماع
ايدر واهل حقه تابع اولوب كندى عنـدندن فضولى كبى ايش طوتمز
وهركس فوقنده اولانه متابعتله مأموردر قال الله تعالى (قل ان كنتم
تحبون الله فاتبعونى يحببكم الله) يعنى مقام محبوبيتـه وصول اتباعله
حاصل اولور * هركه از دنيا نكيرد عبرتى * هست ازان مدبر
جهان را نفرتى * هركسى كه نكيرد عبرتى ازدنيا ديمكدركه اعرابى
ظاهردر هست مقدم خبر ونفرتى مؤخر مبتدادر از نفرته متعلقـدر
جهان كبى زيرا را لام جاره معناسنه در (عبرت عين مهملهنك كسريله
موعظه ودلالت كه انكلـه جهلدن علمه عبور واقع اولور (نفرتى ده
يا زايده در ويا تعظيم ايچوندركه نفرت عظيمه ديمكدر (معناى بيت)
بودركه هركسه كه احوال حائلهٔ دنيادن عبرت وموعظه اخذ ايدوب
حقيقت حاله واقف اولميه اهل جهانك اول مدبردن نفرت عظيمه سى
واردر يعنى اومقوله كسه مدبر ومنفور واحمقدر زيرا العاقل من وعظ
بغيره كلامنـدن مأخوذ ومفهومدركه عاقل موعوظ بالغير اولان يعنى
غيرك حالنه نظر ايدوب عبرت الاندر واولميان احمقدر احمقدن ايسه
اهل جهان اوركوب فرار ايدر واويله لا ابالى جاهلك يانـنـه اوغرامز
زيرا كه صحبت جاهل نار دوزخدن اشددر فافهم * مشورت هركس كه
با ابله كنند * ديو ملعونش سبك كرد كنند * هركس كه كنند مشورت
باابله ديمكدركه هركس مبتدا ومابعـدى بعدا لجمله اكا صفتدر ديو
مبتـداء ثانى وملعون انك صفتى وشين معنـاده ايكنجى كنده

قيد در كه كندش ديمكدركه شين كندك مفعول اولى وكره ثانيسى (وسبك اكا ظرف ويا قا علندن حالدر في زمان سريع او مسرعا معناسنه (ديو شيطاندر عليه مايستحق من اللعنة نكچون ملعونيله وصف ايلدى زيرا دركاه رحمتدن مطرودر (سبك سينك فتحى وباء موحده نك ضمى وكاف عربيله يعنى خفيف معناسنه وخفتده سرعت لازم كلمكله بو يله مواضعده سرعته محمولدر نتكم سبك سير ديرلر سريع السير معناسنه (كره كراه دن تخفيف اولنمشدر كراه صفت مشبهه در آزغون يوللى ضال معناسنه (معناى بيت) بودركه هركسه كه احمق ايله مشورت ايليه ابليس ملعون انى زمان سريعده ويا مسرع اولديغى حالده ضلالته دوشرر يعنى رأى احمق ايله طريق مراده مهتدى اولاميوب تيز زمانده بلاسنى بولور ومدبر اولديغى بللو اولور * آنكه مال وزردهد باجاهلان * انچنان كس كى بود آن مقبلان * مال وزردهدك مفعولى وبا اكا متعلق وبعد الجمله انكه يه صفتدر زيرا ان كسى كه ديمكدركه آن كسى مبتدادر آنچنان كس اصلده چون آن كس در كه آن مبتدا وكس مشاراليه در عربيده مثل ذلك الرجل كبى زيرا آن بعيده اشارتدر ذلك كبى كى بود بعد الجمله خبر وبو جمله دخى آن كسى يه خبردر وبوندن فهم اولنديكه چنان انچلاين وچنين بونچلاين ديمكدر ولكن انچنان آن چون آن وانيچنين اين چون اين ديمك اوليجق آن واينك تكرارى احدهمانك آخرى تأكيده محمول اولمسيله مدفوعدر (معناى بيت) بودركه اول كمسه كه مطلق مالى وخصوصا اعز الاثمان والاجساد اولان التونى جاهللره وقدر وقيمتن بليوب هوى وشهواتنه اسراف ايدنلره ويره وبو معنايه كندو دخى نادان اوله اول كمسه نچون مقبوللردن اولور يعنى اولماز بلكه مدبرلر دائره سنده قالور زيرا محللك غيريه اعطاء مال ايتمك فى المثل حرامى النه قليج ويرمك كبيدر بوايسه اشد جهالتدر * زرچو جاهل راهمى آيد بكف * ميكند اسراف مى سازد تلف * زر آيدك فاعلى وجاهل را اكا متعلقدر بكف كبى زيرا را لام جاره معناسنه در بعض نسخده جاهل يرينه ابله دوشمشدر ميكندك تحتنده ضمير فاعل جاهله راجعدر اسراف مفعوليدر

می سازد تلف دخی بویله در ومیکند جمله سی اوزرینه معطوفدر
(همی آیده می ادات حال واولنده ها معنای حالی تأکید ایچوندر
تتکم ماضی اولنده می بعده وها تأکید معنای بعده محمولدر همی کفتم
کبی که زمان قدیمده اکا سویلدم دیمکدر (کف فتح کاف عربی
وتشدید فا ئله عربیدر ال آیه سی معناسنه مشهوردر اکرچه قاموسده
ید ایله تفسیر ایتمشدر (اسراف حد اعتدالی تجاوزدر هر نه مقوله
فعلده اولورسه اولسون اکرچه انفاقده اشهردر اسرافك تبذیردن
فرقی بودر که اسراف مالی محلنه زیاده وجهی اوزره وتبذیر محلنك
غیریه صرفدر پس طاعت حقده اولمسه قلیل ایسه ده سرفدر
وخیرده اولسه لاسرف فی الخیر موجبنجه کثیر ایسه ده سرف دکلدر
(سازد مضارعدر مصدری ساختن در دوزمك معناسنه مضارعنده
خا زایه قلب اولنوب سازد وسازنده دیرلر یول یراغنه برلك وساز
دید کلری دوز یلوب تدبیر اولند یغندن اوتوریدر (تلف عربیدر
هلاك معناسنه واتلاف افنادر (معنای بیت) بودر که مال وزر چونکه
نادان وابله النه کله آنی اسراف ایلر وتلف وهلاك دوزر یعنی انك
ایشی وتدبیری اول مالی محلك غیریه صرف اولور پس شول مال که
قوام وجود ومدار طاعت رب ذی الجوددر وکذلك الدراهم لجروح
الدهر مراهم موجبنجه یاره لره مرهم وبیچاره لره چاره وباعث دفع
غمدر برآلای قدر وقیمت بلمزلرك کیسه لرینه کیرمك روا ویادلر النرینه

دوشمك سزادکلدر * نشنود ازدوست ابله پندرا * ازجهالت بکسلد
پیوندرا * ابله نشنودك فاعلی وپند مفعولیدر از من اجلیه معنا...
مابعدنی تعلیلدر پیوند بکسلدك مفعولیدر بعد الجمله ماقبلنی بیان
کبیدر که اکا استیناف بیانی دیرلر که علم بیانده سؤال مقدره جوابدر
(نشنود فعل مضارع منفیدر اصلی نه شنود در شینك کسره سیله
بوراده وزنیچون اسکان اولنور (شنودن ضمله وشنیدن کسرله
مصدردر اشتمك معناسنه چونکه بولسانده مضارع امر حاضردن
مشتقدر دال ساکنه زیاده سیله امر ایسه شنودر کسرله لاجرم اول
مضارع مکسور اولدی (بکسلد فعل مضارعدر اصلنده بانك
کسره سیله در لکن کاف فارسینك ضمه سنه اتباعا مضموم اوقنور

بوراده

بو راده كاف و زنيچون اسكان اولنور كسلدك مصدرى كسستن و كسيختن در ضم كاف عجمى ايله اوزمك واوزلمك وصيمق معنارنه كه لازم ومتعديدر ومضارعنده خاء معجمه لامه قلب اولنوب كسيلد وكسيلنده دنلرر وكاه اولور كه يايى حذف ايدوب كسلد دخى ديرلر فاما امر ونهيده حذفى واجبدر انكيچون بكسل ومكسل ديرلر جان كسل جان اوزيجى وقطع ايديجى ديمكدر نتكم شعرده كلور (قيد تم جان كسل زلف سياهكميدر) (صد شكن انداز دل طرف كلاهكميدر) پيوند باء فارسينك فتحه سيله سبب اتصال واولاشق وچاتق واياق باغى كوياكه پاى وند وپاى بند بوندن تصرف اولنمشدر پيوستن اولاشمق واولاشدر مقدر مضارعنده سين حذف اولنوب يرينه نون ودال كتورورلر پيوند وپيونده ديرلر (معناى بيت) بودركه ابله اولان كمسه دوستندن وخير خواهندن وعظ ونصحى اشتمز وقولاغنه المازكال جهالتندن سبب اتصالى اوزر وكسر يعنى دوستندن نصيحت طوتمديغى صورتده دوست دخى اكا عدو واشنا ايكن بيكانه اولوب علاقه يى قطع ايدر نتكم قرآنده كلور (ولو كنت فظا غليظ القلب لانفضوا من حولك) انسان بد خوى اولمق باعث تفرقدر وجائزدركه پيوندى قرمق حق اتصالى انقطاعه تبديل معناسنه اوله زيرا شريعت رابطهٔ قويه در پس سوز دكلين كمسه آخر شريعتدن خارج وحقدن جدا اولور وبالاخره بلاسنى بولور وباشنه چوق قضا كلور والعياذ بالله تعالى * عبرتى كير از زمانه اى جوان * تانباشى از شمار مدبران * بو بيتك اعرابى ظاهر ومفرداتى مرة بعد اخرى شرح اولنمشدر (معناى بيت) بودركه زمانه ده واقع اولان حوادث هائله دن عبرت ال وجهلدن علمه عبور ايله تاكه مدبرلر عدادندن وبولكندن اولميه سن يعنى اكر عبرت الورسك دينده ترقى وحقه اقبالك زائد بولورسن والا دنيالر دائره سنده قالورسن واسمدوكك كبى مدبر اولورسن وآخرته صف نعالده اولنلرله كلورسن بوراده جوانه خطابنك سببى بودركه جوانك عقلى قوتده وادراكى متانتده اولمغله صرف بصر بصيرت ايتمك اكا سهل وادراك ايلمك آسان وعبرت المق قولاى اولور پيرايسه بويله دكلدر خصوصا كه ارذل عمره

بالغ اولمش اوله بو صورتده قلبی سست وادراکی ضعیف اولور * هر کرا از عقل آکاهی بود * نزد او ادبار کمراهی بود * بونك تقدیری هر کسی که اور بود آکاهی از عقل دیمکدر که آکاهی فاعل بود واورا مفعولدر واز آکاهه متعلقدر (نزد ایکنجی بودنك ظرفی (وادبار فاعلی (وکمراهی مفعولیدر و بعد الجمله هر کسی یه خبردر جمله اولی صفت اولدیغی کبی آکاهی ده یا مصدریه در آکاه خبردار دیمکدر (نزد لسان عربده عند معناسنه در ترکیان ایله تعبیر ایدرز یرا یان ده حضور معناسی واردر که معنای عنددر مثلا فلانك یانده دنیانك قدری یوقدر دیرلر عرب ایس للدنیا عنده قدر دیر عجم نزد او دنیارا قدر نیست دیر کمراهی ده اولان یا دخی مصدریه در (معنای بیت) بو در که هر کسه که انك عقلدن آکاهلغی اولور یعنی ادنای عقلدن حصه مند اولان کسه نك قاتنده ادبار دیدکلری معنی ضلالت اولور یعنی مدبر اولمغی ضال اولمقدن عد ایدر واندن حذر ایلر ومقبل اولمغی مهتدی اولمقدن اعتقاد ایلرز وانك اسبابنه تشبث ایدر همان سوز عقلده در که مقبل ومدبری فرق ایدن اودر

* * درییان صفت دانش کوید * *

* چار چیز آمد بزرك ومعتبر * می نماید خرد لیکن در نظر *

چار چیز مبتدا آمد جمله سی خبر بزرك آمدك فاعلندن حالدر بوخمه آمده مفعول دکلدر زیرا آمد لازمدر عربیده جاء واتی کبی (بزرك بانك وزانك ضمه سیله ورانك سکونیله اولو عظیم معناسنه (می نماید فعل مضارع مجهولدر قائم مقام فاعلی تحتنده ضمیردر که چار چیزه راجعدر خرد مفعولدر نمایدك مصدری نمودندر کوسترمك و کورنمك معناسنه مضارعنده واو یرینه الف ویا کتورب نماید ونمایند دیرلر (خرد خاء معجمه نك ضمیله ورانك سکونیله اوفق وخرد مرد اوفق دولك وکیجی رك (خرده اسم مفعولدر که خرددن مشتقدر مرده کبی اوفق اولمش نسنه یه خرده دیرلر (دقیق نکته بلنه خرده دان دیرلر که خرده نکته دقیقه ایچون استعاره اولنمشدر زیرا خرده اولان نسنه دقیق اولور غلیظ اولماز انکیچون اونه عرب دقیق دیر طحین معناسنه لیکن کسر لامله حرف استثنادر معناده می نماید اوزرینه داخلدر (در نظر نمایده ظرفدر بوراده نظر ایله مراد نظر عین دکلدر زیرا بو قاعده ذکر اولنان

اومورك

اموراك بعضيسى حسى و بعضيسى عقلى در بلكه مقصود اعتبار عقلدر (معناى بيت) بودركه درت نسنه فى الحقيقه عظيم وعند العقلا معتبر ومقبول كلدى ولكن عقل جزئى يانيسده واعتبار نده خرد كورينور يعنى حقير ولاشى عد اولنور ولكن عقلا اول اموراك انجامنه نظرايدوب استعظام ايدرلر پس عاقل اولدن صوكن صيركه اكا عاقبت انديش ديرلر وحذره سرا اولان نسنه نك ايركندن تداركن ايدر احمق ايسه بونك خلافنه در انكچون عاقبت سرنده آتشلر ينار * زان يكى خصم است وديكرا آتش است * باز بيمارى كز ودل ناخوش است * يكى مبتدا زان اندن حالدر خصم خبردر وديكر بوراده لسان عربده والثانى يرينه دركه آتش اكا خبردر باز دخى والثالث يرينه دركه بيمارى اكاخبردر ودل مبتدا و ناخوش خبرواو ناخوشه متعلقدر و بعدالجمله بيمارى به صفتدر تقديرى بيمارى كه دل ناخوش است ازو ديمكدر يكى برى ديمكدر خصم خصومتدندر منازعه معناسنه مخاصم اولان كسيه خصم ديديلر فتحله زيرا عندالخصومة برى برينك خصمنه ضمله يعنى جانبنه يا پشوب دست وكريبان اولورلر (باز كيرو ديمكدر بيمارى ده بامصدر يه در خسته لك معناسنه تكم مفصلا بيانى مرور ايتمشدر (خوش واو رسميله ملايم وايو وبخشى معناسنه در پس ناخوش انك خلافيدر زيرا نا حرفدر كه نفيه دلالت ايدر بعدذا ساكنة الاخر اولان كلمه نك آخرنده اولان رابطه نك همزه سى لفظا وكتابة وجوبا حذف ووصل اولنور ديو بعض لغات فرسده مصرحدر ولكن هريرده اتصال مشكل اولمغله يعنى طول كلمه وشين معجمه اولان محلده مناسب اولان ايجابى جوازه تبديلدر (معناى بيت) بودركه اول درت نسنه نك برى خصم وبرى آتش وبرى خسته لكدر كه دل آندن ناخوشدر يعنى خسته لك وانحراف مزاج انك مشربنه ملايم وايو دكل بلكه انك حدوثيله پراضطراب والمدر اشته بو اوچ نسنه بى كليجك دردنجى ايله خوار وحقير وخرده كورمك كركدر تكم مصرى اشغده كلور *چارمين دانش كه آرايد ترا * اين همه تا خرد ننمايد ترا *چارمين مبتدا دانش خبرى ومابعدنده اولان جمله كه رابطه سيله اكا صفتدر اين مبتدا همه انى تأكيددركه هر بيده هذا كله برينه درخرد ننمايدك مفعوليدر

وقائمقام فاعلی تحتنده ضمیردر که اینه راجعدر واین اموراز بعدیه اشارتدر که مبتدادر ومابعدنده جمله خبردر (وترا اصلنده توادر که را لام جاره معناسنه در (چارمین دردنجسی دیمکدر زیرا چار درت وچارم دردنجی وچارمین دردنجسی درکه یانسبت ونون تأکید نسبت ایچوندر (دانش اسم مصدر در دانستن بلمکدر علم کبی ودانش که بلودر بو یله مواضعده مصدر معناسنه در (آراید مضارعدر مصدری اراستن در بزه مك یعنی زینت ایتمکدر مضارعنده سین رایه قلب اولنوب ارايد وآراینده دیرلر (تا ادات تحذیردر زنهار معناسنه عربیده ایاك والاسد واتق واحذر کبیلردن مفهوم اولور یعنی کبی اگرچه بو معنی کتب لغویهٔ فارسیه ده درج اولنمامشدر ولکن ظاهر حال اکا قرینه در (معنای بیت) بو درکه اول چارچیزك دردنجسی علمدر که سنی بزروسکا زینت ویرر زیرا صفت شریفهٔ الهیه در انکیچون عالم صدرده اولورر وسادات واکابر اوزرینه هر وجهله ترجیح اولنور بوجمله یعنی بودرت نسنه سکا خرد وخوار کورنمکدن صاقین زیرا بونلر فی الحقیقه استعظام اولنور بوخسه استحقار اولنماز * هرکه

درچشمش عدو باشد حقیر * از بلای اوکند روزی نفیر * تقدیری هرکسی که باشد عدو در چشمش حقیر دیمکدر که هرکسی مبتدادر عدو باشدك فاعلی وحقیر مفعولی وبعد الجمله مبتدایه صفتدر کندك فاعلی تحتنده هرکسی ضمیری ومفعولی نفیر واز تعلیل وروزی اکا ظرفدر (حقیر عظیمك مقابلیدر (اوضمیر غائبدر هوکبی که عدویه راجعدر (روزی ده یاوحدت ایچوندر (نفیر عربیدر جزع واضطراب وتفرق وفرار وبطریق الحرب عدویه خروج ایتمك (معنای بیت) بودر که هرکسنه که دشمنی انك کوزنده خوار وحقیر اوله وکوزنه صالندرمیوب عدو بی هیچه صایه اول کسنه آخر اول عدویله مبتلی اولور ویرکون انك بلاسنی اوجندن جزع واضطرابه دوشر واحبابیله انك جنکنه چقر وزحمت چکر زیرا کاه اولور که برصو آزایکن چوغ اولور وده ویی کوترر وبرودتدن منجمد اولان اژدر کرمیتن بولور ودیریلور وبرفیل انسانك باغنه طولاشر ودوشرد وبرچوب کوزه کیروب کوزی کور ایلر وعلی هذا پس دشمنی استحقار

ایتمك

ایتمك بوقدر انکچون آداب مناظره دندر که خصمنی خوار کورمیه بلکه قضا ئله الننده آخر مغلوب وز بون اولور وشعر و بیسی ده کلور (بیت) (ندکلو مور ایسك ده پایمال اولور قیاس ایتمك) (سلیمانلر ز بون دارو کبی مور اولور بر کون * ذرهٔ آتش چو شد افروخته * بینی ازوی عالمی راسوخته * ذره شدك فاعلی وافروخته مفعولی و بعد الجمله فعل شرط ومصراع ثانی جمله سی جزاء شرطدر عالمی بینی نك مفعول اولی وسوخته ثانیسی واز سوخته یه متعلقدر (ذرهٔ آتشده همزه توسل ایچوندر که بو راده اضافته توسل ایچوندر و بعض مواقعده بین الموصوف والصفة دخی اولور که اوراده وصفیته توسل ایچوندر (ذره اصلنده اواق قارنجه نملهٔ صغیره معناسنه و یا پنجره دن شعاع شمسك عکسنده کورینن هبا و یا کفی خاکه وضع و بعد الرفع کفنه ملتزق اولان تراب دانه لری و یابر حبهٔ شعیر که درت پرنج وهر پرنج درت سوسم وهر سوسم درت خردل وهر خردل درت نخاله یعنی کپك ورقی و بر ورق بر ذره در و بو راده ذره جزئی دیمکدر هبانك وامثالنك جزئیتی کبی (افروخته اسم مفعولدر یالکنمش معناسنه مصدری افروختن در یالکندرمق و یالکنمق معناسنه مضارعنده خاء معجمه زایه قلب اولنوب افروزد وافروزنده دیرلر (بینی کسر باء اصلیه ایله فعل مضارع مخاطبدر مصدری دیدن در کورمك معناسنه مضارعی علی غیر قیاس بیند کلور (عالمی ده یاء انده و یاخود وحدت ایچوندر اکر عالمدن مراد برشهر وامثالی اولورسه سوخته دخی اسم مفعولدر یانمش معناسنه مصدری سوختن در یانمق و یاقمق معناسنه مضارعنده خاء معجمه زایه قلب اولنوب سوزد وسوزنده دینلور (معنای بیت) بودر که چونکه آتش ذره سی یعنی بر جزئی آتش یالکنمش وهوا کیر اوله سن عالمی و یا برشهری اندن یانمش کورورسن حاصلی برشراره قوت بولسه علولنور وکیدرك اطرافنی سراپا احراق ایدر ایمدی آتش نقدر جزئی اولورسه ده انی استحقار ایتامك کرکدر بوسببدن جناب نبوت صلی الله علیه وسلم کیجه لرده اطفاء نار وسراج ایله امر ایلدی تا که بر بهانه ایله ضرر رسان یعنی اولمیه * علم اکر اندك بود خوارش مدار * زانکه دلرده علم قدری بیشمار * بونك تقدیری اکر

بود علم اندك مدارش خوار دیمكدر یعنی مدار علم را خوار اكر بود اندك دیمكسر كه اكر بو راده عربیده ان وصلیه یرینه‌در (قدری قاعده فرس اوزیینه یائله‌در كه موصوفله صفت میاننده متوسط در زیرا بیشمار قدره صفت‌در بحری دیكر كبی (بیشمار ده بی حرف نفی وشمار صیاغه شدن عدد معناسنه مصدری شمردن وشمار یلندر (معنای بیت) بودر كه علم دین اكر اندك یعنی از ایسه انی خوار وحقیر طوتمه وقلیل كورمه شونك سببدنكه علم مطلق بی عدد و بی حساب قدر طوتر یعنی فضائلی چوق وقدری عالی ووزنی آغر در انكیچون دنلدیكه شمة من العلم خیر من كثیر من العمل یعنی بی علم اولان عملك چوغندن بلكه جمله‌سندن علم جزئی خیرلودر زیرا علی منهاج السنة اولان عمل علم اوزرنه مبنی‌در وبوندن مفهوم اولدیكه مقصود اولان علم شرعیدر كه تفسیر وحدیث وكلام وفقه واصول فقه در یوخسه مطلقا علم دكلدر ودیمشلردر كه وقل رب زدنی علما ده علمله مراد علم حقایقدر یوخسه علم احكام دكلدر زیرا علم احكام محصور و علم حقایق غیر محصوردر والله واسع علیم * رنج اندك را بكن غمخواره‌كی * ورنه بینی عجز در بیچاره‌كی * رنج بكن كلمه سنك مفعول اولی غمخواره‌كی ثانیسی ورنه نك تقدیری واكرنكنی در ولكن والا ویوخسه معناسنه استعمال اولنور بلا احتیاج الی التقدیر عجز بینی نك مفعولی ودر عجزك ظرفیدر (رنج امك وزحمت وخسته لق مصدری رنجیدن كلور انجمك معناسنه متعدیسی رنجانیدندر (بكن یانك ضمیله كافه اتباعا بخسب وبكوش وامثالی كبی (غمخواره كیده اكر هاء رسمی كتابت اولنورسه كاف زائده ویا مصدریه اولور نتكم بعض اهل لغت اختیار ایتمشلردر واكر كتابت اولنمزسه كاف هادن بدل اولور نتكم بعضیلر عندنده بو مختاردر غمخوار وغمخواره غم ییجی وقیورییجی ویار ویولداش وانیس‌در وغمن یكدن مقصود انك غمیه غمناك وغمن ازالیه چاره ساز اولمقدر پس غمخواره‌كی غم ییجیلك وقیورییجیلقدر واو رسمیله وحلمی ده كلور كه ودخی جائزدر كه الف ایله استعمال اولنه واو سز انتهی ولكن واو ایله مرسوم اولدیغی صنورتده الفك وجهی بو قدر زیرا حقیر وذلیل معناسنه اولان خواره التباسی لازم كلور

مع هذا جمیعا لغاتده ونسخه‌ده الف ثابته ایله در (بیچاره‌کی خسته‌لکدر
ها وکاف اولکی کبیدر (معنای بیت) بودرکه آزرنجه وخسته‌لکه
غمخواره‌لك ایله یعنی انك غمنی بی ونولاجق بوقدر خسته‌لکدن دیمه
والا خسته‌لك ایچنده عجز کوررسن یعنی آخر بتروآزایکن چوغ
اولور ودفعنه قادر اولمزسن همان قلیل ایکن معالجه ایده‌کور ودفعیله
مقید اول زیرا لاابالی اولاجق محل دکلدر نتکم بعض اشخاصك
مثانه سنده طاش اولمغله عسر بوله مبتلا اولور ولکن بوکون یارین
دیه‌رك معالجه‌یی تأخیر ایتمکله اول طاش نخود قدر ایکن جوز
ویمرطه قدر اولور وخلاص امیدیله اوراسنی جراحه شق ایتدروب
هلاك اولور نتکم شامده اشخاصدن برجوانه واقع اولدی والعیاذ

بالله تعالی * درد سر را چون نجوید کس علاج * خوف آن باشد که
بد کردد مزاج * کس نجویدك فاعلی ودرد مفعول اولی وعلاج ثانیسی
وبعد الجمله فعل شرطدر خوف باشدك فاعلی وبعد الجمله جزاء
شرطدر مزاج کرددك فاعلی وبد مفعولی وبعد الجمله مشار الیهی
بیان وکشف وآنه صفت اولور درد سردن مراد باش اغریسی در
(نجوید فعل مضارع منفیدر مصدری جوییدندر ارامق معناسنه
(علاج معالجه ومداوات ایتمکدر فعل اصلنده فاعلدن اعضاسیله
مباشرت وحرکت جسمانیه ایله صادر اولان نسنه‌دردر ضرب وفتح
وامثالی کبی انکیچون قلیج وقلقان لعبنه مواظبت ایده‌نه معالج دیدیلر
وبو ایشك علاجی ندر دیرلر کرك مریض ومجروحه کوره اولسون
وکرك غیریه کوره اولسون اکرچه علاج طبیب ده اکثردر (کردد
کاف عجمیله فعل مضارعدر مصدری کردیدندر صیرورت معناسنه که
عجم شدن ایله تعبیر ایدر (مزاج چار طبیعت که حرارت وبرودت ورطوبت
ویبوستدر بونلرك میانده کیفیت متوسطه در یعنی بری بریله امتزاج
واعتدال در خلافنه مبدل اولورسه انحراف دید کلری معنی حاصل
اولور وقوام وجود قالماز (معنای بیت) بودرکه باش اغریسنه مثلا
برکمسه علاج ارامسه وابتدا ظهورنده قیدنی کورمسه کیدرك مزاج
منحرف اولوب ابوایکن یرامز اولمق خوف واحتمالی اولور زیرا صداع
شدیدك وجعی بدنه ساری اولوب جمله اعضا وقواسی مضطرب

قیلور والله الحفیظ * باش ازقول مخالف برحذر * پیش ازان پادرایی
ای پسر * از با مابعد نه متعلقدر و بعد الجمله ماقبلنه صفتدر (حذر
خوفدر ومثلثه کلور (احذر من الغراب) درایی ده در زائده دراپی
مضارع مخاطبدر مصدری آمدن در مضارعنده میم یایه تبدیل اولنوب
آید وآینده دیرلر بقیهٔ مفردات مرارا محرر در (معنای بیت) بودر که
شرعه مخالف اولان قولدن واو مقوله نسنه یی اسانه کتورمکدن
خوف وحذر اوزرنه اول ویاخود سکا مخالف اولان کسه نك سوزنی
قولاغکه آلمه بلکه وقت ضرورتده خصوصا حال مرضده قول
موافق ایله عمل ایت ای پسر اندن اول که اپاقدن کله سن یعنی اپاغك
سورچوب دوشمزدن اول زیرا زلل واقع اولدقدن صکره قیام کوچ
اولور اشته معنای ثانی نك بیت سابقه مناسبتی وار واولك بوقدر
پس قبولده اختیار الکده در * آتش اندك توان کشتن با آب * وآی
آن ساعت کیرد التهاب * توان بوراده مضارعدر تواند معناسنه کشتن
مفعولی وآتش دخی کشتنك مفعولی و با آب دخی اکا متعلقدر آن ساعت
وآی کلمه سنه ظرفدر زیرا حال مشکل باشد آن ساعت که تقدیرنده در
التهاب کیردك مفعولیدر و بعد الجمله ماقبلنه صفتدر بیت سابقده
اولدیغی کبی (توان قدرتدر بوراده مضارع اولمغله ممکن اولور دیمکدر
(کشتن کاف عربی نك ضمیله دپه لمك قتل معناسنه بوراده اطفادر که
سو یندرمکدر مضارعنده کشد وکشنده دیرلر (با آب ده ب سببیه در
زیرا صو آتشك سونمه سنه سببدر (وآی مدله کلمهٔ توجع وتحسردر
اه واه وفریاد معناسنه (ساعت اجزاء زماندن برجزءدر (کیرد فعل
مضارع غائبدر مصدری کرفتندر طوتمق معناسنه مضارعنده یاز یاده
ایدوب کیرد وکیرنده دیرلر (التهاب آتش یالکلنمق لهب آتش یالکیدر
(معنای بیت) بودر که از آتشی صو ایله سو یندرمکه واولدرب میت
حکمنده قلمق ممکن اولور فاما حال مشکل اولور اول ساعتده که
یالکلنمش اوله زیرا اول وقتده انی صو سو یندرمکه وفا ایتمیوب
مقتضای طبعی اوزرنه علولنور وهرنیه ملاقی اولورسه احراق
ایدر وضرر عظیمی اولور * ای پسر هرکس که دارد چار چیز *
* چار دیکر هم شود موجود نیز * هرکس مبتدا وما بعدنده

اولان جمله حكه رابطه سيله اكا صفتيدر چار ديكر شود لك فاعلی وموجود مفعولی وبعد الجمله خبردر هم موافقت معناسنه (ونيز دخی معناسنه ديكری تأكيد كبيدر موجود معدومك ضديدر (معنای بيت) بودركه ای پسر هركسه كه درت نسنه يی طوتر يعنی انكله متصف اولور غيری درت نسنه دخی موجود اولور يعنی اول درت نسنه نك جزاء وفاقی اولور درت نسنه دخی اندن تولد ايدر * خشم رانكند پشيمانی علاج * عاقبت رسوايی آيد ازلجاج * عاقبت آيدك ظرفی و رسوايی مفعولی وازاكا متعلقدر پشيمانی نكندلك فاعلی (وخشم مفعول اولی وعلاج ثانيسیدر (رسوايی آخرنده اولان يا مصدريه درزسوا ملامت اولمش كسه در (لجاج لامك فتحيله عربيدر خصومت معناسنه (خشم خاء معجمه نك فتحيله اكرچه لسان ناسده كسرله متداول ومشهوردر غضب معناسنه دركه قاقيمقدر پشيمانی ده يا مصدريه در (پشيمان نادم معناسنه ندامت اودركه كندندن صادر اولان نسنه اوزرنه نولايدی اولمايدی ديو على الدوام محزون ومغموم اوله علاج بالادهدر (معنای بيت) بودركه عاقبت رسوايلق وملامت حاصل اولور خصومت ايتمكدن يعنی خصومت وبيهوده جنك وجدل ايتمكدن فضاحت لازم كلور ولسان عامه دن ملامت اولنور وانسان غضبنی يودوب سكوت ايتمك كركدر والا صكره پشيمان ونادم اولمق غضبه علاج وفائده ايتمز زيرا دهاندن بيرون بر دخی كيرو دونمز وامام علی دن كرم الله وجهه مشهور دركه ديمشدر (جراحات السنان لها التيام (ولايلتام ماجرح اللسان) يعنی مزراق ياره سی بريره كلور فاما لسانك آچدوغی ياره بريره كلوب اوكلمز * بی كمان ازكبر خيزد دشمنی * حاصل آيد خواری ازكاهلتی * دشمنی خيزدلك فاعلی وبی وازاكا متعلقدر (خواری ايدك مفعولی وحاصل فاعليدر وازاكا متعلقدر (خيزد فعل مضارعدر مصدری خاستن در قائم اولمق معناسنه تركيبنه اوری طورمق ايله تعبير اولنور بوراده خيزد ظهور ايدر معناسنه در زيرا قيامده ظهور وار در دشمنی ده يا مصدريه در كاهلتی ده يا مصدريه در كاهل كاف عربی وهاء مفتوحه ايله تنبل ديدكلريدر كاهلتن صفت مشبهه در (معنای بيت) بودركه بی شك وبی شبهه

كشى كندينى غيريدن اكبر ظن ايدوب متكبر اولمقدن دشمنلك قائم اولور وظهور ايدر يعنى متكبرك كبرندن آخر خلقك اكا عداوتى تولد ايدر واو مقوله يى سومز اولورلر پس انسان ترابدن مخلوق اولمغله يوزى يرده اولانك يوزينى بغضرلر واكا محبت ايدرلر متكبر ايسه بويله دكلدر زيرا آتش كبى سركشدر بو ايسه شيطان صفتيدر وشيطان (فاتخذوه عدوا) موجبنجه مؤمنلرك دشمنيدر وكذلك خوارلق وحقيرلق حاصل اولور (كاهل تنلكدن يعنى تنبل اولمقدن زيرا كسل وفتور صفت اهل نفاقدر منافق ايسه ذليل ونظردن ساقطدر پس معاش ومعادده حركت ممدوحدر ونشاط صفت اهل اخلاصدر * چون لجوجى در ميان پيدا شود * بنده ازشومئ اورسوا شود * لجوجى شودك فاعلى وپيدا مفعوليدر در ميانه ظرفدر وبعد الجمله فعل شرطدر (بنده ايكنجى شودك فاعلى (ورسوا مفعولى واز رسوايه متعلقدر (لجوجى ده يا مصدريه در (لجوج مبالغه اسم فاعلدر ضروب كبى كثير اللجاج والخصومه وكثير الضرب معناسنه (بنده اسيردر مطلقا مرد وزن وخانكى وغيريه شاملدر (شومئ ده همزه اضافت ايچون ويا مصدريه در (شؤم اصلنده مهموزدر كه ضد يمندر يعنى يمن سعادت وشؤم نحوستدر (معناى بيت) بودر كه چونكه اورتاده لجوجلق وخصومت ظاهر اوله قول يعنى انسان اول خصومتك شوملغندن ونحوستندن رسواى وپرملامت اولور زيرا خلق انى او مقوله منازعه سندن اوتورى تعييب وتقبيح ايدرلر وپرده سى يرتلوب عار وناموس برطرف اولور وبوجهتدن آدم يرينه عد اولنميوب خاك ذلتده ورتبهٔ حيوانيتده قالور * خشم خود را چونكه راند جاهلى * جز پشيمانيش نبود حاصلى * جاهلى راندك فاعلى وخشم مفعولى وجمله سى شرطيه در حاصلى نبودك فاعلى وجز استثناء مفرغدر كه مابعدى على حسب العوامل معربدر وعربى ايله تعبيرى لايكون له حاصل الا الندامة ديمكدر وبعد الجمله جزاء شرطدر (راند فعل مضارع غائبدر مصدرى راندن در سورمك معناسنه (جاهلى ده يا وحدت ايچوندر (پشيمانيش ده اولان ضمير متصل معناده نبوده قيددر نبودش جز پشيمانى ديمكدر (وپشيمانى آخرنده يا مصدريه در (معناى بيت

وبرلدی نتکم بالاده شرح اولنمشدر ملك مینك ضمیله دولت وسلطنتدنمز
تفصیلی مرور ایتمشدر (معنای بیت) بودر که چونکه سلطان تحت
سیاستنده اولان رعیته ظلم وجور ایلیسه ملك ودولتده اکا بقا وثبات
آز اولور نتکم مثلده دیمشلردر (طوغان طورمز زیانکار اولدیغیچون
(یاشر کرکس کم آزار اولدیغیچون) اصلی بودر که عالم افاق عالم
انفسك تفصیلیدر چونکه تفصیل خراب اوله اجمال دخی اکا تابع
اولور ونظام وجود بوزیلور وحدیثده کلور که (اسرع الخیر ثوابا
صلة الرحم واعجل الشر عقوبة البغی) یعنی اعمال خیر ایچنده صلهٔ
رحمك اجر وثواب واثری زیاده سریع واعمال شر ایچنده بغی وظلمك
عقوبت ونتیجه سی زیاده تیزدر * کر ترا از دوستان آید عتاب *
* کم بقا باشد چو خط بر روی آب * عتاب ایدك فاعلی وترا مفعولی
واز اکا متعلقدر وبعد الجمله فعل شرطدر بقا باشدك فاعلی وکم
مفعولی وبعد الجمله جزاء شرطدر خط قلم وغیری ایله کتابت ایتمکدر
خط اصلنده مدکبی درکه طولی اولان نسنه اوزرینه اطلاق اولنور که
ابعاد ثلثه نك اولکی در (روی یوزدر که آرقه مقابلیدر عجم روی
پشت دیر جانب ظاهره ده مجازا روی دیرلر مثلا ارضك سطح ظاهرینه
روی زمین وصونك روی آب دیرلر عرب وجهده ایتدیکی تجوزی عجم
روی ده وترك یوزده ایدرهر یوزدن شویله دردیر (معنای بیت) بودر که
اکر سکا دوستلردن خطاب ادلال ونوعا غلظتی مشتمل سوز کلورسه
انك بقا وثباتی آز اولور صو یوزینه یازی یازمق کبی یعنی صو اوزرنه
اولان رقك دوامی اولمیوب صو فی الحال بری برینه ملاقی اولمغله
رقدن نشان بلور مدیکی کبی احباب اراسنده دخی فی المثل ناز ونیاز
سریع الزوال در * چون بنا جنسان نشیند ادمی * کنترك بیند از یشان
همدمی * ادمی نشیندك فاعلی وبنا جنسان اکا متعلقدر وبعد الجمله
فعل شرطدر همدمی بیندك مفعول اولی وکنترك ثانیسیدر از همدمی
بیاندر وبعد الجمله جزاء شرطدر (نشیند نونك کسریله فعل
مضارعدر مصدری نشستن در اوتورمق معناسنه جلوس کبی
مضارعنده سین مهمله برینه یا ونون کلوب نشیند ونشیننده دیرلر
آدمی ده یانسبت ایچوندر آدمی آدم زاد دیمکدر وزایده اولمق دخی

وجهدر (کترك ده تر ادات تفضیلدر تکرم مرور ایتدی وکاف عربی تصغیر ایچوندر پسرك اوغلجق دیمکدر چونکه تر لفظی بر نسنه نك اکسکلکده ویا ارتقلقده فضلنی بیان ایچوندر تصغیرك دخی اکسکلك ایله قوت مناسبتی اولمغله بطریق التأکید ادات تصغیر الحاق اولندی همدمی ده یا مصدریه در (همدم یار و یولداش ومونس (معنای بیت) بودرکه چونکه آدم ویا آدمی زاد ناجنسلرله اوتوره وصحبت ایده انلردن انس وحضوری ازارق کوردر زیرا ناجنسله صحبت کالجمع بین الضب والنون مضمونی اوزرنه در پس ناجنس سنکله صحبتی اشتغال ایدوب تیز قیام ایدر وسکا وفادارلق ایلمز پس اومقوله نك یوزنی کورمه ومجلسنه اوتورمه زیرا طوطی وزاغ برقفسده اولماز وزاهد وعاشق بر پرده دیرلمز * زاغ چون فارغ ز بوی کل بود * نفرتش از صحبت بلبل بود * زاغ بودك فاعلی وفارغ مفعولیدر زیرا حرف شرط معناده فعل اوزرنه داخلدر وحرف جر فارغه متعلقدر وبعد الجمله فعل شرطدر نفرت ایکنجی بودك مفعولی وشین معناده ایکنجی بوده قیددر وحرف جر نفرته متعلقدر (زاغ مطلقا قارغه که قوزغون دخی انده داخلدر (فارغ مشغولك ضدیدر (کل کاف عجمینك ضمیله معروف چیچکدر و مطلقا چیچکه اطلاق اولنور ولکن تعیین مرادایدنلر اضافتله تخصیص ایدرلر کل زنبق وکل بادم وکل شفتالو وامثالی چیچکلر کبی بلبل معروف قوشدر که کل ایاننده فریاد ایدر واکا هزار دستان وعندلیب دخی دیرلر عربیدر وقاموسده کلور که الهزار طائر فارسیته هزار دستان وعندل الهزار صوت انتهی کویا بلبله عندلیب دیدکلری صوتندن اوتوری وهزار دستان انواع اصوات ونغماتله تصویتنه بناء در ودیمشلردر که (حضرت ابرهیم علیه السلام آتش نمروده طرح اولندقده بلبل دخی اکا تابع اولوب آتش کلستان اولیجق حق تعالی اکا اسماء حسنیٰ ایله تسبیح وذکر ایتمکی احسان وانعام ایلدی (معنای بیت) بودرکه چونکه قارغه رایحۀ کلدن فارغ وخالی وآنی استشمامه نامستعددر لاجرم صحبت بلبلدن انك نفرتی اولور زیرا بلبل اول بوبله مبتلی وملازم صحبت کل رعنادر بوجهتدن ایکیسنك میاننده مناسبت اولماز وعدم مناسبت عدم مجانستدن کلور وعدم

مجانست

ونازقسمندن برنوعدر قلانه عتاب ايتدم ديمك صدرمده بوابديغم
غلطني انك حقنده اظهار ايتدم معناسنه در بقيهٔ مفردات بالاده
مذكور ودر (معناى بيت) بودركه سلطانك جور وظلمى ايچون بقا
وثبات اكسكرك وآزارق اولور يعنى نقدر ظلمى چوق اولسه زمان
دولتى اوقدر آزا ولور زيرا ظلمله بقاء دولت برپرده اولماز كفرله اولور
شول معنادن كه كفر كندى نفسنه لازم وغيره غير متعدى در ظلم ايسه
متعدى دركه اختلال عالمه باعثدر وقرأنده شركه ظلم عظيم دنلديكى
ظلم نفس اولمق حسبيله دركه بينه وبين الله در ظلم غير ايسه بينه
وبين الخلق دركه صورت عالم بونكله خراب اولور وبوندن صكره
بى بقا اولان اموردن برى دخى بودركه دوستلرك عتاب وخطاب
نازى خوش رك اولور زيرا جان وكوكلدن دكلدر بلكه بى بقادركه

كلور كچر ودوستلق كالاول يرنده قالور * ديكران مهرى كه باشد
از زنان * بى بقا چون صحبت ناجنس دان * ديكر والثالث بينه در
وياخود واو عاطفه يه بدلدر آن مهر مبتدا وما بعدى صفتدر دان
امردركه بى بقا اكا متعلقدر چون بى بقايى تمثيلدر وبعد الجمله
مبتدايه خبردر وجائزدركه بى بقا خبر اوله بقاست تقديريله بوصورتده
مابعدى دان اورا چون صحبت زنان ديمك اولور مهر كسرله محبت
وشفقت آخرنده يا زايده ويا وحدت ونوعيت ايچوندر ناجنسده نا نفى
ايچوندر دكل معناسنه عربيده ليس كبى جنس كسرله نوعدن اعمدر
مثلا دوه بهايم جنسندندر كه بهايمك برنوعيدر دان امردر مصدرى
دانستن در بلمك معناسنه مضارعنده سين حذف اولنوب داند
وداننده ديرلر (معناى بيت) بودركه چار چيزدن برى اول محبت
ويا اول برنوع محبت كه زنلردن مردلره واز واجه واقع اولور سن آنى
بى بقا بيل صحبت ناجنس كبى يعنى ناجنسك برى بريله اولان صحبتلرينك
دوامى اولمديغى كبى نتكم ديرلر (كبوتر باكبوتر باز با باز محبت زنانك دخى
دوامى يوقدر زيرا زن صورت دنيادر دنيا ايسه برمطرب كبى دركه
هركون برخانه ده سازنده لك ايدر وهيچ برخانه اهلنه وفاسى اولماز
چونكه زن زوجنك فى الاصل جزئى وآندن متلذذه ايكن اكا وفاسى
ودوام محبتى اولميه نتكم بوخصوصده اخبار كثيره واردر پس سائر

اجانبه توجهله وفاواستقامتی اوله بو یوزدن زن یوزه خنده زنان اولدیغنه مغروراولمامق کرکدر * کرچه باشد زن زمانی مهربان * * چون کم ید بهره بکشاید زبان * زن باشدك فاعلی ومهربان مفعولی وزمان ظرفدر بوراده کرچه عربیده ان وصلیه کبیدر (بهره آیدك فاعلی وکم مفعولی وبعد الجمله فعل شرطدر بکشاید فاعلی زن ومفعولی زبان در وبعد الجمله جزاء شرطدر کرچه برکلمه حکمنده در اکرچه اصلنده چه نك ری بوقدر زمانی ده یا وحدت ایچوندرکه زمان ممتد مراد در (مهربان محبتلو شفقتلو دیمکدر زیرا بان صاحب وبجی وحافظ معنالرینه کلور پس مهربان مهرصاحبی ومحبت ایدیجی ومحبتی حفظ ایلیجی دیمك اولور ودقائقده کلورکه (بان اسم جامد در معناسی کوزدیجی در باغی کوروب کوزندیکیچون باغ بکجی سنه باغبان دیرلر (کم کاف عربی نك فتحیله اکسك معناسنه تنکیر مروراتیدی بهره بانك فتحیله پای ونصیبدر اصلنده تعلیل ایچون اولان بهردر زیرا نصیبی انك ایچون واندن اوتوری آلیقورلر پس اخرنده ها تخصیص ایچوندر (معنای بیت) بودرکه کرچه زن بر زمان مدید مهربان ومحبه اولورسن آنی محبتنده صادقه صانورسن چونکه معاشدن نصیبی اکسك وقلیل کله زبان آچر یعنی دشمن کبی زبان درازاولور وآزه قناعت ایتمز و وقت اخرده اولان ذوق وصفا ووسعتی نسیان ایدر وطارلغه دوشر پس جمیع احوالده محبتی مطرده اولمیانی نیلرلر بلکه حبلك علی غاربك دیوب ترك ایلرلر * بارعیت چون کند سلطان ستم * مرورا باشد بقادر ملك کم * سلطان کندك فاعلی وستم مفعولی وبا ستمه متعلقدر بقا باشدك فاعلی ومرورا مفعول اولی وکم ثانیسی ودر ملك بقایه ظرفدر ومجموع مصراعین شرط وجزادر رعیت مرعیه معناسنه در تنکیر کلکم راع وکلکم مسؤل عن رعیته اکا دالدر یعنی راعی اول کمسه درکه برقومك امرنه والی ومتصرف اولوب انلری رعی وحفظ ایده وکوروب کوزه ده واول قومه مرعی اولدقلری ایچون رعیت دیرلر که جمعی رعایا کلور فتح را ایله برایا وزنی اوزره ستم جور وظلمدر مرورا مرزاید در تحسین لفظ ایچون ورا اصلنده اورا در همزه حذف و واوه فتحه حرکت

يمك معناسنه اكل كبي فرو آشفه ديمكدر آشفه يمك يوتمقدن عبارت
اولور برصو يي يوتديغي كبي وآشفه يمك يوتمق ديمك اولور (ونخورد
خاء معجمه نك ضمه سيله اولور بوراده وزنيچون اسكان اولنور (بسي
نيجه معناسنه در كه كثيردر بس كبي باء عربيله آخرنده يانسبت ايچوندر
(معناي بيت) بودر كه اكر بركسه غضبني يوتميه ومقتضاسني اجرا
ايدوب دلنه كله ني سويليه عاقبت چوق پشيمانلق كورر وز باده
ندامت چكر بو راده كورمك پشيمانلق معناسنك آثاري ومتعلقاتي
اعتباريله در زيرا نفس پشيمانلق محسوساتدن دكلدر و بردخي بودر كه
رؤيت ادراك معناسنه در زيرا رؤيتله اولان ادراك سائر ادراكاتدن
قوادر پس پشيمانلق كورمك نفسنده آني ادراكدر (فذوقوا العذاب)ده
ذوقله مراد ادراكدر و بردخي رؤيت ابتلادر تكم تهديده ديرلر كه
بركون كوررسن باشكه نلر كلور يعني بلاء عظيم ايله مبتلي اولورسن
* هركه او افتاده وتن پرورست * نيست آدم كمتراز كاو خرست *
هركمسي كه تقديرنده در مبتدادر او مبتداء ثاني وافتاده خبر و بعد الجمله
مبتداء اوله صفتدر نيست آدم عربيده ليس بآدم يرينه در ومبتدايه
خبردر كمتر مبتداء محذوفه خبردر بلكه اوكمترست ديمكدر (افتاده
دوشمش ديمكدر كه ماضيدن قسمدر كه اكا ماضيء مقيد ديرلر مصدري
افتادن كلور ضمله دوشمك معناسنه (تن پرور وصف تركيبيدر اصلي
پرورنده ء تن بر تن بسليجي معناسنه مصدري پروردن و پرور يدن در
(كمتر كم كاف عربينك فتحيله اكسك وتر ادات تفضيلدر پس كمتر
اكسكرك ديمك اولور انقص معناسنه كمترين وكمترينه برطائفه نك
اكسكري اولان كمسه (كاو كاف عجميله اهلي اولان صغره ديرلر
اسم جنسدر جاموس يعني صو صغري دخي انده داخلدر (خر
معروفدر كه عرب حمار ديرطوشانه خركوش ديدكلري قولاغي خر
قولاغنه بكزديكندن اوتوريدر (معناي بيت) بودر كه هركمسه كه
او طبيعت دوشكوني وتن بسليجي در او مقوله كمسه آدم دكلدر بلكه
كاو خردن احقر واذل در زيرا آدم انسان كاملدر وانسان كاملك
غداسي روحانيدر وغداء جسمانيسي قوام بدن اولاجق قدردر پس
غداء روحدن بي خبراولوب يالكز بدني بسلين حيوان و بلكه حيواندن

بتردر قال الله تعالى (اولئك كالانعام بل هم اضل) وبونده كاوخرك تخصيص بالذكر ايتدوكى بوايكيسنك اكلده وجهل و حماقتده علم اولديغيچوندر وبونلر بو صفاتر ديه ايله متصف ايكن تن پرور اولان انسان بونلردن دون اولدى زيرا بونلر اعمال شاقه ده استعمال اولنورلر تن پرورك ايسه بطالتدن غيرى ايشى يوق وباب حقده خدمتنه عدم مسارعتندن جرمى حددن ارتوقدر

* ❋ دربيان صفت ناجنس كويد ❋ *

* چارچيز اى خواجه كم دارد بقا * كوش داراى مؤمن نيكولقا *

چارچيز مبتدا ودارد جملەسى خبردر كم بحسب المعنى بقانك صفتى در عربى ايله بقاء قليلا معناسنه كوش دارك مفعولى در نيكو مؤمنك صفتيدر (لقا صورتده نيكويه مضاف اليه معناده انك فاعليدر زيرا نيكولقا صفت مشبهه در حسن الوجه كبى پس نيكولقانك مؤمنه وصفيتى زيد ضارب غلامه قبيلندن اولورلقا رؤيتدر كوچك لقالو اولمق حسن المنظر اولمقدن كنايه در كه علامت خيردر خواجه واو رسميله باى و پير وعزيز ودانشمند ولطف الله حلبى ديمشدر كه خواجه قوش ايكى كه خروس وطويغارك تاجيدر بوسببدندر كه تعظيم قصد ايدوب بعض عزيزلره خواجه ديرلر بقا برنسنه نك حالت اولاسى اوزرينه ثباتى در ضدى فنادر (معناى بيت) بودركه اى عزيز ورفيع درت نسنه بقاوثباتى اكسك يعنى آزطوتر زيرا ناقصه قلت لازم كلور وقلت دخى عدمدن عبارتدر پس ديمك اولوركه درت نسنه نك بقاسى يوقدر اى مؤمن نيكو لقا وحسن المنظر وجميل الخلق قولاق طوت اول درت نسنه يى سكا ديه يم تاكه ضبط ايده سن وعبرت ونصيحت اخذ ايده سن * جور سلطان را بقا كمتر بود * پس عتاب دوستان خوشتر بود * بقا بودك فاعلى وكمتر مفعولى وجور بقايه متعلقدر زيرا آخرنده را لام جاره معناسنه درعتاب ايكنجى بودك فاعلى وخوشتر مفعولى و بعد الجمله ماقبلنه معطوفدر زيرا پس باء عجمى ايله بوزاده عربى ده ثم معناسنه در كه عاطفه در عتاب تاء مثنات ايله بركسنه يه برنسنه ايچون ظهار غضب ايتمكدر محبتك بقاسيله بله يعنى اول كسنه اول نسنه يى ترك ايتسه دخى غاضبك محبتى باقيدر پس عقاب ادلال

بودركه چونكه برجاهل كندى غضبنى سوره واجرا ايده انكچون
پشيمانلقدن غيرى حاصل اولماز يعنى غضبنى يومبوب فعله كتورديكى
ايچون آخر پشيمان اولور وندامت ايچنده قالور وغضبندن بومعنى
وجوده كلور نتكم بعض اشخاص غضب اثناسنده كفر سويلر وياخود
ثلاث ايله خاتوننى تطليق ايلر وسورت غضب ساكن اولدقدن صكره
اشتدندامتله نادم اولور ولكن چه فائده كه ايمان وزن الدن كيتدى

* هركه كشت از كبر بالا كردنش * دوستان كرددندا خردشمنش *

بونك تقديرى هركسى كه كشت كردنش بالا از كبر ديمكدركه هركسى
مبتدا (وكشت جملهسى اكا صفتدر (دوستان كرددندك فاعلى
ودشمن مفعولى وآخرا كاظرفدر وبعدالجمله خبردر (كشت كاف
عجمينك فتحيله فعل ماضيدر مصدرى كشتن در شدن معناسنه كه
اولمقدر مضارعنده كردد دينلور (بالا يوقارو ويوجه در
ودقائقده كلور كه بالا ابعاد ثلثهنك ثالثى دركه لسان عربده اكا
عمق ديرلر مذكور بعده كه انسانك غيرى حيواناتده وكليا جماداتده
جانب مركزدن جهت اوجه اعتبار اولنور اكثريا رفعت
لازم اولديغندن اوتورى بالايى پستده استعمال ايدرلر مع هذا
پستك مقابلى بلند در الحق ويوكسك ديجك يرده بالا وپست ديرلر
بالانك قده وصف اولوب قد بالا ديدكلرى يوجه معناسنده استعمال
اولنديغى اعتباريله در مذكور بعدك طرف اعلاسنده بالا ديرلر
وبو اعتبارله بالا مقابلهٔ زيرده استعمال اولنور آشغه ويوقارو ديجك
يرده زير وبالا ديرلر ايكى اوبرى برينك اوستنده اولسه اوستندهكى اوه
بالاخانه ديرلر حقيقتده زيرك مقابلى زبردر نتكم زير وزبر ديرلر (كردن
كاف عجمينك فتحيله بيون رقبه معناسنه كردند كاف عجمى ايله فعل
مضارع جمعدر شوند معناسنه اصلى كرده اند در كه مضمراتدن جمع
غائب ايچون وضع اولنمشدر واكا رابطه ديرلر كه ثبوت افاده ايدر
است كبى صكره ها وهمزه حذف وماقبلى مابعدنه وصل اولندى
(معناى بيت) بودركه هركس كه انك بيونى كبردن ويوكلمكدن
يوقارو ويوجه اولدى نتكم متكبرلرك عادتلريدر كه رقبهلرن يوكسك
طوترلر انكچون كردنكش ديرلر اشته اومقوله متكبرلك آخر دوستلر دشمنى

اولورلر واول کبر انلرك محبتلر ینـك عداوت و بغضه مبدل اولماسنه
باعث اولور زیرا کبریا صفت الهیه درکه عبده یراشمز بلکه عبدك
صفتی ذلت وخضوع وتواضعدر چونکه عبد مولی صفتیـله ظهور
ایلیه مبغوض اولور زیرا عبد مولی اولماز فافهم جدا * کاهلی راهر که
سازد پیشهٔ * آید ازخواری به پایش تیشهٔ * تقدیری هرکسی که سازد
کاهلی را پیشهٔ دیمکدرکه کاهلی سازدك مفعول اولی و پیشـه ثانیسی
وبعد الجمله هرکسی به صفتدرکه هرکسی مبتدا وجملهٔ مصراع ثانی
خبردر تیشه آیدك فاعلیدر به پایش آیده متعلقدر ازخواری تیشه دن
حالدر پس بونده خوارلغی تیشـه یه تشبیـه واردر (کاهلی ده یا
مصدریه در پیشـه صنعتدر صانع صنعتنی پیشـنه یعنی اوکنه الوب
اشلدیکیچون پیشه دنلدی پس آخرنده ها علامت تخصیص مصدر وهمزه
یا یه توسل ایچوندرکه اصلی پیشـه ای در و بوراده یازائده در و بدلی
اولان همزه دخی زیاده لکده ا کا تابعدر (تیشه هاء اصلیه ایله کسرکه
دورکر آلاتندندر وکذلك معناسنه وتیشه آخرنده همزه دخی کالاول در
وجائزدرکه ایکیسنده بله همزه نوع ایچون اوله زیرا کاهلك پیشـهٔ
مجـازیدن وخوارلق دخی تیشهٔ حکمیدن بر نوع غریبـدرکه غیری
انواعه قیـاس اولنماز فاحفظه (معنـای بیت) بودرکه هرکسـه که
تنبللکی و بطـالتی صنعت دوزه یعنی ایش ایدینـه ودائم کاری اوله
خوارلقدن وذلیللکدن اباغنـه کسر و بالته کله یعنی خوارلق انی
اوره ومجروح ایدوب دوشوره و بین النـاس نظردن ساقط اوله زیرا
الله تعالی کندی ذاتنی وصف ایدوب (کل یوم هو فی شأن) بیوردیکه
فعال اولدیغنـه دلالت ایدر اکرچه فعلی حرکت ایله دکلدر بلکه
کن خطابیله در پس عبـد دخی مولاسی صفتی اوزرنه فعـال اولمق
کرکدرکه صفت حیـاتك قوتندندر زیرا ناقص الحیواة اولان مؤف
و پرفتور و بی حرکتدر * خشم خود را کرفرو نخورد کسی * عاقبت
بیند پشیمانی بسی * کسی نخوردك فاعلی وخشم مفعولی و بعـد الجمله
فعل شرطدر پشیمانی بیندك مفعولی وعاقبت ظرفیدر و بسی پشیمانی یه
صفتـدر بری ندامهٔ کثیرهٔ معناسنه (فرو خوردن یوتمق فرو بردن
وفرو آوردن کبی پس فرو نخورد یوتمیه دیمکدرکه مصدری خوردندر

مجانست دخی سر قدره دائر نسنه در که اهلی بیلور * صحبت ناجنس
جان کاهی بود * جمله را زین حال آکاهی بود * صحبت بودك
فاعلی وجان کاهی مفعولیدر جمله سی ایکنجی بودك مفعولی
وآکاهی فاعلیدر زین حال فاعله متعلقدر جان کاهی ده یا مصدریه
ویا زایده در (جان کاه کاف عربی ایله وصف ترکیبی در اصلی
کاهنده جان در جان اکسلدیجی معناسنه مصدری کاهیدن در
اکسمك نقص کبی واکسلمك انتقاص کبی وکاستن دخی بویله در
مضارعی کاهد کلور زین حال مصراع اولك مضموننه اشارتدر
واول معنادن حال ایله تعبیر اولندیغی امور متحوله ومتغیره دن اولمق
حسبیله در (آکاهی ده یا مصدریه وآکاه مد وکاف عجمی ایله خبردار
معناسنه در (معنای بیت) بودر که صحبت ناجنس جان اکسلمکلکه
سبب ویا جان اکسلدیجی اولور وجملهٔ عقلایه بو حال وبو معنادن
آکاهلق اولور یعنی جمله سی بیلورلر که بویله در زیرا صحبت ناجنس ایله
جان منقبض اولور انقباض ایسه انبساطك ضدیدر پس انبساط ایله
جان آرتد یغی کبی انقباضله دخی اکسلور نتکم بعض مفرح نسنه یه
روح افزا دیرلر زیرا روحه نشاط زاید ویرمکله قوت روح مزید
وجان اوزرنه جان اولور وکذلك بعض مکدر نسنه یه جکر کاه
دیرلر که بو دخی کاف عربیله در جکری اکسلدیجی وقان قوریدیجی
معناسنه زیرا انسانك حیات حیوانیه سی خون جکرله در پس اول
خون جکردن اکسلمك حیاتك انتقاصنه سببدر و بالکلیه یبوست غلبه
ایتسه مماته مؤدی اولور نتکم ایام حرارتده بادیه لرده قالنلره واقع اولور
حتی دهاننده اصلا اثر لعاب قالمیوب زبانی تخته پاره یه دونر نتکم الفسات
اربعه ده طریق حجده قرب علی ده معرکهٔ عرب واقع اولوب بو فقیره
دخی معنای مذکوردن مذاق حاصل اولدی وآخرینه رفقا وغیر
چشمهٔ حیاتدن فیض مندا ولمیوب اول حرارتله تنور آتشین ریکستانده
یاتوب شمع وجودی سویند ردیلر * چون ترا ناجنس آید در نظر *

* ای پسر چون باد از وی درکذر * ناجنس آیدك فاعلی وترا
مفعولیدر وادرنا کاظرفدر وبعد الجمله فعل شرطدر ومضمون مصراع
ثانی جزادر (نظر اصلنده برنسنه یی ادراك ورؤیت ایچون تقلیب

بصردر اکرچه تقلیب بصیرنده دخی مستعملدر پس تقلیب بصر
ادراك حسیات و تقلیب بصیرت ادراك عقلیات ایچوندر ونظر بو یله
مواضعده رؤیت بصر یه ده مستعملدر (در کذرده در زایده در کذر
کاف عجمینك ضمیله امر حاضردر مصدری کذشتن وکذاشتن در
بریردن بریره کچمك معناسنه اولکیدن مضارع کذرد وایکنجیدن
کدارد کلور (معنای بیت) بودرکه ای پسر چون ناجنس سنك
نظرکه وقارشوکه کله وآنی برطریقله کوره سن سن آندن وانك یانندن
یل کبی کچ وسرعتله حرکت ایله واکا التفات ایتمه زیرا نظر والتفات
وصحبت ومحادثه یه سزا دکلدر بلکه نحوستندن سکا اثرساری اولور
وآیینهٔ خاطرك آندن کدر بولور و بونده (فرمن المجذوم فرارك من الاسد)
سرینه اشارت واردر کویا ناجنس مرض هائله مبتلی کبیدرکه انك
صحبتندن تحذیر اولنمشدر فافهم جدا

* در بیان صفت شکر میکوید *

*چارچیز ازچار دیکر شد تمام * چون شنیدی یادمی دار ای غلام*

چارچیز شدك فاعلی وتمام مفعولی وجار ومجرور تمامه متعلقدر
وچارچیز مبتدا وجملهٔ فعلیه خبر اولمق دخی وجهدر ولکن اولکسی
اخصر اولمغله اختیار اولندی و بوکتابده انك نظائری چوقدر فاحفظه
چون شنیدی شرط ومابعدی جزادر یادمی دارك مفعولیدر شنیدی
ماضی مخاطبدر غلام فارسیده قول معناسنه عربیده حر الاصل ده
دخی مستعملدر ولغات عربیده کلورکه غلام هنوز بیغی در لیوب کلن
ویاخود ابتدای ولادتدن حد شبابته دك اطلاق اولنور ومطرزی
لغت مغربده دیمشدرکه شاب اوتوزایله قرق اراسنده اولانه دیرلر
واشباهده کلورکه بلوغدن اون طقوز یاشنه کلنجه غلام واوتوز درت
یاشنه کلنجه شاب دیرلر اهل لغت ذاهب اولدقلری اوزره فاما
اهل شرع بلوغه دك غلام واوتوزه دك شاب وفتی دیرلر وترك
غلامدن اوغلان ایله تعبیرایدر و بوندن اهل لغت استعمالی اصح اولمق
کورینور بوراده ناظم قدس سره تازه یه غلام دیدی زیرا تازه لك
وقت تعلمدر (معنای بیت) بودرکه درت نسنه بشقه درت نسنه دن
تمام اولدی ای غلام چونکه سن انی اشتدك یاد طوت یعنی حفظ ایله

وخاطرکدن

وخاطر كدن اخراج ايله زيرا امور مهمهٔ دينيه دندر وناظمك قدس سره
بو كتابده بو مقوله امور اربعه ايله تقيدى وسائر اعداد اوزرنه ترجيحنه
سبب چار اسماء الهيه و چار عناصر وچار طبائع وچار اخلاط
ملاحظه سيله دركه وجود انسانى ظاهر و باطن بو چارلر اوزرنه مبنى در

* دانش مرد از خرد كيرد كمال * از عمل نيت همى يابد جمال *

دانش مبتدا وخرده مضافدر (كمال كيردك مفعولى وازا كا متعلقدر
و بعد الجمله خبردر (نيت يادك فاعلى و جمال مفعولى وحرف جرا كا
متعلقدر (دانش بلشدركه اسم مصدردر بو يله مواضعده نفس
مصدر مراددر كه علم در (خرد خاء معجمه نك كسريله عقل ديمكدر كمال
وتمام بر معنايه در يعنى كمال اودركه بر نسنه دن غرض اولان معنى
حصوله كله و بر غايته ايره كه شئ آخره حاجت قالميه (عمل بو راده
عملدن مراد قصده مقارن اولان عمل شرعيدر (نيت بر فعله شروع
وقتنده آنكله الله تعالى يه قربت قصد ايتمكدر ونيت اول فعلك صحتنده
شرطدر كرك اول فعل صلاة اولسون وكرك غيرى اولسون ونيت
عملك غيريدر زيرا نيت ارادت مخصوصه در هر عملده ايسه ارادت اولماز
كفر ومعصيتى بلمك كبى يعنى بر كسنه بونلرى بلمكله كافر وعاصى اولماز
بلكه قصدله وفعل ايله اولور (جمال حسن در كرك خلقدن فتحله
وكرك خلقدن ضمله وحسن بر نسنه نك طبعه ملايم اولمسيدر وامام
سهيلى فرق ايدوب ديمشدركه حسن سنك استحسان ايتدوكك
نسنه دركه انده غرضك اوله پس حسن ذاتله قائم اولور صفت دكلدر
جمال ايسه صفت عين در انكچون سنك حقكده جمال اولديغى كبى
غيرك حقنده دخى جمالدر وحقك جمالى صفت رحمت والطافيدر
(معناى بيت) بودركه كشى نك علمى عقلندن كمال طوتر يعنى عقل كه
قلبك ادراكده آلتيدر اكر كامل ايسه انك ادراكيله اولان علم دخى كامل
اولور انكچون احمق ورأيى كسه بكمز وعمله كتورمز بلدوكنده نسنه
يوقدر ديرزيرا علمنك اساسى اولان عقل ضعيف وجزئيدر وكذلك
نيت وقصد قلبى عمل شرعى قالبى دن حسن وجمال بولور زيرا فعله
كلمدكجه مستوردر ومستور اولان نسنه جمالله موصوف اولماز الحاصل
نيتنه عملك مقارنتى دخى لازمدر عمله نيت لازم اولديغى كبى وشولكه

حدیثده کلور (نیة المؤمن خیر من عمله) مواد مخصوصیه واهل نیتك
مرتبه لرنه کوره در فاعرفه * دینت ازپرهیز کامل میشود * نعمت
از شکر شامل میشود * دینت میشودك فاعلی وکاملی مفعولی
وحرف جرا کا متعلقدر ویا دینت مبتدا و جملهٔ فعلیه خبر یدرکه
عربی ایله تقدیری دینك یکون کاملا بالتقوی والورع دیمکدر مصراع
ثانی دخی بو ایکی وجه اوزرنه در ا دین وضع الهی درکه شرعده رتشکم
یا آلاده تفصیل اولندی (پرهیز اجتناب دیدکاریدرکه تقوادر ولکن
بوراده تقوا دینده داخلدر زیرا دین امر ونهی مشتملدر ودین دینله
کامل اولماز پس ناظمك قدس سره آشغیده تقدیری قرینه سیله تقوی
مطلق پرهیزه محمولدر یوخسه یالکز کفر ومعاصیدن دکل (شامل عام
ومنتشردر (معنای بیت) بودرکه سنك دینك ورع وپرهیز
وعلاقاتدن انقطاع وماسوایی ترکله کامل وتام اولور زیرا نوافل طاعات
دخی تقربا تدندر ویوم قیامتده فرائض نوافل ایله تکمیل اولنور وسنك
اوزرمه لازم دکلسه ردیدوکك اموری سلف صالحین التزام ایتمشلر
ومالا یلزم دیمشلردر صوم دهر واحیاء لیل وریاضات ومجاهدات
شاقه کبی زیرا شارعدن بونلره دخی اشارات واردر وکذلك سنك نعمتك
یعنی احسان اولنان نعم الهیه شکرله شامل وعام اولور ومزید تام
بولور پس نعمتك یانجه هر برینه فردافردا شکر دخی کرکدر تاکه نعمت
کامل بوله زیرا نعم الهیه محصور دکلدر وشکر ایتدکجه کمال بولقده وتام
اولقده در وفی الحدیث (افلا اکون عبدا شکورا) ای شاکرا علی الاستغراق

* هست دانش را کمالات ازخرد * نیت را بی عمل کس نکرد *

هست مقدم خبر وکمالات مؤخر مبتدادر (دانش بحسب المعنی هستك
مفعولی وحرف جر دخی ا کا متعلقدر عربی ایله تعبیری الکمالات حاصلة
للعلم من العقل دیمکدر کس نکردك فاعلی ونیت مفعولی و بی عمل نیتدن
حالدر کس بوراده عموم افاده ایدر زیرا معناده سیاق نفیده در (نکردده
نون اولی نافیه در نون ثانیه اصل کلمه دندرکه اصلنده مکسوردر
بوراده وزنیچون اسکان اولنور (نکرد کاف عجمینك فتحیله مضارعدر
مصدری نکرستندر باقی التفات ونظر معناسنه مضارعنده سین
حذف اولنوب نکرد ونکرنده دیرلر (معنای بیت) بودرکه دانشه

كمالات خرددن حاصله در يعني علمك كمالي عقل كاملدن كلور نتكم بيان اولندي و بوندن عقلده اصلنده تفاوت يوقدر زيرا عقل اوله مستند در ولكن بعض احوال عارضه ايله سائر اشيا تفاوت قبول ايتديكي كبي اولدخي قبول ايتمشدر نتكم حديث فطرت اكا دالدر كه كلور (كل مولود يولد على الفطرة ثم ابواه يهودانه وينصرانه ويمجسانه) وكذلك بي عمل اولان نيته هيچ كمسه التفات ورغبت حتى ملائكه دخي كتابت ايتمزلر زيرا اعمال قلوبه مطلع دكللردر بلكه اني انجق الله تعالى بيلور وخيرا وشرا مجازات ايدر زيرا عزم حسنه ده ثواب وعزم سيئه ده عقاب واردر اكرچه عمل جوارحك ثواب وعقابي زياده در اشته بي عمل نيته اعتبار يوقدر ديدوكي بودر والا بعض نيته اعتبار واردر اكر عزمه مقارن ايسه بو صورتده مانع قوي منع ايتمدكجه فعله كتورمك كركدر كه اجر مزيد حاصل اوله وديمشلردر كه نيت عملك روحي ومرغك پر و بالي كبيدر پس بي عمل نيت چندان مقبول اولمديغي كبي بي نيت عمل دخي مقبول دكلدر بلكه ميت كبيدر بو جهتدن مؤمنه لازمدر كه نيتني تحقيق وعملني اصلاح ايليه * چون كمال بنده راد ر

دين بود * پيشه زهد وطاعتش آيين بود * بونك تقديري چون بود بنده را كمال در دين ديمكدر كه كمال بودك فاعلي وبنده مفعولي و در كاله ظرفدر ولكن ضرورت وزنيچون فاعلي مفعوله مضاف قلندي ومصراع ثاني نك تقديري بود پيشه اش زهد وآيينش طاعت ديمكدر كه طاعتشده اولان ضمير غايب آيينه قيددر و بو قرينه ايله قرينه دن اش حذف اولنمشدر پس زهد بودك فاعلي و پيشه مفعوليدر وآيين پيشه وطاعت زهد اوزرنه معطوفدر نتكم بعض ائمه نحو تجويز ايتمشلردر وياخود بود آيينش طاعت تقديرنده در (زهد متاع دنيادن امساكي مباح اولان نسنه يي ترك ويدندن اخراج وعدم ميل در وديمشلردر كه دنيانك قليلي كثيري زهددن اخراج ايتمز وترك جماع زهددن دكلدر انكچون قطب كثير النكاح در زيرا زهد حقيقتده بعض دنيا واندن اعراضدر وجماع اسباب تصفيه دن اولمغله زن اكامن ناسه كوره امور اخرويه دن عد اولندي وحديثده كلور كه متأهلك ايكي ركعتي غير متأهلك يتمش ركعتندن خيرا ودر (آيين عرب رسم وقانون

وعادت و ترتیب دید و کند عجم آیین و ترك توره دیر (معنای بیت)
بودرکه چون بنده نك دین ده کمالی اوله انك صنعتی زهد و ترك دنیا
ورسم وعادتی طاعت وعبادت حق اولور زیرا جسدی یوزندن
شریعت واحکامی در عهده ایتسه وکی کبی نفسی یوزندن طریقتی
و قلبی یوزندن اخلاقی و روحی یوزندن معرفت الهیه یی وسری
یوزندن ترك ماسوایی دخی در عهده ایتمشدر ایمدی بو عهده لردن
بیرون اولمغه ظاهر و باطن اجتهاد لازمدر و کمال مطلق
بو معنا ایله حاصل اولور والا ناقص قالور وحق بو مقوله امورله
امر ایتمامشدر دیمك کذب محضدر زیرا کتاب و سنتده
جمیع مراتبه اشارت وترغیب واردر والعارف یکفیه الاشارة ولایحتاج
الی العبارة * شکر نعمت راکمالی میدهد * غافلانرا کوشمالی میدهد *
شکر میدهدك فاعلی ونعمت مفعول اولی وکمال ثانیسی در غافلان
وکوشمال دخی ایکنجی میدهده کوره بویله در کوشمالی ده یا زائده در
کوشمال وصف ترکیبیدر اصلی مالنده کوش در مالیدن اوومق
وسورتمك ودورتمك قولاق اوومق بورمقدر و بورمق دخی تأدیبدن
کنایه در (معنای بیت) بودرکه نعمته شکر ایتمك نعمته کمال ویرر
یعنی شکرله مزید وتام اولور قال الله تعالی (لئن شکرتم لازیدنکم) نتکم
کفرانله الدن بیرون اولور قال الله تعالی (ذلك جزیناهم بما کفروا)
وشکر ایتمك شکردن غافل اولنلری تأدیب ایدر زیرا کفرانله حرمانه
دوشیجك شکرانله نعمتی مزید اولان مرزوقلره باقوب عبرت ونصیحت
آلورلر و بویله دیمك دخی اولورکه شکرله نعمت افزون اولمقدن غافل
اولنلر شاکرلرك حالنه باقوب متنبه اولورلر و بزده دخی مرزوق اولورسق
طریق شکره سلوك ایده لوم تاکه بزه دخی بو حسن حال احسان اولنه
دیرلر فافهم جدا * شکر ناکردن زوال نعمتست * بهرۀ شاکر کمال
نعمتست * بو بیت تفنن فی العبارة قبیلندندر والانکراردر زیرا مضمونی
سبق ایتمشدر (ناکردن ایلمامك دیمکدر زیرا نا حرف نفیدر وحرف نفی
کلام عربیده اسم وفعل اوزرینه داخل اولدیغی کبی کلام فارسیده دخی
داخل اولور شکر ناکردن تقدیرده ناکردن شکر دیمکدر که اضافتله در
وعدم الشکر کبی مبتدادر خبری زوال نعمتدر حذف مضافله که

تقدیری

تقديری سبب زوال نعمت ديمكدر (زوال ثابت اولان نسنه نك مقرندن مفارقتيدر زوال شمس ديدكاری شمسك كبد سماده استوا واستقراری حسبيله دكلدر زيرا شمس حركت دائمه اوزرنه در ولكن وقت ظهرده بطيئة الحركه اولمغله ثابته حكمنده قلنوب زوال دنلدی كواكب ثابته ديدكاری دخی بويله در زيرا كواكب واردر كه بطیء الجريان اولمغله نيجه بيك ييلده دور ايدر نتكم قطب شمالی ديدكاری كوكب بويله در انكيچون تركيده اكا دمر قازق ديرلر كه قبله يه متوجه اولان كسه نك صول اوموزی اوزرنه كلور (بهره شاكردخی مبتدا وكان نعمت خبردر بهره نك همزه سنه همزهٔ توسل واضافت ديرلر زيرا اضافتده توسل انكله در و بعض مواضعده وصفيته دخی توسل اولنور بو صورتده حرف اضافت ديمزلر بلكه حرف توسل ديرلر صوفیٔ صافی ونالهٔ شبكير ومحبوبهٔ ظريفه وامثالی كبی (بهره نصيب در كه تركی پای در انتهی فافهم جدا * علم را بی عقل نتوان كار بست * پيش بی عقلان نمی بايد نشست * بونك تقديری نتوان بستن كار علم را بی عقل ديمكدر زيرا نتوان بست ايله ذكر اولنسه ماضی مصدر معناسنه اولور وسائر ايكی فعل مجتمع اولان موادده دخی بويله در كه ثانی مصدره محمولدر بوراده نتوانده نون نافيه وتوان كرچه قدرت معناسنه در ولكن توان تواند معناسنه مضارع كلدوكی دخی حلبی ده مصرحدر (نمی بايد نشست دخی بويله در كه نشست مصدر معناسنه در كه نشستن در پس بستن نتوانك فاعليدر واصلنده كاره مضافدر بوراده بستنه مفعولدر بناء علی هذا اصلی اعتباريله مصدر مفعولنه مضاف اولور وفاعلی فی الحقيقه علمدر اكرچه علم بوراده صورت مفعولده كلمشدر بی عقل علمك صفتيدر نشست نمی بايدك فاعليدر پيش نشستنك ظرفی وبی عقلانه مضافدر (نشست نونك كسريله در وشينده فتحه وكسره جائزدر (معنای بيت) بودر كه علماء بی عقل كار بغلق ممكن اولمز يعنی عقل اولمدقجه علم صورت بولمز زيرا علمك وسيله سی وآلتی عقلدر پس احمق جاهلدر بو جهتدن احمق وبی عقل اولنلر اوكنده وحضورنده ومجلسنده اوتورمق كركمز زيرا احمق ايله مجالسه ايدن استفادهٔ علم ايده ميوب اسراف وقت واضاعت عمر ايدر وهمنشينك حالی اكا دخی ساری اولوب آخر

اودخی انجلین احمق اولور وحضرت عیسادن علیه السلام سؤال ایدوب نه مقوله کسه ایله مجالسه ایدهلم دیدکلرنده جواب ویردیلرکه انلر که منطقی سزک عملکزی یاده ایده انلرله صحبت ایدیکوز یعنی عقلی کامل اولانک علمی دخی کامل اولور پس عقلا وعلما ئله صحبت ایدیکوز که انلرک نطقلری وکلاملری مفیددر زیرا انسان بوموطن تکلیفده علم وعبادت ایچون کلمشدر* بی خرد دانش وبالست ای پسر* علم مرغ وعقل بالست ای پسر* بی خرد دانشک صفتیدرکه لاجل الضروره تقدیم اولنمشدر دانش مبتدا وبال خبریدر وکذلک علم وعقل مبتدالر وبال خبرلردر (وبال ضرری خوف اولنان نسنه وشدت وثقل (بال فارسیده قوشک قنادی چلکی که شهپر دیرلر (معنای بیت) بودرکه بی عقل اولان علم ضرر وسبب شدت وثقلتدر پس احمقک علمنه اعتبار یوقدر وهرکیم اعتبار وعمل ایدرسه آخر وبالنی چکر علم قوش وعقل انک قنادیدر یعنی علمی اوچوران عقلدر وبی جناح اولان مرغ اوج هوایه پرواز ایده میوب حضیض خاکده قالدیغی کبی عقل کاملدن ناشی وادراک تامدن فاشی اولمیان علم دخی ساقط وبی اعتباردر* هرکه علمی دارد ونبود پران* ازطر بی عقل باشد برکران* تقدیری هرکسی که دیمکدرکه مبتدادر علمی داردک مفعولی وبعد الجمله مبتدایه صفتدر ونبود جمله سی انک اوزرنه معطوفدر از باشده متعلقدر برکیبی وبعد الجمله خبردر علمی ده یا زائده در (پران باء عجمینک فتحیله ایکی احتمال اوزرنه در اولکسی بودرکه پرقنات وآن اسم اشارتدرکه پرا کا مضافدر ولکن ضرورت وزنچون رانک کسره سی اختلاس اولنور (پس نبود پران اول علمک قنادی اولمیه دیمکدر زیرا بیت سابقده علم مرغه وعقل قناده تشبیه اولنمشدر واحتمال ثانی بودر که پران کلمهٔ واحده درکه صفت مشبهه در اوچغان معناسنه مصدری پریدن درکه اوچمق دیمکدر نتکم چان فتحله صالغان درکه مصدری جیبدن در صالنمق معناسنه زیرا صفت مشبهه یالکز الف ایله اولدیغی کبی نتکم دانا وبینا دیرلر الف ونونله دخی اولور خندان وکریان وامثالی کبی بوصورتده نبود پرانک معناسی اول علم اوچغان یعنی عقلدن قنادی اولامق حسبیله اوچیجی اولمیه دیمکدر (طریق

اصلنده قدم ایله طرق وضرب اولنان یولدر کرك معتاد السلوك اولسون وكرك اولمسون صكره هر نسنه كه انكله بر شیئه توصل اولنه طریق دیدیلر خیر وشر اولسون وحسی وعقلی اولسون سبیل دخی بویله در عرب بو مصلحتك طریق وسبیلی وترك یولیتدر دیر یعنی منزله یولدن واصل اولدقلری كبی اكا دخی توجهله وصول ممكندر دیمكدر (كران كاف عربینك فتحیله كنار دیمكدر كه بری برینك مقلوبیدر (معنای بیت) بودر كه هر كسنه نك علمی اوله واول علمك عقلدن قنادی اولمیه ویاخود بر عقله پرواز ایدیجی اولمیه طریق عقلدن اولماز بلكه طریقدن كنار اوزرنه اولور یعنی مقبول دكلدر كه طریق اوزرنه كلامشدر بلكه كنارده قالمشدر انته بورادندر كه الله تعالی حضرت آدمه علیه السلام عقل وایمان وحیایی عرض ایدوب بونلرك برینی اختیار ایله دیدكده آدم دخی عقلی قبول ایدیجك ایمان وحیا دخی عقله تابع اولدیلر بناء علی هذا عقل كامل اولان یرده ایمان منجی وحیاء تام دخی بولنور

چار چیزست انكه بعد از رفتنش ازمحالاتست باز آوردنش*

چار چیز مقدم خبر انكه ان امور وخصال كه تقدیریله مؤخر مبتدادر بعد آوردنه ظرف قدر باز آوردن مبتدا واز محالات خبر وبعد الجمله مبتدایه اوله صفت اولور (رفتن فتحله مصدر در كتمك ویوریمك معناسنه (ذهاب ومشی كبی مضارعنده فایی واوه وتاییی داله قلب ایدوب رود ورونده دیرلر رفتنش ضمیری چارچیزه راجعدر زیرا لسان فارسیده مطابقت معتبر دكلدر (محالات ضم میمله محالك جمعیدر محال خارجده وجودی ممتنع اولان نسنه در كه اكا ممتنع لذاته ومحال عقلی دیرلر شریك باری واعدام القدیم وجمع الضدین والنقیضین وقلب الحقائق كبی ومحالك بعض انواعی دخی واردر كه محلنده مبیندر وصوابدن بعید اولان نسنیه دخی محال دیرلر وقاموسده كلور كه المحال من الكلام ماعدل عن وجهه كالمستحیل انتهی قال الراغب استحال الشیء صار محالا فهو مستحیل ای آخذ فی ان یصیر محالا (آوردن واوك فتحیله دور كتورمك معناسنه (معنای بیت) بودر كه درت نسنه در كه اول امور كه كتدكدن صكره انلری كرو كتورمك محالاتدندر زیرا كری دونمك شانندن اولان اموردن دكلدر پس بوندن فهم اولنور كه قبیل

مذکوردن اولمیسان امور دخی وار در آنکچون چارچیزه تخصیص

ایلدی و بونك اوزرنه دخی کلام وار در آشغه ده کلور *چون حدیثی
رفت نا که برزبان * یا که تیری جسـت بیرون از کمان *چون حرف
شرطدر جزاسی بیت آتی مضمونیدر حدیثی رفتك فاعلیدر زیرا رفت
ماضیدر مصدری رفتن‌در که بیت سابقده در ناکه رفته ظرفدر یردخی
اکا متعلقدر تیری جستك فاعلیدر لفظ که تقدیرده تیردن مؤخر در
یا تیری که دیمکدر بیرون بحسب المعنی جسته متعلقدر از کبی حدیثی‌ده
اولان یا وحدت ایچوندر (حدیث قاموسـده خبردر وترك سوزدر
وامام راغب دیمشـدرکه هر کلام که جهت سمعـدن و یا طریق
وحیدن یا یقظه ده و یا منـامده انسـانه بالغ اولور اکا حدیث دیرلر
انکچون قرانه حدیث دنلدی قال تعالی (فلیأتو بحدیث مثله)وقرانك
نزولی وقتـا فوقتـا جدید اولمغله حدیث دنلدی والا صفت قدیمهٔ
حضـرت قدیم در وحدیث رسول مقابلهٔ قران قدیمده اولمغـله در
وحدیث انسان دخی حدوثی اعتباریله در وقریب العهد اولانه دخی
حدیث دیرلر حدیث السن کبی که سن وسالی تازه دیمکدر و بوندندرکه
نزول مطرده (حدیث عهد بربی) وارداولدی (ناکه نا کاهدن مخففدر
معناسی بی‌وقت دیمکدر ترك آکسوزن درعرب فجاءة دیدوکی کبی (برزبان
بعض نسخده ازربان دوشمشـدر ایکسی دخی توجهدر یعنی برزبان
اولورسه جری علی اللسان وازربان اولورسه صدر عن اللسـان کبی
اولور (یانقطهٔ مثناة ایله حرف تردیددر عربی‌ده او کبی نحو جاءنی زید
اوعمرو وکاهیجه مکرر دخی کلور عربی‌ده اما کبی نحو جاءنی اما زید
واما عمرو تا که اول امردن کلام شك اوزرنه مبنی اولدیغی معلوم
اوله (تیری‌ده یاوحدت ایچوندر تیر اوقدرنه مقوله اغاجدن اولورسه
وکلك قامشدن وخدنك قاین اغاجندن اولاندر وناوك چکره وقوغش
اوقی دیدکلریدر حقیقتده شول اورق کبی نسنه‌نك آدیدرکه ایچندن
اوق اتارلر اما مطلق اوقده شـایعدر (جست جیمك فتحیله ماضیدر
مصدری جستن‌در صیچرامق معناسـنه که عرب وثبه دیر مضاعنده
سین هـایه قلب اولنوب جهد وجهنده دیرلر (بیرون کسریله طشره
دیمکدر بیرون آمدن طشره چقمق و بیرون کردن طشره چقرمقدر

کمان کاف عربی نك فتحیله یای معناسنه درکه عرب قوس دیر وقوس برجنه قوس دیرلر یعنی عرب برج قوس وعجم برج کمان دیر تشبیه طریقیله وکمان ابرو یای قاشلودر (معنای بیت) بودر که چونکه برسوز آکسوزدن زبان اوزرنه کندی یعنی جاری اولدی ویا دلدن صدور ایلدی ویا بر اوق که یای دن طشره صچرادی یعنی اتلدی ویای دن چقدی مقصود بو ایکسنی من بعد تدارك ممکن دکلدر دیمکدر وشولکه بیت مولاناده قدس سره کلور (اولیارا هست قوت ازاله) (تیر جسته باز گرداند زراه) بوندن مقصود خرق عادت طریقیله اولاندر والا بحسب العاده آتلن اوق کری دونمز الحاصل بطریق الکرامه اولان نسنه بطریق العاده اولانه قیاس اولنماز زیرا قدرت الهیه هر نسنه یه صالحدر آخر زمانده شمسك مغربدن طلوعی کبی پس شول نسنه که قدرته مضاف اوله عادتدن خارجدر مثلا سنك سیاهدن اسباب عادیه جهتیله جوهر وآیینه اولماز فاما متعلق قدرت اولان ضلع ایسردن حوا خلق اولنوب صورت قوس اولان عظم صورت بشریهٔ بدیعه یه کیردوکی کبی صورت حجردخی کهر اولمق بعید اولماز نتکم طور موسانك علیه السلام وقت تجلی ده احجاری لعل اولدی * بازچون آری حدیث
گفته را * کس نگرداند قضاء رفته را * حدیث آری نك مفعولی وگفته حدیثك صفتیدر بو مصراع بیت سابقك مصراع اولنه ناظردر کس مبتدا وقضا نگرداندك مفعولی وبعد الجمله خبردر رفته قضایه صفتدر (چون بوراده اشباع ضمه واظهار واوله نیجه ونته معناسنه در عربیده کیف کبی (آری فعل مضارع مخاطبدر مصدری آوردن در کتورمك معناسنه مضارعنده رایه فتحه حرکت ویروب آورد وآورنده دیرلر وگاه اولور که کثرت استعماله بناء تخفیفا واوی حذف ایدوب آرد وآرنده دیرلر بوراده آری تخفیف مذکور اوزرنه جاری در والا اصلی آوری در (گفته اسم مفعولدر سویلنمش معناسنه (پس بوراده حدیث سخن معناسنه در که هنوز لسانه گلمین سوزدر انکچون گفته ایله وصف ایلدیکه گفت دله گلن سوزدر (نگرداند کاف عجمی ایله فعل مضارع منفیدر مصدری گرداندن در دوندرمك وبرحالدن برحاله تحویل ایتمك معناسنه (قضاء بوراده

همزه اصلیه‌در یوخسه حرف توسل دکلدر زیرا ناقصی مد وقصر جائزدر عطا وجفا وصفا وامثالی کبی خطا بویله دکلدر یعنی مهموزدر بوسببدن مد اولنماز مکر ضرورت اوله ویاتنبیه قصد اولنه (ان قتلهم کان خطأ کبیرا) کبی فتحه‌سله ومدله قرأته کوره قضا حکم وفصل الامردر که صفت الهیه در (رفته ماضئ مقیددر کتمش معناسنه قضاء رفته قضاء ماضی وازلی ومبرم دیمکدر وکاه اولور که قضا مقضی معناسنه دخی کلور قضاء سوء وقضاء بد دیدکلری کبی زیرا صفت الهیه‌ده بدلك اولماز بلکه مقضی ده اولور که مقضی خیر وشره شاملدر ومقضی شره بلادیرلر انکچون قضاء الهی یه رضا اوزرنه اولوب مقضی سوءك رفعنه دعا ایتمك کرکدر (معنای بیت) بودرکه نه کیفیتله سویلنمش سوزی کروکتوررسن یعنی اغزکدن چقان سوز یردخی اغزکه دونوب کلمز بلکه فاش ومنتشر اولور همان دالکی طوت وبرکسه قضاء مبرمی کری دوندرمز آتلمش اوق کبی مکرکه متعلقاتدن اوله بوصورتده بطریق خرق العاده اوق کری رجوع ایتدوکی کبی مقضی نك شری دخی دعا ئله مرتفع اولور وضرری اولماز بلکه نتیجه سیئات حسناته مبدل اولور والله علی کل شئ قدیر * بازکی کردد چوتیرانداختی * همچنین عمری که ضایع ساختی * بونك تقدیری چون انداختی تیر بازکی کردد دیمکدرکه انداختی ماضئ مخاطبدر وتیرانك مفعولیدر وکرددك تحتنده ضمیر فاعل تیره راجعدر وبو مصراع شرط وجزادر همچنین اصلنده همچون این درکه چون ادات تشبیه واین اسم اشارتدرکه عربیده مثل ذلك کبی وبو اعتبارله مقدم خبر وعمری مؤخر مبتدادر وجائزدرکه همچنین کی کردد عمری تقدیرنده اوله (ضایع ساختی نك مفعولیدر وبعد الجمله عمری یه صفت اولور (کی کاف عربینك فتحیله اسماء استفهامیه دندرکه بوراده انکاره محمولدر (کردد کاف عجمی ایله مضارع غائبدر مصدری کردیدندر دونمك معناسنه تکلم بالاده شرح اولنمشدر (انداختی ده یا خطاب ایچوندر انداختن اتمقدر مضارعنده خا زا یه قلب اولنوب اندازد واندازنده دیرلر (همچنین اصلنده همچون این درکه بونجلین وهمچنان انجلین دیمکدرکه این مصراع اول مضمونته اشارتدر واکر مابعدنده

فعل مقدر ویا فعل مذکور ایسه این اول فعلك مصدرینه اشارت اولوب ادات تشبیه تفخیمده مبالغه ایچون یوخسه فی الحقیقه تشبیه ایچون اولماز والا برنسنه یی کندی نفسنه تشبیه لازم کلور وتفخیم اسم اشارتدن مأخوذدر اکرچه که لسان فارسیده این قریب وآن بعید ایچون وضع اولنمشدر اشته بوتقریر همچنین کردیم وهمچنین میکنیم کبی یرلرده جاریدر بوراده همچنین ماقبلنه اشارتدر تنکیر اشارت اولندی زیرا فعل اوزرنه داخل دکلدر فافهم جدا فانه عمیق وبالتأمل حقیق (عمری) ده یا وحدت ایچوندر ویا تنکیر تفخیمی یه محمولدر (ضایع هالك ومتلف) در ضیاعدن درکه هلاك وتلف اولمقدر (ساختی ماضی مخاطبدر مصدری ساختن در دوزمك معناسنه مضارعنده خارا یه قلب اولنوب سازد وسازنده دیرلر (معنای بیت) بودرکه کری چکن دوز چونکه اوقی آتدك یعنی آتلان اوق کری دونمك محال عادیدر اعمالك مصحفه نظری کبی وتیراندا ختنه نك استحالت رجوعی کبیدر شول عمر نازنین وعزیزك رجوعی که سن آنی ضایع وهالك دوزدك یعنی هلاك وتلفنه سبب اولور وجهله تدبیر ایلدك واویله صورت ویردك ایمدی اغزدن چقان سوز وآتلان اوق وقضاء مبرم وکچن عمر بودردی کری دونمز همان کندوکی محافظه ووقتکی مراقبه ایده کور وقضایه رضا ویر وبلا یه صبرایت تاکه بالآخره نادم اولمیه سن فافهم جدا * هرکه بی اندیشه کفتارش بود * پس نداتهای بسیارش بود * کفتار بودك فاعلی وبی اندیشه اکا متعلق وبعد الجمله هرکه یه صفتدر زیرا تقدیری هرکسی که دیمکدرکه مبتدادر ندامتها ایکنجی بودك فاعلی وبسیار ندامتهالك صفتی وبعد الجمله خبر مبتدادر (کفتار وصف ترکیبیدر اصلنده آرنده کفت در سوز کتوریجی معناسنه ودقایقده کلورکه کفتار کاف عجمی ایله سوز دیمکدر انجو دیرلر کبی عرب اکا نظم کلام دیر نظم کلام سوزی کتورمکه باعث اولدیغندن اوتوری باعث فعله فاعلك اسمن اطلاق ایتدیلر پس باء عجمی ایله فاء جزائیه معناسنه در (ندامتهای ندامتك جمعیدر پشیمانلق معناسنه آخرنده یاهمزه توسلدن مقلوبدر زیرا همزه یی تلفظده ثقلت واردر وفارسیده نظائری چوقدر (بسیار کثیردر اصلی آرنده بسی درکه بودخی وصف

ترکیبیدر (بسی باء عربی ایله کثیر معناسنه در ولکن ترکیب اولنمغله فتحه کسره یه تحویل اولندی (معنای بیت) بودر که هرکس که انك سوزی بی اندیشه یعنی فکرسز اوله بو سببدن چوق پشیمان اولور زیرا قول جزافك نتیجه سی اولماز وعاقبت قائلنی خسارت وفضاحته دوشورر ونار ندامته یقار پس بویله بی اندیشه اولانه سکوت ایتمك دوشر وفکر صحیح ورأی صواب دخی عقل کاملدن کلور بوجهتدن احمقك فکر معقولی اولماز وخاطرنه کلنی اغزنه الور * تا نکفتی می توانی کفتنش * چون بکفتی کی توان بنهفتنش * تامادام معناسنه اولمغله ما بعدی می توانی یه ظرفدر عربی ایله تقدیری مدة عدم تکلمك دیمکدر کفتن می توانی یه مفعولدر آخرنده شین که ضمیر غائبدر نکفتی دن مفهوم اولان کفته راجعدر (توان تواند معناسنه مضارعدر (بنهفتن ده کی با که مصادر وافعالك اوائلنه داخل اولور حرکتی ضمه ده وحرف شفوی اوله یعنی برده ما بعدنه تابعدر بورادہ کاف ونونك ضمه سندن اوتوری مضمومدر ولکن بنهفتن ده لاجل الضروره نون اسکان نهفتن کزلمك وکزلنمکدر لغت حلیمی ده کلور که نهفتن مصدردر مضارعنده نهبد ونهبنده دیرلر نتکم سفتن لفظندن سنبد وسنبنده دیرلر (معنای بیت) بودرکه سویلدکجه اول سویلمجکك سوزی سویلمکه قادرسن زیرا هنوز ضبطکده در چونکه آنی سویلیه سن کزلمك نتیجه ممکن اولور یعنی اولماز پس ضمیرده مخفی اولان سخن هنوز مطلعنه بالغ اولمیان کنش کبی درکه خفاده درچونکه مطلعندن طلوع ایده سترنه مجال قالماز زیرا ضونی منتشر اولور فافهم * عمر رامی دان غنیمت هرنفس * چون رود دیکر نیاید بازپس * عمر می دانك مفعول اولی وغنیمت ثانیسی هر اکا ظرفدر چون رود شرط ونیاید جمله سی جزادر رودك ضمیری عمره راجعدر نیاید کبی ودیکر نیاید ظرفدر زیرا عربیده مرة اخری برینه در وباز پس نیایدك مفعولیدر اکر باز کرو و پس باء عجمیله صوك وآرد واکه معناسنه اولورسه که ظاهر اولان بودر وجائزدرکه پس فاء جزائیه معناسنه اولوب بحسب المعنی نیاید اوزرنه داخل اوله که تقدیری نیاید باز دیکر دیمکدر بو دخی لطائف کلامدندر زیرا جزا اولنه

حرف جزا داخل اوله کلشدرکه اشعار سببیت ایچوندر (عمر روحله
بدنك مدت عمارتیدر اسم عمر بوندن تقول اولنوب وضع اولنمشدر
(غنیمت اهل حربدن قهرله اخذ اولنان مالدر (نفس فانك فتحیله
تنفس حالنده اغزدن و برونده خروج ودخول ایدن ریحدرکه
بقاء انسان اکا منوطدر انکیچون مخنوق اولان هلاك اولور (نیاید
اصلنده نه آیدایدی تخفیف ایچون همزه یایه قلب اولندی (معنای بیت)
بودرکه هر نفسده عمری غنیمت بیل واکا کوره تدارك اور زیرا اول
چونکه اول عمر اسربل واقارصو کبی کیده بردخی کرو آردنه کلمز یعنی
دونمز و بیردخی جوان اولماز و بو باغه خزان ایردکده بردخی بهاره
ایرمز زیرا فصولنی تکمیل ایتمش وانجامنه یتمشدر و بونده رمز واردرکه
عمر دیدکلری فی الحقیقه نفسدرکه ساعت و یوم وهفته وماه وسال
انك تفاصیلیدر ونفسك دخی مبدائی آن غیر منقسمدر ولکن ترکیبی
غالب اولنلر زمان تفصیلی یه باقوب عمری انکله حساب ایدرلر وتجرد
اهلی آن بسیطه نظر ایدوب علم عدد انفاسی حقه تفویض ایدرلر
* هیچ کس ازخود قضارا ردنکرد * هرکه راضی ازقضا شد بدنکرد *
کس مبتدا وقضا نکردك مفعول اولی ورد ثانیسی واز اکا ویا رده
متعلقدر راضی شدك مفعولی واز راضی یه متعلقدر و بعد الجمله
هرکه یه صفتدر زیرا هرکسی که تقدیرنده درکه هرکسی مبتدادر
بد نکردك مفعولیدر و بعد الجمله مبتدایه خبردر (هیچ بویله مواضعده
مابعدنده اولان نکره نك عمومن افاده ایدر (قضا حکم الهیدرکه بالاده
مفصلا مرور ایتدی ایکنجی قضاده بویله در رضا قرینه سیله زیرا
رضا ترك اعتراض وغضب وعند البلاء سکون نفسدر حکم الهی یه
تعلق ایدر وبلاءکه مقضیدر دعا ئله رفعنه جهد ایتمك رضایی منافی
دکلدر (معنای بیت) بودرکه افراد ناسدن برفرد کندی اوزرندن
قضایی رد ایتمدی یعنی قضاء مبرمی کری دوندرمکه قادر دکلدر
مکرکه قضاء معلق اوله وهرکس که قضاء الهیدن راضی اولدی
یرامز ایش اشلمدی زیرا بدایشی قضایه راضی اولمیان ایشلر مثلا عند
المصیبه جزع وچاك کریبان وامثالی افعال غیر مرضیه کبی زیرا
هرنفسنه نك اجل مسماسی واردر حتی کسر اوانی وظروف ایدن

جوابدی ضرب اولنمقدن نهی اولنمشدی زیرا ادوات ونظر وفك دخی آجان مضر وبه سی واردر ووقت مصیبتده جزع ایتمك مصیبت اخرادر زیرا ثوابدن حرمانه باعثدر وحدیث نبویده کلورکه (ولانقول الا حقا) یعنی وقت بلاده لسانمزه قول حقدن غیری کتورمزز بلکه حقه حمد ایدوب ودخی (انا لله وانا الیه راجعون) دیرز * هرکه میخواهد که باشددرامان * مهرمی باید نهادن بردهان * بعض نسخهده هرکرا باید که باشددو امان دوشمشدز دیمشلردرکه خواهد ایله ترکیب اولنان فعلی مصدرمعناسنهدر پس بوراده باشد باءعربی ایله باشیدن معناسنهدرکه اولمق در بناء علی هذا میخواهده مفعولدر وکه فعلی ایله مفعول اراسنده رابطه در وبعد الجمله هرکه یه صفتدر زیرا اصلی هرکسی که دیمکدر که هرکسی مبتدادر ومهر نهادنك مفعولی ونهادن بایدك فاعلی در وبرنهادنه متعلقدر وبعد الجمله خبرمبتدا در (امان سکون نفس وزوال خوفدر (مهر ضم میمله مشهوردرمهرلنمش نسنهیه ممهور دیدکلری اغلاط عامه دندر بلکه مختوم ویا مطبوع دیمك کرکدر زیرا مهرضمله فارسیدر (مهرکی کسرله محبتدر خاتونه ممهوره دیدکلری مهردندر فتحله صداق مرأة معناسنه (معنای بیت) بودرکه هرکس که امانده اولمق دلیه یعنی امن اوزره وبی خوف وبی فزع اولمغه طلبکار اوله اغزی اوزرنه مهرقومق کرکدر زیرا (سلامة الانسان فی حفظ اللسان) موجبنجه سلامت دلی طوتمقده در وابن سکیت که ائمهٔ لغتدندر دلی اوجندن متوکل خلیفه نك غضبنه اوغرایوب لسانی قفاسندن اخراج اولنمشدر بوجهتدن دیمشلردر که ملوکله رفقله معامله کرکدر و * می سزد کر عمر وا داری عزیز * چون رود پیشش نخواهی دید نیز * بعض نسخهده چون رود دیکر نخواهی دید نیز دوشمشدر عمرداری نك مفعول اولی وعزیز ثانیسی وبعدالجمله فعل شرطدر وجزاء شرط مقدمدرکه می سزد در مصراع ثانی دخی شرط وجزادر (پیش باء عجمی ایله روده ظرفدر وضمیر عمره راجعدرکه فی الحقیقه دیده قیددر تقدیری نخواهی دیدنش دیمکدر زیرا دید بوراده مصدر معناسنه در که دیدن درنیز دخی وینه معناسنه در عربیده ایضا کبی ولکن دخی

معناسنه اولیجق بعض مواضعده حرف عطف کبی و بعض مواضعده اولماز (معنای بیت) بودرکه اکر عمری عزیز و شریف وحرمتلو طوتوب قدرن بیلورسك لایق اولورسك زیرا عمرکی نفس الامر عزیزدر یعنی مثلی بولنماز نسنه‌در پس واجب اولان انی محافظه‌در زیرا چونکه ایلری کچوب کیده ونظردن غایب اوله آنی بردخی کورمیسرسن زیرا کری دونمك شانندن اولان امورد ندکلدر ودیمشلردرکه الوقت سیف قاطع یعنی زمان سیف تیز کبی نافذ و ماضی‌در وکسلن باش بردخی بتمز نتکم مشهوردر

* در بیان صفت خاموشی وسخاوت میکوید *

* حاصل آید چارچیز از چارچیز * یاددار این نکته ازمن ای عزیز * چار آیدك فاعلی و حاصل مفعولی واز حاصله متعلقدر یاد دارك احد مفعولینی واین اخری ونکته اینه صفتدر زیرا عربی ایله تقدیری احفظ هذه النکتة منی دیمکدر پس جار ومجرور یاد داره متعلقدر (یاد اکق معناسنه اسم مصدردر دار امردر مصدری داشتن در طوتمق معناسنه مضارعنده شین رایه قلب اولنوب دارد ودارنده دیرلر (یاد طوتمق از برلمك دیمکدر نتکم یاد داشت دیرلر خاطرده محفوظ اولان نسنیه نکته نقطه وزنی اوزرنه عربی در اصلنده شول اثره دیرلرکه وجه ارضده برچبق وامثالی نسنه اوجیله حاصل اوله صکره قوت فکرله استخراج اولنوب قلبده مؤثره اولان لطیفه‌ده استعمال اولندی لطافت ودقتی حسبیله (معنای بیت) بودرکه درت نسنه‌دن درت نسنه حاصل کلدی وانکله عامل اولان اندن فائده‌لندی ای عزیز بو لطیفهٔ علیه بی بندن ازبرایله وحفظ اید وب عمل قیل که بنم سکا یادکارمدر وعزیزله خطابی رمز ایدرکه بو لطائف ایله عمل ایلین کمسنه بین الناس عزیز ونادر الوجود اولور فافهم جدا * خامشی را هرکه

سازد پیشهٔ * کردد ایمن نبودش اندیشهٔ * خامشی سازدك مفعول اولی و پیشه ثانیسی و بعدالجمله هرکه یه صفتدر زیرا هرکه هرکسی که تقدیرنده درکه هرکسی مبتدادر کرددك تحتنده ضمیر فاعل کسی یه راجع وایمن مفعولیدر و بعدالجمله خبر مبتدادر (اندیشه کرددك فاعلی وشین مفعولی و بعدالجمله جملهٔ خبریه یی تأکید وایضاحدر

خامشی ده اولان یا مصدریه در اصلی خاموشی در اپسم اولمق معناسنه
تخفیفا وضرورة حذف واوله دخی استعمال اولنور پیشهٔ واندیشهٔ ده
اولان همزه لر که یا یه وسیله واندن نشانه در زایده در اندیشه ده
وحدت ایچون اولمق دخی وجهدر (کردد کاف عجمیله مضارعدر
شود معناسنه (ایمن قیغوسز دیمکدر همزه نك ومیمك کسره لریله تکلم
بالاده مؤمن لفظی مقابله سنده ایراد اولندیغی اکا دالدر (معنای بیت)
بودر که هرکس که سکوت ایتمکی کسند نه کار دوزه واپسم اولمغی ایش
ایدینه بی غم وبی غصه اولور واندیشه وفکری اولماز ویاخود
افکاردن هیچ بردرلو فکرا کا یول بولماز زیرا خاموشلق سببیله باشی
سلامت اوزرنه اولان کسه نك قلبنده فکره صالح نسنه اولمیجق
اوراده غم نیلر الحاصل خاموشلق سلامت صدره وصفاء خاطره سببدر
واکثار کلام ایتمك دین ودنیاده کدره باعثدر خصوصا که کلامی
اذیت ناسدن خالی اولمیه که اومقولیه دل آزار وزبان دراز وحدید
اللسان دیرلر که خلق اومقوله نك صحبتندن ومعامله سندن فرار ایلر
*کر سلامت بایدت خاموش باش *کشت ایمن هرکه نیکی کرد فاش*
سلامت بایدك فاعلی وتا خطاب مفعولی وبعد الجمله فعل شرطدر
خاموش باشك مفعولی وبعد الجمله جزادر مصراع ثانی نك تقدیری
هرکسی که کرد نیکی فاش کشت ایمن دیمکدر که هرکسی مبتدا وکشت
ایمن جمله سی خبردر ونیکی کردك مفعول اولی وفاش ثانیسی وبعد الجمله
مبتدایه صفتدر نیکی ده یا مصدریه در فاش عربیدر اصلنده فاشی در
ناشی وزننده صکره یاسی تخفیفا حذف اولنوب اول وجهله استعمال
اولندی معاف ومسلم دیدکلری کبی اصلی معافی در فاشی منتشر
معناسنه در خبری ویارایجه سی ویا فضلی فاش اولدی دیرلر شایع
ومنتشر واطرافه متفرق اولدی دیمکدر افشا نشر وطاغتمقدر (معنای
بیت) بودر که اکر سکا آفاتدن سلامت کرك ایسه خاموش اول زیرا
سلامت حفظ لساننده در مکر که خیر سویلیه سن وذکر ایده سن
هرکس که ایلوك فاش ایتدی یعنی اکر لسان وقولیله واکر فعلی ایله
ایلوکی چوق سویلینوب وچوق اشلیوب اطرافه طاغتدی
بی غم وبی غصه اولدی زیرا (هل جزاء الاحسان الا الاحسان)

موجبنجه

موجبنجه ایلوکنه ایلوك قرشو کلسدی نتکم خلاقی یعنی بد اولوب بدلکنی افشا ایدن بدلرك بدلکیله مجازات اولندی

وایلوك یوزنی کورمدی * از سخاوت مرد یابد سروری * شکر نعمت را دهد افزون تری * مرد یابدك فاعلی وسروری مفعولی واز یا بدی تعلیلدر شکر دهدك فاعلی ونعمت مفعول اولی وافزون تری ثانیسیدر ویاخود شکر مبتدا ودهد جمله سی خبردر (سخا علی قدر الحاجة اولان عطادرکه معطی نك رأینه کوره دربعنی مصلحت نه ایسه اول مقدار بذل ایتمکدر (سروری ده اولان یا مصدریه در سرور صاحب ریاستدر زیرا سرباش (ورعربی ده ذوکیی در سردن مراد بومقامده مجازا ریاست ومتبوعیتدر ولکن غلبهٔ استعماللہ مقدم ومتبوع معناسنده حقیقت منزله سنه وارمشدر کذا فی الدقایق ونعمة الله ده کلور که (ور ادات نسبتدر پیشه ور وجانور صنعتلو وجانلو دیمکدر و بعض اسمك آخرنه لاحق اولور اسم فاعل معناسنه مثلا سخنور سو یلیجی رهر و یولجی زرکر التونجی دیمکدر انتهی سائر لغاتده دخی بوتقریر اوزرنه تحریر اولنمشدر الحاصل سرور باش بوغ دیدکلریدر (افزون تری ده یا مصدریه در افزون آرتقدر یعنی افزودن لفظندن اسمدرکه آرتمقدر مقابلی کاستدرکه اکسکدر یعنی کاستن لفظندن اسمدرکه اکسلمکدر (تر ادات تفضیلدر افزونتر آرتوق رقدر مقصود آرتقلقده فضلنی بياندر (معنای بیت) بودرکه مرد سخاوتندن اوتوری سرورلك بولور یعنی اهل دین ایچنده باش بوغ اولور وعند الله درجهٔ عالیه بولور زیرا سخا وجود صفت انبیا واولیادر وقائد جنان وراغم شیطاندر وشکر ایتمك نعمته فوق الحد زیاده لك ویرر زیرا شکرك متعلقی کرچه یالکز نعمتدر فاما موردی قلب ولسان وارکاندر پس عبودیت نقدر مزید اولورسه فیض حق دخی اکا کوره اولور زیرا وارد ورده ناظر وقوت وضعفده انکله دائردر و بو بیتده اشارت واردرکه سخا وکرم شکر نعمدندر

* هرکه اوشد درسخا سرور شود * نعمتش ازشکر کامل ترشود * هرکه مبتدادر تقدیری هرکسی در اومبتداء ثانی وشد جمله سی ثانی یه خبر و بعد الجمله مبتداء اوله صفتدر سرور شودك مفعول اولی و بعد

الجمله مبتداء اوله خبردر نعمتش مبتدا كامل ترشود مؤخرك مفعولی
واز تعليل و بعد الجمله خبردر واكر اختصار اولنورسه شود مظهره
مسند اولور كه نعمتدر (شود نعمتش معناسنه درنظرفدر كه رسوخ
واستقراره متعلقدر تقديری شود راسخ ومستقر درسخا ديمكدر
(معنای بيت) بودر كه هر كس كه سخا وكرمده راسخ و مستقر اولدی
سرور اولورزيرا (الانسان عبيد الاحسان) موجبنجه آخرخلق عالم
انك محب وتابعی ودائره سنك ملازمی اولور واولدخی بو سببدن
تعين ودرجهٔ عاليه بولور وارتفاع شانله دولت وسلطنت اياغنه كلور
وشكر اوجندن نعمتی اكمل واولكيدن اكثر واوفر اولور* هر كه اوشد
ساكن وخاموش كرد * از سلامت كسوتی بردوش كرد * تقديری
هر كسی كه اوباشد ساكن وخاموش كرد كسوه تی از سلامت كرد
بردوش ديمكدركه اعرابی ظاهردر زيرا نيجه كره شرح واعراب
اولنمشدر (ساكن متحركك مقابليدر يعنی سكون بزنسنه نك
تحركدن صكره ثبوتيدر (خاموش كرد صفت مشبهه درخاموش فعللو
معناسنه زيرا كرد اشادی معناسنه ماضی اولد يغی كبی اشلك
معناسنه دخی اسم مصدركلور نتكم لغت حلبی ده مصرحدر (كسوتی ده
يا وحدت نوعيه ايچوندر كسوه لباسدر مايلبس ويكسی به معناسنه
(دوش اوموزدر چكن دخی ديرلر عرب منكب ديرميك فتحيله قال
الله تعالى (فامشوا فی مناكبها) كرد فعل ماضيدر ايلدی معناسنه
مضارعی كندكلور (معنای بيت) بودر كه هركس كه اوساكن
وساكت فعللو اولدی يعنی چوق سويليوب ايسم اوتوردی سلامتدن
بركسوهٔ نجيبه اوموزی اوزرنه ايلدی يعنی سلامت كسوه سنی كيدی
ووجودی آفاتدن خلاص اولدی پس بونده سلامتی كسوه يه تشبيه
وار در ستر وحفظده زيرا ازسلامت لفظی كسوه يی بيان ايچوندر
اكرچه تقديم اولنمشدر نتكم قرآنده كلور (حتی يتبين لكم الخيط
الابيض من الخيط الاسود من الفجر) يعنی من الفجر خيطی بيان
ايچوندر زيرا خيط ابيض واسود ايله مراد حقيقتلری دكلدر بلكه
تشبيه طريقيله وارد اولمشدر كه مقصود نهاری خيط ابيضه وليلی
خيط اسوده تشبيهدر* كرهمی خواهی كه باشی در امان * رونكو بی

كن تو با خلق جهان * مصراع اول شرط وثانی جزادر روفتحله
امر در مصدری بورمك وكيتمك معناسنه مضارعنده فایی واوه
وتایی داله قلب ایدوب رود وروند ه دیرلر مابعدی روی تبین ایچوندر
نكویی كن كلمه سنك مفعولیدر یاء ثانیه مصدریه در (توكن تحتنده اولان
ضمیر خطابی تأكید ایچوندر با نكویی یه متعلقدر زیرا نكویی تقدیرده
تودن مؤخردر (معنای بیت) بودر كه اگر دلرسك كه امن وامان ایچنده
اوله سن وفزع وخوفدن نجات بوله سن یوری خلق جهانه ایلوك ایله
یعنی بو ایلوكه مسارعت قیل زیرا سبب امان وباعث سكون واطمئناندر
شول جهتدنكه سنك انلره خیرخواهلغك انلرك دخی سكا خیر
خواهلغنه علتدر خیرخواهدن ایسه ضرر كلمز پس ندن الم چكر
وندن خوف ایدرسن اشته مؤمن حقیقتی بودركه غیری بی امانده
قلمق غیرك دخی سنی امانده قلمه سنه وسیله در حتی مؤمن كامل بردرجیه
واصل اولوركه وحشیلر اندن تنفر اتمزلر وموذی ومضر اولان سباع
حیوانات انی اهلاك وافتراس یولنه كیتمز بومقامدندركه بعض اهل
تصرف اسده راكب اولوب ودستنده تازیانه یرینه مار آلور * هركرا
عادت شود جود وكرم * درمیان خلق كردد محترم * هركسی كه شود
اورا جود وكرم عادت كردد درمیان خلق محترم دیمكدركه هركسی
مبتدا اورا عربی ده له معناسنه شودی تعلیل وجود فاعل وعادت
مفعولدر وبعدالجمله مبتدایه صفتدر كردده ظرف ومحترم مفعول
وبعدالجمله مبتدایه خبردر عادت افعالده وعرف اقوالده مستعملدر
كما فی التلویح مثلا لباس آلتنده قمیص تلبس اتمك كه فعلدركه عادتدر
وتعزیه ده الحكم لله دیوب تهنیه ده دیمك كه قولدركه عرفدر والا
بحسب المعنی تهنیه ده دنلمك كرك ایدی وامام راغب دیمشدركه عادت
یا بر فعلی ویا انفعالی تكرار ایتمكدر تا كه تعاطیسی كندنه سهل وامر
طبیعی كبی اوله انكچون دیمشلردركه العادة طبیعة ثانیة پس عادت
اودركه خلق انك اوزرنه مستمر اولوب معاوده ایتدكلری نسنه در زیرا
عود دندركه برنسنه دن بعد الانصراف رجوع معناسنه در جود
قبل السؤال وكرم بعد السؤال اولان عطادر میان اورته ومیاند
وسط معناسنه فتح سینله (كردد كاف عجمی ایله مضارعدر اولور

معناسنه محترم حرمتلو ومهابتلو وعرضلو و وقارلو مصدری احترام
كلور (حرمت پرده سي يرتلمسى جائز اولميان نسنه در قال الله تعالى
(ومن يعظم حرمات الله) اى ماوجب القيام به فانه مما لا يحل انتهاكه
(معناى بيت) بودركه هركس كه جود وكرم انك ايچون عادت اوله
ودائما بو معنايه معاوده ايليه خلق اراسنده حرمتلو وعزتلو وعظمتلو
اولور زيرا جود وكرم استجلاب مودت قلوب ايتمكده حجر مقناطيس
وحديد كبى در الانسان عبيد الاحسان خود مشهور در وخلقك اقبال
واعزاز واكرام واحترامنده فايده بودركه نافذ الكلم اولور نفوذ
كلمه ايسه دين ودنيايه نافع نسنه در خصوصا امر ونهى واحتساب
صددنده اولنلره مفيددر زيرا كرملرى نهى ايتدكلرى نسنه دن اجتنابه
وسيله اولور شول جهتدنكه منهى اولان نسنه دن قراغ عطادن
اعراضدن آسان وسهل كلور * هركه كار نيك ويابد ميكند *
آن همه ميدانكه باخود ميكند * بونك تقديرى هركسى كه ميكند
كار نيك ويابد ميدانكه ميكند آن همه باخود ديمكدر (نيك كارك
صفتى در يا حرف ترديددر (نيك وبد برى برينك مقابليدركه نيك ايو
وبد يرامزدر وميكند جمله سى هركسى يه صفتدركه هركسى مبتدادر
آن ايكنجى ميكندك مفعولى وهمه انى تأكيددر وبعد الجمله مبتدايه
خبردر (ميدان وسط كلامده كلدوكى ضرورة در زيرا عربك اعلم
ديدوكيدركه تنبيه وايقاظ ايچوندر بومقوله كلمات ايسه صدارت كلام
اقتضا ايدر وكاه اولوركه آخر كلامده ايراد ايدوب فاعلم ذلك ديرلر
بو بيتك مفرداتى مرارا شرح اولنمشدر (معناى بيت) بودركه
هركس كه ايو ويا يرامز ايش اشلر بيلكه بوجمله يى كندنه ايلر نتكم
قرأنده كلور (من عمل صالحا فلنفسه ومن اساء فعليها) زيرا انسان
غيره بدلك ايتسه دخى غيرانك وبالك چكمز بلكه صورة متأذى
ومتضرر اولور ودنياده فنا بولور وآخرتده وبالى بدلك ايدهنك
اوزرنده قالور وايلوك دخى بويله دركه ثوابى فاعل خير اولانه در
اكرچه دنياده غيرانك خيرندن صورتا منتفع اولورسه ده واولكيه كوره
ديمشلردركه من حفر حفرا لاخيه وقع فيه وكندى نفسنه ظلم دخى
بويله در وايكنجى يه كوره ديمشلردركه من يفعل الخير فالرحمن يشكره

يعنى

يعنى غيره خيرايدن كندى نفسنه ايدر * اى برادر بندهٔ معبود باش *
* تاتوانى باسخا وجود باش * برادر كسر با ئله قرنداشدر قز قرنداشه
همشيره ديرلر بو بيتك اعرابى ظاهر و بقيهٔ مفرداتى مرة بعد اخرى
شرح اولنمشدر (معناى بيت) بودركه اى برادر معبود حقيقى اولان
الله تعالى يه عبد وعابد اول ماسوا پرست اولمه زيرا ماسوى سنك
مثلكدر حقك ايسه مثل ونظيرى يوقدر وقادر اولدقجه سخا وجود
صفتيله متصف اول زيرا حق سنى جودايله خلق ايتمشدر پس
كركدركه سنده دخى اول خلق بولنه اكرقدرتك وارايسه يعنى آفاقه
كوره واكر يوغيسه نفسكى بذل ايله زيرا كندى نفسكده اكا قادرسن
پس قدرتم يوقدر ديو تعلل ايلمه زيرا هركس مقدورى مرتبه سيله
مأموردر * باش ازبخل بخيلان باحذر * تانسوزد مرترا نارسقر *
باحذر باشـه وازحذره متعلقدر (نارسقر نسوزدك فاعلى ومرترا
مفعوليدر بخل مالى مستحقندن امساك ايتمكدر علمى امساك دخى آنده
داخلدر نتكم بالاده مرور ايتدى بخيلان بخيلك جمعيدر حذرخوفدر
(نسوزد فعل مضارع منفيدر مصدرى سوختن در يانمق ويا ندرمق
معناسنه لازم ومتعدى استعمال اولنور مستقبلنده خاء زايه قلب ايدوب
سوزد وسوزنده ديرلر (مرترا اصلنده مرتورادركه مر زايده در
وتو ضميله سن ديمكدر عربى ده انت كبى ضرورت وزن اوليجق واو
تلفظ اولنماز بوراده واوك حذفى اخرينه علامت مفعول اولان رانك
اتصالى سببيله در زيرا بلا اتصال حذف اولنسه كلمه حرف واحد
اوزرنه قالمق لازم كلور پس انصال مذكورله طلبا للتخفيف واوى
حذف ايتديلر خصوصا واو حرف علتدركه آخركلمه دن حذفى
شايعدر نتكم بومقامده بعضيلر ذاهب اولمشلردر ولكن علت اولى
اصحدر زيرا بوراده واوجائزدركه اصل كلمه دن اوليـه بلكه تانك
ضمه سنه نشان وضع اولنه بوصورتده اخركلمه ده حرف علتدر دنلمز
مكر مطلق اخرنده بولنمغله اطلاق اولنه (سقرابن عباس رضى الله عنه
قولى اوزرنه جهنمك التنجى طبقه سنك اسميدر سقراصلنده كنشك تابى
برنسنيه تأثيرايدوب انى احراق ولونى تسويد ايتمكدر اول طبقه نك
آتشى دخى لواحة للبشر محرقة مسودة للبشرة ايله موصوف اولمغله

سقرديو تسمیه اولنـدی (معنـای بیت) بودرکه بخیللرك بخلندن
حذر وخوفله اول یعنی صاقن سکا بخل بخلاءدن ساری اواوب سنده
انلرکبی اولمیه‌سن تاکه سنی نار جهنم احراق ایتمیـه زیرا حقوق مالی
مراعات ومحافظه ایتمین آخر (فتکوی بها جباههم وجنوبهم) شانیله
معلم اولور (ومن یبخل فانما یبخل عن نفسه) ای علی نفسه موجبنجـه
وبال وجزاسن بولور

* در بیان اخلاق چندی که چندی دیکرازان حاصل وظاهر آید *

* چار چیزی برد هد ازچار چیز * نشنود این نکته جز اهل تمیز *
چار چیز مبتدا ودهد قیـدر بر مفعولدر دهد فاعلی ضمیر غایبدر که
مبتـدایه راجعدر وبعـد الجمله خبردر این نشنودك مفعولی وفاعلی
اهلدر زیرا استثنا مفرغدر نکته اینك صفتیدر (بر باء عربینك فتحیله
باغ وبغجه وبستان کبیلرك حاصلنه دیرلر وآغاچ یمشنه دخی شاملدر
بورادە حاصل ومیوه دن مراد اثرونتیجه در (نشنود فعل مضـارع
منفیدر مصدری شنودن در ضم شین ونونله اشتمك معناسنه (نکته
مروراتمشدر تمیز (یاء واحده ایله اصلنده ایکی یائله تمییز در ادراك
وفرق معنـاسنه تفصیلی مرور اتمشدر (معنـای بیت) بودرکه
درت نسنه سکا درت نسنه دن میوه ومحصول ویرر یعنی درت نسنه نك
درت اثری واردرکه اکا لازم کلور واندن تولدایدر حاصل یردن ومیوه
اغاجدن اولدیغی کبی بونکته بی یعنی بولطیفه ودقیقهٔ مؤثره بی هیچ
برکسه کوشنه الماز واشتمز الا اهل ادراك آلور واشیدر زیرا خیر وشری
تشخیص ایدرواکا کوره خیره اقبـال وشردن ادبار ایلر * هر که
زو صادر شود این چارکار * بیند آن چار دیکر بی اختیـار * تقدیری
هرکسی که شـود این چار کار صادر ازودیمکدرکه هرکسی مبتـدا
ومابعدنده جمله اکا صفتدر این شودك فاعلی وچارکار اینك صفتیدر
صادر شودك مفعولیدر حرف جر صادره متعلقدر آن بیندك مفعولی
ودکر چارك صفتی وبی بینـده متعلق وبعد الجمله مبتدایه خبردر
زو اصلنده از او درکه از حرف جر واو عربیده هو کبی ضمیر غایب
منفصلدر همزه لر حذف وتخفیف اولنوب زایه ضمه حرکت ویرلدی
زیرا واو بحسب الغالب ماقبلنك ضمه سن اقتضا ایدر صادر صدوردندر

كه اصلنده كرى دونمك معناسنه در يعنى ورود ومجيئدن صكره رجوع وانصرافدر مثلا دوه لر صويه كلوب اورادن دونسه لر (صدرت الابل عن الماء) ديرلر زيرا عن كلمه سيله تعديه معناى انصرافى اقتضا ايدر بومقامده دخى ازعن معناسنه در فاما معناى مذكورك بو يله مواضعده مناسبتى اولمديغندن صدور ووقوع وتحقق معناسنه محمول نتكم (يومئذ يصدر الناس) ده صدور قبوردن قيامدر چاركار اصلنده چاركاردر كارده رانك كسريله كه چاركاره صفتدر اين كار چار عربى لسانله هذه الامور الاربعه ديمكدر صكره صفت موصوف اوزرنه تقديم وتخفيفا را اسكان اولنوب چاركار دنلدى (شاه راه كبى كه اصلنده راه شاه دراولويول معناسنه عربى ده طريق عظيم كبى چارد كرده دكر چاره صفتدر كه بومقوله لرده فى الحقيقه رابطهٔ محذوفه واردر تقديرى چاركه دكرستدر (اختيار اضطرارك ضديدر يعنى اختيار اصلنده فعلى خير اولان نسنه يى طلب ايتمكدر وعند المتكلمين مختار اودر كه انك فعلى اكراه واجبار طريقيله اولميه (معناى بيت) بودر كه هركس كه اندن بودرت ايش صادر وواقع اولور اوبرچار چيزى دخى بى اختيار كورر يعنى اول درت كارك مقابله سنده ناچار درت نسنه دخى ظهور ايدر كه انك ثمره ولازميدر وانى دفع ايده مز * چون سؤال آورد كرد دخوار مرد * ماند تنها هركه استخفاف كرد * بونك تقديرى چون آورد مرد سؤال كردد خوار ديمكدر كه مرد اوردك فاعلى وسؤال مفعولى وبعد الجمله فعل شرط وكردد خوار جزاء شرطدر واكر تقديرى چون اورد سؤال كردد خوار مرد ديملك اولورسه تنازع فعلين قبيلندن اولور كه مرد عند البصريه كرددك فاعلى اولوب آوردك فاعلى مضمر وعند الكوفيه خلافى اولور نتكم محلنده مبيندر مصراع ثانى نك تقديرى هركسى كه كرد استخفاف ماند تنها ديمكدر كه هركسى مبتدا واستخفاف كردك مفعولى وبعد الجمله مبتدايه صفتدر تنها ماندك تحتنده فاعلندن حالدر زيرا ماند لازمدر سؤال بورادن استعطاى در استفتائى دكل يعنى ادنانك اعلادن برنسنه طابى دركه ادنى مرتبه سى دلنمك ديدكلريدر وسائر تعريضا وتصريحا سؤاللر دخى انده داخلدر هركيمدن اولورسه آورد مد الف وفتح واو وسكون

رانله فعل ماضیدر مصدری آوردندر کتورمك معناسنه ماند مدله ونونك سکونیله مصدری ماندن در قالمق معناسنه مضارعنده نونه فتحه حرکت ویروب ماند وماننده دیرلر (تنها بالکوز) (استخفاف خفیف طوتمق که استهزایی مستلزمدر انکیچون استهزاده مستعملدر واستخفاف استثقالك ضدیدر ولکن خفیف وثقیل مدحا وذما تکلم عجم مدحده سبکروح دیر خفیف الروح کبی وذمده کران جان دیر ثقیل الروح کبی وکذلك مدحده صاحب الوقار دیرلر که ثقیلك معناسیدر (معنای بیت) بودرکه چونکه مرد خلقدن دنیایه متعلق نسنه طلب ایلدی ودلنمك کتوردی خوار وذلیل اولور یعنی هرکیمدن سئوال صادر اولورسه ذلت بولور وذلت اول سئوالك لازمیدر که اندن مفارقت ایتمز انکیچون جناب نبوت صلی الله علیه وسلم (لاتسألوا الناس) دیو سئوالدن نهی ایتدی وکذلك هرکس که خلقی استخفاف واستهزاء ایتدی آدم یرینه عدایتمیوب مرتبه سندن انلری اسقاط وتنزیل ایلدی تنها قالدی زیرا هرذی اوجندن خلق انك یانندن پریشان اولور وآخر بالکوز قالور اشته بو تنهالق دخی اول استخفافك ثمره ونتیجه سیدر که اندن مفارقت ایتمز پس خلقله صحبت والفت وحسن زندکانی استین انلری مرتبه لرینه تنزیل ایدر وتعظیملرنده قصور ایتمز * هرکه در پایان کاری ننکرد * عاقبت روزی پشیمانی خورد * درننکرده ظرفدر وبعد الجمله هرکه یه صفتدر هرکه هرکسی که تقدیرنده مبتدادر عاقبت وروزی خورده ظرفلردر (پشیمانی خوردك مفعولیدر وبعد الجمله خبردر (پایان کاری ده یاوحدت ایچوندر ویا زایده در پایان کاد ایش آخری وصوکی (ننکرد ده نون اولی نافیه ونون ثانیه کسرله اصلیه در بوراده وزن ایچون اسکان اولنمشدر نکرد نونك کسری وکاف عجمی ورانك فتحه لریله فعل مضارعدر مصدری نکرستن در باقمق معناسنه نظر والتفات کبی مضارعنده سین حذف اولنوب نکرد ونکرنده دیرلر (روزی ده یاوحدت ایچوندر (پشیمانی ده مصدریه در (خوردخانك ضمی ورانك فتحیله مضارعدر مصدری خوردن در یمك معناسنه اکل کبی بوراده اکل ایله مراد مجازی در زیرا مطعومات غداء جسمانی اولدیغی کبی غموم وهموم وپشیمانی وامثالی دخی غداء روحانی کبی در پس

فلان

فلان كسه فلانك غمن بر دیدكاری انك غمی جانه غدا كبی اولمشدر دیمكدر
(معنای بیت) بودر كه هر كمسه كه بر ایشك ویا مطلقا كارك صوكنه
نظر ایتمیه وتفكر ایدوب عاقبت اندیش اولمیه عاقبت بر كون پشیمانلق
یعنی ندامت یر ونادم اولمق غدا كبی اكا برنسنه اولور انكچون دیرلر كه
اولدن صوكن صایمق كركدر و دیمشلر كه قدم الخروج قبل الولوج
ادم علیه السلام نهیك غایتنی تأمل ایتمیوب حوّا سوزیله تأویله ذاهب
اولدی واخر نادم اولوب ظلم نفسه اعتراف ایلدی الحاصل بی تأمل
ایش طوتن آدمه ندامت لازم كلور* هركه نكند احتیـاط ازكارها
* بردلش اخر نشبند بارهـا * بر نشـبنده متعلق و اخر اكا ظرف
و بارها انك فاعلیدر و باقی نكند فعل مضارع منفیدر كـندك كافی
اصلنده مضمومدر بوراده ضرورت وزنیچون اسكان اولنور مصدری
كردن در ایلمك معناسـنه (احتیاط حیاطت دندر حفظ وصیـانت
معناسنه احتیاط برنسنه یی جد واقدام وجودت رأیله طوتمقـدر كه
اولی ایله عمل دیدكلر یدر وامام راغب دیمشدر كه الاحتیاط استعمال
مافیه الحیاطة ای الحفظ بو كلامك مؤداسی دخی ماقبلی كبیدر (نشبند
نون اصلیه نك كسریله فعل مضارع مثبتدر مصدری نشستن درشین
معجمه نك فتحی وكسریله اوتورمق جلوس معناسـنه مضارعنده سین
مهمله برینه یاونون كتورب نشبند ونشبنده دیرلر(بارها بارك جمعیدر
یوك معناسنه حمل كبی باركیر یوك طوتیجی فرسدر یوكلو یعنی حامله
عورته باردار دیرلر واغاچ یمشی اغاجك یوكی كبی اولمغـله بار دیرلر
بوراده باردن مراد بار مجـازیدر كه غموم وهموم وحسرت دالدر
(معنای بیت)بودر كه هركس كه كارلردن احتیاط ایلمز یعنی طوتدیغی
ایشـلری جودت رأی واهتمـامله طوتمز واجوط واولی ایله عمل ایتمز
آخر قلبی اوزرینه احمال ثقیـله اوتورر وفی المثل یوك بنز واول یوك
ندامت وغم وحسرتدر پس عاقل اولان ایشی جد ورأیله اخذ ایدوب
عزیمتی دلدن واولی واعلایی الدن براقمق كركدر تا كه آخر وعاقبت
خیر اوله وكار مراد اوزرنه حصوله كله* هر كه با استیزه با سلطان
كند* كار خود را سر بسر ویران كند * استیزه كـندك مفعولی
و با استیزه یه متعلقدر و بعد الجمله اویه خبر اولور زیرا او مبتـدا در

وبعدالجمله هركه يه صفت اولوركه هركه هركسى تقديريله مبتدا در خبرى مصراع ثانى جملهسيدر كار ايكنجى كندك مفعول اولى وويران مفعول ثانيسى در وسر بسر كارى بياندر من الاول الى الاخر معناسنه استيزه همزه نك كسريله اصلنده ستيزه در كسرسبنله همزه لاجل الضروره ادخال اولنمشدر عادت عجم اوزرنه كه اولكى مكسور اولان كلماتى وقت ضرورتده همزه ايله استعمال ايدرلر ستيز واستيز وسپيد واسپيد وامثالى كبى نتكم اولى مهموز اولنلرك دخى ضرورتده همزه لرن حذف ايدوب اسكندر وسكندر واستانبول وستانبول ونظائرى كبى (ستيزه عناد وجدل معناسنه اسم در مصدرى ستيزيدن در كه جدل ايتمكدر ترك اونكولك ديرمضارعى ستيزد وستيزنده كاور (سر بسر بالاده شرح اولنديغى اوزره تقديرى از سرتابسر ديمكدر باشدن باشه واوجدن اوجه يعنى بالكليه ومحلنده كوره باش باشه معناسنه دخى اولور رو برو كبى كه يوز يوزه ديمكدر كه مواجهه معناسنه (معناى بيت) بودركه هركسه كه اوسلطانله جنك وجدل ايليه كندى كارنى بالكليه خراب ايلر يعنى انكله باشه چقاميوب اياقده قالور وآخر زار وزبون اولور زيرا فى المثل ارسلانله كورشمك اولماز پس ايلره رفقله معامله ايتمك كركدر كرك ناصح وكرك غير ناصح فافهم

* هركه كشت ازخوى بدناساز كار * دوستان ازوى كنند بى شك فرار *

ناساز كستك مفعولى وبعد الجمله هركه يه صفتدركه هركه هركسى تقديرى ايله مبتدا ومصراع ثانى جملهسى خبردر دوستان كنندك فاعل مظهرى در اكرچه تقديم اولنمشدر انكچون كنند مفرد در فرار مفعولى واز فراره متعلقدر (كشت كاف فارسيله اولدى معناسنه شد كبى (ناساز كارده نانى نفى ايچوندر سازدوزن در ساختندن تغير اولنمشدر كار كاف عربيله ايش معناسنه در سازكار صفت مشبههدر دوزنلو وموافق وفايدهلو ايشلو معناسنه حلبى ده كاف عجميله ديدوكنه اعتماد اولنميه ناسازكار دوزنسز ايشلو ونا موافق معناسنه در فاحفظه (معناى بيت) بودركه هركس كه بدخوبى وبراغزخلقى اوجندن دوزنسز ومخالف ايشلو اوله دوستلراندن بى شبهه فرار ايدرلر واكا بغض وعداوت اوزره اولورلر زيرا دوستلرك اكا موافقت وانكله

صحبت والفتلری خوی نیك و كار موافقـه مبنیدر والا ایولر یرامزاره
یار اولمزلر وموافقلر مخـالفلر یانلرینه اوغرامزلر * هر كه با سلطان
دلیری كرد مرد * در هلاك مال وجان تن را سپرد * بادلیری متعلق
و دلیر كردك مفعولی و بعد الجمله هر كه یه صفتـندر و هر كه هر كمی
تقدیری ایله مبتـدادر خبری مرد جمله سیدر زیرا مرد میمك ضمیله
ماضیدر مصدری مردن در اولمك معناسـنه موت كبی مضارعنـده
فصیح اولان بودر كه میمی مكسور ومابعـدنه بر یاء زیاده ایدوب میرد
ومیرنده دیرلر وكاه اولور كه ضرورت وزنیچون یاسز استعمال اولنور
(تن سپردك مفعولیدر سپرد سینك و باء عجمینك ضمه لریله ماضیدر
مصدری سپردن در اصمرلمق معناسـنه مضارعنده الف زیاده سیله
سپارد وسپارنده دیرلر ضمـله سپردنه كوره و كسرله مصدر فرعی یه
كوره كه سپاریدندر كسرله و بلا الف سپرد وسپرنده دخی جائزدر
(دلیر بهادر معناسـنه در تفصیل بالاده در (معنای بیت) بودر كه
هر كمسه كه سلطانه بهادرلق و قول وفعلله جرأت و جسارت ایلدی
اولدی یعنی تنینی وكندنی مال وجانك هلاك وتلفنه اصمرلدی وتسلیم
ایلدی زیرا آخر مالنه قیرلر و الندن الورلر وجاننه دخی قیرلر كه
قتـل ایدرلر انكیچون سلطان جائره كلمهٔ حق سویلمك افضل الجهاد
اولدی زیرا تلف نفس غالبدر سائر جهادده ایسه خوف اولدیغی كبی
رجاء نجات دخی واردر وانسان كندی نفسنی تهلكه یه القا ایتمك نهیدر
وبو بابك تفصیلی وقائع جاجدن وتیموردن وامثالندن معلومدر و بوراده

خود را یرینه تن رادیدی جانله جعدن اوتوری * هر كه او باغی شود
با پادشاه * روز او چون تیره شب كرد دسیاه * باغی شودك مفعولی
وبا پادشاه باغی یه متعلق وبعد الجمله او یه خبر واو دخی هر كه یه صفتدر
(روز كردك فاعلی وسیاه مفعولی وچون سیاهی یه تشبیهدر و بعد الجمله
هر كه یه خبر اولور نتكم نظائر كثیره سی مرور ایتدی (باغی بغی دندر
علو وظلم واستطاله یعنی كردن كشلك معناسـنه اصلنده طلب
معناسنه دركه اشلدوكی ایشده وتحری ایتدوكی نسنه ده اعتدالی تجاوز
ایتمك استمكدر كرك بالفعـل تجاوز بولنسون و كرك بولنمسون و بغی
اكثر مواضعده بغی مذموم در و بعض مواضعده ممدوح دخی اولور

عدلی احسانه وفرضی تطوعه وقرضی هبه یه تجاوز کبی بو یله یرلرده افساد مملکت وخروج علی السلطان مراددر زیرا اطاعت سلطاندن خارج اولان زور بازولره اهل بغی وجلالی دیرلر پس بوراده بایرینه بر کرك ایدی زیرا بر علی معناسنه درکه استعلا ایچوندر و با معیت ومجرد تعلق ایچون کلور ولکن باغی شود ارادت معناسنه مجمول اولوب اراد بالسلطان البغی دیمك تقدیریله اعتراض مندفع اولور (تیره شب اصلنده شب تیره درکه تیره شبه صفتدر بولانق و قرا کو معناسنه ظلمت کبی صکره شب تأخیر واخری اسکان اولنمشدر عالم پناه کبی که اصلی پناه عالمدر اضافتله وبو مقوله تخفیفات لسان عجمده چوق واقع اولمشدر (سیاه سپیدك مقابلیدرکه عرب سوادو بیاض وترك قاره وآق دیرو بو ایکی لون اصل وماعداسی بطریق الامتزاجدر معنای بیت) بودرکه هرکسه که سلطان اعظمه بغی وخروج قصد ایلیه انك کونی ظلمانی کیجه کبی سیاه اولور یعنی اق کورمز ودلی سوادغم وجسم ظلمت آقندن عبارت اولمغله اویله بد حالك روزنه روز دنلمز بلکه شب تیره یعنی زیاده ظلمانی کیجه دینلور مقصود بغی وجسارتك کندی هلاکنه سبب اولدیغن بیاندر نتکم منقول اولدیغی کبی هرعصرده دخی مشهوددر زیرا خروج علی السلطان جائز دکلدر وعنفله معامله ایتمك دخی ممنوعدر پس منهی وممنوعی ارتکاب ایدن کمسه آخر منهزم ومخذول ومدمردر * هر که اواز کبر باشد سر بزرك * ازهمه تنها بماند همچو کرك * بو بیتك اعرابی نظائرندن ظاهردر سر بزرك اصلنده بزرك سردر اولو باشلو معناسنه که صفت مشبهه در صکره تخفیفا ترکیب تغییر اولنمشدر (بزرك بانك وزانك ضمه سی وراء مهمله نك سکونیله اولو دیمکدر عظیم معناسنه بزرك سر کردنکش وسرکش کبی درکه تکبری مستلزمدر انکچون متکبره بزرك منش دیرلر که منش طبع وکوکلدر کوکلی بیوك اولمق ایسه کبری مستلزمدر یعنی ظاهرده دخی اظهار آثار کبردن خالی دکلدر باش بیوکلکی دخی اکا قیاس اولنه زیرا سودا آدمك باشنده ودماغنده اولور ومتکبره مدمغ دیرلر (کرك کاف عجمینك ضمیله قورد ذئب معناسنه که سباع حیواناتندر وکرکین بر پهلوانك اسمیدرکه افتراسده وزور پنجه اولمقده کرکه نسبت

وتشبیه اولنمشدر (معنای بیت) بودر که هر کس که کندنی کندی نفسنده غیریدن اولو ظن ایندوکندن بیوك باشلو اوله ومتکبر اولوب اظهار اثار کبر ایلیه اول کمسه جمله خلقدن قورد کبی تنها قالور وهیچ کمسه یاننه اوغرامز اولور اشته متکبری قورده تشبیه ایلدی زیرا بونیجی حیوانات یاننـدن قچرلر وشرندن حذر ایدرلر وانلره عداوت اوزره اولورلر متکبر دخی بویله درکه خلق انك صحبتندن فرار ومتواضع اولانك مجلسنده قرار ایلرلر والله الحفیظ

* ⁂ در دشمن داشتن ووام کردن می کوید ⁂ *

* آدمی را چار چیز ارد شکست * باتو کویم یاد دارای حق پرست * چار چیز ار دك فاعلی وآدمی مفعول اولی وشکست ثانیسی در باکویم کلمه سنه متعلقدر (کویم فعل مضارع نفس متکلم وحده در یاد دخی دارك مفعولی در دار امر در تنکم نیجه کره تقریر اولنمشدر (آدمی یاء نسبتله در آدم زاده در که عرب ابن آدم دیر (شکست ماضیدر بوراده مصدر معناسنده در که شکستن در شکستن صمق وصنمقدر که متعدی ولازمدر کسر وانکسار کبی مضارعنده سین نونه قلب اولنوب شکند وشکننده دیرلر (حق پرست وصف ترکیبی در اصلنده پرسنده حقدر حقه طپوبجی معناسنه زیرا مصدری که پرستیدندر طاپمق دیمکدر مضارعنده پرستد دینلور (پرستار قول وقراوشدر بو دخی اصلنده آرنده پرست درطاپه کتوریجی معناسنه (معنای بیت) بودرکه درت نسنه آدم اوغلنه انکسار کتورر ونظام حالنه خلل ویرر ای حق پرست اول درت نسنه یی سکا سویلیه یم حفظ ایله یعنی از بر ایدوب مقتضاسیله عمل ایله تاکه پریشانلق کورمیه سن بوراده حق پرست دیدی زیرا دنیا پرست اولان کمسه نك کوشنه کلام حق کیرمز وسرنه ایرمز وآخر عناد واصرار وجهلنك جزاسنی بولور واستمدوکی کبی اولور * دشمن بسیار ووام بیشمار * جور بی حد وعیال بی قطار * چار چیزی بیان واندن بدلدر وام بورجدر دین معناسنه (بیشمار بی حسابدر بوراده کثرتدن کنایه در تنکم مقام مبالغه ده فلانك حسابسز بورجی وار دردیرلر کثیر الدین معناسنه جور بی حد بعض نسخه ده جرم بی حد دوشمشدر فانظر ماذا تری (عیال کسرله کاف وزنی اوزرنه موئنته کافل ورزقنه ضامن اولدیغك

كسه لردر واوى و يائى اولور واوى اولورسه مفردى اولوب جمعى عالة
كلور و يائى اولورسه عيال جمع اولوب مفردى عيل كلور يانك كسرەسى
وتشديدى ايله جياد وجيد كبى يقال عال الشئ فلانا غلبه وثقل
عليه واهمه امام راغب ديمشدركه عول مصيبت ثقيله در انكچون
عيال دنلدى زيرا صاحب العيال اولان عيالنك مؤنت ثقلتنى چكر
وحديثده كلور (ابدأ بمن تعول) ويته كلور (الخلق كلهم عيال الله)
وامام شافعى ديمشدركه (الخلق كلهم عيال ابى حنيفة فى الفقه) يعنى
خلق امام ابوحنيفه نك عيالى كبيدركه انك فقهيله انتفاع ايدرلر
(قطار) ديزى در يعنى نظام اوزرنه برى برينه تقريب يغمور قطرەلرى كبى
برى برى اردنجه اولان نسنه لردر قطار ابل وامثالى كبى نتكم قاموسده
كلوركه قطر الابل قطرا وقطرها واقطرها قرب بعضها الى بعض
على نسق وجاءت الابل قطارا بالكسر اى مقطورة انتهى (معناى بيت)
بودركه اولى درت نسنه نك برى انسانك دشمنى چوق اولمقدركه بومعنى
انسانك بلنى بوكر وكلەسنى شكست ايلر وضعيف الحال ايدر و برى دخى
بى حساب يعنى چوق بورجدر زيرا انك سببيله زبون افكار وغم
وغصه دن نزار و بيمار اولور و برى دخى خلقك ستم بى حدى و يا
كندينك جرم بى عدى در زيرا ستم وظلمله دنياده وجرم وكناهله
آخرتده شكست و پريشان اولور فاما ظاهر اولان جوددر زيرا ناظمك
قدس سره مرادى حال دنيايى بياندر و برى دخى كثير العيال وبيغرق
الخرج اولمقدر زيرا بركسه نك دخلى آز وعيال وخرجى چوق اولسه
قطارسز ودورنسز صالمه دوه صاحبنه دونر پس بى قطار بسيار
وبى نظام اولمقدن كنايه در و بعض نسخه ده با قطار دوشمشدر اكرچه
ماقبلنه مناسبتى يوقدر زيرا ماقبلى منفى و بومثبتدر ولكن من وجه
صحته قريبدر زيرا كثرتدن تعبيرده قطار يله كلديلردير لر يعنى برى برينه
منضم اولوب چوق اولدقلرى حالده وارد اولديلر * واى مسكينى كه
غرق وام شد * هردمى ازغصه خون اشام شد * واى كلمهٔ تحسردر
آه وفرياد معناسنه مسكينى و يا برمسكينى تقديرنده در بعض نسخه ده
واى برمسكين كه واقع اولديغى آنى تأييد ايدر و يامسكينى ديمكدر
غرق شدك مفعولى و بعد الجمله مسكينه صفتدر هردمى ايكنجى شده

طرفدر

طرفدر ازخون اشامی یاندر خون اشام شدك مفعو لیدر بعد الجمله
بودخی وآی تحتنده داخلدر (مسکینی ده اولان یا وحدت ایچوندر
مسکین من لاشیٔ له معناسنه درکه فقیردن ابلغدر مسکنتدن اولورسه
ذلیل وضعیف وسکوندن اولورسه فقرآنی اسکان ایتمش اولور یعنی
حرکتنی تقلیل ایتمش معناسنه اولور (غرق صویه باتمقدر اصلنده
رانك فتحیله درتکلم قرأنده کلور (حتی اذاادرکه الغرق) ای الرسوب
فی الماء وبطریق التشبیه مستعملدر تکلم فلان کسه غریق نعمتدر
دیرلر یعنی هرجانبدن نعمت انی احاطه ایتمشدر صوغریقی احاطه
ایتدوکی کبی و بومقامده غریق وام دخی بویله درتکلم فلان کسه
بوغازنه دك بورجه باتمشدر دیرلر (غصه اصلنده بوغزده معترض
اولوب قلان نسنه درکه لانازل وخارج اوله عظم وامثالی کبی وبومعنی
غم وحزنی مستلزم اولمغله اندن غصه ایله تعبیر اولندی قساوت
دیدکاری کبی که غم قسوت قلبه سببدر (خون اشام وصف ترکیبیدر
اصلی اشامنده خوندر قان ایچیجی معناسنه مصدری اشامیدن کلور
ایچمك معناسنه شرب کبی مضارعی اشامد کلور بوراده خون اشام
اولمق تشبیه طریقیله درتکلم ازغصه انی بیان واقع اولمشدر یعنی غم
وغصه جکرکه اکا قان وزهر ایچمك کبی اولور (معنای بیت) بودرکه
وای اول بر مسکین اوزرنه ویا اکا که بورجه غرق اولدی ودین انی
هرطرفدن دریا کبی احاطه قیلدی وبوسببدن هردمده غم وغصه دن
قان ایچیجی اولدی وقان یوتدیکه قان ایچمك و یوتمق نقدردشوارایسه
بورج اوجندن چکلن غم وغصه دخی اویله درکه یورکنه درددر
پس بوقان درباسندن سلامت استین لنکر عقلیله وجودنی ضبط

ایلر ودینله افکاره دوشوب کندنی مضطرب قلمز * هرکرا بسیار
باشد دشمنش * خیره کردد هردوچشم روشنش * بونك تقدیری
هرکسی که باشد اورا دشمنش بسیار کردد هردوچشم روشنش خیره
دیمکدرکه اعرابی بوندن ظاهردر تکلم نظائری مرور ایلدی خیره
طونوق وظلمانی در (معنای بیت) بودرکه هرکسه که انك ایچون دشمن
چوق اوله انك ایکی روشن کوزی طونق وبولانق اولور وکال
حیرتندن کوزلری کورمدن قالور واعمائله مساوات بولور وکثرت اعدا

اوجندن دیده لری خیره وتیره اولدیغنك سری بودرکه اعدا دائما
انك فرصتن کوزلرلر اولدخی انلری مراقبه سببیله کوزدن چقر
وحیرته دوشر وافکاردن ظاهر و باطنی بولا نور والله الرقیب وهو
الکالیٔ باللیل والنهار لکل حبیب * هرکرا اشغال بسیارش بود *
درزمانه زاری کارش بود * بونك تقدیری هرکسی که بود اورا اشغال
بسیار بود کارش در زمانه زاری دیمکدرکه اعرابی بوندن ظاهردر
(اشغال شغلك جمعیدرکه فراغك ضدیدر زاری ده ایکی یا واردرکه
اولکسی اصلیه وایکنجسی مصدریه در زاریٔ دخی جائزدر همزه
ایله که همزه یاء ثانیه دن بدلدر زاری لق اکلمکدر نالان اولمق کبی
(معنای بیت) بودرکه هرکسه که انك اشغال کثیره سی اوله زمانه ده
یعنی زمان مخصوصده که انك مدت حیاتیدر کاری زاریلق اولور
یعنی محنت اوجندن اکلیه قالور زیرا اشغال ازاواسه بله انسان اندن
بی حضور اولور فکیف که چوغ اوله واوقاتی استیعاب ایده بناء
علی هذا شغلی فراغه تبدیل ایدوب آسوده اولمق کرکدر بعد ذا
ناظم قدس سره بوابیاتده سرد ایتدوکی معانیده لف ونشری مراعات
ایتمدی و بعض اجمالده ذکر ایتدوکنی تفصیلده ایراد ایتمدی مع هذا
ذکر ایتمك دأبی ایدی یا وضوحنه بناء طی ایتدی ویاخود ناسخ
اولنلرك قلملرندن ساقط زیرا بوپند نامه ده ایتدکلری تقدیم وتأخیر
وتغییر وطی وترك هیچ برکتابده یوقدر سامحهم الله تعالی عز شانه

* ⁑ درصفت زنان وصبیان می کوید ⁑ *

چارچیزست ازخطاهای پسر کوش دارش باتوکویم سربسر*
چارچیز مبتدا وازخطاها خبردر است خطاهایه قیددر چارچیز
ازخطاهاست دیمکدر وجائزدرکه چارچیز وهاست خبر اوله هست
معناسنه زیرا هست واست بری برینك مقامنده استعمال اولندیغی
بعض کتب فارسیه ده مصرحدر بوصورتده چاچیزی بیاندر کوش
مابعدنه مفعولدر باتو دخی مابعدنه متعلقدر سربسر ازسرتا بسر
تقدیرنده در تقدیر اوزرنه کویمه متعلقدر وتقدیردن قطع نظر جمیعا
معناسنه دارش ضمیرندن حالدر زیرا شین چارچیزه راجعدر بعض
نسخده باتوکویم برینه تابکویم دوشمشدر معناده بری برینه متقاربدر

اکرچه اولکسی استعمال عرفی یه اقربدر (خطاها خطانك جمعیدر
خطا لغتده ضد صوابدر که جهتدن عدولدر واصطلاحده کاهدر
یعنی فعل قبیح اولان نسنه‌در ودیمشلردر که برنسنه نك خطا اولدیغنی
بیلوب اشلینه خاطیء دیرلر که انکله مأخوذ دربیلوب اشلسه مخطی
دیرلر پس اولکسی دینــده ضلالدر قال الله تعالی (لا یأکله الا
الخــاطئون) وایکنجسی کلامده ویا برخصوصده زلل وهفوتدر خطاء
مهموزدرآنکچون مداولمق خطادر زیرامد وقصرك جوازی ناقصده
اولور وفا وجفا وعطا کبی خطایا چوغیکن بوراده دوردی تخصیص
ایتدیکی عظمنه تنبیهدر (معنــای بیت) بودرکه ای پسردرت نسنه
خطایای عظیمه‌دندر ویاخود درت نسنه غیره قیاس اولنماز اول درت
نسنه یه قولاق طوت تاکه من الاول الی الآخر سویلیه یم وسندخی

اومقوله خطادن حذر ایده‌سن وسلامت بوله‌سن *اول اززن داشتن
چشم وفا *ساده دل رابس خطا باشد خطا* اول مبتدا واز داشتنه
متعلقدر وچشم داشتنك مفعولیدر وداشتن مبتــداء ثانی در ساده دل
باشدك مفعول اولی و بس خطاء ثانیسی در زیرا خطاء کثیرا دیمکدر
ایکنجی خطاء تأکیــدر و بعد الجمله مبتــداء ثانی یه خبر وثانی دخی
اوله خبراولور (چشم اصلنده کوزدر صکره امید معناسنده دخی استعمال
اولندی زیراانسان امید ایتدوکی نسنه طرفنه کوز اوجیله التفــاتدن
خالی دکلدر (وفا غدرك ضدیدر یعنی عهدنه طورمقدر (ساده دل
صفت مشبهه‌در خالی دل معناسنه زیرا ساده اصلنده آری نسنه‌درکه
غیری جنسله قارشمش اولمیه اکثر قفتانده ونقشلنمامش نســنه ده
استعمال اولنور تعریب ایدوب ساذج دیرلر تصور کبی که حلله بهم
دکلدر صکره ابله و بون وحرامزاده‌لك بلمزالدانور کسه ده استعمال
اولندی (بس بوراده باء عربیله نیجه یعنی زیاده وچوق معناسنه در
(معنــای بیت) بودرکه اول درت خطاء اکبرك اولکسی بودرکه زن
یعنی عورتدن عهدده وفا ایتمك امیــدنی طوتمق خالی الذهن وسلیم
الصدر و بون آدمه زیاده خطااولور زیرا بونلکی سببیله زنی عهدنه
طوررظن ایدوب الدانور وآخراول غداره نك بی وفالغی زحمتن چکر
پس انك عهد وپیمانه اعتماد ایتمامك کرکدر زیرا زن عجوز دنیــانك

صورتيدر دنيانك ايسه كسه يه وفاسي يوقدر بلكه مطرب كبيدركه هركون برخانه‌ده سازنده‌لك ايدر * كام نفس بد برآوردن خطاست * زانكه دشمن را بپروردن خطاست * براوردن مبتدا وكام مفعولى وخطا خبريدر زانكه خطايى تعليلدر بپروردن دخى مبتدا ودشمن مفعولى وخطاست خبريدر (كام كاف عربيله مراد معناسنه در (نفس بد نفس اماره‌دركه صفات حيوانيه سى غالب وشهواته طالبدر (برآوردن واوك فتحيله يوقارى كتورمك يعنى تحصيل ايتمك بوندركه ياپلمش بنايه برآوردن ديرلر (زان كه زان سبب كه ديمكدركه تعليل معناسنده مستعملدر (پروردن باء عجمى ايله بسلمكدر مضارعى پرورد و پرورنده كلور واوك ورانك فتحه‌لريله اولنده اولان باء عربى مصادر وافعال اوائلنه ادخال اولنان ادات توسلدركه علامت اشتقاقدر بو بانك حكمى مكسور اولمقدر ولكن بوراده مضمومدر زيرا مابعدى حرف شفوى‌در (معناى بيت) بودركه برامر نفسك مرادنى تحصيل ايتمك خطاء محضدر شول سببدنكه نفس اماره دشمندر ودشمنى بسلمك خطادر حرامى النه قليج ويرمك كبيدر پس آرزولرى برطرف ايدوب مجاهده ورياضت اوزرنه اولمق كركدر * ايمنى از بد خطايى ديكرست * صحبت صبيان از اينها بترست * ايمنى مبتدا وخطايى خبر وديكر اكا صفتدر بويله يرلرده موصوف ايكى يائله رسم اولنمق استعمال عجمه مناسبدر وياء ثانيه صفت وموصوف ميانتى فصل ايتمزكه رابطه سى كبى بوسيبدندركه بحرى ديرلر بحور اوزرنه مبنى اولان نظملرده وصحبت مبتدا وازين بدتره متعلق وبدتر خبردر ايمنى‌ده اولان يا مصدريه در (ايمن كمسه‌رله قيغوسزدر (صبيان صبى نك جمعيدر هنوز سددن كسلمش اولان اوشاغه ديرلر صبو اصلنده ميل معناسنه‌در زيرا صبى حكم طبيعته ميل ايدركه شهواتدر بوراده مراد حد بلوغه بالغ اولميان واول حكمده اولنلردر (ازينها اصلنده ازاينهادركه از حرف جر واينها اينك جمعيدر واين اسم اشارتدر (معناى بيت) بودركه بد آدمدن وبد ايكندن بى قيد اولمق بشقه برخطادر يعنى ذكر اولنان درت خطانك برى دخى بودركه بو دخى خطاء عظيمدر زيرا بد آدم ماركبى دركه زهرنا كذر ماردن ايسه لاابالى اولمق خطادر ونابالغ

وبو

وبو حكمده اولان اوشاقلرله صحبت ايتمك ذكر اولنسان خطالردن بدتردر يعنى بدلكده زياده در زيرا محل تهمتدر ومخالف عرض ووقاردر وصحبت مؤثره اولمغله آخرانلرك مشربلرنه دخول ايدوب تغيير طبع ايتمك لازم كلور بوايسه سفاهت وجنوندر وبعض نسخده دردنجى اولمق اوزره يازيلان بيت بودركه ذكر اولنور (چارمين ازمكر دشمن ايمنى) (كى كند دشمن بغيراز دشمنى) يعنى اول خطالرك دردنجسى كيد وحيلهٔ دشمندن امن اوزره اولمقدر زيرا دشمن دشمنلكندن غيرى نه ايلر يعنى ايلمز پس اندن حذر اوزرنه اولمامق خطادر

* ❊ دربيان حق والدين وفرض اوردن ميكويد ❊ *

* چارچيزست ازعطاهاى كريم * باتوكويم يادكيرش اى سليم *

بونك اعرابى پند سابقك عنوانى كبيدر عطاها عطانك جمعيدر صله واحسان معناسنه عطوت الشئ ديرلر يدله تناول ايتدم ديمكدر كريم الله تعالى دركه مبالغه ايله كرم ايديجى دركرم بعد السؤال اولان عطادر جود قبل السؤال اولان عطا اولد يغى كبى كرامت بوندن مأخوذ در يعنى كرامت اودركه عبده على وجه الكرم احسان اولنه كرامات اوليا كبى (سليم سالمك مبالغه سيدر سلامت آفات ظاهره وباطنه دن تعرى درنتكم بقرهٔ موسى حقنده كلور (مسلمة لاشية فيها) يعنى عيب ظاهرى يوقدر وفلان مسلم درديدكلرى بوندندر وعيب باطندن سلامته شمولى اولمق دخى وجهدر وبنه قرآنده كلور (الامن اتى الله بقلب سليم) مراد سلامت باطندر يعنى امراض قلبيه دن وتعلقات كونيه دن سلامتدر (معناى بيت) بودركه درت نسنه واردر مولاى كريمك عطالرندن يعنى اول درت نسنه حقك عبده عطاياى خاصه سندن دركه موجب شكر عظيم در اى سليم القلب سكا سويليه يم سن دخى حفظ ايليوب موجبله قائم اول تنبيه وتأكيد دن مراد امور آتيه نك حفظ وعملنه ترغيبدر * حكم قرآن چارچيزست اى جوان * چون دراوردى بكوش اورابدان * بوپند نامه نك تصرفات فاحشه سندن برى دخى بيت مذكوردر فاما ظاهر اولان بودركه بيت اولك برينه نسخه دربو خسه مستقل دكلدر انكچون

اكثر نسخه‌ده بوقدر حكم قرأن مبتدا و چار چيز خبر در اورا اوردى‌نك مفعوليدر بكوش دخى اكا متعلقدر و بعد الجمله فعل شرط (و بدان جزادر حكم قرأندن مراد حكم شرعيدر كه الله تعالىنك افعال مكلفينه متعلق اولان حكمى وشويله دركه ديوخطاب وقضاسيدر كرك عمله وكرك اعتقاده متعلق اولسون پس حاكم الله تعالى در بوراده حكمى قرأنه نسبت ايتمك مجازدر زيرا حكم الهى قرأنده مذكوردر يوخسه قرأن حاكم دكلدر عقل كبى زيرا عقل آلت معرفتدر (معناى بيت) بودر كه اى جوان قرأنده حكم الهى درت نسنه‌در يعنى كرچه قرأنده احكام كثيره واردر ولكن بودرت نسنه احكام رئيسيه وفرائض جامعهٔ مقدمه دندر چون اول درت نسنه يى قولاغنه كتوره سن والاسن آنى بيل يعنى عمله دخى كتورر زيرا علمدن مقصود عملدر * فرض حق اول بجاى آوردنست * والدين ازخويش راضى كردنست * فرض حق اوردنك مفعوليدر اول ظرفدر بجاى آوردنه متعلقدر اوردن چار چيزدن بدلدر والدين كردنك مفعول اولى وراضى ثانيسى وازراضى يه متعلقدر وبودخى ماقبلندن بدلدر كه چار چيزك ايكنجيسى در فرض اصلنده برسخت نسنه يى قطع وآنده تأثيردر قطع حد يدكبى بوراده فرض مفروض معناسنه در خلق ومخلوق كبى يعنى حكم الهىٔ مقطوع ومقدر ومبين والدين پدر ومادردركه ترك آنا وبابا ديرعرب اب وام ولادتدن دركه كسرله طوغرمقدر زادن معناسنه بوراده والدين تغليب طريقيله دكلدر زيرا انايه والده دنلدوكى كبى والد دخى دينلور (زوج وزوجه كبى نتكم قاموسده كلور ولدت تلد وهى والد ووالدة وامام راغب مفرداتده ديمشدر (الاب يقال له والد والام والد ويقال لهما والدان (خويش واو رسمى ايله كندى ديمكدر (معناى بيت) بودركه اول فرض حقى يرينه كتورمكدر كه توحيد وعبادتى اكا تخصيصدر قال الله تعالى (واعبدوا الله ولا تشركوا به شيئا) وفى الحديث (يامعاذ هل تدرى ماحق الله على العباد ان يعبدوه ولايشركوا به شيئا) ايكنجيسى والدينى كندندن خوشنود ايلمكدر وحقوقنى كما ينبغى مراعات ومحافظه در قال تعالى (وبالوالدين

احسانا

احسانا) یعنی کندنه عبادتی تخصیصله امردن صکره والدینه احسانی ذکرایتدی وآنکله توصیه قیلوب سائر فرائض اوزرنه تقدیم ایلدی و بوندن فهم اولندیکه حقوق والدین حق الله کبی امر مؤکد وعقوقی کفر کبیدر * حکم دیکر چیست باشیطان جهاد * چارمش نیکی بخلق نامراد * بعض نسخهده شیطان یرینه نفسك دوشمشدر کاف تصغیر تحقیری ایله فی الحقیقه بو اسد اولمق کوریور زیرا نفسله جهاد اشد در شول جهتدنکه داخلدندر شیطان ایسه خارجدندر وشیطانی اضلال ایدن دخی نفسیدر پس نفسله مجاهده ایتمك فرض اقوادر (حکم دیکر مبتدا چیست خبردر با جهاده متعلقدرکه تقدیری آن جهادست باشیطان دیمکدرکه جهاد مبتداء محذوفه خبردر وجملهسی ماقبلنده سؤاله جوابدر (چارمش رانك ضمیله مبتدادر ضمیرغائب چار چیزه را جعدر (نیکی خبردر یامصدریه در (بخلق نیکی یه متعلقدر (نامراد خلقك صفتیدر تقدیری بخلق که نامرادست دیمکدر زیرا موصوف وصفت میاننده اولان رابطه اکثریا محذوفدر نامراد محتاجدرکه مقاصدی مقضیه دکلدر مقابلی برمراددرکه مرادنه نائل وبی ضرورتدر (معنای بیت) بودرکه برحکم آخر دخی یعنی احکام اربعه وچار فرائضك اوچنجیسی ندر شیطان رجیم ویاخود نفس اماره ایله جهاد اکبر ایتمکدرکه بودخی رجعنا من الجهاد الاصغر الی الجهاد الاکبر موجبنجه فرض مؤکددر زیرا ایکیسی دخی عدو الله وعدو انساندر ودفع استیلاء ایچون اعدا ایله محاربه ایتمك اهم واوجب اولان اموردندر زیرا تسلط اعداء امور واجبه یی محافظه وشرائع دینی اجرایه مانعدر انکچون نصب سلطان لازم کلمشدر تاکه امرجهادله قائم اولوب رعایا آسوده اوله واول درت حکمك دردنجیسی محتاج واهل ضرورت اولان خلقه ایلوك ایتمکدر زیرا دین ایکی نسنهدن عبارتدرکه بری تعظیم لامر الله وبری شفقت علی خلق الله در وفقرایی مراعات شفقتندندر وانسان عامیه احسانله مأموردر کرك ماله وکرك غیری ایله وفقرا اغنیانك آینهسیدر یعنی قابل صدقه فقیر اولمسه غنینك غناسی یوز کوسترمز ومحسن اولدیغی ظاهر اولمازدی قال تعالی (وانفقوا مما جعلکم

مستخلفين فيه) يعني انسان انفاق مالده خليفة حقدر پس حقك
مالنی امری اوزرنه انفاق لازمدر

* * در بيان تزايد عمر ميكويد * *

* مى فزايد عمر مرد از چار چيز * اين نصيحت بشنواى جان عزيز *

عمر مرد مى فزايدك فاعلی واز اكا متعلقدر اين بشنوك مفعوليدر نصيحت اينه صفتدر لسان عربی ده هذه النصيحة كبی عزيز دخی جانه صفتدرمی فزايد فعل مضارعدر وفعل مضارع فارسی فعل مضارع عربی كبی حال واستقبال میاننده مشتركدر پس باء موحده ومی يا ارادت حاله ويا تقريب حاله تخصيص ايدر (می فزايد اصلنده می افزايددر همزه سی تصرفات عجم اوزرنه حذف اولنمشدر مصدری افزودندر آرتمق وارتورمق معناسنه كه لازم ومتعدی كلور مستقبلنده واوی الفه قلب ومابعدنده بريا زياده سيله افزايد وافزاينده ديرلر عمر بدنك روحله مدت عمارتيدر تفوءلا عمر اسمی اندن اخذ اولنمشدر (مرد اردر بويله مواضعده زن دخی اكا تابعدر زيرا امور آتيه نك مرده اختصاصی يوقدر احكام قرأينه كبی (نصيحت اصلنده نصحدن در فتحله جامه ومنخرق نسنه دككك معناسنه انكچون خياطه ناصح ديرلر وواعظه ناصح ديدكلری وعظ ونصحيله خلقك خروق دينی دكوب ملتئم قلديغندن وفسادنی اصلاح ايتد يكندن اوتوريدر بشنو امردر مصدری شنيدن وشنودن كلور اشتمك معناسنه مضارعی شنود وشنونده در اولنده اولان با تأكيد طلب ايچوندركه امردن مستفاددر بوجهتدن امر بائله ومضارع مى ايله استعمال اولنور مكر كه ضرورة حذف اولنه (جان بوراده روح رواندر (عزيز قليل الوجوددر جان كبی انكچون مشهوردركه ديرلر جان بوستانده بتمز بو سببدن حضرت موسی عليه السلام مصرده قبل النبوة قتل قبطی ايتدكده مدين طرفنه فرار ايدوب روح انسانيسنی تخليص ايچون بدن وروح حيوانيسنه زحمت ويردی بوراده جان عزيز ديدوكی تشبيه طريقيله دركه جان عزيزم كبی محبوبم اولان مرد ديمكدر (معنای بيت) بودركه انسانك عمری درت نسنه سببيله افزون اولور يعنی عمرنده بركت بولور والا عمر زياده ونقصان قبول ايتمز صورتا قبول

ايتدوكی

ایتدوکی یاتعلیقات و یاانفاسده تفاوت ایله در ونصوصده واقع اولان زیاده ونقصان مؤلدر صدقه وصلهٔ رحم حدیثی کبی ای جان عزیزم کبی سوزکم ایشت واول بش نسنه یی ازبرایت * اول آوردن بکوش آواز خوش * وانکهی دیدن جمال ماه وش * اول مبتدا وآوردن خبر وبکوش اکا متعلقدر وانکهی مبتداد ر زیرا کرچه وبعده دیمکدر ولکن بوراده والثانی دیمکدر نتکم اول اکا قرینه در (دیدن خبردر جمال اکا مفعولدر آواز مدله اون صوت کبی (خوش خاء معجمه نك ضمیله واو رسمیله ایو وملایم ویخشی بوراده خانك فتحه سیله اوقنور وش دن اوتوری (وانکهی واندن صکره دیمکدر اصلی وانکاهی در باء زائد ما یله زیرا انکاه دخی او معنایه در جمال صفت عین درکه برنسنه نك ذاتنده کوزل اولماسیدر حسن ایسه بویله دکلدر بلکه کاه اولورکه سنك استحسانکله کوزل اولور کرکسه فی نفس الامر حسن اولمسون لیلی کبی که چشم مجنونه کوزل کورینوردی مع هذا فی نفس الامر مجنونی اولاجق قدر حسن رائق وجمال بدیعی یوغیدی بوراده جمالدن مراد وجه جمیلدر وجهه کوزل اطلاق ایتمك جمیلدن مأخوذدر اکرچه اسماء حسنی دخی دیرلر (وش ادات تشبیهدرکه مشبه به اولانك آخرنه لاحق اولور بو مقامده اولدیغی کبی (ماه وش وغنچه وش دیرلر (معنای بیت) بودرکه اول درت نسنه نك اولی قولاغکه آواز خوش کتورمکدر زیرا آواز خوب غدای روحدر وبدنه ملایم ولذیذ غدا بولدقجه سمروب زیاده لك قبول ایتدوکی کبی روح دخی صوت حزین ومؤثردن غدالنور ونشاط وانبساطندن کویا افزون اولور وبدنده مدت بقاسی زیاده لك بولور انکچون صفا ایله کچن کونلره خوالد دیرلر طول مکثندن اوتوری یوخسه دوام بقاسندن اوتوری دکل زیرا بتون عمر دنیایه دوام اولماز فکیف که خصوص اوزنه عمر انسانه پس عمر دنیا علم الهیده مسمی ومعین اولیجق عمر انسان دخی اول مسماینی تجاوز ایتمز نتکم کلور (لایستأخرون ساعة ولایستقدمون) واندن صکره یعنی اول درت نسنه دن ایکنجی سبب آی کبی منور یوز کورمکدر زیرا حسن وجمال فی الحقیقه امر روحانیدرکه روح اکا منجذب وانکله منبسط اولور وانبساط ایسه

كويا سبب تزايد عمردر و بعض احاديثده كلوركه اوچ نسنه چشمه
جلاويرركه سبزه وماء جاري يه ووجه حسنه نظردر وابن عباس
رضي الله عنهما عندالنوم اثمد ديدكلري طاش سورمه يي دخي الحاق
ايتمشلردر وبومقامده وجه حسندن مراد نظري حلال اولان
وجه حسندر مطلقا فافهم جدا * سيوم آمد ايمني برمال وجان *
* ميفزايد عمر مردم را ازان * سيوم مبتدا وآمد جمله سي خبر وياخود
سيوم امدك فاعليدر ايمني اندن حالدر زيرا ايمن لازمدر براينه متعلقدر
عمري فزايدك فاعلي در زيرا كلمه سي بوراده زايده در نتكم كتب
لغويهٔ فارسيه ده رانك زايده وتحسين لفظ ايچون كلدوكي دخي
مصرحدر اوچنجي ديمكدر اصلنده سوم در سينك كسره سي وواوك
ضمه سيله بلاياء ولكن سلاست وزنيچون كسره دن ياء اشباع ورسم
دخي اولنور وبعض ياء بطنيلر واردركه كابت بنام خداوند جان افرين
وامثالنده واقع اولان كبي كه زياده كثرتي واردر (معناي بيت) بودركه
اول درت نسنه نك اوچنجيسي مال وجان اوزرنه قيغوسزلق كلديكه
عمر انسان اندن آرترا اكسلمز يعني انسان دنياده كندي نفسي ومالي
اوزرنه بي خوف وباامن اولمق اسباب تزايد عمردندر زيرا بوايكي نسنه
انسانه احب الاشيادر حتي مال جاندن در ديمشلردر پس بوايكي نسنه
خصوصنده قلبي بي قيد وبي غم اولمق روح افزا اولور وروح افزالق
سبب درازئ عمردر نتكم مرور ايتدي فاما مردمدن يعني آدم
اوغلانندن بوصفتده كسه اولمق نايابدر مكركه مجنون اولا كه بي غم
اوله خصوصا كه مشهوردر مالك دشمني چوقدر بوسببدن مالدار
اولان آدم مالك ملاحظه وفكرندن خلاص اولمز * آنكه كارش
برمراد دل بود * در بقا افزونيش حاصل بود * تقديري آن كسي كه
بود كارش برمراد دل بودش افزوني در بقا حاصل ديمكدر پس
افزونيش نه شين فعله قيددر وافزونيده ياء مصدريه در (بقا فنانك
ضديدر كه برنسنه نك حالت اولي اوزرنه ثباتيدر بقيهٔ مفردات
وكذلك تقدير مذكوردن اعراب ظاهردر (معناي بيت) بودركه
اول كسه كه انك ايشي كوكلي مرادي اوزرنه اوله وارادتندن مرادي تخلف
ايتميه اكا وعالمده بقا وثبات وطول عمر حاصل اولور زيرا مرادي اوزرنه

اولدقده غم دلدن قورتلور وصفا وحضور وراحتله تعيش ايدوب عمرنده برکت بولور

* درنقصان عمر میکوید *

*عمر مردم رابکاهد پنج چیز * یاد دارش چون شنیدی ای عزیز *

عمر بکاهدك مفعولی و پنج فاعلیدر چون شنیدی فعل شرط یاد دارش جزاء شرطدر (کاهد کاف عربی ایله فعل مضارعدر مصدری کاهیدندر اکسمك واکسلمك معناسنه نقص کبی که لازم ومتعدیدر کاستن دخی بویله در مضارعنده سین هایه قلب اولنوب کاهد وکاهنده دینلور (پنج بشدر خمسه کبی پنجك دیدکلری پنج یکدن غلطدر بشده بر معناسنه خمس کبی ضمله پنجه هاء تخصیصله انسانه کوره بش پرمغی مشتمل اولان کف وحیوانه کوره بش طرنغی حاوی اولان اياقدر پنجاه اللیدرکه بش کره اوندر (معنای بیت) بودرکه آدم اوغلانك عمرنی بش نسنه اکسلدر وبرکتنی قومز ای عزیز وشریف ونادر الوجود چونکه انی اشیده سن حفظ ایله واندن حقه استعاذه قیل زیرا امور صعبه واحوال مشکله در * شدیکی زان پنج در پیری نیاز * پس غریبی وانکهی رنج دراز * یکی مبتدا زان انی بیان ونیاز شدك مفعولی وفاعلی تحتنده ضمیر یکی در ودر پیری نیازه متعلقدر وبعد الجمله خبر در غریبی بر مقدر شدك مفعولیدر رنج درازکبی (یکی ده یا نسبت ایچوندر بری دیمکدر (پیری ده مصدریه در (نیاز احتیاج معناسنه در نیازمند احتیاجلو مقابلی نازدر زیرا نازلنمق عدم احتیاجدندر وحقه نیاز ایله یعنی عرض حاجت ایت وفلانه نیاز ایت یعنی یلوار زیرا یلوارمق ضرورتدن ناشیدر پس صوك وآرد یعنی بعده (انکهی ده بویله در (غریبی ده یا مصدریه در غریب وطندن دور اولان کمسه در زیرا غربت وطندن مفارقت وتباعددر قارغه یه غراب دنلدی زیرا ایراغه اوچر کیدر وغربتك انواعی وار در بو راده مراد غربت حسیه درکه غربت کونیه دن بر نوعدر (رنج دراز اوزون زحمت یعنی مدت مدیده خسته لك وامثالی الحاصل دراز جسم ممتددرکه عرب طویل وترك اوزون دیر مقابلی کوتاه درکه قصه در قیوده امتداد بولندیغندن اوتوری چاهی درازله وصف ایدرلر نتکم دلو کبیره غرب دیرلر قیویه بعدی تصور بله

(معنای بیت) بودر که اول بشدن بری پیرلك وقتنده ضرورت
واحتیاج اولدی زیرا پیرلك زمان ضعف وانقطاع قوادرکه مانع
کسبدر وخلقه محتاج اولمق دین ودنیا جهتیله مخل ومضردر پس
پیر ایسه دخی فکر معاش بقیهٔ عمرنده برکت قوماز واندن صکره
بری دخی غریبلقدر که وطن اصلیسندن دور واقربا واشناسندن
مهجور اولمقدر زیرا هجران المندن غیری هزار زحمتی دخی واردرکه
وجودك انحلال وجوهر قلبك ذوبانه سببدرکه غمندن لیل ونهارنی
تمییز وحیرتندن یمین ویسارنی تشخیص ایتمیه نك عمرنده نه برکت
اولاجقدر واندن صکره یعنی اوچنجسی رنج دراز ومرض مدید
وبی نفاد درددر زیرا فی المثل بیوك باشك بیوك اغریسی اولدیغی کبی
بلاء عظیم ورنج طویلك دخی فکر وغم درازی اولور محنتله مرور
ایدن عمره ایسه عمر دنلمز ودنلمشدر که کل قلیلا تعش طویلا یعنی
طعامی قلت اوزرنه اکل ایله وچوق یاشه زیرا قلت اکلده صحت بدن
واردر وصحت بدنله برکون بلا محنه اون کوندن خیرلی واکثر در
پس درد ومرضه مقارن اولان عمرده برکت یوقدر* هرکه او برمرده
اندازد نظر* عمر او بی شك بکاهد ای پسر* بونك تقدیری هرکسی که
اواندازد نظر برمرده ای پسر بکاهد عمر او بی شك دیمکدرکه
بوتقدیردن اعرابی ظاهردر (مرده میتدر آخرنده ها فعلیتدن اسمیته
علامت نقلدر (اندازد فعل مضارعدر مصدری انداختن در اتمق
معناسنه مضارعنده خاء معجمه زایه قلب اولنوب اندازد واندازنده
دیرلر (نظر برنسنه یی ادراك ورؤیت ایچون بصر وبصیرتی تقلیب
ایتمکدر (بکاهد بوراده لازمدر اکسلور معناسنه اولنده باء مکسوره
حرف استقبالدر می حرف حال اولدیغی کبی (معنای بیت) بودرکه
هرکسه که میت اوزرنه نظر والتفات طرح ایلیه ای پسرانك عمری
بی شبهه اکسیلور زیرا موت وحیات مجانس دکللردر حیات ایسه
حی دن اخذ اولنور پس میته نظر ایتمك نقص حیاته سبب اولور
انلکچون دیمشلردرکه مصلوبه نظر والواح قبوری قرائت نسیان
کتورر ونسیان عصیاندندر وعاصی مرده کبیدر وبونده میتدن مراد
موتای عوامدر زیرا خواص ناس احیاء حقیقیه‌در پس انلرك میتلری

حی حکمنده اولمغله هر حالده انلره نظر ایتمک یرکتندن خالی دکلدر بلکه
دست و پاری بله تقبیل اولنور زیرا انلرك جسدلرنی مس ایدن اعضا
دوزخه یانمز * پنجم آمد ترس و بیم ازدشمنان * عمر را اینها همی دارد
زیان * پنجم آمدك فاعلی وترس اندن حالدر واز ترسه متعلقدر اینها
داردك فاعلی وعمر مفعول اولی وزیان ثانیسی در (پنجم باء عجمینك فتحی
وجیم فارسینك ضمیله بشنجی دیمکدر (ترس فتح تائله ترسیدن لفظندن
اسم مصدردر قورخو معناسنه ترسیدن قورقمقدر خوف کبی بیم دخی
قورخو معناسنه در پس عطف تفسیری قیلندن اولور ودقایقده
کاور که بیم مقابلی امیددر عرب توقع خیره رجا وعجم امید وترك
اومو د دیر نومید اولانه اوموسی یوقدر دیرلر وعرب توقع شره خوف
وعجم بیم وترك قورخو قوبو دیر عجم بی ترس و بیم دیر ترك قورخوسی
قوبوسی یوقدر دیر ترس مطلقا قورخودر اولاجقدن اولسون
اولمشدن اولسون انتهی بوصورتده واو عاطفه مغایرتی بیان ایچون
اولمش اولور (همی دارد می حرف حال وهاء مفتوحه تأکید ایچوندر
دارد فعل مضارعدر مصدری داشتن در طوتمق معناسنه مضارعنده
شین رایه قلب اولنوب دارد ودارنده دیرلر (زیان زای هوزك کسریله
اصینك ضدیدر سود وزیان دیرلر (معنای بیت) بودرکه بشنجی
دشمنلردن وشرلرندن خوف کلدی زیرا خوف وهم انسانی اریدر
و بدنی چورندر وقتنی شاشورر وآخر طپراغه دوشورر اشته بو
بش نسنه عمرانسان وحیات آدمه خسارت وزیان طوتر و بونلردن
مصون اولان کسه نك وقتی هردم بهار اولوب بلبل کبی دائم اوتر
* هرکه اوازدشمنان ترسان بود * کار اوهر لحظه دیکرسان بود *
تقدیری هرکسی کهاو بود ترسان ازدشمنان بود کار اوهر لحظه دیکرسان
دیمکدر که بود اولك تحتنده ضمیر فاعل اویه راجعدر ترسان مفعولی
واز ترسانه متعلقدر و بعدالجمله اویه خبردر که اومبتداء ثانیدر واودخی
بعدالجمله هرکسی یه صفتدر که هرکسی مبتدای اولدر کار ایکنجی
بودك فاعلی وهر لحظه ظرفدر ودیکرسان مفعولدر و بعد الجمله
مبتدای اوله خبردر (ترسان صفت مشبههدر که ترسیدن لفظندن
صیغۀ مبالغهدر معناسی قورقغاندر ولکن اکثر مواضعده معنای صفته

نظر ایتمزلر بلکه همان اسم فاعل معناسن ویررلر وقورخوجی دیرلر
خائف کبی نتکم اسماء مصادر دخی بویله در مثلا دانش که بلش
دیمکدر بلکده استعمال ایدرلر عالم کبی (لحظه لحظ کوز اوجیله
وقیروغی ایله باقمقدر لحظه اندن مره در لمحه برکره نظردر طرفه برکره
کوز قپاغن آچوب قپامقدر پس بواوچ کلمه نك میاننده فرق ظاهر
اولدی (سان معانیء کثیره یه کلور بوراده مراد اسلوبدر کافی الدقایق
ودورلو معناسی درکافی وسیلة المقاصد (معنای بیت) بودرکه هرکسه که
اعدادن قورخوجی ودشمنلری طرفندن خوفی اوله انك هرکوز
قیروغیله نظر والتفات ایده جك زمانده یعنی هردمده کاری بشقه
اسلوب وبردورلو دخی اولور یعنی حالی مکدر اولوب بلا وقضا وافکار
وغم غصه اکا کوز آچدرمز واستغراق اورزنه باشنه نلر کلور فافهم
* ازخدا ترس ومترس ازدشمنان * کز همه دارد خدایت در امان *
بوبیتك اعرابی ظاهر در ترس امر حاضر ومترس نهی حاضردر (کز
اصلنده که ازدرکه کاف عربینك کسریله کلامك مابعدنی ماقبلنه
ربط ایچون وتعلیل ایچون دخی کلور تاکبی بوراده ایکسی دخی
وجهدر (خدایت ده تا دارده قیددر داردت خدا ازهمه دیمکدرکه
خدا داردك فاعلی وتا مفعولیدر (امان بی خوف وبی اضطراب
اولمقدر امن کبی (معنای بیت) بودرکه الله تعالیدن خوف ایله
اعدادن خوف ایلمه که حق سنی جمله سندن امانده وحفظنده طوته
ویاخود تا سنی جمله سنك شرندن مصون ایلیه زیرا انسانه اعانت
التجا ایتدیکی یردن کلور ملجا ومنجا ایسه حقدندر پس اکا حق
تعظیمله تعظیم ایدوب جلال وهیبت ومؤاخذه سندن خوف ایدن
البت امان بولور بورادندر که اعوذ بالله دینلور وقرآنده کلور
(فاستعذ بالله) وینه کلور (اعیذها بك) انتهی بومعنی عالم حقیقتك
حکمیدر قال الله تعالی (فلاتخافوهم وخافون) فاما شریفنده
(خف من الذی لایخاف من الله) دنلدی پس غیریدن خوف
ایتمك امرحقله اولیجق اعدادن خوف اولنور نتکم واسطه یه شکر
امرشارعله اولمغین شکر اولندی والا حقدن غیریه شکر اولنمز
* ⁂ درشئامت دروغ کوی کوید ⁂ *

مطلب

* دور باش از پنج خصلت ای پسر * تا نریزد آب رویت در نظر *
دور مابعدنه مفعولدر زیرا باش امردر باشیدندن بله عربی ایله اولمق معناسنه تا تعلیلیه در آب نریزدك فاعلیدر (خصلت فضیلتده اکثردر بوراده رذیلتده مستعملدر (نریزد فعل مضارع منفی در مصدری ریختن در دوکك معناسنه صب کبی مضارعنده خا زایه قلب اولنوب ریزد وریزنده دیرلر ریزیدن دوکلمکدرکه لازمدر بوراده مراد بودر ریختن معناسی دکلدرکه متعدیدر (معنای بیت) بودرکه بش رذیله دن دور وبعید اول وآنی ارتکابدن حذر ایله تاکه خلقك نظرنده یوزك صوبی دوکلیه وحرمت وعزتك باقی قاله والا بین الناس بی اعتبار اولورسن مؤمنه ایسه عرض دین وعرض دنیا لازمدر انکچون وارد اولدیکه (اتقوا مواضع التهم) عرض کشینك صیانت ایتدوکی طرفیدر زیرا عرض کسرایله عرضدن اخذ اولنمشدر ضمله که جانب دیمکدر قال الله تعالی (لیذهب عنکم الرجس) ای الشیء القذر المدنس بعرضکم
* اولاکم کوی بامردم دوروغ * زانکه کردی از دروغت بی فروغ *
اول مبتدا در زیرا آخرنده الف لاجل الضروره وصلی وقف مجراسنه اجرا قیلنمشدر کوی امردرکم اکا مفعول مطلقدر عربی ایله تقدیری قل قولا قلیلا دیمکدر با اکا متعلق ودروغ انك مفعولیدر وبعدالجمله خبردر (کردی فعل مضارع مخاطبدرکه بی فروغ مفعول صریحی واز غیرصریحی در (کم کاف عربینك فتحیله اکسك معناسنه تتکم بالاده شرح اولندی بوراده نقصان قلتی مستلزم اولمغله عدمدن کنایه اولور (دروغ یلان کذب کبی دروغ زن یلانجی وفاسق وفاجر دروغ کوی کبی (کردی کاف عجمیله شوی معناسنه که اولورسن دیمکدر تحقیقی بالاده در (فروغ علو وشعله یعنی ایدنلق (معنای بیت) بودرکه اولاآدم اوغلانه وخلقه یلانی اکسك واز سویله یعنی هیچ سویله زیرا کذبه رخصت یوقدر مکرکه اصلاح سنانه وسیله اوله اول سببدن سویله که دروغکدن بی فروغ اولورسن یعنی یوزك قرار ر وفضاحت بولورسن کویا دروغی صبح کاذبه تشبیه ایتدی بالاخره ر وسیاه اولمقده تتکم صدق صبح صادقه بکزرر و سفید اولمقده زیرا کتدکجه ضوئی افزون اولور طلوع شمسه دك * هرکه استیزه کند

بامهتران * آب روی او بریزد بی کمان * تقدیری هر کسی که کند استیزه بامهتران بریزد آب روی او بی کمان دیمکدر که بوندن اعرابی ظاهردر (استیزه اصلنده ستیزه در عناد وجدل معناسنه تکلم مرور ابتدی اولنده همزهٔ مکسوره لاجل الضروره تصرفات عجمدندر (مهتران مهترك جمعیدر میمك کسریله مه اولودر ترادات تفضیلدر مهتر اولورق دیمکدر یعنی اولولقده غیراوزرنه فضلی واردر (کمان کاف عجمینك ضمیله شبهه وسرزمك (معنای بیت) بودر که هر کسه که اولرله یعنی اکابر واشراف واعیانله جنك وجدل ومضاد ایلیه انك بی شبهه آب رویی دوکیلور وحرمتی قالماز زیرا حدی او لمیان کسه وجوه قومك یوزلرنه قرشو بد معامله ایتمك سبب حقارت وباعث سقوط در بلکه مردمانله مطلقا کثرت مجادله خفتدن ناشی اولمغله بین الناس استخفافه داعیدر * پیش مردم هر کرا نبود ادب * کر بریزد آب رو نبود عجب * تقدیری هر کسی که نبود اورا پیش مردم ادب دیمکدر که اورا نبودك مفعولی عربیده له معناسنه وادب فاعلی وپیش ظرفیدر وبعد الجمله هر کسی یه صفتدر وهر کسی مبتدادر اب رو ریزدك فاعلی وجمله سی فعل شرطدر ایکنجی نبودك فاعلی بریزدك مصدری اولان ریزیدندر وعجب مفعولیدر وبعد الجمله خبردر (پیش باء فارسیله اوك معناسنه جهات ستدندر (ادب امور مستحسنه یی مراعاتدر عجب سببی خفی اولوب عادتدن خارج اولان نسنه دن نفسك تغیریدر سیل عظیم وشجرهٔ منتهی وامثالی کبی (معنای بیت) بودر که هر کسه که انك خلق اوکنده ویانده ادبی وعقلا وشرعا مستحسن اولان نسنه یی مراعات ومحافظه سی اولمیه انك یوزی صویی دوکیلوب حرمتی قالماز وبی عرض وبی ناموس وبی اعتبار اولورسه عجب اولماز یعنی اویله اولدیغنه تعجب ایتمه زیرا سببی واردر که بی ادبلکی در وبی ادب حیوان مقوله سیدر که عجب وعاری بلمز وحسن وقبحی فرق ایلمز فافهم * از سبکساران مباش ای نیك خوی * کز سبکساری بریزد آب روی * از مباشه متعلقدر (کز تقدیرده که بریزد آب روی از سبکساری دیمکدر که آب روی بریزدك فاعلی واز بریزده متعلقدر (سبکساران سبکسارك جمعیدر سبکسار وسبك سر صفت مشبهه در که لغتده یینی باشلو

دیمکدر ولکن عرفده خفیف العقل معناسنده مستعملدر نتکم دستور العمل‌ده مصرحدر (نیك خوی دخی صفت مشبهه‌در کوزل وایو خویلو معناسنه سبکساری ده یا مصدریه دربینی باشلولق معناسنه زیرا سار اکرچه دیه‌در انکچون کلاه پوشه ساره دیرلر ولکن جزء کل اوزرنه محمول اولوب بتون باش مراد اولور وخفیف العقلدن کنایه اولدیغی عقل سرده اولمغله درپس سرك خفتی عقلك خفتیدر (معنای بیت) بودرکه ای ایوخویلو خفیف العقل اوانلردن اولمه که خفیف العقل اولمقدن آب روی دوکیلور وانسانه حرمت قالماز زیرا خفت عقله حفت افعال لازم کلور افعالنده متانت واوضاعنده وقار وصلابت ولمیان کسه‌نك ایسه حرمتی اولماز بلکه سفه وخفت وجنونه حمل ونسبت اولنور * ای پسر بامهتران کمتر ستیز * وز حماقت آب روی خود مریز * ستیز امر حاضر در ستیزیدن دن کمترانك مفعول مطلقی ویا ستیزه متعلقدر بونك لسان عربی ایله تقدیری وجادل الاکابر والاشراف مجادلة ناقصة قليلة ای لاتجادل اصلا (وآب روی مریزك مفعولی (وازانی تعلیلدر (حماقت قلت عقلدر (معنای بیت) بودرکه ای پسر خلقك عظما وکباری ایله ازجنك وجدل ایله یعنی هیچ ایتمه وحماقتك سببیله کندی آب رویکی دوکمه یعنی انلرله مجادله ایتمك حماقتندر وحماقتك اثری اولان کار انسانك قدرنی تنزیل ایدر وبی حرمت وبی اعتبار قیلور * کر بعالم آب رویی بایدت * دائما خلق نکویی بایدت * تقدیری کر بایدت آب رویی بعالم بایدت دائما خلق نکویی دیمکدر که تاء خطاب بایدك مفعولی وآب رویی فاعلی وبعالم انکا ظرفدر وبعد الجمله فعل شرطدر وخلق نکویی دخی ایکنجی بایدك فاعلی (ودائما ظرفی وبعد الجمله جزاء شرطدر (بعالم‌ده با ظرفیه‌درکه درعالم دیمکدر وعالم مایعلم به الصانع درکه دنیا مراد در (آب روی‌ده یاء ثانیه وکذلك نکویی‌ده یا زائده ویا وحدت نوعیه ویا تنکیر ایچوندرکه تعظیمه محمولدر بوخسه جنسدن فرد مبهمه دکل (معنای بیت) بودرکه اکر سکا عالم دنیاده آب روی ویا بر نوع آب روی غریب ویا آب روی عظیم کرکسه سکا دائما ایو خوی کرکدر یعنی ادبك وایو خویك وار ایسه عزتلو وحرمتلو ویوزی صولو

اولورسن واكر خلافى يعنى بدخوى اولورسك يوزك صورتك قالماز
و بين الناس بدنام و پرملامت قالورسن انكيچون ممدوح ونيك خوارە ملك
مشربدر ديرلر و بد اخلاق اولنلرە كلب عقور وحيوان مفترس ديو
سويلرلر *هركه اهنك سبكسارى كند* ازوى آبروى بيزارى كند*
اهنك كندك مفعولى وفاعلى هركه در زيرا تقديرى هركسى كه
ديمكدر كه مبتدا در و بعد الجمله مبتدايه صفتدر (آب روى ايكنجى
كندك فاعلى و بيزارى مفعولى واز بيزارە متعلدر و بعد الجمله
مبتدايه خبردر (آهنك مدله قصد وعزم معناسنه اسم مصدردر
آهنكيدن مصدردر كه قصد ايتمكدر خيراهنك وشراهنك قاصدخير
وشر ديمكدر (بيزارى دە يا مصدريه در بيزار نفرت يعنى اوركمك
وقورتلق وقاچمق (معناى بيت) بودر كه هركسه كه قصد خفت
ايليه آب روى اندن بيزارلق ايلر ونفرت قيلور حاصلى خفيف ادمدە
آب وروى وحرمت اولماز بلكه مسخرۀ عالم اولور و بوندن فهم
اولنور كه آب رويى محافظە ايتمك اسبابنه تشبث ايله اولور كه ازجمله
كران سريعنى اغرباشلو واوصلو وادبلو اولمقدر *جز حديث راست
بامردم مكوى* تانكردداب رويت آب جوى* جز حديث استثناء
مفرغدر كه جز كلمه سنك مابعدى على حسب العوامل معربدر يعنى
مكوى بامردم الاحديث راست س حديث مكويك مفعوليدر مثبتى
اعتباريله با اكا متعلقدر تا تعليل ايچوندر اب روى نكرددك فاعلى
وآب جوى مفعولى و بعد الجمله مكويە تعليلدر و بو تقريردن فهم
اولنديكه (جزحرف استثنادر (حديث خبر وسوز در (راست طوغريدر
اكر كرك مقابلى اولورسه كه اكرى در اماچپه مقابل اولنجق معناسى
صاعدر ترك صاغ وصول ديدوكى يردە عجم راست وچپ وعرب يمين
وشمال دير (جوى ايرمق نهر كبى بوندە اب رويى آب جويە تشبيه
وردر روان اولمقده (معناى بيت) بودر كه خلقه طوغرى سوزدن
غيرى سويلمه يعنى نه بتون يلان سويله ونه سوزكه يلان قات تا كه
ابروى وحرمتك ايرمق صويى كبى آقوب كتميه پس كذب ايتمك
بزويك جريان وعدم قرارنه سببدر وكذب هركسدن مذمومدر
(فاما سلطاندن زيادە مذمومدر زيرا غيريسى كذبله يا جلب منفعت

و يا دفع مضرت ايدر سلطان دفع وجابه كذبله توسل ايتمكه حاجت
يوقدر پس حل وعقد وتصرفاته قادر اولان كمسه نك كذبى خباثت
زاتيه سنه نشاندر * ازخلاف وازخيانت باش دور * تابود پيوسته بر روى
تو نور * دور باشك مفعولى واز اكا متعلقدر نور بودك فاعلى و پيوسته
مفعولى و بر اكا متعلقدر و بعد الجمله امر سابقى تعليلدر خلاف وفاقك
ضديدر خيانت دخى امانتك ضديدر يعنى خيانت امانتده على خلاف
الشرع تصرفدر كه نقض عهد ايتمكله حقه مخالفتدر پيوسته اولاشق
وچاتق واولاشمش مصدرى پيوستن در اولاشمق واولاشدرمق
معناسنه مضارعنده حذف سين وجلب نون ودالله پنوند و پيونده
ديرلر بعض نسخ ده بر برينه دردو شمشدر نور مايدرك به ولايدرك در
(بو تفسير اوزرنه الله تعالى يه دخى اطلاق اولنور فاعرفه (معناى بيت)
بودر كه حقه وخلقه مخالفتدن وحق وخلقك امانتنه خيانتدن دور
و بعيد اول تا كه متصل يوزك اوستنده نور اوله يعنى دائما نورلو اولسون
ديرسك خلاف وخيانت ظلمتنى ازاله ايله زيرا نور طاعتله ظلمت
معصيت بر يرده اولماز و بونده خلاف وخيانتى تخصيص ايلدى وتركنى
سبب نور قيلدى زيرا الله تعالى وفاق واجتماعى سور خلاف وافتراقى
سومز حتى طلاق سبب افتراق اولمغله ابغض مباحاتندر وانسانك
خلقندن مقصود تحميل امانتدر اكر شرائع واكر حقائق واكر
سائر ودائع وامانات وامر دين ودنيا وفاقله نظام بولور خلافله دكل
فافهم جدا * كر همى خواهى كه كويندت نكوى * اى برادر هيچ
كس را بد مكوى * كويند ضمير جمع خلقه راجعدر وتاء خطاب مفعول
اول ونكوى ثانى و بعد الجمله كه رابطه سيله خواهى يه مفعولدر
وخواهى جمله سى دخى فعل شرطدر (نكوى نونك كسره سى و كاف
عربيله (ومكوى كاف فارسيله در وايكسى دخى يائله و ياسز مستعملدر
ومده الف اولسه اودخى بويله در مثلا خدا وخداى دينلور و بوندن
فهم اولنور كه يا الراصل كلمه دندر (هيچ كس مكويك مفعول اولى (و بد
ثانيسى در و بعد الجمله جزاء شرطدر (معناى بيت بودر كه اكر دلرسك كه
سكا ايو سو يايه لر بدسويليه لر اى برادر سن دخى هيچ بر كمسيه بدسويله
زيرا ايلو كه ايلوك وكلكه كلك ايله مقابله اولنه كلمشدر ودميشلردر كه

كما تدين تدان و بالكأس التي تسقي تسقى وقرأنده كلور (هل جزاء الاحسان الا الاحسان) وينه كلور (وجزاء سيئة سيئة مثلها) وديمشلردركه كران جانه يعني ثقيل اولان كسيه حرف ثقيل سويله تاكه سندخي اندن ثقيل سوز اشتميه سن زيرا طاغ رد صداده بي اختيار در يعني طاغه چاغرن آدمك صوتنه وكلامنه كوره صوت وكلام عكس ايدر وقبه دخي كوه كبي در * تانباشي در جهان اندوهكين * ازحسد در روزكار كس مبين * اندوهكين نباشي نك مفعوليدر و بعد الجمله مصراع ثاني نك مضمونني تعليلدر زيرا تابو راده تا، غرضدر عربيده لام علت كبي از مبينه متعلق ودر دخي اكا ظرفدر اندوه غم و غصه اندوهكين غصه لو اندوهناك كبي زيرا كين كاف عجميله ادات نسبتدر كما في كتب اللغه و بعضيلر ديديلركه كين اصلنده اكين در الف ممدوده ايله شيء آخرله تركيب اولنيجق الف حذف اولنور اكين مندر و يصدق و يورغان كبيلرك ايچنه طولدر دقلرينه ديرلر غمكين ونمكين كبي كه غم طولمش ونم طولمش ديمكدر اصلري غم اكين ونم اكين در و بو قول صوابه اقربدر زيرا نسبت ايچون اولان ين لفظي در كه يا نسبت ونون تأكيد نسبت ايچوندر سيمين وزرين كبي نسبتده كاف دخي زياده اولور ديمك ضعيفدر (حسد بالانه در (روزكار زماندر مراد حسن حال وخوشلقدر ذكر محل و ارادهٔ حال طريقيله (مبين نهي حاضر در مصدري ديدن در كورمك معناسنه مضارعنده دال على غير قياس يايه قلب اولنوب بيند و بيننده ديرلر (معناي بيت) بودركه تادنياده غم وغصه لو وياخود غم وغصه ايله طولمش اولميه سن يعني بويله اولمامقدن اوتوري حسد يوزندن كمسه نك دنيا جهتندن حسن حال وخوشلغنه باقميه سن زيرا حسد صفت شيطانيه در پس عاقبت سني بردرده كرفتار ايدر وغمه دوشورر بومعنادن كركدر كه حسدي غبطه يه تبديل ايده سن وغيرك علم نافعي كبي علم استيه سن تاكه اهل ديني احيا ايليه سن وعاملرك اجري قدر اجر بوله سن و كذلك غيرك مال حلالي كبي مال دليه سن وخيرات وحسنات ايله ذكرك جاودان وسراي آخرتك آبادان اوله فافهم * درسخاوت كوش اكر داري غنا * * تافزايد آب رويت ازسخا * در كوشه ظرفدر و بعد الجمله جزاء

مقدم

مقدم ومابعدی شرط مؤخردر که لاجل الضروره تقدیم وتأخیر واقع اولمشدر (آب فزایدك فاعلی واز اکا متعلقدر و بعد الجمله ماقبلنه تعلیلدر (کوش کاف عربیله امرحاضردر مصدی کوشیدن در دورشمق وچالشمق معناسنه (غنافقرك مقابلیدر که بی احتیاج اولمقدر (فزید فعل مضارعدر مصدری فزون درارتمق وارتورمق معناسنه مضارعنده واو بریته الف و یاکتوروب فزاید وفزاینده دیرلر (فزون اسم مصدر در آرتوق معناسنه وهمزه ایله افزودن وافزاید وافزون دخی دیرلر (ودقائقده کلور که فزون آرتقدر اصلی افزون در افزودن دن که معناسی ارتمقدر الفی حذف اولنمشدر مقابلی کاست درکه معناسی اکسکدر اسمدر کاستن دن که معناسی اکسلمکدر افزون ایله بیشك فرقی بودرکه ارتمغله زاید اولان نسنیه افزون وابتدادن زاید خلق اولانه بیش دیرلر (معنای بیت) بودر که اکر غنا ودولتك واریسه جومردلکه وفقیرلره صرف ایتمکه چالش تاکه سخا و بذلك سببیله آب رویك افزون اوله یعنی کرچه غیری احوالله دخی یوزصویی وحرمت حاصل اولور فاما سخا ایله زیاده لك بولور زیرا خلقده فقر ذاتی اولمق حسبیله ماله میل ایدرلر بومعنادن کرم کورد کلری کسیه تعظیم ایلرلر کریم دخی کرمی سببیله حرمت وعزتی ارتورر

* برد باری ووفادارای کزین * زانکه آب روی افزاید ازین * کزین امردر بردباری اکا مفعولدر افزاید مضارعدر آب روی انك فاعلیدر ازین اکا متعلقدر (برد باری ده یا مصدریه در بانك ضمه سیله بواش حلیم کبی و یوك کوتوریجی وکوچ چکیجی معناسنه برد بار یواش یعنی حلیم اصلنده فعلدر که برد ماضی و بارانك مفعولیدر صکره معنای مذکوره نقل اولندی (وفادار وصف ترکیبی در اصلی دارنده وفادر آخرنده یاء مصدریه در (کزین کاف عجمینك ضمیله در که مصدری کزیدن کلور اوزندلك معناسنه مضارعنده کزیند وکزیننده دیرلر (معنای بیت) بودر که بواشلق ووفادالق اختیار ایله تیز مشرب وغدار اولمه شول سببدنکه بو ایکی صفتدن آب روی زیاده اولور آنکیچون کادالحلیم یکون نبیا دنلدی یعنی حلیم وخلقك یوکن چکوب تحمل ایتمك انبیا صفتی در ووفا دخی بویله درکه عهدنه طور مقدر

كرك حق وكرك خلقله قال الله تعالى (يوفون بعهدهم) فافهم
* هر كه او با خلق بخشايد همى * بى شك آب رويش افزايد همى *
با بخشايده متعلقدر و بعد الجمله اويه خبر واودخى بعد الجمله هر كه يه
صفتدر زيرا هر كه هر كسى كه تقديرنده دركه مبتدادر آب روى
افزايدك فاعلى و بعد الجمله مبتدايه خبردر (همى ايكى موضعده دخى
حقيقتده فعللر اوزرنه داخلدر كه همى بخشايد وهمى افزايد ديمكدر
(مى حال ايچون واولنده هاء مفتوحه تأكيد حال ايچوندر (بخشايد
مضارعدر مصدر اصليسى بخشودن دركه اسر ككدر مضارعنده
واو الفه قلب اولنوب بخشايد و بخشاينده ديرلر مصدر فرعيسى
بخشايدندر بخشايش اسم مصدردر اسر كيش معناسنه (معناى بيت)
بودر كه هر كسنه كه خلقه مرحمت ايلر بى شك انك آب رويى افزون
اولور يعنى خلقى اسر كيوب و مرحمتله معامله قلمق حرمت آرتورر
انكيچون ديرلر كه كسند كدن اسن واكبر اولانى پدر و برابرى برادر
واصغرى اولاد يرينه بيل يعنى بوجمليه پدر واخوان واولاده اولان
معامله يى ايله كه لطف ومرحمت وشفقتنه درتا كه بو صفت رحمانيه ايله
محبوب القلوب اولاسن وحرمتك افزون اولوب قدر وجاه بولاسن فافهم

** در بيان آنكه آب روى ازان زيادت مى شود كويد **

* مى فزايد آب رو از پنج چيز * باتو كويم بشنواى اهل تميز *
بونك اعرابى ظاهر ومفرداتى مرة بعد اخرى شرح اولنمشدر
(معناى بيت) بودر كه آب روى وحرمت بش نسنه دن افزون اولور
سكا سويليه يم ايشت وقولاق طوت اى اهل تميز وادراك بوندن
مقصود تنبيه در يعنى امور آتيه حفظنده اهتمام اولنه جق اشيادن
اولمغله اول خصوصده سامعى ايقاظدر تا كه وارد اولدقده غافل
اوليه پس لسان فارسيده بشنو وامثالى عربيده استمع و الا واعلم
كلمه لرى كبيدر بعد ذا امور خمسهٔ ماضيه تحليه خاء معجمه ايله بابندن
اولمغله تقديم وامور مستقبله تحليه نوعندن اولمغله تأخير اولندى
زيرا اساس بنادن مقدم در * چون بكار خويش حاضر بوده *
* آب روى خويش را افزوده * حاضر بوده نك مفعولى و بكار
حاضره متعلقدر و بعد الجمله شرطدر آب روى افزوده نك مفعوليدر

آب

آب رويه وروى خويشه مضافدر وبعد الجمله جزاء شرطدر (بكارده باظر فيه در تنكم آشفه ده اندر كاردن مفهومدر (بودهٔ ده همزه خطاب ايچوندر كه اصلنده ياء محذوفه يه توسل ايچوندر وسكره ياخطابه بدل قلنمشدر (بودهٔ ماضيدن قسمدر مصدرى بودندر اولمق معناسنه مضارعنده واو مفتوح اولوب بودينلور وافزودهٔ ده بودهٔ كبيدر (معناى بيت) بودركه چونكه كندى كاركده حاضر اولمش سن آبروى وحرمتكى آرتورمش سن يعنى اكر ايشكى غيره اعتماد ايدوب سپارش قلمزسن بلكه بالفعل حاضر اولورسن فضاحتدن قورتلورسن زيرا بلكه ايل سنك تدبيركه موافق ايش طوتميوب سنى تخجيل ايليه وآب رويك دوكيله خصوصا كه كار خطيرى شخص وضيعه تفويض ايتمك محل خطردر ولسان تركده مثلدركه قورده سؤال ايدوب اكسك نيچون قالندر ديمش اولدخى ايشمى غيره اصمرلدم

ديو جواب ويرمشدر * از سخاوت آب رو افزون شود * وز بخيلى بى خرد مطعون شود * آب رو شودك فاعلى وافزون مفعولى واز اكا متعلقدر وجملهسى ابتدائيه در وبى خرد شودك فاعلى وافزون مفعولى ومطعون مفعولى واز اكا متعلقدر وبعد الجمله ما قبلنه معطوفدر (بخيلى ده ياء مصدريه در (بخيل مالى مستحقندن امساك ايدنه ديرلر (بى خرد عقلسزدر (مطعون طعن دندركه مزراق وبوينوز وامثاليله ضربدر صكره وقيعد ده قولله اولان طوقنمقده بطريق الاستعاره استعمال اولندى قال الله تعالى (وطعنوا فى دينكم) ومبارك ديدكلرى مرضه مبتلى اولانه مطعون ديديلر زيرا طائفهٔ جنك رمحله طعن وضربندن حاصل اولور وبعض نسخده مطعون يرينه ملعون دوشمشدر عليه اللعنه (معناى بيت) بودركه سخا وجود وكرمدن انسانك حرمتى آرتار وبى عقل اولان بخيللغى اوجندن تعييب وتقبيح وقدح اولنور وخلقك دلنه دوشوب رسواى وبدنام اولور بوراده بى خرد ديدوكى بخيلك نقصان عقلدن ناشى اولماسنه دلالت ايدر زيرا عقل كاملى اولان آدم مقتضاى عقل وشرعى مراعات ايدر وامور واجبه ومستحسنه محافظه ده تقصير ايتمز وبوندن فهم اولنوركه مؤمن عاقل هر وجهله محل تهمتدن حذر

ومظان قيل وقال وطعن وتشنيعدن كندر ايلر * هر كه حاضر نيست اندر كار خويش * ريزد آب روى از رخسار خويش * بونك عربى ايله ترجمه سى كل شخص ليس بحاضر فى فعله ديمكدر پس حاضر بحسب المعنى نيستك مفعولى وفاعلى هركه يه راجع ضمير در اندر حاضره متعلقدر وبعد الجمله هركه يه صفتدر زيرا هركه هركسى ديمكدركه مبتدادر (آب ريزدك فاعلى واز اكا متعلقدر وبعد الجمله مبتدايه خبردر (ريزد فعل مضارع لازمدر نوكيلور معناسنه عربيده ينصب كبى مصدرى ريزيدندر دوكلك معناسنده انصباب كبى (رخسار بوفنده تدوين اولنان جميع كتب لغويه ده تحرير ايتدكلرى بودركه رخسار اصلنده رخزاردركه رخ يكاق وزاركه بركلمه نك آخرنه لاحق اولور موصوفنك كثرتنه دلالت ايدر (كلزار ولاله زار وامثالى كبى واخرى حرف حلق اولميان كلمه يه متصل اولسه زانله سينك قرب مخرجى اولمق سببيله زا سينه قلب اولنوب مثلا رخ زارده رخسار وشاخ زارده شاخسار وكهزارده كهسار دينلور ورخده كثرت حقيقيه اولمامغله رخسارله دكرمى ويوك يكاق مراد اولوركويا براوچ يكاق حكمنده در وابن كمال دقائقده ديمشدركه سار ديه درشاخسار بداق ديه سيدر چاهسار قيو باشيدر چشمسار بكار منبعيدركه سار بورادده بطريق الاستعاره در رخساردكى كبى كه يكاغك اورته سنده يوجه يرينه ديرلر يعنى يكاغك يومروجه يرى زيرا رخسارده كثرتك وجهى يوقدر انتهى ملخصا اشته بونك كلامندن سار زاردن مقلوب اولمديغى معلوم اولدى ولكن لسان فرسه مناسب اولان اعتباراولدركه رخسارده كثرتى كثرت اعتباريه يه حملدر زيرا بونده مبالغه واردركه مقام مدحه مناسبدر وبونك نظائرى دخى بويله در حتى شاخساركه بوداقلقدر اكر بربداق اولوب زياده منتهى ايسه مبالغيه محمولدر وكذلك شاخ نه بوينوز دراولوب عظيم قرنده عظيم واريسه كثرت اعتباريه راجعدر ولسان عربده دخى بومعنى جاريدر يعنى مفردى جمع منزله سنه تنزيل ايدوب صيغة جمله تعبير ايدرلر سرا ويل كبى كويا هرقطعه سى برسروالدر وعجم محبوبه جانان ديرمع هذا برجاندر زيرا همان بن خسته نك جانى دكلسن جان

عالم سن) وفقنجه برقاج جان ونيچه روح روان منزله سنده دير پس بو معنايه الف ونونى نسبت معناسنه اخذ ايتمكه حاجت يوقدر وابن كماله بودقائقدن ذهول ايدوب اظهار نقصان دوشمزدى ولكن ديمشلردركه انكل صارم كبوة واول كتابده بو مقوله مرجوح اعتبارلر وبلكه سقط سوزلر چوقدر (معناى بيت) بودركه هركسه كه كندى كارنده حاضر دكل واليشى غيره اصمرلر انك آب روبى رخسارندن دوكيلور وحرمتى قالماز وصويى كسلمش اغاج كبى قوريوب قالور فافهم

* هركرا باخلق بخشايش بود * آب روى او در افزايش بود *

تقديرى هركه اورا بود بخشايش باخلق بود آب روى او در افزايش ديمكدر اورا بوده متعلقدركه را لام جاره معناسنه در تقديم اولنديغى كه يه ارتباطندن وايكيسى كلمهٔ واحده حكمنده اولديغندن اوتورى در بابخشايشنه متعلقدر بخشايش دخى بودك فاعليدر وبعد الجمله هركه يه صفتدركه هركه دخى هركسى تقديريله مبتدادر (هر لفظى كل افرادى معناسنه احاطهٔ افراد ايچوندر آب روى ايكنجى بودك فاعلى ودر اكا ظرفدر وبعد الجمله خبر مبتدادر (بخشايش اسم مصدردر اسركيش معناسنه در ولكن بو يله مواضعده مصدر معناسنه حمل اولور بخشودندركه اسركمكدر مرحمت كبى (افزايش دخى بو يله در يعنى اسم مصدردر آرتش معناسنه زيرا افزون ارتوق وافزايش آرتشدر مراد مصدردركه افزودن در آرتمق معناسنه (معناى بيت) بودركه هركيس كه انك خلقه مرحمتى اوله انك حرمتى ارتمقده اولور زيرا رحمت وحرمت برى برينك مقاو يدر پس شول دلده كه صفت رحمت اوله انك صاحبى حرمت وعزت بولور ورحمتك نتيجه سى معاونت وامداد وانعام وافضالدر پس ماليله وبدنيله اولانه شاملدر

* باش دائم برد بار ووفا * تا بروى خويش بينى صد صفا *

دائم ظرفدر برد بار باشك مفعوليدر تا تعليليه در بروى ده با ظرفيه دركه بينى يه متعلقدر صد صفا بينى نك مفعوليدر وبعد الجمله مصراع اولك مضمونى تعليلدر برد بار يواش معناسنه در حليم كبى فعلدن منقولدر عربى ده قيل وقال كبى يعنى اصلنده برد فعل ماضى وبارانك مفعوليدر صكره حليم معناسنه نقل اولندى يوخسه وصف تركيبى دكلدر زيرا

وصف ترکیبی ده مشتق مؤخردر (بارکش کبی که اصلنده کشنده
باردر معمول عامل اوزرنه تقدیم وترکیب اولنور صدفتحله یوزدر مائه
کبی اصلنده سین در وایکیسی دخی مستعملدر صفا کدرک ضدیدر
یعنی برنسنه یی شوبندن تخلیصدر (عسل مصفی کبی که شمعدن تصفیه
اولنمشدر (معنای بیت) بودرکه دائما جول وحلیم اول که صفت
انبیادر وعهدکه طور ووعدکی انجازایله که غدار اق منافقلر صفتیدر
تاکه کندی یوزکده یعنی اوزره صد صفا یعنی چوق صفا کوره سن
زیرا صد بویله مواضعده تکثیر ایچوندر بوراده صفادن مراد
حرمتدر زیرا یوزی مصفی ومنور اولان کسه نك حرمتی زیاده در
وبردخی چونکه حرمتدن آب روی ایله تعبیر ایدی صفوت ایسه آبك
لوازمندندر نیتکم آب صافی دیرلر ماء قراح کبی که ایچنه خارجدن
نسنه مخالطه ایتمامش اوله * دوستی بابی هنرعین خطاست *
* ورنداری دشمن اوراهم رواست * دوستی مبتدا با اکا متعلق عین
خبر وخطایه مضافدر وزحرف شرطدر اصلی وا کردر اونداری نك
مفعول اولی ودشمن ثانیسیدر لاجل الضروره ثانی اول اوزرنه تقدیم
اولنمشدر وبعدالجمله فعل شرطدر رواست مبتداء محذوفه خبردر
تقدیری این ناداشتن هم رواست دیمکدر (هنرعیبك ضدیدر نتکم
نجاتی نك بو بیتندن معلومدر (بیت (حرفی اوچ اولمغله ایکیسنك)
(برمیدر فی الحقیقه عیب وهنر) وکتب لغویه ده کاورکه هنر
صنعت وصنعتده مهارتدر (هنرمند وهنرور هنرلودر عین بوراده
غیرك مقابلیدر عین خطانك معناسی خطانك غیری دکلدر بلکه
نفس خطادر دیمکدر زیرا عین معانیء کثیره اوزرنه کاورکه از جمله
عین الشیء ذات الشیء دیمکدر خطا صواب مقابلیدر الذی مقصوردر
مدی خطادر زیرا خطا مهموزدر ناقص دکل مهموزده ایسه الف
ماقبلنك فتحه سنی بیان ایچوندر فارسیده ماضیء مقید واسم فاعل
واسم مفعول آخرلرنده اولان هاء غیرملفوظه کبی هم تخفیفله جمع وضم
معناسنه در بوراده مراد مصراع ثانی مضمونی ایله اولك اجتماع
وبری برینه انضمامیدر ولایق ودرست وجائز دیمکدر اشتقاقی
رفتندر روان مروارید یعنی درسر و روان کبی جوازده معنای مرور

اولمغله عجم جائز کورر مبسن دیمک یرده روادار یدیر (معنای بیت) بودرکه بی هنره دوستلق ومحبت ایتمك خطادن غیری دکلـدر بلکه عین ونفس خطـادر زیرا محبت یاعلمی وافر و یاصنعتنده ماهراولانه کرکدر تا که ظاهر و باطنـده اندن مستفید اوله وعلاقه والفتدن فائده بوله وعمری هبا وحاصلی هوا اولمیه واکر اومقوله هنرسزی دشمن طوتمز وعداوت ایتمزسك دخی جائز وسزادر یعنی نه دوست ونه خود دشمن اول زیرا بی هنرا ولمق عداوتی اقتضا ایتمز بلکه اومقوله ناقصلك خصوصنده خالی الذهن اولمق لازمدرکه فی نفس الامر لایضر ولاینفع قبیلنـدندر * تاباند رازت از دشمن نهان * سرخود باد وستان کمتر رسان * راز بماندك فاعلی ونهان فاعلدن حال وازنهانه متعلقدر سر رسانك مفعولی وبا اکا متعلق وکمتر مقدره صفتـدرکه اول مقدر مفعول مطلق در عربی ایله تقدیری اوصل سرك الی الاحباب ایصالا قلیلا دیمکدر (بماند بانك ضمیله در زیرا مابعـدنده میم شفوید زماند مضارعدر اولنـده با استقباله تخصیص ایچوندر زیرا لسان فارسیده دخی مضارع حال واستقبال میانده مشترکدر و بو بایه علامت اشتقاق وادات توسل دخی دیرلر اصلنده مکسوردر راز وسر بر معنایه درکه کتم اولنان نسنه در ضد الشهرة معناسنه لکن راز فارسی وسر عربیدر کمتر آزارق معناسـنه در تفصیلی بالاده در بوراده قلت عـدمدن کنایه درر رسان امر حاضردر مصـدری رساندندر ورسانیدن ایرشدرمك معناسنه (معنـای بیت) بودرکه تا که سنك رازك دشمندن نهان قاله یعنی دشمندن مستور اولمقدن اوتوری کندی سرکی دوستلره آزارق سویله یعنی هیچ افشا ایتمه زیرا دیمشلردرکه کل سر جاوز الاثنین شاع یعنی ایکی لبدن چقان سر درون احباب قولاغنه کیرسه دخی آخر دشمن اغزنه دوشر وضبطی قابل اولماز پس آنی درون دلده حفظ اید وب هیچ برفرده آچامق کرکدر والا بردخی قپانمز و بونده مطلقا سر داخلدر کرك اسرار کونیه وکرك اسرار الهیه زیرا همدل نادر ورازدار کیابدر و بوفقیر نیجه اسرار الهیه احباب نامنه اولنلر ایچون تحریر ایتمش ایدم آخر اعدا النـه دوشوب نیجه زحمتلر چکلدی * تانکری پیش مردم شرمسار * آنچه خودننهاده باشی برمدار *

پیش نکردی یه ظرف وشرمسار مفعول وجمله سی مصراع ثانی یه تعلیلدر آنچه آن چیزی که دیمکدرکه مبتدادر خود مبتداء ثانیدرکه انت مقامنده در نهاده کرچه فعل ماضیٔ مقید منفی در فاما نفی حقیقتده باشی یه قید ونهاده بحسب المعنی اکا مفعولدر فارسیله تعبیری نباشی نهنده او وعربیله لم تکن انت واضعه دیمکدرکه بعدالجمله خوده خبر وخود دخی بعدالجمله مبتداء اوله صفتدر وبرمدار جملهسی خبردر تا تعلیلیه نکردی کاف عجمی ایله نشوی معناسنه در شرمسار خجل اوتانمش معناسنه ودعا تقده کلورکه شرمسارك اصلی شرمه سار در ترکیب اولنیجق ها حذف اولنمشدر شرمه دهکی ها نسبت ایچوندر سارده کی ها کبی (شرم اودر شرمه اودلودر کشی اوتانیجق باشنی اشاغه صلار اثر حیا اندن ظاهر اولمغین اکا نسبت ایدرلر برکسه اوتانسه خجالت کاسه شرمسار اولدی دیرلر (برمدار) ده بر استعلاء افاده ایدر مدار نهی حاضردر مصدری داشتن در طوتمق معناسنه مضارعنده شین رایه قلب اولنوب دارد ودارنده دیرلر برداشتن و برداریدن رفع معناسنه یعنی قالدرمق پس مدار قالدرمه دیمك اولور (معنای بیت) بودرکه تاکه خلق اوکنده خجل اولمیه سن یعنی انلرك یانلرنده اوتانمقدن اوتوری اول نسنه یی که سن کندك قومامش اولاسن الکله قومدغك نسنه یی قالدرمه تاکه تهمت وخجالتدن خلاص اولاسن زیرا اول نسنه نك محل مخصوصده وضع اولندیغی برمصلحته دائر اولا که واضعی بیلور وبومعنی بین الناس کثیر الوقوع در انکچون فضوللق ایدنلر آخر شرمسار اولورلر پس خانهٔ غیرده وامثالنده اوضاع غیره وضع ورفعله مداخله ایتمه زیرا سرندن بی خبرسن *ای برادر پردهٔ مردم مدر * تاندرد پرده ات شخص دکر* پرده مدرك مفعولیدر شخص دردك فاعلی وپرده ات مفعولی بعد الجمله تعلیلیه در (پرده) حجاب ونقاب مدر دالك فتحیله نهی حاضردر مصدری دریدن در کسرایله یرتمق وبچمك معناسنه واهل لغت انی کرچه کسره بانده درج ایتمشلر در عبارت شیخ فتحله استعمالنه دخی شاهد در وبوستان سعدی ده دخی کلور (بیت) تو بینا وماخائف ازیکدکر (که تو پرده پوشی وما پرده در) ویوسف زلیخای مولانا جامی ده کلور

بیت

(بيت) قدم ازراه غمازی بدر نه) (كه باشد پرده پوش از پرده دربه) وحلیمی ده دخی دیرکه (درقپو وادات ظرفیه ودریدن لفظندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبیدر مثلا پرده در کبی (ندرد فعل مضارع منفی در مصدری ذکر اولنان دریدن در ولکن کسره یه کوره دالك کسره سی وفتحه یه کوره فتحه سیله تلفظ اولنور رانك تشدیدی لاجل الضروره در والا اصلنده مخففدر ومواقع ضرورت مستثنادر زرلفظنده وامثالنده دخی جاری در (پرده ات فصلله در زیرا وصله ضرورت یوقدر واهل لغت دیمشلردرکه اکرتاء خطاب آخرنده هاء علامت اولان کلمهٔ متصل اولسه برهمزهٔ مجتلبه زیاده ایدرلر بنده ات کبی وکاه ضرورت ایچون اولا ها وهمزه یی حذف ایدرلر درخزینت کبی که درخزینه ات تقدیرنده در وتاء خطاب ومیم متکلم وشین غائبه اصطلاح شعراده حرف اضافت دیرلر کما فی اللغات شخص عیبدر انسانك وغیرینك ایراقدن کورینن قرالتیسیدر صکره کسه معناسنده استعمال اولندی (معنای بیت) بودرکه ای برادرم وآخرت قرنداشم وبرادرکبی محبوبم خلقك پرده سنی یرتمه یعنی کزلو اولان عیوبنی کشف ایتمه رفع پرده ایدوب مستوری کشف ایدرکبی بلکه حقك ستاریتی صفتیله عمل ایله وخالقك خلقیله متخلق اول تاکه برغیری کسه دخی سنك پرده کی یرتمیه زیرا اتد وکوکه کوره بولورسن خیرا وشرا وحدیث قدسیده کلور (یاعبادی انما هی اعمالکم ترد علیکم) کل ایدی بصیرت اوزره اول که رحمانی وملکی وشیطانی ونفسانی هرنه دوراو صورت اولورسه سندن اولور خارجدن نسنه یوقدر * باهوای دل مکن زنهار کار * تا نیارد بس پشیما نیت بار * با مکنه متعلقدر کار مفعولدر زنهار کلمهٔ تنزیه وردعدر کلا معناسنه ودقایقده کلورکه زنهارك اصل معناسی صقیندر اما وصیت وسپارش محلنده تأکید ایچون استعمال اولنور (بس بوراده باء عربی ایله بسی وبسا کبی کثیر معناسنه در (پشیما نیت ده اولان تاء خطاب معناده نیارده قید در وتا نیاردك مفعول اولی (وبار که یمش ومحصول معناسنه مفعول ثانی در وبس پشیمانی باره عطف بیاندر تقدیری تانیاردت بار بس پشیمانی (معنای بیت) بودرکه صاقن هوای دل

وشهوت طبعی کنـد که کار ایله وآنی ایش طوتمه تاسکا محصول
کتورمیه که اول محصول چوق پشیمانلقدر وزیاده ندامتـدر یعنی
هوای نفسـه وآرزوی دله تابع اولان صکره چوق نادم اولور زیرا
داعیهٔ شرع وعقل کامل اولمدیغنه ایش طوتمق اولماز وانك که ایشی
هوی وهبا اوله نه هدی ونه خدا قبوسیدر وآخر انك مطرحی آه
وندامت قبوسیدر فافهم جدا * قدر مردم راشناس ای محترم *
تاشناسد مردمان قدر توهم * قدر شناسك مفعولیدر مردمان
شناسدك فاعلی وقدر مفعولیدر و بعد الجمله تعلیلدر (قدر مقداردر که
کمیت دخی دیرلر مقصود وزن عقل واعتبارله اولان قدر یدر نتکم
برکیسه یی مدح ایتسه لر وزنده آغرچکر دیرلر (شناس شین معجمه نك
کسریله امرحاضردر مصدری شناختن درآکلق معناسنه مضارعنده
خا سینه قلب اولنوب شناسد وشناسنده دینلور محترم حرمتلو ومعزز
ومکرم بونده محل قدر ده محترم لفظنده اصابت ایتـدی هم جمع
وموافقت ایچون اولدیغی مرارا اشارت اولنمشدر (معنای بیت) بودرکه
ای محترم ومعزز کسه قدر مردمی فهم ایله وخلقی مراتبنه تنزیل ایت
تا که مردملر یعنی آدم اوغلنلری دخی سنك قدرکی بله لر وسنی عالی
طوته لر و بوایکی فهمك اثری بربره مجتمع اوله والا خلافی بربره کلور که
ایکی طرفدن دخی حرمتسزلکدر الحاصل خیرا وشرا انسان عمانه
کوره مکافات اولنور * تازبانت باشد ای خواجه دراز * دست کوته
دار وهرجانب متاز * زبانت باشدك فاعلی ودراز مفعولی و بعد الجمله
ظرفیه در زیرا تا بوراده مادام معناسنه در دست دارك مفعول اولی
وکوته ثانیسی وهرجانب متازه متعلق و بعد الجمله دار جملهسی اوزرنه
معطوفدر خواجه بای و پیر وعزیز ودانشمند وقوش ایبوکی و بعضیلر
دیدیلرکه خوچ اصلنده جیم عجمیله قوش ایبوکی در مثلا خروس
وطو یغر وهدهد وامثالنك تاجیدر بوسببدندرکه تعظیم قصـد
ایدوب بعض عزیزلره خواجه دیرلر بوصورتده آخرنده اولان
ها تخصیص ایچون اولور (کوته هاء ساکنه ایله کوتاه دن مخففـدر
قصه دیمکدر قصیرکی که درازك مقابلیدر کهاوزوندر طویل کبی (متاز
نهی حاضردر مصدر اصلیسی تاختن در سکرتمك وقتی ایومك معناسنه

مضارعنده

مضارعنده خا زایه قلب اولنوب تازد وتازنده دینلور ومصدر فرعیسی تازیدن درزیرا بعدالقلب اخذ اولنمشدر (معنای بیت) بودرکه ای خواجه مادامکه سنك دلك اوزون اوله وخلقه اطاله وپرده در اولمقدن خالی اولمیه سن مرادك اولان نسنه دن الکی قصه طوت وهرجانبه یلوب سکرتمه یعنی هرقنغی جانبه هرنه مراد ایچون حرکت اینسك الك مطلوبه ایرشمز واندن کوتاه قالور پس بوکلامده محذوف واردرکه بحسب المقام مفهوم اولمغله طی اولنمشدر وبونده تای تعلیلیه طوتوب زبانك دراز اولمقدن اوتوری یعنی اکردیلرسك زبانك دراز اوله دلکی کوتاه طوت دیو معنی فاسدر زیرا کلامك ماقبلنه مخالفدر وبردخی لسان عامه دن خارجدر اکرچه من عرف الله طال لسانه وفتحه الی دنیادن چکوب علاقات طرفنه حرکتدن منقطع اولان عارف بالله اولدیغی جهتدن طویل اللسان اولور یعنی چوق سویلر ومعروفك اسما وصفاتنی شرح ایلر * هرکرا قدری نباشد در جهان * زنده مشمارش که هست از مردکان * بونك تقدیری هرکسی که نباشد اورا قدری درجهان مشمارش زنده که از مردکان دیمکدر وبونك نظائرنك اعرابی سبق ایتمشدر (مشمارش نهی حاضردر مصدری شماریدن در ضمه صایمق معناسنه بوراده لاجل الضرورة شین اسکان اولنورکه لفظی بومقامده تعلیل ایچوندر وهست است معناسنه درکه مردکانه قیددر تقدیری ازمردکانست دیمکدر مردکان مرده نك جمعیدر میت معناسنه که زنده نك مقابلیدر کاف مرده آخرنده اولان هاء غیرملفوظه دن بدل وآن ادات جمعدر تنکیر بالاده مشیروحدر (معنای بیت) بودرکه هرکسنه نك که بدخوی وبد زبان اولدیغندن اوتوری دنیاده قدر واعتباری اولمیه سن آنی زنده صایمه زیرا او یله کس مرده لردندر یعنی میت حکمنده در الحاصل خوار وحقیر اولان کمسه نك حیات دنیویه سی ممات کبیدر وحقارتنه سبب اخلاق ردیه در * ازقناعت هرکرا نبود نشان * کی توانکر سازدش مال جهان * تقدیری هرکسی که نبود اورا نشان ازقناعت کی سازدش مال جهان توانکر دیمکدرکه بوندن اعرابی ظاهردر قناعت قسمته رضا وزیاده طلب ایتمامکدر اوراده را لام جاره معناسنه در

عرب له دیر (توانكر قادردیمكدر زیرا توان قدرت وكر كاف عجمی ایله
ادات فاعلـدر كه تركیده جی معناسن افاده ایدر (زركر قیوجی در
توانكر قدرت بولیجی در (سازد مضارعدر مصدری ساختن در دوزمك
معناسنه مضارعنده خا زایه قلب اولنور (معنای بیت) بودر كه
هركسه كه انك ایچون قناعتدن نشان اولمیه وموجود اولان مرتبه دن
زیاده سن طلب ایلیـه حق آنی مال دنیا توانكر وغنی دوزر یعنی
اهل حرصی بتون مال عالم طویرمز وهر نقـدر چوق بولسه طویدم
دیمز بلكه قبرده طوپراق طویورر كه استخوان ودیده سنك ایچنـه
طولار پس نعیمك مزیدنی آخرته آلیقومق كركدر * دائمـا می باش
زحق ترسـكار * باش نیز از رحمتش امیـدوار * دائما ظرفدر
از ترسكاره متعلقدر ترسكار می باشك مفعولیدر امیدوار ایكنجی باشك
مفعولی اولدیغی كبی از رحمت امیدواره متعلقدر ترسكارده ترس فتحله
سمدر قورخو معناسنه مصدری ترسیدن در كه قورخمقدر (كار كاف
عجمی ایله ادات مبالغه در كه فعل ماضی وامر وبعض اسما اواخرنه
لاحق اولور وكثرت معناسن افاده ایدر كه معنای مبالغهٔ اسم فاعلدر
پروردكار كبی كه كثیر التربیه در رب كبی وآمرزكار كبی غفور معناسنه
وبا كار كبی كه آكـدر یجی دیمكدر وحلیمی ده كلور كه اسم فاعل
مقامنده مصدردن بر اسم اخذ اولنوب آخرنه كار الحاق ایدرلر مثـلا
ساختن لفظندن ساز آلوب سازكار دیرلر موافق معناسـنه انتهی
بوصورتده ترس دخی ترسیدن لفظندن اخذ اولنوب ادات كار الحاقیله
مبالغهٔ اسم فاعل معناسن افاده ایدوب زیاده خائف دیمك اولور وبویله
دیمك دخی جائزدر كه (ترس ترسـنده دن ترخیم اولنمش اوله وصف
تركیبی ده اولدیغی كبی بوصورتده ادات مبالغه اسم فاعل آخرنه كلمش
اولور نتكم توان دیرلر كه اسم قدرتدر وتواند مراد ایدرلر كه فعلدر
ومطلق اسمه لاحق اولمق جائز اولدیغی ذكر اولنان یادكار لفظندن
وخداوندكاردن وامثالندن مستفاددر زیرا خداوندكار صاحب
ومالك معناسنه در مبالغه طریقیله ملوك وسلاطین كبی وبحسب
الاعتبار عزیزلره واهل كمال اولنلره دخی اطلاق اولنور حضرت
مولانایه خداوندكار دیدكاری كبی (نیز نعمة الله ده كلور كه نیز حرف

عطف

عطف در دخی دیمکدر و ینه معناسنه انتهی ینه ایضا معناسنه در
بو مقامده اولدیغی کبی ولکن نیزك حرف عطف اولماسنده شبهه
واردر دیو بعضیلر اعتراض ایلمشلردر زیرا اسب واستر را سوار کشتند
دیجك یرده اسب نیز استر را دنلمز و بو فقیرك فهم ایتدیکی بودر که
حرف عطف دخی معناسنه اولمغله نیزی دخی معنای دخی یی مشتمل
اولمغله او حکمده قیلدیلر پس بوندن نیز فی نفس الامر حرف عطف کبی
استعمال اولنمق لازم کلمز و فائده کلور که نیز لفظی ده معناسنه در
مثلا ترك اونده دیر عجم او نیز دیر نیزك نوزدن فرقی بودر که نوز
دخی در اوننه ها زیاده ایدوب هنوز دیرلر انتهی بالاجمال بو فرقك
تحتنده طائل یوقدر زیرا ده ودخی بر معنایه در وهنوز دخی شمدی
معنالرنه کلور مقامنه کوره (امید وار کتب لغویه ده کلور که وار ادات
نسبیه در قروار کبی ومصاحبت ایچوندر امید وار وبزکوار کبی
امیدلی وعظمتلو دیمکدر ود فائده کلور که وار لسان فارسیده
مناسبت ولیاقت معناسن افاده ایدر که ترکی دلده اندن یرار ایله تعبیر
ایدرلر راه وار که آت اوصافندندر بوله یرار آت دیمکدر در شهوار که
انجو اوصافندندر معناسی شاهه لایقدر کوشوارکوپه در قولاغه
مناسبی اولمق اعتباریله در مناسبت مشابهتدن بر نوع اولدیغندن
اونوری مقام تشبیهده ده وار استعمال اولنور قروار کبی برکسه
برنسنه لایق واول کسیه سزاوار واول نسنیه سزاوار دیرلر (بزرکوار
اولویه لایق اما اولولغه لایق معناسنده استعمال اولنور بو صورتده
بزرکوارك اصلی بزرکی وار اولور که اندن اختصار اولنمشدر
(معنای بیت) بودر که دائما حق تعالی دن زیاده خوف ایدیجی اول
ومکرندن امن اوزره اولمه زیرا کفردر وینه رحمتندن امیدلو
ورجالو اول وناامید اولمه که بودخی کفردر نتکم بالاده تفصیل اولنمشدر
قال تعالی (لاتأمنوا مکر الله) وقال تعالی (لاتقنطوا من رحمة الله)
الایة فافهم جدا * بر عدوی خویش چون یابی ظفر * عفو پیش
آور ز جرمش در کذر * تقدیری چون یابی ظفر بر عدوی خویش
پیش آور عفو ودر کذر از جرمش دیمکدر که اعرابی بوندن ظاهردر
(یابی فعل مضارع مخاطبدر مصدری یافتن در بولمق معناسنه

مضارعنده فا بایه قلب اولنوب باید و باینده دینلور (ظفر عربیدر مطلوبه فوز وغالب اولمق (عفو عربیدر ذنبدن تجاوز واثرنی محودر و دعاده کلور (اسألك العفو والعافیه) ای ترك العقوبة والسلامة (عفو اصلنده قصد معناسنی مشتملدر کویا سندن عفو ایتدم دیمك ازالهٔ ذنبی قصد ایتدم دیمکدر (جرم ضمله عربیدر اکتساب مکروهده استعمال اولنور اصلی جرم در فتحله که آغاجدن یمش کسمك معناسنه در (کذر بوراده امر درمصدری کذشتن در وازکلك وبریردن بریره کچمك وصالیویرمك مضارعنده شین رایه قلب اولنوب کذرد دینلور (معنای بیت) بودرکه چونکه کندی دشمنك اوزرنه ظفر بوله سن وغالب اولاسن عفوی اوکوکه کتور واناك کناهندن کچ یعنی عفو راجح اولان مقامده والاشرعدن وقلبدن استفتا ایله واکا کوره عمل قیل زیرا بعض اعدا واردرکه قتلی ویاغیری وجهله مؤاخذه سی لازمدر نتکم بعض حیوانات حل وحرمده قتل اولنور فاره وکلب وکلب عقور وعقرب ودولنکج دیدکاری قوش کبی * با تواضع باش وخوکن باادب * صحبت پرهیزکاران می طلب * یا ما بعدنده امره یعنی باشه متعلقدر وخو دخی کنه مفعول و باا کا متعلقدر و بعدالجمله جملهٔ اولی اوزرنه معطوفدر صحبت مابعدنه مضاف و می طلبه مفعولدر تواضع عبودیت نفسی بیلوب تذلل ایتمکدرکه مقابلی کبردر وریاستدر انکیچون درویش ریاست اهلی اولماز (ادب امور مستحسنه یی رعایتدر کرك عباداتده وکرك معاملاتده وکرك عاداتده واناك جزئیاتی چوقدر انسان کامل کرکدرکه هر بابده عهده سندن کله (وپرهیز کاران پرهیزکارك جمیدر پرهیزکار صفت مشبهه در اهل تقوی معناسنه (می طلب امر حاضر در مصدری طلبیدن در استمك معناسنه مضارعی می طلبد کاور اصلنده عربیدر ولکن عجم تعجیم وتصریف ایتمشدر (معنای بیت) بودرکه تواضع صفتیله اول وادبله خوی ایله واهل تقوی صحبتنی طلب ایت اشقیا مجلسنه اوتورمه زیرا تواضع وادب صفت انبیادندر علیهم السلام ومتواضع ومتأدب اولان کمسه انبیا ئله مجانست ومناسبت ایتمکله وصف مذکور علو درجه سنه سبب اولور وکذلك مجالس تقوی مجلس رحمت ومجلس

اهل

فسق مجلس غضبدر بناء على هذا اعوذ برضاك من سخطك موجبنجه
اسباب غضبدن فرار ودائرهٔ رحمتده قرار ایلمك كركدر وانسان بالفعل
فسق ایتمك دكل بلكه فاسقـه وآلات فسقه نظر ایتمك بله منهیدر

* برد باری جوی و بی آزار باش * تا که کردد در هنر نام توفاش *

برد باری مابعدنه مفعولدر (و بی باشه متعلقدر و بعـدا الجمله جوی
جمله سی اوزرنه معطوفدر (نام کرددك فاعلی وفاش مفعولیـدر
ودر آكا ظرفدر برد باری ده یا مصدریه در برد بار حمول وحلیم دیر
نتكم تفصیلی مرور ایتدی (جوی امر در مصـدری جویدن در
آرامق معناسـنه (آزار آزردن لفظندن مشتقدر واسم مصدردر
آزردن وآزاردن آزارلمق وانجتمك وسوكمك معناسنه (هنر خصال
حیده وصنعت ومهارتدر (فاش عربیدر اصلنده فاشی در تخفیفا
یاسی حذف ایدوب فاش استعمال ایدرلر فشو عتو وزنی اوزرنه
برنسـنه نك انتشار وظهوریدر نتكم مرور ایتدی (معنـای بیت)
بودركه یواشلق آره ودله یعنی خلقك هرنه ایسه یوكن كتوریجی اول
و بی آزار اول یعنی كمسه یی رنجیـده ایتمه وسب وشتم ایله ودهانكی
محفوظ طوت تا كه هنرده نامك فاش ومنتشر اوله یعنی بو یله خصال
حیده واخلاق جمیله ك سببیله لسان ناسده ایونامك سویلنه وخلق
سنك حسن حالكه شهادت ایده لركه انتم شهـداء الله فی الارض
موجبنجه انلرك حسن شهادتلری عنـد الله قبوله قریندر خصوصا
دیمشلردركه قرق نفر كمسه برولی عرفی حكمنده در ولی نك شهادتی
ایسه مقبولدر زیرا تزكیهٔ نفس ایتمكله كلام شوب اغراضدن خالصدر

* همچو تریاقند دانا یان دهر * قائلندای خواجه نادان چو زهر *

همچو تریاقنـد مقدم خبر ودانایان دهر مؤخر مبتـدادر قائلند ایله
نادان دخی بو یله در (همچو كلمهٔ تشبیه در مثل معناسنه در هم لفظی
موافقتـه دلالت ایدر مألی تشابهدركه ایكیسی بری برینه تشبیهده
موافقدر دیمكدر كویا دانا تریاقه بكزه دیكی كبی نافع اولمقده تریاق
دخی دانایه بكزر مفیدا ولمقده نتكم علم بیانده كلور (بیت) رق الزجاج
ورقت الخمر) (فتشابها وتشاكل الامر) (فكانما خمر ولاقدح)
وكانمـا قدح ولاخمر) تریاقند اصلی تریاق اند راند بو واده است

که رابطه در انك جمعیدر یاران من اند یعنی یارلرمدر دیمکدر تریاق ودریاق
کسرله معروف نسنه درکه زهرلرك مضرتنی دفع ایدر یعنی بردواء
مرکبدرکه ابتدا انی ماغنیس دیدکلری حکیم اختراع ایلدی صکره برحکیم
دخی کلوب لحوم افاعی زیاده سیله انی تتمیم ایتدی وتاریخ کزیده ده کلورکه
دفع زهر ایچون مار افعی دن معمول اولان تریاقی افریدون دیدکلری
پادشاه دوزدی وقاموسده کلورکه تریاق یونانی در صکره تعریب
اولنمشدر وصحاح جوهریده فارسی معربدر دیمشدر یعنی فارسیده
تریاکدر صکره کاف قافه تبدیل اولنوب تریاق دنلمشدر نتکم ساختهٔ
افریدون اولمق اکا دالدر زیرا افریدون ملوك عجمدندر ولکن کلام
قاموس اصحدر زیرا حکما یونانیه در ومعاجین وادویه انلردن قالمشدر
پس اصلی تریادر تاورانك کسرهلری ویاءنك تشدیدیله (دانایان دانانك
جمعیدر اصلی دانا آن درهمزه ایله که آن ادات جمعدر ولکن تخفیفا
همزه یایه قلب اولنمشدر دانا صفت مشبهه در مبالغه ایله عالم معناسنه
علیم کبی ومفتاح اللغه ده کلورکه صفت مشبهه مضارعدن مشتقدر
طریق اشتقاقده کاه فعل مضارعك آخر حرفنی الفه ابدال ایدوب
مثلا کوید وبیند لفظلندن کویا وبینا دیرلر وکاه الفه برنون ضم
ایدوب مثلا کرید ونالد لفظلندن کریان ونالان دیرلر وبوصیغه ایله
مبالغهٔ اسم فاعل مراد اولسه ده جائزدر انتهی وبعضیلر دیدیلرکه
صفت مشبهه امردن مشتقدر مثلا داناده دان امردر آخرنه الف
زیاده سیله صفت اولور ودقایقده کلورکه دان اسم فاعلدر دانستن دن
معناسی بلیجی در داننده دن ترخیم اولنمشدر نکته دان وخرده داندن
جز اولان دان دخی بو معنایه در دانا بللو دیمکدر شول الف که آخر
کلمیه لاحق اولور معنای اتصاف افاده ایدر شول حالتکه عارض
اوله انده ادات توصیف مندر حاجت مند کبی وشول حالت خلقی
اوله انك اداتی الفدر بیناده کی تواناده کی کبی دانانك مقابلی نادان در
کسك مقابلی ناکس ومردك مقابلی نامرد اولدیغی کبی اسان فارسیده
نا ادات سلبدر اول کلمیه داخل اولوب مدخولنك مدلولنده اولان
وصفی موصوفندن سلب ایدر بوقاعده اوزره نادانك معناسی بلیجی
دکلدر دیمکدر نتکم نامردك معناسی ار دکلدر دیمکدر انتهی (دهر

اضلنده عالمك مبدأ وجودندن انقضاسنه دك اولان مدتك اسميدر
صكره هر مدت كثيره ده استعمال اولنــدي زمان ايسه مدت قليله
وكثيره اوزرنه واقع اولور دهري ديرلر بقاء دهره ذاهب اولانه بوراده
دهرله مراد زماندر قال الله تعالى (ومايهلكنا الا الدهر) اى الزمان
(قاتلند بونك دخي اصلي قاتل اندر قاتللر در معناسنه قتل جسددن
روحي ازاله‌در موتله فرقي بودركه موت فوت حياتله اولور قتل ده ايسه
مباشرك فعلي معتبردر (زهرآغوديدكلر يدر زهره اوددر مراره معناسنه
زياده آجي اولديغندن اوتوري يعني اكا نسبت ايدوب زهره ديديلر
وياد زهر ديدكلري مصلح زهر ديمكدر (معنــاى بيت) بودركه زمانك
عالملري وجهانك فاضللري ترياق فاروق كبي‌دركه زهرجهله محض دوا
ومرض نفسه عين شفادر نادانلر ايســه بونلرك خلافيدركه زهر
هلاهل كبي قاتل ومضردر پس نافعــدن استفاده وضاردن مباعده
ايده كور قال الله تعالى (وهديناه النجدين) يعني الله تعالى سني طريق
خيره وشره هدايت ايلمش واسبابني بلدرمشدر همان سندخي مهتدي
اولوب طريق خيره سلوك وطريق شردن رجوع ايله فافهم * مردم
از ترياك مى يابد نجات * خودكسى اززهركى يابد حيات * تقــديري
مى يابد مردم نجات از ترياك كى يابد كسى حيــات اززهر ديمكدر كه
مردم يابدك فاعلي ونجــات مفعولي واز اكا متعلقدر كسى وحيــات
وازدخي ايكنجي يابده كوره بويله در (يابد ياء مثناةك باء موحده اوزرنه
تقديمي ايله مضارعدر مصدري يافتن در مضارعنــده فا بايه قلب
اولنوب يابد ويابنده ديرلر (خود بويله برده آخرلفظي كبي مقام تعريضده
استعمال اولنور تتكم تصوير معنــاده كلور (معنــاى بيت) بودركه
آدم اوغلا نــك مسموم اولانى ترياكدن نجــات بولور وهلاكدن
قورتلور خود بركســه زهردن نجين حيات بولور يعني بويله اولديغن
بيلورسن وسكا ديملود كلدر واني بلمامك عجبدر ايمــدي داناتله
نادان دخي بويله دركه دانا علم وكمالي ايله هلاك معنويدن نجاته سبب
ونادان جهل ونقصا نيــله هلاكه مؤديدر بوســببدندركه علم نور
وروح وفيض ديرلر زيرا باعث روشنايي وبادئ حيات جاوداني در
جهل ايســه ظلمت ومزيل الحيات وعين يبوســتدر والله الحفيظ

صبروعلم وحلم تو باغ دلند حرص وبغض وكينه زهر قاتلند* بعض نسخـده صبر وعلم وعقل تو و بعضنده صبر وعلم و حلم ترياك دلنـد دوشمشدر ولكن علم عقلده داخلدر و باغ دخی تریا كلك افاده ايدوكی حياتی افاده ايدر نتكم آشغه ده كلور اكرچه ترياكله زهرك ظاهرده منـاسبت ضديه واردر (باغ عجمده رومده بغچه ديدكلری در كه هرنوعدن اشجـاری مشتملدر اوزم چبغنه اختصـاصی يوقدر و باغ وباغچه يه بالطبع ميل ايدوب سبب انشراح صدر و باعث حيات دل اولملريله تريا كه بدل باغ ذكر ايتـدی زيرا ترياك زهرك مضرتن دفع ايتدوكی كبی سير باغ دخی انقباض وكدورتی دلدن ازاله ايدر وانبساط وصفا وحيات بخش اولور (دلند قاتلند ده اولان اند بالاده كی كبی در (بغض حبك ضديدر يعنی بغض نفسك بر نسـنه دن نفرتی وحب نفسك برشيئه انجذاب ورغبتی در وديمشلردر كه عداوت ايله بغضك فرقی بودر كه عداوت بغضادن اخصدر زيرا هرعدو مبغضدر فاما هرمبغض عدو اولماز مثلا بعض اشخاص بری برندن بالطبع نفرت ايدر فاما اورتاده موجب عداوت اولمجق انتقـام ايچون كين طوتمقـدن خالی دكلدر (كينه كاف عربی نك كسريله خشم وقلبنده دشمنلك طوتمق وانتقام المق دله مكدر كه عرب حقد دير (كينه ور كينلودر بقيهٔ مفردات بالاده در (معنـای بيت) بودر كه سنك صبروعلم وحلم وعقل وسائر صفـات وخصال حميده لك باغ دلك وسبب انبسـاط وباعث حياتكدر ترياك كبی زيرا بومقوله فضائل ايله قلب زنده اولور نتكم حرص و بغض وكبر وكينك وامثالی قاتل حياتكدر زهر كبی زيرا بومقوله رذائل ايله قلب مرده ونفس زنده اولور مقصود اصلی ايسه نفسی قتل وقلبی احيادر و بو معنی حيات حقيقيه اربابی ايله صحبته منوطدر زيرا زنده ايله اختلاطدن زنده لك حاصل اولور مرده ايله

الفتدن مرده لك وجود بولديغی كبی* فخر جمله كارها نان دادنست* در بروی دوستان بكشادنست* فخر مبتدا وجمله دخی همزهٔ اضافت تقديريله مابعدنه مضافدر اصلی جملهٔ كارها دركه لاجل الضروره همزه حذف اولنمشـدر دادنست خبردر ونان اننك مفعوليدر دربروی بكشادنه متعلقـدر بكشادن خبر بعد خبردر (فخر نازلنمق وخصالله

تمدحدر

تمدحدر افتخار کبی (نان خبز در نان اصل اولمغله تخصیص ایلدی
پس ادام دخی مطلقا اکا منضمدر (بروی بر روی دیمکدر که رانک
حذفیله تخفیف اولنمشدر (کشادن اچمقدر مضارعنده یا زیاده
ایدوب کشاید وکشاینده دیرلر اولنده بامضموم اوقنور کافک ضمه سنه
اتباعا اکرچه بو راده کاف لاجل الضروره اسکان اولنمشدر
(معنای بیت) بودرکه جمله کارلرك فخری یعنی انسان انکله فخر
وتمدح ایتدیکه صالح وسزا اولان ایش نان ویرمك واطعام طعام
ایتمکدرکه قرآنده مواضع عدیدهده مدح وترغیب اولنان صفت جمیله
وخصلت جلیله در ودوستلرك یوزی اوزرنه قپویی اچمقدر یعنی
کشادهٔ باب اولوب آینده ورونده یه اکرام وانفاق ایتمکدر کویا
کشاده در اولمق سخا وضیافتدن و بسته در اولمق امساك وادخاردن
کنایه اولدی و بوراده دوستانی تخصیص ایتدی زیرا بطریق الزیاده
کلوب کیدن احبابدر اعداد کل و بر دخی اهل تقوایه رمز در زیرا
حدیثده کلور که (لا یأکل طعامك الا تقی) اکرچه حضرت ابرهیم
علیه السلام بذل عام ایدردی و بوندن مراد ذی قدرت اولانی اطعام
وانفاقه ترغیبدر زیرا معسر اولنلره حرج بوقدر * کرچه دانا باشی
واهل هنر * خویش را کمتر زهرنادان شمر * تقدیری کرچه باشی دانا
واهل هنر شمر خویش را کمتر زهرنادان دیمکدرکه بوندن اعرابی ظاهر
اولور کرچه کرحرف شرطدرکه اکردن تخفیف اولنمشدر ورچه دخی
دیرلر ولکن چه بو راده اتباع طریقیله در بو نسخه بشقه معناسی
بوقدر (شمر شینك ضمی ومیمك فتحیله امردر شمردندن ضمتین ایله صایمق
معناسنه ماضی دخی بویله در شمرد کبی مضارعی شمرد کلور میمك فتحیله
بو کلمه نك تفصیلی بالاده در (معنای بیت) بودرکه اکرچه دانا واهل
هنر اوله سن یعنی بو صفتلرله متصف اولورسکده ینه کندیکی هر ناداندن
اقل وانقص عد ایله زیرا کمال انسانی بونده در وشول که منم دیکر
نیست دیر قصورنه واقف اولمدیغندن در و بو بابده اعلم الخلق علمنا
ما جهلنا دیدی وما عرفناك حق معرفتك دیو اعتراف ایلدی وحق تعالی
(وما اوتیتم من العلم الا قلیلا) بیوردی پس حقدن آکاه اولان کمسه یه
دعوی دوشمز بلکه تواضع دوشر زیرا دیمشلردر که فی کل شیء وفیه

كل شئ فافهم جدا

* تنبيهات اخرى *

*شددو خصلت مرد نادان را نشان *صحبت صبيان ورغبت بازنان* دوشدك فاعلى وخصلت فاعلدن تميز در نشان مفعوليدر مردنشانه متعلقدر زيرا را لام جاره معناسنه در نادان مرده صفتدر صحبت دودن بدلدر معطوفله بله (خصلت بو راده رذيله در (صبيان صبى نك جمعيدر كه هنوز سوددن كسلمين اوغلانلر بوراده صبيان ايله مراد احداث در يعنى حديث السن اولان اوغلانلر وتازه لر در (رغبت برنسنه يى حرصله ارادت وطلبدر زهدك مقابليدر كه زهد اعراض ورغبت توجه واقبالدر (بازنان ده با فى معناسنه ظرفيه در و يا الى معناسنه در زيرا رغبت فى و يا الى ايله استعمال اولنسه حرص واقبال وعن ايله مستعمل اولسه زهد واعراض اقتضا ايدر (زنان جمع زندر كه مقابل مرددر (معناى بيت) بودر كه ايكى خصلت رذيله مرد نادان ايچون نشان وعلامتدر يعنى هر كيمده كه بو ايكى خصلت اوله اول كمسه جهلا وسفها قبيلندندر عقلا واهل وقار كروهندن دكل اول ايكى رذيله نك برى تازه لر له صحبت و مجلسلرنه ملازمت و برى دخى زنلره رغبت وحرص وانلرله الفت ومزاوجه در زيرا ايكيسى دخى خفته دلالت ايدر اكرچه خاتونلرله مخالطه فى الجمله مشروعدر تمتع وتناسل ايچون فاما تازه لرله صحبت بالكليه ممنوعدر زيرا مواضع تهمدندر مكر كه ضرورت قويه اوله تعليم علم وكتابت وصنعت وامثالى كبى * ناخوشى درزندكانى اى وايد* مرد را ازخو يى بدكردد بديد* ناخوشى مبتدا ودرزندكانى اكا صفتدر تقديرى ناخوشى كه درزندكانى حاصلست ديمكدر بديد كرددك مفعولى ومرد اكا متعلق واز بد يده متعلقدر ومردك تعلقى را لام جاره معناسنه اولمغله در و بعد الجمله مبتدايه خبردر ناخوشى ده يا مصدريه در (ناخوش ناملايم ديمكدر (زندكانى بالاده تحرير اولنديكه زندكى ديرى لكدر حيات كبى كاف زنده آخرنده اولان هاء غير ملفوظه دن بدل ويا نسبت ايچوندر زندكانى ديرلكدر حياتدن تمتع معناسنه كه ديرى لك اوزنه متفرعدر كاف ويا زندكى ده اولان كبى درنف ونون نسبتده مبالغه ايچون زياده قلنمشدر كذا فى الدقايق بوراده ظاهر اولان يا مصدريه اولمقدر زيرا كرچه

مصدرده الف ونون زياده قلمز ولكن زنده نك فتحه سنى تصحيح ايچون
كاف زياده قلنديغى كبى زندكى يه مشابهت لازم كلسون ايچون
الف و نون دخى زياده قلنـدى (وليد عربى در مولود معنـاسنه
بوبله مواضعـده اى جوان واى پسر معنـاسند استعمال اولنور
(بديد بعض نسخ ده وحيد دوشمدر باء عربى نك فتحيـله آشكاره
وبللو معناسنه (معناى بيت) بودركه اى وليـد وجوان دراكده
ناخوشلق يعنى خلقله ناخوش درلك ولطفـله كچنمامك وامتزاج
قلمامق انسانه بد خوينـدن ظاهر وآشكاره اولور اكر حسن خلق
اوزرنه اولسه هركس ايله خوش كچنور ومحبوب القلوب ومقضى المرام
اولوردى پس بد اخلاق اولان كسه كندى نفسنه لوم ايتسون وتبديل
اخلاق ايلسون تاكه وكونوا فى الله اخوانا موجبنجه هركس ايله اخوت
مرتبه سنه ايروب آخر حقنده حسن شهادته سزا اولسون *آنكه نبود

مرور افعل نكو * مرده مى دانش كه زنده نبود او * فعل نبودك فاعلى
مرورا اكا متعلقدركه تقديرى مراورا ديمكدركه رالام جاره معنـاسنه در
ونكو فعله صفتدر و بعد الجمله انكه يه صفتدركه انكسى تقديرنده دركه
مبتدادر مرده دانشك مفعولى و بعد الجـمله خبردر وكه تعليل در
نبودك فاعلى او ومفعولى زنده در و بعد الجمله تعليليه در بو بيتك جمله
مفرداتى مرارا شرح اولنمشدر (معناى بيت) بودركه اول كسه كه
انك ايچون ايوايش اولميه بلكه بد كار اوله انى سن مرده وميت بيل زيرا
زنده لك اسبابندن اوزرنده اثر يوقدر حيات حقيقيه نك آثارى ايسه
افعال جميله واخلاق حميده در حيات صوريه نك آثارى حس وحركت
مطلقه اولديغى كبى وشولكه حقيقتده زنده دركمال صورت الهيه
اوزرنه در وشولكه فى الحقيقه مرده در نصف صورت الهيه اوزرنه در
ميت كبى وبوندن انسان حقيقى ايله انسان حيوانى نك بينـنده فرق

ظاهر اولدى * هركه كويد عيب تواند رحضور * مى نمايد راهت از
ظلمت بنور * هركسى كه ديمكدر مبتدا در وكويدك تحتنده ضميرى
اكا راجعدر وعيب مفعوليدر واندر اكا ظرفدر و بعد الجمله مبتدايه
صفتدر (راه نمايدك مفعول ثانيسى فاعلى تحتنده كس در تاء خطاب
نمايده قيددر مى نمايدت راه ديمكدركه نمايدك مفعول اولى در واز وبا

نمایده متعلقدر (عیب شول امردر که برنسنه انکله مقر نقص اولور تفصیلی بالاده در) حضور غیبتك ضد یدر غین معجمه نك فتحیله (ظلمت استنارت شانندن اولان محلده عدم نور در محل لیل کبی انکچون ظلمات لیل دیرلر وجهل وشرك وفسقه دخی ظلمت دینور علم وتوحید وطاعته نور دینلدوکی کبی زیرا ظلمات ونورك هر بری ایکی قسمدر که حسی ومعنوی در (معنای بیت) بودرکه هرکسه که سنك عیب ونقصان وخطاکی حضورکده یوزکه سویلر اول سنك مخلص دوستکدر زیراسکا ظلمتدن نوره یول کوستر یعنی ظلمات عیب وعار ونقصدن نور هنر وعرض وکماله اخراج ایدر مداحك اولان ایسه خلافن ایدر نتکم اهل خلان حقنده کلور (یخرجونهم من النور الی الظلمات فافهم * مرترا هرکس که باشد رهنمای * شکر او می باید

آوردن بجای * هرکس مبتدا ورهنمای باشدك مفعولی ومرترا اکا متعلقدر وبعدالجمله مبتدایه صفتدر شکر آوردنك مفعولی وآوردن بایدك فاعلیدر بجای اکا متعلقدر (رهنمای وصف ترکیبی در یول کوستریجی معناسنه مرشد وهادی کبی اصلنده نماینده راهدر صکره ترخیم وتقدیم معمولله ترکیب اولنمشدر مصدری نمودندر کوسترمك وکورنمك معناسنه مضارعنده واوینه الف ویا کتوروب نماید ونماینده دیرلر (معنای بیت) بودرکه هرکسه که طریق حقده سکا رهنما ومرشد اوله انك شکرنی یرینه کتورمك کرکدر اولاحقه شکر ایله که سنی او مقوله مرشده هدایت ایتدی وثانیا اول مرشده شکر ایله که سنی ارشاد ایلدی زیرا بو مقوله یه شکر ایتمك امرحقله اولیجق اطاعت امر لازمدر سجدهٔ آدم کبی الحاصل مرشد امرله در نتکم قرآنده کلور (وابتغوا الیه الوسیلة) وشکر واسطه دخی بویله در کما ورد فی الحدیث (من لم یشکر الناس لم یشکر الله) نتکم براءت صدیقه رضی الله عنها حقنده آیات کریمه نزول ایتدکده پدری حضرت صدیق رضی الله عنه اکا رسول اللهه صلی الله علیه وسلم شکرله توصیه ایتدی زیرا نعمت مذکوره وساطت رسولله حصوله کلدی پس حق واسطه مراعات اولنمق مقتضای حکمت اولدی * مرخرد مندان عالم را شناس *

خلق نیك وشرم نیکوتر لباس * بعض نسخده لباس شناس دوشمشدر

مآل

مآل بردر رالام جاره معناسنه اولمغله خرد مندان شناسه متعلقدر خلق
شناسك مفعول اولی ونیکوتر ثانیسی در نیکوتر لباس احسن لباس
دیمکدر (مر خرد مندان مرزاندر خرد مندان خرد مندك جمعیدر
عقلالو معناسنه دانشمند بیللو در زیرا مند آخر کلمه یه لاحق اولوب ربط
ونسبت افاده ایدر ودها تقدمه کلور که شول حالت که خلق اوله انك
ادات توصیفی الف دربینا وتوانا کبی وشول حالت که عارض اوله
انك ادات توصیفی منددر خرد مند کبی زیرا خرد بصیرت در چشم
بصیرت ایسه سعیله آچلق واردر مقابلی بی خرد در انتهی بومقامه
متعلق اولان کلام بالاده در (شناس امردر مصدری شناختن در
اکلق معناسنه مضارعنده خاسینه قلب اولنوب شناسد وشناسنده دیرلر
(شرم اوددر حیا کبی (نیکوتر ابورك یعنی زیاده ایو لباس مایلبس
معناسنه بونده اخلاق جمیله یی لباسه تشبیه واردر اشتمالده تنکیم قرآنده
کلور ولباس التقوی ذلك خیر (معنای بیت) بودر که عالم دنیانك
عاقللری ایچون ایو خویی وحیایی زیاده کوزل وبراشور لباس اکله یعنی
احمق کندی اوزرنه لباس فاخر تلبس ایتسه دخی یراشمز زیرا اخلاق
جمیله دن وجودنده زینتی یوقدر وعاقل پلاس وخرقه کیسه دخی
یاقشور زیرا حسن الاخلاقدر وانسانه اخلاق حسنه زینت بسدر
کرکسه لباس زینتی اولمسون الحاصل عاقل اولان کمسیه کرکدر که
لباس شهرت قیدنده اولمیه بلکه اخلاق حسنه ایله تخلق ایلیه که
فی الحقیقه لباس بودر خصوصا حیا وادب یوزنی ویولنی طوته

*حال خودرا از دوکس پنهان مدار * از طبیب حاذق واز یار غار*
تقدیری مدار حال خودرا پنهان از دوکس دیمکدر که حال مفعول اول
وپنهان ثانی واز پنهانه متعلقدر ایکنجی واوچنجی از اولکیدن بدلدر
حال انسانك نفسنده وجسمنده ومالنده امور متحوله ومتغیره سیدر
(پنهان باء عجمینك فتحیله کزلو کما فی لغة نعمة الله وغیره ولکن ابن کمال
پنهان ایله و پیدا ایله آشکاره یی فرق ایدوب پنهانده اختفا غیرك فعلیله
اولور خفی ونهانده اول معتبردکلدر پس پنهان مخفی در افعالدن
اسم مفعول صیغه سی اوزرنه مقابلی پیدا در که مظهر در بودخی
اظهاردن صیغهٔ اسم مفعول اوزرنه که غیرك فعلنه مقارن اولان

ظهورده آشکارا که نهانك مقابلیدر غیرك فعلی معتبر دکلدر الحاصل آشکارا ونهان وظاهر وخفی بر بابدندر وپیدا وپنهان ومظهر ومخفی دخی بر بابدندر (طبیب طبدندر مثلثة الطآ که علاج جسم وعلاج نفسدر (حاذق حذاقتدندر که بر نسنه‌یی تعلم ایدوب مهارت اهلی اولمقدر طبیب حاذق جسمانی اودر که جسمك دردی مقداری علاجنه قادر اوله وطبیب حاذق روحانی اودر که نفسك مرضنه مطلع ومعالجه وارشاد وتکمیله قادر اوله ومواطندن هیچ بر موطنده وقفه وعجزی اولمیه (غار طاغده اولان مغاره در اکر واسع دکل ایسه والا کهف دیرلر یار غار اصلنده ابو بکر صدیقدر رضی الله عنه که جناب نبوته صلی الله علیه وسلم مکهٔ مکرمه قربنده جبل ثورده اولان مغاره‌ده (اذهما فی الغار) موجبنجه یار ومصاحب ومعین اولمشدر صکره تشبیه طریقیله خواص احبابدن اولان کمسنه یه یار غار دنلدی زیرا شدتلرده معین وهر حالده مصاحب وهمدم در (معنای بیت) بو در که کندی حالکی ایکی کمسه دن کزلوطوتمه وهرنه ایسه سویله بری طبیب حاذق وحکیم ماهردن وبری دخی یار غار ومصاحبدن زیرا اکر جسمانی واکر روحانی درد سنك مرض ودردکه مطلع اولمیجق حالك مشتد وهلاکه مؤدی اولور انکیچون مرید رؤیاسنی مرشددن کتم ایتمز بلکه هرنه ایسه سویلر زیرا اظهارنده مصلحت واردر ویار غاردخی بویله در انکیچون جناب نبوت حذیفة الیمانی‌یی صاحب السر ایدنمشدر که سائره ابراز ایتمدوکی اسرار وخفیاتی اکا کشف ایدردی زیرا بو کشفده دخی مصلحت واردر نظر ایله که الله تعالی کنز مخفی ایکن کندنی اظهار واسما وصفاتنی ابراز ایلدی ولکن نیجه عبادنی محرم راز ایلدی ونیجه‌لرنی اسرارندن اجنبی قلدی * تاصواب کار بینی سر بسر * بر مراد خود
مکن کارای پسر * صواب بینی‌نك مفعولیدر سر بسر از سر تا بسر دیمکدر که من الاول الی الاخر جمیعا وکلیا معناسنه بر مکنه متعلقدر کارانك مفعولیدر (معنای بیت) بودرکه تاکه ایشوك صوابنی کوره سك من الاول الی الاخر یعنی جمیع کارم صواب اولسون واوچدن اوچه هیچ بر نسنه‌ده خطا ایتمیه یم دیرسك ای پسر کندی مرادك اوزرنه

ایش ایشلمه بلکه ایشوکی شرعه تطبیق ایله وهوی وشهوتله ایش طوتمقدن حذر ایت والاخطا ایدرسن ونادم اولورسن وبونده مشاوریه دخی رمزوار در زیرا مشاوره ایله استخراج اولنان رأی کاه اولور که مراد مخالف کلور پس اوراده کندی ارادتی ترك ایتمك لازم اولور قال تعالی (وشاورهم) * تاتوانی بازنان صحبت مجوی * راز خود را نیز با ایشان مکوی * تا مادام معناسنه در لسان عربی ایله ترجه سی مادمت تقدیر ای مدة دوام قدرتك دیمکدر (مجوی نهی حاضر در مصدری جستن وجویدن در استمك وارامق معناسنه صحبت انك مفعولی وبا صحبته متعلقدر تقدیری مجوی صحبت بازمان دیمکدر راز دخی مکوینك مفعولی وبا اکا متعلقدر (نیز دخی معناسنه در شرحی بالاده در (معنای بیت) بودر که قادر اولدقجه زنلرله صحبت طلب ایله یعنی صحبت والفت ایتمه زیرا طلبك ثمره سی صحبتدر مقصود کثرت صحبتی منع ونهی در زیرا مخالف وقار و باعث طیش وخفت وسبب مذمتدر نتکم بالاده مرور ایتدی والا فی الجمله اختلاط انبیا واولیاده دخی اولور خصوصا که (حبب الی من دنیاکم ثلث الطیب والنساء وقرة عینی فی الصلوة) حدیثنده تحبیب نسانك سرنی ارباب بیلور ودخی کندی راز وسرکی زنانه آچلوب سویلمه زیرا ضبطنه قادر اولمایوب فضاحتکه سبب اولورلر پس انلره افشای راز ایتمك محل تهمت اولور * انچه اندر شرع باشد ناپسند * کرد او هرکز مکرد ای هوشمند * تقدیری آن چیزی که باشد اندر شرع ناپسند ای هوشمند مکرد هرکز کرد او دیمکدر که بوراده چه چیزی معناسنه در که نسنه دیمکدر وباشد جمله سی اکا صفتدر وچیزی مبتدادر که خبری مصراع ثانی مضمونی در (ناپسند بکلمامش یعنی منهی ومنکر ومکروه پسندیده بکنمکدر پسند پسندیده وبرکزیده معناسنه در مشکل پسند دکسه نسنه یی بکنمین (کرد کاف عجمینك کسریله چوره معناسنه مکرده ظرفدر (مکرد نهی حاضر در کردیدن در دونمك معناسنه (هرکز تعمیم ازمان واوقات ایچوندر (هوشمند اوصلو وعقللو نتکم بالاده تفصیل اولنمشدر (معنای بیت) بودر که اول نسنه که شرع الهی ایچنده پسندیده ومقبول دکلدر ای عاقل هیچ بر وقتنه انك چوره سنده دونمه

وایشلیه یم دیمه زیرا عاصی اولورسن وآخر جزاکی بولورسن زیرا
حق تعالی عصیان مقابله سنده وعید وانذار ایتمشدر انتقامدن دخی
عاجز دکلدر مکر که منهی اولان نسنه یی ارتکابه ضرورت قویه اوله
بوصورتده اول نسنه یته اذن شرعله معمول اولور حالت مخمصه ده
اکل میته کبی و بعض محرماتله تداوی وخمرله اساغهٔ لقمه وامثالی
دخی انده داخلدر ولکن حرامله تداوینك جوازی حلالله تداوی یه
امکان اولمیوب طبیب حاذقك رأییله اولمغه موقوفدر اکرچه
بواعصارك احوالی لسان وقلمه کنجایشدن دوردر * هرچه را کردست
حق برتو حرام * دور باش ازوی که کردی نیك نام * حق کردستك فاعلی
ورا مفعول اولی زیرا تقدیری هرچیزی که اورا دیمکدر که هرچیزی
مبتدادر وحرام مفعول ثانی و بر حرامه متعلقدر وبعد الجمله مبتدایه صفتدر
دورمابعدنده امرك مفعولیدر وبعض نسخده دور دار ازخود دوشمشدر
ازدوره متعلقدر و بعد الجمله مبتدایه خبردر نیك نام کردینك مفعولیدر
و بعد الجمله تعلیلیه در زیرا بوراده که تا معناسنه تعلیل ایچوندر
تا کردی دیمکدر (کرد فعل ماضی وآخرنده است رابطهٔ اخبار در
(وحرام ومحرم بر معنایه در که حقنده نهی قطعی اولانه دیرلر پس
حرام قطعا ممنوع اولان نسنه در (نیك نام صفت مشبهه در کوزل
وابو ادلو معناسنه یعنی ممدوح (معنای بیت) بودر که هر نسنه که انی
حق تعالی سنك اوزرکه حرام ایلمشدر سن اندن بعید اول وحد شرعی
تجاوز ایتمه تا که نیك نام اوله سن یعنی اکر دللرده ممدوح وحقه مقبول
ومرضی اولایم دیرسك حرامدن حذر ایله والابد نام ومبغوض ومغضوب
اولورسن الحاصل سوء حالك سنی هر وجهله پست پایه ایدر
* چونکه بکشاید در روزی خدای * دل کشاده دار وتنکی کم نمای *
خدای بکشا یدك فاعلی ودر مفعولی و بعد الجمله فعل شرطدر دل
دارك مفعول اولی وکشاده ثانیسی و بعد الجمله جزادر تنکی نمایك مفعولی
وکم مصدر محذوفك صفتیدر که اول مصدر نمایك مفعول مطلقی در
لسان عربی ایله ترجمه سی ارا الانقباض اراءة قلیلة دیمکدر چونکه ده که
رابطه در که ایکی کلمه ویا ایکی جمله یی بری برینه ربط ایچوندر
(روزی ده یا اصلنده نسبت ایچوندر که روزی بهر یوم تقدیر اولنان

وظیفه

وظیفه درکه ترك کونلك دیر صکره رزق مقدرده استعمال اولنـدی
(تنکی ده یا مصدریه درکه طارلق دیمکدر ضیق کبی مقابلی فراخی درکه
بوللق در وسعت کبی انکیچون غنی یه فراخ دست دیرلر (نمای امردر
مصدری نمودن در کوسترمك وکورنمك معناسنه بوراده متعدی در
مضارعی نماید کلور تنکم سبق ایتمشدر (معنای بیت) بودرکه چونکه
حق تعالی خزانه کبی اولان رزقك قپوسنی اوزریکه فتح وسنی مرزوق
ایلیه باطنکده کشاده دل اول وظاهرکده دخی طارلغی ازکوستر یعنی
هیچ بروجهله منقبض اولمه یعنی تحدیث نعمت طریقیله کشاده روی اول
واثر نعمتی اوزرکده اظهار ایله والا کفران نعمت اولورسن تنکم بعض
اشخاصك رزقه ضرورتی یوغیکن خلقدن جر ایچون فقر صورتن
کوسترروبوندن مستثنادرشول مسأله که برکسه نك مالی اولوب ولکن
ظلمه شرندن حذرا مالنی کتسیه بلدرمسه لابأسدر فافهـم جدا

*تازه روی وخوش سخن باش ای اخی * تابود نام تودر عالم سخی*
تازه باشـك مفعولیدر نام فاعلی وسخی مفعولی ودراکا ظرفدر
وبعدالجمله تعلیلدر (تازه معروفدر عرب غض وطری دیر بوراده
تازه خندان معناسنه تازه روی کولر یوزلو وخوش سخن ملایم سوزلو
دیمکدرکه ایکیسیده صفت مشبهه در (اخی ده یا متکلم وحده یاسیدر
(اخ برادر در یعنی ولادتده آخره یاطرفین دن ویا طرف واحد دن
ویا رضاعدن مشارك اولور صکره دینده ویا قبیله ده ویا صنعتده ویا
معامله ده ویا مودتده ویا مناسباتدن برمناسبتله غیره مشارك اولان
ایچون استعاره اولندی بوراده مراد دین قرنداشیدر سخی سخاوتندرکه
حاجت مقداری بذل وعطادر بوراده مطلق جومرد معناسـنده
مستعملدر (معنـای بیت) بودرکه ای دین قرنداشی ماله مالك
ورزقه نائل اولدیغك وقتده کولر یوزلو وملایم سوزلو اول واثر رزقی
ظاهرکده اظهار ومالکدن دوستان وفقرایه بذل وانفاق ایله تاکه
عالمده نامك سخی وجومرد لکله آدك اکله وخلق سنك حسن خلق
وحالکه حسن شهادت ایدوب بومعنی سبب مغفرت وباعث رفعتك اوله

خصوصا وفاتکدن صکره خبرله ذکر باقی عمر ثانی در پس شیخك مرادی یالکز سنحا ئله یاد اولمق دکلدر زیرا بو معنی شهرت مجرده درکه تحتنده طائل یوقدر بلکه تقریر اولندیغی اوزره فائدهٔ اخرویه در
*پر مخور اندوه مرك ای بوالهوس *چونکه وقت آید نکردد پیش و پس*
اندوه مخورك مفعولیدر وقت آیدك فاعلی و بعد الجمله فعل شرطدر نکردد ضمیری مرکه راجعدر (پیش نکرددك مفعولیدر پیش و پس مقدم ومؤخردر زیرا پیش اوکدرکه تقدم و پس آرد درکه تأخر اقتضا ایدر (پر بای عجمینك ضمیله مملو معناسنه طلویه کثرت لازم اولمغله پر چوق معناسنه استعمال اولنور (مخور نهی حاضر در مصدری خوردندر یمك معناسنه اکل کبی (اندوه غم وغصه بونده تشبیه واردر زیرا غم وغصه مطعوماتدن دکلدر بلکه انسان صباح واخشام غم وغصه ایله مبتلی اولوب انی جاننه غدا کبی قلمغین مخور دیدی انکچون یار وانیسه غمخوادیرلر زیرا انك غمن یبجی وحالن قبوریجی در (مرك موتدر (بوالهوس اصلنده ابوالهوس درکه همزه لاجل الضروره محذوفدر وضرورتك غیریده دخی کثرت استعمالنه بناء تخفیفا بوالهوس دیرلر (هوس عربیدرکه نوعا جنون معناسنه در بویله مواضعده سودا مراد در بوالهوس مبالغه طریقیله درکویاکه هوس وجنون وسودا اندن تولد ایتمشدر بوسببدن ابولفظی هوسه اضافت قلندی نعمة الله ده هوس هوادر دید وکی صحیح دکلدر زیرا هوی وهوس دیو بری برینه عطف ایدرلرکه عطف بحسب الغالب مغایرت اقتضا ایدر بلکه هوی سودادن اعمدر (نکردد کاف عجمی ایله فعل مضارع منفی در مصدری کردیدندر دونمك معناسنه ولکن دونمکده تحول بولنمغله کردیدن شدن معناسنه دخی استعمال اولنور (معنای بیت) بودرکه ای بوالهوس وصاحب سودا وحریص حیات فانیه غم وغصهٔ موتی چوق یمه وموتدن خوف ایدوب طائفهٔ یهود کبی الف سنه عمر تمنی ایتمه چونکه وقت موت کله (فاذا جاء اجلهم فلا یستأخرون ساعة ولا یستقدمون) موجبنجه مقدم ومؤخر اولماز وسنك تمنی وخوفکله ایش بتمز وهیچ کمسه موته درمان بولماز چونکه اجلك سن معلوم ومرض معهودی یوقدر پس مؤمن

جام

جام آشام فنا اولاجغن بيلوب هر نفسده سفر آخرته مهيا وتحصيل زاد ايچون ميان بسته اولمق كركدر فافهم

* دل زغل وغش همیشه پاك دار * تا توانی کینه در سینه مدار *

دل دارك مفعول اولی و پاك ثانيسی وحرف جر پاكه متعلقدر (همیشه) دائما معناسنه ظرفدر کینه مدارك مفعوليدر درا كاظرفدر زغل وغش ايكيسی دخی غين معجمه نك كسريله در غل خيانت وقلبده عداوت وكين طوتمق وغش دخی غل كبی واخلاص نصح ايتاملك ويا اضمار ايتدوكی نسنه نك خلافن اظهار ايتمك وبونلرك امثالی فسادات باطنيه غل وغش ديرلركيشه عرب حقد ديركه قلبنده انتقام ايچون عداوت طوتمقدر (سينه كوكس در صدر كبی (معنای بيت) بودركه قلبكی اخلاق رديه دن دائما پاك طوت وقادر اولدقجه سينه كده هيچ بركسه يه كين وعداوت طوتمه زيرا سنك قلبك فی الحقيقه جنت معنويه در واهل جنت حقنده كلور (ونزعنا مافی صدورهم من غل) پس جنت عاجله اهلی اولمق استين ايركمندن كدورات باطنه يی ازاله ايدر واختياريله نزع ايلر وآخرتده منزوع اولمغه تأخير ايتمز والامقربين دن اولماز * تكيه كم كن خواجه بركردار خويش * دل بنه بر رحمت جبار خويش * تكيه كن كلمه سنك مفعولی وكم مصدر محذوفك صفتيدركه اول مصدر امرك مفعول مطلقی در عربی ايله تقديری اعتمد اعتمادا قليلا ديمكدركه بو وادده قلت عدمدن عبارتدركه لاتعتمد اصلا ديمكدر برتكيه يه متعلقدر دل مابعدنده امرك مفعولی وبر رحمت دخی اكا متعلقدر تكيه طيانمق وسويكمك اعتمادكبی تكيه گاه سويكنجك يروگاه اولوركه گاهی حذف ايدوب تكيه دخی ديرلر (خرمن وخرمنگاه وامثالی كبی خانقاه صوفيه يه تكيه ديدكلری بوقبيلدندر يعنی تكيه گاه ديمكدركه خلقدن عزلت وانك زواياسندن برزاويه ده سويكنوب مراقبه حالنده اشارتدر اگرچه بو اعصارده نادر در خواجه ای خواجه ديمكدركه حرف ندا محذوفدر (يوسف اعرض عن هذا) كبی كردار كاف عربی نك كسريله صنعت وعادت اولوب اشلنن ايش وصف تركيبيدركه صلنده آرنده كردمد ايش كتوريجی معناسنه زيرا صنعت ايش كتورمكه باعثدر

مع هذا ايشی اشلين صانعدر ولكن باعث فعله مجازا فاعلن اسمن
اطلاق ايدرلر نتكم كفتارده مرور ايتدی وايش معناسنه اولان كرد
كسرله اصلنده فتحله در ولكن عندالتركيب فتحه كسره يه تغيير
اولنمشدر سائر مغيرات كبی وفعال معناسنه كردكار دخی كاف عربی نك
كسريله در نتكم جميع لغاتده كسره بابنده درج اولنمشدر وآنی فتحله
ضبط ايدن عقل قاصره تابع اولوب خطا ايتمشدر (بنه نه نونك كسری
وهاء ساكنه ايله امردر اولنده باء مكسوره تأكيد طلب ايچوندر
مصدری نهادندر قومق معناسنه وضع كبی مضارعنده الف حذف
اولنوب نهد ونهنده ديرلر (جبار بالاده مفصلدر (معنای بيت) بودركه
ای خواجه وعزيز ودانشمند كندی فعل وعملك اوزرينه آزاعتماد ايله
يعنی اصلا طيانمه وبنم عملم واردر ديو نفسكه غرور كتورمه بلكه
كوكلكی كندی جبار وغفارك اولان مولانك فضل ورحمتنه قو
يعنی اكا طيان زيرا توفيق آندندر وعمل موجب دخول جنت دكلدر بلكه
دخول فضل ورحمته منوطدر اكرچه درجات جنت اعماله كوره
اقتسام اولنور وبعض اعمال واردر كه عن اصل باطلدر وبعضيسی
دخی بعضا فاسددر ودرست عمل نادردر زيرا شروط ظاهره
وباطنه سنی مراعات صعبدر كه انبيا وكمل اوليايه مخصوصدر بو سببدن
خدمتده قائم اولوب ولكن ملاحظهٔ اعمالدن اعراض كركدر وغيره
اعتماد ايلمك درست اولمديغندن بو خوفله بعض خواص فرائض ايله
اكتفا وبعضيلر دخی جميع اعمالی غيره هبه ايليوب مفلسون ايله مسمی
اولديلر كه بو افلاسده عين غنا واردر * بهترين چيزها خلق نكوست *
خلق خلق نيك را دارند دوست * بهترين مبتدا ومابعدنه مضاف
وخلق خبر ونكوست اكا صفتدر خلق دارندك فاعلی وخلق مفعول
اولی ودوست ثانيسیدر وياخود خلق مبتدا ودارند جمله سی خبردر
بهترين ده يا نسبت ونون تأكيد نسبت ايچوندر (خلق خاء معجمه نك
ضميله خوی معناسنه در اوچنجی خلق كبی ايكنجی فتحله مخلوق
معناسنه دركه مراد ناسدر (معنای بيت) بودركه نسنه لرك يعنی
اوصاف انسانيه نك الك ايوسی وبكركی ايو خويدر وحسن خلق
جمله دن مقبولدر زيرا خلق بری برينه نظم وجمع ايدر الله تعالی ايسه

اجتماعی سود وافتراقه بغض ایلر وخلق عالم دخی ایوخوبی سورلر وصاحبنی دخی دوست طوترلر زیرا خوی محبوب اولیجق انکله متخلق اولان دخی محبوب اولور ومحبوب القلوب صفت اخیاردر

* رو فروتن باش دائم ای خلف * کین بود آرایش اهل شرف *

رو راء مهمله نك فتحیله امر در رفتن دن کیتمك ویوریمك معناسنه مضارعنده فایی واوه وتایی داله قلب ایدوب رود وروند ه دیرلر بوراده یوریمك مطلق اولمغله زوك مابعدی روی واقع اولمشدر فروتن باشك مفعولیدر دائم ظرفدر (کین اصلنده که این در یعنی که رابطه در واسم اشارتدر این که مشار الیهی فروتن باشك مضمونیدر واین بودك فاعلیدر وآرایش مفعولیدر وارایش مابعدنه مضافدر فروتن صفت مشبهه در آشغه تنلو معناسنه یعنی متواضع زیرا فرو آشغه دیمکدر وتنی اشاغه طوتمق تواضع نتکم یوقارو طوتوب کردنکش اولمق کبر وریاست علامتیدر (خلف فتحتین ایله بحسب الغالب صالحلره اطلاق اولنوب صفت مدح اولور ولد صالح کبی که پدری مقامنه خلیفه اولور پس خلف متأخردر که ضدی سلفدر متقدم معناسنه زیرا خلافت تأخرله وجود بولور و خیر خلف دیدکاری خلفك مطلقا نسله اطلاقنی مشعردر بوصورتده لفظ خیر شری اخراج ایچون اولور (آرایش زینتدر یعنی ارایش کرچه بزه یش معناسنه در اسم مصدردر فاما بزك وزینت معناسنده شایعدر (شرف علو ومجددر یا آباء واجداد یوزندن ویاخود کندی حسب وهنری جهتیله (معنای بیت) بودر که ای خلف وولد وخلیفهٔ من تقدم یوری دائما متواضع اول که اهل شرف وحسبك فی الحقیقه زیب وزینتی بو صفت اولور یعنی اکر خلف الصدق خاندان پدر اولایم دیرسك وسلفه خیر خلف اولمق دلرسك تواضع زینتی ایله تزین ایله زیرا اهل عز وقدر وشرف اولنلرك زینتی بودر که زینت معنویه در وبو مقوله زینت وارآیش زینت حسیه دن خیرلودر زیرا الله تعالی صورته نظر ایلمز بلکه سیرته نظر ایلر خصوصا اصیل اولان فروعه طریق اصولی طوتمق کرکدر انکیچون دنلمشدر که لاصل لا یخطی یعنی اصلدن خطا کلمز فافهم * انکه باشد درکف

شهوت اسیر * کرچه آزادست اورابنده کیر * تقدیری آن کسی که
باشد اسیر در کف شهوت کرچه اوآزادست کیر بنده اورا دیمکدرکه
اعرابی بوندن ظاهردر آزادست مبتداء محذوفه خبرو بعدالجمله شرط
وجملهٔ بعدیه جزادر (کف عربیدر اصلنده تشدید له در بوراده
ضرورت وزنیچون تخفیف اولنمشدر کف کرچه ال آیه سنده مشهوردر
ولکن ید معناسنه دخی مستعملدر بوراده اولدیغی کبی (شهوت نفسك
لذاته میل وانی ارادیتدر (اسیر مأسور معناسنه درکه مأخوذ ومقیددر
زیرا اسر شد معناسنه واسار کتاب وزنی اوزرنه انکله شد اولنان
نسنه در ایب وقایش کبی و بعضیلر دیدیلرکه اسر اصلنده قایش ایله
بند ایتمکدر (آزاد بوراده حرالاصله وغیریه شاملدر (معنای بیت)
بودرکه اول کسنه که شهوت طبیعیه الندە اسیر واکا بند اوله اکرچه
آزاد درسن انی قول طوت واسیر عد ایله یعنی ظاهرده حر وآزاد
اولدیغنك شرفی ندرکه معناده عبد البطن والشهوه در وشهوت
نفسانیه امور سافله دن اولمغله صاحبی دخی خوار وذلیلدر انکیچون
طائفهٔ صوفیه سلوکلرنی ریاضتله بدء ایدرلر و بعض شعراء عرب
دیمشدر (بیت) وماینفع الاصل من هاشم) (اذا کانت النفس من باهلة)
یعنی هاشمی الاصل اولدیغنك فائده سی نفسی باهله دن اولدقده صکره
وباهله عربدن دناءت ایله معروفه برقبیله درکه عظام میته نك مخی
یعنی ایلکنی چقاروب یرلردی ودیمشلردرکه العبرة بالوصل لا بالاصل
چون کنی دأب حبیبا نرا ادب دارشان ازخویش دوروکم طلب*
دأب کنی نك مفعول اولی وادب ثانیسی و بعد الجمله شرط ومصراع
ثانی مضمونی جزادر دارشان ده شان ضمیر جمع متصل مفعول اول
ودور ثانیدر واز دوره متعلقدر وکم طلب دارشان جمله سی اوزرنه
معطوفدر زیرا ایکسی دخی انشادر وکم طلبك عربی ایله تقدیری اطلب
طلبا قلیلا دیمکدر زیرا کرچه معنای کم ناقصدر فاما نقصان قلتی
مستلزم اولمغله نقصان قلتده مستعمل اولوب قلت دخی عدمه محمول
اولدی بو جهتدن تقدیری لا انطلب اصلا لا قلیلا ولا کثیرا دیمکدر
(کنی فعل مضارع مخاطبدر مصدری کردن در ایلمك واشلمك معناسنه
مضارعنده نون حذف ویای قلب ابدالی ایله نونه قلب اولنوب کنند

وكنده دينلور (دأب عادت معناسنه در ديدن كبي (حبيبان حبيبك جمعيدر محبوب يعني دوست معناسنه دأبك حبيبه اضافتي ادناى ملابسه ايچوندر (طلب امر حاضر در مصدرى طلبيدن در استمك معناسنه مضارعى مى طلبد كلور (معناى بيت) بودر كه چونكه دوستانله دأب وعادتكى ادب وامور مستحسنه يى رعايت ايليه‌سن پس انلرى كندكدن دوطوت وازطلب ايله يعنى مقتضاى ادب بودركه انلردن اصلا برنسنه طلبنده اولميه‌سن وانلرى اومقوله طلبدن بعيد طوته‌سن تاكه اراده برامر مكروه ظهورايله دوستك سندن تنفر ايتميه‌لر ودوستلاندن نسنه استمك ممنوع اولنجق دشمنلاندن بطريق الاولى در وبيعت نبويه ده كلور (ولاتسألوا الناس) يعنى خلقدن نسنه استمكوز مكركندى ارادنلريله بطريق الهديه وارد اوله بوصورتده لاءاب ولاجلب مقتضاسنجه رد يوقدر * كرتو بينى ناكسى را دستكاه *حاجت خود را ازوهر كز مخواه* بعض نسخده دستكاه يرينه باركاه دوشمشدر مآل بردر زيرا باركاه صاحبي اولمغه دستكاه يعنى قدرت لازمدر (كرحرف شرطدركه فعل اوزرنه داخلدر (تو توسط ايتدوكى لاجل الضروره در پس توحقيقتده بينى تحتنده اولان ضمير خطابى تأكيددر (بينى تو ديمكدر (را لام جاره معناسنه در وناكسى بينى به متعلقدر دستكاه بينى نك مفعوليدر حاجت مخواهك مفعوليدر از دخى اكا متعلقدر (ناكسى ده يا تنكير وابهام ويا وحدت ايچوندر ناكس كس دكل ديمكدر نامرد مرد دكل يعنى آدم دكل معناسنه اولديغى كبي وناكس اولمق بخلدن ناشى اولمغله ناكس بخيل ودنى معناسنده استعمال اولنمشدى (دستكاه عوام تحريف ايدوب دزكاه ديدكلريدر زيرا دست ال در وكاه كاف فارسيله اسم مكاندر دزكاه صانعك ال ايله اشلدوكى يراولمغله دستكاه ديديلر صكره صنعت سبب غنا وقدرت اولمغين دستكاهى قدرت ومكنده استعمال ايلديلر باركاهده دخى بار اجازت وكاه ظرف مكاندر مرتبه صاحبلرينك قپولرنه وديوانخانه‌لرينه اذن واجازتسز وارمق وكيرمك ممكن اولمامغله باركاه دنلدى اجازتكاه معناسنه وبومقوله صاحب الباب اولنلره بهر حال مال ومنال لازم كلور (ازو اصلنده ازاودر تخفيفا الف حذف

اولنمشدر اوضمیر منفصلدر که ناکسه راجعدر (معنای بیت) بودر که
اکرسن بخیل ودنی کسه ایچون قدرت وغنا کوررسك ویا بارکاه وجاه
وجلال مشاهده قیلورسك کندی حاجتکی اومقوله سفلدن اوقاتدن
بروقتده طلب ایتمه یعنی جمیع اوقاتده اندن مستغنی اول واکا ال اچمه زیرا
دنی یه ال اچمق زیاده دناءتدر پس اومقوله بی آدم یز بنـه عد ایتمه
زیرا نصف صورتدر فافهم جـدا * بردر ناکس قدم هرکز مبر *
ور ببینی هم مپرس از وی خبر * قدم مبرك مفعولی ورا کا متعلقدر ببینی نك
مفعولی محذوفدر ور ببینی ناکس را دیمکدر و بعد الجمـله شرطدر زیرا
ور واکردن تخفیف اولنمشدر از مپرسه متعلقدر وخبر انك مفعولیدر
وبعد الجمله جزادر وجزا جمله سی دخی ماقبلنه معطوفدر (مبر باء
موحده نك فتحیله نهی حاضردر مصدری بردن در بانك ضمیله ایلتمك
معناسنه مضارعنده فتحله برد وبرنده دیرلر (ببینی ده باء اصلنده مکسوردر که
اوائل مشتقاته علامت اشـتقاق ایچون ومضارع اوزرنه تخصیص
استقبالدن اوتوری داخل اولور بوراده مابعدنده اولان یاشفوی اولمغله
مضموم قلنمشدر پس رسمی متصـل کرکدر (بینی مضارع مخاطبدر
مصدری دیدندر که کورمکدر مضارعنده علی خلاف القیاس دال
بایه تبدیل اولنوب بیند وبیننده دینلور (هم جمع وضم موافقت ایچوندر
(مپرس باء عجمینك ضمیله نهی حاضردر مصدری پرسیدندر صورمق
معناسنه سؤال کبی از وی اصلنده ازاوی در تفصیلی یا آلاده در (خبر
غیرك اخباریله حاصل اولان علمدر بوراده اخباره صالح اولان نسنه در
مثلا نه خبر وار دیرلر یعنی اخباره صالح نسـنه وارایسه سویله تاکه
سنك اخبار واعلامکله معلومز اولسون دیمکدر و بعض علماء خبری
تحدید ایتمـدی زیرا ضروری نسنه در که تعریفه محتـاج دکلدر
و بعضیلر دیدیلر که هو ما یصح السکوت علیـه نحو زید قائم پس خبر
برنسـنه یی برنسنه یه نسبتدر کرك صدق وکذبه محتمل اولسون وکرك
اولمسون خبرا آلهی کبی که صدق محضدر ومحالدن خـبر کبی که
کذب محضدر (معنای بیت) بودر که ناکس وبخیلك قپوسی اوزرنه
قدم ایلتمه وایشکنه ایاق باصمه واکر آنی کوررسن اندن خبر صورمه
زیرا آندن خبر صورمق که سؤال استفتائی در سؤال استعطائی

عطا

جكلنده در چونكه دنى ودوندن طلب عطا ممنوعدر سؤال خبر دخى بويله در زيرا ايكسى دخى سؤال قبيلندندر پس بومقوله سؤال مذلت وحقارتى مشتمل اولمغله منهى اولدى واندن امساك ايتمكله عرض دين كانن بولدى فافهم جدا * تاتوانى كار ابله را مساز * كار فرمايش ولى كمتر نواز * تاتوانى ظرفيت مستمره معناسنه در مادمت تقدرر ديمك اولمغله مسازه ظرفدر (كار مسازك مفعوليدر ايكنجى كار فرمايشك مفعول ثانيسى وضمير غايب اولكيسيدر (ولى وليكن دن تخفيف اولنمش حرف استدراكدر كمتر محذوف اولان مفعول مطلقه صفتدر تقديرى نواز نواختن اندك ديمكدر (ابله عربيده بون وساده دل يعنى اوغوز وسليم الصدر معناسنه ولكن ناظم قدس سره مقام ذمده استعمال ايلدى احمق وبوغون وناساز كبى (مساز نهى حاضردر مصدرى ساختن در دوزمك مضارعنده خازايه قلب اولنوب سازد وسازنده ديرلر ومصدر فرعى دخى استعمال اولندى سازيدن كبى وساز دوزندر چالیجى يه سازنده ديدكلرى چالديغى نسنه نك دوزنى دوزديكندن اوتورى در (فرماى امر حاضردر مصدرى فرمودن دركه بيورمقدر مضارعنده واو يرينه الف وياكلوب فرمايد وفرماينده ديرلر (نواز امر حاضردر مصدرى نواختن در اوخشمق وايو نغمه ايله ساز چالمق ود وست وقرنداش طوتمق معنالرينه مضارعنده خا زايه قلب اولنوب نوازد ونوازنده ديرلر (معناى بيت) بودركه مادام كه قادراوله سن احمق وناسازك ايشنى دوزب قوشمه مقصود ايشنه قارشمه وبولاشمه والا ملوث اولورسن ديمكدر وسن اكا ايش بيور وخدمت خارجيه ده استخدام ايله ولكن آنى يار ويولداش طوتوب اوخشمه ورفقله معامله قلمه زيرا ابله بنده شهوتدرحر بالطبع دكلدر پس اكا خدمتده تشديد ايله وقهر يوزنى طوت زيرا لطف ومعامله يه سزا وحسن خطابه لايق دكلدر فافهم

* در بيان احتراز از دشمنان كويد *

* از دوكس پرهيز كن اى هوشيار * تانبينى نكبتى در روزكار * تقديرى كن پرهيز از دوكس ديمكدركه پرهيز امرك مفعولى وجار ومجرور پرهيزه متعلقدر (نكبتى نبينى نك مفعولى ودرفعله ظرف

وجمله سی تعلیلیه در (پرهیز اجتناب واتقا (هوشیار د قائقده کلنور که هوش تمییز دیدکلری حالتدر که عقل تحیحک اثر بدرار می خیروشر ونفع وضرری آنکله فرق ایدر هوشیار آیقدر مقابلی مستدر معنای ترکیبی سی هوشی کند ویه یار ومعین در انتهی بو فقیره لایح اولان بودر که هوشیار اصلنده یار هوش در اضافتله مصاحب هوش معناسنه مرکب علم اولیجق مضاف الیه لک تقدیمی شایع اولمغله هوشیار دنلدی عالم پناه ودولت خانه کبی که اصلنده پناه عالم وخانهٔ دولتدر پس هوشیار معنای اضافی اوزرنه در نظائری کبی دقائقده ویردوکی معنی ایسه اصلنده صفت مشبهه اولمق اوزره در اکرچه ترکیده ایکی معنی دخی شایعدر نتکم دیرلر که فلانک عقلی کند ویه یار دکلدر ودیرلر که فلان عقله یار دکلدر پس بوراده معنای اصلیسی اوزرنه مصاحب دیمکدر نتکم یاران صفادیرلر معین معناسنک مناسبتی یوقدر (نکبت فتحله عربیدر مصیبت معناسنه منکوب دیدکلری بونلردر که مصائب دهرله مبتلا ودوشکون دیمکدر (معنای بیت) بودر که ایکی کسه نک صحبتندن وقربندن اجتناب ایله تا که روزکارده مصیبت کورمیه سن یعنی زمانه ده منکوب ومصاب اولمقدن خوف ایدرسک اول ایکی نسنه دن حذر ایله والا دوده اوغررسن ومصیبته دوشرسن فافهم* اول از دشمن که او استیزه روست* وانکهی از صحبت نادان دوست* تقدیری اولا پرهیز کن از دشمن دیمکدر که جار ومجرور مقدر پرهیزه متعلقدر واول ظرفدر او مبتدا واستیزه رو خبر وبعد الجمله دشمنه صفت اولور (وانکهی وبعده وثانیا پرهیز کن از صحبت دیمکدر استیزه رو صفت مشبهه در جنک وجدل وخصومت یوزلو معناسنه (پس رو اصلنده روی در یوز معناسنه (نادان دوست نونک سکونیله اصلنده دوست نادان در تانک کسره سیله که نادان محذوفدر که رابطه سیله دوسته صفتدر تقدیری دوست که نادانست دیمکدر (مرد جومرد کبی که تقدیری مرد که جومردست دیمکدر ولکن اکر ضرورت واکر سعتده رابطه حذف اولنمق شایعدر (ارادت خیر دخی بویله در (معنای بیت) بودر که اولا شول دشمندن اجتناب ایله وشرندن حذر ایله که جنک وجدل وخصومت یوزلو در یعنی یوزسزدر که اظهار

خصومت

خصومت وعداوت ایتمکدن وانسانك یوزنه یاپشمقدن حیا ایلمز یعنی فاسق ایکی دورلو اولوب بری فاسق معلن و بری فاسق مستور اولدیغی کبی دشمن دخی ایکی نوعدر که بری عدو باطندر که اظهار عداوت وحالی اوزرنه کچوب کیدر بونك حالی اخفدر و بری عدو ظاهردر که باطنده کین اهلی اولدیغی کبی ظاهرده دخی اثارنی اظهار ایتمکدن خالی اولماز بونك حالی اشددر زیرا بی ادبدر که انسانی رسوای ایتمکدن پرهیز ایلمز پس سن اویله رسوایدن پرهیز ایله وثانیا نادان اولان دوستك صحبتندن صاقن وآنکله چوقلق مجالسه ایتمه زیرا آخر منکسر اولور سن ودیمشلردر که مجالسة الاحمق خطر والقیام عنه ظفر فافهم جدا

*خویش را از نزد دشمن دور دار *یار نادان رازخود مهجور دار*

تقدیری دار خویش رادور ازنزد دشمن دار یار نادان را مهجور زخود دیمکدر که خویش دارك مفعول اولی ودور ثانیسی وجار دوره متعلقدر وکذلك یار ایکنجی دارك مفعول اولی ومهجور ثانیسی وجار مهجوره متعلقدر (نزد عند معناسنه در مثلا نزدمن بنم قاتمده ونزد توسنك یانکده دیمکدر (مهجور هجردن در مفارقت معناسنه ویا بدن ویا لسان ویا قلبله هجرت بونلردر که ترك دیار ومفارقت اوطان واعتزال اخواندر (معنای بیت) بودر که کندیکی دشمن یاندن دور و بعید طوت تاکه شرندن امان بولاسن ونادان اولان دوستی کندکدن مهجور ومتروك طوت ودوستلغنی ترك ایت زیرا احمقدن جفادن غیری نسنه کلمز بوسببدن دیمشلردر که احمق دوستدن عقللو دشمن ییکدر زیرا عاقل اولان کسه دشمن اولسه ده میزان عقلی الده اولدیغه هرایشی فکر صحیح ایله وزن ایدوب ایشلر احمق ایسه بی میزان وبی فکردر و بونده رمز واردر که احمق سنك صحبتکه طالب اولسه دخی سن انی کندکدن تبعید ایله ووصالی هجرانه تبدیل ایت زیرا انك صحبتندن سکا حاقت وجهلی ساری اولور عقل وعلم دکل زیرا عقل اولمیجق علم نه دن کلور* ای پسر کم کوی بامردم درشت*

ور بکویی باتو کر دانند پشت کم بالاده تقدیر اولندیغی اوزره در درشت موصوف تقدیریله کویك مفعولیدر سخن درشت دیمکدر باکویه متعلقدر ور بکویی واکر بکویی درشت تقدیریله شرطدر

پشت کرداندك مفعولی وفاعلی تحتنده ضمیر جمعدر زیرا مردم اسم جنسدر باکرداننده متعلقدر وبعد الجمله جزا در (درشت لغانده ایری ایله تفسیر اولنمشدر خشن معناسنه ودقائقده دیمشدر که درشت قاتی در مقابلی نرم در فارسیده ایری یه سترك دیرلر انتهی ولکن بونده نظر واردر زیرا ایری ایکی وجهله در بری جثه ده ایری و بیوکدر که اکا سترك دیرلر وبری دخی خشن معناسنه ایری درکه اکا درشت دیرلر (وعربیده خشونتك ضدی لین اولدیغی کبی فارسیده دخی درشتك ضدی نرم در قاتی معناسنه کلن سخندر (کردانند کاف عجمیله جمع مضارع غایبدر مصدری کردانیدن در دوندرمك معناسنه (پشت باء عجمینك ضمی وشین معجمه ایله ارقه در ظهر کبی (معنای بیت) بودر که ای پسر خلقه ایری سوزی ازسویله یعنی هیچ سویله واکر سوز دکلیوب سویلرسك سکا ارقه لرن دوندررلر یعنی اقبال ایتمزلر بلکه اعراض ایدرلر زیرا قول غلیظ سهم زهرناك کبی در بو مقوله سهمه ایسه کمسه قارشو وارمز ویوزنی اکا هدف ایتمز وخلق سندن اعراض ایدیجك بیکس قالورسن انسان ایسه مدنی بالطبع در که بنی نوعیله تعیشه محتاجدر پس حسن خلق و رفقله کلام کرکدر تا که خلق سید ایده سن

بهترین خلق می دانی کراست انکه داد انصاف وانصافی نخواست*

بهترین خلق مبتدا کراست خبر و بعد الجمله میدانی نك مفعولیدر زیرا میدانی افعال قلوبدن درکه بوراده معلقدر انکه نك تقدیری ان کسی راست دیمکدر که آن مبتداء محذوفه خبردر که اودر دادك تحتنده فاعلی آن کسی در انصاف مفعولیدر وایکنجی انصاف نخواستك مفعولیدرکه نخواست فعل ماضئ منفی در واو معناده نخواست اوزرنه داخلدر و بعد الجمله داد اوزرنه معطوفدر (خلق خاء معجمه نك ضمیله خویدر تفصیلی باآلاده در (می داند فعل مضارع مخاطبدرکه بوراده استفهامی متضمندر مصدری دانستن در بلمك معناسنه مضارعنده سین حذف اولنوب داند ودانند دینلور (کراست ده که اسم استفهامدر ورا تخصیص ایچوندر که لام جاره معناسنه در پس کرا لسان عربیده لمن کبیدر (است ادات خبردر (انصاف عدالتدرکه نفع وضرده مثلی ایله مکافات ومقابله در (انصافی ده یا وحدتدر و بعض

نسخده انصافش دوشمشدر که ضمیر داد انصافك مضموننه راجعدر (نخواست واو رسمی والف ثابته ایله در مصدری خواستن در دیلمك معناسنه طلب وارادت کبی مضارعنده سین هایه قلب اولنوب خواهد وخواهنده دیرلر (معنای بیت) بو درکه خویك یکرکی والك ایو سی بیلورمیسن کیك ایچوندر وکیمه مخصوصدر وانکله متصف اولان کیمدر پس جواب و یروب دیرکه اول کسنه ایچوندر وانك شانیندندرکه خلقه انصاف و یردی وعدلله معامله ایلدی وانلردن انصاف استمدی بلکه ظلم اولندیغی صورتده عفو ایلدی زیرا کرچه عقاب مثلی ایله مقابله اولنور شرعا فاما عفوایتمك خیراودر حقیقتده زیرا صفات الهیه ده عفوغالبدر پس شول کسنه که خلقه ظلم ایتمیه واکر خلق اکا ظلم ایدرسه اول انلره عفوله مقابله ایلیه که (واحسن الی من اساء الیك) مضموننیدر بو نك فوقنده عند الله مرضی ومقبول ذوی اولماز انکیچون قرآنده کلور (فاعف عنهم واصفح وقل سلام)

چون حدیث خوب کویی بافقیر به بود زانش که پوشانی حریر*

مصراع اول شرط وثانی جزادر حدیث کویی نك مفعول صریحی و بافقیر غیر صریحیدر وچون معناده کویی اوزرنه داخلدر زانش بهه متعلقدر به بودك فاعلیدر شین ضمیری فقیره راجعدر حریر پوشانینك مفعولی و بعد الجمله که رابطه سیله ماقبلنه صفتدر (حدیث سوزدر (کویی مضارع مخاطبدر مصدری کفتن درکه سویلمکدر مضارعنده فا واوه قلب اولنوب بریاز یاده سیله کوید وکوینده دیرلر (فقیر کثیر الاحتیاج در (به کسرله وهاء ساکنه ملفوظه ایله ایودر نیك کبی کما فی اللغات ودقائقده کلورکه به یکدر نیك ایودر مقابلی بددرکه یرامزدر (بهتر یکرکدر انتهی ظاهر بودرکه ایو اولمغه سازدن یك اولمق لازم کلور بو جهتدن بهرایو ایله تفسیر ایتدیلر (زانش اصلنده از آنش درهمزه حذف وزانك سکونی لاجل الضروره فتحه یه تبدیل اولنمشدر شین فی الحقیقه پوشانی یه قید در تقدیری ازان معنی که پوشانیش دیمکدر (پوشانی فعل مضارع مخاطبدر مصدری پوشانیدن در اورتمك وکیدرمك واورتدرمك وکیدرتمك معنالرنه زیرا امرك آخرنه الحاق اولنان الف ونید لفظلری تعدیه

ایچوندر وتعدیه برمفعوله وایکی مفعوله تعدیه یه شاملدر پس پوشانید
کیدردی وکیدرتدی وپوشاند کیدرر وکیدردر دیمکدر زایانید مطلب
طوغردی وطوغرتدی وزایاند طوغرر وطوغرردر دیمك اولدیغی کبی
وپوشانیدن ایله پوشید نك فرقی بودرکه پوشانیدن متعدیدر مطلقا
یعنی برمفعولله ایکی مفعوله تعدیه میاننده مشترکدر پوشیدن لازم ایله
متعدی میاننده مشترك اولدیغی کبی زیرا معناسی اورتمك واورتمك
وکیمك وکیدرمکدر مضارعی پوشد کلور پوشانیدنك پوشاند کلور
فاحفظه فانه مزالق الاقدام (حریر ثیابك رقیقنه وابریشمدن منسوج
اولانه دیرلرکه رجاله لبسی حرامدر مکرکه ضرورت قویه اوله پس
بوراده ناظمك قدس سره مرادی یاثوب رقیقدرکه ارباب زینت
یاننده معتبردر ویاثوب شهرتدر زیرا حریر ثوب شهرتده علم کبیدر
خصوصا که سرخ رنك اوله ویاخود فقیره الباس زوجه سی ویا
جاریه سی فقیره یه نسبتله اوله نتکم جناب نبوت صلی الله علیه وسلم
حضرت عمره رضی الله عنه حریردن برجبه اهدا ایتدیلر وحضرت
عمر بوبابده توقف ایدیجك بیع ایدوب ثمنی مصارفنه صرف ایلیه
وخاتوننه وجاریه سنه الباس ایده دیو بیوردیلر (معنای بیت) بودرکه
چونکه فقیره کوزل سوز سویلیه سن وفرح بخش کلامله حسن خطاب
ایلیه سن بومعامله اکا حریر کیدرمکدن یك اولور زیرا کلام حسنك
تأثیری جانه والباس رقیق وثوب شهرت بدنه‌در وروحانی جسمانیدن
اقوادر بوسببدن قرآنده کلورا قول معروف ومغفرة خیر من صدقة
یتبعها اذی) فافهم جدا * خشم خوردن پیشهٔ هرسرورست *
تلخ باشد وزشکر شیرین ترست * خوردن مبتدا خشم مفعولیدر
پیشه خبر ومابعدنه مضافدر تلخ باشدك مفعولیدر فاعلی تحتنده
ضمیردرکه خشم خوردنه راجعدر وزشکر تقدیری ولکن اوشیرین
ترست ازشکر دیمکدرکه بوراده حرف استدراك تقدیراولنور وشیرین
مبتداء محذوفه خبر وجار ومجرور اکا متعلقدر (خشم خاء معجمه نك
فتحیله غضبدر اکرچه بین الناس کسرله شایعدر غضب یورك قانی
قینامقدر انتقام الحق ایچون ایشه صفقدرکه تفصیلی بالاده در
(سرور سابقا حل اولندیغی اوزره ریاست صاحبی ومقدم ومتبوع

معناسنه

معناسنه مستعملدر بوراده مراد مقتدای دین وامام اهل یقین درکه خصال حمیده ده سائره نسبتله باش بوغدر وخلقك پهلوانیدر زیرا شدید اودکلدرکه کشتی کیرلکده خصمنه غالب اوله بلکه شدید اودرکه غضب حالنده نفسنه مالك اوله وحکمنی و پرمیوب زمام صبر وتجرع ایله انی قید و بند ایده (تلخ آجی در مقابلی شیرینلدر تنکم مرارا مرورا ایتدی (معنای بیت) بو درکه غضبنی یمك ویوتمق ولسان وفعله اثرنی کتورمك وطشره چقرمق رئیس دین اولانکسه نك صنعتی ومیدان تقوانك پهلوانی اشیدرکرچه بویله تجرع غیظ وغضب ایتمك ابتداده تلخ وزهرناك اولور ولکن نهایتده شکردن زیاده طاتلولکلور زیرا غضبك دنیا وآخرتده مفاسدی چوقدرنیچه‌لرانك سببیله دین وسر وجاندن چقمشلر ومال وملك خصوصا خاتونلرندن واولادندن جدا دوشمشلردر وکذلك جفاره تحمل ایتمك بدایتده آجیکلور چونکه انسان کال اهلی اوله وتحمل وتجرعی خوی ایدینه وملکه صاحبی اوله بردخی آجی کورمز وآجیلرا کا طاتلو اولور خصوصا که مکاشف اوله زیرا مکاشفك نظری حقه‌در وجانب حقدن کلن زهر ایسه شکردر ＊هرکه بامردم نسازد درجهان＊زندکانی تلخ دارد بی‌کمان＊تقدیری هرکسی که نسازد بامردم درجهان دارد زندکانی تلخ بی‌کمان دیمکدرکه اعرابی ظاهر در خصوصا که نظائری سبق ایتمشدر (نسازد فعل مضارع منفی درمصدراصلیسی ساختن وفرعیسی سازیدندر دوزمك معناسنه (زندکانی آخرنده اولان همزه حرف توسلدرکه بوراده صفت ایله موصوف اراسنده توسط ایتمشدر آنکچون حذف اولنماز بلکه سلاست ورنندن اوتوری حرکتی اختلاس اولنورنظملرده نظائری چوقدر (معنای بیت) بو درکه هرکسه که دنیاده خلق عالم ایله کنندنه دوزن ویرمز یعنی دوزیلوب قوشیلوب امتزاج ایتمز اولکسه بی شك وشبهه آجی دیرلك طورر وخلقله دیرلکی اولمدیغندن حالی زهرناك اولور وعروه کاری بدنده قالور زیرا معین بولمز وغم وغصه‌دن خلاص اولمز＊آنکه شوخست ونداردشرم نیز＊دان که اونا پاك زادست ای عزیز＊آنکه آن کسی که تقدیرنده در مبتدا وشوخست مبتداء محذوفه خبر درکه اودر وبعد الجمله مبتداء اوله

صفتندن شرم نداردك مفعوليدر و بعد الجمله جملهٔ اسميه اوزرنه
معطوفدر اکرچه فعليه يي اسميه اوزرنه و بالعكس عطف ايتمك بلاغته
انسب دكلدر او مبتدا ناپاك زادستك تحتنده فاعلندن حالدر ورزاد
بعدالجمله مبتدايه خبر و بعد الجمله كه رابطه سيله دانه مفعولدر زيرادان
افعال قلوبدن دركه بورادہ معلقدر (شوخ برقاچ معنايه كلور بورادہ
مناسب اولان بي تكلف وجري و بي ادب وفتنه معنالريدر (شرم
اود در يعني اوتانمق كه عرب حياديرر (دان امر حاضردر مصدري
دانستن در بيلك معناسنه مضارعنده سين حذف او لنوب داند
ودانندہ دينلور (ناپاك سلب طهارتدر پاك وطاهر دكل معناسنه (زاد
طوغدي ديمكدر مصدري زادندر طوغمق وطوغرمق معناسنه لازم
ومتعدي استعمال اولنور مضارعنده دال يايه قلب او لنوب زايد
وزاينده دينلور كذا قالو ولكن بونده نظر واردر زيرا تعديه معناسن
افاده ايلين زايانيدندر كه طوغردي وطوغرتدي ديمكدر نتكم ايكي بيت
مقدم تحقيق اولنمشدي زاد لازمدركه طوغدي ديمكدر وكاه اولور كه
عربيده فعل لازم حرفله تعديه ايتديكي كبي فارسيده دخي تعديه ايدر
مثلا زادكه لازمدر راكلمه سي ايله متعدي اولور نتكم كلور (بيت)
(پشت دوتاء فلك راست شد ازخرمي) (تاچوتوفرزند زاد مادرايام را)
زيرا بورادہ زادك مادرايامه تعديه سي را وساطتيله در بوجهتدن
زايانيد منزله سنده اولور معناسي ديمكدركه فلكك ايكي قات اولان
آرقه سي سرور وشنلكدن راست وطوغري اولدي (مادر ايام
سنك كبي فرزند طوغرالدن بري پس بورادہ زاد طوغردي ديمكدر
ولكن ادات تعديه ذكر اولنمدقجه نه عربيده ونه فارسيده معناي
تعديه و يرلمامك كركدر فاحفظه (معناي بيت) بودركه اول كسه كه
فتنه وبي پردہ وبي ادبدر وحيادخي طوتمز اي عزيز بيل كه اونا پاك
طوغمشدر يعني طهارت اصليه سي يوقدر بلكه خباثت جبليه ايله
دنيايه كلمشدر بدكهردن ايسه اومقوله سوء خلق صادر اوله كلمشدر
على الخصوص منبت سوءدن يتمك دخي باعث فضاحتدر نتكم
حديثده كلور (اياكم وخضراء الدمن) يعني ناپاك زنه اعتبار ايتمكوز
حسنالردن ايسه ده زيرا كاه اولور كه مزبله ده وموضع خبيثده نبات

بتركه

بتركه ظاهرى ناظرى تحسينه كتورر فامامرداد پرده بكله معتبر دكلدر

وحد يشده كاوركه (واد الزنية شر الثلثة) فافهم جدا * از ملامت
تا يمانى درامان * باش دائم همنشين صالحان * ازامانه متعلقدر ودر
يمانى يه ظرفدر تا تعليليه در دائم ظرف باش در همنشين مفعول باشدر
ومابعدنه مضافدر ملامت دنائه متعلق اولان نسنه ايله وصف
وتعيب ايتمكدر (يمانى ياتك ضميله زيرا بيم شفوى اولمغله حركتى
اكا نابعدر (مانى مضارع مخاطبدر مصدرى ماندن در قالمق معناسنه
مضارعى ماندكاورفتح نونله امان زوال الخوف وحصول الاطمئنان در
همنشين همصحبتدر زيرا هم موافقت ايچوندر (نشين نشيننده دن
ترخيم اولنمشدر مصدرى نشستن در اوتورمق معناسنه جلوس كبى
مضارعنده سين مهمله يرينه ياونون كاوب نشيند ونشيننده ديرلر
پس همنشين اوتورمقده برى برينه موافق يعنى بريرده اوتوروب صحبت
ايديجى ديمكدر (صالحان صالحك جمعيدر صلاح اودركه اوقاندن
هيچ بروقتده اعتقاد وعملنه خلل كلميه وبو معنى كسبى اولمغله خواص
ناس صلاحه رغبت واهل صلاحه التحاقله دعا ايتديلر زيرا اكر خلقى
اولايدى هركس صالح اولوردى ومعناى مذكوردن غافل اولان
صلاحى درجهٔ نازله صاندى وظاهر آيته آلدندى قال تعالى (فأولئك
مع الذين انعم الله عليهم من النبيين والصديقين والشهداء والصالحين)
يعنى صلاحك تأخير اولنديغى مرتبهٔ جامعه اولديغنه مانع دكلدر
بلكه نبوت وصديقيت وشهادت صلاح مطلقدن خصوص مرتبه در
فاعرف جدا (معناى بيت) ديمكدركه ملامت وسرزنشدن
امانده قالمغك ايچون دائما صالحلره يار اول وانلرله صحبت ايله زيرا
صالحلر ممدوحلر وناسقلر مذموملردر پس مذمومه مقارن اولان
مذموم اولديغى كبى ممدوحه مقارن اولان دخى ممدوح در وديمشلردركه
تقوادن صكره خيراونسنه اخ صالحدر زيرا خيرله امر ايدر وكاتب
جليس سوءدن خيراودر زيرا جليس بد شره تحريضدن خالى دكلدر

* در بيان صفت خوارى ميكويد *

* چند خصلت آورد خوارى بروى * باتو كويم كرهمى كويى بكوى *
بعض نسخه ده هشت خصلت دوشمشدر سكز خصلت ذميمه معناسنه

چند خصلت آورد لك فاعلی خواری مفعولی و با كاف متعلقدر ویاخود چند خصلت خصال متعدده معناسنه مبتدا ومابعدی خبردر با كویمه متعلقدر و بعد الجمله جزاء مقدمدر مابعدی شرط مؤخردر (بكوی بانك ضمیله مقول قولدر (چند جیم عجمی ایله عدددن سؤالدر كم كبی یعنی اسماء استفهامیه دندر نقدر معناسنه نتكم دیرلر (دراهمت چند ست یعنی اقچه لك نقدردر چندان نیچه نیچه واولقدر دیمكدر كاه اولور كه استفهام انكاری معناسنه كلور وكاه مجرد تكثیره محمول اولور (خواری خاء معجمه نك فتحیله و واو رسمی والف ثابته ایله دار وزننده ذلیلدركه عزیزك ضدیدر آخرنده یامصدریه در (روی یوزدر مراد ذاتدر ذكر جزء اراده كل طریقیله در ولكن رویی تخصیص ایلدی زیرا اثر حقارت وذلت یوزده بللواولور (كویی مضارع مخاطبدر (بكوی بانك ضمیله امر حاضردر مصدری كفتن در سویلمك معناسنه مضارعنده فایی واوه قلب و بریازیاده سیله كوید وكویندم دیرلر (معنای بیت) بودركه بز قاچ خصلت انسانك یوزنه یعنی ذاتنه خواراق وذلت كتوردر اكر سویله دیرسك سكا سویلیه یم یاخود نمقدار خصلت انسانی خوار ایدر دیو سؤال ایدرسك سكا جواب ویروب تعداد ایده یم تاكه اول رذائلدن حذر اید وب ذلیل او لمقدن مصون اوله سن ومعنای اوله كوره اكر سویله دیرسك دید وكی سؤاله حمل و سویلنجك خصالك ذكری امور لازمه دن اولدیغن اشعاردر یعنی طالب عزت اولان سكا بومقوله نسنه دن سؤال ایتمك دوشر و بالفرض سن آنی صورمسك دخی بن آنی دیملویم زیرا اجتنابی واجب وعرضه شین ویرن نسنه لردندر

اول آن باشد كه مانند مكس مرد ناخوانده شود مهمان كس*

اول مبتدا آن مفعول مقدمدر بعد الجمله خبردر مانند مهمانی تنغیردر مرد شودلك فاعلی مهمان مفعولیدر ناخوانده مرددن حال ویا اكا صفتدر حال اولورسه آخری ساكن وصفت اولورسه مكسوردر (مانند شبیه ونظیر معناسنه مانستن دن مأخوذ اسمدر مانستن بكزمكدر چون ایله فرقی بودركه مانندك معنای مستقلی اولمغله قابل سلبدر بی مانند دیرلر اما بی چون دیمزلر اگرچه چون دخی بلااشباع

الواو

الواو ادات تشبيه در (مكس سكك در ذباب كبي (ناخوانده اوقنمامش ودعوت اولنمامش معناسنه اسم مفعولدر اصلی خواند در خانك ضمی وواو رسمی ودالك سكونيله كه ماضيدر اوقيدی معناسنه آخری مفتوح وفتحه سنی بيان ايچون ها غيرملفوظه زياده قلنوب خوانده دنلدی (نا ادات سلبدر معناسی دكل ديمكدر ناخوانده اوقنمش دكلدر ماضی مقيد ايله اسم مفعولك لفظده فرقی يوقدر ولكن مقامدن وسوق كلامدن معنی فرق اولور (مهمان قونقدر (مه اولودر (مان بكزيجی معناسنه مانستن دن اسم فاعلدر قونق مستحق تعظيم اولوب قونديغی يرده رعايت اولنديغندن اوتوری مهمان ديرلر اولويه بكزر ديمك اولو اولمقدن عبارتدر لسان عربده مستعملدر مثل الامير يحمل علی الادهم والاشهب كبی فافهم (معنای بيت) بودر كه اول خصال رذيله نك اولی اول ذميمه در كه كشی دعوت اولنمامش اولديغی حانده ویاخود دعوتسز كسه مكس كبی كسه يه مهمان وضيف اوله يعنی سكك بلادعوة طعام اوزرنه قونديغی كبی اولدخی واروب ايل سفره سنه اوتوره وطفيل كبی مدعو اولنلره تابع اولوب غيرك خانه سنه مهمان اوله بوايسه عقلا وعادة بلكه شرعا قبيحدر تنكم قرأنده كلور (ولكن اذا دعيتم فادخلوا) يعنی بيوت نبويه يه مأذون وطعامه مدعو اولسكوز اول وقتده علی وجه الادب داخل اولوكز والا ثقلت ويرمكوز كما فی التفاسير * هر كه مهمان كسی ناخوانده شد * نزد مردم خوار وزار ورانده شد * تقديری هر كسی كه شد مهمان ناخوانده شد نزد مردم خوار وزار ورانده ديمكدر بوندن اعرابی ظاهر اولور ناخوانده شدك تحتنده ضميردن حالدر (ناخوانده بيت سابقده در بونده خا مضموم وخوارده مفتوحدر (زار اكليجی نالان معناسنه زاريدن اكلمكدر (رانده اسم مفعولدر سورلمش معناسنه مصدری راندن در كه سورمكدر (معنای بيت) بودر كه هر كس كه بركسه نك مهمان وقونغی اولدی اورايه اوقنمامش اولديغی حالده اول كسه خلق يانده ذليل ونالان وسورلمش اولدی ذليل اولديغی بودر كه بلادعوة وارمغله استثقال وتذليل اولنور زار اولديغی بودر كه خلقك سنمی وملامتی اوجندن مريض ومبتلی كبی اولوب اكلر سورلمش

اولدیغی بودر که نظردن ساقط واعتباردن دور اولور بلکه نیجه‌لری حقیقتده مجلسدن سوریلور و بوندن فهم اولنورکه مهمان اولمق غیرك طعامنه حاضر اولمقدر مسافر اولوب برخانه‌یه نزول ایتمك بشقه‌در و بعض کتب معتبرده کلورکه اهل کوفه‌دن طفیل دیرلر برکسنه واریدی که اکا طفیل الاعراس دیرلردی زیرا دوکونلرده وجمعیتلرده حاضر اولوردی و بوعمل ابتدا اندن قالوب صکره بو بابده اکا اقتدا ایدنلره طفیلی دیوب مثل ضرب اولندی * دیکران باشد که نادانی رود * کد خدای خانهٔ مردم شود * دیکر مبتدادر ثانی یرینه وضع اولنمشدر آن باشد سابقده‌کی کبی خبردر نادانی یاء وحدت ایله رودك فاعلیدر (کد خدا اصلنده خدای کددر صاحب البیت ورب الدار معناسنه زیرا کد لغت پهلویده خانه وخدا رب دیمکدر اموردہ مدبر معناسنه ده استعمال کد خدائیت اندن تعریب اولنمشدر وقابقده کلورکه کد مطلقا محل قراردر کرك اوزرنده بنا اولسون میکده بت کده آتشکده کبی وکرك اولمسون وادی کده کبی کده مخصوصدر خانه‌ده بنا معتبردر یوخسوله کدای دیدکلری دلنورکن اولرقپوسنه کلدیکندن اوتوریدر پس کدای ده‌آی خدای‌ده کبیدرکه آینده ترخیم اولنمشدر وکدانك کافی عربیدر اکرچه عجمی ایله استعمال ایدرلر ودالله ثالث قرب مخرجی اولمغله بین الناس کتخدا دیرلر بوراده کد خدا خانه‌یه مضاف اولمغله تجریده محمولدر وفضولا صاحب خانه دیمك اولور (معنای بیت) بودر که بردخی یعنی ایکنجی خصلت رذیله اول اولورکه برنادان کیده فضولا خانهٔ خلقك کدخداسی اوله یعنی خانه صاحبی کبی غیرك خانه سنده متصرف اوله و بی پروا معامله ایلیه وایشه قاریشه که اکا بین الناس فضول دیرلر زیرا مداخله‌سی رضا وتعیینله دکلدر بویله اولان ایسه استثقال وتذلیل اولنور مکرکه ضرورت قویه اوله نکاح فضولی وامثالی کبی وخواص احباب اولنلر بوندن خارجلردر زیرا حکما مأذونلردر خصوصا که اخوان فی الله اولنلر تکلفدن بریلردر * کار کردن برحدیث آن دو مرد * کزپی جهل‌اند دائم در نبرد * اوچنجی خصلتی بیاندر پس کار کردن مبتدا محذوفه خبردر که ثالث و یا دیکردر کار کردنك مفعولیدر کز اصلنده

مطلب

كه ازدر ولكن همزه‌نك حركتى كافه نقل اولنمغله كاف مفتوح اوقنور
زبى يرينه ازسر دخى نسخه دوشمشدركه ايكيسى دخى مقام تعليلده
زبهر وعربى ده لاجل كبيدر (جهلند ده انددات جمع ورابطه در
معناده نبرده قيددر (نبرند دائما ازپى جهل ديمكدر بس دومرد مبتدا
ودر نبرند خبردر نبرد نونك تقديميله جنكدر نبرده بهادردركه جنكه
قادردر (معناى بيت) بودركه خصال رديه‌نك اوچنجيسى ايش
ايشلمكدر اول ايكى كسنه‌نك سوزى اوزرنه كه انلر برى برى ايله دائم
جهالتلرى اوجندن جنك وجدلده درزيرا اهل خصومتك سوزنه
اعتبار واعتماد يوقدر كه غرضا برى برلرينك خلافنه اولوب
مخالف سويلرلر بس اومقوله لرك سوزلرين دكلمكده خطر واردر
زيرا خلافى ظهور ايتدكده انسان تخجل وخوار اولور وبوندن فهم
اولنور كه بى معنى خصومت جهالتندر زيرا عقل كامل وعلم شاملك
حكمى وقار وصلح وصلاح وامثالى صفات حميده در فافهم * هركه
بنشيند زبر صدر صدور * كر رسد خوارى بر ويش نسبت دور *
هركسى كه ديمكدر كه مبتداو بنشيند جمله سى اكا صفتدر زبر نشيندك
ظرفيدر بوراده سكونله اوقنديغى لاجل الضروره در والا مابعدنه
مضاف اولديغى جهتدن مكسوردر خوارى رسدك فاعلى وبرويش
اكا متعلقدر وبعدالجمله فعل شرطدر دور نيستنك مفعوليدر عربى ايله
تقديرى لبس بعيدا ديمكدر وبعدالجمله جزاء شرط وشرطيه دخى
بعدالجمله خبر مبتدادر (نشيند فعل مضارعدر مصدرى نشستن در
اوتورمق معناسنه مضارعنده سين مهمله يرينه يا ونون كتورروب
نشيند ونشيننده ديرلر زبر راء هوز باء موحده نك فتحه لريله يوقارى مطلـــــ
واوست فوق كبى (صدر اصلنده جارحه دركه كوكس در وكوكس
بدنك مقدمى اولمغله صكره هرنسنه‌نك اعلى ومقدم واولنده استعمال
اولندى بوندندر كه قاضيعسكرلره صدرين ديرلر زيرا جميع قضاتك
مقدملريدر بس صدر صدور مقدملرك مقدمى واعلالرك اعلاسى
ديمكدركه اكابر واشرافدر وبعض نسخده كه صدر صدور يرينه
زبردست دوشمشدر خطا وغلطدر (رسد مضارعدر مصدرى
رسيدن در ايرشمك معناسنه (معناى بيت) بودركه هركسه كه

مجالس ده اعلاالاعالی اولان اشرافك اوست یاننه اوتوره وحدن بلیـه
اكرانك یوزنه خوارلق ایریشورسه وحقـارت ذاتله مبتلااولورسه
بعید دكلدر زیرا حدنی تجاوز ایدن كسـه آخر خجل اولور انكچون
دیمشلردركه (رحم الله امرأ عرف قدره ولم یتعد طوره) معلوم اوله كه
بو بیتك مضمونی خصـال رذیله نك دردنجیسی در * نیست جمعی را
چو برقول تو كوش * صد سخن كر باشـد ت یك را مكوش * بشنجی

خصلته اشارتدر جمعی راده را لام جاره معنـاسنه اولمغله بحسب المعنی
نیستنه متعلقدر زیرا بوراده عربیده لیس معناسنه در كوش فاعلیدر
و بعـد الجمله فعل شرطدر زیرا چو واو غیرملفوظه ایله كه واو رسمی
دیرلر برقاچ معنـایه كلور بوراده شرط ایچوندركه معنـاده نیست
اوزرنه داخلدر (صد سخن باشدك فاعلی وتامفعولیدر و بعد الجمله
شرطیه در(یك را مكوشك تقدیری مكوان جمعی را یكی ازصد سخن
دیمكـدر پس شین ضمیرغایبدركه بحسب المعنی مكویه متعلقـدر
عربی ایله تقدیری لاتقل لهم من اقوالك الكثیرة ولو واحدا دیمكدر
و بعدالجمله جزا وجمله جزائیه دخی شرطیه اولایه جزادر (جمعی
جماعت معناسنه در ویا وحدت ایچوندر(كوش قولاقدر بوراده سماع
معناسنه در زیرا قولاق طوتمق دكلك وطوتماملق دكلامكدر(صد تكثیر
ایچوندر (یك بوراده یكی مقامنه در زیرا مراد بردیمك دكل بلكه بری
دیمكدر (مكوكاف عجمی ایله نهی حاضردرسویله دیمكدر مصدری
كفتن دركه سو یلمكدر مضارعنده فاواوه قلب وبر یاز یاده سیله كوید
وكوینده دیرلر(معنـای بیت) بودر كه چونكه سنك قول وكلامك
اوزرنه برجماعتك كوش وسماعی اولمیـه اكر یوز سوزك یعنی كلام
فراوانك اوله بر ینی سو یلمه زیرا كلام حق كهردركه منـاسب قولاق
اولمدقجه تعلیق اولنمار ولاسوزك بیانه كیدر وخوار اولورسن و بوندن
متكلمك سخنور وكلامنك حق اولمه سی فهم اولندی زیرا كلامنه

اقتداری وكلامی حق اولمیانه اهل حق كوش طوتمز * حاجت خود را
مجوی از دشمنان * زین بتر خواری نباشد درجهان * التنجی خصلتی
تقریردر حاجت مخواهك مفعولی وجار و مجرورالكامتعلقدر (خواری
نباشدك فاعلی وزین خواری یه متعلقـدر دركبی (زین بتر اصلنده

زاین

زاين بد ترد ر تخفيفا همزه ودال حذف اولنمشدر بقيهٔ مفردات
ظاهردر (معناى بيت) بودر كه كندى حاجت وضرورتك اولديغى
نسنه يى دشمنلركدن استمه زيرا دنياده بوندن زياده بد خوارلق اولماز
شول سببدنكه دشمنه جلادت واستغنا اظهار ايتملودركه عزت
بونده در سؤال وطلبده ايسه ذلت وانكسار واردر دشمن دخى سنك
بويله اولديغك استر * آن فرومايه مراد خود مجوى * تانيايد مرترا
خوارى بروى * يعنى رذيله يى بياندر (مراد مجويك مفعولى وازدخى
اكا متعلقدر مصراع ثانى نك تقديرى تانيا بد خوارى بروى ترا ديمكدركه
خوارى نيايدك فاعلى وبروى اكا متعلقدر وياخود مرترادهٔ را لام جاره
معناسنه اولوب نيايده متعلقدر پس بروى خوارلغك متعلقنى بيان
اولور (فرومايه خوار ودنى وبى اصلدر زيرا فروآشغه درومايه
هرنسنه نك اصليدر پس صفت مشبهه در آشغه والحق اصلاو
معناسنه نيايد ايكى ياء مثناتله اصلنده نه آيد در دفع ثقلت ايچون
همزه يايه قلب اولنمشدر (آيد فعل مضارعدر مصدرى آمدن در
كلمك معناسنه مضارعنده ميم يايه تبديل اولنوب آيد واينده دينلور
(معناى بيت) بودركه دشمندن طلب حاجت ايتمه وكلك كبى كركسه
بد اصل اولسون بد اصلدن دخى مرادكى استمه كركسه دشمن اولسون
تاكه يوزكه وذنكه خوارلق كليه زيرا بد اصل اولان كسه بد معامله دن
خالى ذكادر كشى زاده لر حسن معامله دن خالى اولديغى كبى زيرا
بحسب الغالب اخلاق حسنه وسيئه ساريدر پس اهل عرض اولان
دنى مقوله سنه ال آچمز وحاجت طلب ايتمز * بازن وكودك مكن
بازى هلا * تانكردى خوار وزار ومبتلا * سكز يحى خصلتى تحريردر
پس عنوان كلامده چند دن مراد هشت اولمش اولور (بازى مفعول
مكن وبامكن ايله بازى دن هر برنه تعلقه صالحدر اكرچه ثانى
اقرب بدر خوار نكردى نك مفعولى وبعد الجمله ما قبلنه تعليلدر
كودك ضمله بالغ اولمدق اوغلان ايكى كاف دخى عربى در (بازى
اويون لعب كبى بازيدن اوينا مقصدر هلا تخفيفله الا معناسنه
حرف تنبيه در آكاه اول ديمكدر (وبلا وقورق معنالرنه
دخى كلور وهلا عربى ده فرسى زجردر كما فى القاموس

هلا زجر للنحيل بو راده زجر ايچون اولمق انسبدر (معناى بيت) بودر كه عورت واوغلان ايله اوينامه صاقن تا كه خوار وحقير ونالان وپر بلا اولميه سن زيرا في نفس الامر وقارى منافي وعرضه مخل الغدر پس بو مقوله لعب اوچندن انسانه خلقدن ستم اكسك اولماز وغم وغصه آخر آدمى بالى ايدر يعنى چوريدر وكهنه قيلور

* ٭ درصفت يارموافق كويد ٭ *

* در جهان شش چيز مى آيد بكار * اولا يابى طعام خوشكوار *
شش چيز مى آيدك فاعلى ودر اكا ظرف وبا اكا متعلقدر اولا اول ديمكدر كه الف اطلاق وصلى وقف مجراسنه اجرا ايچوندر اول مبتدا ومابعدى مصدر تأويلى ايله خبردر اولا يابى يه ظرف اولمق درست دكلدر تأمل (يابى فعل مضارع مخاطبدر بوله سن معناسنه مصدرى يافتن دركه بولمقدر مضارعنده فا بايه قلب اولنوب يابد ويابنده ديرلر بعض نسخده يابى يرينه بارى دوشمشدر بركره معناسنه غلط محضدر صوابى يابى در طعام يابى نك مفعوليدر خوشكوار طعامك صفتيدر (طعام مطعوم معناسنه دركه طعم وذوق اولنان غدادر (خوشكوار صفت مشبهه در كاف عجمى ايله خوش سكيجى يعنى سكمه سى خوش وملايم پس مصدردن مرخم اولور كه كواريدن درسكمك وسكورمك وقانمق معناسنه مضارعى كوارد واسم فاعلى كوارنده كلور كوارش ضمله هاضم طعامدر كه تعريب ايدوب جوارش ديرلر يعنى معده يه قوت ويروب يمك سكوريجى وهاضم ايديجى معجوندر وبو تقريردن مفهوم اولديكه خوشكوار وصف تركيبى دكلدر نتكم اهل لغت زعم ايتديلر زيرا وصف تركيبيده جزئينك برى مفعولدر پس خوشكوارك تقديرى كوارنده خوش اولور خوش ايسه كوارنده يه مفعول اولمق بحسب المعنى صحيح اولماز (معناى بيت) بودركه دنياده التى نسنه ايشه كلور ويرار وفائده لو رغبتلودر اول التى نسنه نك اولى بودركه منهضم اولور ملايم طعام بولاسن كه بدنه مفيد ومقويدر درشت ويابس نسنه لر ايسه معده ده منهضم اولميوب كدورت وثقلتدن خالى اولماز بو جهتدن مهرا طعاملره رغبت ايدرلر وثقيل نسنه دن حذر ايلرلر مكركه فقرادن اولوب اكل ايتديكى ناملايم ضرورى اوله

فافهم

فافهم *خوش بود یار و موافق درجهان * یار مخدومی که باشد مهربان *
بودك فاعلی یار ومفعولی خوشدر ودرا کا ظرفدر مخدومی مقدر بودك
فاعلیدر که یار خوش بود مخدومی که تقدیرنده در باشدك تحتنده
ضمیر فاعل مخدومه راجعدر مفعولی مهربان در و بعد الجمله مخدومه
صفتدر (موافق مخالفك ضدیدر یعنی موافقت ومطابقت وایکی
کشی نك مرادلری بری برنه اتفاق اوزره اولمقدر (مخدوم خدمتدندر که
معروفدر خدمت دخی کسرله خدمه دندر حرکت ایله خدمه خلخاله
دیرلر خدمك مخدومی احاطه سی خدمه نك ساقی احاطه سنه تشبیه
اولندی انکیچون الله تعالی یه مخدوم دنلمز زیرا الله تعالی محیطدر محاط
دکلدر بلکه معبود دینلور (مهربان کسرله شفقتلو زیرا مهر شفقت
ومحبت معناسنه کلور وبان صاحب در ودقایقده کلور که بان اسم
جامد در که کوزه دیجی معناسنه در باغ بکجی سنه باغی کوزب
کوزتدوکیچون باغبان دیرلر بلکنه باد بان دیرلر استعاره طریقیله که
یل کوزه در شخصه تشبیه اولنمشدر ودیده بان دیمکده دخی نوع
توسع واردر زیرا اول کسه کوز کوزه دیجی دکلدر بلکه کوز انك خدمتنك
آلتی در که انکله کوزه در نکاهبانده اویله در برنسنه یی کوزتمکدن
مراد انك امرنده قیام واتمامنده اهتمامدر انتهی بالاجمال و بعض
کتب فارسیه ده کلور که معنای اسم فاعل مشتقك غیریدن دخی
اخذ اولنور لفظ کر مقارنتیله زرکر کبی که قیومجی دیمکدر و یا لفظ بان
مقارنتیله باغبان کبی که باغجی در و یا لفظ دار مقارنتیله علمدار کبی که
سنجق کوتریجی در انتهی بالاختصار پس مهربان دخی بو قبیلدن
اولمق جائز اولور شفقت ومحبت ایدیجی معناسنه سؤال اولنورسه که
اسم جامدده معنای حدوث یوقدر اسم فاعل ایسه حدوث ایچوندر
جواب بودر که مقصود اسم فاعلك صورتیدر که اندن تعبیر اولنان
جی لفظی ایله تعبیر اولنمقدر یوخسه حقیقت اسم فاعل دکل پس
باغبان ومهربان وشتربان وسکبان وکشتی بان وامثالی بربابدندر که
اصللری اسم جامددر ولفظ کر امثله سی دخی بویله در فاما باجدار
وعلمدار بویله دکلدر که بونلرده وصفیت معناسی واردر (معنای بیت)
بودر که خوش اولور یار موافق دنیاده یعنی موافق مصاحب ومتفق

يولداش دنياده رغبت اولنان اموردندر كرو برمخدوم كه مهربان ومشفق اوله بودخی شانده اعتنا اولنان نسنه لردندر مخدومدن مراد خادمك ولبيسی در كه افنديسی در بومقوله اينسه ايكيدن خالی دكلدر يااخلاق صلحا اوزرنه دركه حقوق خادمی مراعات ايدوب شفقت ومرحمتله معامله ايدر وبومعنی خادمك سعادت دنيويه سندندر وياخلاق فسقاء اوزرنه دركه خامه خالی دائما جبر وعنفدر و بوحال خادمك بی ستاره اولدیغندندر كه خدمتنده اولدقجه ظلمات غمدن خلاص اولماز * هرسخن كان راست كوبی ودرست * به زدنيا زانكه دروی نفع تست * هرسخن مبتدا كان اصلنده كه آن دركه رابطه وآن اسم اشارتدر آن را تقديريله كه آن كوبی نك مفعول اولی وراست ثانيسی در وبعد الجمله مبتدايه صفتدر به تقديری به است دركه خبر مبتدادر زانكه زان سبب كه معنا سنه تعليلدر ودرروی مقدم خبر ونفع تست مؤخر مبتدادر ادات خبر فی الحقيقه خبره قيد در تقديری در روی است نفع تو ديمكدر راست طوغری دركه واقعه مطابق اولان سوزدر صدق كبی (درست بتون وصاغ دركه عرب صحيح دير (به كسر وسكونله يك معناسنه نتكم سبق ايتدی (نفع ضرك مقابليدر كه فائده ايلمكدر اسمی منفعت كاور (معنای بيت) بودركه سوز كه انی طوغری وصاغ سويلرسن دنيادن وايچنده اولان اشيادن سكا يكدر شول سببدن كه طوغری وصحيح سويلمكده سنك دين ودنياكه فايده واردر نتكم مشهوردركه ديمشلردر النجاة فی الصدق والهلاك فی الكذب يعنی دنيا واخرتده نجات طوغريلقده وهلاك اكريلكده در زيرا صدق جنته وكذب جهنمه جر ايدر وبين الناس معاملات دنيويه ده دخی مشهور دركه يلانجی نك يوزی قاره اولور صبح كاذب كبی نتكم طوغری نك يوزی آق اولور صبح صادق كبی پس صدق من كل الوجوه ايشه يرار كذب يرامز فافهم * آنچه ارزانيست عالم در بهاش * عقل كامل دان ورود لشاد باش * بعض نسخده دان وزان خرسند باش دوشمشدر كه خرسند خاء معجمه نك ضميله قانع معناسنه در آنچه آن چيز ديمكدر كه مبتدادر ارزا نست مقدم خبر وعالم مؤخر مبتدا وبعد الجمله مبتداء اوله صفتدر كه

رابطه سیله که محذوفدر آنچیز که دیمکدر در ارزانه ظرفدر عقل دانك مفعولی و بعد الجمله آنچه‌نك خبریدر زو که از او دیمکدر دلشاده متعلقدر ودلشاد باشك مفعولیدر و بعد الجمله جمله دان اوزرنه معطوفدر ارزان اوجوز ارزانی اوجوزلق ولایق معناسنه دخی استعمال اولنور (بها قصرله برنسنه‌نك قیمتی در عربیده بهاء حسن فائق معناسنه‌در دانت امر حاضردر مصدری دانستن‌در بلمك معناسنه مضارع عنده سین حذف اولنوب داند ودانده دینلور (دلشاد اصلنده شاد دل که صفت مشبهه‌در سرخوش اصلنده خوش سر اولدیغی کبی که بو دخی صفت مشبهه‌در یوخسه خوش سره صفت دکلدر نتکم بعضیلر زعم ایتدیلر (پس شاد دل شن کوکللو دیمکدر صکره قاعده عجم اوزرینه تخفیفا ترکیب وتغییر اولندی (معنای بیت) بودر که اول نسنه که عالم انك بها وقیمتنده اوجوزدر یعنی بتون عالمی انك مقابله سنده و یرسك ینه اوجوز آلمش اولورسن اول نسنه بی عقل کامل یعنی اکر عقل کاملك وار یسه دلشاد وفرحناك و یاخود اکا قانع وراضی اول زیرا عقل کامل بتون دنیا دکر که انك کمالی عقل معاد اولمقدر زیرا عقل معاش ناقصلرده دخی بولنور که عقل رخیصدر پس عقل غالی کامللرك عقللریدر وهر کیمده که بو عقل بولنور دولت عظمایه مالك اولمش اولور پس بو دولتله نیجه شن وشاد اولماز والله الکریم * دشمن حق را نباید داشت دوست * بازکست جمله چون آخر بدوست * بعض نسخه‌ده نباید یرینه نشاید دوشمشدر معنالری متقاربدر زیرا باید کرك اولور ونباید کرکمز وشاید یرار ونشاید کرکمز یرامز دیمکدر دوست داشتنك مفعول اولی وداشت داشتن معناسنه نبایدك فاعلی ودشمن داشتنك مفعول ثانیسی در بازکشت مبتدا وجمله یه مضاف وبدوست خبردر (بازکشت رجوع معناسنه در زیرا باز کیرو وکشت کاف عجمینك فتحیله کشتن معناسنه درکه دونمك که رجوعدر و برحالدن برحاله انتقال ایلمك واولمق معنالرنه کلور موسیقیده برمقامدن برمقامه انتقال اینسه بازکشت ایتدی دیرلر (جمله‌دن مراد جمله خلقدر (چون تعلیل ایچوندر (بدوست اصلنده باوست در همزه داله قلب اولنمشدر بدین و بدان کبی که اصللری باین و بآن در

وبونده تجنيس تام واردر واو ضميرى حقه راجعدر (معناى بيت) بودركه حقك دشمنى دوست طوتمق اولماز يعنى كفار وفساق واهل بدعت وارباب انكار دوستلغه سزا دكلدر زيرا جمله خلقك رجوعى آخرحقه در پس مؤمن مطيع وسنى ومقرك دوستى الله در ماسوى دكلدر وانك كه مرجعى الله در انك محاسبه سندن حذر ايدوب اعدايى احباب اتخاذ ايتمامك كركدر قال الله تعالى (لا تتخذوا عدوى وعدوكم اولياء) وقال عن ابرهيم عليه السلام (فانهم عدولى الا رب العالمين) وقال (ياموسى هل واليت لى وليا او هل عاديت لى عدوا) يعنى حقك دوستنه دوست ودشمننه دشمن اولمق حقه راجع اولور عمل خاص در اعمال باقيه ايسه عاملك كندنه راجعدر * عيب كس با او نمى بايد نمود * زانكه نبود هيچ لحمى بى غدود * عيب نمودك مفعولى ونمود بايدك فاعليدر زيرا نمودن معناسنه در و با نموده متعلقدر و بعد الجمله مستأنفه اولور زانكه زان سبب كه ديمكدر كه مابعدنده جمله اكا صفتدر هيچ لحمى نبودك فاعلى و بى غدود اكا متعلقدر (غدود غين معجمه نك ضميله غده نك جمعيدر غموم غمه نك جمعى اولديغى كبى (غده لحم ايچنده بك نسنه دركه تركيده بزديرلر اكلى مكروه در سائر مفردات ظاهردر شوقدر واردركه لحمى ده يا زائده در ووحدت ايچون اولمق دخى جائزدر (معناى بيت) بودركه كسه نك عيبنى اكا يعنى كندنه كوسترمك وسنك شويله عيبك وسبب نقصانك واردر ديمك كركمز زيرا هيچ ات وياهيچ برات بزديدكلرى نسنه سز اولماز پس بزى طرح ايدوب لحمى اكل ايتدكلرى كبى سندخى عيبى ترك وستر ايدوب وهنر وخصلت حسنه يه نظر ايله زيرا ديمشلردركه اى الرجال المهذب يعنى خلقك قنغيسى منقح وعيبدن خالص وخالى در همان عيبله قبول ايتمك كركدر پس بوكلام عيبى غده يه وهنرى لحمه تشبيهى متضمندر وكسه نك عيبنى كورمك وسويلمك منهيدر مكركه سويلدوكى تعييب طريقيله اولميوب ارشاد واخلاقنى اصلاح معناسنه اوله * از خدا خواه انچه خواهى اى پسر * نيست در دست خلائق نفع وضر * آنچه آن چيز كه ديمكدر كه مقدم اولان خواهك مفعول صريحى واز خدا غير صريحى در وخواهى جمله سى چيزه صفتدر نفع

نیستنك فاعلیدر عربی ایله تقدیری لیس فی ید الخلائق نفع وضر
دیمکدر ونیست نفی جنس ایچون اولان لامعناسنه ده اولمق
جائزدر بوصورتده نفع منصوب اولوب تقدیری لانفع ولاضر
دیمك اولور خلایق خلیقه نك جمعیدر ناس معناسنه بقیهٔ مفردات
ظاهردر (معنای بیت) بودرکه ای پسر هرنه حاجتك
وار ایسه خدای غنیدن طلب ایله که حصوله کله زیرا خلقك النده
نفع وضرر یوقدر بلکه نافع وضار الله تعالیدر یعنی منفعت
ومضرتده تأثیر خدانکدر وخلقك جمله سی (یا ایها الناس انتم الفقراء
الی الله) موجبنجه باب حقك محتاجلریدر پس حاجتکی اصالة
اول بابه عرض ایله وبعده قطبه توجه ایله وانك روحانیتندن
استمداد ایله که قطب مظهر صفات الهیه وخصوصا مظهر قدرتدر
وبعده مظهر اسم غنی اولان سلطان اعظم قپوسنه وار باب الله اولمق
قصدیله زیرا سلطان دخی غناسی جهتیله وظل حقیقت الهیه اولمق
طریقیله سنك حاجتکی بتورمکه قادردر اذن الهی اولورسه سائرلر
بونلر پایه سنده دکللردر بوراده شیخ ناظم قدس سره ضری تعمیم
طریقیله الحاق ایتدی والا مطلوب اولان منفعتدر مضرت دکلکو با
دیمك اولدیکه جلب منفعت ودفع مضرت ایتمك استرسك دامن حقه
یاپش وکندیکه بر مضرت ایریشسه دخی حقدن بیل منفعتکبی
غیره نسبت ایتمه که آنده شرك خفی واردر والله الحفیظ * بندکانرا
نیست ناصر جز اله * یاری از حق خواه واز غیری مخواه *
بندکانرا زاده را لام جاره معناسنه درکه بندکان نیستنك مفعول
غیر صریحیدر ناصر فاعلدر جز آله استثناء مفرغدر عربی ایله تقدیری
لیس للعباد ناصر الا الله دیمکدر یاری خواهك مفعول صریحی
واز حق غیر صریحیدر ایکنجی از مخواهه متعلقدر وبعده الجمله خواه
جمله سی اوزرنه معطوفدر وبو عطف معطوف علیه جمله سنی تأکید
ایچوندر بندکان بنده نك جمعیدرکه کاف بنده آخرنده اولان هاء
غیر ملفوظه دن بدل وآن ادات جمعدر وبقیهٔ تفصیل بالاده در
(یار معین و یاری معاونتدر پس یا مصدریه در وبعض نسخده از غیرش
دوشمشدر (ونصرت دخی یاری کبی اعانتدر وناصر یاردر غیری ده

يا زايده در غيري سوى معناسنه در جمعى اغيار كلور و بعض تفاسيرده مثبتدر كه كلمهٔ غير اوچ وجه اوزرنه در اولكيسى مغايرت معناسنه دركه فارسيه سى جزدر قال تعالى (لتفترى علينا غيره) وايكنجيسى لا معناسنه دركه فارسيه سى نادر قال تعالى (فمن اضطر غير باغ ولا عاد) واوچنجيسى الا معناسنه دركه فارسيه سى مكردر قال الله تعالى (فما وجدنا فيها غير بيت من المسلمين) (معناى بيت) بودركه قوللر ايچون الله تعالى دن غيرى ناصر ومعين يوقدركه محل ضرر وزنده وخصوصا اعدا اوزرنه نصرت واعانت ايدر بناء على هذا اعاتى مولى الموالى دن طلب ايله زيرا ماعداسى اعانتدن عاجزدر والله المعين قال تعالى (ان ينصركم الله فلا غالب لكم وان يخذلكم فمن ذا الذى ينصركم من بعده.)

* هركه از قهر خدا ترسد بسى * بى كمان از وى بترسد هركسى *

بعض نسخه ده بى كمان ترسند از وى هركسى دوشمشدر اولكيسى اولى در بونك تقديرى هركسى كه ترسد از قهر خدا بسى بترسد بى كمان از وى هركسى ديمكدر بسى ترسد اوله و بى كمان ثانى يه قيد در قهر اطفك ضديدر يعنى غلبه وتذليل وتسخيردر بسى ده يا اصلنده نسبت ايچوندر بس باء عربى ايله نيچه وچوق وزياده معناسنه در هركسى ده يا وحدت ايچون وزايده اولمغه دخى صالحدر (معناى بيت) بودركه هركس كه قهر الهى دن زياده سيله يعنى حقيقت خوفله خوف ايليه كه موارد خوفدن هيچ بر محلده استشعار خوف ايتمكدن خالى اولميه بى شبك وشبهه هركس اومقوله خائفدن خوف ايدر وا كاسر فرودن منفك اولماز نتكم خلقه امان ويرن مؤمنه خلق عالم دخى امان ويرر نظر ايله اسده راكب اولانلره وحضرت سليمانه عليه السلام كه نوجهله تسخير جن ايتمشدى اشته خوف كرچه وصف كونى دركه حقه مضاف اولماز ولكن حقه مضاف اولان كسبه حقك اسماسيله قائم اولوركه از جمله اسم قهار ومريد ومقتدر وقهار وجبار ومنتقم ومذل در فافهم

* از بدى كفتن زبان را هركه بست * كرد شيطان لعين را زيردست *

از بسته متعلقدر وزبان انك مفعولى در وبعد الجمله هركه يه صفتدر تقديرى هركسى كه بست زبان را از بدى ديمكدركه هركسى مبتدا ومصراع ثانى جمله سى خبردر كردك تحتنده فاعلى هركسى در

شیطان مفعول اول و زیردست مفعول ثانی در بدی ده اولان یا زایده در بد یرامزدر مقابلی نیکدر که ایودر (لعین بمعنی الملعون طرید بمعنی المطرود اولدیغی کبی مقصود رحمتدن دور اولدیغیدر (معنای بیت) بودر که هرکشی که لساتی شرعا وعقلا قبیح اولان سوزی سویلمکدن بغلدی واغزلك آچوب سویلمدی شیطان لعینی الی آلتنده ایلدی یعنی زبون ومغلوب قیلدی والا شیطان اکا غالب اولدی پس دلنی فحشدن و کلام ردی دن حفظ وضبط ایدن شیطانه غالب کلدی زیرا شیطانك اضلال و ازلالی یاقلب یوزندندر که وسوسه سی ایله اعتقاد فاسده وظنون وشکوکه ایقاع ایدر ویالسان یوزندندر که منکرات سویلدرو یا ارکان یوزندندرکه سیئات اشلدر ولسان وارکان سالم اولمق حسن اعتقاددندر ولسان کرچه قلیل الجرم در ولکن کثیر الجرم در پس حفظ لسانده سلامت و سد باب معصیت واردر والله الحفیظ

* کس نیاید پنج چیز از پنج کس * یاد کیر از ناصح خود این نفس *

کس نکره اولمغله مقامنه کوره عموم افاده ایدر تمرة خیر من جرادة کبی پس کس مبتدا ونیاید جمله سی خبردر نیایدك فاعلی تحتنده و پنج مفعولی وجار و مجرور اکا متعلقدر یاد ما بعدنك مفعولی واین دخی یادك مفعوایدر ولکن یاد کیر لسان عربی ده احفظ واضبط معناسنه مستعمل اولمغله این نفس یاد کیرك مفعولیدر دیمك دخی وجهدر ناصح بالاده ذکر اولندی (نفس فانك فتحیله آغزدن داخل وخارج اولان ریحدر ولکن ایکی جسمك تصادمی سببیله تموج عارض اولسه صوت وصوته دخی کیفیت مخصوصه عارض اولسه حرف دیرلر اشته سوزه نفس دیدکلرینك اصلی بودرکه اصلی اعتباریله اطلاقدر (معنای بیت) بودرکه هیچ برکسه بش نسنه یی بش کسه دن بولماز یعنی اول بش کسه ده اول بش خصلت اولماز ومأمول دکلدر کندی ناصح وواعظکدن بونفسی یعنی بوسوزی ازبر ایله وخاطرکدن چقرمه مقصود دیمکدرکه بزم سوزمز سکا نصیحت طریقیله در و بوخصوصده قلبمزده غل وغش یوقدر بناء علی هذا نفس حقلر دیوب سوزطوترسك منتفع اولورسن * نیست اول دوستی اندر ملوك * این سخن باور کن از اهل سلوك * اول مبتدا دوستی بحسب المعنی

نیستك فاعلیدر وجمله سی مقدم خبردر اندر نیسته ظرفدر ونیست مقدم خبر ودوستی مؤخر مبتدا اولوب بعد الجمله خبر اولمغه مساغ یوقدر بو صورتده نیست مجرد رابطه وادات خبر اولور فافهم باورکن بیت سابقده یاد کیر کبی در (عربیده اعتقد معناسنه اولیجق این سخن لفظی باورکن مجموعنه مفعول اولور والا این باوره مفعولدر دوستی ده یا مصدریه در اندر ظرفدر در کبی ظرفدن مراد بو در که قلبلرنده دوستلق راسخ دکلدر دیمکدر (باور مصدری باوریدن و باورکردن در ایناتمق معناسنه تصدیق کبی (سلوك اصلنده رفتن ایله تعبیر اولنان رفتار درکه یوریمك وکیتمکدر وسالك رونده در یعنی بر وبحرده سیاحتدر وارباب حقائق عندنده رفتن مخصوصدرکه جهلدن علمه واخلاق ذمیمه‌دن حمیده یه ووجود مجازی‌دن وجود حقیقی یه وبر اسمدن بر اسمه وبر تجلیدن بر تجلی یه وبر فعل مشروعدن بر فعله وبر ترکدن بر ترکه وبر فعلدن بر ترکه وبر ترکدن بر فعله وبر مقامدن بر مقامه سفر وحرکت معنویه‌درکه بومقوله سالکلر اهل سلوك دیو شهرت بولمشلردر اکرچه دشمنلری چوق وقطع طریق صددنده اولان ارباب انکار وحرامیان حددن ارتوقدر (معنای بیت) بودرکه اول بش نسنه نك اولی بودرکه سلاطین وملوکده دوستلق یوقدر یعنی قلبلرنده صداقتلری راسخ دکلدر بلکه ادنی بهانه ایله صداقتی عداوته تبدیل ایدرلر ووعد وعهدلرنه طورمیوب لاوفاء للملوك وفقنجه غدر ونقض عهد ایتمك شانلرندندر اهل سلوکدن بوکلامه اعتقاد ایله یعنی خواص ناس سکا بوسوزی عین الیقیندن سویلرلر پس بومعنایه ایناتمامق اولماز نظر ایله که انبیا واولیایه نلر ایتدیلرونه اذیت وجفالر ایلدیلرکه قلم ولسانه کلمز * سفله را بامروت نشمری * هیچ بدخوی نیابد مهتری * بعض نسخه‌ده سفلکانرا دوشمشدر سفله نك جمعی اولمق اوزره سفله نشمری‌نك مفعول صریحی وبامروت غیر صریحیدر مهتری نیابدك مفعولی وبدخویی فاعلیدر مصراع ثانی جمله مستقله ومضمونی دخی ماقبلندن منقطعدر (سفله ضمله وکسرله هرنسنه نك کندی جنسندن بدکوهر اولانه دیرلر وبخیل ودون همتدر آخرنده همزه یاء زائده یه بدلدر اصلنده عربی در کسرله

وفتح وسكون فائله اسافل ناس معناسنه (مروّت فصيحی همزه ایله در کشیلك معناسنه مردن در که کشی وانسانیت دخی دیرلر ولسان ترکده آدملك دیمك دخی شایعدر (نکری فعل مضارع مخاطب منفی در اصلنده نکری در نونك کسریله نون نافیه ادخال اولندقده ضرورت وزنیچون امکان اولندی مصدری نکرستن در باقمق معناسنه نظر والتفات کبی مضارعنده سین حذف اولنوب نکرد ونکرنده دیرلر نکاه کردن دخی نکرستن معناسنه در ا بدخو یی ده یاء ثانیه وحدت ایچوندر وزائده اولمق دخی جائزدر (نیابد فعل مضارع منفی در یاء مثناتك تقدیمی و باء موحده نك تأخیریله مصدری یافتن در بولمق معناسنه مضارعنده فا بایه قلب اولنوب یابد دیرلر (مهتری اولولقدر زیرا یا مصدریه در (معنای بیت) بو درکه دنی وبخیل و بدکوهره مروّت ایله نظر ایلمه سن یعنی برکشیلکی وبراطف وکرمی اولور دیو بووجهله انك جانبنه باقیه سن زیرا بد اصل وبخیلدن بو مقوله ایلوك صادر اولماز پس (لقد انزلت حاجاتی بواد غیر ذی زرع موجبنجه تخم املی شوره زاره صاچمش اولورسن وفائده بولماز تهی دست قالورسن ودخی هیچ بر بد خوی اواولق بولماز وخلق اراسنده اهل عزت وحرمت اولماز پس بدخوی آدم اولور دیمه وامید ایلمه اشته بوایکی مصراعك هر بری پنج چیزدن بر ماده یه اشارت اولمش اولور * هرکه برمال کسان دارد حسد * بوی رحمت دردماغش کی رسد * بعض نسخده بوی راحت دوشمشدر اولکیسی اصحدر تقدیری هر کسی که دارد حسد بر مال کسان کی رسد بوی رحمت دردماغش دیمکدر برحسده متعلقدر حسد داردك مفعولیدر بعدالجمله هرکسی یه صفتدر که هرکسی مبتدادر بوی رسدك فاعلی ودر اکا ظرفدر و بعدالجمله مبتدایه خبردر (کسان کسك جمعیدر کسنه وکشی معناسنه مقصود متمول اولان کمسه لردر (حسد بالاده محرر در (بوی قوخودر عرب رایحه دیر (دماغ کتاب وزنی اوزرنه مخ الرأس در که ترك بینی دیر ام الدماغ بر جلد رقیق در که بینی انك ایچنده در دمغ دماغی کسر ایتمکدر صکره بطریق الاستعاره غیری موضعده دخی استعمال اولندی مثلا حجت دامغه دیرلر دعوای باطله نك

دماغنی کسر ایدیجی یعنی ابطال وازاله ایدیجی معناسنه وفی التنزیل (بل نقذف بالحق علی الباطل فیدمغه) ای یکسر دماغه (معنای بیت) بودر که هرکسه که کسه لرك یعنی ارباب عنادن اولان خلقك مالی اوزرنه حسد ایلیه واناك زوالنی وکندنه حصولنی استه یه بومقوله کشی نك دماغنه زحمت فوخوسی کچن ایریشور یعنی ایرشمز ورحمت بولماز زیرا الله تعالی نك حکمنه اعتراض ایتمش اولور که فی الحقیقه کفردر ویاخود مرحمته رحمتشم ایتمز زیرادرد حسدله دردناك اولان کمسه نوجهله مستریح اولور وئیل ونهار رنجه دکله نور پس انسان بومقوله اوصافدن نفسنی کیه ایتمه دکجه آسوده اولماز انکچون سلیم الصدر اولنلر دارین ده سالم وعندالله مقبولدر * انکه کذابست ومیکوید دروغ * نیست اوراز وفاداری فروغ * تقدیری آن کسی که او کذابست دیمکدر که اومبتدا وکذاب خبر و بعدالجمله ان کسی یه صفتدر که آن کسی مبتدادر ومیکوید دروغ جمله سی فعلیه یی اسمیه اوزرنه عطف قیلنمشدر اگرچه بلاغتده مناسب دکلدر وجائزدر که واو میکوید تقدیرنده اوله یا صورتنده اسمیه اولور فروغ نیستك بحسب المعنی فاعلیدر واوراده رالام جاره معناسنه اولمغله فروغه متعلق اولور کذاب صیغهٔ مبالغه درکه مواد کثیره ده کذبه اسارتدر پس مبالغه کذبك متعلقی اعتباریله اولور بو صورتده میکوید بطریق المبالغه استمراره محمول اولور (دروغ کذبدر که واقعه مطابق اولمیان سوزی سویلمکدر (وفادار یده اولان یا مصدریه در وفادار وصف ترکیبی در اصلنده دارندهٔ وفادر وفانی حفظ ایدیجی وصقلیجی معناسنه وفاغدر ونقض عهد ایتمك در (فروغ شعله که ترك اشق وآیدنلق دیرلر بوراده مراد اثردر (معنای بیت) بودر که اول کمسه که کذاب در وعلی الاستمرار یلان سویلر اول کمسه ایچون وفادارلقده شعله واثر یوقدر زیرا کذاب اولان کمسه وعدنه طورمز ودائما نقض عهد ایدر پس اومقوله نك وعد وعهد و پیمانسه اعتماد ایتامك کرکدر واویله کمسه یار وفادار اولماز بناء علی هذا صحبتندن ودوستلغندن حذر لازمدر وحدیثده کلور که برکسه دین قرنداشنه برنسنه وعد ایدوب نیتنده وفا ایتمك اولسه فاما عائق ومانع حسبیله وفا ایده مسه اکا کناه اولماز

* * دربیان اهل سعادت کوید * *

* هرکراسه کارعادت باشدش * درجهان بخت وسعادت باشدش *

بونك تقـدیری هرکسی که باشدش اوراسه کار عادت باشدش بخت وسعـادت درجهان دیمکدر پس اورا فی الحقیقـه ضمیر غائبدن یعنی شین دن بدلدر سه کار باشـدك فاعلی وشین مفعول اولی وعادت ثانیسی وبعد الجمـله هرکسی یه صفتدر وهرکسی مبتـدا در وبخت وسعـادت ایکنجی باشدك فاعلی وشین مفعولی ودر انك ظرفیـدر وبعـد الجمله مبتدایه خبردر (سه اوچدر ثلثه معنـاسنه آخرنده ها سینك فتحـه سنه علامت اولمغـله تلفظ اولنماز وسین دخی فتحـهٔ صریحه ایله تلفظ اولنمیوب کسره جانبنه اماله وبلکه اکثریا اشبـاع اولنوب یا ایله تلفظ اولنور وبو راده سلاست بو اشبـاعله حاصلدر (عادت خلقك معـاوده ایلیوب اوزرنه مستمر اولدقلری نسنه در تتکم بالاده تفصیل اولندی (بخت دولت وطالع سعادت شقاوت ونحوستك ضدیدر یعنی امور الهیه نك انسـانه نیل خیر اوزرنه معـاونتی در (معنـای بیت) بودرکه هرکسه که اوچ کار اکا عادت اوله دنیـاده اکا دولت وسعـادت حاصل اولور یعنی دنیاده طالعی باشنده اولور اول کارلره موفق اولدیغیچون وآخرتده دخی اجر عظیم بولوب سعدا درجاتنه وصول بولور

* تاتواند خیر بی منت کنـد * خویش را مستوجب رحمت کند *

تاتواند عربی ایله مدة دوام قدرته معنـاسنه کندك ظرفی وخیر کندك مفعولیدر خویش ایکنجی کنـدك مفعول اولی مستوجب ثانیسی در (خیر شرك مقـابلیدر امر مرغوب فیه در (منت امتنان معنـاسنه اسمدر که عد نعمتدر امتنان ایسه مذمومدر تتکم بالاده مفصلا شرح اولندی بعض نسخه ده چیز بی منت دیمش جیم عجمی ایله نسبه معناسنه غلطدر زیرا خیر بی منت شول ایلوکدرکه انده من واذی اولمیه قال الله تعالی (لاتبطلوا صدقاتکم بالمن والاذی) ولکن خیرچیز رسمنده اولمغله سهو ایدوب لفظ ومعنایی تغییر ایتمشلردر (مستوجب اسم فاعل صیغه سی اوزرنه استیجـابدندر لایق اولمق معناسنه قال فی القاموس استوجبه استحقه (معنـای بیت) بودرکه قادر اولدیغجه بی امتنان خیر وحسنه ایلیه وبو بهانیله کندنی مستحق

رحمت ايليه يعني ايتديكي ايلوكده اكر امتنان واذيتي يوغيسه سزاوار رحمت اولور والا بطلان عملدن ماعدا كسر خاطر ايتمكله مظهر غضب الهي اولور پس امتناندن حذر كركدر زيرا في الحقيقه معطي وفعال الله تعالى ذرعبد آلت كبيدر بو جهتدن (بل الله يمن عليكم) موجبنجه هر وجهله منت الله تعالى يه مضافدر وسبحه ايله تعداد تسبيح وامثالني ايتمك امتنان دكلدر بلكه ضبط عدد ايچوندر فاعمل بذلك * دائما كر بيند اوعيب كسان * درملامت هيچ نكشايد زبان * كر بيند اودائما عيب كسان تقديرنده دركه او بيندك فاعلي ودائما ظرفي وعيب مفعولي و بعد الجمله فعل شرطدر در نكشايدك ظرفي ونكشايدك فاعلي تحتنده اوضميري ومفعولي زبان و بعد الجمله جزاء شرطدر (عيب اول نسنه دركه برشيء انكله مقرنقص اولور انسانده وغيريده جاري‌در (ملامت خوارلمق يعني ذم ايتمك وباشه قاقوب طعن وتشنيع ايلمك (معناى بيت) بودر كه اكر اول كسه دائما خلقك عيب ونقصاناتي كوره ملامنده هيچ زبان آچميه يعني اغزن اچوب دل اوزاتميه وتعييب ايدوب حقنده بد سو يلميه وستر ايليه پس اغز اچقدن مراددل اوزاتمق اولمغله آچغي زبانه قيلدي مع هذا دهان ديسه دخي وزنه خلل كلازدي و بونده رمز واردركه لبلر زباني حفظ ايچوندر كويا طويل اللسان اولان كمسه بي لب و بي دهان كبيدر انكيچون محل ذمده اغزي آچق ديرلر بناء على هذا اسم ستارله اتصاف لازمدر فافهم * هر كرا بيني براه ناصواب * سر براهش آرتايابي ثواب * تقديري هر كسي كه بيني اورا ديمكدر كه اورا بيني نك مفعولي و براه اكا ظرفدر و بعد الجمله هر كسي يه صفتدر كه هر كسي مبتدا در ناصواب راهك صفتيدر آر امر حاضردر مصدري آوردندر واوك فتحيله كتورمك معناسنه مضارعنده رايه فتحه حركت ويروب اورد وآورنده ديرلر وكاه اولور كه كثرت استعمالندن اوتوري تخفيفا واوي حذف ايدوب ارد وارنده ديرلر پس اوالكينك امري اور وايكنجينك ار كلور وسر ارك مفعولي و براهش انك ظرفيدر وراهش‌ده اولان شين سره قيددر سرش براه ار ديمكدر و بعض نسخه‌ده سر برينه رو كلشدر مآلي بردر ثواب يابي نك مفعوليدر و بعد الجمله تعليليه در ناصواب خطا ديمكدر زيرا نا نفي ايچوندر

عربی ده لبس کبی دکل معناسنه پس ناصواب دیمک صواب دکل بلکه
خطادر معناسنه اولور (ثواب عمل صالح مقابله سنده اولان جزادر
وجزاء خیره ثواب دیمک ایکی معنایه در اولکیسی بودرکه ثواب مستحق
جانبنه ثوران و عجله ایدر یقال ثاب الی الشیء اذا ثار الیه بالعجلة
ایکنجیسی بودرکه اصل ثوب برنسنه حالت اولاسنه رجوعدر یقال
ثاب فلان الی داره کویا ثواب عملك عیني درکه اکا رجوع ایدر قال تعالی
(فمن یعمل مثقال ذرة خیرا یره) یعنی عمل خیرله جزاسنی برعد ایدوب
عملنی کورر دیدی مع هذا کوردیکی عملك ثوابی در نفس عملی دکل
ولباسه ثوب دینلدی زیرا غزل که اکثر دکلری ایلك در آنکچون
تقدیرا اولنان حالته رجوع ایتمشدرکه ثوب اولمقدر (معنای بیت) بودرکه
هرکیمی که راه خطاده کوره سن کرك خطاء ظاهر وکرك خطاء باطن
سن انك باشنی ویوزنی طریق صوابه کتور وطوغری یوله دوندر خطاء
ظاهراعمی وکراهك خطاسی کبی وخطاء باطن سوء اعتقاد وعمل
وظنون وشکوکه وقوع کبی که بومقوله یی طریق مستقیمه ارشاد ایتمك
افاضل اعمالدندرکه اعمی وضالی ارشادك فوقنده در زیرادینه متعلقدر
وفی الحدیث (یاعلی لان یهدی الله بك رجلا خیرلك من حمر النعم) یعنی
الله تعالی نك برکسه یی سنك یوزکدن هدایتی عندالعرب مقبول اولان
شتر سپید رنکی تصدقدن خیرا ودر زیرا تصدقده اولان ثواب کندی
نفسکه راجع اولان کمالدر هدایت ایسه تکمیل غیر بابندندر که خیر
متعدی وصفت خواص بشردر * زحمت خودر از مردم دور دار *
بارخود برکس میفکن زینهار * دور دارك مفعول اولی وزحمت ثانیسی
وجار ومجرور دوره متعلقدر وجائزدرکه دور دارك مجموعی عربیده
بعد معناسنه اوله تبعیددن که ایراق طوتمقدر بوصورتده مفعول بر
اولورکه زحمتدر بار میفکنك مفعولی وبرا کامتعلقدر (زحمت زاء هوز ایله
غلبه وتضییق تنکم اژدهام کلور الزحمة رحمة یعنی نمازده ازدحام ایتمك
ودوش بدوش اولمق رحمتدر که بنیان مرصوص اولمغله شیطان ابلره
فرجه بولمز و بو یله ازدحامه نوعا ثقلت وشدت لازم کلمکله زحمت
معنای لازمیده استعمال اولندی (بار بله موحده ایله یوکدر حمل کبی پس
بار زحمتی تفسیر کبیدر زیرا بارك شانی ثقیل اولمقدر و بوندن فعل ثقیلی

بارکرانه تشبیه لازم کلور (میفکن نهی حاضر اصلنده مه افکن در همزه ایله دفع ثقلت ایچون همزه یایه قلب اولنمشدر مصدری افکندن در براقق معناسنه (زینهار یاالله و یاسز زنهار کلمهٔ تنزیه ورد عدر کلا معناسنه ورد قائقدهٔ کلور که زنهارك اصل معناسی صاقن در اما وصیت وسپارش محلنده تأکید ایچون استعمال اولنور (معنای بیت) بودرکه کندی ثقلتکی وکندیکه شاق اولان ایشی خلقدن ایراق طوت صاقن کندی بارکی کسه نك اوزرنه براقمه بلکه غیرك یوکنی کندی اوزرنه آل که کمال انسانی بونده در الحاصل سن غیریدن اولی دکل سن که غیر یوککی چکه بلکه غیرله نفس واحده کبی سن پس مایهٔ فضلدن حصه مند ایسك سن غیرك مؤنتنی چك وعباد اللهك بارنی تخفیف ایله

* ⁂ دربیان رستکاری کوید ⁂ *

*کرهمی خواهی که باشی رستکار *رخ مکردان ای برادر ازسه کار*
رستکار باشی نك مفعولی و باشی جمله سی دخی خواهی نك وخواهی جمله سی دخی فعل شرطدر ورخ مکردانك مفعولی واز اکا متعلقدر وبعد الجمله جزاء شرطدر رستکار اصلنده رسته در که اسم مفعولدر قورتلمش وخلاص ولمش معناسنه آخرنده کار کاف عجمی ایله ادات نهی حاضردر مصدری کردانیدندر دوندرمك معناسنه تحویل کبی سه کار اولان کار کاف عربی ایله درایش سه مفصلا مرور ایتدی (معنای بیت) بودرکه ای برادر دنیا وآخرتده اهل نجاتدن اولمق دلرسك اوچ کاردن یوزکی دوندرمه وانلرله عمل ایله بو اوچ کار سنك دست قهردن سبب نجات وباعث خلاص کدر فافهم

اولا دیدن بود حکم قضاش بعد ازآن جستن بجان ودل رضاش*
اول مبتدا الف وصلی لاجل الضروره وقف مجراسنه اجرا ایچوندر دیدن بودن فاعلی حکم دیدن نك مفعولیدر بعد الجمله خبردر حکم قضایه وقضا شینه مضاف وشین ضمیر غایبدر که الله تعالی یه راجعدر بعد جستنه ظرف وجار ومجرور اکا متعلقدر رضاش انك مفعولیدر (دیدن کورمکدر بوراده مراد رؤیت قلبیه در که معرفتدر (قضا صفت الهیه در که حکم ازلی وارادت قطعیه در که برشینه نك

وجودنی

وجودنی ایجاب ایتمشدر زیرا مراد حق ارادتدن تخلف ایتمز واول قضانك حكمی ومقتضاسی تسلیم وانقیاد وحقدن اولدیغن ادراك ایدوب وموجبی اوزره جریاندر كما قال تعالی (ان الدین عند الله الاسلام ای الاستسلام ویاخود حكم قضا مضی‌نك وجودی درکه دفعنه چاره یوقدر كما قال تعالی (والله یحكم لامعقب لحكمه) وقال تعالی (واذا اراد الله بقوم سوء فلا مرد له) رضا ترك السخط وخشنود لقدر (معنای بیت) بودرکه اولا الله تعالی‌نك حكم قضاسنی بیلك وانك اوزرنه جاری اولوب حلو ومرده انقیاد كوسترمكدر بوندن صكره جان ودل ایله رضاسنی طلب ایتمكدر یعنی اسباب رضایه تشبث ایدوب رضی الله عنهم ورضوا عنه زمره‌سندن اولمقدر زیرا طلب رضا بالكز لسان ایله اولماز بلكه فعلا دخی مأمور اولدیغی یرده ثابت اولمق كركدر ولكن مصراع اولك مضمونی بوندن اشددر زیرا آمنت بالله وبالقدر خیره وشره دیمك كفایت ایلمز بلكه مرقضایاده حكم قضایه تسلیم ایتمكله اولور بو ایسه اكامل ناس حالیدرکه لطف وقهرده حاللری برابردر عوام ناس ایسه جزع واعتراض وتشكیدن خالی دكللردر

سچیست سیوم دور بودن از جفا هرکه دارد این بود اهل صفا*

چیست مقدم خبر سیوم مؤخر مبتدادر دور بودنك مفعولی وبودن مبتداء محذوفه خبردر که جمله‌سی سؤال جوابدر تقدیری آن بودن دور دیمكدر راز دوره متعلقدر این داردك مفعولی وبعد الجمله هرکه یه صفتدر وهرکه هرکسی که تقدیریله مبتدادر اهل صفا بودك مفعولی وبعد الجمله خبردر (چیست اصلنده چه است در نیست اصلنده نه است اولدیغی كبی چه ده هاء غیر ملفوظه دن یاء ملفوظه بدل اولوب حذف همزه ایله چیست دنلدی نتكم نه ده ها یایه ابدال اولنوب نونك فتحه‌سی كسره‌یه تحویل وتخفیفا حذف همزه ایله نیست دنلدی (سیوم اوچنجی دیمكدر اصلنده بلا یاء در ولكن سلاست وزن ایچون كسره‌دن یا اشباع اولنور (جفا جفوتدن در غلظت وسوء معامله معناسنه (این جفادن دور اولمغه اشارتدر یوخسه سبق ایدن اوچ نسنه دكل (صفا صفوتدندر که برنسنه شوبدن خالص اولمقدر عسل شمعیدن مصفی اولدیغی كبی (معنای بیت) بودرکه اوچنجی ندر

کسنیه جفا ایتمکدن وغلظتله معامله دن د و ر و بعید اولمقدر و بونده الله تعالی یه ورسول الله صلی الله علیه وسلم اذی وجفا دخی داخلدر که کتاب وسنتك حکمندن خروج وتعظیمی مخل اولور ایشده بولنمقدر وهرکسه که بو معنادن یعنی جفادن دور اولمغی طوته واهل جفا اولمیه اول کسه اهل صفا اولور یعنی غلظت وکدورتدن آیینه سی پاك اولوب عکس انوار الهیه ایله تابناك اولمغه سزاوار اولور فافهم فاعمل بذلك
*هر که دارد دانش وعقل وتمیز *جز برای حق نبخشد هیچ چیز* جز استثناء مفرغدر تقدیری نبخشد هیچ چیز از چیزها الا برای حق دیمکدر و بو استثناده مستثنی علی حسب العوامل معربدر بوراده مفعول واقع اولمشدر ماضربت الا زیدا کبی تمیز اصلنده تمییزدر ایکی یائله تنکیم یالاده مفصلدر نبخشد در مضارع منفی در مصدری بخشیدن باغشلمق معناسنه (معنای بیت) بودر که هرکسه که علم وعقل وادراك طوتر یعنی بو قوتلر و ملکه لر آنده موجود در برنسنه بغشلمز وکسیه اعطا ایتمز الا حق ایچون ورضاسنی تحصیلدن اوتوری بغشلر وویرر یعنی عطاسی غرض نفسانی ایله مشوب دکل بلکه محضا رضاء حق ایچوندر زیرا مؤمن مخلصك حالی بودر یوخسه ریا ونفاق دکلدر والا انفاقی باطل اولور بوراده ناظم قدس سره ایکی نسنه ذکر ایتدی بری بودر که دانش وعقل وتمیزك میانی جمع ایتدی زیرا ارالرنده تفاوت واردر که تمیز عقلك اثریدر نفس عقل دکلدر وعلم دخی عقلدن حاصلدر انکیچون احمقده علم اولماز بلکه جهل اولور پس امور ثلثه مذکوره کمال انسانی یه دالدر وکاملدن اکر انفاقده واکر غیریده ناقص ایش کلمز وبری دخی بودر که چیزی تعمیم ایلدی زیرا کلام انفاقی خلوصله ایتمکده در انفاق اولنان هرنه اولورسه اولسون یعنی حلالدن اولدقدن صکره جمله سی جائز ومشروعدر اکرچه مشروعاتده تفاوت دخی واردر مثلا صوغان وصارمساق مطعومات لذیذه کبی دکلدر پس انفاقده دخی تفاوت واردر انفاقك محلنده تفاوت اولدیغی کبی زیرا ابوین ایله غیری وصالح ایله فاسق بر دکلدر نتکم قرأنده کلور (یسألونك ماذا ینفقون قل ما انفقتم من خیر فللوالدین والاقربین والیتامی والمساکین وابن السبیل) وفی الحدیث (لا یأکل طعامك الا تقی) یعنی طعام حلالك نه اولورسه اولسون طاعم وآکلی متقی کرکدر

کیم اولورسه اولسون فافهم جدا * صدقهٔ کآلوده باشد باریا *
* کی بودان خیر مقبول خدا * صدقه مبتدا وکه رابطه وآلوده
باشدك مفعولی و بآلوده یه متعلقدر و بعد الجمله صدقیه صفتدر آن
خیر بود فاعلی ومقبول مفعولی و بعد الجمله خبر مبتدادر (صدقه
شول عطیه‌دركه نكله الله تعالیدن ثواب مطلوب اوله ولكن
صدقك برمعناسی دخی شدت اولمغله صدقه شدت وقهرله اعطا
اولنان نسنه در زیرا نفس بخل اوزرنه مجبوله دركه ویردیكی نسنه یی
طیب خاطرله ویرمز مكركه تزكیه اولنه بوراده صدقه لاجل الضرورة
دالك سكونیله اوقنور (كالوده اصلنده كه آلوده در وزنیچون حذف
وندرج اولنمشدر آلوده ماضیدن قسمدر بولاشمش معناسنه مصدری
آلودن دركه بولاشمقدر مستقبلنده واو الفه مقلوب ومابعدنده یریا
زیاده سیله آلاید و آلاینده دیرلر بولاشور و بولاشیجی معناسنه (ریا
عملنی خلقه كوسترمك یعنی اخلاصی قویوب حقك غیری یی ملاحظه
ایتمك نتكم بالاده تفصیل اولنمشدر (خیر شرك ضدیدركه مرغوب فیه
اولان شیدر بعض نسخده چیز دوشمشدر جیم عجمینك كسریله
نسنه معناسنه ولكن تصحیفدر زیرا صدقه خیر مقوله سندندركه
جمعی خیورکلور چیز اعمدر (معنای بیت) بودركه صدقه و یاخود
برصدقه كه ریا وسمعه ایله آلوده اوله اول خیر حقك مقبول خدا اولور
یعنی اولماز پس استفهام انكاریدر واو مقوله اغراض نفسانیه ایله
مشوب اولان نسنیه خیر دیمك صورتی ویاصاحبنك زعمی حسبیله‌در
نتكم قرآنده كلور (لم ینالوا خیرا) والاخیراولمقدن عری وقبولدن
بریدر زیرا الله تعالی پاكی قبول ایدر ملوثی دكل نتكم آیات واحادیث
انكله مشحونه‌در * كر عمل خالص نباشد همچو زر * قلب را ناقد
نباید درنظر * تقدیری كرنباشد عمل خالص همچو زر دیمكدركه
عمل نباشدك فاعلی وخالص مفعولی وهمچو خلوصی تشبیه‌در
وبعد الجمله فعل شرطدر ناقد نبایدك فاعلی وقلب مفعولی ودراكا
ظرفدر و بعد الجمله جزاء شرطدر (قلب كچمزاقچه‌در زیرا طربقندن
قلب وتحویل اولنمشدر واكا ناسره دخی دیرلر (ناقد نقددندركه
دراهم وغیری یی تمیز ایتمكدر پس ناقد ونقاد تمیز ایدیجی وانتقاد جیاد

وزيوفي برى برندن تمييز ايدوب ايوسن اختيار ايلمكدر (معناى بيت)
بودركه اكر عملك خاص التون كبى غشدن خالص اولميه قلب ومغشوش
اولمش اولور ناقد وصراف ايسه اومقوله قلبى نظره كتورمز وقبول
ايتمز وحديثده كلور (واخلص العمل فان الناقد بصير) يعنى الله تعالى
بصيردركه ناقد دراهم ودنانير نوجهله رائج وقلبى برى برندن تمييز
ايدوب رائجى قبول وقلبى رد ايدرسه الله تعالى دخى يوم قيامتده عملك
خالص وغيرخالصنى تمييز ايدوب كندى ذاتيچون اولان عمل خالص
وصالحى اخذ وماعداسن طرح ايدر پس ريائله اولان عمل قبوله
قرين اولماز زيرا انده ملاحظهٔ غير شائبه سى واردر وبلكه محضا
غير ايچوندر والعياذ بالله تعالى * تا توانكر باشى اندر روزكار *
نفس را از آرزوها دوردار * توانكر باشى نك مفعولى واندر اكا ظرف
وبعد الجمله مصراع ثانى مضمونى تعليلدر (دوردار) بعد معناسنه در
تبعيددن ونفس انك مفعولى وجار ومجرور اكا متعلقدر (توانكرده)
توان كوجدر قدرت معناسنه توانكر قادردر زيرا كركاف عجمى ايله
جى معناسنى افاده ايدركه انكله كلمه اسم فاعل معناسنه تحول ايدر
زوكر وكفشكر كبى كه قيوجى وپاشمقجى درغنى يه قدرت لازم كلمكله
توانكرى باى معناسنه استعمال ايدرلر بوراده معناى اصليسى اوزرنه
مستعملدركه توانا ديمكدر كوجلو وقوت وقدرتلو معناسنه (باشى
فعل مضارع مخاطبدر مصدرى باشيدندر اولمق معناسنه مضارعى
باشددر (نفسدن مراد نفس حيوانيه در آرزو وشهواتك مبدائيدر
(آرزو دلكدر ارزومند ارزولى ومشتاق ديمكدر (معناى بيت) بودركه
تاروزكارده كوچلو وقوت وقدرتلو اولهسن نفس حيوانيه يى مشتهاسى
اولان نسنه لردن تبعيد ايله يعنى قوت وقدرت اودركه نفسه غالب
اولهسن ودلدوكى نسنه لره مساعده ايتميهسن اكر بويله توانا اولورسن
پهلوان وبهادرسن والا ارسلان اولسك دخى روباه وخركوشدن
اضعفسن زيرا اعتبار معنايه در صورته دكل

* درصفت صدق وامانت وسخاوت كويد *

* چار چيز ست از كرامتهاى حق * ياد دارش چون زمن كيرى
سبق * چار چيز مبتدا واست معناده آخر مصراعه قيددركه

از کرامتهـای حقست دیمکدر جار ومجرور خبردر یاد دارش جزاء مقدم ومابعـدی شرط مؤخر در سبق کیری نك مفعولی وزمن اکا متعلقدر (کرامتهای ده یا اضافتـه توسل ایچوندر زیرا ماقبلی الف ساکنه در کرامتها کرامتك جمیدر کرامت انسانه علی وجه الکرام اشلنن ویا اعطا اولنان نسنه در کرامت مصطلحه بونلردر که اولیادن بطریق خرق العـادة صادر اولان نسنه در هواده اوچق وصودن مرور ایتمـك وآتشده محترق اولمامق وامثالی کبی (یاددارش ده شین ضمیر غائب متصلـدر که چارچیزه راجعـدر (کیری کاف عجمینك کسره سیله مضـارع مخاطبدر مصـدری کرفتن در طوتمق در مضارعنده یا زیاده سیله کیرد وکیرنده دیرلر (سبق حرکت ایله درس معناسنده مستعملدر ظاهر بودرکه فعلدن منقولدر قیل وقال کبی زیرا سبق حرکت ایله سابقه سبق مقابله سنده و یریلان اجرتدر که اکا جعل دیرلر (سبق سکون بائله تقدم واحراز فضل معنارنه ذر درسده ایسه سبق وتقدم اعتبار اولنور پس بواعتبارله سبق دیدیلر تقـدم ایلدی وکچدی معناسنه فاعرفه (معنای بیت) بودرکه درت نسنه الله تعالی نك عبـاده کرامتلرندندر که (یختص برحمته من یشـاء) موجبنجه مراد ایتدیکی قوانه انکله اکرام ایلمشـدر سن اول درت نسند یی ازبرایت چونکه بندن درس طوته سن یعنی بندن بو نسنه لری اخذایتدکدنصکره

حفظ ایله واکا کوره عمل قیل زیرا مفیـد نسنه لردر * اولا صدق زبانت درسخن * بعدازان حفظ امانت فهم کن * اولا مبتـدا در سابقا ذکر اولندیغی اوزره صدق زبان خبردر زبان تاء خطابه مضافدر درصدقه ظرفدر بعد اران دومین که عرب الثـانی دیر انك یرینه در وحفظ خبردر فهم کن کلمه سنك مفعولیـدر و بعد الجمله استینـافیه اولور که ماقبلنه تعلق یوقدر (بوراده سخن سینك فتحیله در مطابقت کن دن اوتوری (امانت ضد خیانتدر انك حفظی ضبط ومراعاتیدر که ترك کوزتمکله تعبیر ایدر (فهم مخاطبك لفظندن معنـایی تصور در یعنی قلبله آنی ادراکدر (معنـای بیت) بودرکه اول درت نسنه نك اولی سوزده صدق زبانکدر یعنی سوزی طوغری سویلیه سن کذب ایتمیه سن ویا یلان قاتمیه سن وخلط کذبدن درکه مثلا کلام عربی ده

واو برینه فاکتوره سن اکر غیرك کلامنی نقل ایدرسك والاصادق اولمزسن بوندن صکره حفظ امانتدر که خلاف شرعله امانتده تصرف کوسترمیه سن وامانات حق وعبدك عهده سندن کلهسن ایمدی فهم ایله عمل قبیل زیرا فهم بولنمدقچه عمل درست اولمز * پس سخا هست از کرامات آله * فضل حق دان کر نظر داری نکاه * سخا مبتدا هست است معناسنه آخر مصراعه قیددر که از کرامات آلهست دیمکدر پس جار ومجرور خبر مبتدا در فضل دانك مفعولی وبعد الجمله جزاء مقدم در نظر داری نك مفعول اولی ونکاه ثانیسی وبعد الجمله شرط مؤخردر پس بوراده بعده معناسنه در (نکاه نونك کسری وکاف عجمی ایله صفلق وبکلمك نکاه داشتن کبی که حفظ ایتمکدر نکاهبان کورب کوزدیجی رقیب معناسنه پس نکاهبانده اولان نکاه باقی معناسنه اولور معلوم اولا که بو ایکی مصراعك بری بشقه جمله ومضمون مستقلدر یوخسه بری برینه متصل ومتداخل دکلدر (معنای مصراع) اول بودر که بوندن صکره سخا وکرم الله تعالی نك عبده کرامات سنیه سندندر یعنی سخی اولان کسه حقك اکرامنه مظهر اولمشدر که انك کرمی اکا ساری اولوب اهل کرم اولمشدر پس هر قوله بوکرامت ویرلمز بلکه اختصاص آلهیدر ومعنای مصراع ثانی بودر که اکر نظر وبصرکی محفوظ طوترسك انی حقدن مزید لطف بیل یعنی کشی چشمنی نامحرمدن ونظری حرام اولان نسنه لره باقمقدن حفظ ایتمك حقك اکا فضل واحسان وزیاده اکرامندندر که هر کسه میسر اولماز سخا کبی ودیمشلر که آلات لهوه نظر ایتمك مکروه در بس خانه بیرون اولان کسه اکر زقاقده واکر سوقده کوزنی حفظ ایتملودر اکر محرمدن واکر مکروهدن زیرا مکروهه نظر دخی حظ نفسدن ومعصیته داعی اولمقدن خالی دکلدر * تا توانی دور باش ازسود خوار * زانکه هست ازدشمنان کردکار * تا توانی ما بعدنه ظرفدر دور باش بعد نفسك دیمکدر مصراع ثانی نك تقدیری زان سبب که ازدشمنان کردکارست دیمکدر که هست است معناسنه ادات خبردر وجار ومجرور مبتداء محذوفه خبر اولوب بعد الجمله سببه صفتدر وزان سبب دور باشی تعلیلدر سود خوارده

رسم

رسم بلا الف اولمقدر زیرا اصلی خورندهٔ سوددر که خوردن دیمکدر اکل کبی ولکن ایضاح قافیه ایچون الف ایله مرسوم اولدی بس خانک ضمه سی فتحیه اماله ایله اوقنمق کرکدر سودخور فایده ییجی یعنی معامله جی ومحتکر که برنسنه یی زیاده یه بیع ایچون صقلر مع هذا خلقک اکا ضرورتی واردر واهل ربا واحتکارک اعداء حق وملعون مطلق اولدقلری نصله ثابتدر قال تعالی (واحل الله البیع وحرم الربوا) وقال ومن عاد ای الی الربوا (فاؤلئك اصحاب النار) وفی الحدیث (من احتکر فهو ملعون) کرد کار کاف اول عربی ومکسور وکاف ثانی عجمیدر فعال معناسنه تنکم بالاده تصحیح اولندی (معنای بیت) بودر که قادر اولدقجه معامله جیدن یعنی اهل ربادن ومحتکردن نفسکی تبعید ایله وصحبت ایچون مجلسلرینه داخل اولمه بلکه ملاقی اولسک سلام بله ویرمه اول سببدن که بونلر فعال لما یرید اولان الله تعالینک اعداسندندر واعدایه مقارن اولمقدن دوستده عداوت لازم کلور پس حذر ایتملودر وبونده وعید شدید واردر زیرا سود خواره مقارنت ده سوء حال بو اولیجق سودخورلک سوء حالی نیجه اولمق کرکدر بعض نسخده بو محلده بو بیت دخی واقع اولمشدر * هر کرا حق داده باشد این چهار * باشد انکس مؤمن پرهیز کار * ولکن ناظم قدس سره کرچه عنوان کلامده دخی چار چیز دیدی فاما پنج چیز یازدی مکر که چار چیز ناسخدن سهو اوله (معنای بیت) بودر که هر کیمه که الله تعالی بو درت کرامتی احسان ایتمش اوله اول کمسه مؤمن متقی اولور پس پرهیز کار مؤمنک صفتیدر یوخسه واو عاطفه ایله دکلدر تنکم شرح صددنده اولان بعض بی مایه لرک نسخه زنده وغیریده واوله واقع اولمشدر * پیش مردم هر که رازت کرد فاش * همدم آن ابله باطل مباش * بونک تقدیری هر کسی که کرد فاش رازت پیش مردم مباش همدم آن ابله باطل دیمکدر وبو تقدیردن اعرابی ظاهردر کرد فاش مجموعی عربی ایله افشی معناسنه درکه ماضیدر (فاش منتشره معناسنه واصلی فاشی اولدیغی بالاده در) (همدم همنفس وهمصحبت که هم موافقت ایچون ودم نفسدر فتح فائله (ابله عربیدر عجم ساده دل دیرسلیم الصدر اوغوز معناسنه یعنی بونکسه که حرامزاده لک بلمز الدانور ولکن احمق

وبی اندیشه ونازاش معنالرنده استعمالی شایعدر باطل مقابل حقدر که
مقال وفعالده اولمغه شاملدر ابلهی باطل ایله وصف ایتدی زیرا
کشف راز ایتمك بلاهتده کالدندر که اومقولیه باطل دیرلر که حد
شرعدن خارجدر که شرعده حق وثابت اولمیان نسنه‌یی سویلر
وایشلر (معنای بیت) بودر که هرکسه که سنك رازکی خلق اوکنده
وناس یاننده افشا ایدوب سویلر اول ابله باطل وآغزی اچقك
مصاحبی اولمه زیرا همدم اودر که صاحب السر یعنی رازدار اوله
چونکه بومعنی مفقوددر بس اومقوله ایله صحبت ممنوعدر والا فضاحته
مؤدی اولور * هرکه باشد مانع عشر وزکات * وانکه غافل وار بکزارد
صلات * برحذر باش ازچنان کس زینهار * تانباشی در جهان بسیار
زار * هرکسی که وانکسی که تقدیرنده در که نظائری سبق ایتمشدر
غافل وار مابعدنه قید در بر باشه واز حذره متعلقدر و باش جمله سی
هرکسی یه خبردر زیرا هرکسی عربیده کل شخص معناسنه مبتدادر که
هر لفظی کل افرادی معناسنه در تا جملهٔ سابقهٔ امریه یی تعلیلدر
زار نباشی نك مفعولیدر بسیار زاره قید در (مانع مقابلی معطی در
(عشر ضم عینله اون جزء دن بر جزء در که عجم ده‌یك دیر اونده بر
معناسنه بوراده مراد خارج ارضدن ویریلان زکوة عشوردر اکر
خارج سنه ده ایکی کره اولسه ایکی عشر ویرر یعنی خارج تکرر
ایتدکجه عشرده‌نی تکرر ایدر خراج وظیفه دیدکلری ایسه بویله دکلدر
وخراج وظیفه وضع عمر رضی الله عنه اوزره سنه ده باعتبار الزراعه
ذمتده واجب اولان شیئدر (زکوة مالدن جزء معیندر که فقرایه
صرف اولنور زکاء ونماء دندر زیرا اخراج زکاتله مال نامی واوفزون
اولور وياخود طهارت معناسنده در که زکات نفسی رذیلهٔ بخلدن
تطهیر ایدر (وار ادات تشبیه در ولیاقت معناسنه کلور (بکزار
زاء هوز ایله مضارع مثبتدر مصدری کزاردن در کاف عجمینك
ضمیله ادا ایتمك معناسنه ترك اودمك دیر (صلوة لغتده دعا وشرعده
افعال مخصوصه وارکان معلومه دن عبارتدر که شرائط مخصوصه ایله
اوقات مقدره ده ادا اولنور وصلوة رسول طلب تعظیم واستدعاء
رحمت مخصوصه دن عبارتدر معلوم اولا که صلوة وزکوة وحیوة

مصحف عثمانده واوله رسم اولنمشــدر پس قرآنده اکا اتباع اولنور
وخارج قرآنده بلا واو یالکز الف ایله دخی رسم اولنور خصوصا
حال اضافت وتثنیــه ده یالکز الف ایله رسم اولنور دیو حریری
نص ایتمشدر (حذر خوف معناسند (چنان اصلنده چون آن در که
چون تشبیــه ایچون وآن اسم اشارتدر (زینهار مرو ور اینــدی
بعــد ذا بیت اول بیت ثانی یه مرهوندر انکیچون بریره جمع اولنــدی
معنــای دو بیت) بودر که هرکس که عشر وزکاته مانع اوله یعنی
(وآتوحقه یوم حصاده) موجبنجه خارج ارضك حقنی محلنه ویرمیه
ودخی (وآتوا الزکوة) وفقنجه حق فقرایی اخراج ایلیــه واولکسه که
غافل کبی نماز اوده یه یعنی شروط ظاهره وباطنه سن رعایت ایتیوب
غافلانه نماز قله (وان تعبد والله کانك تراه فان لم تکن تراه فانه یراك)
مضمونندن بی خبراوله اومقوله کســه دن حذر اوزرنه اول صاقن
تا که جهانده چوق نالان اولمیه سن یعنی اکر احتراز اوزرنه اولمازسك
وآنلره همدم اواورسك باشکه کلان درد وبلا اوجندن چوق اکلرسن
زیرا حقوق الله وحقوق عبــاد بیلنلر مغضوب ومنحوسلردر پس
انلره قرین اولان دخی انلر کبی اولوب برکات عمر ورزق بولمدیغنــدن
غــیری سربان اخلاق ایله دخی مذموم واخرتده معــذب اولور

* درصفت ترك خشم وقهر کوید *

* درگذر از چار خصلت زینهار * تا نسوزد مرترا بسیار نار *

درکذر امر حاضر درمصدری کذشتن درکه کچمك درمضارعنده
شــین رایه قلب اولنوب کذرد وکذارنده دینلور نسوزدك فاعلی نار
ومفعولی ترادر مرزایددر (بسیار محذوفه صفتدر که اول محذوف نسوزدك
مفعول مطلقی در عربی ایله تقــدیری کیلا یحرقك النار احراقا کثیرا
دیمکدر (نسوزد مضارع منفیدر مصدری سوختن در یانمق ویاقدی
معنالرنه که لازم ومتعدی درمضارعنده خاء معجمه زایه قلب اولنوب سوزد
وسوزنده دیرلر نار حسیه ورومانیه یه شاملدر (حسیه جهنم وروحانیه
غم والم وحسرت وندامتدر (معنــای بیت) بودر که درت خصلتدن
کچ صاقن یانــه اوغرامه وصاحبی اولمه تاکه سنی صوری ومعنوی
آتش چوق یاقمیــه یعنی اکر اول خصال رذیله دن کچمز وآنی ترك

ايتمزسك چوق ينارسن وغم وحسرت آتشنه دوشرسن * لذت عمرت اكر بايد بدهر * باش دائم بر حذر از خشم وقهر * عمرت ده تاء خطاب بايده قيددر تقديري اكر بايدت لذت عمر بدهر ديمكدر پس لذت عمر بايدك فاعلى وتاء مفعوليدر دائم ظرفدر بر باشه واز حذره متعلقدر (خشم فتحله غضبدركه ارادت انتقام ايچون دم قلبك غليانى در (معناى بيت) بودركه اكرسكا دهر وزمانده لذت عمر كركسه وحلاوتى بولايم ديرسك دائما غضب وقهردن حذر اوزره اول يعنى كمسه يى مقهور ومسخر ايده يم وانتقام آلايم ديو مضطرب وبى حضور اولمه زيرا خشم وقهر ايتمك وانتقام صددنده اولمق انسانه كدر ويرر وزهرناك ايلر پس لذت عمرى نوجهله بولور بلكه وقتى زهرله كذر ايدر پس بومقوله صفتدن سليم الصدر اولمق كركدركه دنيا وآخرتده صورى ومعنوى عذابدن خلاص نفسى بوصفتدن تزكيه ايله اولور * چون نكردد خلق باخلق تو راست * كر بخوى مردمان سازى رواست * خلق اول فتحله نكرددك فاعلى وراست مفعولى وباخلق ضمله اكا متعلقدر وبعد الجمله شرطدر بخوى سازى يه متعلقدركه سازى فعل مخاطبدر وبو دخى بعد الجمله شرط ثانيدر و(رواست يجوز معناسنه جزادر وبعد الجمله شرط اولك جزاسيدر وجائزدركه روا جائز معناسنه مبتداء محذوفه خبر اولوب جمله سى جزا اوله اين رواست تقديرنه زيرا عربى وفارسيده شرط وجزا جمله قبيلندندر (معناى بيت) بودركه چونكه خلق عالم سنك خلق وخويك ايله راست ودرست اولميه لر بلكه سنك خويكله تخلقدن منحرف اولالر وسن خويكله تيهاقلاسن پس كوردك زمانه اويمدى سن اوى زمانه يه وفقنجه اكر مردملرك وناسك خويى ايله دوزيلوب قوشيلوب كنندكه برد وزن ويررسك روا وجائز وبلكه محلنده كوره واجبدر ولكن بومعنى امور عامه يه كوره شرعه موافق اولان موادده در والا خلاف شرع اوزره وعادت قبيحه ده خلقك مزاجنه كوره يوريمك راست وروا دكلدر اشته عوامه كوره جمهوره مخالفت ايتمك قوت خطادندر وخواصه كوره جمهوره مخالفت قوت صوابدندر زيرا عادات مطلقا تركك ايتمدكجه راه صوابه سلوك ميسر اولماز * زانچه حاصل نيست دل خرسند دار * كوش

دل را جانب این پند دار * تقدیری دار دل خرسند زآن چه که اوحاصل نیست دیمکدر که دل دارك مفعول اولی وخرسند ثانیسی وحرف جر خرسنده متعلقدر واو مبتدا وحاصل نیستك مفعولیدر زیرا نیست بوراده لیس معناسنه در وبعد الجمله خبر وبعد الجمله که رابطه سیله جزیه صفتدر زیرا چه بوراده چیز معناسنه در زآن ده زانك کسره سی همزه نك حركتی اكا نقل اولنوب زانچه كلمهٔ واحده کبی قلنمشدر (خرسند ضمله قانعدر کوش دل ایکنجی دارك مفعول اولی وجانب ثانیسی در (معنای بیت) بودر که اول نسنه که حالا حاصل وواقع دکلدر اندن قلبنی قانع وراضی طوت یعنی ماضی یه تأسف ومستقبل ایچون توقع ایتمه بلکه موجودله اکتفا ایله وقلبك قولاغنی بو نصیحت جانبنه طوت زیرا فائده لی نسنه در قال تعالی (لکیلا تحزنوا علی مافاتکم ولاتفرحوا بما آتاکم) ودیمشلردر که ذرة موجودة خیر من درة موعودة ومشهوردر که دیرلر ازنلر حاضره قلمش دعایی وصوفی ابن الوقتدر فاعرف * ای خلیفه تکیه بر دولت مکن * یاد دار از ناصح خود این سخن * اکثر نسخه ده خلیفه یرینه برادر واقع اولمشدر انسب اولان خلیفه درکه مراد سلطاندر زیرا سائره نسبتله دولت کامله صاحبی در بر تکیه یه متعلق وتکیه مفعول مکن در یاد دارك مجموعی عربی ایله احفظ معناسنه در این مفعول صریحی واز غیر صریحی در خلیفه ده تا مبالغه ایچوندر علامه ونسابه وامثالنده اولدیغی کبی یوخسه تأنیث ایچون دکلدر کما فی التیسیر خلیفه خلافتدندر که غیرك یرینه نائب ومقامنه قائم اولمقدر یامنوب عنه غایب اولمغله ویاموتی سببیله ویاعجزنه بناء ویامستخلفی تشریفدن اوتوری نتکیم آدم خلیفة الله اولدی واکامل اولادی دخی اول درجه یه بالغ وهر بری تشریف تام بولدی یعنی هم آدمك خلفی اولدیلر که دنیایه اندن صکره کلدیلر وهم حقه نسبتله خلافت مرتبه سن بولدیلر وسلطان اعظمك خلافتی متقدمك خلفی اولمغله در اکر خلافت معنویه درجه سنه ایرمدیسه واکر خواص اولیادن ایسه قطب ظاهر وباطن اولور خلفاء اربعه وامثالی کبی (تکیه اعتماد در تکیه کاه سو یکجك یردر نتکیم بالاده مفصلدر دولت شول مال ومرتبه درکه بین الناس

تداول یعنی بری بریندن اخذ اولنور (معنای بیت) بودرکه ای خلیفهٔ ارض ومدار بقاء طول وعرض مال وملك ومرتبه لك اوزرینه اعتماد ایتمه ودنیایه طیسانمه زیرا بی وفا وسریع الزوال وحجاب ظلمانیدر وکندی واعظ وناصحکدن بوسوزی وپندی حفظ ایله زیرا مفید نسنه درکه عمل ایدرسك منتفع اولورسن وحقده توکل تامله برازخ دنیا واخرتدن نجات بولورسن یوسف وداود وسلیمان علیهم السلام نظر ایله که دولت وسلطنتلری حقده حجاب اولمدی ودولت ایچنده دولت عظمی بولدیلر سر افتقارد رانکیچون ظاهرده دخی فقرا ئله مجالسه ایدرلر وکسب یدلریله تعیش ایلرلردی فاعرفه * سود نکند کرکریزی ازقضا * هرچه می آید بدان می ده قضا * سود نکند جزاء مقدم کرکریزی ازقضا شرط مؤخردر سود نکند لك مفعولیدر فاعلی محذوفدرکه جملهٔ شرطیه دن مستفاددر نکند کریختن سود دیمکدر کریزی مضارع مخاطبدر مصدری کریختندر قاچق معناسنه فرارکبی مضارعنده خا زایه قلب اولنوب کریزد وکریزنده دینلور ازا کا متعلقدر هرچه هرچیز که معناسنه درکه مبتدا ومی آید جمله سی محذوف اولان که رابطه سیله اکا صفتدر رضامی دهك مفعولی وبدان رضایه متعلقدر وبعد الجمله خبردر (بدان اصلنده با آن در تخفیفا همزه داله قلب اولنمشدر (ده کسرله وهاء ساکنه ایله امردر مصدری دادن در ویرمك معناسنه اعطا کبی مضارعنده الف هایه قلب اولنوب دهد ودهنده دینلور (معنای بیت) بودرکه اکر قضا وحکم ازلدن فرار ایدرسك بوفرار ایتمك سکا فائده ویرمز زیرا قضاء مبرم کیرو دونمز وآخر مقضی نه ایسه بزن بولور بناء علی هذا هرنسنه که قضادن سکا کله اکا رضا ویر وغضب ایتمه واعتراض ایله زیرا اول مقضی سنك احوال عینکدن درکه حق تعالی مرهونده خلق ایدوب سکا ویردمشدر پس (لا نفرق بین احد من رسله) موجبنجه قضا وقدره ایمانی کامل اولان کمسه محبوبی قبول ایتدوکی کبی مکروهی دخی قبول ایدرکه محبوب طبعا حلو وخیردر ومکروه طبعا مر وشردر واکر وارد اولان قضاء معلق ایسه دعا ئله قرشوله زیرا دعا دخی قضادندر بوصورتده قضایی قضا ئله رد ایتمش اولورسن

فافهم

فافهم جدا * هر كه او با دوستان يك دل بود * جمله مقصود دلش حاصل بود * تقديرى هر كسى كه او بود يكدل بادوستان ديمكدر كه هركسى مبتدا واو مبتداء ثانى و بود جمله سى خبرمبتداء ثانى و بعدالجمله مبتداءاوله صفت اولور مصراع ثانينك تقديرى بود جمله مقصود دلش حاصل ديمكدركه جمله بودك فاعلى وحاصل مفعوليدر و بعدالجمله مبتداءاوله خبراولور وجمله لفظى مقصوده مضافدركه اصلنده جملهٔ در همزهٔ اضافت ايله ولكن بورادهٔ لاجل الضروره حذف اولنمشدر وجائزدركه جمله مابعدندن حال اوله جميعا معناسنه بوصورتده مقصود بودك فاعلى اولور (معناى بيت) بودركه هركسـه كه دوستلريله يكدل ويكجهت يعنى متحد ومتفق اوله اول كمسه نك جميع مقاصد قلبى حاصل اولور يعنى كوكلى مرادى نه ايسه وجوده كلور زيرا برمصلحت ايچون دوشدكده قلبلريله همت وقالبلريله دخى اعانت ايلرلر وآنى مخذول ايليوب حالى اوزرنه ترك ايتمزلر زيرا مقتضاى صداقت واخوت نصرت واعانتدر خلافى دكل وشولكه احبابله صداقت اوزرنه زنده كانى ايتميه آخر مقهور ومخذول اولور فافهم جدا

* * در بيان بى وفاى جهان كويد * *

* درجهان دانى كه كردد معتبر * آنكه اورا پاك مى باشد نظر * بعض نسخه ده مصراع ثانى آنكه اورا باك نبود از خطر دوشمشدر (كه لفظى كسرله ذوى العقولدن سؤالدركيم معناسنه آخرنده هاء علامت تلفظ اولنماز وكاه اولوركه ضرورت وزنچون كسرهسى اشباع ايدوب يايى تلفظ ايدرلر وكاه اولوركه مابعدندهكى كلمه نك اولى اسكان ايدوب كافى اكامتصل قيلورلركه رابطه لرده چوق واقع اولور كاينكبى كه اصلنده كه اين در بورادهٔ كه اسم استفهامدر عربى ده من كبى فتحله ومبتداءدركه خبرى كردد جمله سيدر و بعد الجمله دانى يه مفعولدر زيرا بورادهٔ دانى افعال قلوب معلقه دندر و بورادهٔ معناى استفهامى متضمندر انكه جواب استفهامدر تقـديرى آن كسى كردد معتـبركه ديمكدركه ان كسى مبتدا ومابعدى خبردر نظر مى باشدك فاعلى وپاك مفعولى واورادهٔ را لام جاره معناسنه دركه نظره متعلقدر معتبراعتباره ندركه مشاهده اولنان نسنه نك معرفتندن مشاهده

اولنمیان نسنه نك معرفتنه عبوردر یعنی برنسنه ده نظردر انك جنسندن
شیء آخری بلمکدن اوتوری وفلان معتبر آدمدر رد یدکلری یورادن
اخذ اولنمشدر یعنی آثارنه نظر اولنوب انکله کمالنی معرفتنه توصل اولنمش
ونظر قبول وتحسینله منظور وملتفت اولمشدر دیمکدر (پاك باء عجمیله
آری وتمیز دیمکدرکه عرب طاهر دیر (باك باء عربی ایله مبالات یعنی
قیورمق دیدکلریدر بی باك بی پروا وباآمن دیمکدر (خطر هلاکدر
(نظر برنسنه یی ادراك ایتمکیچون بصر وبصیرتی تقلیب ایتمکدر
وکاه اولورکه تأمل وتفحص معناسنه کلور یعنی برنسنه ده فکر ایتمك
وفلان صاحب نظردر دیرلر یعنی نظر بصیرتی ایله جمیع معاد ماتی
ادراك ایلر وپاك نظر دیرلر شول کمسیه که محاسن واحاسنه
نظری حقائقه راجع اوله یوخسه شهوت وهوی وصورت
ومجازه دکل واکا عاشق پاك باز دخی دیرلر (معنای بیت) بودرکه
بیلور مبسین که جهانده کیم معتبر اولور وقنغی شخص زیاده رغبت
واعتبار بولور اول کمسه معتبر اولورکه پاك نظر یعنی هوی وشهوتله
نظردن طاهر اوله وچشم مجازله باقمیه بلکه عفیف اوله ویاخود
هر کاری نظر عقلی یه مقارن اوله وهر ایشی طریقی اوزرنه ایشلیه
بومقوله ایسه قلت اوزرنه بولنور انکیچون معتبردر ونسخهٔ اخرایه کوره
دیمك اولورکه اول کمسه معتبردرکه خطر وهلاکدن خوف ایتمیه
وامور هائله یی قیورمیه وامن اوزرنه اوله بوندن مراد شجاعتله
وصفدر زیرا بهادر اولان کمسه ده اولور اولماز نسنه یی مبالات اولماز
اکرچه نفسی تهلکه یه القا ایتمك منهیدر فاما شجاعت که تهورله جبن
اراسنده برخلقدر مقبولدر زیرا اعدا ئله محاربه ده مقدام ومضراب
اولمق کرکدر * کم کند باکس وفا این روزکار * جوردار دنیسئش
بامهرکار * تقدیری کند این روزکار وفا باکس کم دیمکدرکه این
روزکار کندك فاعلی ووفا مفعولی وباکس وفایه متعلقدر کم کنده
ظرفدر ویاخود عربی ایله تقدیری فی هذا الزمان وفاء قلیلا دیمك
اولورسه مصدر محذوف فعله مفعول مطلق اولوب کم قلیلا معناسنه
مصدره صفت اولور وکم کرچه اکسك معناسنه در ناقص کبی ولکن
نقصان قلتی مستلزم اولمغله معنای قلته محمول وقلت دخی عدمدن

كنايه اولور جور ما بعدنه مفعول در نیست بورادە لیس معناسنەدر که کار فاعلی وشین معناسنده مفعول غیر صریحدر عربی ده له معناسنه وبامع معناسنه کاره متعلقدر (معنای بیت) بودر که بوروز کار یعنی زمانه ویا دنیا خلقنده وفا یی آز ایلر یعنی اصلا وفاسی یوقدر اکر وفاسی اولایدی خلق مصائبدن مصون اولوردی خصوصا اجله درمان بولوردی پس مصراع ثانی ایله بی وفا اولدیغنی شرح اید وب دیرکه بودنیا جور طوتر وزمانه ده ظلمدن غیری اثر کورنمز وانك مهر ومحبتله کنسیه ایشی یوقدر یعنی زمانه ظالم وغدار وبی مرحمت وشفقتدر وعوام وخواصه حالی بودر پس بو مقوله بی وفا یاره دلبسته اولمه یونده معنای مذکوری روزکاره نسبت ایتدوکی روزکار مفعول فیه اولدیغی جهتندندر مراد الله تعالی دنیایی دار بقا وزمانی صاحب وفا قلماشدر وانك ایچنده جور وظلم وامثالنه متعلق ایش چوقدر همان اکا اعتماد ایتمیوب اقبالکی حق بانی یه ومرادکی اندن رجا ایله وسندن اعراض ایدن فانی یه یوز طوتمه * انکه با تو روز غم می بست کار * روز شادی هم بپرسش زینهار * بعض نسخ ده می بست یرینه پیوست وکردست کار وبودست یار دوشمشدر جمله سنك مألی بردر تقدیری آنکسی که بست با تو روز غم کار هم بپرسش روز شادی زینهار دیمکدر که کار بستنك مفعول صریحی وباتو غیر صریحی وروز اکا ظرفدر وروز شادی بپرسشه ظرفدر وجملهٔ اولی انکسی یه صفت وثانیه خبردر تنکیر نفلا تری مرور ایتمشدر (بست باء عربی ایله ماضیدر مصدری بستن در بغلق معناسنه مضارع عنده سین نونه قلب اولنوب بندد وبند نده دینلور (شادی ده یاء مصدریه در سرور معناسنه شاد مسرور در (بپرسش ده باء عربی اول وباء عجمی ثانی مضمومدر پرس امردر مصدری پرسیدن در صورمق معناسنه سؤال کبی (معنای بیت) بودر که اول کمسه که غم وغصه ومصیبت کوننده سنکله ایش بغلدی ویار ووفادار وندیم غمکسار اولدی فرح وشادی وسرور وسور کوننده هم سن آنی صور وانکله لطف وکرمه متعلق کار بغله وسابقه یی نسیان ایتمه والا کفران نعمت اهلی اولورسن وآخر مزیددن حرمان بولورسن ودوستلق

حقنی مراعات ایتمامك بی وفالقدندر وبی وفا غداردر وغدار خائندر وخائن مکر الٰهی ایله محاط در (زینهار کلمهٔ زجردر صاقن بو دید وکمك خلافن ایتمه ویا کلمه دیمکدر * روز نعمت کر تو پردازی بکس * روز محنت باشدت فریادرس * تقدیری کر پردازی تو روز نعمت بکس باشدت روز محنت فریادرس دیمکدر که تو پردازی تحتنده اولان ضمیر خطابی تأکیددر روزا کا ظرف وبکس دخی اکا متعلقدر وبعد الجمله فعل شرطدر باشدك فاعلی تحتنده ضمیر کس ومفعول اولی تاء خطاب وثانیسی فریادرس وبعد الجمله جزاء شرطدر وتاء خطاب حقیقتده مفعول غیر صریحدر زیرا تقدیری باشد ترا دیمکدر که را لام جاره معناسنه در پس لسان عربی ایله تقدیری یصیرلك دیمك اولور وبو کتابده بو مقوله اعتبارات چوقدر ولکن دکه برفهمك وقوفی یوقدر (پردازی فعل مضارع مخاطبدر مصدری پرداختندر اتمام ایلمك وایشه صورت ویرمك معناسنه تاجرلر اسانده پرداخت دید کاری بوراندر مضارعنده خا زایه قلب اولنوب پردازد وپردازنده دینلور (محنت امتحاندن اسمدر امتحان وابتلا واختبار آزمودن ایله تعبیر اولنان معنادر که ترك صنایق دیرکه اکثریا طبعا مکروه ومنفور اولان نسنه ایله در (فریادرس مدد ایریشیجی زیرا فریاد مدد دیو اغلاشمق وچاغرشمقدر اصلنده رسنده در ایریشیجی معناسنه پس فریادرس رسندهٔ فریاد معناسنه وصف ترکیبیدر نتکم بالاده شرح اولندی (معنای بیت) بودر که اکر سن نعمت ورخا وخوشلغك کوننده کسه نك ایشنه صورت ویررسك ومصلحتنده بولنورسك روز محنت وشدتده اول دخی سکا معین ومدد ایریشیجی اولور یعنی ایلدوك ضایع اولماز وفائده سی سکا راجع اولور قال تعالی (هل جزاء الاحسان الا الاحسان (وفی الحدیث تعرف الی الله فی الرخاء یعرفك فی الشدة) یعنی انسان شدته ومشکل ایشه دوشمکدن خالی دکلدر زیرا دار بلاده در پس راحتی حالنده اکر خلق واکر خلق ایله خوش اولمق کرکدر تا که وقت محنتده انلرك طرفندن اکا بر آشنالق ظهور ایده ومحنتدن خلاص اوله وبو مضمونله عمل اهم مهماتدندر ولکن اکثر ناس غافللردر وواقعه نك علاجنی وقوعندن صکره ارارلر

مع هذا تداركى مقدمدن كركدر اشته منصور ومخذول اولەلرك حاللرى
سر مذكور اوزرنه دائردر * چون بيابى دولتى از مستعان * اندران
دولت مبراز دوستان * دولتى بيابى نك مفعولى واز اكا متعلقدر
اندران مبره ظرف واز اكا متعلقدر وبعد الجمله جزاء شرطدر
بيابى مضارع مخاطبدر مصدرى يافتندر بولمق معناسنه مضارعنده فا
باء موحدەيه قلب اولنوب يابد ويابنده دينلور دولتى ده يا وحدت نوعيه
افاده ايدر (دولت مال ومرتبه دركه الدن اله كزر وشخصدن شخصه
انتقال ايدر (مستعان الله تعالى دركه اندن وقت حاجتده عون
ونصرت طلب اولنور انكچون نعم المعين ونعم المولى ونعم النصير
دينلدى (مبر باء موحدهٔ عربيه نك ضميله نهى حاضردر مصدرى
بريدندر كسمك معناسنه رانك تشديد وتخفيفى لغتدر مضارعى مى برد
كلور بانك ضميله (معناى بيت) بودركه چونكه حق تعالى نك اعانت
وامداديله بردولت عاليه بولاسن وبرمنصب شريفله اقراندن سر
افراز اولەسن اول دولت وپايه ايچنده دوستلردن كسلە وينه اولكى
صحبت وحسن معامله اوزرنه اول بلكه بحسب المقام والحال مواسات
احباب ايله تاكه دولتك عهدهٔ شكرندن كلەسن ومزيد رفعت بولاسن
بوراده مبر كرچه متعدى دركه قطع ايتمه ديمكدر ولكن قطع انقطاعى
مستلزم اولمغله مبر منقطع اولمه معناسنه محمول اولدى وبونك عكسى
وتبتل اليه تبتيلا مضمونيدر زيرا تبتل وانقطاع نفسى عوائقدن قطع
وتجريدله اولوركه معناى تبتيل تفعيلدن بودر * مرترا هركس كه
يار غم بود * چون رسد شادى همان همدم بود * بوراده نسخه لرده
اختلاف فاحش واردر اصح اولان يار ياء مثناتله اولمقدر مصاحب
معناسنه نتكم روز غم نسخه سى انى تأييد ايدر بوصورتده يارك غمه اضافتى
ادناى ملابسه ايچوندر اولور تقديرى يار تو بوددر اوقات غمده ديمكدر
وجائزدركه باء موحده ايله بار اوله يوك معناسنه نتكم تصوير معناده كلور
هركس مبتدا ويار بودك مفعولى ومرترا اكا متعلقدر زيرا بوراده را
لام جاره معناسنه در نتكم نظائرى مرور ايتدى شادى رسدك فاعلى
وبعد الجمله فعل شرطدر همدم بودك مفعولى وهمان هم اول
معناسنه اولورسه فاعل اولور زيرا همانه برقاچ معنى ويرمشلردر انجق

وانجلين وغم اول وهمیشــه کبی وجا ئزدرکه مان ماندن مرخم اوله
بکز زمعناسنه مصدری مانستن درکه بکزه مکدر (معنای بیت) بودرکه
هرکمسه که اوقات غم وغصه ده سنك یارغمکسارك چونکه غمك زائل
اولوب فرح وسرور حاصل هم اول یارسنك انیس ومصاحبك اولور
ومحنت وراحتده سندن منقطع اولماز پس سکا لازم وواجبدر ایام
غمده اولان غمخور لغنه باقوب ایام سرورده مجلسکدن دور
وصحبتکدن مهجور ایتمیه سن تتکم بیت سابق بومعنایی تأییـد ایدر
ویاخود هرکسـه که ایام غمده سکاغم یوکی اوله یعنی غمخورك اولمیوب
خلافکده بولنه چونکه سکا سرور ایریشه یعنی ادبارك اقباله وعزتك
نصبه وذلتك عزته مبدل اوله همان سکا انیس ومصاحب اولور
وصورت معامله بشقه یوز کوسترر ونفاقنی ستر ایدوب اخلاص یوزندن
کلور تتکم ابناء زمانه نك جمیع زمانده حاللری بودر انکیچون انسانك زمان
نصبنده حالنی درخت میوه داره تشبیه ایتمشلردرکه میوه چین اولمغیچون
تحتنه مجتمع اولورلر چونکه بی بر وبارقاله اورادن دونوب طاغیلورلر

* ⁂ درصفت معرفت حق میکوید ⁂ *

* معرفت حاصل کن ای جان پدر * تابیابی از خدای خود خبر *
حاصل کن مجموعی مصر بیده حصل معناسنه اولمغله تفعیلدن امر اولمق
اوزره معرفت اکا مفعول اولور حصل المعرفة معناسنه از خبره متعلق
وخبر بیابی نك مفعولیدر وجمله سی تعلیلیه اولور زیرا تا غرض ایچوندر
معرفت برنسنه یی علی ما هو علیه ادراك ایتمکدر معرفت بعد العلم
حاصل اولان نسیانله مسبوق اولمغله حق تعالی یه عالم دینلور عارف
دنلمز وبردخی عند العلماء معرفت جزئیاتده وعلم کلیاتده استعمال اولنور
علم حق ایسه کلی ومحیطدر جزئی ومحاط دکل وعلم بالله دیدکلری
حیثیت ایله معتبردر یعنی حق تعالی ایله خلق اراسنده اولان ارتباط
وعالمك حقدن انتشاسی حیثیتندن اولان علمدر والا من حیث الکنه
حق مدرك دکلدر وعلم اوله اشارت ایدوب قرآنده کلور * فاعلم انه
لااله الاالله * یعنی مرتبهٔ الوهیه علم باعتبار الحیثیة اولان علمدر اسما
وصفات مرتبه سنده اولان علم ایسه بحسب مقدور العبد کافیدر انکیچون
دیرلرکه ماعرفناك حق معرفتك ای بحسبك وعرفناك حق معرفتك

ای بحسبنا

مطلب

ای بحسبنا وعلم معرفتدن اشرفدر زیرا علم ایکی مفعوله متعدی درکه
بری حق و بری عبد در زیرا عبد اکمل اودرکه انده بقاء رسم اوله
یعنی کندی جانبنی ملاحظه دخی بولنه یوخسه محو مطلقده قالمیه
معرفت ایسه مفعول واحده متعدی در بو یوزدن اکر حقه تعلق
ایدرسه کوندن واکرکونه تعلق ایدرسه حقدن محتجب اولمق لازم کلور
بوایسه شرح صدرك مقتضاسی دکلدر زیرا شرح صدرده حقله
خلقدن وخلقله حقدن محتجب اولمق یوقدر چونکه علم اشرفدر
عارف بالله دیمیوب عالم بالله اطلاق ایتمك کرکلر ایدی ولکن ابتداده
علماء رسومه علماء دیمك عرف اولمغله انلردن تمیز ایچون عالم بالله
اولنلره عارف بالله وعالم باحکام الله اولنلره علماء دیدیلر پس عارفك
معرفتی عالمك علمندن کلی در زیرا عارف اهل حکمتدر که اشیایی علی
ماهی علیه بلمش واسما وصفات وذات حق بقدر الطاقة البشریة
فهم ایلمشدر زیرا معرفتی تقوی وعمل صالح وسلوك اوزرنه مبنیدر
انکیچون علمنه شبهه طاری اولماز فکر عقلی اهلی اولان ایسه
فی المثل بردالده طورمز اشته شیخ ناظمك قدس سره بوراده معرفتله
مرادی معرفت الهیه در که ذات وصفات وافعال حقه متعلقدر
یوخسه افواه عوامده دائر اولان معرفت وهنر دکلدر زیرا قواعد
ورسوم وشعر وانشا وامثالنك علم الهی یاننده وقعی یوقدر وبو بابك
تفاصیلی چوقدر اربابی بیلور (حاصل کن تحصیل ایله دیمکدر که
تحصیل جمع معناسنه در ومحصل اودر که جمع علمی مراد ایلمشدر
عرف عوامده محصل جمع مال ایدیجی دیمك اولدیغی کبی (جان پدر
ای پدرك جانی کبی محبوبی وپدر تعبیرنده اظهار شفقت واردر (خبر
مخبرك اخباریله حاصل اولان علمه دیرلر (معنای بیت) بودرکه ای
اعز واحب اشیا اولان جان کبی عزیز ومحبوب اولان پسر معرفت
الهی جمعنی قصد ایله تاکه کندی ربکدن خبر بولاسن یعنی کشی یه
معرفة الله لازم وطریقندن وحقدن خبرالمق کرکدر تاکه غافل وجاهل
زمره سندن اولمیه زیرا غفلت وجهل منهیدر وسرآمد اهل تألیف
سید شریف جرجانی دن منقولدر که کندی نفسندن اخبار ایدوب
دیمشدر تا بن مشایخ شیرازدن زین الدین کلاله صحبتنه ایرشمدم رفضدن

قورتلدم وتابن خواجه علاء الدین عطاره پیوسته اولدم خدای
متعالی بیلوب اکلدم یعنی آخر معرفة الله بکا عطارك صحبتندن حاصل
اولدی شویله که اکر اکا متصل اولمایدم حقیقتدن بی خبر قالوردم
وتحصیل ایتدوکم علومك چوقلق بکا فائده سی اولمازدی ای عارف
اشته سید سندك بو کلامندن انکله سائرك فرقی ظاهر اولدی علامهٔ
شیرازی ونصیرطوسی وفخر رازی وسعد الدین تفتازانی وامثالی کبی

*هرکه اورا معرفت حاصل نشد*هیچ بامقصودخود واصل نشد*
معرفت نشدك فاعلی وحاصل مفعولی واورا حاصله متعلقدر زیرا
را لام جاره معناسنه در و بعد الجمله هرکه یه صفتدر که هرکسی تقدیرنده
مبتدادر ایکنجی نشدك تحتنده ضمیر فاعل اویه راجعدر واصل مفعولی
وبا واصله متعلق و بعد الجمله خبرمبتدادر بو بیتك مفرداتی ظاهردر
(معنای بیت) بودر که هرکسه که اکا معرفة الله حاصل اولمدی
وحق اسما وصفاتی یوزندن مقدور بشر اولدیغی قدر بلمدی اوقاتدن
بر وقتده مراد ومقصودنه واصل اولمدی بلکه اندن منقطع قالدی
زیرا مقصود اصلی معرفة الله در که اجل المعلومات اولدیغی کبی لکا
علم دخی اجل العلوم در پس معرفة الله ومن حیث التجلی مشاهده دن
ماعداسی مقاصد حسنه ومطالب مقبوله دن دکلدر بناء علی هذا
طریق معرفتدن منقطع اولانکسه هرنه مقوله مراده ایرسه منزل
مقصوده ایردم دیمسون و بالاده اشارت اولندیکه معرفت مقبوله
تقوی وعمل وسلوك یوزندن حاصل اولاندر ماعداسی مردوددر

فافهم جدا واعمل* هرکه عارف شد خدای خویش را * درفنا
بیند بقای خویش را * تقدیری هرکه شد عارف خدای خویش را
دیمکدر که عارف شدك مفعولی وخدای لفظی دخی عارفك مفعولیدر
بقا بیندك مفعولی در دخی اکا ظرفدر وجملهٔ اولی هرکه یه صفتدر
وثانیه اکا خبردر زیرا هرکسی تقدیرنده درکه مبتدادر (فنا بقا معلوم
اولاکه فنا وبقا ضدان در فنا برنسنه نك حالت اولاسی اوزرنه عدم
ثبوتیدر و بقا ثبوتیدر اجسام فنا ایله موصوف اولدی زیرا صور در
وصورك ایسه حالت واحده اوزرنه ثبوتی یوقدر ارواح بقا ایله موصوف
اولدی زیرا حقائقدر حقائق ایسه اوتکی حالی اوزرنه دائمه در انکیچون

حقائق الاشياء ثابتة دنلدی صور الاشياء دنلدی زيرا صور حقائق
اوزرنه عارضه در عارض ايسه معدومدر وفنائله عدمك فرقی بودركه
فنا عدمدن اخصدر زيرا عدم سلب الوجود دركرك سابقا وكرك
لاحقا فنا ايسه لاحقا سلب وجود در بو راده ناظمك قدس سره
فنا وبقائله مرادی اصطلاح صوفيه اوزرنه اولان فنا و بقادر يعنی
فناء معنوی نك اول مرتبه سی سقوط صفات نفسانيه در وآخری
رسومك بالكليه زوالی وذات وصفات وافعال عبديه نك ذات وصفات
وافعال حقده استهلاكی دركه نفسك غيريتدن فناسيدر و بومرتبه يه
فقر حقيقی ديرلر نتكم كلام كبارده كلور (الفقر سواد الوجه فی الدارين)
يعنی فقر حقيقی كونيندن فنادركه اننده حقدن غيری يه تعلق يوقدر
زيرا كونين مخلوقدر انكچون كون دنلديكه وجود بالفعل درعارف ايسه
مخلوقه تعلق ايتمز و بونك مقابلی غناء اعتباريدركه بياض الوجه
فی الدارين دركه اننده ماسوای حقه تعلق واردر وفنا عبدك حق
اولمسی معناسنه دكلدر بلكه وجود مجازينك زوالی ووجود حقيقی نك
ظهوريدركه وحدت ديدكلری بودر چونكه عين ممكنه عبدك فنايه
ايره عين واجبه حقله بقا بولوركه الباقی ببقاء الله ديرلر (لا اله الا الله
سر فنايه (ومحمد رسول الله سر بقايه رمزايدر وفناده اولان سواد
ظل حقيقی دركه عين نور مطلقدر زيرا بومرتبه ده تقابل يوقدر
پس عالم فنا لا نور ولا ظلمتدر ليلة قدر كبی سائر انوار ايسه ظلمت ايله
مقابله اولنور ليل ونهار كبی (معنای بيت) بودركه هر كشی كه كندی
خداسنه عرفان حقيقی ايله عارف اوله ووجدان ايله ادراك ايليه
اولكسه فنا فی الله مرتبه سنده كوزر كندی بقاسنی وحياتنی وادراك
ايلر زيرا بوراده رؤيتدن مراد رؤيت قلبيه در الحاصل حقله بقا
وحيات باقيه استين اول كندی نفسنی افنا ايدر يعنی ذات وصفات
وافعالنی ذات وصفات وافعال حقده مستهلك قيلور صكره ذات
وصفات وافعال حقله بقا بولوركه اولكی يه تحليل وايكنجی يه تعقيد
ديرلر اشته مرتبه فنا ذاته عروج ومرتبه بقا صفاته نزولی صورتيدركه
عروجده منتهايه اوادنی ونزولده غايته قاب قوسين ديرلر وفنا موت معنوی
وبقا حيات باقيه در و بومقامدن دمشلردر (اقتلونی يا ثقاتی ان فی قتلی

حیاتی) و بیت مذکورده بویله دیمك دخی اولورکه اول کسه بقاسنی
وزندهلکنی عالم فناده کورر وتحصیل ایدر زیرا فناء ارادئ معنوی سلوکله
حصوله کلور وسلوك سفر معنویدر وسفر معنوی بو عالم فانیده باقی
اولدقجه وجود بولور چونکه فناء اضطراری یعنی موت طبیعی ایله
فانی اوله بردخی تدارك مافات ایده مز پس سرحیات و بقادن حصه مند
اولایم دین کسه عالم فناده اختیار الندهایکن طریق فنایه سلوك ایدر
فاعمل بذلك* هر که اوعارف نباشد زنده نیست* قرب حق رالایق
وارزنده نیست* تقدیری هرکسی که اونباشد عارف نیست زنده دیمکدر
که هرکسی مبتدا واو مبتداء ثانی ونباشدك فاعلی تحتنده ضمیراو ومفعولی
عارف و بعدالجمله خبر مبتداء ثانی و بعدالجمله صفت مبتداء اولدر
نیست لیس معناسنه در فاعلی تحتنده ضمیر او ومفعولی زنده و بعدالجمله
مبتداء اوله خبردر لایق ایکنجی نیستك مفعولی وقرب لایقه متعلقدر
زیرا را لام جار معناسنه در ولیاقت کرچه باللّه تعدیه اولنور فاما
معنای اهلیت تضمینی ایله جائزدر عربی ایله تعبیری لیس اهلا لقرب
الحق دیمکدر و بعدالجمله خبربعد خبردر (زنده حی در مراد حیات
معنویهدر که قلبك فیض معرفتله حیاتی در (قرب حق معلوم اولا که
مقام قرب دیدکاری حقیقت قاب قوسیندر (یعنی شول دائرهیی ایکی
نصف ایلین خط مقداری نسنه در که مشاهده دیدکلری بومرتبهده
حاصلدر زیرا قرب و بعد مفرط مانع مشاهده در وفناء کلیده
مشاهده اولمز دیدکاری قرب مفرط دندر ومرتبهٔ حجابده اولمدیغی
بعدده افراط اولدیغندندر واعتدال مزاج وانحرافك بوبابده دخلی
چوقدر انکیچون دیدیلرکه مزاج نبوی اعدل الامزجه ایدی بومعنادن
مقام قربه سازدن اقرب اولدی نتکم معراجی دلیل وافیدر (ارزنده
راء مهمله نك تقدیمی ایله لایق معناسنه اسمدر ارزانیدن لایق اولمقدر
ارزانی شدن کبی پس ارزانیده کرك ایدی ولکن تخفیفا اختصار
اولنمشدر لسان عجمده بومقوله تخفیف واختصار چوق واقع اولور
(معنای بیت) بودرکه هرکسه که اوعارف باللّه اولمیه زنده دکلدر
زیرا حیات حسیه یه اعتبار یوقدر حیواناتده دخی واردر بلکه معتبر
اولان قابل فیض معرفتله زنده اولماسیدرکه حیات انسانیه بودر

مطلب

واويله كسه قرب حقه لايق وارزاني دكلدر زيرا قرب حقــه وسيله اولان معرفتدر ومعرفتك دخي طريقي عبـادت شرعيه در * نفس خودرا چون شناسي باخطا * حق تعالى رابداني باعطا * بعض نسخده خطا يرينــه هوى دوشمشدر مآل بردر زيرا هوائي نفسه خطا لازم كلور نفس شناسي يه مفعولدر بادخي اكا متعلقدر و بعــد الجمله فعل شرطدر حق لفظي بداني يه مفعول و بادخي اكا متعلقدر و بعد الجمله جزاء شرطدر تعالى جملهٔ معترضه در (نفس ايله مراد نفس حيوانيه در كه مبداء شر وفساددر (شناسي مضارع مخاطبدر مصدري شناختن در اكلامق معنـاسنه مضارعنده خا سينه قلب اولنوب شناسد وشناسنده دينلور (خطا مقابل صوابدر زيرا مقصوردركه اء مهموزالفي فتحهٔ طايي بيان ايچوندر مدي جائزدكلدر مكر تنبيه ايچون اوله (ان قتلهم كان خطاء كبيرا) ده قراءت مدكبي فافهم (حق اسم ذاتدر ثابت ودائم و باقي معنـاسنه (تعالى ماضيدر تفـاعلدن اصلي علودر وصف واصفين وعلم عالمين وعارفين آني احاطه ايتمكدن وصفـات مخلوقيندن عالي ومرتفع اولدي ديمكدر لفظ تفــاعل علوده مبـالغه دن اوتوري در يوخسه بشردن واقع اولديغي كبي تكلف طريقي اوزره دكلدر (بداني مضارع مخـاطبدر مصدري دانستن در بلمك معنـا سنه مضارعنده سين داله قلب اولنوب داند ودانند دينلور (عطا مقصورا وممدودا زيرا ناقصدر (عطاء عطيه وصله در عطوندركه يدله تناولدر واعطا اناله در يعني عطا و برمكدر وعطا مايعطى معنـاسنه كلدوكي كبي اعطا معناسنه دخي كلور (معناى بيت) بودركه چونكه كندي نفسكي خطا ايله يعني خطا كار اكليه سن حق تعالى يي عطا ايله يعني عطا كار بيلورسن ناظمك قدس سره بوندن مرادي طبقات معرفتدن طبقهٔ ادنايي بياندر زيرا اوصاف الهيه يي معرفته اوصاف نفسيه ايله انتقــال اولنور پس قلب انساني ده ادنى المعارف نفس حيوانيه نك شاني خطا اولديغن بلمكدر وكشي كندي جرمنه اعتراف ايتمك طلب عفوي مستلزم در عفو ايسه الله تعالى دركه مذنبه توبه اعطا ايدر اولدخي تائب اولور وتواب وغفور وعفو اسملري بوزندن حقه ارتباط بولور وعبد مذنب ذنب نه ايدوكن بلمسه بوارتباطي بولماز فافهم جدا و بومعني من عرف

نفسه فقد عرف ربه کلیننك برجزئی سیدر سائر اوصاف دخی اکا

قیاس اولنه فافهم جدا * عارف ان باشد که باشد حق شناس * هر که
عارف نیست نبود جنس ناس * تقدیری عارف باشد آن کسی که
دیمکدر که عارف مبتدا و آن کسی باشدك مفعولی و بعد الجمله
خبردر بوصورتده باشدك فاعلی تحتنده ضمیر اولور وجائزدر که عارف
باشده فاعل اوله وحق شناس ایکنجی باشدك مفعولی و بعد الجمله
ماقبلنه صفتدر وایکنجی مصراعك تقدیری هرکسی که نیست عارف
دیمکدر که هرکسی مبتدا وعارف نیستك بحسب المعنی مفعولیدر
و بعد الجمله مبتدایه صفتدر نبودك تحتنده ضمیر فاعل مبتدایه راجعدر
جنس نبودك مفعولیدر و بعد الجمله خبردر (حق شناس وصف
ترکیبیدر اصلی شناسنده حقدرحق اکلیجی معناسنه (جنس نوعدن
اعم اولانه دیرلر که نوع انك برضربی یعنی برصنفی در انسان حیوانك
ضربی اولدیغی کبی ولکن حقیقت متحده افرادنه دخی جنس دینلور
ارالرنده بعض اوصاف واحوالده اختلاف وامتیاز اولیجق نتکم
دیرلر الرجل جنس والمرأة جنس (ناس اسم جمعدر انسان ایچون
وجه تسمیه نسیانی ویا ابصاره ایناس وظهوری ویا انسی ایچونکه
ضد وحشتدر نسیاندن اولورسه مقلوب اولور یعنی نوس نسو
اولوب واوطرفده واقع اولمغله یایه قلب اولنور وصاحب قاموس
دیمشدر که ناس انسدن وجندن اولور جمع انس در اصلی اناس در
جمع عزیز درکه اوزرنه ال ادخال اولنمشدر انتهی بالمعنی
(معنای بیت) بودر که عارف اول کمسه اولور که حق شناس
اوله یعنی حق اکلاین کمسه یه عارف دیرلر کمسه عارف تخلص
ایلسون وعلوم وقوانین عقلیه ورسوم عرفیه بلسون زیرا مقصود
اصلی علم آلهی در وهرکیمکه عارف بالله دکلدر جنس ناس اولماز
یعنی سن اومقوله یه آدم دیمه زیرا آدم خلیفة الله در وخلافت علم
ومعرفت اوزرنه موقوفدر انکیچون تنزیلده کلور (وعلم آدم الاسماء) وامام
راغب دیمشدر که کاه اولور ناس ذکر اولنور وفضلا مراد اولور زیرا
مقصود اولان معنای انسانیتك وجودیدر وهر نسنه که کندینه
مخصوص اولان کمالدن عاری اوله اکا اطلاق اولنان اسم مجرد در

مثلا یده اخذ و بطش وسائر معانی اولمسه اکا ید دیمك سر یرك اباغنه
قدم دیمك کبی اولور * هست عارف را بدل مهر و وفا * کار عارف
حمد باشد باثنا * بعض نسخه ده ثانیه بدل صفا دوشمشدر ثنا انسبدر
مگر که حمد برینه جمله اوله نتکم بعض نسخه ده دوشمشدر مهر و وفا
مبتدا وهست مقدم خبردر حاصل معناسنه عارف بحسب المعنی هسته
متعلقدر زیرا لام جاره معناسنده در بدل اکا ظرفدر کار باشدك فاعلی
وحمد مفعولی و با مع معناسنه اکا متعلقدر حمد محمود اوزرینه ثنا در
یعنی تعظیمی مشعر اولور وجمله ذکردر نعمت مقابله سنده وغیریده
اولمغله عام ومورد ی خاصدر که بالکسر اسماندر (معنای بیت) بو در که
عارفك برنشانی دخی بودرکه عارفك قلبنده مهر ووفا واردر یعنی محبت
روحانیه وعهد و وعده وفا واردر کرحقه وکرك خلقه نسبت ایله
وبرعلامتی دخی بودرکه عارفك کاری الله تعالی یه حمد وثنا اولور
یعنی اکر نعمت معرفتده واکر غیریه وکرك سرا و کرك ضراده زیرا
جمله سی محمود در و بعض احوالك طبعا مکروه اولدیغی عارفك غیریه
کوره در زیرا عارف سرقدره واقف وحکمت ابتلایه مطلع وحلو
ومر اکا برابردرکه حلوله متلذذ ومرله متألم اولماز فاعرفه بوجهتدن
باصفا دیدی نتکم بعض نسخده واقع اولمشدر یعنی صفاء خاطرله
حمدایدر یوخسه قلبی متکدر اولوب حمدی بالکز لسانه کلنور مز
ویاخود جمله کاری صفایه مقروندر فافهم * هر که اورا معرفت
بخشد خدای * غیرحق را در دل او نیست جای * تقدیری هر کسی که
بخشد اورا خدای معرفت نیست در دل او غیرحق را جای دیمکدرکه
اورا بخشدك مفعول غیر صریحی وخدای فاعلی ومعرفت مفعولیدر
عربی ایله تقدیری کل شخص وهب له معرفة به لیس فی قلبه محل لغیره
پس جای نیستك فاعلی ودر اکا ظرف وغیر مفعول غیر صریحیدر
بخشد مضارعدر مصدری بخشیدندر بغشلمق معناسنه (معنای بیت)
بودرکه هرکس که الله تعالی اکا ذات وصفات وافعالنه متعلق معرفت
بغشلیه انك قلبنده حقدن غیری ایچون یر یوقدر (ما جعل الله لرجل
من قلبین فی جوفه) موجبنجه قلب واحدده یارله اغیار صغمز
ومعرفة الله اومقوله تعلق کوتورمز پس قنغی قلبده که ماسوادن برنسنه یه

تعلق واردر انك معرفتی قاصره وناقصه در * نزد عارف نيست دنيارا
خطر * بلكه بر خود نيستش هرگز نظر * خطر نيستك فاعلی ودنيا
مفعول غير صريحی زيرا را لام جاره معناسنه در نزد اكا ظرفدر نظر
نيستشك فاعلی وبر نظره متعلقدر نيستشك تقديری نيست اورا
ديمكدر هرگز عموم اوقات ايچون در (نزد عند معناسنه در ترك يان دير
(خطر صدر وكدر وزنلری اوزرنه عربی در شرف معناسنه (بلكه
بل دخی عربی در بوراده ترقی ايچوندر زيرا بل كلمه سنك مابعدی
اولی اولسه ترقی به محمول اولور كه انتقلی ما بعدنه ربط ايچوندر
استعمال عجم اوزره (معنای بيت) بودر كه عارف بالله قاتنده دنيا
ومافيهانك شرف وعزت وحرمت ومقداری يوقدر زيرا مخلوقدر
انكيچون عارف ملك سليمانه نظر ايتمز زيرا ملك فانيدر بلكه حق باقی يه
وتجلياتنه نظر ايلر ودنيايه نظر ايتمك طورسون بلكه كندی نفسی
اوزرنه بله هرگز واصلا نظر ايلمز معهذا كندی نفسی كندنه احب
الاشيادر زيرا فی المثل جان ويرمدكجه جانان اله كيرمز پس طالب جانان
اولان كمسه جانی جاندن عزيز اولان جانانه بذل ايدر زيرا جان كه
مخلوقدر انك دخی دنيا كبی خطری يوقدر بلكه جان وجهانك
خطری جاهل بالله وغافل عن الله اولنلر يانندهدر * معرفت فانی
شدن دروی بود * هركه فانی نيست عارف كی بود * معرفت بودك
فاعلی شدن مفعولی وفانی شدنك مفعولی ودر فانی يه ظرفدر ؟ يكنجی
فانی نيستك مفعولی وعارف بودك مفعوليدر وبعد الجمله هركه يه
خبر اولور فانی نيست جمله سی صفت اولديغی كبی دروی اصلنده
در اوی در اوی ضميرمنفصلدر هو كبی بوراده خدايه راجعدر صكره
همزه حذف اولنوب واو اخف حركات اولان فتحه ويرلدی (معنای
بيت) بودر كه معرفت الهيه ديدكلری حقدن فانی اولمق اولور يعنی
نتيجهٔ معرفت فنا فی الله در كه عبدك ذات وصفات وافعالی ذات
احديه ده بالكليه مستهلك اولمقدر كه محق وطمس ومحودر هر كيمكه
بو وجهله فانی دكلدر نچن عارف حقيقی اولور يعنی اولماز بلكه عارف
رسمی اولور بوراده معرفتی فنايه موقوف قيلدی زيرا فنا ذاته وصول
ومقام احديته دخولدر كه ذات احديه منبع فيض معرفت ومعدن

جواهر حكمت در انكچون ديد يلر كه من عرف الله كل لسانه يعنى مرتبهٔ فنساده كه عين الجمع در ومن عرف الله طال لسانه يعنى مقام بقاده كه جمع الجمع در پس تكلم معارف ايله طويل اللسان اولمق حقه وصولدن صكره در * عارف ازدنيا وعقبى فارغست * زانچه باشد غير مولى فارغست * عارف مبتدا فارغ خبر واز فارغه متعلقدر زانچه دخى ايكنجى فارغه متعلقدر باشدك فاعلى تحتنده ضمير آنچه در غير مفعول وبعد الجمله آنچه يه صفتدر دنيا عقبى دنيا دنودندر قرب معناسنه بوزاده قربله اوليت مراد در زيرا آخر مقابله سنده ذكر اولنمشدر كما قال تعالى (خسر الدنيا والاخرة) ياخود دنيا دنى ورذيل وحقير در عقبى آخرتدر كه عالى وشريف وعظيمدر ولكن عقبى دنلدى زيرا دنيانك عقبنده در ويوم آخردركه دنيادن طقوز بيك سنه مؤخر خلق اولنمشدر وبردخى مؤمنلرك عاقبت خيرى دركه خيرلرى مقابله سنده اوراده مكافات اولنورلر فارغ مشغوللك ضديدر (زانچه اصلنده از آن چيز ديمكدر مولى الله تعالى دركه عبد مملوك مقابله سنده مذكوردر انكچون مولايى مالك وولى وناصر ورب ومنعم ايله تفسير ايدرلر خلافيله تفسير ايتدكلرى كبى يعنى مولى عبد ومنعم عليه ومعتق وامثالى معنالرنه دخى كلور (ومولى ديرلرسى الروم معناسنه (معناى بيت) بودر كه عارف بالله دنيا وعقبى قيدندن مطلق وانلره تعلق ايچون خدمتدن فارغدر زيرا دنيا وآخرت اهل الله ه حرامدر يعنى اهل الله كه حقه مضاف اولمشلردر دنيا وعقبايه تعلقدن محجور وممنوعلردر اكرچه ابدا الله اعمال اخرويه يه مشغوللردر ولكن قلوبله تعلقدن بريلردر شول جهتدن كه طالب اجور اولان اجير اولور عارف ايسه خادم حقدر كه عبددر وهرنسنه كه مولانك غيريدر آندن آزاده در زيرا مطلوب حقيقى مولادر كه يار باقى در غير ايسه فانى در فانى ايسه باقى يه بدل اولماز فافهم * همت عارف اقاى حق بود * زانكه از خود فانىٔ مطلق بود * همت عارف مبتدادر لقا بودك مفعولى وبعد الجمله خبردر (زانكه ازآن سبب كه ديمكدركه مضمون مصراع اولى تعليلدر فانى ايكنجى بودك مفعولى واز فانى يه متعلقدر وبعد الجمله سببه صفتدر واولكى بودك فاعلى ضمير همت

وایکنجی نك ضمیر عارفدر وبعض نسخ ده از خود بریشه در حق دوشمشدر اولکسی بحسب المعنی اظهر واز خود ایله در خود بردر (همت هم دندرکه هم عقد قلب معناسنه در همت عقد مخصوصدرکه قلبك برنسنه اوزرنه جمیع قواسیله توجهیدر بر وجهله که اول نسنه نك خلافی خاطره کلمیه پس انسان بو مرتبه ده کندی نفسنده شیٔ واحد اولوب هرنه مقوله اسم الهی یوزندن توجه ایلسه اجرا احوال عالمده البته تأثیر ظهور ایدر وا کا برنسنه مشکل اولماز حتی بعضیلر اسماء جلالیه ایله قتل نفوس ایدرلر اکرچه مقبول دکلدر زیرا مریدلره بدایت حاللرنده واقع اولان احوالدندر ونفسی قتل ایتمك اندن اقدمدر چونکه نفس مقتول اوله غیرك قتلی قیوسی قالماز (لقاء حق اصلنده همزه ایله در ولکن عجم بویله مده لی کلماتك آخرنه حالت اضافت وتوصیفده یاء توسل کتورر لقا رؤیتدر کرك حس بصر ایله وکرك ادراك بصیرتله بوراده مراد رؤیت قلبیه در زیرا الله تعالی محسوسات ومعقولات قبیلندن دکلدر بلکه تجلیسی یوزندن چشم بصیرتله ادراك اولنور از خود کندی نفسندن دیمکدر جمیع اعضا وقواسنك حسبیله انکچون فانیٔ مطلق دیدی زیرا فانیٔ مقید ده لقاء حقی مفیددر قرك شمسله دورنه نظر ایله معتبر اولان بدر اولمسیدر (معنای بیت) بودرکه عارف باللهك همت وقصدی لقاء الهی ورؤیت باری در اول سببدنکه کندی نفسکدن فانیٔ مطلقدر یعنی افعال وصفات وذاتندن واعضا واجزا وقواسندن فنا بولمقدر الحاصل اکر عارفك مرادی لقاء حق اولمیایدی فناء کلی بولمازدی پس عارفه دوشن بویله فنا تحصیل ایتمکدر تا که لقاء مذکورله مستسعد ومشرف اوله زیرا نفس پرده در بو جهتدن نفسله باقی اولان بی پرده حققه واصل اولماز وسر معرفت بولماز وسر معرفت مشاهده حضرتیدر فافهم جدا * باچه ماند این جهان کویم جواب * آنکه بیند آدمی چیزی بخواب * با مانده متعلقدر این ماندك فاعلیدر (کویم جواب شرط مقدره جزادر تقدیری اکر پرسی کویم جواب دیمکدر جواب کویمك مفعولیدر فاعلی میم متکلمدر زیرا میم ساکن ایله که خر کلمه یه ملحق اوله ضمیر متکلم وحده در (جانم ودلم ودانستم کی

انکه

انكه ماند بان چیزی تقدیرنده در آدم بیندك فاعلی وچیزی مفعولی
وبخواب اكا ظرفدر وبعد الجمله آن چیزی یه صفتدر (چه جیم
عجمینك كسریله نه دیمكدر (جواب جو بدن در قطع معناسنه زیرا
كلام خصم جوابله منقطع اولور آدمی‌ده یا وحدت ایچون ویا زایده در
ونسبت ایچون اولمق دخی جائزدر آدم زاد معناسنه (خواب واو
رسمیله اویخو نوم كبی ومنامده اولان واقعه یه دخی اطلاق اولنور
(معنای بیت) بودركه بوجهان نیه بكزر اكر سؤال ایدرسك سكا
جواب ویره‌یم اكا بكزركه بركسه منامده برنسنه كوره وامورخیالیه‌دن
برشیء مشاهده ایلیه‌كه كورد یكی نسنه اوچار قوش سایه سی كبی
قوری قرالتی دركه سایه صید اولمدیغی كبی اول خیالدن دخی برنسنه
اله كیرمز * چون شود بیدار ازخواب عزیز * حاصلی نبود ز خوابش
هیچ چیز * شودك تحتنده ضمیر فاعل آدمی یه راجعدر بیدار مفعولدر
از بیداره متعلقدر هیچ چیز نبودك فاعلی وحاصلی مفعولی وحرف
جر حاصله متعلقدر وبیتك اول وآخری شرط وجزادر (بیدار
اویانق حاصلی‌ده یا زایده در خوابش‌ده ضمیر غایب فعله قید در
نبودش هیچ چیز حاصل از خواب دیمكدر (معنای بیت) بودركه
ای عزیز القدر وشریف الوجود چونكه اول آدمی خوابدن اویانه
خوابده كوردیكی نسنه‌دن اكا برنسنه حاصل اولماز زیرا علم سیمیا كبی
امر خیالی دركه خارجده وجود محقق یوقدر مثلا كندینی حمامده
اغتسال ایدر كورر اویانوب بدننده حمام راحتی بولماز وعسل مصفی
تناول ایدر ولكن یقظه یه كلدكده آغزنده دادن زاد بولماز اما
ارباب كشفك انسلاخلرنده اولان احوال بویله دكلدر بلكه خارجده
اثری احساس اولنور حتی جناب نبوت صلی الله علیه وسلم شیخ قطه‌نك
قدس سره یدنه برقرصه ویروب شیخ مذكور اول عالمده قرصه‌نك
نصفنی اكل ایدوب حسه كلدكده نصف آخرنی النده بولدی
فسبحان القادر * همچنین چون زنده افتاد ومرد * هیچ چیزی
از جهان باخود نبرد * همچنین ادات تشبیهدر اصلی هم چون
این در هم بوشجلین معناسنه زنده افتادك فاعلی در آخرنده همزه
وحدت ایچوندركه یاء محذوفه‌دن بدلدر هیچ چیزی

بردك مفعولی واز وبا نبرده متعلقـدر وبعد الجمله جزادر (افتاد فعل ماضیدر مصدری افتادن دردوشمك معناسنه مضارعنده الف ساقط اولوب افتـد وافتنده دیرلر (مرد دخی ماضیدر مصدری مردن درکه اولمكدر موت كبی مضارعنده فصیح بودركه علی خلاف القیاس میمی مكسورایدوب مابعدنه بریا زیاده سیله میرد ومیرنده دیرلر مكر كه وزن بوصورتده بلا یا استعمال اولنور ومیم اصلی اوزرنه مضموم قلنور (نبرد ماضیء منفی در مصدری بردن در ضمله ایلتمك معناسنه مضارعنده ضمه فتحه یه تبدیل اولنوب برد وبرنده دیرلر تا كه قطع معناسنه اولان برید نك مضارعنه ملتبس اولمیه (معنای بیت) بودركه بونجلاین یعنی حال خواب كبی چونكه برزنده یعنی دیری خاك فنایه دوشدی واولدی ویاخود قیام ایدوب كزركن وسرو كبی روان صرصر اجل طوقنوب یقلدی ودوشدی ومرده اولدی ویاخود مرد اعتبارده مقدمدر یعنی مرده اولدی وحفرهء قبره دوشدی بوجهاندن كندی ایله هیچ برنسنه ایلدوب آخرته كوتورمدی باغ وباغچه ومتاع ولباس ودار واثاث ودرهم ودینار وامثالندن بلكه بوجمله دارفناده قالدی پس استصحاب ایتمكه حسن عمله محتاج اولدی تنكم بومعنایی افاده ایدوب دیر * هركرا بودست كردارنكو * درره عقبی بودهمراه او * تقـدیری هركه بوده است اورا كردار نكو بود درراه عقبی همراه اودیمكدركه بوده است مقدم خبر واورا اكا متعلقدر وكردار مؤخر مبتـدادر بود ضمیری كرداره راجعدر دررا اكا ظرف وهمراه اكا مفعولدر وبعدالجمله هركه یه زیرا تقـدیری هركسی كه دیمكدر بوده ماضیدن قسمدركه اكا ماضیء مقید دیرلر وماضیء مقیـد اودركه كلمه نك آخری قربه دلالت ایچون مفتوح قلنوب فتحـه سنه دلالت ایچون دخی آخرنه هاء غیر ملفوظه الحـاق اولنوب اكا ماضیء مقیـد بالقرب دیرلر واكراولندهمی لفظی ادخال اولنورسه اكا ماضیء مقید بالبعد دیرلر می آموخت كبی تعلیم ایتـدی زمان قدیمده ویا تعلم ایتدی معنـاسنه واكرمی ایله ها مجتمع اولورسه توسط ایچون اولور می آموخته كبی واكر بوقیـدلردن مطلق اولورسه اكا ماضیء مطلق دیرلر آموخت كبی ودقایقـده كلوركه بود وجوددر بوده موجوددر

مطلـــ

صیغه

صيغهٔ اسم مفعولدر بوندندن كه بودن مصدردر اولمق معناسنه انتهى
عرب وجوده كون ديرپس وجود وكون الفاظ مترادفه دن اولور
وسائر لغاتده دخى آخرنه ها لاحق اولان كلماتى اسم مفعولدر ديمشلردر
تنكم مفتاح اللغه ده كلوركه اسم مفعول ماضيدن مشتقدر طريق
اشتقاق بودركه هر فعل ماضينك كه آخرى ساكن اوله وقتاكه
اسم مفعول قلمق دلسلر ماضينك آخر حرفنى مفتوح قلوب مابعدنه
برهاء غير ملفوظه يازرلر آخرك فتحه سنه دلالت ايچون مثلا كردوشد
لفظلندن كرده وشده ديرلر بو معنايه نظر صيغهٔ اسم مفعول فعل
لازمدن دخى كلور بوسببدندركه صيغهٔ اسم مفعولى صيغهٔ ماضيدن
اخذ ايدرلر انتهى و بعضيلر بونى تزييف ايدوب عربيده وفارسيده
فعل لازمدن مفعول ومجهول كلمز مثلا خميده اكلمش دكلدر بلكه
اكلبجى در ديمشلردر بو فقيرك فهم ايتديكى بودركه بوايكى طائفه دخى
خطا ايتمشلردر صواب بودركه بونلرك اسم مفعول ديدكلرى بالاده
شرح اولنان ماضئ مقيددر ولكن صيغه ده متحد اولمغله ماضى بى
مفعول ظن ايتديلر ولكن مقامدن وسوق كلامدن فرق حاصلدر
مثلا كرده ايلمشدركه بحسب المقام ماضئ مقيد دينلور وكذلك
ايلنمشدركه بودخى سوق كلامدن مفعول اولديغى بللودر پس كرد
متعدى اولمغله ماضئ مقيده ومفعوله متحملدر وشده اولمشدركه
ماضئ مقيددر بوخسه اولنمش دكل زيرا لازمدر و بودخى شده كبيدر
وفلان آمده است ورفته است وامثالى دخى بويله دركه ماضئ لازمدر
معناسى فلان كلمشدر وكيتمشدر ديمكدر زيرا بومقوله ماضئ مقيد
ادات خبر له مجتمع اولور مانحن فيه اولان بودست دخى بويله دركه
معناسى اولمشدر زيرا بود وجود اولديغى كبى ماضى دخى كلور ايدى
معناسنه جان بود جان ايدى ديمكدر ودقايقده بوده موجود در
واسم مفعولدر ديدوكى اكر موجود معناسى اعتبار يله ايسه فى الجمله
صحيحدر والا فلا (كردار كاف عربى نك كسريله عادت اولوب اشلنن
ايش كه صنعت ديرلر اصلنده كاف مفتوحدر ولكن بعد التركيب
تغيير اولنمشدر انكچون دقايقده كلوركه كرد كاف عربى نك كسريله
ايشدر كردآرندن مركبدر برجزئى كرد و برجزئى آردركه اسم فاعلدر

آوردندن انتهى يعنى اصلنده آورندهٔ كرد در ايش كتوريجى معناسنه
وتخفيفا واوى حذف ايدوب آورد وآورنده يرينه آرد وآرنده دخى
ديرلر پس كرداردك فى الحقيقه اصلى آورندهٔ كرد وفرعى آرندهٔ كرددر
ترخيم وتأخير اولنوب كرداردنلدى (نكو نونك كسريله كوجك در
نيكو كبى (همراه يولداشدر زيرا راه يول وهم موافقت ايچون ندر
(معناى بيت) بودركه هركسه كه انك كوچك ايشى يعنى عمل صالحى
اولشدر وواردر راه عقباده انك يولداشى اولور يعنى بور باط كهنه دن
نهضت وسفر آخرت ايتدكده اكا يولداش اولاجق اعمال صالحهٔ باقيه در
يوخسه زخارف دنياى فانيه دكلدر پس اغيارى ترك وكندنه يار
اولانى اختيار ايتمك كركدر * اين جهان راچون زنى دان خوبروى *

خويش را آرايد اندر چشم شوى * اين جهان دانك مفعول اولى
وچون زنى ثانيسى درخوبروى زنك صفتيدر خويش آرايدك مفعولى
واندر اكا ظرفدر وجمله سى وجه تشبيهى بياندر زنى ده يا زائده در
(خوبروى صفت مشبهه دركوزل يوزلو معناسنه (آرايد مضارعدر
مصدرى آراستن وآرايدندركه اولكيسى مصدر اصلى وايكنجيسى
مصدر فرعيدر يعنى اولكيه كوره مضارعنده سين يايه قلب اولنوب
آرايد وآراينده ديرلر وبعد القلب آرايدن اخذ ايدرلر بزه مك يعنى
زينت ايتمك معناسنه (شوى ضمله وشوهر ضمله وفتحله عورت ارى
زيرا مطلقا اره مرد ديرلر (معناى بيت) بودركه بوجهانى كوزل يوزلى
عورت كبى بيل يعنى مرأة حسنا كبيدركه كندنى ارى كوزينه تزيين ايدر
وشيرين كوسترمراد ايسه حقيقت دكل بلكه مكر وحيله در فافهم

* مرد رامى پرورد اندر كنار * مكر وشيوه مى نمايد بيشمار * مرد پرورزدك
مفعولى واندر ظرفيدر مكر دخى مى نمايدك مفعولى وبى شمار اكا متعلقدر
پرورد مضارعدر مصدرى پروردندر بسلمك معناسنه (كنار وكناره
فتح كاف عربيله حالت وصلتدن كنايه در وقوچق معناسنه كلور
اكرچه اولكى معنالك جزئياتندندر اما مستقل دخى استعمال اولنور
(مكر عربيدر خفيهٔ سعى بالفساد معناسنه وامام راغب ديمشدر
المكر صرف الغير عما يقصده بحيلة يعنى مكر بركمسه بى مقصودى اولان
نسنه دن چويروب دوندرمكدر (شيوه ناز وطريقهٔ خوبان يعنى

محبوبلرك خوش حركتی و كرشمه سی شیوه زبان طاتلو دللو شیوه كر نازایجی ونازك حركت ایلیجی وظریف (نماید مضارعدر مصدری نمودندر كوسترمك وكورنمك معناسنه مضارعنده واو یرینه الف ویا كتوروب نماید ونماینده دیرلر (معنای بیت) بودركه زن خوب روی اری قوجاغنده بسلر وبی حساب حیله وناز وعشوه كوسترر تاكه سنی صیدایلیه ومغرور وغافل قیله فافهم *چون بیابد شوی خفته ناكهان

* بی كمان سازد هلاكش آن زمان* شوی بیابدك مفعول اولی وخفته مفعول ثانیسی وناكهان بیابده ظرفدر بی كمان سازده متعلق وهلاك سازدك مفعولی وفاعلی ضمیر زن در وضمیر غائب كه شین در شویه راجعدر آن سازده ظرفدر (بیابد مضارعدر مصدری یافتن در بولمق معناسنه مضارعنده فا باء موحده یه قلب اولنور پس بیابدك وسطی یاء مثناة وطرفینی باء موحده در كه اولكی بامضارعی استقباله تخصیص ایدن بادر (خفته ماضیء مقیددر مصدری خفتن در یاتمق واویومق معناسنه بوراده مراد غفلتدر كرك خوابده اولسون وكرك اولمسون (ناكهان اصلنده ناكاهان دركه نانفی ایچوندر دكل معناسنه لبس كبی كاه كاف عجمی ایله ظرف زماندر آخرنده الف ونون ظرفیت ایچوندركه ده معناسن افاده ایدر بهاران بهارده وبامدادان بامدادده وصبحكاهان صباح وقتنده دیمكدر پس ناكاه وناكهان وقتسز وآكسوز یعنی غافل اولدیغی وقتده (سازد دوزر وصورت ویرر معناسنه تكلم مرور ایتدی (معنای بیت) بودر كه چونكه زن مكاره وخداعه ارنی اویومش وغافل بوله بی كمان اول وقت غرور وغفلتده انك هلاكنی دوزر وصورت ویروب وجوده كتورر زیرا شیوه كارلقدن مرادی كندنی ایناندرمق ویار وفادارطن ایتدرمك ایدی یوخسه صادقانه دكل ایدی

* برتو بادا ای عزیز باهنر* كرچنین مكاره باشی برحذر* بعض نسخده باهنر یرینه ناموز دوشمشدر بر بادایه متعلقدر باهنر عزیزه صفتدر ای عزیزكه معارفست باهنر دیمكدر زیرا با مع معناسنه در برثانی باشی یه وكزكه اصلنده كه ازدر حذره متعلقدر كه رابطه در (برتو بادا كه دیمكدر بادا امر نائبدر مصدری بودن در اولمق معناسنه باد اصلنده بوادر یعنی قبل الدال الف زیاده سیله صكره كثرت استعمالنه بناء

تخفيفا واو حذف اولنوب آخرنه تفخيم ايچون الف اطلاق الحاق اولندی
وجائزدرکه اصلی بود اوله واو الفه قلب اولنوب ماقبلنك فتحيله باد
دنلدی و بونك نظائری چوقدر کاد ورساد وامثالی کبی که دعاده
مستعملدر (هنرصنعت وصنعتده مهارتدر هنرمند هنرلو یعنی صنعتده
مهارتلو که چوق بیلور واهل فندر دیمکدن عبارتدر نامور بعض نسخده
کلمشدر ونامدار آدلو یعنی آدی چقمش ودللرده خبرله و بعض اوصافله
سویلنور انوشروان عدلله وسحبان فصاحتله ومجنون عشقله
وحاتم طی سخاتله یاد اولندیغی کبی (مکاره زیاده مکر وحیله ایدیجی
وفی المثل صمان التندن صو یوریدیجی زیرا مکرك معناسنده سعی
بالفسادی اخفا ایتمك واردر (معنای بیت) بودرکه ای عزیز باهنر
وشریف نامورسنك اوزرکه اواسونکه بومقوله مکارەدن حذروخوف
اوزرنه اولاسن یعنی بویله زن مکاره دن حذر اوزرنه اولمق امور
لازمه دن اولدیغی کبی والا هلاك صوریه مؤدی اولور وکذلك
عجوز دهردن دخی احتراز کرکدر والا هلاك معنویه منجر اولور
پس بونده دنیابی زن زیبایه وزخارفنی زینت ودیبایه وصورت
مزخرفه سیله دلفریب اولدیغنی مکر وحیله وتزویره تشبیه واردر
* ⁂ درصفت ورع کوید ⁂ *

* درورع ثابت قدم باش ای پسر * کرهمی خواهی که باشی معتبر *
در ثابته ظرف وثابت قدم باشه مفعولدر وجمله سی جزاء قدم در معتبر
باشینك مفعولی و بعد الجمله که رابطه سیله خواهی یه مفعول وبعد
الجمله شرط مؤخردر بعض نسخده باشی یرینه کردی دوشمشدر
کاف عجمیله و بعضنده مصراع ثانی مقدمدر (ورع شبهاتدن اجتنابدر
محرماته وقوعدن خوفا پس ورع حرام وشبهاتك مجموعندن
اجتنابدر حلالدن دکل زیرا حلال اکتساب اولنور بوخسه
اجتناب اولنماز (ثابت قدم صفت مشبهه در ثابت ایاقلو معناسنه
(معنای بیت) بودرکه ای پسر ورع بابنده ثابت قدم اول وشبهاتدن
پرهیز خصوصنده ایاق بص وذللدن صاقن اکر عند الله معتبر
آدم اولمق استرسك زیرا الله تعالی نجاسات صوریه ومعنویه دن
متطهر اولنلری سور محرمات وشبهات ایسه نجاسات معنویه دندر

شبهه

شبهه اودر كه انك بر وجهی حلال و بر وجهی حرامه اوله على السواء من غير تغليب وجه تسميه من وجه حقه مشابهتيدر انكچون استفت قلبك دنلدی ولكن هر قلبك فتواسنه عمل يوقدر بلكه اهل دل وارباب كمالك فتوای قلبنه نظر ايتملودر كه بو مقوله نك قلبی آفت وهم وخيالدن سليم وعقل كامل ايله استخراج ايتديكی معنی مستقيمدر فاحفظه

* خانهٔ دين كرد داباد از ورع * ليك ميكيرد خرابی از طمع *

خانه كردك فاعلی وهمزه سی حرف اضافتدر آباد مفعوليدر از اباده متعلقدر ليك حرف استدراكدر لكن معناسنه وحرف استثنا دخی ديرلر اصلی لكن در تخفيفا نون حذف اولنمشدر (ميكيرد مضارعدر مصدری كرفتن در طوتمق معناسنه مضارعنده يا زياده ايدوب كيرد وكيرنده ديرلر اولنده مي لفظی ادات حالدر (خرابی ده يا مصدريه در خرابلق ويران اولمقدر پس خراب عمارتك ضديدر ومعمور مقابله سنده دخی استعمال ايدرلر (طمع نفسك برنسنه يه حرصله ميلی وايدی ناسده اولان شهوت وهوی طريقيله حركت وداعيه در (معنای بيت) بودر كه شبهاتدن پرهيز ايتمكدن خانهٔ دين معمور وابادان اولور وطمعدن خرابلق طوتر بونده دينی خانه يه تشبيه وورعی اساسله تنظير وار در كويا بی اساس وبی استحكام اولان بنا استمساك ايتميوب خراب اولديغی كبی دين دخی طمعله خراب و ورعله معمور اولور و ورعی طمع مقابله سنده ايراد ايلدی زيرا طمعكار اولان آدمده پرهيز اولماز بلكه حاطب ليل كبی نه بولورسه جمع ايدر وحلال وحرام وشبهه ديمز اكل ايلر

* هر كه از علم وورع كيرد سبق * دور بايد بودنش از غير حق *

هر كسی كه ديمكدر كيردك ضمير فاعل كسی يه راجع ومفعولی سبق واز سبقه متعلقدر ورع علم اوزرنه معطوفدر وعلم وورعه اضافتله دخی درسندر نتكيم تصوير معناسنه كلور دور بودنك مفعولی وبودن بايدك فاعليدر واز غيردوره متعلقدر (سبق حركت ايله درس معناسنه در تفصيلی بالاده در (معنای بيت) بودر كه هر كسه كه علم نافعدن وورع قويدن درس طوته وياخود ورع نيه ديرلر كما ينبغی اكا عالم اوله اول كسه حقك غيريدن دور اولمق كركدر يعنی بالكز شبهه لو نسنه دن دوراولمق دكل بلكه ماسوی اللهك جمله سندن پرهيز ايدر وورع شرعی

وحقیقی ایله متصف اولور ولکن اکثر ناسده علم وادراك نام وورع غالب

اولمدیغندن اشیاره قریب اولورلر ویاردن بعید دوشرلر * ترسکاری
از ورع پیدا شود * هر که باشد بی ورع رسوا شود * تقدیری شود
ترسکاری پیدا از ورع دیمکدر که فعل وفاعل ومفعولدر از پیدایه
متعلقدر مابعدی ظاهردر ترسکاری ده یا مصدریه در ترس خوفدر که
ترسیدن دن اسم مصدردر کار کاف عربیله ایش معناسنه در ترسکار
صفت مشبهه در خوف ایشلو دیمکدر یعنی ایشی خوف وخشیتدر
واصلنده جائزدر که ترسنده کار اوله بوصورتده کار کاف عجمی ایله
ادات مبالغه اولور زیاده خوفناك معناسنه (رسوا ملامت اولمش کمسه
(معنای بیت) بودر که الله تعالی دن خوف وخشیت اوزره اولمق
ورعدن پیدا اولور یعنی انك که شبهاتدن اجتنابی بو قدر قلبی قاسیدر
وبو صفتلو کمسه اللهدن قورخمز هر کمکه بی ورع وتقوی اوله رسوا
وپرملامت اولور یعنی اکر دنیاده واکر عقباده زیرا دنیاده لسان ناسه

وآخرتده زبانیه النه دوشر * باورع هر کس که خودرا کرد راست *
جنبش وآرامش از بهر خداست * تقدیری هر کس که کرد خود را
راست باورع دیمکدر که هر کس مبتدا ومابعدنده جمله اکا صفتدر
خود کردك مفعول اولی وراست ثانیسی وباکرده متعلقدر جنبش مبتدا
واز بهر خبر وبعد الجمله هر کسه خبردر جنبش جنبیدن لفظندن اسم
مصدردر دپرنش وحرکت معناسنه آرام آرامیدن لفظندن اسم
مصدردر قرار معناسنه یعنی دکلمك بوراده جنبش وآرامدن مراد
حرکت وسکوندر (معنای بیت) بودر که هر کسه که کندنی ورع
صفتیله راست ومستقیم ایلدی وتقوای حقیقی ایله حقه طوغریلوب
کتدی انك حرکت وسکونی حقدن اوتوریدر یعنی اغراض نفسانیه دن
پاك اولوب هر حالی حقله اولور وکندی نفسیله من بعد ایش طوتمز
زیرا ورع انك سبب طهارتیدر بوصورتده آخرتده محاسبه یه حاجت
قالماز زیرا محاسبه خالص وغیر خالصی تفتیش ایچوندر اهل ورع ایسه
دنیاده محاسبه لرن کورمشلردر حتی (حاسبوا انفسکم قبل ان تحاسبوا)

حدیثنده محاسبه ایله مراد ورعدر دیمشلردر * آنکه از حق دوستی دارد طمع
* در محبت کاذبش دان بی ورع * تقدیری آن کس که دارد از حق

دوستی

دوستی طمع دیمکدر که آن کس مبتدا ودار دك فاعلی ضمیر آن کس
ومفعول اولی دوستی وثانیسی طمع وبعد الجمله مبتدایه صفتدر
کاذب دانك مفعولی وشین دانه قیددر ودر کاذبه متعلق وبی ورع
شیندن حالدر وبعد الجمله مبتدایه خبردر بو بیتك مفرداتی شرح
اولنمشدر (معنای بیت) بودر که اول کمسه که حقدن حقه دوستلق
طمعن طوتربی ورع اولدیغی حالده یعنی شریعت وحقیقتده ورع
وتقواسی یوغیکن دعوای محبت الهیه ایدرسنلی اول حالده
دعواسنده کاذب بیل زیرا محب محبوبك امر ونهیندن طشره چقمز
پس بلابرهان دعوی استماع اولنماز * چیست تقوی ترك شبهات وحرام *
ازلباس واز شراب وازطعام * چیست مقدم خبرو تقوی مؤخر مبتدا
وترك سؤاله جوابدر که مبتدای محذوفه خبردر تقدیری او ترك شبهات
وحرامست دیمکدر از شبهات وحرامی بیاندر شبهات ضمتین ایله شبهه نك
جمعیدر ضمهٔ واحده ایله غرفات غرفه نك جمعی اولدیغی کبی بوراده
لاجل الضروره بانك سکونیله تلفظ اولنور بطریق الاختلاس (حرام
محرم و (لباس ملبوس و (شراب مشروب (وطعام مطعوم معناسنه در
وبو بیتك مفرداتی بالجمله بالاده تفصیل اولنمشدر (معنای بیت) بودر که
ندر تقوی ملبوسات ومشروبات ومطعوماتدن شبهات ومحرمات
اولانلری ترکدر وبونلر معظم شبهات ومحرمات اولمغله تخصیص
بالذکر ایتدی والاجزئیاتی احصادن خارجدر کما لایخفی وشبهاتی
تقدیم ایتدی زیرا حرامك وسیله سیدر پس ترك شبهات ایدن حرامدن
دخی پرهیز ایدر بطریق الاولی انکچون قرآنده کلور (تلك حدود الله
فلا تقربوها) وحدیثده کلور هر پادشاهك حمایه ایتدرکی نسنه سی واردر
ارض وامثالی کبی وحقك حماسی محارمی در وشول کمسه که حمایه
قریب اوله لابد انك ایچنه دوشر پس کرکدر که شبهاتدن اجتناب
ایده وحدود الهیه یه قریب اولمیه فافهم * هرکه افزونست اکر باشد
حلال * نزد اصحاب ورع باشد وبال * تقدیری هرچیز که او فزونست
دیمکدر که هرچیز کل شیء معناسنه مبتدا وافزونست مبتداء محذوفه
خبرو بعد الجمله مبتداء مذکوره صفتدر واکر بوراده عربیده ان وصلیه
مقامنده در حلال باشدك مفعولیدر نزد ایکنجی باشدك ظرفیدر ووبال

انك مفعوليدر وبعد الجمله هرچيزه خبردر (افزون آرتوق معناسنه اسمدر افزودن دن كه معناسي آرتمقدر مقابلي كاست در كه معناسي اكسك دراسمدر كاستن دن معناسي اكسلمكدر آرتمغله زايد اولان نسنه يه افزون وابتدادن زايد خلق اولنانه پيش ديرلر حلال اودركه اني استعمالله عقاب اولميه زيرا عقدهٔ منع اندن حل اولنمشدر وبال ضروري خوف اولنان نسنه‌در (معناي بيت) بودركه ذكر اولنان ملبوسات ومأكولات ومشروبات وغيريدن هرنسنه كه قدر حاجتدن زياده در اكر حلال مقوله‌سندن ايسه دخي اصحاب ورع وارباب تقوي عندنده ضررندن خوف اولنور زيرا فوق الحاجه نسنه ادخار واستمساك ايتمك زهد وتوكلي منافي وحرص وطمع وشهوتي مشعردر انكيچون صحابه رضي الله عنهم زايدي قبول ايتمديلر ومحاسبه سندن خوف ايتديلر زيرا وارد اولمشدركه (حلالها حساب وحرامها عذاب) فافهم جدا واعمل *چون ورع شد يار باعلم وعمل *حسن اخلاصت بيابد بي خلل *ورع شدك فاعلي ويار مفعولي وباعلم ياره متعلقدر وبعد الجمله فعلي شرطدر وحسن بيابدك فاعلي وبي خلل فاعلدن حالدر وبعد الجمله جزاء شرطدر اخلاصت ده تاء خطاب بيابده قيددر يار قرين ومصاحب معناسنه اخلاص عملي ملاحظهٔ غيردن خالص قلمقدر حتي كندي اخلاصني رؤيتدن بله فنا بولمقدر خلل ايكي نسنه اراسنده اولان فرجه يه ديرلر بي خلل متصل ديمكدر (معناي بيت) بودركه چون ورع وتقوي علم وعمله قرين اولا بونلرك وجودندن صكره متصل حسن اخلاص دخي كركدر زيرا اخلاص هرعملك اصليدر بي اصل فرع ايسه ثمره ويرمز واصلك وجودندن صكره حسني دخي لازمدركه استحكامي در وبي خلل كركدر كه هرعمله مقارنيدر والا بي روح جسد كبي اولور زيرا اعمال صالحه‌نك ارواحي نيات خالصه وقصود صافيه در وصالحك صلاحي انكله صورت بولور والا فاسد اولور انتهي بو بيتدن درت نسنه مفهوم اولديكه بري اصل واوچي فرعدر اصل اولان اخلاص محكم وفرع اولان علم وعمل وتقوي شرعيدر علم وعمل اكتساب وتقوي اجتناب بانددر واجتناب كرچه اساس ابي ابلمغله اصلدر ولكن اكر فعل واكر ترك قصد صحيحه مقارن

كركدر

كركدر يوم صومده ترك طعام وامثالى كبى زيرا مطلق ترك قربتى
مستلزم دكلدر پس نيت قربت وخلوص طويت لازمدر فافهم جدا
* تا كهان اى بنده كر كردى كناه * توبه كن درحال وعذرانبخواه *
تا كهاه كردى يه ظرفدر كناه انك مفعوليدر توبه كن لفظنه مفعول
ودرا كاظرف وعذر بخواهك مفعوليدر ومصراع اول شرط وثانى
جزادر تا كهاه بالاده در كردى كاف عربيله ماضى مخاطبدر (توبه
معصيتدن طاعته رجوعدر وعند العارفين رجوع دائمدر (حالدن
مراد حال زمانيدر (عذر فعلت واساءت وقد اقلعت ديمكدر يعنى
بن اشلدم و بدلك ايتدم ورجوع ايلدم بردخى ايتميه يم معناسنه پس
عذر انسان ذنوبنى انكله محو ايده جك نسنه تحرى ايتمكدر كه قول
مذكوردر (معناى بيت) بودركه اى بنده يعنى الله قولى اكر نا كاه
غفلتله خطا وكناه ايدر كسه تأخير ايتميوب همان اول حالده مولايه
رجوع ايله وايتدوكك كناهك عذرينى دله واستغفرك واتوب اليك ديو
سويله كه توبه طاعته رجوعك واستغفار ايتدوكك كناهك سترنى
طلبدركه رجوعك حقيقتى بو ايكى نسنه دن عبارتدر زيرا برى
قوليدركه لسانله در و برى دخى فعليدركه اركانله در وكاه اولوركه
ايكيسى دخى لسانله اولور مثلا لفظ قبيحك يرينه كلمهٔ طيبه سويلر
ولسانيله اول لفظك سترنى طلب ايلر اكرچه قلبيله ندم دخى توبه در
ولكن مرتبهٔ شرعيه دخى مراعات ومحافظه ايتملودر * چون كناه
نقد آيد در وجود * توبهٔ نسيه ندارد هيچ سود * كناه آيدك فاعلى
ودرا كاظرف ونقد كناهك صفتيدر تقديرى چون آيد در وجود
كناه كه نقدست ديمكدر توبه نداردك فاعلى وهيچ سود مفعولى ونسيه
توبه نك صفتيدركه بونك دخى تقديرى توبهٔ نسيه است ديمكدر
توبه آخرنده اولان همزه توسل ايچوندركه صفت وموصوف ميانلرنده
واقع اولمشدر زيرا هاء غير ملفوظه اتصاله مانعدر نقد نسيئه نك
خلافيدر (نقد حاضر مال ونسيئه قبيله وزنى اوزره نه ويرديكى
ديدكلريدركه تأخيرندن اوتورى نسيئه دنلدى زيرا نسء مرء وزننده
تأخير ايتمكدر (ونسيء فعيل وزنى اوزره اسمدر نتكيم قرآنده كلور
(انما النسيء زيادة فى الكفر) وجود برنسنه نك عين خارجيده ظهور

وكونى در زيرا برماهيتده وجود دېمك ظهورى اعتباريله در پس وجود كونى ماهيتى اوزرنه امر زايد در (نسيه نونك كسرى وسينك سكونيله نسيئه معناسنه در زيرا كرمانى شرحنده كلور كه نسيئه كريمه وزنى اوزره واد غام دخى اولنور (بريه كبى وحذف همزه وكسر نونله دخى ديثلور جلسه وزنى اوزره (معناى بيت) بودركه چون وجوده حاضر كاه كله ويره سيه توبه اصلا فائده طوتمز پس خطاء حاضره توبهٔ عاجله كركدر زيرابلكه ناكاه مصرا فوت اوله انكيچون حديثده كلور (هلك المسوفون يعنى توبه يى تأخيرايدنلر هلاك اولديلر زيرا بركسه يى كه يلان صوقمش اوله شهراصفهاندن ترياك كلنجه تأخير ايتمز بلكه هلاك اولور پس كاه يلان كبى زهرناكدركه حذر ايتملودر ووجود بولديغى صورتده دخى تأخير ايتميوب علاجن كورملودر فافهم * در انابت كاهلى كردن خطاست * بر اميد زندكانى كان هواست * كردن مبتدا كاهلى مفعول ودركاهله ظرف وخطا خبر در بركردنه متعلقدر كان اصلنده كه آن دركه كافك كسره سى حذف وهمزه نك فتحه سى اكا نقل اولنوب درج اولنمشدر (ان مبتدا وهوا خبر در وبعد الجمله صفتدر (انابت توبه واخلاص عمل ايله الله تعالى يه رجوعدر قال تعالى (وانيبوا الى ربكم واسلموا له) وحقيقت انابت رق شهواتدن خروج ونفسندن حقه دخولدر وعشق مفرط اهلنك معشوقده استهلاكى كبى حقده استهلاكدر (كاهل هانك فتحيله سست معناسنه وفتحله اولديغى بالاده ناظمك قدس سره تنبل لفظنى كاهل مقابله سنده ايراددن ظاهردر مكركه ضرورة مكسور اوله (زندكانى حياتدن تمتع معناسنه نتكم تفصيلى مرورايتمشدر آن اميده اشارتدر هوا مدله خلوه دلالت ايدر پس هر خالى هوادر انكيچون سما وارض اراسنه هوا ديدلر صورتا خالوندن اوتورى اكرچه حقيقتده ارواحدن خالى يريوقدر اكرفوق العرش واكرتحت العرش فافهم جدا (معناى بيت) بودركه حقه انابت ورجوع ايتمكده سستلك ايلك وضعف وفتور كوسترمك خطادر شول حياتدن مدت طويله تمتع وانتفاع اوزرنه اول اميد معنادن خالى وفايده دن تهى در زيرا جالك سن معلوم ومرض معهودى يوقدر پس محتملدركه

سن بو طول امل ایچنده غافل اولوب موت سکا کله وامید ایتدوکك معنی حاصل اولمیه نتکم نیچه لری بو وجهله مأخوذ اولمشلر ودنیادن قصور ونقصانله رحلت قلمشلردر

* * در صفت شرف خدمت کوید * *

* تا توانی ای پسر خدمت کزین * تا شود اسب مرادت زیر زین *

تا توانی کزینده ظرفدر زیرا تامادام معناسنه در خدمت مفعولدر ایکنجی تا تعلیل ایچوندر اسب شودك فاعلی وزیرا کا ظرفدر (کزین کاف عجمینك ضمیله امردر مصدری کزیدندر اورندلمك معناسنه مضارعی کزیند وکزیننده کلور (اسب آتدر فرس معناسنه (زیر آشغه در مقابلی زبردر که یوقرودر (زین کسرهله ایرکه آت ارقه سنه اورولر سرج معناسنه زین پوش حاشیه که ایر اورتوسیدر زین کوه ایر قاشیدر زین کر اکریجی در سراج معناسنه (معنای بیت) بودرکه ای پسر تا که قادرسن یعنی قادر اولدقده خدمت اختیار ایله وسائر احوال ایچندن انی اورندله تا که مرادك آتی ایرالتنده اوله یعنی تحت سرجده فرس مرکوب آدم راکبه نیچه مسخر اولدیسه مراد ومقصودك دخی سکا مسخر ومیسر اوله زیرا خدمت وسیلهٔ نفسدر فتح فائله ونفس عین مراددر پس خدمتدن مراد طریق تواضعی اختیار ومصالح عبادده بولنمق واداء حقوق وخدمت باب الله درکه صورت کامله سی مرشد کامله خدمتدر وخدمتك غایتی (من خدم خدم موجبنجه مخدوم اسمی اوممدوح خلائق اولمقدر * بندهٔ چون خدمت مردان کند * خدمت او کنبد گردان کند * تقدیری چون کند بندهٔ خدمت مردان کند کنبد گردان خدمت او دیمکدر که بنده کندلك فاعلی وخدمت مفعولیدر وکذلك کنبد ایکنجی کندلك فاعلی وخدمت مفعولیدر ومجموع کلام شرط وجزادر بندهٔ ده اولان همزه وحدت ایچوندر (مردان رجال الله دیمکدر زیرا مرد ایردر اهل الله یسه حقیقت ایرلریدر اکرچه آرالرنده نسادن دخی واردر ولکن حقیقت فعاله صورتی اوزرنه کلمکله ایردنلدی پس اومقوله زن ظاهرده قابل وباطنده فاعلدر (کنبد ضمله قبه در ولکن کافنك عربیت وعجمیتنه تعرض ایتمامشلردر ظاهرا اولان عجمیدر اکرچه لسان عامه ده عربیتله

مشهوردر کردان کاف عجمی ایله صفت مشبهه در دونکن معناسنه مصدری کردیدن دونمك معناسنه که لازمدر (معنای بیت) بودرکه چونکه برصادق فی حق قولی رجال اللهه خدمت لایقنه ایلیه کنبد کردان که آسمان وافلاکدر انك خدمتنك ایلر زیرا حقیقت ارلرنه خدمت همان حقه خدمتدر زیرا وسائل حق ومظاهر سر مطلقدر وحدیث قدسیده کلورکه (یادنیا اخدمی من خدمنی) یعنی خادم حق اولانك دنیا خدمتکاری اولور اکر یرلر واکرکوکلر واکرمابینهما ولکن چرخی تخصیص ایتدی زیرا اجزاء دنیانك معظمی در خصوصا وجه ارضده اولان ارزاق واسبابه تأثیرات اورادن نازل اولور زیرا علویات مؤثرات وسفلیات متأثرات در فافهم * بهر خدمت هرکه بربندد میان * باشد از آفات دنیا در امان * تقدیری هرکسی که بربندد بهر خدمت میان دیمکدر اعرابی ظاهردر بهر تعلیل ایچوندر بر زایددرکه مصادر وافعال اوائلنه تحسین ایچون کتورلر وکاه اولورکه اول ماضیده برودر مفاجاة ایچون زیاده قلنور برآمد ودرآمد کبی ناکاه کلدی دیمکدر (بندد مضارعدر مصدری بستن در بغلمق معناسنه مضارعنده سین نونه قلب اولنوب بندد و بند نده دیرلر (میان بل واورته معناسنه وسط کبی سکون سین ایله میانه الك اورته وسط کبی فتح سین ایله میان بند قشاقدر آفات جمع آفتدرکه مضرو مفسد نسنه در (معنای بیت) بودرکه هرکسنه که خدمت مردان ایچون بل بغلیه وفی المثل دامن درمیان وتشمیر ساق ایلیه افات وعاهات دنیویه دن امانده وبی خوف اولور زیرا فأووا الی الکهف) موجبجه اهل الله کهف اماندرکه آفات نفسدن انلرله امان حاصل اولدیغی کبی افات صوریه دن دخی حصوله کلور زیرا الله تعالی انلره نظر ایدوب انلرك حرمتنه خلقه مرحمت وآفاتی دفع ایلر خصوصا که خدمت سببیله اورتاده اتصال قوی اوله سؤال اولنورسه که بابو قدر ابتلا ومحنت ندرکه خواص وعوام مبتلادر جواب بودرکه بو دنیا دار السلامه دکلدر دار الامتحان در وحق تعالینك امساك ایتدیکی آفات ارسال ایتدیکندن بسیاردر قال تعالی (ولو یؤاخذ الله الناس بظلمهم ماترك علیها من دابة) فافهم * هرکه پیش صالحان خدمت کند * ایزدش با دولت وحرمت کند * تقدیری هرکسی که

کند خدمت پیش صالحان کندش ایزد بادولت وحرمت دیمکدر که بوندن اعرابی ظاهردر (صالحان صالحك جمعیدر صلاح جمیع اوقاتده اعمال وافعالی فساد وخللدن مصون اولمقدر که امر مغبوطدر انکیچون انبیا واولیا صلاحله وصلاح اوزرنه ثبات وصالحلره لحوق ایله دعا ایدرلر (ایزد کسر همزه وفتح زاء معجمه ایله کما فی الدقایق ومفتاح اللغه ده کلور که ایزد زاء عجمیله در لسان فارسیده الله تعالی نك علمی درعربیده لفظة الله وترکیده تکری کبی یزدان خالق معناسنددر که برادیجی در (دولت مال ومرتبه درکه خلق ارا سنده نوبت بنوبت اخذ اولنور والدن اله کیدر (حرمت عزت وتعظیم که احترامدن اسمدر فلان حرمتیچون دید کاری بورادندر (معنای بیت بودرکه هرکسکه صالحلر حضورنده خدمت ایلیه ومصالحنده بولنه الله تعالی آنی دولت وحرمته مقارن ایلرزیرا محترم اولان کمسه یه احتراما خدمت ایتمك سبب حرمتدر وکذلك دولت اخرویه یه وسیله در زیرا صلحا ومردان حق ملوك معنویه در ملوك ایسه اصحاب خزائندر بعض نسخده صالحانه بدل مقبلان دوشمشدر مقبل مدبرك ضدیدر بوراده مراد مقبل حقیقی درکه اقبال کلی ایله حقده مقبلدر نتکم خدمتنه ترغیب اکا دالدر زیرا دولت عظمی وحرمت کبری دکه صالحه خدمتدن حاصل اولماز* خادمان راهست درجنت مآب* روزمحشر بی حساب وبی کتاب* بعض نسخده کتاب یرینه عذاب ویاعقاب دوشمشدر انسب اولان کتابدر هست حاصل وموجود در بوراده رابطه در است معناسنه که خادمانه قیددر تقدیری خادمان راست درجنت مآب دیمکدر که را لام جاره معناسنددر خادمان مقدم خبر ومآب مؤخر مبتدا ودر جنت اکا ظرفدر عربی ایله تقدیری للخادمین مآب ومرجع فی الجنة دیمکدر وبونده تجرید اعتبار اولنور زیرا مآبدن مراد جنتك کندیدر پس جنت ایچنده مآب واردر دیمك جنت ایچنده جنت واردر دیمکدر که جنتدن مآب اخر انتزاع ایدوب خادمان ایچون مهیا قلدی ترغیب وحسن مآبله اتصافده مبالغه دن اوتوری نتکم اهل نار حقنده کلور (لهم فیها دار الخلد) یعنی جهنمدن دار اخری انتزاع اولنوب کفار ایچون معد قلدی امر ناری تهویل وشدتله اتصافنده مبالغه ایچون

جنت دارالثوابدر که اشجار یله وجه جنت مستتر اولور (مآب مرجع در
اویدن که رجوعدر جنتك مرجع اولدیغی آدمك علیه السلام
اورادن خروج وارضه هبوطی اعتبار یله در اول وقتده ذریتی
ظهرنده اولمغله حکما انلر دخی جنتدن چقدیلر وروز حشرده
ایمانلری حسبیله ینه اورایه رجوع ودخول ایدرلر (بی حساب خادمان
حال وروز ا کا ظرفدر روز محشرده بی حساب و بی کتاب اولدقلری
حالده جنته رجوع ایدرلر دیمکدر حساب نصر با بندن عد اعمالدر
مجازات ایچون وتفسیرده کلور که محاسبه معناسنه درکه عبدك خیر
وشرینی اظهار ایتمکدر تا که انك اوزرینه مجازات اولنه (کتاب دفتر
اعمالدر (معنای بیت) بودر که صلحایه خدمت ایدنلر ایچون جنتده
مآب واردر یعنی اومقوله خادملره جنت عالیه حسن مآب ومرجع در
روز محشرده وجمعه بی حساب و بی کتاب اولدقلری حالده یعنی انلر ایچون
نه دفتر عمل اچلور ونه خود مناقشه اولنوب بو عملر ندر دیو صایلور
بلکه قبرلرندن مبعوث اولدقلری کبی جنته رجوع ایدرلر ومقاملرنه
کیدرلر سائرلر ایسه بویله دکلدر پس خدمت ارباب کمال اعمال
مخصوصه دن اولدی اعمال سائره اوزرنه مزیت ورجحانی واردر
*خادمان باشند اخوان راشفیع *جای ایشان درجنان باشد رفیع *
خادمان مبتدا شفیع باشندك مفعولی واخوان شفیعه متعلقدر زیرا
را لام جاره معناسنه در وبعد الجمله خبردر عربی ایله تقدیری الخادمون
یکونون شفعاء للاخوان دیمکدر ولکن شفیع ضرورت ایچون افراد
اولندی ویاخود هر برخادم اعتبار یله ویاخود لسان فارسیده بومقوله
مطابقات امور لازمه دن دکلدر جای ایشان مبتدا ودر جنان ظرفدر
باشدك تحتنده ضمیر فاعل جایه راجعدر رفیع مفعولیدر وبعد الجمله
خبردر (باشند باشدك جمعیدر زیرا نون ادات جمعدر باشد باء عربی ایله
اولمق معناسنه در (اخوان جمع اخ ، برقرنداش معناسنه تفصیلی بالاده در
(شفیع شافعك مبالغه سیدر شافع شفعدن در جفت معناسنه زیرا
شافع کندینی مشفوع له اولان کمسه یه حصول مرامنی رجاده جفت
ومشترك قلمشدر و بوندن فهم اولنور که شافع مشفوع له دن مرتبه ده
اعلی کرکدر تا که مراد حاصل اوله (رفیع بمعنی المرفوع در عالی معناسنه

زيرا رفع اجسام موضوعه یی مقرندن اعلاده وذکر ومنزلتی تنویه
وتشریفده استعمال اولنور بوراده مراد رفع حسیدرکه درجات عالیهٔ
جنانه دائردر (معنای بیت) بودرکه اهل حقه خدمتکزار اولنلر
یوم حشرده اخوان مؤمنینه شفاعتکاه اولورلر کرک اول اخوان
منشوع له اخوان قرابت اولسون وکرک (انما المؤمنون اخوة) موجبنجه
اخوان دین اولسون خصوصا که میانده عقد اخوت اخرویه مخصوصه
اوله واو مقوله خادملرک جنات عالیه ده یری مرفوع وعالی اولور
زیرا عملدن عاری اولان اولاد مرتبه ده آباء واجداده ملحق
اوله جق خدمت باب الله ده دخی قصور ایتمینلر مخادیم مرتبه سن
بولورلر وآخرتده انلرک جوارنده اولورلر شو جهتدن که اولاد
وآباء واجدادک لرالرنده والدیت ومولودیتله مناسبتلری اولدیغی کبی
بونلرک دخی خادمیت ومخدومیت ایله اضافت وخصوص اوزرنه
حال بوزندن دخی مجانست واردر قال تعالی (واذا النفوس زوجت

* کرچه خادم عاصی ومفسد بود * بهتر از صد ممسک وعابد بود *
کرچه بوراده عربیده ان وصلیه کبیدر پس جزایه محتاج اولماز
خادم بودک فاعلی وعاصی مفعولیدر بهتر ایکنجی بودک مفعولی واز
بهتره متعلقدر کرچه ده اولان چه لفظنک معناسی یوقدر فاما عجم انی
کر ایله استعمال ایدر رابطه صورتنده که کبی عاصی عصیاندندر
طاعتدن خروج معناسنه یعنی قصدله ارتکاب حرامدر واکر خطا ایله
اولسه زله دینلور وآدمک علیه السلام زله سندن عصیان ایله تعبیر
اولندیغی تنکیل کلور (وعصی آدم ربه) عهد مأخوذه عدم اهتمامندن
وشانتی او مقوله نسیاندن تبعیدن اوتوری ایدی مفسد ضد مصلحدر
فساد صلاحک ومفسده مصلحتک ضدی اولدیغی کبی افساد برنسنه یی
حد اعتدالدن اخراجدر یعنی حالت مستقیمه ونافعه سنی تغییردر
افساد فی الارض ارتکاب معاصی ایله در صد بوراده تکثیره محمولدر
ممسک امساکدندر که مال ووجودی بذلده بخل ایتمکدر عابد وزاهد
عاشق خادم مقابله سنده در زیرا عابدده عبادت وزهد واریسه امساک
وجود دخی واردر عاشقک ایسه جسدی خدمته مصروف وجانی
حقه مبذولدر (معنای بیت) بودرکه اکرچه خادم اهل الله وعاشق

جمال الله کندی نفسنده خطا کار وارض وجودنده مفسد اوله یعنی
بالفرض بویله اولسه دخی بکرکدر چوق ممسك و عابددن یعنی
جمله سندن اولادر دیمکدر زیرا افراد اهل امساك و عبادتدن هیچ
برفردنك راه حقده وجودنی بذل ایدن عاشقله برابر اولدیغی یوقدر
فکیف که اندن اولی واعلی اوله بوراده ناظم قدس سره خادمی عاشق
معناسنه اخذ ایتدی انکیچون عابدله مقابله قیلدی ومقتضای عشق
خدمتده بذل وجود اولمغله ممسك لفظنی دخی درج ایلیوب عاشقی
بذالله مدح وعابدی امساکله ذم ایتدی وبونده عاشقك عشق سبیله
ذنبی مغفور اولمغه رمز واردر انکیچون حق تعالی بن عشاقه عذاب
ایتمزدیو وعد واخبار ایتمشدر تأمل ایله که حضرات اصحاب کرامك
رضی الله عنهم غزوهٔ بدرده خدمت رسول وخدمت دین وبذل وجود
ایتدکلری ایچون اعملوا ماشئتم فقد غفرت لکم مضمونی ایله مبشر اولدیلر
الحاصل بیت مذکوردن مراد عاصی یی مطیع ومفسدی مصلح اوزرینه
ترجیح دکلدر بلکه شرف خدمتی بیان وخدمتده بذل وجود ایدن عاشقی
عابد ممسك اوزرینه ترجیحدر وعابده خود بین وخود رولغی کناه یتر
عاشقه بی وجود اولدیغی ثواب کافی اولدیغی کبی * میدهد هر خادمی را
مستعان * اجر ومزد صائمان وقائمان * مستعان میدهدك فاعلی
وهر خادمی را مفعول اولی واجر ثانیسی در مستعان الله تعالی درکه
اندن عون ونصرت طلب اولنور اجر ومزد ضم میم وسکون زاء
هوز ایله برمعنایه درکه اجرت وثواب دیمکدر کویا مضاف الیهك تعددی
اعتباریله مضافی تکریر ایلدی صائمان قائمان صائمك وقائمك جمعلریدر
قیام لیل کرچه کیجه یی عبادتله مطلقا احیادر فاما بحسب الغالب
صلاتله احیاده مستعملدر (معنای بیت) بودر که الله المستعان صلحا یه
خدمت ایدنلرك هر برینه صائملرك اجرینی وقائملرك مزدنی ویرر یعنی
صائم وقائم اولمسه دخی شرف خدمت سبیله انلرك ثوابنی بولور
زیرا صائم وقائم اولمق کندی نفسنه خدمتدر خدمت صلحا وارباب
حق ایسه خیر متعدیدر وغیرك مصلحتنده بولنمق افضلدر خصوصا که
مصلحت خواص ناس اوله * بهر خدمت هرکه بربندد کمر *
ازدرخت معرفت یابد ثمر * تقدیری هرکسی که بربندد کمر بهر خدمت

یابد از درخت معرفت ثمر دیمکدر که بوندن اعرابی ظاهر در تکرحرکت ایله قوشاق معناسنه که عرب منطقه دیر (درخت یاش اغاج که هنوز کسلامش اوله و قاموسده کلورکه درخت شول اغاجدرکه هنوز کسلامش اوله یاشه وقوریه ویمش وپرنه و پرامز اولانه شاملدر (معرفت حقائق الهیه وکونیه یه علمدر بونده معرفتی میوه دار اولان اغاجه تشبیه واردر پس درختك معرفته اضافتی مشبه بهك مشبهه اضافتی قبیلندندر حبل الورید ولجین الماء کبی ثمر حرکتله اغاج یمشی در حمل الشجر معناسنه ومال مستفاددن کنایه اولور (وکان له ثمر کبی وهر نافع شی که برشیدن صادر اوله اکا ثمره دیرلر عمل صالحه ثمرة العلم وعلم الهی یه ثمرة العمل الصالح دیرلر (معنای بیت) بودرکه هرکسه که قوشاق بغلیه خدمت مردان دن اوتوری یعنی خدمتده جد واهتمام ایلیه شول برمهم کار ایچون بند نطاق ایدن کبی اول کسنه بولور معرفة الله اغاجنده میوه یعنی میوهٔ معرفتی خادم مردان اولان اکل ایدر کویا معرفت الهیه مطلقا براغاج کبی درکه فیض الهی انك میوه سیدر و بوراده درختله تمثیلده لطافت بودرکه خادم خدمتده قائم در شجره بستانده قائم اولدیغی کبی انکچون میوه دار اولور وخادمك میوه سی دهان مردان دن اخذ ایتدوکی فیض معرفتدر چونکه مخدوم یوزندن پرورش بوله آخر کندی دخی مخدوم اسماء اولور * هر که خادم شد جنانش میدهند * هم ثواب غازیانش میدهند * تقدیری هرکسی که شد خادم میدهندش جنان هم میدهندش ثواب غازیان دیمکدر پس شنلر فعلاره قیددر و بوتقدیردن اعراب بیت ظاهر در ثواب اجر عملدر تکرم بالاده تفصیل اولندی (غازیان غازینك جمعیدر غزو دشمنله محاربه ایتمکه خروجدر وقاموسده کلورکه غزا العدو سار الی قتالهم وانتهابهم یعنی دشمنه غزا ایتدی دیمك انلرك قتال ونهب وغارتنه سیر وحرکتدر (معنای بیت بودرکه هرکسه که مردان میدان حقه خدمت ایلدی اکا جنتلر ویررلر یعنی بر دکل برقاچ جنت احسان ایدرلر هم اکا غازیلر ثوابی ویررلر یعنی یوز درجه ویریلورکه هرایکی درجه نك اراسی بشر یوز سنه لك مسافه در پس مجموع مسافه اللی بیك ییل اولور وجهی بودرکه خدمت مردان ایتمك جهاد اکبر قبیلندندرکه نفسیله مجاهده در

وبو مجاهده اهلنه صدیق دیرلر که درجه سی فوق درجات الشهدادر بو جهتدن ثواب غزا ایله مثاب اولدیغی جهتدن یوزنده در اکرچه صدیقیتی یوزندن رتبه سی غازی وشهیددن عالیدر بو بیتده و یردلر دیدی یعنی جمله ایراد ایلدی مع هذا اعطا ایدن فرد واحددر که الله تعالی در یا مباشر اولان ملائکه و یاخود حقك ذات وصفاتی اعتباریله خلقنا وجعلنا وکنا ونحن وامثالی کبی که قرآنده مواقع اولمشدر فافهم

* ❋ دراکرام مهمان می کوید ❋ *

* ای برادر دار مهمانرا عزیز * تا بیابی عزت از رحمن تو نیز * مهمان دارك مفعول اولی وعزت ثانیسی در عزت بیابی نك مفعولی واز اکا متعلق وتو بیابی تحتنده ضمیر خطابی تأکیددر (نیز دخی معناسنه در (مهمان قونقدر که عرب ضیف دیر تفصیلی بالاده در (عزیز عزتلو حرمتلو وشرفلو (تا تعلیل ایچوندر (بیابی مضارع مخاطبدر مصدری یافتن دربولمق معناسنه مضارعنده فا باء موحده یه قلب اولنوب یابد ویابنده دیرلر (رحمن الله تعالی درکه واسع الرحمه در یعنی انعام وافضالی دنیاده مؤمن وکافره شامل وواصلدر کرك وجود وکرك لوازم وجود جهتندن زیرا خلاق ورزاق مطلقدر (معنای بیت) بودرکه ای قرنداش اکر خانه که قونق کلورسه وسکا ضیف نزول ایلرسه انی عزیز طوت یعنی خدمتله واطعام طعامله وروی خندانله تا که سندخی رحمن اولان الله دن عزت وحرمت بولاسن زیرا هر عملك جزاسی کندی جنسندندر بوراده اسم رحمانی ذکرده اصابت ایلدی زیرا رحم که قرابت معناسنه در اسم رحماندن مأخوذدر ومؤمنلر اخوان فی الله اولمغله بری برلرینه صله لازم اولمشدر خصوصا که ضیف مقوله سندن اوله فاعرفه * مؤمنی کوداشت مهمانرا نکو * حق کشاید باب رحمت را برو * مؤمنی مبتدا ویا وحدت ایچوندر کو اصلنده که اودر که او مبتداء ثانی ومهمان داشتك مفعول اولی ونکو ثانیسی وبعد الجمله مبتداء ثانی یه خبر وبعد الجمله مبتداء اوله صفتدر حق کشایدك فاعلی وباب مفعولی برو اکا متعلق وبعد الجمله مبتداء اوله خبردر برو بر اودر که بر استعلا ایچوندر علی کبی واو ضمیر منفصلدر که مؤمنه راجعدر وبروی او تقدیرنده اولمق دخی لطائف

کلامدندر

کلامدندر بو صورتنده ب حرف تعلق وروی یوز معناسنه اولور
وجه کبی (معنای بیت) بودر که بر مؤمن که اومهمانی ایو وخوش
طوتدی واکا شایسته خدمت ایتدی بوخو یلو مؤمن اوزرنه ویاخود
انك یوزنه الله تعالی باب رحمتی کشاده ایدر یعنی مرحمت واکرامی
وفتح بابی مقابله سنده اکا رحمت خاصه قپوسن آچر مقصود بودرکه
انك ذنوبی مهمان ایله خانه بیرون اولدیغندن ماعدا اکرامی فوقنده
مزید نعمت ووفور رحمتله اکرام اولنور (ان الله لا یضیع اجر المحسنین)
و بونده رمز واردرکه مهمانك نزولی امتحان الهی قبیلنسدندر تاکه
متابعت ملت ابرهیمیه ادعاسنده اولان مؤمن اکرام ضیفده خلیل
الرحمن مشربنده اولدیغی ظاهر اوله وصدق دعواسی ثبوت بوله
والا کذبی ظهوره کله زیرا صادقه دعواسنده برهان کرکدر فافهم واعمل
هرکه باشد طبعش ازمهمان ملول ازوی آزارد خدا وهم رسول*
تقدیری هرکسی که باشد طبعش ملول ازمهمان آزارد ازوی خدا
ورسول دیمکدرکه هرکسی مبتدا وطبع باشدك فاعلی وملول مفعولی
وازملوله متعلق وبعد الجمله که رابطه سیله مبتدایه صفتدر ازوی
آزاره متعلق وخدا فاعلی وبعد الجمله مبتدایه خبردر (طبع مزاجدرکه
حرکت وشعوری اولانده واولمیانده مستعملدر حرکت حیوان وحرکت
افلاك کبی که طبع حرکتك مبدائیدر وحیوانك اول حرکتده شعوری وار
وجمادك یوقدر طبیعت اندن اخصدر زیرا حرکت وشعوری اولمیانده
استعمال اولنور فلانك خوشجه طبیعتی واردر دیمك اغلاط عامه دندر
زیرا آدمی عاقلی جماد منزله سنه تنزیلدر وتعریفاتده کلورکه طبیعت
اجسامه سریان ایدن قوتدرکه جسم کمال طبیعی سنه انکله واصل
اولور نهاد وسرشت دید کلری بوطبیعتدرکه هرموجود طبیعت
اوزرنه تخمیر اولنمشدر وطبیعت انك مایه سیدر وطبیعیون دیدکلری
عالم طبیعتدن بحث ایدن طائفه درکه مذمومه در ومزاج آدمی دیدکلری
حرارت ورطوبت وبرودت ویبوست میانی جمع ایدن حقیقتدرکه
عناصر اربعه اوزرنه متفرعه در نتکم اخلاط دخی طبایع اوزرنه
مترتبه در (ملول ملالتدندر سئامت معناسنه یعنی انسان برنسنه دن
طوق اولمق واوصانمق وفی الحدیث (تکلفوا من الاعمال فان الله

لايمل حتى تملوا) مقصود سزده ملالت اولور الله تعالى ده اولماز ویاخود حقك مرادی اوزرنه بر صفت مشابهه در ضحك وفرح واستهزا ومكر وامثالی كبی (آزارد مضارعدر مصدری آزردن در سوكمك وانجتمك معناسنه كه آزارلمق دخی دیرلر مستقبلا تنده زائله را اراسنده بر الف زیاده سیلد آزارد وآزارنده دیرلر وبعض لغاتده آزاردن دخی آزردنه ضم اولنمشدر بوصورتده مضارعنده الف زیاده سنه حاجت قالماز ولكن ظاهر اولان بودركه آزاردن مصدر فرعی دركه مضارعی تصحيح اولنمدقدن صكره اخذ اولنمشدر بعد ذا آزارد متعدی در بوراده ناظم قدس سره آزاردی رنجد مقامنده استعمال ایتمشدر كه لازمدر زیرا رنجیدن انجتمكدر انجتمكه ایسه انجتمك لازم كلور (معنای بیت) بودر هركسه كه اناك طبع ومشربی مهماندن پرملال اوله واستثقال ایدوب حظ ایتمیه خداورسول اندن انجنور زیرا كتاب وسنته مخالفدر كه الله تعالى اطعام طعام ورسول الله اكرام ضيف ايله امر ايتمشدر ومخالفت امر شارعی رنجیده قلمق كبی در اذای خدا ورسول ایسه موجب لعنتدر نتكم قرآنده منصوصدر بورنجيده لك دخی ملالت مذكوره كبی صفت مشابهه دركه اعتقاد ایلیوب كیفیتندن بحث ایتامك كركدر زیرا صفات كونیه ایله حقك اتصافی خلقك اتصافی كبی دكلدر بوراسنی فهم ایتمك امر عسیر اولدیغندن اكثر علما تأويله ذاهب اولمشلر وبعض لوازم ايله تفسير ايلمشلردر رحتى انعام وغضبی عذاب معناسنه محموله قلمشلردر فاما محصولی قلیلدر زیرا بوصورتده سامعك ذهنی هرمذهب ممكنه ذاهب اولماز وتخصيص اولنان معنی عندالله اطلاقی دخی منافيدر * بندهٔ
كوخدمت مهمان كند * خويش راشايستهٔ رحمان كند * تقديری بندهٔ كه اوكند خدمت مهمان كند خويش را شايستهٔ رحمان ديمكدر كه بوتقديرله اعرابی ظاهر در خصوصا كه نظائری قريبا وبعيدا سبق ايتمشدر شايسته يرار ويراشق مصدری شايستن در يرامق معناسنه شايستكی براراولمق ويراشقلق مضارعنده سين حذف اولنوب شايد وشاينده ديرلر (معنای بيت) بودركه بر قول كه اومهمانه خدمت لايقه ايليه كندنی رحمانه يرار ايلر يعنی رضاسنی بولور ومقام

قرب

قرب عندیتده اولور پس رجانده مضاف تقدیر اولنور رضای رحمن
وقرب رحمن کبی بونده اکرام ضیفده فضل راجح اولمغه رمز وار در
زیرا بر عمل که عبدی موصل مولی اوله اعمال سائره دن ممتاز اولور
اصلی بودر که الله تعالی اطعام وسقی وعیادهٔ فقیری کندنه اضافت
قیلدی جعت فلم تطعمنی وظمئت فلم تسقنی ومرضت فلم تعدنی کبی
بو جهتدن ضیفك نزولی حقك بالذات نزولی کبی اولدی وسلطانه
اکرام ایدن قرب سلطانله مکرم اولدی * هر که مهمان را بروی تازه
دید * ازخدا الطاف بی اندازه دید * تقدیری هر کسی که دید مهمانرا
بروی تازه دید ازخدا الطاف بی اندازه دیمکدر که اعرابی ظاهر در
(تازه طری ولطیف وکنج روی تازه خندان یوزدر که ترو تازه کبی
کورینور (الطاف لطفك جمیدر لطف ایصال نفعدر که انده دقت
اوله انکیچون تعاطیء امور دقیقه یه لطافت دیرلر وحاسه ادراك ایتمدوکی
نسنه دن لطیف ایله تعبیر ایلرلر ودقائق اموری ادراك ایده نه دخی
اطلاق اولنور ولطیفه دیرلر شول دقیقة المعنی اشارته که فهمه لائح
اوله فاما عبارته صغمیه ومودته وسیله اولان تحفه یه دخی لطف دیرلر
وفی الحدیث (تهادوا تحابوا) اندازه رسم وتصمیم واولچمك ومشهور
اغاجدر که درزیلر وبزازلر قاشی انکله اولچرلر تعریب اولنوب
هنداره دیرلر کسرله هندسه و مهندس دید کلری بوندندر که زایی
سینه قلب ایتمشلردر زیرا لسان عربده دالدن صکره زا کلور کلمه
یوقدر (معنای بیت) بودر که هرکسه که مهمانی کولرواچق یوزله
کوردی وانی انبساطله قرشولدی خدای غنی ومعطی دن بی قیاس
وبی تقدیر لطفلر کوردی وایتدوکی کرمك اجرنی مشاهده قیلدی
ونتیجه سنه واصل اولدی واجرك بی حد اولدیغی عاملك خلوصنه
دائر در یعنی خلوص نقدر قوتده اولسه اجر اکا کوره تضعیف اولنوب
عشراتدن مأته ومأتدن الوفه ترقی ایدر خصوصا که اختصاص الهی
بابندن بشقه مزید دخی واردر قال تعالی (للذین احسنوا الحسنی وزیادة)
* از تکلف دور باش ای میزبان * تا کرانی نبودت از میهمان * دور
باشك مفعولیدر واز دوره متعلقدر ویاخود دور باشك مجموعی تباعد
ویا تبعیدله امردر بوصورتده از مجموعنه متعلق اولور تا تعلیل ایچوندر

كرانى نبودك مفعول ثانيسى واولى تاء خطابدر حرف جر كرانى يه متعلقدر (تكلف كلفت ومشقتله ايش طوتمق وزحمت چكمك نتكم شرحى مرور ايلدى (ميزبان) كسرايله قونعك وضع خاصله اسمى در مهمانك ايسه اطلاقى وضع عام تركيبى حسبيله در ميزبان قونغى قونقليوب رعايت ايدندر زيرا بان حفظ ايدىجى معناسنه در (كرانى كاف عجمينك كسريله وياء مصدريه ايله اغراقدر كران اغر در ثقيل كبى كرانمايه اغر بهالودر (ميهمان ميمك كسرى وياثله وياسز قونقدر (معناى بيت) بودر كه اى قونق قونقلايجى وكوروب كوزدب رعايت ايديجى اكر طعامده واكر غيرى احوالده تكلفدن و عادتدن زياده ايش طوتمقدن ابراغ اول وياخود كندى نفسكى تبعيد ايله تاسكا قونقدن اغرلق حاصل اولميه يعنى اكر تكلف طريقنه سالك اولورسك قونقدن تيز ملال كلور واستثقاله سبب اولور بوجهتدن اجرك نقصان بولور زيرا اجر وثواب مأمول اولان خدمات نشاط وانبساطه مقارن كركدر پس شول عمل كه كراهت طبعله اوله مقبول اولماز فافهم * ميهمان هست ازعطاهاى كريم * هركه زو پنهان
شود باشد لئيم * ميهمان مبتدا وهست اخر مصراعه قيد در است معناسنه ازعطاهاى كريمست ديمكدر كه جار ومجرور خبردر مصراع ثانىنك تقديرى هركسى كه شود پنهان زاو باشد لئيم ديمكدر كه اعرابى ظاهردر (كريم الله تعالى در كه زياده كرم صاحبيدر كرم بعدالسؤال اولان عطادر كه انده عوض وغرض ملحوظ دكلدر انكيچون ديديلر كه فعل آلهى معلل بالغرض دكلدر والا ذاتنده ناقص وغيرله مستكمل اولمق لازم كلور بوايسه محالدر لئيم كريم مقابليدر كه دنى الاصل وشحيح النفس اولان كمسه در كه فرومايه ديرلر ولؤم ضمله وسكون همزه ايله ضد كرمدر (معناى بيت)بودر كه قونق قوناق صاحبنه مولاى كريمك عطالرندندر كه كفارت ذنوب ورفع درجاتنه باعثدر هركسه كه مهماندن كندنى كزليه وكورنميه ودفع ايده دنى وبخيل اولور پس خلق آلهى ايله اتصاف كركدر كه كرمدر وملت ابراهيميه اوزرنه اولمق لازمدر كذا كرام ضيفدر والاعبدحق اولمز بلكه عبدنفس اولور وملت ابرهيميه اتباعدن خارج اولور قال تعالى (قل بل ملة ابرهيم حنيفا)

خيره

* خیره برخوان کسی مهمان شود * چون رسد مهمان از و پنهان شود * تقدیری شود خیره مهمان برخوان کسی چون رسد مهمان شود پنهان ازو دیمکدر که بو تقدیردن اعرابی واضح اولور خیره خاء معجمه‌نك کسریله برقاج معنایه کلور بوراده مراد بی عقل و بی ادراك و بداندیش در خوان نعمة الله‌ده ضمه بایله‌ده شور با وحاضر ییجك ایله تفسیر اولنمشدر (وحلیمی‌ده کلور که خوان سماط وسفره وهر نسنه که ایچنده طعام اراسته اوله واو رسمی والف ثابتدر (عرب خوان دیر وانله زیان وزنی اوزره وصحاحده کلور که ایچنده طعام اولورسه مایده والا خوان دیرلر (معنای بیت) بودر که بی عقل و بی ادراك و بداندیش اولان غیرك سفره‌سی اوزرنه مهمان اولور ونزول وجلوس ایدر چونکه اکا مهمان کله کزلنور وسفره سنه کسه آلوب مواسات ایتمز بی عقل و بی ادراك اولدیغی بودر که علم حال بلمز ومهمانك ضیف الهی اولدیغن اکلمز و بد اندیش اولدیغی بودر که نعمتم اکسلور قیاس ایدر مع هذا بذلله مزید اولور زیرا محسنه احسان الهی وعد اولنمشدر بعد ذا بیت مذکورده اصح اولان شود در یوخسه بعض نسخ‌ده واقع اولدیغی کبی مشو دکلدر نهی حاضر اولمق اوزره مکرکه حرف ندا محذوف اولوب ای خیره دیمك اوله بو ایسه عربیده شایعدر فارسیده دکل فافهم * هر که مهمانت شود از خاص وعام * پیش اومی باید آوردن طعام * تقدیری هر کسی که شود مهمانت از خاص وعام می باید آوردن طعام پیش او دیمکدرکه ازخاص وعام هر کسی‌دن حالدر وآوردن می بایدك فاعلی وطعام آوردنك مفعولی و پیش اکا ظرفدر باقی مفردات بالاده مشروحه‌در (معنای بیت) بودرکه هرکسه که خاص وعام‌دن سنك قونغك اوله انك اوکنه طعام کتورمك کرکدرکه عرب اکا قری دیر کرا وزنی اوزره وتعجیلی مندوبدر خصوصا راه دوردن وارد اوله زیرا آچ اولمق احتمالی غالبدر * هر که مهمانرا کرامی میکند * کوششی درنیك نامی میکند * تقدیری هر کسی که میکند مهمانرا کرامی میکند کوششی درنیك نامی دیمکدرکه اعرابی ظاهردر کرامی کاف فارسینك کسریله و یاء نسبتله اولو وعزتلو وحرمتلو معناسنه پس کرام عزت

وحرمت دیمك اولور وهرقیتلو اولان نسنیه دخی کرامی دیرلر
کوششی‌ده یا زایده ویا وحدت نوعیه ایچوندر (کوشش کاف عربی‌نك
ضمیله کوشیدن لفظندن اسم مصدردر دورشش معناسنه ولکن
مصدر مراد درکه دورشمقدر اجتهاد کبی نیك نام صفت مشبهه در
ایو آدلو وخیرله یادلو معناسنه اخرنده یا مصدریه در (معنای بیت)
بودرکه هرکسه که مهمانی عزیز ایلر یعنی اول عمل انك بین الناس
نیك نام اولماسنه باعث پس اکرام ضیفله کندی نفسیچون اجتهاد
ایتمش اولورکه خلقك کندی حقنده حسن شهادت وخیرله
دعالریدرکه سبب قبول خدادر نتکم حدیثده کلور (انتم شهداء الله
فی الارض) والاخلق ایچنده مجرد شهرت شایعه دن فایدهٔ اخرویه
حاصل اولماز سؤال اولنورسه که اکر ضیف کافر مقوله سی اولورسه
انی نوجهله عزیز طوترکه اعزاز کافر اذلال دین در جواب بودرکه
مقصود حالنه کوره قوندرب کوچرمکدر خلیل الرحمن علیه
سلام المنان ایتدوکی کبی یوخسه مؤمن وکافری هرحالده برابر کورمك
دیمك دکلدر و کافرده اسباب قهر ظهوری دخی داخلدرکه لطفی
خوش کوردیکی کبی قهری دخی خوش کوره زیرا رسول حقدر
قال تعالی لانفرق بین احد من رسله) تأمل ایله که سائل فرس اوزرنه
راکب اولوب کلورسه دخی رد ایتمك یوقدر ردنلدی یعنی هرحالده
مواسات وحسن معامله لازمدر * زانچه داری اندك وبیش ای پسر *
برد باید پیش درویش ای پسر * بونك تقدیری ای پسر آنچه داری
زاندك وبیش دیمکدرکه حرف جر ماقبلنی بیاندر وجائزدرکه حرف
جر داری به متعلق اولوب اندك وبیش انچه دن بدل اوله برد باید ایکیسی
دخی فعل اولمغله برد مصدره محمول اولوب بایدك فاعلی اولور (باید
بردن دیمکدر بو صورتده پیش بردنه ظرف اولور و بعد الجمله انچه یه تقدیر
اول اوزرنه خبر اولور وتقدیر ثانی اوزرنه دخی کلام معنای مبتدادن
خالی دکلدر زیرا عربی ایله تقدیری دیمکدرکه (من کل شئ تملکه
من القلیل والکثیر لابد من رفعه الی حضور الفقیر) یعنی کل شئ تملکه
الی اخره زانچه دن جاردر اصلی کسر زا ئله وقطعله زانچه درنتکم
مرور ایتدی (اندك کاف عربی ایله آزدر قلیل معناسنه ظاهر بودرکه

اند

اندیجه معناسنه در که عدد مجهولدن عبارتدر اخرنده کاف تصغیر
تقلیله دلالت ایچوندر (پیش باء عربی ایله ارتوقدر زائد معناسنه
بوراده ناظم قدس سره بیشی اندك مقابله سنده ذکر ایلدی مع هذا بیشك
مقابلی کم درکه ناقصدر واندك مقابلی بسدر که چوقدر زیرا قلت
ونقصان بری برلرینی مستلزمدر پس اندك که آزدر کثیره کوره ناقصدر
(پیش ثانی باء عجمی ایله اوکدر قدام کبی مقابلی پسدر باء عجمیله
معناسی صوکدر (خلف کبی درویش لغوی فقیردر وعرفی ترك وتجرد
اهلیدر اولکیه فقیر صوری وایکنجی یه فقیر حقیقی دیرلر بوراده
مراد مطلق فقیردر اکرچه (لایأکل طعامك الا تقی) موجبجه درویش
حقیقی یه بذل ایتمك اقوی وثوابده مضاعفدر وبو اعصارده کسوت
درویشانده اولنلرك اکثرنه درویش دیمك تسمیهٔ مجرده قبیلندندر
حبشی یه کافور وطاعونه مبارك اطلاقی کبی (معنای بیت) بودرکه
ای پسر هرنه که طوتدیغن آزدن وچوقدن یعنی مالك اولدیغك نه ایسه
درویش اوکنه ایلتمك کرکدر کرك مهمان وکرك غیر مهمان زیرا فقرایه
تصدق الله تعالی یه قرض حسن کبیدر که الله تعالی غنی بالذات
اولمغله مقابله سنده مضاعف احسان ایدر زیرا قرضدن مرادی

لطف وکرمنه وسیله در * نان بده باجائعان بهر خدا * تا دهندت
در بهشت عدن جا * تقدیری بده نان باجائعان از بهر خدا دیمکدر که
نان بدهك مفعول صریحی و باجائعان غیر صریحیدر از بهر امری
تعلیلدر تا غرض ایچوندر دهندت ده تاء خطاب مفعول اول وجا ثانیدر
(بده امر حاضردر بانك ودالك کسریله بتأکید طلب ایچوندر دهك
مصدری دادندر ویرمك معناسنه اعطا کبی مضارعنده الف هایه
قلب اولنوب دهد ودهنده دینلور فتحیله (باجائعان ده با تعدیه یعنی
مجرد تعلق ایچوندر جائعان جائعك جمعیدر جوع شبعك ضدیدر
یعنی آج اولمقدر که معده طعامدن خالی اولمقدن حاصل اولور
(بهشت بانك کسریله اوچمق جنت معناسنه بهشتك عدنه اضافتی
عامك خاصه اضافتی قبیلندندر بلد بغداد کبی زیرا عدن ابن عباس
رضی الله عنهما قولی اوزرنه جنان سبعك وغیریلر قائل اولدیغی اوزره
ثمانیه نك بریدرکه اعلی الجناندر عدن دنلدوکی خواص اهل جنتك

اوراده استقرار وثباتندن اوتوريدر نتكم مستقرجواهره معـدن ديرلر
كسرداالله نتكم دارالخلد دخي احدى الجنانك اسميدركه خلود و بقايه
دلالت ايدر وجميع جنان دارالبقـاء والقرار ايكن خصوص اوزرنه
عدن وخلد اطلاق اولندي بعض فضائله اختصاصلرندن اوتوريدر
انكيچون اوراده بقاسائرجنانده بقادن مرغوبدر (معناى بيت) بودركه
نان و برو خبز طوغره آج اولنلره رضاء خدا ايچون تاسكا جنت عدنده
يرويرهلر يعني اوراده ملائكه سكا يرومقام كوسترهلر اكرچه في الحقيقه
معطي الله تعالى در مقصود اعطاء نان واطعام طعامك مزيد فضلني
بيـاندركه بوخصلت باعث دخول اعلاى جنات وسبب وصول
ذروهٔ مقاماتدر پس بوراده نانى تخصيص ايتدى معظم غدا اولمغـله مطلب
والامراد اطعام طعامدر مطلقا كركسه وقت ضرورتده كلب اولسون
زيرا هركبد رطبه ده اجر واردر وحديثـده كلور (افضل الصدقة
ان تشبع كبدا جائعا) كما في الجامع الصغير شرح منـاوىده كلوركه
كبدجائع مؤمن وكافر وناطق وصامت يعني انسان وحيوانه شاملدر
وشول حديث كه كلور (اكرموا الخبز) بوندن مراد تحقيردن تحذيردر
اطعام ايسه مأموربهدر وكلبك لعابى نجس اولمق مستلزم تحقيردكلدر
زيرا نظر ابتـدايه در انتهايه دكل والا انتهاده امعاء انسـان ايله
دهان كلب برابر اولور وناظم قدس سره اطعامى رضاء خدا ايله تعليل
ايلدى زيرا اخلاص نيت وحسن طويت اوزرنه مبني اولمسه مردود
وموجب غضب رب معبود اولور فافهم جدا * برتن عريان كه پوشد ✻
جامهٔ * حق دهد اورا زرحمت نامهٔ * كه لفظي بوراده ذوي العقولدن
استفهام ايچوندركه مبتدادر پوشد ضميرى اكا راجعدر جامه پوشدك
مفعول صريحي و برتن غيرصريحي در و بعدالجمله خبردر حق دهدك
فاعلي ونامه مفعولي واورا اكا متعلقدر زيرا را لام جاره معناسنه در
زرحمت نامه يي بياندر و بعد الجمله جواب استفهامدر (تن كوده در
بدن معنـاسنه كه رأس و يدان ورجلان اندن خارجدر جسـد دخي
بدندر لكن جثه اعتبار يله بدن ولون اعتبار يله جسد ديرلر و بومقامك
تفصيلي بالادهدر (عريان ملبسك خلافيدر كه عجم برهنه وترك جبلاق
و يالنجق ديرجمعي عريانون كلور عارىده كرچه عريان معنـاسنه

والكن

ولكن انك جمعی عراة كلور (پوشد مضارعدر مصدری پوشيدندر اورتمك واورتمك وكيمك معناسنه (جامهٔ ده همزه وحدت ايچون ويا زائده در جامه ملبوس در تفصيلی بالاده در (نامهٔ ده همزه دخی بويله در نامه عرف عامده مكتوب ديدكلری در ايچنده نام يعنی آدی اولمغله مكتوبه تخصيص ايچون آخرنه ها الحاق ايتمشلردر (معنای بيت) بودر كه هركيم عريانك بدنی اوزرنه برجامه ولباس اورته وكيدوره حق تعالی اكا رحمتدن برنامه ويره يعنی مرحوم ومغفور اولمسی حقنده برات يازه وآخرتده معافی ومسلم اولنلرله محشور اوله وحلهٔ جنت ايله آرايش بوله جزاء وفاق طريقيله زيرا هر عملك كندی مناسب اجری واردر انكيچون صائملره (كلوا واشربوا) دينلور فافهم * هركه ثوبی برتن عاری دهد * در دوعالم ايزدش ياری دهد * تقديری هركسی كه دهد ثوبی برتن عاری دهدش ايزد درد وعالم ياری ديمكدر پس شين دهده قيددر بورادہ اولكی دهد پوشد معناسنی متضمن اولمغله برايله تعديه ايلدی كه استعلا ايچوندر نتكم عرب البس عليه وخلع عليه ديرلر (ثوب لباسدر اصلنده برشينك حالت اولاسنه وياحالت مقدره سنه رجوعيدر اولمكيه كوره مثلا ثاب فلان الی داره ديرلر وايكنجی يه كوره مثلا لباسه ثوب ديرلر زيرا غزلدن اول فكرتده مقصود اولان ثوب ايدی پس غزل اول حالت مقدره يه رجوع ايتدی انكيچون ديمشلردر كه اول الفكرة آخر العمل فافهم جدا (دوعالمدن مراد دنيا وآخرتدر (ايزد زاء عربی وياء عجمی نك فتحيله اسم خاص باری در عربی ده جلاله وتركيده تكری كبی (ياری اعانت معناسنه در يار معين در پس يا مصدريه اولور (معنای بيت) بودر كه هركسه كه برعريانك بدنی اوزرنه برلباس ويره يعنی الباس ايليه ايكی عالمده حق اكا اعانت ويره يعنی عريانه لباسله نيجه معين اولديسه حق دخی اكا معين اولوب دنياده لباس تقوی وآخرتده حلهٔ جنت ايله مزين ايليه * كر برآری حاجت محتاج را * برسراز اقبال يابی تاج را * مصراع ثانينك تقديری يابی تاج برسراز اقبال ديمكدر كه تاج يابی نك مفعولی وازتاجی بياندر برآری مضارع مخاطبدر مصدری برآوردن در يوقاری كتورمك يعنی قالدرمق معناسنه مستقبلنده آورد وآرد دخی ديرلر حذف واوله اقبال ادبارك

ضدیدر مقبل سعادتلو کسه‌در که دین ودنیاجهتندن دائم ترقیده اوله تاج) پادشاهلر باشلرنه کیدکاری نسنه‌در که جواهرله تزیین اولنور اکلیل دخی دیرلر تفصیلی سبق ایتمشدر بوراده اقبالی تاج شاهی یه تشبیه ایتدی زیرا اقبال کشینك عزت وسعادت سریدر (معنای بیت) بودر که اکر محتاجك حاجت وفقر وضرورتنی یوقاری کتورر سك یعنی احتیاجنی دفع ایدوب مرادنه مساعده ایدرسك اقبالدن باشك اوزرنده تاج بولورسن یعنی تاج اقبال کیوب ملوك کبی معزز ومکرم اولورسن زیرا فقیرك دستکیری اولمق سبب دولت وغنا وحقیرك معاونتنده بولنمق باعث عظمت وکبریادر * هرکه باشد اوز دولت بختیار * خیر ورزد درنهان وآشکار * بعض نسخه‌ده هرکرا باشد زدولت بختیار دوشمشدر بو نسخه‌یه کوره بخت منفصل یازیلور او باشدك تحتنده ضمیر فاعلی تأکیددر بختیار مفعولیدر وخبرما بعدنه مفعولدر (بختیار بخت دولت وطالع معناسنه درپس (بختیار دولتلو وطالعلو دیمکدر یعنی بختی کندویه یار ومعین درهوشیار ویارهوش در صکره جزء ثانی تقدیم وترکیب اولنمشدر سرخوش دخی بویله‌در که اصلنده خوش سردر اکرچه بعضیلر خوشی سره صفت طوتمشلردر ولکن قواعد فرسه مخالفدر (ورزد مضارع غائبدر راء مهمله نك تقدیمی ایله مصدری ورزیدن در اویکمك وبرنسنه‌یی عادت ایدنمك وقزانمق معنالرنه (معنای بیت) بودر که هرکسه که دولت اخرویه‌دن طالعلو وکوکبلو یعنی بومقوله دولت عظمایه ستاره‌سی مساعد اوله ونجم سعدده طوغوب نوح جبیننده رقم سعادت یازله اولکسه کزلی وآشکاره خیر قزانور وخیرلو نسنه‌یه یلتنور وانی عادت ایدینور زیرا یلدزینك مقتضاسی بودر وبونك خلافی اولان ساعی بالشر اولور نتکم حدیثده کلور اعملوا فکل میسر لما خلق له) پس بونده خیرله مراد امر مرضو یدر مطلقا کرك (اطعام طعام (واکرام ضیف (والباس لباس وکرك غیری * ای پسر هرکز مخور نان بخیل * کم نشین در عمر برخوان بخیل * کم مصدر محذوفه صفتدر که اول مصدر نشستنه مفعول مطلقدر فارسی ایله تعبیری نشین نشستن ایدك وعربی ایله ترجمه‌سی اجلس جلوسا قلیلا دیمکدر ای لا تجلس اصلا فان القلة فی مثل هذا المقام عبارة

عن

عن العدم بقیهٔ اعراب ظاهردر وجملهٔ مفردات مرة بعد اخری محرردر
معنای بیت) بودرکه ای بسر هیچ برو قتده بخیل اولان کمسه نك
اتمکن یمه وعمرکده ممسك اولانك سفره سی اوزرنه آز اوتور یعنی هیچ
اوتورمه زیرا خسیسك طعامی دآء یعنی مرضدر جومردك طعامی
دواء اولدیغی کبی انکیچون بعض صلحانك فطوریله تبرك ایدرلر بونده
تعمیم دن صکره تخصیص واردر زیرا اکل نان سفره یه اوتورمغی اقتضا
ایتمز بلکه غیری وجهله دخی اولور پس دیمکدرکه نه سفره سنه اوتور
ونه خود غیری وجهله طعامن اکل ایله زیرا بخیلك هرنوجهله اولورسه
طعامك اکل ایتمك همان سفره سنه اوتورمق کبیدر زیرا سفره یه

اوتورمقدن مراد اکل طعامدر فافهم * نان ممسك جمله رنجست وعنا *
میشودنان سخی نور وضیا * نان ممسك مبتدا جمله حال ورنج خبردر
نان میشودك فاعلی ونور مفعولیدر (ممسك بخیلدرکه مالنی محلنه
صرف ایتمکدن امساك ایدر یعنی اکا تعلق وحفظ ایدر (رنج فارسیدر
زحمت معناسنه (عنا عربیدرکه حرکتدن حاصل اولان تعبدر (سخی
شول جومرددرکه حاجت مقداری بذل ایده زیاده ایتمیه زیرا بلکه
زیادهده مضرت ومفسده اوله نور وضیا دیمشلردرکه ضیاء بحکم
الوضع والاستعمال نوردن اقوادر انکیچون ضیاء شمسه ونور قمره نسبت
اولنور قال الله تعالی (هو الذی جعل الشمس ضیاء والقمر نورا) وعند
الحکماء ضیا بالذات اولانه دیرلر ضیاء الشمس کبی ونور بالعرض
اولاندر نور القمر کبی بو بوزدن دیمشلردر نور القمر مستفاد من الشمس
وبعضیلر دیدیلرکه لغتده ایکیسی میاننده فرق یوقدر انکیچون نور
القمر دیدکلری کبی نور الشمس دخی دیرلر نور وضوء اجسام نیره دن
منتشر اولان نسنه درکه اموز حسیه یی مشاهده یه معیندر انکیچون
دیمشلردرکه النور یدرك به ولایدرك وعند الصوفیه ضیاء نور وظلمتك
امتزاجندن ناتج اولاندر نور ایسه بویله دکلدر تفصیلی واردر اربابنه
معلومدر (معنای بیت) بودرکه بخیلك نان وطعامی جملهٔ رنج والمدر
یعنی درد وبلا وزحمته سببدرکه اندن ظلمت طبیعیه حاصل اولور
سخی وجومردك نان ونعمتی ایسه نور وضیادر یعنی قلب وروحك
پرنور وپرضیا اولماسنه باعثدر زیرا سخینك قلبی نور خلوصله منور

ومالی دخی شوب شبهه‌دن مطهردر پس اثری دخی اکا کوره اولور

* تا نخوانندت بخوان کس مرو * وزپی مردارچون کرکس مرو * تا
مادام معناسنه مروکله سنه ظرفدر نخوانند فعل مضارع منفی در
تاء خطاب مفعولی وفاعلی ناس در کس قرینه سیله و بخوان اکا
متعلقدر مرو نهی حاضردر مفعولی محذوفدر ماقبلی قرینه سیله
تقدیری مرو بخوان کس دیمکدر ومصراع ثانی نك تقدیری ومرو
از پی مردار چون کرکس دیمکدرکه بوندن اعرابی ظاهردر مرو میم
مفتوحه ایله نهیدر که طلب ترك فعل در مصدری رفتن در کیتمك
و یورمك معناسنه مضارعنده رود ورونده دیرلر فایی واوه وتایی داله
قلب ایله (از پی بهر معناسنه در از پی توسندن اوتوری دیمکدر
و پی ایز واوکچه معناسنه ده کلور (مردار لاشه وجیفه دیدکلر یدرکه
جثة المیت در (کرکس لغات فارسیه‌ده تحریر اولندیغی اوزره
معروف طائر عظیمدرکه بیك ییل یاشر دیرلر ترکیده آق بابا
دیدکلر یدر بیاض ریش اولور وجیفه یه قونغله مشهوردر
(معنای بیت بودرکه مادام که سنی دعوت ایتمیه‌لرکسه نك سفره سنه
کیتمه وجیفه‌دن اوتوری کرکس کبی کتمه یعنی دنیای خبیثه اردنه
دوشوب کرکس قوشی کبی لاشه یه قونغه ومردار نسنه یمکه تنزل ایتمه
زیرا بلادعوة سفرۀ غیره جلوس ایتمکده رزالت وفضاحت وار در
تکم بالاده بلندی ودنیا جیفه وطالبلری کلابه تشبیه اولندیغی خود
اثرده وارد اولمشدر پس دنیا جیفه‌دن عبارت اولدی فکیف که خبیثه

وحرام اوله فافهم جدا * چشم نیکی ازخسیس ودون مدار * سقف
اوراهم تو بی استون شمار * بعض نسخه‌ده سقف ویران راتو پراستون
مدار دوشمشدر چشم مدارك مفعولی وحرف جر اکا متعلقدر سقف
دخی شمارك مفعولی وتو محتنده ضمیر خطابی تأکید و بی اکا متعلقدر
چشم بوراده امید معناسنه در زیرا برکسه نك اخردن امیدی اولسه
کوز اوجیله اکا نظردن واردنجه التفاتدن خالی اولماز (نیکی ده یا
مصدریه در (نیك ایودر خسیس دون خساست ودناءت وحقارت
اهلی دیمکدر پس دونك عطفی تفسیری در (سقف خانه نك تاوانی در
قال تعالی (وجعلنا السماء سقفا محفوظا) یعنی سما ارضك سقفی کبی در

عرشـله کرسی یعنی سطح جنت کبی (استون ضمله اصلنده ستون درکه درلك دیمکدر اسطوانه کبی همزه لاجل الضم وره ادخال اولنمشـدر کلمات فارسیه ده نظائری چوقدر (معنای بیت) بو درکه خساست ودنائت اهلندن ایلوك امیدنی طوتمه هم سن او مقوله نك سقفنی درکسنز عدایله یعنی بخیل ودنی دن برنسنه رجاسنده اولمق تملسنز ودرکسنز خانه یه اعتماد کبی درکه تحتنده فایده یوقدر ونسخهٔ اخرانك دخی ءألی بو معنادر زیرا دیمکدرکه دنی آدم سقف ویران کبی درکه سن انی درلك اوزرنه طوتمه واکا کوکل ویرمه زیرا اندن خیر یوقدر * کرکنی خیری توان ازخود مبین * هرچه بینی نیك بین وبد مبین * بونك تقدیری کرکنی تو خیری مبین آنرا ازخود دیمکدرکه تو کنی تحتنده اولان ضمیر خطابی تأکید وآن مبینك مفعولیدر و یاخود ظاهر نظم اوزرنه درکه تو مبتدا وآن کالاول ومبین جمله سی خبر و بعده جزاء شرطدر هرچه مبتدا و بینی جمله سی اکا صفتدر عربی ایله تقدیری کل شیء تراه دیمکدر نیك مابعدنه مفعول اولوب بعده الجمله خبردر و بدنی ماقبلنه معطوفدر عطف الانشاء علی الانشاء قبیلندندر خود بوراده اماله ایله اوقنور زیرا بد ایله قافیه اولمشدر مبین نهی حاضر در بین امر حاضر اولدیغی کبی مصدری دیدن درکه کورمکدر مضارعنده علی خلاف القیاس دال بایه قلب اولنوب بیند دیرلر (معنای بیت) بو درکه اکرسن برخیرایدر و یاخود اکر خیرایلرسك سن انی خود بین اولوب کندکدن کورمه بلکه توفیق حقه باق بلکه کندیکی افنا ایدوب توحید افعاله ناظر اول وهرنه که کوردرسن ایو کور و بد کورمه یعنی قبیحك قبحنی ستر وحسننی کشف ایله تا که ستار اسمندن حصه دار اولاسن بلکه کندیکی مقام فرقده اولوب کم و یرامز کور وخلقه نظر جمله نظر ایدوب محاسندن غیری کورمه زیرا حکیمك جمیع افعالی خیردر انکچون (بیده الخیر) دنلدی وشر اضافت اولنمدی زیرا شر بزه نسبتله ومقضی بالغرض در فافهم جدا

* * در صفت علامتهای احمقان کوید * *

* سه علامت دانکه در احمق بود * اولا غافل زیاد حق بود *

بونك تقدیری دانکه سه علامت بود در احمق دیمکدرکه دانکه عربیده علم دیمکدر پس سه علامت مبتدا و بود جمله سی خبر اولوب بعـده

دانکه یه مفعول اولور اول مبتدا والف وصلی وقف مجراسته اجرا
ایچوندر غافل ایکنجی بودك مفعولی وحرف جر غافله متعلق و بعد الجمله
خبردر بو بیتك مفردا تی شرح اولنمشدر (معنای بیت) بودرکه ای عاقل
بیل ومتنبه اول که احمقده اوچ علامت ونشان واردر که اول علامات
انك حاقتنه داللدر اولا ذکر حقدن غافل اولور زیرا ذکر ایتمکه اولا
عقل کرکدر علم عقل اوزرنه مبنیدر پس شول دلده که علم وعقل
یوقدر معلوم ومذکور نه دن خاطره کلور پس بونده رمز واردر که
انسان دائما حضور اوزرنه کرکدر تا که معاصیدن مصون واذکار
وعباداتله مقرون اوله * کفتن بسیار عادت باشدش * کاهلی اندر
عبادت باشدش * کفتن باشدك فاعلی وعادت مفعولی وشین عادته
قیددر یعنی بحسب المعنی اکا راجعدر زیرا باشد ایکی مفعوله تعدیه
ایتمز مکر که شین اورا یرینه اولا که را لام جاره معناسنه در نتکم بعض
نظائری مرور ایتدی کاهلی ایکنجی باشدك فاعلی واندر اکا ظرفدر
(عادت خلق انك اوزرنه مستمر اولوب معاوده ایتدکلری نسنه در
(کاهل هانك فتحیله سستدر (عبادت امرله و بلا امر اولانه شاملدر
طاعت ایسه امره مقارن اولاندر (معنای بیت) بودرکه احمقك
ایکنجی علامتی بودرکه چوق سویلك اکا عادت اولور اکثار
کلام ایسه مالایعنی مقوله سندندر وانسان هراشتد وکن سویلك
کذبدندر وانسانی یوزی اوزرنه جهنمه دوشورن لسانی شریدر
پس قلت کلام عقلدن وکثرتی حمقدندر واوچنجی علامتی بودرکه
عبادتده اکا کاهلك وفتور اولور یعنی جد ونشاطله عبادته قیام ایتمز
زیرا ثمرات علم وعملدن مستفید دکل وحقیقة الحال وقوفی یوقدر

* ای پسر چون جاهل واحمق مباش * یکدم از یاد خدا غافل
مباش * تقدیری ای پسر مباش چون احمق وجاهل ومباش غافل
از یاد خدا دیمکدرکه از غافله متعلق ویکدم اکا ظرفدر (معنای
بیت) بودرکه ای پسر احمق وجاهل کبی اولمه یعنی بردم
وبرنفس ذکر حقدن غافل اولمه پس مصراع ثانی اولی بیان اولمش
اولور الحاصل عاقل وعالم اول که مقتضاسی دوام اوزرنه ذکر حقدر
نتکم احمق وجاهلك حالی دوام اوزرنه غفلتدر سؤال اولنورسه که

ذکر

ذكر دائم ايدرلردى (جواب بودركه جناب نبوت صلى الله عليه وسلم
نعتنده كلوركه (كان يذكر الله على كل احيانه) يعنى حضور مع الله اهلنه
غفلت يوقدر زيرا هرنه مقوله ايش طوترسه حقله در وصورت خوابده
اولسه نفسى تسبيحدر * هركه اواز ياد حق غافل بود * ازحماقت در
ره باطل بود * تقديرى هركسى كه او بود غافل از ياد حق بود دره
باطل از حماقت ديمكدركه بوندن اعرابى ظاهردر (معناى بيت) بودر
هركسه كه اوذكر حقدن غافل وغيره مشغول اوله حماقتندن باطل
يولده اولور يعنى طريق حق طريق ذكر وطريق باطل طريق سهو
ونسيان وغفلتدر باطل اولديغى بودركه نتيجه سى يوقدر زيرا
برفايده لى نسنه يه موصل دكلدر * هيچ از فرمان حق كردن متاب *
* بهردام ازاده رادامن متاب * كردن متابك مفعولى وجار ومجرور
اكا متعلقدر بهر ايكنجى متابى تعليلدر دامن انك مفعوليدر دامن
معناده آزاده يه مضافدر دامن ازاده را ديمكدر دام دامندن جزء اولمغله
ساق مساق كبى بر يرده جمع ايلدى (كردن كاف عجميله بوندر عنق كبى
(متاب نهى حاضردر مصدرى تافتن در بوكلك معناسنه مضارعنده
فاپى بايه قلب ايدوب تابد وتابنده ديرلر مصدر فرعيسى تابيدن كلور
(ودقائقده كلوركه تاب قورمقدر قوردم قورم اولان نسنه يه پرتاب ديرلر
تمام قورلمش اولمسه نيم تاب ديرلر تاب ديرلر تاب اسمندر تابيدندن كه
قورمقدر رسن تاب ايپ بوكيجى وموتاب قيل قوريجى موناف ده ديرلر
اصلنده تاف در فائله بااراسنده مبادله واردر مثلا اصفهان واصبهان
وزفان وزبان ديرلر (دام دال مهمله ايله طوزاق در كه اسم جنسدر
بورادة تزوير ايچون استعاره اولمشدر نتكم دام تزوير ديرلر آزاده فارغ
معناسنه كه مشغولك ضديدر دامن دامادن تخفيف اولنمشدر كه
عرب ذيل دير (معناى بيت) بودركه هيچ حقك بيور يغندن بوكه ويان
ويرمه نتكم قرانده كلور (واذا انعمنا على الانسان اعرض ونأى بجانبه)
نتكم خسيس اولان غنى فقيرى كورد كده روكردان وپهلوزن اولور
ودخى تزويردن اوتورى فارغ وكندى حالنده اولان آدمك دامنى بوكه
يعنى اتكنه يابشوب چويرمه وبى كناهى متهم وبى حضور ايتمه الحاصل
فرمان حقدن بوينكى بوكوب چويرمه بلكه كبى ايل اتكنه دخى

بلا سبب یاپشوب قویرمه والا حقه وخلقه اذیت ایتمش اولور سن که
چزاسی لعنت وغضب وعذابدر فافهم * باطلی را ای پسر کردن منه
* نقد مردانرا بهر کودن منه * کردن مابعدینه مفعولدر و باطل
اکا متعلقدر زیرا والا مجاوره مفلسنه در باطلی ده یا زایده در نقد ایکنجی
منه مفعول صریح و بهر غیر صریح بحدر (منه نهی حاضردر مصدری
نهادندر قومق معناسنه وضع کبی مضارعنده الف حذف اولنوب
نهند ونهنده دیرلر (نقد حاضر مالدر تفصیلی بالاده در نقد مرداندن
مراد رجال اللهك اسرار ومعارفی درکه قیمت ورغبت واعتبارده
زر وسیم کبی در بلکه دخی اعلی واغلی در (کودن کاف عربی نك
ودال مهمله نك فتحه لریله آغر یوریشلو (کسند یالان آتی وطوی
قوشی یونلردن استعاره ایدوب کج فهملو احمق ونادانه کودن دیدیلر
(معنای بیت) بودر که ای پسر باطله کردن قومه یعنی بوین ویروب
تسلیم اولمه وانقیاد ایتمه بلکه حقه فرو ایله وظاهر و باطن کتاب
وسنتدن خارج اولمه زیرا حقه عاصی وخلقه مطیع اولمق یوقدر
و باطل نفس وشیطان واهل هوی ومنکرلردر ودخی رجال اللهك
نقد معارفنی احمقلرالنه و برمه زیرا نادان قدر کهری بلمز و یدنده
ضایع اولور وعرفاء افشاء اسرار در پس نامحله صرف درهم ودینار
ایتمك نیجه خیانت ایسه کشف اسرار وافشاء راز ایتمك دخی بویله در
ودیمشلردر که لایباع الابل فی سوق الدجاج * در قضای آسمانی دم مزن
* هر کسی که بیش بین و کم مزن * تقدیری مزن دم در قضای آسمانی
و بین هر کسی را بیش ومزن کم دیمکدر که اعرابی نظائرندن ظاهردر
(در قضا در حق قضا دیمکدر حذف مضافله قضا حکم ازلیدر که
بالاده مشروحدر لحرنده یا توسل ایچوندر رسم فرس اوزره فاما اصلی
اوزرنه همزه ایله قضاء آسمانی دیمك دخی وجهدر عادت عرب اوزره
آسمانی ده یا نسبت ایچوندر (دم مزن سکوت ایله دیمکدر زیرا دم یعنی
نفس اورممغه سکوت لازم کلور (مزن نهی حاضردر مصدری زدن در
اورمق معناسنه ضربه کبی مضارعنده نون زیاده ایدوب زند وزننده
دیرلر (بیش باء عربی ایله زایددر مقابلی کم درکه ناقصدر ولکن نقصان
قلتی مستلزم اولمغله اکثر مواضعده قلت وقلت ایله دخی عدم مراد

ایدرلر زیرا قلیل اولان نسنه معدوم کبی امر دوهومدر بوراده ناظمك
قدس سره بیش ایله مرادی کاملدر آنلرچون کم ایله مقابله ایلدی که
ناقصدر وکمال ونقصان دخی معنایه راجعدر صورته دکل (معنای بیت)
بودر که قضاء آسمانی حقنده دم اورمه یعنی تکلم ایتمه زیرا بوراده
سکوت ایتمك تکلمدن اوجبدر شول جهدنکه سر قضا وقدره دکه
عارف واقف دکلدر وبالفرض واقف اولسه دخی سویله مز زیرا ظاهر
شرعه خلل کتورر پس حکم ازله اعتراض ایتیوب مقضی اکرحلو واکر
مردر قبول ایتملودر واندن بحثی ترك ایتمك کرکدر وقضایی آسمانه نسبت
ایلدیکی زیرا صورتی اوحده مثبتدر وقت مرهونی اولدقده سماء بعدسماء
جوهوایه واندن ساعتنده مقضی له وعلیهه نازل اولور وقضانك اسباب
مؤثره سی سماده درز یرا علویات فواعل وسفلیات قوابلدر ودخی هرکسی
زاید وکامل کورو وناقص وقاصر اورمه یعنی صفت کمال الله وصف ایله
صفت نقصانله دکل تتکلم مشهوردر که دیمشلردر (هرکوردککی
خضر بیل یعنی عین کمال الله باق وحقیر کورمه کرکسه فی نفس الامر

کامل وعظیم اولمسون زیرا سوز سنده در آنده دکل * دست خود را
سوی نامحرم میار * جانب مال یتیمان هم میار * تقدیری میار دست
خود را سوی (نامحرم ومیار هم جانب مال یتیمان دیمکدر که بوتقدیردن
اعرابی ظاهر اولور نامحرم اجنبیه درکه منکوحه سی وجاریه سی اولمیه
نامحرمك معناسی محرم دکل دیمکدر پس نامحرم ایله محرمدن احتراز
ایدرکه نکاحی حرام اولاندر واستمتاعی حلال اولان دخی انده داخلدر
ذکراولنان زوجه وجاریه کبی (میار نهی حاضردر مصدری آوردندر
کتورمك معناسنه مضارعنده آورد وارد دخی دیرلر تخفیفله میار
اندندر پس میارك اصلی مأوردر همزه ایله که میم مفتوحه افادۀ نهی
ایچوندر وهمزه ده ثقالت اولمغله بایه قلب اولنمشدر (یتیمان یتیمك
جمعیدر انساندن یتیم اولان شول صبی درکه قبل البلوغ بلااب قاله
وحیواندن بلاام اولانه دیرلر ویتم ضمله افراد وانقطاع معناسنه اولمغله
دریتیم دیرلر زیرا دانه دارا اولمغله جنسندن منفرددر وانقطاعی محلی
صدفدن نسبتله در (معنای بیت) بودر که کندی الکی نامحرم جانبنه کتورمه
وکوتورمه وطوتمه تتکم بعض نسخه ده میار برینه مدار دوشمشدر

ونامحرمه ال اوزاتمق يا زنادن كا يه و يا برعضوني مس ايتكندر كه
بودخي زنادن معدود در شهوتله نظر كبي زيرا نظر ومس ذريعهٔ
زنادر بوراده ظاهر اولان مس حقيقيدر يتيملرك مالي جانبنه دخي
ال كنورمه يعني اوزاتمه نامحرمه اوزاتمدوغك كبي زيرا ايكيسي دخي
حرامدر ومال يتيم اكل ايدن بطننده آتش اكل ايدر پس انك نفسي
دنياده پر آتش اولمشدر اخرتده دخول نارك سببي بودر فافهم
* تا تواني راز با همدم مكوي * كرتو باشي نيز باخودهم مكوي *
تانواني مكويه ظرفدر راز مفعول صريح و باهمدم غير صريحيدر
تو باشي ده اولان ضمير خطابي تأكيددر و بعدالجمله شرطدر باخود
مكوي ثاني يه مفعولدر و بعدالجمله جزادر بو بيتك مفرداتي ظاهر
وسابقده دخي مشروحدر (معناسي) بودركه قادر اولدقجه رازي
نيس وجليسنه سويله وسن اولورسك دخي سن سكا سويله وكندكا
محافظه قلمه زيرا صورت اوليده بلكه همدمك امانته خيانت ايليوب
كشف راز ايده وسبب فضاحتك اوله وصورت ثانيهده بلكه
محافظهٔ نفسانيه يه شيطان مطلع اوله واني خلقه نشر ايليه زيرا بويله
رازلر مكتوم ايكن من حيث لايحتسب مكشوف اولمشدر و بويله ديمك
دخي جائزدركه مصراع ثاني كشف رازي نهيده مبالغه يه محمولدر
زيرا كندي رازني كندنه كشف ايتمك جائز اولمديغي برده غيره كوره
بطريق الاولى درنكم كوكلندن ونظرندن صاقنوردير لر
* تاشوي آزاد ومقبل اي عزيز * بي طمع مي باش اكر داري تميز *
بو بيتك اعراب ومفرداتي ظاهردر (معناي بيت) بودركه اي عزيز
تا بند علاقه دن مطلق وآزاد ومقبل واهل سعادت اوله سن يعني
بويله اولمق ايچون بي طمع وحرص وشهوت اول اكر تميز وادراكك
واريسه زيرا كمال عقل انساني علاقدن آزاد ايدر وشهوت نفسانيه دن
انقطاعنه سبب اولور وخلقك مالنه والنه باقدرمز بلكه سلامت
وعفت جانبنه جذب ايدوب كيدر

* * درصفت فاسق كويد * *

* هست فاسق راسه خصلت درنهاد * باشد اول درداش حب فساد *
هست مقدم خبر فاسق را اكا متعلقدر زيرا لام جاره معناسنه در

سه خصلت مؤخر مبتدادر د رخبره قید دروّل باشده ظرفدر دردنجی
جبه ظرفدر حب باشدك فاعلی در (فاسق طاعتدن خروج ایدن
ڪسه در (نهاد طبعدر سرشت کبی (فساد صلاحك ضدیدر (معنای
یت) بودرکه فاسق ایچون اوچ خصلت رذیله حاصلدر نهاد نده
یعنی انك اوزرنه مطبوعدر اولاقلبنده محبت فساد اولور یعنی صلاح
نسنه یی سومز بلکه فسادی سور و نظام انفس وآفاقه خلل ویره جك
احواله میل ایدر وایکی کسه ارا سنده شقاق واقع اولسه اصلاح
ذات البین ایتمز بلکه شدت بغضه وسیله اولان اسبابله آتش افروز
اولور * حرفتش آزردن خلق خداست * دور دارد خویش را ❋
از راه راست * حرفت مبتدا وآزردن خبردر دور داردك مفعول اولی
وخویش ثانیسی واز دوره متعلقدر (حرفت حاء مهمله نك کسریله
عربی در صناعت معناسنه زیرا هرنسنه که اکا مشغول ومعتاد اوله
صنعت وحرفت دیرلر شول جهتدن اکا محترفدر ورزق عیال
ایچون حرف وکسب ایدر واهل حدیث فرق اید وب دیدیلرکه
صنعت عمل یدایله اولاته دیرلر خیاطت وصیاغت وکتابت واشالی کبی
حرفت ایسه تجارتدر بزازلق وغیری کبی (راه راست صراط مستقیمدرکه
شرع الهی ودین مبیندر رضاء حقه موصلدر (معنای بیت)
بودرکه فاسقك ایکنجی علامتی خلق خدایی انجتمکدر یعنی اذیت
وکسر خاطر اکا کار اولمشدر بوایسه فسق عظیمدر زیرا قتل
حکمنده درکه بناء حقی هدمدر پس قاتل نیجه ملعون ایسه مؤذی دخی
ملعوندر واوچنجی نشانی بودرکه کندنی صراط مستقیمدن دور
وبعید طوتار وطریق ضلاله کیدر که راه کژدر کویا ناظم قدس سره
دیرکه فاسق مطلق اودرکه هم کندی نفسنه وهم سائره ضرر وظلمی
واردر اصلحه الله تعالی فافهم

* در صفت شقی کوید *

* هست ظاهر سه علامت درشقی * میخورد دائم حرام از احمقی * ❋
هست ظاهر مقدم خبردر زیرا ظاهرست دیمکدر که هست بوراده
است یرینه در سه علامت مؤخر مبتدادر ودر شقی ظاهره ظرفدر
دائم میخورده ظرفدر حرام میخوردك مفعولیدر ازتعلیلدر از سبب

حاقتب دیمکدر زیرا احمق ده یامصدریه در شقی سعیدك ضدیدر که
بد بخت دید کاری یعنی اسباب توفیقك مساعده ومعاونت ایتدیکی
کمسه در زیرا اصلده بی ستاره در که ولادتی نجم سعد اوزرنه مبنی
دکلدر (حرام حرمتی دلیل قطعی ایله ثابت اولان نسنه در) احمق ده
یامصدریه در بوراده احمق اودر که برنسنه یی محلندن غیریه وضع
ایلیه قبحنی بیلورکن حرامی حلال یرینه وضع ایتمك کبی حرمتی معلوم
ایکن (معنای بیت) بودر که شقیء اخروی ده اوچ علامت ظاهردر اولا
احمقلغندن دائما حرام اکل ایدر اکل حرام ایسه شقاوت اخرویه یه
باعثدر که طریق جنتدن ضال اولوب طریق ناره طوغری کیتدوکی
واهل شقاوت ایله معذب اولدیغیدر پس فی الحقیقه شقاوت بودر که
شقاوت دنیویه انك یاننده بی اعتباردر فقر و سوء حال وذلت
وخسارت کبی * بی طهارت باشد و بیکاه خیز * هم زاهل علم باشد
درکریز * بیکاه خیز بی طهارت اوزرنه معطوفدر بی طهارت باشده
متعلقدر زاهل کریزه متعلق ودر باشده ظرفدر (طهارت لغتده
نظافتدر که پاکلك دیرو شرعده اعضای مخصوصه یی صفت
مخصوصه اوزرنه غسلدر وحقیقتده قلبی نجاسات معنویه دن
تطهیردر واندن مراد اخلاق رذیله واوصاف ذمیمه در کفر ونفاق
وکبر وحسد وغضب وریا وحب مال وحب جاه وامثالی کبی بیکاه خیز
بی وقت قالقیجی دیمکدر که صفت مشبهه در خیزك مصدری
خیزیدن در ایاق اوزرنه قالقمق معناسنه مضارعی خیزد وخیزنده در
پس خیز اسم مرخمدر (کریز کاف عجمینك کسریله وراء مهمله نك
تقدیمیله قاچقدر فرار کبی مصدری کریختن در مضارعنده خا زایه
قلب اولنوب کریزد وکریزنده دیرلر (معنای بیت) بودر که شقینك
برعلامتی دخی بودر که طهارتسز اولور یعنی آبدست آلمز ووقتسز
یعنی کیچ قالقیجی اولور که طلوع شمسه دك اویور ونمازی قضایه
قالور و بی طهارت اولدیغی جهتدن قضا دخی ایتیوب امر صلوة ده
تهاون وتکاسل ایتدوکی وعقاب الهیدن خوف ایتمدوکی ایچون کافر
اولور و برنشانی دخی بودر که اهل علم صحبتندن فرارده اولور زیرا
علم حال اوکرنمك مرادی دکلدر طلب علم ایسه هرمسلم ومسلمه اوزرنه

فرضدر

فرضدر بو جهتدن علما ایله مجالسه دخی فرضدر الحاصل حرام خور
وبی نماز و جاهل اولمق علامات شقاوتندر که صاحبی فلاح بولماز
کرکسه سعادت دنیویه مستسعد ایله اولسون مال و صحت وطول
عمر وامثالی کبی * باطهارت باش و پاکی پیشه کن * وز عذاب کور هم
اندیشه کن * بعض نسخه ده هم بریته نیز د وشمشدر معنی بر در زیرا هم
بوراده نیز کبی دخی معناسن افاده ایدر پاکی یاء مصدریه ایله کن امرینه
مفعول اول و پیشه ثانیدر اندیشه ایلمکی کنه مفعول واز عذاب
اندیشه یه متعلقدر مفردات مرارا تبیین اولنمشدر (معنای بیت)
بودرکه وضو ایله اول و پاکلکی کند نه صنعت ایله یعنی صنایع صنعتن
الدن قومدیغی کبی سندخی الك وبوزك یومقدن خالی اولمه یعنی
یالکز اوقات مخصوصه ده نماز ایچون آبدست المق دکل بلکه طهارت
دائمه اوزرنه اولمغه سعی ایله وعذاب قبردن اندیشه وفکر ایله یعنی
خوف ایت زیرا بی طهارت و بی نمازك قبرده حالی دشوار اولور
شول معنادن که ارکان دینی هدم ایتدیکیچون سؤال ملکینه جوابه قادر
اولمیوب معذب اولور * ای پسر مکریز از اهل علوم * تا نسوزد
مر ترا نار سموم * بو بیتك اعرابی ظاهردر مکریز نهی حاضردر مصدری
کریختندر کاف عجمی ایله فرار معناسنه نسوزد مضارع منفی در
مصدری سوختندر (یانمق و یاقمق معناسنه بوراده متعدی در
مر زایده در سموم فتح سین ایله شول ریح حاره یه دیرلر که سمك
یعنی زهرك تأثیری کبی تأثیر ایلیه ودیمشلردر که سموم غالبا نهارده اولور
نه کیم حرور غالبا لیلده اولور وقرآنده کلور که (واصحاب الشمال
ما اصحاب الشمال فی سموم) یعنی کفره شول حرنارده در که مسام بدنه
یعنی بدنك دلکلرینه نفوذ ایدوب اجساد واکبادی احراق ایدر بو معنایه
کوره سموم سمدن اولور ثقب معناسنه یوخسه زهر قاتل معناسنه
دکل ومسام بدنك منافذیدر (معنای بیت) بودرکه ای پسر علوم
نافعه اهلندن فرار ایتمه بلکه تعلم علم دین ایچون مجلسلرینه داخل اول
وملازمت ایله تا که سنی نار سموم احراق ایتمیه یعنی حر جهنم که زهرك
تأثیری کبی تأثیر ایدر ویاخود منافذ بدنه نفوذ ایدوب اجسادی سوزان
ایتدیکی کبی اکبادی دخی یاقوب بریان ایلر زیرا جهل نار در علم نور

اولدیغی کبی خصوصا که علم حقائق اوله وجهل حجابدر وعلم کشفدر العلم حجاب دیدکلری جهلدن حجابدر معناسنه در مکرکه پندار اهلی اوله بو صورتده دخی حجاب اولان پندار در نفس علم دکل و بوندن فهم اولنه یکه علم معلومه کوره پرده اولماز فافهم جدا * تا توانی هیچ کس را بد مکو * پیش مردم هم زباب خود مکو * بعض نسخده تا توانی برینه تاتو باشی دوشمشدر مآلی بردر تامادام معناسنه مکویه ظرفدر و باشی جمله سی خبردر وخبر مبتدانك صورة عینی ومعنی غیریدر که قدرت معناسنی متضمن در پس حمل صحیح اولور بد مکونك مفعول صریحی و هیچ کس را غیر صریحی در زیرا را لام جاره معناسنه در عربی ایله تقدیری لاتقل قولا قبیحا للواحد من افراد الناس دیمکدر (پیش باء عجمی ایله ایکنجی مکویه ظرفدر حرف جر دخی اکا متعلقدر (باب اصلنده مدخل الشیء معناسنه در که قپودر باب البیت و باب الدار و باب المدینه کبی که مداخل امکنه در صکره علمده دخی استعمال اولندی مثلا باب الطهاره دیرلر که طهارتك علمنه آنکله توصل اولنور دیمکدر و ابواب جنت وابواب جهنم دیرلر شول اسبابه که انکله جنت وجهنمه توصل اولنه وشونسنه فلانك بابی دردیرلر اکا صالحدر دیمکدر (خود خانك ضمه سی فتحه یه اماله ایله اوقنور بدایله قافیه دن اوتوری (معنای بیت) بودر که تا سن سن اولاسن یعنی عمرك اولوب قادر اولدقجه کمسه یه بد سویله زیرا بدزبان دنیاده مذموم وآخرتده معذبدر وهم خلقك اوکنده و یانندہ کندی بابکدن سوز آچوب سویله یعنی نا سك کندی احوالکه اطلاعلرنه سبب اولاجق مذاکره بابن سد ایله وتمدح طریقیله کلماندن دخی حذر ایت زیرا مطعون ومفتضح اولورسن پس صدف کبی خاموش اول * مردت داری کره درز مبند * چون رسد مهمان برو یش در مبند * بعض نسخده مغفرت خواهی دوشمشدر اولکیسی اصحدر تقدیری داری مردت مبند کره درزر دیمکدر که داری معنای شرطی متضمندر اکر داری معناسنه پس مبند جمله سی جزادر مصراع ثانی دخی شرط وجزادر مهمان رسدك ماعلیدر برو یش ایکنجی مبنده متعلق ودر انك مفعولیدر (معرفتدن

مراد معرفت الهیه واخرویه درکه معاده دائردر (کره کاف عجمی ورانك کسره‌لریله وهاء ساکنه ایله دوکم معناسنه در عقده کبی (زر التونکه اکتفا قیلاندندر مراد زر وسیم در (مبند نهی حاضردر مصدری بستن در بغلمق معناسنه مضارعنده سین نونه قلب اولنوب بندد و بندنده دیرلر (در مبندده در قپو معناسنه دری بند ایتمك عدم مساعده‌دن کنایه در نوجهله اولورسه (معنای بیت) بودرکه اکر معرفت طوترسك یعنی حقدن آکاه ایسك ومعاده وقوفك اولوب محاسبهٔ مال نه ایدوکن بیلورسك التونه وکمشه دوکم بغلمه بلکه حل عقده ایدوب مالنکی راه حقه صرف ایله والا نره دن کسب ایتدك ونیه خرج ایلدك دیو مسئول اولورسن وحساب شدید له محاسبه اولنورسن چون قونق ایر یشسه وطوغریلوب خانه‌که کاه انی کلمه کلمه قرشوله وقپو بی انك یوزنه بغلمه ورد ایتمه زیرا ضیفه اکرام ایتمك لازمدرکه امر الهی ایله جانب غیبدن کلور وباعث برکات اولور وذنوب انکله همراه اولوب صاحبی باردن قورتلور فافهم جدا

* ⁂ درصفت بخیل کوید ⁂ *

* سه علامت ظاهر آمد در بخیل * با توکویم یادکیرش ای خلیل *

سه علامت مبتدا ودر ظاهره ظرف وظاهر آمدك فاعلندن حالدر باکویم متعلق (ویادکیرش عربی ایله احفظه معناسنه‌در (خلیل دوست دیمکدر شرحی بالاده در (معنای بیت) بودرکه اوچ علامت بخیل ومسکده ظاهر کلدی یعنی بخیل وخسیسك بخل وخساستنه اوچ علامت ظاهره واردر سکا ای دوست اول اوچی سویلیه‌یم حفظ وعمل ایله * اولا از سائلان ترسان بود * وز بلای جوع هم لرزان بود * تقدیری اولا بود ترسان ازسائلان وهم بود لرزان از بلای جوع دیمکدرکه اعرابی ظاهردر (سائلان سائلك جمعیدرکه ترك دلنجی دیر سئوال استعطائی معناسنه (ترسان صفت مشبهه‌در قورققان معناسنه مصدری ترسیدن درکه قورقمقدر (لرزان ده صفتدر درکن معناسنه مصدری لرزیدن درکه درمکدر (معنای بیت) بودرکه بخیلك اولکی نشانی بودرکه سائللردن قورققان اولور وراست کلسه بکزی دونر وچپ وراست یوز چویرر ودفعیله مقید اولور

وایکنجی علامتی بودرکه اچلق بلاسندن دترکین اولور یعنی اج اولورسه دفع جوع ایچون خرج لازم کلور دیو الم واضطرابه دوشر پس کندی جوعی غصه سن چکن دنی نك آخره اطعام واحسان ایتمك احتمالی اولورمی قاتله الله تعالی * چون رسد دررهٔ بخویش وآشنا * بکذرد چون باد وکوید مرحبا * بو بیتك اعرابی ظاهردر (خویش خاء معجمه نك کسری وواو مهمله خصم وقوم خویشاوند کبی (آشنا بلمش مقابلی بیکانه درکه یاد در (بکذرد بانك ضمی وذال معجمه ایله مضارع عدره مصدری کذشتن در بریردن بریره کچمك معناسنه مضارعنده شین رایه قلب اولنوب بکذرد و بکذرنده دیرلر (مرحبا طائفهٔ عرب اکرام مراد ایتدکلری مخاطبه مرحبا دیرلر موضع رحبه ضمله یعنی واسعه کلدك اکرقلبده واکرمکانده که سنك اوزرکه ضیق یوقدر دیمکدر دیمشلردر که مرحبا دیمك سنتدر زیرا جناب نبوتدن صلی الله علیه وسلم مرارا صادر اولمشدر وابتدا مرحبا دیمك ملوك یمندن سیف بن ذی یزن دن قالمشدر (معنای بیت) بودرکه چونکه بخیل یولده خصم وقوم واشنایه ایریشه وملاقی اوله بندن برشی جر ایدرلر دیو خوفندن یل کبی کچرو برقوری مرحبا دیر وانکله دفع ایدر زیرا انلره باکلیه اجنبی معامله سن ایده مز سائر بیکانه لره ایتدوکی کبی والله الحفیظ * نبود ازنانش کسی را فایده * کم رسد باکس زخوانش مایده * از فایده یه متعلق وفایده نبودك فاعلی وکسی مفعولیدر کم محذوفه صفتدر که اول محذوف رسده مفعول مطلقدر عربی ایله تقدیری یصل وصلا قلیلا ای لا یصل اصلا کما هو شان الممسك الشحیح و فارسیه ایله تقدیری رسد رسیدن کمتر باکس رسده متعلق وجار ومجرور مایده یی بیاندر ومایده رسدك فاعلیدر (فایده یاء مثلثله لغتده علمدن ومالدن تحصیل اولنان نسنه در فید دن مشتقدر که زیاده اولمق معناسنه در وعرفده فعل اوزرنه ترتب ایدن مصلحتدر اول فعلك ثمره ونتیجه سی اولدیغی جهتدن (خوان سفره در نتکم مرور ایتدی (مایده دخی یاء مثلثله مید دن در حرکت معناسنه مایده طعامدر واوزرنده طعام اولان سفره دیر واکر طعام اولمزسه خوان دیر زیان وزنی اوزره (معنای بیت) بودر که بخیلك نانندن وطعامندن

بركمسه يه فائده وثمره اولماز كرك اقارب وكرك اجانب وكرك آشنا وكرك بيكانه واتك سفره سندن كمسه يه طعام ازاير يشوز يعني نادر واقع اولور كه ضرورت قويه ده بولنور و بلكه كمسه في المثل اتمكي اوجني اصرمبوب دنيادن اويله كيدر نتكم بني جيد ديو مشتهر اولان شخص بو الجبدن احوال غريبه منقولدر و بعض حكايات دخي محلنده در

* در بيان حاجت خواستن كويد *

*حاجت خودرا مجواز زشت رو * آنكه دارد روي خوب ازوي بجو*

حاجت مجوزك فاعلي وجار ومجرور مجويه متعلقدر انكه نك تقديري نكسيدركه ... ادر ودارد جمله سي اكا صفتدر ازوي بجويه متعلقدر و بعد الجمله خبردر (زشت رو صفت مشبهه در چركين يوزلو معناسنه (بجو بانك ضميله امردر زيرا مضارعك اولي مضموم اولمسه اوزرنه داخل اولان بانك حركتي دخي تابع اولور (معناي بيت) بودركه كندي حاجت ضروريه كي چركين يوزلو كسه دن آرامه وطلب ايله بلكه اول كمسه كه كوزل يوزلو در اندن استه وحديثده كلوركه (اطلبوا الخير عند حسان الوجوه) يعني حسن الوجه اولمق اعتدال مزاج و بعض اسباب ملايمه نك اثريدركه غالبا انده خواص شريفه ابداع اولنمشدر كه ازجمله خوبرويك قاضيء حاجات اولوب ار باب ضرورته بشاشت وجهله استقبال ايدر * مؤمني را باتو چون افتاد كار * تاتواني حاجت اوبرآر * مؤمني راده را لام جاره معناسنه اولمغله افتاده متعلقدر كار افتادك فاعليدر باتو دخي اكا متعلدر تقديري چون افتاد كار مؤمني را با تو ديمكدر تاتواني برآره ظرفدر حاجت انك مفعوليدر و بعد الجمله جزاء چون در مؤمني راده يا وحدت ايچوندر (افتاد ماضيدر مصدري افتادن در دوشمك معناسنه وافتيدن دخي كلور مستقبلنده الف و يا ساقط اولوب افتد وافتند ديرلر (برآر براستعلا ايچوندر علي كبي تحسين ايچون زايد دخي كلور آر مده له امر حاضر در مصدري آوردندر كتورمك معناسنه مضارعنده آورد ديرلر وتخفيفا حذف واوله آرد دخي ديرلر كه آر بوندندر آور اولكيدن اولديغي كبي (معناي بيت) بودركه چونكه برمؤمنك سنكله ايشي دوشدي وسكا متعلق مصلحتي واقع اولدي مادامكه قادر اولاسن انك حاجتني بوقروكتور و بره [illegible] يعني

حصوله کلمسنه سعی واهتمام ایله زیرا مصالح ناسده بولنمق کندی
نفسنه خدمتدن افضلدر شول جهتدنکه مصلحت غیرده مجبور کبیدر که
مرتبهٔ فرضدر وکندی خدمتنده مختاردر که مرتبهٔ نافله در فرض ایسه
نافله دن اقوی در و بردخی عند العارفین مقصود اصلی نفسندن فنا
بولمقدر خدمت نفسانیه ایسه وارلق کتورر * حاجت خودرا جز
از سلطان مخواه * چون بخواهی یافت از دربان مخواه * حاجت
مخواهك مفعولیدر جز حرف استثنادر بو استثنایه مفرغ دیرلر نتکم
نظائری مرور ایتدی یافت کرچه ماضیدر ولکن ایکی فعلك اجتماعندن
فایده اولمامغله بو راده ونظائرنده مصدر معناسنه اخذ اولنور یافتن کبی پس
یافت بخواهك مفعولیدر از ما بعدنه متعلقدر (دربان قپوجیدر که پوبی
کوزه‌در و بکلر (معنای بیت) بودر که کندی حاجتکی هیچ برفرددن
استمه الا السلطان اعظمدن وانك حکمنده اولان اغنیادن طلب ایله
زیرا اغنالری جهتیله تحصیل مراده قادرلردر چونکه حاجتك سلطاندن
بولبسرسن واو قپودن وجوده کلمك ممکندر پس قپوجیدن وانك
حکمنده اولان ضعفا وفقرادن استمه زیرا عاجزلردر ناظم قدس سره
حسان الوجوه‌دن طلبی تقدیم ایلدی زیرا انك اسعاف مرامه علامتی
ذاتی در سلطانك ایسه سلطنت وخزائنی اعتبار یله در و بونده
اقطاب دخی داخل اولدی زیرا انلرك دخی اسماسی ذاتیه وکلیه در
ومظاهرده یدلرنده خزائن یوغیسه دخی قلبلرنده مساعده‌یه داعیه
اولیجق توجه وهمت دل ایله سهولتله حصول پذیر اولور نتکم
حدیثده کلور (اذا تحیرتم فی الامور فاستعینوا من اهل القبور) یعنی
من اهل الفناء وحقك غیریدن اول غیرده اسماء الهیه ملاحظه سیله در
والا خلقك اغنیاسی دخی فقرادر قال تعالی (یا ایها الناس انتم الفقراء
الی الله) یعنی حقه افتقارکی بلدکسه فنغی بابدن طلب ایتسك حقدن
طلبه راجعدر که باب اکا وسیله‌در * از وفات دشمنان شادی مکن *
از کسی پیش کسی دادی مکن * تقدیری مکن شادی از وفات دشمنان
دیمکدر که حرف جر شادی‌یه متعلقدر وشادی مکنه مفعولدر
ایکنجی از دادی‌یه متعلقدر دادی دخی مکنه مفعولدر پیش دادی‌یه
ظرفدر تقدیری مکن دادی از کسی پیش کسی دیمکدر (وفات مونثدر

وفی

وقیدندر ضمله که برنسنه تمام اولوب غایتنه ایرمکدر پس مونه وقات
دیدکلری عمرك تمامنده اولمق حسبیله در وبوندن اخذ اولنمدیکه
وفاتده تا اصلیه دکلدر فوائده اصلیه اولدیغی کبی (شادی‌ده یا
مصدریه‌در شاد اولمق معناسنه (دادی‌ده یا مصدریه‌در طلب عدل
وداد معناسنه حاکم حضورنده ایسه داد وفریاد دیمك خصمندن
شکایتدن ناشی اولمغله داد دالین ایله شکایت معناسنه‌ده استعمال
اولندی (معنای بیت) بودرکه دشمنلرك موتندن مسرور اولمق ایله
زیرا دوران سنی‌ده انلرك اردنجه چوق مدت آلیقومز بلکه (الدنیا
ساعة) موجبنجه عمر دنیا برساعت کبی کذر ایدر وکسه یه بقاسی اولماز
پس برساعت عمر ایچنده کندی غمن قویوب غیرك موتیله فرحناك
اولمقدن نه حاصل اولور مکرکه سجدهٔ شکری موجب نسنه اوله
نتکم جناب نبوت صلی الله علیه وسلم غزوهٔ بدرده سرابی جهلی
مقطوع کوردکده شکرا بش کره سجده ایتدیلر ودخی کسه‌دن کسه
اوکنده ویانده شکایت ایلمه زیرا ضرری وار فایده سی یوقدر
مکرکه عدل ایچون سلطانه شکایت ایلیه‌سن وخصمکدن داد خواه
اولاسن وحالکی حقه عرض ایده سن ویاخلقه عرض ایتدوکك
صورتده مرادك تشکی اولمیه بلکه المکی دفع ویرای تسلی اولا که
اکا حکایت دیرلر زیرا لسان عارفه شکایت دوشمز بعده ذا بو بیتك
ماقبلنه مناسبتی یوقدر ظاهر بودرکه مخلر بونی محلندن رفع ونامحله
وضع ایتمشلردر وبوکتابك اکثر مواضعی ملعبهٔ جهلا اولمشدر والله علیم
بمایصنعون * ⁂ درصفت سخت دل میکوید ⁂ *

* سخت دل راسه علامت یافتم * چون بدیدم روی ازوی تافتم *
تقدیری یافتم سه علامت سخت دلرا دیمکدر که یافتم ماضی متکلم
وحده در سه علامت آنك مفعولیدر سخت دل اده را لام جاره
معناسنه در که یافتمه متعلقدر چون بدیدم جمله سی شرطیه جزدوی
تافتمك مفعولیدر واز اکا متعلقدر وبعد الجمله جزا در سخت دل
صفت مشبهه در قاتی دللو وبورکلو معناسنه ودقائقده کلورکه
سخت محکمدر مقابلی سست درکه کوکسکدر سختك ترکیده معناسی
برکدر برك یوزلو دیمك یرده بجم سخت روی دیر برکلکه قاتیلق لازم

اولدیغندن اوتوری مجازا قاتی یه سخت دیرلر قاتی ککسك دیجك یرده
عجم سخت سست دیر قاتیلغنه سختی دیرلر یافتم مصدری یافتن در
بولمق معناسنه مضارعی یابد کلور تافتم تاء مثناة فوقانیه ایله مصدری
تافتن دیر بوکمك معناسنه مضارعی تابد کلور (معنای بیت) بودر که
قاتی کوکللو کسنه ایچون اوچ علامت بولدم چون اول سخت دلی
کوردم آندن یوزمی بوکدم وچویردم اول اوچ علامت قبیحه دن
اوتوری پس بر کسنه دن اعراض ایتمك قبحی حسبیله در یوخسه
بحسب الذات دکل و بویله دیمك دخی جائزدر که چونکه فکر ایتدم کوردم
اول اوچ نسنه نك نهایت مرتبه ده قبیح اولدیغی اندن اعراض وحذر
ایلدم تا که سخت دل اولمیام زیرا سخت دل اولان کسنه کلام حق
تأثیر ایتمز (ختم الله علی قلوبهم) زمره سندن اولور وسختلغندن
بی مرحمت وشفقت اولوب اخر (وغضب الله علیهم) شراره لری انك
اوزرینه دخی صاچلور * برضعیفان باشدش جور وستم * هم قناعت
نبودش بایدش وکم * برجوره متعلق وجور باشدك فاعلی وشین مفعولیدر
باقناعته متعلق وقناعت نبودك فاعلی وشین مفعولیدر ضعیفان ضعیفك
جمعیدر مقابلی قوی در بوراده مراد ضعف حالدر یوخسه ضعف
بدن دکل (جور ظلم) در کوچ ایتمك معناسنه اصلنده حقدن عدول
ایتمکدر (ستم دخی ظلم) معناسنه در پس عطف تفسیری اولور قناعت
قسمتنه رضادر (بیش باء عربی ایله زاید (وکم ناقص در مقصود آز
وچوق دیمکدر اصلنده قناعت آزه در ولکن آز وچوق یاننده برابر
اولدیغن اشعار ایچون مقابلی ایله جمع ایلدی (معنای بیت) بودر که
اول سخت دلك بر علامتی بودر که انك ضعفا وفقرا وبی نام اونلر
اوزرینه ظلمی اولور وکوچ طوتر زیرا فی المثل قلبنده مرحمت خلق
اولنمامشدر وبرنشانی دخی بودر که انك چوغه وآزه قناعتی اولماز
یعنی ایکیسی انك یاننده برابر دکلدر بلکه چوق اولدیغی زمان منبسط
وآز اولدیغی وقتده منقبض اولوب نه کثیره شکر ونه قلیله صبر ایدر
زیرا قلبینك حقله آشناغی یوق وسر قضا وقدردن بی خبردر
* موعظت هرچند کوبی بیشتر * در دل سختش نباشد کارکر *
موعظت کوبی نك مفعولیدر بیشتر موعظه نك صفتیدر زیرا تقدیری

هر چند کویی موعظت بیشتر دیمکدر که موعظهٔ کثیره مراد در در دل کار کرك ظرفیدر کار کر نباشدك مفعولیدر فاعلی تحتنده ضمیر موعظه در (موعظت تاء طویله ایله عادت عجم اوزرنه درکه زیاده دیجك یرده زیادت دیرلر هم تاء طویله یازرلر وهم تلفظ ایدرلر پس موعظت ده تا خطاب ایچون دکلدر بلکه موعظه دیمکدر که وعظدن اسمدر (وعظ شول زجردر که تخویفه مقارن اوله و بعضیلر دیدیلر که وعظ قلبی ترقیق واثارهٔ خشیت ایدر و جهله تذکیر در (چند عدد دن سؤالدر کم معناسنه نمقدار دیمکدر (بیشتر باء عربی ایله زیاده رك معناسنه زیرا ترادات تفضلدر پس برنسنه نك آرتوقلقده فضلنی بیان ایتسلر بیشتی وافزونتی واکثلکده کمتی دیرلر کارکر اولنکی کاف عربی وایکنجی فارسیدر (کارکر مؤثر معناسنه در زیرا کار ایش و کر اداتِ فاعلدر ایشجی معناسنه آهنکرد مرجی دیمك اولدیغی کبی (معنای بیت) بودر که سخت دلك برعلامتی دخی بودر که هر نقدر زیاده موعظه سویلسك ونصیحت ایلسك ذلك سختنده مؤثر اولماز زیرا سنك خارا کبی در که سنکه باران تأثیر ایتمدیکی کبی اکا دخی فیض پند کار ایتمز کویا اصمدر که اشتمز قال تعالی (ولهم آذان لایسمعون بها) یعنی اذن که صمله قولاقدر کلام حق کوش ایچون خلق اولنمش ایکن ماخلق له ده استعمال ایتماسکله اصم کبی اولورلر مشاعر وحواس وقوی دخی بویله در * هر که عاری باشدش ازحسن وحیا * ازپی حاجت به پیش او میا * بو بیت دخی محلنده دکلدر بالاده نظائری صفتده کرك ایدی ولکن ناسخلر بلامناسبة یازمشلردر تقدیری هر کسی که باشد عاری ازحسن وحیا میا به پیش او از پی حاجت دیمکدر که بوندن اعرابی ظاهردر (عاری عریاندر حسن بالاده ذکر اولنان روی خوبه اشارتدر نتکم تفصیل مرور ایتدی (حیا انقباض نفسدر برنسنه دن که فعلنده لوم واردر کشف عورت وفعل معاصی کبی پس حیایه خجالته مؤدی اولان نسنه یی ترك لازم کلور از پی تعلیل ایچوندر (پیش باء عجمی ایله جهات ستدن در قدام معناسنه که اوکدر که مقابلی صوکدر (میا نهی حاضر در مصدری آمدن در کلمات معتلهنده مستقبلا نده میم بایه تبدیل اولنوب آید

وآینده دینلور پس اصلی مه آ اولورکه تخفیفا همزه یایه قلب اولنمشدر
(معنای بیت) بودرکه هر کسه که حسن و جمالدن عاری اوله و صبیح
الوجه اولیه حاجت ضروریه کدن اوتوری اینك ایوکنه و یانه کلمه
واکا عرض حاجت ایتمه زیرا مقتضی المرام اولمزسن شول وجهدن که
زشت آدمك خباثت ودناءت خواص ولوازمندندر و بی حیا و بی
ادب اولان دخی سنی صغر الیدردایتمکدن اوتانمز آخر یانندن تهی دست
ومحزون چقرسن * اهل دنیا را بمعنی مرده دان * تا نباشی همنشین
مرده کان * تقدیری دان اهل دنیا را بمعنی مرده دیمکدرکه اهل دنیا
دانك مفعول اولی ومرده ثانیسی و بمعنی اکا ظرفدر وهمنشین نباشینك
مفعولیدر (اهل اهل الله خاصة الله در که حقه مضاف اولورلر واهل
الآخرة خاصة الآخرة درکه اکا نسبت اولنور واهل الدنیا خاصة
الدنیادرکه نسبتلری دنیایه در پس اهلیتده اشناق وانس اولمغلق
معناسی واردر بو جهتدن حقله اشنا وانس اولان جمله نك فوقنده درکه
انده اجنبیلك ووحشت یوقدر اصلا واهل آخرت حقدن اجنبی
وآخرتله اشنا واهل دنیا آخرتدن اجنبی ودنیاایله اشنادر (معنی بوراده
صورت مقابلیدر اولنده باء ظرفیه در (تا تحذیر ایچوندرکه صاقن دیجك
برده استعمال اولنور (معنای بیت) بودرکه اهل دنیایی معناده وحقیقتده
میت بیل اکر صورتده وظاهرده احیادن ایسه ده نتکیم اهل اللهی واهل
آخرتی زنده بیل اکر موتادن ایسه ده زیرا حیات وممات معتبر اولان
قلبك حالیدر انکیچون قرآنده کافر دن میت ایله تعبیر اولنمشدر
ایمدی آکاه اول وصاقن مرده لرك همنشین ومصاحبی اولمیه سن
یعنی اهل دنیانك حب دنیاایله قلبلری مرده اولمغله انلرله صحبت
ایتمك همان مرده ایله صحبت کبیدر پس برقلبی آکاهله صحبت ایله
تاکه بحکم الجوار انك حیاتندن سکا دخی حیات سریان ایده

* درصفت قناعت کوید *

* باقناعت ساز دائم ای پسر * کرچه هیچ ازفقر نبود تلخ تر * باسازه
متعلقدر دائم اکا ظرفدر مصراع ثانینك تقدیری کرچه نبود هیچ
تلختر ازفقر دیمکدرکه تلختر نبودك فاعلی وجار ومجرور تلختره متعلقدر
واصل تقدیر کرچه نبود هیچ چیزی تلختر دیمکدرکه هیچ چیزی نبودك

فاعلی

فاعل وتلخنتر فاعلك صفتیدر (ساز) امر حاضر بدر مصدری ساختن در
دوزملك معناسنه مضارعنده خا زایه قلب اولنوب سازد وسازند
دیرلر مصدر نوفرعیسی سازیدن کلور (ساز) براق معناسنه دخی کلور
بوله براغی ولوازمی کبی (کرچه) بورایه عربیده ان وصلیه یرینه در
(فقر) دن مراد فقرصوری درکه غنا مقابلیدر یعنی عدیم المال واهل
ضرورت اولمقدر (معنای بیت) بودر که قسمته رضا ایله دوزل وقوشل
وکچن ومانم راه دین ده کنند که براغ ایله اکرچه فقردن آجی رق
وزهرناك نسنه یوقدر انکیچون خلق ماله میل ایدر زیرا فقر ذاتی اوزرنه
مجبولدر پس اکر فقر برتلخ نسنه اولمیایدی ماله میل ایتمز وطلبکاری
 اولمازدی * هر سحر برخیز واستغفار کن * فرصتی اکنون که داری
کار کن * تقدیری برخیز هر سحر وکن استغفار دیمکدر که هر سحر
برخیزه ظرفدر ومصراع ثانی نك تقدیری فرصتی که اکنون داری
کن کار دیمکدر که فرصتی مبتدا و اکنون داری یه ظرفدر وبعد
الجمله مبتدایه صفتدر پس که نك تأخیری ضرورتله در والا موصوف
وصفت اراسنده رابطه در وکن جمله سی خبردر وجمله خبریه ده
رابطه مبتدا محذوفدر تقدیری کار کن در آن فرصت دیمکدر (فرصت)
ضمیله عزیبدر نوبت معناسنه (سحر) حرکت ایله قبیل الصبح درکه
کیجه نك سدس اخیری درکه عالم حقیقتدن اول وقتده فلك قمره
بعض تأثیرات نزول ایدر (برخیز) برتحسین لفظ ایچون زائددر اوائل
مصادر وافعال اوزرنه ادخال اولنور (خیز) امر حاضر در مصدری
خیزیدن در اپاق اوزرنه قالقمق معناسنه مضارعی برخیزد کلور
(استغفار) مغفرت وستر ذنوب طلب ایتمکدر (اکنون) فتحله شمدی
معناسنه تخفیف ایدوب کنون دخی دیرلر (معنای بیت) بودرکه
هر سحر وقتنده فراشکدن قیام ایله وآبدست آل ونماز قیل وتوبه
واستغفار ایدوب والمستغفرین بالاسحار زمره سندن اول ووضوء
وصلوة اثناء بیتده درج اولمدی زیرا فی الجمله احیاء لیل بولنمدقجه
بی طهارت تضرع ونیاز وتوبه واستغفار آثار صلحادن دکلدر
وبر فرصت ونوبت که شمدی طوترسن فوت اولمدن کار ایله یعنی
کذشتمارکه خلیفه سن ونوبت حیات سکا دکشدر عمر کرانمایه نك

قدرنی بیل وغنیمت اکله وفائده لی ایش طوت که عمل صالحدر والا
تا کاه کذر ایدوب راه عقبایه بی زاد کیدرسن ووقت تدارك فوت
اولیجق کنند که نوجهله چاره ایدرسن فافهم * همنشین خویش را

غیبت مکن * غیرشیطان برکسی لعنت مکن * غیبت مکنك مفعول
اولی وهمنشین ثانیسی در واصلنده مفعول بردر زیرا غیبت مکن لسان
عربی ده لاتغتب معناسنه در ومصراع ثانی دخی بویله درکه لاتلعن
علی احد غیر الشیطان دیمکدرکه غیراحدك صفتیدر ولعنت علی
کلمه سیله مستعملدر (غیبت غین معجمه نك کسریله در معناسی غایی
بروجهله ذکر ایتمکدرکه اکراشتسه ملول ومحزون اوله انکچون مؤمنلر
اوزرنه حرامدر زیرا اذایی مشتملدر وقرآنده (ولایغتب بعضکم بعضا)
دیو تصریح بالنهی اولنمشدر (معنای بیت) بودرکه کندی مصاحب
وجلیسکی غیبت ایتمه زیرا بلکه کوشنه کیروب متأذی اوله
اذیت ایسه حرامدر واشتمدوکی صورتده دخی امر منهی ارتکاب
ایتمش اولورسن وعلی کل حال جزاء بد وتنزل بولورسن وبلکه
همدمك اولمیانلری اغبز که الله ولسانه کتورمه مکرکه فاسق اوله
نتکم حدیثده کلور (لاغیبة لفاسق) اکرچه بعض عارفین بونفیی
نهی معناسنه اخذ ایدوب غیبت فاسقدن دخی منع ایتمشدر ودخی
شیطاندن غیری برکسه اوزرنه لعنت ایلمه یعنی شیطانه
لعنت ایله زیرا لعنتی نصله ثابتدر وشیطان انس دخی بویله در نتکم
تنزیلده کلور (شیاطین الانس والجن) یعنی انسك مارد لرنه دخی
خبث ذاتیلرندن اوتوری لعنت اولنور زیرا شیطانله تمییز اولندی
وبونلر ظالم لنفسه اولمغله (الا لعنة الله علی الظالمین) دنلدی
وبعض صلحا شیطانه لعنت ایتمدی دها نمی تلویث ایتمم دیو ولکن
قاریء قرآن مترجم حق اولیجق محل لعنتی قرآنده نیجه لعنت ایتمش اولماز
فافهم وبردخی بودرکه اهل تمکین مراتب اوزرنه جاری در پس صدیق
اولان مقام فرق وبقاده اثرنبوی وآثار اکا مله اقتفا ایدر وبعضلر درکه
اکثر لعنت شتمه محمولدر والا محلی ایسه فبها والا لاعنه مردود اولور
پس بلا سبب وبلا محل لعنتدن حذر کرکدر فافهم جدا * چون

شود هر روز در عالم جدید * از کناهان تو به می باید کزید * هر روز

شودك

شودك فاعلی وجدید مفعولی ودر اکا ظرفدر از توبه یه متعلقدر توبه
کزیدك مفعولیدر کزید کزیدن معناسنه بایدك فاعلیدر وبعد الجمله جزاء
شرطدر (جدید عربیدر یکی معناسنه عجم نودیر فتحله که حدیث الانشاء
اولان نسنه در (جد اصلنده قطع معناسنه در توبه جدید دیدکاری
قطعی قریب العهد اولمغله در بورادندرکه لیل ونهاره جدیدان دیرلر
زیرا دائم تازه لنور (کزید کاف عجمینك ضمیله ماضیدر مصدری
کزیدندرکه اورنملکدر (معنای بیت) بودرکه چون هرکون عالمده
یکی اوله وتازلنه کناهلردن توبه اختیار ایتمك کرك یعنی توبه یی ده
تازه لملك لازمدر زیرا انسان خطادن خالی دکلدر مقصود کیجه وکوندز
ولکن احدهما ایله اخردن اکتفا ایلدی ولکن روزکه عرب یوم دیر آن
غیر منقسمدن دخی عبارت اولور پس توبه رجوع دائمه محمولدر کرك
کیجه وکرك کوندز ورجوع دائم توبهٔ عارفیندر زیرا انلر طرفة العین
حقدن غافل ومنفك اولمازلر فافهم * هرکرا ترسی نباشد ازخدا *
* حق بترساند زهر چیزی ورا * بونك تقدیری دیمکدرکه هرکسی که
اورا نباشد ترسی ازخدا بترساندن حق زهر چیزی ورا پس هرکسی
مبتدا ترسی نباشدك فاعلی اورا مفعول غیر صریحی زیرا را لام جاره
معناسنه در از ترسی یه متعلقدر وبعد الجمله که رابطه سیله مبتدایه
صفتدر حق بترساندك فاعلی وحرف اکا متعلق ورا انك مفعولیدر
اصلنده اوراه در ترسی اخرنده یا زایده در ترس فتحله قورخودر خوف
معناسنه وحلبی ده کلورکه ترسیدن لفظندن اسم مصدر در ترسیدن
قورخمقدر بترساند متعدیدر مصدری ترسانیدندر قورقتمق
تخویف کبی (معنای بیت) بودرکه هرکس که انك حقدن خوفی
اولمیه وغضب وعقابندن حذر قلمیه حق تعالی آنی هرشیدن
قورخیدر وفزعه دوشر وربوندن فهم اولندیکه شول کسه که الله
تعالینك جلالی وهیبتندن خوف ایده واسماء قهریه سنی ذکر ایدوب
مؤاخذه سندن خشیته دوشه جمیع اشیا اندن تهیب ایلر وکندی
آنلردن امن اوزرنه اولور مکرکه خوفله مأمور اولدیغی کسه دن
خوف ایده الله تعالیدن خوف ایتمین کبی قال الله تعالی (یاموسی لاتخف
من الذی لایخاف منی) فافهم * تا تونی حاجت مسکین برآر *

* تا برارد حاجت را كردكار * تا توانی برآره ظرف وحاجت برآرلك
مفعوليدر كردكار برارلك فاعلی وحاجت مفعولی وجمله سی تعليليه در
مسكين من لاشئ له معناسنه در مراد مطلقا فقير وضعيفدر كردكار
كاف اولينك عربيتی وكسريله وثانيه نك عجميتی ايله فعال معناسنه دركه
الله تعالی در تنكم بالاده شرح اولندی (معنای بيت) بودركه مادام كه
قادرسن مسكين وفقير وضعيفك حاجتنی بوقاری كتور يعنی ضرر ورنجی
دفع ايله ومرادكی روا قيل ودستكيری اول تا كه فعال لما يريد اولان
الله تعالی سنك حاجتكی برده قوميه ورفع ايدوب وجوده كتوره زيرا
(انما هی اعمالكم ترد عليكم) موجبنجه هركس عملنه كوره بولور محسنه
احسان ومسيئه اساءت اولنور تنكم اسم عدلك حكمی بودر فافهم
* هست مالت جمله دركف عاريت * كر بماند از تو باشد زاريت *
هست بوراده است معناسنه تقديری مالت جمله عاريت است دركف
ديمكدر كه مالت مبتدا وجمله آنی تأكيددر عربی ايله تقديری مالك
كله ديمكدر پس مالتده تا خطاب ايچوندر وعاريت خبر ودركفا ظرف
وقيددر مصراع ثانی شرط وجزادر از بماند متعلقدر زاريت باشدك
مفعوليدر حذف مضافله تقديری سبب زاريءات ديمكدر كه يا مصدريه
وتا خطاب ايچوندر كف اصلنده تشديدله در الآيه سنده مشهوردر
ولكن يده دخی اطلاق اولنور كما فی القاموس عاريتده يا اصلنده
مشدددر وتا اصليه در عادت عجم اوزرنه طويله يازيلور وتلفظ دخی
اولنور عرب عاريه ديرقاموسده كلوركه عاريه تشديدله در تخفيف
دخی اولنور بين الناس تداول اولنان نسنه در جمعی عواری كلور
تشديدله وتخفيفله ذكره فی العور علی انها واوية وعربك تعاورنا العواری
ديدكاری اكا دالدر وتعاور تداول وتناوب معناسنه دركويا برنوبت
معير وبرنوبت مستعير ايچون اولور وفقهده كلوركه عاريه بلاعوض
تمليك اولنان منفعتدر اكر عوضله اولورسه اكا اجاره ديرلر (معنای
بيت) بودركه سنك الكده اولان جمله مالك عاريه دركه سندن استرداد
ايدرلر وبانكه قالماز اكر اول مال سندن صكره قالورسه نالان وكريان
اولغه سبب اولور پس خلافت حقله اول مالی محلنه تسليم ايله
وضروری الكدن چقمدن اختيار كله انفاق ايت قال الله تعالی

وانفقوا

(وانفقوا مما جعلكم مستخلفين فيه) يعني سزده اولان مال اصالة سزك دكلدر بلكه سز وكيل وخليفه سزكه طرف حقدن بطريق العاريه والامانه متصرف سز بو جهتدن حقك مالني راه حقده بنه امر حقله انفاق ايديكوز اشته بومعنادندركه عارف بو مال حقكدر پس بكا انك زكاتي ويرمك لازم كلمز ديه مزيرا حق زكاتله امرايتمشدر بومعنادن خلافه زكوة ويرر فاعرفه * عاريت را بازمى بايد سپرد * هيچ كس ديدى كه زر باخود ببرد * عاريت سپردك مفعولى وسپرد دخى سپردن معناسنه بايدك فاعليدر هيچ كس مابعدنه مفعولدر زر بيردك مفعول صريحى وباخود غير صريحى در وبعد الجمله كه رابطه سيله هيچ كسه صفتدر (سپرد سين مهمله وباء عجمينك ضمدريله ماضيدر بوراده مصدر معناسنه دركه اصمرلمق وطپشرمق معناسنه تسليم كبى مضارعنده سپارد ديرلر الف زياده سيله وبلا الف سپرد دخى جائزدر (ديدى مضارع مخاطبدركه استفهامى متضمندر (زر خصوص اوزرنه آلتوندر بوراده مطلق مالدن عبارتدر ماقبلى قرينه سيله زر تخصيص اولنديغى قلبه سائردن الصق وادخاره اوفق اولمق حسبيله در (معناى بيت) بودركه عاريتى كيرو يعنى صاحبنه طپشرمق وتسليم ايلمك كركدر يعنى معير اولان كسنه عاقبت عاريتى مستعير الندن استرداد ايتملودر انكچون عرب تعاورنا العوارى ديدى يعنى ايدئ ناسده اولان امورك جمله سى كرك اموال وكرك مناصب عواريدركه نوبت بنوبت تعاور وتداول اولنور وبر كسنه باقى قالماز وهيچ كسنه يى كورمدكى كه مالى كنديله قبره كوتوردى يعنى كورمدك پس مالك استصحاب اولنديغى اولمجق عاريه اولان نسنه يى تمدر ديمك كذب كبى در وموجودى مصروف قلمامق خطادر ودنيايه تعلق ايتمك غرور وغفلتدر * حاصل ازدنيا چه باشد اى امين * نه كزى كرباس ويك پاره زمين * چه باشد حاصل ازدنيا ديمكدر كه چه اسم استفهام ومبتدادر عربى ايله اى شئ ديمكدر حاصل باشدك مفعولى وجار ومجرور حاصله متعلقدر عربى ايله تقديرى اى شئ يكون حاصلا من الدنيانه كزى حاصلى بياندر باشد از دنيانه كزى ديمكدر بو تقدير اوزره حاصل فاعل ونه كزى مفعول اولور كرباس تمييزدر پاره نه كز

اوزرنه معطوفدر زمين اتي بياندر و في الحقيقه تقديري و باشيد يك پاره زمين ديمكدر (امين خائنك مقابلي در كه امانته وجه شرعي اوزره متصرفدر مراد امين دين ودنيادر (نه نونك ضمي وهانك سكونيله طقوز در نه فلك ديرلر افلاك تسعه معناسنه كزي‌ده يازايده در (كز كاف عجمي وزاء عربي ايله آرشون ديمكدر ذراع كبي آرش دخي بويله در همزه‌نك فتحي ورانك كسريله شكم بعض نسخ ده واقع اولمشدر (كرباس قدن ابيضدن اولان ثوبدر قاموسده كلور كه كرباس معربدر فارسيسي فتحله در تغييره سبب فعلال وزني‌نك غرت وندرتي در يك پاره زمين برقطعه يرديمكدر كه قبردر زمين بالاء شرح اولنمشدر (معناى بيت) بودركه اى مؤمن امين دنيادن ومتاع دنيادن نه حاصل اولور يعني غايتنده حاصل نواور طقوز ارشون ياخن پنبه بزي اواوركه كفندر و بر پارچه ير اواوركه قبردر يعني لباسك و متاعك كفن وقبر اواوب ماعداسي الكدن چقر وغيريلرك تصرفنه داخل اولور پس بو معني خاطركده راسخ اولوب اكا كوره تداركده اول قال تعالى (ولاتنس نصيبك من الدنيا) بعض اهل تفسير ديمشلردركه نصيبدن مراد كفن در يعني قارون كه بوقدر خزائنه مالك اولدي ودنيادن نصيبي بركفن اولديغن بيلمدي وآخر خسفله جزاسني بولدي بوراده ناظم قدس سره طقوز ذراعي تصريح ايلدي زيرا جامانده كفن وجامانده ثوب كبيدندر كه بحسب الغالب جامه طقوز ارشوندن حاصل اولور وقبر خصوصنده يك پاره ديدي زيرا ميتك ظرفي وقصرنه كوره در وبر دخي يك پاره بر مقدار ديمكدر و بعض نسخه‌ده دوسه كز زمين دوشمشدر ولكن ناسخلرك تصرفاتندندر صحيح اولان اولكيدر فافهم

هرچه دادى دررة حق آن تست وانچه ماند آن بلاى جان تست*

تقديري هرچيزي كه دادى دررة حق آن تست وآن چيزي كه ماند آن بلاى جان تست ديمكدركه چه لفظي ايكي محلده دخي چيز معناسنه ومبتدادر دادى وبعد الجمله محذوف اولان كه رابطه سيله مبتدايه صفتدر آن تست كسر نونله خبردر وماند جمله سي دخي ايكنجي چيزه صفتدر آن مبتداء ثاني در بلا خبر و بعد الجمله چيزه خبردر (آن تست سنكدر ديمكدر آن آن انكدر ازان منست بنمدر ازان ماست بزمدر

معناى

(معنای بیت) بودر که هر نسنه که حق یولنده یعنی رضاء حق ایچون ویردك اول سنکدر یعنی آخرتده انکله منتفع اولورسن واول نسنه که سندن صکره قالدی اول سنك بلای جانکدر زیرا محاسبه اولنورسن وانفاقك دخی غرض نفس ایچون وسبیل شیطانده اولسه اولدخی مال مدخر کبی مضردر زیرا صاحب المال نره دن کسب ایتدی ونره یه صرف ایلدی ونیچون انفاق ایتمدی دیو جمله سندن مسئولدر فافهم * هر که باندك زحق راضی شود * حاجت اورا خدا قاضی شود * تقدیری هر کسی که شود راضی زحق باندك شود خدا قاضی حاجت اورا دیمکدرکه زحق راضی یه و باندك اکا متعلقدر خدا ایکنجی شودك فاعلی وقاضی مفعولی وحاجت قاضی نك مفعولیدر مفردات ظاهردر (معنای بیت) بودر که هر کمسه که حق تعالیدن آزه راضی اوله خدا انك حاجتنی قضا وحکم ایدیجی وکن خطا بیله وجوده کتوریجی اوله ورزقی اکسك اولمیه وآزی چوق وله ویاخود اهل رضا اولان کمسه نك جمیع حاجاتی مقضیه ومستجاب الدعوه اوله بونده اهل قناعت ورضانك نفسی مؤثر اولمغه رمز واردر زیرا قسمته رضا حقدن رضادر وحقله اولان من کان لله کان الله له وفقنجه هر خصوصنده مساعدهٔ الهیه دن خالی دکلدر * هست دنیا برمثال خانهٔ * بکذر ازوی کرتو خود مردانهٔ * بو بیت اکثر نسخه ده یوقدر وموجود اولان نسخه دخی خانه یرینه جیفه یازلمشدر فاما صحیح دکلدر زیرا قافیه درست اولماز (هست است معناسنه ادات خبردرکه بحسب المعنی آخر مصراعه قیدر تقدیری دنیا برمثال خانه ایست دیمکدرکه دنیا مبتدا و برمثال خبردر ویاخود هست حاصل وکائن معناسنه مقدم خبر ودنیا مؤخر مبتدادر بکذر ازوی جزاء مقدم ومابعدی شرط مؤخردر تو مبتدا وخود آنی تأکید ومردانه خبردر مثال برنسنه نك صفتی در خانهٔ ده یا زائده ویا وحدت ایچون خانه دن مراد مسافرخانه در مردانهٔ ده یا خطاب ویانسبت ایچوندر (معنای بیت) بودرکه دنیا برمسافرخانه کبی درکه خان کبی قونان کوچر پس سن دخی اکا تعلق کرسترمه واوردن کچ کرمردان حقه منسوب ایسك یعنی اکر علو همتك وار ایسه ومنزل مراده وصول دلرسك یول اوزرنده قونمه وتزوف اندکسه دخی شول بر آغاج

سایه سنه نزول ایدن کبی اول که اوراده اقامت ایلمه کوچ کیت
* هست دنیا بر مثال قنطره * بکذر از وی کرتوداری ره بره *
بونك دخی اعرابی اولکی کبیدر توداری نك تحتنده ضمیر خطابی تأکیددر
روداری نك مفعول صریحی و بره غیر صریحیدر قنطره عربیدر که
کوپری معناسنه بعض علما انی طاش کوپری یه تخصیص ایتمشدر
جسر اعمدر بره ده باحرف تعدی دیدکلریدر که تعلق مجرد ایچوندر
(ره هاء ساکنه ایله یولدر بوراده قافیه ایچون اسکان اولنماز واکر
اسکان اولنورسه قنطره ده دخی لاجل الضرور اسکان اولنور (معنای
بیت) بودر که دنیا برکوپری مثالی اوزرنه در یعنی کوپری یه بکزر
نسنه در که محل قرار دکل بلکه محل عبوردر ایمدی سن اول کوپری
اوزرنده طورمه واندن کذر ایله اکر یوزنی یوله طوترسن یعنی اکر
رهرو وطالب منزل ایسك یولجی یولده یراشور دیدکلری کبی سندخی
یولکه کت ومحل اقامت اولمیان یرده اقامت ایلمه نتکم حدیثده کلور
(کن فی الدنیا کانك غریب او عابر سبیل) بوندن مقصود ماسوادن
قطع علاقه ووصل مولایه عزیمت واسبابنه تشبثدر * هرکه سازد
برسر پل خانهٔ * نیست او عاقل بود دیوانهٔ * تقدیری هرکسی که
دیمکدر که خانهٔ سازدك مفعولی اولوب بعد الجمله هرکسی یه صفتدر که
هرکسی مبتدادر مصراع ثانی نك عربی ایله تقدیری لیس هو عاقلا
بل یکون مجنونا دیمکدر که او لفظی نیستك فاعلی و عاقل مفعولی
و بعد الجمله خبردر مابعدی تصریح بما علم التزاما قبیلندندر که معنای
اضرابی مشتملدر پل باء عجمی ایله اکثر لغاتده باء مضمومه ده درج
اولنمشدر ولکن نعمة الله فتحه ده دخی یازمشدر (پل کوپری در کوپری
باشی اوزره دیمك کوپری اوستنده دیمکدر زیرا لسان عامه ده کوپری باشی
کوپرینك ایکی طرفیدن مقصود ایسه بودکلدر بلکه کوپرینك باشی
اوزره درکه خلق اوستنه و باشنه باصوب کچرلر خانه ده یا زایده در دیوانه ده
کبی (معنای بیت) بودر که هرکسه که کوپری اوستنده خانه دوزه واو بنا
ایلیه اوکسه عاقل دکل بلکه دیوانه در زیرا باسی محلنده دکلدر وحضرت
عیسی علیه السلام بیورمشدر که (الدنیا قنطرة فاعبروها ولا تعمروها)
یعنی دنیا برکوپری کبیدر پس اوزرندن عبور ایدك وانی عمارت ایتمك یعنی

اوزرنده بناقومكز ومحل ذم ده كلور كه سيدوا شديدا واملو بعيدا يعنى
اهـل دنيا طول امله دوشوب شدادى بنالر قورديلر وعمـارتلر ايلديلر
ودنياده مخلدا اولمق اعتقادنى ايهام اتديلر بو اعتقاد ايسه خطا و بوحال
ايسه غفلت محضه در * ازخدا نبود غنا جستن روا * هست مؤمن را

غنا رنج وعنـا * تقديرى نبود جستن غنا ازخدا روا غنا رنج وعنا است
مؤمن را ديمكدر كه جستن نبودك فاعلى وروا مفعوليـدر غنا جستنك
مفعولى وازخدا اكا متعلقدر وايكنجى غنا مبتدا ورنج خبر ومؤمن را خبره
متعلقدر زيرا رالام جاره معناسنه در وهست بورادهاست معناسنه در كه
معنـاده آخر مصراعه قيـد در رجستن ضم جيم عربى ايله استمكدر
مضارعنده سين واو ويايه قلب اولنوب جويد وجوينده ديرلر اكرچه
مصدر جوييدن دخى كلور ولكن مصدر فرعيدر وبعضيلر فرق ايدوب
جوييدن آرامق وجستن استمكدر ديمشلر نتكم جست وجو ديرلر ولكن
ارامق معنـاسنك مآلى دخى طلبدر عنا عين مهمله نك فتحيله عربى در
نصب معناسـنه نصب اصلنده حركتدن حاصل اولان تعبدر ولكن
بوراده مطلق عنا تعبدر (معناى بيت) بودركه خدادن غنـا ودولت
طلب ايتمك روا وجائز اولماز يعنى اهل اخرت يانده رايج نسنه دكلدر
زيرا غنـا ومال مؤمن كامله رنج وزحمتدر رنج وتعب ايسـه باردر
وانسانك اوزرنده بار اخرت واربكن بار دنيا وغم وغصهٔ ماسوايى نيلر
واسم غنى چكمك غنـاء نفسى بولمق ايچون در بوخسه غنـاء دنيابى
وجدان ايچون دكل وبن عهدهٔ غنادن كلورم ديمك قورى دعوادر
وطريق فقر طريق نبوى در * فقر ودرويشى شفـاى مؤمنست *

* زانكه اندروى صفاى مؤمنست * فقر مبتدا وشفا خبردر واندروى
مقدم خبر وصفا مؤخر مبتدادر مصراع ثانى نك تقديرى زان سبب كه
اندروى هست صفاء مؤمن ديمكدر كه اولكى است اصلى اوزرنه دركه
در معنـاسنه در وايكنجى است هست معناسـنه در واردر ديمكدر
انكچون معناده آخر خبره قيد در وجملهسى تعليليه اولور درويشىده
يامصدريه در پس فقر ودرويشى برمعنـايه در فقير ودرويش
برمعنـايه اولديغى كبى شفا كسرله شفادندر فتحله كه طرف معناسـنه
ومرضدن شفاديدكلرى طرف سلامت بولمقدر (معناى بيت) بودركه

فقر ودر و يشلك مؤمنه شفادر اول سببدنكه اول درو يشلكده مؤمنه
صفا واردر يعني مؤمنك قلبي كدورت ماسوا ئله پاس طوتمش ومؤمن
انك غم وغصه سيله مريض اولمق مرتبه سنه يتمش وفقر وفاقه
اول كدورتي ازاله ايتمكه صيقل كبي در زيرا ابتلادر ابتلا ايسه
جلاء دله وسيله در والانبيا واوليا مبتلي اولمزدي وجلاء دل دخي
عكس انوار الهيه يي مستلزمدر كه مقصود بالذات نور تجلينك
انعكاسيدر پس بو صفا حاصل اوليجق مرض غصه يه دخي شفا
حاصل اولور * مال و اولادت بمعني دشمنند * كرچه نزديك
تو چشم روشنند * مال مبتدا بمعني اكا ظرفدر دشمنند خبردر آخرنده
ند ادات جمعدر كرچه عربي ده ان وصليه يرينه در نزديك ظرفدر
عند معناسنه مظروفي محذوفدر كرچه مال واولادت نزديك تو
تقديرنده دركه چشم اول محذوفه خبردر چشم روشن نور ديده
معناسنه پس اصلي سبب روشنائي چشمدر وجائزدركه بطريق
المبالغه اوله نتكم ديرلر فلان كسه بنم كوزم كوزم وطوتر المدر (معناي
بيت) بودركه سنك اموال واولادك معناده وحقيقتده دشمنلردر زيرا
طريق رهزنلريدر اكرچه سنك يانكده ديده لر يكك سبب روشناسيدر
وياخود سنك روشن ديده لركدر كويا دنيايه انلرايله نظر ايدرسك
واولاده قرة العين ديرلر زيرا كوزلر انلرله ساكن اولوب غيريه نظر
ايتمزلر وياخود انسان انلرله مسرور اولور * انما اموالكم را يادكير *
مال وملك اين جهانرا بادكير * يادكير اذكر معناسنه اولوب انما اموالكم
بحسب اللفظ اكا مفعول اولور مراد (انما اموالكم واولادكم فتنة آيتنك
مضمونيدر اولكي ياد ياء مثناة ايله ذكر معناسنه ايكنجي باء موحده ايله
يل معناسنه ريح كبي مال وملك جهاني بونده ريحه تشبيه واردر
زيرا ريح كبي تيز كذر ايدر وهيچ برفردك يدنده باقي قالميوب صاور يلوب
كيدر (معناي بيت) بودركه (انما اموالكم واولادكم) آيتني ذكر
ومضموني فكر ايله زيرا الله تعالى بوايكيسني فتنه قلمشدركه عبادي
انلرله امتحان ايدر تا كه حقه مشغول اله غيره مشغول بري برندن ممتاز
اوله وبو جهانك مال وملكني يل طوت يعني يل كبي عد ايله كه
سريع الانقضا ووجودي عدم مثابه سنده برموهوم نسنه در وآثار

صويه

صویه طیانمق اولمدیغی کبی اسریله دخی اعتماد یوقدر فافهم
* مرد ره را بود دنیا سود نیست * هرکزش اندیشه از نابود نیست *
بود دنیا مبتدا مرد ره اکا متعلقدر زیرا را لام جاره معناسنه در سود
مفعولیدر نیستك عربی ایله تقدیری لیس مفیدا دیمکدر بعد الجمله
خبردر و بویله دیمك دخی جائزدرکه نیست مرد ره را بود دنیا سود
مصراع ثانینك تقدیری هرکز نیست اورا اندیشه از نابود دیمکدرکه
اورا ایسه متعلقدر اندیشه فاعلیدر حرف جر اندیشه یه متعلقدر عربی
ایله تقدیری لیس له فکر وغم من المعدوم اصلا ای فی وقت من الاوقات
او معناسی لیس له ذلك لا جزئیا ولا کلیا مرد راه سالك راه حق در بود
وجود درکه وارلقدر نابود مقابلیدرکه یوقلقدر (معنای بیت)
بودرکه سالك راه حق ایچون دنیانك وجودی مفید دکلدر یعنی انك
وارلغندن اکا فرح کلمز وهرکز یوقلقدن دخی غم وغصه سی یوقدر
الحاصل نه وارلغنه سوینور ونه خود یوقلغنه برینور قال تعالی
(لکیلا تأسوا علی ما فاتکم ولا تفرحوا بما آتاکم) وجهی بودرکه
عارف بالله رسم سوایی صحیفهٔ خاطردن تراش ایلمش ونقش اضافاتی
سلمش در بو جهتدن حقدن غیری قیدی یوقدر * هرکرا از صدق دل
صافی بود * خرقهٔ ولقمهٔ کافی بود * تقدیری هرکه بودا ورا دل
صافی از سر صدق بود خرقهٔ ولقمهٔ کافی دیمکدرکه اورا بودك مفعول
غیر صریحی ودل فاعلی وصافی مفعول صریحیدر واز صدق
صافی یه تعلیلدر خرقه بودك فاعلی وکافی مفعولیدر صدق سرا
وعلانیة حقه موافقتدر وفی الحقیقه شوایب صفات نفسانیه دن
تخلصدر صفو دخی شوبدن خالصدر خرقه ده یا وحدت ایچوندر
لقمه ده کی کبی (خرقه اصلنده بر پاره بز در صکره درویشلر جبه سنده
استعمال اولندی بز پاره لر یله مرقع اولمغله صکره مرقعه وغیر مرقعه
اطلاق اولندی لقمه لقم دن در فتحله ابتلاع معناسنه (لقمه ضمله
وفتحله ابتلاع ایچون تهیئه اولنان نسنه در (کافی کفایتدن در کفایت
اول نسنه در که انده سد ضرورت وبلوغ مراد اوله (معنای بیت)
بودرکه هرکسه که صدق اوجندن قلبی صافی اوله یعنی اهل صدق
اولدیغندن اوتوری آیینهٔ قلبنده کدورت اولمیه اول کسیه بر خرقه

وبر لقمه كفايت ايديجى اولور يعنى تزين وتنعم قيدنده وغمنده اولماز
بلكه غداء سرسرى وخرقهٔ درويشانه قائل اولور ناظم قدس سره
بوراده مسكنى ذكر ايتمدى زيرا مسكن عند اهل التجرد ضرور ياتدن
دكلدر بلكه مغاره لرده وخرابانده اولمق دخى قابلدر مكر كه متأهل
وصاحب العيال اوله بوصورتده مسكن ضرورى در * انكه در بند
زيادت ميشود * دور آن اهل سعادت ميشود * تقديرى آن كسى كه
ميشود در بند زيادت ميشود دور از اهل سعادت ديمكدر كه اعرابى
ظاهردر بند قيد معناسنه در زيادت عادت تجم اوزرنه تاء طويله ايله
مرسوم وملفوظدر اهل سعادتدن مراد سعادت عظمى صاحبلريدر كه
توفيق الهى كانى ذاتيلرنه مساعده ايتمشدر كه انلر مقربون در
(معناى بيت) بودر كه اول كسه كه خرقه ولقمه وجرعه دن زياده
قيدنده اوله اول كسه اهل سعادتدن يعنى انلرك مقاماتندن ساقط
وقربلرندن بعيد اولور زيرا هركس تجردنه ومقربونله مناسبت
معنويه سنه كوره بولور * بندكان حق چو جانرا باختند * اسب همت
تا ثريا تاختند * تقديرى چو باختند بندكان حق جانرا تا ختند
اسب همت تا ثريا ديمكدر كه بوتقديردن اعرابى ظاهردر باختند جمع
ماضيدر مصدرى باختن دراوينامق معناسنه مضارعنده بازد وبازنده
ديرلر ومصدر فرعيسى بازيدن كلور كه بودخى مستعملدر همت بالاده
شرح اولنمشدر ثريا ثروتدن دركثرت معناسنه زيرا ثريا يدى عدد
يلدزدر كه آلتيسى ظاهر وبرى خفيدر واصلنده اون ايكيدر كه
يدنجيسى ايله عرب امتحان ابصار ايدر واون ايكى يه وارنجه رسول الله
صلى الله عليه وسلم محسوس وغيريه غير محسوسدر زيرا حدت بصر
اعتدال مزاجه تابعدر مزاج نبوى ايسه اعدل الامزجه ايدى تا ثريانه
تا انتهاء غايت ايچوندر حتى كبى تاختن چاپمقدر كه قوشمق وايومك
دخى ديرلر مضارعنده خا زايه قلب اولنوب تازد وتازنده ديرلر
ومصدر تازيدن دخى كلور كه مصدر فرعيدر (معناى بيت)
بودر كه حق قوللرى يعنى عبد محض حق اولنلر چونكه جانلرك
اوينادیلر وميدان فنايه سرلرن قويوب وجوددن ال يوديلر
فرس همتى اولكر يلدزنه دك بسكرديلر يعنى چاپدرديلر ولكن سوق

معناسنی متضمن اولوب سوردیلر دیمك اولمغله لازم متعدی مقامنده استعمال اولندی مقصود علوهمت وعالم قدسه حركتلرن بیاندر زیرا ثریا وعیوق وامثالی علوده مثلدر نتكم من الثری الی الثریا واین الثریا من ید المتطاول دیرلر و بوندن مفهوم اولدیكه علی عظیمه وصول وحرم حقیقته دخول عناصر سفلیه نك احكامندن خروج و بلكه جاندن دخی فناٸله حاصل اولور والا جان وجهانی و یرمین بوی جاناندن نه آلور وتجارتندن نه بولور فاعرفه * تانبازی دروه اوهرچه هست * انچه می باید كجا آید بدست * بونك تقدیری تانبازی درره اوهرچیزی كه اوهست كجا آید بدست انچه می باید دیمكدركه تامادام معناسنه‌در (نبازی فعل مضارع مخاطب منفی در ودرا كا ظرفدر وهرچیزی مفعولدر واوهست مبتدا وخبراولوب هرچیزی یه صفتدر (هست موجودست دیمكدر (انچه یعنی آن چیزی كه می باید جمله سی آیدك فاعلیدر (بدست آیده ظرفدر (معنای بیت) بودركه مادام كه انك یعنی حقك یولنده هرنه كه واردر موجودی او ینامیه سن وجان وباشی فدا قلمیه سن اول نسنه كه كركدر ولازمدر قنده اله كلور یعنی كلز مقصود بودركه افنای وجود ایتدكجه وصل الهی حاصل اولماز پس سن اكا وجود فانی بی بدل ایدرسن اولدخی سكا وجود باقی اعطا ایدركه اخذ منهم واخذوا منه دیدكلری بودر

* در فضل سخا كوید *

* درسخا كوش ای برادر درسخا * تا بیابی از پس شدت رخا * دركوشه ظرفدر ایكنجی درآنی تأكیددر رخا بیابی نك مفعولی وجار ومجرور اكا متعلقدر و بعد الجمله تعلیلدر (سخا بالاده سبق ایتدوكی اوزره علی قدر الحاجه اولان عطادر كه رأی معطی به مفوضدر (كوش كاف عربی نك ضمیله امردر مصدری كوشیدن در دورشمق معناسنه (پس باء عجمی ایله صكره وارد معناسنه (شدت اشتداددن اسمدر سخت اولمق معناسنه (شد فتحله عقد قوی در فرج بعد الشده دیرلر غم ومحنتدن صكره كشف معناسنه (رخا فتحله وخاء معجمه ایله عربیدر سعة العیش معناسنه اكثریا رخا وشدت بری برینك مقابله سنده ذكر اولنور كما ورد فی الحدیث (تعرف الی الله فی الرخاء

يعرفك في الشدة (معناي بيت) بودركه اي برادر سخايه چالش سخايه تا كه شدتدن وقحطدن صكره رخاووسعت عيش بولاسن يعني غم وغصه‌دن نجات بولوب مسرور وخندان اوله سن مقصود جود وسخانك بو مقوله معناده مؤثر اولديغن بياندر زيرا سخاده محتاجه شرح صدر واردر جزا ايسه عمل جنسندندر في المثل كما تدين تدان فافهم * باش پيوسته جوانمرد اي اخي * زانكه نبود دوزخي هرگز سخي * پيوسته باشه ظرفدر دائما معناسنه جوانمرد مفعوللدر زانكه تعليلدر زان سبب كه معناسنه هرگز سخي نبودك فاعلي ودوزخي مفعوليدر (پيوسته اولاشق ديمكدر متصل كبي (جوانمرد اصلنده مرد جوان دركه جوان مرده صفتدر حذف رابطه ايله مرد كه جوانست ديمكدر جومرد ديدكلري ضمله جوان مرددن تخفيف اولنمشدر جوان مرديكت كشيدر صكره سخي معناسنده استعمال اولندي زيرا سخي نك سخاوتي جراءت وقوت نفسله شول جهتدنكه ديرلر مال جاندر جان ويرمك ايسه هر ضعيفه ميسر دكلدر (اخي ده يا متكلم وحده ايچوندر دوزخي ده نسبت ايچوندر (معناي بيت) بودركه اي قرنداشم وشفيق جانم متصل سخي اول ويدكي احساندن كسمه وچكمه اول سببدنكه سخي هرگز اهل جهنم اولماز مگركه كافر اوله حاتم طي وابن جدعان وامثالي زيرا (رب اغفر لي خطيئتي يوم الدين) ديمديلر نكم حديثده مأثوردر پس مؤمن سخي داخل نار اولماز زيرا سخا امثل اخلاق انبيادر وكبار بيورمشلردركه احسن اخلاق بنده وبين الله تسليم ورضادر واحسن اخلاق بنده وبين عباد الله حسن خلق وسخادر * در رخ مرد سخي نور وصفاست * زانكه در جنت قرينش مصطفاست * اولكي است هست معناسنه‌در تقديري در رخ مرد سخي هست نور وصفا ديمكدركه مقدم خبر ومؤخر مبتدادر ودر جنت مابعدنه ظرفدر قرينش مبتدا ومصطفي خبر وبعد الجمله زانكه يه صفتدر زيرا تقديري زان سبب كه ديمكدر مفردات بيت بالاده شرح اولنمشدر (معناي بيت) بودركه جومرد كشي نك يكاغنده ويوزنده نور الهي وصفا وجلا وروشنايي واردر اول سببدنكه جنتده انك قرين وهمهمواوي جناب مصطفادر صلى الله عليه وسلم يعني مرد سخي سخاوت وجودي سببيله جنتده نبوتله

مناسب

مناسبت معنوی پیدا ایتمکین جنتده مکانی محاذات مقام نبوی‌ده اولور
وروی مصطفادن اقتباس نور حسن وجمال ایدوب یوزی نور اولوب

قالور * حق تعالی بردر جنت نوشت * این که جای اسخیا باشد بهشت *
نوشت کسر واو ایله ماضیدر مصدری نوشتن در یازمق معناسنه کتابت کبی
مضارعنده نویسد ونویسنده دیرلر ومصدری نبشتن دخی کلور
باء موحده کسریله بو صورتده مضارعنده بلا واو وشین سین مهمله یه
قلب اولنور ظاهر اولان بودر که مصدر اصلی باء موحده ایله در
واو ایله اولان مصدر فرعیدر ولکن با وواو حروف شفویه ومبادله‌دن
اولمغله اهل لغت ایکی مصدری دخی ثبت ایتمشلر نوشتک فاعلی
حقدر تعالی جمله معترضه در شکم مرورایتدی بر نوشتک مفعول
غیر صریحی واین صریحی در تقدیری این خط که دیمکدر اسخیا
سخینک جمیدر بهشت بانک کسریله جنتدر که باشدک فاعلی وجای
مفعولیدر (معنای بیت) بودر که حق تعالی جنت قپوسی اوستنه دست
قدرتله بو خطی یازدی که جنت سخی یری اولور یعنی جنت خلق
اولندیغی وقتده طاق بابه بو مضمون کتابت اولنمش ایدی زیرا جنت که
معنای جود وکرمدن صورت بولدی انکیچون جنته فضل الهی ایله
دخول ایدرلر یوخسه اعمالله دکل بو سببدن مؤمنه دخی کرکدر که خلق
الهی ایله متخلق اولوب جواد اوله تا که جنته دخوله مناسبت قویه بوله

* اسخیارا با جهنم کار نیست * جای ممسك جز میان نار نیست * کار نیستک
فاعلی واسخیارا اکا متعلقدر زیرا را لام جاره معناسنه ویا مع معناسنه در که
کاره متعلقدر وعربی ایله تقدیری لیس للاسخیاء فعل ومصلحة مع
جهنم دیمکدر جهنم دار العذابك یعنی حرور وزمهریر وجمله
طبقاتنك اسمیدر بعیدة القعر اولان قیویه جهنام دیرلر (جهنم دخی بعیدة
القعر اولمغله اندن مشتق اولدی وبعضیلر دیدیلر که جهنم جهامدندر که
ترش رو اولمقدر زیرا جهنم کریهة المنظردر وجهام شول سحاب درکه
مطرن صب ایتمش اوله مطر ایسه رحمت اللهدر چونکه رحمت
یعنی مطر زائل اولدی جهام دنلدی وکذلك الله تعالی جهنمدن
رحمتنی ازاله ایلمشدر بی مرحمت اولان کسه نك ایسه چهره سی عبوس
وکریه در جای ممسك ایکنجی نیستك فاعلیدر وجز استثناء مفرغدر

عربی ایله تعبید یری لبس مکان الممسك الاوسط النار (معنای بیت)
بودرکه جومردلر ایچون جهنم ایله ایش یوقدر مالنی محلندن امساك
و حفظ ایدنلرك یری دخی جهنم اورتاسندن غیری دکلیدر یعنی
نه جومردلرك جهنمله ونه بخیللرك جنتله مناسبتلری یلکه جومردلرك
یری وسط جنت و بخیللرك وسط ناردر یعنی جهنم ایچروسیدر زیرا
میان اورته در ولکن چاق اورته دکلدر بلکه چاق اورته یه عرب
وسط دیر سینك فتحیله وعجم میانه دیر هاء تخصیص ایله الحاصل سخا
دخول جنتك اسباب قویه سندندر موجب دکل ایسه ده و بخل جهنمك
اسباب قویه سندندر کذلك زیرا دخول جنت فضله ودخول نار
عدلیله در و درجات وطبقات اعماله انقسام اولنوب خلودلری
اعتقادلرنه راجع اولور * پیشهٔ اهل بخل تلبیس دان * در جحیمش
همدم ابلیس دان * پیشه دانك مفعول اولی وتلبیس ثانیسیدر ایکنجی
دانك مفعول اولی محذوفدر دان ایشانرا دیمکدرکه اهل بخله اشارتدر
مفعول ثانیسی همدم در ودر جحیمش همدمه ظرفدر شین اهل بخله
راجعدر زیرا اهل لفظی جمع وافراده صالحدر و بردخی بولسانه
مطابقت لازم دکلدر تلبیس تخییط ومتاع وقماشك عیبنی خریداراوزرینه
ستر ایتمك تدلیس کبی (جحیم جحمه دندرکه آتشك زیاده علولنمسیدر
پس جحیم شول آتشدرکه شدیدة الاشتعالدر جحیم آخرنده شین معناده
دانه قیددرکه دانش دیمکدر (ابلیس ابلاسدندرکه زیاده یأس
وقنوطدن عارض اولان حزندر و بعضیلر دیدیلرکه ابلیس اسم
اعجمیدرکه مشتق دکلدر وشیطان وابلیس ورجیم وامثالی عزازیلك
بعداللعن اولان اسماسیدر قبل اللعن عزازیل دینلوردی که اسم الهی یه
مضافدر زیرا ایل الله در جبرائیلده اولان کبی (معنای بیت) بودرکه
اهل بخلك صنعتنی تلبیس بیل یعنی خیر وشری بری برینه خلط
ایتمشلردر وطوغری یوله کیتمیوب حیله ومکردن خالی دکللردر اشته
بویله اولدقلری ایچون سن انلری جهنمده مصاحب ابلیس بیل یعنی اهل
جهنم اولوب شیطانله برزنجیره باغلنورلر زیرا مالی امساك ایتمکده
ابلیس پرتلبیسك وسوسه سنه تابع اولمشلردی بوجهتدن انلك تحت
اللواسنده محشور لولوب (واذا النفوس زوجت) موجبنجه جهنمده

دخی اکا مقارن قلنورلر وناظمك قدس سره کلامنده تشدید وتغلیظ واردر کما لا یخفی علی الناظر المتأمل * هیچ ممسك ننكرد روی بهشت * بلکه بااوکم رسد بوی بهشت * هیچ ممسك مابعدنك فاعلی وروی مفعولیدر بلکه اضرابدر که ترقی معناسنی افاده ایدر بااورسده متعلقدر بوی رسدك فاعلیدر کم مصدر محذوفه صفتدر تقدیری رسد رسیدن دیمکدرکه رسیدن رسده مفعول مطلقدر عربی ایله تقدیری یصل الیه ریح الجنة وصولا قلیلا ناقصا ای لا یصل اصلا کما مر نظائره (ننكرد اصلنده نکرد در نونك کسریله اوزرنه نون نافیه ادخال اولنوب ضرورت وزنیچون نون ثانیهٔ اصلیه نك حرکتی اختلاس اولنور (معنای بیت) بودرکه هیچ بر ممسك ویاخود ممسك هیچ بر وجهله جنت یوزنه بقمز زیرا او یوزنه بقاجق یوزی یوقدر که سخا یوزیدر بلکه جنت رایحه سی که بشیوز ییلق مسافه دن ایریشور اکا آز ایریشور یعنی ایراقدن بله رایحهٔ جنتی قوقلاز زیرا مشامی باد بخل ایله مسدود اولمغله دور ونزدیك بومعناده اکا برابردر که نزدیك اولسه دخی دوردر بعدذا بوندن مراد یا تغلیظ ویاخود قرآنده ذم اولنان بخلادرکه کفره در پس بخل صفت کفره در صفت مؤمنین دکل تتکیم بومعنایی اشعار ایدر شول آیت که قرآنده کلور (فویل للمشرکین الذین لا یؤتون الزکوة) یعنی اصل ایمان معدوم اولان محل فروعله مکلف دکل ایکن زکاتی عدم ایتالریله ذم ایلدی ایتاء زکوة ایتمامك صفت کفره اولدیغنی اشعار وتوبیخدن اوتوری تتکیم ولدت فی زمن الملك العادل ده انوشروان کافرك عدالله موصوف اولدیغی عدالك مطلقا ممدوح اولدیغنه اشارت ایچوندر زیرا بوعدلدن مراد بینه وبین الناس اولان معامله در وشرك که ظلم عظیمدر بینه وبین الله اولان معنادر * آنکه میخوانند مر اورا سقر * اهل کبر وبخل را باشد مقر * آنکه آن طبقه ویاآن دار العذاب که تقدیرنده در میخوانندك ضمیری اهل قرآنه راجعدر که انلر مصحفده اوقورلر مر زائده در اورا میخواندك مفعول اولی وسقر مفعول ثانیسیدر وبعض نسخه ده اورایه بدل وی را دوشمشدر ایکیسی بردر زیرا وی اصلنده اودر تتکیم سبق ایتمشدر وبعد الجمله آنکه یه صفتدر وآنکه تقدیر مذکور له مبتدادر خبری مصراع ثانی جمله سیدر

اهل کبر باشدك مفعول اولی ومقر ثانیسی در سقر حرکتله طبقات جهنمدن برینه علمدر ومطلقا جهنم دیدکلری کبی سقر دخی دیرلر زیرا اتشی چهره یی احراق وتغییر ایدر ودخی غیری حالی واردر که قرآنده مبیندر قال تعالی (وما ادراك ماسقر لاتبقی ولاتذر لواحة للبشر علیها تسعة عشر) مقر قرار ایده جك یردر زیرا اهل جنت جنتده واهل نار نارده مخلد ومستقرلردر یعنی دنیاده قرارلری بطریق الاستیداع ابدی دارینه دخولدن صکره قرارلری بولدیلر (معنای بیت) بودر که اول جهنم ویا اول طبقه که علما اکا سقر دیرلر وقاریء قرآن اولنلر سقر دیو اوقورلر الحاصل سقر دیدکلری دار العذاب اهل کبر وبخله مقر اولور یعنی متکبر وبخیل اولنلرك قرارکاهلری جهنمدر زیرا کبریا الله تعالی یه مخصوصدر پس هر کیم انکله بو صفتده منازعه ایدرسه داخل دوزخ اولور وجزاسنی بولور وکذلك بخل بیان قرآنله مذموم در بناء علی هذا هر کیم اکا اعتقاد ایتمزسه کفره ایله ابدی جهنمده قالور ومؤمن اولدیغی صورتده دخی بخل انی کفره داعی اولور بو سببدن ابلیس زاهد بختلی قطارنه المشدر وفاسق سخی یی بند ایده مشدر سخاانك آخر نجات وصلاخنه سببدر * ای پسر در مردمی مشهور باش * از بخیلی وز تکبر دور باش * تقدیری باش مشهور در مردمی دیمکدر که در مشهوره ظرف ومشهور باشك مفعولیدر واز دوره متعلق ودور باشك مفعولیدر مردمی ده یا مصدریه در مردم آدم اوغلانیدر بوراده مراد رجلیت وانسانیت دیدکلریدر که اوچ نسنه دن عبارتدر که صدق اللسان ودفع الاذی عن الجیران ومواساة مع الاخوان در مواسات مالندن کسه یه نسنه ویروب انکله مشترك اولمقدر که سخا دیدکلریدر بخیلی ده یا مصدریه در (معنای بیت) بودر که ای پسر انسانیتده وکشی لکده مشهور اول یعنی جود وکرمله خلق اراسنده شهرت بولوب هر آغزدن برخیرد عا ال ودرجات عالیه صاحبی اول وبخلق وتکبردن بعید اول یعنی جمیع صفات ذمیمه دن وخصوص اوزره بخل وتکبردن قلبکی تطهیر ایله وبو مقوله بد نسنه لرك یانته اوغرامه زیرا حقسدن بعد که باعث اولور * با سخا باش وتواضع پیشه کیر * تاشود روی دلت بدرمنیر * تواضع کیرك مفعول اولی وپیشه

تا نیسی در روی شودك فاعلی و بدر مفعولی ومنـیر بدرك صفتی در
و بعـد الجمله ماقبلنه تعلیلدر (تواضع نفسنی وضع وخفضـدر که
ریاست وکبرك مقـابلیدر تنکم بالاده مرور ایتمشـدر (پیشه صنعتدر
شرحی بالاده کچد ایلمشـدر (کیر کاف عجمی ایله امردر مصـدری
کرفتندر طوتمق معناسنه مضارعنده کیرد وکیرنده دیرلر یعنی تایی داله
قلب وفایی بلاقلب حذف و یازیاده ایدرلر وکافك زیاده لکی اشباع
کسره دن اولمق دخی وجهدر ولکن دیمشلردر که عمل مذکور شاذدر
یعنی کرفتندن کیرد دیمك علی خلاف القیـاس در که یانك زیاده لکی
وفانك بلاقلب حذفیدر (بدر اون درت کیجه لك آی که نورله ممتلی
اوله (منیر انارتدن در روشن ایلك معناسنه (معنای بیت) بودر که سخایه
مقارن اول وتواضعی کسند که صنعت اتخاذ ایله که صانع صنعتنه مقید
اولدیغی کبی سندخی تواضعـدن جدا اولمه تا که سنك قلبك یوزی
عالمی روشن ایدیجی اون درت کیجه لك ماه کبی اوله زیرا سخا ایله جلاء دل
حاصل اولور ومتواضع دخی خاکدن مرفوع اولوب خاك آلود
اولدیغی مقـابله ده مقام عالیده زبرقان کبی شـرف ونور بولور

* ❁ در بیان افعال شیطانی بود ❁ *

* چارخصلت فعـل شیطانی بود * دآند اینها هرکه رحمانی بود *
چارخصلت بودك فاعلی وفعل مفعولیدر ویاخود چارخصلت وجمله
فعلیه خبردر هرکه دانك فاعلی واینها مفعولیدر بودر رحمانی جمله سی
فاعله صفتدر رحمانی وشیطانی ده اولان یالر نسبت ایچوندر (رحمانی
اخلاق الهیه ایله متخلق (وشیطانی صفات شیطانیه ایله متصف اولان
کسه در (اینها چارخصلته اشارتدر (معنای بیت) بودر که درت عدد
خصلت ذمیمه شیطانه منسوب ایش اولور رحمانی اولان بوخصـال
رذیله یی بیلور ونتیجه سنه واصل اولور بوراده عالمه رحمـانی دیدی
زیرا علم اسم رحماندن فیض خاصدر وانسان رحمانی اولمدقجه شیطانی
وفعـل شیطانی بیلمزومیان خیر وشری فرق ایتمز انکیچون هرعصرده
بین الناس اختلافات کثیره سی اکثری جهلدن ناشیدر * غطسهٔ مردم
چو بکذشت از یکی * باشدان ازفعـل شیطان بی شکی * تقـدیری
چو بکذشت عطسـهٔ انسـان از یکی باشد دیمکدر که اعرابی ظاهردر

(عطسه ده اولان همزه اضافت ایچوندر (عطسه اغسرمق دیدکلری یدر
عطاس کبی اصلنده بناء مره در برکره اغسرمق معناسنه (بکی ده
و بی شکی ده یالر زائده در (معنای بیت) بودرکه آدم اوغلاننك یعنی
اولادنك کرك ذکر وکرك مؤنث اغسرمسی چونکه بردن چکدی یعنی
زیاده اولدی اول بی شك فعل شیطاندن اولور یعنی شیطانك دماغ
انسانی تحریك وضبر بندن اولور تا که صورتی متغیر و برآفته مؤدی
اوله معلوم اولا که نفخ روح آدمك علیه السلام وجودنه سریان — مطلب
ایتدکده منخرلرندن یعنی بورنی دلکلرندن هواء چقوب اغسردی
بوسببدن صورتی متغیر اولوب اینه یرینه کلدکده ملك اکا حمد ایتمکی
تعلیم ایتدی زیرا حسن صورتنك اولکی حالنه عودتی نعمت جلیله
ایدی آدم دخی علیه السلام الحمد لله دیوجك الله تعالی یوردی که
یرحمك الله یا آدم لهذا خلقتك یعنی سنی بکا حمد ایچون خلق ایتدم
تا که حمدك مقابله سنده سکا رحمت ایدم اشته تشمیت عاطس بورادن
قالدی ومصابیحده کلورکه برکمسه حضور رسول الله ده علیه الصلاة
والسلام اغسردقده جناب نبوت دخی یرحمك الله یوردی واردنجه
برکره دخی اغسردقده یوردی که الرجل مزکوم یعنی ایکنجی عطسه سند
تشمیت ایتمیوب بو آدم زکام علتنه مبتلادر دیو اشارت ایلدی ناظمك
قدس سره کلامی بوروایته وآدمك علیه السلام عطسهٔ واحده سنه
موافقدر و بعض روایاتده ایکی یه و بعضنده اوچه دك جواب
لازم واوچدن زیاده سنده مخیردر وحدیثده کلورکه (من عطس
ثلث عطسات متوالیات کان الایمان ثابتا فی قلبه) دیو
حدیثده اوچه دك تشمیت لازم کلدیکی فهم اولنور وتشمیت لازم کلدیکی
عاطسه دخی هر کره ده حمد لازم اولور وجواب حمد مسموع اولدیغی
صورتده در والافلا * خون بینی نیز ز شیطان بود * انکه ظاهر دشمن
انسان بود * خون بودك فاعلی وارا کادعاقد رانکه آن شیطان که
دیمکدر ظاهر فی الحقیقه دشمنه صفتدر بو دشمن ظاهر انسان
دیمکدرکه دشمن بودلی مفعولی و بعد الجمله شیطانه صفت اولور بینی
لولنده یاء موحده نك کسری وآخرنده یاء اصلیه ایله برونده انف کی
(معنای بیت) بودرکه برون قانی دخی شیطاندن اولور یعنی انك دماغ

انسانی ضبر بندندر تاکه سیلان دم کثیرله هلاك اوله اول شیطانله
انسانك دشمن ظاهری اولور یعنی دشمن اولدیغی آشکاره درا کرچه
اغوا والقابی خفیسدر که قان پاره سی اولان یورك انك مغمزی در
ومنفذی بین الکتفین در انکچون اورادن حجامت سنتدر زیرا دمك
تقلیلی ایله مجاری شیطانك تنك اولور والله الحفیظ * خامیازه فعل
شیطا نست وقی * ای پسر ایمن مباش ازمکروی * خامیازه مبتدا
وفعل خبروقی خامیازه اوزرینه معطوفدر ایمن مابعدنه مفعولدر ازایمنه
متعلقدر خامیازه اسنمك وخمیازه دخی دیرلر یازه اسمدر اسنمك معناسنه
مصدری یازیدن درکه اسنمك وکرنمك در عرب اسنمکه تثاءب
دیروکرنمکه تمطی دیر (خام ناپخته وکنند وخم اکری وقورم و بکلم وکندك
بوغازه کیجه جك یری ظاهر اولان بودرکه خام اصلنده یازه اضافتله در
ولکن وجهی تأمل ایله ظاهر اولور (قی عربیدر اصلنده همزه ایله در
فی کبی ولکن وی ایله قافیه اولمقدن اوتوری بلا همزه تلفظ او انور
قی کوکلی بولانوب قوصمقدر (ایمن همزه نك ومیمك کسری ایله تسکین
بالاده مؤمن مقابله سنده ایراد اولندیغی اشکال الدر ایمن باامان
وبی خوفدر (مکر خفیة سعی بالفساد در (وی اصلنده اوی درکه ضمیر
منفصلدر بوراده شیطانه راجعدر صکره همزه حذف وواو مفتوح قلندی
تسکین مرور ابتدی (معنای بیت) بودرکه اسنمك فعل شیطاندر یعنی
اکا منسوب برکار قبیحدر زیرا اسنمك که آغزی آچوب کرنمکدر سببی
کثرت طعامدن حاصل اولان ثقلت بدندرکه حباثل شیطاندندر
انکچون دیمشلردرکه هیچ برنبی تثاءب ایتمامشدر زیرا انلرده موجب تثاءب
یوقدر وآغزی آچاق دخول شیطانه طریقدر انکچون یدیله و یا ینکی
ایله ستر فم ایتمك کرکدر کرك داخل صلوتده وکرك خارجنده زیرا انك
ادبدن ومفسده دن خالی دکلدر وکذلك قی ایتمك دخی فعل شیطاندرکه
قبحی جهتیله اکا مضافدر زیرا سبب غالبی امتلا وانحرافدرکه وجوده
کسل ویرمکدن وطاعتی تأخیره باعث اولمقدن منفك اولماز ای پسر
شیطانك مکرندن بی خوف وباامن اولمه زیرا خفیة ساعی بالفساددر
بعده ناظم قدس سره طاعون وحیضی ذکر ایتدی مع هذا ایکیسی
دخی ضرب جنه منسوبدر زیرا طاعون سبب شهادت وحیضك

سیلانی دخی مدار صلاح رحم وطبیعتدر سؤال اولنورسه که چونکه حیضده فایده واردر شیطانه نسبتک معناسی نه‌در جواب بودرکه مانع صلوة وصیام اولدیغیچوندر آنکیچون نسایه ناقصات الدین دنلدی

* درصفت منافق کوید *

* دور باش ای خواجه ازاهل نفاق * درجهنم ان منافق‌راوثاق * ازدوره متعلقدردر دانه ظرفدر وثاق دانک مفعولی ومنافق راوثاقه متعلقدر زیرا رالام جاره معنا سنه در وثاق کسر واوله فارسیده خانه معناسنه وفتح وکسرله عربیده شول ایپدرکه آنکله حیوان بغلنور بوراده مراد اولکیدر بقیهٔ مفردات شرح اولنمشدر (معنای بیت) بودرکه ای خواجه یعنی ای عزیز ومحترم اولان مؤمن مخلص اهل نفاقدن وصفتلرندن دوراول وصحبتلریچون مجلسلرینه داخل اولمه منافقک خانه ومنزلی جهنمده بیل که درک اسفلدر واول طبقه‌نک عذابی سائردن اشددر پس اهل ناره قریب اولان دخی اهل نار اولور بوکره یاعلامت نفاق ندرتاکه اول نشانله منافقی بیلوب آندن بعید اولایم دیو سؤال ایراد اولیجق جواب ویرر که * سه علامت درمنافق ظاهرست * زان سبب مقهور قهر قاهرست * سه علامت مبتدا ودر ظاهره ظرف وظاهر خبردر زان سبب عربیده ولهذا یرینه درکه مابعدنده مقهوره متعلقدر مقهور مبتداء محذوفه خبردر تقدیری او مقهور دیمکدر مقهور مابعدینه وبابعدی دخی مابعدنه مضافدر (قهر غلبه وتذلیل در قاهر وقهار الله تعالی درکه قهر فی الحقیقه انک صفتیدر (معنای بیت) بودرکه اوچ علامت منافقده ظاهردر یعنی منافقک اوچ علامت ظاهرهسی ونشان نفاقی واردرکه منافق اولدیغی اندن معلوم اولور اول سبدن یعنی اول اوچ علامتدن وخصلت دیرلره دن اوتوری الله قاهرک قهرینک مقهوریدر یعنی تحت قهر الهیده درکه اکا حقدن روی لطف یوقدر * وعدهای اوهمه باشد خلاف * قول اونبود بغیر ازکذب ولاف * وعدها یاشرک فاعلی ویااضافت ایچوندر همه وعدهایی تأکیددر خلافی مفعولدر قول نبودک فاعلی وبغیرا کا متعلق وازدخی غیره متعلقدر (وعدها وعدک جمعیدر وعد خیرله ترجیه‌در یعنی زمان مستقبلده ایصال منفعت ایله اخباردر

خیرد

خیرده استعمال اولندیغی کبی شرده دخی مستعملدر قال الله تعالی (وعدها الله الذین کفروا) خلاف اصلنده وفلقك مقابلیدر بوراده خلف معناسنه درکه وعده وفا ایتمامکدر (لاف زدن) با ولو کمك معناسنه اسم مصدردر لاف زدن ولافیدن اوکمك در (معنای بیت) بودر که منافقك جمله وعدلری خلاف اولور یعنی ایتدوکی وعدلره وفا ایتمز وانك سوزی کذب ولافدن غیریله اولماز یعنی سوزلری واقعه مطابق دکلدر وقوری لاف وچکه درکه بونلردن شرعده نهی اولنمشدر ولکن اکر نفاق کفری ابطال واسلامی اظهار له اولورسه اکا نفاق ایمانی وشرعی دیرلر که موجب درك اسفل اولان بونفاقدر واکر سیری خلاف علنی اولمق معناسنه اولورسه اکا نفاق عملی وعرفی دیرلر که بونك عذابی سائر عصات مؤمنین ایله طبقهٔ علیای نارده در وناظمك قدس سره عنوان کلامده وثانی جهنمده در دیدوکی بومعنایه محمولدر زیرا بونفاق اولکینك شعبه‌لرندندر بونسه حقیقتده نفاق دکلدر واکر مرادی درك اسفل ایسه کلامی تغلیظه ویا استحلاله محمول اولور * مؤمنا نرا کم اعانت میکنند * هم امانت را خیانت میکنند * مصراع اولك عربی ایله تعبیری یفعل قلیلا من الاعانة للمؤمنین دیمکدر پس کم میکنندك مفعولی واعانت تمیزی ومؤمنا نرا اعانته متعلقدر زیرا رالام جاره معناسنه در بعض نسخه ده اعانته بدل رعایت وبعضنده عنایت دوشمشدر مآل بردر عنایت شانه اعتنا واهتمام معناسنه در (امانت وخیانت بری برینك مقابلیدر یعنی خیانت امانتده خلاف شرعله تصرفدر (معنای بیت) بودر که منافق مؤمن مخلص اولانلره آزیاردم ایدر یعنی اختیاریله اعانت ورعایت ایتمز وشانلرنده وخصوصنده اهتمام قلمز مکر ضروری واقع اوله هم امانته خیانت ایلر یعنی قبول ایتدوکی کبی محلنده تسلیم ایتمز بلکه یاانکار ویاتبدیل ویانقص ایلر وعلی هذا بعد ذا حدیث صحیحده وارد اولدیغی اوزره علامت نفاق اوچدر ودرتدر که خیانت وکذب وغدر وفجور عند المخاصمه در یعنی حقدن عدول ایتمکدر وناظم قدس سره اوچ روایتیله عامل اولوب فجور عند المخاصمه‌یی ترك ایتدی * نیست در وعده منافق را وفا * زان نباشد در رخش نور وصفا

مطلب

نیست عربی ده لبس معناسنه اولمغله وفا انك فاعلی ودر وفایه ظرف ومنافق راوفایه متعلق ومنفی بی تبیین در وجائزدر که نیست نفی ایچون اولان لامعناسنه اوله بوصورتده وفا انك اسمی اولور لاوفاء للمنافق فی وعده معناسنه زان نفیی تعلیل ودر نباشده ظرف ونور فاعلیدر مفردات بیت مرة بعد اخری شرح اولنمشدر (معنای بیت) بودر که منافق ایچون وعدنده وفا یوقدر بلکه کاری عهدنی نقض ووعدنه عدم وفادر بوسببدن انك بکاغنده یعنی یوزنده نور وصفا یوقدر زیرا ظلمت باطنی وتاریکئ عملی چهره سنه عکس ایتمشدر شویله که اکر برچشم بصیرتی نور فراستله منور وپرتو عیان وکشفله روشن برکسه نظر ایلسه صورت ظلمت کوریر نور مخلصلر یوزنده نور ظاهر اولدیغی کبی فافهم * تاپنداری منافق را امین * نیست بادا تخمش ازروی زمین * تا تحذیر ایچوندر صاقن معناسنه زنهار کبی نپنداری مضارع منفی در مصدری پنداشتن در صانمق معناسنه مضارعنده شین رایه قلب اولنوب پندارد و پندارنده دیرلر منافق مفعول اول وامین ثانی در امین صفت مشبهه در که خائنك وخوئنك صبور وزنی اوزره مقابلیدر بادا امر غایبدر اولسون معناسنه اصلنده بود در واو الفه قلب اولندقده بانك ضمه سی تبدیل اولنوب باد اولدی صکره تفخیم ایچون اخرنه الف اطلاق الحاق اولنوب بادا دنلدی وحلبی ده کلور که باد اصلنده بواد در کثرت استعماله بناء واو حذف اولنمشدر انتهی ولکن صحیح اولان اولکی در زیرا بوراده الف صکره دن زیاده در کادده ورساده وامثالنده اولدیغی کبی پس امر غایب اصلنده مضارع صیغه سی اوزرنه در که فرقلری قرائتله در الغله اولان امر غایب دعاده مستعملدر رحمت کاد کبی رحمت ایلسون دیمکدر (نیست بادانك مفعولی و (تخمش فاعلیدر تخم هرنسنه نك اصلی وماده سیدر حیوانده ومیوه ده وغیرنده مستعملدر تخم مرغ یمرطه در بعض نسخ ده شرش ونامش ولکن تخم ابلغدر از نیسته متعلقدر روی زمین ظاهر اولان ارض دیمکدر (معنای بیت) بودر که زنهار منافقی امین ظن ایلیه سن زیرا امانت خواص اهل ایمانك صفتیدر پس اکر مالکی واکر رازکی اکا امانت ویرمه والاضایع اولور منافقك تخمی یریوزندن یوغ اولسون زیرا

ضررعامی واردر بو جهتدن بددعایه مستحقدر وسلسله سنك انقطاعنده
نفع شامل واردر زیرا دیمشلردرکه الحیة لاتلد الا الحیة و بومقامده
سویلمشلردر اذا طاب اصل المرء طاب فروعه * ازمنافق ای پسر
پرهیزکن * تیغ را از بهر قتلش تیزکن * از پرهیزه متعلق و پرهیز
کن کلمه سنك مفعولیدر وتیغ ایکنجی کنك مفعول اولی وتیز ثانیسی
و یاخود علی العکس در از بهر فعلی تعلیل در پرهیز صافمقدر تیغ
مطلقا تیز وکسکین نسنه دردمردن اولسون غیریدن اولسون بوراده
مراد قلیجدر تیغك اصلی تیزدززاغینه تبدیل اولنمشدر کریغده کبی که
اصلی کریزدر (قتل جسددن روحی ازاله در موت کبی غیرك مباشرتی
اعتباریله قتل وفوت حیات اعتباریله موت دیرلر تیز نافذ در ترك
کچردیر تیره وصف اولنورسه مراد دللك و تیغه وصف اولورسه
کچمك در مقابلی کنددر ضمله نفوذی یوق معناسنه ترك اکاچونکه دیر
زبان تیز دیرلر نافذ نسنیه تشبیه اعتباریله وحدتلو کشی یه مجازا تیز
دیرلر لسان ترکیده مجازا سریع کچر دیدکلری کبی فارسیده تیز دیرلر
عربك الوقت سیف قاطع دیدوکی سریع معناسنه در (معنای بیت)
بودرکه ای پسر منافقدن وانکله صحبت ومخالصه دن ومصادقه دن
حذر واجتناب ایله بلکه شرنی دفع ایچون آنی قتل ایتمدن اوتوری
قلیجی کسکین ایله زیرا واجب القتل در شول وجهدنکه مضردر بو کلام
بطریق المبالغه در وجائزدرکه تیغی تیز ایتمکدن مراد بد دعا اوله
تنکم بالاده کندندن صادر اولدی ومحتملدرکه قتلدن مراد
قتل حکمی اولا که شری مندفع اولور وجهله تضییق در فافهم
* بامنافق هرکه همره میشود * منزل اودرتك چه میشود * تقدیری
هرکسی که میشود همراه بامنافق میشود منزل اودرتك چاه دیمکدرکه
بوتقدیردن اعرابی ظاهردر بعض نسخه ده درتك چه یرنه در جهنم
دوشمشدر اولکبسی ابلغدر (تك فتحله دیب که فتحله عرب قعردیر
دربن لك معناسنه (معنای بیت) بودرکه هرکسنه که منافق ایله
یولداش واکا یار ومصاحب اولور انك منزلی چاهك یعنی جهنم
قیوسنك دربن دیبنده اولورکه جهنمك دیبی یمش ییلاق مسافه در
مراد (ان المنافقین فی الدرك الاسفل من النار) مضمونیدر زیرا هرکس

قرينڭ حكمنى اخذ ايدر وجزاسى دخى اكا كوره اولور و بونده يول
يولداشى اولمقدن تحذيره رمز واردر زيرا موجب تعب وسقوطدر فافهم
* درعلامت اهل تقوى ميكويد *
* سه علامت باشد اندر متقى * كى بود نسبت تقى را با شقى *
باشدڭ فاعلى سه علامت واندر اكا ظرفدر نسبت بودڭ فاعلى وتقى
نسبته متعلق در باكى (متقى اتقادندر وقايه اتخاذ ايتمك معناسنه كه
كنديكى انكالـه صيانت ايتدو كك نسنه در وحقيقتى نفسى موجب
عقوبت اولان فعل وتركدن صيانتدر كفر ومعاصى وتعلق ماسوى كبى
وانڭ اسمنه تقوى ديرلر ومتقى وتقى بردر زيرا اتقيت الشى دنلدوكى كبى
تقيت الشئ دخى دينلور متقى نڭ جمعى متقون وتقى نڭ جمعى اتقيا كلور
نسبت اضافت و برنسنه يى برنسنه يه ايصالدر شقى سعيدڭ مقابليدر كه
اسـباب توفيق اكا مساعده ايتمامشدر (معنـاى بيت) بودركه اوچ
علامت اولور متقى ده كه اول علامانله سعيـد ومتقى اولديغى بلنور
وشقى يه سعيد دنلمز عكسى كبى زيرا تقى نڭ شقى يه نسبت واضافتى
اولور يعنى اولماز الحاصل متقى كه سعيددر بشقه علامتى واردركه انڭ
سببيله سعيد شقى يه قياس اولنماز وحكم واحد ده قلنمز بلكه هر برى
وصف مخصوصى جهتيله برقبيلدندر فافهم جدا * برحذر باشد تقى
از يار بد * تانيند ازدوراو در كار بد * تقديرى باشد تقى برحذر از يار بد
تانيندا زداو رادر كار بد ديمكدر كه تقى باشدڭ فاعلى و براكا واز حذره
متعلقدر تا تعليليه در نبنـد ازدڭ فاعلى تحتنده يار بده راجع اولان
ضميردر ورا اصلنده اوراددر نبند ازدڭ مفعوليدر او ضمير منفصلدركه
تقى يه راجعدر درنبند ازده ظرفدر (معنـاى بيت) بودركه متقى اولان
كمسه يرامز اردن حذر وخوف اوزرنه اولور يعنى بدكار آدمى كندنه
يار ايدوب آنكله صحبت ايتمز تا كه انى كار بده القا ايتميه زيرا بدكاره قرين
اولان دخى بدكار اولور نتكم مثل تركيده كلور اوزم اوزمه كوره قرارر
يعنى انڭ رنكندن وطعمندن چقمز زيرا اصلده شركت فرعده شركتى
مستلزمدر * كم رود ديكر در وغش بر زبان * وز طريق كذب باشد
ركران * تقـديرى ديكركم رود دروغ بر زبانش ديمكدركه شين
زبانه قيد دركه بونڭ عربى ايله تقديرى الثانى انه يجرى الكذب على

لسانه

لسانه قليلا ای جریانا قلیلا دیمکدر زیرا دیکر که بردخی دیمکدر بوراده
ایکنجی معناسنه درکه اوچ علامتدن اولکینك غیریدر وکمدن مفهوم
اولان نقصان قلته وقلت عدمه محمولدر رود مضارع عدر مصدری
رفتن در کتمك معناسنه دروغ اتك فاعلیدرکه یلان دیمکدر وز طریق
واز طریقدن مخففدرکه باشده متعلقدر طریق بولدر زیرا آیاق ایله
طرق وضرب اولنور کران کاف عربیدنك فتحیله کنار معناسنه درکه
مقلوبیدر (معنای بیت) بودرکه بردخی علامت متقی بودرکه لسانی
اوزرینه کذب آزکیدر یعنی اصلا یلان سویلمز وطریق کذبدن کنار اوزرنه
اولور یعنی راه دروغه کتمز بلکه کناره چقر وسلامت بولور زیرا طریق
کذبك غایتی منزل دوزخدر وکناری صدقدرکه یمین عرشه ایصال
ایدرکه جنت اوراده در والله الموصل * ازحلال پاك کم کیرند کام *
تا نیفتند اهل تقوی درحرام * بوترکیبك اصلنده تقدیری اهل
تقوی کم کیرند کام از حلال پاك تانیفتند درحرام دیمکدر صکره اضمار
قبل الذکر طریقنه سلوك واقع اولدی پس کیرندك ضمیری مؤخر اهل
تقوی یه راجعدر انکچون جمع ایراد ایلدی اهل تقوی نیفتندك فاعلیدر
انکچون نیفتندی افراد ایتدی حلال عقده منع اندن منحل اولان
نسنه در استعمالی اوزرنه معاقبه یوقدر پاك طاهر دیمکدرکه شبهه دن
مبرادر کم لفظی واعرابی نظائرندن اخذ اولنور کام کاف عربی ایله
مراددر تفصیلی بالاده در نیفتنده نون نافیه در یفتد اصلنده افتددرکه
دفع ثقلت ایچون همزه یایه قلب اولنمشدر مصدری افتادندر دوشمك
معناسنه حرام محرم درکه حرمتی دلیل قطعی ایله ثابت اولمشدر وکعبه یه
وحرمنه مسجد حرام دنلدوکی حرمت عظیمه سندن اولوری در
(معنای بیت) بودرکه اهل تقوی حلال ظاهردن بله آز مراد طوتر
یعنی دکه برغدا ایله تعیش ایتمزلر کرکسه صورتا حلال اولسون تاکه حرامه
دوشمیه لر زیرا تقوی وورعده اهتمام ایتمین شبهاته داخل اولوب
اورادن حرامه تجاوز ایدر انکچون قرأنده کلور (تلك حدود الله
فلا تقربوها) پس قرب حدوددن نهیده مبالغه واردر زیرا مقصود
اصلی حدردی عدم تجاوزدر یوخسه عدم قرب دکل

* * در بیان شکر نعما * *

* هر که را باشد سه خصلت در سرشت * باشد آن کس بی شك از اهل بهشت * تقدیری هر کسی که باشد اورا سه خصلت در سرشت دیمکدر که بونك اعرابی ظاهر ومصراع ثانینك اظهردر (سرشت طبع ونهاد ومزاج درکه انسان اوزرنه تخمیر اولنمشدر (سرشتن یوغرمقدر مضارعنده یا زایده سیله سریشد وسریشنده دیرلر (معنای بیت) بودر که هرکمسنه که انك خمیرمایهٔ اصلیسندن اوچ خصلت خیره اوله اول کمسه بی شك وشبهه اهل جنتدن اولور مقصود توحیده مقارن اولان خصالدر والا بی فایده در * شکر در نعما وصبر اندر بلا * میدهد آینهٔ دلرا جلا * شکر مبتدا ودرا کا ظرف میدهدك فاعلی تحتنده ضمیر شکر آینهٔ مفعول اول وجلا ثانیدر شکر وصبر باآلاده بلندی نعماء نونك فتحی ومدله ضراء مقابلیدر یعنی نعماء حسن حال وطیب عیش وضرا سوء حال وضیق معاش در (آینه معروفدرکه ترك کوزکودیر ایکی یائله وبریائله دخی جائزدر عرب مرأت دیر روم سنجل دیر صکره تعریب اولنمشدر (جلا کسرله صقالتدرکه پاس اچمقدر بوراده دلی آینه یه تشبیه ایلدی زیرا صور معقوله ومعنویه انده ظاهر اولور وانك کدورتی شکوك وظنون وتعلقات فانیه دن کلور (معنای بیت) بودرکه نعمتده شکر وبلا ومحنتده صبر ایتمك آینهٔ دله جلا ویرر زیرا شکر اعتراف نعمت ومعرفت منعم ایله اولور وصبر که نفسی مکروه اوزرنه حبس در احتسابله در یعنی طلب ثوابله در پس ایکی صورتده دخی حضور قلب بولنور پاسی ایسه ذکرالله ازاله ایدر یعنی ذکر الهی باعث صفوت وذکر ماسوی باعث کدرتدر قال الله تعالی (فاذکرونی اذکرکم) یعنی ذکر عبد ذکر حقه سببدر ذکر حق ایسه قلبی ظلماتدن اخراج ونوره ادخال ایدر نتکم تنزیلده کلور (لیخرجکم من الظلمات الی النور) الی آخره فافهم جدا واعمل * هر که مستغفر بود اندر گناه * حق زنار دوزخش دارد نگاه * مصراع ثانینك تقدیری داردش حق نگاه از نار دوزخ دیمکدر که شین دارده قیددر (مستغفر اسم فاعل صیغه سی اوزره استغفار یعنی گناهی عفو وستر طلب ایدیجی (نگاه نونك کسری وکاف عجمیله صقلامق حفظ کبی (معنای بیت) بودر که هر کشی که گناهه دوشدکده گناهنه استغفار ایدیجی اوله

حق تعالی انی نار دوزخدن حفظ ایلیه یعنی توبه سی سببیله مغفور
وعذاب جهنمدن مصون اوله زیرا قرآنده کلور (وهو الذی یقبل التوبة
عن عباده) وحدیثده کلور که (التائب من الذنب کمن لاذنب له)
وکلام ناظمدن قدس سره فهم اولنور که مصر اولان معذب اوله
ولکن مشیت حقده در قال تعالی (ویغفر مادون ذلك لمن یشاء) یعنی
شرك بلاتوبة مغفور اولماز سائر صغائر وکبائرك عفوی جائزدر صغیره
اوزرنه عقاب جائز اولدیغی کبی فافهم * هرکه ترسد از اله خویشتن *
خواهد او عذر گناه خویشتن * ترسد مضارعدر مصدری ترسیدندر
قورقمق معناسنه خوف کبی بعد الجمله هرکه یه صفت اولور او
خواهدك فاعلی وعذر مفعولی وبعد الجمله هرکه یه خبردر زیرا
هرکه هرکشی که تقدیرنده در که مبتدادر خویشتن کندی دیمکدر
آلهك خویشتنه اضافتنده فائده بودر که هرکس کندی افندیسندن
خوف ایده کلمشدر حق تعالی ایسه رب العالمین در که هرکس انك
مربوب ومملوکی در (عذر ایتدوکنه اعتراف ایدوب دخی ایتمیه یم
دیمکدر تکلم بالاده شرح اولندی (معنای بیت) بودر که هرکسه که
کندی معبودندن وافندیسندن خوف ایلیه کندی گناهنك عذرنی
طلب ایلر یعنی توبه واستغفار ایدوب بردخی ایتمیه یم دیو درگاهه یوز
سورر وعذری وعد کریمی موجبنجه مقبول اولور وهرکیمده که
خوف وخشیت یوقدر مصر وبی باك اولور وبو حالله آخر کفر
مرتبه سنه ایرر * معصیت را هرکه پی در پی کند * ایزدش از اهل
جنت کی کند * تقدیری هرکسی که کند معصیت را پی در پی کی
کندش ایزد از اهل جنت دیمکدر که هرکسی مبتدا ومعصیت کندك
مفعولی وپی در پی معصیتدن حالدر متصلا معناسنه ویاخود کندك
فاعلندن حالدر مصرا معناسنه ودر پی اولکینك صفتیدر ایزد ایکنجی
کندك فاعلی وجار ومجرور اکا متعلقدر وبعد الجمله خبردر (معصیت
فعل محرمدر که قصدله واقع اولمش اوله زیرا خطا ایله اولانه زله دیرلر
پی باء عجمینك فتحه سیله ایز واوکچه وارد معناسنه (پی در پی لاینقطع
دیمکدر ایز ایزه متصل اولدیغی کبی که بری بری اردنجه در (ایزد زاء معجمة
عربیه ویا عجمیه نك فتحه سیله تکری معناسنه علم اولدیغی بالاده

مفصلدر (معنای بیت) بودر که هرکسنه که متصل معصیت اشلیه یعنی معصیتی معصیته متصل قیله و یاخود معصیت اوزرنه مصر اوله کرکسه بردورلو معصیت اوله الله تعالی انی جنت اهل جنتدن ایلر یعنی ایلمز زیرا استفهام انکاری درمقصود تهدید واهل اصرارک جنته دخولنی استبعاددر زیرا مصر ایچون سوء خاتمه دن خوف اولنور وسیئات کثیره سی اولمق دخی بویله در * ای پسر دائم باستغفار باش * وز بدان ومفسدان بیزار باش * دائم باشه ظرفدر باستغفار دخی اکا متعلقدر مصراع ثانی نک تقدیری و باش بیزار از بدان ومفسدان دیمکدر که بیزار باشک مفعولی واز بیزاره متعلقدر بعض نسخ ده مفسدان یرینه مفلسان دوشمشدر فاسددر که تصرف ناسخدن ومفلس معنی اولمقدن دیمکر که یده مقارنت قرینه سیله مفلس آخرت مراد اوله (بیزار نفرت یعنی اورکمکدر وقاچق (معنای بیت) بودر که ای پسر علی الدوام استغفاره مشغول اول زیرا بشر اهل شردر وبالفرض کناه اولمسه دخی حقه رجوع دائم کرکدر که خواصک توبه سی بودر و بدلردن ومفسدلردن نفرت ایله وصحبتلرینه داخل اولمه بلکه ایلردن یرینه مرور ایلسک یان ویر والا چهره لرندن سکا نحوست عکس ایدر

* * درفضیلت صدقه می کوید * *

* کر کنی خیری بدست خویش کن * خیر خود را وقف هر درویش کن * خیری کنی نک مفعولیدر یا وحدت ویا ابهام ایچوندر نه مقوله خیر اولورسه اولسون دیمکدر بدست آخر مصراعده اولان کنه متعلقدر خیر خودمصراع ثانی آخرنده اولان کننک مفعول اولی ووقف ثانیسیدر (وقف لغتده حبسدر وشرعده وقف مالدر فی سبیل الله واکا خیر دیرلر زیرا خیر امر مرغوب فیه در مؤمن ایسه عملک ثوابنه رغبت ایدر زیرا معاده ایمانی واردر (درویش لغوی فقیر ودرویش اصطلاحی سالکدر بوراده مراد مطلق درویشدر وفقراء سالکینه وقف ایتمک غیریلره وقفدن اولادر زیرا انلر غیرلرندن چهره ذکرله اذابه ایدرلر ونور ذکر عرشه طوغری کیدر بلکه اندن کذر ایدر بو جهتدن انلره انفاق خیرلی اولورمکر که متصوفهٔ بطالیدن اولالر (معنای بیت) بودر که اکر برخیر ایدرسک کندی الکله جز ایله ومابعد تأخیر ایتمه

اکر

اکرچه ثلث مالدن وصیت دخی مشروعدر زیرا صدقه‌نك خیرانسان
صحیح شحیح ایکن در وقبل الموت انفاقده محاسبه سندن خلاص واردر
وغیرك یدیله اولان خیرده شبهه واردر زیرا تبدیل و یانقص ایدرلر
خصوصا بو اعصارده تنفیذ وصیت ایتمز اولدیلر مع هذا امور واجبه
شرعیه دندر ومصراع ثانی‌نك مضمونی بودرکه اهل خیر اولدیغك
صورتده خیرکی درویشلره یعنی فقرایه وقف وحبس ایله زیرا فقراء
صابرین باب اللهده ملازملردر پس انلره موقوف اولان نسنه‌نك
اجر وثوابی عظیم وجزیل اولور بعد ذا خیر امر مرغوب فیه معناسنه
کلدیکی کبی مال معناسنه دخی کلور قال تعالی (ان ترك خیرا وقال تعالی
(وانه لحب الخیر لشدید) وقال تعالی (لم ینالوا خیرا) پس کلام ناظمده
قدس سره خیر ثانی مال معناسنه اولمق دخی جائز اولور وجنس ماله خیر
دنلدی مع هذا آراسنده خبیث وحرام دخی واردر زیرا عرب عادتا ماله
خیر دیر جهاده سوء دیدیکی کبی انکچون عادتلری اوزرنه جریان
طریقیله قرآنده کلور (لم یمسسهم سوء) مع هذا قتال جهاددرکه اکا سوء
دنلمز و بعض علما دیدیلرکه مال کثیر وجه محموددن اولمدقجه خیر دنلمز

پس کثیر اولسه ولکن طیب اولماسه اول مالدن خیر اولماز * یك درم
کازابدست خود دهند * به بود آن کز پی او صد دهند * تقدیری یك درم که
دهند آنرا بدست خود بود آن به که دهند صد از پی او دیمکدر و بونك
دخی اصلی بود به ازان که دهند صد از پی اودر زیرا به که باء موحده‌نك
کسری وهاء ساکنه ایله یك دیمکدر از کلمه سیله استعمال اولنور نتکم
عجم بن سندن یك بیلورم دیجك یرده من ازتو به دانم دیر یعنی دانم من به
ازتو پس یك درم ده یك فی الحقیقه درمك صفتیدر ودرم مبتدادرکه
عربیله تقدیری درهم واحد دیمکدر ولکن قاعده عجم اوزرنه صفت
تقدیم اولنوب یك درم دنلدی واحد من الدرهم معناسنه نکره موصوفه
اولوب مبتدا اولور ودرهم اصلنده تمیزدر کازرا اصلنده که آنرا درکه ها
حذف وحرکت همزه کافه نقل اولنوب بطریق الدرج کازا دنلمشدر پس
آن دهندك مفعول صریحی و بدست غیر صریحی در و بعد الجمله مبتدایه
صفتدر آن بودك فاعلی و به مفعولی وبعد الجمله مبتدایه خبردر
صد ایکنجی دهندك مفعول صریحی واز غیر صریحی در و بعد الجمله

آنه صفتدر وایکی موضعده دخی دهندك فاعلی اهل نفاقدر درم
كسر له اقچه در ظاهر بودر كه درهمدن قصر اولنمشدر وتر ازو طاشنه
درهم دیدكلری وزن اعتباریله در كه درهم شرعی وزنیدر پی بورده
آرد معناسنه در واوچه در كه عقبدر (معنای بیت) بودر كه بر اقچه كه آنی
كندی الیله ویره لر یك اولور آندن كه آردنجه یوز ویره لر یعنی موتندن
صكره یوز اقچه صدقه دن حیاتنده بر اقچه صدقه افضلدر زیرا بعد الموت
اقچه یه ضرورتی قالماز وخیلی اولماز بوجهتدن ییكی بریر بنه بله چمز
فاما قبل الموت بو یله دكلدر بلكه واحد كالالف در ودخی زیاده در زیرا
تضاعف اجر خلوصه ونفسله مجاهدیه مبنیدر * گر ببخشی خود یكی
خرمای تر * بهتر از بعد تو صد مثقال زر * خود ببخشی نك تحتنده
فاعلی تأكید درانت معناسنه زیرا ببخشی باء اولینك ضمیله امر حاضردر
مصدری بخشیدن در بغشلمقدر بخش كردن قسمت ایلمكدر یكی ده
یازایده در یك بخشینك مفعولیدر وحرما تمییزدر آخرنده یاء توسلدر كه
بین الموصوف والصفة واقع اولمشدر بهتر مبتداء محذوفه خبردر ان بهتر
دیمكدر كه بعد الجمله جزاء شرطدر از بهتره متعلقدر صد مثقال از صد
مثقال دیمكدر كه اولكی از قرینه سیله حذف اولنمشدر بو دخی بهتره
متعلقدر كه مفضل علیهی بیان ایچوندر اولكی از ایسه تصحیح معنی
ایچوندر پس معنای واحد اوزرنه ایكی حرف برفعله و امثالنه تعلق
قبیلندن دكلدر خرما معروف یمشدر كه ایوسی مدینهٔ منوره ده اولور
خرمانك آغاجی بقیهٔ طینت آدمدن خلق اولنمشدر انكیچون واجب
الاكرام در یعنی غدالر آراسنده نان نیجه عزیز ایسه میوه لر ایچنده
خرما دخی بویله در ترباش در كه تازه مراددر خرمای تر عربك رطب
دیدوكیدر زفر وزنی اوزرنه یابسنه تمر دیرلر بهتر بكر كه زر بور اده
اذات تفضیلدر مثقال بر بچق درهمدر كما فی نعمة الله ثقل دندر مثقال هر
نسنه نك آغری در كه انكله وزن اولنور كما قال فی القاموس مثقال الشئ
میزانه من مثله وقال الراغب المثقال مایوزن به وهو اسم لكل سنج
(معنای بیت) بودر كه اگرسن بر تازه خرما بخش ایلسك یعنی اباد
حیاتكده اویكدر سندن صكره یعنی موتكدن صكره یوز مثقال آلتون
بغشلمقدن وتصدق ایتمكدن تتكم سری ماقبلندن بلندی آلتون مرغوب

وعزیز

وعزيز اولمغله خرمايي آنكله مقابله ايتدي وخرمايي تخصيص ايتدوكي شرفندن و بلاد عربده وغيريده رغبتندن اوتوريدر * هركه بخشيدي مكن با اورجوع * كرزپا افتادهٔ ازدست جوع * هرچه هرچيزي كه ديمكدركه مبتدادر و بخشيدي جملهسي اكا صفتدر رجوع مكننك مفعولي و با اور جوعه متعلقلدر و بعد الجمله خبردر كر بوراده عربي دهان وصليه يرينهدر كه جزايي مقتضي دكلدر تقديري كرافتاده ز پا ازدست جوع ديمكدركه افتادهٔ ده همزه خطاب ايچوندر اصلنده ايدركه همزه ياء خطابله تلفظ توسل ايچوندر مع هذا اخرنده هاء رسميه اولان كلمهدن صكره ياء مفرده رسم اولنمق قانون رسم دكلدر صكره با كثرت استعمالنه بناء حذف وهمزه اظهار يا ايچون فوق الهاء كتابت اولندي بو اعتبارله يعني يا كتابتدن ساقط اولمق حسبيله همزه اكا بدل قلندي وخطاب ايچوندر دنلدي پس افتاده ماضئ مقيد بالحال قبيلندندر كه زپا اكا متعلقدر واز دست تعليلدر بهر كبي انكچون بعض نسخ ده بهر واقع اولمشدر ولكن پايه مناسب اولان دستدر خصوصا كه دست دخي مستعملدر تتكم ديرلر بفلانك الندن عاجز قالدم و بو ايشي فلانك الندن بتزغاب كار الدن حاصل اولمغله اله نسبت اولنور قرآنده (فبما كسبت ايديكم) كبي معناي بيت) بودركه هرنه شئ كه بغشلر وويررسن اكا رجوع ايتمه وهبه وانعامكدن دونمه وعطا ايتدوكك محلدن اني استمه اكر اچلق الندن وانك سببيله اياقدن دوشدك ايسهده يعني اچلق وضرورت الي سنك اياغك الوب دوشورسه دخي كري باقمه واحسانكدن دونمه زيرا هبهسندن رجوع ايدن شول كلبه بكزكه قئ ايتدوكي نسنهيي اكل ايدر بو ايسه امر قبيحدر نتكم حديثده كلمشدر وناظم بيت آتيده كلب يرينه شخص ونامرد ديمشدر ولكن كلبله تمثيلده قبح زيادهدر فافهم * اين بدان ماند كه شخصي قئ كند * باز ميل خوردن اوكي كند * اين مبتدادر كه رجوعه اشارتدر بدان اصلنده بان دركه مانده متعلقدر تخفيفا همزه داله قلب اولنمشدر وجملهٔ فعليه خبر مبتدادر ويا وحدت ايچوندر بعض نسخ ده مردي دوشمشدر (شخص اصلنده قرالتي معناسنهدر خيال كبي بوراده مردم مراددر (قئ كه اصلنده همزه ايله قوصمقدر كندك مفعوليدر و بعد الجمله

مبتدایه خبردر وبعد الجمله تشبیهی بیاندر وکه مشبه به ارا سنده رابطه در وتشبیه ماندن مفهومدر زیرا ماندك مصدری مانستن در که بکز مکدر مضارعنده سین حذف اولنوب ماند دیرلر باز کرو دیمکدر میل کی کسندك مفعولیدر خوردن یمکدر اکل کبی (معنای بیت) بودرکه بخش ایتدوکك نسنه دن رجوع ایتمك اکا بکزرکه برشخص یعنی برکمسه قی ایلیه کرو اول قی ایتدوکی نسنه یی یمکه چن میل ایدر یعنی میل ایتمز بلکه کندی قوصندیسی ایسه انك اکلنی استکراه ایدر والا کلب کبی اولور زیرا کلب قی ایتدوکی نسنه یی اکل ایدر هبه کندی یاوریسنی اکل ایتدوکی کبی * باپسر کر چیز کی بخشد پدر * می سزد کر باز کیرد از پسر * بونك تقدیری اکر بخشد پدر چیز باپسر دیمکدرکه پدر بخشدك فاعلی وچیز مفعول صریحی وباز پسر غیر صریحیدر می سزد جزاء مقدم ومابعدی شرط مؤخردر جزا تقدیم اولندی زیرا استفهامی متضمندر سزدك فاعلی شرطك مضمونیدرکه باز کرفتندر وشرط ثانی جمله سی شرط اوله جزادر چیز کی نه یاوحدت ایچوندر چیزك نسنه جك دیمکدر زیرا کاف عربی تصغیر ایچوندر سزد مضارعدر مصدری سزیدندر لایق معناسنه کیرد دخی مضارعدر مصدری کرفتندرکه طوتمقدر (معنای بیت) بودرکه اکر پدر اوغلنه برنسنه جك بغشلسه اکر انی اوغلندن کرو طوتوب الورسه لایق اولورمی یعنی سزا دکلدر پس استفهام انکاری اولور الحاصل پدر اوغلنه هبه ایتدوکی نسنه یی کرو المق نیجه قبیح ایسه اجنبی یه موهوب اولان نسنه یی استرداد ایتمك دخی بویله در زیرا معامله دینیه ده اقارب واجانب پدر واقاربه کوره قبیح اولان نسنه اجانبه کوره حسن اولماز مکرکه پدر بی شفقت اولوب استرداد ایده والا صدوری متصور دکلدر * ای پسر باما ل وزر شاذی مجوی * آنچه کس را دادهٔ دیکر مکوی * تقدیری مجوی شاذی باما ل وزر دیمکدرکه شاذی مجویك مفعول صریحی وباما ل غیر صریحیدر زیرا باء مصاحبت ومعیت افاده ایدر وایکنجی مصرعك تقدیری دادهٔ آنچه کس را مکوی دیکر دیمکدرکه انچه داده نك مفعول اولی وکس ثانیسی در ودیکر مکوی کله سنه ظرفدر زیرا عربی ایله تقدیری

لا تقله فی زمان من الازمنة دیمکدر ویاخود مفعول مطلقــدر که انتفی
القول انتفاء دیمکدر مال وزر خاصی عام اوزرنه عطف قیلنــدندر
مزیندن اوتوری (شادی ده یامصدریه در شاذ فرح معنـاسنه ذال
معجمه ایله در زیرا قاعدهٔ عجم بودرکه وای دن صکره معجمه والا مهمله در
دادهٔ ده همزه خطاب ایچون وداده ماضئ مقید در افاده کبی تنکم
مرور ایتدی (معنای بیت) بودرکه مالله وخصوصا آلتون وکمش ایله
فرح آرامه وطلب ایتمه یعنی سیم وزر وسائر اموال ایله شاد وخنـدان
اولمق عقلا شانی دکلدر بلکه احمقلر وجاهللر حالیدر زیرا فانی نسنه
ایله سرورک معناسی یوقدر تنکم قرآنده کلور (قل بفضل الله وبرحمته
فبذلک فلیفرحوا هو خیر مما یجمعون) یعنی الله تعالینک مؤمنلره فضل
ورحمتی کافرلرک جمع ایلدیکی مالدن خیرلودر الحاصل فانی یه مدعین
والتفـات ایتمک بله منهیدر دکل که انکله فرحنـاک اولمق تنکم قرآن
وحدیث انکله مشحوندر وای بسر اول نسنه یی که کسیه ویرمش سن
یردخی سویله یعنی لسانه کتورمه نه استرداد طریقیله ونه خود امتنان
وتمدح صورتیله زیرا باطل وقبیحدر بلکه اخلاق الهیه ایله تخلق ایله
وماسوای حق نسیان ایت تا که یک سنی احسانکک فوقنده نسنه ایله ذکر
ایلیه بعض نسخ ده بیت مذکوره بدل بویله واقع اولمشدر که ای پسر
بامال وزر شـادی مکن رو هنر آموز و پیداـی مکن یعنی مال وزر ایله
مسرور اولمه که بونلر فانی وبی عاقبتـدر یوری هنر اوکرن ونفسکه
ظلم ایتمــه یعنی نفسکه اویوب جاهل اولمه وناقص قالمه بلکه اهل علم
وکمال اول وتحصیل معـارف الهیه ایله که سکا قلاجق بونلردر

* شـادیٔ دنیـا سراسر غم بود * سورا ورادر عقب ماتم بود *

شادی مبتدا وسراسر اندن حالدر جمیعا معناسـنه ویامن الاول الی
الاخر دیمکدر زیرا اصلی سر وسردر واو عاطفه ایله صکره واو النه
قلب اولنمشدر تکاپو کبی که اصلنده تک وپودر لسان عجمده نظائری
چوقدر (سر وسر باشدن باشه واوجدن اوجه دیمکدر که سرتاپانک
معناسی دخی بودر ازسرتاپپا دیمکدر غم مفعول بودرکه بعدالجمله خبر
مبتـدادر ویاخود شادی بودک فاعلیدر سوراورا ماتمه قیددر زیرا
را لام جاره معناسنه در ماتم بودک فاعلیدر درعقب اکا ظرفدر سور

نور وزننی اوزره دوکون وجمعیت وضیافت در قاموسده کلور که سور فارسیدر که رسول الله صلی الله علیه وسلم انی تشریف ایتمشدر انتهی یعنی ضیافت معناسنه تعریب ایتمشدر نتکم حدیثده کلور (یا اهل الخندق ان جابرا قد صنع لکم سورا ای طعاما) یعنی سور لسان عربده قاعه وشهرک دیواریدر صکره خلقک مدعو اولدیغی طعامه دخی اطلاق اولندی (عقب قافک کسریله عربیدر اوکچه معناسنه که مؤخر الرجل در صکره مطلق مؤخر معناسنه دخی استعمال اولندی واشباع کسره ایله عقب دخی دنلدی (ماتم یاس ومصیبت که دوکون مقابلیدر وقاموسده کلور که المأتم کمقعد کل مجتمع فی حزن اوفرح اوخاص بالنساء اوبالشواب انتهی یعنی ماتم عربی مهموزدر که یاس ومصیبت جمعیتکاهنده مستعملدر اکرچه بعضیلر جمعیتکاه فرحدر وبعضیلر خاتونلره وبعضیلر خاتونلرک تازه لرینه خاصدر دیمشلردر ولکن مشهور ومعمول اولان اولکیدر (معنای بیت) بودر که سرور دنیا اولدن آخره دک غم وغصه اولور یعنی انک سروری چکلن غمنه دکمز کویا که سرتا پا غم والمدر ودنیانک دوکونی عقبنده وصوکنده یاس وماتم اولور حیاتی آخرنده موت اولدیغی کبی پس دنیانک اولی غلق وآخری موتدر واو رتاده واقع اولان احوال عارضه یه اعتبار یوقدر زیرا قرق سنده ده واقع اولان سروری جمع ایتسک برسنه سرور اولماز انکچون معدوم حکمنده اولدی * امر لاتفرح زقرآن کوش دار * جای شادی نیست دنیا هوش دار * تقدیری کوش دار امر لاتفرح ز قرآن دنیا جای شادی نیست هوش دار دیمکدر که کوش دار استمع معناسنه در امر لاتفرح کوش داره مفعول صریح و از قرآن غیر صریحدر دنیا مبتدا جای نیستک مفعولیدر زیرا نیست بوراده فعل معناسنه در که تقدیری الدنیا لیست محل السرور دیمکدر پس بعده الجمله مبتدایه خبر اولور (هوش دار بشقه جمله در آخر کلامده فاعلم ذلک کبی پس هوش دار تمییز وادراک وتعقل ایله ودنیانک قرار اولمدیغی بیلوب اکا کوره حرکت ایله دیمکدر امر لاتفرح مناسب اولان نهی لاتفرح دیمک ایدی ولکن امر نهیله ونهی دخی امر ایله مؤدیدر نتکم قرآنده (وذروا البیع) دنلدی که ظاهری امر وحقیقتی نهیدر که

لاتبایعوا

لاتبايعوا دیمکدر کذلك لاتفرح اترك الفرح دیمکدرکه بعض علما عندنده نهی طلب ترك فعلدر بو جهتدن نهیك مؤداسی امر اولور وجمیع موارد امر ونهی بو اسلوب اوزرنه دروجائزدرکه امردن مراد مطلق خطاب اوله لاتفرح قارونه خطابدرکه حضرت موسانك علیه السلام عم زاده سی ایدیکه مفاتیح خزائنی التمش بغل یوکی اولوردی قال الله تعالی (اذ قال له قومه لاتفرح ان الله لایحب الفرحین) قوم قاروندن مراد بنی اسرائیل مؤمنلریدر فرح لذت عاجله سببیله انشراح صدردر اکثریا لذت بدنیهٔ دنیویه ایله اولور یعنی قارونه بطریق النصیحه دیدیلرکه یاقارون بوقدر خزائنه مالك اولدم دیو مال دنیا ایله فرحناك اولمه بلکه بو فرحی ترك ایله زیرا الله تعالی زخارف دنیا ایله فرحناك اولنلری سومز شول معنادنکه دنیا عندالله مبغوضه واکا محبت ایتمك محبت الهیه یه مانع ومزاحمدر پس دنیا ایله ثواب آخرت مطلوبدر یوخسه تنعم دکل (معنای بیت) بودرکه ای پسر قرآندن یعنی آیات قرآنیه دن (لاتفرح ان الله لایحب الفرحین) آیتنده اولان خطابه قولاق طوت وآنی استماع ایله وزخارف دنیا ایله مسرور واکا مغرور اولمغی قو زیرا دنیا جای سرور دکلدر عقلکی باشنه جمع ایله بلکه دار الهموم والاحزاندر پس عیش وعشرتی دار السرور اولان آخرته تأخیر ایله ودنیاده حزن اوزرنه اول که حزن مقامات عالیه دندرکه خواص بشرك مقامیدر وبعض نسخه ده زقرآن بربنه زدنیا دوشمشدر بدنیا اولسه دخی انسب ایدی که فرحك متعلقنی بیان اولوردی از اولدیغی صورتده تعلیله محمول اولور یعنی دنیادن اوتوری ویده مال دنیا کیردی دیو شادان اولمه فافهم * شاد ماناررا ندارد دوست حق * این سخن دارم زاستاذان سبق * تقدیری ندارد حق شاد مانان را

دوست دیمکدرکه حق فاعل وشادمانان مفعول اول ودوست ثانی در این دارمك مفعولی وفاعلی میم در سخن اینه صفتدر هذا القول معناسنه سبق مفعول ثانی در بعض نسخه ده این دادند استاذان سبق دوشمشدر استاذلر بوسوزی درس ویرمشلردر معناسنه شاد مانان شاد مانك جمعیدر فرحناك معناسنه معنای لغویسی شاده بکزیجی دیمکدر زیرا مان ماننده دن ترخیم اولنمشدر مصدری مانستن درکه بکزه مکدر

مضارعنده سين حذف اولنوب مانذ وما نشده دينلور وماندن كه فالمقدر انك مضارعى دخى بويله كلور ولكن التباس بحسب المقام مند فعدر وشادمانك نقنارى چوقدر مهمان ودزمان وتركان وامثالى كبى كه مهه يعنى اولوبه ودزه يعنى قلعه يه وتركه بكزيجى معناسنه در وبكزمكدن مراد مشبه بهك وصفيله قيامدر پس شاده بكزر ديمك شاد اولمقدن عبارتدر مهمان دخى بويله در وبعض ضخم البدن كمسه لره دزمان ديدكلرى غلظتنده قلعه ديوارنه وبلكه بطريق المبالغه عين ديوار اولمق اعتباريله در وترك اصلنده تاتاردر تركان انلردن غيريدر واكن لسانده مشابهتلرى اولمق حسبيله تركان ديديلر اين سخن مصراع اولك مضموننه اشارتدر استاذان استاذك جمعيدر ذال معجمه ايله صنعتنده ماهر ومعلم اولانه ديرلر اصلنده كلمهٔ اعجميه در اكر عربيه اولايدى سنذدن مشتق اولمق لازم كلوردى كلمهٔ عربيه ده ايسه سين وذال بر يرده مجتمع اولماز ديو قاموسده مصرحدر وشعر جاهلى ده دخى بو كلمه نك بولنمديغى معربات جواليقى ده درسبق فتحتين ايله ظاهر بودر كه فعلدن منقولدر قيل وقال كبى درس معناسنه استعمال اولندى زيرا درس ده سبق وتقدم واردر (معناى بيت) بودر كه حق تعالى دنيا ايله شادمان وزخار فيله خندان اولنلرى دوست طوتمز زيرا دنيا مبغوضه حقدر ومبغوضه محبت ايدن دخى مبغوضدر بو سوزك مضمونى بن استادلردن درس طوترم يعنى حقيقت شناس اولان عالملرو عارفلر بكا بووجهله تعليم وافاده ايلمشلردر پس كاملرك نصيحتى ايله عامل اولمق كركدر * كر فرح دادى زفضل حق رواست * ليك از دنيا فرح كردن خطاست * بعض نسخه ده كردن برينه جستن دوشمشدر ضم جيم ايله كه طلب معناسنه در مآل بردر فرح مابعدنده مفعولدر حرف جر فرحه متعلقدر بعد الجمله شرطدر رواست مبتدا محذوفه خبردر تقديرى آن رواست ديمكدر كه جمله سى جزاء شرطدر بو راده زفضل برينه بفضل انسب ايدى زيرا قرانده بايله در قال تعالى (قل بفضل الله وبرحمته فبذلك فليفرحوا) (مصراع ثانى نك) تقديرى ليك كردن فرح ازدنيا خطاست ديمكلركه كردن مبتدا وفرح مفعولى واز فرحه متعلقدر وخطاست خبردر فضل لغتده زياده اولقدر اصطلاحده

ابتداء احسانلردر که آنده علت بو قدر یعنی هر عطیه که معطی یه لازم کلمیه اکا فضل دیرلر کاملارك حالی کبی که هر نعمتی ابتداء احسان بیلورلر زیرا عمللرك موجب اولدیغن بیلورلر وفلان اهل فضلدر دیرلر علمده وکمالده سائرلر اوزرینه رجحانی وزیاده لکی واردر دیمکدر وفضل عدل مقابله سنده دخی مستعملدر (معنای بیت) بودر که اکر حقك فضلندن فرح طوترسك روادر لایقدر زیرا فضل ورحمت الهی ایله فرحناك اولمق اوزره مأمورسن نتکم آیت مذکوره دن مستفاد اولدی ولکن دنیادن فرح ایلمك خطادر زیرا لاتفرح ده مرور ایتدوکی اوزره منهیدر بعده فضلدن مراد اسلام ورحمتدن مراد قرآندر وجمع ایتدکلری نسنه مالدر یعنی اهل اسلام واهل ذکر وقرآن اولمق مال دنیادن خیرلودر زیرا اسلام وقرآنك ثمراتی باقی ودنیانك نتیجه سی فانیدر فافهم جدا

* * در بیان نصایح میکوید * *

*ای پسر بامحنت وغم خوی کن * روی دل را جانب دلجوی کن *

تقدیری کن خوی بامحنت وغم و کن روی دل را جانب دلجو دیمکدر که بوندن اعرابی ظاهردر روی یوز دیمکدر دله روی اثبات ایتدوکی مجازیدر مقصود قلبك توجه معنویسیدر دلجو وصف ترکیبیدر کوکل قاپیجی ودلستان کبی که کوکل آلیجی بوراده دلجو ایله مراد محبوب حقیقیدر که الله تعالیدر وجانب که یان وطرفدر جهت ایهام ایدر الله تعالی ایسه جهت مخصوصه ده اولمقدن منزهدر زیرا تقییدی مستلزمدر بلکه الله تعالی جمیع جهاتی محیطدر پس جانب دیدوکی مقابله دن ناشیدر یعنی قلبکی مشغول اولدیغی جانبدن آل وحقه وجه مطلقدن توجه ایله که آنده اصلا این بو قدر دیمکدر فافهم فانه لطیف (معنای بیت) بودر که ای پسر محنت والم وغصه وغم ایله خوی ایله وعادت ایت وآنکله طبیعت اول شویله که یانکده سائر اخلاقك کبی اولسون واسبابی ظهور ایتدکده بی حضور اولمه وقلبکی متکدر قلمه بلکه قلبك یوزنی محبوب حقیقی اولان حق جانبنه ایله یعنی غم وغصه وسائر احوال واموره اشتغالی قویوب قلبکی وجه مطلقدن حقه توجه ایله وا کامقید اول زیرا فاعل مطلق اودر چونکه بو توحیدی

بولاسن وبوسری بله سن مبدأ اوله واصل اولوب امور اضنا فیه دن اولان لطف وقهردن وسائر احواله اشتغالدن خلاص اولورسن وحضور رایدرسن فافهم * حزن واندوهست قوت بندکان * غم شود یار فرح جو بندکان * حزن مقدم خبر وقوت مؤخر مبتدادر غم شودك فاعلی ویار مفعولیدر حزن حاء مهمله نك ضمی وزاء هوزك سکونیله زمان ماضی ده برنافعك فواتی ویا برضارك حصولندن لاحق اولان غمدر نتکم خوف زمان مستقبلده متوقع اولان سوءدن عارض اولان المدر واما راغب دیمشدر که حزن غمدن نفسده حاصل اولان خشونتدر زیرا حزن فتحله خشونت فی الارض در بوراده حزنك خون که قان معناسنه در دم کبی املاده مشابهتی اولمغله ناسخلر غلط ایدوب خون یازمشلردر نونله که اکرچه فی الجمله صحت معنی واردر زیرا اندوه که غصه در قیغو معناسنه شدتندن کویا که جکردن ویورکدن قان طملر واهل دردك غداسی اول قان اولور الحاصل اندوه وغم دم کبی طبعا منفور نسنه در انکیچون امر صعبه قان در یاسی دیرلر (قوت قافك ضمیله حوت وزنی اوزره بدن انسان آنکله قوام بولاجق قدر غدادر بندکان بنده نك جمعیدر که کاف عجمی بنده اخرنده اولان هاء رسمیدن بدل وآن ادات جمعدر وبوندن غیری وجه دخی بالاده در بوراده (بندکان ایله مراد خواص عباددر (یار بوراده مصاحب معناسنه در زیرا معین معناسنه دخی کلور (جو بندکان جوینده نك جمعیدر طلبکار فرح جوینده وصف ترکیبی درکه اصلنده جوینده فرحدر قاعدهٔ عجم اوزره فرح جوی کرك ایدی ترخیمله ولکن جمع قلنمغله اصلنه رد اولندی (معنای بیت) بودر که حزن وغم وغصه در الله تعالی نك خاص قوللرینك غداسی یعنی محزونلر ومغموملردر که حزن وغم انلره هر وقتده غدا کبی اولمشدر که آنکله پرورش جان ودل حاصل اولور رزق حسی ایله تربیهٔ جسد وجود بولدیغی کبی وآخرت سرورنه طالب اولنلرك مصاحب ومقارنی غم اولور یعنی سرور آخرت استین غم دنیایی اختیار ایلر ولکن غم وحزنی دار غربتده اولمغله الله ایچوندر یوخسه نفس دنیا ایچون دکل وکان رسول الله صلی الله علیه وسلم متواصل الاحزان دائم الفکر * هر کرا نبود

بدل اندیشهٔ * عاقبت بر پای بیند تیشهٔ * تقدیری هرکسی که اوزا
نبود در دل اندیشهٔ بیند عاقبت بر پایش تیشهٔ دیمکدر که بوندن اعرابی
ظاهردر اندیشه و تیشه آخرنده اولان همزه لر وحدت ایچوندر وزائده
اولمغه قابلدر (اندیشه فکردر و (تیشه کسردرکه دورکر آلا تندندر
وکلانك معناسنه دخی کلور (معنای بیت) بودرکه هرکسه که انك ایچون
کوکلده فکر یوقدر مطلقا یعنی اهل تفکر دکلدر آخر اباغی اوزره
کسر وقاطع نسنه کورر واباغنه فی المثل بالته اورر ومنزل مقصوددن
کری قالور و پشیمان اولور و یاخود فارغ وآزاده و بی اندیشه کزرکن
اباغنی بوز دنبسادن کسرلر وانی چاه اندیشه یه دوشوررلر وابدی غم
وغصه دن خلاص اولماز وتفکرده رأس اولان برمعنی بیت اتی ده کاسه
کرکبدرا کرچه متعلق تفکر بی قیاسدر قال الله تعالی (و یتفکرون
فی خلق السموات والارض) * ازچه موجودی بیندیش ای پسر *
هرکسی دارد غم خویش ای پسر * ازموجودی یه متعلقدر تقدیری
توازچه موجودی دیمکدرکه مبتدا وخبردر وبعد الجمله بیند یشه
مفعولدر (موجودی آخرنده یا خطاب ایچوندر عربی ایله تقدیری
انت من ای شئ مخلوق دیمکدر کما قال تعالی (من ای شئ خلقك
من نطفة خلقك) هرکسی داردك فاعلی وغم مفعولیدر (بیندیش
امرحاضردر اصلنده باندیش در همزه ایله صکره دفع ثقلت ایچون
همزه یا یه قلب اولندی مصدری اندیشیدن در فکر ایتمك معناسنه
مضارعی می اندیشد کلور (معنای بیت) بودرکه ای پسر فکر ایله که
سن ندن موجود ومخلوق سن یعنی نطفه دن خلق اولندك که
ماء مهین در واصلك جهتیله خاکدن وجوده کلدك کما قال تعالی
(خلقکم من تراب ثم من نطفة) ای پسر هرکس کندی غمی طوتر یعنی
سنك اوزرکه لازمدرکه کندی حالکی فکر ایلیه سن وکندی غمك
یه سن زیرا هرکس عاقل اوله کندی غمن یه وتدارکن ایده کلمشدر
مکر دیوانه اوله که بوقیدده اولمیه وکندینی بوزنجیره بغلیه والله واهب
العقل * کرد ایزد مرترا ازنیست هست * از برای آنکه باشی حق پرست *
ایزد کردنك فاعلی ومرترا مفعول اولی وهست ثانیسی واز نیست اکا
متعلقدر از برای تعلیل کردر از بهر آن معنی که دیمکدر حق پرست

باشی نك مفعولیدر و بعد الجمله آنکه یه صفت اولور اصلنده از برلی
باشیدن حق پرست دیمکدر (ایزد زاء عربی نك فتحیله و بعضیلر
عجمیدر دیدیلر الله تعالی نك اسم علمیدر که ترك تکری دیر (حق پرست
وصف ترکیبیدر اصلنده پرستندهٔ حقدر حقه طپوجی معناسنه
مصدری پرستیدن درکه طاپمقدر مضارعی می پرستد کلور (معنای بیت)
بودرکه الله تعالی سنی یوقدن وار ایلدی ومعدوم ایکن موجود
قیلدی اول معنیدن اوتوری که حقه طپوجی وعبادت قلیجی اوله سن
نتکم قرآنده کلور (وماخلقت الجن والانس الا لیعبدون) وعبادتك
ثمرەسنی دخی عابدەدر معبوده دکل نتکم حدیث قدسیده کلور (خلقت
الخلق لیربحوا علی لالاربح علیهم) سؤال اولنورسه که چونکه خلقی مط
عبادت حق ایچون خلق ایلدی اکثر ناس ندن کافر اولدی جواب
بودرکه عبادتله امر ایتمك ارادتی مستلزم دکلدر والا مراد ارادتدن
تخلف ایتمزدی سؤال اولنورسه که چونکه عدم ایمانی بیلوردی نیچون
امر ایتدی جواب بودرکه مأمور اولملق مقتضای استعدادی ایدی
قبول ایتمك دکل و بوراسی اسرار قضا وقدردندرکه سکوت لازمدر
* تاتو باشی بندهٔ معبود باش * باحیا و باسخا وجود باش * تقدیری

باش بندهٔ معبود مادام که تو باشی تودیمکدرکه اعرابی ظاهردر تقدیری
کن عبد المعبود الحقیقی مادمت حیا موجودا دیمکدر (معنای بیت)
بودرکه مادامکه سن سن اولاسن یعنی حیاتده اولدقجه معبود حقیقی
اولان الله تعالی یه عبد محض اول وعبادت اصنام صوریه ومعنویه دن
حذر ایله والا مشرك اولورسن ومشرك مغفور اولماز وحیا وسخا
وجود صفتلریله متصف اول بوراده ناظم قدس سره اصل توحید
وایمانی تعییندن صکره شعب ایماندن اوچ نسنه تخصیص بالذکر
ایتدی مزید فضلندن اوتوری زیرا حیا کرك حیاء نفسانی درکه
بین الناس عار وعیب اولان نسنه دن اوتانمقدر کشف عورت وترك
ادب کبی وکرك حیاء ایمانی درکه خوف حقدن معاصیدن اجتناب در
مقوی دین وایماندر وسخا کفایت مقداری عطا وجود قبل السؤال
احساندر و بوایکی خصلت بینه و بین الناس احسن اخلاق ومستوجب
رضاء رب خلاق در * مکذران در خواب وخور ایام را * زنده دار

اذ

از ذکر صبح وشام را * مکذران نهی حاضردر کاف عجمینك ضمه سی وزنیچون اختلاس اولنور مصدری کذرانیدن در کچورمك معناسنه که متعدیدر مضارعی کذراند وکذراننده کلور لازمی مکذرد رکه مصدری کذشتن وکذاشتن در کچمك معناسنه مضارعی کذرد وکذارد وکذراننده کلور ایام مکذرانك مفعولیدر صبح زنده دارك مفعولیدر زنده دار عربی ایله احی دیمکدر که احیادن امردر (خور بیچکدر که اکتفا طریقیله در مراد ییمك وایچمکدر (ایام یومك جمعیدر که معروفدر نتکم بالاده شرح اولنمشدر (زنده حی دیمکدر که مرده مقابلیدر میت کبی (ذکردن مراد یاد حقدر نوجهله اولورسه افضلی لااله الاالله در (صبح فجردر که صبح صادقدر ویا اول نهاردر که افقك حاجب شمسله احمراری وقتیدر (شام اخشامدر مسا کبی شام صباح اوزرینه معطوف وصبح دخی زنده دارك مفعولیدر بوراده صبح وشامله یا ایکی وقت مخصوص ویا ذکر جزء واراده کل طریقیله استیعابدر نتکم ایام ذکری استیعاب ذکره قرینه در (معنای بیت) بودر که ایام ولیالیء متامده واکل وشرب بده کچورمه یعنی سن بوحالده ایکن مرور ایتمسون بلکه ذکر اللهدن صباح واخشامی زنده طوت یعنی احیا ایله زیرا اماکن وازمان بی ذکر میت کبی در و وقتك ذکرله حیات بولیجق قلبك دخی حیات بولور وفیض الهی ایله زنده اولور وقلوب مرده اولدیغی کونده سکامات عارض اولماز وسعی ایله که ادمان ذکرله ذکر دائم اهلی اولاسن و وقتکه تفرق وحالکه تشتت پریشانلق کلیوب حقله حضور باقی بولاسن فافهم جدا

* خواب کم کن اول روزای پسر * نفس را خوردن میاموز ای پسر *
خواب کم کنك مفعولیدر کم کنك تفصیلی بالاده در اول ظرفدر نفس میاموزك مفعول اولی وخوردن ثانیسیدر (میاموز نهی حاضردر اصلی ماموزدر که دفع ثقلت ایچون همزه یایه قلب اولنمشدر مصدری آموزیدن در اوکرتمك معناسنه وحلیمی ده کلور که آموختن اوکرنمك واوکرتمك لازم ومتعدی کلور مستقبلاتنده خازایه قلب اولنور آموزد وآموزنده دیرلر انتهی پس آموختن مصدر اصلی وآموزیدن مصدر فرعی اولمش اولور وفرعه اعتبار واردر اکر شهرتی واریسه والا فلا زیرا تکلفدن خالی اولماز (معنای بیت) بودر که ای پسر وقت اشراقده

خوابی قلت اوزرنه ایله یعنی هیچ او یومه زیرا بو راده قلت عدمدن
کنایه درسببی بودرکه وقت اشراقده ملائکه ارزاق عباد له وجه
ارضه نزول ایدر پس اول وقتده بیدار اولمق باعث برکت وخواب
سبب محققدر و بو معنادن اوتوری (جناب نبوت صلی الله علیه وسلم
عایشه یی رضی الله عنها اول وقتده منامدن نهی ایلدی وابن عباس
رضی الله عنهما بیورمشلردرکه (الصبحة مكرهة مكسلة مهرمة منساة)
یعنی صبحه که ضمله عند الصباح نومدر انده کراهت کثیره وکسل کثیر
وهرم کثیر وحاجتی نسیان کثیر واردر ای پسر نفس حیوانیه یی اکل
وشربه اوکرتمه بلکه ریاضت وتقلیل غدا ایله که اکا موت ابیض
دیرلرکه سبب بیاضئ دل وضیاء معنوی در واصلاح طبیعت ایتك
اول الباب در بس تن پرور اولمق حیوانیت وروح پرور اولمق ملکیت در
فاعلم ذلك واعمل* اخر روزت نکو نبود منام* پیشتر ازشام خواب آمد
حرام* تقدیری نبودت منام نکودر آخر روز دیمکدر که تا خطاب
نبوده قیددر ومنامه قید اولمق اظهردر . بوندن اعرابی ظاهردر
ومصراع ثانی نك تقدیری آمد خواب حرام پیشتر از شام دیمکدر که
خواب آمدك فاعلی وحرام فاعلدن حالدر زیرا آمد لازمدر و پیشتر
دخی حرامه ظرفدر (نکونوك کسری وکاف عربی نك ضمیله کوکچك
معناسنه اصلی نیکودر که نیکه منسوبدر منام مصدر میمی در نوم معناسنه
ونوم شول حالت طبیعیه درکه دماغه صعود ایدن بخارانك رطوباتی
سببیله اعصاب دماغ استرخاء ایدوب عقل وقوی انکله تعطل ایدر
وبعضیلر دیدیلرکه الله تعالی نك نفس انسانی من غیر موت توفی
وقبض ایتمسیدر (پیشتر باء عجمی ایله درکه پیش اوکدرکه جهات
ستدندر تر اداتی تفضیلدر پیشتر اوکرك ومقدمجه دیمکدر حرام ممنوع
ومنهی معناسنه در (معنای بیت) بودرکه کون اخرنده اویومق سکا
ایو اولماز بلکه اخشامدن اول خواب حرام کلدی بس مصراع
ثانی نك مضمونی ترقی بابندندر یعنی قبل المغرب منام ترك اولی بابندن دکل
بلکه حرام ومنهیدر زیرا نقصان عمر وعقله مؤدیدر زیرا وقت
ناقصدر خصوصا که تغیر زمانده ذکر وتسبیحه اشتغال کرکدر
بو ایسه منامله فوت اولور* اهل حکمت رانمی آید صواب* در میان

آفتاب وسایه خواب* بونك تقـدیری نمی آید اهل حكمت را خواب
درمیان آفتاب وسایه صواب دیمكدر كه خواب نمی آیدك فاعلی واهل
حكمت مفعول اولی وصواب ثانیسیدر ودر میـان خوابه متعلقـدر
(حكمت اصلنده علم معناسنه‌در پس حكیم اودركه فعلی بحكم
الاتفاق اولیه واشیـایی موضعنه وضع ایلیه وحكمتك اقسامی واردر
حكمت طبیه وحكمت بحثیه وحكمت علمیه و حكمت عملیه و حكمت
مطـــ ذوقیـه كبی (حكمت بحثیه معقولات فلاسفه دركه نتـائج افكاردر
بو حكمت اهل شرع عندنده معتبردكلدر (حكمت علمیه اعتقادیاتدركه
علم كلامده مبیندر (وحكمت عملیه عملیـاتدركه علم فقه انك بیـانه
متكفلیدر و بو ایكی حكمته حكمت منطوق بها دیرلركه حكمت ذوقیه
وسیله‌در (وحكمت ذوقیـه اسرار حقیقتدركه وجدانیاتدر بوراده
حكمتدن مراد حكمت ذوقیه‌نك شعبه‌لرندن اولان حكمتدركه اسرار
شرعده بعض خفایایه وقوفدر (آفتاب كونشدر اصلنـده وصف
تركیبیدركه تابندهٔ آف در آف یعنی قزدریجی معناسنه زیرا ضو بالطبع
بارددر وجائزدركه اصلی آفت آب اوله زیرا آبی تحلیل وافنـا ایلر
بو صورتده آفت كلمهٔ عربیه اولور فاما اولكی قاعده فرسه انسبـدر
(معنـای بیت) بودركه اهل علم واسراردان اولنلره كنشك ضوئیله
سایه اراسنده اویومق صواب كلمز بلكه خطادر زیرا اومحله شیطانك
تعلقی واردر شول جهتدنكه ضوئله یعنی ضح ایله ظلمك برزخیـدر
* وبرزخ شیطانك ملعبه سیـدر* ای پسر هر كز مرو تنها سفر*
* باشدت تنها سفر عین خطر* تنها مروك فاعلنـدن حالدر زیرا
عربیده حال كونك منفردا ایله تعبیر اولنور سفر مروك مفعولیـدر
یا حرف جر تقدیریله كه بسفر دیمكدر سفر ایدوب یوله چقمه معنـاسنه
ویاخود مرو لاتفعل معناسـنه محمولدر ایكنجی تنهـا تاء خطابدن
حالدركه تا مفعول باشد وسفر فاعلدر عین خطر مفعول ثانیسی ولكن
مفعول اول فی الحقیقه غیرصریحدر كه ترا دیمكدر عربی ایله تقدیری
یكون لك دره هر كز استغراق زمان ایچوندر (مرو نهی حاضردر
(مصدری رفتندر یورمك وكتمك معناسنه مضارعی قلبله رود كلور
(سفر لغتـده قطع مسـافه وشرعده سیرابل ومشی اقدامله اوچ

كونلك مسافه به ودخی زیاده یه خر و جدر و بعضیلر دیدیلر که سفر
کشف الغطا در که مسافر مکاندن و مکان مسافردن کشف ایدر
واخلاق انسان دخی سفرله منکشف اولور رهین خطر نفس هلاك
دیمکدر زیرا حین برنسنه نك نفسی وحقیقتی در بعض نسخه ده باشدت
تنها سفر رفتن خطر دوشمشدر بوصورتده رفتن باشدك فاعلی اولوب
سفر رفتنه مفعول اولور (معنای بیت) بودر که ای پسر هیچ بر زمانده
یالکز سفره کیتمه یعنی بطریق السفر عازم راه اولمه زیرا منفردا سفر
ایتمك عین هلاك اولور هم صورة وهم معنی صورة خطر ظاهردر زیرا
دیمشلر در الرفیق ثم الطریق یعنی بی رفیق سفر ایتمك کندنی تهلکه یه
القادر زیرا دشمن ظهور ایدرسه مغلوب اولور ومعنی خطر بودر که
یالکز اولان سالکه شیطان رفیق اولور شیطان ایسه دشمندر دشمن ایله
رفاقت ایسه محض ضرردر خصوصا بیابانده خیالات ظهور ایدوب
رهزنلك ایدر انکیچون حدیثده کاور که بریرلرده غول ریمزی اضلال
ایتدوکی وقتده اذان ویریکوز زیرا شیطان اذانه طیانمیوب فرار ایدر

* دست رادر رخ زدن شومست شوم * استماع علم کن زاهل علوم *
زدن مبتدا ودست انك مفعولی ودر رخ زده نه ظرفدر شومست خبر وشوم
انی تأکیددر واستماع کنك مفعولی واز استماعه متعلقدر (شوم اصلنده
همزه ایله درکه ضد الیمن در صکره ماقبلی مضموم اولمغله واوه قلب
اولنمشدر نظائری چوقدر (استماع قصدله قولق طوتوب دکلمکدر
سماع ایمدر (علمدن مراد علم نافعدر که علم تفسیر و حدیث وفقه
وتصوف واصول فقه و کلامدر (معنای بیت) بودر که النی یوزنه
اورمق یعنی النی یکاغنه و یوزنه قویوب یوزیله اکا طیانمق شومدر
یعنی منحوسدر میمون ومبارك دکلدر زیرا محزونلر واهل نار صفتیدر
کفره کبی وتشبهده ضرر عظیم واردر وجائزدر که ماتم ومصیبتنده
خدش وجهه محمول اولا که اهل جاهلیت صفتیدر ایمدی اهل علم
نافعدن علم دکله وسکا دیدم ایسه ونه دیدیلر ایسه انکله عمل ایله تا که
نحوستدن خلاص اولاسن ومیمنت وسعادت بولاسن * شب درآینه

نظر کردن خطاست * روز اکر بینی نوروی خودرواست * تقدیری
کردن نظر در آینه درشب خطاست اکر بینی نوروی خود در روز

ان

روزآن رواست دیمکدر که کردن مبتدا ونظر مفعول وآینه وشب نظره ظرف وخطا خبردر تو بینی تحتنده اولان ضمیر خطابیء تأکیددر روی بینی به مفعولدر رواست مبتداء محذوفه خبردر (بینی مضارع مخاطبدر مصدری دیدن در کورمك معناسنه صکره دال مکسوره علی خلاف القیاس باء موحده یه قلب اولنوب مضارعنده بیند و بینده دینلور (معنای بیت) بودرکه کیجه ایچنده آینه یه نظر ایتمك خطادر صواب دکلدر زیرا نورله ظلمتك مناسبتی اولمدیغندن ماعدا تعرض شیطانه دخی وسیله در زیرا کیجه وقت انتشار شیاطین وآینه محل خیالدر پس شبده محل خیاله نظردن خوف اولنور خصوصا نابالغ ولنلره خیال شیطانی دن ضرر عظیم واردر اکر کونده آینه ده کندی یوزکه بقر وآنی کوررسك روا وسزادر زیرا روز محل روشنی وزمان احساس صوردر پس آینه نك افاقده (المؤمن مرآة المؤمن) موجبنجه کندی مثلکی کوردیکك کبی آینه ده دخی بخصوصه کندی مثالکی کورمك وعقیب رؤیتده فتبارك الله احسن الخالقین دیمك لایقدر واهل تصوف دیمشلردرکه سن مرأت حقسن که حقك کمالی سنده ظاهردر وحق دخی سنك مرأت احوالکدر یعنی اکر حقك سنده تجلیسی اولمیایدی احوالك نه یوزدن اولدیغی معلوم اولمازدی نتکم نقطه نك کاغد اوزرنده محل تعیینی اولمیایدی نقطه ندر بلنمزدی فاعرفه * خانه کرتنها وتاریکت بود * مونسی باید که نزدیکت بود * تقدیری اکر بود خانه ات تنها وتاریك باید که بود مونسی درنزدیك تو دیمکدرکه خانه بودك فاعلی وتاء خطاب اکا قیددر تنها اکا مفعولدر وبعد الجمله شرطدر مونسی بودك فاعلی ونزدیك اکا ظرفدر وبعد الجمله بایده فاعل وبعد الجمله جزادر (مونسی ده یا وحدت ایچوندر مونس اینسیدندرکه برکمسه نك وحشتنی ازاله ایدوب اکا انس ویرمکدر (معنای بیت) بودرکه اکر خانه ك کیجه ایچنده تنها وبی شمع اولورسه یعنی خانه ده بالکز قالوب یانارموم وقندیلك دخی بولنمزسه باری یانکده بر مونسك کرکدر زیرا خانهٔ مظلم ده وحید اولان کمسنه یه شیطان تعرض ایدر حتی آغز باغمق دیدکلری غالبا اندن کلور فاشمدك اولدقده تنهالق ضرر ویرمز زیرا ظلمات شیطانه

معیندن وکذلك مؤنسك اولدقده ظلیت ضرر و یرمز زیرا مؤنسله متقوی اولورسن وجماعت اولمغله یدالله علی الجماعة سرن بولورسن خصوصا تا بالغ اوشاقلری وحدت وظلمتدن محافظه لازمدر زیرا شیطان بالغه تعرض ایتدوکی یرده تا بالغه بطریق الاولی یدر * دست را کم زن تو در زیر زنخ * نزد اهل حال سرد آمد چو یخ * دست کم زنه مفعولدر کم زنك تقدیری مرا امرور ایتدی تورنك تحتنده اولان تا خطابی تأکیددر و در زنه ظرفدر نزد آمده ظرف وسرد آمدك فاعلندن حالدر که مصراع اولك مضمونیدر چو یخ سردی تشبیهدر (زیر کسر له آشغه در (زیر فتحله و باء موحده ایله اوست و یوقارو در (زنخ ایکاك دیدکلری در که عرب ذقن دیر یعنی ایکی چکه نك الت طرفدن جمع اولمد یعنی یر در (اهل حال اهل ذوق ووجدان ووازدات در که بو معنی مستحکم اولمد یعنی حالده حال دیرلر زیرا انسان بر وصفدن بر وصفه تحول ایدر و متغیر اولور والا مقام دیرلر ثبوت واستقرار ندن اوتوری ودخی نیچه وجهله تعریف اولنمشدر که بوراسی انك محل تفصیلی دکلدر و بعض نسخه ده نزد اهل معرفت دوشمشدر که بوانسبدر (سرد صوقدر یرد کبی (یخ بوزدر که عرب جمد دیر حرکت ایله ماء جامد معناسنه الجماد ذو باله ضدیدر ایچه طولودر که عرب برد دیر حرکت ایله حب الغمام دخی برد بر بولنسدی وکیلن بوز دانه سی معناسنه (معنای بیت) بودرکه چکاله التنه الکی آراور یعنی هیچ قومه واعتماد ایتمه زیرا بودخی اهل نار صفتیدر و بومعنی اهل حال قاتنده صوق کلدی بوز کبی یعنی اهل حال وارباب حکمتدن اولنلر انی دخی ایو کتور مزلر وقلبلری اکا اصمز پس صوق اولمق عدم تعلقدن کنایه در زیرا رنسه اسی ایکن یاپشور صوغیدقده دکل * چار با را چون به بینی در قطار * در میان شان نیابی زینهار * بعض نسخه ده چار پادر بار چون بینی قطار دوشمشدر وچاروا دخی کلمشدر واوله زیرا واو یا حروف شفو یه دن او لمغله آرالرنده مبادله وار دیو شورنا وشوروا دیرلر طوز لواش وماست و یوغرطلی آش معناسنه چارپایه بینی نك مفعولی او در اکا ظرفدر و بعد الجمله شرطدر ایکنجی در نیابی یه ظرفدر (زینهار صاقن

دیمکدر

دیمکدر که عرب احذر دیر (چار پا) درت ایاقلو حیوان دوه وآت وقاطر وحمار کبی که قوائم اربع صاحبی دیرلر (به بینی) ده با مضموم اوقنور زیرا ما بعدی حرف شفوی در نسخهٔ ثانیه یه کوره (بار) یوکدر حمل کبی (قطار) کسرله کما قال فی القاموس جاءت الابل قطارا بالکسر ای مقطورة ودوه نك وغیرنك قطار اولدیغی نسق واحد اوزرنه بری برنه تقریب اولندقلریدر قطرات مطر کبی (درمیانشان) میانده نون مکسوردر شان ضمیر جمع متصلدر ایشان ضمیر جمع منفصل کبی (درنیاید) مضارع منفی در مصدری آمدن در مضارعنده میم یایه تبدیل اولنوب آید وآینده دیلور (معنای بیت) بودرکه چونکه چارپایی قطارده کوره سن ویاخود یوك التنده قطار اولوب کیدر کوره سن صاقین انلرك اورته سنه کلیه سن یعنی آرالرندن کچمیه سن وآرالرنده یوریمیه سن زیرا ایجاب نسیان بندر یعنی انسانه اونتمق کتورر وبلدوکی نسنه یی حفظ ایده مز اولور ومقاصد حسنه ده قطع قطار ایلیه وجاین مقطوردن میانده یوریمه دیمشدر که مثنیده جملی تخصیص وقطعه ده قطاری مطلق ذکر ایتمشدر ونسخهٔ اخرادن فهم اولنورکه معنای مذکور یوکلی یعنی یوك آلتنده اولان حیوان قطارینه کوره درمطلق قطاره کوره دکل ظاهر اولان دخی بودر زیرا زیر بارده اولان حیوانده شیطانك اشقه تصرفی واردر که باردن خالی اولانده ومتفرقده یعنی قطارسز ویولارسز اولان حیوانده اوتصرف وتسلط یوقدر فافهم * تا فزاید قدر وجاهت را خدا * روزوشب می باش دائم در دعا * خدا فزایدك فاعلی وقدر مفعولیدر بعد الجمله مصراع ثانی مضمونی تعلیلدر روز دائم ودر او جمله می باشه ظرفدر دائم حقیقتده روز وشبی تأکیددر پس روزوشب ودائم ظرف زمان ودر دعا ظرف فعلدر چونکه معناده اختلاف بولندی ایکی ظرفك برفعله تعلقی لابأس اولدی (تا فزایدده تا تعلیلیه در فزاید مضارع مثبتدر مصدری فزودن کلور آرتمق وآرتورمق معناسینه بوقامده متعدی در مضارعنده واو یرینه الف ویا کلوب فزاید وفزاینده دیلور والف ایله افزاید وافزاینده وافزودن دخی جائزدر قدر وجاه برمعنایه در زیرا قاموسده کلورکه جاه قدر ومنزلتدر فاما ظاهر اولان بودر که قدر مقدار ومرتبه وجاه قبول عند الناس

وشاهدی ده جاه منصب دیمشـدر اکرمقلوب اولورسه وجاهت معناسنه اولورکه یوزی صولو وحرمتلو دیمکدر دعا یاالله دیوب حق حصولی حاجتیچون دعوت وطلبـدر (معنـای بیت) بودرکه تاکه الله تعـالی سنك قدر ومرتبه کی آرتوره وعالی قله یعنی بومقصودی تحصیل ایچون روز وشب یعنی علی الدوام دعاء ودرکاه حقه نیازده اول و بودوامدن مراد دوام عرفی در یوخسه دوام حقیقی دکل شوقدر وارد رکه اهل کمالك حقه اتصال وتوجهی دائمدر زیرا مراد بالکز ظاهر لسانیله دعا دکلدر و بوندن فهم اولنور که حقه تضرع وتذلل وتواضع اوزره اولمق علو رتبه یه باعثدر نتکم کلور که (من تواضع رفعه الله

* تاشود عمرت زیادت در جهان * رونکویی کن نکویی در نهان *
بعض نسخ ده درنهان برینـه ای جوان دوشمشدر عمرشودك فاعلی وتاء خطابه مضافدر زیادت تاء طویله ملفوظه ایله نتکم رسم مجمدر مفعولدر رو فتحله امر حاضردر مصدری رفتن در مضارعی رود در مابعـدنده اولان جمله روی تفسیردر نکویی کنك وایکنجی تأکید در وآخرنده یاء ثانیه مصدریه در (معنای بیت) بودرکه تاکه سنك دنیاده عمرك زیاده وبرکتن بولاسن یوری کزلوجه ایلوك ایله ایلوك دن مقصود خفیـة صدقه واعمال صالحه در ریادن احتراز ایچون که بومقوله عمـل اجلی تأخیر وعمر ورزقی زیاده ایدر مراد ایلوکك وصدقه نك زیاده شرفن بیاندرکه شویله که اکر عمر افزون اولمق لازم کلسه صدقه وصلهٔ رحم ایله افزون اولوردی وجائزدرکه زیاده لك برکتی حسبیله اوله ومحتملدرکه انفاسده تفاوت اولمق حسبیله اوله زیرا عمر فی الحقیقه انفاسدر وانفـاس سرعتیله عمرا کسلور وبطیئه ایله افزون اولور والله اعلم بالحال والمآل ومایتجه الفلم الماضی من الزیادة والانتقاص فی الاجال فافهم * تانکاهد آب روید روزکـار *

* معصیت کم کن بعـالم زینهار * روزکار نکاهـدنك فاعلی وآب رویی مفعولیدر کم کن عربی ایله تقدیری افعلها قلیلا ای لاتفعلها اصلا دیمکدر نتکم نظائری مرور ایتدی پس اکامفعول اولور بعالم ظرفدر نکاهد مضارع منفیدر مصدری کاهیدن در کاف عربی ایله اکسلمك واکسمك معناسـنه انتقاص ونقص کبی پس کاستن کبی لازم

ومتعدی

ومتعدی اولور بو مقامده متعدی در نکاهدك فاعلی روزکار ومفعولی
آب روی در حرمت معناسنه بوراده نقصی روزکاره نسبت ایلدی
مجازا ویاخالق روزکار ویااهل روزکار معناسنه اوله (معنای بیت)
بودرکه تازمان سنك آب وروی وحرمتنی نقص ایتمیه ویاخالق الاماکن
والازمان سنی ذلیل ایتمیه ویااهالی زمانه یانده خوار اولمیه سن صاقن
معصیتی آز اشله عالمده یعنی هیچ بروجهله حقه نه آز ونه چوق عاصی
اولمه زیرا عصیان که قصدله کناه ایتمکدر سبب بعد رحماندر ساحهٔ
قربدن دور اولان ایسه خاکسار اولور فافهم * هرکه رو در فسق
ودر عصیان کند * ایزد اندر رزق او نقصان کند * تقدیری
هرکسی که کند رویش درفسق ودرعصیان کند ایزد اندر رزق
او نقصان دیمکدر که اعرابی ظاهردر فسق طاعتدن خروجدر ایزد
همزه نك کسریله وزاء عربی نك فتحیله ویازاء عجمی ایله تکلم حلیمی
ذاهب اولمشدر حق تعالی نك علم خاصی در تکری معناسنه رزق
انسانك انکله تغذی ایتدوکی در یوخسه جمع ایتدوکی دکل غدا ایسه
حلال وحرامه شاملدر وعندالمعتزله حرام رزق دکلدر زیرا حرام
مال غیردرکه مملوك دکلدر وانسان مالك اولمدیغی نسنه یی وجهله
اکل ایدر واکا رزق اولور جواب بودرکه کرچه حرامی الله تعالی یه
اضافت ایتمك ترك ادبدر ولکن سائق الله تعالی درکه فعل اکا اسناد
اولنور عبدك مؤاخذه اولندیغی اسباب رزقه اختیاریله سوء
مباشرتندن اوتوریدر (معنای بیت) بودرکه هرکسه که یوزنی
فسق وعصیانه ایلدی یعنی اکا اقبال ایده وفاسق وعاصی اوله الله تعالی
انك رزقنده نقصان ایلر زیرا عمرنده برکت اولمیجق رزقنده وسائر
احوالنده دخی اولماز وبعض فاسقك دنیا جهتندن مرفه الحال
اولدیغی بطریق الاستدراج در ویاخود نظر مطلق رفاهیته دکلدر
بلکه رزقه در غنی بخیل ایسه فقیر وسخی دن رزقی آزدر زیرا حرص
مانع انتفاعدر * کم شود روزی زکفتار دروغ * درسخن کذاب را
نبود فروغ * روزی کم شودك فاعلی وحرف جر اکا متعلقدر درفروغه
ظرفدر کذاب نبوده متعلقدر فروغ نبودك فاعلیدر کم شوده نقصان
قلته محمولدر روزی رزق در تفصیلی بالاده در کفتار کبی کذاب کاذبك

مبالغه سيدر كه كذبك تكررنه وكثرت متعلقاتنه اشارتدر دروغ يلان وفروغ شعله وضيا (معناى بيت) بودركه يلان سوزدن وكذب ايتمكدن رزق آز اولور يعني موجودي منتقص اولور ومفقودي اله كلمز زيرا ذنب موجب حرماندر خصوصا كه كذب يعني كذب اعظم ذنوبدركه خلاف واقعي اخباردركه سبب اختلالدر بو سببدن كاذبك رزقي مختل ومشوش اولور وكذاب ايچون سوزده فروغ اولماز يعني قول كاذبك نوري اولماز بلكه عقبنده ظلمتي ظهور ايدر صبح كاذب كبي ونفي المثل كنش طوغمشندن يلاودر ديرلر سوزده كلمشندن ظاهردر فافهم * فاقه آرد خواب بسيار اي پسر * خواب كم كن باش بيدار اي پسر * بعض نسخه ده ترك كن اين خواب زنهار اي پسر دوشمشدر و بعضنده كاوركترك كن خواب زنهار اي پسر جمله سنك مآلي بردر خواب آردك فاعلي وفاقه مفعوليدر اينكنجي خواب ما بعدنه مفعولدر بيدار باشك مفعوليدر وجملهء ثانيه اولكيدن مفعول اولان مضموني تصريح ايدر (فاقه فقر و حاجت معناسينه در) (آرد اصلنده آورد در حذف واوله تخفيف اولنمشدر مصدرى آوردن وآوريدن دركه كتورمكدر بسيار بالاده بر (معناى بيت) بودركه اي پسر چوق اويومق فقر وفاقه كتورر يعني اكا سبب اولور اي پسر خوابي آز ايله اكر اوقاتده اويانق اول تا كه غناوه واصل كله زيرا غافل ايله آكاه بر دكلدر پس نثار رحتدن آكاهه اون حصه واقع اولسه غافله انجق بر حصه دوشر شول معنادن كه آكاه طالب وغافل طالبدن خالي وحليهء عملدن عاطلدر * هر كه درشب خواب عريان ميكند * از نصيب خويش نقصان ميكند * تقديري هر كسي كه ميكند خواب درشب عريان ميكند نقصان از نصيب خويش ديمكدر عريان حالدر ميكندك فاعلندن درشب ديدوكي قيد احترازي دكلدر بلكه واقعي بياندركه اكثريا خواب شبده واقع اولور پس بو معناده نوز شب برابر اولورز نصيب بهره وحظ منصوب يعني مفيدن (معناى بيت) بودركه هر كسه كه كيجه ده خوابي عريان اولديغي حالده ايلر يعني چپلاق اويور كندي نصيبه ورزقندن نقصان ايلر يعني نقصانه معناسنه سبب اولور ايشن اوتز زيرا حكما معناى مذكوري باعث نقصان رزقدر ديمشلردر

ولكن ظاهر اولان بودركه بو معنى تحت اللحاف اولمديغى صورتده در والاملبس كبى درحتى اكرسترى لحافدن خارج ايسه فراشده قرآن اوقومق دخى جائزدر ايافن مدايتمزسه والا تارك الادب اولور و بو معنى قرأ نده (وعلى جنوبهم) دن اخذ اولنمشدر زيرا ذكر وقرآن بردر * بول بر پاهم فقيرى آورد * انده بسيار پيرى آورد * بعض نسخ ده بول عريان هم فقيرى آورد دوشمشدر اولكيسى حديثه وايكنجيسى قول حكمايه موافقدر بول مبتدا و بر پا اكا متعلقدر اوردك فاعلى تحتنده ضمير بول وفقيرى مفعول و بعد الجمله خبردر انده بسيار مبتدا آورد پيرى خبردر بول معروفدر جمعى ابوال كلور فقيرى ده ياء مصدريه در انده فتح همزه وضم دال ايله واندوه واوله قيغو معناسنه غم وغصه معناسنه پيرى قوجالقدر كه اخرنده ياء مصدريه در (معناى بيت) بودركه اياق اوزره بول ايلمك وياخود عريان اولديغى حالده تبول ايتمك هم فقيرلق كتورر محل بوانده مكركه قاذورات وياغيرى مانع اولمغله قياما بول ايده پس مواضع ضرورات مستثنادر خصوصا كه اكثر بلادده واهالبسنده بو معنى متعسر و كالدر وچوق غم وغصه انسانه پيرلك وهرم كتورر زيرا ديمشلردر كه هموم قواى نفسانيه يى ضعيف قلوب تسارع شيبه سبب اولور وديمشلردر كه همله شحم بر يرده منعقد اولماز زيرا هم وحزن انسانى بى خواب ايدر واريدر بو بوزدن لحم وشحم منعقد اولديغى كبى ساج وصقال دخى شيبله مشتعل اولور فافهم جدا * درجنابت بد بود خوردن طعام * ناپسندست اين بنزد خاص وعام * تقديرى بود خوردن طعام درجنابت بد اين ناپسندست بنزد خاص وعام ديمكدر كه خوردن بودلك فاعلى و بد مفعولى ودر خورد نه متعلقدر اين مبتدا وناپسند خبر و بنزد ناپسنده متعلقدر (جنابت انزال ماء ويا التقاء ختانين ايله حاصل اولان معنادر اول حالته جنابت ديديلر زيرا صلوتدن تجنب وتبعيته سببدر (ناپسند بكسر النون مشددر ومشكل پسند ديرلر دكه نسنه يى بكنميه (معناى بيت) بودركه حال جنابتده طعام يمك يرامزدر يعنى كرچه حرام دكلدر ولكن بو معنى عوام علما وخواص حكما يانده ناپسنددر كه طعامى تحقير لازم كلور خصوصا كه (اكرموا الخبز) موجبنجه

نانه اهانت ایتمش اولور فاما اکر وضوء شرعیدن صکره اکل وشرب ایتمك مرخصدر زیرا وضوء شرعی نصف غسلدر پس سوز قبل الوضوء اولان اکل وشربك کراهتنده در یوخسه بعد الوضوء لابأسدر پس یالکز غسل یدین ومضمضه واستنشاقله اکتفا ایتمیه زیرا اولکی طهارت کامله یه اقربدر و بعد الجنابه جواز منام بو وضوء وزرینه مبنیدر فافهم * ریزهٔ نان میفکن زیر پای * کر همی خواهی تو نعمت از خدای * ریزه میفکنك مفعولی وزیر پای ظرفیدر عربی ایله لاتطرحه فیه دیمکدر ریزه آخرنده اولان همزه اضافت ایچوندر و بعد الجمله جزاء مقدم ومابعدی شرط مؤخردر تو خواهی تحتنده ضمیر خطابی تأکید در نعمت خواهی نك مفعولی وجار ومجرور خواهی یه متعلقدر (ریزه اوواق دیمکدر خرده کبی (زیر پای ایاق آلتی (معنای بیت) ودرکه نان خرده سنی ایاق آلتنه طرح ایتمه وچینه یوب کچمه اکر الله تعالیدن نعمت زائده وحالت حسنه دلرسك یعنی خبزی تعظیم ایله مزید نعمت بولورسن وتحقیر ایله خوار وفقیر اولورسن پس اول خرده لری جمع ایدوب اکله صالح ایسه کندك اکل ایله والا محلی مناسبنده ویروبا بر ایاق بصمز محله وضع ایله تا که مورچه لر انکله انتفاع ایده لر فافهم * شب مزن چاروب هرکز خانه در * خاك روبه هم منه در زیر در * تقدیری مزن هرکز جاروب در شب خانه وهم منه خاك روبه در زیر در دیمکدر که مزن نهی حاضردر مصدری زدندر اورمق معناسنه مضارعنده نون زیاده سیله زند وزننده دیرلر جاروب کا مفعولدر شب ودر خانه ظرفلردر وخاك روبه منهك مفعولی در زیرا کا ظرفدر (جاروب سپرکه درمکنسه کبی اصلنده وصف ترکیبیدر که روبنده جای در یرسپورجی معناسنه رفتن ضم رائله سپرمکدر مضارعنده فا بایه مقلوب واشباع ضمه دن واو تولد ایدرب روبد دیرلر (هرکز استیعاب اوقات ایچوندر بومقامده کیجه لرده هیچ بر کیجه ده دیمکدر (خانه در اصلنده درخانه درکه در اداة ظرفدر ایکنجی مصراع آخرنده اولان در قپو معناسنه در پس میانلرنده تجنیس تام واردر (روبه بوراده رانك ضمی وباء موحده نك فتحی وهاء غیر ملفوظه ایله سپرلش دیمکدر که اسم مفعولدر اصلنده سپرندی در رفته کبی ضاله

رالمنه

رانك ضمه سی اشباع اولنوب واو تولد ایلدی وفائله یا ارا سنده مباد له اولمغله فا بایه تبدیل قلنوب روبه دنلدی (زیردر قپوآشغاسی والتی‌در مراد قپواردی‌در بعض نسخه‌ده درپیش در دوشمشدر بواولکیدن انسبدر زیرا حدیثده کلمور که (نظفوا افنیتکم ولاتشبهوا بالیهود بجمیع الاکباء) جمع کباء بالکسر بمعنی الکناسة یعنی خانه لریکوزك اوکلرنی پاك طوتك وکناساتی خانه لرده جمله یهوده بکزمکوز (معنای بیت) بودرکه هرکز کیجه ایچنده خانه سپرکه اورمه یعنی سپرمه زیرا سبب فقردر نتکم حکما علله وتجربه ایله بلمشلردر وسپرلمش طپراغی یعنی سپرندوبی قپوالتنه واردنه واوکنه قومه زیرا نظافتدن عاری اولمغله

منهیدر * کر بخوانی باب ومامت را بنام * نعمت حق برتومیکردد حرام * باب بخوانی نك مفعولی وبنام اکا متعلقدر نعمت میکردد نك مفعول اولی وحرام ثانیسی وبرتو حرامه متعلقدر ومصراع اول شرط وثانی جزادر (باب زبان پهلوی ده بابا دیمکدر پدر کبی (مام انا در مادر کبی (معنای بیت) بودرکه اکر سن پدر ووالده کی ناملریله اوقورسك مثلا یاعبد الله ویاحوا دیو آدلریله چاغررسك نعمت حق سنك اوزرکه حرام اولور یعنی فقیر اولورسن زیرا الله تعالی انلره تعظیم ایدوب (واعبدوا الله ولاتشرکوا به شیئا وبالوالدین احسانا) دیو کندینه عبادتله امره انلره احسانله توصیه یی تقریب ایتمش (وقل لهما قولا کریما) دیو امر ایلمش (ولاتقل لهما اف) دیو نهی قلمشدر پس انلری اسم صریحلری ایله یاد ایتمك تحقیر واذادن خالی اولمامغله کرکدر که تعظیم وتوقیره دلالت ایدر القاب مشرفه والفاظ مفرحه ایله چاغره من الحاصل والدین نعمت جلیلهٔ الهیه در که سنك سلسلهٔ وجوده ارتباطکه سبب وبواشیا آیینه سنده روی اسمایی مشاهده یه باعث اولمشلردر پس انلره کفران اوزره اولمق مستوجب فقر اولدیغی لاریبدر واساتذهٔ علوم ومعلمان صنایع

وحرف دخی بویله در وانبیا واولیا بونلردن اعالی در * کر ببهر جوپی کنی دندان خلال * بی نوا کردی وافتی در زوال * دندان کنی نك مفعول اولی وخلال ثانیسی وبهر خلال‌ه متعلقدر بی نوا مابعدینه متعلقدر ودر ظرف افتی در ومجموع بیت شرط وجزادر

چوپی ده یا زایده در چوب کسلمش و بونلوب دوزلمش دکنك (دندان دیش در عرب سن دیر (خلال خاء معجمه نك كسريله ایکی نسنه نك اراسي ودیش قارشدر دقلری نسنه بوراده تخایل معناسنه در دیش قارشدر مقدر وتخایل لحیه واصابع دیدکلری ارالرینه صو اساله ایتمکدر (بی نواده نوا نونك فتح وضميله غنا ونعمت ورونق حال وبهره پس بی نوا بی بهره وبی نصیب دیمکدر (کردی کاف عجمی ایله شدی معناسنه مضارع مخاطبدر افتی کبی (زوال ثبات مقابلی در زوال شمس دیدکلری ظهیره ده کبد سماده بطئ حرکتندن اوتوری در والا شمسه هیچ بروجهله قرار یوقدر تاکه محلندن مفارقتله زائل اولدی دینله (معنای بیت) بو درکه اکر مسواك وزیتون وامثالی مر اولان اغاجلردن غیری هر اغاج وچبق ایله دیشکی خلال ایرسك فقیر اولورسن وزواله دوشرسن یعنی یدکده موجود اولان نعمت زائل اولوب بردخی رضا وغنا ورونق حال یوزن کورمزسن زیرا شرعده وحکمتده اومقوله نسنه لرله تخلیلدن نهی اولنمشدر * دست راهرکز بخاك وکل مشوی * ازبرای دست شستن آب جوی * دست مشوبك مفعول صریحی وبخاك غیر صریحی در آب مابعدنه مفعول وازبرای فعلی تعلیلدر دست ثانی شستن کلمه سنك مفعولیدر اصلنده شستن دست در اضافتله (کل کاف عجمی نك کسریله بالچقدر وخاتونلرك جامده باشلرنه سوردکلری طینه دخی شاملدر زیرا اودخی طپراق نوعندندر (مشوی نهی حاضردر مصدری شستن در که یومق معناسنه در غسل کبی مضارعنده سین مهمله یرینه واو زیاده ایدوب شوید وشوبنده دیرلر (جوی امر حاضردر مصدری جویدن در استمك معناسنه وجوی ارمق معناسنه دخی کلور نهر کبی بوراده آیله جمعنده لطافت اولدیغی خفی دکلدر ودقائقده کلورکه جستن وجویدنك معنالری بری برینه قریبدر برینك معناسی استمك وبرینك ارامقدر اول سیبدن اندن اخذ اولنه جغی بوندن اخذ ایدرلر شستن ایله شوییدنك معنالری دخی بری برینه قریبدر برینك معناسی یومق وبرینك آرنمقدر جستن ایله شستن دن نه فاعل کلور ونه امر کلور ایکیسیده جوییدن ایله شوییدن دن کلور بوده برنوعه توسعدر که

اسان فارسی یه مخصوصدر عربیده یوقدر انتهی ظاهر اولان بودرکه
جستن ایله جوییدن بردر زیرا جوییدن مصدر فرعدرکه جستن ده
سین واو و یایه قلب اولنوب مضارعی جوید دنلدکدن صکره در
پس قاعدهٔ عجم اوزره جوید ك دالی حذف اولنیجق امر اولورکه
جوی در وشستن ایله شوییدن دخی بویله درکه شستن مصدر
اصلیدر بعد القلب مضارعی شوید کلوب امری شوی اولور جوی کبی
(معنای بیت) بودرکه هرکز الکی طپراق و بالچق ایله یومه یعنی
صابون یرینه ازالهٔ دنس ودسم ایچون استعمال ایتمه هرنه مقوله
طپراق و بالچق اولورسه بلکه ال یومق ایچون صو طلب ایله یعنی
آنکله آبدست آلمق جائز اولان صونه ایسه او یله صو یله غسل ایله
والا فقر ایراث ایدر وقتواده کلور بکمزك شیره سنه طپراق قاتوب
قیناتمق شرعیدر و بنده کلورکه بکمز طپراغنی شرابه قاتوب برمقدار
قینادقدن صکره ایندروب طپراغنی سوزوب چقارب صافی شیره قالوب
تکرار قینادوب بکمز ایلسه اول بکمز نجس اولور هرنیه قاتلورسه

نجس ایدر فافهم جدا * ای پسر بر آستان کمتر نشین * کم شود روزی
زکردار چنین * بر آستان نشینه متعلقدر کمتر مفعول مطلقه صفتدر
تقدیری اجلس علی العتبهٔ جلوسا قلیلا ای لاتجلس اصلا دیمکدر
روزی شودك فاعلی وکم مفعولی وجار ومجرور اکا متعلقدر (آستان
اشك معناسنه که عرب عتبهٔ الباب دیر (نشین امردر مصدری
نشستندر اوتورمق معناسنه جلوس کبی مضارعنده سین مهمله یرینه
یا ونون کتوروب نشیند ونشیننده دیرلر (کردار کاف عربینك کسریله
عادت اولوب اشلنن ایش وصنعت تفصیلی بالاده در (چنین اصلنده
چون این در بویله معناسنه (معنای بیت) بودرکه قپو ایشکی اوزرنه
ازارق اوتور یعنی هیچ اوتورمه زیرا بو مقوله ایشدن رزق آز اولور
یعنی بویله ایش طوتمق نقصان رزقه سببدر نتکم تجربه ایله معلوم
اولمشدر وایشك سر یرینه در سرایسه معظمدر اوزرنه اوتورمق ایسه
تحقیردر ونان دخی طعام اراسنده سردر پس سر اولان نانی تحقیر
ایتمك نوجهله باعث قلت رزق ایسه سر اولان آستانه یی تحقیر دخی
بویله در * تکیه کم کن نیز بر پهلوی در * باش دائم ازچنین خصلت بدر *

بعض نسخه‌ده بر پهلو دری واخر بیت بری دوشمشدر مآل بردر (تکیه) سو یکمك اعتماد معناسنه تکیه کاه معناسنه‌ده اطلاق اولنور سو یکنیجك یردیمك اولور (پهلو باء عجمینك فتحی ولامك ضمی ایله یان معناسنه پهلودری‌ده یازایده در اصلنده نسخهٔ اولی‌ده کی کبی با اضافتدر (بدر باء عربی ایله طشره دیمكدر زیرادر ایله طشره چقمقدن کنایت ایدرلر مثلا درآمدك معنای حقیقیسی قپویه کلدی دیمكدر ولکن قپویه کلمك خروجی مستلزم اولمغله معنای کنائیسی خروج اولور نسخهٔ اخرایه کوره (بری عربی‌درکه اصلی مهموزدر بیزار معناسنه (معنای بیت) بودرکه دخی از طیبان قپونك یانی اوزرنه یعنی هیچ طیبانمه دائما بونجلاین خصلتلرز یله دن طشره اول واو یله ایش ایچروسنه دخول ایتمه زیرا بودخی حکمتده ایو دکلدر شول معنادنکه رزق دخی سکایان ویرز

واقبال ایتمز زیرا جزاء عمل جنس عملدندر * درخلاچه کر طهارت میکنی * وقت خودرا دانکه غارت میکنی * تقدیری کرمیکنی طهارتدر خلاچه دانکه میکنی غارت وقت خودرا دیمكدرکه بوندن اعرابی ظاهردر (خلاچه بیت الخلا دیدکلریدرکه خلوت اویدر یعنی مکان خالیدرکه انسان اوراده قضاء حاجت ایچون تخلی ایدر قدمکاه ومستراح وامثالی دخی دیرلر آخرنده چه جیم عجمینك فتحی وهاء رسمی ایله ادات تصغیردر خلاجق معناسنه مورچه قرنجه‌جق دیمك اولدیغی کبی ولکن معنای تصغیردن منسلخدر کنیزك کبی که اصلنده جاریه‌جكدر صکره مطلق جاریه معناسنه استعمال اولندی بوراده خلاچه مطلق خلادر و بعض نسخه‌ده خلاجا دوشمشدر جای خلا معناسنه ولکن اصح اولان اولکیدر (طهارت لغتده نظافتدر وشرعده اعضاء مخصوصه‌یی صفت مخصوصه ایله غسل ایتمکدن عبارتدر (غارت اغاره معناسنه اسم مصدردرکه برقومك اوزرنه خیل وعسکر ایله واروب یغما ایتمکدر (معنای بیت) بودرکه اکر بیت الخلاده طهارت ایلینه سن وآبدست آلاسن بیل که کندی وقتکی یغما ایلرسن یعنی وقتك ضایع اولور برمفید ایش طوتمش اولمازسن زیرا بومقوله وضوء حکمتده سبب فقردر وبیت الخلا مردارددرکه طهارت ایله اصلا مناسبتی یوقدر بویله عزاسندندر که قاموسده خلایی متوضا ایله تفسیر ایلمشدر متوضا ایسه ابدست الاجق

مكاندر مكركه خلا بيت الخلادن تعبيري محله محمول اوله* جامه را درتن
نشايد دوختن* بايد ازمردان ادب آموختن * تقديري نشايد دوختن
جامه را درتن ديمكدركه دوختن نشايدك فاعلي وجامه دوختنك
مفعولي و در دوختنده ظرف قدر آموختن دخي بايدك فاعلي وادب
آموختنك مفعولي وجار ومجرور آموختنه متعلقدر (جامه ملبوسدر
تفصيلي مرور ايتمشدر (نشايد مضارع منفي درمصدري شايستن در
ياراميق معناسنه عرب لايق اولور ديدوكي يرده ترك ياراشور وعجم شايد دير
واحتمال واردركه ديجك يرده مجازا لسان تركيده يرار ديدكلري كبي
لسان فارسيده دخي شايد ديرلر مضارعنده شايستندن سين حذف
اولنوب شايد وشاينده ديرلر (دوختن دكمكدر مضارعنده خا زايه
قلب اولنوب دوزد ودوزنده ديرلر (بايد باء عربي ايله كرك معناسنه در
بايستندن مشتقدركه كرك اولمقدر عجم كركز ديجك يرده نبايد دير
مضارعنده سين حذف اولنوب بايد دينلور (مردان ميدان حقيقتك
مردلري يعني ارلري (ادب امور مستحسنه يي رعايتدر (آموختن اوكرنمك
واوكرتمك لازم ومتعدي كلور مستقبلاتنده خا زايه مبدل اولوب آموزد
وآموزنده دينلور (معناي بيت) بودركه لباسي اوستكده ايكن دكمك
يارامز يعني ايودكلدركه بحسب التجربه نسيان كتورر وفي الحقيقه
اوزركده دكل ايكن خياطتي نسيان ايديجك كه محل خياطتدر
اوزركده ايكن خياطت كه محل دكلدر سبب نسيان اولور يعني نسياندن
نسيان تولد ايدر مردان ميدان معرفتدن ادب اوكرنمك كركدر زيرا
بويله ايش طوتمزلر وترك ايتمزلر پس بويله ماده ده انلره تابع اولمق

كركدر كه راه ادب بودر فاعلم واعمل * كر بدامن پاك سازي روي
خويش* روزيت كم كردداي درويش بيش* تقديري اكر سازي
روي خويش پاك بدامنت اي درويش كردد روزيت كم بيش ديمكدر كه
روي سازينك مفعول اولي و پاك ثانيسي و بدامن يا كه متعلقدر
روزيت كرددك فاعلي وكم مفعولي وبيش باء عربي ايله في الحقيقه
كم لفظنه صفتدر زيرا عربي ايله تقديري يصير رزقك ناقصا كثيرا
اي نقصانا كثيرا بونده روزي خويش قيد احترازي دكلدر بلكه
واقعي بياندر (معناي بيت) بودركه اكر اتككك ايله كندي يوزكي سلوب

پاك ايدرسك اى فقير سنك رزقك زياده آز اولور يعنى زياده نقصانه
سبب اولور زيرا اتكله يوزك مناسبتى يوقدركه برى علوى و برى
سفليدر واتك غالبا خاك آلوددر وخاكسار نسنه ايله عزيز اولان يوزى
سلمك و يوزى ذليل ايلمك سبب خوارى اولان فقره سبب اولور بوراده
درويش تعبيرىكه فقير ديمكدر بطريق الترحم والشفقة در نتكم

مسكين لفظى دخى فقير ودر ويش گبيدر * دير رو بازار و بيرون
آى زود * ازبكه رفتن نيابى هيچ سود * رو امر حاضر در رفتن دن كه
مضارعى رود در دير انك مفعول صريحى و بازار غير صريحى در زيرا
ببازار ديمكدر كه حرف جر محذوفدر سرتاپاده گبى كه از سرتاپا
ديمكدر آى دخى مدله امردر مصدرى آمدن در مضارعنده ميم يايه
مبدل اولوب آيد وآينده ديرلر (بيرون انك مفعوليدر زود امرك فاعلندن
حالدر عربى ايله تقديرى مسرعا ديمكدر از رفتنه متعلقدر (سود
نيابى نك مفعوليدر هيچ سودى تعميم ايچوندر عربى ايله تقديرى لاكليا
ولاجزئيا ديمكدر (دير كسرله گيچ در اسكى وقديم اولان نسنه يه ديرنه
ديرلر (بازار اصلنده بازار گاه در كه بيع وشرى يريدر صكره كثرت
استعمالدن آخرندن گاه حذف اولنوب بازار دنلدى پس بازار آلى وصاتى
ايتمكدر (بازار گاه آلى وصاتى يريدر زيرا كاف عجمى ايله زمانله مكان
ميانندە مشتركدر (زود تيز معناسنه سريع گبى (بكه باء عربى نك
وكاف عجمينك فتحه لريله وهاء ساكنه ملفوظه ايله صبح وقتى
وير كن ديمكدر اصلى بگاه در كه بكه اندن مخففدر و بونك دخى اصلى
بگاه تردر عجم ايركن ديجك يرده بگاه تر ديرزيرا تر كه ادات تفضيلدر
نيه لاحق اولورسه مدخولنك مداولنده مزيت معناسنى افاده ايدر
وقتده مزيت ايسه ايركنلك ايله اولور صكره كثرت استعمالدن تر
طى اولنوب بگاه بودخى تخفيف اولنوب بكه دنلدى يا صكره دن
داخل اولمشدر كه كاملك ايركن معناسنى افاده كويا اكا منوطدر
پس از بكه ايركندن ديمك اولور (نيابى مضارع منفى در مصدرى
يافتن در بولق معناسنه مضارعنده فا ياء وحديه مقلوب اولوب يابد
ويابنده ديرلر (معناى بيت) بودركه اكر اهل سوق ايسنك گيچ گت
بازاره پرينه وسرعتله طشره گل يعنى دكانى ايركن قپايوب شوطانك

محله

محل تصرفی اولان موضعدن چیق وقرارگاه ومسکنکه طوغری کت زیرا ایرکندن بازاره چقوب کتمکدن هیچ فایده بولماز سن نه جزئی ونه کلی زیرا دیمشلردر که الحریص محروم وحکمته مخالفدر که سبب فقردر وحرصدن تولد ایدن حرماندر یعنی زیادهیه حریص اولوب ایرکندن بازاره خروج ایدن کسبه مناسب اولان جزاء رزقك نقصانیدر کما کاجزاء وفاق دیرلر * نیك نبود کرکشی ازدم چراغ * ره مددود چراغ اندر دماغ *تقدیری اکرکشی چراغ ازدم نبودنیك دیمکدر که نبودنیك جزاء مقدم ومابعدی شرط مؤخر اولور رهمدهك مفعول اولی ودودثانیسی واندرا کاظرفدر (کشی کاف عربینك ضمیله مضارع مخاطبدر مصدری کشتن در اولدرمك معناسنه قتل کبی عرب اطفاء سراج دیرمومی سویندرمك معناسنه عجم اندن کشتن ایله تعبیر ایدر زیرا موم وفتیل قندیل اطفاء اولندقده بی روح قالور کویا ضوءانك روحیدر (دم نفسدر مراد اوفورمکدر که عجم تف دیر (چراغ جیم عجمینك کسریله اصلده فتیلده یناناودك اسمیدر مجازا آلت مخصوصیه چراغ دیرلر اول آلت که چراغ انك اوزرنده یناز فی الحقیقه کا چراغ پایه دیرلر شمعدان کبی وایلکمن که بودخی برمخصوص آلتدر چراغدن دیرلر (مده دالك کسریله نهی حاضردر مصدری دادن در اویرمك معناسنه اعطا کبی مضارعنده الف هایه قلب اولنوب دهد ودهنده دیرلر (دود دوتوندر دخان معناسنه دماغ بینی دیدکلریدر تنکم قاموسده کلورکه الدماغ ککتاب مخ الرأس یعنی باشك ایلکنه دماغ دیرلر وام الدماغ برجلیدهٔ رقیقهدر که دماغ انك ایچنده اولور وخفف کسرفاءله فوق الدماغ اولان عظمدر (معنای بیت) بودر که اکرچراغی نفسدن یعنی تف دیوب اولدرر وسویندررسك ایواولماز زیرا بودخی اسباب فقروفاقه دندر که بحسب التجربه وعلم حکمتده بلنمشدر زیرا نفخ نفس فی الاصل احیا ایچوندر اماته ایچون دکل ورزق دخی سبب حیاتدر پس سبب حیاتی موت قلمق سبب نقصان رزقدر وچراغك دوتونه دماغه یول ویرمه یعنی مومك وقندیلك دوتونی دماغکه دخول ایتمکدن حذرایله زیرا زیاده دخان کثیف اولمغله دماغ لطیفه ضرر عظیمی واردر ودیمشلردر که چاه بابلده هاروت

وماروث باغ مومنك دوتو نی ایله معذبلر دربال مومنبك دخانی ایسه
بو مرتبه ده دكلدر نعوذ بالله من الدخان ومن فیح النیران * كم زن اندر

ریش شانه مشترك * انكه خاص آن تو باشد خوشترك * شانه كم زنك
مفعولیدر مشترك شانه دن حالدر یوخسه شانه ده همزه مختلسه اضافتله
مضاف الیه دكلدر وكم زنك فاعلندن حال اولمق دخی صحیحدر ولكن
بعیددن قریب اقربدر انكه آن شانه كه دیمكدر كه مبتدا وخوشترك
خبردر خاص باشدك مفعولی وآن توسنكدر آن ان انكدر دیمك
اولدیغی كبی خاصه متعلقدر مالی خاص بتو دیمكدر كه حرف جر حذف
فتیله در (ریش كسره صریحه ایله صقال درلحیه كبی و كسره
مختلسه یله كه اتیان بعض الحركه در قرحه معناسنه در جراحت كبی
ریش بونده اكتفا طریقیله درشعر رأس یعنی ساچ دخی بویله در (شانه
طراقدر مشترك عربی در مشترك فیه معناسنه اشتراك بری بریله برماده ده
شریك اولمق كه تركده اكا اورتاق وعجم انباز دیر (خوشترك خوش رك
یعنی زیاده خوش دیمكدر تكم قول مشهور دركه دیر لر الهدایا
تشترك لیك تنها خوشترك ولكن بونده ایكی ضدی جمع واردر زیرا
ترتفضیله وكاف عربی تصغیره دلالت ایدر دخترك كبی بو جهتدن كاف
تلطیفه محمولدر (معنای بیت) بودر كه آز اورساچ وصقاله طراغی
مشترك اولدیغی حالده یعنی ساچ وصقالكی غیرك طراغیله طرابوب
طراقده مشترك اولمه اول شانه كه سكا مخصوص اوله وسنكدر خوشتركدر
یعنی كرچه اشتراكه جواز واردر ولكن سبب فقرا ولمغله كراهت
واردر پس كندی ایچون مخصوص طرق اتخاذ ایتمك كركدر زیرا

صقال تعبیرده مالدر ومالده واسبابنده اشتراك سبب نقصاندر * از كدایان
پارهای نان مخر * زانكه می آرد فقیری ای پسر * تقدیری مخر پارهای
نان از كدایان زان سبب كه می آرد فقیری دیمكدر كه بو تقدیردن اعرابی
ظاهردر (كدایان كدانك جمعیدر زیرا اصلنده كدای دركه كد كاف
عربی ایله اكرچه كاف عجمی ایله استعمال اولنور قرار در مطلقا كرلك
اوزرنده بنا اولسون كرلك اولمسون پارها پاره نك جمعیدر اخرید یاء اضافتدر
(مخرنهی حاضردر مصدری خریدن درحاء معجمه نك فتحیله وكسریله
صاتون آلمق معناسنه بوراده مخر فتحله در پسرله قافیه اولمقدن اوتوری

فقیری ده یا مصدر یه در (معنای بیت) بودر که ای پسر دلنجیلردن نان پاره لرنی صاتون آلمه یعنی اول نان پاره لری که قپولردن دلنوب جمع ایتشلر درانلردن آنی اخذ ایله صاتون آلمه اول سببدنکه فقیرلق کتورر زیرا فقیردن اخذ اولنان رزق سبب فقردر شول سببدنکه انلر اول نان پاره لرینی کندی احتیاجلرن عرض ایده رك اله کتور مشلردر انلرك بدلرندن او یله نسنه نك خریداری اولمق دناءت و باعث تنزلدر وحکمته وتجربه یه هر یوزدن مخالفدر * دور کن ازخانه تار عنکبوت * باشد اندر ماندنش نقصان قوت * دور کن بعد معنا سنه در تفعیلدن امر ولمق اوزره تارا کا مفعول صریح واز غیر صریحدر نقصان باشدك فاعلی و اندرا کا ظرفدر (تار اصلنده بز آریشی که آزغاج مقابلیدر عجم تار و پود عرب سدا ولحمه دیر بوراده تار بطریق التشبیه دركه عنكبوتك یعنی اور مجکك کیر دوکی آغ وتل جلا خلك چوزیکی ایلکه تشبیه اولنمشدر (قوت حوت وزنی اوزرنه مایقوم به بدن الانسان معناسنه در یعنی قوام بدن اولاجق قدر غدا ورزقه قوت دیرلر (معنای بیت) بودر که خانه دن اور مجك آغنی دور وازاله ایله وخانه اوزرنه قومه زیرا انك خانه نك اطرافنده قالمه سنده نقصان رزق اولور نتکم امام علی کرم الله وجهه بیوزمشلردر که (طهروا بیوتکم من نسج العنکبوت فان ترکه فی البیت یورث الفقر) الحاصل عنکبوت اضعف مخلوقاتدندر بعوض کبی انکچون خانه سی اوهن البیوت درپس او یله ضعیف واوهنی خانه ده ابقا ایتمك اکا عتماد کبی درضعیفدن ایسه قوت وقوت کلمز * خرج را بیرون زاندازه مکن * ریش خشك خویش را تازه مکن * تقدیری مکن خرج را بیرون زاندازه مکن ریش خشك خویش را تازه دیمکدر که خرج مفعول و بیرون ثانی وحرف جر بیرونه متعلقدر و ریش وتازه دخی ایکنجی مکنه کوره اول وثانیدر (خرج کیسه کدن خارج ودخل کیسه که داخل اولان مالدر (اندازه سبق ایتدی (خشك قرودر ولکن تازه ایله جنده لطافت وطراوت واردر اگرچه مقابل خشك تردر (معنای بیت) بودر که خرجی اندازه وقیاسدن طشره وخارج ایله زیرا اسراف اولدیغندن ماعدا سبب فقردر انکچون چوق غنیلر

خرج زاید اوجندن فقیر اولمشلردر وقوری صقالکی تازه لمه یعنی ساچ وصقل قوری ایکن طرامه زیرا یبوست وضیق رزقه سببدر بلکه کلابله ویاصوابله طراغی ویاساچ وصقالی اصلد وب اوتوردیغك یرده طره یوخسه آیاق اوزرنده ایکن تسریح ایتمه زیرا بودخی مذمومدر

دست رس کر باشدت تنکی مکن چون نور هواری برهلنکی مکن*

بعض نسخه ده چون نور وآری برهلنکی مکن دوشمشدر ولکن تحریفدر صحیح اولان اولکیدر زیرا مضمون مصراع اولی تمثیلدر ومصراع اول دخی بیت سابقك مصراع اولنه مرتبطدر تقدیر بیت کر باشدت دست رس مکن تنکی چون نور هواری مکن برهلنکی دیمکدر که دست رس باشدك فاعلی وتاء خطاب مفعولی وجمله سی شرطدر مکن تنکی جمله سی جزادر تو مبتدا ورهواری خبردر (مکن لنکی فعل ومفعولدر برها کاظرفدر (دست رس ال ایرشمه سببدر که قدرتدن عبارتدر پس اصلنده رسیدن دستدر که ترخیم وبحسب الترکیب تقدیم وتأخیر واقع اولمشدر (تنکی طارلق دیمکدر پس یامصدریه در رهواری ده یاخطاب ایچوندر هوار یورغه واشکون آت در راه یولدر وآر مناسبت ولیاقت معناسن افاده ایدر که اول معنادن ترکی دلده یرار ایله تعبیر ایدرلر راه وار که آت اوصافندندر معناسی یوله یرارلك در (شاه وار که انجو اوصافندندر معناسی شاهه لایقدر (لنکی فتح لامله اقساقلق پس یامصدریه اولور (لنك اقساق اعرج کبی (معنای بیت) بودر که اکر سنك غنا وقدرتك اوله طارلق ایلمه یعنی وسعتکه کوره اعتدال الله خرج ایله زیرا چونکه یورغه واشکون آت کبی سن بولده کیدرکن یورغه آت اقساقلق ایتمدیکی کبی سن دخی طریق خرج ومعاشده یوریشوکی سریع ومستقیم ایله وارباب انفاقدن کری قالمه وخست وامساك جانبنه منحرف اولمه زیرا الله تعالی توسیع نفقه ایدنلره مزید ویرر فاعمل

*** در بیان فواید صبر کوید ***

* تا شوی در روز کار از صابران * رو مکن از دیدن سختی کران *

بوراده رو رانك فتحیله رفتندن امر اولمقدن بسه یوری معناسنه تتکم بعضیلر ذاهب اولمشدر ضمیله رو اولمق بوز معناسنده اصح واوضحدر تتکم بیت آتی اکا قرینه در پس (کران کاف عربی نك فتحیله کنار وکاف

عجمینك کسریله ثقیل معناسنه اولمغه زیرا یوز چویرمك یوزنی کتاره طوتمغله اولور نتکم یان ویردی دیرلر یاتی دوند یردیکی زمان وکذلك یوزك ثقیل اولدیغی استثقال ایدنلرك چهره لری کبی اولمغله در که عبوسندر نتکم مابعدندن مستفاد دررو مضموم اولیجق مکس کلمه سنك مفعول اولی وکران علی کلا الوجهین ثانیسی درتا تعلیل ایچوندر (شوی مضارع مخاطبدر مصدری شدن در اولمق معناسنه که تحول وانتقاله دلالت ایدر مضارعنده واو زیاده سیله شود وشونده دیرلر (روزکار زمان معناسنه درنتکم لغتدر وزا کا دالدر ولکن جهان معناسنه ده اخذ اولنمشدر دنیا دیمکدر نتکم دنیادر بو دیدکلری یرده روزکار در بو وجهساندر بودخی دیرلر زیرا زمان ومکان بری برینی مستلزمدر (صابران صابرك جمعیدر صبر نفسی کراهت ایتدوکی نسنه اوزرنه حبس ایتکدر (سختی قاتیلق درکه یا مصدریه درروده قاتقده کلورکه سخت محکمدر که ترکیده برك دیرلر برك لکه قاتیلق لازم اولمغله مجازا قتی یه سخت دیرلر (معنای بیت) بودرکه اکر زمانه ده ویادنیاده صابرلر عداد ندن اولمق دلرسك واول دفتره یازلمق مراد ایلرسك یوزکی شدت ومحنت کوردیکك ایچون کتاره ایلمه ونه درده کرفتار اولدم دیو برطرف ایتمه نتکم اهل جزع ایدرلر ویا یوزیکی ثقیل وعبوس طوتمه بلکه بشاشت وانبساط اوزرنه حقدن وارد اولان نسنه یی هرنه ایسه جانله مقبل اول ویاخود یوری محنت والم کورمکدن کتار ایلمه بلکه بار بلایی چك تا که صابر اولاسن واجر بی حساب بوله سن فاعمل * کرترش سازی تورواندر بلا * خویش را از صابران مشمرهلا *

تقدیری کرسازی تورو ترش اندر بلا هلا مشمر خویش را از صابران دیمکدر که تو سازی محتنده اولان ضمیر خطابی تأکیدر و سازینك مفعول اولی وترش ثانیسی واندر اکا ظرفدر خویش مشمرك مفعولی وحرف جرا کا متعلقدر (ترش اکشی در ضمتین ایله استعمال اولنور وکاه اولور که تخفیفا رایی اسکان ایدرلر اما ترشیدن که اکشیمکدر بونده تخفیف مراد اولمغله را البته ساکن تلفظ اولنور (سازی مضارع مخاطبدر مصدری ساختن در دوزمك معناسنه مضارعنده خا زایه قلب اولنوب سازد وسازنده دیرلر مصدر فرعیسی سازیدن کلور (مشمر

ایکی میمك بله فتحیله وضمهٔ شبنی لاجل الوزن اختلاسله نهی حاضردر مصدری شمردندر میمك ضمیله سایمق معناسنه مضارعی شمرد وشمارد دخی کلور الف زیاده سیله نتکم بالاده تفصیل اولنمشدر (هلاهانك فتحیله الامعناسنه حرف تنبیدرکه آ گاه اول دیمکدر (معنای بیت) بودر که اکرسن یوزکی بلا وامتحان وقتنده وحالنده اکشی دوزرسك ومنقبض ومتغیر وعبوس اولورسك آ گاه اول کندیکی صابرلردن صایمه زیرا صابر حقیقی اودرکه مبدأ اوله ایمان کتوردیکی کبی قضاسنه دخی راضی اوله وصفت رضا اودرکه بلایی موجب غضب بلمیه وحکمته احاله ایدوب بنه سبب ترقی اولمق اعتقاد ایلیه زیرا فعل حکیمده عبث وظلم اولماز فافهم * بی شکایت صبر تو باشد جمیل * باکسی کم کن شکایت ازجلیل * تقدیری باشد صبر تو جمیل بی شکایت کم کن شکایت باکسی از جلیل دیمکدرکه صبر تو باشدك فاعلی و جمیل مفعولی و بی شکایت جمیلك تحتنده ضمیر صبردن حالدر باکسی واز جلیل ایکیسی دخی شکایته متعلقدر وشکایت کم کنك مفعولیدر شکایت اظهار حزندر واصابت ایدن مکروهدن اعلمقدر (جمیل حسن جلیل عظیم القدر در الله تعالی به دنلدی زیرا اشیاء عظیمه خلق ایتمشدرکه ذاتنه دلیلدر ومحاط اولمقدن جلیلدر بلکه محیط درکه کمسه نك اکا ادراکی صغمز واو جمله اشیایی مدرك وحقائقنه عالمدر وحواسله ادراك اولنمقدن دخی عالی و جلیلدر انکچون کلیم الله بله رؤیتدن منع اولندی قال تعالی (لن ترانی) واصلنده جلیل جسم عظیم غلیظ ایچون وضع اولنمشدر معنای غلظت ملاحظه سیله دقیق ایله مقابله اولنوب ماله جلیل ولادقیق دینلور (معنای بیت) بودرکه سنك صبرك بی شکایت اولدیغی حالده جمیل اولور یعنی صبر جمیل اودرکه حالکدن خلقه شکوی ایتمیه سن بلکه حالکی خالقنه عرض ایده سن مکرکه شکایتك حکایت طریقیله اوله زیرا انسان عارفه شکوی دوشمز یوسبیدن الله جلیلدن کمسیه شکایتی آز ایله یعنی هیچ ایتمه زیرا حقدن وارد اولانی خلق دفع ایتمکه قادردکلدر بلکه ینه خالق دفع ایدر والله عظیمدن عبد حقیره شکایت ایتمك دناءتدر سلطاندن رعیته شکایت کبی فاما مبدأ لطف و قهره مراجعت

کندندن

كندندن كند نه دركه اندهاظهار عبوديت واردر و بومقامده دخی تفاصيل واردر ولكن اشارت كافيدر * در بلا وقتی كه صابر نيستی * نزد اهل صدق شاكر نيستی * بونك عربی ايله تقديری اذاانت لست صابرا فی وقت البلاء لست شاكرا عند اهل الصدق فی وقت العافية ديمكدر يعنی نيستی بوراده لست معناسنه خطابدر پس ديمك اولور كه نچن سن وقت بلاده صابر دكلسن اهل صدق عندنده وقت عافيتده وزمان نعمتده دخی شاكر دكلسن يعنی مادامكه بلايه صبر ايتميه سن نعمته اولان شكركه اعتبار يوقدر زيرا صبر وشكر امور اضافيه دندركه برى بريله تام اولور و بلا اهل شريعت عندنده بلا واهل حقيقت عندنده نعمتدر زيرا تحت كل محنة منحة موجبنجه بلاولايی مشتملدر ولكن محجوبك فهم ايتدوكی واهل رسمك عقل ودرك ايتديكی اموردن دكلدر * كر نباشد فخر از درويشيت * كی باهل فقر باشد خويشيت * درويشيتده تاء خطاب نباشده قيددر نباشدت فخر از درويشی ديمكدر خويشيتده اولان تا دخی بويله دركه كی باشدت باهل فقر خويشی ديمكدر و بوتقديردن اعرابی ظاهردر فخر و فتخار خصال حميده ايله تمدحدر (درويشی ده يا مصدريه دردرويشلك وفقيرلقدر (خويشی ده اولان يا دخی بويله در خويشی كسرله و واو رسمی ايله خصملق وقرابتدر بونده ناظم قدس سره الفقر فخری سرينه اشارت ايدر و بوكلام كرچه عند الحفاظ ثابت دكلدر ولكن عند اهل الله مضمونی صحيحدر زيرا فقردن مراد زهد وترك دنيا وماسوى وتخلی عن الوجود الفانی در بوايسه ممدوح نسنه دركه ارباب حقيقت يانده اعلای كمالاتدر (معنای بيت) بودركه اكرسكا درويشلكدن فخر اولمازسه يعنی انكله تفخر وتمدح ايتمزسك و بومعناده طريق سلفه كتمزسك قچن سكا اهل فقر حقيقی ايله خصملق وقرابت اولور يعنی انلره انتسابه حسب كركدر بوراده حسب ايسه فقردر پس حسب اولميجق نسب دخی اولماز زيرا جهت جامعه حسبدر انكيچون حديثده كلور (آلی كل تقی * كر همه جنبش بفرمان باشدت * حرمت از خدمت فراوان باشدت * تقديری كر باشد همه جنبش بفرمان حق باشد حرمت فراوان از خدمت ديمكدر كه

همه جنبش با شدك فاعلی وتاء خطاب جنبشه قیددر ایكنجی تا
جرمته قید اولدیغی كبی (بفرمان باشده متعلقدر حرمت
باشدك فاعلی و فراوآن مفعولی واز خدمت تعلیلدر (جنبش
جنبیدن لفظندن اسم مصدردر یوریش و حركت معناسنه
خدمتدن مراد فرمان حقله حركتدر (فراوآن بول وچوق
وآفر معناسنه (معنای بیت) بودركه اكرسنك جمله یوریشك وحركتك
فرمان حقه مقارن اولورسه یعنی امرینه اطاعت ایدرسك وخارج
ایش اشلمزسك حرمت وعزتك چوق اولور خدمتكدن اوتوری یعنی
نقدر حقه مطیع اولوب قبومنده خدمت ایدرسك اوقدر شرف
بولورسن زیرا بو بابده شرف عبودیتله درقال تعالی (سبحان الذی
اسری بعبده) وقال (وانه لما قام عبدالله * بنده از خدمت بعقبی
میرسد* بلكه ازحرمت بمولی میرسد * تقدیری میرسد بنده بعقبی
ازخدمت حق بلكه میرسد بمولی ازحرمت دیمكدركه بوندن اعرابی
ظاهردر ومفردات دخی مرة بعد اخری شرح اولنمشدر(معنای بیت)
بودركه بندۀ حق خدمت حقدن درجات عقبی وجنانه ایریشور بلكه
خدمت خاصه سی سببیله حرمت وعزت بوزندن مولای حقیقی یه
ایریشور كرك ظاهرده مملوك اولسون وكرك حر اولسون زیرا مملوك
اولدیغی صورتده مولاسنك دخی مولای حقیقیسی الله تعالیدر بعدذا
بو بیتده بل ترقی ایچوندر زیرا مولایه وصول عقبایه وصولك فوقندهدر
ومصراع اولده واقع اولان خدمت وایكنجیده حرمت حاء مهمله نك
ضمی وراله عزت معناسنه و بونده خدمت وعبودیتك شرف زایلنی
بیان واردر زیرا خدمت سبب حرمت وعزت و بو دخی باعث وصول
جناب حضرتدر زیرابی حرمت وعزت اولان آدم بساط قربه بعض
ومجلس سلطانده اولورمز* حرمت. ر خدمت آرام دلست*هركه
خدمت كرد مردمقبلست*حرمت مبتدا ارام خبردر ایكنجی مصراعك
تقدیری هركسی كه كردخدمت اومرد مقبلست دیمكدر هركسی
مبتدا وكرد جمله سی اكا صفتدر مرد مقبل مبتداء محذوفه خبردركه
اودر وبعد الجمله هركسی یه خبردر (آرام قرار معناسنه اسم مصدردركه
مصدری آرامیدن در قرار ایتمك یعنی دولتمك (مقبل مدبرك ضدیدر

یعنی

يعني مقبل اودر كه اسباب سعادته موفق اوله (معناى بيت) بودركه سنك خدمتده حرمتك يعني سبب عزتك سكون واطمئنان دلدر شويله كه اكر خدمت حقده انشراح بولميوب ضيق نفس اوزرنه اولورسك سكا حرمت قالماز پس نيجه مولايى بولورسن چونكه بويله بى حرمت اولورسن الحاصل هر خدمت سبب حرمت و باعث عزت اولمازمكركه شرطى اوزرنه اولا كه فى المثل سوء سوء خدمتدر و بومعنى نفسك مطمئنه اولما سندن كلور بو ايسه نادردر * كر نكردى اى پسر كرد خلاف * آنكهى زيبد ترادر صبر لاف * كردنكردى به ظرفدر و بعد الجمله شرطدر انكهى بعده معناسنه زيبده ظرفدر ترا زيبدك مفعول غير صريحى در زيرا را الام جاره معنا سنه درعربى ايله تقديرى لك ديمكدر لاف فاعلدر ودر لافه ظرفدر (نكردى كاف عجمى نك فتحيله مضارع مخاطب منفيدر مصدرى كرديدن دردونمك و برحالدن برحاله متحول اولمق معناسنه (كرد كاف عجمينك كسريله چوره ودكرمى وجمع معنالرنه كلور بوراده مراد اولكيدر (زيبد مضارع غايبدر مصدرى زيبدن كلور يراشمق معناسنه (لاف اوكمك ور ياوزلق (معناى بيت) بودركه اى پسر الله تعالى نك امرنه مخالفت چورهسنده دونمزسك ووقت ابتلاده مخالف ايش اشلمزسك و باطل سوزسو يلمزسك اندن صكره يراشور سكا صبرده لاف ايتمك وتمدح ايدوب بن صابرم ديمك والادعواى فوز براصبرله سنك ميانكده مسافات ومراحل واردر * كر همى دارى فرح زانتظار * در بلا نبود بصيرت هيچ كار * انتظار دارى نك مفعولى وفرح انتظاره متعلقدر زيرا زا الام معناسنه در و بعد الجمله شرطدر هيچ كار نبودك فاعلى و بصير هيچ كاره متعلقدر وتاء خطاب معناده نبوده قيدر ودر بلا صبره ظرفدر نبودت هيچ كار ديمكدر و بعد الجمله جزادر همى مى مضارعده حاله وها تأكيد حاله دلالت ايدر نتكم تفصيلى مرور ايتمشدر (فرح قلبده شوق لذتدركه مشتهايه نائل اولمقدن حاصل اولور اكثر باالذات بدنيهده مستعملدر (انتظار اميد طوتمق و برنسنه اوزره تأنى ايلمك (هيچ عموم افعال ايچوندر هركز عموم ازمان ايچون اولديغى كبى (معناى بيت) بودركه اكر فرح وسرور ايچون انتظار وترقب طوترسك بلا حالنده صبرله سكا هيچ

کار اولماز یعنی فرحه منتظر سن سکا صابر دیمزلر زیرا انسان ابن الوقت اولمق کرکدر که وقت حاضرك حکمی نه ایسه اکا مشغول اوله اکر صبردن و اکر شکردن و مستقبلك حالنی خاطرینه کتورمیه و الا علاقه دن خلاص اولماز و ناظمك قدس سره بو کلامی خواص ناسه کوره در زیرا عوام ناس حقنده (انتظار الفرج عبادة) وارد اولمشدر

* * در بیان تجرید وتفرید میکوید * *

* کر صفا می بایدت تجرید شو * کر خرد داری ز اهل دید شو * صفا فاعلیدر می بایدك مفعولی تاء خطابدر تجرید مفعولیدر شوك ولکن یا مجرد معناسنه اولور و یا مضافك حذفیله در اهل تجرید کبی و بعد الجمله جزاء شرط اولور مصراع ثانی دخی بو اسلوب اوزره شرط وجزادر (تجرید لغتده برنسته یی عریان ومجرد ایتمکدر انکیچون چکرکه یه جراد دیدیلر زیرا وجه ارضی نباتدن جرد وقشر ایدر و اصطلاحده قلبدن علاقات اغیاری ازاله در و تجرید توحید دیدکلری موحدی اسم مفعول صیغه سی اوزره نسب واضافاتدن تجرید وموحد کسرله کندنی آفاقه التفاتدن تقطیعدر نتکم دیرلر التوحید اسقاط الاضافات وبو معنانك حصولی وسالکك اول مقامه وصولی بحسب الغالب تجرید صوری یه منطوط اولمغله قبایی ترك و عبایی اختیار ایدن کمسیه اهل تجرد دیدیلر ابرهیم بن ادهم وامثالی کبی زیرا اولکی حالنه کوره عریان کبی اولمش اولدی کرکسه اوستنده خرقه ومرقع اولسون (دید اسمدر دیدند نکه کورمکدر اهل دید اهل نظردر که نظر صحیح ایله معلومانی ادراك ایلیه بورادہ مراد اهل مشاهده درکه بصیرتلری کشاده اولملردر نتکم خرد اکا قرینه در فافهم (معنای بیت) بودر که اکر سنك خاطرکه صفا وقلبکه جلا کرکسه علاقاتدن مجرد اول ودر ویشلر خرقه سی تلبس ایله تا که ظاهر و باطنك فنا وترك مرتبه سنه ایره وترکده ایسه حضور قلب وصفای خاطر واردر وعقل کلك وکاملك وار یسه وادراك تام طوترسك اهل نظر ومشاهده دن اول زیرا مقتضای عقل قدسی مشاهده مرتبه سنه ترقیدر زیرا نظر واستدلال اهلنك توحیدی توحید علمیدر ومشاهده اهلنك توحیدی توحید عینیدر که مقصود بالذات بو توحیددر

وناظم

وناظم قدس سره تجریدی برغیری اسلوب اوزرنه تقدیر ایدوب دیرکه

* ترك دعوی هست تجریدای پسر * فهم کن معنئ تفریدای پسر *
ترك اضافتله وكافك كسريله مبتدا در هست تجريد خبردر زيرا هست
بوراده است معناسنه در كه تجريدست ديمكدر معنی فهم كنك مفعوليدر
زيرا فهم كن لسان عربيله افهم ديمكدر پس فهم لفظنی بشقه مفعول
اعتبار ايتمكه حاجت يوقدر ناظمك بوامردن مرادی تفريدك معناسنی
آشفته ده بيانله وعددر يعنی معنای تجريد مرور ايتدی شمدن صكره
معنای تفريدی صويلرز (دعوی عندالله رتبه يه دلالت ايدر كلمه صادر
اولمقدر اقران وامثال اوزرنه فخر طريقيله بوايسه معتبرد كلدر زيرا
مقصود اولان عبوديتله قيام وذلت وانكسارله اولمقدر على الدوام
(تفريد خرد و يكتا قلمقدر يعنی توحيد موحدی اسم فاعل صيغه سی
اوزرنه انفسه التفاتدن استقطاعدر كه افاقه التفاتدن استقطاعك
فوقنده در (معنای بيت) بودر كه ای پسر ترك دعوی تجريددر يعنی
السنهٔ خواصده تجريد ديدكلری دعوايی ترك ايتمكدر كه انا ديوب نفسنه
برنسنه يی اسناد ايتامكدر زيرا برسالكك كه مشهودی حق اوله غير
كورمز پس كيمك اوزرنه افتخار ايدر وحق اوزرنه افتخار ايتمك باطلدر
اشته دعواده بقيهٔ نفس اولمغله الله تعالی محبلری بلايائله امتحان ايدر
زيرا صدق دعوايه برهان كركدر وعندالامتحان يكرم الرجل او يهان
و بو مقاملك امثالهٔ كثيره سی واردر ولكن بعض ملاحظاتله تركا ولندی
ای پسر تجريدی بلدك نه ايدوكن شمدن صكره تفريد ندر انی فهم ايله

* اصل تجريدت وداع شهوتست * بلكه كلی انقطاع لذتست *
اصل مبتدا ووداع خبر وانقطاع خبر بعد خبردر ويا مبتداء محذوفه
خبردر (بلكه او معناسنه بل حرف ترقیدر (كلی بروجه كلی ديمكدر
ويا اصلی كليا دركه حالدر ولكن لاجل الضروره الف محذوفدر (وداع
فتح واوله توديعدن اسمدر سلام تسليمدن وكلام تكليمدن اسم
اولدقلری كبی ترك وتخليه معناسنی متضمندر انكيچون تشييع مسافر ايدوب
بعدالدعاء حالی اوزرنه ترك وتخليه يه توديع ديرلر الحاصل توديع سفره
كيدن كمسه يی اللهه اصمرلمق وكيدنلر دخی قالنلره خوش قالكوز
ديمكدر كه تركه اكا امنلدی وعجم بدرود كرد دير (شهوت مراد لذات

عاجلهٔ نفسانیه در کرچه اصلنده مأکولات ومشروباتدن اعمدر ولکن بوراده بل کلمه سیله لذته ترقیدن فهم اولنور که شهوت امور طبیعیه ولذت مطلقا ملایمات نفسانیه در (کلی جزئی مقابلی وانقطاع اتصالك خلافیدر (معنای بیت) بودر که سنك اصل تجریدك که سایرلر اکا مبنی در ترك شهوت دیر یعنی ابتدا طبیعتی شرعله اصلاح ایتمکدر بلکه بالکلیه انقطاع لذتدر یعنی بعده نفسی ط‍ریقتله اصلاح ایدوب هواسنی قمع واساس مراداتی قلع ایتمکدر تا که المرید من لا ارادة له سری ظهور ایلیه وماسوایه تعلق جزئی وکلی قالمیه فافهم * کر دهی یکباره شهوت را طلاق * آن زمان کردی تو در تفرید طاق * یکباره دهی یه ظرفدر شهوت دهی یه مفعول اول وطلاق ثانیدر وبعد الجمله شرطدر آن زمان کردی یه ظرفدر تو تحتنده اولان ضمیر خطابی تأکیددر ودر طاقه ظرف وطاق کردنك مفعولیدر (یك باره یك بردر بار باء عربی ایله کره دربلره هاء تخصیصله برکره در یکباره بطریق التجرید برکره ویراوغوردن دیمکدر (طلاق لغتده ازالهٔ قید وتخلیه وشرعده ملك نکاحی ازاله در بونده مرادات نفسی مشتهی اولمقده زنه تشبیه واردر (کردی کاف عجمی نك فتحیله شوی معناسنه مضارع مخاطبدر (تفرید فرد ویکتا قلمقدر (طاق تك معناسنه فردکبی (معنای بیت) بودر که شهوات نفسانیه یه براوغوردن طلاق یعنی اوچ طلاق ویروب کنید کدن باین قلورسك نتکم یکبار لفظی عدد مذکوره دلالت ایدر اول زمانده تفریدده فرید ووحید اولورسن زیرا فرد که یکتادر ترکیبدن انحلال اولور چونکه افاق وانفسده ترکیبات علاقات منحل اوله قلب وروح وسر انسان حقله فرد قالور وفی الحدیث (سبق المفردون) یعنی مفردلر مجردلری ومجردلر دخی موحدلری سابقدر زیرا توحید آثار الهیه یی مشاهده ایله وتجرید آفاقدن انقطاعله وتفرید انفسدن تجردله حاصل اولان معنادر پس متعلقاتك آخری انفسدر که اندن صکره بردخی تعلقه صالح نسنه قالماز وتفرید له فناء کلی حاصل اولور * کر تو بربیدی ز موجودات امید * آنکه از تفرید کردی مستفید * تو تأکید خطابدر امید ببریدنك مفعولیدر انکه کاف عجمی ایله آنکاه دن مخففدر کردی یه

ظرفدر از مستفیده متعلقدر مستفید کردی نك مفعولیدر صورت
ترکیب کردی انکاه مستفید از تفرید دیمکدر (ببریدی باء اولی نك
ضمیله مضارع مخاطبدر مصدری بریدن در کسمك معنا سنه
مضارعی برد کلور ضمله (موجودات موجودك جمعیدر موجود
معدومك مقابلیدر که خارجده متحقق اولان نسنه در معدوم لاشیء در
وجود ظهور در پس اجسامه موجود دنلدیکی کبی ارواحه دخی
دینلور زیرا مخلوقدر شوقدر واردر که مرتبهٔ روحده ظهور نورانی در
(مستفید استفاده یعنی فایده طلب ایدیجی فایده بالادهدر (معنای بیت)
بودر که اکرسن جمیع موجوداتدن کرجسمانی وکرك روحانی امید
ورجایی کسرسك وعلاقه یه صالح اولان اشیانك جمله سندن منقطع
اولورسك اول وقتده تفریددن مستفید اولورسن واکر افاقی وانفسی
جسما وروحا بر نسنیه ارتباطك اولوب ترکیبك بالکلیه منحل اولمز سه
فردانیت مرتبه سنه وصول بولمازسن زیرا قرانده کلور (لا یمسه
الا المطهرون) یعنی سر هویتی دنس تعلقاتدن مطهر اولانلر مس ایدر
غیریسی ایتمز الحاصل مراتب کونیه ایکیدر که بری اجسام و بری
ارواحدر پس سالك مرتبهٔ موالیددن عقل اوله وارنجه (ان الله یأمركم
ان تؤدوا الامانات الى اهلها) موجبنجه جمیع اطواردن اخذ ایتدوکی
اماناتی محلنه تأدیه ایدوب تعقید ایتدوکی نسنه لری تحلیل ایتمدکجه عالم
کوندن عالم وجوبه قدم بصمز وطریقده قالور که اکا اهل وقفه واهل برزخ
واهل کشف کونی دیرلر بویله ممکورلر بی حسابدر ولکن هرکس حدنی
بلیوب دعوایه دوشر وساقط اولور * اعتمادت چون همه برحق بود *
* ان دمت تفرید جان مطلق بود * تقدیری چون بود اعتمادت همه
برحق بود آندم تفرید جانت مطلق دیمکدر که دمت ده تاء خطاب
معناده جانه قیددر بوندن اعراب ظاهردر ومفرداتی دخی بیانه حاجت
یوقدر (معنای بیت) بودر که چونکه سنك اعتماد واستنادك بالکلیه
حق اوزرنه وماسوای حقه تعلق قالمیه همان بر الله و برسن قالهسن
اول وقتده سنك تفرید جان ودلك مطلق اولور وقیددن قورتلور
یعنی کماینبغی ترکیبك حل ایتمش اولوب بساطتکله عالم نقطه یه دخول
ایدرسن ومراد که ایررسن ومولای حقیقی به خلوتخانهٔ وحدتده ملاقی

اولورسن * ترك دنیا کن برای آخرت * وز بدن برکش لباس فاخرت *
تقدیری کن ترك دنیا برای اخرت و برکش از بدن لباس فاخرت
دیمکدر که بوندن اعرابی ظاهردر آخرتده تا اصلیه وفاخرت ده
خطاب ایچوندر (برکش امرحاضردر مصدری کشیدندر جکمك
معناسنه (معنای بیت) بودر که ترك دنیا ایله اخرتدن اوتوری یعنی اکر
اخرتی بولمق استرسك ضبلی قو وبلکه مولایه ایرم دیرسك ایکی
جهاندن کچ و بدندن لباس فاخرکی چك چقر وقبایی عبایه تبدیل ایله
زیرا درویشلکك اولی زهد وتقلید واخری عشق وتحقیق وتجریددر
ولباس فاخرده لباس وجوده دخی اشارت واردر یعنی قید لباسدن
مطلق اولدیغك کبی جامهٔ تندن دخی عریان اولوب بلکن جانکله
قال و بلکه جان دخی پردهٔ روحانی اولمغله اتی دخی برطرف ایدوب
عالم تفریدده دامن سرکه یاپش تاکه لباس حقیانی تلبس ایده سن
وابدی زینتك اولوب انکله خرامان اولاسن * کر بیابی از سعادت
این مقام * صاحب تجرید باشی والسلام * این مقام بیابی نك مفعولیدر
صاحب باشی نك مفعولی اولدیغی کبی والسلام مکاتیب ورسالات
اخرنده ایراد اولنه کلمشدرکه علامت ختمدر تقدیری والسلام علیك
دیمکدر بیابی باء موحده نك کسریله مضارع مخاطبدر مصدری
یافتن در بولمق معناسنه مضارعنده فا یایه مبدل اولوب یابد دیرلر
سعادت شقاوتك ضدیدر یعنی اسباب خیرك مساعده سی و توفیق
الٓهی نك معاوتیدر مقام فتح میم ایله موضع قیامدر عصکره جمیع
امکنه ده استعمال اولندی حتی موضع قعوده دخی مقام دنلدی کرکسه
انده قیام بولنمیون بورده مراد مقام معنوی درکه ترك دنیادن
حاصل اولان مرتبه در تنکیم بیت آتی اکا قرینهٔ ظاهره در مقام دنلدی
زیرا سالك اوراده ایردکده ثابت ومستقر اولور حال ایسه بویله دکلدر
انکیچون حال دنلدی زیرا سالك برحالدن برحاله تحول ایدر و بریرده
قرار ایتمز (معنای بیت) بودر که اکر سعادت ازلیه حسبیله عون باری
یاری اولوب بو مقامی بولاسن و ترك دنیادن حصه مند اولاسن
صاحب تجرید اولورسن والسلام علیك یعنی بو مقامه ایردکده فی الجمله
آفاتدن سلامت بولورسن وتحیت اولنمغه سزا اولورسن وسوز

بوراده تمام اولور * كرزعقبى دست شوبى بهرحق * انكه از تفريد
كويندت سبق * تقديرى كرشوبى دست از عقبى بهرحق آنكاه
كويندت سبق از تفريد ديمكدركه دست شوبى نك مفعول صريحى
وار غير صريحى بهر فعل مذكورى تعليلدر انكاه كوينده ظرفدر
تاء خطاب كويندك مفعول اولى. وسبق ثانيسى واز سبقه متعلقدر
صريحى ايله تقديرى علموك فى ذلك الوقت الدرس من التفريد ديمكدركه
كوينده معناى تعليم اولمغله ايكى مفعوله متعدى اولدى. وجائزدركه
كويندت ترا تقدير بننده اوله بو صورتده ترا مفعول غير صريح اولور
زيرا را لام جاره معناسنه اولور شوبى مضارع مخاطبدر مصدرى
شستن دريومق معناسنه غسل كبى مضارعنده سين مهمله يرينه واو
زياده ايد وب شويد وشوينده ديرلر سبق درس معناسنده استعمال
اولنور تفصيلى بالادهدر (معناى بيت) بودركه اكر حق ايچون يعنى
حقه وصولدن اوتورى عقبادن دخى ال يورسك يعنى فارغ اولورسك
اول وقتده واندن صكره تفريددن سكا درس ويررلر يعنى دنيادن
ال يوديغك كبى عقبادن دخى ال يومزسك درس تفريدى الامزسن
واندن جاهل قالورسن بعد ذا درس تفريدى تعليم ايلين الله تعالى در
ولكن جمعه نسبت اولنديغى ذات وصفات حقك اجتماعى ويا الهامله
معاونت ايلين ملائكه ويا تربيه ايله ترقى يه باعث اولان ارباب تسليك
اعتباريله در وجائزدركه سنن كبرياوزرينه جريان قبيلندن اوله
يعنى حق عظمت وكبريا حيله سكا درس تعليم ايلراشته جانب عبددن
بطريق الغيبة بواداجائزدر فاما بطريق الخطاب اتم يعنى سزدنلمز
زيرا كثرتى ايهام ايدر وجانب حقدن دينلور نتكم خلقت وخلقنا
وانا ونحن وارد اولمشدركه نون جمع بطريق العظمة والكبريادر
وبونده الديومق فراغدن كنايه دردر زيرا غسل يد برنسنه نك مثلا
طعامك آخرنده اولور وجائزدركه غسل يد ذكر جز واراده كل
طريقيله اولاكه كلدن مراد وجود در ولكن وجوددن دخى معظم
مقصود دل اولمغله همان غسل يددن مراد عقبادن تعلق دلى قطع
اولور يعنى قطع اولنسان تعلقدر بوخسه عمل دكل بس الجزت ايچون
عمل باقيدر كيرك عوامه وكرك خواصه سؤال اولنورسه كه دنيادن

قطع تعلق دل ایتمك دنیادن و ورداء تندن اوتوری درقاما عقبادن
انقطاعه وجه ندر جواب بودرکه دنیا واخرت مخلوقدر تعلق ایسه
خالقه کرکدرکه باقیدر مخلوق ایسه فانیدر بو جهتدن خواص اهل
عمل اولدیلر اهل تعلق اولدیلر سؤال اونور سه که اخرته غرضی تعلق
ایتمجك عمل نه معنایه اولور جواب بودرکه عمل شرعی حکم جسد
وتجرد حال دلدر پس ایکیسیده مراعات اولنور بوراده ناظم قدس سره
ترك دنیایی تجرید وفراغ اخرتی تفرید اعتبار ایلدی ولکن بحسب
الحقیقه تحقیق شکلیدر مقام ارواح دخی اخرته داخل اوله وجهی
بودرکه اجسام حجاب ظلمانی وارواح حجاب نورانیدر واجسامك اولی
عرشدرکه جنتك دروننده در وارواحك عنوانی عقل اولدر
اولکیه محسوسات وایکنجیه معقولات دیرلر ومعقولاتك ماوراسنده
معنویات واردرکه غیب الغیوبه ایرنجه مقامنه کوره پرده در تکلم اهلی
بیلور ومقام ادبك حکمی بودرکه شرعا ممدوح اولان موادده ترك دنلیه
بلکه قطع تعلق دینله نتکم علم ظاهری ترك ایله دنلمز زیرا علم ظاهر وعلم
باطن هر بری مرتبه سنه کوره کمالدر کمال اولان نسنیه ایسه ترك تعلق ایتمز
* رو مجرد کرد و دائم فرد باش * تا بهر فرقی نشینی کرد باش *
رو امر حاضردرکه مابعدی آنی تفسیردر مجرد مابعدنده کردك
مفعولیدر زیرا کرد کاف عجمینك فتحیله امر حاضردر شو معناسنه
تصیدیری کرد یدن بدر رکه مجازا تحول معناسنه در فرد اودرکه غیرله
مختلط اولمیه فرقی ده یا وحدت ایچوندر فرق عربیدر دپه معناسنه
وسط الرأس کبی که صاچ بولدکلری یردر مفرق رأس کبی (کرد کاف
عجمینك فتحیله توز معناسنه غبار کبی (معنلی بیت) بودرکه یوری
علاقه ندن مجرد ودائم فرد اول کوکمسه ایله اختلاط ایتمه الف کبی
تا هر برد پهیه اوتوره سین توز اول یعنی تواضعده غبار کبی اول وکیندیکی
ترك کبرله بی مقدار قیل تا که غبار دپهیه قوندیغی کبی سندخی باشلرتاجی
اوله سین وعلو مرتبه بوله سین وآفتاب ذراتی هوایه جذب ایندوکی کبی
سنی دخی اعلی الاعالیه اعلایه جذب ایده وحضیض خاکدن اوج سمایه
رفیع ایلیه ورفیع الدرجات سنرنك ذروه سنه ایصال ایده فافهم
* کرد کبر وعجب وخودنمایی مکرد * قدر خود بشناس هر جایی مکرد *

کرد مکردله ظرفیدر قدر بشناسك وهرجایی مکردك مفعولیدر کرد کاف عجمینك کسریله چوره معناسنه کبر انسان کندینی غیریدن اکبر ظن ایلمك ناس اوزرینه ارتفاع ایدوب انلری احتقار ایتمك عجب ضمله مستحق اولمدیغی رتبه یی کندنده استحقاق تصور ایتمك وکندیبی کورب منعمك توفیقی اولدیغن نسیان ایلمك خودرایی ده یاء ثانیه مصدریه در خود رأی ده خود کندی ورأی همزه ایله عربی در مؤدای فکردر واعتقاد معناسنه دخی کلورکه نظر واجتهاددن مکتسب اوله خود رأی کندی فکرلو واعتقادلو یعنی کندی اعتقادینه تابع اولمش وفکرنی بکنمش غرور اهلی تتکم خود رودیرلر کندندن بتوب تربیه سز حاصل اولانه مکرد کاف عجمینك فتحیله نهی حاضردر مصدری کردیدندر دونمك معناسنه بشناس شینك کسره سنی اختلاسله امردر مصدری شناختندر اکلمق معناسنه مضارعنده خاسینه قلب اولنوب شناسد وشناسنده دیرلر هرجایی ده یاء ثانیه زایده در (معنای بیت) بودرکه صفات ذمیمه خصوصا کبر وعجب وخود رالق یعنی غرور بالرأی چوره سنده دونمه وطولاشمه بلکه تواضع اوزرینه اول وتوفیق نعمتی حقدن بیل ورأی وفکرکه وعقلنه مغرور اولمیوب شرعه تابع اول وامورمشکله ده عقلا ئله مشاوره ایله وکندی مقدارنی آکله حدکی تجاوز ایتمه تتکم مثل ترکیده کلور آیاغنی یورغانه کوره اوزات وهر یرده دوران ایتمه مقصود هرجایی اولمه دیمکدر یعنی بیوفا وبیقرار وهریرده اولیجی * هرکه کرد کوره آنکشت کشت * جامه ارزودش سیاه وزشت کشت * تقدیری هرکسی که کشت درکرد کوره انکشت جامه اش سیاه وزشت ازدود دیمکدرکه هرکسی که مبتدا ومابعدنده جمله که رابطه سیله اکا صفتدر جامه ایکنجی کشتك فاعلی ودودش ده شین بحسب المعنی جامه یه قید اولمق اوضحدر سیاه مفعولیدر کوره کاف عربینك ضمیله دمرجیلرك چامور دن یاپدقلری اوجاقدر مجمرة کبی کما قال فی القاموس الکور فی الضم مجمرة الحداد من الطین والکیر بالکسر زق ینفخ فیه الحداد انکشت فتح همزه وکسر کاف عربی ایله وسکون شینله کوردر ولغت حلیمی ده کسر کاف عجمی ایله دیدوکی سهو اولمق کرك زیرا صحاحده وغیرنده کاف عربیله ضبط

اولمشدر كشت اولكي كشت كشتن دن دونمك وايكنجي صيرورت معناسنه دركه اولمقدر (معناى بيت) بودركه هركسه كه دمرجيلرك كورا وجاقلغي چوره سنده دوندى وطولاشدى انك جامه ولباسي دودوندن سياه وقبيح اولدى زيرا بحكم الجوار دمرجينك چهره ولباسنه سارى اولديغي كبي انك دخي ادنى الامر لباسنه تأثير ايدوب رنكني تغيير وسياهه تحويل ايلر زيرا سياهك اثرى دخي سياه اولور زنجي دن زنجي طوغديغي وزاغدن زاغ ظاهر اولديغي كبي * انكه باعطارمى كردد قريب * اوهمى يابد زبوى خوش نصيب * تقديرى آن كسى كه مى كردد قريب باعطار اوهمى يابد نصيب زبوى خوش ديمكدركه ان كسى مبتدا ومى كردد لك فاعلي تحتنده ضمير كس ومفعولي قريب وباعطار قريبه متعلقدر وبعده الجمله مبتدايه صفتدر اومبتدا وهمى يابدك ضميرى اكا راجع ونصيب مفعولى وحرف جر نصيبه متعلقدر وبعده الجمله مبتداء ثانى يه خبر وبعد الجمله مبتداء اوله خبردر (عطار بايع العطر در يعنى طيب فروشدر (كردد كاف عجمى ايله مضارعدر مصدرى كرديدن در صيرورت معناسنه (يابد مضارعدر مصدرى يافتن در بولمق معناسنه فا وبا ارا سنده مبادله اولمغله مضارعنده فا بايه مبدل اولوب يابد ويابنده ديرلر (نصيب حظ منصوب يعنى معين (معناى بيت) بودركه اول كسه كه عطاره قريب ومجاور اولور دكاني مشتمل اولديغي رايحه دار نسنه لرك خوش وملايم بويندن نصيب بولور يعنى حصه سي مشامنه خوش قوخو اولور زيرا بونده دخي حكم جوار واردر وناظم قدس سره اصلنده عطار اولمغله كويا رمز ايدركه سالك راه خدا اولان عاشقلردن هركيم كه شيخ عطاره مقارن وتحت تربيه سنده داخل اوله اول كسه بوى معنادن دماغ جانه بهره بولور وانك عطار حقيقي سندن معطر ومعنبر اولور انتهى * همنشين صالحان باش اى پسر * دور باش از رند وقلاش اى پسر * مصراع ثانى بعض نسخه ده هم جدا از فاسقان باش اى پسر دوشمشدر مآلي بردر همنشين باشك مفعوليدر دور باش عربي ايله تباعد معناسنه در امر اولمق اوزره تفاعلدن حرف جر اكا متعلقدر (همنشين همصحبتدركه

هم مقارنت ايچوندر ونشين نشيند مدن مرخمدر مصدرى نشستن در شين معجمه نك فتحيله وكسريله اوتورمق جلوس كبي مضارعنده سين مهمله يرينه يا ونون كتورب نشيند ونشيننده ديرلر (رند راء مهمله نك كسريله كتب لغويه ده عياره تفسير اولنمشدر عيار لسان عربي ده شول كسنه در كه كندى نفسني هواسيله تخليه ايدوب منكراتدن زجر ايتميه نتكم امام مطرزى لغت مغربده ابن انبارى دن نقل ايتمشدر پس رند فاسق ديمك اولور (قلاش اصلنده اسم اعجمي در صكره تعريب اولنمشدر يانكسيجي وخراباتى ومفلس معناسنه در (معناى بيت) بودر كه اى پسر صالحلر وعمللرنه هيچ بر وقتده خلل كتور ميانلر له مجالسند ايله و انلره مصاحب اول فاسقدن وخراباتى اولانلرك صحبتلرندن دور اول زيرا صحبت اولى دين ودنيا كه نافع وثانيه مضردر دنياده نفع خلقلك سكا حسن شهادتى ومصالحكده معاونتى وبونك امثالى معاملاتى وآخرتده نفعى صالحلرك شفاعتى در ضرر دنيوى واخروى دخي اكا قياس اولنه * جانب ظالم مكن ميل اى عزيز * وركني كردى ازان خيل اى عزيز * تقديرى مكن ميل بجانب ظالم ديمكدر كه جانب حرف جر تقديريله ميله متعلقدر وايكنجي مصراعك تقديرى واكر كني ميل كردى ازان خيل ديمكدر كه كني نك مفعولى ماقبلي قرينه سيله محذوفدر (ظالم عادلك خلافيدر كه هر نسنه يي محلندن غيريه وضع ايدن كسنه دركه طاعت يرنه معصيت وضع ايليه كرك ظلمي كندى نفسنه وكرك غيريه اوله ولكن ظلم غيرده مشهوردر اكرچه غيره ظلم ايتمك دخي كندنه ظلمدر زيرا وبالى كندى نفسنه راجعدر (عزيز شريف وذوالقدر معناسنه بويله مواضعده بطريق التفؤلدر پسر وبرادر تعبيرى بطريق الترحم والتلطف اولديغى كبي (كردى كاف عجمي نك فتحيله شوى معناسنه مضارع مخاطبدر (خيل جماعت افراس دركه بلا واحددر بوراده مراد جماعت ناسدر كه حديثده كلور (ياخيل الله اركبى) نتكم بالاده تفصيل اولنمشدر (معناى بيت) بودر كه اى عزيز كشي جانب ظالمه ميل ايلمه زيرا منهي دركه قرآنده كلور (ولا تركنوا الى الذين ظلموا فتمسكم النار) واكر ميل ايدرسك سندخي ظالم كروهندن اولوب آخرسنى دخي انلرى

مسن ایدن نار احراق ایلر ودیمشلردر که برکسه یدی خطوه ظالم ایله
تمشی ایتسه ظالم اولوب منتقم اسمندن جزایه سزا اولور قال تعالی
(انا من المجرمین منتقمون) وبنه قرآنده کلورکه (احشروا الذین ظلموا
وازواجهم) یعنی ازواج قرناء ایله تفسیر اولنمشدر پس دیمك اولورکه
ظالملری وانلره قرین اولنلری بریرده حشر وجمع ایدیکوز زیرا ایکیسیده
برحکمده در * روز اهل ظلم بکریز ای فقیر * تانسوزی زآتش تیز
ای فقیر * بونلر اعرابی ظاهردر (روامر حاضردر رفتن دن (بکریز
باء موحده نك کسریله امر حاضردر مصدری گریختن در فرار معناسنه
مضارعنده خا زایه قلب اولنوب گریزد وگریزنده دیرلر (نسوزی
مضارع مخاطبدر مصدری سوختن در یانمق و یاندرمق معناسنه
بوراده لازم معناسنه در مضارعنده خا زایه قلب اولنوب سوزد
وسوزنده دیرلر بعض نسخه ده تانسوزد آتش تیز دوشمشدر تقدیری
تانسوزدت آتش تیز دوزخ دیمکدر تیز کسکین نتکم بالاده تفصیل
اولنمشدر (فقیر کثیر الاحتیاج در (معنای بیت) بودرکه ای
ذو الاحتیاج الکثیر ومحل المرحمه یوری اهل ظلمك یانندن
فرار ایله وانلر ایله اشنا وهمنشین اولمه تا که جهنمك کسکین وشدید
آتشندن محترق اولمیه سن نتکم بیت سابقده افاده اولندی بعدذا
بوکلامده مبالغه واردر کویا دیمك اولورکه ظالم اولمق ویا ظالمه
معین اولمق وآنکله مماشات ایتمك دکل بلکه یانته بیله اوغرامه
وابراقدن بیله چهره سنه باقمه زیرا انك جانبنه میل ایتمش اولورسن
مکر که نظرك استعاذه وعملندن حقه لیاذ طریقیله * صحبت ظالم
بسان آتش است * زانکه خلق آزار وتند وسرکش است * صحبت
مبتدا (بسان آتش خبر در زانکه تعلیلدر (خلق ازار مبتداء محذوفه
خبردر تقدیری (انکه اودیمکدر (بسان باء عربی نك فتحیله مثل معناسنه
ادات تشبیه در (خلق آزار وصف ترکیبی در اصلی آزارنده خلق در
خلقی انجیدیجی معناسنه مصدری آزردن در که انجمك وسوکمك معناسنه در
مضارعنده زاء لله را آراسنده برالف زیاده ایدوب آزارد وازارنده دیرلر
تند ضم تا ایله صرت دیمکدر (سرکش وصف ترکیبی در اصلنده کشنده
سردر باش چکیجی ومطیع اولمیجی معناسنه (معنای بیت) بودرکه

ظالم ایله صحبت ایتمك آتش کبیدر اول سببدنکه ظالم خالقی انجیدوب سوکیجی وصرپ خویلو وحقه سرفرو ایتمجی در پس یانته وآران کمسه‌یی لسانیله آتش کبی یقار وقلبنه طوقنوب منکسر قیلور بوسببدن آتش سوزاندن فرار ایتملودر * ازحضور صالح شوی * ور نشینی بابدان طالح شوی * تقدیری، شوی صالح ازحضور صالحان وشوی طالح اکر نشینی بابدان دیمکدر که اعرابی ظاهر در ازحضور صالحانك تقدیری ازحضور مجلس صالحان دیمکدر نتکم (مصراع ثانی) اکا قرینه درشوی مضارع مخاطبدر مصدری شدن دراولمق معناسنه مضارعنده واو زیاده ایدوب شود وشونده دیرلر طالح طلا حدن‌در فتحله ضد الصلاح معناسنه (معنای بیت) بودر که صالحلر مجلسنه حضورله صالح اولورسن بدلر ایله مجالسه ایدرسك فاسق اولورسن زیرا مشهوردر که اوزم اوزمه کوره قرارر دیرلر ایمدی سندخی حکم قرینله محکوم اولوب انك رنکنه بویانورسن یاغفلته طلارسن ویا اویانورسن * هرکه او باصالحان همدم شود * در حریم خاص حق محرم شود * تقدیری هرکسی که شود اوهمدم باصالحان شود درحریم خاص حق محرم دیمکدر بوتقدیردن اعرابی ظاهردر حریم حولی وچوره درحرم دیدکلری بودر که اورایه دخولدن اغیار ممنوعدر ومحرم اودر که اول حرمه داخل اولور زیرا اجنبیدن دکلدر (معنای بیت) بودرکه هرکسه که اوصالحلرله همنفس وهمصحبت اوله حقك حریم خاصنده محرم اولور یعنی آنی درکاه حقه آلورلر ومحرم اسرار ایدرلر فاسقلره وانلر ایله صحبت ایدنلره ایسه او مجلس خاصه یول یوقدر زیرا مجلس خواص ناسه عوام دخول ایتمز وصحبت یاره اغیار قومزلر وهرکس کندی جنسی ایله تزویج وتقربن اولنور بعید ذانا ظمك قدس سره بوسوقندن فهم اولنور که صالحلرله مراد صدیقلردر زیرا مرتبهٔ صلاح جمیع مراتبی مشتملدر اکرچه بعض علماء رسومه خفی اولمشدر بوجهتدن (والحقنی بالصالحین) نظمنده یوسف صدیقك علیه السلام صالحلره الحاقله دعاسنی هضم نفسه حمل ایتمشدر زیرا مرتبهٔ نبوت مرتبهٔ صلاحك فوقنده درنتکم (فاولئك مع الذین انعم الله علیهم من النبیین والصدیقین والشهداء والصالحین) اکا دالدر و بو غلط وسوء

فهم له مبتلی اولان بلدی که کندی مدعاسی اوزره نبوت وصدیقیت
وشهادت بی صلاح اولمق لازم کلور مع هذا بونلرك هر بری صلاحده
خصوص مرتبه درکه صلاح جمله سنی حاوی در ایمدی صدیق
انبیادن اشغه اولان خواص بشردر مرتبهٔ صدیقیته صلاح ایله ایرمشلردر
وصلاح جمیع ازمانده حالنی خللدن محافظه درکه کسبی در اکر خلقی
اکر خلقی اولسه انبیا اکا غبطه ایتمزلر دی الحاصل صالحدن صالحه
فرق واردر پس صالح مطلق انبیاو بعده سائر خواص بشردر وصالح
مقید عموم اهل ایماندن متشرع اولنلر در وشرع ایله مقید اولمیانلر
فاسقلردر کرك کافر اولسون وکرك عاصی اولسون اشته بو مقام بویله
فهم اولنمق کرکدر ومطلقی کماله صرف ایتمك لحن مقرر مشهوردر
شول کمسه که حریم خاصده اوله کندی خاص اولدیغی کبی آنی اول
حریمه دخوله وسیله اولان دخی خاصدر که صالح صدیقدر وصدیق
ایله نبی میاننده مقام قرب واردر فقط * ای پسر مکذار راه شرع را *
اصل یابی کر بکیری فرع را * مصراع ثانی نك تقدیری کر بکیری
فرع را یابی اصل دیمکدر که شرط وجزادر ولکن وزنیچون جزا تقدیم
اولنمشدر بعض نسخه ده (اصل یابی کر کزاری فرع را) دو شمشدر که
(کزاری زاء هوز ایله مصدری کزاردن دراودمك معناسنه بو نسخه
ذال معجمه ایله دکلدر مکذار کبی یعنی مکذار نهی حاضردر مصدری
کذاشتن در وازکلمك وصالی ویرمك وقومق وبریردن بریره کچمك
معناسنه راه شرع تشبیه طریقیله در صراط مستقیم کبی کویا اصول
اعتقادیه وفروع عملیه برجاده در که حقه ورضاسنه موصلدر اصل
برنسنه نك قاعده سیدر که انك ارتفاعیله اول نسنه دخی مرتفع اولور
اساس وبنا کبی که اساس اصل وبنا فرعدر وشجره نك اصلی کوکی
وفرعی دالیدر وفرع انسان ولدی دروشرع من وجه فرع ومن وجه
اصلدر اصل اولدیغی بودر که معرفت وحقیقتك ظهوری شرعله
عمل اوزرنه مبنیدر وفرع اولدیغی بودر که مقصود بالذات معرفت
وحقیقتدر مثلا سدن مراد قیماق ویاغدر پس لبن وسائل مقوله سندن
اولور اثمان کبی (معنای بیت) بودر که ای پسر راه شرعی ترك ایتمه
اصل بولورسن اکر فرعی طوترسك وانی اودرسك یعنی اکر شرعله

عامل اولورسك من عمل بما علم ورثه الله علم مالم يعلم موجبنجه مرتبهٔ معرفت وحقيقته ترقى ايدرسن زيرا فرع اصلك وسيله سيدر اثر ومؤثر كبى وشول كه اثرده كلور (من عرف نفسه) عرف ربه بونده ايكى اعتبار واردر برى معرفت نفس اصلدركه معرفت ربك اوزرنه مبنيدر وبرى دخى فرعدركه معرفت ربه موصلدر * ازشريعت كرنهى بيرون قدم * ضلالت درافتى ورنج والم * تقديرى كرنهى قدم بيرون ازشريعت افتى درضلالت ورنج والم ديمكدر كه قدم نهى نك مفعولى و بيرون اكا ظرف وحرف جر بيرونه متعلقدر (شريعت دين ايچنده طريقت مسلوكه دركه الله تعالى اني مشروع قلمشدر پس كتاب وسنت اصل وبو ايكيسندن على سبيل الاجتهاد مستنبط اولان احكام فقهيه ويا اجماع علما انك اوزرنه منعقد اولان نسنه اول ايكيسى اوزرنه متفرعدر (نهى نونك كسريله مضارع مخاطبدر مصدرى نهادندر قومق معناسنه وضع كبى مضارعنده الف حذف اولنوب نهد ونهنده ديرلر (افتى مضارع مخاطبدر مصدرى افتادن وافتيدن در دوشمك معناسنه مضارعنده الف ويا ساقط اولوب افتد وافتنده ديرلر وكاه اولور كه فتد دخى ديرلر (معناى بيت)بودركه اكر شريعتدن طشره اياق قورسك ضلالت ورنج والمه دوشرسن زيرا شريعت حقه هدايت اولمق اوزره منزلدر پس اندن خارج اولان ضلالته دوشر نتكيم قرانده كلور (وماذا بعد الحق الا الضلال)يعنى حقدن عدولدن صكره غيرى نسنه يوقدركه صاحبى قورى رنج والم چكر وآخرتده معذب دخى اولور زيرا فرمان حقه مخالفت ايده نك حقنده وعيد وتهديد شديد واردر* هركه در راه ضلالت ميرود* ازجهالت در بطالت ميرود* بونك تقديرى هركسى كه ميرود در راه ضلالت ميرود در بطالت ازسبب جهالت ديمكدر كه بوندن اعرابى ظاهر در راه ضلالت شريعتك ارشاد ايتدوكى راه هدايته مقابلدر (ميرود مضارع غايبدر مصدرى رفتن در يوريمك وكتمك معناسنه مضارعنده قلبله رود وروندە ديرلر (جهالت فتحله علمك مقابليدر اكر جهل بسيط اولورسه سبب علمدر واكر مركب اولورسه كه بلمز وبلمدوكنى دخى بلمز بلكه بيلورم ديو دعوى ايدر پس بوجهل اولكيدن بتردر (بطالت باء موحده نك

کسریله تعطل وترك شغلدر یعنی برنسنه نك که یانفع دنیویسی و یانفع اخرویسی واریکن انی ترك ایدوب شویله خالی اولان کمسنه یه اهل بطالت دیرلر وحدیثده کلور (البطالة تقسی القلب) و بوراده قاعدهٔ عربیه واردرکه فعاله وزنی اوزنه کلان مصدر کسر فائله مزاولهٔ عمل ایله واقع اولان صناعاتده اولور کتابت وخیاطت وزراعت وحراثت وتجارت وقصارت وصیاغت وحیاکت وامثالی کبی بطالتده ایسه عمل یوقدر پس کسرله وزن مذکور اوزره کلدوکی حمل النقیض علی النقیض طریقله در (معنای بیت) بودر که هر کمسنه که راه هدایت اولان شرعی قویوب راه ضلالت اولان خلاف شرعه یوریه وکیده کمال جهالتدن بطالت یولنه یعنی شرعله عملی ترك ایتمك بطالتی در بطالت ایسه انسانی سخت دل ایدر وآخر سوء خاتمه یه مؤدی اولور پس علم شرعی ایله منهاج سنت اوزرنه عمله سلوك لازمدر تاکه بطالت وجهالتدن نجات حاصل اوله ودنیا واخرتده حسن حال اثری ظهوره کله * حق طلب وزکار باطل دور باش * در سخاوت مردمی مشهور باش *

طلب بوراده امر حاضر در نهی مطلب کلور حق لفظی اکا مفعولدر ومابعدنك تقدیری ودور باش از کار باطل دیمکدر که دور باش عربی ایله بعد نفسك و یا تباعد معناسنه در که ایکیسی دخی امر اولمق اوزره در حرف جرا کا متعلقدر مشهور باش دخی اشتهر معناسنه در صیغهٔ امرله ودرا کا ظرفدر و بو اعتبار قصر مسافه دن اونور یدر والا دور ومشهور اصلنده باش کلمه لرنك مفعولیدر حقدن مراد کار حقدر مابعدی قرینه سیله وکار حق کار شرعیدر کار باطل خلاف شرعی اولدیغی کبی وجائزدر که حق اسم ذات الهی اوله مردمی ده یا مصدریه در (مردم اصلنده آدم اوغلانیدر بوراده مردنلك انسانیت دیمکدر که لطف وکرمدن عبارتدر (معنای بیت) بودر که کار حق طلب ایله وکار باطلدن دور وبعید اول یعنی شرعله عامل اول وخلاف شرعدن حذر ایله زیرا کار حقده اولان اهل حق وکار باطلده اولان اهل باطل اولور ویاخود طالب حق وسالك راه خدا اول حقه وصول ایسه موافقتله اولور پس مخالفتدن اجتناب ایله و سخا وانسانیتده کون کبی مشهور اول نظر ایله شمسه که هر نوجهله نور اعطا ایدر

و بو شهرتدن مقصود افواه ناسده خيرله ياد اولنمقدر كه سبب عفو
ومغفرتدر والا مجرد شهرت ايچون عمل اولماز زيرا غرض حقدر سائر
اغراض نفسانيه ايسه باطلدر * هر نكزيند صراط مستقيم *
* در عذاب اخرت ماند مقيم * صراط نكزيندك مفعوليدر در مقيمك
ظرفيدر مقيم ماندك فاعلندن حالدر و بعد الجمله هركه يه خبر اولور
نتكم نظائري مرارا مرور ايتدي (نكزيند فعل مضارع منفيدر كافك
ضمسي وزن ايچون اختلاس اولنور مصدري كزيدن كلور كاف عجمينك
ضمي وزاء هوز ايله اورندلمك معناسنه مضارعنده كزيند وكزينده
ديرلر (صراط شول طريقدر انده اعوجاج اولميه بلكه على سبيل
القصد والاستواء اوله (مستقيم استقامتدندر اعتدال معناسنه كه برنسنه
طوغري اولمقدر مثلا برخط كه جميع اجزاسي بري بري اوزرنه منطبق
اوله واعوجاج وانحراف بولنميه اكا مستقيم ومعتدل ديرلر عجم راست دير
بعدذا صراط مستقيم ملت اسلام و يا دين حق ايچون استعاره در
وسيلهء مقصودي وسيلهء مقصده و يامحل توجه روحاني يي محل توجه
جسماني يه تشبيه طريقيله (ودينه صراط دنلدي زيرا اكرچه
الله تعالى امكنه دن متعاليدر ولكن عبد طالبه وصول حق
حاصل اولنجه قطع مسافات ومقاسات شدائد ومس آفات لازمدر
(ماند فتح نونله مضارعدر مصدري ماندن در سكون نونله
قالمق معناسنه (مقيم ثابت و پايدار قال الله تعالى (ولهم عذاب مقيم) اى
الى الابد (معناى بيت) بودر كه هركسه كه صراط مستقيم اولان طريق
شرعي اختيار ايليه كه راه هدايتدر وراه مخالفتي اختيار ايليه كه راه
ضلالتدر اول كسه آخرت عذابي ايچنده مقيم قالور واوراده سفر
وحركت ايده مز زيرا طريق شرعدن بالكليه خارج اولان كافر در
وكافر مخلد في النار در واكر مؤمن مصر ايسه اكثر سوء خاتمه ايله مبتلا
اولوب كفاره ملحق اولور وسائر عصاة كيمي شفاعتله مغفور وكيمي
بقدر الذنب طبقهٔ علياى نارده معذب اولوب آخر اورادن خارج
وجنته داخل اولور فسبحان الحافظ * در ره شيطان مزن كام اى اخى *
تانكردى خوار و بد نام اى اخى * كام مزنك مفعولى ودر دخى اكا
ظرفدر خوارنكردينك مفعولى (در راه شيطاندن مراد راه ضلالدر

زیرا شیطان مضل اسمنه مظهردر (مزن نهی حاضردر مصدرندن زدن در اورمق معناسینه مستقبلاتنده نون زیاده ایدوب زند وزننده دیرلر (کام کاف عجمی ایله آدم دن خطوه کبی (بخوار صفتکله وواو رسمیله ذلیل و بی حرمت (بد نام صفت مشبهه در برامز آنلو معناسنه (معنای بیت) بودرکه ای اخی شیطان یولنه آدم قومه یعنی ایاق باصمه وانک وسوسه سنه اتباع ایتمه وتسویلنه الدانمه تا که ذلیل و بی حرمت وعندالاخیار بدنام اولمیه سن و بدلکله نامک سو یلنمیه قال الله تعالی (ولله العزة ولرسوله وللمؤمنین) یعنی عزیز اولمق راه هدایته سالک اولان مؤمنلرک صفتیدر یوخسه راه ضلالتده سالک اولانلرک دکل وشولکه راه هدایتده در هادی اسمی تحتنده در ورحمانی در وشولکه راه ضلالتده در مضل اسمی تحتنده در وشیطانی در ورحمانی اولانلر باحرمت ونیک نام وشیطانی اولنلر بی حرمت و بد نام در * هرکه در راه حقیقت سالک است * روز وشب خائف زقهر مالکست * تقدیری هرکسی که اوسالک است در راه حقیقت اوخائف است روز وشب ازقهر مالک دیمکدر که هرکسی مبتدا ومابعدنده جمله اکا صفتدر اوخائف است جمله سی خبر مبتدا در روز خائفه ظرف وحرف جر دخی اکا متعلقدر و بعض نسخه ده مصراع ثانی روز وشب خواهان مهر مالکست دوشمشدر اولکیسی سوق کلامه انسبدر بوراده ناظم قدس سره راه شرعی بیاندن صکره راه حقیقته دخی اشارت ایلدی زیرا شریعت وحقیقت بری قشر و بری لب کبی اولمغله بری برینه مرتبطدر وانلری بری برندن تفریق ایدن ابدی جاهل قالدی وعمله جمعیت دل بولمدی (وراه حقیقت طریق اهل الله درکه سلوک معنوی ایله حقیقة الحقائقه واصل اولور وحقیقة الحقائق جمیع حقائقی جامع اولان مرتبهٔ احدیتدر واول حقیقتده واصل اولمق عبد کندی اوصافندن فانی اولوب فاعل مطلق حق اولدیغنی بلمک وعین الجمع ایله نظر ایتمکدر وسر حقیقت وحدت وجود دیدکلری بودر (معنای بیت) بودرکه هرکسنه که راه حقیقته سالکدر اول کسنه روز وشب رب مالکک مملوکی اولدیغنی بیلوب انک قهر وجلالندن خوف ایدیجی در یعنی راه حقیقته سلوک ایدنلرک حاللری راه شریعته سلوک

ایدنلردن

ایدنلردن دشوار در زیرا اهل شریعت وراء پرده ده در انکچون
خوفلری ضعیفدر اهل حقیقت ایسه مقام مشاهدهٔ جلال حضرتنده در
بو جهتدن خوفلری قویدر زیرا حضورله غیبت برد کلدر ومعصوم
ومحفوظ اولمق امتحانی منافی دکلدر انکچون مکرندن خوف ایدرلر
ونسخهٔ اخرایه کوره دیمک اولورکه روز وشب مالك الملك محبتی
طلب ایدیجیلردر یعنی انك محبتنه وسوداسنه دوشمشلردر وغیریدن
علاقه وارتباطلری قطع ایتمشلردر زیرا مقتضای حقیقت تجرد محض
وتفرد صرفدر * برخلاف نفس کن کار ای پسر * تا نیفتی خوار در نار
ای پسر * بعض نسخ ده خوار برینه زار دوشمشدر و بعضنده
تا نیفتد پای بر خار و بعضنده خویش رای دار بیدار ای پسر
دوشمشدر اولکیسی انسبدر برکنه متعلقدر وکار انك مفعولیدر
خوار نیفتی تحتنده اولان ضمیر خطابدن حالدر در نیفتی به ظرف
وجمله سی تعلیلیه در بو بیتك مفرداتی مرارا شرح اولنمشدر
(معنای بیت) بودر که ای پسر خلاف نفس اماره اوزرنه کار ایله یعنی
نفسکه دائم مخالفت وانکله مجاهده اوزرنه اول تا که خوار وذلیل
ولدیغك حالده نار دوزخه دوشمیه سن زیرا نفس وطبیعت جهنم
کبیدرکه دنیاده هوی وشهوت نارنه دوشن آخرتده دخی عذاب
حسی آتشنه دوشر وخوار اولور زیرا عذابك وصفندن خزی
ومهین ایله تعبیر اولنمشدر یعنی عذابده فضاحت واهانت واردر
* برمراد نفس رفتن ابلهست * نفس را تابع شدن از کمرهست *
بر رفتنه متعلق ورفتن مبتدا وابلهست خبردر نفس تابعه وتابع دخی
شدنه مفعوللدر وشدن مبتدا وتابعندی خبردر مفردات بیت بالاده
مشروحدر وتقریر معناسدن دخی معلوم اولور (معنای بیت) بودر که
نفس امارهنك مرادی یعنی هواسی اوزرنه یوریوب کتمك ابلهلك
وحماقت عظیمه در نفسه تابع اولمق کمراهلقدن وضال اولمقدندر
یعنی هوای نفسه تابع اولان کسه طوغری یولده دکلدر زیرا نفس
انسانی طریق مستقیمدن منحرف قیلور واعوجاجله استقامت
ربهده مجتمع اولماز * کار نفس بدهمه شور وشراست * جنك
بالنفسك جهاد اکبراست * کار مبتدا بد نفسك صفتی وهمه کاری

تا كيدذر شورخبردر جنك مبتدا بامع معناسنه اكا متعلقدر جهاد خبردر؛ شور فتنه واشوب وغوغا وقرغشه شوريدن دلورمك وقارشمق وقارشدرمق وبولانمق معنالرنه كلور شرخيرك مقابليدر كه رغبت اولنميان وطبعه ملايم اولميان نسنه در جنك جيم عربي ايله صواش معناسنه نفسيكده كاف عربي تصغير وتحقير ايچوندر وجائزدر كه احد ضدينى آخر ايچون استعار مطريقيله اوله زيرا نفسك شرى عظيم وفسادى كبير وبلكه اكبردر انكيچون انكله جهاده جهاد اكبر دنلدى كه كفارله جهادله جهادا كا كوره اصغردر الحاصل نفس اعدى الاعداء اولمغله انكله مجاز وبمجاهده ايتمك كبر اولدى (معناى بيت) بودركه كار نفس بديعنى پرامز نفسيك ايشى بالكليه شور وشر وفتنه وفساددركه هيچ برخيره دائر ايشى يوقدر زيرا شيطان كبى شراوزرنه مجبولدر مقتضاى جبلت ايسه ذاتى در متغير اولماز بو جهتدرنفس ذليل وياعظيم الشر ايله جهاد ايتمك اكبردر تتكم حد يثده كلور (رجعنا من الجهاد الاصغر الى الجهاد الاكبر) سؤال اولنورسه نفس ذليل وخوار اولديغى صورتده آنكله جهاد ايتمك نوجهله اكبر اولور جواب بودركه فى نفس الامر حقير اولمق عدم شدتنى مستلزم دكلدر نظر ايله كه كفار خاكسار ديرلر كفرلرى سببيله خوار در بويله ايكن جنك وحربه كلدكده عظيمدر انكيچون ديرلر خصمى هر چند حقير ايسه ده استحقار ايتمه زيرا بلكه الندن زبون ومغلوب اولاسن * روخلاف نفس بكزين اى پسر * هيچ طاعت به نشدزين اى پسر * روفتح را ايله امردر رفتندن مابعدى آنى بياندر (خلاف بكزينك مفعوليدر (بكزين باء موحدهنك ضمى وكاف عجمينك ضمه سنى اختلاسله امردر مصدرى كزيدن در اوزنده لمك معناسنه (مصراع ثانينك) تقديرى نشد هيچ طاعت به زين ديمكدر كه هيچ طاعت نشدك فاعلى وبه مفعوليدر ازين بهه متعلقدر كه به يك ديمكدر اين خلاف نفسنه اشارتدر (معناى بيت) بودركه اى پسر يورى خلاف نفسى اختيار ايله يعنى اكا موافقت وهواسنه متابعت اوزره اولمه بلكه دائم مخالفت اوزره اول كه بوندن يك هيچ برطاعت اولماز يعنى نفسه مخالفت وهواسنى قمع ايتمك جميع طاعاتك اعلاسى ورأسى در زيرا نفس مبدأ فساد در پس

آنی قتل ایتمك سبب صلاح النفس. و آنلقدر و تخلیه خاء معجمه ایله تحلیه دن مقدم در انکچون صحابه رضی الله عنهم صوری و معنوی مجاهده ایدرلردی و ثواب عملدن سؤال ایتمزلر بلکه مفسد دن صوررلردی فاعلم ذلك واعمل علیه * حلق نفس ازآرز و باید برید * تاتوانی چهرهٔ اسلام دید * تقدیری باید برید حلق ازآرزو تاتوانی دید چهرهٔ اسلام دیمکدر که برید بایدك فاعلیدر زیرا مصدر معناسنه در که بریدن درحلق بریدك مفعولیدر از بریدنه متعلقدر تا تعلیل ایچوندر توانی مضارع مخاطبدر مصدری توانستن در قادر اولمق معناسنه مضارعنده سین حذف اولنوب تواند اولور چهره دیدك مفعولیدر دید توانی نك مفعولیدر زیرا مصدر معناسنه در که دیدن در حلق حاء مهمله ایله عربی در بوغاز معناسنه حلقوم کبی آرز ودلك بریدنه باء موحده نك ضمیله کسمك معناسنه قطع کبی اچهره صورت و بکز معناسنه بونده استعاره بالکنایه واردر که اسلامی برشخصه تشبیه وانك لوازمندن اولان چهره یی اسلامه اثبات واردر (معنای بیت) بودرکه نفس اماره نك بوغازنی آرزودن کسمك کرکدر تا که اسلام حقیقی نك چهره سنی کورمکه قادر اوله سن یعنی نفسك بوغازی کسلوب مشتهیاسی قطع اولنمدقجه اسلام یوزی کورنمز زیرا نفس فی نفس الامر کافردر انك مسلمان اولماسی هوی و شهواتی قمع و قلعه موقوفدر انکچون دیمشلردر که اعظم کرامات نفسی مسلمان ایتمکدر که * نفس پرورخود مسلمان کی بود * همره آونور ایمان کی بود * نفس پرورك بودك فاعلی و مسلمان مفعولیدر و نور ایمان ایکنجی کی بودك فاعلی و همره مفعولیدر (نفس پرور وصف ترکیبی در اصلنده پرورندهٔ نفس در نفسی بسلیجی معناسنه مسلمان تصدیق حق ایدیجی ایمان کبی ولکن ایمان بحسب الغالب باطنه و اسلام ظاهره کوره استعمال اولنور (معنای بیت) بودرکه نفس بسلیجی و شهواتنه متابعت ایله تقویت هوی ایدیجی نجه مسلمان و نجه نور ایمان اکا یولداش اولور یعنی اولماز پس انسان روح پرور کرکدر تا که نور ایمان اکا دنیاده و بعد الموت همراه اوله بوندن فهم اولندی که نفس اصلنده جهنمی در که ظلمانی در و آنی تنویر ایتمك نور ایمان و نور ایقانله در و نفس بو نورله

منور اولمغه ریاضته محتاجدر پس اکا مراد اتبله موافقت ایدن ظلمتن
آرتور ر یوخسه ظلمتدن چقرمز قال الله تعالی (والذین کفروا اولیاؤهم
الطاغوت یخرجونهم من النور الی الظلمـات) یعنی فطرت اصلیه
واستعداد نورندن ظلمات نفس وطبیعته اخراج ایدرلر وامر وجودی

معکوس قیلورلر که * نیست حق بین هر که او خود بین بود * همره
او نور مـولی کی شود * تقدیری هرکسی که بود او خود بین نیست
حق بـین کی شود نور مولی همره او دیمکـدر نیست بو ارده لیس
معناسنه درکه حق بین اکا مفعولدر حق بین وخود بین وصف ترکیبی در
تقدیری بیننده حق و بیننده خود دیمکدر که معناسی حقی کوریجی
و کندنی کوریجی در صکره ترخیم و تقدیم وتأخیر اولنمشدر حق بین
توفیـق حقه نظر ایدیجی و خود بین توفیق حقی بلیوب عجب نفسه
دوشیجی مغرور ومتکبر در (معنـای بیت) بودر که او معجب بنفسه
اوله وکندینی بکنـه اول کسه اعمی کبی در که توفیق حقـه باقمز
ورب فعـالی کورمز پس نور مولی بجن اکا همراه اولور بلکـه
انك همراهی ظلمت نفس اولور زیرا اکر مشاهدهٔ نور ذات وصفات
وافعال حق ایدیدی نور حقله یولداش اولوب حقه کندی نور یله
واصل اولور و یولده عقبه ده قالمزدی چونکه مشاهدهٔ مذکوره دن
محجوب اولدی خود بخود قالدی پس بی دلیـل نره یه کیدر وآخر ضال

اولور فافهم * بت شکن زنار بکشا از میان * تاشوی از جملهٔ اسلامیان *
شکن شین معجمـه نك کسریله امر حاضر در مصدری شکستن در
صمق معناسنه کسر کبی مضارعنده سین مهمله نونه قلب اولنوب شکند
وشکننده دینلور اخرندن نون حذف اولنسـه ماضی اولور شکست
کبی که قردی دیمکدر بت شکنك مفعولیدر بت ضمله کافرلر طاپدیغی
صورتلر در که کیمی جثه لو و کیمی دخی منقوش اولور وعلی الاستعـاره
محبوبلره دخی دیرلر زیرا عاشقلر انلره معبوده سر فرو ایدر کبی انقیاد
کوستررلر و بردخی بودر که بت کبی صورت حسـنه ده نقش الهی
ازلمشـلردر ولکن کافرلره بت پرست وعاشقلره محبوب پرست دیرلر
زنار دخی بکشانك مفعول مقدمی در بکشا بانك ضمیله وکافك ضمه سن
اختلاسله امر حاضر در مصدری کشادندر اچق معناسنه مضارعنده

بلنزباده ایدوب کشاید وکشاینده دیرلر زنار نصاری ومجوس میانلرنده یعنی بیللرنده اولان نسنه در کما فی القاموس ونعمة الله ده کلورکه زنار کافرلره مخصوص برقوشاقدر حتی برمسلمان انی قوشانسه شریعت انک کفرینه حکم ایدر اون ایکی پرده دوکمی اولور که بشلرقوشانورلر ومجوسیلر ونصرانیلر مذهبنه دخی دیرلر انتهی ومغرب اللغه ده کلورکه غیارله زنارك فرقی بودرکه غیار کسر غین معجمه ایله علامت اهل ذمتدر وزنار مجوسك وانلرك امثالنکدر انتهی پس قاموسده نصاری دیدوکی اهل ذمتك غیریدر وتعریفاتده کلورکه ابریشمدن معمول برمق قدر غلیظ برخیطدرکه وسطه شد اولنور کستیج دیدکلرینك غیریدر انتهی یعنی کستیج ضمله برخیط غلیظدرکه ذمی انی فوق الثیاب ودون الزنار شد ایدرکه حتی دن معربدر کما فی القاموس اسلامیان اسلامی نك جمعیدرکه یا نسبت ایچوندر وادمیان وآدمی کبی که آدمه منسوبدر وعالمیان وعالمی کبی که عالمه منسوبدر فتح لا ایله (معنای بیت) بودرکه معبود اتخاذ ایتدوکك صنم نفسی کسر ایله ووسطندن تعلق ماسوی زنارنی آچ وچوز تاکه جمله اسلامیاندن اولاسن یعنی کرچه صورتا مسلمانسن ولکن حقیقتده صنم پرست وزنار بند اولدیغچه اسلام حقیقی اهلی اولمزسن زیرا کلام حقیقت اسلامی بولمقدر اسلام ابرهیمی کبی کما قال (اسلمت لرب العالمین) وخسه صورت اسلامی دکل مقلدلر واهل رسم کبی بونلرك اکثرنك اسلامی عاریه در وبوراسی برمخوف یردر همان سلامتله مروراتمك اسبابنه تشبث ایله * نفس را کر باز داری ازهوا * دین ودنیا حاجتت کردد روا * تقدیری اکر داری نفس را باز ازهوی کردد حاجت دین ودنیات روا دیمکدرکه نفس داری نك مفعول اولی وباز ثانیسی وحرف جر بازه متعلقدر وحاجتت ده اولان تاء خطاب فی الحقیقه دین ودنیایه قید وحاجت مبتدا وانلره مضاف وکردد جمله سی خبردر وجائزدرکه تقدیری کردد حاجت روا در خصوص دین ودنیا اوله بوصورتده دین ودنیا حاجتنه ظرف اولور وبو بیتك مصراع اولی شرط وثانیسی جزادر وبوراده هوا زوایه موافقت ایچون الف ایله رسم اولنور والا اصلنده یائله در زیرا الف ایله اولان هوا عناصر اربعه دندر (معنای

بيت) بودر كه اكر نفس اماره نك هواسندن كرى طورسك وشهياتندن منع ايدرسك سنك دين ودنيا حاجتك ويا دين ودنيا خصوصنده حاجتك رايج وجارى وجائز ودعا وسؤالك مستجاب اولور زيرا سكا پرده اولان نفسدر چونكه زائل اوله نفس نفيسك تير پرتاوكى هدف اجابته اصابت ايدر وعبد حقه مطيع اولدقجه حق دخى عبده مطيع اولور كما قال (ابو طالب ما اطوعك ربك يا محمد فقال وانت يا عم لو اطعته اطاعك) وبو بيتده بويله ديمك دخى جائزدركه اكر هواى نفسى منع ايده بيلورسك من بعد كارك تمام اولور وهر خصوصده حاجتك بتر زيرا مقصود بالذات نفسى قمع ايتمكدر پس بو مطلوب ميسر اولسه هر كار تمام وبر كالدر * جاى انكس كى كند حق در بهشت * كر هواى نفس سركش را بهشت * تقديرى كى كند حق جاى انكس در بهشت
اكر بهشت هواى نفس سركش را ديمكدركه ايكى بهشت دخى باء موحده نك كسريله در ولكن تجنيس تام اوزرنه دركه اولكيسى جنت وايكنجيسى ماضيدر مصدرى هشتن در كسريله صالبويرمك معناسنه مضارعنده شبنى لامه وتابى داله قلب ايدوب هلد ديرلر سركش وصف تركيبى در اصلى كشنده سردر باش چكيجى ويبون اكيجى معناسنه نتكم بالاده دخى كذر ايتمشدر (معناى بيت) بودر كه حق تعالى اول كسه نك يرنى جنتده نجون قيلور يعنى اهل جنت ايتمز اكر نفس سر كشنك هواسنى صاليويرديسه ومنع ايتميوب هواسى اوزرنه ترك ايتديسه يعنى اكر بالكليه اهل هوى ايسه كافر اولوب جنت يوزنى كورمز واكر فى الجمله ايسه تغليظه محمول اولور وبونده هوايى زياده تقبيح واردر قال تعالى (ارايت من اتخذ آلهه هواه) وبو استفهام استبعاددن فهم اولنور كه هوى ابغض الالهه دركه عندالله زياده مبغوضدر * هر كه كردد باهواى نفس يار * سازدش ابليس در بينى مهار * باهوا يار متعلق وياركرديدك مفعوليدر ابليس سازدك فاعلى وشين مفعول اولى ومهار ثانيسى ودرا كاظرفدر بينى باء عربينك كسريله بورن معناسنه انف كبى مهار فتحله يولار ونور ندرق كما فى نعمة الله وقال فى القاموس المهار ككتاب العود يجعل فى انف البختى (معناى بيت) بودر كه هر كسه كه هواى نفسه يار ومصاحب اولدى وانددن مفارقت ايتمدى ابليس عليه

مایستحق اتك بورنینه بورندرق و باشنه یولار دوزدی یعنی کندنه تسخیرایدوب استدوکی یره چکدی کوتوردی پس بونده هوای نفسه تابع اولان کمسه یی حیوانه تشبیهایله حالنی تقبیح واردر خصوصا که قائدی شیطان اوله * انکه نفس خویش را مقهور کرد * دیو را از صحبت خود دور کرد * تقدیری آن کسی که کرد نفس خویش را مقهور کرد دیورا دوز از صحبت خود دیمکدر که اعراب ومفرداتی ظاهردر (معنای بیت) بودر که اول کشی که کندی نفسنی مقهور وهواسنه مخالفت ایله انی کندنه مسخر ایلدی کندی صحبتندن دیوی یعنی شیطان رجیمی دور و بعید ایلدی یعنی نفس مقهور ومغلوب اولمدیغه شیطان اکا غالب اولمقدن خالی دکلدر چونکه نفس زبون اوله شیطان دخی تسلطه مجال بولمز زیرا نفس شیطانك وسیله سیدر وشیطانی دخی کندی نفسی اضلال وازلال ایلمشدر پس نفس شیطاندن بتردر * چون به تیر صبر شد نفست قتیل * با تو نبود هیچ شیطانرا سبیل * تقدیری چون نفست قتیل به تیر صبر نبود هیچ شیطانرا سبیل با تو دیمکدر که نفس شدك فاعلی وقتیل مفعولی وبه تیر قتیله متعلق وبعد الجمله شرطدر با تو سبیله متعلق وسبیل نبودك فاعلی وهیچ شیطان مفعولیدر که غیره سر یحدر زیرا رالام جاره معناسنه در (تیر اوقدر نمن اولورسه صبر نفسی کراهت ایتدوکی نسنه اوزرنه حبس ایتمکدر بورادہ صبری سبب قتل اولمقده تشبیه تیر واردر زیرا تیر انسانی قتل حسی ایله قتل ایتدوکی کبی صبر دخی نفسی قتل معنوی ایله قتل ایدر یعنی هواسنی قمع وازاله ایلر شویله که انی میت کبی قیلور و بونده صبر صیام وریاضت یعنی تقلیل غدادر زیرا صوم نصف الصبردر وصبر نصف الایماندر پس صوم ربع الایمان اولمش اولور نفس دن مراد نفس حیوانیه در که اکل وشرب وشهوات انك شانیدر قتیل بمعنی المقتولدر قتل غیرك مباشرتیله اولان ازاله روحدر وفوت حیات اعتباریله موت دیرلر سبیل معتاد السلوك اولان طریقدر مصراع ثانینك عربی ایله تقدیری لایکون للشیطان سبیل علیك دیمکدرکه (ولن یجعل الله للکافرین علی المؤمنین سبیلا) پس کلام ناظمده قدس سره باتو برتو معناسنه اولورکه باء علی مقامنه اقامت اولنمشدر (معنای بیت) بودر که

چونکه اوق کبی اولان صبرله یعنی پرهیز ور یاضت ومخالفت هوی ایله نفسك مقتول حکمی اولدی وهواسندن اثر قالمدی حیوان مذبوحك دمی مسفوك اولوب بی حرکت قالدیغی کبی شیطان ایچون سنك اوزرینه یول قالماز یعنی شیطان سنی اضلاله یول بولامز وتسلطندن خلاص اولورسن همان ابتداء امردن نفسك قیدنی کوره کور * جام می را ای پسر بالب مبار * ازخدای خویش اخر شرم دار * تقدیری ای پسر مبار جام می را باللب وشرم دار آخر ازخدای خویش دیمکدرکه جام مبارك مفعول صریحی و بالب غیر صریحی درواز شرم داره متعلقدر زیرا شرم دارك عربی ایله تقدیری استحی دیمکدر استفعالدن امر اولمق اوزره جام عربی در سیدن اولان ظرفدر می خمردرکه ترك سیجی دیر میخانه سیجی طوردیغی اودر باده مطبوخ اولانه اطلاق اولنور مبار نهی حاضردر اصلی ما آوردرکه میم نهی ایچوندر آور امردر مصدری آوردندر کتورمك معناسنه مضارعی آورد کلور وتخفیفا واوی حذف اید وب آرد دخی دیرلر پس آرکه امردر مخفف اولان آردك امریدر آوردك امری آور کلور میارده یا همزه دن قلب اولنمشدر زیرا همزده ثقالت واردر آخر بوراده مقام تعریضده مستعملدر نتکم تر بر معناده ظاهر اولور شرم حیادرکه ترك اوددیر (معنای بیت) بودرکه ای پسر جام میی وقدح خمری طوداغکه کتورمه وآغزنه آلوب ایچمه کندی خداکدن اخر حیا طوت یعنی اوتان زیرا بیلورسن که حرام قلمش وا کا رجس دیمشدر یا بونك بوبله اولدیغن خود بیلورسن تعجب حیا ایتمزسن ونفسکه اویوب شیطانه معین اولورسن * درمکش آن آب آتش رنك را * ترس ازان اتش که سوزد سنك را * تقدیری درمکش آن آب اتش رنکست دیمکدرکه ان اب درمکشك مفعولی واتش رنك محذوف اولان که رابطه سیله اکا صفتدر مصراع ثانیك اعرابی ظاهردر مکش نهی حاضردر مصدری کشیدن در چکمك معناسنه ان اب میه اشارتدر آب دیدی زیرا اصلنده اوزم صویی در ولکن کیفیتی متغیردر اتش رنك صفت مشبهه در اتش رنکلو واونلو دیمکدر ترس فتحه له امردر مصدری ترسیدن در خوف ایتمك معناسنه سوزد صاوعدر مصدری سوختن در یانمق ویاندرمق معناسنه بوراده

مراد متعدیدر (معنای بیت) بودر که اول آتش رنك اولان قرمزی صویی چکمه ونوش ایتمه اول نار دوزخدن خوف ایله که طاشی یقار وکل ایدر یعنی اوقرمزی سجینك جزاسی آخر بوصفتلو قرمزی آتشدر وشول آتش که سنك خارایی خاکستر مرتبه سنه کتوره قیاس اولنه که نه مرتبه ده شدید ومؤثردر ناظم قدس سره کویا دیمك استر که اول سنك نوش ایتدوکك قرمزی صو دکلدر بلکه آتش سوزاندرکه وقتی کلدکده صورت نارله تمثل ایدسه کرکدر ومکاشف اولانلر انی حالا آتش صورتنده مشاهده ایدرلر آل فرعونه کوره دریای قلزم کبی که صورتی آب وحقیقتی آتشدر آنکچون بیورر (النار یعرضون علیها غدوا وعشیا) واموال یتامی حقنده کلور (انما یأکلون فی بطونهم نارا) * هرچه راحق کفت از وی دور باش * کرشدی نزدیك از و مهجور باش * تقدیری هرچیزی که اورا کفت حق دور باش از و کرشدی نزدیك مهجور باش از و دیمکدر که چه بوراده چیزی معناسنه درکه مبتدادر اوراده را لام جاره معناسنه درکه معناده کفته متعلقدر دور باش ازو جمله اولدقدنصکره مقول قولدر که بودخی مبتدایه صفتدر ومصراع ثانی بعدالجمله خبردر (نزدیك قریب دیمکدر دیمشلردر که نزد عند معناسنه ویا نسبت ایچون وکاف نسبتده زیاده اولان حروفدندر اکرچه یادن مؤخردر تاریکده بویله در مهجور هجر دندر فتحله ترك معناسنه وترکه بعد لازم کلدکی ایده مستعملدر بومعنادن مهجور بعید معناسنه اخذ اولندی (معنای بیت) بودر که هرنه که حق انك ایچون وانك حقنده بیوردیکه اندن دور و بعید اول اکر قریب اولدکسه ده اندن بعید اول وحدود الهیه یی تجاوز ایتمه (پس بوکلام تعمیم بعد التخصیص قبیلندن اولور که جله منکرات انده داخلدر * کرتو آب روی خواهی ای پسر * دور باشی از مناهی ای پسر * تقدیری اکر خواهی تو آب روی باشی دور از مناهی دیمکدر که توخواهی نك تحتنده ضمیر خطابك تأکیدیدر آب روی مفعولیدر از مناهی دوره متعلق ودور باشی نك مفعولیدر اب روی حرمت ووقار وجاه وعزتدر که انکله انسانك یوزی سنبل طبری وکل طری کبی تروتازه وسیرابدر (مناهی منهی نك جمعیدر منهی اودرکه انك حقنده طرف شارعدن لا تفعل

دينله (معناى بيت) بودركه اكر پسرسن عندالله وعندالناس حرمت وعزت استرسك جميع مناهى ومنكراتدن دور و بعيد اولورسن زيرا حل وحرمتى بلين بى حرمت اولور وعبدمملوكك مولاى مالكى يانده اعتبارى امرنه امتثال ونهيندن اجتنابله در * هر كه ميكردد مكرد منكران * از عذاب حق كجايا بدامان * ازعذاب امانه متعلقدر باقى ظاهردر ميكردد كاف عجمى ايله مضارعدر مصدرى كرديدندر دونمك معناسنه كرد كاف عجمى نك كسريله چوره معناسنه در منكران منكرك جمعيدركه معروفك مقابليدر يعنى معروف عقلا وشرعا مستحسن ومنكر بونك وجهله مستقبح اولانه ديرلر بعدذا منكر انسا نله قائم اولمغله الف ونونله جمع قلندى والامنكرها كرك ايدى زيرا آن كه ادات جمعدر جسم نامى يه مخصوصدر انسان وحيوان ونبات كبى زامان بى خوف وبااطمئنان اولمقدر (معناى بيت) بودركه هر كسه كه منكر ونامشروع نسنه لرچوره سنده دونه وطولاشه اول كسه عذاب حقدن قنده امان بولور يعنى بولماز زيرا وعبد حق قولاغنه قوميانك آخر قلب وقالبى ينار وكرد منكرده دورنه كوره چهره سى قفاسنه دونرفافهم جدا * تادلت يابد بقرب حق محل * جهد كن تادزكشى پاى از وحل * تاتعليليه در دل يابدك فاعلى ومحل مفعولى وبقرب محله ظرفدر جهد كن اجتهد ديمكدركه افتعالدن امردر پاى دركشى نك مفعولى واز وحل اكا متعلقدر قرب حق حجابلرك ارتفاعيله حاصل اولور امر معنوى در زيرا حق ايچون قرب حسى اولماز محل خلول ونزول ايده جك ير وبورادندركه مكان نزول معناسنه وحل حاء مهمله نك سكونى وحركتيله عربيدر طين رقيق معناسنه يعنى مايع بالحق كه انده اياق قبار وطوتغز (معناى بيت) بودركه تاسنك قلبك قرب حقده محل بوله يعنى حجاب قلبك زائل اواوب بصيرتك مقام مشاهده يه نزول ايتمكدن اوتورى اجتهاد وبذل مقدورايله تاكه اياغكى تعلق بالچغندن چكه سن وراه قربده زللدن مصون اولاسن وطوغرى يوله كيدوب منزل قربده ير بولاسن پس بوندن معلوم اولديكه كرچه قرب حق مطلوبدر فاما طريقنده مزالق اولاجق امور واردر تعلقات كونيه كبى ومادامكه پاى طلبكى بوتعلق بالچغندن چكوب اليه سن منزل قربه ايرمزسن

وجمال

وجمال حضرتی کورمزسن * تادران حضرت دلت یابد مقام *
* میل دل وار ونکه دار از حرام * دل یابدك فاعلی ومقام مفعولی
ودران مقامده ظرفدر میل نکه دارك مفعولی وجار ومجرور اکا متعلقدر
وبعد الجمله رو جمله سنی بیان وتفسیرا اولور حضرت حضور دیمکدر که
بطریق الکنایه مراد ذات ومسما وصاحب مجلس در نتکم حضورلرنه
سلاملر اولنور وخاکپالرنه عرض عبودیت قلنور وحاشیهٔ بساطلری
تقبیل اولنور دیرلر زیرا حضورك وذیلك وحاشیه نك وخاکپایك وامثالنك
اکا نوع تعلقی واردر بو جهتدن تأدبا طریق کنایه به سلوك ایدرلر پس
برنسنه ده مراد اولان کسیه نوع تعلق اولمسه کنایه سی درست اولماز
بقیهٔ مفردات شرح اولنمشدر (معنای بیت) بودرکه تاکه حضرت ذات
احدیه ده قلبك مقام بوله ومنزل وصلده جلوسه مستحق اوله یوری
میل قلبی حرامدن حفظ ایله زیرا مادامکه حرام خورسن اول حضرتدن
دورسن وحرام دخی ایکیدر بری شرعا حرامدرکه معلومدر و بری دخی
طریقة حرامدرکه میل ماسوادر زیرا اهل اللهه دنیا وآخرت حرامدر
یعنی انلر تعلق ماسوادن محجورلردر والا اهل الله اولمزلر شول
معنادنکه اهل الله خاصة اللهدر ودائرهٔ عمومدن بیرون اولمیان کسنه
اهل خصوصدن اولماز وقرب حقده مقام بولمز * کرمقامی بایدت
خدمت کزین * تامحل یابی بخدمت شوقرین * تقدیری اکر بایدت
مقامی کزین خدمت تا یابی محل شوقرین بخدمت دیمکدرکه تاء خطاب
بایدك مفعولی ومقام فاعلی و بعد الجمله شرطدر کزین امردر خدمت
مفعولیدر و بعد الجمله جزادر ومحل یابی نك مفعولی و بعد الجمله جزاء
مقدمدر وقرین شوك مفعولیدر زیرا شو امردر و بخدمت قرینه متعلقدر
مفردات بیت مرة بعد اخری مشروحدر شوقدر واردرکه مقامی ده
یا تعظیم ایچوندر (معنای بیت) بودرکه اکر سکا مقام عالی وعظیم
کرك ایسه خدمت وعبودیت اختیار ایله تاکه محل رفیع بولاسن یعنی
حضور حقده مرتبهٔ عالیه بولمقدن اوتوری خدمت حقده قرین اول مقصود
احکام شرعله قیام وآداب طریقتله تأدبدر پس خدمت وسیلهٔ وصول
حضرت وعبودیت باعث علو ورفعتدر بناء علی هذا طالب حق اولنلر
فرمانله یوررلر ودیوان خدمتنده آداب وارکانله طوررلر و بونك خلافی

اشق مذهبیدر که باطللدر * مرد بی خدمت نمی یابد مقام * هست بی خدمت محل انتقام * مرد بی خدمت مبتدا ونمی یابد مقام جمله سی خبر و یاخود نمی یابدك فاعل مظهری در هست است معناسنه ادات خبردر که معناده انتقام آخرنه متصلدر بی خدمت محل انتقامست دیمکدر که بی خدمت مبتدا ومحل انتقام خبردر (انتقام نقمتدندر عقوبت معناسنه وقاموسده کلور که نقمت عقوبتله مکافاتدر وانتقام معاقبه در (معنای بیت) بودرکه مرد که بی خدمت و بی عبودیت اوله قرب حق ومقام عالی بولماز بلکه بی خدمت اولان کسه محل انتقام ومعاقبه ده در زیرا اکر خدمت شرعده قصوری وار ایسه وعید الهی محلنده در واکر طریقتده کسلنلك ایسه ذل حجابله ذلیلدر که بری عقوبت ظاهره و بری عقوبت باطنه در پس مصراع ثانی ترقی طریقیله درکه بو ینوز اومدم قولاقدن آیرلدم حکایه سیدر

* * دربیان رعایت مهمان میکوید * *

* ای برادر میهمان را نیك دار * هست مهمان از عطای کردکار * میهمان نیك دارك مفعولیدر (هست است معناسنه معناده آخر کردکاره متصلدر مهمان از عطای کرد کارست دیمکدر که مهمان مبتدا ومابعدی خبردر مهمان ومیهمان یائله و یاسز قونوق در که عرب ضیف دیر تفصیلی بالاده در (کردکار کسرله در کاف اولی عربیه وکاف ثانیه عجمیه در اوصاف باری دندر که فعال معناسنه درشرحی کذر ایتمشدر (معنای بیت) بودر که ای برادر قونغی ایوطوت وخوش کور زیرا قونق عطای الهی در توجهله عطا اولدیغی بیت آتیده کلور بعدذا ناظم قدس سره مهمانه متعلق توصیه تقدیم ایتمش ایدی بوراده تکرار ایتدی انکیچون اکثر نسخده بولنمدی فاما بوایتدکمز معنای زاید بولنمغله حشو وتکراردن خالیدر * میهمان روزی بخود

می آورد * پس کناه میزبان را می برد * میهمان می آوردك فاعلی وروزی مفعولی و بخود اکا متعلقدر وکناه می بردك مفعولیدر فاعلی تحتنده ضمیردر که میهمانه راجعدر (روزی رزق معناسنه در که شرحی کذار ایتمشدر (پس باء عجمی ایله صکره معناسنه در (میزبان میر کسرله قونغك اسمیدر که وضع خاصله موضوعدر مهمانك اطلاقی وضع عام

تركيبي

ترکیبی جسیله در زیرامه اولودر ومان بکزیجی معناسنه درکه مانستن دن اسم فاعلدر قونق مستحق تعظیم اولوب قونديغى يرده رعايت اولنديغى اجلدن مهمان ديرلر ومان اوبارق معناسنده کلور کمافی نعمة الله میزبان قونغی قونقلیوب رعایت ايدندر زیرا بان حفظ ایدیجی معناسنه در (معنای بیت) بودر که قونق رزقی کندیله کتورر کویا اکل ایتديکی نسنه سنك دکل انکدر زیرا الله تعالی انك تناول ایتدوکندن زیاده سکا اعطا ایدر ورزقکه برکت ویرر پس فی الحقیقه جمله کز رزق الهی اکل ایدرسکوز بومعنادن اوتوری امتناندن منع ونهی اولندی اشته قونق رزقیله کلدوکندن صکره کتدوکی وقتده انی قونقلیان کمسه نك کاهی یانجه ایلدوب طشره براغور تنکم بعض مکاشفلره ظاهر اولمشدرکه قونغك دامننه نیچه حشرات تعلق ایدوب خانه دن بیرون اولدقده متفرق اولمشلردرکه اول حشرات میزبانك کاهلری صورتلریدر * ای برادر دار مهمان را عزیز * کر مرؤت داری وعقل وتمیز * مهمان دارك مفعول اولی وعزیز ثانیسی و بعده الجمله جزاء مقدم در ومصراع ثانی شرط مؤخر در مرؤت داربنك مفعولیدر عقل مرؤت اوزرنه وتمیز دخی عقل اوزرنه معطوفدر (دار) ادر مصدری داشتن در طوتمق معناسنه مضارعنده شین رایه وتا داله قلب اولنوب دارد ودارنده دینلور (مرؤت همزه ایله کدورت وزنی اوزره انسانیت وکشیلك در (تمیز اصلنده تمییزدر ایکی یائله ادراك معناسنه شرحی مرور ایتمشدر (معنای بیت) بودر که ای برادرم مرتبه سنده اولان مؤمن اکر مروت وعقل وتمییز طوتر سك يعنى بوصفتلر سنده واریسه قونغی عزیز وشریف طوت ورعایت ایله زیرا مبدأ ومعاده وخیر وشری تمیزه عقل وادراکی اولان جانب حقدن مبعوث اولان مسافری خوار وحقیر طوتمز بلکه اعزاز واکرام ایدرانکچون کتورر * مهمان را ای پسر اعزاز کن * کر بود کافر برو در باز کن * مهمان اعزاز کنك مفعولیدر بودك فاعلی ضمیر مهماندر کافر مفعولیدر برو باز کنك مفعول غیر صریحی ودر مفعول صریحی در بونك عربی ایله تقدیری اجعل الباب مکشوفا على الضيف وان کان کافرا دیمکدر پس بونده

كر لفظى عربى ده ان وصليه كبيدر بونده كافر غم وغصه يه دخى اشارتدر كه جانب حقدن قدوم ايتمكله فرح وسرور كبى اكا دخى حسن تلقى واقبال لازمدر (معناى بيت) بودر كه اى پسر قونغه اعزاز واكرام ايله اكر كافر ايسه ده اوزرنه قپويى باز يعنى مكشوف ايله نتكم حضرت ابرهيم عليه السلام مؤمن وكافرى سفره سنه الوردى وهيچ كمسه دن نعمتنى منع ايتمزدى زيرا بلكه كافر مؤمنك نعمتى تأثيرى ايله مؤمن اوله وبر دخى بودر كه كرچه كفر وايمان برى برينه ضددر ولكن مؤمن وكافر مرتبهٔ روحانيتده برابردر كه نفخ روحك مؤمنه اختصاصى يوقدر وبر دخى الله تعالى رحمن الدنيا ورحيم الآخره در يعنى دنياده امدادى مؤمنه وكافره شاملدر قال تعالى (كلا نمد هؤلاء وهؤلاء من عطاء ربك وما كان عطاء ربك محظورا وقال تعالى فليمدد له الرحمن مدا

* *** در بيان فضيلت صدقه ميكويد *** *

صدقه مى ده در نهان وآشكار تا امان يابى ز قهر كردكار* صدقه مى دهك مفعوليدر درا كا ظرفدر امان يابى نك مفعوليدر ازقهر امانه متعلقدر (صدقه حركتله در بوراده وزن ايچون تخفيف اولنور صدقه شول عطيه در كه انكله الله تعالى دن ثواب مطلوبدر صدقه صدقدن اخذ اولنمشدر كسرله صدق كذب مقابلى اولديغى كبى شدت معناسنه دخى كلور زيرا انسان شح وبخل اوزرنه مجبول اولمغله عطاسى شدتٌ وقهرٌ واباتدن خالى دكلدر (كردكار كاف عربى نك كسريله فعال معناسنه بالاده كذر ايتمشدر بعضيلر غلط ايدوب فتحله ضبط ايتمشلردر غفلت اولنميه وتركيبات ونحو بلاتده تغيراتى بتلك كركدر (معناى بيت) بودر كه صدقه ويركزلو وآشكاره وليل ونهارده نتكم قرآنده مسطوردر تا كه فعال لما يريد اولان مولانك قهر وابتلاسندن امان بولاسن زيرا صدقه بلايى رد ايدر وقهر الهى يى دوندرر نتكم حديثده وارد اولمشدر* هر كه اورا خير عادت ميشود* بى كمان عمرش زيادت ميشود* تقديرى هر كسى كه ميشود اورا خير عادت ميشود عمرش زيادت بى كمان ديمكدر كه اوراده را لام جاره معناسنه اولوب ميشوده متعلق اولور خير فاعلى وعادت مفعوليدر عمر ميشودك فاعلى وزيادت مفعولى وبى كمان اكا متعلقدر (عادت بطريق المعاوده

خلق انك اوزرنه مستمر اولدیغی نسنه (زیادتده تا اصلیه وعادت عجم اوزره طویله یازیلور وتلفظ اولنور (معنای بیت) بودرکه هرکسه که انك ایچون خیر وحسنه وصدقه عادت اولاکه مرة بعد اخری اشلیه انك عمری بی شبهه زیاده اولور زیرا حدیث نبویده اول وجهله وارد اولمشدر وانك تأویلی بالاده در زیرا عمر فی الحقیقه زیاده ونقصان قبول ایتمز * انکه نیکی میکند در حق ناس * بهترین مرد مان اورا شناس * اوراشناسك مفعول اولی و بهترین ثانیسی و بعد الجمله انکه یه خبردر زیرا انکه ان کسی که تقدیرنده مبتدادر (نیکی ده یا مصدریه در ایلولك معناسنه (حق ناسده حق واحد الحقوق درکه شرعا وعقلا حق ثابتدر واستحقاق بوندندرکه استیجاب معناسنه در (بهترین به کسرله وهاء ساکنه ایله یك وتر ادات تفضیل و یا نسبت ونون تأکید نسبت ایچوندر (شناس امر درمصدری شناختن دراکلامق معناسنه مضارعنده خاسین مهمله وتا داله مقلوب اولوب شناسد دینلور (معنای بیت) بودرکه اول کشی که ناس حقنده وامرواجبی خصوصنده ایلوك ایلیه وحقوق مراعات ایده سن انی خلقك یکرکی اکله یعنی خلقك جمله دن خیرلوسی وافضلی خیر متعدی اهلیدرکه مصلح ناسده بولند ونافع اسمنه مظهر اوله والله الکریم * وانکه ازوی هست مردم راضرر * درمیان خلق نبود زو بتر * تقدیری وان کسی که هست مردم راضرر ازوی نبود درمیان خلق بترزو دیمکدر وان کسی که مبتدا ومصراع ثانی مضمونی خبردر هست مقدم خبر مردم را اکا متعلقدر زیرا را لام جاره معناسنه در ضرر مؤخر مبتدادر و بعد الجمله ان کسی به صفتدر بتر نبودك فاعلی زو بتره متعلق ودر نبوده ظرفدر (زوزاو دیمکدرکه الف تخفیفا حذف اولنمشدر (بتر اصلنده بد تردرکه براءزرق دیمکدر تخفیف ایچون دال حذف اولنمشدر (معنای بیت) بودرکه واول کسدکه ناس ایچون اندن ضرر وار در خلق اراسنده اندن بدتر یوقدر زیرا ضرر متعدی اهلیدر واثرده کلورکه (خیر الناس من ینفع الناس) و بوندن بطریق المفهوم اخذ اولنورکه (شر الناس من یضر الناس * ترس ای دیندار از جبار خویش * شرم دار از عقل ناهموار خویش * از جبار ترسه متعلقدر زیرا ترس امردر ترسیدندن

خوف ایتمك معناسنه (دیندار اسلام دینی طوتان تتکم سوقه مناسب
اولان معنای لغویدر ویا کمال دین طوتمغه طالب اولان زیرا بالفعل
اهل تقوی خوفله مأمور اولمازمکرکه تأدیب الصغیر بالکبیر قبیلندن
اوله (یاایها النبی اتق الله) کبی جبار الله تعالی درکه متکبردر زیرا تجبر
تکبردر ویا مصلح درکه جابر کل کسیردر ویا عبادی کندی مرادی
اوزرنه جبر وقهر ایدیجی در و بو اسمده بقیهٔ کلام بالاده در محل
تحذیرده ناظمك قدس سره اسم جباری ایرادندن اخذ اولنور که
بوراده جبار قهار معناسنه در (شرم دار استحیا ایله دیمکدر تتکم
مرور ایتدی (ناهموار دوز اولمیوب ایری یاری اولان نسنه کما فی نعمة
الله ودقایقنده کلور که هم موافقت ایچوندر یعنی ایکی نسنه نك
اراسنده اولان جهت اتحادی افاده ایدر شول حالتکه عرب
اندن استوائله تعبیر ایدر ترك دو بدز دیر و عجم هموار دیر وکلمهٔ وار
مناسبت ولیاقت افاده ایدر (معنای بیت) بو درکه ای دین طوتیجی
ودین قیدنده اولان و یا کمال دین اهلی خوف ایله کندی جبارك اولان
الله تعالی دن زیرا حقك جبار وقهار اولدیغنی بلن محل نهیده بولنماز
حذر ایلر وحیا ایله کندی عقل ناهموار کدن زیرا فعلك مطرد
اولدیغندن عقلك دخی مطرد اولماق فهم اولنور بویله عقله ایسه
عقل قاصر دیرلرکه صاحبنی آخر اوتاندرر فافهم * دین ندارد هرکه
نبود ترسکار * نیست عقل آنرا که باشد نابکار * تقدیری هرکسی که
نبود ترسکار ندارد دین دیمکدرکه نبودك فاعلی ضمیر کس در ومفعولی
ترسکاردر وبعد الجمله هرکسی یه صفتدرکه هرکسی مبتدادر وندارد دین
جمله سی خبردر نیست بوراده لیس معناسنه در عقل انك فاعلیدر انرا
اکا متعلقدر زیرا را لام جاره معناسنه در بو کلامك عربی ایله تقدیری
لیس لمن کان غیر مشغول بشیء من امور الدین عقل اصلا دیمکدر
(ترسکار صفت مشبهه در اکر کار کاف عربی ایله اخذ اولنورسه تتکم
ناظمك قدس سره نابکار دیدوکی اکا قرینه در زیرا آداب ناظمدرکه
بحسب الغالب الفاظی تناسب اوزرنه در ولکن ایکی محلده دخی کار ایش
معناسنه اولمق تکرار ایهامندن خالی دکلدر کرکسه بحسب الترکیب
تعارفده مغایرت اعتبار اولنسون پس انسب اولان ترسکارده کار کاف

بجمیله بعض کلمات اواخرنه لاحق اولان ادات مبالغه اولمقدر آمر
ز کار وخداوند کار وامثالی کبی نا بکار کاف عربی ایله باطل ومفسد
وایش نسز (معنای بیت) بودرکه هرکسه که حقدن خوف ایدیجی
اولمیه دین طوتمز یعنی بی دین در زیرا عقوبت ومکردن امن اوزرنه
اولمق کفردر عقل بوقدر اول کسه ایچون که نا بکار اوله یعنی باطل
ومفسد وبی کار اوله پس عاقل اودر که بطلانی حقه وافسادی
اصلاحه تحویل ایلیه وبی کار اولمیه بلکه امور آخرته مشغول اوله
زیرا بالکز امور دنیایه اشتغال دخی بی کارلقدر شول جهتدنکه
معاد دن دکل بلکه معاشدندر بوایسه اسراف عمر وتضییع اوقاتدر
* باورع باش ای پسر کر مؤمنی * کافری از مکر حق کر ایمنی *
بونک تقدیری ای پسر اکر تو مؤمنی باش باورع واکر تو ایمنی ازمکر حق
تو کافری دیمکدرکه مؤمنی مبتداء محذوفه خبر وبعد الجمله شرط
وباش باورع جمله سی جزادر وکذلک ایمنی مبتداء محذوفه خبردر
وازاینه متعلقدر وبعد الجمله یودخی شرطدر وکافری دخی مبتداء
محذوفه خبردر وبعد الجمله جزادر ورع حرام وشبهه دن اجتنابدر
حلالدن دکل وشبهه دن اجتناب حرامه وقوعدن حذردن اوتوریدر
مؤمنی ده وکافری ده یا خطاب ایچوندر (مکرخفیه سعی بالفساددر
یعنی جانب عبد دن برکسیه من حیث لایشعر ایصال مکر وهدر
وجانب حقدن عبدک مخالفت وسوء ادبی وار یکن ارداف نعم ایلیوب
حالی اوزرنه ابقا ایتمکدر ایمن کسر همزه وکسر میمله تتکلم مؤمن ایله
مقابله آکا دالدر قیغوسز دیمکدر (معنای بیت) بودرکه ای پسر
اکر سن مؤمن کامل ایسک وبویله اولمق مراد ایدرسک حرام وشبهه دن
پرهیز اوزرنه اول زیرا شبهه دن اجتناب ایتمین حرامه دوشر وارتکاب
محرمات ایدن مؤمن کامل اولماز واکر سن مکر حقدن بی قید
ولاابالی ایسک کافرسن زیرا امن اوزره اولمق الله تعالی حقنده عجز
اعتقاد ایتمکدن در بو اعتقاد ایسه کفردر زیرا الله تعالی عاصیدن
انتقامه قادردر ونیجه آثار قدرتی ظهور ایتمشدر ونیجه سی دخی ظهوره
ایده کرکدر * هرکرا نبود ورع ایمان نیست * هرکرا ایمان نشد
حسان نیست * تقدیری هرکه نبود اورا ورع ایمان نیست هرکه

نبشداورا ایمان احسان نیست دیمکدر ورع نبودك فاعلی واورا مفعول غیرصریحی درایمان نیستك فاعلیدر اکرابس معناسنه اولورسه که تقدیری لبس له ایمان دیمکدر ویاخود نفی جنس ایچون اولان لا معناسنه اولورسه ایمان انك اسمی اولور لا ایمان له تقدیری اوزره وعلی کلا التقدیرین جمله سی هر که یه خبر اولور زیرا هر که هر کسی تقدیرنده مبتدادر ومصراع ثانی نك اعرابی دخی بو اسلوب اوزره در احسان یا خیر اشلمکدر ویا مرتبهٔ مشاهده در تنکیر ایمان اکا قرینه در (معنای بیت) بودر که هرکسه که انك ایچون حرام وشبهه دن پرهیز یوق ایمان یوقدر یعنی انده کمال ایمان اولماز زیرا ورع که ذکر اولنان وجه اوزره تقوادر نصف ایماندر زیرا ایمان مجموع اجتناب واکتسابدر وهر کشی که انك ایمانی اولمدی مشاهده سی یوقدر زیرا ایمان علم الیقین واحسان عین الیقین در وعین الیقین علم الیقین اوزرینه مترتبدر نظر ایله که فلاسفه ده ایمان اولمامغله ریاضت ومجاهده لری مقابله سنده حاصل اولان ذوق حال ومکاشفاته اعتبار اولنمدی حتی افلاکك حرکاتنی اشیدرلر ونیجه مغیباته واقف اولورلردی * توبه نبود هر کرا توفیق نیست * حق نه بیند هر کرا تحقیق نیست * تقدیری هرکسی که توفیق نیست اورا نبود توبه وهر کسی که تحقیق نیست اورا نبیند حق دیمکدر که توفیق نیست وتحقیق نیستك اعرابی بیت سابقده کی کبی در واورا عربیده له دیمکدر که را لام جاره معناسنه در نبود توبه هر که یه خبردر حق نبیندك مفعولی وبعد الجمله بودخی ایکنجی هر که یه خبردر توبه قلبدن عقدهٔ اصراری حل ایدوب حقه رجوع وحقوقی ایله قیامدر توبه نك بعض تفاصیلی بالاده در توفیق موافقتدندر وموافقت برمعنی درکه نفسله قائم اولوب عبدی افعالنده حد مشروعه مخالفتدن منع ایدر وکمال توفیق اودر که توفیق عبده هر حالده وهر مقامده مستصحب اوله پس توفیق اودر که الله تعالی فعل عبدی رضاسنه موافق قله تحقیق برنسنه یی حقیقتنه رد ایتمکدر بر وجهله که شبهه ایله مشوب اولمیه وبعض اهل تحقیق بیورمشلردر که تحقیق هر شیئك ذاتی طلب ایتدوکی حق واجبی بیلوب اکا کوره ایفاء حق ایتمك کرکدر (معنای بیت) بودر که هر کشی که انك ایچون توفیق الهی یوقدر یعنی حق تعالی انی عنایت ازلیه

ورعایت

ورعايت سرمديه يه مختص قلمامشدر اكا توبه يوقدر يعنى بى توفيق بارى تائب ومستغفر اولماز بلكه توبه نتيجهٔ توفيقدر قال تعالى (ثم تاب عليهم ليتوبوا) وهركسه كه انك ايچون مقام تحقيق يوقدر حق تعالى يى كورمز زيرا مقام مشاهدهٔ حقيقته وصول وحرم معنايه دخول اوزرينه مبنى واكا متفرعدر فافهم * بى عمل دان هركه اورا علم نيست * * نيست صادق هركه اورا حلم نيست * بو بيتك دخى اعرابى ماقبلى كبيدر ومفرداتى ظاهردر (معناى بيت) بودر كه هركسه كه انك ايچون علم حال يوقدر كه هرنه ايله مأموردر ونه ايله مشغول ايسه انك مصالح ومفاسدن بلمز اويله جاهلى بى عمل بيل يعنى عمل ايتسه دخى مقبول دكلدر زيرا عملى علم شرعى اوزرينه مبنى دكلدر و بو رادندر كه حديثده كلور (طلب العلم فريضة على كل مسلم) ودخى واردر كه شمة من المعرفة خير من كثير من العمل وهركشى كه انك ايچون حلم يعنى تأنى وتحمل يوقدر طريق حقده صادق دكل بلكه كاذبدر زيرا حقله صدق معاملهسنى اولان سرا وضراده بارامانتى براپجكر واذى وجفايه تحمل ايلركه تحقيق دعواسنه برهان قوى بو مصادردر

* درپیان کرامتهای حق عزوجل *

* چار چیزست از کرامتهای حق * مقبلست آن کس که کیرد این سبق *

تقديرى چار چيز از كرامتهاى حق است ديمكدر كه چار چيز مبتدا وجار ومجرور خبردر ومقبلست مقدم خبر وان كس مؤخر مبتدادر اين كيردك مفعولى وسبق اينك صفتى وبعد الجمله ان كسه صفتدر كرامتها كرامتك جمعيدر اخرنده يا اضافتدر كرامت انسانه على وجه التكرم اشلنن ويا اعطا اولنان نسنهدر كرامات اوليا كبى وحديثده كلور (دفن البنات من المكرمات) يعنى دفن بنات حق تعالى نك اعزاز واكرامندندر پس مكرمات ميمك فتحى وراٴنك ضميله مكرمه نك جمعيدر ميمك فتحى وراٴنك ضميله كرامت معناسنه مقبل مد برلك ضديدر كه اسباب سعادت واقباله موفق اولان كسه در سبق حركتيله درس معناسنهدر كه شرحى كذرا يتمشدر (معناى بيت) بودر كه درت نسنه الله تعالى نك عبده كرامتلرندن يعنى انكله مكرم ومعزز قلديغى خصال شريفهدندر اول كمسه كه بو درسى طوتر

یعنی بودرت نسنه‌یی حفظ ایدوب انکله عمل اید ر مرد مقبلدر یعنی
اهل سعادت وتوفیقدرکه حسن خاتمه ونجاتنه نشان در * اول آن
باشدکه باشد راست کوی * با سخای نفس باشد تازه روی * اول
مبتدا وان باشدك مفعولی و بعد الجمله خبردر راست کوی ایکنجی
باشدك مفعولی و بعد الجمله ماقبلنی بیاندر تازه روی باشدك مفعول
صریحی و باسخا تازه رویدن حالدر سخایی تازه روییه قید طوتدی
کویا تازه روی اولمق مقصود بالذات در زیرا کولر یوز بشقه بر سخای
مقبولدر قول معروف وکلمهٔ طیبه کبی که فرح بخش جاندر راست کوی
وصف ترکیبی در اصلی کوینده راستدر تازه روی صفت مشبهه در
(معنای بیت) بودرکه اول درت خصلتك اولی اول اولورکه طوغری
سویلیجی اوله زیرا طوغریلق انسانی طوغری جنته جرایدر وسخای
نفسه مقارن اولدیغی حالده کولر یوزلو اوله یعنی خندان روی جومرد
اوله یوخسه عبوس اولمیه زیرا عبوسك سخاسندن انسانه کدر کلور
پس انسان سخی اولدیغنده کوره خندان روی وکشاده چهره
وجبین کرکدر * بعد ازان حفظ امانت باشدش * هم نظر پاك
از خیانت باشدش * بعد ازان فارسیده دومین وعربیده والثانی
برینه‌در حفظ باشدك فاعلی وشین مفعولی در وبعده بعد ازانه خبر
حکمنده در ونظر ایکنجی باشدك فاعلی وپاك مفعولی واز پاکه
متعلقدر زیرا پاك طاهر معناسنه‌در وعربی ایله تقدیری یلزمه ان یکون
نظره طاهرا عن الخیانة دیمکدر ویاخود یلزمه النظر الطاهر عن
الخیانة تقدیرنده در امانت اداسی لازم کلان حقه دیرلر امانت حقه
وامانت خلقه شاملدر امانت حق عهود وحدود الهیه در امانت
خلق ودائعدر خیانت امانتك نقیضیدر یعنی نقض عهد له حقه
مخالفتدر بوراده خیانت نظردن مراد نامحرمه استراق نظردر
یعنی اوغورن نامحرمه باقمقدرکه مقصود نظرهٔ ثانیه در زیرا نظرهٔ
اولی معفودر وخیانت نظر حقنده قرآنده کلور (یعلم خائنة الاعین
وما تخفی الصدور) معلوم اولا که ایمانك توجهله شعبی وار یسه که
ازجمله امانتدر کفرك دخی اویله شعبه‌لری واردرکه ازجمله خیانتدر
وامثالی (معنای بیت) بودرکه اندن یعنی صدق وسخاوتدن صکره

اکا حفظ امانت لازم اولور که امانت الهیه وودائع خلق محافظه
ومراعات ووقتنده محلنه تأدیه در وهم یعنی انکله بله نظری خیانتدن
پاك اولمق کرکدر یعنی اکر ناکاه نامحرمه نظری تعلق ایدوب علی الفور
اغماض عین ایدرسه عفو اولنور واکر قصد له ونظرهٔ ثانیه ایله نظر
اولنورسه عفو اولنمز زیرا انسانك بصری امانتدر که حلاله نظر ایچون
ایداع اولنمشدر پس انی محلنك غیریه صرف ایتمك خیانتدر که
مستوجب غضب الهیدر نتکم اویله دنسدن پاك وطاهر اولمق وسیلهٔ
رحمت رحمانیه در زیرا انده عهد شرعه وفا واردر فاعرفه

هرکه را حق داده باشد این چهار باشد آن کس مؤمن پرهیزکار*

تقدیری هرکسی که باشد حق داده اورا این چهار دیمکدر که
هرکسی مبتدا ومابعدنده اولان جمله اکا صفت ومصراع ثانی جمله سی
خبردر حق باشدك فاعلی وداده مفعولیدر لکن داده ماضیٔ مقید
اولوب ایکی فعلك اجتماعنده فایده اولمامغله ثانی بمعنی المصدر راخذ
اولنمق قاعدهٔ مطرده در مصدر دخی کرك معناسی اوزرنه باقی وکرك
بمعنی الفاعل اولسون بوراده اولدیغی کبی دادن دهنده معناسنه در
اورا داده نك مفعول غیرصریحی واین چهار مفعول صریحیدر
این چهار صدق وسخا وحفظ امانت وحفظ نظردر ان کس
ایکنجی باشدك فاعلی ومؤمن مفعولیدر پرهیزکار کاف عربی ایله
صفت مشبهه درکه مؤمنك صفتیدرکه تخصیص ایچوندر زیرا
هرمؤمن کامل تقوی ایله متقی اولماز (معنای بیت) بودرکه هرکسه که
حق تعالی بودرت خصلتی اکا ویرمش اوله اول کسه مؤمن پرهیزکار
اولور یعنی بودرت خصلت شعب ایمانك کلیاتندن اولمغله بونلرله
عامل اولان سائر مراتب تقوی ایله دخی عامل اولمش اولور بونده رمز
واردرکه کرچه تقوی عبده مضافدر نتکم کلور (واتقوا الله) ولکن
تقوایه موفق اولمق فی الحقیقه احسان الهی باشندندر

* * * در بیان انکه دوستی را نشاید * * *

* دوست کر باشد زیانکار ای پسر * رو طمع زان دوست بردار ای پسر * بعض نسخه ده رو یرینه تو دوشمشدر دوست باشدك
فاعلی وزیانکار مفعولیدر مصراع ثانینك تقدیری رو برادار طمع ازان

دوست دیمکدر که بردار جمله سی رو جمله سنی بیاندر ازان طمعه
و یا برداره متعلقدر طمعه تعلق ملاحظه سیله زیان کار کاف عربیله
صفت مشبهه در زیان ایشلو معناسنه زیان سودك یعنی اصی نك
ضدیدر زیانکار مفسد و مسرفدر طمع نفسك شهوت طریقیله
برنسنه یه میلی وخلق النده اولان مال ونعمته حرکت وانجذابی در
بردار امردر مصدری برداشتن در برنسنه یی یردن یوقارو قالدرمق
معناسنه رفع کبی مضارعنده شین رایه وتا داله قلب اولنوب دارد ودارنده
دیناور مصدر فرعیسی برداریدن کلور (معنای بیت) بودر که ای
پسر اکر دوست زیانکار ومفسد ومسرف اوله یوری سن اندن
طمعی قالدر ومفسددن مصلح صفتی امید ایتمه چونکه سنی افساد ایدر
پس سندخی مفسدی کند که یار ایدنمه واندن مفارقت ایله زیرا اوسکا
یار دکل بلکه عیار واغیاردر * هرکه میکوید بد یهای توفاش *
دوست مشمار و بد و همدم مباش * فاش میکویدك مفعولیدر اصلنده
فاشی در یا ایله منتشر معناسنه کثرت استعمالنه بناء تخفیفا یا حذف
اولنمشدر تنکیر بد ودخی اصلنده باو را کا معناسنه همزه نك ثقلتنی دفع
ایچون داله قلب اولنمشدر بد وهمدمه متعلقدر وهمدم مباشك مفعولیدر
بعض نسخه ده دوست مشمارش بد و همدم مباش دوشمشدر ولکن
عطفله اولمق بلاغته انسبدر (معنای بیت) بودر که هرکسه کد
سنك بدلکلرکی فاش ومنتشر سویلر یعنی ستره دائر اولان احوالکی
خلقه افشا ایلر سن انی دوست عد ایتمه واکا همدم ومصاحب اولمه
زیرا افشای عیب ایتمك منهیدر که خلق ایچنده فضاحت واختلاله
سببدر قال الله تعالی (ان الذین یحبون ان تشیع الفاحشة فی الذین
امنوا لهم عذاب الیم فی الدنیا والاخرة) فاحشه اقوال وافعالدن
عظیم القبح اولان نسنه در زنی وامثالی کبی الحاصل کشف عیوب ایتمك
کار عدودر پس دشمن نوجهله دوست اولمغه سزا اولور ایمدی اویله
کیمسه یه قرین اولمامق لازم کلور * دوستی هرکز مکن بابادہ خور *
ازچنان کس خویشتن را دور دار * تقدیری مکن هرکز دوستی بابادہ
خور دور دار خویشتن ازچنان کس دیمکدر که دوستی مکنه مفعول
و یا دوستی متعلق وهرکز عموم ازمان ایچوندر بادہ خور وصف

ترکیبی در که اصلنده خورندهٔ باده در شراب نوش ایدیجی معناسنه
خویشتن دور دارك مفعول صریحی واز غیر صریحی در باده خمر
جنسندن مطبوخ اولاندر یعنی اوزم صویی ادنی طبخ ایله طبخ اولنوب
ثلثدن اقلی کیدوب غلیان اشتداد قبول ایدوب اوزرنده کف یعنی
کوپك ظاهر اولسه قلیل وکثیری حرامدر که عجما کا باده دیر مطبوخ
اولیانه می دیدوکی کبی پس می وباده مرادف دکلدر وعرب میه
خمر دیر ومطبوخ مذکوره باذق دیر ذال معجمه نك کسریله وفتحیله
واکر اوزم صویی ثلثانی کیدنجه طبخ اولنسه اکا مثلث دیرلر لهو
ولعب ایچون اولمیوب هضم طعام ایچون ایچلورسه وقدحله دخی دور
اولنمزسه حلالدر خورده الف رسمی یوقدر والاذلیل معناسنه اولان
خواره مشابه اولور ولکن دار لفظنه موافقتدن اوتوری خاء معجمه نك
ضمه سن جانب فتحه یه اماله ومدله اوقومق کرکدر بو مقوله کلماتك لسان
عجمده نظائری چوقدر (معنای بیت) بودر که ازماندن هیچ بر زمانده
باده خور ومی نوش ایله دوستلق ایتمه انجلین کسه دن کندیکی دور
طوت زیرا میخور الله تعالی دن دوردر پس سندخی مؤمن کامل ایسك
الاهدن دور اولاندن دور اول تاکه حقه قریب اولاسن باده یی یعنی
خمری مطلقا تخصیص بالذکر ایتدوکی اعاظم کبا ردن اولمغله در انکچون
طریق مبالغه یه سالك اولوب شارب الخمرك دوستلغندن نهی ومنع ایلدی
یعنی نوش ایتمك ویانوش ایده نك صحبتنه داخل اولمق دکل راقدن دوستلغی
وآشنالغی دخی مضردر وقبحی نه مرتبه ده درکه استحاله سنده خبر
واردر نتکم حدیثده کلور (خیر خلکم خل خمرکم) یعنی خمری حالی اوزرنه
قومیوب سرکه یه تحویل ایتمك کرکدر که رضاء الهی بونده در ونوش
اولنمسه بله خمر طوز دیغی یرده مستقذر نسنه در * منعمی کو میکند
منع زکات * دور از وی باش تاداری حیات * منعمی ده یا وحدت
ایچوندر ومنعم مبتدادر کو ضم کاف عربی ایله اصلنده که اودر او مبتداء
ثانی ومنع میکندك مفعولی وبعد الجمله مبتداء ثانی یه خبر وبعد الجمله
مبتداء اوله صفتدر دور باشك مفعولی واز دیره متعلقدر وتا مادام
معناسنه دیره ظرفیدر که ما بعدی تأویل مصدرده در تقدیری در مدت
داشتنی تو حیات دیمکدر وبعد الجمله مبتداء اوله خبردر منعم اسم فاعل

صنیفه‌سی اوزرنه غنی ودولتلو دیمکدر زیرا انعام واحسان ایتمك منعم صفتیدر پس غنی یه منعم دیدیلر کرك انعام اولسون وکرك اولمسون زیرا بو اطلاقده تفوق وترغیب واردر زکوة بالاده ذکر اولنمدیکه ربع زکوة مصحفده واوله وغیریده الفله دخی یازیلور زکوة ربع عشر مالدر یعنی بیك اقچه‌ده یکرمی بش اقچه در تورانده مفروض اولان ربع مالدی که بیکده ایکیوز قرق سکز اقچه در زکوة سبب نماء مال وبا رذیله بخلدن سبب طهارت نفس اولمغله زکوة دنلدی (معنای بیت) بودرکه بر غنی ونصابه قادر کسه که زکاتی فقرادن منع ایدوب فرمان حقی اجرا ایتمیه وعامللر بولنه کتمیه سن اندن دور اول مادامکه حیات طوترسن یعنی صاغ اولدقچه یاننه اوغرامه زیرا الله تعالی نك مغضوبی و خلقك منحوسی وابلیسك محبوبی در

* دور ازان یاری که خواهد از تو سود * کرسر خود در قدمهای توسود * تقدیری دور باش دیمکدرکه عربیده تباعد معناسنه در تفاعلدن امر اولمق اوزره ازدور باش متعلقدر یاری ده یازایده در سود خواهدك مفعولیدر راصی معناسنه فایده وربح کبی بورادہ مراد اقچه مرابحه سیدر ایکنجی سود ماضی در مصدری سودندر ازمك معناسنه سحق کبی وال ایله یاپشمق لمس کبی وآشمق وصوامق مستقبلنده واوی الفه قلب وبر یازیاده سیله ساید وساینده دیولر کر بوراده عربی ده ان وصلیه یرینه در جزادن عاری درسر سودك مفعولیدردر اکاظرفدر (معنای بیت) بودرکه دور اول شول یاردن که سندن اقچه فایده سیر طلب ایدر وبکاوبردیکی مالی الله قرض ویره وسندن سود منداولمق طمعنده اولورا کر کندی سرنی سنك آیاغکه سورد یسه ده یعنی سورر وتواضع کوسترسه زیرا بویله وضع ایتمکدن نه سود که وضع الهی اولان شرعدن بی خبردر یعنی شرعده اخوان بربرندن بووجهله فایده لنمك بوقدر بلکه مواسات (وتعاونوا علی البر والتقوی) موجبنجه بربرلرینه اعانت ودفع ضرورت واردر چونکه سنك یارك مسأله شرع بلمیه ودرس حقیقت آلمیه سن اویله جاهلی یار اتخاذ ایتمه بلکه آنی اخبار ییلی واندن ایراغ اول بونده اهل حق ربوا خور اولدیغنه رمز واردر * ای پسر از سود خوران دور باش *

خصم

خصم ایشان شدخدای نور پاش * بعض نسخده (ای پسر ازسود
خوران کن حـذر (خصم ایشان شدخـدای داد کز)دوشمشدر
اولکبسی اولیدر زیرا بلاغتـه اقربدر از دور باشه متعلقـدر سود
خوران وصف ترکیبی در اصلی خورانندۀ سود دیمکدر اقجه فایده سی
اکل ایدیجیلردر که بین النّاس انلره معـامله جی دیرلر و بونده محتکر دخی
داخلدر که زیادهیه صـاتمق ایچون نسنه صقلر خداشـدنك فاعلی
وخصم مفعولیدر (خدای اخرنده او لان یاء اصلیه در که بوراده یاء
تو صلدن مغنی درنور پاش اکا صفتـدر اولکی پاش باء عربی ایله
امردر مصدری باشیدن دراولمق معناسنه ایکنجی باء عجمی ایله درکه
اسم فاعلدن مرخمدر مصدری پاشیدن در صاچمق وپراکنـده ایتمك
معنـاسنه مضارعی پاشد و پاشنـده کلور پس نور پاش اصلنـده
پاشندۀ نوردرکه وصف ترکیبی در خدانك نور پاش اولدیغی اجسام
واجرام نیره خـلق ایتمسیدر شمس وقمرو نجوم وسراج ونار و برق کبی
اکرچه باطن انسـانه کوره انوار معنویه و تجلیـات حقیقیه سی دخی
واردر که اربابی بیـلور خصم خصومتدر منازعه معنـاسنه تتکم
بالاده مفصلـدر (معنای بیت) بودر که ای پسر معامله جیـلردن
ومحتکرلردن دور اول وانلرله صحبت قلمه وآشنا اولمه زیرا انلرك خصمی
شول خدای قادر درکه عالمرك ظاهرو باطننه اجرام حیه ومعنویه ایله
نور صاچمشدر و بو قدر نور آلهی انتشارنه کوره کنـدیلری ظلمت
معاصیدن اولمق کرکلر ایدی فاما اکل ایتدکاری ربواو خلقه
احتکارله ایلدکلری تضییق واذی پردۀ بصیرتلری اولوب نور حق
کورمدیلر وهدایت بولنه کیرمدیلر و حقك مشروع قلدیغی وجهله
زیاده لك طلب ایدیلر بلمدیلر که (ولدینا مزید)موجبنجه مزیدالله تعالی یه

وفرماننه مفوضدر * انکه ازمردم همی کیردر یا * زینهار اور انکو یی
مرحبا * تقدیری آن کسی که همی کیرد ازمردم ربا زنهار نکو یی اور مرحبا
دیمکدرکه آن کسی مبتدا ومابعدی اکا صفت ومصراع ثانی خبردر
از کیرده متعـلق ور با مفعول صریحی در اورا دخی نکو یی یه متعلق
ومرحبا اکا مفعول ربو لغتده زیاده معنـاسنه وشرعده کیل ووزنده
عوضدن خالی فضل مالدرکه احد عاقدین ایچون شرط اولنمشدر

تفصيلی فقهـده در ربوا واوله يازلديغی اصلنه تنبيه ايچوندر زيرا اصلی ربايربودر و اخرنه الف زياده قلنـديغی واو جمعه تشبيهدن اوتوری دروبو رسم مصحفده جاری درزكوة وحيوة وصلوة كبی وغيری مواضعده مراعاتی لازم دكلـدر خصوصا كه بويله محلده كه قرينه تطبيق امور مستحسنه دندر زينهار يائله وياسز كلمهٔ تحذير در مرحبا بالاده مفصلدر (معای نيدت) بودر كه اول كسه كه ناسدن ربا وضرورت اهلنه اقچـه‌يی فايده ايله ويررصاقن انك ايچون بطريق الاكرام مرحبا سويلميه سن زيرا مرحبايه سزا دكلدر بلكه ويل ونفرينه مستحقدر الحاصل مرحبا كلمه‌سی كه مكان واسعه كلدك سنك ايچون طارلق يوقدر اوتورمستريح اول ديمكدر ربواخوراولانه مناسب دكلدر زيرا جهنمده انك ايچون مكان ضيق واردر واكا اصلا راحت يوقدر پس بركسه‌نك مالی اوله اومقوليـه مرحبا ديمك حقه مخالفتـدر زيرا حقك ضيق ايتدوكن توسيع ايتمكدركه عين جهالت وفی الحقيقه كفر وضلالتـدر * برسر بالين بيما ران كذر * زانكـه هست اين سنت خير البشر * بر كذره متعـلقدر (هست بوراده كان معنـاسنه‌در كه اين فاعلی وسنت مفعوليدر بالين يصدقدر بال قول باشيدر كه اموز ديرلر يانسبت ونون تأكيد نسبت ايچوندر يصـدغه بالين ديدكاری قول باشنه نسبتی اولديغندن اوتوريدر بيما ران بيمارك جمعيدر (بيمار خسته‌در كه ترك صبر ودر اصلنده آرندهٔ بيم‌در زيرا خسته‌لك موتدن خوف كتـورر وبوندن غيری وجـه دخی بالاده در (سنت طريق مسلوكه‌در كه جنـاب نبوت صلی الله عليه وسلم اصحابنی انك اوزرينه حث ايتمشدر پس اهـل سنت اصحاب و انلرك اثارنه اقتفـا ايدنلر در وديمشلردر كه نبی وولی‌نك مواظبت ايتدوكی نسنه‌سنتدر نتكم احاديثده رمز اولنمشدر پس سنت مطلقه سنت نبويه وسنت مقيـده سائرلرك سنتلريدر (بشر عامهٔ ادبا اتفاق ايتمشلردر كه بشره ظاهر جلددر وادمه حركت ايله باطن جلدی‌در كه لحمی ولی ايدن جانبدر انسانه بشر ديدكاری جلدنك شعردن ظهور اعتباريله‌در سائر حيوانات ايسه بويله دكلدر يعنی اوزرلرنده صوف وياشـعر ويا وبر اولان حيوانانك جلـدلری شعرله مستوردر بوراده بشرايله مراد فضلاء بشردر خيرالناس ده‌كی

ناس

نلس کبی زیرا بالفعل کمال بشریت وانسانیت بولنمیان اعتباردن پس اومقوله اضافتده فایده بوقدر (معنای بیت) بودرکه خسته لر یصدیغی باشی واوجی اوزرنه کذر ایله واوغره یعنی خسته حالنی صورمق ایچون که عیادت دیرلر عبادت فاضله دن یاندوغی یرده باشی اوجنه واروندر حالنه دی وتسلی ایله تاکه صحبتك سببیله و جودنده خفت بوله وکریجی زائله اوله ولکن الزیارة لحظة وفقنجه چوق مکث ایتمه زیرا زیارت جلسه ٔ قلیله اولیجق عیادت بطریق اولی درشول وجهدن حال خسته یی سؤال و بی مجال یانده وارمغه اعتجال ایله که معنای مذکور خیرالبشرك علیه الصلاة والسلام سنت فعلیه لریدر پس سندخی سنت ایله عامل اولوب اهل سنتدن اوله کور * تاتوانی تشنه راسیراب کن * درمجالس خدمت اصحاب کن * نا مادام معناسنه درکه مابعدی تأویل مصدرده اولوب سیراب کنه نظرف اولور تشنه مفعولیدر خدمت ایکنجی کنك مفعولی ودراکاظرفدر (تشنه صوسزدرکه عرب عطشان دیر (سیراب قانمشدر اصلنده کسررأیله درکه آبه مضافدر سیر اماله ایله طوق معناسنه در صویه طوق اولمق ایسه قانمغله اولور اماله ایله دنلدی زیرا اماله سنز کسره ٔ صریحه ایله صرمساق معناسنه در مجالس مجلسك جمعیدر موضع جلوس معناسنه (معنای بیت) بودرکه مادامکه قادرسن یعنی قدرتك اولدیغی مدتجه صوسز اولان کسه یی سیراب ایله یعنی صویه قاندر زیرا نیجه لر صویه ضرورت اولان یرلرده خلقه سقالق ایتدکله خضره ایرشمشلر ونفس اخذ ایتمشلردر شیخ سعدی ٔ شیرازی وامثالی کبی ودخی مجلسلرده خدمت احباب ایله جناب نبوت صلی الله علیه وسلم خدمت اصحاب ایلدیکی کبی زیرا کتب سیرده مثبتدرکه برسفرده طبخ طعام ایچون اصحابنه ایقاد نار ایلدیلر وبیوردیلرکه (سیدالقوم خادمهم) یعنی سیادت خدمته مانع دکلدر وخادم اولنلر من خدم خدم موجبنجه مخدوم اولورلر ومخدوم اولنلر ترقیات جلیله بولورلر پس کاملك نفسی خاك کبی آلچق وآب کبی صافی در وخدمت حقده در خلقه دکلدر * خاطر ایتام رادر یاب نیز * تاترا پیوسته دارد حق عزیز * خاطر دریابك مفعولیدر نیز نونله دخی معناسنه در مصراع ثانی نك تقدیری تادارد حق ترا پیوسته دیمکدر که

حق داردك فاعلی وترا مفعول اولی وعزیز ثانیسیدر و پیوسته اكا متعلقدر كه علی الدوام دیمكدر (خاطر قلبیه كلان نسنه‌در كه خواطر وهواجس دیرلر بوراده مراد قلبدر (ایتام فتح همزه ایله ویتامی یتیمك جمعیدر یتیم انساندن بی‌پدر وحیواندن بلاام اولانه دیرلر و بالغ اولمدقجه یتیم اطلاق اولنور یتم ضمله انفراد در بو جهتدن در یتیم دیرلر شول دانه دار انجویه كه صدفده یكدانه اوله (در یاب امردر مصدری یافتن در بولمق معناسنه مضارعنده فا باء موحده‌یه قلب اولنوب یابد ویابنده دینلور ومصدر فرعیسی یابیدن كلور و یافتن ویابیدن در ایله مركب اولسه اكلامق واسركمك و یتشمك معنالرینه دخی كلور (پیوسته اولاشق دیمكدر متصل كبی (معنای بیت) بودر كه یتیم اولنلرك دخی خاطرلرنی تفقد ورعایت ایله ومرحمله معامله قیل وامور مهمه‌لرنده بولنوب فریادلرنه یتش وامداد واعانتلرنده اول تا كه حق تعالی سنی علی الدوام عزیز طوته یعنی سن متصل یتیملری عزیز وشریف ومكرم طوتجه حق دخی سنی جزاء وفاق طریقیله بویله طوتر وعزیز لفظنی تخصیصده فایده بودر كه ابلیس علیه مایستحق هرصباح یتیملرك یوزنه خاكستر یعنی كل صاچر خلقك كوزلرنه خوار وذلیل اولالردیو پس شیطانه مخالفت ایدوب انلری عزیز طوتان كمسه عندالله عزیز اولور فاعمل * چون شود كریان یتیم ناكهان * عرش

حق در جنبش آمدان زمان * یتیمی‌ده یا وحدت ایچوندر یتیم شودك فاعلی وكریان مفعولی (وناكهان فجاءة معناسنه كریانه قیددر فی بعض الاوقات معناسنه نتكم آن زمانی تأیید ایدر عرش حق آمدك فاعلی ودر اكا ظرفدر آن كبی ولكن هر برینك جهت ظرفیتی واردر بردوراودر ناكهان ناكا. دیمكدر كه شرحی بالاده در عرش حق‌ده عرشی حقه اضافت ایلیدی تعظیم طریقیله ذوالعرش‌ده كی اضافت كبی زیرا كندنی ذوالعرش اولمغله وصف ایتمك انده استقرارندن اوتوری دكلدر تعالی الله عن ذلك بلكه علونی وعظم عرشی بیان ایچوندر زیرا عرش برجسم لطیفدر كه درت یوز ركنی واردر كه هر ایكی ركنك اراسی درتیوز بیك ییللق مسافه‌در وعرشك شرح عریضی واردر كه تفاسیرده واماثالنده مبیندر (جنبش جنبیدن لفظندن اسم مصدر در دپرنش

وحركت معناسنه (معناى بيت) بو دركه چونكه بر يتيم ناكاه اغلبه اول وقتده عرش الهى حركته كلدى يعنى انك كريان اولديغندن اوتورى لرزان اولور زيرا امر عظيم ومحل خوف وخطردر پس عرشده ايكى دورلو حركت واردر بريسى سرور طربقيله دركه اكا اهتزاز ديرلر نتكم انصاردن سعد بن معاذك رضى الله عنه موتنده واقع اولدى وبرى دخى هيبت طربقيله دركه اكا ارتعاش ديرلر كه دترمكدر وبوندن معلوم اولديكه عرش ذوالحياتدر زيرا دار اخرت اولان سطح كرسينك سقفى در اخرت ايسه حياتله موصوفدر قال الله تعالى (وان الدار الاخرة لهى الحيوان) پس بو مقوله‌يى تأويل ايتمك حقا انقه جهلدندر

* چون يتيمى زا كسى كريان كند * مالك اندر آتشش بريان كند *

تقديرى چون كند كسى يتيمى را كريان كندش مالك بريان اندر آتش ديمكدر پس آتشش ده اولان شين كه علامت مفعولدر معناده كنده قيددر مالك خازن نار دركه سائر زبانيه وخدام انك زير دستنده در مالك دنلدوكى شدت وقوت وقهرندن اوتوريدر خازن جنته رضوان دنلدى زيرا حالت رضا حالت كبرادركه عاملر خطاب رضايه جنته واهل الله دنياده نائل اولورلر (بريان كسرله كبابدر وضمله اصحدر (معناى بيت) بو دركه بركسه بريتيمى كريان ايليه يعنى ظلم ايدوب اغلده خازن اكبر نار دوزخ اولان مالك انى آتشده بريان وكباب ايليه ومكان ضيقه القا ايدوب عذابنى تغليظ وتشديد ايده زيرا يتيمى اغلاتمق سائر معاصيدن اشددر زيرا بى كسدر وحديث قدسيده كلور (اشتد غضبى على من ظلم من لا يجد ناصرا غيرى)

* انكه خنداند يتيم خسته را * بازيابد جنت در بسته را *

يتيم خنداندك مفعولى وخسته يتيمك صفتيدر باز كلمه‌سى يابدك مفعول ثانيسى وجنت مفعول اولى ودر بسته جنتك صفتيدر وبعد الجمله انكه‌نك خبريدر زيرا آن كسى تقديرنده در نتكم خنداند جمله‌سى انك صفتيدر (خنداند مضارع متعدى دركه مصدرى خندانيدندر كلدرمك معناسنه لازمى خندد دركه مصدرى خنديدن در كلمك معناسنه ضحك كبى خنده كلمك اسميدر خندان كلبجى در بر سبيل استعاره انساندن غيريده دخى مستعملدر مثلا آچلمش كله كل خندان ديرلر وچتلامش رمانه نار

خنـدان دیرلر (خسته یاره لو کسنه در مجروح کبی هر صیرو یه خسته دیدکلری مجـاز در زیرا خستن یاره لمق وصـانجمق در وخسـته دل دیدکلری ده مجاز در زیرا بعض الامدن مجروح کبی اولور بورادہ مراد بودر (باز آچق در مفتوح کبی (در بسته ده بسته اسم مفعولدر مغلق معناسنه ودر بسته اصلنده صفت مشبهه در که بسته در دیمکدر صکره تغییر اولندی (معنای بیت) بودر که اول کسه که یتیم خسته دلی کلدره وبر لطفله شن وشادان ایلیه مغلق قپولی اولان جنتی آچق بولور زیرا غم وغصه آچمه نك جزاء وفاقی باب جنت انك اوزرنه آچلمقدر وقلب انسان جنت معنویه در * هر که اسرارت کند فاش ای پسر * ازچنان کس دورمی باش ای پسر * بو بیتك اعرابی ومفرداتی ظـاهر در (معنـای بیت) بودر که ای پسر هر کیمکه سـنك اسرارکی فاش ومنتشر ایلیه یعنی اغیاردن کتم وستر ایتدوکك نسنه یی اظهار ایده اول معوله کسه دن وصحبتندن دور وبعیـد اول زیرا حدیثده کلور (المجالس بالامانات) پس شول کسه که امانته خیـانت ایلیـه یعنی مجلسده محادثه اولنان رازدن اجانبی اکاه ایلیه سنك اکا قربك خائنه قربدر وابن عباس رضی الله عنهما بیورمشـدر که (کلب امین خیر من صاحب خؤن) یعنی امین اولان کلب خائن اولان یار ومصاحبدن خیرلودر زیرا کلبدن نیچه وفالر کورمشلردر نتکم حقنده نیچه اخبار منقوله وحکایات مأثوره در * در جوانی دار پیرانرا عزیز * تاعزیز دیکران باشی تونیز * در داره ظرف وپیرانرا دارك مفعول اولی وعزیز ثانیسی در عزیز دیکران باشی نك مفعولی وتو باشی نك تحتنـده اولان ضمیر خطابی تأکید در وبعـد الجمله ماقبلنه تعلیلدر جوانی ده یا مصدریه در (جوان یکت در منجی یه جوان مرد دیدکلری سنجی نك قوتندن اوتوری در زیرا مال جاندر بذل جان ایتمکه ایسه مرد قوی لازمدر (پیر جوانك مقـابلیـدر که قوجه آدمدر که اللی برندن اخر عمرنه دك اطلاق اولنور عرب اکا شیخ دیر (وپیر فانی ارذل عمره بالغ اولاندر که عرب اکا هم دیرلر کسر هائله وتشـدید میمله وهرم دخی دیر فتح ها وکسر رائله که اقصای کبره بالغ اولاندر واکا فانی دیدیلر زیرا فنایه قریبدر ویاخود قوتی فنـا بولمش وضعفی کماله ایرمشـدر

انكچون شهر رمضانده افطاری مرخصدر که هر یوم مسکینه بشیوز یکرمی درهم بغدای و یا بهاسنی ویرمکله صوم ساقط اولور (معنای بیت) بودرکه جوانلغك ایامنده پیر اولنلری عزیز ومحترم طوت وخوار وذلیل کورمه تاسندخی پیراولدقده غیر یلرك عزیزی اولاسن یعنی سکادخی ایلر احترام ایدهلر وسنی عزیز وشریف طوتهلر زیرا (هل جزاء الاحسان الا الاحسان) موجبنجه مقتضای حکمت جزاء وفاقدر و اکثر ناسك مبتلی اولدیغی بلا یاکندینك کسب یدی اثریدر اکرچه بی خبردر و بعد خراب البصره تدارکی امر مشکلدر پس مقدم شرع اوزرنه جریان ایدی چونکه تقصیرات اینتدی اخر وقت مرهوننده مکافات ومجازات اولندی وفی الحدیث القدسی (یاعبادی انماهی اعمالکم ترد علیکم * برضعیفان کر بخشایی رواست * کین نسیرتهای خوب اولیاست * بر بخشایه متعلقدر رواست مبتداء محذوفه خبردر او رواست دیمکدر زیرا شرط وجزا جمله اولمق لازمدر کین اصلنده که این درکه این مبتدا ومابعدی خبردر واین مضمون مصراع اوله راجعدر وکه بوراده تعلیل ایچوندر (ضعیف ایله مراد ضعیف الحالدر که فقیر در بخشایی ده باء اولی مضمومدر (بخشایی مضارع مخاطبدر مصدری بخشایدن در ایکی یا ایله اسرکك وعفو ایلك معناسنه (بخشایش اسم مصدر در اسرکیش دیمکدر (سیرت کسرله سنت وطریقت وهیئت دیمکدر قال الله تعالی (سنعیدها سیرتها الاولی) یعنی اول حیه یی بز هیئت اولی سنه اعاده ایدرز که هیئت عصویه در (سیرت اصلنده سیردندر که سیردن برنوع دیمکدر صکره طریقت ایچون تجوز اولندی زیرا سیرطریقده اولور (اولیا ولی نك جمعیدر که مراد ولی عرفیدر که قرب حق بولمش وفنا فی الله وبقا بالله اهلی اولمشدر (معنای بیت) بودرکه اکر ضعفا وفقرا اوزرنه مرحمت ومرحمتك نتیجه سی اولان انعام واحسانله معامله ایدرسك روا ولایقدر زیرا بومعنی سیرت حسنهٔ اولیادندر وشول نسنه که بوقبیلدن اوله انکله اتصاف خوبدر وبوستانده کلور (جوانمرد اکر راست خواهی ولیست) کرم پیشهٔ شاه مردان علیست * برسر سیری مخور هرکز طعام *

تانمیرددر برت دل ای غلام* بعض نسخه‌ده مصراع ثانی ناپسند ست
این بنزد خاص وعام و بعض نسخه‌ده برت پر ینه تذت دوشمشدر اولکی
اولی وابلغدر پرخوره متعلقدر طعام مفعولدر دل نمیردك فاعلی ودر
اکا ظرفدر (بر بوراده در معناسنه ظرفیت ایچوندر (سیر باش واوچدر
(سیری سین مهمله نك کسریله طوقلقدر زیرا یا مصدریه در (نمیرد
مضارع منفی در مصدری مردن در که اولمکدر موت کبی مرده میتدر
مضارعنده فصیح بودر که میم مکسوره و یاء زائده ایله میرد ومیرنده
دیرلر وکاه اولور که ضرورت وزنیچون بلا یادخی استعمال اولنور
برت‌ده تاخطاب ایچون و برکوکس در سینه کبی و بونلندر که محبوبلره
سیم بر وسیمین بر دیرلر ودقائقده کلور که سینه کوکسدر و برکوکسوك
ایکی یانلریدر مجازا بر طبیب دیرلر طبیب یانی معناسنه (غلام لسان
فارسیده قول معناسنه در لسان عربی ده حر الاصله دخی شاملدر که
ترك اوغلان دیر بوراده جوان و پسر معنالری مراددر (معنای بیت)
بودر که ای غلام وای جوان وای پسر طوقلق باشنده واوجنده
یعنی هنوز طوق ایکن طوقلق اوزرنه طعام یمه آچ اولمینجه تا که
سینه کده قلبك مرده اولمیه یعنی سینه‌ك مشتمل اولدیغی قلبك اعمی
ومیت کبی اولمیه نتکم قرأنده کلور (فانها لاتعمی الابصار ولکن تعمی
القلوب التی فی الصدور) وینه کلور (ومایستوی الاحیاء ولاالاموات)
یعنی الله تعالی کافر وجاهلی میت کبی قیلدی زیرا حیاتیله منتفع دکل
وعلم ومعرفتدن قلبی خالیدر اشته اکثار طعام وحد امتلایه دك اکل
ایتمك وجه قلبه حجاب غلیظ اولوب مشاهدهٔ حقه مانع اولور وحیات
روحانیه سی زائله اولوب حیات طبیعیه سی ایله مرده کبی قالور
وموت قلب کفره مؤدیدر والعیاذ بالله* علت مردم ز پرخوری بود*
خوردن پر تخم بیماری بود* علت بودك فاعلی وحرف جر اکا متعلقدر
خوردن مبتدا و پر انك صفتیدر کثیر معناسنه وتخم بودك مفعولی
و بعد الجمله خبردر ویاخود خوردن پر بوده فاعل ظاهردر (علت
شول معنایه دیرلر که حلول ایتدوکی محلك حالی انکله متغیر اولور
انکچون مرضه علت دیدیلر زیرا حلول مرض ایله شخصك حالی
قوتدن ضعفه متغیر ومتحول اولور (پرخوری کثرت اکلدر چوق

یمکلك معناسنه خوردن پرکبی یعنی ایکیسی برمعنایه در بو زاده خورینك ضمه سی فتحه یه اماله ایله اوقنور یعلری یه موافقدن اوتوری (تخم هر نسنه نك اصلی وماده سیدر (بیماری خسته لکدر تفصیلی بالادهدر (معنای بیت) بودرکه انسانك علت ومرض واثمرافی چوق یمکدن اولورزیرا قارنی طولو یمك یعنی قارنی طولدرب امتلا حدنه دك تناول طعام ایتمك مایهٔ مرضدر واثرده کلورمشهور درکه پرهیز هردرلو دوانك و پرخور اولمق هردرلو مرضك رأسی در قال الله تعالی (وکلوا واشربوا ولاتسرفوا) فافهم جدا * راحتی نبود حسود شوم را * کاذب بد بخت را نبود وفا * راحتی نبودك فاعلی وحسود راحته متعلقدر زیرا آخرنده را لام جاره معناسنه در عربی ایله تقدیری لاراحة للحسود الشئوم دیمکدر و وفا ایکنجی نبودك فاعلیدر وبونك دخی تقدیری لا وفاء للکاذب المنحوس دیمکدر حسود حاسدك مبالغه سیدر که بالاده مشر وحدر شوم انك صفتی در شئوم مهموز العین درکه ضد الیمن در (بد بخت بد طالعدر که منحوس دیمکدر (معنای بیت) بودرکه حسود بی میمنك راحتی اولماز یعنی علت حسد اکا راحت ویرمز و بی راحت اولدیغی کبی مشؤم اولور وکاذب بد طالع ومنحوسك دخی وفاسی اولماز یعنی کذبله وفانك اجتماعی میسر دکلدر وکاذبده وفا اولمدیغی کبی منحوسلق دخی واردر زیرا صدق نور وکذب ظلمتدر وبی نور وفرا ولان یلدز نحس درفافهم * توبهٔ بدخو کجا محکم بود * مر بخیلان را مروت کم بود * تقدیری کجا بود توبهٔ بدخو محکم کم بود مر بخیلانرا مروت دیمکدر که توبه بودك فاعلی ومحکم مفعولیدر ومروت دخی کم بودك فاعلی ومر بخیلان مروته متعلقدر زیرا را لام جاره معناسنه در مر زایده دز (مروت همزه ایله مرور ایتمشدر (معنای بیت) بودرکه برامز خویلو آدمك توبه سی قنده محکم ومتین وقوی اولور یعنی اولماز زیرا اخلاق سیئه سی آنی نقض عهده جر ایدر وکذلك بخیل وممسك اولنلرك مروت وانسانیتلری آز اولور یعنی هیچ اولماز زیرا کشیلك ایله ناکسلك بریرده اولماز * مر منافق را تو دشمن دار باش * از وی واز فعل او بیزار باش * تقدیری باش تو دشمندار مر منافق را و باش بیزار

ازوی وازفعل اودیمکدرکه تو باشک تحتنده اولان ضمیر خطابی تأکیددر دشمندار باشک مغعولیدر ودشمن فی الحقیقه دارک مفعول اولی ومنافق ثانیسی در تقدیری باش داونده دشمن منافق رادیمکدر ازوی بیزاره متعلق و بیزاردخی باشک مفعولیدر من منافقده من زایده درکه تحسین لفظ ایچون اوائل کلماتده کلور هر دکلدر هائله کل معناسنه نتکم بعض نسخده واقع اولمشدر زیرا سوق سیاقه مناسب دکلدر بیزار زاء هوز ایله نفرت وفرار ایدیجی یعنی اورکوب قاچیجی (معنای بیت) بودرکه سن دشمن طوتیجی اولان منافقی واندن وانک فعلی اولان نفاقدن نفرت ایدیجی اول الحاصل منافقک یانته اوغرامه وانک حقنده خالی الذهن دخی اولمه بلکه اکا عداوت ایدیجی اول زیرا منافق عدوی حقدر بونده منافقدن مراد منافق شرعی دکلدر بلکه منافق عرفیدرکه سر و علنی برابر دکلدر وعهدنه طورمز وامانته خیانت ایدر و یلان سویلر و برکسه ایله خصومتی اولسه حدی تجاوز ایدر وشرعله خصومت ومنازعه ایتمز فافهم
* تاشود دین توصافی چون زلال * باش دائم طالب قوت حلال *
دین شودک فاعلی وصافی مفعولی وچون صفابی تشبیهدر دائم باشه ظرف وطالب انک مفعولیدر (صافی شوبی زائل اولان نسنه‌در وکاه اولورکه ذاتندن مصفی خلق اولنان نسنیه دخی دیرلر (زلال ضمله غراب وزنی اوزرنه عذب وبارد وسهل وصافی وسریع المرور فی الحلق اولان صودر آب زلال ده زلال ابک صفتی اولور وبعضیلر دیمشلردرکه زلال برمق قدر برقورد جغیزدرکه اوزرنده صارو نقطه‌لری اولور ثلج یعنی قار ایچنده بولنور خاصه‌سی ایله صوبی تبرید ایدر زیرا قار ایچنده متربی اولمغله طبعی زیاده بارد در بوصورتده آب زلال اضافتله اولمق کوربنور (قوت مایقوم به بدن الانسان (معنای بیت) بودرکه تاسنک دینک آب زلال کبی صافی وکدورت طبیعه‌دن خالص اوله دائما قوت حلال طالبی اول زیرا تصفیهٔ قلبه سبب اولان لقمهٔ حلالدر وباب ملکوت انکله مفتوح اولور حتی دیمشلردرکه قول صدق ولقمهٔ حلال مفتاحک دندانلری کبی درپس مفتاحده دندان اولمسه فتح باب اولمدیغی کبی دینده قول صدق ولقمهٔ حلال اولمسه

فتح باب قلب اولماز انكچون سالكلر ورعده اهتمام ايلرلر * وانكه باشد دز پى قوت حرام * درتن اودل همى ميرد تمام * دل ميردك فاعلى ودرتن اكا ظرفدر وتمام مصدر محذوفك صفتى اولور مردن تمام معناسنه كه مردن ميرد مفعول مطلق اولور وبعد الجمله انكه يه خبر اولور زيرا انكسى تقديرنده مبتدادر (معناى بيت) بودركه واول كمسه كه نفقهٔ حرام ورزق خبيث اردنجه اوله يعنى غداسى شرط شرع اوزرنه اولميه تنى ايچره انك قلبى تمام مرده اولور يعنى غداء حرامك تأثيرى ايله نورى منطفى اولوب ظلمت طبع اكا ظفر بولور وعالم ملكوته روزنه سى قپانور ومشاهده دن قالور حتى تناول ايتدوكى حلال اولسه ولكن وقت تناولده ذكر حقه مقارن اولمسه ينه ظلمتدن خلاص اولماز زيرا باطن انسان مزرعه يعنى تارله وغدا تخم كبيدر پس تارله يه تخم اقشان اولمق بسمله وذكره مقارن اولمق سبب نما وبركت اولديغى كبى تخم غدا حالى دخى بويله در

* ⁂ در بيان صلهٔ رحم كويد ⁂ *

* رو بپرسيدن برخويشان خويش * تاكه كردد مدت عمر تو بيش * بعض نسخه ده پرسيدن يرينه پرسش دوشمشدركه اسم مصدردر وامر حاضردر بپرسيدن اكا متعلقدر (برياندر برطبيب زوطبيب يانه بورى ديمكدر (خويشان خويشك جمعيدر واو رسميله خصم وقوم معناسنه ايكنجى خويش كندى ديمكدر خود كبى (مدت وقت ممتده ديرلر زيرا مد فتحيله جر معناسنه در (عمر مدت حياتدر يعنى بدنك حياتله عمارتى مدتيدر پس مدتك عمره اضافتى كرچه مدتك مدته اضافتى دركه مفيد دكلدر ولكن عمرده تجريد مراد اولنجق اضافت درست اولور يعنى بوراده عمرله مراد يالكز حياتدر مدة العمر مدة الحيوة ديمكدر مدة الحيوه ده وقت الحيوه در انكچون بيش ايله موصوف اولدى زيرا بيش باء عربينك كسريله زايد در (معناى بيت) بودركه يورى كندى خصملرك وقوم قبيله نك يانته خاطرلرك صورمق طربقيله يعنى زيارته قادر ايسك زيارت ايله واكر غنى ايسك مالكله مواسات قيل والا مكتوب ايله وارسال سلاميله تفقد ايله زيرا رحم اسم رحماندندر وآخرتده تجسد ايدوب شفاعت ايتسه كركدر پس انى صله وقطع ايتمك رحمانه عائد اولور زيرا

ایمدی بو صفتله متصف اول تا که مدت حیاتك زائد اوله یعنی عمرك اوزون و برکتلو اوله زیرا عمرك طولی برکتله در والا ارتمز واکسلمز یعنی اجل مسمی وعندالله معین اولان تغییر قبول ایتمز ویاخود صلهٔ رحمه اولقدر تأثیر وارد رکه بالفرض عمر افزون اولمق لازم کلسه صدقه وصلهٔ رحم ایله افزون اولور پس بو ایکی خصلتك سائرلره اوزرنه مزیتی وار در نتکیم بالاده مفصلدر * هر که کرداند زخویشاوند رو * بی کمان نقصان پذیرد عمر او * تقدیری هر کسی که کرداند روزخویشاند پذیرد عمر او نقصان بی کمان دیمکدر که هرکسی مبتدا ومابعدیده اکا صفتدر رو کرداندك مفعولیدر وحرف جر اکا متعلقدر عمر او پذیردك فاعلی ونقصان مفعولی و بی کمان بی شبهه معناسنه پذیرده متعلقدر کرداند کاف عجمی ایله مضارعدر مصدری کردانیدن در دوندرمك معناسنه (خویشاوند واو رسمیله یقین خصم معناسنه اصلنده خویش آینده درکه واو یادن بدلدر کندی کلیجی معناسنه خداوند خود آینده اولدیغی کبی وکندی کلمك وجودی ذاتی اولوب غیریدن مستفاد اولمامغله در قرابت قریبه کبی که نسبلری اعتبار له دکل بلکه حقیقتله در (پذیرد باء عجمی وذال معجمه ایله مضارعدر مصدری پذیرفتن در قبول ایلمك معناسنه مضارعنده فا رایه قلب اولنوب پذیرد دینلور (معنای بیت) بودر که هر کسه که کندی خصم وقوم و خصوصا قرابت قریبه سندن یوز دوندره ووجه شرعی ایله اقبال کوسترمیه بی شك انك عمری نقصان قبول ایدر یعنی بی برکت اولوب طویل العمر اولسه دخی اخر عمرنه طویماز وعمری اولو جهله آخر اولور (وآیة لهم اللیل نسلخ منه النهار فاذاهم مظلمون) سری ظهوره کلور *هر که او ترك اقارب میکند * جسم خود قوت عقارب میکند *تقدیری هر کسی که او میکند ترك اقارب میکند جسم خود قوت عقارب دیمکدر که هرکسی مبتدا واو مبتداء ثانی ومیکند جمله سی مبتداء ثانی یه خبر وبعد الجمله مبتداء اوله صفتدر وانك خبری مصراع ثانی مضمونیدر جسم میکندك مفعول اولی وقوت ثانیسی در اقارب اقربك جمعیدر که زیاده قریب اولان عشیرتدر عقارب عقربك جمعیدر که ذوات السموم دن مؤذی معروفدر که واجب القتل در حتی جناب نبوتی

صلى الله عليه وسلم ثعبان ايچنده لدغ ايدركده فعلنري ايله قتل وعمت
ايتديلر (معناى بيت) بودركه هر كسه كه اقربلريني ترك ايليه وصلهٔ
رحم ايتميه كندى جسمنى عقربلره قوت ونفقه ايدر يعني قبره دخول
ايتدكده جسمنى عقربلر وتوب حشرات لحمنى اكل ايدرلر كه بويله
قطع رحم ايدننك جزاء وفاقى بودر زيرا همزه ايله عيننك قرب مخرجى
واردر بو يوزدن اقربه سوء معامله ايدن عقربله مبتلا اولور * كرچه
خويشان تو باشد از بدان * بدتراز قطع رحم كارى مدان * تقديرى
كرچه باشد خويشان تو از بدان مدان كارى بدتراز قطع رحم
ديمكدر كه خويشان باشدك فاعليدر وفاعل مظهر اولسه فعلله
مطابقت لازم كلمز كارى مدانك مفعولى وبدتر كارك صفتى در از بدتره
متعلقدر خويشان خويشك جمعيدر خصم وقوم معناسنه رحم
كتف وزنى اوزرنه ورحم كسرله اصلنده منبت الولددر كه بطننده
اوغلان ياتغى ديدكارى ظرفدر صكره ولاد جهتندن اولان قرابت
ووصلته رحم ديديلر مدان نهى حاضر در مصدرى دانستن در
بلمك معناسنه مضارعنده سين حذف اولنوب داند ودانده ديرلر
(معناى بيت) بودركه كرچه سنك اقربلرك ظاهر ابدلردن اولالر
وشرعا فسق وفجورله اتهام بولالر بويله ايكن قطع رحم ايتمكدن
بدكار بلمه يعني سنك قطع رحم ايتدوكك انلرك بداكلرندن دخى بددر
حتى اوزركه نفقه سى لازم كلن كسيه فاسق ايسه دخى كفايتى قدر
معاونت ايتملودر زياده سى منهيدر زيرا مال حلالى حرامه صرف
ايدر وقطع رحمك مدتى عرف ناسه مبنى در اندن اوتورى وقت
تحديد ايتمامشلردر فافهم * هركه اواز خويش خود بيكانه شد *
نامش ازروى بدى افسانه شد * تقديرى هركسى كه اوشد بيكانه
ازخويش خود شد نامش افسانه ازروى بدى ديمكدركه
نظا ازندن اعرابى ظاهردر بيكانه ياد (افسانه حكايت ومثل (معناى بيت)
بودركه هركسه كه او كندى خصم وقومندن ياد اولدى وآشنالغى
بيكانه لكه تبديل ايتدى واقاربه اباعد نظريله نظر ايلدى انك نامى
بويله بدلكى يوزندن جهانده حكايت ومثل اولدى يعني السنهٔ ناسه
دوشوب بدنام اولدى زيرا هر صنفك كندى قرابتنه بحسب الطبع

والطين والذين ميل وعلاقه سي واردر شويله كه وصلي استحسان وقطع علاقه يي استقباح ايدرلر بو جهتدن قاطع الرحم دللرده مذموم اولوب سوبلنور ودللنور

* در بيان مردي وفتوت كويد *

*چيست مردي اي پسر نيكو بدان *اولا ترسيدن ازحق درنهان*
چيست مقدم خبر و مردي مؤخر مبتدا نيكو مصدر محذوفك صفتي درتقديري بدان دانستن نيكو پس مصدر محذوف بدانه مفعول مطلق اولور ترسيدن سؤاله جوابدركه مبتداء محذوفه خبردر تقديري او ترسيدن نست ديمكدر اولا كا ظرفيدر دركي (مردي ارلكدر زيرا يامصدريه در ارلكدن مرادر جوليت حقيقيه دركه اهل كمال صفتي در (معناي بيت) بودركه اي پسر ارلك ندر كوچك بيل وبرخوش فهم ايت اولا الله تعالى دن كزليده خوف ايتمكدر وتنهاسنيه معصيتدن حذر ايلمكدر زيرا خلق مطلع دكل ايسه خالق مطلع دركه (عالم الغيب والشهاده در) پس مراقبه اهلي اولان كسه اطلاع حقي استحضار وجلال وهيبتي مشاهده ايدوب نهاني اشكاره سي كبي جنايتدن مصون اولور *عذر خواهد مرد پيش ازمعصيت * باشدش طاعات پيش از معصيت * تقديري خواهد مرد عذر پيش ازمعصيت ديمكدركه مرد خواهدك فاعلي وعذر مفعولي وپيش اكا ظرفدر طاعات باشدك فاعلي درشين ضميري معناده طاعاته قيددركه باشد طاعاتش ديمكدر پيش باشدك مفعوليدر عذر انسان كندي كناهني محوايده جك نسنه طلب ايتمكدر مثلا اندم ايسه بردخي ايتميه‌يين ديمك اعتذار در اولكي (پيش باء عجمي ايله اوك معناسنه در قدام كبي ايكنجي (پيش باء عربيله در زايد معناسنه (معناي بيت) بودركه مرد معنوي واهل فتوت اودركه معصيتدن مقدم عذرخواه اولور يعني بالفعل معصيت بولمدن باطننده صنعت ندامت واردركه ماضي ومستقبلي بربره كتوروب حقه رجوع دائم اوزره اولور وبو معنى ايدن اوتوري دركه الله تعالى قضاسني تنفيذ ايتمك مرام اينسه ذوي العقولك عقولني سلب ايدر واول اثناده عبدن ناچار وناسزا نسنه صادر اولور مع هذا اصلنده عن عمد اوله ايشده بولمغى خاطرنه كتورمز ولكن بشريت حسبيله

صادر

صادر اولور پس مؤمن صادق بو معنایه عارف اولدیغندن اول نسنه وقوعندن اول حقنه رجوع ایدر وکذلك مرد میدان حقك بر صفتی دخی او لدرکه انك طاعاتی معصیتدن زیاده اولور زیرا معاصی یه آحاد دیرلرکه (وجزاء سیئة سیئة مثلها) وفقنجه برینه بر یاز یلور طاعتك ایسه برینه ادنی الامر اون یاز یلور بو معنادن اثرده کلورکه (ویل ان غلبت آحاده علی حسناته) یعنی وای اول آدمه که معاصیسی حسناتنه غالب کله پس مرد حقیقی ده سیئات حسناتدن زیاده اولماز بلکه حسناتی سیئاتندن زیاده اولورکه انکله اخرتده نجات بولور زیرا حسنات چوغ اولنجه کفه‌سی کفهٔ سیئات اوزرینه راجح کلور * انکه کار نیك مردان میکند * باضعیفان لطف واحسان میکند * تقدیری ان کسی که میکند کار نیك مردان میکند لطف واحسان باضعیفان دیمکدر کارمیکندك مفعولی وینك مردانه مضافدر نیك مردان اصلنده مردان نیکدرکه نیك مردانك صفتیدر صکره صفت موصوف اوزرینه تقدیم ایله تخفیف اولنمشدر (لطف شول تحفه یه دیرلرکه انکله مودته توصل اولنور نتکم حدیثده کلور (تهادوا وتحابوا) پس لطف ایصال نفعدرکه انده دقت واردر انکچون لطیف دقائق اموره واقف واولوجهله احسان ایدنه دیرلر احسان اصلنده مشاهده درولکن انعامه احسان دیدیلر زیرا سکا انعام ایدن سنك حالکه مطلع اولاندر (معنای بیت) بودرکه اول کسه که مردان نیك ایشنی ایشلر ولذلرك بولنه کیدر ضعفا وفقرایه لطف واحسان ایلرزیرا بو معاملهٔ حسنه انلرك خصال محمدتندر واخلاق اخیاره متابعت ایتمك سبب سعادت وباعث نجات وبادیٔ رفعت درجاتدر فافهم * هر که او باشد زمردان خدا * باشد اندر تنك دستی از سخا * بعض نسخه‌ده باسخا د وشمشدرکه بامقارنت معناسن افاده ایدر اولکیسی ابلغدر زیرا سخاده تمکن واستقرارینه دلالت ایدر مردان خداده اضافت رجال الله واهل اللهده‌کی کبی درکه خاصة الله معناسنه تعظیم وتشریف افاده ایدر (تنك دستی‌ده یا مصدریه در تنك دست صفت مشبهه در طار اللو معناسنه که ضیق مال وضرورت حالدن کنایه در نتکم غنی یه فراخ دست دیرلر عرب سعة ذات الید دیدوکی کبی که ذات الید مالدر زیرا

يدماالله اشلدوكنى غيرله اشلمز كويامال يده عطا وامسا كله امرايدر.
ويدانك مملوكيدر فافهم جدا (معناى بيت) بودركه اول كسه كه زله
حقك مردلرندن وكرچك ارلرندن در طارلق حالنده بله بيجخاده اولور
فكيف وسعت حالنده واول معنايه ايثار ديرلر تكيم قرانده كلور (و يؤثرون
على انفسهم ولو كان بهم خصاصة) * اى پسر در صحبت مردان
درآى * تانظر هايابى ازفضل خداى * در صحبت درايه ظرفدر
زيرا دراى امر حاضردر مصدرى آمدن در كلمك معناسنه مجئ كى
مضارعنده ميم يايه مبدل اولوب آيد واينده ديرلر نظرها نظرك
جمعيدر كه يابى يه مفعولدر يابى مضارع مخاطبدر مصدرى يافتن در
بولمق معناسنه مضارعنده فاباء موحده يه مبدل اولوب يابد ديلور
فضل عدل مقابلنده در كه مزيد احساندر (معناى بيت) بودر كه
اى پسر صفاتمذكوره ايله متصف مردلرك وحق ارلرينك صحبتنه
كل ومجالسلرنه داخل اول تاكه فضل خدادن نظرلر بولاسن يعنى
الله تعالى نك فضل وكرمندن نظر رحمت بولاسن زيرا اوليانك نظرى
نظر حقدر ونظرى جمع قلدى زيرا مقاصد انسان انواع اوزرنه دركه
هر برينه كوره برنظر آلهى واردر و يانظرنه تنبيدر * هر كه ازمردان
حق دارد نشان * نكذراند عيب دشمن برزبان * تقديرى هر كسى كه
دارد نشان ازمردان حق ديمكدر كه اعرابى ظاهردر نشان علامتدر
نكذراند كاف عجمى نك ضمه سنى لاجل الوزن اختلاسله وذال معجمه ايله
مضارع متعدى منفيدر مصدرى كذرانيدن در كچورمك معناسنه
عيب هنر نقصان اولان نسنه در (معناى بيت) بودر كه هر كسه كه
مردان حقدن نشان طوتر يعنى انلرك علامت وخو يندين اوزرنه علامت
وخوى واردر اول كسه دشمنك عيبنى دلى اوزرنه كچورمز يعنى احبابك
عيبنى سويلمك دكل بلكه اعدايى بله آغزنه آلماز بلكه ستر عيوبله مقيد
اولور كه الله تعالى نك ستاريتى ايله اتصافدر حتى بعضيلر لاغيبة لفاسق
حديثنده نفيى نهى معناسنه حمل ايدوب فاسقى دخى غيبتدن منع
ايتمشدر زيرا خلق تعييب ايتمك خالق تعييبه مؤدى اولور پس براد لمشى
برادندن اوتورى خوش كورمك كركدر تكم مقتضاى توحيد حقيقى
بودر ولكن بو مقامك اهلى غايت قلت اوزرنه در * خود نخواهد

مرد خصمانرا هلاك * وزغم مردم شود اندوهناك * مرد نخواهد هلاك فاعلی و هلاك مفعول صريحی و خصمانرا غير صريحی در زيرا رالام جاره معناسنه‌در و او معناده شود اوزرينه داخلدر وشود ازغم مردم اندوهناك ديمكدر كه اندوهناك شودك مفعولی وجار ومجرور اندوهناكه متعلقدر مردم‌دن مراد مرد راه خدادر اندوه غصه در اند وهناك غصه لودر زيرا ناك نسبت ووصفيت افاده ايدر زيد فرحناك كست ديمك فرحه منسوب وانكله متصفدر ديمكدر ودقائقده كلور كه لسان فارسيده ناك اختلاطدن عبارتدر كه اشراب طريقيله اوله نمناك كبی كه ايچنه ياش چكمش نسنه‌در كمال تكيفدن ده ناكله تعبير ايدرلر غمناك وبرشناك كبی (معنای بيت) بودر كه مرد حقيقی خود كندی خصم وعدولری ايچون هلاك استمز يعنی هلاك اولسونلر ديمز بلكه محيی ومميتك ارادتنه احاله ايدر واول خصومتی حكمتنه حمل ايدرو اشيايی كاتب ازل يدنده قلم كبی بيلور قلمدن ايسه فرياد ايتمك اولماز زيرا آلت مجبوره‌در بلكه جباره نظر اولنور كه الله تعالی‌در ولكن قنی بو توحيدك صاحبی وكذلك مرد حقيقی اودر كه خلقك غمندن غمناك اولور يعنی مغموم اولسه اولدخی مغموم اولور ويا خلقك غمن چكر زيرا جهت جامعهٔ اخوت ويا انسانيت انی مرحمت وشفقته حمل ايدر بو سببدن انلری كندی نفسی حكمنده بيلوب تاسه‌لنور * می نجويد مرد انصاف از كسی * كر رسد جور وجفا با او بسی * مرد نجويد فاعلی وانصاف مفعولی وازانصافه متعلقدر جور رسدك فاعلی و با اكا متعلقدر بسی معناده جور وجفايه صفتدر وجائزدر كه رسده ظرف اوله زمان كثير معناسنه عربی ايله تقديری وان وصل اليه الجور والجفاء زمانا كثيرا ديمكدر (معنای بيت) بودر كه مرد معنوی اودر كه هيچ بركسه‌دن انصاف وعدل استمز اكرا كا جور وجفاء كثير ايرشورسه ده يعنی هرنقدر بركسه‌دن جور وجفا چكسه وظلم وتعدی كورسه شوندن بنم انتقامی اليويرك ديمز وداد خواه اولماز بلكه (واحسن الی من اساء اليك) موجبنجه عفو ايدراشته بو معنی دخی اوليانك صفات مخصوصه‌سندندر وا كا عدم التأذی باذی الناس ديرلر توحيد افعال ديدكلری مرتبه‌يه ناظردر * هر كه با اندر ره مردان نهاد * كی رود

هرکز بد نبال مراد * تقـدیری هرکسی که نهاد پای اندر راه مردان
حق دیمکدر که بوندن اعرابی ظاهردر نهاد ماضیـدر مصدری
نهادندر کسرله قومق معنـاسنه مضارعنده الف حذف اولنوب نهد
دینلور کسر نونله نتکم امری نه کلدوکی اکادالدر دنبال ضمله قیر وقدر
دنبال چشم کوز قیروغی در ودقائقده کلورکه بال قنـاتدر وقیروق
صوقنه دخی بال دیرلر دمبـال اندن مرکبدر دم قیر وقدر اصلی بال
دم دز ترکیب اولوب علم اولیجق مضاف الیه تقدیم اولنمشـدر بطریق
الاسـتعاره آدمی نك آردنه ده دمبـال دیرلر انتهی ولغت حلیمی ده
کلورکه نون ساکن بادن مقـدم واقع اولسه میمه قلب اولنوب لغت
مستقله اولور (معنـای بیت) بودرکه هرکشی که مردان حق یولنه
قدم قودی وانلرك کند وکی یوله کندی کجن مرادی اردنجـه کیدر
یعنی هیچ بر زمانده کندی مرادنه تابع اولماز بلکه ارادتنی ارادت حقده
افنـا ایدر وکسه دن انتقام اخذ ایده یم دیمز بلکه عالم فنـاده طور وب
امرینی حقه تفویض ایدر تاکه حق اکا نعم البـدل اوله الحاصل دنبای
مراده تابع اولمق بقاء نفسدندر بقاء نفس ایسه صفت نقصاندر رفافهم
جدا * ای پسر ترك مراد خویش کیر * وانکهی راه سلامت پیش کیر *
ترك کیرك مفعولیدر زیرا کیر کاف عجمی ایله امردر مصدری کرفتندر
طوتمق معناسنه وانکهی وبعده دیمکدر وراه ایکنجی کیرك مفعولی و
پیش قدام معناسنه ظرفدر (معنای بیت بودرکه ای پسر کندی مرادکك
ترکنی طوت یعنی نفسنه تابع اولوب کندی مرادنجه اولمه بلکه ارادتکی
ارادت حقده افنا ایله وتصبر فی اکا تسلیم ایله اواندن صکره راه سلامتی
او کونه طوت یعنی سلامت وعافیت دل ایله یولکه کت والا خطردن
خلاص اولمـازسن وبرزخ نفسده قالورسن وحفرهٔ هوایه دوشرسن
زیرا انسانك ارادت جزئیه وتدبیر نفسانیسی بوراه درازده منزل رسان اولماز

* در بیان فقر کوید *

* فقر می دانی چه باشـد ای پسر * باتو کویم کر نداری زان خبر *
عربی ایله تقدیری هل تعرف الفقر ماذا یکون ای ای شیء هو دیمکدر
پس چه باشد جمله سی ماقبلنـدن مفهوم اولان سؤالی تصریحدر

معنای

(معنای بیت) بودر که ای پسر فقری بیلورمیسن نه اولور یعنی اسان صوفیه ده فقر دیدکلری نه معنایه وحقیقتی ندر وفقیر حقیقی ندن معلوم اولور علامتی ندر سکا سویلیه یم اکراندن خبر طوتمزسن یعنی بو آنه کانجه اکر سکا بر عارف انی اخبار ایتمدیسه بو قولمه قولاغك طوت تا که سمعیمالاسن ونه اید وکن بله سن * کرچه باشد بی نوا درزیر دلق * خویش را منعم نماید پیش خلق * باشدك تحتنده ضمیری بیت سابقده فقرك دلالت ایلدوکی فقیره راجعدر بی نوا مفعولیدر ودراکا ظرفدر خویش نمایدك مفعول اولی ومنعم ثانیسی وپیش اکا ظرفدر بی نوا بی غنا دیمکدر زیرا نوانك بر معناسی غنادر دلق فتحله ولامك سکونیله درویشلر خرقه سی منعم بالاده در (معنای بیت) بودر که کرچه فقیر درویشلر خرقه سی التنده بی غنا وبا احتیاج وضرورت اوله بویله ایکن ینه خلق اوکنده کندینی منعم ودولتلو کوسترر وحالنی کتم ایلیوب کمسه یه افشا ایلمز وضرورتم واردر دیو زبانه تصریحا وتعریضا سویلز کتورمز * کرسنه باشد دم سیری زند * دوستی با دشمنان خود کند * تقدیری باشد کرسنه زند دم از سیری کند دوستی با دشمنان دیمکدر که بوندن اعرابی ظاهردر کرسنه کافك ضمی ورانك سکونی وسینك کسریله آج معناسنه جایع کبی ورانك کسره سی وسینك سکونیله دخی مستعملدر سیری طوقلقدر زیرا یا مصدریه در زند مضارعدر مصدری زدندر اورمق معناسنه ضرب کبی مصارعنده نون زیاده اید وب زند وزنده دیرلر ((معنای بیت) بودر که فقیر حقیقی اودر که آج اولور یعنی آج ایکن طوقلقدن دم اورر وبی احتیاج اولدیغنی اشعار ایدر وجهله معامله ایدر وحقدن غیریه حالنی عرض ایتمز زیرا ماسوا وجودنده ولوازم وجودنده حقه مفتقردر هر کیم اولورسه اولسون پس غنی مطلقی قویوب فقیر ذاتی یه عرضحال ایتمك جهل عظیمدر وکذلك فقر حقیقی اهلی اودر که کندی دشمنلرنه دوستلق ایدر زیرا تزکیهٔ نفسك حکمی جمله یه حسن معامله در والا اهل کین اولمق حسبیله خبث نفسدن طاهر اولمش اولماز * کرچه باشد لاغر وزار وضعیف * وقت طاعت کم نباشد از حریف * کرچه عربیده ان وصلیه یرینه در لاغر باشدك مفعولیدر وقت

کم نباشده ظرفدر بعض نسخه‌ده کم نماند دوشمشدر از حریف دخی کم نباشده متعلقدر (لاغر آرقدر که اتسز و یاغسزدر لاغرمیان انجه بللودر (زارا کلیجی نالان کبی آکلمك بحسب الغالب خسته‌لکدن اولمغله زار بوراده ناخوشلقدن کنایه در (ضعیف قوینك ضدیدر (کم نباشدك نظائری مرارا مرور ایتدی (حریف یار ومصاحب ودوست (معنای بیت) بودر که فقیر حقیقی هر نقدر آرق وناخوش وضعیف الوجود اولسه ده ینه طاعت وعبادت وقتنده یار ومصاحبدن اکسك اولمز یعنی یولداشدن کری قالماز وتوانا وصحیح الوجود اولنلرله برابر حرکت ایدر وعملده بولنور* چون دل پردارد ودست تهی* در ترازو می نماید فربهی* تقدیری چون دارد دل پر ودست تهی می نماید در تراز وفربهی دیمکدر که پردله وتهی دسته صفتدر در نماید ظرفدر فربهی نمایدك قائمقام فاعلیدر (تهی کسرله بوش مثلا بوش اللو یه تهی دست دیرلر فقیر معناسنه نهیکاه بوش بوکر دیمکدر (تراز وعربی ده میزان دیدکلریدر (فربهی ده یازایه‌در فربه اولنده فاء مفتوحه وآخرنده باء موحده‌نك کسری وهاء ساکنه ایله سمزدر که عرب سمین دیر (معنای بیت) بودر که چونکه فقیر طواو کوکل و بوش ال طوتر یعنی الی بوش ایسه دخی کوکلی غنی در ترازوده یعنی وزنده سمز کورینور یعنی اغرچکر زیرا الله تعالی بواطنه نظر ایدر ظواهره دکل پس غنی اظهار غنا ایتسه ثقیل الوزن اولمق لازم کلور زیرا قلبی قناعتدن تهی در فقیر ایسه بویله دکلدر بلکه اظهار غنا ایتمسیله ثقیل الوزندر زیرا قلبی قناعتله پردر* ای پسر خود را بدرویشان سپار* تا نکهدارت بود پرورده کار* خود را سپارك مفعولیدر تا معناده بوده داخلدر تا بود دیمکدر که پروردکار بودك فاعلی ونکهدار مفعولیدر (سپار کسرسینی وباء عجمی ایله امر حاضردر مصدری سپردن وسپاریدندر اصمرلمق وطاپشرمق معناسنه مضارعنده الف ایله سپارد وسپارنده وبلا الف سپرد وسپرنده دخی جائزدر (نکهدار صقلایجی وبکلیجی در اصلنده وصف ترکیبی درکه دارندۀ نکاه درنکاه داشتن صقلابی طوتمق وحفظ ایتمکدر زیرا نکاه نظر وحفظ در ودارد داشتن دن اسم فاعلدر صقلایجی معناسنه (پروردکار مربی معناسنه درکه مبالغه افاده ایدر

زیرا

زیرا کارکاف فارسیله ادات مبالغه‌در ماضی آخرنه لاحق اولور مبالغهٔ فاعل معناسنه. پروردکار کبی که رب دیمکدر وآفریدکار کبی که خلاق دیمکدر وامره دخی متصل اولور آمرزکار کبی که غفور وغفار دیمکدر وآموزکار کبی که کثیر التعلم وکثیر التعلیم دیمکدر (معنای بیت) بودرکه ای پسر کندیکی درویشلره وفقراء باب اللهه سپارش ایله وطاپشر وانلرک دائره‌لرنده وخدمتلرنده وصحبتلرنده اول تاکه پروردکارک یعنی ربک سنک حافظک اوله یعنی بلایا وآفاتدن مصون وصحت وعافیته مقرون ایلیه الحاصل اولیاء الله محفوظ اولمغله انلره قرین اولان دخی ظاهر وباطن محفوظ اولور خصوصا که شهوات وهوی ودنیا وماسوادن حفظ الغیب الٰهی‌ده جایه بولور فافهم * بافقیران هرکه همدم میشود * درسرای خلد محرم میشود * تقدیری هرکسی که میشود همدم بافقیران میشود محرم درسرای خلد دیمکدرکه بوندن اعرابی ظاهردر (سرای پادشاهلرک واولوکسه‌لرک اولدقلری دائره‌لره واوله دیرلر (سرایچه) وسراچه کوچک خانه حجره کبی زیراچه تصغیر ایچوندر (سرای خلد سرای جنتدر زیرا کون وفساد عارض اولیوب درونی مشتمل اولدیغی اشیا ایله حالت اولاسی اوزرینه باقیدر (معنای بیت) بودرکه هرکه فقراء حقیقیه یه همدم ومصاحب اوله سرای مخلد اولان بنه انلره دنیاده کبی محرم ودرجه‌لرنده مساوی اولور زیرا مناسبت معنویه جنسی جنسه جذب ایدر ویاخود محرم الٰهی اولور سائر درویشان وخواص درکاه رحمان کبی

* ※ در بیان انتباه ازغفلت کوید ※ *

* ازخدای خویشتن غافل مباش * غافلانه دره باطل مباش * تقدیری مباش غافل ازخدای خویشتن مباش غافلانه دره باطل دیمکدرکه اعرابی ظاهردر (غفلت حقک غیریه مشغول اولوب حقی نسیاندر (غافلانه ده اولان ها نسبت ولیاقت معناسن افاده ایدر نظائری چوقدر ملوکانه کدایانه عاقلانه وشیخانه کبی (باطل حقک مقابلیدر تتکلم مرورایتشدر (معنای بیت) بودرکه کندی خداکدن غافل اولمه یعنی غیره مشغول اولاجغکه اکا مشغول اول زیرا غیری فانی وحق باقیدر پس باقی یی فانی اوزرنه اختیار ایله عکس ایتمه

وغافللره مناسب اولور وجه اوزره يعني غافللر كبي راه باطلده يعني
راه شيطانده وماسواده وخلاف شرعده اولمه * جاى كريه است
اين جهان بروى مخند * چشم عبرت بركشا ولب به بند * اين جهان
مؤخر مبتدا وجاى كريه است مقدم خبر در درمخنده ظرفدر چشم
بركشايه مفعولدر لب به بنده مفعول اولديغي كبي (كريه اسم مصدردر
اغلايش واغلمه معناسنه كريان زياده اغلغان معلوم اولاكه بركلمه
ساكنة الآخر اولسه نيك كبي ادات خبرك يعني استك همزه سي لفظا لفظا
وكتابة وجوبا حذف اولنور نيكست كبي واكر مفتوحة الآخر اولسه
كرده است وكريه است كبي خطا الفي وجوبا ثابت اولور لفظا ايسه
حذف واثباتي جائزدر (مخند نهي حاضردر مصدري خنديدن دركلمك
معناسنه ضحك كبي مضارعي خندد كلور خندان كلجي وخندان وخنده
اسم مصدردر (عبرت كسرله اعتباردر كه انسان برنسنه نك دلالتي يوزندن
جهلدن علمه عبور ايتمكدر يعني عبرت برحالتدر كه انكله مشاهد
اولان نسنه نك معرفتندن مشاهد اولميان نسنه نك معرفتنه توصل
اولنور اصل العبر برحالدن برحاله تجاوزدر (عبور صويي كچمكدر
ياسباحت وياسفينه ايله ويابعير ويا قنطره اوزرنده (ودمعه يعني
كوز ياشنه عبر العين ويولجي به عابر سبيل ديدكلري دخي ايلندر
وتفسير رؤيايه تعبير ديدكلري ظاهرندن باطننه عبور حسبيله در (بركشا
امر حاضردر مصدري كشادندر اچق معناسنه مضارعنده يازياده سيله
كشايد وكشاينده ديرلر (به بند باء اولى نك ضميله امر حاضردر مصدري
بنديدن در بغلمق معناسنه مضارعنده بندد دينلور (معناى بيت) بودر كه
بودار دنيا اغلمق يريدر بناء على هذا كولمه يعني دار ابتلاده خندان اولمق
اولماز پس انده كولمك سوداسنه دوشمه زيرا انده مجنون اولان كولر
يوخسه عاقل كولمز انكچون ديرلر كه جهانده بي غم اولان آدم اولماز
وعبرت كوزني آچوب احوال عالمه وواقع اولان تغيرات وقضاياى
مختلفه يه نظر ايله تاكه متعظ اولاسن وپند قبول ايده سن وطوداغكي
بغله يعني واجب اولان كوزي عبرتدن اوتوري آچوب واغزي قپايوب
مهر سكوت اورمق كركدر زيرا ديمشلردر كه هذا زمان السكوت
وملازمة البيوت ووارد اولمشدر كه (سلامة الانسان في حفظ اللسان)

پس دنیا وآخرتده چکلن زحمتلرك اکثری دل اوجندندر * همچو
مور از حرص هر سویی مرو * پنـد ناصح را بکوش جان شنو *
بعض نسخده مرو یرینه مدو دوشمشـدر دال ایله دویدن دنکه یلمك
معناسنه راثله ایسـه رفتن‌دن در یوریمك وکتمك معناسـنه اکرچه
لسان عامه ده متـداول اولانه دال انسبدر زیرا قرنجه کبی یلردیرلر
تقـدیری مرو هرسویی ازحرص همچو مور شنو پند ناصح را بکوش
جان دیمکدرکه بوتقـدیردن اعرابی ظاهردر(مور قرنجه‌درکه صفت
حرصله معروفدرکه اکل ایتمدوکی نسنه یی ادخار ایدر (حرص فرط
ارادتدر یعنی برنسنه یی جدله طلب ایلمك وتحصیل ایده‌یم دیو اجتهاد
ایتمکدر وحرص غالبه شره دیرلر حرکت ایله (سو یی‌ده یاء ثانیه زایده
ویا وحدت ایچوندرسوطرف وجهت که ترکجه یکا دیرلر(ناصح بالاده‌در
(شنو کسرله امردرمصدری شنودندن درضمله اشتماك معناسنه مضارعی
شنود کلور(معنای بیت) بودرکه قرنجه کبی حرصکدن هر یکا کتمـه
ویلوب یوکرمه زیرا حرص صفت مذمومه‌درکرك رزق ایچون وکرك
غیر ایچون زیرا حرصله مقدردن زیاده اولماز ودیمشلردرکه الحریص
محروم وسن اکر بوخصوصده واکر غیریده ناصح وواعظك پنـد
ونصیحتنی جان قولاغیـله ایشت ودکله یوخسه سمع ظاهرکله اکتفا
ایتمه زیرا پند انسانك قلبنه تأثیر ایتمدکجه مقتضاسیله عمل حاصل اولماز

* ای پسـر کودك نه‌ء بازی مکن * کار باشیطان بانبـازی مکن *
کودك نه‌ءنك مفعولیدر بازی دخی مکن مفعولیـدر کار دخی ایکنجی
مکننك مفعولیدر باشیطان بانبازی اصلنده بانبازیء شیطان دیمکدر
صکره وزنیچون تفریق اولنـدی(کودك کاف عربی‌نك ضمیله بالغ
اولمدق اوغلان دال مهمله ایله مشهوردر ولکن اصلی ذال معجمـه‌در
زیرا قاعدهء عجم اوزرنه وای دن صکره کلن معجمـه در (نه‌ء ده همزه
خطاب ایچوندرکه یایه بدلیت ایله درنه حرف نفیدر یوق معنـاسنه
پس نه‌ء نیستی معنـاسنه‌درکه سن دکلسن دیمکدر عربی‌ده لست کبی
ولغت حلیمی‌ده کلورکه نون مفتوحه حرف نفیـدر کلمه لرك اوللرنه
داخل اولور نفی حکم قصد اولنان یرلرده متصل یازیلور مثلا فعللرده
ومصدرلرده واسم مفعوللرده واسم فاعل صیغه‌لرنده ندانست ونداند

وندانسته وندانستن كبي ونفي ذوات ونعوت وسلب صفاته متعلق قصد اولندقده منفصل ياز يلور آخرنده هاء علامتله مثلا اسماء جوامده واسماء مصادرده واسم زمانده واسم مكانده و نعوت ومبالغه ده واسم فاعلكه مفعوله متعلقدر انك نفي وسلبي قصد اولندقده انتهى (بازى باء موحده ايله وبون بازيدن اويناق انباز فتحله وتقديم نونله اورتاقدر شريك كبي يا مصدريه در (معناى بيت) بودركه اي پسر نابالغ وبي تميز اوغلان دكلسن بازى ايله يعني اوشاقلر كبي اويناءه وسني حقدن اشغال ايده جك ايش طوتمه الحاصل لهو ولعب اهلي ايله وشيطان اورتاقلغي ايله ايش ايلمه يعني شيطاني ايشوكه قلرشديرمه والا كار خيركي افساد وابطال ايدر پس هر ايشه بسمله ايله مباشرت ايله وضرورت اولمدقجه صول الكله طعام يمه وغرض دنيا ايچون ايش طوتمه وريا وامثالندن حذر ايله اشته كار عقلا واهل تقوى بودر * نفس بدرا در كنه يارى مده * عمر بر باد از تبه كارى مده * تقديرى مده يارى نفس بدرا در كناه مده عمر بر باد از تبه كارى ديمكدركه يارى مفعول مده در نفس بدر يارى يه متعلقدر در كنه يارى يه ظرفدر عمر ايكنجى مده نك مفعوليدر بر باد مده ده متعلقدر ازدخي بو يله در اكنه كناهدن مخففدر (تبه تباهدن مخففه اولديغي كبي (يارى ياء مثناة ايله اعانتدر (تبه كاريده يا مصدريه در (تبه كار صفت مشبهه در (تباه يرامز وفاسد وآزغون وخراب پس تبه كار بدكاردر (معناى بيت) بودركه نفس بده كناه ايتمكده ياردم ويرمه يعني معصيتده هواى نفسه مساعده ومتابعت ايتمه وبد كارلق يوزندن عمركى باد اوزرنه ويرمه ويوق يره هوايه صاورب افنا ايتمه الحاصل شول كمسه كه كناه اشلمكده نفس اماره يه معين اولور واول بابده اكا مساعده قيلور بو مقوله بد كارلغى جهتندن عمرنى بر باد واسراف واضاعت ايلر وقيامتده مسئول اولور پس كركدركه نفس وشيطانه مساعده ايتميوب وقتنى محافظه ايليه فافهم * هر كجا تهمت بود آنجا مرو * راه حق را همچو نابينا مرو * هركجا ظاهرا بوده ظرف وتهمت بودك فاعليدر ولكن معناده مبتدا ومرو آنجا جمله سى خبردر عربى ايله تقديرى اى مكان يكون فيه تهمة فلا تذهب اليه

دیمکدر وظاهری اوزرینه تقدیری بودر که مرو انجا که دران تهمت بود
دیمکدر راه مرولک مفعول غیر صریحیدر زیرا را لام جاره معناسنه در
لام دخی الی مقامنه اقامت اولنمشدر (بان ربك اوحی لها) کبی که
اوحی الیها دیمکدر همچو سالك راه حق تشبیهدر (تهمت اصلنده
تانك ضمی وهانك فتحیله در وزنیچون ها اسکان اولنمشدر تیکم
عامه ده دخی او اوجهله شایعدر اتهام وهمدندر تهمتلدی یعنی انك
یوزندن وهمنه برنسنه ادخال ایتمکدر توهم کبی (تابینا اعمی در بینا
بصیردر و قائقده کلور که بیناسز کبدر برجزئی بیندر که اسم فاعلدر
کورنیجی معناسنه دیدندن مأخوذ در خلاف قیاس اوزرینه برجزئی ده
الفدر که لسان فارسیده وصف جبلی ایله توصیفك افاده ایدر معنای بین
حقیقتده چشمك ایچنده کی برعضوك حالیدر چشمله اول عضوك
اراسنده اولان علاقۀ خلقیه یه دلالت ایچوندر چشمك وصفی اولان
بینانده کی الف کبی انتهی ومفتاح اللغه ده کلورکه صفت مشبهه
مضارعدن مشتقدر طریق اشتقاقده کاه فعل مضارعك آخر حرفنی
الفه ابدال ایدوب مثلا کوید وبیند لفظنده کویا وبینا دیرلر وگاه
برنون ضم ایدوب مثلا کرید ونالدده کریان ونالان دیرلر بو صیغه ایله
مبالغه اسم فاعل مراد اولنسه جائزدر (معنای بیت) بودر که هرقنده که
تهمت اوله اورایه کتمه وموضع تهمتده بولنمه زیرا وارد اولمشدر که (اتقوا
مواضع التهم) الحاصل خلقك وهمنه برنسنه دوشوب سنك حقکده
سوء ظنه باعث اولاجق یرده وایشده بولنمه کرك عرض دین وکرك
عرض دنیادر محافظه ایله وضرورت اولورسه ازالۀ وهم ایله تیکم
جناب نبوت صلی الله علیه وسلم معتکفلرنده ام المؤمنین صفیه ایله
رضی الله عنها وعنهن مکالمه ایدرکن مسجد ایچندن برکسه مرور
ایلیوب مطلع اولدقده جناب رسالت اول کسه یه بیوردیلر که یاهذا
بو بنم اهلم صفیه در اجنبیه دکلدر اول کسه دخی حاشا یارسول الله
بنم خاطرمه سزك حقکزده اویله نسنه کلمز دیدکده بیوردیلر که (ان
الشیطان یجری من ابن آدم مجری الدم) یعنی شیطانك تسویلندن
حذر کرکدر زیرا انسانك قلبنی افساد ایلر وینه ناظم قدس سره
پند ایدوب دیرکه راه. خفته اعمی کبی کتمه یعنی اعمی یوله نو جهله افتان

وخیران وتردد وتحیر اوزرینه کیدرسه سندخی طریق حقـه علی العمیا
کیتمه بلکه برمرشد کاملی رهنما ایدوب هر وضع قدم ایتـدوکک یره
عمله ورشدله ایاق بص تاکه وقفـه‌دن وانحرافدن خلاص اولوب
منزله طوغری واره سن ومقـام معینکه ایره سن * دشمنی داری ازو
ایمن مباش * زیرسقف بی ستون ساکن مباش * بونک تقـدیری اکر
داری دشمنی مباش ایمن ازو مباش ساکن زیرسقف بی ستون دیمکدرکه
بوندن اعرابی ظاهردر (ایمن کسر همزه ومیمله قیـغوسز معنیـاسنه
کسر میمله اولدیغی بالاده مؤمن وبوراده ساکن مقابله ایراد اولندیغندن
مفهومدر (سقف خانه نك تاوانی در سمایه سقف دنلدوکی تشبیـه
طریقیله در قال تعـالی (وجعلنا السماء سقفا محفوظا) ستون ضمـله
درك در عرب عماد واستوانه دیر (معنـای بیت) بودرکه اکر دشمنی
طوترسك یعنی دشمن وخصمك واریسه اندن بی قیـد ولا ابالی اولمه
زیرا دشمنـدن حذر لازمدر ایمدی درکسز سقف التـنده اوتورمه
وساکن اولمه واویله مخوف یرده ساکن اولمقدن نیجه حذر ایدرسك
اوزرکه حواله اولان دشمندن دخی حذر اوزرینه اول واکا قریب اولمه
الاهلاك مقرردر و بوراده دشمنی ده اولان یا جائزدرکه تعظیمه محمول
اولوب مراد نفس اماره اوله بوصورتده شرط تقدیر اولنمیوب دیمك
اولورکه سن بر دشمن عظیم طوترسن که بین الجنبین نفسکدر اندن
بی غم اولمه زیرا انسـانی موارد هلاکه ایراد ایدن نفس شریره در
* درره فسق وهوی مرکب متاز * خویشتن راسخرهٔ شیطـان مساز *
تقـدیری متاز مرکب درراه فسق وهوی ومساز خویشتن را سخرهٔ
شیطان دیمکدرکه اعرابی ظاهردر (فسق طاعتـدن خروجدر
وطاعت امره مقارن اولان ایشدر (هوی آخرنده یائله نفسك شرعا
مذموم اولان نسنه طرفنه میل وانحرافیدر زیرا هوی اصلنده کرچه
محمود ومذموم اولان مشتهایه شاملدر ولکن صکره غیر محمود اوزرنه
تغلیب اولنمشـدر وبرکسه متعمدا جادهٔ سنتدن زایغ اولسـه اهل
اهوادندر دیو ذم اولنور (مرکب رکوبه صالح اولان آت وقاطر ودوه
وحمار وامثالنه شاملدر اکرچه لسان عامه‌ده مرکب خر معناسنه تغلیب
اولنمشـدر (متاز نهی حاضردر مصدری تاختن در چاپمق معناسـنه

مضارعنده خا زایه قلب اولنوب تازد وتازنده دیرلر ومصدر فرعیسی دخی مستعملدرکه تازیدندر (سخره سینك ضمیله عربیدر من یسخرمنه یعنی شول کمسنه درکه استهزا اولنور سخریت مسخره لق ایتمکدر (مساز نهی حاضردر مصدری ساختن دردوزمك معناسنه مضارعنده خا زایه قلب اولنوب سازد وسازنده دیرلر (معنای بیت) بودرکه فسق وهوی یولنده مرکب چاپمه یعنی اسب نفسکی او یوله سورمه بلکه امساك عنان ایله زیرا غایتی حفرۂ هلاکه وقوعدرکه دیکی شیطان مسخره سی دوزمه یعنی برایش اشلمه که انکله سخرۂ شیطان رجیم اولاسن بلکه برکار طوت که سندن تهیب ایلسون و یانکه قریب اولمغه قادر اولمسون نتکم عارفك نور معرفتندن فرار ایدر و محترق اولمقدن خوف ایلر شهاب آسماندن فرار وحذر ایتدوکی کبی فافهم
* چون سفردر پیش داری زاد کیر * عمر خودرا هم سراسر باد کیر *
بعض نسخه ده عمر خود را سر بسر هم یاد کیر دوشمشدر معنی بردر تقدیری چون داری سفردر پیش کیر زاد هم کیر عمر خودرا سراسر باد دیمکدرکه اعرابی ظاهردر زاد شول مدخر نسنه درکه فی الوقت محتاج الیه اولاناوزرنه زائد اوله مراد یول آزیغی در (سراسر الف واو عاطفه دن بدلدر سر وسر دیمکدرکه براوچدن پراوجه یعنی اولندن آخرنه دك معناسنه در (معنای بیت) بودرکه چونکه اوکنده سفر آخرت طوترسن که اول یوله کتمسك کرکدر آزق طوت یعنی علم وعمل وحالدن لوازمله سلوك ایله تهی کتمه زیرا هر یوله حالنه کوره البت برلك وساز کرکدر و بونکله بله کندی عمریکی ومدت حیاتکی باشدن باشه یعنی من الاول الی الاخر باد طوت یعنی بیل کبی نسنه درکه تیز کلور کچر واو چار قوش سایه سی وآقار صو کبی درکه قرار ایتمز وسرعتله کذر ایلر پس اکا طیانمه ومغرور اولمه وطول املی قو والا برکون اجل یلی اوزرکه اسدوکنی کورورسن واضاعت اوقات واسراف نقد عمر ایتدوککه نادم اولورسن همان خدمت حقده اول نه طورورسن * ای پسر اندیشه از اغلال کن * نفس بدرا بالکد پامال کن * اندیشه مفعول کن واز اندیشه یه متعلقدر نفس بد مفعول پامال کن بالکدا کذا متعلقدر (اغلال غلك جمعیدر غل ضمله شول دمردن وغیر یدن حلقه در مجرملری تعذیب

وتأديبده تشديد ايچون بيونلرنه بچوردر والى ايله بله جمع ايدرلر شويله كه باشلرنى تحريكه قادر اولمازلر اواثلده بومقوله طوق منهى ايدى بلكه بندهلرك اياقلرنه قيديعنى بوقاغى اورلردى فاما فقهاء ديديلركه بواعصارده لابأسدر غلبهٔ افراد دن اوتورى خصوصاكه هند وامثالندن سبى اولنانلر مطوق اولمدقجه دكه حالله ضبط اولنمازلر (لكد حركت ايله دپمه وطبانجه (پامال وپايمال اياق آلتى وخوار نسنه اصلنده ماليدهٔ پاى دركه ماليدن اوغمق وسورتمك ودورتمك در ماليده اسم مفعولدر پس ماليدهٔ پاى اياق ايله اوغلمش وسورتلمش ديمكدركه خوارلق انك لوازمندندر (معناى بيت) بودركه اى پسر دوزخده مجرملرك بيونلرنه بچوردكارى آتشين حلقهلردن وزنجيرلردن انديشه ايله يعنى فكر ايدوب اسباب مؤديه سندن حذر ايله زيرا بوراده دمردن حلقهيه طاقت كتورمزسن اوراده آتش سوزاندن طوقه نيجه طاقت كتوررسن ونفس بدى دپمه ايله پايمال ايله يعنى مجاهده ايله شويله تأديب ايله كه خوار وحقير اولسون وقرنجه كبى ازلسون زيرا سن انى عزيز طوترسن آخر اول سنى ذليل ايلر ودوزخ نفسدن عبارت نسنه در همان باب هوى وهوسى سد ايدرسك باب دوزخى دخى سد ايتمش اولورسن وعذابدن نجات بولورسن * از عذاب حق بكى انديشه كن * تانسوزى سازكارى پيشه كن * از انديشه كنه متعلقدر يكى مضاده انديشه يه صفتدر عربى ايله تقديرى تفكر تفكرا واحدا وخف من عذاب الله تعالى ديمكدر كه تفكر تفعل بابندن لمردر كه لنديشه كنك مضاسيدر پس انديشه خوفى متضمن اولمغله من مضاسنه اولان ازايله استعمال اولندى سازكارى پيشه كنه مفعولدر تا نسوزى مؤخرى تعليلدر تقديرى پيشه كن سازكارى تانسوزى ديمكدر يكى ده يازائدهدر نسوزى مضارع مخاطب منفيدر مصدرى سوختن در يانمق وياقق معنالرنه بوراده مراد اولكيدر (سازكارى ده يا مصدريه در سازكار صفت مشبهه در دوزكن ايشلو ديمكدر ولغتده كلور كه سازدوزن ويراق وفائده وچالغى معنالرنه در (معناى بيت) بودركه عذاب حقدن بر انديشه ايله يعنى فكر ايدوب اندن خوف ايله كه نار آخرت نار دنيا كبى دكلدر بلكه نار دنيا نار آخرتدن يتمش حصهدن برحصه در تانار

دوزخه

دوزخه بالمبه سن یعنی بالمامقدنا وتورلی سازکارلغی پیشه وصنعت ایله
تودنم راه آخرتك براغنی دوزولوازمنی مهیا ایله زیرا بورادن اورایه بی زاد
وتهی دست کیدنلر آخر معذب اولورلر شول معنادنکه عمرلری اطالتده
کچمش ونقد وقتلری هوایه کیدوب اوچمشدر * جمله راچون هست
بردوزخ کذر * جای شادی نیست باچندین خطر * تقدیری چون کذر
هست بر دوزخ جمله را این جای جای شادی نیست باچندین خطر
دیمکدرکه چون تعلیل ایچوندر کذر مبتدا و هست خبردر عربی ایله
المرور واقع وکائن معناسنه برکذره متعلقدر جمله را کبی زیرا را لام جاره
معناسنه در جای شادی نیستنك مفعولیدر که نیست بوراده لیس
معناسنه درکه تحتنده ضمیر فاعل محذوف اولان این جایه راجعدرکه
این جای مبتدا ونیست جملهسی خبردر ویاخود این جای مابعدی
قرینهسیله فاعل محذوفدرکه نیست این جای جای شادی دیمکدرکه
عربی ایله تقدیری لیس هذا المحل محل السرور در باء مقارنت ماقبلنه
قیددر (کذر وکذار ذال معجمه وآخرنده راء مهمله ایله اسم مصدر در
کذشتن وکذاشتن بر بردن بربره کچمکدر مضارعنده شین رایه قلب اولنوب
کذرد وکذارد دینلور (چندین وچندان نیچه نیچه دیمکدرکه انجه دخی
دیرلر چند عدددن سؤالدر نه مقدار معناسنه عربیده کم کبی پس چندان
اولقدر وچندین بوقدر یعنی چوق دیمکدر خطر خاء معجمه ایله عربیده هلاك
معناسنه بوراده مراد اسباب ومواضع خطردر که یوم قیامتك مواقف
وبرازخیدر (معنای بیت بودرکه) چونکه جمله عوام وخواص ایچون
جهنم اوزرنه مرور وعبور وارددر نتکم قرآننده کلور (وان منکم لا
واردها) پس بوقدر خطرلر وموقفلر وهولناك برزخلر واریکن بو محل
بونك ایله جای سرور دکلدر یعنی بو ادار الغلبه چوق برلردر یوخسه
کوله جك دکل * آتشی در پیش داری ای فقیر * هیچ خوفت نیست
از نار سعیر * تقدیری داری آتشی عظیم در پیش دیمکدرکه آتشیده
یاء عظیم ایچوندر وعظم وشدتی بالاده بلندی مصراع ثانینك عربی ایله
تقدیری لیس لك خوف اصلا من نار السعیر دیمکدرکه خوف نیستك
فاعلی واز خوفه متعلقدر نار سعیر نار جهنمدرکه کفار وفجار ایچون
تسعیر یعنی ایقاد شدیدله ایقاد اولنمشدر تاکه انلری احراق عظیمله

احراق ایلیه وانی ایقاد واشعال ایدن غضب الهی وخطایای انس وجن وانفاس زبانیه در ودیمشلردر که حالا جهنم هواء محترقدر که انك جری یوم قیامتده فجار وآلهه اتخاذ اولنان احجار ولهبی جن بزه کاردر فقیر بوراده ترحم طریقیله درکرکسه غنی اولسون (معنای بیت) بودرکه ای فقیر ومسکین افتح عینك که او کلکده آتش عظیم طورتسن که اوزرندن کذر ایلسك کرکدر سنك ایسه بومقوله نار الله الموقده دن اصلا خوفك یوقدر نه جزئی ونه کلی پس اکرسن انك حقیقتنی ادراك ایدیدك اول ناری سوندرر نور عمل ونور معرفت پیدا ایدردك زیرا اول وقتده جهنم دیسه کرك که (جز یامؤمن فان نورك اطفأ لهبی

*عقبه در راه هست وبارت بس کران *نکذرد بارت بسعی دیکران*

عقبه مبتدا واست هست معناسنه خبر ودر هسته متعلقدر عربی ایله تقدیری العقبة کائنة فی الطریق ویا خود است کندی معناسنه رابطه اولوب عقبه مبتدا ودر راه خبر درکه تقدیری فی الطریق العقبة دیمکدر بارت مبتدا وکران ماقبلی قرینه سیله محذوف اولان ادات ایله خبردر بس اکا قید در تقدیری بارت کرانست کرانی بسیار دیمکدر ایکنجی بارت نکذردك فاعلی وحرف جر اکا متعلقدر عقبه حرکت ایله یوقش درکه عجم فراز دیر اسکان قاف ضرورت وزنیچوندر (بار یوکدر حمل کبی (کران کاف عجمینك کسریله ثقیل معناسنه استقال اولنسان آدمه کران جان وخلافنه سبکروح دیرلر (معنای بیت) بودرکه یولده عقبه واردر وسنك یوکنده زیاده آغردر وغیریلرك سعی ایله اول یوك اول یوقشدن چکمز زیرا هرکس کندی یوکی قیدنده در پس یوککی تخفیف ایده کورتا که آسان کذر ایده سن والا ایلی سنك یوکك چکمز بونده طریق اخرتی طریق دنیایه تشبیه واردر پس طریق دنیاده حملی ثقیل اولان عقبه یی کذر ایده مدیکی کبی بار کناهی آغر اولان عقبهٔ آخرتدن نجات بولمز پس شول کسه نك که کناهی ازدر ویا چوق ایسه ده مغفور اولمشدر انك ایشی آساندر وناظمك قدس سره سعی دیکران دیدوکی (وان لیس للانسان الا ماسعی) ودخی (ولا تزر وازرة وزر اخری) وامثالنه اشارتدر وانك کما ینبغی تفصیلی تفسیر من روح البیانده در * داری اندر پیش روز رستخیز *

وز

وز خدایت نیست امکان گریز * اندر داری یه ظرف ور وز
مفعولدر ومصراع ثانی نك تقدیری ونیست امکان گریز ازخدایت
دیمکدرکه امکان نیستك فاعلی واز گریزه متعلقدر پس نیست بوراده
عربی ده لیس معناسنه در رستاخیز ورستخیز قیامت کونیدر که ثانی
اولدن مخففدر ظاهر اولان بودرکه رستاخیزده الف واو عاطفه دن
بدلدرکه اصلی رست وخیز در تکا پویك اصلی تك وپو ودنکا دنکك
دنك ودنك وسراسرك سر وسر اولدیغی کبی که نظائری چوقدر
رست یته نك اسمیدرکه رستن مصدریدر مضارعی می روید کلور وخیز
یردن قالقوب اوری طورمقدرکه خیزیدن اياق اوزرنه قالقمقدر نشأه
آخره ده موتی تازه بتوب قبرلرندن قیام ایتدکلری یچون اول کونه روز
رستاخیز دیدیلر که (یوم یقوم الناس لرب العالمین) مضموننه اشارتدر
گریز کاف عجمی نك کسریله واخری زاء هوزایله فرار معناسنه اسمدر
مصدری گریختن درکه قاچمقدر مضارعی می گریزد کلور (معنای
بیت) بودرکه اوگکده قیامت کونی طوترسن که بعدالموت حیات تازه
بولوب قبرکدن قیام ایتسك گرکدر واول کونده خدا کدن فراره امکان
یوقدر انکیچون خلق اول کون محصور ومحاط اولیجق این المفر دیسه‌لر
گرکدر ودنیاده دخی گرچه امکان گریز یوقدر فاما اهل دنیا امکان
اولمغی تصور ایدرلر انکیچون ایام طاعونده وبعض نوازلده برمحلدن
برمحله فرار ایدرلر فاما آخرتده بو تصور باطل اولور وهرکس بیلورکه
مأخوذ در پس فراری قراره تبدیل ایلیوب ایرکندن امرنه امتثال ایله
حقه اقبال گرکدر زیرا مدبر اولنلر اول کونده جزالرن بولورلر * ای پسر
راه شریعت پیش گیر * ره روی ترك هوی خویش گیر * پیش گیرك
مجموعی اخذ معناسنه درکه راه آکا مفعولدر ویاخود پیش ظرفدرکیره
اگرچه ظروف توسعا مفعول دخی اولور روی مضارع مخاطبدر
مصدری رفتن در راه انك مفعولیدر (معنای بیت) بودرکه ای پسر
راه شریعتی اوگکه طوت یعنی وراء ظهره طرح وترك ایتمه بلکه آکا
سالك ومقبل اول وطوغری یوانسه کت اگرسن طریق حقه گرچك
سالك ایسك کندی هواکی ترك طوت یعنی براق ایکی تکریلو اولان منزل
وحدته یتمز پس حق سندن وحدت وهوای نفسك کثرت دلر و بو ایکی

مطلوب بر يرده مجتمع اولماز بو جهتدن كركدر كه هواى نفسى ترك ايدهسن وحقه حقله كيدهسن تا كه واصل منزل اولاسن ومرادكى بولاسن وبونده اشارت واردر كه كرچه موصل الهى نك طريقى شريعتدر كه بى شريعت اولان دائره حقيقته دخول ايدهمز فاما سلوك هوا ايله مشوب اولنجق مطلب حقيقى حاصل اولماز زيرا هوى معارض حق ومعاندرب مطلقدر * اى برادر باش بافرمان حق * تا يابى جنت ورضوان حق * اعرابى ظاهردر (رضوان رضاء كثيردر وقرآنده كلور (ورضوان من الله اكبر) بوراده رضوانك تنكيرى تقليل ايچوندر ورضاء قليل من الله معناسنه وبو تنكيردن او تورى رضوان معناى كثرتدن تجريد اولنمشدر (معناى بيت) بودر كه اى برادر فرمان حقده وامر خدايه مقارن اول يعنى حقك بيورغندن طشره چقمه كه راه شريعتدر تا كه جنت ورضوان بولاسن واهل نعيم اولاسن يعنى ظاهر شريعت سالكى نعيمه وباطنى منعم حقيقى يه ايصال ايدر وهر كس كندى خطوه سنه كوره بقدر الاستعداد بولنه كيدر بوراده ناظمك قدس سره جنت ورضوانى جمعنده لطافت اولديغى ظاهردر اكرچه رضوانله مراد رضاء الهيدر فاما خازن دار الثواب اولان رضوانه ايمادن دخى خالى دكلدر ورضانك جنته اختصاصى عوام ناسه كوره در والا عارفلر بو دنياده راضى ومرضيلردر * كردن از حكم خداى خود متاب * تا نمانى روز محشر در عذاب * تقديرى متاب كردن از حكم خداى خود ديمكدر كه كردن متابك مفعوليدر از متابه متعلقدر (كردن كاف عجمى ايله بويندر كه عرب عنق دير (حكم خطاب الهيدر حاكم الله تعالى در عقل كاشفدر زيرا عقل آلت معرفتدر محكوم به فعل مكلفدر محكوم عليه نفس مكلفدر (متاب نهى حاضردر مصدرى تافتندر بوكمك وچويرمك معناسنه مضارعنده فاباء موحده مقلوب اولور تابد وتابنده دينلور (نمانى مضارع مخاطبدر مصدرى ماندندر قالمق معناسنه مضارعى ماند ومانده كلور (محشر حشر يريدر حشر بر جماعتى مقرلرندن حرب وامثالنه اخراج وازعاجدر پس واحده كورمحشردن لفظ زيرا معناى جمعدن خاليدر مكر كه امت واحده حكمنده قلنه ورقة بن نوفل كبى قبيل النبوة انتقال ايتدى (معناى بيت) بودر كه

کردیکی حکم خدادن بوکه یعنی اندن اعراض ایتمه وخطاب الٰهی یه یان ویرمه بلکه اقبال ایله تا که روز محشرده عذابده قالمیه سن زیرا امر الٰهی یه مخالفت ایدن وعید قرآن اوزرنه معذب وبلکه نیجه لری مخلد فی العذاب در * تا بیابی در بهشت عدن جای * شفقتی بنمای باخلق خدای * تا مصراع ثانی یی تعلیلدر جای بیابی نک مفعولیدر باخلق تقدیرده شفقته متعلق وشفقت بنمایه مفعولدر (عدن جنان ثمانیه ویا سبعه دن مقر انبیا وخواص ناس اولان جنت عالیه در که اکا دخول خصوص عمله موقوفدر که ازجمله بورادہ شفقت علی عباد الله درکه نصف دیندر پس بهشتك عدنه اضافتی عامه نك خاصه اضافتی قبیلندندر بلد بغداد کبی معنای لغویسی بالاده در (شفقت فانك فتحیله در بورادہ ضرورت وزن ایچون اسکان اولنمشدر (باخلق ده با علی معناسنه در شفقت علی خلق الله اودر که انلره محبت وشانلرنه اعتنا ایده سن ومکروه خوتندن خوف ایلیه سن (معنای بیت) بودر که جنت عدنده یر بولمقدن وانده قرار داده اولمقدن اوتوری الله تعالی نك قوللرنه یعنی مخلوقاتی اوزرنه شفقت ومرحمت کوستر بی رحم اولمه وکمسه یه ضرر لاحق اولدیغن استمه وانلرك غمن چکوب بوصورتده انلری کندی نفسك حکمنده قلمش اولورسن وجمله صفات رذیله دن قورتلورسن بوجهتدن جایکاهك مقر خواص ناس اولور * تادهندت جای دردار السلام * بافقیران روز وشب می ده طعام * تا تعلیلدر دهندت ده تا مفعول اول وجای ثانی ودر اکا متعلقدر طعام می دهدك مفعول صریحی و بافقیران غیر صریحیدر (دار السلام اسماء جناندندر عموم اوزرنه عدن وخلد کبی ویا خصوص اوزرنه برجنتك اسمیدر که اطعام طعامك اکا دخولده زیاده تأثیری واردر (ده کسرله وهاء ساکنه ایله امردر مصدری دادندر اعطا معناسنه مضارعنده الف هایه قلب اولنوب دهد دیرلر (معنای بیت) بودر که تا سکا دار السلامده یر ویرلر یعنی الله تعالی یر ویروب ملائکه رهنما اولمقدن اوتوری فقرایه کیجه وکوندز طعام ویر یعنی بذلدن خالی اولمه زیرا ملائکه نك غبطه ایتدکلری اعمال مرغوبه نك بری اطعام طعامدر وطعام مطعومدر هرنه اولورسه اکرچه لحمده وحلاوی قسمنده بشقد

وندانسده ونیدانستن کبی ونفی ذوات ونعوت وسلب صفاته متعلق
قصد اولندقده منفصل یاز یلور آخرنده هاء علامتله مثلا اسماء
جوامدده واسماء مصادرده واسم زمانده واسم مکانده ونعوت
ومبالغه ده واسم فاعلکه مفعوانه متعلقدر انك نفی وسلبی قصد
اولندقده انتهی (بازی باء موحده ایله اویون بازیسی اویناق انباز
فتحله وتقدیم نونله اورتاقدر شریك کبی یا مصدریه در (معنای بیت)
بودر که ای پسر نابالغ وبی تمییز اوغلانلر کبی بازی ایلمه یعنی
اوشاقلر کبی اویناه وسنی حقدن اشغال ایده جك ایش طوتمه الحاصل
لهو ولعب اهلی اوله وشیطان اورتاقلغی ایله ایش ایلمه یعنی شیطانی
ایشوکه قارشدرمه والا کار خیرکی افساد وابطال ایدر پس هر ایشه
بسمله ایله مباشرت ایله وضرورت اولدقجه صول الکله طعام یمه
وغرض دنیا ایچون ایش طوتمه وریا وامثالندن حذر ایله اشته کار
عقلا واهل تقوی بودر * نفس بدرادر کنه یاری مده * عمر بر باد
ازتبه کاری مده * تقدیری مده یاری نفس بدرادر کناه مده عمر برباد
ازتبه کاری دیمکدر که یاری مفعول مده در نفس بدر یاری یه متعلقدر
در کنه یاری یه ظرفدر عمر ایکنجی مدهك مفعولیدر بر باد مده هم
متعلقدر ازدخی بویله در کنه کناهدن مخففدر (تبه تباهدن مخففه
اولدیغی کبی (یاری یاء مثناة ایله اعانتدر (تبه کاریده یا مصدریه در
(تبه کار صفت مشبهه در (تباه یرامز وفاسد وآزغون وخراب پس
تبه کار بدکاردر (معنای بیت) بودر که نفس بده کناه ایتمکده یاردم
ویرمه یعنی معصیتده هوای نفسه مساعده ومتابعت ایتمه وبدکارلق
یوزندن عمرکی باد اوزرنه ویرمه ویوق یره هوایه صاورب افنا ایتمه
الحاصل شول کمسه که کناه اشلمکده نفس اماره یه معین اولور واول
بابده اکا مساعده قیلور بوقوله بدکارلغی جهتندن عمرنی بر باد
واسراف واضاعت ایلر وقیامتده مسئول اولور پس کرکدر که نفس
وشیطانه مساعده ایتمیوب وقتنی محافظنه ایلیه فافهم * هرکجا تهمت
بود آنجا مرو * راه حق را همچو نابینا مرو * هرکجا ظاهرا بوده
ظرف وتهمت بودك فاعلیدر ولکن معناده مبتدا ومروآنجا جمله سی
خبردر عربی ایله تقدیری ای مکان یکون فیه تهمة فلا تذهب الیه

دیمکدر

دیمکدر وظاهری اوزرنه تقدیری بودرکه مرو انجاکه دران تهمت بود
دیمکدر راه مرولک مفعول غیر صریحیدر زیرا لام جاره معناسنه در
لام دخی الی مقامنه اقامت اولنمشدر (بان ربك اوحی لها) کبی که
اوحی الیها دیمکدر همچو سالك راه حق تشبیهدر (تهمت اصلنده
تانك ضمی وهانك فتحیله در وزنیچون ها اسکان اولنمشدر تتکلم
عامه ده دخی اولوجهله شایعدر اتهام وهمدندر تهمتلدی یعنی انك
یوزندن وهمنه برنسنه ادخال ایتمکدر توهم کبی (نابینا اعمی در بینا
بصیردر ونقائقده کاورکه بینامرکبدر برجزئی بیندرکه اسم فاعلدر
کوریجی معناسنه دیدندن مأخوذ در خلاف قیاس اوزرنه برجزئی ده
الفدرکه لسان فارسیده وصف جبلی ایله توصیفك افاده ایدر معنای بین
حقیقتده چشمك ایچنده کی برعضوك حالیدر چشمله اول عضوك
اراسنده اولان علاقهٔ خلقیه یه دلالت ایچوندر چشمك وصفی اولان
بیناده کی الف کبی انتهی ومفتاح اللغه ده کاورکه صفت مشبهه
مضارعدن مشتقدر طریق اشتقاقنده کاه فعل مضارعك آخر حرفنی
الفه ابدال ایدوب مثلا کوید وبیند لفظنده کویا وبینا دیرلر وگاه
برنون ضم ایدوب مثلا کرید ونالدده کریان ونالان دیرلر بوصیغه ایله
مبالغهٔ اسم فاعل مراد اولسه جائزدر (معنای بیت) بودرکه هرقنده که
تهمت اوله اورایه کتمه وموضع تهمتده بولنمه زیرا وارد اولمشدرکه (اتقوا
مواضع التهم) الحاصل خلقك وهمنه برنسنه دوشوب سنك حقکده
سوء ظنه باعث اولاجق یرده وایشده بولنمه کرك عرض دین وکرك
عرض دنیادر محافظه ایله وضرورت اولورسه ازالهٔ وهم ایله نتکم
جناب نبوت صلی الله علیه وسلم معتکفلرنده ام المؤمنین صفیه ایله
رضی الله عنها وعنهن مکالمه ایدرکن مسجد ایچندن برکسه مرور
ایدوب مطلع اولدقده جناب رسالت اول کسه یه بیوردیلرکه یاهذا
بو بنم اهلم صفیه در اجنبیه دکلدر اول کسه دخی حاشا یارسول الله
بنم خاطرمه سنك حقکزده اویله نسنه کلمز دیدکده بیوردیلرکه (ان
الشیطان یجری من ابن آدم مجری الدم) یعنی شیطانك تسویلندن
حذر کرکدر زیرا انسانك قلبنی افساد ایلر وینه ناظم قدس سره
پند ایدوب دیرکه راه خفته اعمی کبی کتمه یعنی اعمی بوله نوجهله افتان

وخیزان وتردد وتحیر اوزرینه کیدرسه سندخی طریق حقــه علی العمیا
کتمه بلکه برمرشد کاملی رهنما ایدوب هر وضع قدم ایتــدوکك یره
علمله ورشدله اپاق بص تاکه وقفــه‌دن وانحرافدن خلاص اولوب
منزله طوغری واره سن ومقــام معینکه ایره سن * دشمنی داری ازو
ایمن مباش * زیر سقف بی ستون ساکن مباش * بونك تقــدیری اکر
داری دشمنی مباش ایمن از ومباش ساکن زیر سقف بی ستون دیمکدرکه
بوندن اعرابی ظاهردر (ایمن کسر همزه ومیمله قیغوسز معناسنه
کسر میمله اولدیغی بالاده مؤمن وبورادہ ساکن مقابله ایراد اولندیغندن
مفهومدر (سقف خانه نك تاوانی در سمایه سقف دنلدکی تشبیــه
طریقیله در قال تعــالی (وجعلنا السماء سقفا محفوظا) ستون ضمــله
درك درعرب عماد واستوانه دیر (معنــای بیت) بودرکه اکر دشمن
طوترسك یعنی دشمن وخصمك واریسه اندن بی قیــد ولا ابالی اولمه
زیرا دشمنــدن حذر لازمدر ایمدی درکسز سقف التــده اوتورمه
وساکن اولمه واویله مخوف یرده ساکن اولمقدن نیجه حذر ایدرسك
اوزرکه حواله اولان دشمندن دخی حذر اوزرینه اول واکا قریب اولمه
الاهلاك مقرردر و بورادہ دشمنیدن اولان یا جائزدرکه تعظیمه محمول
اولوب مراد نفس اماره اوله بوصورتده شرط تقدیر اولنمیوب دیمك
اولورکه سن بردشمن عظیم طوترسن که بین الجنبین نفسکدر اندن
بی غم اولمه زیرا انســانی موارد هلاکه ایراد ایدن نفس شریره در
* دررہ فسق وهوی مرکب متاز * خویشتن را مسخرهٔ شیطان مساز *
تقــدیری متاز مرکب درراه فسق وهوی ومساز خویشتن را مسخرهٔ
شیطان دیمکدرکه اعرابی ظاهردر (فسق طاعتــدن خروج ودر
وطاعت امره مقارن اولان ایشدر (هوی آخرنده یائله نفسك شرعا
مذموم اولان نسنه طرفنه میل وانحرافیدر زیرا هوی اصلنده کرچه
محمود ومذموم اولان مشتهایه شاملدر ولکن صکره غیر محمود اوزرنه
تغلیب اولنمشــدر وبرکسه متعمدا جادهٔ سنتدن زایغ اولســه اهل
اهوادندر دیو ذم اولنور (مرکب رکوبه صالح اولان آت وقاطر ودوه
وحمار وامثالنه شاملدر اکرچه لسان عامه‌ده مرکب خر معناسنه تغلیب
اولنمشــدر (متاز نهی حاضردر مصدری تاختن در چاپمق معناســنه

مضارعنده خا زایه قلب اولنوب تازد وتازنده دیرلر ومصدر فرعیسی دخی مستعملدرکه تازیدندر (سخره سینك ضمیله عربیدر من یسخرمنه یعنی شول کمسنه درکه استهزا اولنور سخریت مسخره لق ایتمکدر (مساز نهی حاضردر مصدری ساختن در دوزمك معناسنه مضارعنده خا زایه قلب اولنوب سازد وسازنده دیرلر (معنای بیت) بودرکه فسق وهوی یولنده مرکب چاپمه یعنی اسب نفسکی او یوله سورمه بلکه امساك عنان ایله زیرا غایتی حفرهٔ هلاکه وقوعدرکه دیکی شیطان مسخره سی دوزمه یعنی برایش اشلمه که انکله سخرهٔ شیطان رجیم اولاسن بلکه برکار طوت که سندن تهیب ایلسون و یانکه قریب اولمغه قادر اولمسون نتکم عارفك نور معرفتندن فرار ایدر و محترق اولمقدن خوف ایلر شهاب آسماندن فرار وحذر ایتدوکی کبی فافهم

*چون سفردر پیش داری زاد کیر * عمر خودرا هم سراسر باد کیر*

بعض نسخه ده عمر خود را سر بسر هم باد کیر دوشمشدر معنی بردر تقدیری چون داری سفردر پیش کیر زاد هم کیر عمر خودرا سراسر باد دیمکدرکه اعرابی ظاهردر زاد شول مدخر نسنه درکه فی الوقت محتاج الیه اولانه اوزرنه زائد اوله مراد یول آزیغی در (سراسر الف واو عاطفه دن بدلدر سر وسر دیمکدرکه براوچدن پراوجه یعنی اولندن آخرنه دك معناسنه در (معنای بیت) بودرکه چونکه اوکده سفر آخرت طوترسن که اول یوله کتمسك کرکدر آزق طوت یعنی علم وعمل وحالدن لوازمله سلوك ایله تهی کتمه زیرا هر یوله حالنه کوره البت برلك وساز کرکدر و بونکله بله کندی عمریکی ومدت حیاتکی باشدن باشه یعنی من الاول الی الاخر باد طوت یعنی یل کبی نسنه درکه تیز کلور کچر واو چار قوش سایه سی وآقار صو کبی درکه قرار ایتمز وسرعتله کذر ایلر پس اکا طیانمه ومغرور اولمه وطول املی قو والا برکون اجل ییلی اوزرکه اسدوکنی کورورسن واضاعت اوقات واسراف نقد عمر ایتدوککه نادم اولورسن همان خدمت حقده اول نه طورورسن * ای پسر اندیشه از اغلال کن * نفس بدرا بالکد پامال کن * اندیشه مفعول کن واز اندیشه یه متعلقدر نفس بد مفعول پامال کن بالکد اکا متعلقدر (اغلال غلك جمعیدر غل ضمله شول دمردن وغیریدن حلقه در مجرملری تعذیب

وتأديبده تشديد ايچون بيونلرنه كچوررلر والى ايله بله جمع ايدرلر
شويله كه باشلرني تحريكه قادر اولمازلر اواثلده بومقوله طوق منهى ايدى
بلكه بنده لرك اياقلرنه قيديعني بوقاغى اورزلردى فاما فقهاء ديديلركه
بواعصارده لابأس در غلبهٔ افراد دن اوتورى خصوصا كه هند
وامثالندن سني اولنانلر مطوق اولمديجه دكه حالده ضبط اولنماز لر
(لكد حركت ايله دپمه وطبانجه (پامال وپايمال اياق آلتى وخوار نسنه
اصلنده ماليدهٔ پاى دركه ماليدن اوغمق وسورتمك ودورتمك در ماليده
اسم مفعولدر پس ماليدهٔ پاى اياق ايله اوغلمش وسورتلمش ديمكدركه
خوارلق انك لوازمندندر (معناى بيت) بودركه اى پسر دوزخده
مجرملرك بيونلرنه كچوردكارى آتشين حلقه لردن وزنجيرلردن انديشه ايله
يعنى فكر ايدوب اسباب مؤديه سندن حذر ايله زيرا بوراده دمردن
حلقه يه طاقت كتورمزسن اوراده آتش سوزاندن طوقه نيجه طاقت
كتوررسن ونفس بدى دپمه ايله پايمال ايله يعنى مجاهده ايله شويله تأديب
ايله كه خوار وحقير اولسون وقرنجه كبى ازلسون زيرا سنى انى عزيز
طوترسن آخر اول سنى ذليل ايلر ودوزخ نفسدن عبارت نسنه در همان
باب هوى وهوسى سد ايدرسك باب دوزخى دخى سد ايتمش اولورسن
وعذابدن نجات بولورسن * از عذاب حق يكى انديشه كن *
تانسوزى سازكارى پيشه كن * از انديشه كنه متعلقدر يكى معناده
انديشه يه صفتدر عربى ايله تقديرى تفكر تفكرا واحدا وخف من
عذاب الله تعالى ديمكدر كه تفكر تفعل بابندن امردر كه انديشه كنك
مضاسيدر پس انديشه خوفى متضمن اولمغله من معناسنه اولان از ايله
استعمال اولندى سازكارى پيشه كنه مفعولدر تانسوزى مؤخرى
تعليلدر تقديرى پيشه كن سازكارى تانسوزى ديمكدر يكى ده يا زائده در
نسوزى مضارع مخاطب منفيدر مصدرى سوختن در يانمق وياقمق
معنالرنه بوراده مراد اولكيدر (سازكارى ده يا مصدريه در سازكار
صفت مشبهه در دوزكن ايشلو ديمكدر ولغتده كلوركه ساز دوزن
ويراق وفائده وچالغى معنالرنه در (معناى بيت) بودركه عذاب حقدن
براندیشه ايله يعنى فكر ايدوب اندن خوف ايله كه نار آخرت نار دنيا
كبى دكلدر بلكه نار دنيا نار آخرتدن يتمش حصه دن برحصه در تانار

دوزخه باغمیه سن یعنی یالکز مقدنی وتورنی سلز کارنگی پیشه وصنعت ایله
ودنم راه آخرتك یراغنی دوزولوازمنی مهیا ایله زیرا بورادن اورایه بی زاد
وتهی دست کیدنلر آخر معذب اولورلر شول معنادنکه عمرلری اطالتده
کچمش ونقد وقتلری هوایه کیدوب اوچمشدر * جمله راچون هست
بردوزخ کذر * جای شادی نیست باچندین خطر * تقدیری چون کذر
هست بر دوزخ جمله را این جای جای شادی نیست باچندین خطر
دیمکدرکه چون تعلیل ایچوندر کذر مبتدا وهست خبردر عربی ایله
المرور واقع وکائن معناسنه برکذره متعلقدر جمله را کبی زیرا را لام جاره
معناسنه در جای شادی نیستك مفعولیدر که نیست بوراده لیس
معناسنه درکه تحتنده ضمیر فاعل محذوف اولان این جایه راجعدرکه
این جای مبتدا ونیست جملهسی خبردر ویاخود این جای مابعدی
قرینهسیله فاعل محذوفدرکه نیست این جای جای شادی دیمکدرکه
عربی ایله تقدیری لیس هذا المحل محل السرور در باء مقارنت ماقبلنه
قیددر (کذر وکذار ذال معجمه وآخرنده راء مهمله ایله اسم مصدر در
کذشتن وکذاشتن بربردن بربره کچمکدر مضارعنده شین رایه قلب اولنوب
کذرد وکذارد دینلور (چندین وچندان نیچه نیچه دیمکدرکه انجه دخی
دیرلرچند عددذن سؤالدر نه مقدار معناسنه عربیده کم کبی پس چندان
اولقدر وچندین بوقدر یعنی چوق یمکدر خطر خاء معجمه ایله عربیدر هلاك
معناسنه بوراده مراد اسباب ومواضع خطردرکه یوم قیامتك مواقف
وبرازخیدر (معنای بیت بودرکه) چونکه جملهٔ عوام وخواص ایچون
جهنم اوزرنه مرور وعبور واردر نتکم قرآنده کلور (وان منکم لا
واردها) پس بوقدر خطرلر وموقفلر وهولناك برزخلر واریکن بومحل
بونك ایله بله جای سرور دکلدر یعنی بودار الراغلیه جق یرلردر یوخسه
کوله جك دکل * آتشی در پیش داری ای فقیر * هیچ خوفت نیست
از نار سعیر * تقدیری داری آتشی عظیم در پیش دیمکدرکه آتشیده
یاء تعظیم ایچوندر وعظم وشدتی بالاده بلندی مصراع ثانینك عربی ایله
تقدیری لیس لك خوف اصلا من نار السعیر دیمکدرکه خوف نیستك
فاعلی واز خوفه متعلقدر نار سعیر نار جهنمدرکه کفار وفجار ایچون
تسعیر یعنی ایقاد شدیدله ایقاد اولنمشدر تا که انلری احراق عظیمله

احراق ایلیه وانی ایقاد واشعال ایدن غضب الهی وخطایای انس وجن وانفاس نیرانیه در ودیمشلردر که حالا جهنم هواء محترقدر که انك جری یوم قیامتده نجار وآلهه اتخاذ اولنان احجار والهی جن بزه کاردر فقیر یوراده ترجم طریقیله درکرکسه غنی اولیسون (معنای بیت) بودرکه ای فقیر ومسکین افتح عینك که او ککده آتش عظیم طوترسن که اوزرندن کذر ایلسك کرکدر سنك ایسه بومقوله نارالله الموقده دن اصلا خوفك یوقدر نه جزئی ونه کلی پس اکرسن انك حقیقتنی ادراك ایدیدك اول ناری سوبندرر نور عمل ونور معرفت پیدا ایدردك زیرا اول وقتده جهنم دیسه کرك که (جز یامؤمن فان نورك اطفاء لهبی

*عقبه درراهست وبارت بس کران *نکذرد بارت بیسعی دیکران*

عقبه مبتدا واست هست معناسنه خبر ودر هسته متعلقدر عربی ایله تقدیری العقبة کائنة فی الطریق وباخوداست کندی معناسنه رابطه اولوب عقبه مبتدا ودرراه خبردر که تقدیری فی الطریق العقبة دیمکدر بارت مبتدا وکران ماقبلی قرینه سیله محذوف اولان اداتله خبردر بس اکافید در تقدیری بارت کرانست کرانی؛ ببسیار دیمکدر ایکنجی بارت نکذردك فاعلی وحرف جراکا متعلقدر عقبه حرکت ایله یوقش درکه عجم فراز دیر اسکان قاف ضرورت وزنیچوندر (بار یوکدر حمل کبی (کران کاف عجمینك کسریله ثقیل معناسنه استثقال اولنسان آدمه کران جان وخلافنه سبکروح دیرلر (معنای بیت) بودرکه یولده عقبه واردر وسنك یوکنده زیاده آغردر وغیر بلرك سعیی ایله اول یوك اول یوقشدن کچمز زیرا هرکس کندی یوکی قیدنده در پس یوککی تخفیف ایده کورتا که آسان کذر ایده سن والا ایل سنك یوکك چکمز بونده طریق اخرتی طریق دنیایه تشبیه واردر پس طریق دنیاده حملی ثقیل اولان عقبه یی کذر ایده مدیکی کبی بارکناهی آغر اولان عقبهٔ آخرتدن نجات بولمز پس شول کسه نك که کناهی ازدرو یا چوق ایسه ده مغفور اولمشدر انك ایشی آساندر ونا ظمك قدس سره سعی دیکران دیدوکی (وان لیس للانسان الاماسعی) ودخی (ولا تزروازرة وزراخری) وامثالنه اشارتدر وانك کما ینبغی تفصیلی تفسیرمز روح البیانده در * داری اندر پیش روز رستخیز *

وز

وز خدایت نیست امکان کریز * اندر داری به ظرف وروز مفعولدر ومصراع ثانی نك تقدیری ونیست امکان کریز از خدایت دیمکدر که امکان نیستك فاعلی واز کریزه متعلقدر پس نیست بو راده عربی ده لیس معناسنه در رستاخیز ورستخیز قیامت کونیدر که ثانی اولدن مخففدر ظاهر اولان بودر که رستاخیزده الف واو عاطفه دن بدلدر که اصلی رست وخیزدر تکاپوینك اصلی تك وپو ودنکادنکك دنك ودنك وسراسرك سر وسر اولدیغی کبی که نظائری چوقدر رست بته نك اسمیدر که رستن بتمکدر مضارعی می روید کلور وخیز یردن قالقوب اوری طورمقدر که خیزیدن اياق اوزرنه قالقمقدر نشأه آخره ده موتی تازه بتوب قبرلرندن قیام ایتدکلری ایچون اول کونه روز رستاخیز دیدیلر که (یوم یقوم الناس لرب العالمین) مضمونه اشارتدر کریز کاف عجمینك کسریله واخری زاء هوزایله فرار معناسنه اسمدر مصدری کریختن در که قاچمقدر مضارعی می کریزد کلور (معنای بیت) بودر که اوککده قیامت کونی طوترسن که بعد الموت حیات تازه بولوب قبرکدن قیام ایدسك کرکدر واول کونده خدا کدن فراره امکان یوقدر انکیچون خلق اول کون محصور ومحاط اولیجق این المفر دیسه لر کرکدر ودنیاده دخی کرچه امکان کریز یوقدر فاما اهل دنیا امکان اولمغی تصور ایدرلر انکیچون ایام طاعونده وبعض نوازلده برمحلدن برمحله فرار ایدرلر فاما آخرتده بو تصور باطل اولور وهرکس بیلور که مأخوذ در پس فراری قراره تبدیل ایلیوب ایرکندن امرینه امتثال ایله حقه اقبال کرکدر زیرا مدبر اولنلر اول کونده جزالرن بولورلر * ای پسر راه شریعت پیش کیر * ره روی ترك هوی خویش کیر * پیش کیرنك مجموعی خذ معناسنه در که راه اکا مفعولدر وباخود پیش ظرفدر کیره اکرچه ظروف توسعا مفعول دخی اولور روی مضارع مخاطبدر مصدری رفتن در راه انك مفعولیدر (معنای بیت) بودر که ای پسر راه شریعتی اوککه طوت یعنی وراء ظهره طرح وترك ایتمه بلکه اکا سالك ومقبل اول وطوغری یوانه کت اکرسن طریق حقه کرچك سالك ایسك کندی هوای ترك طوت یعنی براق ایکی تکریلو اولان منزل وحدته یتمز پس حق سندن وحدت وهوای نفسك کثرت دلر وبو ایکی

مطلوب بر يرده مجتمع اولماز بو جهتدن كركدركه هواى نفسى ترك ايدهسن وحقه حصله كيدهسن تاكه واصل منزل اولاسن ومرادكى بولاسن و بونده اشارت واردركه كرچه وصل الهى نك طريقى شريعتدر كذلى شريعت اولان دائره حقيقته دخول ايده مزفاماسلوك هواايله مشوب اولنجق مطلب حقيقى حاصل اولماز زيرا هوى معارض حق ومعاند رب مطلقدر * اى برادر باش بافرمان حق * تايابى جنت ورضوان حق * اعرابى ظاهردر (رضوان رضاء كثيردر و قرآنده كلور (ورضوان من الله اكبر) بورادە رضوانك تنكيرى تقليل ايچوندر ورضاء قليل من الله معناسنه و بو تنكيردن او تورى رضوان معناى كثرندن تجريد اولنمشدر (معناى بيت) بودركه اى برادر فرمان حقه وامر خدايه مقارن اول يعنى حقك بيورغندن طشره چقمه كه راه شريعتدر تاكه جنت ورضوان بولاسن واهل نعيم اولاسن يعنى ظاهر شريعت سالكى نعيمه وباطنى منعم حقيقى يه ايصال ايدر وهركس كندى خطوه سنه كوره بقدر الاستعداد بولنه كيدر بوراده ناظمك قدس سره جنت ورضوانى جمعنده لطافت اولديغى ظاهردر اكرچه رضوانله مراد رضاء آلهيدر فاما خازن دار الثواب اولان رضوانه ايما دن دخى خالى دكلدر ورضانك جنته اختصاصى عوام ناسه كوره در والا عارفلر بودنياده راضى ومرضيلردر * كردن ازحكم خداى خود متاب * تانمانى روز محشر در عذاب * تقديرى متاب كردن ازحكم خداى خود ديمكدركه كردن متابك مفعوليدر ازمتابه متعلقدر (كردن كاف عجمى ايله بيوندركه عرب عنق دير (حكم خطاب الهى در حاكم الله تعالى در عقل كاشفدر زيرا عقل آلت معرفتدر محكوم به فعل مكلفدر محكوم عليه نفس مكلفدر (متاب نهى حاضردر مصدرى تافتندر بوكمك وچويرمك معناسنه مضارعنده فاباء موحده يه مقلوب اولوب تابد وتابنده دينلور (نمانى مضارع مخاطبدر مصدرى ماندندر قالمق معناسنه مضارعى ماند ومانده كلور (محشر حشر يريدر حشر برجماعتى مقرلرندن حرب وامثالنه اخراج وازعاجدر پس واحده كوره محشر دنلمز زيرا معناى جمعدن خاليدر مكركه امت واحده حكمنده قلنه ورقه بن نوفل كبى قبيل النبوة انتقال ايتدى (معناى بيت) بودركه

کردنکی حکم خدادن بوکه یعنی اندن اعراض ایتمه وخطاب الهی یه یان ویرمه بلکه اقبال ایله تا که روز محشرده عذابده قالمیه سن زیرا امر الهی یه مخالفت ایدن وعید قرآن اوزرنه معذب وبلکه نیچه لری مخلد فی العذاب در * تا بیابی در بهشت عدن جای * شفقتی بنمای باخلق خدای * تا مصراع ثانی یی تعلیلدر جای بیابی نك مفعولیدر با خلق تقدیرده شفقته متعلق وشفقت بنمایه مفعولدر (عدن جنان ثمانیه ویا سبعه دن مقر انبیا وخواص ناس اولان جنت عالیه در که اکا دخول خصوص عمله موقوفدر که ازجمله بورادە شفقت علی عباد الله درکه نصف دیندر پس بهشتك عدنه اضافتی عامه نك خاصه اضافتی قبیلندندر بلد بغداد کبی معنای لغویسی بالاده در (شفقت فانك فتحیله در بوراده ضرورت وزن ایچون اسکان اولنمشدر (باخلق ده با علی معناسنه در شفقت علی خلق الله اودر که انلره محبت وشانلرینه اعتنا ایده سن ومکروه دوقندن خوف ایلیه سن (معنای بیت) بودر که جنت عدنده یر بولمقدن وانده قرار داده اولمقدن اوتوری الله تعالی نك قوللرینه یعنی مخلوقاتی اوزرنه شفقت ومرحمت کوستر بی رحم اولمه وکمسه یه ضرر لاحق اولدیغن استمه وانلرك غمن چکوب بو صورتده انلری کندی نفسك حکمنده قلمش اولورسن وجمله صفات رذیله دن قورتلورسن بو جهتدن جایگاهك مقر خواص ناس اولور * تادهندت جای در دار السلام * بافقیران روز وشب می ده طعام * تا تعلیلدر دهندت ده تا مفعول اول وجای ثانی ودر اکا متعلقدر طعام می دهدك مفعول صریحی و بافقیران غیر صریحیدر (دار السلام اسماء جناندندر عموم اوزرنه عدن وخلد کبی ویا خصوص اوزرنه برجنتك اسمیدر که اطعام طعامك اکا دخولده زیاده تأثیری واردر (ده کسرله وهاء ساکنه ایله امردر مصدری دادندر اعطا معناسنه مضارعنده الف هایه قلب اولنوب دهد دیرلر (معنای بیت) بودر که تا سکا دار السلامده یر ویره لر یعنی الله تعالی یر ویروب ملائکه رهنما اولمقدن اوتوری فقرایه کیجه وکوندز طعام ویر یعنی بذلدن خالی اولمه زیرا ملائکه نك غبطه ایتدکلری اعمال مرغوبه نك بری اطعام طعامدر وطعام مطعومدر هرنه اولورسه اکرچه لحمده وحلاوی قسمنده بشقه

فضيلت واردر والله المطعم المنعم الجواد * شاذا كر داری درون
خستەرا * باز بيني جنت دربستەرا * شاذ داری نك مفعول اولی
ودرون ثانيسی در باز مفعول اوليدر بينی نك ثانيسی جنتدر بعض نسخەده
باز يابی دوشمشدر مآل بردر ودربستە جنتك صفتيدر شرحی كذر
ايتمشدر (خستە اصلنده مجروحدر صكره عامه مريض معناسنده استعمال
ايتديلر بوراده ظاهر اولان تعميمدر (معنای بيت) بودر كه اكر بر مجروح
ومريض وبيچارەنك درونی شاذ طوترسك وخاطرن حالنه مناسب
اولان تطييب ايدرسك بغلو قپولی اولان جنتك قپوسن آچق
كوررسن وبولورسن يعنی جنتك بابی مغلقدر كه ايمان وعمل صالح
اهلندن غيريه آچلمز واعمال صالحهٔ فاضلەدن تفريح دل ناشاد ايتمك
موجبات فتحندندر همان عقدهٔ قلبی حل ايله فتح باب ايده كوررزيرا
ديمشلردر كه الجزاء من جنس العمل * هر كه آرد اين نصيحتها بجای *
در دو عالم رحمتش بخشد خدای * بعض نسخەده نصيحتها يرينه
وصيتها دوشمشدر ورحمتە بدل راحت وحرمت واقع اولمشدر جملەنك
مآلی بردر بو بيتك اعرابی ظاهر ومفرد اتی مرة بعد اخری شرح
اولنمشدر رحمتش دەشين معنا ده فعله قيدر بخشدش خدای رحمت
ديمكدر كه مراد رحمت كليهٔ مطلقه زيرا هر كس بو پندلره عامل اولمق
آسان دكلدر (معنای بيت) بودر كه هر مؤمن كه بو نصيحتلری واول
كتابدن بو محلەدك تحرير اولنان وصيتلری يرينه كتوره وحكمنی ويره
حق تعالی ايكی عالمده يعنی دنياده وآخرتده اكا رحمت وراحت
وحرمت وعزت بغشلر بوراده بخشد امر غايب اولمق دخی جائزدر
بغشله سون معناسنه ولكن مابعد كلامه مناسب اولان بطريق التفؤل
اخباردر يرحمك الله وامثالی افعال كبی * ورنيارد اين وصيت رابجای
* دورماند بی شكی اوازخدای * اين وصيت نيارد نك مفعوليدر بجای
اكا متعلقدر دورماندك مفعولی وبی شك اكا متعلق واو ماندك فاعلی
وجار ومجرور دوره متعلقدر ور (واكر ديمكدر كه حرف شرطدر (نيارد
واصلنده نه آرد در تكثير مرور ايتدی (وصيت موتك ما بعدنه مضاف
اولان تمليكدر بوراده مراد غيريه بوغط وپند ايتمك وصيت وعهددر
(بی شكی ده يازايده در (معنای بيت) بودر كه واكر بو وصيت وعهدی

يرينه

برينه ومحلنه كتورمزو عمل ايتمزسه اوكسه بى شك و بى شبهه حق تعالى دن دور و بعيد اولور يعنى بعد معنوى بولور و حجاب آلتنده قالورز برا بووصفلر اسباب قرب آلهى وو سائط وصل رحمانى در پس انك طريقندن خارج اولان منزلدن دورا دور اولور * يا آلهى رحم كن برماهمه * عفو كن جمله كناه ماهمه * بونك تقديرى يا الهى واله المؤمنين ديمكدر انكچون تعميم ايدوب برماهمه ديدى (ياايها النبى اذا طلقتم النساء) كبى اولوركه تقديرى (يا ايها النبى والمؤمنون اذا طلقتم النساء) ديمك اولور (رحم كن ارحم معناسنه دركه (برما) كا متعلقدر مامن كلمه سنك جمعيدر (همه انى تأكيدر (عفو كن دخى اعف ديمكدركه جمله انك مفعوليدر اصلنده همزه اضافتله جملهٔ كناه در همزه لاجل الضروره حذف اولنمشدر همه مابى تأكيدر وجائزدركه جمله بى تأكيد اوله پس (فسجد الملائكة كلهم اجمعون) كبى اولور عفو محودر مغفرت ايله فرقى بودركه مغفرت تبديل بابندندر قال تعالى (فاولئك يبدل الله سيئاتهم حسنات) زيرا غفر ستردر ستر ايسه محو اقتضا ايتمز پس مغفرت خواص ناسه وعفو عوامه (معناى بيت) بودركه يا آلهى واله المؤمنين جمله مزيعنى اكر بنم واكر سائر مؤمنلرك اوزرنه رحم ايله واثر رحمت بودركه بزم جمله مزك جملهٔ كناهنى عفو ومحو ايله وصحيفهٔ اعماللرزده اندن اثر قومه ناظم قدس سره بونده انبيايه عليهم السلام اقتدا ايلدى زيرا انلردخى عفو ومغفرتله دعا وتعميم ايتديلر نتكم حضرت آدم ونوح وابراهيم وموسى عليهم السلام وامثالندن قرآنده منقولدر پس دعايى كندى نفسنه تخصيص ايتمامك كركدر اكر داخل صلاتده واكر خارجنده زيرا غيرى تشريك ايتمك اجابته اقربدر انكچون (اياك نعبد واياك نستعين) دنلدى اعبد واستعين دنلمدى وفى الحديث (لايؤم عبد قوما فيخص نفسه بالدعاء دونهم فان فعل ذلك فقد خانهم * عاجزيم وجرمها كرده بسى * نيست ماراغيرتو ديكركسى * تقديرى ما عاجزيم وجرمها بسى كرده ديمكدركه عاجزيم مبتداء محذوف وقت خبريدر عاجز قادرك ضديدر زيرا عجز انسان جسمك ضميله مؤخريدر عجز كه سكون جسميله ضد قدرتدر تأخر اموره مؤدى در انكچون تعارفده قصور عن فعل الشئ معناسنه

اسم اولمشدر (عاجزيم اخرنده اولان ايم كسر همزه ايله متكلم مع الغير
ضميريدر تخفيفا همزه سى لفظا و كتابة حذف اولنمشدر (كرده ماضيدن
قسمدر كه ماضئ مقيد بالقرب ديرلر ايلمش معناسنه (جرمها انك مفعولى
و بسى كثير معناسنه اكاصفتدر جرمها جرمك جمعيدر ذنب معناسنه
جرم فتحله اصلنده قطع الثمرة من الشجرة معناسنه در پس جرم ضمله
شول كسب قبيحدر كه فاعلنك حقدن قطيعتنى ايجاب ايلمشدر
مارانيسته متعلقدر زيرا را لام جاره معناسنه در عربى ايله تقديرى
لبس لنا غيرك احد اى احد غيرك ديمكدركه احد لبس نك فاعلى
وغير اندن بدلدر (ديكر تأكيد ايچوندر زيرا غير معناسنه در پس كسى ده
يا وحدت ايچوندر كه كسى سياق نفيده واقع اولمغله عموم افاده ايدر
(معناى بيت) بودر كه بز عاجزلرز وچوق كناه ايلمشوز در بزه ايچون
سندن غيرى هيچ بركسه يوقدر كه لا اله غيرك موجبنجه سنى معبود
بالحق بلمشوز والوهيتى سكا تخصيص قلمشوز ودخى (ومن يغفر الذنوب
الا الله) مفهومنجه سنك دامن عفو ومغفرتكه تشبث ايلمشوز در پس
بنده يوزكه باب مولايه التجا وانتساب ايتمسوز در * كر بخوانى و ور برانى
بنده ايم * هرچه حكم تست ازان خرسنده ايم * بنده ايم مبتداء محذوفه
خبردر تقديرى ما بنده ايم ديمكدر كه جملهسى جزاء شرطدر بو راده
ايم اصلى اوزرنه همزه ايله واقع اولمشدر كه لفظا وكتابة مثبتدر
مصراع ثانى نك تقديرى هر چيزى كه او حكم تست ما خرسند
ايم ازان ديمكدر كه هر چيزى مبتداء ومابعدنده جمله اسميه اكا صفتدر
وما خرسنده ايم جملهسى مبتدايه خبردر (بخوانى مضارع مخاطبدر
مصدرى خواندن در واوز سميله اوقومق ودعوت ايتمك معناسنه
ولكن خواندن فتحه وضمه بابنده درج اولنمشدر پس اكر فتحه نظر
اولنورسه باء موحده كسرله واكر ضمه يه اعتبار قلنورسه ضمله اوقنور
بو راده بخوانى و برانى نك متعلقلرى محذوفدر تقديرى بخوانى بدرت
و برانى ازدرت ديمكدر كه (درقپودر (برانى باء موحده نك كسريله مضارع
مخاطبدر مصدرى راندن در سورمك معناسنه حكم خطاب الهيدر كه
فرماندر (خرسند خاء معجمه نك ضميله قانع وراضى معناسنه در آخرنده
هابنده ايله مقابله دن اوتوريدر زيرا لغت حليمى ده كلور كه كاه اولور كه

هاء

هاء علامت محاذاتنده وزن ضرورتندن اوتوری برهاء ساکنه
احتیاج اولنورده ادخال اولنور اول حالده هاء صریح تلفظ ایلمك
قبیحدر افصح اولان بودر که فتحه یی سلکرك تلفظ ایلیه‌لر شویله که
نه صریح ها ونه الف بلکه بین بین اوله نتکم لطیفی شعرنده کلور
(ای شاه ستمکاره وی دلبر عیاره (تاکی دل بیچاره کشته بفراقت
جون) انتهی پس ضرورت وزن ایچون هاء علامت محاذاتنده
هاء ساکنه ادخال اولنمق جائز اولیجق ضرورت قافیه ایچون
دخی هاء علامت ادخال اولنور (معنای بیت) بودر که یا الهی اکر
قپوکه لطفله دعوت ایدوب قبول ایده سن واکر قپوکدن قهرله سورب
رد ایده سن هر نه شی که سنك فرمانك وموجب امرکدر اکا قانع
وتسلیم واندن راضی یوز زیرا عبد مملوکه مولاسنه انقیاد واطاعت
وحاو ومرنه ذوقله اقبال دوشر یوخسه ادبار واعتراض دشمزاشنه
بو برکلامدرکه بونك مضمونی عهده سندن کل اولیا بیرون اولور
آنجق وشیخ ناظمه قدس سره حسن ظن اولنور بعد ذا دعاده الوهیت
وربوبیت تعیین اولنوب یا الله العالمین ویارب العالمین دنلد وکینك سری
بودر که حقله عبدك میانده ارتباط الوهیت وربوبیت ومألوهیت
ومربوبیت ایله درکه بونك ماوراسنه کذر قابل دکل وداعی یه دخی
فیض حق اول مرتبه دن نازل اولور واول مرتبه نك ابتداء ظهوری
عقل اولدندر پس الوهیت وربوبیت سلطنت کبی مرتبهٔ تعین درکه
رعیتك سلطانه ارتباطی واندن سؤال ومنتهای دعاسی مرتبهٔ
سلطنت اولدیغی کبی اهل جهانك مرجع توجهی دخی مرتبهٔ الوهیتدر

* رحمت حق باد بر روح کسی * کین نصائح را بخواند او بسی *

ظاهر اولان بودرکه بو بیت بالاده ورنیارد بیتنه الحاق ومنظومه
مناجات خدا ایله ختم اولنه ولکن بزده بولنان نسخه‌لرده بولنمیوب کویا
ناظم قدس سره مغفور الذنب اولماسندن دعادن صکره رب العالمینه
حسن ظنی (وادعوا الله وانتم موقنون بالاجابة) وفقنجه کان اولدیغی
جهتندن اثر استجابت استشعار ایتمکله بطریق التکمیل دعاء آخره دخی
شروع ایتدی که نصائح مذکوره ایله عمله تحریضدن صکره منظومه سنی
مطالعه یه دخی حث ایلدی زیرا مطالعه طالب حقه وسیلهٔ عملدر

والا مطالعـهٔ مجرده یی ثمره در و بوخصوصده مستجاب اولدیغنك
اثری بودر که بومنظومه یه انجام رغبت ایتدوکی کبی اروام دخی رغبت
ایدر وبومعنـادندرکه منقار قلم حقی دن بونقاط بو اوراقه چکیده
وبوحروف وکلمات بوسطوره کشیده اولدی بیت مذکورك عربی ایله
تقـدیری رحمة الله علی روح رجل قرأ هذه النصـائح قرأة کثیرة
وحفظها وعمل بها دیمکدر (پس بادامرغایبدرکه رحمت حق انك
فاعلی ویرا کامتعلقدر (او نحواندك فاعلی واین نصائح مفعولی وبسی
خوانده قیدیدر وبعد الجمله کسی یه صفتدر باد امرغایبك برنوعیدرکه
دعاده مستعملدر کاد ورساد وامثـالی کبی اصلی بود در واو الفـه
وماقبلی مفتوح اولوب باد دنلدی وبعض مواضعـده بادا دینلور
الف اطلاقله تفخیمدن اوتوری ولغت حلیمی ده کلورکه باد امر
غایبـدر مصدری بودن در اولمنی معناسنده اصلنـده بواد در کثرت
استعمالنـه بناء واو حذف اولنـدی انتهی (روح دن مراد روح
رواندرکه نفس ناطقه دخی دیرلرکه نفس کلیـه دن مستفاد در یعنی
الله تعـالی صورت آدمیه یی تصویر اید وب نفخ ایلدیکه اکا نفس
رحمانی دیرلر فتح قائله وروح حیوانی وقوی اول نفسـدن حاصل
اولوب اجزاء صورته سریان ایلـدی واول صورته نفس کلدن
نفس ناطقهٔ جزئیه تعیین ایتـدی پس نفس جزئیـه نفس کلك
اشعهٔ انوارندندرکه تدبیر وتصرف انك یدنده در اکر بونفس ناطقه
اولمیا یدی علم وادراك حاصل اولمازدی ولکن انی ادراك ایتمکـده
زیاده صعوبت اولمغله هرکس انك شاننده حیرتده قالمشدر (کین
اصلنده که این درکه این اسم اشارت وکه رابطه درضرورتاها والف
لفظـا وکتابة حذف اولنمشدر (نصائح نصیحتك جمعیدر نصیحت
نصح دن اسمدر نصح شول فعلی ویاقولی تحری درکه صاحبنـه
انده صـلاح وارد ر نتکم بالاده تفصیل اولنمشدر (معنـای بیت)
بودرکه رحمت اولسون اول کسـه نك روح روانی اوزرنه یعنی
رحمت خاصهٔ الهیه نزول ایلسون اول جان عزیز اوستندکه لسانی
بونصائحی چوق اوقیه وقلبی انی ادراك وحفظ ایدوب قلب وقالبی
ایله عمله کتوره نتکم بعض سور قرأتیه قضا ثنی بیانده برکسـه

بوسوره يى قرائت ايلسه شويله ثواب بوله دنلمشـدر مقصود لسانيله قرائت وجنانيله درايت ومقتضاسيله عمل وحركت ديمكدر زيرا قرائت مجرده ده اجرمرتبهٔ لسانه مقصوردركه شئ قليلدر فاعلم هذا (بعده ناظم قدس سره كتابى باء بسمله ايله بدأ ايدوب باء مثنات ايله ختم ايلدى كه باء موحده تعينات حرفيه‌نك اوليدر يعنى الفك نقاطى كه يااوج وبابش ويايدى در باء موحده ده تعـين بولدى واخرى باء مثنات ده ختم اولدى كويا باء موحده ام الكتابدركه مرتبـهٔ علمدر واكا مرتبهٔ صفات دخى ديرلر ونقطه مرتبهٔ احديتدركه مرتبهٔ غيبـدر واكـا مرتبهٔ ذات دخى ديرلر وياء مثنـات اسم رب مقابله سنده در زيرا جملهٔ اطوار ومراتب ربوبيته ناظردر انكچون رب العالمين دينلوب جميع عوالمه اضافت قلندى وكذلك باء مثنـات مراتب كونيه دن سماء كيوانه ناظردركه نزولا سماء اولىدر بوجهتـدن آخريت واوليت برى برينـه ملتق اولدى زيرا آخر الامر اول الامره راجعـدر نتكم دائرهٔ پركارده ظاهردر وخوشدر اول آخريت كه اول الامره راجع اوله زيرا امرسلوك خطى دكل بلكه دورى در همان اختيـاركله اولدن آخره ايره كور (وبعد ذاناظمك قدس سره بونده رحمتله دعاسى مطالعهٔ كتاب ايدنلرك مراتبنه راجعـدر زيرا هركسه رحمت الهيه حالنه كوره در پس وارحم محمدا وارحم امة محمد مقاله سنده اولان رحمت خصوص اوزرنه دركه جنـاب نبوته كوره تصليـه معنـاسنه دركه بين الحبيبين سرمكتومدر پس بوندن حضرت نبوت غيرك مرحومى اولمق لازم كلمز نتكم بعضيلر وهم ايتـديلر وامت محمده تعلق ايدن رحمت دخى على الخصوص در اكرچه رحمت عامه تحتنده داخلدر الحمد لله الملك المنعم المحسن المفضال والشكر لله المولى المولى المتعال كه رحمت امتنانيه ومنت رحمانيه ايله بوشرح لطائف مشحون ومعارف مقرون شيخ اسمعيـل حقى بروسوى ثبته الله على الصراط السوى قلمندن چكيده وخط اتمام كشيده انجـام رسيده اولوب بيك يوز اوتوز التى سال فرخنـده فالى مشتمل اولديغى شهر رمضـانك اون يدنجى روز جمعه اشراقندن صكره مهر ختـام اورلمش ودفتر تحرير وطومار دورلمشدر جان ودلدن مأمول ودركاه عزتدن مسئول

بودركه الى يوم التلاقى صحيفهٔ عالمده نقش باقى اولوب بوعبد طالحدن انتفاع ارباب دله صالح براثر جزيل اولمغله اجر ومثوبتى خالك حقير حفرهٔ فقيرى فيضياب وحديقهٔ حشك حالنى تر و تازه وسيراب ايليه والله خير وابقى الحمد لله وسلام على عباده الذين اصطفى خصوصا على النبى المجتبى والرسول المرتضى والحبيب المصطفى صلى الله تعالى عليه وسلم تصلية وتسليمة ليس لهما نفاد وعلى آله واصحابه الامجاد الى يوم التناد وآخر دعواهم ان الحمد لله رب العالمين

تاريخ منظوم للشارح قدس سره

حمد لله كه شيخ عطارك ويردى حق مشامنه بو شرح

برالف قد كاوب ديدى تاريخ اولدى اهل دله تحفه بوشرح

الحمد لله فى الاول والاخر * والصلاة والسلام على سيدنا محمد الناصح لامته فى الكامن والظاهر * وعلى آله واصحابه ذوى السعادة والمآثر فقد وقع اتمام طبع هذا الشرح المستطاب * والكتاب الناطق بالحق والصواب * بدار الطباعة العامرة * بمعرفة ناظرها القاضى يومئذ بدار الخلافة الناضرة * وهو العبد الفقير الى آلاء ربه الصمد * شيخزاده السيد محمد اسعد * الناظر لتقويم الوقايع السنيه فى الدولة السرمدية العليه * اواخر شهر رجب المرجب * سنهٔ خمسين ومأتين والف .

* تاریخ ختام الطبع لاسعد الفقیر *

بولدی کثرت اشبو نسخه عهد خان محموده
ذاتی زیرا متصفدر طبع عرفان نبعله
اسعدا مطبوعدر تاریخیده الحق انك
پند عطار شرحی حق اولدی اعلی طبعله

* تاریخ دیکر *

عجبی بیغرانك شهرتن باصدرسه خان محموده
زمانه دولتی علم و کماله مایه در زیرا
هنر تحصیلی موقوف کتاب اولمغله لطفندن
باصلمغده نیجه نادر نسخ تصحیح ایله حالا
ازانجمله اولندی طبعله تکثیر بو نسخه
الوب قیلسون دعای شاه عصری سرتسر دنیا
صحایف جلوه گاه دیدهٔ تدریس اولدقجه
وجودی داوربین زیور تخت ایلسون مولی

اوقونسون سویلدی تاریخ اسعد لفظا ومعنی
باصلدی بك ایکیوز اللیده پند شرحی بیل رعنا

